II 34.736

IANUARIE 2021 | PREȚ: 37,90 LEI

CODUL CIVIL

LEGISLAȚIE CONSOLIDATĂ ȘI INDEX

- Dispoziții de aplicare
- Decizii ale Curții Constituționale
- Recursuri în interesul legii
- Hotărâri prealabile
- Dispoziții conexe

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
DAN LUPAȘCU
PROF. UNIV. DR.

Pro lege PL®

UNIVERSUL JURIDIC UJ

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BIBL. CENTR. UNIV.
M. „EMINESCU" IAȘI
DREPT
II 34.736

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Codul civil

Ediţie îngrijită
de prof. univ. dr.
Dan Lupaşcu

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PRO LEGE

O colecție necesară oricărui jurist:

- reunește între copertele fiecărei culegeri informații esențiale și extinse din domeniul abordat, înlesnind astfel utilizatorului activitatea de cercetare, reducând semnificativ și eficient timpul dedicat acesteia;
- prezintă pachete de acte normative consolidate, atent selectate în vederea acoperirii domeniului vizat, îmbogățite cu note și referințe utile, structurate și evidențiate profesionist și menite a facilita înțelegerea voinței și a intențiilor legiuitorului (prin semnalarea și/sau prin prezentarea unor corelații ori a unor spețe relevante, în unele cazuri prin oferirea unor lămuriri punctuale etc.);
- este tipărită pe hârtie albă de calitate superioară, ideală pentru adnotările necesare în activitatea didactică și practică;
- beneficiază de grafică specială (în vederea unui plus de evidențiere a informațiilor-cheie);
- seria PREMIUM din cadrul colecției PRO LEGE include un vast material informativ suplimentar (după caz, jurisprudență europeană, mai multă jurisprudență națională și mai multe legi conexe integrale sau în extras, varii adnotări etc.);
- fiecare culegere în parte constituie, practic, un instrument juridic complex, indispensabil activității de zi cu zi în cadrul domeniului căruia îi este dedicată și pe care îl reprezintă, organizând unitar informațiile necesare unei bune cunoașteri a domeniului respectiv.

COORDONAREA GENERALĂ a Colecției PRO LEGE este asigurată de consilier juridic Oliviu Crâznic. Așteptăm sugestiile și propunerile dvs. pe adresa prolege@universuljuridic.ro

UNIVERSUL JURIDIC

UNIVERSUL JURIDIC SRL

București, Bd. Iuliu Maniu, nr. 7, Corp C, parter, Sector 6
telefon: 021.314.93.15; 0733.674.222; fax: 021.314.93.16

BCU IASI / CENTRUL UNIVERSITAR LIBRARY

II-34.736

Codul civil

Ediţia a 12-a,
rev.

Ediţie îngrijită
de prof. univ. dr.
Dan Lupaşcu

0 000009 00835 BCU IAŞI

Universul Juridic
Bucureşti
-2021-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Editat de **Universul Juridic SRL**, editură cu prestigiu recunoscut.
Editura **Universul Juridic** este acreditată CNATDCU (lista A2).

Copyright © 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, **Editura Universul Juridic.**
Toate drepturile asupra prezentei ediţii aparţin **Editurii Universul Juridic.**
Nicio parte (fragment sau componentă grafică) din această lucrare nu poate fi reprodusă fără acordul scris al **Editurii Universul Juridic.**

Respect pentru autorii noştri, respect pentru profesia aleasă!

Prezenta lucrare, în tot sau în parte, este purtătoare de drepturi de autor, aflate sub protecţia Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe. Întrucât, în contemporaneitate, aceste drepturi sunt ignorate şi încălcate într-o măsură alarmantă, în pofida sistemului valorilor şi convenţiilor sociale nescrise, a devenit necesară apărarea lor prin forţa şi sub sancţiunea legii.

UNIVERSUL JURIDIC SRL, titular al dreptului de autor asupra prezentei lucrări, precizează pentru cititorii săi:

- conform art. 196 din Legea nr. 8/1996, constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă reproducerea, fără autorizarea sau consimţământul titularului drepturilor recunoscute de lege, a operelor purtătoare de drepturi de autor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe;
- conform art. 14 din Legea nr. 8/1996, prin reproducere se înţelege realizarea, integrală sau parţială, a uneia ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloc şi sub orice formă, inclusiv realizarea oricărei înregistrări sonore sau audiovizuale a unei opere, precum şi stocarea permanentă ori temporară a acesteia cu mijloace electronice.

Editura îşi rezervă dreptul de a acţiona, prin mijloace legale şi prin implicarea autorităţilor competente, în vederea protejării drepturilor patrimoniale de autor al căror deţinător este în baza contractelor de editare.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Codul civil. - Ed. a 12-a, rev. / îngrij. de prof. univ. dr. Dan Lupaşcu. –
Bucureşti : Universul Juridic, 2021
Index
ISBN 978-606-39-0743-2

I. Lupaşcu, Dan (ed.)

34

ADO
B.C.U. „M. EMINESCU"
DREPT
24.05.2021

Tehnoredactor: Marcela Radu
Copertă: Aurelian Leahu

Redacţie:
tel.: 0732.320.666
e-mail: redactie@universuljuridic.ro
Distribuţie:
tel.: 021.314.93.15
fax: 021.314.93.16
e-mail: distributie@universuljuridic.ro
editurauniversuljuridic.ro
Editura Universul Juridic
editura.universul.juridic

Universul Juridic
Portal:
tel.: 0725.683.560
e-mail: portal@universuljuridic.ro
universuljuridic.ro
Universul Juridic
Pro lege
Legislaţie şi jurisprudenţă

ujmag.ro
UNIVERSUL JURIDIC MAGAZIN
Librăria UJmag:
tel.: 0733.673.555;
021.312.22.21
e-mail: comenzi@ujmag.ro
ujmag.ro
Ujmag.ro

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CODUL CIVIL (LEGEA NR. 287/2009)[1)]

Tabla de materii

Titlul preliminar. Despre legea civilă ..... (art. 1-24) 15
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 1-5) 15
Capitolul II. Aplicarea legii civile ..... (art. 6-8) 16
Capitolul III. Interpretarea şi efectele legii civile ..... (art. 9-17) 18
Capitolul IV. Publicitatea drepturilor, a actelor şi a faptelor juridice ..... (art. 18-24) 19

CARTEA I
Despre persoane ..... (art. 25-257) 21

Titlul I. Dispoziţii generale ..... (art. 25-33) 21

Titlul II. Persoana fizică ..... (art. 34-103) 22
Capitolul I. Capacitatea civilă a persoanei fizice ..... (art. 34-57) 22
Secţiunea 1. Capacitatea de folosinţă ..... (art. 34-36) 22
Secţiunea a 2-a. Capacitatea de exerciţiu ..... (art. 37-48) 22
Secţiunea a 3-a. Declararea judecătorească a morţii ..... (art. 49-57) 24
Capitolul II. Respectul datorat fiinţei umane şi drepturilor ei inerente ..... (art. 58-81) 25
Secţiunea 1. Dispoziţii comune ..... (art. 58-60) 25
Secţiunea a 2-a. Drepturile la viaţă, la sănătate şi la integritate ale persoanei fizice ..... (art. 61-69) 26
Secţiunea a 3-a. Respectul vieţii private şi al demnităţii persoanei umane ..... (art. 70-77) 28
Secţiunea a 4-a. Respectul datorat persoanei şi după decesul său ..... (art. 78-81) 39
Capitolul III. Identificarea persoanei fizice ..... (art. 82-103) 40
Secţiunea 1. Numele ..... (art. 82-85) 40

[1)] Rep. (M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011). Abreviere: NCC (N.r. Având în vedere răspândirea pe scară largă a abrevierii „NCC" pentru Noul Cod civil, precum şi faptul că, prin utilizarea acesteia, se evită orice confuzie cu vechiul Cod civil, am decis păstrarea abrevierii respective în cadrul notelor). Istoric:

- O.U.G. nr. 79/2011 pt. reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a NCC (M. Of. nr. 696 din 30 septembrie 2011);
- L. nr. 60/2012 priv. aprob. O.U.G. nr. 79/2011 pt. reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a NCC (M. Of. nr. 255 din 17 aprilie 2012);
- Rectif. în M. Of. nr. 246 din 29 aprilie 2013;
- L. nr. 138/2014 pt. modif. şi compl. NCPC, precum şi pt. modif. şi compl. unor acte normative conexe (M. Of. nr. 753 din 16 octombrie 2014);
- O.U.G. nr. 1/2016 pt. modif. NCPC, precum şi a unor acte normative conexe (M. Of. nr. 85 din 4 februarie 2016);
- L. nr. 17/2017 priv. aprobarea O.U.G. nr. 1/2016 (M. Of. nr. 196 din 21 martie 2017);
- **D.C.C. nr. 534/2018** (M. Of. nr. 842 din 3 octombrie 2018): **art. 277**.

Secţiunea a 2-a. Domiciliul şi reşedinţa ..... (art. 86-97) 44
Secţiunea a 3-a. Actele de stare civilă ..... (art. 98-103) 45

Titlul III. Ocrotirea persoanei fizice ..... (art. 104-186) 47
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 104-109) 47
Capitolul II. Tutela minorului ..... (art. 110-163) 48
Secţiunea 1. Deschiderea tutelei ..... (art. 110-111) 48
Secţiunea a 2-a. Tutorele ..... (art. 112-123) 49
Secţiunea a 3-a. Consiliul de familie ..... (art. 124-132) 51
Secţiunea a 4-a. Exercitarea tutelei ..... (art. 133-150) 53
Secţiunea a 5-a. Controlul exercitării tutelei ..... (art. 151-155) 56
Secţiunea a 6-a. Încetarea tutelei ..... (art. 156-163) 57
Capitolul III. Ocrotirea interzisului judecătoresc ..... (art. 164-177) 58
Capitolul IV. Curatela ..... (art. 178-186) 60

Titlul IV. Persoana juridică ..... (art. 187-251) 61
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 187-193) 61
Capitolul II. Înfiinţarea persoanei juridice ..... (art. 194-204) 62
Secţiunea 1. Dispoziţii comune ..... (art. 194-195) 62
Secţiunea a 2-a. Nulitatea persoanei juridice ..... (art. 196-199) 62
Secţiunea a 3-a. Înregistrarea persoanei juridice ..... (art. 200-204) 63
Capitolul III. Capacitatea civilă a persoanei juridice ..... (art. 205-224) 64
Secţiunea 1. Capacitatea de folosinţă a persoanei juridice ..... (art. 205-208) 64
Secţiunea a 2-a. Capacitatea de exerciţiu şi funcţionarea persoanei juridice ..... (art. 209-224) 65
Capitolul IV. Identificarea persoanei juridice ..... (art. 225-231) 68
Capitolul V. Reorganizarea persoanei juridice ..... (art. 232-243) 69
Capitolul VI. Încetarea persoanei juridice ..... (art. 244-251) 71
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 244) 71
Secţiunea a 2-a. Dizolvarea persoanei juridice ..... (art. 245-249) 71
Secţiunea a 3-a. Dispoziţii speciale ..... (art. 250-251) 72

Titlul V. Apărarea drepturilor nepatrimoniale ..... (art. 252-257) 73

CARTEA a II-a
Despre familie ..... (art. 258-534) 77

Titlul I. Dispoziţii generale ..... (art. 258-265) 77

Titlul II. Căsătoria ..... (art. 266-404) 78
Capitolul I. Logodna ..... (art. 266-270) 78
Capitolul II. Încheierea căsătoriei ..... (art. 271-289) 79
Secţiunea 1. Condiţiile de fond pentru încheierea căsătoriei ..... (art. 271-277) 79
Secţiunea a 2-a. Formalităţile pentru încheierea căsătoriei ..... (art. 278-289) 80
Capitolul III. Formalităţi ulterioare încheierii căsătoriei ..... (art. 290-292) 82
Capitolul IV. Nulitatea căsătoriei ..... (art. 293-306) 82
Secţiunea 1. Nulitatea absolută a căsătoriei ..... (art. 293-296) 82
Secţiunea a 2-a. Nulitatea relativă a căsătoriei ..... (art. 297-303) 83
Secţiunea a 3-a. Efectele nulităţii căsătoriei ..... (art. 304-306) 84

Capitolul V. Drepturile şi îndatoririle personale ale soţilor ..... (art. 307-311) 84
Capitolul VI. Drepturile şi obligaţiile patrimoniale ale soţilor ..... (art. 312-372) 85
Secţiunea 1. Dispoziţii comune ..... (art. 312-338) 85
Secţiunea a 2-a. Regimul comunităţii legale ..... (art. 339-359) 92
Secţiunea a 3-a. Regimul separaţiei de bunuri ..... (art. 360-365) 95
Secţiunea a 4-a. Regimul comunităţii convenţionale ..... (art. 366-368) 96
Secţiunea a 5-a. Modificarea regimului matrimonial ..... (art. 369-372) 97
Capitolul VII. Desfacerea căsătoriei ..... (art. 373-404) 98
Secţiunea 1. Cazurile de divorţ ..... (art. 373-381) 98
Secţiunea a 2-a. Efectele divorţului ..... (art. 382-404) 106

Titlul III. Rudenia ..... (art. 405-482) 110
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 405-407) 110
Capitolul II. Filiaţia ..... (art. 408-450) 110
Secţiunea 1. Stabilirea filiaţiei ..... (art. 408-440) 110
Secţiunea a 2-a. Reproducerea umană asistată medical cu terţ donator ..... (art. 441-447) 115
Secţiunea a 3-a. Situaţia legală a copilului ..... (art. 448-450) 116
Capitolul III. Adopţia ..... (art. 451-482) 117
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 451-454) 117
Secţiunea a 2-a. Condiţiile de fond ale adopţiei ..... (art. 455-468) 117
Secţiunea a 3-a. Efectele adopţiei ..... (art. 469-474) 119
Secţiunea a 4-a. Încetarea adopţiei ..... (art. 475-482) 120

Titlul IV. Autoritatea părintească ..... (art. 483-512) 121
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 483-486) 121
Capitolul II. Drepturile şi îndatoririle părinteşti ..... (art. 487-502) 122
Capitolul III. Exercitarea autorităţii părinteşti ..... (art. 503-507) 124
Capitolul IV. Decăderea din exerciţiul drepturilor părinteşti ..... (art. 508-512) 125

Titlul V. Obligaţia de întreţinere ..... (art. 513-534) 125
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 513-515) 125
Capitolul II. Persoanele între care există obligaţia de întreţinere şi ordinea în care aceasta se datorează ..... (art. 516-523) 126
Capitolul III. Condiţiile obligaţiei de întreţinere ..... (art. 524-528) 127
Capitolul IV. Stabilirea şi executarea obligaţiei de întreţinere ..... (art. 529-534) 127

CARTEA a III-a
Despre bunuri ..... (art. 535-952) 129

Titlul I. Bunurile şi drepturile reale în general ..... (art. 535-554) 129
Capitolul I. Despre bunuri în general ..... (art. 535-550) 129
Secţiunea 1. Despre distincţia bunurilor ..... (art. 535-546) 129
Secţiunea a 2-a. Produsele bunurilor ..... (art. 547-550) 130
Capitolul II. Drepturile reale în general ..... (art. 551-554) 131

Titlul II. Proprietatea privată ..... (art. 555-692) 132
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 555-566) 132
Secţiunea 1. Conţinutul, întinderea şi stingerea dreptului de proprietate privată ..... (art. 555-562) 132

Secţiunea a 2-a. Apărarea dreptului de proprietate privată.....(art. 563-566) 133
Capitolul II. Accesiunea.....(art. 567-601) 134
Secţiunea 1. Dispoziţii generale.....(art. 567-568) 134
Secţiunea a 2-a. Accesiunea imobiliară naturală.....(art. 569-576) 134
Secţiunea a 3-a. Accesiunea imobiliară artificială.....(art. 577-597) 136
Secţiunea a 4-a. Accesiunea mobiliară.....(art. 598-601) 140
Capitolul III. Limitele juridice ale dreptului de proprietate privată.....(art. 602-630) 141
Secţiunea 1. Limite legale.....(art. 602-625) 141
Secţiunea a 2-a. Limite convenţionale.....(art. 626-629) 145
Secţiunea a 3-a. Limite judiciare.....(art. 630) 146
Capitolul IV. Proprietatea comună.....(art. 631-686) 146
Secţiunea 1. Dispoziţii generale.....(art. 631-633) 146
Secţiunea a 2-a. Coproprietatea obişnuită.....(art. 634-645) 147
Secţiunea a 3-a. Coproprietatea forţată.....(art. 646-666) 149
Secţiunea a 4-a. Proprietatea comună în devălmăşie.....(art. 667-668) 152
Secţiunea a 5-a. Partajul.....(art. 669-686) 153
Capitolul V. Proprietatea periodică.....(art. 687-692) 155

Titlul III. Dezmembrămintele dreptului de proprietate privată.....(art. 693-772) 157
Capitolul I. Superficia.....(art. 693-702) 157
Capitolul II. Uzufructul.....(art. 703-748) 159
Secţiunea 1. Dispoziţii generale.....(art. 703-708) 159
Secţiunea a 2-a. Drepturile şi obligaţiile uzufructuarului şi ale nudului proprietar.....(art. 709-745) 159
Secţiunea a 3-a. Stingerea uzufructului.....(art. 746-748) 165
Capitolul III. Uzul şi abitaţia.....(art. 749-754) 165
Capitolul IV. Servituţile.....(art. 755-772) 166
Secţiunea 1. Dispoziţii generale.....(art. 755-764) 166
Secţiunea a 2-a. Drepturile şi obligaţiile proprietarilor.....(art. 765-769) 167
Secţiunea a 3-a. Stingerea servituţilor.....(art. 770-772) 168

Titlul IV. Fiducia.....(art. 773-791) 168

Titlul V. Administrarea bunurilor altuia.....(art. 792-857) 173
Capitolul I. Dispoziţii generale.....(art. 792-794) 173
Capitolul II. Formele de administrare.....(art. 795-801) 173
Secţiunea 1. Administrarea simplă.....(art. 795-799) 173
Secţiunea a 2-a. Administrarea deplină.....(art. 800-801) 174
Capitolul III. Regimul juridic al administrării.....(art. 802-845) 175
Secţiunea 1. Obligaţiile administratorului faţă de beneficiar.....(art. 802-812) 175
Secţiunea a 2-a. Obligaţiile administratorului şi ale beneficiarului în raporturile cu terţii.....(art. 813-817) 176
Secţiunea a 3-a. Inventar, garanţii şi asigurare.....(art. 818-824) 177
Secţiunea a 4-a. Administrarea colectivă şi delegarea.....(art. 825-830) 178
Secţiunea a 5-a. Plasamentele considerate sigure.....(art. 831-836) 179
Secţiunea a 6-a. Repartiţia profiturilor şi a pierderilor.....(art. 837-841) 180
Secţiunea a 7-a. Darea de seamă anuală.....(art. 842-845) 181
Capitolul IV. Încetarea administrării.....(art. 846-857) 182

Secţiunea 1. Cauzele de încetare ..... (art. 846-849) 182
Secţiunea a 2-a. Darea de seamă şi predarea bunurilor ..... (art. 850-857) 183

Titlul VI. Proprietatea publică ..... (art. 858-875) 184
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 858-865) 184
Capitolul II. Drepturile reale corespunzătoare proprietăţii publice ..... (art. 866-875) 185
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 866) 185
Secţiunea a 2-a. Dreptul de administrare ..... (art. 867-870) 185
Secţiunea a 3-a. Dreptul de concesiune ..... (art. 871-873) 186
Secţiunea a 4-a. Dreptul de folosinţă cu titlu gratuit ..... (art. 874-875) 186

Titlul VII. Cartea funciară ..... (art. 876-915) 187
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 876-884) 187
Capitolul II. Înscrierea drepturilor tabulare ..... (art. 885-901) 188
Capitolul III. Notarea unor drepturi, fapte şi raporturi juridice ..... (art. 902-906) 193
Capitolul IV. Rectificarea înscrierilor de carte funciară ..... (art. 907-915) 196

Titlul VIII. Posesia ..... (art. 916-952) 199
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 916-921) 199
Capitolul II. Viciile posesiei ..... (art. 922-927) 200
Capitolul III. Efectele posesiei ..... (art. 928-948) 200
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 928-929) 200
Secţiunea a 2-a. Uzucapiunea imobiliară ..... (art. 930-934) 201
Secţiunea a 3-a. Dobândirea proprietăţii mobiliare prin posesia de bună-credinţă ..... (art. 935-940) 202
Secţiunea a 4-a. Ocupaţiunea ..... (art. 941-947) 202
Secţiunea a 5-a. Dobândirea fructelor prin posesia de bună-credinţă ..... (art. 948) 204
Capitolul IV. Acţiunile posesorii ..... (art. 949-952) 205

CARTEA a IV-a
Despre moştenire şi liberalităţi ..... (art. 953-1.163) 206

Titlul I. Dispoziţii referitoare la moştenire în general ..... (art. 953-962) 206
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 953-956) 206
Capitolul II. Condiţiile generale ale dreptului de a moşteni ..... (art. 957-962) 215

Titlul II. Moştenirea legală ..... (art. 963-983) 217
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 963-964) 217
Capitolul II. Reprezentarea succesorală ..... (art. 965-969) 217
Capitolul III. Moştenitorii legali ..... (art. 970-983) 218
Secţiunea 1. Soţul supravieţuitor ..... (art. 970-974) 218
Secţiunea a 2-a. Descendenţii defunctului ..... (art. 975) 219
Secţiunea a 3-a. Ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi ..... (art. 976-981) 219
Secţiunea a 4-a. Ascendenţii ordinari ..... (art. 982) 221
Secţiunea a 5-a. Colateralii ordinari ..... (art. 983) 221

Titlul III. Liberalităţile ..... (art. 984-1.099) 221
Capitolul I. Dispoziţii comune ..... (art. 984-1.010) 221

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI DEPT

Secţiunea 1. Dispoziţii preliminare (art. 984-986) 221
Secţiunea a 2-a. Capacitatea în materie de liberalităţi (art. 987-992) 222
Secţiunea a 3-a. Substituţiile fideicomisare (art. 993-1.000) 223
Secţiunea a 4-a. Liberalităţile reziduale (art. 1.001-1.005) 224
Secţiunea a 5-a. Revizuirea condiţiilor şi sarcinilor (art. 1.006-1.008) 224
Secţiunea a 6-a. Dispoziţii speciale (art. 1.009-1.010) 225
Capitolul II. Donaţia (art. 1.011-1.033) 225
Secţiunea 1. Încheierea contractului (art. 1.011-1.016) 225
Secţiunea a 2-a. Efectele donaţiei (art. 1.017-1.019) 226
Secţiunea a 3-a. Revocarea donaţiei (art. 1.020-1.029) 227
Secţiunea a 4-a. Donaţiile făcute viitorilor soţi în vederea căsătoriei şi donaţiile între soţi (art. 1.030-1.033) 228
Capitolul III. Testamentul (art. 1.034-1.085) 229
Secţiunea 1. Dispoziţii generale (art. 1.034-1.039) 229
Secţiunea a 2-a. Formele testamentului (art. 1.040-1.050) 229
Secţiunea a 3-a. Revocarea voluntară a testamentului (art. 1.051-1.053) 233
Secţiunea a 4-a. Legatul (art. 1.054-1.073) 234
Secţiunea a 5-a. Dezmoştenirea (art. 1.074-1.076) 237
Secţiunea a 6-a. Execuţiunea testamentară (art. 1.077-1.085) 237
Capitolul IV. Rezerva succesorală, cotitatea disponibilă şi reducţiunea liberalităţilor excesive (art. 1.086-1.099) 239
Secţiunea 1. Rezerva succesorală şi cotitatea disponibilă (art. 1.086-1.090) 239
Secţiunea a 2-a. Reducţiunea liberalităţilor excesive (art. 1.091-1.099) 239

Titlul IV. Transmisiunea şi partajul moştenirii (art. 1.100-1.163) 242
Capitolul I. Transmisiunea moştenirii (art. 1.100-1.134) 242
Secţiunea 1. Dispoziţii generale (art. 1.100-1.105) 242
Secţiunea a 2-a. Acceptarea moştenirii (art. 1.106-1.119) 243
Secţiunea a 3-a. Renunţarea la moştenire (art. 1.120-1.224) 246
Secţiunea a 4-a. Sezina (art. 1.125-1.129) 247
Secţiunea a 5-a. Petiţia de ereditate (art. 1.130-1.131) 247
Secţiunea a 6-a. Certificatul de moştenitor (art. 1.132-1.134) 247
Capitolul II. Moştenirea vacantă (art. 1.135-1.140) 248
Capitolul III. Amintirile de familie (art. 1.141-1.142) 249
Capitolul IV. Partajul succesoral şi raportul (art. 1.143-1.163) 249
Secţiunea 1. Dispoziţii generale referitoare la partajul succesoral (art. 1.143-1.145) 249
Secţiunea a 2-a. Raportul donaţiilor (art. 1.146-1.154) 250
Secţiunea a 3-a. Plata datoriilor (art. 1.155-1.159) 252
Secţiunea a 4-a. Partajul de ascendent (art. 1.160-1.163) 253

CARTEA a V-a
Despre obligaţii (art. 1.164-2.449) 254

Titlul I. Dispoziţii generale (art. 1.164-1.165) 254

Titlul II. Izvoarele obligaţiilor (art. 1.166-1.395) 254
Capitolul I. Contractul (art. 1.166-1.323) 254
Secţiunea 1. Dispoziţii generale (art. 1.166-1.170) 254

Secţiunea a 2-a. Diferite categorii de contracte ..... (art. 1.171-1.177) 255
Secţiunea a 3-a. Încheierea contractului ..... (art. 1.178-1.245) 255
Secţiunea a 4-a. Nulitatea contractului ..... (art. 1.246-1.265) 264
Secţiunea a 5-a. Interpretarea contractului ..... (art. 1.266-1.269) 267
Secţiunea a 6-a. Efectele contractului ..... (art. 1.270-1.294) 268
Secţiunea a 7-a. Reprezentarea ..... (art. 1.295-1.314) 273
Secţiunea a 8-a. Cesiunea contractului ..... (art. 1.315-1.320) 275
Secţiunea a 9-a. Încetarea contractului ..... (art. 1.321-1.323) 276
Capitolul II. Actul juridic unilateral ..... (art. 1.324-1.329) 277
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 1.324-1.326) 277
Secţiunea a 2-a. Actul unilateral ca izvor de obligaţii ..... (art. 1.327-1.329) 277
Capitolul III. Faptul juridic licit ..... (art. 1.330-1.348) 278
Secţiunea 1. Gestiunea de afaceri ..... (art. 1.330-1.340) 278
Secţiunea a 2-a. Plata nedatorată ..... (art. 1.341-1.344) 279
Secţiunea a 3-a. Îmbogăţirea fără justă cauză ..... (art. 1.345-1.348) 280
Capitolul IV. Răspunderea civilă ..... (art. 1.349-1.395) 280
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 1.349-1.350) 280
Secţiunea a 2-a. Cauze exoneratoare de răspundere ..... (art. 1.351-1.356) 282
Secţiunea a 3-a. Răspunderea pentru fapta proprie ..... (art. 1.357-1.371) 283
Secţiunea a 4-a. Răspunderea pentru fapta altuia ..... (art. 1.372-1.374) 285
Secţiunea a 5-a. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de animale sau de lucruri ..... (art. 1.375-1.380) 286
Secţiunea a 6-a. Repararea prejudiciului în cazul răspunderii delictuale ..... (art. 1.381-1.395) 287

Titlul III. Modalităţile obligaţiilor ..... (art. 1.396-1.420) 290
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 1.396-1.398) 290
Capitolul II. Condiţia ..... (art. 1.399-1.410) 290
Capitolul III. Termenul ..... (art. 1.411-1.420) 291

Titlul IV. Obligaţiile complexe ..... (art. 1.421-1.468) 293
Capitolul I. Obligaţiile divizibile şi obligaţiile indivizibile ..... (art. 1.421-1.433) 293
Capitolul II. Obligaţiile solidare ..... (art. 1.434-1.460) 294
Secţiunea 1. Obligaţiile solidare între creditori ..... (art. 1.434-1.442) 294
Secţiunea a 2-a. Obligaţiile solidare între debitori ..... (art. 1.443-1.460) 295
Capitolul III. Obligaţiile alternative şi facultative ..... (art. 1.461-1.468) 298
Secţiunea 1. Obligaţiile alternative ..... (art. 1.461-1.467) 298
Secţiunea a 2-a. Obligaţiile facultative ..... (art. 1.468) 299

Titlul V. Executarea obligaţiilor ..... (art. 1.469-1.565) 299
Capitolul I. Plata ..... (art. 1.469-1.515) 299
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 1.469-1.471) 299
Secţiunea a 2-a. Subiectele plăţii ..... (art. 1.472-1.479) 299
Secţiunea a 3-a. Condiţiile plăţii ..... (art. 1.480-1.498) 300
Secţiunea a 4-a. Dovada plăţii ..... (art. 1.499-1.505) 303
Secţiunea a 5-a. Imputaţia plăţii ..... (art. 1.506-1.509) 304
Secţiunea a 6-a. Punerea în întârziere a creditorului ..... (art. 1.510-1.515) 304
Capitolul II. Executarea silită a obligaţiilor ..... (art. 1.516-1.557) 305
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 1.516-1.520) 305
Secţiunea a 2-a. Punerea în întârziere a debitorului ..... (art. 1.521-1.526) 306

Secţiunea a 3-a. Executarea silită în natură ..... (art. 1.527-1.529) 307
Secţiunea a 4-a. Executarea prin echivalent ..... (art. 1.530-1.548) 308
Secţiunea a 5-a. Rezoluţiunea, rezilierea şi reducerea prestaţiilor ..... (art. 1.549-1.554) 311
Secţiunea a 6-a. Cauze justificate de neexecutare a obligaţiilor contractuale ..... (art. 1.555-1.557) 312
Capitolul III. Mijloacele de protecţie a drepturilor creditorului ..... (art. 1.558-1.565) 313
Secţiunea 1. Măsurile conservatorii ..... (art. 1.558-1.559) 313
Secţiunea a 2-a. Acţiunea oblică ..... (art. 1.560-1.561) 313
Secţiunea a 3-a. Acţiunea revocatorie ..... (art. 1.562-1.565) 314

Titlul VI. Transmisiunea şi transformarea obligaţiilor ..... (art. 1.566-1.614) 314
Capitolul I. Cesiunea de creanţă ..... (art. 1.566-1.592) 314
Secţiunea 1. Cesiunea de creanţă în general ..... (art. 1.566-1.586) 314
Secţiunea a 2-a. Cesiunea unei creanţe constatate printr-un titlu nominativ, la ordin sau la purtător ..... (art. 1.587-1.592) 318
Capitolul II. Subrogaţia ..... (art. 1.593-1.598) 318
Capitolul III. Preluarea datoriei ..... (art. 1.599-1.608) 319
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 1.599-1.604) 319
Secţiunea a 2-a. Preluarea datoriei prin contract încheiat cu debitorul ..... (art. 1.605-1.608) 320
Capitolul IV. Novaţia ..... (art. 1.609-1.614) 321

Titlul VII. Stingerea obligaţiilor ..... (art. 1.615-1.634) 321
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 1.615) 321
Capitolul II. Compensaţia ..... (art. 1.616-1.623) 322
Capitolul III. Confuziunea ..... (art. 1.624-1.628) 323
Capitolul IV. Remiterea de datorie ..... (art. 1.629-1.633) 323
Capitolul V. Imposibilitatea fortuită de executare ..... (art. 1.634) 324

Titlul VIII. Restituirea prestaţiilor ..... (art. 1.635-1.649) 324
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 1.635-1.638) 324
Capitolul II. Modalităţile de restituire ..... (art. 1.639-1.647) 325
Capitolul III. Efectele restituirii faţă de terţi ..... (art. 1.648-1.649) 326

Titlul IX. Diferite contracte speciale ..... (art. 1.650-2.278) 327
Capitolul I. Contractul de vânzare ..... (art. 1.650-1.762) 327
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 1.650-1.740) 327
Secţiunea a 2-a. Vânzarea bunurilor imobile ..... (art. 1.741-1.746) 341
Secţiunea a 3-a. Vânzarea moştenirii ..... (art. 1.747-1.754) 342
Secţiunea a 4-a. Alte varietăţi de vânzare ..... (art. 1.755-1.762) 343
Capitolul II. Contractul de schimb ..... (art. 1.763-1.765) 344
Capitolul III. Contractul de furnizare ..... (art. 1.766-1.771) 345
Capitolul IV. Contractul de report ..... (art. 1.772-1.776) 346
Capitolul V. Contractul de locaţiune ..... (art. 1.777-1.850) 347
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 1.777-1.823) 347
Secţiunea a 2-a. Reguli particulare în materia închirierii locuinţelor ..... (art. 1.824-1.835) 354
Secţiunea a 3-a. Reguli particulare în materia arendării .. (art. 1.836-1.850) 356

Capitolul VI. Contractul de antrepriză ..... (art. 1.851-1.880) 359
Secţiunea 1. Reguli comune privind contractul de antrepriză ..... (art. 1.851-1.873) 359
Secţiunea a 2-a. Contractul de antrepriză pentru lucrări de construcţii ..... (art. 1.874-1.880) 362
Capitolul VII. Contractul de societate ..... (art. 1.881-1.954) 364
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 1.881-1.889) 364
Secţiunea a 2-a. Societatea simplă ..... (art. 1.890-1.948) 366
Secţiunea a 3-a. Asocierea în participaţie ..... (art. 1.949-1.954) 376
Capitolul VIII. Contractul de transport ..... (art. 1.955-2.008) 377
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 1.955-1.960) 377
Secţiunea a 2-a. Contractul de transport de bunuri ..... (art. 1.961-2.001) 378
Secţiunea a 3-a. Contractul de transport de persoane şi bagaje ..... (art. 2.002-2.008) 386
Capitolul IX. Contractul de mandat ..... (art. 2.009-2.071) 387
Secţiunea 1. Dispoziţii comune ..... (art. 2.009-2.012) 387
Secţiunea a 2-a. Mandatul cu reprezentare ..... (art. 2.013-2.038) 388
Secţiunea a 3-a. Mandatul fără reprezentare ..... (art. 2.039-2.071) 392
Capitolul X. Contractul de agenţie ..... (art. 2.072-2.095) 397
Capitolul XI. Contractul de intermediere ..... (art. 2.096-2.102) 403
Capitolul XII. Contractul de depozit ..... (art. 2.103-2.143) 403
Secţiunea 1. Reguli comune privind contractul de depozit ..... (art. 2.103-2.123) 403
Secţiunea a 2-a. Depozitul necesar ..... (art. 2.124-2.126) 407
Secţiunea a 3-a. Depozitul hotelier ..... (art. 2.127-2.137) 407
Secţiunea a 4-a. Sechestrul convenţional ..... (art. 2.138-2.143) 408
Capitolul XIII. Contractul de împrumut ..... (art. 2.144-2.170) 409
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 2.144-2.145) 409
Secţiunea a 2-a. Împrumutul de folosinţă ..... (art. 2.146-2.157) 409
Secţiunea a 3-a. Împrumutul de consumaţie ..... (art. 2.158-2.170) 411
Capitolul XIV. Contractul de cont curent ..... (art. 2.171-2.183) 412
Capitolul XV. Contul bancar curent şi alte contracte bancare ..... (art. 2.184-2.198) 414
Secţiunea 1. Contul bancar curent ..... (art. 2.184-2.190) 414
Secţiunea a 2-a. Depozitul bancar ..... (art. 2.191-2.192) 415
Secţiunea a 3-a. Facilitatea de credit ..... (art. 2.193-2.195) 416
Secţiunea a 4-a. Închirierea casetelor de valori ..... (art. 2.196-2.198) 416
Capitolul XVI. Contractul de asigurare ..... (art. 2.199-2.241) 417
Secţiunea 1. Dispoziţii comune ..... (art. 2.199-2.213) 417
Secţiunea a 2-a. Asigurarea de bunuri ..... (art. 2.214-2.220) 420
Secţiunea a 3-a. Asigurările de credite şi garanţii şi asigurările de pierderi financiare ..... (art. 2.221-2.222) 421
Secţiunea a 4-a. Asigurarea de răspundere civilă ..... (art. 2.223-2.226) 422
Secţiunea a 5-a. Asigurarea de persoane ..... (art. 2.227-2.238) 424
Secţiunea a 6-a. Coasigurarea, reasigurarea şi retrocesiunea ..... (art. 2.239-2.241) 425
Capitolul XVII. Contractul de rentă viageră ..... (art. 2.242-2.253) 426
Capitolul XVIII. Contractul de întreţinere ..... (art. 2.254-2.263) 428
Capitolul XIX. Jocul şi pariul ..... (art. 2.264-2.266) 429

Capitolul XX. Tranzacţia ..... (art. 2.267-2.278) 430

Titlul X. Garanţiile personale ..... (art. 2.279-2.322) 431
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 2.279) 431
Capitolul II. Fideiusiunea ..... (art. 2.280-2.320) 431
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 2.280-2.292) 431
Secţiunea a 2-a. Efectele fideiusiunii ..... (art. 2.293-2.313) 433
Secţiunea a 3-a. Încetarea fideiusiunii ..... (art. 2.314-2.320) 435
Capitolul III. Garanţiile autonome ..... (art. 2.321-2.322) 436

Titlul XI. Privilegiile şi garanţiile reale ..... (art. 2.323-2.499) 437
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 2.323-2.332) 437
Capitolul II. Privilegiile ..... (art. 2.333-2.342) 439
Secţiunea 1. Dispoziţii comune ..... (art. 2.333-2.337) 439
Secţiunea a 2-a. Privilegiile generale şi privilegiile speciale ..... (art. 2.338-2.341) 439
Secţiunea a 3-a. Concursul privilegiilor între ele şi concursul dintre privilegii şi ipoteci ..... (art. 2.342) 440
Capitolul III. Ipoteca ..... (art. 2.343-2.428) 440
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 2.343-2.376) 440
Secţiunea a 2-a. Ipoteca imobiliară ..... (art. 2.377-2.386) 445
Secţiunea a 3-a. Ipoteca mobiliară ..... (art. 2.387-2.419) 447
Secţiunea a 4-a. Concursul între creditorii ipotecari ..... (art. 2.420-2.427) 453
Secţiunea a 5-a. Stingerea ipotecilor ..... (art. 2.428) 455
Capitolul IV. Executarea ipotecii ..... (art. 2.429-2.479) 455
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 2.429-2.434) 455
Secţiunea a 2-a. Executarea ipotecii mobiliare ..... (art. 2.435-2.477) 456
Secţiunea a 3-a. Executarea ipotecilor imobiliare ..... (art. 2.478-2.479) 463
Capitolul V. Gajul ..... (art. 2.480-2.494) 464
Secţiunea 1. Constituirea gajului ..... (art. 2.480-2.486) 464
Secţiunea a 2-a. Drepturile şi obligaţiile creditorului gajist ..... (art. 2.487-2.494) 465
Capitolul VI. Dreptul de retenţie ..... (art. 2.495-2.499) 466

CARTEA a VI-a
Despre prescripţia extinctivă, decădere şi calculul termenelor ..... (art. 2.500-2.556) 467

Titlul I. Prescripţia extinctivă ..... (art. 2.500-2.544) 467
Capitolul I. Dispoziţii generale ..... (art. 2.500-2.516) 467
Capitolul II. Termenul prescripţiei extinctive ..... (art. 2.517-2.522) 470
Capitolul III. Cursul prescripţiei extinctive ..... (art. 2.523-2.543) 471
Secţiunea 1. Începutul prescripţiei extinctive ..... (art. 2.523-2.531) 471
Secţiunea a 2-a. Suspendarea prescripţiei extinctive ..... (art. 2.532-2.536) 473
Secţiunea a 3-a. Întreruperea prescripţiei extinctive ..... (art. 2.537-2.543) 474
Capitolul IV. Împlinirea prescripţiei ..... (art. 2.544) 476

Titlul II. Regimul general al termenelor de decădere ..... (art. 2.545-2.550) 476

Titlul III. Calculul termenelor ..... (art. 2.551-2.556) 477

CARTEA a VII-a
Dispoziţii de drept internaţional privat ..... (art. 2.557-2.663) 479

Titlul I. Dispoziţii generale ..... (art. 2.557-2.571) 479

Titlul II. Conflicte de legi ..... (art. 2.572-2.664) 482
Capitolul I. Persoane ..... (art. 2.572-2.584) 482
Secţiunea 1. Persoana fizică ..... (art. 2.572-2.579) 482
Secţiunea a 2-a. Persoana juridică ..... (art. 2.580-2.584) 483
Capitolul II. Familia ..... (art. 2.585-2.612) 484
Secţiunea 1. Căsătoria ..... (art. 2.585-2.602) 484
Secţiunea a 2-a. Filiaţia ..... (art. 2.603-2.610) 487
Secţiunea a 3-a. Autoritatea părintească. Protecţia copiilor ..... (art. 2.611) 488
Secţiunea a 4-a. Obligaţia de întreţinere ..... (art. 2.612) 489
Capitolul III. Bunurile ..... (art. 2.613-2.632) 489
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 2.613-2.616) 489
Secţiunea a 2-a. Bunurile mobile corporale ..... (art. 2.617-2.619) 489
Secţiunea a 3-a. Mijloacele de transport ..... (art. 2.620-2.621) 490
Secţiunea a 4-a. Titlurile de valoare ..... (art. 2.622-2.623) 490
Secţiunea a 5-a. Bunurile incorporale ..... (art. 2.624-2.625) 491
Secţiunea a 6-a. Formele de publicitate ..... (art. 2.626) 491
Secţiunea a 7-a. Ipotecile mobiliare ..... (art. 2.627-2.632) 491
Capitolul IV. Moştenirea ..... (art. 2.633-2.636) 492
Capitolul V. Actul juridic ..... (art. 2.637-2.639) 493
Capitolul VI. Obligaţiile ..... (art. 2.640-2.646) 494
Capitolul VII. Cambia, biletul la ordin şi cecul ..... (art. 2.647-2.658) 495
Secţiunea 1. Dispoziţii generale ..... (art. 2.647-2.650) 495
Secţiunea a 2-a. Cambia şi biletul la ordin ..... (art. 2.651-2.654) 496
Secţiunea a 3-a. Cecul ..... (art. 2.655-2.658) 496
Capitolul VIII. Fiducia ..... (art. 2.659-2.662) 497
Capitolul IX. Prescripţia extinctivă ..... (art. 2.663) 497

Dispoziţii finale ..... (art. 2.664) 498

Titlul preliminar
Despre legea civilă

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 1. Izvoarele dreptului civil. (1) Sunt izvoare ale dreptului civil legea, uzanţele şi principiile generale ale dreptului.

(2) În cazurile neprevăzute de lege se aplică uzanţele, iar în lipsa acestora, dispoziţiile legale privitoare la situaţii asemănătoare, iar când nu există asemenea dispoziţii, principiile generale ale dreptului.

(3) În materiile reglementate prin lege, uzanţele se aplică numai în măsura în care legea trimite în mod expres la acestea.

(4) Numai uzanţele conforme ordinii publice şi bunelor moravuri sunt recunoscute ca izvoare de drept.

(5) Partea interesată trebuie să facă dovada existenţei şi a conţinutului uzanţelor. Uzanţele publicate în culegeri elaborate de către entităţile sau organismele autorizate în domeniu se prezumă că există, până la proba contrară.

(6) În sensul prezentului cod, prin uzanţe se înţelege obiceiul (cutuma) şi uzurile profesionale.

Art. 2. Obiectul şi conţinutul Codului civil. (1) Dispoziţiile prezentului cod reglementează raporturile patrimoniale şi nepatrimoniale dintre persoane, ca subiecte de drept civil.

(2) Prezentul cod este alcătuit dintr-un ansamblu de reguli care constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera sau spiritul dispoziţiilor sale.

Art. 3. Aplicarea generală a Codului civil. (1) Dispoziţiile prezentului cod se aplică şi raporturilor dintre profesionişti, precum şi raporturilor dintre aceştia şi orice alte subiecte de drept civil.

(2) Sunt consideraţi profesionişti toţi cei care exploatează o întreprindere.

(3) Constituie exploatarea unei întreprinderi exercitarea sistematică, de către una sau mai multe persoane, a unei activităţi organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu un scop lucrativ.

• **LPA** *(L. nr. 71/2011 – M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011; cu modif. ult.). Art. 8. (1) Noţiunea de «profesionist» prevăz. la art. 3 NCC include categoriile de comerciant, întreprinzător, operator economic, precum şi orice alte persoane autorizate să desfăşoare activităţi economice sau profesionale, astfel cum aceste noţiuni sunt prevăzute de lege, la data intrării în vigoare a NCC.*

Art. 4. Aplicarea prioritară a tratatelor internaţionale privind drepturile omului. (1) În materiile reglementate de prezentul cod, dispoziţiile privind drepturile şi libertăţile persoanelor vor fi interpretate şi aplicate în concordanţă cu Constituţia, Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, pactele şi celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanţe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, şi prezentul cod, au prioritate reglementările internaţionale, cu excepţia cazului în care prezentul cod conţine dispoziţii mai favorabile.

Art. 5. Aplicarea prioritară a dreptului Uniunii Europene. În materiile reglementate de prezentul cod, normele dreptului Uniunii Europene se aplică în mod prioritar, indiferent de calitatea sau statutul părţilor.

Capitolul II
Aplicarea legii civile

Art. 6. Aplicarea în timp a legii civile. (1) Legea civilă este aplicabilă cât timp este în vigoare. Aceasta nu are putere retroactivă.

(2) Actele şi faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârşite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârşirii ori producerii lor.

(3) Actele juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate la data intrării în vigoare a legii noi sunt supuse dispoziţiilor legii vechi, neputând fi considerate valabile ori, după caz, eficace potrivit dispoziţiilor legii noi.

(4) Prescripţiile, decăderile şi uzucapiunile începute şi neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispoziţiilor legale care le-au instituit.

(5) Dispoziţiile legii noi se aplică tuturor actelor şi faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârşite după intrarea sa în vigoare, precum şi situaţiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare.

(6) Dispoziţiile legii noi sunt de asemenea aplicabile şi efectelor viitoare ale situaţiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acesteia, derivate din starea şi capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiaţie, adopţie şi obligaţia legală de întreţinere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, şi din raporturile de vecinătate, dacă aceste situaţii juridice subzistă după intrarea în vigoare a legii noi.

• **LPA.** ***Art. 3.*** *Actele şi faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârşite sau produse înainte de intrarea în vigoare a NCC nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârşirii ori producerii lor.* ***Art. 4.*** *La data intrării în vigoare a NCC, actele juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate, prevăz. de CC 1864, precum şi de alte acte normative, rămân supuse disp. legii vechi, neputând fi considerate valabile ori, după caz, eficace potriv. NCC sau disp. prezentei L.* ***Art. 5.*** *(1) NCC se aplică tuturor actelor şi faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârşite după intrarea sa în vigoare, precum şi situaţiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare. (2) Disp. NCC sunt aplicabile şi efectelor viitoare ale situaţiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia, derivate din starea şi capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiaţie, adopţie şi obligaţia legală de întreţinere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, şi din raporturile de vecinătate, dacă aceste situaţii juridice subzistă după intrarea în vigoare a NCC.*

• **RIL.** ***Dec. ICCJ (RIL) nr. 1/2014*** *(M. Of. nr. 283 din 17 aprilie 2014): „În interpr. şi aplic. disp. art. 5, art. 201 şi art. 223 L. nr. 71/2011 pt. punerea în aplic. a NCC şi ale art. 6 alin. (4), art. 2.512 şi art. 2.513 NCC, stabileşte că prescripţiile extinctive începute anterior datei de 1 oct. 2011, împlinite ori neîmplinite la aceeaşi dată, rămân supuse disp. art. 18 D. nr. 167/1958 priv. prescripţia extinctivă, rep., astfel încât atât instanţele de judecată, din oficiu, cât şi părţile interesate pot invoca excepţia prescripţiei extinctive, indiferent de stadiul procesual, chiar în litigii începute după 1 oct. 2011".*

• **CONSTITUŢIA ROMÂNIEI.** ***Art. 15. Universalitatea.*** *(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepţia legii penale sau contravenţionale mai favorabile.*

Art. 7. Teritorialitatea legii civile. (1) Actele normative adoptate de autorităţile şi instituţiile publice centrale se aplică pe întreg teritoriul ţării, afară de cazul în care se prevede altfel.

(2) Actele normative adoptate, în condiţiile legii, de autorităţile şi instituţiile administraţiei publice locale se aplică numai în raza lor de competenţă teritorială.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***L. nr. 84/1992*** *priv. regimul zonelor libere (M. Of. nr. 182 din 30 iulie 1992; cu modif. ult.): „**Art. 2.** (1) Zona liberă este o zonă geografică a teritoriului României, în care operatorii economici desfăşoară activităţi, iar persoanele, mărfurile, mijloacele de transport şi alte bunuri se supun prevederilor legislaţiei vamale unionale şi naţionale".*

Art. 8. Extrateritorialitatea legii civile. În cazul raporturilor juridice cu element de extraneitate, determinarea legii civile aplicabile se face ţinându-se seama de normele de drept internaţional privat cuprinse în cartea a VII-a din prezentul cod.

Capitolul III
Interpretarea şi efectele legii civile

Art. 9. Interpretarea legii. (1) Cel care a adoptat norma civilă este competent să facă şi interpretarea ei oficială.

(2) Norma interpretativă produce efecte numai pentru viitor.

(3) Interpretarea legii de către instanţă se face numai în scopul aplicării ei în cazul dedus judecăţii.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. nr. 24/2000 priv. normele de tehnică legislativă pt. elaborarea actelor normative, rep. (M. Of. nr. 260 din 21 aprilie 2010; cu modif. ult.): „Art. 69. Interpretarea legală. (1) Intervenţiile legislative pentru clarificarea sensului unor norme legale se realizează printr-un act normativ interpretativ de acelaşi nivel cu actul vizat, prin dispoziţii interpretative cuprinse într-un nou act normativ sau prin modificarea dispoziţiei al cărui sens trebuie clarificat. (2) Interpretarea legală intervenită potrivit alin. (1) poate confirma sau, după caz, infirma ori modifica interpretările judiciare, arbitrale sau administrative, adoptate până la acea dată, cu respectarea drepturilor câştigate".*

Art. 10. Interzicerea analogiei. Legile care derogă de la o dispoziţie generală, care restrâng exerciţiul unor drepturi civile sau care prevăd sancţiuni civile se aplică numai în cazurile expres şi limitativ prevăzute de lege.

Art. 11. Respectarea ordinii publice şi a bunelor moravuri. Nu se poate deroga prin convenţii sau acte juridice unilaterale de la legile care interesează ordinea publică sau de la bunele moravuri.

• **CONSTITUŢIA ROMÂNIEI.** *Art. 1. Statul român. (5) În România, respectarea Constituţiei, a supremaţiei sale şi a legilor este obligatorie.*

Art. 12. Libertatea de a dispune. (1) Oricine poate dispune liber de bunurile sale, dacă legea nu prevede în mod expres altfel.

(2) Nimeni nu poate dispune cu titlu gratuit, dacă este insolvabil.

Art. 13. Renunţarea la drept. Renunţarea la un drept nu se prezumă.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *CM (Codul muncii): „Art. 38. Salariaţii nu pot renunţa la drepturile ce le sunt recunoscute prin lege. Orice tranzacţie prin care se urmăreşte renunţarea la drepturile recunoscute de lege salariaţilor sau limitarea acestor drepturi este lovită de nulitate".*

RIL. *Dec. ICCJ (RIL) nr. 5/2015 (M. Of. nr. 234 din 6 aprilie 2015): „În interpr. şi aplic. art. 6 alin. (7[1]) O.G. nr. 12/2008 priv. organiz. şi finanţarea rezidenţiatului, aprob. cu modif. şi compl. prin L. nr. 179/2008, respectiv art. 18 alin. (8) O.G. nr. 18/2009 priv. organiz. şi finanţarea rezidenţiatului, aprob. prin L. nr. 103/2012, cu compl. ult., rap. art. 38 şi art. 159 CM, sintagma «cheltuieli de personal» nu include salariile primite de medicul rezident pentru munca desfăşurată în perioada rezidenţiatului, iar drepturile salariale încasate nu pot fi restituite cu titlu de cheltuieli ocazionate de pregătirea profesională, în situaţia în care medicul rezident nu îşi respectă obligaţia asumată de a continua raporturile de muncă pentru o anumită perioadă cu spitalul în care a desfăşurat programul de rezidenţiat, chiar dacă o atare clauză ar fi prevăzută în actul adiţional la contractul individual de muncă, încheiat în condiţiile art. 196 alin. (2) CM".*

HP. *Dec. ICCJ (DCD) nr. 19/2019 (M. Of. nr. 573 din 12 iulie 2019): „În interpr. şi aplic. art. 10, art. 38, art. 57, art. 134 alin. (1) şi art. 254 alin. (3) şi (4) CM, rep., cu modif. şi compl. ult., stipularea clauzei penale în contractul individual de muncă sau într-un act adiţional al acestuia, prin care este evaluată paguba produsă angajatorului de salariat din vina şi în legătură cu munca sa, este interzisă şi este sancţionată cu nulitatea clauzei astfel negociate".*

Art. 14. Buna-credinţă. (1) Orice persoană fizică sau persoană juridică trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligaţiile civile cu bună-credinţă, în acord cu ordinea publică şi bunele moravuri.

(2) Buna-credinţă se prezumă până la proba contrară.

• **CONSTITUŢIA ROMÂNIEI.** ***Art. 57. Exercitarea drepturilor şi a libertăţilor.*** *Cetăţenii români, cetăţenii străini şi apatrizii trebuie să-şi exercite drepturile şi libertăţile constituţionale cu bună-credinţă, fără să încalce drepturile şi libertăţile celorlalţi.*

Art. 15. Abuzul de drept. Niciun drept nu poate fi exercitat în scopul de a vătăma sau păgubi pe altul ori într-un mod excesiv şi nerezonabil, contrar bunei-credinţe.

Art. 16. Vinovăţia. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, persoana răspunde numai pentru faptele sale săvârşite cu intenţie sau din culpă.

(2) Fapta este săvârşită cu intenţie când autorul prevede rezultatul faptei sale şi fie urmăreşte producerea lui prin intermediul faptei, fie, deşi nu îl urmăreşte, acceptă posibilitatea producerii acestui rezultat.

(3) Fapta este săvârşită din culpă când autorul fie prevede rezultatul faptei sale, dar nu îl acceptă, socotind fără temei că nu se va produce, fie nu prevede rezultatul faptei, deşi trebuia să îl prevadă. Culpa este gravă atunci când autorul a acţionat cu o neglijenţă sau imprudenţă pe care nici persoana cea mai lipsită de dibăcie nu ar fi manifestat-o faţă de propriile interese.

(4) Atunci când legea condiţionează efectele juridice ale unei fapte de săvârşirea sa din culpă, condiţia este îndeplinită şi dacă fapta a fost săvârşită cu intenţie.

Art. 17. Eroarea comună şi invincibilă. (1) Nimeni nu poate transmite sau constitui mai multe drepturi decât are el însuşi.

(2) Cu toate acestea, când cineva, împărtăşind o credinţă comună şi invincibilă, a considerat că o persoană are un anumit drept sau o anumită calitate juridică, instanţa judecătorească, ţinând seama de împrejurări, va putea hotărî că actul încheiat în această stare va produce, faţă de cel aflat în eroare, aceleaşi efecte ca şi când ar fi valabil, afară de cazul în care desfiinţarea lui nu i-ar cauza niciun prejudiciu.

(3) Eroarea comună şi invincibilă nu se prezumă.

(4) Dispoziţiile prezentului articol nu sunt aplicabile în materie de carte funciară şi nici în alte materii în care legea reglementează un sistem de publicitate.

Capitolul IV
Publicitatea drepturilor, a actelor şi a faptelor juridice

Art. 18. Obiectul publicităţii şi modalităţile de realizare. (1) Drepturile, actele şi faptele privitoare la starea şi capacitatea persoanelor, cele în legătură cu bunurile care aparţin acestora, precum şi orice alte raporturi juridice sunt supuse publicităţii în cazurile expres prevăzute de lege.

(2) Publicitatea se realizează prin cartea funciară, Arhiva Electronică de Garanţii Reale Mobiliare *[Registrul Naţional de Publicitate Mobiliară – v. L. nr. 297/2018 priv. publicitatea mobiliară, rep. – M. Of. nr. 1184 din 7 decembrie 2020]*, denumită în cuprinsul prezentului cod şi arhivă, prin registrul comerţului, precum şi prin alte forme de publicitate prevăzute de lege.

Art. 19. Condiţiile de publicitate. (1) Procedura şi condiţiile de publicitate se stabilesc prin lege.

(2) Îndeplinirea formalităţii de publicitate poate fi cerută de orice persoană, chiar dacă este lipsită de capacitatea de exerciţiu.

(3) Orice renunţare sau restrângere a dreptului de a îndeplini o formalitate de publicitate, precum şi orice clauză penală sau altă sancţiune stipulată pentru a împiedica exercitarea acestui drept sunt considerate nescrise.

(4) Nimeni nu poate invoca faptul că nu a cunoscut dreptul, actul sau faptul supus publicităţii, dacă formalitatea de publicitate a fost legal îndeplinită.

• **LPA.** *Art. 8¹. Existenţa unui litigiu sau înscrierea lui în registrele publice prevăz. de lege nu împiedică efectuarea formalităţilor de publicitate.*

Art. 20. Efectele publicităţii. (1) Publicitatea asigură opozabilitatea dreptului, actului, faptului, precum şi a oricărui alt raport juridic supus publicităţii, stabileşte rangul acestora şi, dacă legea prevede în mod expres, condiţionează constituirea sau efectele lor juridice.

(2) Între părţi sau succesorii lor, universali ori cu titlu universal, după caz, drepturile, actele sau faptele juridice, precum şi orice alte raporturi juridice produc efecte depline, chiar dacă nu au fost îndeplinite formalităţile de publicitate, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

(3) Publicitatea nu validează dreptul, actul sau faptul supus ori admis la publicitate. Cu toate acestea, în cazurile şi condiţiile expres prevăzute de lege, ea poate produce efecte achizitive în favoarea terţilor dobânditori de bună-credinţă.

(4) Publicitatea nu întrerupe cursul prescripţiei extinctive, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Art. 21. Prezumţiile. (1) Dacă un drept, act sau fapt a fost înscris într-un registru public, se prezumă că el există, cât timp nu a fost radiat sau modificat în condiţiile legii.

(2) În cazul în care un drept, act sau fapt a fost radiat, se prezumă că el nu există.

Art. 22. Lipsa publicităţii. Sancţiuni. (1) Dacă formalitatea de publicitate nu a fost realizată, iar aceasta nu era prevăzută de lege cu caracter constitutiv, drepturile, actele, faptele sau alte raporturi juridice supuse publicităţii sunt inopozabile terţilor, afară de cazul în care se dovedeşte că aceştia le-au cunoscut pe altă cale.

(2) Atunci când legea prevede că simpla cunoaştere de fapt nu suplineşte lipsa de publicitate, absenţa acesteia poate fi invocată de orice persoană interesată, inclusiv de terţul care a cunoscut, pe altă cale, dreptul, actul, faptul sau raportul juridic supus publicităţii.

(3) În toate cazurile însă, simpla cunoaştere a dreptului, actului, faptului sau raportului juridic nu suplineşte lipsa de publicitate faţă de alte persoane decât terţul care, în fapt, le-a cunoscut.

Art. 23. Concursul dintre formele de publicitate. Dacă un drept, act, fapt sau orice raport juridic este supus în acelaşi timp unor formalităţi de publicitate diferite, neefectuarea unei cerinţe de publicitate nu este acoperită de îndeplinirea alteia.

Art. 24. Consultarea registrelor publice. Orice persoană, chiar fără a justifica un interes, poate, în condiţiile legii, să consulte registrele publice privitoare la un drept, act, fapt sau o anumită situaţie juridică şi să obţină extrase sau copii certificate de pe acestea.

CARTEA I
Despre persoane

Titlul I
Dispoziţii generale

Art. 25. Subiectele de drept civil. (1) Subiectele de drept civil sunt persoanele fizice şi persoanele juridice.

(2) Persoana fizică este omul, privit individual, ca titular de drepturi şi de obligaţii civile.

(3) Persoana juridică este orice formă de organizare care, întrunind condiţiile cerute de lege, este titulară de drepturi şi de obligaţii civile.

Art. 26. Recunoaşterea drepturilor şi libertăţilor civile. Drepturile şi libertăţile civile ale persoanelor fizice, precum şi drepturile şi libertăţile civile ale persoanelor juridice sunt ocrotite şi garantate de lege.

Art. 27. Cetăţenii străini şi apatrizii. (1) Cetăţenii străini şi apatrizii sunt asimilaţi, în condiţiile legii, cu cetăţenii români, în ceea ce priveşte drepturile şi libertăţile lor civile.

(2) Asimilarea se aplică în mod corespunzător şi persoanelor juridice străine.

Art. 28. Capacitatea civilă. (1) Capacitatea civilă este recunoscută tuturor persoanelor.

(2) Orice persoană are capacitate de folosinţă şi, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege, capacitate de exerciţiu.

Art. 29. Limitele capacităţii civile. (1) Nimeni nu poate fi îngrădit în capacitatea de folosinţă sau lipsit, în tot sau în parte, de capacitatea de exerciţiu, decât în cazurile şi condiţiile expres prevăzute de lege.

(2) Nimeni nu poate renunţa, în tot sau în parte, la capacitatea de folosinţă sau la capacitatea de exerciţiu.

Art. 30. Egalitatea în faţa legii civile. Rasa, culoarea, naţionalitatea, originea etnică, limba, religia, vârsta, sexul sau orientarea sexuală, opinia, convingerile personale, apartenenţa politică, sindicală, la o categorie socială ori la o categorie defavorizată, averea, originea socială, gradul de cultură, precum şi orice altă situaţie similară nu au nicio influenţă asupra capacităţii civile.

Art. 31. Patrimoniul. Mase patrimoniale şi patrimonii de afectaţiune. (1) Orice persoană fizică sau persoană juridică este titulară a unui patrimoniu care include toate drepturile şi datoriile ce pot fi evaluate în bani şi aparţin acesteia.

(2) Acesta poate face obiectul unei diviziuni sau unei afectaţiuni numai în cazurile şi condiţiile prevăzute de lege.

(3) Patrimoniile de afectaţiune sunt masele patrimoniale fiduciare, constituite potrivit dispoziţiilor titlului IV al cărţii a III-a, cele afectate exercitării unei profesii autorizate, precum şi alte patrimonii determinate potrivit legii.

Art. 32. Transferul intrapatrimonial. (1) În caz de diviziune sau afectaţiune, transferul drepturilor şi obligaţiilor dintr-o masă patrimonială în alta, în cadrul aceluiaşi patrimoniu, se face cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege şi fără a prejudicia drepturile creditorilor asupra fiecărei mase patrimoniale.

(2) În toate cazurile prevăzute la alin. (1), transferul drepturilor şi obligaţiilor dintr-o masă patrimonială în alta nu constituie o înstrăinare.

Art. 33. Patrimoniul profesional individual. (1) Constituirea masei patrimoniale afectate exercitării în mod individual a unei profesii autorizate se stabileşte prin actul încheiat de titular, cu respectarea condiţiilor de formă şi de publicitate prevăzute de lege.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi în cazul măririi sau micşorării patrimoniului profesional individual.

(3) Lichidarea patrimoniului profesional individual se face în conformitate cu dispoziţiile art. 1.941-1.948, dacă prin lege nu se dispune altfel.

Titlul II
Persoana fizică

Capitolul I
Capacitatea civilă a persoanei fizice

Secţiunea 1
Capacitatea de folosinţă

Art. 34. Noţiune. Capacitatea de folosinţă este aptitudinea persoanei de a avea drepturi şi obligaţii civile.

Art. 35. Durata capacităţii de folosinţă. Capacitatea de folosinţă începe la naşterea persoanei şi încetează odată cu moartea acesteia.

Art. 36. Drepturile copilului conceput. Drepturile copilului sunt recunoscute de la concepţiune, însă numai dacă el se naşte viu. Dispoziţiile art. 412 referitoare la timpul legal al concepţiunii sunt aplicabile.

Secţiunea a 2-a
Capacitatea de exerciţiu

Art. 37. Noţiune. Capacitatea de exerciţiu este aptitudinea persoanei de a încheia singură acte juridice civile.

Art. 38. Începutul capacităţii de exerciţiu. (1) Capacitatea de exerciţiu deplină începe la data când persoana devine majoră.

(2) Persoana devine majoră la împlinirea vârstei de 18 ani.

Art. 39. Situaţia minorului căsătorit. (1) Minorul dobândeşte, prin căsătorie, capacitatea deplină de exerciţiu.

(2) În cazul în care căsătoria este anulată, minorul care a fost de bună-credinţă la încheierea căsătoriei păstrează capacitatea deplină de exerciţiu.

Art. 40. Capacitatea de exerciţiu anticipată. Pentru motive temeinice, instanţa de tutelă poate recunoaşte minorului care a împlinit vârsta de 16 ani capacitatea deplină de exerciţiu. În acest scop, vor fi ascultaţi şi părinţii sau tutorele minorului, luându-se, când este cazul, şi avizul consiliului de familie.

Art. 41. Capacitatea de exerciţiu restrânsă. (1) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani are capacitatea de exerciţiu restrânsă.

(2) Actele juridice ale minorului cu capacitate de exerciţiu restrânsă se încheie de către acesta, cu încuviinţarea părinţilor sau, după caz, a tutorelui, iar în cazurile

prevăzute de lege, şi cu autorizarea instanţei de tutelă. Încuviinţarea sau autorizarea poate fi dată, cel mai târziu, în momentul încheierii actului.

(3) Cu toate acestea, minorul cu capacitate de exerciţiu restrânsă poate face singur acte de conservare, acte de administrare care nu îl prejudiciază, precum şi acte de dispoziţie de mică valoare, cu caracter curent şi care se execută la data încheierii lor.

Art. 42. Regimul unor acte ale minorului. (1) Minorul poate să încheie acte juridice privind munca, îndeletnicirile artistice sau sportive ori referitoare la profesia sa, cu încuviinţarea părinţilor sau a tutorelui, precum şi cu respectarea dispoziţiilor legii speciale, dacă este cazul.

(2) În acest caz, minorul exercită singur drepturile şi execută tot astfel obligaţiile izvorâte din aceste acte şi poate dispune singur de veniturile dobândite.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *CM: „Art. 13. (1) Persoana fizică dobândeşte capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani. (2) Persoana fizică poate încheia un contract de muncă în calitate de salariat şi la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinţilor sau al reprezentanţilor legali, pentru activităţi potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile şi cunoştinţele sale, dacă astfel nu îi sunt periclitate sănătatea, dezvoltarea şi pregătirea profesională. (3) Încadrarea în muncă a persoanelor sub vârsta de 15 ani este interzisă. (5) Încadrarea în muncă în locuri de muncă grele, vătămătoare sau periculoase se poate face după împlinirea vârstei de 18 ani; aceste locuri de muncă se stabilesc prin H.G.".*

Art. 43. Lipsa capacităţii de exerciţiu. (1) În afara altor cazuri prevăzute de lege, nu au capacitate de exerciţiu:

a) minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani;

b) interzisul judecătoresc.

(2) Pentru cei care nu au capacitate de exerciţiu, actele juridice se încheie, în numele acestora, de reprezentanţii lor legali, în condiţiile prevăzute de lege. Dispoziţiile art. 42 alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător.

(3) Cu toate acestea, persoana lipsită de capacitatea de exerciţiu poate încheia singură actele anume prevăzute de lege, actele de conservare, precum şi actele de dispoziţie de mică valoare, cu caracter curent şi care se execută la momentul încheierii lor.

(4) Actele pe care minorul le poate încheia singur pot fi făcute şi de reprezentantul său legal, afară de cazul în care legea ar dispune altfel sau natura actului nu i-ar permite acest lucru.

Art. 44. Sancţiune. (1) Actele făcute de persoana lipsită de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă, altele decât cele prevăzute la art. 41 alin. (3) şi la art. 43 alin. (3), precum şi actele făcute de tutore fără autorizarea instanţei de tutelă, atunci când această autorizare este cerută de lege, sunt anulabile, chiar fără dovedirea unui prejudiciu.

(2) Cel lipsit de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă poate invoca şi singur, în apărare, anulabilitatea actului pentru incapacitatea sa rezultată din minoritate ori din punerea sub interdicţie judecătorească.

Art. 45. Fraudă comisă de incapabil. Simpla declaraţie că este capabil să contracteze, făcută de cel lipsit de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă, nu înlătură anulabilitatea actului. Dacă însă a folosit manopere dolosive, instanţa, la cererea părţii induse în eroare, poate menţine contractul atunci când apreciază că aceasta ar constitui o sancţiune civilă adecvată.

Art. 46. Regimul nulităţii. (1) Persoanele capabile de a contracta nu pot opune minorului sau celui pus sub interdicţie judecătorească incapacitatea acestuia.

(2) Acţiunea în anulare poate fi exercitată de reprezentantul legal, de minorul care a împlinit vârsta de 14 ani, precum şi de ocrotitorul legal.

(3) Atunci când actul s-a încheiat fără autorizarea instanţei de tutelă, necesară potrivit legii, aceasta va sesiza procurorul în vederea exercitării acţiunii în anulare.

Art. 47. Limitele obligaţiei de restituire. Persoana lipsită de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă nu este obligată la restituire decât în limita folosului realizat. Dispoziţiile art. 1.635-1.649 se aplică în mod corespunzător.

Art. 48. Confirmarea actului anulabil. Minorul devenit major poate confirma actul făcut singur în timpul minorităţii, atunci când el trebuia să fie reprezentat sau asistat. După descărcarea tutorelui, el poate, de asemenea, să confirme actul făcut de tutorele său fără respectarea tuturor formalităţilor cerute pentru încheierea lui valabilă. În timpul minorităţii, confirmarea actului anulabil se poate face numai în condiţiile art. 1.263 şi 1.264.

Secţiunea a 3-a
Declararea judecătorească a morţii

Art. 49. Cazul general. (1) În cazul în care o persoană este dispărută şi există indicii că a încetat din viaţă, aceasta poate fi declarată moartă prin hotărâre judecătorească, la cererea oricărei persoane interesate, dacă au trecut cel puţin 2 ani de la data primirii ultimelor informaţii sau indicii din care rezultă că era în viaţă.

(2) Dacă data primirii ultimelor informaţii sau indicii despre cel dispărut nu se poate stabili cu exactitate, termenul prevăzut în alin. (1) se socoteşte de la sfârşitul lunii în care s-au primit ultimele informaţii sau indicii, iar în cazul în care nu se poate stabili nici luna, de la sfârşitul anului calendaristic.

Art. 50. Cazuri speciale. (1) Cel dispărut în împrejurări deosebite, cum sunt inundaţiile, cutremurul, catastrofa de cale ferată ori aeriană, naufragiul, în cursul unor fapte de război sau într-o altă împrejurare asemănătoare, ce îndreptăţeşte a se presupune decesul, poate fi declarat mort, dacă au trecut cel puţin 6 luni de la data împrejurării în care a avut loc dispariţia.

(2) Dacă ziua în care a intervenit împrejurarea când a avut loc dispariţia nu poate fi stabilită, sunt aplicabile, în mod corespunzător, dispoziţiile art. 49 alin. (2).

(3) Atunci când este sigur că decesul s-a produs, deşi cadavrul nu poate fi găsit sau identificat, moartea poate fi declarată prin hotărâre judecătorească, fără a se aştepta împlinirea vreunui termen de la dispariţie.

Art. 51. Procedura de declarare a morţii. Soluţionarea cererii de declarare a morţii se face potrivit dispoziţiilor Codului de procedură civilă.

Art. 52. Data prezumată a morţii celui dispărut. (1) Cel declarat mort este socotit că a încetat din viaţă la data pe care hotărârea rămasă definitivă a stabilit-o ca fiind aceea a morţii. Dacă hotărârea nu arată şi ora morţii, se socoteşte că cel declarat mort a încetat din viaţă în ultima oră a zilei stabilite ca fiind aceea a morţii.

(2) În lipsa unor indicii îndestulătoare, se va stabili că cel declarat mort a încetat din viaţă în ultima oră a celei din urmă zile a termenului prevăzut de art. 49 sau 50, după caz.

(3) Instanţa judecătorească poate rectifica data morţii stabilită potrivit dispoziţiilor alin. (1) şi (2), dacă se dovedeşte că nu era posibil ca persoana declarată moartă să fi decedat la acea dată. În acest caz, data morţii este cea stabilită prin hotărârea de rectificare.

Art. 53. Prezumţie. Cel dispărut este socotit a fi în viaţă, dacă nu a intervenit o hotărâre declarativă de moarte rămasă definitivă.

Art. 54. Anularea hotărârii de declarare a morţii. (1) Dacă cel declarat mort este în viaţă, se poate cere, oricând, anularea hotărârii prin care s-a declarat moartea.

(2) Cel care a fost declarat mort poate cere, după anularea hotărârii declarative de moarte, înapoierea bunurilor sale în natură, iar dacă aceasta nu este cu putinţă, restituirea lor prin echivalent. Cu toate acestea, dobânditorul cu titlu oneros nu este obligat să le înapoieze decât dacă, sub rezerva dispoziţiilor în materie de carte funciară, se va face dovada că la data dobândirii ştia ori trebuia să ştie că persoana declarată moartă este în viaţă.

Art. 55. Descoperirea certificatului de deces. Orice persoană interesată poate cere oricând anularea hotărârii declarative de moarte, în cazul în care se descoperă certificatul de deces al celui declarat mort.

Art. 56. Plata făcută moştenitorilor aparenţi. Plata făcută moştenitorilor legali sau legatarilor unei persoane, care reapare ulterior hotărârii declarative de moarte, este valabilă şi liberatorie, dacă a fost făcută înainte de radierea din registrul de stare civilă a menţiunii privitoare la deces, cu excepţia cazului în care cel care a făcut plata a cunoscut faptul că persoana declarată moartă este în viaţă.

Art. 57. Drepturile moştenitorului aparent. Moştenitorul aparent care află că persoana care a fost declarată decedată prin hotărâre judecătorească este în viaţă păstrează posesia bunurilor şi dobândeşte fructele acestora, cât timp cel reapărut nu solicită restituirea lor.

Capitolul II
Respectul datorat fiinţei umane şi drepturilor ei inerente

Secţiunea 1
Dispoziţii comune

Art. 58. Drepturi ale personalităţii. (1) Orice persoană are dreptul la viaţă, la sănătate, la integritate fizică şi psihică, la demnitate, la propria imagine, la respectarea vieţii private, precum şi alte asemenea drepturi recunoscute de lege.

(2) Aceste drepturi nu sunt transmisibile.

• LPA. *Art. 13. (1) Drepturile personalităţii sunt supuse legii în vigoare la data exercitării lor. (2) Orice atingere adusă drepturilor personalităţii este supusă legii în vigoare la data săvârşirii acesteia.*

Art. 59. Atributele de identificare. Orice persoană are dreptul la nume, la domiciliu, la reşedinţă, precum şi la o stare civilă, dobândite în condiţiile legii.

Art. 60. Dreptul de a dispune de sine însuşi. Persoana fizică are dreptul să dispună de sine însăşi, dacă nu încalcă drepturile şi libertăţile altora, ordinea publică sau bunele moravuni.

Secţiunea a 2-a
Drepturile la viaţă, la sănătate şi la integritate ale persoanei fizice

Art. 61. Garantarea drepturilor inerente fiinţei umane. (1) Viaţa, sănătatea şi integritatea fizică şi psihică a oricărei persoane sunt garantate şi ocrotite în mod egal de lege.

(2) Interesul şi binele fiinţei umane trebuie să primeze asupra interesului unic al societăţii sau al ştiinţei.

Art. 62. Interzicerea practicii eugenice. (1) Nimeni nu poate aduce atingere speciei umane.

(2) Este interzisă orice practică eugenică prin care se tinde la organizarea selecţiei persoanelor.

Art. 63. Intervenţiile asupra caracterelor genetice. (1) Sunt interzise orice intervenţii medicale asupra caracterelor genetice având drept scop modificarea descendenţei persoanei, cu excepţia celor care privesc prevenirea şi tratamentul maladiilor genetice.

(2) Este interzisă orice intervenţie având drept scop crearea unei fiinţe umane genetic identice unei alte fiinţe umane vii sau moarte, precum şi crearea de embrioni umani în scopuri de cercetare.

(3) Utilizarea tehnicilor de reproducere umană asistată medical nu este admisă pentru alegerea sexului viitorului copil decât în scopul evitării unei boli ereditare grave legate de sexul acestuia.

Art. 64. Inviolabilitatea corpului uman. (1) Corpul uman este inviolabil.

(2) Orice persoană are dreptul la integritatea sa fizică şi psihică. Nu se poate aduce atingere integrităţii fiinţei umane decât în cazurile şi în condiţiile expres şi limitativ prevăzute de lege.

Art. 65. Examenul caracteristicilor genetice. (1) Examenul caracteristicilor genetice ale unei persoane nu poate fi întreprins decât în scopuri medicale sau de cercetare ştiinţifică, efectuate în condiţiile legii.

(2) Identificarea unei persoane pe baza amprentelor sale genetice nu poate fi efectuată decât în cadrul unei proceduri judiciare civile sau penale, după caz, sau în scopuri medicale ori de cercetare ştiinţifică, efectuate în condiţiile legii.

Art. 66. Interzicerea unor acte patrimoniale. Orice acte care au ca obiect conferirea unei valori patrimoniale corpului uman, elementelor sau produselor sale sunt lovite de nulitate absolută, cu excepţia cazurilor expres prevăzute de lege.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *V. art. 144 alin. (1) lit. e) L. nr. 95/2006 (infra, art. 68 NCC).*

Art. 67. Intervenţiile medicale asupra unei persoane. Nicio persoană nu poate fi supusă experienţelor, testelor, prelevărilor, tratamentelor sau altor intervenţii în scop terapeutic ori în scop de cercetare ştiinţifică decât în cazurile şi în condiţiile expres şi limitativ prevăzute de lege.

Art. 68. Prelevarea şi transplantul de la persoanele în viaţă. (1) Prelevarea şi transplantul de organe, ţesuturi şi celule de origine umană de la donatori în viaţă se fac exclusiv în cazurile şi condiţiile prevăzute de lege, cu acordul scris, liber, prealabil şi expres al acestora şi numai după ce au fost informaţi, în prealabil, asupra riscurilor intervenţiei. În toate cazurile, donatorul poate reveni asupra consimţământului dat, până în momentul prelevării.

(2) Se interzice prelevarea de organe, ţesuturi şi celule de origine umană de la minori, precum şi de la persoanele aflate în viaţă, lipsite de discernământ din cauza unui handicap mintal, unei tulburări mintale grave sau dintr-un alt motiv similar, în afara cazurilor expres prevăzute de lege.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. nr. 95/2006 priv. reforma în domeniul sănătăţii, rep. (M. Of. nr. 652 din 28 august 2015; cu modif. ult.): „**Art. 144.** (1) Prelevarea de organe, ţesuturi şi celule de origine umană de la donatorul în viaţă se face în următoarele condiţii: a) prelevarea de organe, ţesuturi şi celule de origine umană, în scop terapeutic, se poate efectua de la persoane majore în viaţă, având capacitate de exerciţiu deplină, după obţinerea consimţământului informat, scris, liber, prealabil şi expres al acestora, conform modelului de formular aprobat prin ordin al ministrului sănătăţii. Se interzice prelevarea de organe, ţesuturi şi celule de la persoane fără discernământ; b) consimţământul se semnează numai după ce donatorul a fost informat de medic, asistentul social sau alte persoane cu pregătire de specialitate asupra eventualelor riscuri şi consecinţe pe plan fizic, psihic, familial, profesional şi social, rezultate din actul prelevării; c) donatorul poate reveni asupra consimţământului dat, până în momentul prelevării; d) prelevarea şi transplantul de organe, ţesuturi şi celule de origine umană ca urmare a exercitării unei constrângeri de natură fizică sau morală asupra unei persoane sunt interzise; e) donarea şi transplantul de organe, ţesuturi şi celule de origine umană nu pot face obiectul unor acte şi fapte juridice în scopul obţinerii unui folos material sau de altă natură; f) donatorul şi primitorul vor semna un înscris autentic prin care declară că donarea se face în scop umanitar, are caracter altruist şi nu constituie obiectul unor acte şi fapte juridice în scopul obţinerii unui folos material sau de artă natură, conform modelului de formular aprobat prin ordin al ministrului sănătăţii; g) donatorul va fi scutit de plata spitalizării/spitalizărilor aferente donării, precum şi a costurilor aferente controalelor medicale periodice postdonare. (2) Centrele de prelevare şi cele de transplant vor păstra o evidenţă a donatorilor vii care au donat în centrul respectiv, în conformitate cu dispoziţiile naţionale privind protecţia datelor cu caracter personal şi confidenţialitatea statistică. (3) Monitorizarea donatorilor vii include controalele medicale periodice obligatorii care se vor realiza la o lună, 3 luni, 6 luni şi un an postdonare, iar ulterior la nevoie justificată. **Art. 145.** (1) Se interzice prelevarea de organe, ţesuturi şi celule de la potenţiali donatori minori în viaţă, cu excepţia cazurilor prevăzute în prezenta lege. (2) Prin excepţie de la prevederile alin. (1), în cazul în care donatorul este minor şi este rudă de până la gradul al IV-lea cu primitorul, prelevarea de celule stem hematopoietice medulare sau periferice se face în următoarele condiţii: a) prelevarea de celule stem hematopoietice medulare sau periferice de la minori se poate face numai cu consimţământul minorului, dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani, şi cu acordul scris al ocrotitorului legal, respectiv al părinţilor, tutorelui sau al curatorului, conform modelului de formular aprobat prin ordin al ministrului sănătăţii. Dacă minorul nu a împlinit vârsta de 10 ani, prelevarea se poate face cu acordul ocrotitorului legal; b) în cazul donatorului care are cel puţin 10 ani, consimţământul acestuia, scris sau verbal, se exprimă în faţa preşedintelui tribunalului în a cărui circumscripţie teritorială se află sediul centrului unde se efectuează transplantul sau al tribunalului în a cărui circumscripţie teritorială locuieşte donatorul, după efectuarea obligatorie a unei anchete psihosociale de către direcţia generală de asistenţă socială şi protecţia copilului. (3) Refuzul scris sau verbal al minorului împiedică orice prelevare".*

Art. 69. Sesizarea instanţei judecătoreşti. La cererea persoanei interesate, instanţa poate lua toate măsurile necesare pentru a împiedica sau a face să înceteze orice atingere ilicită adusă integrităţii corpului uman, precum şi pentru a dispune repararea, în condiţiile prevăzute la art. 252-256, a daunelor materiale şi morale suferite.

Secţiunea a 3-a
Respectul vieţii private şi al demnităţii persoanei umane

Art. 70. Dreptul la libera exprimare. (1) Orice persoană are dreptul la libera exprimare.

(2) Exercitarea acestui drept nu poate fi restrânsă decât în cazurile şi limitele prevăzute la art. 75.

Art. 71. Dreptul la viaţa privată. (1) Orice persoană are dreptul la respectarea vieţii sale private.

(2) Nimeni nu poate fi supus vreunor imixtiuni în viaţa intimă, personală sau de familie, nici în domiciliul, reşedinţa sau corespondenţa sa, fără consimţământul său ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

(3) Este, de asemenea, interzisă utilizarea, în orice mod, a corespondenţei, manuscriselor sau a altor documente personale, precum şi a informaţiilor din viaţa privată a unei persoane, fără acordul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***L. nr. 8/1996*** *priv. dreptul de autor şi drepturile conexe, rep. (M. Of. nr. 489 din 14 iunie 2018; cu modif. ult.): „**Art. 90.** Utilizarea unei corespondenţe adresate unei persoane necesită consimţământul destinatarului, iar după moartea acestuia, timp de 20 de ani, al succesorilor săi, dacă destinatarul nu a dorit altfel. În toate cazurile, sunt deopotrivă aplicabile disp. art. 71 alin. (1) şi (2), art. 72, 74 şi 79 NCC".*

• **CNA.** ***Dec. nr. 220/2011*** *(Codul de reglem. a conţinutului audiovizual – M. Of. nr. 174 din 11 martie 2011; cu modif. ult.): „**Art. 33.** (1) Orice persoană are dreptul la respectarea vieţii private şi de familie, a domiciliului şi a corespondenţei. (2) Informaţiile privind adresa unei persoane sau a familiei sale, numerele lor de telefon sau adresele de e-mail nu pot fi dezvăluite fără permisiunea acestora; utilizarea datelor cu caracter personal este permisă în condiţiile legii speciale. (3) Este interzisă difuzarea de ştiri, dezbateri, anchete sau de reportaje audiovizuale care constituie imixtiuni în viaţa privată şi de familie a persoanei, fără acordul acesteia. (4) Fac excepţie de la prev. alin. (3) situaţiile în care sunt întrunite cumulativ următoarele condiţii: a) existenţa unui interes public justificat; b) existenţa unei legături semnificative şi clare între viaţa privată şi de familie a persoanei şi interesul public justificat".*

Art. 72. Dreptul la demnitate. (1) Orice persoană are dreptul la respectarea demnităţii sale.

(2) Este interzisă orice atingere adusă onoarei şi reputaţiei unei persoane, fără consimţământul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *V. L. nr. 8/1996 (supra, art. 71 NCC).*

Art. 73. Dreptul la propria imagine. (1) Orice persoană are dreptul la propria imagine.

(2) În exercitarea dreptului la propria imagine, ea poate să interzică ori să împiedice reproducerea, în orice mod, a înfăţişării sale fizice ori a vocii sale sau, după caz, utilizarea unei asemenea reproduceri. Dispoziţiile art. 75 rămân aplicabile.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***L. nr. 8/1996:*** *„**Art. 89.** (1) Utilizarea unei opere care conţine un portret necesită consimţământul persoanei reprezentate în acest portret, în condiţiile prevăz. de art. 73, 74 şi 79 NCC. De asemenea, autorul, proprietarul sau posesorul acesteia nu are dreptul să o reproducă ori să o utilizeze fără consimţământul succesorilor persoanei reprezentate, timp de 20 de ani după moartea acesteia, cu respectarea şi a disp. art. 79 NCC. (2) În lipsa unei clauze contrare, consimţământul nu este necesar dacă persoana reprezentată în portret este de profesie*

model sau a primit o remunerație pentru a poza pentru acel portret. De asemenea, existența consimțământului se prezumă în condițiile art. 76 NCC".

• CNA. ***Dec. nr. 220/2011: „T. III. Protecția demnității umane și a dreptului la propria imagine. Art. 30.*** *Furnizorii de servicii media audiovizuale au obligația să respecte drepturile și libertățile fundamentale ale omului, viața privată, onoarea și reputația, precum și dreptul la propria imagine.* ***Art. 31.*** *În sensul prezentului cod, sunt considerate a fi de interes public justificat orice probleme, fapte sau evenimente care influențează societatea sau o comunitate, în special cu privire la: a) prevenirea sau probarea săvârșirii unei fapte cu incidență penală; b) protejarea sănătății sau siguranței publice; c) semnalarea unor afirmații înșelătoare sau a unor cazuri de incompetență care afectează publicul.* ***Art. 32.*** *(1) Niciun drept conferit prin lege nu poate fi exercitat într-un mod excesiv și nerezonabil, contrar bunei-credințe, în scopul de a vătăma sau de a păgubi pe altul ori profitând de ignoranța sau de buna-credință a persoanelor. (2) Nu orice interes al publicului trebuie satisfăcut, iar simpla invocare a dreptului la informare nu poate justifica încălcarea dreptului la demnitate, la propria imagine și la respectarea vieții private, așa cum acestea sunt recunoscute și ocrotite de Codul civil; simpla invocare a acordului prealabil al persoanei nu poate justifica încălcarea drepturilor și libertăților altor persoane, ordinea publică sau bunele moravuri și nici nu poate înlătura răspunderea furnizorului de servicii media audiovizuale pentru conținutul programului, prevăz. la art. 3 L. audiovizualului.* ***Art. 34.*** *(1) Orice persoană are dreptul la propria imagine. (2) Este interzisă difuzarea imaginii sau vocii persoanei aflate într-un spațiu privat, fără acordul scris al acesteia. (3) Este interzisă difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat, fără acordul scris al celui care îl ocupă în mod legal. (4) Fac excepție de la prevederile alin. (2) și (3) situațiile în care imaginile difuzate surprind fapte care prezintă un interes public justificat.* ***Art. 35.*** *Este interzisă difuzarea convorbirilor ori a imaginilor înregistrate cu microfoane și camere de luat vederi ascunse, cu excepția situației în care înregistrările astfel obținute nu puteau fi realizate în condiții normale, iar conținutul lor prezintă un interes public justificat.* ***Art. 36.*** *Înregistrările audio și/sau video destinate programelor de divertisment, inclusiv cele cu camera ascunsă, nu pot fi difuzate decât cu respectarea cumulativă a următoarelor condiții: a) persoanele care au făcut obiectul filmării/înregistrării să își dea acordul scris pentru difuzare; b) să nu provoace iritare sau suferință ori să nu pună persoana în situații înjositoare sau de risc.* ***Art. 37.*** *Imaginile înregistrate cu camere de luat vederi ascunse se difuzează însoțite permanent de un marcaj grafic ce simbolizează o cameră de luat vederi, conform modelului prezentat în anexa nr. 1, care face parte integrantă din prezentul cod.* ***Art. 38.*** *Difuzarea înregistrărilor convorbirilor telefonice sau a corespondenței provenite din surse confidențiale ori a căror credibilitate nu este suficient verificată este permisă numai dacă acestea prezintă un interes public justificat și sunt însoțite de punctul de vedere al persoanei vizate.* ***Art. 39.*** *În cazul situațiilor prevăzute la art. 33 alin. (4), art. 34 alin. (4), art. 35, 38 și ori de câte ori se invocă interesul public justificat pentru a difuza producții audiovizuale care pot aduce atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale unei persoane, difuzarea trebuie însoțită de punctul de vedere al persoanei în cauză; în situația în care persoana refuză să prezinte un punct de vedere, radiodifuzorii sunt obligați să precizeze acest fapt.* ***Art. 40.*** *(1) În virtutea dreptului la propria imagine, în cazul în care în programele audiovizuale se aduc acuzații unei persoane privind fapte sau comportamente ilegale ori imorale, acestea trebuie susținute cu dovezi, iar persoanele acuzate trebuie contactate și invitate să intervină pentru a-și exprima punctul de vedere. În situația în care persoana vizată refuză să prezinte un punct de vedere sau nu a putut fi contactată prin încercări repetate, trebuie precizat acest fapt. (2) În cazul în care acuzațiile prevăzute la alin. (1) sunt aduse de furnizorul de servicii media audiovizuale, acesta trebuie să respecte principiul audiatur et altera pars; respectarea acestui principiu presupune condiții nediscriminatorii de exprimare până la finalul aceluiași program în cadrul căruia s-au făcut acuzațiile, în situația*

în care persoana vizată refuză să prezinte un punct de vedere, trebuie precizat acest fapt. (3) Orice material înregistrat în care se aduc acuzații unei persoane privind fapte sau comportamente ilegale ori imorale trebuie să conțină și opinia acesteia. În situația în care persoana vizată refuză să prezinte un punct de vedere sau nu a putut fi contactată prin încercări repetate, trebuie precizat acest fapt. (4) Moderatorii programelor au obligația să solicite ferm interlocutorilor să probeze afirmațiile acuzatoare, pentru a permite publicului să evalueze cât de justificate sunt acestea. (5) Moderatorii, prezentatorii și realizatorii programelor au obligația să nu folosească și să nu permită invitaților să folosească un limbaj injurios sau să instige la violență. (6) Este interzisă utilizarea cu rea-credință a numelui, imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană în programele audiovizuale. (7) Orice referire peiorativă la adresa persoanelor în vârstă sau cu dizabilități, precum și punerea acestora în situații ridicole ori umilitoare sunt interzise în cadrul programelor audiovizuale, chiar dacă există acordul acestora. ***Art. 41.*** *(1) Furnizorii de servicii media audiovizuale nu pot difuza: a) imagini ale persoanei aflate în situația de victimă, fără acordul acesteia; b) imagini ale persoanei fără discernământ sau decedate, fără acordul familiei; c) imagini care exploatează sau scot în evidență traumele ori traumatismele unei persoane. Fac excepție cazurile umanitare, pentru difuzarea cărora este necesar acordul persoanei în cauză sau al familiei; d) imagini de la înmormântări, cu excepția știrilor și/sau reportajelor din programele informative, emisiunilor sau filmelor documentare. Excepție fac funeraliile de stat. (2) În cazul martorilor la comiterea unei infracțiuni, la solicitarea acestora, difuzarea imaginilor se va realiza cu asigurarea protecției depline a identității lor.* ***Art. 42.*** *(1) Este interzisă difuzarea de imagini sau de înregistrări cu persoane aflate în stare de reținere sau arest, fără acordul acestora. (2) Este interzisă difuzarea de imagini sau de înregistrări cu persoane executând o pedeapsă privativă de libertate, cu excepția situațiilor în care acestea demonstrează încălcări ale unor drepturi sau există un interes public justificat. (3) Imaginile și/sau înregistrările cu persoane aflate în stare de reținere, arest sau care execută o pedeapsă privativă de libertate nu trebuie prezentate într-un mod excesiv și nerezonabil. (4) În cadrul programelor audiovizuale nu pot fi oferite, direct sau indirect, recompense și nu pot fi făcute promisiuni de recompensare a persoanelor care ar putea depune mărturie în instanțe judecătorești.* ***Art. 43.*** *(1) Radiodifuzorii trebuie să evite să aducă atingere dreptului la un proces echitabil ori interesului legitim al oricăreia dintre părțile unor cauze aflate pe rol în justiție sau în curs de cercetare, prin comentariile și luările de poziție proprii sau ale invitaților, inclusiv ale avocaților părților. (2) Radiodifuzorii nu pot difuza emisiuni realizate sau moderate de către persoane învinuite sau inculpate în care se discută aspecte legate de cazul personal aflat în cercetare sau pe rolul instanțelor de judecată. (3) Radiodifuzorii nu pot difuza emisiuni realizate sau moderate de către membri activi ai barourilor de avocați, în care se dezbat cazuri aflate în cercetare ori pe rolul instanțelor de judecată.* ***Art. 44.*** *(1) Nu pot fi difuzate înregistrări realizate și puse la dispoziția furnizorilor de servicii media audiovizuale de către autoritățile polițienești sau judiciare, indiferent de suportul informatic utilizat, fără acordul persoanelor care sunt victime ale unor infracțiuni, fără acordul familiilor acestora sau, după caz, al reprezentanților legali. (2) Nu poate fi dezvăluită în niciun mod identitatea persoanelor care sunt victime ale infracțiunilor privitoare la viața sexuală; se exceptează situațiile în care victimele și-au dat acordul scris, sub condiția respectării limitelor de identificare stabilite prin acordul încheiat anterior difuzării; acordul prealabil nu poate justifica încălcări ale drepturilor și libertăților altor persoane, ordinea publică sau bunele moravuri și nici nu poate înlătura răspunderea furnizorului de servicii media audiovizuale pentru conținutul programelor, prevăz. la art. 3 L. audiovizualului.* ***Art. 45.*** *(1) Orice persoană are dreptul la respectarea intimității în momente dificile, cum ar fi o pierdere ireparabilă sau o nenorocire. (2) În cazul situațiilor de suferință umană, al dezastrelor naturale, accidentelor sau al actelor de violență, furnizorii de servicii media audiovizuale au obligația de a respecta imaginea și demnitatea persoanelor aflate*

*în astfel de situații. **Art. 46.** (1) Difuzarea informațiilor și/sau imaginilor persoanelor aflate sub tratament în unitățile de asistență medicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate este permisă numai cu acordul persoanei sau, în cazul în care persoana este fără discernământ ori decedată, cu acordul familiei sau al aparținătorilor. (2) Furnizorii de servicii media audiovizuale au obligația de a respecta demnitatea și anonimatul persoanelor cu tulburări psihice. (3) Fac excepție de la prevederile alin. (1) și (2) situații de interes public justificat. **Art. 46¹.** Relatările sub orice formă despre ameliorarea și/sau vindecarea bolilor, indiferent de metodele folosite, nu se pot face decât prin prezentarea opiniei unui medic specialist cu privire la diagnosticele medicale, inițial și final. **Art. 47.** (1) Este interzisă difuzarea în programele audiovizuale a oricăror forme de incitare la ură națională, rasială sau religioasă, la discriminare și la săvârșirea de infracțiuni de genocid contra umanității și de crime de război. (2) Este interzisă difuzarea în programele audiovizuale a oricăror forme de manifestări rasiste, antisemite sau xenofobe. (3) Sunt interzise în programele audiovizuale afirmații defăimătoare generalizatoare la adresa unui grup/comunități definit(e) de gen, vârstă, rasă, etnie, naționalitate, cetățenie, credințe religioase, orientare sexuală, nivel de educație, categorie socială, afecțiuni medicale sau caracteristici fizice. (4) Sunt interzise în programele audiovizuale afirmații defăimătoare generalizatoare la adresa unei persoane pe baza apartenenței acesteia la un grup/o comunitate definit(ă) de gen, vârstă, rasă, etnie, naționalitate, cetățenie, credințe religioase, orientare sexuală, nivel de educație, categorie socială, afecțiuni medicale sau caracteristici fizice. **Art. 48.** Sunt interzise în programele audiovizuale prezentarea apologetică a regimurilor totalitare, nazist și comunist, a autorilor crimelor și abuzurilor acestor regimuri, precum și denigrarea victimelor acestora".*

Art. 74. Atingeri aduse vieții private. Sub rezerva aplicării dispozițiilor art. 75, pot fi considerate ca atingeri aduse vieții private:

a) intrarea sau rămânerea fără drept în locuință sau luarea din aceasta a oricărui obiect fără acordul celui care o ocupă în mod legal;

b) interceptarea fără drept a unei convorbiri private, săvârșită prin orice mijloace tehnice, sau utilizarea, în cunoștință de cauză, a unei asemenea interceptări;

c) captarea ori utilizarea imaginii sau a vocii unei persoane aflate într-un spațiu privat, fără acordul acesteia;

d) difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat, fără acordul celui care îl ocupă în mod legal;

e) ținerea vieții private sub observație, prin orice mijloace, în afară de cazurile prevăzute expres de lege;

f) difuzarea de știri, dezbateri, anchete sau de reportaje scrise ori audiovizuale privind viața intimă, personală sau de familie, fără acordul persoanei în cauză;

g) difuzarea de materiale conținând imagini privind o persoană aflată la tratament în unitățile de asistență medicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate, problemele de diagnostic, prognostic, tratament, circumstanțe în legătură cu boala și cu alte diverse fapte, inclusiv rezultatul autopsiei, fără acordul persoanei în cauză, iar în cazul în care aceasta este decedată, fără acordul familiei sau al persoanelor îndreptățite;

h) utilizarea, cu rea-credință, a numelui, imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană;

i) difuzarea sau utilizarea corespondenței, manuscriselor ori a altor documente personale, inclusiv a datelor privind domiciliul, reședința, precum și numerele de telefon ale unei persoane sau ale membrilor familiei sale, fără acordul persoanei căreia acestea îi aparțin sau care, după caz, are dreptul de a dispune de ele.

• **DISPOZIȚII CONEXE.** *V. L. nr. 8/1996 (supra, art. 71 NCC).*

Art. 75. Limite. (1) Nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în această secţiune atingerile care sunt permise de lege sau de convenţiile şi pactele internaţionale privitoare la drepturile omului la care România este parte.

(2) Exercitarea drepturilor şi libertăţilor constituţionale cu bună-credinţă şi cu respectarea pactelor şi convenţiilor internaţionale la care România este parte nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în prezenta secţiune.

• **CNA.** *V. art. 31 Dec. nr. 220/2011 (supra, art. 73 NCC).*

Art. 76. Prezumţia de consimţământ. Când însuşi cel la care se referă o informaţie sau un material le pune la dispoziţia unei persoane fizice ori persoane juridice despre care are cunoştinţă că îşi desfăşoară activitatea în domeniul informării publicului, consimţământul pentru utilizarea acestora este prezumat, nefiind necesar un acord scris.

• **LPA.** *Art. 14. Art. 76 NCC nu se aplică în cazul în care punerea la dispoziţie a informaţiei sau a materialului s-a făcut anterior datei intrării în vigoare a NCC, chiar dacă utilizarea informaţiei ori a materialului se realizează după această dată.*

Art. 77. Prelucrarea datelor personale. Orice prelucrare a datelor cu caracter personal, prin mijloace automate sau neautomate, se poate face numai în cazurile şi condiţiile prevăzute de legea specială.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. nr. 506/2004 priv. prelucrarea datelor cu caracter personal şi protecţia vieţii private în sectorul comunicaţiilor electronice (M. Of. nr. 1101 din 25 noiembrie 2004; cu modif. ult.): „**Art. 1. Dispoziţii generale.** (1) Prezenta L. stabileşte condiţiile specifice de garantare a dreptului la protecţia vieţii private în privinţa prelucrării datelor cu caracter personal în sectorul comunicaţiilor electronice. (2) Prevederile prezentei legi se aplică prelucrării de date cu caracter personal legate de furnizarea de servicii de comunicaţii electronice destinate publicului prin intermediul reţelelor publice de comunicaţii electronice, inclusiv al reţelelor publice de comunicaţii electronice care presupun dispozitive de colectare a datelor şi de identificare. (3) Prev. prezentei L. se compl. cu prev. L. nr. 677/2001 pt. protecţia persoanelor cu priv. la prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date. (4) Prezenta L. nu se aplică prelucrărilor de date cu caracter personal efectuate: a) în cadrul activităţilor în domeniul apărării naţionale şi securităţii naţionale, desfăşurate în limitele şi cu restricţiile stabilite de lege; b) în cadrul activităţilor de combatere a infracţiunilor şi de menţinere a ordinii publice, precum şi în cadrul altor activităţi în domeniul dreptului penal, desfăşurate în limitele şi cu restricţiile stabilite de lege. **Art. 2. Definiţii.** (1) În înţelesul prezentei L., următorii termeni se definesc după cum urmează: a) utilizator – orice persoană fizică ce beneficiază de un serviciu de comunicaţii electronice destinat publicului, fără a avea în mod necesar calitatea de abonat al acestui serviciu; b) date de trafic – orice date prelucrate în scopul transmiterii unei comunicări printr-o reţea de comunicaţii electronice sau în scopul facturării contravalorii acestei operaţiuni; b[1]) date de identificare a echipamentului – date tehnice ale furnizorilor de servicii de comunicaţii destinate publicului şi ale furnizorului de reţele publice de comunicaţii electronice, care permit identificarea amplasamentului echipamentelor de comunicaţii ale acestora, prelucrate în scopul transmiterii unei comunicări printr-o reţea de comunicaţii electronice sau în scopul facturării contravalorii acestei operaţiuni; c) date de localizare – orice date prelucrate într-o reţea de comunicaţii electronice sau prin intermediul unui serviciu de comunicaţii electronice, care indică poziţia geografică a echipamentului terminal al utilizatorului unui serviciu de comunicaţii electronice destinat publicului; d) comunicare – orice informaţie schimbată sau transmisă între un număr determinat de participanţi prin inter-*

mediul unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului; aceasta nu include informația transmisă publicului printr-o rețea de comunicații electronice ca parte a unui serviciu de programe audiovizuale, în măsura în care nu poate fi stabilită o legătură între informația în cauză și abonatul sau utilizatorul identificabil care o primește; e) abrogată; f) serviciu cu valoare adăugată – orice serviciu care necesită prelucrarea datelor de trafic sau a datelor de localizare, în alte scopuri decât transmiterea comunicării ori facturarea contravalorii acestei operațiuni; g) poștă electronică – serviciul care constă în transmiterea printr-o rețea publică de comunicații electronice a unor mesaje în format text, voce, sunet sau imagine, care pot fi stocate în rețea sau în echipamentul terminal al destinatarului până la recepționarea de către destinatar; h) încălcare a securității datelor cu caracter personal – încălcarea securității având ca rezultat distrugerea accidentală sau ilicită, pierderea, alterarea, divulgarea neautorizată ori accesul neautorizat la datele cu caracter personal transmise, stocate sau prelucrate în alt mod în legătură cu furnizarea de servicii de comunicații electronice destinate publicului. (2) În cuprinsul prezentei L. sunt, de asemenea, aplicabile definițiile prevăzute la art. 3 lit. a), b), c) și i) L. nr. 677/2001, cu modif. și compl. ult., la art. 1 pct. 1 și 8 L. nr. 365/2002 priv. comerțul electronic, rep., și la art. 4 alin. (1) pct. 3, 6, 8, 9, 10 și 36 O.U.G. nr. 111/2011 priv. comunicațiile electronice. ***Art. 3. Securitatea prelucrării datelor cu caracter personal.*** *(1) Furnizorul unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului are obligația de a lua măsuri tehnice și organizatorice adecvate în vederea asigurării securității prelucrării datelor cu caracter personal. Dacă este necesar, furnizorul serviciului de comunicații electronice destinate publicului va lua aceste măsuri împreună cu furnizorul rețelei publice de comunicații electronice. (2) Măsurile adoptate potrivit alin. (1) trebuie să asigure un nivel de securitate proporțional cu riscul existent, având în vedere posibilitățile tehnice de ultimă oră și costurile implementării acestor măsuri. (3) Fără a aduce atingere prev. L. nr. 677/2001, cu modif. și compl. ult., măsurile adoptate potriv. alin. (1) trebuie să respecte cel puțin următoarele condiții: a) să garanteze că datele cu caracter personal pot fi accesate numai de persoane autorizate, în scopurile autorizate de lege; b) să protejeze datele cu caracter personal stocate sau transmise împotriva distrugerii accidentale ori ilicite, împotriva pierderii sau deteriorării accidentale și împotriva stocării, prelucrării, accesării ori divulgării ilicite; c) să asigure punerea în aplicare a politicii de securitate elaborate de furnizor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal. (4) Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, denumită în continuare ANSPDCP, poate audita măsurile luate de furnizori în conformitate cu alin. (1) și poate emite recomandări cu privire la cele mai bune practici privind nivelul de securitate care trebuie atins de aceste măsuri. (5) În cazul existenței unui risc determinat de încălcarea securității datelor cu caracter personal, furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului au obligația de a informa abonații cu privire la existența acestui risc, precum și la posibilele consecințe ce decurg. În cazul în care acest risc depășește domeniul de aplicare a măsurilor pe care le pot lua furnizorii, aceștia au obligația de a informa abonații despre remediile posibile, inclusiv prin indicarea costurilor implicate. (6) În cazul unei încălcări a securității datelor cu caracter personal, furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului vor notifica ANSPDCP, fără întârziere, la respectiva încălcare. (7) Atunci când încălcarea securității datelor cu caracter personal ar putea aduce atingere datelor cu caracter personal sau vieții private a unui abonat ori a unei alte persoane, furnizorul va notifica respectiva încălcare, fără întârziere, abonatului sau persoanei în cauză. (8) Notificarea prevăzută la alin. (7) nu este necesară dacă furnizorul a demonstrat ANSPDCP, într-un mod pe care aceasta îl consideră satisfăcător, că a aplicat măsuri tehnologice de protecție adecvate și că respectivele măsuri au fost aplicate datelor afectate de încălcarea securității. Astfel de măsuri tehnologice de protecție trebuie să asigure faptul că datele devin neinteligibile persoanelor care nu sunt autorizate să le acceseze. (9) Fără a aduce atingere obligației furnizorului de a notifica abonaților*

și persoanelor în cauză, în cazul în care furnizorul nu a notificat deja abonatului sau persoanei în cauză încălcarea securității datelor cu caracter personal, ANSPDCP poate, după analizarea posibilelor efecte negative ale încălcării, să îi solicite să facă acest lucru. (10) Notificarea prevăzută la alin. (7) va cuprinde cel puțin o descriere a naturii încălcării securității datelor cu caracter personal și punctele de contact ale furnizorului unde pot fi obținute mai multe informații și va recomanda măsuri de atenuare a posibilelor efecte negative ale acestei încălcări. Notificarea prevăzută la alin. (6) va conține și o descriere a consecințelor încălcării securității datelor cu caracter personal, precum și a măsurilor propuse sau adoptate de furnizor în vederea remedierii acestora. (11) Sub rezerva oricăror măsuri tehnice de punere în aplicare adoptate de Comisia Europeană, ANSPDCP poate să stabilească circumstanțele în care furnizorii sunt obligați să notifice încălcări ale securității datelor cu caracter personal, formatul unei astfel de notificări și modalitățile în care se va face notificarea. (12) Furnizorii au obligația de a păstra o evidență a tuturor încălcărilor securității datelor cu caracter personal, care trebuie să cuprindă o descriere a situației în care a avut loc încălcarea, a efectelor acesteia și a măsurilor de remediere întreprinse, astfel încât ANSPDCP să poată verifica dacă au fost respectate obligațiile ce incumbă furnizorilor potrivit prezentului articol. Evidența va include numai informațiile necesare în acest scop. ***Art. 3[1]. Proceduri de accesare.*** *Furnizorii au obligația de a stabili proceduri interne pentru a răspunde solicitărilor de accesare a datelor cu caracter personal ale utilizatorilor. La cerere, aceștia oferă ANSPDCP informații despre procedurile respective, numărul de solicitări primite, justificarea legală invocată în solicitare și răspunsul oferit solicitanților.* ***Art. 4. Confidențialitatea comunicărilor.*** *(1) Confidențialitatea comunicărilor transmise prin intermediul rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice destinate publicului, precum și confidențialitatea datelor de trafic aferente sunt garantate. (2) Ascultarea, înregistrarea, stocarea și orice altă formă de interceptare ori supraveghere a comunicărilor și a datelor de trafic aferente sunt interzise, cu excepția cazurilor următoare: a) se realizează de utilizatorii care participă la comunicarea respectivă; b) utilizatorii care participă la comunicarea respectivă și-au dat, în prealabil, consimțământul scris cu privire la efectuarea acestor operațiuni; c) se realizează de autoritățile competente, în condițiile legii. (3) Prev. alin. (1) și (2) nu aduc atingere posibilității de a efectua stocarea tehnică necesară, în scopul transmiterii comunicării, în condițiile respectării confidențialității. (4) Prev. alin. (1) și (2) nu aduc atingere posibilității de a efectua înregistrări autorizate, în condițiile legii, ale comunicărilor și datelor de trafic aferente, atunci când acestea se realizează în cadrul unor practici profesionale licite, în scopul de a furniza proba unui act comercial sau a unei comunicări realizate în scopuri comerciale. (5) Stocarea de informații sau obținerea accesului la informația stocată în echipamentul terminal al unui abonat ori utilizator este permisă numai cu îndeplinirea în mod cumulativ a următoarelor condiții: a) abonatul sau utilizatorul în cauză și-a exprimat acordul; b) abonatului sau utilizatorului în cauză i s-au furnizat, anterior exprimării acordului, în conformitate cu prev. art. 12 L. nr. 677/2001, cu modif. și compl. ult., informații clare și complete care: (i) să fie expuse într-un limbaj ușor de înțeles și să fie ușor accesibile abonatului sau utilizatorului; (ii) să includă mențiuni cu privire la scopul procesării informațiilor stocate de abonat sau utilizator ori informațiilor la care acesta are acces. În cazul în care furnizorul permite unor terți stocarea sau accesul la informații stocate în echipamentul terminal al abonatului ori utilizatorului, informarea în concordanță cu pct. (i) și (ii) va include scopul general al procesării acestor informații de către terți și modul în care abonatul sau utilizatorul poate folosi setările aplicației de navigare pe internet ori alte tehnologii similare pentru a șterge informațiile stocate sau pentru a refuza accesul terților la aceste informații. (5[1]) Acordul prevăz. la alin. (5) lit. a) poate fi dat și prin utilizarea setărilor aplicației de navigare pe internet sau a altor tehnologii similare prin intermediul cărora se poate considera că abonatul ori utilizatorul și-a exprimat acordul. (6) Prev. alin. (5) nu aduc*

atingere posibilității de a efectua stocarea sau accesul tehnic la informația stocată în următoarele cazuri: a) atunci când aceste operațiuni sunt realizate exclusiv în scopul efectuării transmisiei unei comunicări printr-o rețea de comunicații electronice; b) atunci când aceste operațiuni sunt strict necesare în vederea furnizării unui serviciu al societății informaționale, solicitat în mod expres de către abonat sau utilizator. ***Art. 5. Datele de trafic.*** *(1) Datele de trafic referitoare la abonați și la utilizatori, prelucrate și stocate de către furnizorul unei rețele publice de comunicații electronice sau de către furnizorul unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului, trebuie să fie șterse ori transformate în date anonime, atunci când nu mai sunt necesare la transmiterea unei comunicări, dar nu mai târziu de 3 ani de la data efectuării comunicării, cu excepția situațiilor prevăz. la alin. (2), (3) și (5). (2) Prelucrarea datelor de trafic efectuată în scopul facturării abonaților sau al stabilirii obligațiilor de plată pentru interconectare este permisă doar până la împlinirea unui termen de 3 ani de la data scadenței obligației de plată corespunzătoare. (2[1]) Prelucrarea datelor de trafic efectuată în scopul stabilirii obligațiilor contractuale ce privesc abonații serviciilor de comunicații cu plata în avans este permisă până la împlinirea unui termen de 3 ani de la data efectuării comunicării. (3) Furnizorul unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului poate prelucra datele prevăzute la alin. (1), în vederea comercializării serviciilor sale sau a furnizării de servicii cu valoare adăugată, numai în măsura și pe durata necesară comercializării, respectiv furnizării acestor servicii, și numai cu consimțământul expres prealabil al abonatului sau utilizatorului la care se referă datele respective. Abonatul sau, după caz, utilizatorul își poate retrage oricând consimțământul exprimat cu privire la prelucrarea datelor de trafic. (4) În cazurile prevăzute la alin. (2) și (3), furnizorul serviciului de comunicații electronice destinat publicului este obligat să informeze abonatul sau utilizatorul cu privire la categoriile de date de trafic care sunt prelucrate și la durata prelucrării acestora. În cazul prevăz. la alin. (3), această informare trebuie să aibă loc anterior obținerii consimțământului abonatului sau utilizatorului. (5) Prelucrarea datelor de trafic în condițiile alin. (1)-(4) poate fi efectuată numai de către persoanele care acționează sub autoritatea furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice sau de servicii de comunicații electronice destinate publicului, având ca atribuții facturarea ori gestionarea traficului, relațiile cu clienții, detectarea fraudelor, comercializarea serviciilor de comunicații electronice sau furnizarea serviciilor cu valoare adăugată, și este permisă numai în măsura în care este necesară pentru îndeplinirea acestor atribuții. (6) Prev. alin. (1)-(3) și (5) nu aduc atingere posibilității autorităților competente de a avea acces la datele de trafic, în condițiile legii.* ***Art. 6. Facturarea detaliată.*** *(1) Abonații primesc facturi nedetaliate. (2) Emiterea facturilor detaliate se face la cererea abonaților, cu respectarea dreptului la viață privată al utilizatorilor apelanți și al abonaților apelați. (3) Informațiile minime prezentate în cadrul facturilor detaliate sunt stabilite de ANRC.* ***Art. 7. Prezentarea și restricționarea identității liniei apelante și a liniei conectate.*** *(1) În cazul în care este oferită prezentarea identității liniei apelante, furnizorul serviciului de comunicații electronice destinat publicului are obligația de a pune la dispoziție utilizatorului apelant pentru fiecare apel, precum și abonatului apelant pentru fiecare linie, printr-un mijloc simplu și gratuit, posibilitatea de a ascunde identitatea liniei apelante, indiferent de țara de destinație a apelului. (1[1]) În cazul interconectării, furnizorul are obligația de a transmite la interfața dintre cele două rețele identitatea liniei apelante fără a o altera, modifica sau șterge. (2) În cazul în care este oferită prezentarea identității liniei apelante, furnizorul serviciului de comunicații electronice destinat publicului are obligația de a pune la dispoziție abonatului apelat, printr-un mijloc simplu și, în limitele unei utilizări rezonabile, gratuit, posibilitatea de a ascunde identitatea liniei apelante pentru apelurile primite, indiferent de țara de origine a acestora. (3) În cazul în care este oferită prezentarea identității liniei apelante, când prezentarea identității liniei apelante se face înainte de începerea convorbirii, furnizorul serviciului de comunicații electronice*

destinat publicului are obligația de a pune la dispoziție abonatului apelat, printr-un mijloc simplu, posibilitatea de a respinge apelurile primite pentru care identitatea liniei apelante a fost ascunsă de utilizatorul sau abonatul apelant, indiferent de țara de origine a apelurilor. (4) În cazul în care este oferită prezentarea identității liniei conectate, furnizorul serviciului de comunicații electronice destinat publicului are obligația de a pune la dispoziție abonatului apelat, printr-un mijloc simplu și gratuit, posibilitatea de a ascunde identitatea liniei conectate față de utilizatorul apelant, indiferent de țara de origine a apelurilor. (5) În cazul în care este oferită prezentarea identității liniei apelante sau a liniei conectate, furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului au obligația de a informa publicul în acest sens, inclusiv cu privire la disponibilitatea mijloacelor de ascundere a identității sau de respingere a apelurilor prevăz. la alin. (1)-(4). (6) Abrog. ***Art. 8. Datele de localizare, altele decât datele de trafic.*** *(1) Prelucrarea datelor de localizare, altele decât datele de trafic, referitoare la utilizatorii sau abonații rețelelor publice de comunicații electronice sau ai serviciilor de comunicații electronice destinate publicului, atunci când este posibilă, este permisă numai în unul dintre următoarele cazuri: a) datele în cauză sunt transformate în date anonime; b) cu consimțământul expres prealabil al utilizatorului sau abonatului la care se referă datele respective, în măsura și pentru durata necesare furnizării unui serviciu cu valoare adăugată; c) atunci când serviciul cu valoare adăugată cu funcție de localizare are ca scop transmiterea unidirecțională și nediferențiată a unor informații către utilizatori. (2) Furnizorul serviciului de comunicații electronice destinat publicului are obligația de a pune la dispoziție utilizatorului sau abonatului, anterior obținerii consimțământului acestuia, în conformitate cu prevederile alin. (1) lit. b), informații referitoare la: a) tipul de date de localizare, altele decât datele de trafic, care vor fi prelucrate; b) scopurile și durata prelucrării acestor date; c) eventuala transmitere a datelor către un terț, în scopul furnizării serviciului cu valoare adăugată. (3) Utilizatorii sau abonații care își dau consimțământul în vederea prelucrării datelor în conformitate cu prevederile alin. (1) lit. b) au dreptul de a-și retrage oricând consimțământul exprimat cu privire la prelucrarea datelor sau de a refuza temporar prelucrarea datelor în cauză pentru fiecare conectare la rețea sau pentru fiecare transmitere a unei comunicări. Furnizorul serviciului de comunicații electronice destinat publicului are obligația de a pune la dispoziție utilizatorilor sau abonaților un procedeu simplu și gratuit pentru exercitarea acestor drepturi. (4) Prelucrarea datelor de localizare, altele decât datele de trafic, în condițiile alin. (1)-(3), poate fi efectuată numai de către persoanele care acționează sub autoritatea furnizorului rețelei publice de comunicații electronice sau al serviciului de comunicații electronice destinat publicului ori a terțului furnizor de servicii cu valoare adăugată și trebuie să se limiteze numai la ceea ce este necesar pentru furnizarea serviciului cu valoare adăugată.* ***Art. 9. Excepții.*** *(1) Furnizorul unei rețele publice de comunicații electronice sau al unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului poate deroga de la prevederile art. 7 referitoare la oferirea posibilității de ascundere a identității liniei apelante, astfel: a) temporar, în urma cererii unui abonat privind depistarea sursei unor apeluri abuzive; în acest caz datele care permit identificarea abonatului apelant vor fi păstrate și puse la dispoziție de către furnizorul rețelei publice de comunicații electronice sau al serviciului de comunicații electronice destinat publicului, în condițiile legii; b) pentru fiecare linie, în vederea soluționării de către serviciile specializate de intervenție recunoscute în condițiile legii, precum poliție, pompieri sau ambulanță, a situațiilor ce le sunt semnalate prin apeluri de urgență. (2) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. b), furnizorul unei rețele publice de comunicații electronice sau al unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului poate deroga și de la prevederile art. 8, referitoare la obținerea consimțământului abonatului sau utilizatorului cu privire la prelucrarea datelor de localizare. (3) Derogările prevăz. la alin. (1) și (2) sunt permise în condițiile stabilite de Avocatul Poporului, cu consultarea ANRC. (4) Abrog.* ***Art. 10. Redirecționarea automată a apelului.*** *(1) Furnizorul rețelei publice de*

comunicaţii electronice sau, după caz, al serviciului de comunicaţii electronice destinat publicului are obligaţia de a pune la dispoziţie fiecărui abonat un mijloc simplu şi gratuit de a bloca redirecţionarea automată de către un terţ a apelurilor către echipamentul terminal al abonatului respectiv. (2) Abrog. ***Art. 11. Registrele abonaţilor.*** *(1) Abonaţii serviciilor de comunicaţii electronice destinate publicului au dreptul, cu respectarea prev. L. nr. 677/2001, cu modif. şi compl. ult., de a le fi incluse datele cu caracter personal în toate registrele publice ale abonaţilor, în formă scrisă sau electronică. (2) Persoanele care pun la dispoziţia publicului registre ale abonaţilor în formă scrisă sau electronică ori care furnizează servicii de informaţii privind abonaţii au obligaţia de a informa abonaţii cu privire la scopul întocmirii acestor registre în care pot fi incluse datele lor cu caracter personal, precum şi cu privire la orice posibilităţi ulterioare de utilizare a acestor date, bazate pe funcţii de căutare integrate registrelor în formă electronică. Informarea abonaţilor este gratuită şi se realizează înainte ca aceştia să fie incluşi în registrele respective. (3) Ulterior realizării informării prevăzute la alin. (2), furnizorii de servicii de comunicaţii electronice destinate publicului care atribuie numere de telefon abonaţilor au obligaţia de a le acorda acestora un termen de 45 de zile lucrătoare în care se pot opune includerii datelor necesare identificării lor în toate registrele prevăzute la alin. (1). La expirarea celor 45 de zile lucrătoare, în cazul în care abonaţii nu şi-au exprimat voinţa în sens contrar, datele necesare identificării lor sunt incluse. (4) Abonaţii ale căror date cu caracter personal nu sunt disponibile furnizorilor prevăzuţi la alin. (3) pot solicita, în mod gratuit, includerea în toate registrele prevăzute la alin. (1). (5) Fără a aduce atingere prevederilor alin. (3) şi (4), persoanele prevăz. la alin. (2), precum şi persoanele care furnizează registrele şi serviciile prevăzute la alin. (1) au obligaţia de a asigura abonaţilor, în mod gratuit şi fără întârziere, următoarele posibilităţi: a) de a decide dacă datele lor cu caracter personal, precum şi care dintre acestea vor fi sau nu incluse în aceste registre; b) de a verifica, rectifica sau elimina datele cu caracter personal incluse în aceste registre. (6) Registrele prevăz. la alin. (1) pot fi utilizate în alt scop, în afara simplei căutări a datelor de contact, pe baza numelui şi, dacă este necesar, a unui număr limitat de alţi parametri, numai cu consimţământul expres prealabil al fiecărui abonat care figurează în aceste registre. (7) Prev. prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, şi abonaţilor persoane juridice cu privire la datele care permit identificarea acestora. (8) Fără a aduce atingere prevederilor alin. (1)-(7), persoanele care furnizează registrele şi serviciile prevăzute la alin. (1) au obligaţia de a pune la dispoziţia publicului informaţii clare, uşor accesibile şi gratuite privind scopul întocmirii registrelor pe care le gestionează, posibilităţile de utilizare a datelor cu caracter personal pe care le deţin, bazate pe funcţii de căutare integrate registrelor în formă electronică, sau exercitarea de către abonaţi a drepturilor prevăzute la alin. (5).* ***Art. 12. Comunicările nesolicitate.*** *(1) Este interzisă efectuarea de comunicări comerciale prin utilizarea unor sisteme automate de apelare şi comunicare care nu necesită intervenţia unui operator uman, prin fax ori prin poştă electronică sau prin orice altă metodă care foloseşte serviciile de comunicaţii electronice destinate publicului, cu excepţia cazului în care abonatul sau utilizatorul vizat şi-a exprimat în prealabil consimţământul expres pentru a primi asemenea comunicări. (2) Fără a aduce atingere prev. alin. (1), dacă o persoană fizică sau juridică obţine în mod direct adresa de poştă electronică a unui client, cu ocazia vânzării către acesta a unui produs sau serviciu, în cf. cu prev. L. nr. 677/2001, persoana fizică sau juridică în cauză poate utiliza adresa respectivă, în scopul efectuării de comunicări comerciale referitoare la produse sau servicii similare pe care acea persoană le comercializează, cu condiţia de a oferi în mod clar şi expres clienţilor posibilitatea de a se opune printr-un mijloc simplu şi gratuit unei asemenea utilizări, atât la obţinerea adresei de poştă electronică, cât şi cu ocazia fiecărui mesaj, în cazul în care clientul nu s-a opus iniţial. (3) În toate cazurile este interzisă efectuarea prin poşta electronică de comunicări comerciale în care identitatea reală a persoanei în numele şi pe seama căreia sunt făcute este ascunsă, cu încălcarea*

art. 5 L. nr. 365/2002, rep., sau în care nu se specifică o adresă valabilă la care destinatarul să poată transmite solicitarea sa referitoare la încetarea efectuării unor asemenea comunicări ori în care sunt încurajați destinatarii să viziteze pagini de internet care contravin art. 5 L. nr. 365/2002, rep. (4) Prev. alin. (1) și (3) se aplică în mod corespunzător și abonaților persoane juridice. ***Art. 12¹. Accesul la date al autorităților.*** *(1) La solicitarea instanțelor de judecată sau la solicitarea organelor de urmărire penală ori a organelor de stat cu atribuții în domeniul apărării și securității naționale, cu autorizarea prealabilă a judecătorului stabilit potrivit legii, furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului și furnizorii de rețele publice de comunicații electronice pun la dispoziția acestora, de îndată, dar nu mai târziu de 48 de ore, datele de trafic, datele de identificare a echipamentului și datele de localizare, în conformitate cu prevederile referitoare la protecția datelor cu caracter personal. (2) Solicitările privind datele prevăz. la alin. (1), formulate de către organele de stat cu atribuții în domeniul apărării și securității naționale, sunt supuse disp. art. 14, 15 și art. 17-23 L. nr. 51/1991 priv. securitatea națională a României, rep. (3) Solicitările, respectiv răspunsurile, dacă sunt transmise în format electronic, se semnează cu semnătură electronică extinsă bazată pe un certificat calificat, eliberat de un furnizor de servicii de certificare acreditat. Fiecare persoană care certifică datele sub semnătură electronică răspunde, potrivit legii, pentru integritatea și securitatea acestor date. (4) Solicitările prevăz. la alin. (1) se procesează în condiții de confidențialitate. (5) Datele de trafic, datele de identificare a echipamentului și datele de localizare solicitate conform alin. (1) nu fac obiectul ștergerii sau anonimizării de către furnizori, atunci când solicitarea formulată în temeiul alin. (1) este însoțită ori urmată de o notificare cu privire la necesitatea menținerii lor, în scopul identificării și conservării probelor sau indiciilor temeinice, în cadrul investigațiilor pentru combaterea infracțiunilor ori în domeniul apărării și securității naționale, atât timp cât subzistă motivele care au stat la baza solicitării, dar nu mai mult de 5 ani de la data solicitării sau, după caz, până la pronunțarea unei hotărâri definitive a instanței de judecată. (6) Instanțele de judecată, organele de urmărire penală sau organele de stat cu atribuții în domeniul apărării și securității naționale notifică furnizorilor încetarea motivelor care au stat la baza solicitării ori, după caz, pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive.* ***Art. 13. Regim sancționator.*** *(1) Constituie contravenții următoarele fapte: a) neîndeplinirea obligației prevăz. la art. 3 alin. (1), în condițiile stabilite potriv. art. 3 alin. (2)-(4); b) neîndeplinirea obligației de informare prevăz. la art. 3 alin. (5); c) neîndeplinirea obligației de informare prevăz. la art. 3 alin. (6); d) neîndeplinirea obligației de informare prevăz. la art. 3 alin. (7); e) nerespectarea prev. art. 3 alin. (10); f) nerespectarea măsurilor stabilite de ANSPDCP potriv. prev. art. 3 alin. (11); g) nerespectarea prev. art. 3 alin. (12); h) nerespectarea prev. art. 4 alin. (2) referitoare la interdicția interceptării și supravegherii comunicărilor și datelor de trafic aferente; i) nerespectarea condițiilor prevăz. la art. 4 alin. (5); j) nerespectarea prev. art. 5 referitoare la prelucrarea datelor de trafic; k) nerespectarea condițiilor de emitere a facturilor, stabilite potriv. art. 6; l) încălcarea obligațiilor referitoare la disponibilitatea mijloacelor de ascundere a identității sau de respingere a apelurilor, precum și la informarea publicului, prevăz. la art. 7; m) nerespectarea prev. art. 8 referitoare la prelucrarea datelor de localizare, altele decât datele de trafic; n) nerespectarea prev. art. 9 referitoare la condițiile în care se poate deroga de la prev. art. 7 sau 8; o) încălcarea obligațiilor referitoare la posibilitatea de a bloca redirecționarea automată a apelurilor, prevăz. la art. 10; p) neîndeplinirea obligațiilor referitoare la întocmirea registrelor abonaților, prevăz. la art. 11; q) nerespectarea prev. art. 12 referitoare la comunicările nesolicitate. (2) Contravențiile prevăz. la alin. (1) lit. a)-l), n), o) și q) se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 100.000 lei, iar pentru societățile reglem. de L. nr. 31/1990, rep., cu modif. și compl. ult., cu o cifră de afaceri de peste 5.000.000 lei, prin derogare de la disp. O.G. nr. 2/2001 priv. regimul juridic al contravențiilor,*

aprob. cu modif. şi compl. prin L. nr. 180/2002, cu modif. şi compl. ult., cu amendă în cuantum de până la 2% din cifra de afaceri. (3) Contravenţia prevăz. la alin. (1) lit. p), precum şi contravenţia prevăz. la alin. (1) lit. m), săvârşite prin nerespectarea obligaţiei prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. b), se sancţionează cu amendă de la 30.000 lei la 100.000 lei, iar pentru societăţile reglem. de L. nr. 31/1990, rep., cu modif. şi compl. ult., cu o cifră de afaceri de peste 5.000.000 lei, prin derogare de la disp. O.G. nr. 2/2001, aprob. cu modif. şi compl. prin L. nr. 180/2002, cu modif. ult., cu amendă în cuantum de până la 2% din cifra de afaceri. (4) Contravenţia prevăz. la alin. (1) lit. k) se constată de personalul de control împuternicit în acest scop al Autorităţii Naţionale pentru Administrare şi Reglementare în Comunicaţii, iar sancţiunea se aplică, prin rezoluţie scrisă, de către preşedintele acestei instituţii. (5) Constatarea contravenţiilor prevăz. la alin. (1) lit. a)-j) şi l)-q) şi aplicarea sancţiunilor se fac de personalul împuternicit în acest scop al ANSPDCP. (6) În măsura în care prin prezenta L. nu se prevede altfel, contravenţiilor prevăz. la alin. (1) li se aplică prev. O.G. nr. 2/2001, aprob. cu modif. şi compl. prin L. nr. 180/2002, cu modif. şi compl. ult. (7) ANSPDCP poate aplica amenzi cominatorii pe zi de întârziere, în cuantum de până la 5.000 lei, stabilind totodată şi data de la care acestea se calculează, pentru a determina furnizorii să se supună măsurilor luate potriv. prev. art. 3 alin. (9). (8) Aplicarea amenzilor cominatorii pe zi de întârziere în condiţiile alin. (7) se face prin proces-verbal încheiat de personalul împuternicit în acest scop al ANSPDCP. Procesul-verbal va cuprinde menţiunea cu privire la obligativitatea achitării amenzii la instituţiile abilitate să o încaseze, potrivit legislaţiei în vigoare, precum şi termenul de plată şi constituie titlu executoriu, fără vreo altă formalitate. (9) Prin derogare de la prev. art. 16 alin. (1) şi ale art. 28 alin. (1) O.G. nr. 2/2001, aprob. cu modif. şi compl. prin L. nr. 180/2002, cu modif. şi compl. ult., şi ale art. 22 alin. (2) L. nr. 203/2018 priv. măsuri de eficientizare a achitării amenzilor contravenţionale, cu modif. ult., în cazul sancţiunii aplicate pentru săvârşirea contravenţiei prevăz. la alin. (1) lit. k), contravenientul poate achita, în termen de cel mult 15 zile de la data înmânării sau comunicării procesului-verbal de constatare a contravenţiei şi de aplicare a sancţiunii, jumătate din cuantumul amenzii aplicate, agentul constatator făcând menţiune despre această posibilitate în procesul-verbal. ***Art. 14. Disp. tranz. şi fin.*** *(1) Prev. art. 11 nu se aplică în cazul registrelor abonaţilor întocmite sau comercializate în formă scrisă ori în formă electronică accesibilă off-line înaintea intrării în vigoare a prezentei L.* ***Art. 15. Transpunerea unor acte normative comunitare.*** *Prezenta L. transpune Dir. 2002/58/CE a Parlamentului European şi a Consiliului priv. prelucrarea datelor cu caracter personal şi protecţia vieţii private în sectorul comunicaţiilor electronice, publ. în JO L 201 din 31 iulie 2002".*

• **BIBLIOGRAFIE.** *V. GDPR. Protecţia datelor cu caracter personal, Ed. Universul Juridic, 2018.*

Secţiunea a 4-a
Respectul datorat persoanei şi după decesul său

• **LPA.** ***Art. 15.*** *Art. 78-81 NCC sunt aplicabile şi în privinţa persoanelor decedate anterior datei intrării în vigoare a NCC.*

Art. 78. Respectul datorat persoanei decedate. Persoanei decedate i se datorează respect cu privire la memoria sa, precum şi cu privire la corpul său.

Art. 79. Interzicerea atingerii memoriei persoanei decedate. Memoria persoanei decedate este protejată în aceleaşi condiţii ca şi imaginea şi reputaţia persoanei aflate în viaţă.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *V. L. nr. 8/1996 (supra, art. 71 NCC).*

Art. 80. Respectarea voinţei persoanei decedate. (1) Orice persoană poate determina felul propriilor funeralii şi poate dispune cu privire la corpul său după

moarte. În cazul celor lipsiţi de capacitate de exerciţiu sau al celor cu capacitate de exerciţiu restrânsă este necesar şi consimţământul scris al părinţilor sau, după caz, al tutorelui.

(2) În lipsa unei opţiuni exprese a persoanei decedate, va fi respectată, în ordine, voinţa soţului, părinţilor, descendenţilor, rudelor în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv, legatarilor universali sau cu titlu universal ori dispoziţia primarului comunei, oraşului, municipiului sau al sectorului municipiului Bucureşti în a cărui rază teritorială a avut loc decesul. În toate cazurile se va ţine seama de apartenenţa confesională a persoanei decedate.

Art. 81. Prelevarea de la persoanele decedate. Prelevarea de organe, ţesuturi şi celule umane, în scop terapeutic sau ştiinţific, de la persoanele decedate se efectuează numai în condiţiile prevăzute de lege, cu acordul scris, exprimat în timpul vieţii, al persoanei decedate sau, în lipsa acestuia, cu acordul scris, liber, prealabil şi expres dat, în ordine, de soţul supravieţuitor, de părinţi, de descendenţi ori, în sfârşit, de rudele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. nr. 95/2006: „Art. 147. Prelevarea de organe, ţesuturi şi celule de la donatorul decedat se face în următoarele condiţii: 1. se defineşte ca donator decedat fără activitate cardiacă persoana la care s-a constatat oprirea cardiorespiratorie iresuscitabilă şi ireversibilă, confirmată în spital de 2 medici primari. Confirmarea donatorului decedat fără activitate cardiacă se face conform protocolului de resuscitare, conform modelului de formular aprobat prin ordin al ministrului sănătăţii, excepţie făcând situaţiile fără echivoc; 2. se defineşte ca donator decedat cu activitate cardiacă persoana la care s-a constatat încetarea ireversibilă a tuturor funcţiilor creierului, conform protocolului de declarare a morţii cerebrale conform modelului de formular aprobat prin ordin al ministrului sănătăţii; 3. declararea morţii cerebrale se face de către medici care nu fac parte din echipele de coordonare, prelevare, transplant de organe, ţesuturi şi celule de origine umană; 4. prelevarea de organe, ţesuturi şi/sau celule de la persoanele decedate se face numai cu consimţământul scris al cel puţin unuia dintre membrii majori ai familiei sau al rudelor, în următoarea ordine; soţ supravieţuitor, părinţi, descendenţi, frate/soră, altă rudă în linie colaterală până la gradul al IV-lea inclusiv, conform modelului de formular aprobat prin ordin al ministrului sănătăţii 5. prelevarea se poate face fără consimţământul membrilor familiei dacă, în timpul vieţii, persoana decedată şi-a exprimat deja opţiunea în favoarea donării, printr-un act notarial de consimţământ pentru prelevare şi înscrierea în Registrul naţional al donatorilor de organe, ţesuturi şi celule, conform modelului de formular aprobat prin ordin al ministrului sănătăţii; 6. prelevarea nu se poate face sub nicio formă dacă, în timpul vieţii, persoana decedată şi-a exprimat deja opţiunea împotriva donării, prin act de refuz al donării. Actul de refuz al donării va fi prezentat de către aparţinători coordonatorului de transplant".*

Capitolul III
Identificarea persoanei fizice

Secţiunea 1
Numele

Art. 82. Dreptul la nume. Orice persoană are dreptul la numele stabilit sau dobândit, potrivit legii.

Art. 83. Structura numelui. Numele cuprinde numele de familie şi prenumele.

Art. 84. Dobândirea numelui. (1) Numele de familie se dobândeşte prin efectul filiaţiei şi poate fi modificat prin efectul schimbării stării civile, în condiţiile prevăzute de lege.

(2) Prenumele se stabileşte la data înregistrării naşterii, pe baza declaraţiei de naştere. Este interzisă înregistrarea de către ofiţerul de stare civilă a prenumelor indecente, ridicole şi a altora asemenea, de natură a afecta ordinea publică şi bunele moravuri ori interesele copilului, după caz.

(3) Numele de familie şi prenumele copilului găsit, născut din părinţi necunoscuţi, precum şi cele ale copilului care este părăsit de către mamă în spital, iar identitatea acesteia nu a fost stabilită în termenul prevăzut de lege, se stabilesc prin dispoziţia primarului comunei, oraşului, municipiului sau al sectorului municipiului Bucureşti în a cărui rază teritorială a fost găsit copilul ori, după caz, s-a constatat părăsirea lui, în condiţiile legii speciale.

Art. 85. Schimbarea numelui pe cale administrativă. Cetăţenii români pot obţine, în condiţiile legii, schimbarea pe cale administrativă a numelui de familie şi a prenumelui sau numai a unuia dintre acestea.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***O.G. nr. 41/2003*** *priv. dobândirea şi schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice (M. Of. nr. 68 din 2 februarie 2003; cu modif. ult.): „**Cap. II. Schimbarea numelui pe cale administrativă. Art. 4.** (1) Cetăţenii români pot obţine, pentru motive temeinice, schimbarea pe cale administrativă a numelui de familie şi a prenumelui sau numai a unuia dintre acestea, în condiţiile prezentei ordonanţe. (2) Sunt considerate ca întemeiate cererile de schimbare a numelui în următoarele cazuri: a) când numele este format din expresii indecente, ridicole ori transformat prin traducere sau în alt mod; b) când persoana în cauză a folosit, în exercitarea profesiei, numele pe care doreşte să îl obţină, făcând dovada cu privire la aceasta, precum şi asupra faptului că este cunoscută în societate sub acest nume; c) când, din neatenţia ofiţerilor de stare civilă ori ca urmare a necunoaşterii reglementărilor legale în materie, au fost efectuate menţiuni greşite în registrele de stare civilă ori au fost eliberate certificate de stare civilă cu nume eronate, în baza cărora au fost eliberate alte acte; d) când persoana în cauză are nume de familie sau prenume format din mai multe cuvinte, de regulă reunite, şi doreşte schimbarea acestuia; e) când persoana în cauză poartă un nume de familie de provenienţă străină şi solicită să poarte un nume românesc; f) când persoana şi-a schimbat numele de origine străină într-un nume românesc, pe cale administrativă, şi doreşte să revină la numele dobândit la naştere; g) când părinţii şi-au schimbat numele pe cale administrativă, iar copiii solicită să poarte un nume de familie comun cu al părinţilor lor; h) când persoana în cauză solicită să poarte un nume de familie comun cu al celorlalţi membri ai familiei, nume care a fost dobândit ca urmare a adopţiei, a menţinerii numelui la căsătorie, a stabilirii filiaţiei ori a unor schimbări de nume aprobate anterior pe cale administrativă; i) când soţii au convenit cu ocazia încheierii căsătoriei să poarte numele de familie reunite şi ambii solicită schimbarea acestuia pe cale administrativă, optând pentru numele de familie dobândit la naştere de către unul dintre ei ori să revină fiecare la numele avut anterior căsătoriei; j) când persoana în cauză face dovada că a fost recunoscută de către părinte ulterior înregistrării naşterii, însă, întrucât nu a sesizat instanţa pentru încuviinţarea purtării numelui de familie al acestuia în timpul vieţii, nu există altă posibilitate de dobândire a numelui părintelui decât pe cale administrativă; k) când prenumele purtat este specific sexului opus; l) când persoanei i s-a încuviinţat schimbarea sexului prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă şi irevocabilă şi solicită să poarte un prenume corespunzător, prezentând un act medico-legal din care să rezulte sexul acesteia; m) alte asemenea cazuri temeinic justificate. (3) Sunt de asemenea considerate justificate şi cererile de schimbare a numelui în următoarele cazuri: a) când persoana în*

cauză a adoptat minori și dorește ca aceștia să poarte un alt prenume; b) când căsătoria a încetat prin moartea sau prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți, iar soțul supraviețuitor solicită să revină la numele de familie purtat anterior căsătoriei ori la numele de familie dobândit la naștere; c) când în urma divorțului un fost soț revine la numele de familie purtat anterior și care provine dintr-o altă căsătorie, de asemenea desfăcută prin divorț, și dorește să poarte numele dobândit la naștere; d) când în urma încetării căsătoriei prin moartea sau prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți celălalt soț se recăsătorește și, ca urmare a desfacerii acestei căsătorii, acesta dorește să poarte numele de familie dobândit la naștere; e) când fostul soț dorește să poarte numele de familie pe care l-a avut în căsătorie, pentru a avea un nume comun cu copiii încredințați spre creștere și educare, cu consimțământul fostului soț, dat în formă autentică; f) când părinții au divorțat, iar copiii încredințați spre creștere și educare unuia dintre părinți, care a revenit la numele de familie avut anterior căsătoriei, solicită să poarte numele de familie al acestuia; g) când s-a desfăcut adopția unei persoane căsătorite care are copii minori și în urma desfacerii adopției persoana în cauză revine la numele de familie avut înainte de adopție; h) când unul dintre soți, la încheierea căsătoriei, a luat numele de familie al celuilalt soț, nume pe care acesta l-a dobândit prin adopție, iar ulterior încheierii căsătoriei are loc desfacerea adopției. ***Art. 5.*** *Cererile de schimbare a numelui pe cale administrativă privind persoanele fără cetățenie domiciliate în România se soluționează în aceleași condiții ca și cele ale cetățenilor români.* ***Art. 6.*** *(1) Persoana care solicită schimbarea numelui pe cale administrativă depune o cerere la serviciul public comunitar de evidență a persoanelor, denumit în continuare serviciu public, aflat în subordinea consiliului local al comunei, orașului, municipiului sau al sectorului mun. Buc., în a cărui rază teritorială își are domiciliul. Cererea se depune personal sau prin împuternicit cu procură specială sau împuternicire avocațială. (2) Cererea de schimbare a numelui trebuie să fie motivată prin unul dintre cazurile prevăzute la art. 4 alin. (2) și (3) și să fie însoțită de următoarele acte: a) copii legalizate de pe certificatele de stare civilă ale persoanei care solicită schimbarea numelui; b) un exemplar al M. Of., P. III, în care a fost publicat, potrivit art. 10, extrasul din cererea de schimbare a numelui, exemplar de la publicarea căruia să nu fi trecut mai mult de un an; c) consimțământul, dat în formă autentică, al celuilalt soț, în cazul schimbării numelui de familie comun purtat în timpul căsătoriei; d) copie de pe decizia de aprobare a autorității tutelare, în cazurile prevăz. de art. 7; d[1]) cazierul judiciar și cazierul fiscal ale solicitantului; e) orice alte acte pe care solicitantul le consideră necesare pentru motivarea cererii sale.* ***Art. 7.*** *(1) Pentru minor, cererea de schimbare a numelui se face, după caz, de părinți sau, cu încuviințarea autorității tutelare, de tutore. Dacă părinții nu se înțeleg cu privire la schimbarea numelui copilului, va hotărî autoritatea tutelară. (2) Când cererea de schimbare a numelui minorului este făcută de către unul dintre părinți, este necesar acordul celuilalt părinte, dat în formă autentică. Acordul nu este necesar în cazul în care celălalt părinte este pus sub interdicție ori este declarat judecătorește dispărut sau decăzut din drepturile părintești. (3) În cazul în care minorul a împlinit vârsta de 14 ani, cererea va fi semnată și de acesta. (4) Pentru persoana pusă sub interdicție, cererea de schimbare a numelui se face de către tutore, cu încuviințarea autorității tutelare. (5) În cazul în care părinții copilului sunt decedați, necunoscuți, puși sub interdicție, declarați judecătorește morți ori dispăruți sau decăzuți din drepturile părintești și nu a fost instituită tutela, în cazul în care copilul a fost declarat abandonat prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă, precum și în cazul în care instanța judecătorească nu a hotărât încredințarea copilului unei familii sau unei persoane, în condițiile legii, cererea de schimbare a numelui minorului se face de către serviciul public specializat pentru protecția copilului din subordinea consiliului județean ori, după caz, a consiliului local, al sectorului mun. Buc.* ***Art. 8.*** *(1) Schimbarea numelui de familie al minorului se poate cere o dată cu schimbarea numelui de familie al părinților sau separat, pentru motive temeinice. (2) Schimbarea prenumelui*

minorului se poate cere oricând. ***Art. 9.*** *(1) În cazul în care soţii s-au învoit să poarte în timpul căsătoriei un nume de familie comun, pentru schimbarea acestuia este necesar consimţământul celuilalt soţ. (2) Schimbarea numelui de familie al unuia dintre soţi nu are efect asupra numelui de familie al celuilalt soţ.* ***Art. 10.*** *(1) Cererea de schimbare a numelui se publică, în extras, în M. Of., P. III, prin grija şi pe cheltuiala solicitantului. (2) Cu aprobarea conducătorilor serviciilor publice judeţene, respectiv a conducătorului serviciului public al mun. Buc., cererea de schimbare a numelui format din expresii indecente, ridicole ori transformat prin traducere sau în alt mod poate fi exceptată de la publicare.* ***Art. 11.*** *(1) Orice persoană interesată poate face opoziţie la cererea de schimbare a numelui, cu excepţia situaţiei prevăz. la art. 10 alin. (2), în termen de 30 de zile de la publicarea extrasului din cererea de schimbare a numelui în M. Of., P. III. (2) Opoziţia se face în scris, motivat şi se depune la serviciul public în a cărui rază de competenţă teritorială îşi are domiciliul persoana care solicită schimbarea numelui pe cale administrativă.* ***Art. 12.*** *Cererea de schimbare a numelui, împreună cu toate actele prevăz. la art. 6, şi, dacă este cazul, cu opoziţiile, se trimite spre soluţionare de către serviciul public local către serviciul public judeţean, respectiv al mun. Buc.* ***Art. 13.*** *Serviciul public judeţean, respectiv al mun. Buc., verifică dacă sunt îndeplinite toate condiţiile prevăzute de prezenta ordonanţă şi, după analizarea temeiniciei cererii, precum şi a opoziţiilor făcute, propune, motivat, preşedintelui consiliului judeţean, respectiv primarului general al mun. Buc., emiterea dispoziţiei de admitere sau de respingere a cererii de schimbare a numelui, în termen de 60 de zile de la primirea cererii, potriv. art. 12.* ***Art. 14.*** *(1) Dispoziţia prin care s-a admis schimbarea numelui se trimite, în copie, serviciului public la care a fost înregistrată cererea. Serviciul public va încunoştinţa de îndată solicitantul, iar după depunerea de către acesta a dovezii de plată a taxei extrajudiciare de timbru prevăzute de lege, îi va elibera o copie de pe dispoziţia de admitere a schimbării numelui. Dacă în termen de 90 de zile de la data luării la cunoştinţă cel în cauză nu a depus dovada de plată a taxei extrajudiciare de timbru, serviciul public va restitui organului emitent copia de pe dispoziţia de admitere a schimbării numelui. (2) Este scutită de plata taxei extrajudiciare de timbru cererea prin care se solicită schimbarea numelui pentru motivele prevăz. la art. 10 alin. (2). Scutirea de plata taxei extrajudiciare de timbru se menţionează în dispoziţia de schimbare a numelui.* ***Art. 15.*** *(1) Schimbarea numelui se înscrie, prin menţiune, pe marginea actului de naştere, precum şi a celui de căsătorie, atunci când este cazul. (2) În acest scop serviciul public la care s-a înregistrat cererea va trimite, din oficiu, serviciilor publice care au în evidenţă actele de stare civilă câte o copie de pe dispoziţia de schimbare a numelui.* ***Art. 16.*** *(1) Dispoziţia de schimbare a numelui produce efecte juridice de la data înscrierii menţiunii corespunzătoare pe marginea actului de naştere. De la această dată solicitantul va purta numai numele dobândit prin dispoziţia de schimbare a numelui. (2) După înscrierea menţiunii corespunzătoare în actul de naştere, serviciul public transmite o comunicare cu privire la schimbarea numelui Direcţiei Generale de Paşapoarte din cadrul MAI, Direcţiei cazier judiciar, statistică şi evidenţe operative din cadrul IGPR şi direcţiei generale regionale a finanţelor publice sau, după caz, DGRFP Buc. din cadrul ANAF, de la locul de domiciliu al solicitantului.* ***Art. 17.*** *Dovada schimbării numelui se face cu dispoziţia de admitere a schimbării numelui sau cu certificatul eliberat de serviciul public, pe baza dispoziţiei de admitere a schimbării numelui.* ***Art. 18.*** *(1) Dispoziţia de respingere a cererii de schimbare a numelui se comunică solicitantului de către serviciul public judeţean sau, după caz, al mun. Buc., în termen de 10 zile de la emitere. (2) Dispoziţia de respingere a cererii de schimbare a numelui poate fi contestată în condiţiile L. contenciosului administrativ nr. 29/1990, cu modif. ult. (3) Abrog.*

Art. 19. *Persoana căreia i s-a respins cererea de schimbare a numelui poate face o nouă cerere, dacă în susţinerea acesteia au intervenit motive noi. Dacă cererea de schimbare a numelui a fost respinsă ca urmare a admiterii unei opoziţii, se poate face o nouă cerere, în cazul în care se solicită acelaşi nume, numai după încetarea cauzelor care au determinat admiterea opoziţiei.*

Art. 20. (1) Persoana al cărei nume sau prenume a fost înregistrat în actele de stare civilă tradus în altă limbă decât cea maternă ori cu ortografia altei limbi poate cere înscrierea, prin menţiune pe aceste acte, a numelui de familie ori a prenumelui, retradus sau cu ortografia limbii materne, atât la rubricile care îl privesc pe titular, cât şi la cele privind părinţii. (2) Cererea se depune la serviciul public care are în păstrare registrul de stare civilă şi se aprobă de către primar. (3) Pe baza acestei aprobări se înscriu menţiunile corespunzătoare pe marginea actelor de stare civilă respective. (4) Cererea se poate depune de petiţionar şi la primăria din localitatea de domiciliu, care o va trimite spre soluţionare serviciului public competent şi va comunica petiţionarului modul de soluţionare. (5) Efectele aprobării date în condiţiile prevăzute la alin. (1) şi (2) se extind asupra copiilor minori ai persoanelor în cauză, iar când soţii au nume de familie comun, efectele se extind şi asupra celuilalt soţ, în ambele situaţii, dacă acesta din urmă îşi dă consimţământul. Când soţii nu se înţeleg în ceea ce priveşte extinderea efectelor aprobării asupra copiilor minori, decide autoritatea tutelară. (6) Înscrierile făcute în temeiul acestui articol se comunică serviciilor publice locale în raza cărora domiciliază persoanele în cauză. (7) Disp. art. 18 se aplică în mod corespunzător. Art. 21. În cazul admiterii unei cereri de schimbare a numelui pe cale administrativă, persoana căreia i-a fost vătămat un drept sau un interes legitim recunoscut de lege poate solicita, pe cale judecătorească, în condiţiile L. nr. 29/1990, cu modif. ult., anularea dispoziţiei de schimbare a numelui. Acţiunea în justiţie poate fi introdusă în termen de 6 luni de la data la care a luat cunoştinţă de schimbarea numelui şi numai dacă persoana care o depune face dovada că, din motive obiective, neimputabile ei, nu a putut formula opoziţia prevăz. la art. 11".

Secţiunea a 2-a
Domiciliul şi reşedinţa

Art. 86. Dreptul la domiciliu şi reşedinţă. (1) Cetăţenii români au dreptul să îşi stabilească ori să îşi schimbe, în mod liber, domiciliul sau reşedinţa, în ţară sau în străinătate, cu excepţia cazurilor anume prevăzute de lege.

(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, o persoană fizică nu poate să aibă în acelaşi timp decât un singur domiciliu şi o singură reşedinţă, chiar şi atunci când deţine mai multe locuinţe.

Art. 87. Domiciliul. Domiciliul persoanei fizice, în vederea exercitării drepturilor şi libertăţilor sale civile, este acolo unde aceasta declară că îşi are locuinţa principală.

Art. 88. Reşedinţa. Reşedinţa persoanei fizice este în locul unde îşi are locuinţa secundară.

Art. 89. Stabilirea şi schimbarea domiciliului. (1) Stabilirea sau schimbarea domiciliului se face cu respectarea dispoziţiilor legii speciale.

(2) Stabilirea sau schimbarea domiciliului nu operează decât atunci când cel care ocupă sau se mută într-un anumit loc a făcut-o cu intenţia de a avea acolo locuinţa principală.

(3) Dovada intenţiei rezultă din declaraţiile persoanei făcute la organele administrative competente să opereze stabilirea sau schimbarea domiciliului, iar în lipsa acestor declaraţii, din orice alte împrejurări de fapt.

Art. 90. Prezumţia de domiciliu. (1) Reşedinţa va fi considerată domiciliu când acesta nu este cunoscut.

(2) În lipsă de reşedinţă, persoana fizică este considerată că domiciliază la locul ultimului domiciliu, iar dacă acesta nu se cunoaşte, la locul unde acea persoană se găseşte.

Art. 91. Dovada. (1) Dovada domiciliului şi a reşedinţei se face cu menţiunile cuprinse în cartea de identitate.

(2) În lipsa acestor menţiuni ori atunci când acestea nu corespund realităţii, stabilirea sau schimbarea domiciliului ori a reşedinţei nu va putea fi opusă altor persoane.

(3) Dispoziţiile alin. (2) nu se aplică în cazul în care domiciliul sau reşedinţa a fost cunoscută prin alte mijloace de cel căruia i se opune.

Art. 92. Domiciliul minorului şi al celui pus sub interdicţie judecătorească. (1) Domiciliul minorului care nu a dobândit capacitate deplină de exerciţiu în condiţiile prevăzute de lege este la părinţii săi sau la acela dintre părinţi la care el locuieşte în mod statornic.

(2) În cazul în care părinţii au domicilii separate şi nu se înţeleg la care dintre ei va avea domiciliul copilul, instanţa de tutelă, ascultându-i pe părinţi, precum şi pe copil, dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani, va decide ţinând seama de interesele copilului. Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti, minorul este prezumat că are domiciliul la părintele la care locuieşte în mod statornic.

(3) Prin excepţie, în situaţiile prevăzute de lege, domiciliul minorului poate fi la bunici, la alte rude ori persoane de încredere, cu consimţământul acestora. De asemenea, domiciliul minorului poate fi şi la o instituţie de ocrotire.

(4) Domiciliul minorului, în cazul în care numai unul dintre părinţii săi îl reprezintă ori în cazul în care se află sub tutelă, precum şi domiciliul persoanei puse sub interdicţie judecătorească este la reprezentantul legal.

Art. 93. Cazuri speciale. Domiciliul copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinţilor săi şi supus unor măsuri de protecţie specială, în cazurile prevăzute de lege, se află la instituţia, la familia sau la persoanele cărora le-a fost dat în plasament.

Art. 94. Domiciliul persoanei puse sub curatelă. În cazul în care s-a instituit o curatelă asupra bunurilor celui care a dispărut, acesta are domiciliul la curator, în măsura în care acesta este îndreptăţit să îl reprezinte.

Art. 95. Domiciliul la curatorul special. Dacă a fost numit un curator special pentru administrarea bunurilor succesorale, cei chemaţi la moştenire au domiciliul la curator, în măsura în care acesta este îndreptăţit să îi reprezinte.

Art. 96. Domiciliul profesional. Cel care exploatează o întreprindere are domiciliul şi la locul acelei întreprinderi, în tot ceea ce priveşte obligaţiile patrimoniale ce s-au născut sau urmează a se executa în acel loc.

Art. 97. Domiciliul ales. (1) Părţile unui act juridic pot să aleagă un domiciliu în vederea exercitării drepturilor sau a executării obligaţiilor născute din acel act.

(2) Alegerea domiciliului nu se prezumă, ci trebuie făcută în scris.

Secţiunea a 3-a
Actele de stare civilă

Art. 98. Starea civilă. Starea civilă este dreptul persoanei de a se individualiza, în familie şi societate, prin calităţile strict personale care decurg din actele şi faptele de stare civilă.

Art. 99. Dovada stării civile. (1) Starea civilă se dovedeşte prin actele de naştere, căsătorie şi deces întocmite, potrivit legii, în registrele de stare civilă, precum şi prin certificatele de stare civilă eliberate pe baza acestora.

(2) Actele de stare civilă sunt înscrisuri autentice şi fac dovada, până la înscrierea în fals, pentru ceea ce reprezintă constatările personale ale ofiţerului de stare civilă şi, până la proba contrară, pentru celelalte menţiuni.

(3) Hotărârea judecătorească dată cu privire la starea civilă a unei persoane este opozabilă oricărei alte persoane cât timp printr-o nouă hotărâre nu s-a stabilit contrariul.

(4) Dacă printr-o hotărâre judecătorească s-a stabilit o anumită stare civilă a unei persoane, iar printr-o hotărâre judecătorească ulterioară este admisă o acţiune prin care s-a contestat starea civilă astfel stabilită, prima hotărâre îşi pierde efectele la data rămânerii definitive a celei de a doua hotărâri.

Art. 100. Anularea, completarea, modificarea sau rectificarea actelor de stare civilă. (1) Anularea, completarea sau modificarea actelor de stare civilă şi a menţiunilor înscrise pe acestea se poate face numai în temeiul unei hotărâri judecătoreşti definitive.

(2) Rectificarea actelor de stare civilă şi a menţiunilor înscrise pe marginea acestora se poate face, din oficiu sau la cerere, numai în temeiul dispoziţiei primarului de la primăria care are în păstrare actul de stare civilă.

(3) Starea civilă poate fi modificată în baza unei hotărâri de anulare, completare sau modificare a unui act de stare civilă numai dacă a fost formulată şi o acţiune de modificare a stării civile, admisă printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă.

(4) Hotărârea judecătorească prin care se dispune anularea, completarea sau modificarea unui act de stare civilă, precum şi înregistrarea făcută în temeiul unei asemenea hotărâri sunt opozabile oricărei alte persoane cât timp printr-o nouă hotărâre nu s-a stabilit contrariul. Actul administrativ prin care s-a dispus rectificarea unui act de stare civilă, precum şi înregistrarea făcută în baza lui sunt opozabile oricărei persoane până la proba contrară.

Art. 101. Înscrierea menţiunilor pe actul de stare civilă. Anularea, completarea, modificarea şi rectificarea unui act de stare civilă sau a unei menţiuni înscrise pe acesta, dispuse prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă ori, după caz, prin dispoziţie a primarului, se înscriu numai prin menţiune pe actul de stare civilă corespunzător. În acest scop, hotărârea judecătorească rămasă definitivă se comunică de îndată, din oficiu, de către instanţa care s-a pronunţat ultima asupra fondului.

Art. 102. Actele întocmite de un ofiţer de stare civilă necompetent. Actele de stare civilă întocmite de o persoană care a exercitat în mod public atribuţiile de ofiţer de stare civilă, cu respectarea tuturor prevederilor legale, sunt valabile, chiar dacă acea persoană nu avea această calitate, afară de cazul în care beneficiarii acestor acte au cunoscut, în momentul întocmirii lor, lipsa acestei calităţi.

Art. 103. Alte mijloace de dovadă a stării civile. Starea civilă se poate dovedi, înaintea instanţei judecătoreşti, prin orice mijloace de probă, dacă:

a) nu au existat registre de stare civilă;

b) registrele de stare civilă s-au pierdut ori au fost distruse, în tot sau în parte;

c) nu este posibilă procurarea din străinătate a certificatului de stare civilă sau a extrasului de pe actul de stare civilă;

d) întocmirea actului de stare civilă a fost omisă sau, după caz, refuzată.

Titlul III
Ocrotirea persoanei fizice

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 104. Interesul persoanei ocrotite. (1) Orice măsură de ocrotire a persoanei fizice se stabileşte numai în interesul acesteia.

(2) La luarea unei măsuri de ocrotire trebuie să se ţină seama de posibilitatea persoanei fizice de a-şi exercita drepturile şi de a-şi îndeplini obligaţiile cu privire la persoana şi bunurile sale.

Art. 105. Persoanele ocrotite. Sunt supuşi unor măsuri speciale de ocrotire minorii şi cei care, deşi capabili, din cauza bătrâneţii, a bolii sau a altor motive prevăzute de lege nu pot să îşi administreze bunurile şi nici să îşi apere interesele în condiţii corespunzătoare.

Art. 106. Măsurile de ocrotire. (1) Ocrotirea minorului se realizează prin părinţi, prin instituirea tutelei, prin darea în plasament sau, după caz, prin alte măsuri de protecţie specială anume prevăzute de lege.

(2) Ocrotirea majorului are loc prin punerea sub interdicţie judecătorească sau prin instituirea curatelei, în condiţiile prevăzute de prezentul cod.

• **LPA.** *Art. 16. Persoanele aflate la data intrării în vigoare a NCC sub tutelă, curatelă, interdicţie sau alte măsuri de ocrotire sunt supuse, în ceea ce priveşte capacitatea lor, NCC.*

Art. 107. Instanţa de tutelă. (1) Procedurile prevăzute de prezentul cod privind ocrotirea persoanei fizice sunt de competenţa instanţei de tutelă şi de familie stabilite potrivit legii, denumită în continuare instanţa de tutelă.

(2) În toate cazurile, instanţa de tutelă soluţionează de îndată aceste cereri.

• **LPA.** *Art. 229. (1) Organizarea, funcţionarea şi atribuţiile instanţei de tutelă şi de familie se stabilesc prin legea privind organizarea judiciară. (2) Până la reglem. prin lege a organizării şi funcţionării instanţei de tutelă: a) atribuţiile acesteia, prevăz. de NCC, sunt îndeplinite de instanţele, secţiile sau, după caz, completele specializate pentru minori şi familie; b) raportul de anchetă psihosocială prevăzut de NCC este efectuat de autoritatea tutelară, cu excepţia anchetei prevăzute la art. 508 alin. (2), care se efectuează de direcţia generală de asistenţă socială şi protecţia copilului; c) autorităţile şi instituţiile cu atribuţii în domeniul protecţiei drepturilor copilului, respectiv a persoanei fizice continuă să exercite atribuţiile prevăzute de reglementările în vigoare la data intrării în vigoare a NCC, cu excepţia celor date în competenţa instanţei de tutelă. (3) Neconstituţional [D.C.C. nr. 795/2020 – M. Of. nr. 1299 din 28 decembrie 2020]. (3¹) Până la intrarea în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), măsura plasamentului, a plasamentului în regim de urgenţă şi a supravegherii specializate se stabilesc şi se monitorizează potriv. art. 58-70 L. nr. 272/2004 priv. protecţia şi promovarea drepturilor copilului, cu modif. ult. (3²) Până la intrarea în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), numirea curatorului special care îl asistă sau îl reprezintă pe minor la încheierea actelor de*

dispoziţie sau la dezbaterea procedurii succesorale se face, de îndată, de autoritatea tutelară, la cererea notarului public, în acest din urmă caz nefiind necesară validarea sau confirmarea de către instanţă. (3³) Alin. (3²) se aplică în mod corespunzător şi în cazul numirii curatorului special prevăz. la art. 167 NCC. (4) Cererile în curs de soluţionare la data intrării în vigoare a NCC rămân să fie soluţionate de instanţele judecătoreşti sau, după caz, de autorităţile administrative competente potriv. legii în vigoare la data sesizării lor.

• **RIL.** ***Dec ICCJ (RIL) nr. 28/2017*** *(M. Of. nr. 128 din 9 februarie 2018): „În interpr. şi aplic. unitară a art. 107 NCC şi a art. 133 alin. (1) corob. art. 70 alin. (3) L. nr. 272/2004 priv. protecţia şi promovarea drepturilor copilului, rep., cu modif. şi compl. ult., competenţa de soluţionare, în primă instanţă, a cererilor având ca obiect înlocuirea plasamentului în regim de urgenţă cu tutela revine tribunalului".*

Art. 108. Ocrotirea persoanei prin tutelă. (1) Ocrotirea persoanei fizice prin tutelă se realizează de către tutore, desemnat sau numit, în condiţiile prezentului cod, precum şi de către consiliul de familie, ca organ consultativ.

(2) Consiliul de familie poate fi constituit de către instanţa de tutelă numai la cererea persoanelor interesate.

(3) În cazul în care nu se constituie consiliul de familie, atribuţiile acestuia vor fi exercitate de către instanţa de tutelă.

Art. 109. Ocrotirea persoanei prin curatelă. Ocrotirea persoanei fizice prin curatelă are loc numai în cazurile şi condiţiile prevăzute de lege.

Capitolul II
Tutela minorului

Secţiunea 1
Deschiderea tutelei

Art. 110. Cazurile de instituire. Tutela minorului se instituie atunci când ambii părinţi sunt, după caz, decedaţi, necunoscuţi, decăzuţi din exerciţiul drepturilor părinteşti sau li s-a aplicat pedeapsa penală a interzicerii drepturilor părinteşti, puşi sub interdicţie judecătorească, dispăruţi ori declaraţi judecătoreşte morţi, precum şi în cazul în care, la încetarea adopţiei, instanţa hotărăşte că este în interesul minorului instituirea unei tutele.

Art. 111. Persoanele obligate să înştiinţeze instanţa de tutelă. Au obligaţia ca, de îndată ce află de existenţa unui minor lipsit de îngrijire părintească în cazurile prevăzute la art. 110, să înştiinţeze instanţa de tutelă:

a) persoanele apropiate minorului, precum şi administratorii şi locatarii casei în care locuieşte minorul;

b) serviciul public comunitar local de evidenţă a persoanelor, cu prilejul înregistrării morţii unei persoane, precum şi notarul public, cu prilejul deschiderii unei proceduri succesorale;

c) instanţele judecătoreşti, cu prilejul condamnării la pedeapsa penală a interzicerii drepturilor părinteşti;

d) organele administraţiei publice locale, instituţiile de ocrotire, precum şi orice altă persoană.

Secţiunea a 2-a
Tutorele

Art. 112. Persoana care poate fi numită tutore. (1) Poate fi tutore o persoană fizică sau soţul şi soţia, împreună, dacă nu se află în vreunul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de prezentul cod.

(2) În cazul în care în situaţia prevăzută la art. 110 se află mai mulţi minori care sunt fraţi sau surori, se numeşte, de regulă, un singur tutore.

Art. 113. Persoanele care nu pot fi numite tutore. (1) Nu poate fi tutore:

a) minorul, persoana pusă sub interdicţie judecătorească sau cel pus sub curatelă;

b) cel decăzut din exerciţiul drepturilor părinteşti sau declarat incapabil de a fi tutore;

c) cel căruia i s-a restrâns exerciţiul unor drepturi civile, fie în temeiul legii, fie prin hotărâre judecătorească, precum şi cel cu rele purtări reţinute ca atare de către o instanţă judecătorească;

d) cel care, exercitând o tutelă, a fost îndepărtat din aceasta în condiţiile art. 158;

e) cel aflat în stare de insolvabilitate;

f) cel care, din cauza intereselor potrivnice cu cele ale minorului, nu ar putea îndeplini sarcina tutelei;

g) cel înlăturat prin înscris autentic sau prin testament de către părintele care exercita singur, în momentul morţii, autoritatea părintească.

(2) Dacă una dintre împrejurările prevăzute la alin. (1) survine sau este descoperită în timpul tutelei, tutorele va fi îndepărtat, respectându-se aceeaşi procedură ca şi la numirea lui.

Art. 114. Desemnarea tutorelui de către părinte. (1) Părintele poate desemna, prin act unilateral sau prin contract de mandat, încheiate în formă autentică, ori, după caz, prin testament, persoana care urmează a fi numită tutore al copiilor săi.

(2) Desemnarea făcută de părintele care în momentul morţii era decăzut din drepturile părinteşti sau pus sub interdicţie judecătorească este lipsită de efecte.

(3) Desemnarea făcută în condiţiile prezentului articol poate fi revocată oricând de către părinte, chiar şi printr-un înscris sub semnătură privată.

(4) Înscrisul prin care se revocă persoana desemnată pentru a fi numită tutore se va înscrie în registrul prevăzut la art. 1.046 sau la art. 2.033, după caz.

(5) Notarul public sau instanţa de tutelă, după caz, are obligaţia să verifice la registrele prevăzute la alin. (4) dacă persoana desemnată pentru a fi tutore nu a fost revocată.

Art. 115. Desemnarea mai multor tutori. În cazul în care au fost desemnate mai multe persoane ca tutore, fără vreo preferinţă, ori există mai multe rude, afini sau prieteni ai familiei minorului în stare să îndeplinească sarcinile tutelei şi care îşi exprimă dorinţa de a fi tutore, instanţa de tutelă va hotărî ţinând seama de condiţiile lor materiale, precum şi de garanţiile morale necesare dezvoltării armonioase a minorului.

Art. 116. Măsuri provizorii. (1) Cel chemat la tutelă în conformitate cu dispoziţiile art. 114 nu poate fi înlăturat de către instanţă fără acordul său decât dacă se află în

vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 113 sau dacă prin numirea sa interesele minorului ar fi periclitate.

(2) În cazul în care cel chemat la tutelă este numai temporar împiedicat în exercitarea atribuţiilor ce i-au fost conferite, instanţa de tutelă, după încetarea împiedicării, îl numeşte tutore la cererea sa, dar nu mai târziu de 6 luni de la deschiderea tutelei. Până atunci, instanţa desemnează un tutore provizoriu.

(3) După trecerea celor 6 luni, dacă persoana desemnată nu a cerut numirea sa ca tutore, cel numit provizoriu tutore rămâne să îndeplinească în continuare sarcinile tutelei până la numirea unui tutore în condiţiile art. 118.

Art. 117. Garanţii. La numirea sau, după caz, în timpul tutelei, instanţa de tutelă poate hotărî, din oficiu sau la cererea consiliului de familie, ca tutorele să dea garanţii reale sau personale, dacă interesele minorului cer o astfel de măsură. În acest caz, ea stabileşte potrivit cu împrejurările felul şi întinderea garanţiilor.

Art. 118. Numirea tutorelui de către instanţa de tutelă. În lipsa unui tutore desemnat, instanţa de tutelă numeşte cu prioritate ca tutore, dacă nu se opun motive întemeiate, o rudă sau un afin ori un prieten al familiei minorului, în stare să îndeplinească această sarcină, ţinând seama, după caz, de relaţiile personale, de apropierea domiciliilor, de condiţiile materiale şi de garanţiile morale pe care le prezintă cel chemat la tutelă.

Art. 119. Procedura de numire. (1) Numirea tutorelui se face, cu acordul acestuia, de către instanţa de tutelă în camera de consiliu, prin încheiere definitivă. Atunci când desemnarea tutorelui s-a făcut prin contract de mandat, cel desemnat tutore nu poate refuza numirea decât pentru motivele prevăzute la art. 120 alin. (2).

(2) Ascultarea minorului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie.

(3) În lipsa unui tutore desemnat, dacă instanţa de tutelă a constituit consiliul de familie, numirea tutorelui se face, potrivit alin. (1), cu consultarea consiliului de familie.

(4) Încheierea de numire se comunică în scris tutorelui şi se afişează la sediul instanţei de tutelă şi la primăria de la domiciliul minorului.

(5) Drepturile şi îndatoririle tutorelui încep de la data comunicării încheierii de numire.

(6) Între timp, instanţa de tutelă poate lua măsuri provizorii cerute de interesele minorului, putând chiar să numească un curator special.

• LPA. *V. art. 17¹ LPA (infra, art. 186 NCC).*

Art. 120. Refuzul continuării tutelei. (1) Cel numit tutore este dator să continue îndeplinirea sarcinilor tutelei.

(2) Poate refuza continuarea tutelei:

a) cel care are vârsta de 60 de ani împliniţi;

b) femeia însărcinată sau mama unui copil mai mic de 8 ani;

c) cel care creşte şi educă 2 sau mai mulţi copii;

d) cel care, din cauza bolii, a infirmităţii, a felului activităţilor desfăşurate, a depărtării domiciliului de locul unde se află bunurile minorului sau din alte motive întemeiate, nu ar mai putea să îndeplinească această sarcină.

Art. 121. Înlocuirea tutorelui. Dacă vreuna dintre împrejurările prevăzute la art. 120 alin. (2) survine în timpul tutelei, tutorele poate cere să fie înlocuit. Cererea de înlocuire se adresează instanţei de tutelă, care va hotărî de urgenţă. Până la soluţionarea cererii sale de înlocuire, el este obligat să continue exercitarea atribuţiilor.

Art. 122. Caracterul personal al tutelei. (1) Tutela este o sarcină personală.

(2) Cu toate acestea, instanţa de tutelă, cu avizul consiliului de familie, poate, ţinând seama de mărimea şi compunerea patrimoniului minorului, să decidă ca administrarea patrimoniului ori doar a unei părţi a acestuia să fie încredinţată, potrivit legii, unei persoane fizice sau persoane juridice specializate.

Art. 123. Gratuitatea tutelei. (1) Tutela este o sarcină gratuită.

(2) Cu toate acestea, tutorele poate fi îndreptăţit, pe perioada exercitării sarcinilor tutelei, la o remuneraţie al cărei cuantum va fi stabilit de instanţa de tutelă, cu avizul consiliului de familie, ţinând seama de munca depusă în administrarea averii şi de starea materială a minorului şi a tutorelui, dar nu mai mult de 10% din veniturile produse de bunurile minorului. Instanţa de tutelă, cu avizul consiliului de familie, va putea modifica sau suprima această remuneraţie, potrivit împrejurărilor.

Secţiunea a 3-a
Consiliul de familie

• LPA. *Art. 17. Disp. priv. consiliul de familie se aplică tutelei şi curatelei instituite după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 124. Rolul consiliului de familie. (1) Consiliul de familie se poate constitui pentru a supraveghea modul în care tutorele îşi exercită drepturile şi îşi îndeplineşte îndatoririle cu privire la persoana şi bunurile minorului.

(2) În cazul ocrotirii minorului prin părinţi, prin darea în plasament sau, după caz, prin alte măsuri de protecţie specială prevăzute de lege nu se va institui consiliul de familie.

Art. 125. Membrii consiliului de familie. (1) Instanţa de tutelă poate constitui un consiliu de familie, compus din 3 rude sau afini, ţinând seama de gradul de rudenie şi de relaţiile personale cu familia minorului. În lipsă de rude sau afini pot fi numite şi alte persoane care au avut legături de prietenie cu părinţii minorului sau care manifestă interes pentru situaţia acestuia.

(2) Soţul şi soţia nu pot fi, împreună, membri ai aceluiaşi consiliu de familie.

(3) În aceleaşi condiţii, instanţa de tutelă numeşte şi 2 supleanţi.

(4) Tutorele nu poate fi membru în consiliul de familie.

Art. 126. Alte dispoziţii aplicabile consiliului de familie. Dispoziţiile art. 113, art. 120 alin. (1) şi alin. (2) lit. d), art. 121 şi 147 se aplică în mod corespunzător şi membrilor consiliului de familie.

Art. 127. Modificarea consiliului de familie. În afară de cazul prevăzut la art. 131, alcătuirea consiliului de familie nu se poate modifica în timpul tutelei, afară numai dacă interesele minorului ar cere o asemenea schimbare sau dacă, prin moartea ori dispariţia unuia dintre membri, ar fi necesară completarea.

Art. 128. Constituirea consiliului de familie. (1) În vederea constituirii consiliului de familie, persoanele care îndeplinesc condiţiile pentru a fi membri sunt convocate la domiciliul minorului de către instanţa de tutelă, din oficiu sau la sesizarea minorului, dacă acesta a împlinit vârsta de 14 ani, a tutorelui desemnat, a oricăror altor persoane care au cunoştinţă despre situaţia minorului.

(2) Numirea membrilor consiliului de familie se face cu acordul acestora.

(3) Minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat în condiţiile art. 264.

Art. 129. Funcţionarea consiliului de familie. (1) Consiliul de familie este convocat cu cel puţin 10 zile înainte de data întrunirii de către tutore, din propria iniţiativă sau la cererea oricăruia dintre membrii acestuia, a minorului care a împlinit vârsta de 14 ani sau a instanţei de tutelă. Cu acordul tuturor membrilor consiliului de familie, convocarea se poate face şi mai devreme de împlinirea termenului de 10 zile dinainte de data întrunirii. În toate cazurile, prezenţa tuturor membrilor consiliului de familie acoperă neregularitatea convocării.

(2) Cei convocaţi sunt obligaţi să se prezinte personal la locul indicat în actul de convocare. În cazul în care aceştia nu se pot prezenta, ei pot fi reprezentaţi de persoane care sunt rude sau afini cu părinţii minorului, dacă aceste persoane nu sunt desemnate sau convocate în nume propriu ca membri ai consiliului de familie. Soţii se pot reprezenta reciproc.

(3) Şedinţele consiliului de familie se ţin la domiciliul minorului. În cazul în care convocarea a fost făcută la solicitarea instanţei de tutelă, şedinţa se ţine la sediul acesteia.

Art. 130. Atribuţii. (1) Consiliul de familie dă avize consultative, la solicitarea tutorelui sau a instanţei de tutelă, şi ia decizii, în cazurile prevăzute de lege. Avizele consultative şi deciziile se iau în mod valabil cu votul majorităţii membrilor săi, consiliul fiind prezidat de persoana cea mai înaintată în vârstă.

(2) La luarea deciziilor, minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat, dispoziţiile art. 264 fiind aplicabile în mod corespunzător.

(3) Deciziile consiliului de familie vor fi motivate şi consemnate într-un registru special constituit, care se ţine de unul dintre membrii consiliului, desemnat în acest scop de instanţa de tutelă.

(4) Actele încheiate de tutore în lipsa avizului consultativ sunt anulabile. Încheierea actului cu nerespectarea avizului atrage numai răspunderea tutorelui. Dispoziţiile art. 155 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Art. 131. Înlocuirea consiliului de familie. Tutorele poate cere instituirea unui nou consiliu, dacă în plângerile formulate potrivit prezentului cod instanţa a hotărât de cel puţin două ori, în mod definitiv, împotriva deciziilor consiliului de familie.

Art. 132. Imposibilitatea constituirii consiliului de familie. Dacă în cazul prevăzut la art. 131 nu este posibilă constituirea unui nou consiliu, ca şi în cazul contrarietăţii de interese dintre minor şi toţi membrii consiliului de familie şi supleanţi, tutorele poate cere instanţei de tutelă autorizaţia de a exercita singur tutela.

Secţiunea a 4-a
Exercitarea tutelei

§1. Dispoziţii generale

Art. 133. Exercitarea tutelei în interesul minorului. Tutela se exercită numai în interesul minorului atât în ceea ce priveşte persoana, cât şi bunurile acestuia.

Art. 134. Conţinutul tutelei. (1) Tutorele are îndatorirea de a îngriji de minor.

(2) El este obligat să asigure îngrijirea minorului, sănătatea şi dezvoltarea lui fizică şi mentală, educarea, învăţătura şi pregătirea profesională a acestuia, potrivit cu aptitudinile lui.

Art. 135. Tutela exercitată de ambii soţi. (1) În cazul în care tutori sunt 2 soţi, aceştia răspund împreună pentru exercitarea atribuţiilor tutelei. Dispoziţiile privind autoritatea părintească sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) În cazul în care unul dintre soţi introduce acţiunea de divorţ, instanţa, din oficiu, va înştiinţa instanţa de tutelă pentru a dispune cu privire la exercitarea tutelei.

§2. Exercitarea tutelei cu privire la persoana minorului

Art. 136. Avizul consiliului de familie. Măsurile privind persoana minorului se iau de către tutore, cu avizul consiliului de familie, cu excepţia măsurilor care au caracter curent.

Art. 137. Domiciliul minorului. (1) Minorul pus sub tutelă are domiciliul la tutore. Numai cu autorizarea instanţei de tutelă minorul poate avea şi o reşedinţă.

(2) Prin excepţie de la prevederile alin. (1), tutorele poate încuviinţa ca minorul să aibă o reşedinţă determinată de educarea şi pregătirea sa profesională. În acest caz, instanţa de tutelă va fi de îndată încunoştinţată de tutore.

Art. 138. Felul învăţăturii sau al pregătirii profesionale. (1) Felul învăţăturii sau al pregătirii profesionale pe care minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani o primea la data instituirii tutelei nu poate fi schimbat de acesta decât cu încuviinţarea instanţei de tutelă.

(2) Instanţa de tutelă nu poate, împotriva voinţei minorului care a împlinit vârsta de 14 ani, să schimbe felul învăţăturii acestuia, hotărâtă de părinţi sau pe care minorul o primea la data instituirii tutelei.

Art. 139. Ascultarea minorului care a împlinit vârsta de 10 ani. Instanţa de tutelă nu poate hotărî fără ascultarea minorului, dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani, dispoziţiile art. 264 fiind aplicabile.

§3. Exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului

Art. 140. Inventarul bunurilor minorului. (1) După numirea tutorelui şi în prezenţa acestuia şi a membrilor consiliului de familie, un delegat al instanţei de tutelă va verifica la faţa locului toate bunurile minorului, întocmind un inventar, care va fi supus aprobării instanţei de tutelă. Inventarul bunurilor minorului va începe să fie întocmit în maximum 10 zile de la numirea tutorelui de către instanţa de tutelă.

(2) Cu prilejul inventarierii, tutorele şi membrii consiliului de familie sunt ţinuţi să declare în scris, la întrebarea expresă a delegatului instanţei de tutelă, creanţele, datoriile

sau alte pretenţii pe care le au faţă de minor. Declaraţiile vor fi consemnate în procesul-verbal de inventariere.

(3) Tutorele sau membrii consiliului de familie care, cunoscând creanţele sau pretenţiile proprii faţă de minori, nu le-au declarat, deşi au fost somaţi să le declare, sunt prezumaţi că au renunţat la ele. Dacă tutorele sau membrii consiliului de familie nu declară datoriile pe care le au faţă de minor, deşi au fost somaţi să le declare, pot fi îndepărtaţi din funcţie.

(4) Creanţele pe care le au asupra minorului tutorele sau vreunul dintre membrii consiliului de familie, soţul, o rudă în linie dreaptă ori fraţii sau surorile acestora pot fi plătite voluntar numai cu autorizarea instanţei de tutelă.

Art. 141. Actele făcute în lipsa inventarului. Înainte de întocmirea inventarului, tutorele nu poate face, în numele minorului, decât acte de conservare şi acte de administrare ce nu suferă întârziere.

Art. 142. Administrarea bunurilor minorului. (1) Tutorele are îndatorirea de a administra cu bună-credinţă bunurile minorului. În acest scop, tutorele acţionează în calitate de administrator însărcinat cu simpla administrare a bunurilor minorului, dispoziţiile titlului V din cartea a III-a aplicându-se în mod corespunzător, afară de cazul în care prin prezentul capitol se dispune altfel.

(2) Nu sunt supuse administrării bunurile dobândite de minor cu titlu gratuit decât dacă testatorul sau donatorul a stipulat altfel. Aceste bunuri sunt administrate de curatorul ori de cel desemnat prin actul de dispoziţie sau, după caz, numit de către instanţa de tutelă.

• LPA. *V. art. 17¹ LPA (infra, art. 186 NCC).*

Art. 143. Reprezentarea minorului. Tutorele are îndatorirea de a-l reprezenta pe minor în actele juridice, dar numai până când acesta împlineşte vârsta de 14 ani.

Art. 144. Regimul juridic al actelor de dispoziţie. (1) Tutorele nu poate, în numele minorului, să facă donaţii şi nici să garanteze obligaţia altuia. Fac excepţie darurile obişnuite, potrivite cu starea materială a minorului.

(2) Tutorele nu poate, fără avizul consiliului de familie şi autorizarea instanţei de tutelă, să facă acte de înstrăinare, împărţeală, ipotecare ori de grevare cu alte sarcini reale a bunurilor minorului, să renunţe la drepturile patrimoniale ale acestuia, precum şi să încheie în mod valabil orice alte acte ce depăşesc dreptul de administrare.

(3) Actele făcute cu încălcarea dispoziţiilor prevăzute la alin. (1) şi (2) sunt anulabile. În aceste cazuri, acţiunea în anulare poate fi exercitată de tutore, de consiliul de familie sau de oricare membru al acestuia, precum şi de către procuror, din oficiu sau la sesizarea instanţei de tutelă.

(4) Cu toate acestea, tutorele poate înstrăina, fără avizul consiliului de familie şi fără autorizarea instanţei de tutelă, bunurile supuse pieirii, degradării, alterării ori deprecierii, precum şi cele devenite nefolositoare pentru minor.

Art. 145. Autorizarea instanţei de tutelă. (1) Instanţa de tutelă acordă tutorelui autorizarea numai dacă actul răspunde unei nevoi sau prezintă un folos neîndoielnic pentru minor.

(2) Autorizarea se va da pentru fiecare act în parte, stabilindu-se, când este cazul, condiţiile de încheiere a actului.

(3) În caz de vânzare, autorizarea va arăta dacă vânzarea se va face prin acordul părţilor, prin licitaţie publică sau în alt mod.

(4) În toate cazurile, instanţa de tutelă poate indica tutorelui modul în care se întrebuinţează sumele de bani obţinute.

Art. 146. Încuviinţarea şi autorizarea actelor minorului care a împlinit vârsta de 14 ani. (1) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani încheie actele juridice cu încuviinţarea scrisă a tutorelui sau, după caz, a curatorului.

(2) Dacă actul pe care minorul care a împlinit vârsta de 14 ani urmează să îl încheie face parte dintre acelea pe care tutorele nu le poate face decât cu autorizarea instanţei de tutelă şi cu avizul consiliului de familie, va fi necesară atât autorizarea acesteia, cât şi avizul consiliului de familie.

(3) Minorul nu poate să facă donaţii, altele decât darurile obişnuite potrivit stării lui materiale, şi nici să garanteze obligaţia altuia.

(4) Actele făcute cu încălcarea dispoziţiilor alin. (1)-(3) sunt anulabile, dispoziţiile art. 144 alin. (3) fiind aplicabile în mod corespunzător.

Art. 147. Interzicerea unor acte juridice. (1) Este interzisă, sub sancţiunea nulităţii relative, încheierea de acte juridice între tutore sau soţul, o rudă în linie dreaptă ori fraţii sau surorile tutorelui, pe de o parte, şi minor, pe de altă parte.

(2) Cu toate acestea, oricare dintre persoanele prevăzute la alin. (1) poate cumpăra la licitaţie publică un bun al minorului, dacă are o garanţie reală asupra acestui bun ori îl deţine în coproprietate cu minorul, după caz.

Art. 148. Suma anuală necesară pentru întreţinerea minorului. (1) Consiliul de familie stabileşte suma anuală necesară pentru întreţinerea minorului şi administrarea bunurilor sale şi poate modifica, potrivit împrejurărilor, această sumă. Decizia consiliului de familie se aduce la cunoştinţă, de îndată, instanţei de tutelă.

(2) Cheltuielile necesare pentru întreţinerea minorului şi administrarea bunurilor sale se acoperă din veniturile acestuia. În cazul în care veniturile minorului nu sunt îndestulătoare, instanţa de tutelă va dispune vânzarea bunurilor minorului, prin acordul părţilor sau prin licitaţie publică.

(3) Obiectele ce au valoare afectivă pentru familia minorului sau pentru minor nu vor fi vândute decât în mod excepţional.

(4) Dacă minorul este lipsit de bunuri şi nu are părinţi sau alte rude care sunt obligate prin lege să îi acorde întreţinere ori aceasta nu este suficientă, minorul are dreptul la asistenţă socială, în condiţiile legii.

Art. 149. Constituirea de depozite bancare. (1) Sumele de bani care depăşesc nevoile întreţinerii minorului şi ale administrării bunurilor sale, precum şi instrumentele financiare se depun, pe numele minorului, la o instituţie de credit indicată de consiliul de familie, în termen de cel mult 5 zile de la data încasării lor.

(2) Tutorele poate dispune de aceste sume şi instrumente financiare numai cu autorizarea prealabilă a instanţei de tutelă, cu excepţia operaţiunilor prevăzute la alin. (3).

(3) Cu toate acestea, el nu va putea folosi, în niciun caz, sumele de bani şi instrumentele financiare prevăzute la alin. (1) pentru încheierea, pe numele minorului, a unor tranzacţii pe piaţa de capital, chiar dacă ar fi obţinut autorizarea instanţei de tutelă.

(4) Tutorele poate depune la o instituţie de credit şi sumele necesare întreţinerii, tot pe numele minorului. Acestea se trec într-un cont separat şi pot fi ridicate de tutore, fără autorizarea instanţei de tutelă.

Art. 150. Cazurile de numire a curatorului special. (1) Ori de câte ori între tutore şi minor se ivesc interese contrare, care nu sunt dintre cele ce trebuie să ducă la înlocuirea tutorelui, instanţa de tutelă va numi un curator special.

(2) De asemenea, dacă din cauza bolii sau din alte motive tutorele este împiedicat să îndeplinească un anumit act în numele minorului pe care îl reprezintă sau ale cărui acte le încuviinţează, instanţa de tutelă va numi un curator special.

(3) Pentru motive temeinice, în cadrul procedurilor succesorale, notarul public, la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu, poate numi provizoriu un curator special, care va fi validat ori, după caz, înlocuit de către instanţa de tutelă.

Secţiunea a 5-a
Controlul exercitării tutelei

Art. 151. Controlul instanţei de tutelă. (1) Instanţa de tutelă va efectua un control efectiv şi continuu asupra modului în care tutorele şi consiliul de familie îşi îndeplinesc atribuţiile cu privire la minor şi bunurile acestuia.

(2) În îndeplinirea activităţii de control, instanţa de tutelă va putea cere colaborarea autorităţilor administraţiei publice, a instituţiilor şi serviciilor publice specializate pentru protecţia copilului sau a instituţiilor de ocrotire, după caz.

Art. 152. Darea de seamă. (1) Tutorele este dator să prezinte anual instanţei de tutelă o dare de seamă despre modul cum s-a îngrijit de minor, precum şi despre administrarea bunurilor acestuia.

(2) Darea de seamă se va prezenta instanţei de tutelă în termen de 30 de zile de la sfârşitul anului calendaristic.

(3) Dacă averea minorului este de mică însemnătate, instanţa de tutelă poate să autorizeze ca darea de seamă privind administrarea bunurilor minorului să se facă pe termene mai lungi, care nu vor depăşi însă 3 ani.

(4) În afară de darea de seamă anuală, tutorele este obligat, la cererea instanţei de tutelă, să dea oricând dări de seamă despre felul cum s-a îngrijit de minor, precum şi despre administrarea bunurilor acestuia.

Art. 153. Descărcarea tutorelui. Instanţa de tutelă va verifica socotelile privitoare la veniturile minorului şi la cheltuielile făcute cu întreţinerea acestuia şi cu administrarea bunurilor sale şi, dacă sunt corect întocmite şi corespund realităţii, va da descărcare tutorelui.

Art. 154. Interzicerea dispensei de a da socoteală. Dispensa de a da socoteală acordată de părinţi sau de o persoană care ar fi făcut minorului o liberalitate este considerată ca nescrisă.

Art. 155. Plângerea împotriva tutorelui. (1) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani, consiliul de familie, oricare membru al acestuia, precum şi toţi cei prevăzuţi la art. 111 pot face plângere la instanţa de tutelă cu privire la actele sau faptele tutorelui păgubitoare pentru minor.

(2) Plângerea se soluţionează de urgenţă, prin încheiere executorie, de către instanţa de tutelă, cu citarea părţilor şi a membrilor consiliului de familie. Minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat, dacă instanţa de tutelă consideră că este necesar.

Secţiunea a 6-a
Încetarea tutelei

Art. 156. Cazurile de încetare. (1) Tutela încetează în cazul în care nu se mai menţine situaţia care a dus la instituirea tutelei, precum şi în cazul morţii minorului.

(2) Funcţia tutorelui încetează prin moartea acestuia, prin îndepărtarea de la sarcina tutelei sau prin înlocuirea tutorelui.

Art. 157. Moartea tutorelui. (1) În cazul morţii tutorelui, moştenitorii săi sau orice altă persoană dintre cele prevăzute la art. 111 au datoria de a înştiinţa, de îndată, instanţa de tutelă.

(2) Până la numirea unui nou tutore, moştenitorii vor prelua sarcinile tutelei. Dacă sunt mai mulţi moştenitori, aceştia pot desemna, prin procură specială, pe unul dintre ei să îndeplinească în mod provizoriu sarcinile tutelei.

(3) Dacă moştenitorii sunt minori, înştiinţarea instanţei de tutelă se poate face de orice persoană interesată, precum şi de cele prevăzute la art. 111. În acest caz, moştenitorii tutorelui nu vor prelua sarcinile tutelei, ci instanţa de tutelă va numi de urgenţă un curator special, care poate fi executorul testamentar.

Art. 158. Îndepărtarea tutorelui. În afară de alte cazuri prevăzute de lege, tutorele este îndepărtat dacă săvârşeşte un abuz, o neglijenţă gravă sau alte fapte care îl fac nedemn de a fi tutore, precum şi dacă nu îşi îndeplineşte în mod corespunzător sarcina.

Art. 159. Numirea curatorului special. Până la preluarea funcţiei de către noul tutore, în cazurile prevăzute la art. 157 şi 158, instanţa de tutelă poate numi un curator special.

Art. 160. Darea de seamă generală. (1) La încetarea din orice cauză a tutelei, tutorele sau, după caz, moştenitorii acestuia sunt datori ca, în termen de cel mult 30 de zile, să prezinte instanţei de tutelă o dare de seamă generală. Tutorele are aceeaşi îndatorire şi în caz de îndepărtare de la tutelă.

(2) Dacă funcţia tutorelui încetează prin moartea acestuia, darea de seamă generală va fi întocmită de moştenitorii săi majori sau, în caz de incapacitate a tuturor moştenitorilor, de reprezentantul lor legal, în termen de cel mult 30 de zile de la data acceptării moştenirii sau, după caz, de la data solicitării de către instanţa de tutelă. În cazul în care nu există moştenitori ori aceştia sunt în imposibilitate de a acţiona, darea de seamă generală va fi întocmită de către un curator special, numit de instanţa de tutelă, în termenul stabilit de aceasta.

(3) Darea de seamă generală va trebui să cuprindă situaţiile veniturilor şi cheltuielilor pe ultimii ani, să indice activul şi pasivul, precum şi stadiul în care se află procesele minorului.

(4) Instanţa de tutelă îl poate constrânge pe cel obligat să facă darea de seamă generală, potrivit dispoziţiilor art. 163.

• LPA. *V. art. 17¹ LPA (infra, art. 186 NCC).*

Art. 161. Predarea bunurilor. Bunurile care au fost în administrarea tutorelui vor fi predate, după caz, fostului minor, moştenitorilor acestuia sau noului tutore de către tutore, moştenitorii acestuia sau reprezentantul lor legal ori, în lipsă, de curatorul special numit potrivit dispoziţiilor art. 160 alin. (2).

Art. 162. Descărcarea de gestiune. (1) După predarea bunurilor, verificarea socotelilor şi aprobarea lor, instanţa de tutelă va da tutorelui descărcare de gestiunea sa.

(2) Chiar dacă instanţa de tutelă a dat tutorelui descărcare de gestiune, acesta răspunde pentru prejudiciul cauzat din culpa sa.

(3) Tutorele care înlocuieşte un alt tutore are obligaţia să ceară acestuia, chiar şi după descărcarea de gestiune, repararea prejudiciilor pe care le-a cauzat minorului din culpa sa, sub sancţiunea de a fi obligat el însuşi de a repara aceste prejudicii.

Art. 163. Amenda civilă. (1) În cazul refuzului de a continua sarcina tutelei, în alte cazuri decât cele prevăzute la art. 120 alin. (2), tutorele poate fi sancţionat cu amendă civilă, în folosul statului, care nu poate depăşi valoarea unui salariu minim pe economie. Amenda poate fi repetată de cel mult 3 ori, la interval de câte 7 zile, după care se va numi un alt tutore.

(2) De asemenea, dacă tutorele, din culpa sa, îndeplineşte defectuos sarcina tutelei, va fi obligat la plata unei amenzi civile, în folosul statului, care nu poate depăşi 3 salarii medii pe economie.

(3) Amenda civilă se aplică de către instanţa de tutelă, prin încheiere executorie.

Capitolul III
Ocrotirea interzisului judecătoresc

Art. 164. Condiţii. (1) Persoana care nu are discernământul necesar pentru a se îngriji de interesele sale, din cauza alienaţiei ori debilităţii mintale, va fi pusă sub interdicţie judecătorească.

(2) Pot fi puşi sub interdicţie judecătorească şi minorii cu capacitate de exerciţiu restrânsă.

• **NECONSTITUŢIONALITATE.** *Comunicat CCR (16 iulie, www.ccr.ro): „disp. art. 164 alin. (1) NCC sunt neconstituţionale".*

Art. 165. Persoanele care pot cere punerea sub interdicţie. Interdicţia poate fi cerută de persoanele prevăzute la art. 111, care este aplicabil în mod corespunzător.

Art. 166. Desemnarea tutorelui. Orice persoană care are capacitatea deplină de exerciţiu poate desemna prin act unilateral sau contract de mandat, încheiate în formă autentică, persoana care urmează a fi numită tutore pentru a se îngriji de persoana şi bunurile sale în cazul în care ar fi pusă sub interdicţie judecătorească. Dispoziţiile art. 114 alin. (3)-(5) se aplică în mod corespunzător.

Art. 167. Numirea unui curator special. În caz de nevoie şi până la soluţionarea cererii de punere sub interdicţie judecătorească, instanţa de tutelă poate numi un curator special pentru îngrijirea şi reprezentarea celui a cărui interdicţie a fost cerută, precum şi pentru administrarea bunurilor acestuia.

• **LPA.** *V. art. 229 alin. (1), (3^2)-(3^3) LPA (supra, art. 107 NCC).*

Art. 168. Procedura. Soluţionarea cererii de punere sub interdicţie judecătorească se face potrivit dispoziţiilor Codului de procedură civilă.

Art. 169. Opozabilitatea interdicţiei. (1) Interdicţia îşi produce efectele de la data când hotărârea judecătorească a rămas definitivă.

(2) Cu toate acestea, lipsa de capacitate a celui interzis nu poate fi opusă unei terţe persoane decât de la data îndeplinirii formalităţilor de publicitate prevăzute de Codul de

procedură civilă, afară numai dacă cel de-al treilea a cunoscut punerea sub interdicţie pe altă cale.

Art. 170. Numirea tutorelui. Prin hotărârea de punere sub interdicţie, instanţa de tutelă numeşte, de îndată, un tutore pentru ocrotirea celui pus sub interdicţie judecătorească. Dispoziţiile art. 114-120 se aplică în mod corespunzător.

Art. 171. Aplicarea regulilor de la tutelă. Regulile privitoare la tutela minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani se aplică şi în cazul tutelei celui pus sub interdicţie judecătorească, în măsura în care legea nu dispune altfel.

Art. 172. Actele încheiate de cel pus sub interdicţie judecătorească. Actele juridice încheiate de persoana pusă sub interdicţie judecătorească, altele decât cele prevăzute la art. 43 alin. (3), sunt anulabile, chiar dacă la data încheierii lor aceasta ar fi avut discernământ.

Art. 173. Înlocuirea tutorelui. (1) Tutorele celui pus sub interdicţie judecătorească este în drept să ceară înlocuirea sa după 3 ani de la numire.

(2) Pentru motive temeinice tutorele poate cere înlocuirea sa şi înaintea împlinirii termenului de 3 ani.

Art. 174. Obligaţiile tutorelui. (1) Tutorele este dator să îngrijească de cel pus sub interdicţie judecătorească, spre a-i grăbi vindecarea şi a-i îmbunătăţi condiţiile de viaţă. În acest scop, se vor întrebuinţa veniturile şi, la nevoie, toate bunurile celui pus sub interdicţie judecătorească.

(2) Instanţa de tutelă, luând avizul consiliului de familie şi consultând un medic de specialitate, va hotărî, ţinând seama de împrejurări, dacă cel pus sub interdicţie judecătorească va fi îngrijit la locuinţa lui sau într-o instituţie sanitară.

(3) Când cel pus sub interdicţie judecătorească este căsătorit, va fi ascultat şi soţul acestuia.

Art. 175. Liberalităţile primite de descendenţii interzisului judecătoresc. Din bunurile celui pus sub interdicţie judecătorească, descendenţii acestuia pot fi gratificaţi de către tutore, cu avizul consiliului de familie şi cu autorizarea instanţei de tutelă, fără însă să se poată da scutire de raport.

Art. 176. Minorul pus sub interdicţie judecătorească. (1) Minorul care, la data punerii sub interdicţie judecătorească, se afla sub ocrotirea părinţilor rămâne sub această ocrotire până la data când devine major, fără a i se numi un tutore. Dispoziţiile art. 174 sunt aplicabile şi situaţiei prevăzute în prezentul alineat.

(2) Dacă la data când minorul devine major acesta se află încă sub interdicţie judecătorească, instanţa de tutelă numeşte un tutore.

(3) În cazul în care, la data punerii sub interdicţie judecătorească, minorul se afla sub tutelă, instanţa de tutelă va hotărî dacă fostul tutore al minorului păstrează sarcina tutelei sau dacă trebuie numit un nou tutore.

Art. 177. Ridicarea interdicţiei judecătoreşti. (1) Dacă au încetat cauzele care au provocat interdicţia, instanţa judecătorească va pronunţa ridicarea ei.

(2) Cererea se poate introduce de cel pus sub interdicţie judecătorească, de tutore, precum şi de persoanele sau instituţiile prevăzute la art. 111.

(3) Hotărârea prin care se pronunţă ridicarea interdicţiei judecătoreşti îşi produce efectele de la data când a rămas definitivă.

(4) Cu toate acestea, încetarea dreptului de reprezentare al tutorelui nu va putea fi opusă decât în condiţiile prevăzute la art. 169 alin. (2), care se aplică în mod corespunzător.

Capitolul IV
Curatela

Art. 178. Cazuri de instituire. În afară de cazurile prevăzute de lege, instanţa de tutelă poate institui curatela:

a) dacă, din cauza bătrâneţii, a bolii sau a unei infirmităţi fizice, o persoană, deşi capabilă, nu poate, personal, să îşi administreze bunurile sau să îşi apere interesele în condiţii corespunzătoare şi, din motive temeinice, nu îşi poate numi un reprezentant sau un administrator;

b) dacă, din cauza bolii sau din alte motive, o persoană, deşi capabilă, nu poate, nici personal, nici prin reprezentant, să ia măsurile necesare în cazuri a căror rezolvare nu suferă amânare;

c) dacă o persoană, fiind obligată să lipsească vreme îndelungată de la domiciliu, nu a lăsat un mandatar sau un administrator general;

d) dacă o persoană a dispărut fără a exista informaţii despre ea şi nu a lăsat un mandatar sau un administrator general.

Art. 179. Competenţa instanţei de tutelă. Instanţa de tutelă competentă este:

a) în cazul prevăzut la art. 178 lit. a), instanţa de la domiciliul persoanei reprezentate;

b) în cazul prevăzut la art. 178 lit. b), fie instanţa de la domiciliul persoanei reprezentate, fie instanţa de la locul unde trebuie luate măsurile urgente;

c) în cazurile prevăzute la art. 178 lit. c) sau d), instanţa de la ultimul domiciliu din ţară al celui lipsă ori al celui dispărut.

Art. 180. Persoana care poate fi numită curator. (1) Poate fi numită curator orice persoană fizică având deplină capacitate de exerciţiu şi care este în măsură să îndeplinească această sarcină.

(2) Când cel interesat a desemnat, prin act unilateral sau prin contract de mandat, încheiate în formă autentică, o persoană care să fie numită curator, aceasta va fi numită cu prioritate. Numirea poate fi înlăturată numai pentru motive temeinice, dispoziţiile art. 114-120 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 181. Efectele curatelei. În cazurile prevăzute la art. 178, instituirea curatelei nu aduce nicio atingere capacităţii celui pe care curatorul îl reprezintă.

Art. 182. Procedura de instituire. (1) Curatela se poate institui la cererea celui care urmează a fi reprezentat, a soţului său, a rudelor sau a celor prevăzuţi la art. 111.

(2) Curatela nu se poate institui decât cu consimţământul celui reprezentat, în afară de cazurile în care consimţământul nu poate fi dat.

(3) Numirea curatorului se face de instanţa de tutelă, cu acordul celui desemnat, printr-o încheiere care se comunică în scris curatorului şi se afişează la sediul instanţei de tutelă, precum şi la primăria de la domiciliul celui reprezentat.

Art. 183. Conţinutul curatelei. (1) În cazurile în care se instituie curatela, se aplică regulile de la mandat, cu excepţia cazului în care, la cererea persoanei interesate ori din oficiu, instanţa de tutelă va hotărî că se impune învestirea curatorului cu drepturile şi obligaţiile unui administrator însărcinat cu simpla administrare a bunurilor altuia.

(2) Dacă sunt aplicabile regulile de la mandat, instanţa de tutelă poate stabili limitele mandatului şi poate da instrucţiuni curatorului, în locul celui reprezentat, în toate cazurile în care acesta din urmă nu este în măsură să o facă.

Art. 184. Înlocuirea curatorului. (1) Curatorul este în drept să ceară înlocuirea sa după 3 ani de la numire.

(2) Pentru motive temeinice curatorul poate cere înlocuirea sa şi înaintea împlinirii termenului de 3 ani.

Art. 185. Încetarea curatelei. Dacă au încetat cauzele care au provocat instituirea curatelei, aceasta va fi ridicată de instanţa de tutelă la cererea curatorului, a celui reprezentat sau a celor prevăzuţi la art. 111.

Art. 186. Dispoziţii speciale. Dispoziţiile prezentului capitol nu se aplică şi curatorului special prevăzut la art. 150, 159 şi 167. În aceste din urmă cazuri, drepturile şi obligaţiile stabilite de lege în sarcina tutorelui se aplică, în mod corespunzător, şi curatorului special.

• **LPA.** *Art. 17¹. Art. 186 NCC se aplică şi în cazurile prevăz. la art. 119 alin. (6), art. 142 alin. (2) şi art. 160 alin. (2) NCC.*

Titlul IV
Persoana juridică

• **BIBLIOGRAFIE.** *V. şi Legea societăţilor nr. 31/1990, legislaţie conexă şi jurisprudenţă, Ed. Universul Juridic, 2020.*

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 187. Elementele constitutive. Orice persoană juridică trebuie să aibă o organizare de sine stătătoare şi un patrimoniu propriu, afectat realizării unui anumit scop licit şi moral, în acord cu interesul general.

Art. 188. Calitatea de persoană juridică. Sunt persoane juridice entităţile prevăzute de lege, precum şi orice alte organizaţii legal înfiinţate care, deşi nu sunt declarate de lege persoane juridice, îndeplinesc toate condiţiile prevăzute la art. 187.

Art. 189. Categorii de persoane juridice. Persoanele juridice sunt de drept public sau de drept privat.

Art. 190. Persoana juridică de drept privat. Persoanele juridice de drept privat se pot constitui, în mod liber, în una dintre formele prevăzute de lege.

Art. 191. Persoana juridică de drept public. (1) Persoanele juridice de drept public se înfiinţează prin lege.

(2) Prin excepţie de la dispoziţiile alin. (1), în cazurile anume prevăzute de lege, persoanele juridice de drept public se pot înfiinţa prin acte ale autorităţilor administraţiei publice centrale sau locale ori prin alte moduri prevăzute de lege.

Art. 192. Regimul juridic aplicabil. Persoanele juridice legal înfiinţate se supun dispoziţiilor aplicabile categoriei din care fac parte, precum şi celor cuprinse în prezentul cod, dacă prin lege nu se prevede altfel.

• **LPA.** *Art. 18. Disp. NCC priv. regimul juridic general aplicabil persoanelor juridice se aplică şi persoanelor juridice în fiinţă la data intrării sale în vigoare, însă numai în măsura în care prin legile aplicabile fiecărei persoane juridice nu se prevede altfel.*

Art. 193. Efectele personalităţii juridice. (1) Persoana juridică participă în nume propriu la circuitul civil şi răspunde pentru obligaţiile asumate cu bunurile proprii, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel.

(2) Nimeni nu poate invoca împotriva unei persoane de bună-credinţă calitatea de subiect de drept a unei persoane juridice, dacă prin aceasta se urmăreşte ascunderea unei fraude, a unui abuz de drept sau a unei atingeri aduse ordinii publice.

Capitolul II
Înfiinţarea persoanei juridice

Secţiunea 1
Dispoziţii comune

Art. 194. Modurile de înfiinţare. (1) Persoana juridică se înfiinţează:

a) prin actul de înfiinţare al organului competent, în cazul autorităţilor şi al instituţiilor publice, al unităţilor administrativ-teritoriale, precum şi al operatorilor economici care se constituie de către stat sau de către unităţile administrativ-teritoriale. În toate cazurile, actul de înfiinţare trebuie să prevadă în mod expres dacă autoritatea publică sau instituţia publică este persoană juridică;

b) prin actul de înfiinţare al celor care o constituie, autorizat, în condiţiile legii;

c) în orice alt mod prevăzut de lege.

(2) Dacă prin lege nu se dispune altfel, prin act de înfiinţare se înţelege actul de constituire a persoanei juridice şi, după caz, statutul acesteia.

Art. 195. Durata persoanei juridice. Persoana juridică se înfiinţează pe durată nedeterminată, dacă prin lege, actul de constituire sau statut nu se prevede altfel.

Secţiunea a 2-a
Nulitatea persoanei juridice

Art. 196. Cauzele de nulitate. (1) Nulitatea unei persoane juridice poate fi constatată sau, după caz, declarată de instanţa judecătorească numai atunci când:

a) lipseşte actul de înfiinţare sau nu a fost încheiat în forma autentică în situaţiile anume prevăzute de lege;

b) toţi fondatorii sau asociaţii au fost, potrivit legii, incapabili, la data înfiinţării persoanei juridice;

c) obiectul de activitate este ilicit, contrar ordinii publice ori bunelor moravuri;

d) lipseşte autorizaţia administrativă necesară pentru înfiinţarea acesteia;

e) actul de înfiinţare nu prevede denumirea, sediul sau obiectul de activitate;

f) actul de înfiinţare nu prevede aporturile fondatorilor sau ale asociaţilor ori capitalul social subscris şi vărsat;

g) s-au încălcat dispoziţiile legale privind patrimoniul iniţial sau capitalul social minim, subscris şi vărsat;

h) nu s-a respectat numărul minim de fondatori sau asociaţi prevăzut de lege;

i) au fost nesocotite alte dispoziţii legale imperative prevăzute sub sancţiunea nulităţii actului de înfiinţare a persoanei juridice.

(2) Nerespectarea dispoziţiilor alin. (1) lit. a), c)-g) se sancţionează cu nulitatea absolută.

Art. 197. Aspectele speciale privind regimul nulităţii. (1) Nulitatea relativă a persoanei juridice poate fi invocată în termen de un an de la data înregistrării sau înfiinţării acesteia, după caz.

(2) Nulitatea absolută sau relativă a persoanei juridice se acoperă în toate cazurile, dacă, până la închiderea dezbaterilor în faţa primei instanţe de judecată, cauza de nulitate a fost înlăturată.

Art. 198. Efectele nulităţii. (1) De la data la care hotărârea judecătorească de constatare sau declarare a nulităţii a devenit definitivă, persoana juridică încetează fără efect retroactiv şi intră în lichidare.

(2) Prin hotărârea judecătorească de constatare sau declarare a nulităţii se numesc şi lichidatorii.

(3) Hotărârea judecătorească definitivă se comunică, din oficiu, spre a fi notată în toate registrele publice în care persoana juridică a fost înregistrată sau, după caz, menţionată.

(4) În toate cazurile, fondatorii sau asociaţii răspund, în condiţiile legii, pentru obligaţiile persoanei juridice care s-au născut în sarcina acesteia de la data înfiinţării ei şi până la data notării în registrele publice a hotărârii judecătoreşti prevăzute la alin. (3).

Art. 199. Regimul actelor juridice încheiate cu terţii. (1) Constatarea sau, după caz, declararea nulităţii nu aduce atingere actelor încheiate anterior în numele persoanei juridice de către organele de administrare, direct sau prin reprezentare, după caz.

(2) Nici persoana juridică şi nici fondatorii sau asociaţii nu pot opune terţilor nulitatea acesteia, în afară de cazul în care se dovedeşte că aceştia cunoşteau cauza de nulitate la momentul încheierii actului.

Secţiunea a 3-a
Înregistrarea persoanei juridice

Art. 200. Înregistrarea persoanei juridice. (1) Persoanele juridice sunt supuse înregistrării, dacă legile care le sunt aplicabile prevăd această înregistrare.

(2) Prin înregistrare se înţelege înscrierea, înmatricularea sau, după caz, orice altă formalitate de publicitate prevăzută de lege, făcută în scopul dobândirii personalităţii juridice sau al luării în evidenţă a persoanelor juridice legal înfiinţate, după caz.

(3) Înregistrarea se face la cerere sau, în cazurile anume prevăzute de lege, din oficiu.

Art. 201. Obligaţia de verificare a documentelor publicate. Persoana juridică este obligată să verifice identitatea dintre textul actului constitutiv sau al statutului şi textul depus la registrul public şi cel apărut într-o publicaţie oficială. În caz de neconcordanţă, terţii pot opune persoanei juridice oricare dintre aceste texte, în afară de cazul în care se face dovada că ei cunoşteau textul depus la registru.

Art. 202. Lipsa înregistrării. (1) Dacă înregistrarea persoanei juridice are caracter constitutiv, persoana juridică nu se consideră legal înfiinţată cât timp înregistrarea nu a fost efectuată.

(2) Dacă însă înregistrarea este cerută numai pentru opozabilitate faţă de terţi, actele sau faptele juridice făcute în numele sau în contul persoanei juridice, pentru care nu s-a efectuat publicitatea prevăzută în acest scop de lege, nu pot fi opuse terţilor, în afară de cazul în care se face dovada că aceştia cunoşteau că publicitatea nu a fost îndeplinită.

Art. 203. Răspunderea pentru neefectuarea formalităţilor de înregistrare. Fondatorii, reprezentanţii persoanei juridice supuse înregistrării, precum şi primii membri ai organelor de conducere, de administrare şi de control ale acesteia răspund nelimitat şi solidar pentru prejudiciul cauzat prin neîndeplinirea formalităţilor de înregistrare a persoanei juridice, dacă aceste formalităţi trebuiau să fie cerute de aceste persoane.

Art. 204. Înregistrarea modificărilor aduse actului de înfiinţare. Dispoziţiile art. 200-203 sunt aplicabile şi în cazul înregistrării modificărilor aduse actului de înfiinţare a persoanei juridice, realizate cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege sau de actul de înfiinţare a acesteia, după caz.

Capitolul III
Capacitatea civilă a persoanei juridice

Secţiunea 1
Capacitatea de folosinţă a persoanei juridice

Art. 205. Data dobândirii capacităţii de folosinţă. (1) Persoanele juridice care sunt supuse înregistrării au capacitatea de a avea drepturi şi obligaţii de la data înregistrării lor.

(2) Celelalte persoane juridice au capacitatea de a avea drepturi şi obligaţii, după caz, potrivit art. 194, de la data actului de înfiinţare, de la data autorizării constituirii lor sau de la data îndeplinirii oricărei alte cerinţe prevăzute de lege.

(3) Cu toate acestea, persoanele juridice prevăzute la alin. (1) pot, chiar de la data actului de înfiinţare, să dobândească drepturi şi să îşi asume obligaţii, însă numai în măsura necesară pentru ca persoana juridică să ia fiinţă în mod valabil.

(4) Fondatorii, asociaţii, reprezentanţii şi orice alte persoane care au lucrat în numele unei persoane juridice în curs de constituire răspund nelimitat şi solidar faţă de terţi pentru actele juridice încheiate în contul acesteia cu încălcarea dispoziţiilor alin. (3), în afară de cazul în care persoana juridică nou-creată, după ce a dobândit personalitate juridică, le-a preluat asupra sa. Actele astfel preluate sunt considerate a fi ale persoanei juridice încă de la data încheierii lor şi produc efecte depline.

Art. 206. Conţinutul capacităţii de folosinţă. (1) Persoana juridică poate avea orice drepturi şi obligaţii civile, afară de acelea care, prin natura lor sau potrivit legii, nu pot aparţine decât persoanei fizice.

(2) Persoanele juridice fără scop lucrativ pot avea doar acele drepturi şi obligaţii civile care sunt necesare pentru realizarea scopului stabilit prin lege, actul de constituire sau statut.

(3) Actul juridic încheiat cu încălcarea dispoziţiilor alin. (1) şi (2) este lovit de nulitate absolută.

Art. 207. Desfăşurarea activităţilor autorizate. (1) În cazul activităţilor care trebuie autorizate de organele competente, dreptul de a desfăşura asemenea activităţi se naşte numai din momentul obţinerii autorizaţiei respective, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Actele şi operaţiunile săvârşite fără autorizaţiile prevăzute de lege sunt lovite de nulitate absolută, iar persoanele care le-au făcut răspund nelimitat şi solidar pentru toate prejudiciile cauzate, independent de aplicarea altor sancţiuni prevăzute de lege.

Art. 208. Capacitatea de a primi liberalităţi. Prin excepţie de la prevederile art. 205 alin. (3) şi dacă prin lege nu se dispune altfel, orice persoană juridică poate primi liberalităţi în condiţiile dreptului comun, de la data actului de înfiinţare sau, în cazul fundaţiilor testamentare, din momentul deschiderii moştenirii testatorului, chiar şi în cazul în care liberalităţile nu sunt necesare pentru ca persoana juridică să ia fiinţă în mod legal.

Secţiunea a 2-a

Capacitatea de exerciţiu şi funcţionarea persoanei juridice

§1. Capacitatea de exerciţiu

Art. 209. Data dobândirii capacităţii de exerciţiu. (1) Persoana juridică îşi exercită drepturile şi îşi îndeplineşte obligaţiile prin organele sale de administrare, de la data constituirii lor.

(2) Au calitatea de organe de administrare, în sensul alin. (1), persoanele fizice sau persoanele juridice care, prin lege, actul de constituire sau statut, sunt desemnate să acţioneze, în raporturile cu terţii, individual sau colectiv, în numele şi pe seama persoanei juridice.

(3) Raporturile dintre persoana juridică şi cei care alcătuiesc organele sale de administrare sunt supuse, prin analogie, regulilor mandatului, dacă nu s-a prevăzut altfel prin lege, actul de constituire sau statut.

Art. 210. Lipsa organelor de administrare. (1) Până la data constituirii organelor de administrare, exercitarea drepturilor şi îndeplinirea obligaţiilor care privesc persoana juridică se fac de către fondatori ori de către persoanele fizice sau persoanele juridice desemnate în acest scop.

(2) Actele juridice încheiate de către fondatori sau de către persoanele desemnate cu depăşirea puterilor conferite potrivit legii, actului de constituire ori statutului, pentru înfiinţarea persoanei juridice, precum şi actele încheiate de alte persoane nedesemnate obligă persoana juridică în condiţiile gestiunii de afaceri.

(3) Cel care contractează pentru persoana juridică rămâne personal ţinut faţă de terţi dacă aceasta nu se înfiinţează ori dacă nu îşi asumă obligaţia contractată, în afara cazului când prin contract a fost exonerat de această obligaţie.

Art. 211. Incapacităţi şi incompatibilităţi. (1) Nu pot face parte din organele de administrare şi de control ale persoanei juridice incapabilii, cei cu capacitate de exerciţiu restrânsă, cei decăzuţi din dreptul de a exercita o funcţie în cadrul acestor organe, precum şi cei declaraţi prin lege sau prin actul de constituire incompatibili să ocupe o astfel de funcţie.

(2) Actele încheiate cu încălcarea dispoziţiilor alin. (1) sunt anulabile. Acestea nu pot fi anulate pentru simplul fapt că persoanele care fac parte din aceste organe sunt incapabile ori incompatibile, după caz, sau pentru că acestea au fost numite cu încălcarea dispoziţiilor legale ori statutare, dacă nu s-a produs o vătămare.

§2. Funcţionarea persoanei juridice

Art. 212. Actele emise de organele persoanei juridice. (1) Hotărârile şi deciziile luate de organele de conducere şi administrare în condiţiile legii, actului de constituire sau statutului sunt obligatorii chiar pentru cei care nu au luat parte la deliberare sau au votat împotrivă.

(2) Faţă de terţi hotărârile şi deciziile luate în condiţiile legii, ale actului de constituire sau ale statutului produc efecte numai de la data publicării lor, în cazurile şi condiţiile prevăzute de lege, în afară de cazul în care se face dovada că aceştia le-au cunoscut pe altă cale.

Art. 213. Obligaţiile membrilor organelor de administrare. Membrii organelor de administrare ale unei persoane juridice trebuie să acţioneze în interesul acesteia, cu prudenţa şi diligenţa cerute unui bun proprietar.

Art. 214. Separarea patrimoniilor. (1) Membrii organelor de administrare au obligaţia să asigure şi să menţină separaţia dintre patrimoniul persoanei juridice şi propriul lor patrimoniu.

(2) Ei nu pot folosi în profitul ori în interesul lor sau al unor terţi, după caz, bunurile persoanei juridice ori informaţiile pe care le obţin în virtutea funcţiei lor, afară de cazul în care ar fi autorizaţi în acest scop de către cei care i-au numit.

Art. 215. Contrarietatea de interese. (1) Este anulabil actul juridic încheiat în frauda intereselor persoanei juridice de un membru al organelor de administrare, dacă acesta din urmă, soţul, ascendenţii sau descendenţii lui, rudele în linie colaterală sau afinii săi, până la gradul al patrulea inclusiv, aveau vreun interes să se încheie acel act şi dacă partea cealaltă a cunoscut sau trebuia să cunoască acest lucru.

(2) Atunci când cel care face parte din organele de administrare ale persoanei juridice ori una dintre persoanele prevăzute la alin. (1) are interes într-o problemă supusă hotărârii acestor organe, trebuie să înştiinţeze persoana juridică şi să nu ia parte la nicio deliberare privitoare la aceasta. În caz contrar, el răspunde pentru daunele cauzate persoanei juridice, dacă fără votul lui nu s-ar fi putut obţine majoritatea cerută.

Art. 216. Nulitatea actelor emise de organele persoanei juridice. (1) Hotărârile şi deciziile contrare legii, actului de constituire ori statutului pot fi atacate în justiţie de oricare dintre membrii organelor de conducere sau de administrare care nu au participat la deliberare ori care au votat împotrivă şi au cerut să se insereze aceasta în procesul-verbal de şedinţă, în termen de 15 zile de la data când li s-a comunicat copia de pe hotărârea sau decizia respectivă ori de la data când a avut loc şedinţa, după caz.

(2) Administratorii nu pot însă ataca hotărârea privitoare la revocarea lor din funcţie. Ei au numai dreptul de a fi despăgubiţi, dacă revocarea a fost nejustificată sau intempestivă şi au suferit astfel un prejudiciu.

(3) Cererea de anulare se soluţionează în camera de consiliu de către instanţa competentă în circumscripţia căreia persoana juridică îşi are sediul, în contradictoriu cu persoana juridică în cauză, reprezentată prin administratori. Hotărârea instanţei este supusă numai apelului.

(4) Dacă hotărârea este atacată de toţi administratorii, persoana juridică este reprezentată în justiţie de persoana desemnată de preşedintele instanţei dintre membrii persoanei juridice, care va îndeplini mandatul cu care a fost însărcinată până când organul de conducere competent, convocat în acest scop, va alege o altă persoană.

(5) Hotărârea definitivă de anulare va fi menţionată în registrul public în care este înregistrată persoana juridică, fiind opozabilă de la această dată faţă de orice persoană, inclusiv faţă de membrii acelei persoane juridice.

(6) Dacă se invocă motive de nulitate absolută, dreptul la acţiunea în constatarea nulităţii este imprescriptibil, iar cererea poate fi formulată de orice persoană interesată. Dispoziţiile alin. (3)-(5) rămân aplicabile.

(7) Prevederile prezentului articol se aplică în măsura în care prin legi speciale nu se dispune altfel.

Art. 217. Suspendarea actelor atacate. (1) Odată cu intentarea acţiunii în anulare, reclamantul poate cere instanţei, pe cale de ordonanţă preşedinţială, suspendarea executării actelor atacate.

(2) Pentru a încuviinţa suspendarea, instanţa îl poate obliga pe reclamant să depună o cauţiune, în condiţiile legii.

Art. 218. Participarea la circuitul civil. (1) Actele juridice făcute de organele de administrare ale persoanei juridice, în limitele puterilor ce le-au fost conferite, sunt actele persoanei juridice înseşi.

(2) În raporturile cu terţii, persoana juridică este angajată prin actele organelor sale, chiar dacă aceste acte depăşesc puterea de reprezentare conferită prin actul de constituire sau statut, în afară de cazul în care ea dovedeşte că terţii o cunoşteau la data încheierii actului. Simpla publicare a actului de constituire sau a statutului persoanei juridice nu constituie dovada cunoaşterii acestui fapt.

(3) Clauzele sau dispoziţiile actului de constituire ori ale statutului, precum şi hotărârile organelor statutare ale persoanei juridice care limitează sau lărgesc puterile conferite exclusiv de lege acestor organe sunt considerate nescrise, chiar dacă au fost publicate.

Art. 219. Răspunderea pentru fapte juridice. (1) Faptele licite sau ilicite săvârşite de organele persoanei juridice obligă însăşi persoana juridică, însă numai dacă ele au legătură cu atribuţiile sau cu scopul funcţiilor încredinţate.

(2) Faptele ilicite atrag şi răspunderea personală şi solidară a celor care le-au săvârşit, atât faţă de persoana juridică, cât şi faţă de terţi.

Art. 220. Răspunderea membrilor organelor persoanei juridice. (1) Acţiunea în răspundere împotriva administratorilor, cenzorilor, directorilor şi a altor persoane care au acţionat în calitate de membri ai organelor persoanei juridice, pentru prejudiciile cauzate persoanei juridice de către aceştia prin încălcarea îndatoririlor stabilite în sarcina lor, aparţine, în numele persoanei juridice, organului de conducere competent, care va decide cu majoritatea cerută de lege, iar în lipsă, cu majoritatea cerută de prevederile statutare.

(2) Hotărârea poate fi luată chiar dacă problema răspunderii persoanelor prevăzute la alin. (1) nu figurează pe ordinea de zi.

(3) Organul de conducere competent desemnează cu aceeaşi majoritate persoana însărcinată să exercite acţiunea în justiţie.

(4) Dacă s-a hotărât introducerea acţiunii în răspundere împotriva administratorilor, mandatul acestora încetează de drept şi organul de conducere competent va proceda la înlocuirea lor.

(5) În cazul în care acţiunea se introduce împotriva directorilor angajaţi în baza unui alt contract decât a unui contract individual de muncă, aceştia sunt suspendaţi de drept din funcţie până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti.

§3. Dispoziţii speciale

Art. 221. Răspunderea persoanelor juridice de drept public. Dacă prin lege nu se dispune altfel, persoanele juridice de drept public sunt obligate pentru faptele licite sau ilicite ale organelor lor, în aceleaşi condiţii ca persoanele juridice de drept privat.

Art. 222. Independenţa patrimonială. Persoana juridică având în subordine o altă persoană juridică nu răspunde pentru neexecutarea obligaţiilor acesteia din urmă şi nici persoana juridică subordonată nu răspunde pentru persoana juridică faţă de care este subordonată, dacă prin lege nu se dispune altfel.

• **RIL.** *Dec. ICCJ (RIL) nr. 13/2016 (M. Of. nr. 763 din 29 septembrie 2016): „În interpr. şi aplic. art. 21 L. nr. 500/2002 priv. finanţele publice, cu modif. şi compl. ult., art. 7 alin. (3) O.U.G. nr. 30/2007 priv. organiz. şi funcţ. MAI, cu modif. şi compl. ult., corob. cu prevederile art. 4 O.G. nr. 22/2002 priv. executarea obligaţiilor de plata ale instituţiilor publice, stabilite prin titluri executorii, cu modif. şi compl. ult., şi ale art. 222 NCC, adoptat prin L. nr. 287/2009, rep., cu modif. şi compl. ult., MAI, în calitatea sa de ordonator principal de credite, nu are calitate procesuală pasivă în litigiile dintre angajaţi şi instituţiile/unităţile cu personalitate juridică aflate în subordinea sa, având ca obiect solicitarea unor drepturi de natură salarială".*

Art. 223. Statul şi unităţile administrativ-teritoriale. (1) În raporturile civile în care se prezintă nemijlocit, în nume propriu, ca titular de drepturi şi obligaţii, statul participă prin Ministerul Finanţelor, afară de cazul în care legea stabileşte un alt organ în acest sens.

(2) Dispoziţiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător şi unităţilor administrativ-teritoriale care participă la raporturile civile în nume propriu, prin organele prevăzute de lege.

Art. 224. Răspunderea civilă a statului şi a unităţilor administrativ-teritoriale. (1) Dacă prin lege nu se dispune altfel, statul nu răspunde decât în mod subsidiar pentru obligaţiile organelor, autorităţilor şi instituţiilor publice care sunt persoane juridice şi niciuna dintre aceste persoane juridice nu răspunde pentru obligaţiile statului.

(2) Dispoziţiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător şi unităţilor administrativ-teritoriale care nu răspund decât în mod subsidiar pentru obligaţiile organelor, instituţiilor şi serviciilor publice din subordinea acestora atunci când acestea au personalitate juridică.

Capitolul IV
Identificarea persoanei juridice

Art. 225. Naţionalitatea persoanei juridice. Sunt de naţionalitate română toate persoanele juridice al căror sediu, potrivit actului de constituire sau statutului, este stabilit în România.

Art. 226. Denumirea persoanei juridice. (1) Persoana juridică poartă denumirea stabilită, în condiţiile legii, prin actul de constituire sau prin statut.

(2) Odată cu înregistrarea persoanei juridice se vor trece în registrul public denumirea ei şi celelalte atribute de identificare.

Art. 227. Sediul persoanei juridice. (1) Sediul persoanei juridice se stabileşte potrivit actului de constituire sau statutului.

(2) În funcţie de obiectul de activitate, persoana juridică poate avea mai multe sedii cu caracter secundar pentru sucursalele, reprezentanţele sale teritoriale şi punctele de lucru. Dispoziţiile art. 97 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Art. 228. Schimbarea denumirii şi sediului. Persoana juridică poate să îşi schimbe denumirea sau sediul, în condiţiile prevăzute de lege.

Art. 229. Dovada denumirii şi sediului. (1) În raporturile cu terţii, dovada denumirii şi a sediului persoanei juridice se face cu menţiunile înscrise în registrele de publicitate sau de evidenţă prevăzute de lege pentru persoana juridică respectivă.

(2) În lipsa acestor menţiuni, stabilirea sau schimbarea denumirii şi a sediului nu va putea fi opusă altor persoane.

Art. 230. Alte atribute de identificare. În funcţie de specificul obiectului de activitate, persoana juridică mai poate avea şi alte atribute de identificare, cum sunt numărul de înregistrare în registrul comerţului sau într-un alt registru public, codul unic de înregistrare şi alte elemente de identificare, în condiţiile legii.

Art. 231. Menţiuni obligatorii. Toate documentele, indiferent de formă, care emană de la persoana juridică trebuie să cuprindă denumirea şi sediul, precum şi alte atribute de identificare, în cazurile prevăzute de lege, sub sancţiunea plăţii de daune-interese persoanei prejudiciate.

Capitolul V
Reorganizarea persoanei juridice

Art. 232. Noţiune. Reorganizarea persoanei juridice este operaţiunea juridică în care pot fi implicate una sau mai multe persoane juridice şi care are ca efecte înfiinţarea, modificarea ori încetarea acestora.

Art. 233. Modurile de reorganizare. (1) Reorganizarea persoanei juridice se realizează prin fuziune, prin divizare sau prin transformare.

(2) Reorganizarea se face cu respectarea condiţiilor prevăzute pentru dobândirea personalităţii juridice, în afară de cazurile în care prin lege, actul de constituire sau statut se dispune altfel.

Art. 234. Fuziunea. Fuziunea se face prin absorbţia unei persoane juridice de către o altă persoană juridică sau prin contopirea mai multor persoane juridice pentru a alcătui o persoană juridică nouă.

Art. 235. Efectele fuziunii. (1) În cazul absorbţiei, drepturile şi obligaţiile persoanei juridice absorbite se transferă în patrimoniul persoanei juridice care o absoarbe.

(2) În cazul contopirii persoanelor juridice, drepturile şi obligaţiile acestora se transferă în patrimoniul persoanei juridice nou-înfiinţate.

Art. 236. Divizarea. (1) Divizarea poate fi totală sau parţială.

(2) Divizarea totală se face prin împărţirea întregului patrimoniu al unei persoane juridice între două sau mai multe persoane juridice care există deja sau care se înfiinţează prin divizare.

(3) Divizarea parţială constă în desprinderea unei părţi din patrimoniul unei persoane juridice, care continuă să existe, şi în transmiterea acestei părţi către una sau mai multe persoane juridice care există sau care se înfiinţează în acest mod.

Art. 237. Efectele divizării. (1) Patrimoniul persoanei juridice care a încetat de a avea fiinţă prin divizare se împarte în mod egal între persoanele juridice dobânditoare, dacă prin actul ce a dispus divizarea nu s-a stabilit o altă proporţie.

(2) În cazul divizării parţiale, când o parte din patrimoniul unei persoane juridice se desprinde şi se transmite unei singure persoane juridice deja existente sau care se înfiinţează în acest mod, reducerea patrimoniului persoanei juridice divizate este proporţională cu partea transmisă.

(3) În cazul în care partea desprinsă se transmite mai multor persoane juridice deja existente sau care se înfiinţează în acest mod, împărţirea patrimoniului între persoana juridică faţă de care s-a făcut desprinderea şi persoanele juridice dobânditoare se va face potrivit dispoziţiilor alin. (2), iar între persoanele juridice dobânditoare, împărţirea părţii desprinse se va face potrivit dispoziţiilor alin. (1), ce se vor aplica în mod corespunzător.

Art. 238. Întinderea răspunderii în caz de divizare. (1) În cazul divizării, fiecare dintre persoanele juridice dobânditoare va răspunde:

a) pentru obligaţiile legate de bunurile care formează obiectul drepturilor dobândite sau păstrate integral;

b) pentru celelalte obligaţii ale persoanei juridice divizate, proporţional cu valoarea drepturilor dobândite sau păstrate, socotită după scăderea obligaţiilor prevăzute la lit. a).

(2) Dacă o persoană juridică înfiinţată în condiţiile art. 194 alin. (1) lit. a) este supusă divizării, prin actul de reorganizare se va putea stabili şi un alt mod de repartizare a obligaţiilor decât acela prevăzut în prezentul articol.

Art. 239. Repartizarea contractelor în caz de divizare. În caz de divizare, contractele se vor repartiza, cu respectarea dispoziţiilor art. 206 alin. (2), art. 237 şi 238, astfel încât executarea fiecăruia dintre ele să se facă în întregime de către o singură persoană juridică dobânditoare, afară numai dacă aceasta nu este cu putinţă.

Art. 240. Încetarea unor contracte. (1) În cazul contractelor încheiate în considerarea calităţii persoanei juridice supuse reorganizării, acestea nu îşi încetează efectele, cu excepţia cazului în care părţile au stipulat expres contrariul sau menţinerea ori repartizarea contractului este condiţionată de acordul părţii interesate.

(2) Dacă menţinerea sau repartizarea contractului este condiţionată de acordul părţii interesate, aceasta va fi notificată sau, după caz, înştiinţată prin scrisoare recomandată, cu confirmare de primire, pentru a-şi da ori nu consimţământul în termen de 10 zile lucrătoare de la comunicarea notificării sau înştiinţării. Lipsa de răspuns în acest termen echivalează cu refuzul de menţinere sau preluare a contractului de către persoana juridică succesoare.

Art. 241. Transformarea persoanei juridice. (1) Transformarea persoanei juridice intervine în cazurile prevăzute de lege, atunci când o persoană juridică îşi încetează existenţa, concomitent cu înfiinţarea, în locul ei, a unei alte persoane juridice.

(2) În cazul transformării, drepturile şi obligaţiile persoanei juridice care şi-a încetat existenţa se transferă în patrimoniul persoanei juridice nou-înfiinţate, cu excepţia cazului în care prin actul prin care s-a dispus transformarea se prevede altfel. În aceste din urmă cazuri, dispoziţiile art. 239, 240 şi 243 rămân aplicabile.

Art. 242. Data transmiterii drepturilor şi obligaţiilor. (1) În cazul reorganizării persoanelor juridice supuse înregistrării, transmiterea drepturilor şi obligaţiilor se realizează atât între părţi, cât şi faţă de terţi, numai prin înregistrarea operaţiunii şi de la data acesteia.

(2) În ceea ce priveşte celelalte persoane juridice nesupuse înregistrării, transmiterea drepturilor şi obligaţiilor, în cazurile prevăzute la alin. (1), se realizează atât între părţi, cât şi faţă de terţi, numai pe data aprobării de către organul competent a inventarului, a bilanţului contabil întocmit în vederea predării-primirii, a evidenţei şi a repartizării tuturor contractelor în curs de executare, precum şi a oricăror alte asemenea acte prevăzute de lege.

(3) În cazul bunurilor imobile care fac obiectul transmisiunii, dreptul de proprietate şi celelalte drepturi reale se dobândesc numai prin înscrierea în cartea funciară, în baza actului de reorganizare încheiat în formă autentică sau, după caz, a actului administrativ prin care s-a dispus reorganizarea, în ambele situaţii însoţit, dacă este cazul, de certificatul de înregistrare a persoanei juridice nou-înfiinţate.

Art. 243. Opoziţii. (1) Actele prin care s-a hotărât reorganizarea pot fi atacate, dacă prin lege nu se dispune altfel, prin opoziţie, de către creditori şi orice alte persoane interesate, în termen de 30 de zile de la data când au luat cunoştinţă de aprobarea reorganizării, dar nu mai târziu de un an de la data publicării acesteia, sau, după caz, de la data aprobării acesteia de către organul competent, potrivit legii.

(2) Opoziţia suspendă executarea faţă de oponenţi până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti, în afară de cazul în care persoana juridică debitoare face dovada executării obligaţiilor sau oferă garanţii acceptate de creditori ori încheie cu aceştia un acord pentru plata datoriilor.

(3) Opoziţia se judecă în camera de consiliu, cu citarea părţilor, de către instanţa competentă.

(4) Hotărârea pronunţată asupra opoziţiei este supusă numai apelului.

Capitolul VI
Încetarea persoanei juridice

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 244. Modurile de încetare. Persoana juridică încetează, după caz, prin constatarea ori declararea nulităţii, prin fuziune, divizare totală, transformare, dizolvare sau desfiinţare ori printr-un alt mod prevăzut de actul constitutiv sau de lege.

Secţiunea a 2-a
Dizolvarea persoanei juridice

Art. 245. Dizolvarea persoanelor juridice de drept privat. Persoanele juridice de drept privat se dizolvă:

a) dacă termenul pentru care au fost constituite s-a împlinit;

b) dacă scopul a fost realizat ori nu mai poate fi îndeplinit;

c) dacă scopul pe care îl urmăresc sau mijloacele întrebuinţate pentru realizarea acestuia au devenit contrare legii sau ordinii publice ori dacă ele urmăresc un alt scop decât cel declarat;

d) prin hotărârea organelor competente ale acestora;

e) prin orice alt mod prevăzut de lege, actul de constituire sau statut.

Art. 246. Dizolvarea persoanelor juridice de drept public. Persoanele juridice de drept public se dizolvă numai în cazurile şi în condiţiile anume prevăzute de lege.

Art. 247. Opoziţii. În cazul în care persoana juridică se dizolvă prin hotărârea organului competent, creditorii sau orice alte persoane interesate pot face opoziţie, dispoziţiile art. 243 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 248. Lichidarea. (1) Prin efectul dizolvării persoana juridică intră în lichidare în vederea valorificării activului şi a plăţii pasivului.

(2) Persoana juridică îşi păstrează capacitatea civilă pentru operaţiunile necesare lichidării până la finalizarea acesteia.

(3) Dacă încetarea persoanei juridice are loc prin fuziune, transformare sau prin divizare totală, nu se declanşează procedura lichidării.

Art. 249. Destinaţia bunurilor rămase după lichidare. (1) Oricare ar fi cauzele dizolvării, bunurile persoanei juridice rămase după lichidare vor primi destinaţia stabilită în actul de constituire sau statut ori destinaţia stabilită în hotărârea organului competent luată înainte de dizolvare.

(2) În lipsa unei asemenea prevederi în actul de constituire sau statut ori în lipsa unei hotărâri luate în condiţiile alin. (1), precum şi în cazul în care prevederea sau hotărârea este contrară legii sau ordinii publice, la propunerea lichidatorului, bunurile rămase după lichidare se atribuie de instanţa competentă, prin hotărâre supusă numai apelului, unei persoane juridice cu scop identic sau asemănător, dacă prin lege nu se prevede altfel. Atunci când există mai multe astfel de persoane juridice, lichidatorul propune cel puţin 3 persoane juridice, caz în care bunurile se atribuie prin tragere la sorţi.

(3) În cazul în care persoana juridică a fost dizolvată pentru motivele prevăzute la art. 245 lit. d), precum şi în cazul în care nicio persoană juridică nu este de acord cu preluarea bunurilor rămase după lichidare în condiţiile alin. (2), acestea vor trece în proprietatea comunei, oraşului sau municipiului în a cărui rază teritorială se află bunurile.

(4) În toate cazurile, transmiterea dreptului de proprietate asupra bunurilor rămase după lichidare are loc la data preluării lor de către beneficiari, dacă prin lege nu se prevede altfel. Procesul-verbal de predare-primire şi hotărârea judecătorească rămasă definitivă, în cazurile prevăzute la alin. (2) ori (3), constituie titlu de proprietate sau, după caz, pot servi drept temei juridic pentru intabularea în cartea funciară. În cazul bunurilor imobile, dispoziţiile art. 1.244 şi cele în materie de carte funciară rămân aplicabile.

Secţiunea a 3-a
Dispoziţii speciale

Art. 250. Desfiinţarea unor persoane juridice. (1) Persoanele juridice înfiinţate de către autorităţile publice centrale sau locale, nesupuse dizolvării, pot fi desfiinţate prin hotărârea organului care le-a înfiinţat.

(2) În acest caz, dacă organul competent nu a dispus altfel, drepturile şi obligaţiile persoanei juridice desfiinţate se transferă persoanei juridice dobânditoare, proporţional cu valoarea bunurilor transmise acesteia, ţinându-se însă seama şi de natura obligaţiilor respective.

Art. 251. Data încetării personalităţii juridice. (1) Persoanele juridice supuse înregistrării încetează la data radierii din registrele în care au fost înscrise.

(2) Celelalte persoane juridice încetează la data actului prin care s-a dispus încetarea sau, după caz, la data îndeplinirii oricărei alte cerinţe prevăzute de lege.

• LPA. *Art. 18. Disp. NCC priv. regimul juridic general aplicabil persoanelor juridice se aplică şi persoanelor juridice în fiinţă la data intrării sale în vigoare, însă numai în măsura în care prin legile aplicabile fiecărei persoane juridice nu se prevede altfel.*

Titlul V
Apărarea drepturilor nepatrimoniale

• LPA. *Art. 19. Art. 252-257 NCC se aplică faptelor săvârşite după intrarea în vigoare a acestuia.*

Art. 252. Ocrotirea personalităţii umane. Orice persoană fizică are dreptul la ocrotirea valorilor intrinseci fiinţei umane, cum sunt viaţa, sănătatea, integritatea fizică şi psihică, demnitatea, intimitatea vieţii private, libertatea de conştiinţă, creaţia ştiinţifică, artistică, literară sau tehnică.

Art. 253. Mijloace de apărare. (1) Persoana fizică ale cărei drepturi nepatrimoniale au fost încălcate ori ameninţate poate cere oricând instanţei:

a) interzicerea săvârşirii faptei ilicite, dacă aceasta este iminentă;

b) încetarea încălcării şi interzicerea pentru viitor, dacă aceasta durează încă;

c) constatarea caracterului ilicit al faptei săvârşite, dacă tulburarea pe care a produs-o subzistă.

(2) Prin excepţie de la prevederile alin. (1), în cazul încălcării drepturilor nepatrimoniale prin exercitarea dreptului la libera exprimare, instanţa poate dispune numai măsurile prevăzute la alin. (1) lit. b) şi c).

(3) Totodată, cel care a suferit o încălcare a unor asemenea drepturi poate cere instanţei să îl oblige pe autorul faptei să îndeplinească orice măsuri socotite necesare de către instanţă spre a ajunge la restabilirea dreptului atins, cum sunt:

a) obligarea autorului, pe cheltuiala sa, la publicarea hotărârii de condamnare;

b) orice alte măsuri necesare pentru încetarea faptei ilicite sau pentru repararea prejudiciului cauzat.

(4) De asemenea, persoana prejudiciată poate cere despăgubiri sau, după caz, o reparaţie patrimonială pentru prejudiciul, chiar nepatrimonial, ce i-a fost cauzat, dacă vătămarea este imputabilă autorului faptei prejudiciabile. În aceste cazuri, dreptul la acţiune este supus prescripţiei extinctive.

• CNA. *Dec. nr. 220/2011: „T. IV. Dreptul la replică şi la rectificare. Cap. I. Procedura exercitării dreptului la replică şi la rectificare. Art. 49. Orice persoană fizică sau juridică ale cărei drepturi sau interese legitime au fost lezate prin prezentarea în cadrul unui program audiovizual a unor fapte neadevărate beneficiază de dreptul la replică. Art. 50. (1) Dreptul la replică nu poate fi solicitat: a) pentru opinii şi judecăţi de valoare exprimate sau pentru a emite opinii şi judecăţi de valoare; b) în situaţia în care radiodifuzorii au respectat principiul audiatur et altera pars; c) în situaţia în care se solicită replica la replică; d) în cazul în care radiodifuzorul răspunde acuzaţiilor unei persoane, cu condiţia să nu afecteze drepturile sau interesele legitime ale unui terţ. (2) Abrogat. Art. 51. (1) Orice persoană fizică sau juridică ale cărei drepturi sau interese legitime au fost lezate prin prezentarea în cadrul unui program audiovizual a unor informaţii eronate beneficiază de dreptul la rectificare. (2) Rectificarea nu poate fi solicitată în cazul în care eroarea nu este evidentă şi semnificativă. Art. 52. (1) Persoana care se*

consideră lezată de prezentarea în cadrul unui program audiovizual a unor fapte neadevărate sau informații eronate, denumită în continuare solicitant, poate cere radiodifuzorului, în termen de cel mult 15 zile de la data difuzării acestuia, revizionarea sau reaudierea programului în cauză. (2) Radiodifuzorul are obligația de a asigura accesul la revizionarea ori la reaudierea programului în termen de 24 de ore de la data primirii unei solicitări scrise, fie direct, la sediul radiodifuzorului, fie indirect, prin înmânarea unei copii video sau audio, după caz. (3) În cazul în care solicitantul este minor în vârstă de până la 14 ani, cererea de revizionare sau de reaudiere va fi semnată de părinți ori de reprezentantul legal; pentru minorul cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani, cererea va fi semnată de acesta și de părinți sau de reprezentantul legal. (4) Minorul va fi asistat la revizionări sau la reaudieri de părinți ori de reprezentantul legal. **Art. 53.** *(1) În termen de cel mult 15 zile de la data difuzării emisiunii în care s-a produs lezarea, solicitantul unui drept la replică sau la rectificare va transmite în scris, la sediul postului care a difuzat programul incriminat, o cerere care va conține, după caz, următoarele: a) numele și adresa acestuia, numărul de telefon sau coordonatele oricărui alt mijloc care să facă posibilă contactarea sa rapidă și eficientă; b) denumirea emisiunii și data difuzării; c) faptele neadevărate pentru care se solicită dreptul la replică sau informațiile eronate pentru care se solicită rectificarea; d) motivarea cererii; e) textul replicii, care trebuie să se refere numai la faptele neadevărate contestate. (2) În cazul minorului în vârstă de până la 14 ani, cererea va fi semnată de părinți sau de reprezentantul legal; pentru minorul cu vârsta între 14 și 18 ani, cererea va fi semnată de acesta și de părinți sau de reprezentantul legal.* **Art. 54.** *(1) Cererea de drept la replică/rectificare va fi înregistrată de radiodifuzor, cu precizarea datei și orei primirii, iar solicitantului i se va înmâna o dovadă scrisă în acest sens. (2) În cazul în care radiodifuzorul refuză să înregistreze cererea, solicitantul se poate adresa direct Consiliului Național al Audiovizualului, denumit în continuare Consiliul, în termen de cel mult 30 de zile de la data difuzării programului care a produs lezarea.* **Art. 55.** *Radiodifuzorul poate refuza exercitarea dreptului la replică sau la rectificare în următoarele situații: a) cererea nu a fost trimisă în termenul și în condițiile prevăzute la art. 53; b) radiodifuzorul deține dovezi care probează adevărul faptelor prezentate sau, după caz, este îndeplinită una dintre condițiile prevăzute la art. 50 și art. 51 alin. (2); c) lungimea textului replicii depășește cu mult necesarul dreptului la replică și persoana lezată nu acceptă scurtarea textului.* **Art. 56.** *(1) În termen de două zile de la primirea cererii, radiodifuzorul este obligat să comunice, în scris, solicitantului fie ziua și ora difuzării dreptului la replică sau a rectificării, fie motivul refuzului. (2) Refuzul motivat va preciza în mod obligatoriu posibilitatea solicitantului de a se adresa Consiliului în termen de cel mult 30 de zile de la data difuzării programului care a produs lezarea.* **Art. 57.** *(1) Dreptul la replică va fi difuzat gratuit, fără comentarii ale radiodifuzorului, în termen de maximum 3 zile de la data aprobării cererii, în aceleași condiții în care drepturile sau interesele legitime ale persoanei au fost lezate: în cadrul aceluiași interval orar, al aceleiași emisiuni, în limitele aceleiași durate și cu precizarea emisiunii în care s-a produs lezarea. (2) Dacă următoarea ediție a emisiunii în care s-a produs lezarea este programată într-un termen mai lung de 7 zile, calculat de la data aprobării cererii, dreptul la replică se difuzează în maximum 3 zile de la această dată, în același interval orar și cu precizarea emisiunii în care s-a produs lezarea. (3) Dreptul la replică se exercită fie prin difuzarea pe post a intervenției directe a persoanei lezate, fie prin difuzarea unei înregistrări realizate de radiodifuzor sau de solicitant; înregistrarea realizată de solicitant trebuie să corespundă standardelor tehnice utilizate de radiodifuzor. (4) În situația în care solicitantul este de acord, dreptul la replică poate fi difuzat și sub forma unui text scris.* **Art. 58.** *(1) Dreptul la rectificare se exercită prin difuzarea gratuită pe post, în termen de maximum 3 zile de la data aprobării cererii, în același interval orar, a unor precizări prin care radiodifuzorul corectează informațiile eronate care au produs lezarea, menționând emisiunea în care au fost prezentate informațiile eronate și data difuzării ei. (2) Forma*

rectificării trebuie convenită în prealabil cu persoana lezată. ***Cap. II. Sesizarea Consiliului Naţional al Audiovizualului. Art. 59.*** *Solicitantul căruia i s-a refuzat de către radiodifuzor dreptul la replică ori la rectificare se poate adresa Consiliului în termen de maximum 30 de zile de la data difuzării programului care a produs lezarea.* ***Art. 60.*** *Sesizarea, însoţită de întreaga documentaţie referitoare la cererile de acordare a dreptului la replică sau la rectificare, se înregistrează la Registratura Consiliului.* ***Art. 61.*** *Consiliul este obligat să se pronunţe asupra sesizării în termen de cel mult 7 zile de la data înregistrării ei.* ***Art. 62.*** *În cazul în care Consiliul dă câştig de cauză solicitantului, radiodifuzorul va duce la îndeplinire decizia Consiliului în termen de cel mult 3 zile de la data comunicării ei.* ***Art. 63.*** *Acordarea dreptului la replică sau la rectificare nu împiedică persoana ale cărei drepturi sau interese legitime au fost lezate să se adreseze instanţelor judecătoreşti".*

Art. 254. Apărarea dreptului la nume. (1) Cel al cărui nume este contestat poate să ceară instanţei judecătoreşti recunoaşterea dreptului său la acel nume.

(2) De asemenea, cel care este lezat prin uzurparea, în tot sau în parte, a numelui său poate să ceară oricând instanţei judecătoreşti să dispună încetarea acestei atingeri nelegitime.

(3) Dispoziţiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, şi apărării dreptului la pseudonim, ales în condiţiile legii.

Art. 255. Măsuri provizorii. (1) Dacă persoana care se consideră lezată face dovada credibilă că drepturile sale nepatrimoniale fac obiectul unei acţiuni ilicite, actuale sau iminente şi că această acţiune riscă să îi cauzeze un prejudiciu greu de reparat, poate să ceară instanţei judecătoreşti luarea unor măsuri provizorii.

(2) Instanţa judecătorească poate să dispună în special:

a) interzicerea încălcării sau încetarea ei provizorie;

b) luarea măsurilor necesare pentru a asigura conservarea probelor.

(3) În cazul prejudiciilor aduse prin mijloacele presei scrise sau audiovizuale, instanţa judecătorească nu poate să dispună încetarea, cu titlu provizoriu, a acţiunii prejudiciabile decât dacă prejudiciile cauzate reclamantului sunt grave, dacă acţiunea nu este în mod evident justificată, potrivit art. 75, şi dacă măsura luată de instanţă nu apare ca fiind disproporţionată în raport cu prejudiciile cauzate. Dispoziţiile art. 253 alin. (2) rămân aplicabile.

(4) Instanţa soluţionează cererea potrivit dispoziţiilor privitoare la ordonanţa preşedinţială, care se aplică în mod corespunzător. În cazul în care cererea este formulată înainte de introducerea acţiunii de fond, prin hotărârea prin care s-a dispus măsura provizorie se va fixa şi termenul în care acţiunea în fond trebuie să fie introdusă, sub sancţiunea încetării de drept a acelei măsuri. Dispoziţiile alin. (6) sunt aplicabile.

(5) Dacă măsurile luate sunt de natură să producă un prejudiciu părţii adverse, instanţa îl poate obliga pe reclamant să dea o cauţiune în cuantumul fixat de aceasta, sub sancţiunea încetării de drept a măsurii dispuse.

(6) Măsurile luate potrivit prezentului articol anterior introducerii acţiunii în justiţie pentru apărarea dreptului nepatrimonial încălcat încetează de drept, dacă reclamantul nu a sesizat instanţa în termenul fixat de aceasta, dar nu mai târziu de 30 de zile de la luarea acestora.

(7) Reclamantul este ţinut să repare, la cererea părţii interesate, prejudiciul cauzat prin măsurile provizorii luate, dacă acţiunea de fond este respinsă ca neîntemeiată. Cu toate acestea, dacă reclamantul nu a fost în culpă ori a avut o culpă uşoară, instanţa,

în raport cu circumstanţele concrete, poate fie să refuze obligarea sa la despăgubirile cerute de partea adversă, fie să dispună reducerea acestora.

(8) Dacă partea adversă nu solicită daune-interese, instanţa va dispune eliberarea cauţiunii, la cererea reclamantului, prin hotărâre dată cu citarea părţilor. Cererea se judecă potrivit dispoziţiilor privitoare la ordonanţa preşedinţială, care se aplică în mod corespunzător. În cazul în care pârâtul se opune la eliberarea cauţiunii, instanţa va fixa un termen în vederea introducerii acţiunii de fond, care nu poate fi mai lung de 30 de zile de la data pronunţării hotărârii, sub sancţiunea încetării de drept a măsurii de indisponibilizare a sumei depuse cu titlu de cauţiune.

Art. 256. Decesul titularului dreptului nepatrimonial. (1) Acţiunea pentru restabilirea dreptului nepatrimonial încălcat poate fi continuată sau pornită, după moartea persoanei vătămate, de către soţul supravieţuitor, de oricare dintre rudele în linie dreaptă ale persoanei decedate, precum şi de oricare dintre rudele sale colaterale până la gradul al patrulea inclusiv.

(2) Acţiunea pentru restabilirea integrităţii memoriei unei persoane decedate poate fi pornită de cei prevăzuţi la alin. (1).

Art. 257. Apărarea drepturilor nepatrimoniale ale persoanei juridice. Dispoziţiile prezentului titlu se aplică prin asemănare şi drepturilor nepatrimoniale ale persoanelor juridice.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CARTEA a II-a
Despre familie

Titlul I
Dispoziţii generale

Art. 258. Familia. (1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimţită între soţi, pe egalitatea acestora, precum şi pe dreptul şi îndatorirea părinţilor de a asigura creşterea şi educarea copiilor lor.

(2) Familia are dreptul la ocrotire din partea societăţii şi a statului.

(3) Statul este obligat să sprijine, prin măsuri economice şi sociale, încheierea căsătoriei, precum şi dezvoltarea şi consolidarea familiei.

(4) În sensul prezentului cod, prin soţi se înţelege bărbatul şi femeia uniţi prin căsătorie.

Art. 259. Căsătoria. (1) Căsătoria este uniunea liber consimţită între un bărbat şi o femeie, încheiată în condiţiile legii.

(2) Bărbatul şi femeia au dreptul de a se căsători în scopul de a întemeia o familie.

(3) Celebrarea religioasă a căsătoriei poate fi făcută numai după încheierea căsătoriei civile.

(4) Condiţiile de încheiere şi cauzele de nulitate ale căsătoriei se stabilesc prin prezentul cod.

(5) Căsătoria încetează prin decesul sau prin declararea judecătorească a morţii unuia dintre soţi.

(6) Căsătoria poate fi desfăcută prin divorţ, în condiţiile legii.

Art. 260. Egalitatea în drepturi a copiilor. Copiii din afara căsătoriei sunt egali în faţa legii cu cei din căsătorie, precum şi cu cei adoptaţi.

Art. 261. Îndatorirea părinţilor. Părinţii sunt cei care au, în primul rând, îndatorirea de creştere şi educare a copiilor lor minori.

Art. 262. Relaţiile dintre părinţi şi copii. (1) Copilul nu poate fi separat de părinţii săi fără încuviinţarea acestora, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege.

(2) Copilul care nu locuieşte la părinţii săi sau, după caz, la unul dintre ei are dreptul de a avea legături personale cu aceştia. Exerciţiul acestui drept nu poate fi limitat decât în condiţiile prevăzute de lege, pentru motive temeinice, luând în considerare interesul superior al copilului.

Art. 263. Principiul interesului superior al copilului. (1) Orice măsură privitoare la copil, indiferent de autorul ei, trebuie să fie luată cu respectarea interesului superior al copilului.

(2) Pentru rezolvarea cererilor care se referă la copii, autorităţile competente sunt datoare să dea toate îndrumările necesare pentru ca părţile să recurgă la metodele de soluţionare a conflictelor pe cale amiabilă.

(3) Procedurile referitoare la relaţiile dintre părinţi şi copii trebuie să garanteze că dorinţele şi interesele părinţilor referitoare la copii pot fi aduse la cunoştinţa autorităţilor şi că acestea ţin cont de ele în hotărârile pe care le iau.

(4) Procedurile privitoare la copii trebuie să se desfăşoare într-un timp rezonabil, astfel încât interesul superior al copilului şi relaţiile de familie să nu fie afectate.

(5) În sensul prevederilor legale privind protecţia copilului, prin copil se înţelege persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani şi nici nu a dobândit capacitatea deplină de exerciţiu, potrivit legii.

Art. 264. Ascultarea copilului. (1) În procedurile administrative sau judiciare care îl privesc, ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie. Cu toate acestea, poate fi ascultat şi copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani, dacă autoritatea competentă consideră că acest lucru este necesar pentru soluţionarea cauzei.

(2) Dreptul de a fi ascultat presupune posibilitatea copilului de a cere şi a primi orice informaţie, potrivit cu vârsta sa, de a-şi exprima opinia şi de a fi informat asupra consecinţelor pe care le poate avea aceasta, dacă este respectată, precum şi asupra consecinţelor oricărei decizii care îl priveşte.

(3) Orice copil poate cere să fie ascultat, potrivit prevederilor alin. (1) şi (2). Respingerea cererii de către autoritatea competentă trebuie motivată.

(4) Opiniile copilului ascultat vor fi luate în considerare în raport cu vârsta şi cu gradul său de maturitate.

(5) Dispoziţiile legale speciale privind consimţământul sau prezenţa copilului, în procedurile care îl privesc, precum şi prevederile referitoare la desemnarea de către instanţă a unui reprezentant în caz de conflict de interese rămân aplicabile.

Art. 265. Instanţa competentă. Toate măsurile date prin prezenta carte în competenţa instanţei judecătoreşti, toate litigiile privind aplicarea dispoziţiilor prezentei cărţi, precum şi măsurile de ocrotire a copilului prevăzute în legi speciale sunt de competenţa instanţei de tutelă. Dispoziţiile art. 107 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Titlul II
Căsătoria

Capitolul I
Logodna

• LPA. *Art. 24. Disp. priv. logodna sunt aplicabile numai în cazul în care aceasta a fost încheiată după data intrării în vigoare a NCC.*

Art. 266. Încheierea logodnei. (1) Logodna este promisiunea reciprocă de a încheia căsătoria.

(2) Dispoziţiile privind condiţiile de fond pentru încheierea căsătoriei sunt aplicabile în mod corespunzător, cu excepţia avizului medical şi a autorizării instanţei de tutelă.

(3) Încheierea logodnei nu este supusă niciunei formalităţi şi poate fi dovedită cu orice mijloc de probă.

(4) Încheierea căsătoriei nu este condiţionată de încheierea logodnei.

(5) Logodna se poate încheia doar între bărbat şi femeie.

Art. 267. Ruperea logodnei. (1) Logodnicul care rupe logodna nu poate fi constrâns să încheie căsătoria.

(2) Clauza penală stipulată pentru ruperea logodnei este considerată nescrisă.

(3) Ruperea logodnei nu este supusă niciunei formalităţi şi poate fi dovedită cu orice mijloc de probă.

Art. 268. Restituirea darurilor. (1) În cazul ruperii logodnei, sunt supuse restituirii darurile pe care logodnicii le-au primit în considerarea logodnei sau, pe durata acesteia, în vederea căsătoriei, cu excepţia darurilor obişnuite.

(2) Darurile se restituie în natură sau, dacă aceasta nu mai este cu putinţă, în măsura îmbogăţirii.

(3) Obligaţia de restituire nu există dacă logodna a încetat prin moartea unuia dintre logodnici.

Art. 269. Răspunderea pentru ruperea logodnei. (1) Partea care rupe logodna în mod abuziv poate fi obligată la despăgubiri pentru cheltuielile făcute sau contractate în vederea căsătoriei, în măsura în care au fost potrivite cu împrejurările, precum şi pentru orice alte prejudicii cauzate.

(2) Partea care, în mod culpabil, l-a determinat pe celălalt să rupă logodna poate fi obligată la despăgubiri în condiţiile alin. (1).

Art. 270. Termenul de prescripţie. Dreptul la acţiune întemeiat pe dispoziţiile art. 268 şi 269 se prescrie într-un an de la ruperea logodnei.

Capitolul II
Încheierea căsătoriei

Secţiunea 1
Condiţiile de fond pentru încheierea căsătoriei

Art. 271. Consimţământul la căsătorie. Căsătoria se încheie între bărbat şi femeie prin consimţământul personal şi liber al acestora.

Art. 272. Vârsta matrimonială. (1) Căsătoria se poate încheia dacă viitorii soţi au împlinit vârsta de 18 ani.

(2) Pentru motive temeinice, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsători în temeiul unui aviz medical, cu încuviinţarea părinţilor săi sau, după caz, a tutorelui şi cu autorizarea instanţei de tutelă în a cărei circumscripţie minorul îşi are domiciliul. În cazul în care unul dintre părinţi refuză să încuviinţeze căsătoria, instanţa de tutelă hotărăşte şi asupra acestei divergenţe, având în vedere interesul superior al copilului.

(3) Dacă unul dintre părinţi este decedat sau se află în imposibilitate de a-şi manifesta voinţa, încuviinţarea celuilalt părinte este suficientă.

(4) De asemenea, în condiţiile art. 398, este suficientă încuviinţarea părintelui care exercită autoritatea părintească.

(5) Dacă nu există nici părinţi, nici tutore care să poată încuviinţa căsătoria, este necesară încuviinţarea persoanei sau a autorităţii care a fost abilitată să exercite drepturile părinteşti.

Art. 273. Bigamia. Este interzisă încheierea unei noi căsătorii de către persoana care este căsătorită.

Art. 274. Interzicerea căsătoriei între rude. (1) Este interzisă încheierea căsătoriei între rudele în linie dreaptă, precum şi între cele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv.

(2) Pentru motive temeinice, căsătoria între rudele în linie colaterală de gradul al patrulea poate fi autorizată de instanţa de tutelă în a cărei circumscripţie îşi are domiciliul cel care cere încuviinţarea. Instanţa se va putea pronunţa pe baza unui aviz medical special dat în acest sens.

(3) În cazul adopţiei, dispoziţiile alin. (1) şi (2) sunt aplicabile atât între cei care au devenit rude prin adopţie, cât şi între cei a căror rudenie firească a încetat prin efectul adopţiei.

Art. 275. Interzicerea căsătoriei între tutore şi persoana minoră. Căsătoria este oprită între tutore şi persoana minoră care se află sub tutela sa.

Art. 276. Alienaţia şi debilitatea mintală. Este interzis să se căsătorească alienatul mintal şi debilul mintal.

• **LPA.** *Art. 211. În sensul NCC, precum şi al legislaţiei civile în vigoare, prin expresiile alienaţie mintală sau debilitate mintală se înţelege o boală psihică ori un handicap psihic ce determină incompetenţa psihică a persoanei de a acţiona critic şi predictiv privind consecinţele social-juridice care pot decurge din exercitarea drepturilor şi obligaţiilor civile.*

Art. 277. Interzicerea sau echivalarea unor forme de convieţuire cu căsătoria. (1) Este interzisă căsătoria dintre persoane de acelaşi sex.

(2) Căsătoriile dintre persoane de acelaşi sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetăţeni români, fie de cetăţeni străini nu sunt recunoscute în România.

(3) Parteneriatele civile dintre persoane de sex opus sau de acelaşi sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetăţeni români, fie de cetăţeni străini nu sunt recunoscute în România.

(4) Dispoziţiile legale privind libera circulaţie pe teritoriul României a cetăţenilor statelor membre ale Uniunii Europene şi Spaţiului Economic European rămân aplicabile.

• **NECONSTITUŢIONALITATE.** ***D.C.C. nr. 534/2018:*** *„disp. art. 277 alin. (2) şi (4) NCC sunt constituţionale în măsura în care permit acordarea dreptului de şedere pe teritoriul statului român, în condiţiile stipulate de dreptul european, soţilor – cetăţeni ai statelor membre ale UE şi/sau cetăţeni ai statelor terţe – din căsătoriile dintre persoane de acelaşi sex, încheiate sau contractate într-un stat membru al UE".*

Secţiunea a 2-a
Formalităţile pentru încheierea căsătoriei

Art. 278. Comunicarea stării de sănătate. Căsătoria nu se încheie dacă viitorii soţi nu declară că şi-au comunicat reciproc starea sănătăţii lor. Dispoziţiile legale prin care este oprită căsătoria celor care suferă de anumite boli rămân aplicabile.

Art. 279. Locul încheierii căsătoriei. (1) Căsătoria se celebrează de către ofiţerul de stare civilă, la sediul primăriei.

(2) Prin excepţie, căsătoria se poate celebra, cu aprobarea primarului, de către un ofiţer de stare civilă de la o altă primărie decât cea în a cărei rază teritorială domiciliază sau îşi au reşedinţa viitorii soţi, cu obligativitatea înştiinţării primăriei de domiciliu sau de reşedinţă a viitorilor soţi, în vederea publicării.

Art. 280. Declaraţia de căsătorie. (1) Cei care vor să se căsătorească vor face personal declaraţia de căsătorie, potrivit legii, la primăria unde urmează a se încheia căsătoria.

(2) În cazurile prevăzute de lege, declaraţia de căsătorie se poate face şi în afara sediului primăriei.

(3) Atunci când viitorul soţ este minor, părinţii sau, după caz, tutorele vor face personal o declaraţie prin care încuviinţează încheierea căsătoriei. Dispoziţiile art. 272 alin. (5) rămân aplicabile.

(4) Dacă unul dintre viitorii soţi, părinţii sau tutorele nu se află în localitatea unde urmează a se încheia căsătoria, ei pot face declaraţia la primăria în a cărei rază teritorială îşi au domiciliul sau reşedinţa, care o transmite, în termen de 48 de ore, la primăria unde urmează a se încheia căsătoria.

Art. 281. Conţinutul declaraţiei de căsătorie. (1) În declaraţia de căsătorie, viitorii soţi vor arăta că nu există nici un impediment legal la căsătorie şi vor menţiona numele de familie pe care îl vor purta în timpul căsătoriei, precum şi regimul matrimonial ales.

(2) Odată cu declaraţia de căsătorie, ei vor prezenta dovezile cerute de lege pentru încheierea căsătoriei.

Art. 282. Alegerea numelui de familie. Viitorii soţi pot conveni să îşi păstreze numele dinaintea căsătoriei, să ia numele oricăruia dintre ei sau numele lor reunite. De asemenea, un soţ poate să îşi păstreze numele de dinaintea căsătoriei, iar celălalt să poarte numele lor reunite.

Art. 283. Publicitatea declaraţiei de căsătorie. (1) În aceeaşi zi cu primirea declaraţiei de căsătorie, ofiţerul de stare civilă dispune publicarea acesteia, prin afişarea în extras, într-un loc special amenajat la sediul primăriei şi pe pagina de internet a acesteia unde urmează să se încheie căsătoria şi, după caz, la sediul primăriei unde celălalt soţ îşi are domiciliul sau reşedinţa.

(2) Extrasul din declaraţia de căsătorie cuprinde, în mod obligatoriu: data afişării, datele de stare civilă ale viitorilor soţi şi, după caz, încuviinţarea părinţilor sau a tutorelui, precum şi înştiinţarea că orice persoană poate face opoziţie la căsătorie, în termen de 10 zile de la data afişării.

(3) Căsătoria se încheie după 10 zile de la afişarea declaraţiei de căsătorie, termen în care se cuprind atât data afişării, cât şi data încheierii căsătoriei.

(4) Primarul municipiului, al sectorului municipiului Bucureşti, al oraşului sau al comunei unde urmează a se încheia căsătoria poate să încuviinţeze, pentru motive temeinice, încheierea căsătoriei înainte de împlinirea termenului prevăzut la alin. (3).

Art. 284. Reînnoirea declaraţiei de căsătorie. În cazul în care căsătoria nu s-a încheiat în termen de 30 de zile de la data afişării declaraţiei de căsătorie sau dacă viitorii soţi doresc să modifice declaraţia iniţială, trebuie să se facă o nouă declaraţie de căsătorie şi să se dispună publicarea acesteia.

Art. 285. Opoziţia la căsătorie. (1) Orice persoană poate face opoziţie la căsătorie, dacă există un impediment legal sau dacă alte cerinţe ale legii nu sunt îndeplinite.

(2) Opoziţia la căsătorie se face numai în scris, cu arătarea dovezilor pe care se întemeiază.

Art. 286. Refuzul celebrării căsătoriei. Ofiţerul de stare civilă refuză să celebreze căsătoria dacă, pe baza verificărilor pe care este obligat să le efectueze, a opoziţiilor primite sau a informaţiilor pe care le deţine, în măsura în care acestea din urmă sunt notorii, constată că nu sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de lege.

Art. 287. Celebrarea căsătoriei. (1) Viitorii soţi sunt obligaţi să se prezinte împreună la sediul primăriei, pentru a-şi da consimţământul la căsătorie în mod public, în prezenţa a 2 martori, în faţa ofiţerului de stare civilă.

(2) Cu toate acestea, în cazurile prevăzute de lege, ofiţerul de stare civilă poate celebra căsătoria şi în afara sediului serviciului public comunitar local de evidenţă a persoanelor, cu respectarea celorlalte condiţii menţionate la alin. (1).

(3) Persoanele care aparţin minorităţilor naţionale pot solicita celebrarea căsătoriei în limba lor maternă, cu condiţia ca ofiţerul de stare civilă sau cel care oficiază căsătoria să cunoască această limbă.

Art. 288. Martorii la căsătorie. (1) Martorii atestă faptul că soţii şi-au exprimat consimţământul potrivit art. 287.

(2) Nu pot fi martori la încheierea căsătoriei incapabilii, precum şi cei care din cauza unei deficienţe psihice sau fizice nu sunt apţi să ateste faptele prevăzute la alin. (1).

(3) Martorii pot fi şi rude sau afini, indiferent de grad, cu oricare dintre viitorii soţi.

Art. 289. Momentul încheierii căsătoriei. Căsătoria este încheiată în momentul în care, după ce ia consimţământul fiecăruia dintre viitorii soţi, ofiţerul de stare civilă îi declară căsătoriţi.

Capitolul III
Formalităţi ulterioare încheierii căsătoriei

Art. 290. Actul de căsătorie. După încheierea căsătoriei, ofiţerul de stare civilă întocmeşte, de îndată, în registrul actelor de stare civilă, actul de căsătorie, care se semnează de către soţi, de cei 2 martori şi de către ofiţerul de stare civilă.

Art. 291. Formalităţile privind regimul matrimonial. Ofiţerul de stare civilă face menţiune pe actul de căsătorie despre regimul matrimonial ales. El are obligaţia ca, din oficiu şi de îndată, să comunice la registrul prevăzut la art. 334 alin. (1), precum şi, după caz, notarului public care a autentificat convenţia matrimonială o copie de pe actul de căsătorie.

Art. 292. Dovada căsătoriei. (1) Căsătoria se dovedeşte cu actul de căsătorie şi prin certificatul de căsătorie eliberat pe baza acestuia.

(2) Cu toate acestea, în situaţiile prevăzute de lege, căsătoria se poate dovedi cu orice mijloc de probă.

Capitolul IV
Nulitatea căsătoriei

Secţiunea 1
Nulitatea absolută a căsătoriei

Art. 293. Cazurile de nulitate absolută. (1) Este lovită de nulitate absolută căsătoria încheiată cu încălcarea dispoziţiilor prevăzute la art. 271, 273, 274, 276 şi art. 287 alin. (1).

(2) În cazul în care soţul unei persoane declarate moarte s-a recăsătorit şi, după aceasta, hotărârea declarativă de moarte este anulată, noua căsătorie rămâne valabilă, dacă soţul celui declarat mort a fost de bună-credinţă. Prima căsătorie se consideră desfăcută pe data încheierii noii căsătorii.

Art. 294. Lipsa vârstei matrimoniale. (1) Căsătoria încheiată de minorul care nu a împlinit vârsta de 16 ani este lovită de nulitate absolută.

(2) Cu toate acestea, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti, ambii soţi au împlinit vârsta de 18 ani sau dacă soţia a născut ori a rămas însărcinată.

Art. 295. Căsătoria fictivă. (1) Căsătoria încheiată în alte scopuri decât acela de a întemeia o familie este lovită de nulitate absolută.

(2) Cu toate acestea, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti, a intervenit convieţuirea soţilor, soţia a născut sau a rămas însărcinată ori au trecut 2 ani de la încheierea căsătoriei.

Art. 296. Persoanele care pot invoca nulitatea absolută. Orice persoană interesată poate introduce acţiunea în constatarea nulităţii absolute a căsătoriei. Cu toate acestea, procurorul nu poate introduce acţiunea după încetarea sau desfacerea căsătoriei, cu excepţia cazului în care ar acţiona pentru apărarea drepturilor minorilor sau a persoanelor puse sub interdicţie.

Secţiunea a 2-a
Nulitatea relativă a căsătoriei

Art. 297. Lipsa încuviinţărilor cerute de lege. (1) Este anulabilă căsătoria încheiată fără încuviinţările sau autorizarea prevăzute la art. 272 alin. (2), (4) şi (5).

(2)[1)] Anulabilitatea poate fi invocată numai de cel a cărui încuviinţare era necesară. Dispoziţiile art. 46 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Art. 298. Viciile de consimţământ. (1) Căsătoria poate fi anulată la cererea soţului al cărui consimţământ a fost viciat prin eroare, prin dol sau prin violenţă.

(2) Eroarea constituie viciu de consimţământ numai atunci când priveşte identitatea fizică a viitorului soţ.

Art. 299. Lipsa discernământului. Este anulabilă căsătoria încheiată de persoana lipsită vremelnic de discernământ.

Art. 300. Existenţa tutelei. Căsătoria încheiată între tutore şi persoana minoră aflată sub tutela sa este anulabilă.

• LPA. *Art. 26. Existenţa tutelei constituie cauză de nulitate relativă a căsătoriei numai în cazul căsătoriilor încheiate după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 301. Termenul de prescripţie. (1) Anularea căsătoriei poate fi cerută în termen de 6 luni.

(2) În cazul prevăzut la art. 297, termenul curge de la data la care cei a căror încuviinţare sau autorizare era necesară pentru încheierea căsătoriei au luat cunoştinţă de aceasta.

(3) În cazul nulităţii pentru vicii de consimţământ ori pentru lipsa discernământului, termenul curge de la data încetării violenţei sau, după caz, de la data la care cel interesat a cunoscut dolul, eroarea ori lipsa vremelnică a discernământului.

(4) În cazul prevăzut la art. 300, termenul curge de la data încheierii căsătoriei.

Art. 302. Caracterul personal al acţiunii. Dreptul la acţiunea în anulare nu se transmite moştenitorilor. Cu toate acestea, dacă acţiunea a fost pornită de către unul dintre soţi, ea poate fi continuată de către oricare dintre moştenitorii săi.

[1)] Teza a doua a alin. (2) al art. 297 este reprodusă astfel cum a fost rectificată în M. Of. nr. 246 din 29 aprilie 2013.

Art. 303. Acoperirea nulităţii. (1) În cazurile prevăzute la art. 272 alin. (2), (4) şi (5), anulabilitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti, s-au obţinut încuviinţările şi autorizarea cerute de lege.

(2) Căsătoria nu poate fi anulată dacă soţii au convieţuit timp de 6 luni de la data încetării violenţei sau de la data descoperirii dolului, a erorii ori a lipsei vremelnice a facultăţilor mintale.

(3) În toate cazurile, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, între timp, ambii soţi au împlinit vârsta de 18 ani sau dacă soţia a născut ori a rămas însărcinată.

• **LPA.** *Art. 25. (1) Validitatea căsătoriei încheiate înainte de data intrării în vigoare a NCC se stabileşte potrivit disp. L. în vigoare la data încheierii ei. (2) Cu toate acestea, în cazul în care, după intrarea în vigoare a NCC, a intervenit un fapt care, potrivit dispoziţiilor acestuia, acoperă nulitatea, căsătoria nu mai poate fi constatată nulă sau nu mai poate fi anulată după intrarea în vigoare a NCC. (3) În cazul în care faptul prin care se acoperă nulitatea presupune curgerea unui termen, căsătoria nu mai poate fi constatată nulă sau nu mai poate fi anulată după trecerea acelui termen de la data intrării în vigoare a NCC.*

Secţiunea a 3-a
Efectele nulităţii căsătoriei

Art. 304. Căsătoria putativă. (1) Soţul de bună-credinţă la încheierea unei căsătorii nule sau anulate păstrează, până la data când hotărârea judecătorească rămâne definitivă, situaţia unui soţ dintr-o căsătorie valabilă.

(2) În situaţia prevăzută la alin. (1), raporturile patrimoniale dintre foştii soţi sunt supuse, prin asemănare, dispoziţiilor privitoare la divorţ.

Art. 305. Situaţia copiilor. (1) Nulitatea căsătoriei nu are niciun efect în privinţa copiilor, care păstrează situaţia de copii din căsătorie.

(2) În ceea ce priveşte drepturile şi obligaţiile dintre părinţi şi copii se aplică, prin asemănare, dispoziţiile privitoare la divorţ.

Art. 306. Opozabilitatea hotărârii judecătoreşti. (1) Hotărârea judecătorească de constatare a nulităţii sau de anulare a căsătoriei este opozabilă terţelor persoane, în condiţiile legii. Dispoziţiile art. 291, 334 şi 335 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) Nulitatea căsătoriei nu poate fi opusă unei terţe persoane împotriva unui act încheiat anterior de aceasta cu unul dintre soţi, în afară de cazul în care au fost îndeplinite formalităţile de publicitate prevăzute de lege cu privire la acţiunea în constatarea nulităţii ori în anulare sau terţul a cunoscut, pe altă cale, înainte de încheierea actului, cauza de nulitate a căsătoriei. Dispoziţiile art. 291, 334 şi 335 sunt aplicabile în mod corespunzător şi publicităţii acţiunii în constatarea nulităţii sau în anularea căsătoriei.

Capitolul V
Drepturile şi îndatoririle personale ale soţilor

Art. 307. Reglementarea raporturilor personale dintre soţi. Dispoziţiile prezentului capitol se aplică raporturilor personale dintre soţi, oricare ar fi regimul lor matrimonial.

• **LPA.** *Art. 27. Indiferent de data încheierii căsătoriei, în ceea ce priveşte relaţiile lor personale şi patrimoniale, soţii sunt supuşi NCC, de la data intrării sale în vigoare.*

Art. 308. Luarea deciziilor de către soţi. Soţii hotărăsc de comun acord în tot ceea ce priveşte căsătoria.

Art. 309. Îndatoririle soţilor. (1) Soţii îşi datorează reciproc respect, fidelitate şi sprijin moral.

(2) Ei au îndatorirea de a locui împreună. Pentru motive temeinice, ei pot hotărî să locuiască separat.

Art. 310. Independenţa soţilor. Un soţ nu are dreptul să cenzureze corespondenţa, relaţiile sociale sau alegerea profesiei celuilalt soţ.

Art. 311. Schimbarea numelui de familie. (1) Soţii sunt obligaţi să poarte numele declarat la încheierea căsătoriei.

(2) Dacă soţii au convenit să poarte în timpul căsătoriei un nume comun şi l-au declarat potrivit dispoziţiilor art. 281, unul dintre soţi nu poate cere schimbarea acestui nume pe cale administrativă decât cu consimţământul celuilalt soţ.

Capitolul VI
Drepturile şi obligaţiile patrimoniale ale soţilor

Secţiunea 1
Dispoziţii comune

§1. Despre regimul matrimonial în general

Art. 312. Regimurile matrimoniale. (1) Viitorii soţi pot alege ca regim matrimonial: comunitatea legală, separaţia de bunuri sau comunitatea convenţională.

(2) Indiferent de regimul matrimonial ales, nu se poate deroga de la dispoziţiile prezentei secţiuni, dacă prin lege nu se prevede altfel.

• **LPA.** *V. art. 27 LPA (supra, art. 307 NCC).*

Art. 313. Efectele regimului matrimonial. (1) Între soţi, regimul matrimonial produce efecte numai din ziua încheierii căsătoriei.

(2) Faţă de terţi, regimul matrimonial este opozabil de la data îndeplinirii formalităţilor de publicitate prevăzute de lege, afară de cazul în care aceştia l-au cunoscut pe altă cale.

(3) Neîndeplinirea formalităţilor de publicitate face ca soţii să fie consideraţi, în raport cu terţii de bună-credinţă, ca fiind căsătoriţi sub regimul matrimonial al comunităţii legale.

Art. 314. Mandatul convenţional. Un soţ poate să dea mandat celuilalt soţ să îl reprezinte pentru exercitarea drepturilor pe care le are potrivit regimului matrimonial.

Art. 315. Mandatul judiciar. (1) În cazul în care unul dintre soţi se află în imposibilitate de a-şi manifesta voinţa, celălalt soţ poate cere instanţei de tutelă încuviinţarea de a-l reprezenta pentru exercitarea drepturilor pe care le are potrivit regimului matrimonial. Prin hotărârea pronunţată se stabilesc condiţiile, limitele şi perioada de valabilitate a acestui mandat.

(2) În afara altor cazuri prevăzute de lege, mandatul încetează atunci când soţul reprezentat nu se mai află în situaţia prevăzută la alin. (1) sau când este numit un tutore ori, după caz, un curator.

(3) Dispoziţiile art. 346 şi 347 sunt aplicabile în mod corespunzător.

• **LPA.** *Art. 28. Disp. art. 315 alin. (1) NCC sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor încheiate înainte de intrarea în vigoare a NCC, dacă imposibilitatea unuia dintre soţi de a-şi manifesta voinţa intervine sau se menţine şi după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 316. Actele de dispoziţie care pun în pericol grav interesele familiei. (1) În mod excepţional, dacă unul dintre soţi încheie acte juridice prin care pune în pericol grav interesele familiei, celălalt soţ poate cere instanţei de tutelă ca, pentru o durată determinată, dreptul de a dispune de anumite bunuri să poată fi exercitat numai cu consimţământul său expres. Durata acestei măsuri poate fi prelungită, fără însă a se depăşi în total 2 ani. Hotărârea de încuviinţare a măsurii se comunică în vederea efectuării formalităţilor de publicitate imobiliară sau mobiliară, după caz.

(2) Actele încheiate cu nerespectarea hotărârii judecătoreşti sunt anulabile. Dreptul la acţiune se prescrie în termen de un an, care începe să curgă de la data când soţul vătămat a luat cunoştinţă de existenţa actului.

(3) Dispoziţiile art. 346 şi 347 sunt aplicabile în mod corespunzător.

• **LPA.** *Art. 29. Disp. art. 316 NCC sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a NCC, dacă actele juridice care pun în pericol grav interesele familiei sunt săvârşite de unul dintre soţi după această dată.*

Art. 317. Independenţa patrimonială a soţilor. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, fiecare soţ poate să încheie orice acte juridice cu celălalt soţ sau cu terţe persoane.

(2) Fiecare soţ poate să facă singur, fără consimţământul celuilalt, depozite bancare, precum şi orice alte operaţiuni în legătură cu acestea.

(3) În raport cu instituţia de credit, soţul titular al contului are, chiar şi după desfacerea sau încetarea căsătoriei, dreptul de a dispune de fondurile depuse, dacă prin hotărâre judecătorească executorie nu s-a decis altfel.

Art. 318. Dreptul la informare. (1) Fiecare soţ poate să îi ceară celuilalt să îl informeze cu privire la bunurile, veniturile şi datoriile sale, iar în caz de refuz nejustificat se poate adresa instanţei de tutelă.

(2) Instanţa poate să îl oblige pe soţul celui care a sesizat-o sau pe orice terţ să furnizeze informaţiile cerute şi să depună probele necesare în acest sens.

(3) Terţii pot să refuze furnizarea informaţiilor cerute atunci când, potrivit legii, refuzul este justificat de păstrarea secretului profesional.

(4) Atunci când informaţiile solicitate de un soţ pot fi obţinute, potrivit legii, numai la cererea celuilalt soţ, refuzul acestuia de a le solicita naşte prezumţia relativă că susţinerile soţului reclamant sunt adevărate.

Art. 319. Încetarea regimului matrimonial. (1) Regimul matrimonial încetează prin constatarea nulităţii, anularea, desfacerea sau încetarea căsătoriei.

(2) În timpul căsătoriei, regimul matrimonial poate fi modificat, în condiţiile legii.

Art. 320. Lichidarea regimului matrimonial. În caz de încetare sau de schimbare, regimul matrimonial se lichidează potrivit legii, prin bună învoială sau, în caz de neînţelegere, pe cale judiciară. Hotărârea judecătorească definitivă sau, după caz, înscrisul întocmit în formă autentică notarială constituie act de lichidare.

§2. Locuinţa familiei

Art. 321. Noţiune. (1) Locuinţa familiei este locuinţa comună a soţilor sau, în lipsă, locuinţa soţului la care se află copiii.

(2) Oricare dintre soţi poate cere notarea în cartea funciară, în condiţiile legii, a unui imobil ca locuinţă a familiei, chiar dacă nu este proprietarul imobilului.

Art. 322. Regimul unor acte juridice. (1) Fără consimţământul scris al celuilalt soţ, niciunul dintre soţi, chiar dacă este proprietar exclusiv, nu poate dispune de drepturile asupra locuinţei familiei şi nici nu poate încheia acte prin care ar fi afectată folosinţa acesteia.

(2) De asemenea, un soţ nu poate deplasa din locuinţă bunurile ce mobilează sau decorează locuinţa familiei şi nu poate dispune de acestea fără consimţământul scris al celuilalt soţ.

(3) În cazul în care consimţământul este refuzat fără un motiv legitim, celălalt soţ poate să sesizeze instanţa de tutelă, pentru ca aceasta să autorizeze încheierea actului.

(4) Soţul care nu şi-a dat consimţământul la încheierea actului poate cere anularea lui în termen de un an de la data la care a luat cunoştinţă despre acesta, dar nu mai târziu de un an de la data încetării regimului matrimonial.

(5) În lipsa notării locuinţei familiei în cartea funciară, soţul care nu şi-a dat consimţământul nu poate cere anularea actului, ci numai daune-interese de la celălalt soţ, cu excepţia cazului în care terţul dobânditor a cunoscut, pe altă cale, calitatea de locuinţă a familiei.

(6) Dispoziţiile alin. (5) se aplică în mod corespunzător actelor încheiate cu încălcarea prevederilor alin. (2).

• LPA. *Art. 30. Disp. art. 322 NCC sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a NCC, dacă actele de dispoziţie asupra locuinţei familiei ori asupra bunurilor care mobilează sau decorează locuinţa familiei ori deplasarea acestora din locuinţă au intervenit după această dată.*

Art. 323. Drepturile soţilor asupra locuinţei închiriate. (1) În cazul în care locuinţa este deţinută în temeiul unui contract de închiriere, fiecare soţ are un drept locativ propriu, chiar dacă numai unul dintre ei este titularul contractului ori contractul este încheiat înainte de căsătorie.

(2) Dispoziţiile art. 322 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(3) În caz de deces al unuia dintre soţi, soţul supravieţuitor continuă exercitarea dreptului său locativ, dacă nu renunţă în mod expres la acesta, în termenul prevăzut la art. 1.834.

• LPA. *Art. 31. Disp. art. 323 NCC sunt aplicabile contractelor de închiriere încheiate după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 324. Atribuirea beneficiului contractului de închiriere. (1) La desfacerea căsătoriei, dacă nu este posibilă folosirea locuinţei de către ambii soţi şi aceştia nu se înţeleg, beneficiul contractului de închiriere poate fi atribuit unuia dintre soţi, ţinând seama, în ordine, de interesul superior al copiilor minori, de culpa în desfacerea căsătoriei şi de posibilităţile locative proprii ale foştilor soţi.

(2) Soţul căruia i s-a atribuit beneficiul contractului de închiriere este dator să plătească celuilalt soţ o indemnizaţie pentru acoperirea cheltuielilor de instalare într-o altă locuinţă, cu excepţia cazului în care divorţul a fost pronunţat din culpa exclusivă a acestuia din urmă. Dacă există bunuri comune, indemnizaţia se poate imputa, la partaj, asupra cotei cuvenite soţului căruia i s-a atribuit beneficiul contractului de închiriere.

(3) Atribuirea beneficiului contractului de închiriere se face cu citarea locatorului şi produce efecte faţă de acesta de la data când hotărârea judecătorească a rămas definitivă.

(4) Prevederile alin. (1)-(3) se aplică în mod similar şi în cazul în care bunul este proprietatea comună a celor 2 soţi, atribuirea beneficiului locuinţei conjugale producând efecte până la data rămânerii definitive a hotărârii de partaj.

• **LPA.** *Art. 32. Disp. art. 324 NCC sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a NCC, dacă atribuirea beneficiului contractului de închiriere se face după această dată.*

§3. Cheltuielile căsătoriei

Art. 325. Contribuţia soţilor. (1) Soţii sunt obligaţi să îşi acorde sprijin material reciproc.

(2) Ei sunt obligaţi să contribuie, în raport cu mijloacele fiecăruia, la cheltuielile căsătoriei, dacă prin convenţie matrimonială nu s-a prevăzut altfel.

(3) Orice convenţie care prevede că suportarea cheltuielilor căsătoriei revine doar unuia dintre soţi este considerată nescrisă.

Art. 326. Munca în gospodărie. Munca oricăruia dintre soţi în gospodărie şi pentru creşterea copiilor reprezintă o contribuţie la cheltuielile căsătoriei.

Art. 327. Veniturile din profesie. Fiecare soţ este liber să exercite o profesie şi să dispună, în condiţiile legii, de veniturile încasate, cu respectarea obligaţiilor ce îi revin privind cheltuielile căsătoriei.

Art. 328. Dreptul la compensaţie. Soţul care a participat efectiv la activitatea profesională a celuilalt soţ poate obţine o compensaţie, în măsura îmbogăţirii acestuia din urmă, dacă participarea sa a depăşit limitele obligaţiei de sprijin material şi ale obligaţiei de a contribui la cheltuielile căsătoriei.

§4. Alegerea regimului matrimonial

Art. 329. Convenţia matrimonială. Alegerea unui alt regim matrimonial decât cel al comunităţii legale se face prin încheierea unei convenţii matrimoniale.

Art. 330. Încheierea convenţiei matrimoniale. (1) Sub sancţiunea nulităţii absolute, convenţia matrimonială se încheie prin înscris autentificat de notarul public, cu consimţământul tuturor părţilor, exprimat personal sau prin mandatar cu procură autentică, specială şi având conţinut predeterminat.

(2) Convenţia matrimonială încheiată înainte de căsătorie produce efecte numai de la data încheierii căsătoriei.

(3) Convenţia încheiată în timpul căsătoriei produce efecte de la data prevăzută de părţi sau, în lipsă, de la data încheierii ei.

Art. 331. Simulaţia convenţiei matrimoniale. Actul secret, prin care se alege un alt regim matrimonial sau se modifică regimul matrimonial pentru care sunt îndeplinite formalităţile de publicitate prevăzute de lege, produce efecte numai între soţi şi nu poate fi opus terţilor de bună-credinţă.

Art. 332. Obiectul convenţiei matrimoniale. (1) Prin convenţia matrimonială nu se poate deroga, sub sancţiunea nulităţii absolute, de la dispoziţiile legale privind regimul matrimonial ales decât în cazurile anume prevăzute de lege.

(2) De asemenea, convenţia matrimonială nu poate aduce atingere egalităţii dintre soţi, autorităţii părinteşti sau devoluţiunii succesorale legale.

Art. 333. Clauza de preciput. (1) Prin convenţie matrimonială se poate stipula ca soţul supravieţuitor să preia fără plată, înainte de partajul moştenirii, unul sau mai multe dintre bunurile comune, deţinute în devălmăşie sau în coproprietate. Clauza de preciput poate fi stipulată în beneficiul fiecăruia dintre soţi sau numai în favoarea unuia dintre ei.

(2) Clauza de preciput nu este supusă raportului donaţiilor, ci numai reducţiunii, în condiţiile art. 1.096 alin. (1) şi (2).

(3) Clauza de preciput nu aduce nicio atingere dreptului creditorilor comuni de a urmări, chiar înainte de încetarea comunităţii, bunurile ce fac obiectul clauzei.

(4) Clauza de preciput devine caducă atunci când comunitatea încetează în timpul vieţii soţilor, când soţul beneficiar a decedat înaintea soţului dispunător ori când aceştia au decedat în acelaşi timp sau când bunurile care au făcut obiectul ei au fost vândute la cererea creditorilor comuni.

(5) Executarea clauzei de preciput se face în natură sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin echivalent.

Art. 334. Publicitatea convenţiei matrimoniale. (1) Pentru a fi opozabile terţilor, convenţiile matrimoniale se înscriu în Registrul naţional notarial al regimurilor matrimoniale, organizat potrivit legii.

(2) După autentificarea convenţiei matrimoniale în timpul căsătoriei sau după primirea copiei de pe actul căsătoriei, potrivit art. 291, notarul public expediază, din oficiu, un exemplar al convenţiei la serviciul public comunitar local de evidenţă a persoanelor unde a avut loc celebrarea căsătoriei, pentru a se face menţiune pe actul de căsătorie, la registrul menţionat la alin. (1), precum şi la celelalte registre de publicitate, în condiţiile alin. (4).

(3) Dispoziţiile alin. (2) nu exclud dreptul oricăruia dintre soţi de a solicita îndeplinirea formalităţilor de publicitate.

(4) Ţinând seama de natura bunurilor, convenţiile matrimoniale se vor nota în cartea funciară, se vor înscrie în registrul comerţului, precum şi în alte registre de publicitate prevăzute de lege. În toate aceste cazuri, neîndeplinirea formalităţilor de publicitate speciale nu poate fi acoperită prin înscrierea făcută în registrul menţionat la alin. (1).

(5) Orice persoană, fără a fi ţinută să justifice vreun interes, poate cerceta registrul menţionat la alin. (1) şi poate solicita, în condiţiile legii, eliberarea de extrase certificate.

• **LPA.** *Art. 229². (1) Registrele naţionale notariale vor fi deschise, ţinute şi administrate exclusiv de UNNPR. (2) Deschiderea, conţinutul, administrarea şi operarea registrelor notariale se stabilesc prin L. nr. 36/1995, rep.*

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***L. nr. 26/1990*** *priv. registrul comerţului, rep. (M. Of. nr. 49 din 4 februarie 1998; cu modif. ult.): „**Art. 21.** În registrul comerţului se vor înregistra menţiuni referitoare la: d) convenţia matrimonială, încheiată înaintea sau în timpul căsătoriei, inclusiv modificarea acesteia, hotărârea judecătorească privind modificarea judiciară a regimului matrimonial, acţiunea sau hotărârea în constatarea ori declararea nulităţii căsătoriei, acţiunea sau hotărârea de constatare ori declarare a nulităţii convenţiei matrimoniale, precum şi acţiunea sau hotărârea de divorţ pronunţate în cursul exercitării activităţii economice".*

***OMJ nr. 1786/C/2011 (Normele met. priv. organiz. şi funcţ. Registrului naţional notarial al regimurilor matrimoniale şi procedura de înscriere şi consultare a acestuia** – M. Of. nr. 666 din 19 septembrie 2011): „**Art. 1.** (1) În Registrul naţional notarial al regimurilor matrimoniale, denumit în continuare RNNRM, organizat la nivelul UNNPR, se înscriu, pentru opozabilitate faţă de terţi, regimul matrimonial ales de soţi – comunitatea legală, separaţia de bunuri*

sau comunitatea convenţională – precum şi orice schimbare ulterioară a regimului matrimonial ales. (2) Alegerea regimului separaţiei de bunuri sau a regimului comunităţii convenţionale se face prin convenţie matrimonială. Regimul matrimonial al separaţiei de bunuri şi regimul matrimonial al comunităţii convenţionale se înscriu în baza convenţiei matrimoniale prin care s-a ales. (3) Regimul matrimonial al comunităţii legale de bunuri se înscrie în baza actului de căsătorie pe care s-a făcut această menţiune potriv. art. 291 NCC, dacă soţii aleg la încheierea căsătoriei respectivul regim matrimonial. ***Art. 2.*** *(1) Convenţia matrimonială, precum şi orice act prin care se modifică, se revocă sau se anulează aceasta se înscriu în RNNRM pentru opozabilitate faţă de terţi. (2) Convenţia matrimonială se înscrie în RNNRM numai după încheierea căsătoriei. (3) Evidenţa actelor notariale menţionate la art. 1 şi la art. 2 alin. (1) se ţine centralizat la nivelul UNNPR, pe suport material şi electronic, ambele forme fiind identice şi obligatorii.* ***Art. 3.*** *În RNNRM se înregistrează cel puţin următoarele menţiuni: a) numărul şi data formularului de înscriere a actului juridic sau, după caz, de interogare a RNNRM, alocate în mod automat de aplicaţia informatică; b) numele şi prenumele părţilor, anterioare şi ulterioare încheierii căsătoriei, rezultate din actele de identitate ale părţilor şi, respectiv, din actul de căsătorie comunicat RNNRM, în copie, de către autoritatea care a încheiat căsătoria; c) codul numeric personal al părţilor; d) regimul matrimonial ales: comunitatea legală, separaţia de bunuri sau comunitatea convenţională; e) date privind actul de căsătorie pe baza căruia se face înscrierea regimului comunităţii legale de bunuri; f) date privind actul prin care se modifică, se revocă sau se anulează convenţia matrimonială.* ***Art. 4.*** *(1) În cazul convenţiei matrimoniale încheiate, modificate sau revocate în timpul căsătoriei, notarul public care autentifică actul notarial supus înscrierii comunică de îndată în format electronic, în ziua îndeplinirii procedurii de autentificare a convenţiei matrimoniale, a actului de modificare sau, după caz, de revocare a acesteia, copia actului juridic şi formularul de înscriere. (2) Oricare dintre soţi poate solicita îndeplinirea formalităţilor de publicitate. Cererea de înscriere poate fi adresată notarului public, camerei notarilor publici sau direct registrului.* ***Art. 5.*** *(1) La cererea notarilor publici sau a oricărei persoane fizice sau juridice, chiar dacă aceasta nu justifică un interes, RNNRM eliberează extrase privind datele înregistrate în cuprinsul acestuia, extrase care vor fi certificate de către emitent. Extrasul nu va cuprinde CNP-ul şi adresa soţilor. (2) Cererea de informaţii poate fi adresată notarului public, camerei notarilor publici sau direct RNNRM. Notarul public sau, după caz, camera notarilor publici are obligaţia de a comunica RNNRM cererea de informaţii, completând în acest scop, în format electronic, formularul de interogare a RNNRM. (3) Verificarea în RNNRM se face pe baza formularului prevăz. de alin. (2). În soluţionarea cererii de informaţii, RNNRM eliberează extrasul prevăz. la art. 334 alin. (5) L. nr. 287/2009 privind NCC, rep. Extrasul, certificat de emitent, va purta semnătura operatorului şi ştampila administratorului registrului.* ***Art. 6.*** *(1) Pentru înscrierea în RNNRM a actelor prevăz. de art. 1 şi art. 2 alin. (1), precum şi pentru interogarea RNNRM se percepe taxă. Cuantumul şi modalitatea de plată se stabilesc de Consiliul UNNPR. Taxa se percepe pe act juridic supus înregistrării. (2) Taxa pentru interogarea RNNRM se plăteşte de către notarul public sau camera notarilor publici, urmând ca acestora să le fie plătită contravaloarea taxei de către persoana care a solicitat interogarea. (3) Sunt scutite de taxă cererile adresate RNNRM de către autorităţile şi instituţiile publice.* ***Art. 7.*** *(1) Dacă se constată că o înscriere este eronată se va proceda la rectificarea sau anularea acesteia şi, după caz, la efectuarea unei noi înscrieri, care la rubrica «Observaţii» va cuprinde o menţiune despre înscrierea anterioară. (2) După efectuarea noii înscrieri se va elibera un nou extras, care va cuprinde atât noua înscriere, cât şi pe cea anterioară, cu evidenţierea părţii din înscriere rectificată sau anulată. (3) Rectificarea sau anularea unei înscrieri se face la cererea notarului public, a camerei notarilor publici, a oricărei persoane interesate sau din oficiu, pe baza dispoziţiei Comisiei de experţi în materie notarială. Până la soluţionarea de către Comisia de experţi în materie notarială a cererii de rectificare sau*

anulare a înscrierii eronate, aplicaţia va emite un mesaj de avertizare în acest sens. (4) Taxa pentru rectificarea sau anularea unei înscrieri eronate din culpa notarului public se suportă de către acesta. Pentru rectificarea sau anularea unei înscrieri eronate din culpa administratorului RNNRM nu se percepe taxă. ***Art. 8.*** *(1) Pentru a asigura evidenţa pe suport material a actelor juridice prevăzute de art. 1 şi art. 2 alin. (1) se procedează astfel: în prima zi lucrătoare a fiecărei luni se vor tipări înregistrările lunii precedente, împreună cu procesele-verbale de deschidere şi, respectiv, de închidere a RNNRM, iar responsabilul de RNNRM sau persoana desemnată de către acesta va semna, va ştampila şi va lega paginile respective. Registrele pe suport electronic vor avea aceeaşi structură ca şi cele pe suport material. (2) La începutul primei zile lucrătoare a fiecărui an, aplicaţia va reiniţializa numerotarea înregistrărilor actelor şi procedurilor notariale, prima înregistrare purtând numărul «1».* ***Art. 9.*** *(1) Cererile de înscriere sau de verificare transmise prin intermediul formularelor electronice vor primi în mod automat numere succesive în ordine crescătoare şi dată, cronologic. Data recepţionării de către RNNRM a cererii prin intermediul programului informatic va fi cel puţin în format an/lună/zi. (2) După efectuarea înscrierii sau verificării, solicitantului i se eliberează un extras certificat. (3) Orice interogare se va face numai în baza de date a RNNRM, fără a se efectua verificări la notarul public care a autentificat actul juridic.* ***Art. 10.*** *Actele juridice menţionate la art. 1 şi art. 2 alin. (1), încheiate de către notarii străini sau de către alte autorităţi străine, vor fi înscrise doar de către administratorul RNNRM, cu consultarea prealabilă a Comisiei de experţi în materie notarială.* ***Art. 11.*** *(1) Consiliul UNNPR stabileşte, prin hotărâre, modul de administrare şi verificare a RNNRM. (2) În aplicarea prezentelor norme, Consiliul UNNPR va elabora instrucţiuni de înscriere, interogare şi verificare a RNNRM., pe care le va comunica notarilor publici, camerelor notarilor publici şi personalului RNNRM. Prin instrucţiuni se vor stabili modelul RNNRM, datele care urmează să se comunice RNNRM, modelul formularelor de înscriere şi verificare, modelul extrasului eliberat de RNNRM în urma verificărilor şi înscrierilor, modul de transmitere a datelor către şi de către RNNRM, procedurile de administrare a datelor rezultate în urma înscrierilor şi verificărilor, modalităţile de gestionare a RNNRM, precum şi alte proceduri şi documente necesare funcţionării RNNRM. Instrucţiunile vor fi publicate şi accesibile publicului pe site-ul UNNPR. (3) Documentele RNNRM sunt conservate şi păstrate de administratorul RNNRM. în condiţiile legii şi ale nomenclatorului arhivistic aprobat de Arhivele Naţionale ale României la propunerea UNNPR.* ***Art. 12.*** *UNNPR va lua măsurile necesare pentru organizarea şi funcţionarea RNNRM, pentru ca acesta să fie funcţional la data intrării în vigoare a L. nr. 287/2009, rep.".*

Art. 335. Inopozabilitatea convenţiei matrimoniale. (1) Convenţia matrimonială nu poate fi opusă terţilor cu privire la actele încheiate de aceştia cu unul dintre soţi, decât dacă au fost îndeplinite formalităţile de publicitate prevăzute la art. 334 sau dacă terţii au cunoscut-o pe altă cale.

(2) De asemenea, convenţia matrimonială nu poate fi opusă terţilor cu privire la actele încheiate de aceştia cu oricare dintre soţi înainte de încheierea căsătoriei.

Art. 336. Modificarea convenţiei matrimoniale. Convenţia matrimonială poate fi modificată înainte de încheierea căsătoriei, cu respectarea condiţiilor prevăzute la art. 330 şi 332. Dispoziţiile art. 334 şi 335 sunt aplicabile.

Art. 337. Încheierea convenţiei matrimoniale de către minor. (1) Minorul care a împlinit vârsta matrimonială poate încheia sau modifica o convenţie matrimonială numai cu încuviinţarea ocrotitorului său legal şi cu autorizarea instanţei de tutelă.

(2) În lipsa încuviinţării sau a autorizării prevăzute la alin. (1), convenţia încheiată de minor poate fi anulată în condiţiile art. 46, care se aplică în mod corespunzător.

(3) Acţiunea în anulare nu poate fi formulată dacă a trecut un an de la încheierea căsătoriei.

Art. 338. Nulitatea convenţiei matrimoniale. În cazul în care convenţia matrimonială este nulă sau anulată, între soţi se aplică regimul comunităţii legale, fără a fi afectate drepturile dobândite de terţii de bună-credinţă.

Secţiunea a 2-a
Regimul comunităţii legale

Art. 339. Bunurile comune. Bunurile dobândite în timpul regimului comunităţii legale de oricare dintre soţi sunt, de la data dobândirii lor, bunuri comune în devălmăşie ale soţilor.

Art. 340. Bunurile proprii. Nu sunt bunuri comune, ci bunuri proprii ale fiecărui soţ:

a) bunurile dobândite prin moştenire legală, legat sau donaţie, cu excepţia cazului în care dispunătorul a prevăzut, în mod expres, că ele vor fi comune;

b) bunurile de uz personal;

c) bunurile destinate exercitării profesiei unuia dintre soţi, dacă nu sunt elemente ale unui fond de comerţ care face parte din comunitatea de bunuri;

d) drepturile patrimoniale de proprietate intelectuală asupra creaţiilor sale şi asupra semnelor distinctive pe care le-a înregistrat;

e) bunurile dobândite cu titlu de premiu sau recompensă, manuscrisele ştiinţifice sau literare, schiţele şi proiectele artistice, proiectele de invenţii şi alte asemenea bunuri;

f) indemnizaţia de asigurare şi despăgubirile pentru orice prejudiciu material sau moral adus unuia dintre soţi;

g) bunurile, sumele de bani sau orice valori care înlocuiesc un bun propriu, precum şi bunul dobândit în schimbul acestora;

h) fructele bunurilor proprii.

• **LPA.** *Art. 33. Art. 340 şi 341 NCC sunt aplicabile şi căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a NCC, ori de câte ori actul juridic sau faptul juridic în temeiul căruia a fost dobândit bunul intervine după această dată.*

Art. 341. Veniturile din muncă şi cele asimilate acestora. Veniturile din muncă, sumele de bani cuvenite cu titlu de pensie în cadrul asigurărilor sociale şi altele asemenea, precum şi veniturile cuvenite în temeiul unui drept de proprietate intelectuală sunt bunuri comune, indiferent de data dobândirii lor, însă numai în cazul în care creanţa privind încasarea lor devine scadentă în timpul comunităţii.

• **LPA.** *V. art. 33 LPA (supra, art. 340 NCC).*

Art. 342. Regimul juridic al bunurilor proprii. Fiecare soţ poate folosi, administra şi dispune liber de bunurile sale proprii, în condiţiile legii.

Art. 343. Dovada bunurilor soţilor. (1) Calitatea de bun comun nu trebuie să fie dovedită.

(2) Dovada că un bun este propriu se poate face între soţi prin orice mijloc de probă. În cazul prevăzut la art. 340 lit. a), dovada se face în condiţiile legii.

(3) Pentru bunurile mobile dobândite anterior căsătoriei, înainte de încheierea acesteia se întocmeşte un inventar de către notarul public sau sub semnătură privată, dacă părţile convin astfel. În lipsa inventarului, se prezumă, până la proba contrară, că bunurile sunt comune.

Art. 344. Formalităţile de publicitate. Oricare dintre soţi poate cere să se facă menţiune în cartea funciară ori, după caz, în alte registre de publicitate prevăzute de lege despre apartenenţa unui bun la comunitate.

Art. 345. Actele de conservare, de folosinţă şi de administrare. (1) Fiecare soţ are dreptul de a folosi bunul comun fără consimţământul expres al celuilalt soţ. Cu toate acestea, schimbarea destinaţiei bunului comun nu se poate face decât prin acordul soţilor.

(2) De asemenea, fiecare soţ poate încheia singur acte de conservare, acte de administrare cu privire la oricare dintre bunurile comune, precum şi acte de dobândire a bunurilor comune.

(3) Dispoziţiile art. 322 rămân aplicabile.

(4) În măsura în care interesele sale legate de comunitatea de bunuri au fost prejudiciate printr-un act juridic, soţul care nu a participat la încheierea actului nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soţ, fără a fi afectate drepturile dobândite de terţii de bună-credinţă.

• LPA. *Art. 34. Art. 345-350 NCC sunt aplicabile şi căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a NCC, dacă actul sau faptul juridic cu privire la un bun comun a intervenit după această dată.*

Art. 346. Actele de înstrăinare şi de grevare. (1) Actele de înstrăinare sau de grevare cu drepturi reale având ca obiect bunurile comune nu pot fi încheiate decât cu acordul ambilor soţi.

(2) Cu toate acestea, oricare dintre soţi poate dispune singur, cu titlu oneros, de bunurile mobile comune a căror înstrăinare nu este supusă, potrivit legii, anumitor formalităţi de publicitate. Dispoziţiile art. 345 alin. (4) rămân aplicabile.

(3) Sunt, de asemenea, exceptate de la prevederile alin. (1) darurile obişnuite.

• LPA. *V. art. 34 LPA (supra, art. 345 NCC).*

Art. 347. Nulitatea relativă. (1) Actul încheiat fără consimţământul expres al celuilalt soţ, atunci când el este necesar potrivit legii, este anulabil.

(2) Terţul dobânditor care a depus diligenţa necesară pentru a se informa cu privire la natura bunului este apărat de efectele nulităţii. Dispoziţiile art. 345 alin. (4) rămân aplicabile.

• LPA. *V. art. 34 LPA (supra, art. 345 NCC).*

Art. 348. Aportul de bunuri comune. Bunurile comune pot face obiectul unui aport la societăţi, asociaţii sau fundaţii, în condiţiile legii.

• LPA. *V. art. 34 LPA (supra, art. 345 NCC).*

Art. 349. Regimul aporturilor. (1) Sub sancţiunea prevăzută la art. 347, niciunul dintre soţi nu poate singur, fără consimţământul scris al celuilalt soţ, să dispună de bunurile comune ca aport la o societate sau pentru dobândirea de părţi sociale ori, după caz, de acţiuni. În cazul societăţilor reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, ale căror acţiuni sunt tranzacţionate pe o piaţă reglementată, soţul care nu şi-a dat consimţământul scris la întrebuinţarea bunurilor comune nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soţ, fără a fi afectate drepturile dobândite de terţi.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), calitatea de asociat este recunoscută soţului care a aportat bunul comun, dar părţile sociale sau acţiunile sunt bunuri comune. Soţul

asociat exercită singur drepturile ce decurg din această calitate şi poate realiza singur transferul părţilor sociale ori, după caz, al acţiunilor deţinute.

(3) Calitatea de asociat poate fi recunoscută şi celuilalt soţ, dacă acesta şi-a exprimat voinţa în acest sens. În acest caz, fiecare dintre soţi are calitatea de asociat pentru părţile sociale sau acţiunile atribuite în schimbul a jumătate din valoarea bunului, dacă, prin convenţie, soţii nu au stipulat alte cote-părţi. Părţile sociale sau acţiunile ce revin fiecăruia dintre soţi sunt bunuri proprii.

• **LPA.** *V. art. 34 LPA (supra, art. 345 NCC).*

Art. 350. Dispoziţii testamentare. Fiecare soţ poate dispune prin legat de partea ce i s-ar cuveni, la încetarea căsătoriei, din comunitatea de bunuri.

• **LPA.** *V. art. 34 LPA (supra, art. 345 NCC).*

Art. 351. Datoriile comune ale soţilor. Soţii răspund cu bunurile comune pentru:

a) obligaţiile născute în legătură cu conservarea, administrarea sau dobândirea bunurilor comune;

b) obligaţiile pe care le-au contractat împreună;

c) obligaţiile asumate de oricare dintre soţi pentru acoperirea cheltuielilor obişnuite ale căsătoriei;

d) repararea prejudiciului cauzat prin însuşirea, de către unul dintre soţi, a bunurilor aparţinând unui terţ, în măsura în care, prin aceasta, au sporit bunurile comune ale soţilor.

• **LPA.** *Art. 35. Art. 351-354 NCC sunt aplicabile şi căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a NCC, dacă datoria s-a născut după această dată.*

Art. 352. Răspunderea subsidiară pentru datoriile comune. (1) În măsura în care obligaţiile comune nu au fost acoperite prin urmărirea bunurilor comune, soţii răspund solidar, cu bunurile proprii. În acest caz, cel care a plătit datoria comună se subrogă în drepturile creditorului pentru ceea ce a suportat peste cota-parte ce i-ar reveni din comunitate dacă lichidarea s-ar face la data plăţii datoriei.

(2) Soţul care a plătit datoria comună în condiţiile alin. (1) are un drept de retenţie asupra bunurilor celuilalt soţ până la acoperirea integrală a creanţelor pe care acesta i le datorează.

• **LPA.** *V. art. 35 LPA (supra, art. 351 NCC).*

Art. 353. Urmărirea bunurilor comune. (1) Bunurile comune nu pot fi urmărite de creditorii personali ai unuia dintre soţi.

(2) Cu toate acestea, după urmărirea bunurilor proprii ale soţului debitor, creditorul său personal poate cere partajul bunurilor comune, însă numai în măsura necesară pentru acoperirea creanţei sale.

(3) Bunurile astfel împărţite devin bunuri proprii.

• **LPA.** *V. art. 35 LPA (supra, art. 351 NCC).*

Art. 354. Urmărirea veniturilor din profesie. Veniturile din muncă ale unui soţ, precum şi cele asimilate acestora nu pot fi urmărite pentru datoriile comune asumate de către celălalt soţ, cu excepţia celor prevăzute la art. 351 lit. c).

• **LPA.** *V. art. 35 LPA (supra, art. 351 NCC).*

Art. 355. Lichidarea regimului comunităţii. (1) La încetarea comunităţii, aceasta se lichidează prin hotărâre judecătorească sau act autentic notarial.

(2) Până la finalizarea lichidării, comunitatea subzistă atât în privinţa bunurilor, cât şi în privinţa obligaţiilor.

(3) Când comunitatea încetează prin decesul unuia dintre soţi, lichidarea se face între soţul supravieţuitor şi moştenitorii soţului decedat. În acest caz, obligaţiile soţului decedat se divid între moştenitori proporţional cu cotele ce le revin din moştenire.

Art. 356. Efectele încetării regimului comunităţii. Dacă regimul comunităţii de bunuri încetează prin desfacerea căsătoriei, foştii soţi rămân coproprietari în devălmăşie asupra bunurilor comune până la stabilirea cotei-părţi ce revine fiecăruia.

Art. 357. Lichidarea comunităţii. Partajul. (1) În cadrul lichidării comunităţii, fiecare dintre soţi preia bunurile sale proprii, după care se va proceda la partajul bunurilor comune şi la regularizarea datoriilor.

(2) În acest scop, se determină mai întâi cota-parte ce revine fiecărui soţ, pe baza contribuţiei sale atât la dobândirea bunurilor comune, cât şi la îndeplinirea obligaţiilor comune. Până la proba contrară, se prezumă că soţii au avut o contribuţie egală.

(3) Dispoziţiile art. 364 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

Art. 358. Partajul în timpul regimului comunităţii. (1) În timpul regimului comunităţii, bunurile comune pot fi împărţite, în tot sau în parte, prin act încheiat în formă autentică notarială, în caz de bună învoială, ori pe cale judecătorească, în caz de neînţelegere.

(2) Prevederile art. 357 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

(3) Bunurile atribuite fiecărui soţ prin partaj devin bunuri proprii, iar bunurile neîmpărţite rămân bunuri comune.

(4) Regimul comunităţii nu încetează decât în condiţiile legii, chiar dacă toate bunurile comune au fost împărţite potrivit acestui articol.

• LPA. *Art. 36. (1) Disp. art. 358 NCC sunt aplicabile şi căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a NCC, dacă actul de împărţire a bunurilor comune se încheie după această dată. (2) În cazul cererilor de împărţire a bunurilor comune aflate în curs de judecată în primă instanţă la data intrării în vigoare a NCC, instanţa de judecată poate dispune împărţirea bunurilor comune în timpul căsătoriei, fără a mai fi necesară examinarea motivelor temeinice.*

Art. 359. Convenţiile contrare regimului comunităţii legale. Orice convenţie contrară dispoziţiilor prezentei secţiuni este lovită de nulitate absolută, în măsura în care nu este compatibilă cu regimul comunităţii convenţionale.

Secţiunea a 3-a
Regimul separaţiei de bunuri

Art. 360. Regimul bunurilor. (1) Fiecare dintre soţi este proprietar exclusiv în privinţa bunurilor dobândite înainte de încheierea căsătoriei, precum şi a celor pe care le dobândeşte în nume propriu după această dată.

(2) Prin convenţie matrimonială, părţile pot stipula clauze privind lichidarea acestui regim în funcţie de masa de bunuri achiziţionate de fiecare dintre soţi în timpul căsătoriei, în baza căreia se va calcula creanţa de participare. Dacă părţile nu au convenit altfel, creanţa de participare reprezintă jumătate din diferenţa valorică dintre cele două mase de achiziţii nete şi va fi datorată de către soţul a cărui masă de achiziţii nete este mai mare, putând fi plătită în bani sau în natură.

Art. 361. Inventarul bunurilor mobile. (1) La adoptarea acestui regim, notarul public întocmeşte un inventar al bunurilor mobile proprii, indiferent de modul lor de dobândire.

(2) Se poate întocmi un inventar şi pentru bunurile mobile dobândite în timpul separaţiei de bunuri.

(3) În toate cazurile, pentru opozabilitate faţă de terţi, inventarul se anexează la convenţia matrimonială, supunându-se aceloraşi formalităţi de publicitate ca şi convenţia matrimonială.

(4) În lipsa inventarului se prezumă, până la proba contrară, că dreptul de proprietate exclusivă aparţine soţului posesor.

(5) Dacă bunul a fost dobândit printr-un act juridic supus, potrivit legii, unei condiţii de formă pentru validitate ori unor cerinţe de publicitate, dreptul de proprietate exclusivă nu se poate dovedi decât prin înscrisul care îndeplineşte formele cerute de lege.

Art. 362. Bunurile proprietate comună pe cote-părţi. (1) Bunurile dobândite împreună de soţi aparţin acestora în proprietate comună pe cote-părţi, în condiţiile legii.

(2) Dovada coproprietăţii se face în condiţiile art. 361, care se aplică în mod corespunzător.

Art. 363. Folosinţa bunurilor celuilalt soţ. (1) Soţul care se foloseşte de bunurile celuilalt soţ fără împotrivirea acestuia din urmă are obligaţiile unui uzufructuar, cu excepţia celor prevăzute la art. 723, 726 şi 727. El este dator să restituie numai fructele existente la data solicitării lor de către celălalt soţ sau, după caz, la data încetării ori schimbării regimului matrimonial.

(2) Dacă unul dintre soţi încheie singur un act prin care dobândeşte un bun, folosindu-se, în tot sau în parte, de bunuri aparţinând celuilalt soţ, acesta din urmă poate alege, în proporţia bunurilor proprii folosite fără acordul său, între a reclama pentru sine proprietatea bunului achiziţionat şi a pretinde daune-interese de la soţul dobânditor. Proprietatea nu poate fi însă reclamată decât înainte ca soţul dobânditor să dispună de bunul dobândit, cu excepţia cazului în care terţul dobânditor a cunoscut că bunul a fost achiziţionat de către soţul vânzător prin valorificarea bunurilor celuilalt soţ.

Art. 364. Răspunderea pentru obligaţiile personale. (1) Niciunul dintre soţi nu poate fi ţinut de obligaţiile născute din acte săvârşite de celălalt soţ.

(2) Cu toate acestea, soţii răspund solidar pentru obligaţiile asumate de oricare dintre ei pentru acoperirea cheltuielilor obişnuite ale căsătoriei şi a celor legate de creşterea şi educarea copiilor.

Art. 365. Dreptul de retenţie. La încetarea regimului separaţiei de bunuri, fiecare dintre soţi are un drept de retenţie asupra bunurilor celuilalt până la acoperirea integrală a datoriilor pe care le au unul faţă de celălalt.

Secţiunea a 4-a
Regimul comunităţii convenţionale

Art. 366. Domeniul de aplicare. Regimul comunităţii convenţionale se aplică atunci când, în condiţiile şi limitele prevăzute în prezenta secţiune, se derogă, prin convenţie matrimonială, de la dispoziţiile privind regimul comunităţii legale.

Art. 367. Obiectul convenţiei matrimoniale. În cazul în care se adoptă comunitatea convenţională, convenţia matrimonială se poate referi la unul sau mai multe dintre următoarele aspecte:

a) includerea în comunitate, în tot ori în parte, a bunurilor dobândite sau a datoriilor proprii născute înainte ori după încheierea căsătoriei, cu excepţia bunurilor prevăzute la art. 340 lit. b) şi c);

b) restrângerea comunităţii la bunurile sau datoriile anume determinate în convenţia matrimonială, indiferent dacă sunt dobândite ori, după caz, născute înainte sau în timpul căsătoriei, cu excepţia obligaţiilor prevăzute la art. 351 lit. c);

c) obligativitatea acordului ambilor soţi pentru încheierea anumitor acte de administrare; în acest caz, dacă unul dintre soţi se află în imposibilitate de a-şi exprima voinţa sau se opune în mod abuziv, celălalt soţ poate să încheie singur actul, însă numai cu încuviinţarea prealabilă a instanţei de tutelă;

d) includerea clauzei de preciput; executarea clauzei de preciput se face în natură sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin echivalent, din valoarea activului net al comunităţii;

e) modalităţi privind lichidarea comunităţii convenţionale.

Art. 368. Alte dispoziţii aplicabile. În măsura în care prin convenţie matrimonială nu se prevede altfel, regimul juridic al comunităţii convenţionale se completează cu dispoziţiile legale privind regimul comunităţii legale.

Secţiunea a 5-a
Modificarea regimului matrimonial

§1. Modificarea convenţională

Art. 369. Condiţii. (1) După cel puţin un an de la încheierea căsătoriei, soţii pot, ori de câte ori doresc, să înlocuiască regimul matrimonial existent cu un alt regim matrimonial ori să îl modifice, cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege pentru încheierea convenţiilor matrimoniale.

(2) Dispoziţiile art. 291, 334, 335 şi 361 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(3) Creditorii prejudiciaţi prin schimbarea sau lichidarea regimului matrimonial pot formula acţiunea revocatorie în termen de un an de la data la care au fost îndeplinite formalităţile de publicitate sau, după caz, de când au luat cunoştinţă mai înainte de aceste împrejurări pe altă cale.

(4) Creditorii prevăzuţi la alin. (3) pot invoca oricând, pe cale de excepţie, inopozabilitatea modificării sau lichidării regimului matrimonial făcute în frauda intereselor lor.

• LPA. *Art. 37. Disp. art. 369 NCC priv. modificarea convenţională a regimului matrimonial sunt aplicabile şi căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a NCC.*

§2. Modificarea judiciară

• LPA. *Art. 38. Disp. art. 370-372 NCC priv. separaţia judiciară de bunuri sunt aplicabile şi căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a NCC, dacă actele prin care se pun în pericol interesele patrimoniale ale familiei sunt încheiate de unul dintre soţi după această dată.*

Art. 370. Separaţia judiciară de bunuri. (1) Dacă regimul matrimonial al soţilor este cel al comunităţii legale sau convenţionale, instanţa, la cererea unuia dintre soţi, poate pronunţa separaţia de bunuri, atunci când celălalt soţ încheie acte care pun în pericol interesele patrimoniale ale familiei.

(2) Totodată, instanţa va face aplicarea dispoziţiilor art. 357.

(3) Dispoziţiile art. 291, 334, 335 şi 361 se aplică în mod corespunzător.

Art. 371. Efectele între soţi. (1) Separaţia de bunuri pronunţată de către instanţă face ca regimul matrimonial anterior să înceteze, iar soţilor li se aplică regimul matrimonial prevăzut la art. 360-365.

(2) Între soţi, efectele separaţiei se produc de la data formulării cererii, cu excepţia cazului în care instanţa, la cererea oricăruia dintre ei, dispune ca aceste efecte să li se aplice de la data despărţirii în fapt.

Art. 372. Efectele faţă de terţi. (1) Creditorii soţilor nu pot cere separaţia de bunuri, dar pot interveni în cauză.

(2) Dispoziţiile art. 369 alin. (3) şi (4) se aplică în mod corespunzător.

Capitolul VII
Desfacerea căsătoriei

• LPA. *Art. 39. (1) Disp. NCC priv. divorţul se aplică fără a se deosebi între căsătoriile încheiate înainte sau după intrarea sa în vigoare.*

Secţiunea 1
Cazurile de divorţ

§1. Dispoziţii generale

Art. 373. Motive de divorţ. Divorţul poate avea loc:

a) prin acordul soţilor, la cererea ambilor soţi sau a unuia dintre soţi acceptată de celălalt soţ;

b) atunci când, din cauza unor motive temeinice, raporturile dintre soţi sunt grav vătămate şi continuarea căsătoriei nu mai este posibilă;

c) la cererea unuia dintre soţi, după o separare în fapt care a durat cel puţin 2 ani;

d) la cererea aceluia dintre soţi a cărui stare de sănătate face imposibilă continuarea căsătoriei.

• DISPOZIŢII CONEXE. *O.U.G. nr. 80/2013 priv. taxele judiciare de timbru (M. Of. nr. 392 din 29 iunie 2013): „Art. 15. Taxele judiciare de timbru pentru unele acţiuni şi cereri referitoare la raporturile de familie sunt următoarele: a) pentru cererea de divorţ întemeiată pe prevederile art. 373 lit. a) L. nr. 287/2009 privind NCC, rep., cu modif. ult., denumită în continuare NCC – 200 lei; b) pentru cererea de divorţ întemeiată pe prevederile art. 373 lit. b) şi c) NCC – 100 lei; c) pentru cererea de divorţ întemeiată pe prevederile art. 373 lit. d) NCC – 50 lei".*

§2. Divorţul prin acordul soţilor pe cale judiciară

Art. 374. Condiţii. (1) Divorţul prin acordul soţilor poate fi pronunţat indiferent de durata căsătoriei şi indiferent dacă există sau nu copii minori rezultaţi din căsătorie.

(2) Divorţul prin acordul soţilor nu poate fi admis dacă unul dintre soţi este pus sub interdicţie.

(3) Instanţa este obligată să verifice existenţa consimţământului liber şi neviciat al fiecărui soţ.

• LPA. *Art. 40. În cazul cererilor de divorţ formulate anterior intrării în vigoare a NCC, instanţa poate să dispună divorţul prin acordul soţilor, dacă sunt îndeplinite condiţiile prevăzute la art. 373 lit. a) şi art. 374 NCC.*

§3. Divorţul prin acordul soţilor pe cale administrativă sau prin procedură notarială

• LPA. *Art. 41. Disp. NCC priv. divorţul prin acordul soţilor pe cale administrativă sau prin procedură notarială sunt aplicabile şi căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a NCC.*

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI SERVICIUL DE REFERINŢE

Art. 375. Condiţii. (1) Dacă soţii sunt de acord cu divorţul şi nu au copii minori, născuţi din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptaţi, ofiţerul de stare civilă ori notarul public de la locul căsătoriei sau al ultimei locuinţe comune a soţilor poate constata desfacerea căsătoriei prin acordul soţilor, eliberându-le un certificat de divorţ, potrivit legii.

(2) Divorţul prin acordul soţilor poate fi constatat de notarul public şi în cazul în care există copii minori născuţi din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptaţi, dacă soţii convin asupra tuturor aspectelor referitoare la numele de familie pe care să îl poarte după divorţ, exercitarea autorităţii părinteşti de către ambii părinţi, stabilirea locuinţei copiilor după divorţ, modalitatea de păstrare a legăturilor personale dintre părintele separat şi fiecare dintre copii, precum şi stabilirea contribuţiei părinţilor la cheltuielile de creştere, educare, învăţătură şi pregătire profesională a copiilor. Dacă din raportul de anchetă socială rezultă că acordul soţilor privind exercitarea în comun a autorităţii părinteşti sau cel privind stabilirea locuinţei copiilor nu este în interesul copilului, sunt aplicabile prevederile art. 376 alin. (5).

(3) Dispoziţiile art. 374 alin. (2) sunt aplicabile în mod corespunzător.

• DISPOZIŢII CONEXE. *L. nr. 76/2012 (LPA NCPC – M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012; cu modif. ult.): „Art. 75. În sensul art. 375 NCC, în cazul căsătoriilor încheiate în străinătate, prin locul încheierii căsătoriei se înţelege localitatea în al cărei registru de stare civilă s-a transcris certificatul de căsătorie".*

Art. 376. Procedura. (1) Cererea de divorţ se depune de soţi împreună. Ofiţerul de stare civilă sau notarul public înregistrează cererea şi le acordă un termen de reflecţie de 30 de zile.

(2) Prin excepţie de la prevederile alin. (1), cererea de divorţ se poate depune la notarul public şi prin mandatar cu procură autentică.

(3) La expirarea acestui termen, soţii se prezintă personal, iar ofiţerul de stare civilă sau, după caz, notarul public verifică dacă soţii stăruie să divorţeze şi dacă, în acest sens, consimţământul lor este liber şi neviciat.

(4) Dacă soţii stăruie în divorţ, ofiţerul de stare civilă sau, după caz, notarul public eliberează certificatul de divorţ fără să facă vreo menţiune cu privire la culpa soţilor.

(5) Dispoziţiile art. 383 alin. (1) şi (3) se aplică în mod corespunzător. Dacă soţii nu se înţeleg asupra numelui de familie pe care să îl poarte după divorţ ori, în cazul prevăzut la art. 375 alin. (2), asupra exercitării în comun a drepturilor părinteşti, ofiţerul de stare civilă sau, după caz, notarul public emite o dispoziţie de respingere a cererii de divorţ şi îndrumă soţii să se adreseze instanţei de judecată, potrivit prevederilor art. 374.

(6) Soluţionarea cererilor privind alte efecte ale divorţului asupra cărora soţii nu se înţeleg este de competenţa instanţei judecătoreşti.

• DISPOZIŢII CONEXE. *Metodologia priv. aplic. unitară a disp. în materie de stare civilă (H.G. nr. 64/2011 – M. Of. nr. 151 din 2 martie 2011; cu modif. ult.): „Cap. IX. Constatarea desfacerii căsătoriei prin acordul soţilor de către ofiţerul de stare civilă. Secţ. 1. Dispoziţii generale. Art. 164. Ofiţerul de stare civilă constată desfacerea căsătoriei, prin divorţ pe cale administrativă, dacă soţii sunt de acord cu divorţul şi nu au copii minori, născuţi din căsătorie sau adoptaţi. Art. 165. (1) Înregistrarea cererilor de divorţ pe cale administrativă se*

face separat în Registrul de intrare-ieşire al cererilor de divorţ, al cărui model este stabilit în anx. nr. 60. (2) Numerele de înregistrare se repartizează de către structura de specialitate din cadrul unităţii administrativ-teritoriale în mod distinct faţă de cele repartizate pentru alte categorii de cereri. (3) Evidenţa certificatelor de divorţ eliberate se ţine într-un registru al cărui model este stabilit în anx. nr. 61. **Secţ. 2. Înregistrarea cererii de divorţ pe cale administrativă.**

Art. 166. (1) Cererea de divorţ pe cale administrativă se face în scris, se depune şi se semnează personal de către ambii soţi, în faţa ofiţerului de stare civilă delegat de la primăria care are în păstrare actul de căsătorie sau pe raza căreia se află ultima locuinţă comună a soţilor, potrivit modelului prevăz. în anx. nr. 62. (2) În cererea de divorţ fiecare dintre soţi declară pe propria răspundere că: a) este de acord cu desfacerea căsătoriei; b) nu are copii minori cu celălalt soţ, născuţi din căsătorie sau adoptaţi împreună cu acesta; c) nu este pus sub interdicţie; d) nu a mai solicitat altor autorităţi desfacerea căsătoriei. (3) În cererea de divorţ soţii declară pe propria răspundere: a) adresa ultimei locuinţe comune; b) numele pe care fiecare sau, după caz, numai unul dintre aceştia urmează să îl poarte după desfacerea căsătoriei.

Art. 167. (1) La depunerea cererii de divorţ, ofiţerul de stare civilă delegat solicită soţilor următoarele documente: a) certificatele de naştere şi căsătorie ale soţilor, în original şi în copie; b) documentele cu care se face dovada identităţii, în original şi copie. (2) Documentele prevăzute la alin. (1) trebuie însoţite şi de o declaraţie dată în faţa ofiţerului de stare civilă, în situaţia în care ultima locuinţă comună declarată potrivit art. 166 alin. (3) lit. a) nu este aceeaşi cu domiciliul sau reşedinţa ambilor soţi înscris/ă în actele de identitate. (3) În cazul cetăţenilor străini, certificatele de naştere trebuie să îndeplinească cerinţele de legalitate prevăzute în convenţiile internaţionale şi tratatele încheiate între România şi statele ai căror cetăţeni sunt. (4) În cazul persoanelor care nu cunosc limba română, depunerea cererii de divorţ se face în prezenţa unui interpret şi traducător autorizat, iar în cazul persoanelor cu handicap auditiv sau surdocecitate, a unui interpret autorizat al limbajului mimico-gestual ori al limbajului specific persoanelor cu surdocecitate, încheindu-se în acest sens un proces-verbal, al cărui model este prezentat în anexa nr. 63. (5) După confruntarea datelor din documentele prezentate conform alin. (1) şi, după caz, alin. (2) cu datele înscrise în cererea de divorţ, ofiţerul de stare civilă delegat certifică pentru conformitate copiile depuse, cu excepţia certificatului de căsătorie, în cazul căruia se reţine originalul. (6) Valabilitatea documentelor cu care se face dovada identităţii solicitanţilor se verifică de către ofiţerul de stare civilă delegat atât la momentul depunerii cererii, cât şi la data eliberării certificatului de divorţ.

Art. 168. Dovada identităţii se poate face de către soţi cu unul dintre următoarele documente: a) pentru cetăţenii români – cartea de identitate, cartea de identitate provizorie, buletinul de identitate sau, în cazul cetăţenilor români cu domiciliul în străinătate, paşaportul, care să se afle în termenul de valabilitate atât la momentul depunerii cererii, cât şi la data eliberării certificatului de divorţ; b) pentru cetăţenii UE sau ai SEE – documentul de identitate sau paşaportul emis de statul aparţinător; c) pentru apatrizi – paşaport emis în baza Convenţiei privind statutul apatrizilor din anul 1954, însoţit de permisul de şedere temporar sau permanent, după caz; d) pentru cetăţenii străini din statele terţe – paşaportul emis de statul ai cărui cetăţeni sunt, în care să fie aplicată viza de intrare pe teritoriul României; viza trebuie să fie valabilă atât la data depunerii, cât şi la data eliberării certificatului de divorţ; e) pentru cetăţenii străini beneficiari ai protecţiei internaţionale în România – documentul de călătorie emis în baza Convenţiei de la Geneva din 1951 sau, după caz, documentul de călătorie pentru străinii care au obţinut protecţie subsidiară; f) pentru cetăţenii străini solicitanţi de azil în România – paşaportul emis de statul ai cărui cetăţeni sunt, însoţit de documentul temporar de identitate.

Art. 169. Ofiţerul de stare civilă delegat înregistrează cererea de divorţ în ziua în care a fost primită şi acordă soţilor un termen de 30 de zile calendaristice, calculate de la data depunerii cererii, pentru eventuala retragere a acesteia.

Art. 170. (1) Cererea de divorţ este însoţită de documentele prevăzute la art. 167 şi se constituie

într-un dosar de divorţ. (2) Numerotarea dosarelor de divorţ se face cronologic, în ordinea primirii, pe ani calendaristici. ***Secţ. 3. Procedura divorţului pe cale administrativă şi eliberarea certificatelor de divorţ. Art. 171.*** *(1) La expirarea termenului de 30 de zile calendaristice, ofiţerul de stare civilă delegat verifică dacă soţii stăruie să divorţeze şi dacă, în acest sens, consimţământul lor este liber şi neviciat, solicitând soţilor o declaraţie, potrivit modelului stabilit în anexa nr. 64. (2) În situaţia în care ambii soţi sau numai unul dintre aceştia înţeleg/înţelege să renunţe la divorţ, completează o declaraţie, potrivit modelului stabilit în anexa nr. 65. (3) Dispoziţiile art. 167 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.* ***Art. 172.*** *(1) Dacă soţii nu se prezintă împreună, după termenul prevăzut la art. 171 alin. (1), dosarul de divorţ se clasează, prin întocmirea unui referat, potrivit modelului stabilit în anexa nr. 66. (2) Dosarul de divorţ se clasează în aceleaşi condiţii prevăzute la alin. (1), în următoarele cazuri: a) dacă ambii soţi sau numai unul dintre aceştia înţeleg/înţelege să renunţe la divorţ, potrivit art. 171 alin. (2); b) dacă, înainte de finalizarea procedurii de divorţ, unul dintre soţi este pus sub interdicţie; c) dacă, înainte de finalizarea procedurii de divorţ, intervine naşterea unui copil; d) dacă, înainte de finalizarea procedurii de divorţ, unul dintre soţi a decedat, căsătoria încetând prin deces. (3) Referatul întocmit în condiţiile alin. (1) sau (2) se arhivează la dosarul de divorţ.* ***Art. 173.*** *(1) Dacă sunt întrunite condiţiile prevăzute la art. 166 alin. (2) şi alin. (3) lit. b) şi la art. 171 alin. (1), ofiţerul de stare civilă constată desfacerea căsătoriei prin acordul soţilor şi eliberează certificatul de divorţ, potrivit modelului stabilit în anexa nr. 67, care va fi înmânat foştilor soţi într-un termen maxim de 5 zile lucrătoare. (2) Numărul certificatului de divorţ este distinct de numărul dosarului de divorţ, în ordinea soluţionării dosarelor. Data eliberării certificatului de divorţ constituie data la care este desfăcută căsătoria. (3) La data desfacerii căsătoriei, ofiţerul de stare civilă delegat anulează cartea de identitate a fostului soţ care îşi schimbă numele de familie prin divorţ, prin tăierea colţului în care se află înscrisă perioada de valabilitate. În cazul cărţilor de identitate provizorii şi buletinelor de identitate, anularea se face prin înscrierea menţiunii «Desfăcut căsătoria cu ..., înregistrată la numărul ..., prin Certificatul de divorţ nr. .... din ... al Primăriei ... judeţul ... Titularul va purta numele de familie ... Actul de identitate va fi preschimbat până la data de ....» Termenul de preschimbare este de 15 zile. (4) Certificatul de căsătorie reţinut la dosarul de divorţ se transmite spre anulare primăriei emitente la data eliberării certificatului de divorţ.* ***Art. 174.*** *(1) În vederea realizării evidenţei centralizate a certificatelor de divorţ, la nivelul DEPABD se constituie Registrul unic al certificatelor de divorţ, care se poate ţine şi în sistem informatic. (2) Înainte de eliberarea certificatului de divorţ ca urmare a constatării desfacerii căsătoriei prin acordul soţilor, ofiţerul de stare civilă delegat solicită, prin intermediul structurii de stare civilă din cadrul direcţiei judeţene de evidenţă a persoanelor, alocarea, din Registrul unic al certificatelor de divorţ, a numărului certificatului de divorţ, care urmează a fi înscris pe acesta. (3) În cazul în care, în urma solicitării adresate, se constată că pentru acelaşi divorţ s-a alocat, din Registrul unic al certificatelor de divorţ, număr de certificat la cererea unui alt ofiţer de stare civilă sau a unui notar public, registrul va respinge solicitarea de înregistrare a certificatului de divorţ.* ***Art. 175.*** *Certificatul de divorţ se întocmeşte în 3 exemplare originale, din care două se înmânează părţilor pe bază de semnătură pe cererea de divorţ şi în registrul de evidenţă a certificatelor de divorţ, iar un exemplar rămâne la dosarul de divorţ.* ***Art. 176.*** *Pe certificatul de divorţ nu se înscriu menţiuni cu privire la motivele divorţului sau culpa soţilor.* ***Art. 177.*** *(1) În caz de pierdere, distrugere sau furt al certificatului de divorţ, ofiţerul de stare civilă delegat eliberează un duplicat, conform cu originalul aflat în arhiva proprie, în baza cererii formulate de către unul dintre foştii soţi, personal sau prin împuternicit cu procură specială. (2) La eliberarea duplicatelor certificatelor de divorţ se menţionează în partea superioară dreaptă menţiunea «DUPLICAT». (3) Cererea se depune la SPCLEP sau, după caz, la primăria unităţii administrativ-teritoriale care are în păstrare dosarul de divorţ, făcându-se menţiuni despre aceasta în dosarul de divorţ.* ***Secţ. 4. Procedura***

respingerii cererii de divorţ pe cale administrativă. Art. 178. În situaţia în care constată că nu sunt întrunite condiţiile prevăzute de Codul familiei pentru desfacerea căsătoriei prin acordul părţilor, ofiţerul de stare civilă delegat întocmeşte un referat, potrivit modelului stabilit în anexa nr. 68, prin care propune respingerea cererii de divorţ şi emiterea unei dispoziţii de respingere de către primar. Secţ. 5. Înscrierea menţiunilor de divorţ şi actualizarea RNEP. Art. 179. (1) În cazul în care cererea de divorţ se depune la SPCLEP sau, după caz, la primăria unităţii administrativ-teritoriale care are în păstrare actul de căsătorie, după emiterea certificatului de divorţ, ofiţerul de stare civilă delegat înscrie de îndată pe marginea actului de căsătorie următoarea menţiune: «Desfăcut căsătoria prin Certificatul de divorţ nr. ... din ... .al Primăriei ... judeţul ... Fostul soţ va purta numele de familie ...., iar fosta soţie numele de familie ...». (2) În termen de maximum 10 zile de la înscrierea menţiunii prevăzute la alin. (1), ofiţerul de stare civilă delegat de la SPCLEP sau, după caz, de la primăria unităţii administrativ-teritoriale care are în păstrare actul de căsătorie transmite: a) comunicare de menţiune la exemplarul II al actului de căsătorie şi la actele de naştere ale foştilor soţi; b) copia certificatului de divorţ la structura de evidenţă a persoanelor din cadrul SPCLEP de la domiciliul soţilor, în vederea înregistrării menţiunii în RNEP. (3) În cazul cetăţenilor străini, în acelaşi termen stabilit la alin. (2), ofiţerul de stare civilă delegat de la SPCLEP sau, după caz, de la primăria unităţii administrativ-teritoriale care are în păstrare actul de căsătorie transmite la DEPABD extras pentru uz oficial de pe actul de căsătorie, cu menţiunea de divorţ, însoţit de copia certificatului de divorţ. Art. 180. (1) În cazul în care cererea de divorţ se depune la SPCLEP sau, după caz, la primăria unităţii administrativ-teritoriale de la ultima locuinţă comună a foştilor soţi, care nu are în păstrare actul de căsătorie, ofiţerul de stare civilă delegat transmite: a) de îndată, copia certificatului de divorţ la SPCLEP sau, după caz, la primăria unităţii administrativ-teritoriale care are în păstrare actul de căsătorie, pentru înscrierea menţiunii de divorţ; b) în termen de maximum 10 zile, copia certificatului de divorţ la structura de evidenţă a persoanelor din cadrul SPCLEP de la domiciliul soţilor, în vederea înregistrării menţiunii în RNEP. (2) Ofiţerul de stare civilă delegat care primeşte copia certificatului de divorţ înscrie de îndată menţiunea corespunzătoare în actul de căsătorie şi, în termen de maximum 10 zile, transmite comunicare de menţiune la exemplarul II al actului de căsătorie, precum şi la actele de naştere ale foştilor soţi. (3) Pe actele de naştere ale foştilor soţi se înscrie următoarea menţiune: «Desfăcut căsătoria prin Certificatul de divorţ nr. ... din ... al Primăriei ...., judeţul .... După divorţ va purta numele de familie ...». (4) Dispoziţiile art. 179 alin. (3) se aplică în mod corespunzător şi în situaţia menţionată la alin. (2). Art. 181. (1) Structura de stare civilă din cadrul direcţiei judeţene de evidenţă a persoanelor pe raza căreia se află primăria unităţii administrativ-teritoriale care a înregistrat actul de căsătorie primeşte copiile certificatelor de divorţ transmise de notarii publici. (2) La primirea copiei certificatului de divorţ de la notarii publici, structura de stare civilă prevăzută la alin. (1) înscrie de îndată pe marginea exemplarului II al actului de căsătorie următoarea menţiune: «Desfăcut căsătoria prin Certificatul de divorţ nr. .... din .... al Biroului notarului public ... din ... Fostul soţ va purta numele de familie ..., iar fosta soţie numele de familie ...» După înscrierea menţiunii, se transmite, de îndată, comunicare de menţiune la exemplarul I al actului de căsătorie. (3) Ofiţerul de stare civilă delegat de la primăria unităţii administrativ-teritoriale care a înregistrat actul de căsătorie înscrie menţiunea de divorţ şi transmite comunicările stabilite la art. 179 alin. (2) şi (3). Art. 182. (1) Certificatele de divorţ greşit completate se retrag în vederea rectificării. După rectificare, se eliberează certificatul de divorţ conform rectificării, iar cel greşit completat se anulează. (2) Certificatele de divorţ retrase şi anulate se clasează la dosarul de divorţ. Art. 183. Dosarele de divorţ se arhivează în ordinea numerelor de înregistrare, pe ani calendaristici, şi se păstrează în arhiva de stare civilă 50 de ani, după care se predau la Arhivele Naţionale".

Reg. de aplic. a L. notarilor publici şi a activităţii notariale nr. 36/1995 (OMJ nr. 2333/C/2013 – M. Of. nr. 479 din 1 august 2013; cu modif. ult.): „Cap. IV. Procedura actelor notariale. Secţ. 7. Procedura divorţului pe cale notarială. Art. 267. (1) Procedura divorţului prin acordul soţilor este de competenţa notarului public cu sediul biroului în circumscripţia judecătoriei sau a Trib. Buc., în a cărei rază teritorială s-a încheiat căsătoria sau se află ultima locuinţă comună a soţilor. (2) La primirea cererii, notarul public are obligaţia de a verifica, în prealabil, competenţa teritorială, potrivit legii. Dacă părţile insistă să înregistreze cererea cu încălcarea competenţei, notarul public procedează la înregistrarea cererii şi pronunţă o încheiere de respingere a acesteia. (3) Cererea de divorţ primeşte şi un număr de înregistrare unic la nivel naţional din Registrul naţional de evidenţă a certificatelor de divorţ (RNECD). (4) În cazul în care stabileşte că divorţul prin acordul soţilor este de competenţa altui birou notarial, notarul public îndrumă părţile să se adreseze notarului public competent. (5) În cazul în care competente sunt mai multe birouri notariale, competenţa de îndeplinire a procedurii divorţului prin acordul părţilor aparţine biroului notarial care a înregistrat primul cererea la RNECD. Art. 268. Prin ultima locuinţă comună se înţelege ultima locuinţă în care au convieţuit soţii. Dovada ultimei locuinţe comune se face, după caz, cu actele de identitate ale soţilor, din care rezultă domiciliul comun sau reşedinţa comună a acestora, ori, dacă nu se poate face dovada în acest fel, prin declaraţie autentică pe propria răspundere a fiecăruia dintre soţi, din care să rezulte care a fost ultima locuinţă comună a acestora. Declaraţia se va consemna în cererea de divorţ şi în încheierea de admitere a cererii de divorţ. Art. 269. Soţii se vor prezenta personal în faţa notarului public pentru depunerea cererii de divorţ, precum şi ulterior, în cadrul procedurii, pentru stăruinţa în cererea de divorţ şi exprimarea consimţământului liber şi neviciat cu privire la desfacerea căsătoriei. Prin excepţie, cererea de divorţ se poate depune la notarul public şi prin mandatar cu procură autentică, aceasta cuprinzând toate menţiunile necesare, potrivii: legii, la depunerea cererii. Art. 270. (1) Cererea de divorţ se face în scris şi se semnează personal de către soţi sau prin mandatar, în faţa notarului public la care se depune cererea. (2) Cererea de divorţ va cuprinde declaraţia soţilor că au ori nu copii minori născuţi din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptaţi, acordul de principiu al ambilor părinţi cu privire la copiii minori, precum şi învoiala acestora asupra numelui de familie pe care îl va purta fiecare dintre soţi după divorţ. (3) Cererea de divorţ va fi însoţită de fotocopii de pe certificatele de naştere ale soţilor, precum şi de pe actele de identitate ale acestora şi, după caz, ale copiilor minori. Odată cu depunerea cererii de divorţ, soţii vor prezenta notarului public originalul certificatului de căsătorie emis de autorităţile române, de pe care se va face copie legalizată, care va fi anexată la cererea de divorţ. (4) Originalul certificatului de căsătorie se reţine de către notarul public până la eliberarea certificatului de divorţ. (5) La primirea cererii de divorţ, notarul public verifică identitatea soţilor şi dacă datele înscrise în cererea de divorţ corespund cu datele înscrise în actele anexate cererii. Art. 271. (1) În ziua primirii cererii, notarul public înregistrează cererea în registrul de divorţuri, după ce a verificat dacă este competent şi dacă a fost plătit onorariul. (2) După înregistrarea cererii, pentru a putea continua procedura de divorţ, notarul public verifică în RNECD să nu mai fie înregistrată de către aceiaşi soţi o altă cerere de divorţ. (3) Notarul public, după ce efectuează operaţiunile prevăzute la alin. (1) şi (2), acordă soţilor un termen de reflecţie de 30 de zile şi îi informează despre aceasta la momentul înregistrării cererii. (4) La expirarea termenului prevăzut la alin. (3), în caz de neprezentare a soţilor şi în lipsa unei cereri de amânare a acestora, notarul public respinge cererea de divorţ prin încheiere. (5) Notarul public respinge cererea de divorţ dacă soţii nu se înţeleg cu privire la exercitarea drepturilor părinteşti sau la purtarea numelui de familie după divorţ. Art. 272. În vederea admiterii cererii de divorţ în cazul în care există copii minori, notarul public sesizează autoritatea competentă, ataşând cererii proiectul acordului soţilor cu privire la exercitarea autorităţii părinteşti, locuinţa copiilor, modalitatea de păstrare a legăturilor personale şi stabilirea contribuţiei fiecăruia dintre părinţi la creşterea, educarea, învăţătura şi pregătirea

profesională a copiilor după divorţ. La dosarul cauzei se depune raportul de anchetă socială, în vederea soluţionării procedurii de divorţ pe cale notarială. ***Art. 273.*** *Dacă soţii stăruie în cererea de divorţ şi dacă, în acest sens, consimţământul lor este liber şi neviciat, după autentificarea acordului părinţilor cu privire la copiii minori, notarul public întocmeşte o încheiere de admitere a cererii de divorţ prin acordul părţilor, încheiere prin care constată că aceştia îşi exprimă consimţământul liber şi neviciat şi sunt îndeplinite, cumulativ, şi celelalte condiţii legale prevăz. de NCC pentru desfacerea căsătoriei.* ***Art. 274.*** *(1) După admiterea cererii de divorţ, notarul public eliberează certificatul de divorţ prin care constată desfăcută căsătoria prin acordul părţilor. (2) Certificatul de divorţ se întocmeşte în 6 exemplare originale, din care: câte un exemplar pentru fiecare dintre soţi, un exemplar pentru dosarul de divorţ, un exemplar pentru mapa de divorţuri de la sediul biroului notarial, un exemplar pentru registrul stării civile de la locul în care s-a încheiat căsătoria sau unde s-a transcris certificatul de căsătorie eliberat într-un alt stat şi un exemplar pentru registrul stării civile deţinut de direcţia judeţeană de evidenţă a persoanelor.* ***Art. 275.*** *(1) În vederea eliberării certificatului de divorţ, notarul public va solicita, prin intermediul administratorului registrelor unice ale Uniunii, alocarea numărului pentru certificatul de divorţ din Registrul unic al certificatelor de divorţ, ţinut de Ministerul Afacerilor Interne. Numărul alocat de acest registru se înscrie de către notarul public pe certificatul de divorţ. (2) Procedura prin care notarul public cere alocarea numărului certificatului de divorţ din Registrul unic al certificatelor de divorţ se stabileşte prin protocol încheiat între Ministerul Afacerilor Interne şi Uniune.* ***Art. 276.*** *(1) Certificatul de divorţ face dovada desfacerii căsătoriei prin acordul soţilor, precum şi a numelui de familie pe care fiecare dintre soţi îl va purta după divorţ. (2) După eliberarea certificatului de divorţ, notarul public comunică, de îndată, o copie certificată de pe acesta la primăria locului în care s-a încheiat căsătoria sau unde s-a transcris certificatul de căsătorie eliberat într-un alt stat, spre a se face menţiune despre divorţ în actul de căsătorie. (3) Odată cu eliberarea certificatului de divorţ, notarul public restituie soţilor certificatul de căsătorie, pe care va înscrie menţiunea: «Desfăcut căsătoria prin certificatul de divorţ nr. .../... », urmată de semnătura şi sigiliul notarului public instrumentator. (4) În cazul admiterii cererii de divorţ, notarul public comunică de îndată, în format electronic, soluţia, în vederea închiderii poziţiei respective din RNECD.* ***Art. 277.*** *Notarul public emite o încheiere de respingere a cererii de divorţ în următoarele cazuri în care nu sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de lege pentru desfacerea căsătoriei prin acordul părţilor; a) nu are competenţa să soluţioneze cererea de divorţ; b) unul dintre soţi este pus sub interdicţie; c) unul dintre soţi nu îşi poate exprima consimţământul liber şi neviciat; d) la depunerea cererii de divorţ nu sunt prezenţi ambii soţi personal sau prin mandatar; e) unul dintre soţi sau mandatarul refuză să semneze cererea personal, în faţa notarului public; f) soţii refuză să dea declaraţiile prevăzute de prezentul regulament; g) soţii nu se înţeleg cu privire la numele de familie care urmează a fi purtat după divorţ de către fiecare dintre ei; h) soţii nu prezintă, la depunerea cererii de divorţ, actul de căsătorie în original; i) unul dintre soţi se prezintă în faţa notarului public la termenul de 30 de zile acordat şi declară că nu mai stăruie în cererea de divorţ; j) unul dintre soţi nu mai stăruie în cererea de divorţ, întrucât nu s-a prezentat în faţa notarului public la termenul stabilit pentru a declara că stăruie în cererea de divorţ; k) cererea a rămas fără obiect, întrucât căsătoria dintre soţi a fost desfăcută de către o altă autoritate competentă; l) soţii se împacă; m) soţii îşi retrag cererea de divorţ; n) soţii nu se înţeleg cu privire la obligaţiile pe care le au în legătură cu copiii minori sau cu privire la numele ce urmează să îl poarte după divorţ; o) înainte de finalizarea procedurii de divorţ unul dintre soţi a decedat, căsătoria încetând în acest mod.* ***Art. 278.*** *(1) În cazul respingerii cererii de divorţ, notarul public comunică de îndată, în format electronic, soluţia pronunţată, în vederea închiderii poziţiei respective în RNECD. (2) Rectificarea erorilor materiale din certificatul de divorţ se soluţionează potrivit dispoziţiilor în materie de stare civilă".*

Art. 377. Menţiunea în actul de căsătorie. (1) Când cererea de divorţ este depusă la primăria unde s-a încheiat căsătoria, ofiţerul de stare civilă, după emiterea certificatului de divorţ, face cuvenita menţiune în actul de căsătorie.

(2) În cazul depunerii cererii la primăria în a cărei rază teritorială soţii au avut ultima locuinţă comună, ofiţerul de stare civilă emite certificatul de divorţ şi înaintează, de îndată, o copie certificată de pe acesta la primăria locului unde s-a încheiat căsătoria, spre a se face menţiune în actul de căsătorie.

(3) În cazul constatării divorţului de către notarul public, acesta emite certificatul de divorţ şi înaintează, de îndată, o copie certificată de pe acesta la primăria locului unde s-a încheiat căsătoria, spre a se face menţiune în actul de căsătorie.

Art. 378. Refuzul ofiţerului de stare civilă sau notarului public. (1) Dacă nu sunt îndeplinite condiţiile art. 375, ofiţerul de stare civilă sau, după caz, notarul public respinge cererea de divorţ.

(2) Împotriva refuzului ofiţerului de stare civilă sau notarului public nu există cale de atac, dar soţii se pot adresa cu cererea de divorţ instanţei de judecată, pentru a dispune desfacerea căsătoriei prin acordul lor sau în baza unui alt temei prevăzut de lege.

(3) Pentru repararea prejudiciului prin refuzul abuziv al ofiţerului de stare civilă sau notarului public de a constata desfacerea căsătoriei prin acordul soţilor şi de a emite certificatul de divorţ, oricare dintre soţi se poate adresa, pe cale separată, instanţei competente.

§4. Divorţul din culpă

Art. 379. Condiţii. (1) În cazul prevăzut la art. 373 lit. b), divorţul se poate pronunţa dacă instanţa stabileşte culpa unuia dintre soţi în destrămarea căsătoriei. Cu toate acestea, dacă din probele administrate rezultă culpa ambilor soţi, instanţa poate pronunţa divorţul din culpa lor comună, chiar dacă numai unul dintre ei a făcut cerere de divorţ. Dacă culpa aparţine în totalitate reclamantului, sunt aplicabile prevederile art. 388.

(2) În ipoteza prevăzută de art. 373 lit. c), divorţul se pronunţă din culpa exclusivă a soţului reclamant, cu excepţia situaţiei în care pârâtul se declară de acord cu divorţul, când acesta se pronunţă fără a se face menţiune despre culpa soţilor.

• LPA. *Art. 42. (1) În aplic. art. 379 alin. (1) NCC, divorţul se poate pronunţa, în ipoteza prevăzută la art. 373 lit. b) NCC, din culpa unuia dintre soţi, dacă instanţa stabileşte culpa soţului pârât în destrămarea căsătoriei.*

Art. 380. Continuarea acţiunii de divorţ. (1) În situaţia prevăzută la art. 379 alin. (1), dacă soţul reclamant decedează în timpul procesului, moştenitorii săi pot continua acţiunea de divorţ.

(2) Acţiunea continuată de moştenitori este admisă numai dacă instanţa constată culpa exclusivă a soţului pârât.

§5. Divorţul din cauza stării sănătăţii unui soţ

Art. 381. Condiţiile divorţului. În cazul prevăzut la art. 373 lit. d), desfacerea căsătoriei se pronunţă fără a se face menţiune despre culpa soţilor.

Secţiunea a 2-a
Efectele divorţului

• LPA. *Art. 39. (2) Divorţul pronunţat anterior intrării în vigoare a NCC produce efectele stabilite de legea în vigoare la data când s-a pronunţat hotărârea rămasă irevocabilă.*

§1. Data desfacerii căsătoriei

Art. 382. Data desfacerii căsătoriei. (1) Căsătoria este desfăcută din ziua când hotărârea prin care s-a pronunţat divorţul a rămas definitivă.

(2) Prin excepţie, dacă acţiunea de divorţ este continuată de moştenitorii soţului reclamant, potrivit art. 380, căsătoria se socoteşte desfăcută la data decesului *[Potriv. art. 926 alin. (4) NCPC, în cazul în care acţiunea este continuată de moştenitorii soţului reclamant, căsătoria se socoteşte desfăcută la data introducerii cererii de divorţ].*

(3) În cazul prevăzut de art. 375, căsătoria este desfăcută pe data eliberării certificatului de divorţ.

§2. Efectele divorţului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre soţi

Art. 383. Numele de familie după căsătorie. (1) La desfacerea căsătoriei prin divorţ, soţii pot conveni să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei. Instanţa ia act de această înţelegere prin hotărârea de divorţ.

(2) Pentru motive temeinice, justificate de interesul unuia dintre soţi sau de interesul superior al copilului, instanţa poate să încuviinţeze ca soţii să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei, chiar în lipsa unei înţelegeri între ei.

(3) Dacă nu a intervenit o înţelegere sau dacă instanţa nu a dat încuviinţarea, fiecare dintre foştii soţi poartă numele dinaintea căsătoriei.

Art. 384. Drepturile soţului divorţat. (1) Divorţul este considerat pronunţat împotriva soţului din a cărui culpă exclusivă s-a desfăcut căsătoria.

(2) Soţul împotriva căruia a fost pronunţat divorţul pierde drepturile pe care legea sau convenţiile încheiate anterior cu terţii le atribuie acestuia.

(3) Aceste drepturi nu sunt pierdute în cazul culpei comune sau al divorţului prin acordul soţilor.

§3. Efectele divorţului cu privire la raporturile patrimoniale dintre soţi

I. Efecte cu privire la regimul matrimonial

Art. 385. Încetarea regimului matrimonial. (1) În cazul divorţului, regimul matrimonial încetează între soţi la data introducerii cererii de divorţ.

(2) Cu toate acestea, oricare dintre soţi sau amândoi, împreună, în cazul divorţului prin acordul lor, pot cere instanţei de divorţ să constate că regimul matrimonial a încetat de la data separaţiei în fapt.

(3) Prevederile acestui articol se aplică în mod corespunzător şi în cazul divorţului prevăzut de art. 375.

• LPA. *Art. 43. Disp. art. 385 NCC priv. încetarea regimului matrimonial se aplică numai în cazul divorţului care intervine după data intrării în vigoare a NCC.*

Art. 386. Actele încheiate în frauda celuilalt soţ. (1) Actele menţionate la art. 346 alin. (2), precum şi actele din care se nasc obligaţii în sarcina comunităţii,

încheiate de unul dintre soţi după data introducerii cererii de divorţ sunt anulabile, dacă au fost făcute în frauda celuilalt soţ.

(2) Dispoziţiile art. 345 alin. (4) rămân aplicabile.

• LPA. *Art. 44. Disp. art. 386 NCC sunt aplicabile numai în cazul în care cererea de divorţ este introdusă după intrarea în vigoare a NCC, iar actele juridice sunt încheiate de un soţ în frauda celuilalt soţ după data introducerii cererii de divorţ.*

Art. 387. Opozabilitatea faţă de terţi. (1) Hotărârea judecătorească prin care s-a pronunţat divorţul şi, după caz, certificatul de divorţ prevăzut la art. 375 sunt opozabile faţă de terţi, în condiţiile legii.

(2) Dispoziţiile art. 291, 334 şi 335 sunt aplicabile în mod corespunzător, inclusiv în cazul prevăzut la art. 375.

II. Dreptul la despăgubiri

Art. 388. Acordarea despăgubirilor. Distinct de dreptul la prestaţia compensatorie prevăzut la art. 390, soţul nevinovat, care suferă un prejudiciu prin desfacerea căsătoriei, poate cere soţului vinovat să îl despăgubească. Instanţa de tutelă soluţionează cererea prin hotărârea de divorţ.

• LPA. *Art. 42. (2) Disp. art. 388 NCC sunt aplicabile, în cazul prevăz. la art. 373 lit. b) NCC, dacă divorţul s-a pronunţat din culpa exclusivă a pârâtului, iar în cazul prevăzut la art. 373 lit. c) NCC, dacă divorţul s-a pronunţat din culpa exclusivă a reclamantului.* **Art. 45.** *Disp. art. 388 NCC privind acordarea despăgubirilor şi cele ale art. 390 NCC privind acordarea prestaţiei compensatorii sunt aplicabile în cazul în care motivele de divorţ s-au ivit după intrarea în vigoare a NCC.*

III. Obligaţia de întreţinere între foştii soţi

Art. 389. Obligaţia de întreţinere. (1) Prin desfacerea căsătoriei, obligaţia de întreţinere între soţi încetează.

(2) Soţul divorţat are dreptul la întreţinere, dacă se află în nevoie din pricina unei incapacităţi de muncă survenite înainte de căsătorie ori în timpul căsătoriei. El are drept la întreţinere şi atunci când incapacitatea se iveşte în decurs de un an de la desfacerea căsătoriei, însă numai dacă incapacitatea este cauzată de o împrejurare în legătură cu căsătoria.

(3) Întreţinerea datorată potrivit dispoziţiilor alin. (2) se stabileşte până la o pătrime din venitul net al celui obligat la plata ei, în raport cu mijloacele sale şi cu starea de nevoie a creditorului. Această întreţinere, împreună cu întreţinerea datorată copiilor, nu va putea depăşi jumătate din venitul net al celui obligat la plată.

(4) Când divorţul este pronunţat din culpa exclusivă a unuia dintre soţi, acesta nu beneficiază de prevederile alin. (2) şi (3) decât timp de un an de la desfacerea căsătoriei.

(5) În afara altor cazuri prevăzute de lege, obligaţia de întreţinere încetează prin recăsătorirea celui îndreptăţit.

IV. Prestaţia compensatorie

Art. 390. Condiţiile prestaţiei compensatorii. (1) În cazul în care divorţul se pronunţă din culpa exclusivă a soţului pârât, soţul reclamant poate beneficia de o prestaţie care să compenseze, atât cât este posibil, un dezechilibru semnificativ pe care divorţul l-ar determina în condiţiile de viaţă ale celui care o solicită.

(2) Prestaţia compensatorie se poate acorda numai în cazul în care căsătoria a durat cel puţin 20 de ani.

(3) Soţul care solicită prestaţia compensatorie nu poate cere de la fostul său soţ şi pensie de întreţinere, în condiţiile art. 389.

• **LPA.** *V. art. 45 LPA (supra, art. 388 NCC).*

Art. 391. Stabilirea prestaţiei compensatorii. (1) Prestaţia compensatorie nu se poate solicita decât odată cu desfacerea căsătoriei.

(2) La stabilirea prestaţiei compensatorii se ţine seama atât de resursele soţului care o solicită, cât şi de mijloacele celuilalt soţ din momentul divorţului, de efectele pe care le are sau le va avea lichidarea regimului matrimonial, precum şi de orice alte împrejurări previzibile de natură să le modifice, cum ar fi vârsta şi starea de sănătate a soţilor, contribuţia la creşterea copiilor minori pe care a avut-o şi urmează să o aibă fiecare soţ, pregătirea profesională, posibilitatea de a desfăşura o activitate producătoare de venituri şi altele asemenea.

Art. 392. Forma prestaţiei compensatorii. (1) Prestaţia compensatorie poate fi stabilită în bani, sub forma unei sume globale sau a unei rente viagere, ori în natură, sub forma uzufructului asupra unor bunuri mobile sau imobile care aparţin debitorului.

(2) Renta poate fi stabilită într-o cotă procentuală din venitul debitorului sau într-o sumă de bani determinată.

(3) Renta şi uzufructul se pot constitui pe toată durata vieţii celui care solicită prestaţia compensatorie sau pentru o perioadă mai scurtă, care se stabileşte prin hotărârea de divorţ.

Art. 393. Garanţii. Instanţa, la cererea soţului creditor, îl poate obliga pe soţul debitor să constituie o garanţie reală sau să dea cauţiune pentru a asigura executarea rentei.

Art. 394. Modificarea prestaţiei compensatorii. (1) Instanţa poate mări sau micşora prestaţia compensatorie, dacă se modifică, în mod semnificativ, mijloacele debitorului şi resursele creditorului.

(2) În cazul în care prestaţia compensatorie constă într-o sumă de bani, aceasta se indexează de drept, trimestrial, în funcţie de rata inflaţiei.

Art. 395. Încetarea prestaţiei compensatorii. Prestaţia compensatorie încetează prin decesul unuia dintre soţi, prin recăsătorirea soţului creditor, precum şi atunci când acesta obţine resurse de natură să îi asigure condiţii de viaţă asemănătoare celor din timpul căsătoriei.

§4. Efectele divorţului cu privire la raporturile dintre părinţi şi copiii lor minori

• **RIL.** *Dec. ICCJ (RIL) nr. 4/2013 (M. Of. nr. 226 din 19 aprilie 2013): „(...) art. 396-404 NCC, ref. efectele divorţului cu privire la raporturile dintre părinţi şi copiii lor minori, sunt aplicabile şi cererilor de divorţ formulate înainte de intrarea în vigoare a NCC şi aflate pe rolul instanţelor de judecată în căile de atac".*

Art. 396. Raporturile dintre părinţii divorţaţi şi copiii lor minori. (1) Instanţa de tutelă hotărăşte, odată cu pronunţarea divorţului, asupra raporturilor dintre părinţii divorţaţi şi copiii lor minori, ţinând seama de interesul superior al copiilor, de concluziile raportului de anchetă psihosocială, precum şi, dacă este cazul, de învoiala părinţilor, pe care îi ascultă.

(2) Dispoziţiile art. 264 sunt aplicabile.

Art. 397. Exercitarea autorităţii părinteşti de către ambii părinţi. După divorţ, autoritatea părintească revine în comun ambilor părinţi, afară de cazul în care instanţa decide altfel.

Art. 398. Exercitarea autorităţii părinteşti de către un singur părinte. (1) Dacă există motive întemeiate, având în vedere interesul superior al copilului, instanţa hotărăşte ca autoritatea părintească să fie exercitată numai de către unul dintre părinţi.

(2) Celălalt părinte păstrează dreptul de a veghea asupra modului de creştere şi educare a copilului, precum şi dreptul de a consimţi la adopţia acestuia.

Art. 399. Exercitarea autorităţii părinteşti de către alte persoane. (1) În mod excepţional, instanţa de tutelă poate hotărî plasamentul copilului la o rudă sau la o altă familie ori persoană, cu consimţământul acestora, sau într-o instituţie de ocrotire. Acestea exercită drepturile şi îndatoririle care revin părinţilor cu privire la persoana copilului.

(2) Instanţa stabileşte dacă drepturile cu privire la bunurile copilului se exercită de către părinţi în comun sau de către unul dintre ei.

Art. 400. Locuinţa copilului după divorţ. (1) În lipsa înţelegerii dintre părinţi sau dacă aceasta este contrară interesului superior al copilului, instanţa de tutelă stabileşte, odată cu pronunţarea divorţului, locuinţa copilului minor la părintele cu care locuieşte în mod statornic.

(2) Dacă până la divorţ copilul a locuit cu ambii părinţi, instanţa îi stabileşte locuinţa la unul dintre ei, ţinând seama de interesul său superior.

(3) În mod excepţional, şi numai dacă este în interesul superior al copilului, instanţa poate stabili locuinţa acestuia la bunici sau la alte rude ori persoane, cu consimţământul acestora, ori la o instituţie de ocrotire. Acestea exercită supravegherea copilului şi îndeplinesc toate actele obişnuite privind sănătatea, educaţia şi învăţătura sa.

Art. 401. Drepturile părintelui separat de copil. (1) În cazurile prevăzute la art. 400, părintele sau, după caz, părinţii separaţi de copilul lor au dreptul de a avea legături personale cu acesta.

(2) În caz de neînţelegere între părinţi, instanţa de tutelă decide cu privire la modalităţile de exercitare a acestui drept. Ascultarea copilului este obligatorie, art. 264 fiind aplicabil.

Art. 402. Stabilirea contribuţiei părinţilor. (1) Instanţa de tutelă, prin hotărârea de divorţ, stabileşte contribuţia fiecărui părinte la cheltuielile de creştere, educare, învăţătură şi pregătire profesională a copiilor.

(2) Dispoziţiile titlului V privind obligaţia de întreţinere se aplică în mod corespunzător.

Art. 403. Modificarea măsurilor luate cu privire la copil. În cazul schimbării împrejurărilor, instanţa de tutelă poate modifica măsurile cu privire la drepturile şi îndatoririle părinţilor divorţaţi faţă de copiii lor minori, la cererea oricăruia dintre părinţi sau a unui alt membru de familie, a copilului, a instituţiei de ocrotire, a instituţiei publice specializate pentru protecţia copilului sau a procurorului.

• **LPA.** *Art. 46. Disp. hotărârilor judecătoreşti priv. relaţiile personale şi patrimoniale dintre copii şi părinţii lor divorţaţi înainte de intrarea în vigoare a NCC pot fi modificate potriv. art. 403 NCC.*

Art. 404. Raporturile dintre părinţi şi copiii lor minori în alte cazuri. În cazul prevăzut la art. 293 alin. (2), instanţa hotărăşte asupra raporturilor dintre părinţi şi copiii lor minori, dispoziţiile art. 396-403 fiind aplicabile în mod corespunzător.

Titlul III
Rudenia

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 405. Noţiune. (1) Rudenia firească este legătura bazată pe descendenţa unei persoane dintr-o altă persoană sau pe faptul că mai multe persoane au un ascendent comun.

(2) Rudenia civilă este legătura rezultată din adopţia încheiată în condiţiile prevăzute de lege.

Art. 406. Rudenia în linie dreaptă sau colaterală. (1) Rudenia este în linie dreaptă în cazul descendenţei unei persoane dintr-o altă persoană şi poate fi ascendentă sau descendentă.

(2) Rudenia este în linie colaterală atunci când rezultă din faptul că mai multe persoane au un ascendent comun.

(3) Gradul de rudenie se stabileşte astfel:

a) în linie dreaptă, după numărul naşterilor: astfel, copiii şi părinţii sunt rude de gradul întâi, nepoţii şi bunicii sunt rude de gradul al doilea;

b) în linie colaterală, după numărul naşterilor, urcând de la una dintre rude până la ascendentul comun şi coborând de la acesta până la cealaltă rudă; astfel, fraţii sunt rude de gradul al doilea, unchiul sau mătuşa şi nepotul, de gradul al treilea, verii primari, de gradul al patrulea.

Art. 407. Afinitatea. (1) Afinitatea este legătura dintre un soţ şi rudele celuilalt soţ.

(2) Rudele soţului sunt, în aceeaşi linie şi acelaşi grad, afinii celuilalt soţ.

Capitolul II
Filiaţia

Secţiunea 1
Stabilirea filiaţiei

§1. Dispoziţii generale

Art. 408. Modurile de stabilire a filiaţiei. (1) Filiaţia faţă de mamă rezultă din faptul naşterii; ea se poate stabili şi prin recunoaştere sau prin hotărâre judecătorească.

(2) Filiaţia faţă de tatăl din căsătorie se stabileşte prin efectul prezumţiei de paternitate.

(3) Filiaţia faţă de tatăl din afara căsătoriei se stabileşte prin recunoaştere sau prin hotărâre judecătorească, după caz.

Art. 409. Dovada filiaţiei. (1) Filiaţia se dovedeşte prin actul de naştere întocmit în registrul de stare civilă, precum şi cu certificatul de naştere eliberat pe baza acestuia.

(2) În cazul copilului din căsătorie, dovada se face prin actul de naştere şi prin actul de căsătorie al părinţilor, trecute în registrele de stare civilă, precum şi prin certificatele de stare civilă corespunzătoare.

Art. 410. Posesia de stat. (1) Posesia de stat este starea de fapt care indică legăturile de filiaţie şi rudenie dintre copil şi familia din care se pretinde că face parte. Ea constă, în principal, în oricare dintre următoarele împrejurări:

a) o persoană se comportă faţă de un copil ca fiind al său, îngrijindu-se de creşterea şi educarea sa, iar copilul se comportă faţă de această persoană ca fiind părintele său;

b) copilul este recunoscut de către familie, în societate şi, când este cazul, de către autorităţile publice, ca fiind al persoanei despre care se pretinde că este părintele său;

c) copilul poartă numele persoanei despre care se pretinde că este părintele său.

(2) Posesia de stat trebuie să fie continuă, paşnică, publică şi neechivocă.

Art. 411. Posesia de stat conformă cu actul de naştere. (1) Nicio persoană nu poate reclama o altă filiaţie faţă de mamă decât aceea ce rezultă din actul său de naştere şi posesia de stat conformă cu acesta.

(2) Nimeni nu poate contesta filiaţia faţă de mamă a persoanei care are o posesie de stat conformă cu actul său de naştere.

(3) Cu toate acestea, dacă printr-o hotărâre judecătorească s-a stabilit că a avut loc o substituire de copil ori că a fost înregistrată ca mamă a unui copil o altă femeie decât aceea care l-a născut, se poate face dovada adevăratei filiaţii cu orice mijloc de probă.

Art. 412. Timpul legal al concepţiunii. (1) Intervalul de timp cuprins între a trei suta şi a o sută optzecea zi dinaintea naşterii copilului este timpul legal al concepţiunii. El se calculează zi cu zi.

(2) Prin mijloace de probă ştiinţifice se poate face dovada concepţiunii copilului într-o anumită perioadă din intervalul de timp prevăzut la alin. (1) sau chiar în afara acestui interval.

Art. 413. Domeniul de aplicare. Dispoziţiile prezentului capitol referitoare la copil sunt aplicabile şi persoanei majore a cărei filiaţie este cercetată.

§2. Prezumţia de paternitate

Art. 414. Prezumţia de paternitate. (1) Copilul născut sau conceput în timpul căsătoriei are ca tată pe soţul mamei.

(2) Paternitatea poate fi tăgăduită, dacă este cu neputinţă ca soţul mamei să fie tatăl copilului.

§3. Recunoaşterea copilului

Art. 415. Felurile recunoaşterii. (1) Dacă naşterea nu a fost înregistrată în registrul de stare civilă sau copilul a fost trecut în registrul de stare civilă ca născut din părinţi necunoscuţi, mama îl poate recunoaşte pe copil.

(2) Copilul conceput şi născut în afara căsătoriei poate fi recunoscut de către tatăl său.

(3) După moartea copilului, acesta poate fi recunoscut numai dacă a lăsat descendenţi fireşti.

Art. 416. Formele recunoaşterii. (1) Recunoaşterea poate fi făcută prin declaraţie la serviciul public comunitar local de evidenţă a persoanelor, prin înscris autentic sau prin testament.

(2) Dacă recunoaşterea este făcută prin înscris autentic, o copie a acestuia este trimisă din oficiu serviciului public comunitar local de evidenţă a persoanelor competent, pentru a se face menţiunea corespunzătoare în registrele de stare civilă.

(3) Recunoaşterea, chiar dacă a fost făcută prin testament, este irevocabilă.

Art. 417. Recunoaşterea de către minorul necăsătorit. Minorul necăsătorit îl poate recunoaşte singur pe copilul său, dacă are discernământ la momentul recunoaşterii.

Art. 418. Nulitatea absolută a recunoaşterii. Recunoaşterea este lovită de nulitate absolută dacă:

a) a fost recunoscut un copil a cărui filiaţie, stabilită potrivit legii, nu a fost înlăturată. Cu toate acestea, dacă filiaţia anterioară a fost înlăturată prin hotărâre judecătorească, recunoaşterea este valabilă;

b) a fost făcută după decesul copilului, iar acesta nu a lăsat descendenţi fireşti;

c) a fost făcută în alte forme decât cele prevăzute de lege.

Art. 419. Nulitatea relativă a recunoaşterii. (1) Recunoaşterea poate fi anulată pentru eroare, dol sau violenţă.

(2) Prescripţia dreptului la acţiune începe să curgă de la data încetării violenţei ori, după caz, a descoperirii erorii sau dolului.

Art. 420. Contestarea recunoaşterii de filiaţie. (1) Recunoaşterea care nu corespunde adevărului poate fi contestată oricând şi de orice persoană interesată.

(2) Dacă recunoaşterea este contestată de celălalt părinte, de copilul recunoscut sau de descendenţii acestuia, dovada filiaţiei este în sarcina autorului recunoaşterii sau a moştenitorilor săi.

§4. Acţiuni privind filiaţia

• **LPA.** *Art. 47. Stabilirea filiaţiei, tăgăduirea paternităţii sau orice altă acţiune privitoare la filiaţie este supusă NCC şi produce efectele prevăz. de acesta numai în cazul copiilor născuţi după intrarea lui în vigoare.*

I. Contestarea filiaţiei

Art. 421. Acţiunea în contestaţia filiaţiei. (1) Orice persoană interesată poate contesta oricând, prin acţiune în justiţie, filiaţia stabilită printr-un act de naştere ce nu este conform cu posesia de stat.

(2) În acest caz, filiaţia se dovedeşte prin certificatul medical constatator al naşterii, prin expertiza medico-legală de stabilire a filiaţiei sau, în lipsa certificatului ori în cazul imposibilităţii efectuării expertizei, prin orice mijloc de probă, inclusiv prin posesia de stat.

(3) Cu toate acestea, dovada filiaţiei nu se face prin martori decât în cazul prevăzut la art. 411 alin. (3) sau atunci când există înscrisuri care fac demnă de crezare acţiunea formulată.

II. Acţiunea în stabilirea filiaţiei faţă de mamă

Art. 422. Acţiunea în stabilirea maternităţii. În cazul în care, din orice motiv, dovada filiaţiei faţă de mamă nu se poate face prin certificatul constatator al naşterii ori

în cazul în care se contestă realitatea celor cuprinse în certificatul constatator al naşterii, filiaţia faţă de mamă se poate stabili printr-o acţiune în stabilirea maternităţii, în cadrul căreia pot fi administrate orice mijloace de probă.

Art. 423. Regimul juridic al acţiunii în stabilirea maternităţii. (1) Dreptul la acţiunea în stabilirea filiaţiei faţă de mamă aparţine copilului şi se porneşte, în numele acestuia, de către reprezentantul său legal.

(2) Acţiunea poate să fie pornită sau, după caz, continuată şi de moştenitorii copilului, în condiţiile legii.

(3) Acţiunea poate fi introdusă şi împotriva moştenitorilor pretinsei mame.

(4) Dreptul la acţiune este imprescriptibil.

(5) Dacă însă copilul a decedat înainte de a introduce acţiunea, moştenitorii săi pot să o introducă în termen de un an de la data decesului.

III. Acţiunea în stabilirea paternităţii din afara căsătoriei

Art. 424. Stabilirea paternităţii prin hotărâre judecătorească. Dacă tatăl din afara căsătoriei nu îl recunoaşte pe copil, paternitatea acestuia se poate stabili prin hotărâre judecătorească.

Art. 425. Acţiunea în stabilirea paternităţii. (1) Acţiunea în stabilirea paternităţii din afara căsătoriei aparţine copilului şi se porneşte în numele lui de către mamă, chiar dacă este minoră, sau de către reprezentantul lui legal.

(2) Ea poate fi pornită sau, după caz, continuată şi de moştenitorii copilului, în condiţiile legii.

(3) Acţiunea în stabilirea paternităţii poate fi pornită şi împotriva moştenitorilor pretinsului tată.

Art. 426. Prezumţia filiaţiei faţă de pretinsul tată. (1) Paternitatea se prezumă dacă se dovedeşte că pretinsul tată a convieţuit cu mama copilului în perioada timpului legal al concepţiunii.

(2) Prezumţia este înlăturată dacă pretinsul tată dovedeşte că este exclus ca el să îl fi conceput pe copil.

Art. 427. Termenul de prescripţie. (1) Dreptul la acţiunea în stabilirea paternităţii nu se prescrie în timpul vieţii copilului.

(2) Dispoziţiile art. 423 alin. (5) se aplică în mod corespunzător.

Art. 428. Despăgubiri. (1) Mama copilului poate cere pretinsului tată să îi plătească jumătate din:

a) cheltuielile naşterii şi ale lehuziei;

b) cheltuielile făcute cu întreţinerea ei în timpul sarcinii şi în perioada de lehuzie.

(2) Mama poate solicita aceste despăgubiri chiar şi atunci când copilul s-a născut mort sau a murit înainte de pronunţarea hotărârii privind stabilirea paternităţii.

(3) Dreptul la acţiune al mamei se prescrie în termen de 3 ani de la naşterea copilului.

(4) Mama nu poate cere aceste despăgubiri dacă nu a formulat şi acţiune pentru stabilirea paternităţii.

(5) În afara cheltuielilor prevăzute la alin. (1), mama şi moştenitorii ei au dreptul la despăgubiri pentru orice alte prejudicii, potrivit dreptului comun.

IV. Acţiuni privind filiaţia faţă de tatăl din căsătorie

Art. 429. Acţiunea în tăgada paternităţii. (1) Acţiunea în tăgada paternităţii poate fi pornită de soţul mamei, de mamă, de tatăl biologic, precum şi de copil. Ea poate fi pornită sau, după caz, continuată şi de moştenitorii acestora, în condiţiile legii.

(2) Acţiunea se introduce de către soţul mamei împotriva copilului; când acesta este decedat, acţiunea se porneşte împotriva mamei sale şi, dacă este cazul, a altor moştenitori ai săi.

(3) Dacă soţul este pus sub interdicţie, acţiunea poate fi pornită de tutore, iar în lipsă, de un curator numit de instanţa judecătorească.

(4) Mama sau copilul poate introduce acţiunea împotriva soţului. Dacă acesta este decedat, acţiunea se porneşte împotriva moştenitorilor lui.

(5) Tatăl biologic poate introduce acţiunea împotriva soţului mamei şi a copilului. Dacă aceştia sunt decedaţi, acţiunea se porneşte împotriva moştenitorilor.

Art. 430. Tăgada paternităţii de către soţul mamei. (1) Soţul mamei poate introduce acţiunea în tăgada paternităţii în termen de 3 ani, care curge fie de la data la care soţul a cunoscut că este prezumat tată al copilului, fie de la o dată ulterioară, când a aflat că prezumţia nu corespunde realităţii.

(2) Termenul nu curge împotriva soţului pus sub interdicţie judecătorească şi, chiar dacă acţiunea nu a fost pornită de tutore, ea poate fi introdusă de soţ în termen de 3 ani de la data ridicării interdicţiei.

(3) Dacă soţul a murit înainte de împlinirea termenului menţionat la alin. (1), fără a porni acţiunea, aceasta poate fi pornită de către moştenitori în termen de un an de la data decesului.

Art. 431. Tăgada paternităţii de către mamă. (1) Acţiunea în tăgada paternităţii poate fi pornită de către mamă în termen de 3 ani de la data naşterii copilului.

(2) Dispoziţiile art. 429 alin. (3) şi art. 430 alin. (2) şi (3) se aplică în mod corespunzător.

Art. 432. Tăgada paternităţii de către pretinsul tată biologic. (1) Acţiunea în tăgada paternităţii introdusă de către cel care se pretinde tată biologic poate fi admisă numai dacă acesta face dovada paternităţii sale faţă de copil.

(2) Dreptul la acţiune nu se prescrie în timpul vieţii tatălui biologic. Dacă acesta a decedat, acţiunea poate fi formulată de moştenitorii săi în termen de cel mult un an de la data decesului.

(3) Dispoziţiile art. 429 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Art. 433. Tăgada paternităţii de către copil şi de către moştenitori. (1) Acţiunea în tăgada paternităţii se porneşte de copil, în timpul minorităţii sale, prin reprezentantul său legal.

(2) Dreptul la acţiune nu se prescrie în timpul vieţii copilului.

(3) Dispoziţiile art. 423 alin. (5) şi art. 429 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Art. 434. Contestarea filiaţiei faţă de tatăl din căsătorie. Orice persoană interesată poate cere, oricând, instanţei să constate că nu sunt întrunite condiţiile pentru ca prezumţia de paternitate să se aplice unui copil înregistrat în actele de stare civilă ca fiind născut din căsătorie.

V. Dispoziţii comune privind acţiunile referitoare la filiaţie

Art. 435. Filiaţia legal stabilită. (1) Atât timp cât o legătură de filiaţie legal stabilită nu a fost contestată în justiţie, nu se poate stabili, pe nicio cale, o altă filiaţie.

(2) Dispoziţiile art. 99 alin. (4) rămân aplicabile.

Art. 436. Citarea părinţilor şi a copilului. Părinţii şi copilul vor fi citaţi în toate cauzele referitoare la filiaţie, chiar şi atunci când nu au calitatea de reclamant sau de pârât.

Art. 437. Inadmisibilitatea renunţării. (1) În acţiunile privitoare la filiaţie nu se poate renunţa la drept.

(2) De asemenea, cel care introduce o acţiune privitoare la filiaţie în numele unui copil sau al unei persoane puse sub interdicţie judecătorească, precum şi copilul minor care a introdus singur, potrivit legii, o astfel de acţiune nu pot renunţa la judecarea ei.

Art. 438. Situaţia copilului. (1) Prin hotărârea de admitere a acţiunii instanţa se pronunţă şi cu privire la stabilirea numelui copilului, exercitarea autorităţii părinteşti şi obligaţia părinţilor de a-l întreţine pe copil.

(2) În cazul în care admite o acţiune în contestarea filiaţiei, instanţa poate stabili, dacă este cazul, modul în care copilul păstrează legături personale cu acela care l-a crescut.

Art. 439. Acţiunea formulată în caz de moştenire vacantă. În cazul în care, potrivit legii, o acţiune privitoare la filiaţie poate fi pornită împotriva moştenitorilor, iar moştenirea este vacantă, acţiunea poate fi introdusă împotriva comunei, oraşului sau, după caz, municipiului de la locul deschiderii moştenirii. Citarea în proces a renunţătorilor, dacă există, este obligatorie.

Art. 440. Efectele stabilirii filiaţiei asupra unui proces penal. În cazul infracţiunilor a căror calificare presupune existenţa unui raport de filiaţie care nu este legal stabilit, hotărârea penală nu poate fi pronunţată înainte de rămânerea definitivă a hotărârii civile privitoare la raportul de filiaţie.

Secţiunea a 2-a

Reproducerea umană asistată medical cu terţ donator

Art. 441. Regimul filiaţiei. (1) Reproducerea umană asistată medical cu terţ donator nu determină nicio legătură de filiaţie între copil şi donator.

(2) În acest caz, nicio acţiune în răspundere nu poate fi pornită împotriva donatorului.

(3) Părinţi, în sensul dat de prezenta secţiune, nu pot fi decât un bărbat şi o femeie sau o femeie singură.

Art. 442. Condiţii. (1) Părinţii care, pentru a avea un copil, doresc să recurgă la reproducerea asistată medical cu terţ donator trebuie să îşi dea consimţământul în prealabil, în condiţii care să asigure deplina confidenţialitate, în faţa unui notar public care să le explice, în mod expres, consecinţele actului lor cu privire la filiaţie.

(2) Consimţământul rămâne fără efect în cazul decesului, al formulării unei cereri de divorţ sau al separaţiei în fapt, survenite anterior momentului concepţiunii realizate în cadrul reproducerii umane asistate medical. El poate fi revocat oricând, în scris, inclusiv în faţa medicului chemat să asigure asistenţa pentru reproducerea cu terţ donator.

Art. 443. Contestarea filiaţiei. (1) Nimeni nu poate contesta filiaţia copilului pentru motive ce ţin de reproducerea asistată medical şi nici copilul astfel născut nu poate contesta filiaţia sa.

(2) Cu toate acestea, soţul mamei poate tăgădui paternitatea copilului, în condiţiile legii, dacă nu a consimţit la reproducerea asistată medical realizată cu ajutorul unui terţ donator.

(3) În cazul în care copilul nu a fost conceput în acest mod, dispoziţiile privind tăgăduirea paternităţii rămân aplicabile.

Art. 444. Răspunderea tatălui. Cel care, după ce a consimţit la reproducerea asistată medical cu terţ donator, nu recunoaşte copilul astfel născut în afara căsătoriei răspunde faţă de mamă şi faţă de copil. În acest caz, paternitatea copilului este stabilită pe cale judecătorească în condiţiile art. 411 şi 423.

Art. 445. Confidenţialitatea informaţiilor. (1) Orice informaţii privind reproducerea umană asistată medical sunt confidenţiale.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care, în lipsa unor astfel de informaţii, există riscul unui prejudiciu grav pentru sănătatea unei persoane astfel concepute sau a descendenţilor acesteia, instanţa poate autoriza transmiterea lor, în mod confidenţial, medicului sau autorităţilor competente.

(3) De asemenea, oricare dintre descendenţii persoanei astfel concepute poate să se prevaleze de acest drept, dacă faptul de a fi privat de informaţiile pe care le cere poate să prejudicieze grav sănătatea sa ori pe cea a unei persoane care îi este apropiată.

Art. 446. Raporturile dintre tată şi copil. Tatăl are aceleaşi drepturi şi obligaţii faţă de copilul născut prin reproducere asistată medical cu terţ donator ca şi faţă de un copil născut prin concepţiune naturală.

Art. 447. Reguli aplicabile. Reproducerea umană asistată medical cu terţ donator, regimul său juridic, asigurarea confidenţialităţii informaţiilor care ţin de aceasta, precum şi modul de transmitere a lor se stabilesc prin lege specială.

Secţiunea a 3-a
Situaţia legală a copilului

Art. 448. Egalitatea în drepturi a copiilor. Copilul din afara căsătoriei a cărui filiaţie a fost stabilită potrivit legii are, faţă de fiecare părinte şi rudele acestuia, aceeaşi situaţie ca şi aceea a unui copil din căsătorie.

Art. 449. Numele copilului din căsătorie. (1) Copilul din căsătorie ia numele de familie comun al părinţilor săi.

(2) Dacă părinţii nu au un nume comun, copilul ia numele unuia dintre ei sau numele lor reunite. În acest caz numele copilului se stabileşte prin acordul părinţilor şi se declară, odată cu naşterea copilului, la serviciul public comunitar local de evidenţă a persoanelor.

(3) În lipsa acordului părinţilor, instanţa de tutelă hotărăşte şi comunică de îndată hotărârea rămasă definitivă la serviciul public comunitar local de evidenţă a persoanelor unde a fost înregistrată naşterea.

Art. 450. Numele copilului din afara căsătoriei. (1) Copilul din afara căsătoriei ia numele de familie al aceluia dintre părinţi faţă de care filiaţia a fost mai întâi stabilită.

(2) În cazul în care filiaţia a fost stabilită ulterior şi faţă de celălalt părinte, copilul, prin acordul părinţilor, poate lua numele de familie al părintelui faţă de care şi-a stabilit filiaţia ulterior sau numele reunite ale acestora. Noul nume de familie al copilului se declară de către părinţi, împreună, la serviciul public comunitar local de evidenţă a persoanelor la care a fost înregistrată naşterea. În lipsa acordului părinţilor se aplică dispoziţiile art. 449 alin. (3).

(3) În cazul în care copilul şi-a stabilit filiaţia în acelaşi timp faţă de ambii părinţi, se aplică în mod corespunzător dispoziţiile art. 449 alin. (2) şi (3).

Capitolul III
Adopţia

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 451. Noţiune. Adopţia este operaţiunea juridică prin care se creează legătura de filiaţie între adoptator şi adoptat, precum şi legături de rudenie între adoptat şi rudele adoptatorului.

Art. 452. Principiile adopţiei. Adopţia este supusă cumulativ următoarelor principii:

a) interesul superior al copilului;

b) necesitatea de a asigura creşterea şi educarea copilului într-un mediu familial;

c) continuitatea creşterii şi educării copilului, ţinându-se seama de originea sa etnică, lingvistică, religioasă şi culturală;

d) celeritatea în îndeplinirea oricăror acte referitoare la procedura adopţiei.

Art. 453. Adopţia internaţională. Condiţiile şi procedura adopţiei internaţionale, ca şi efectele acesteia asupra cetăţeniei copilului se stabilesc prin lege specială.

Art. 454. Procedura adopţiei. (1) Adopţia se încuviinţează de către instanţa de tutelă, dacă este în interesul superior al copilului şi sunt îndeplinite toate celelalte condiţii prevăzute de lege.

(2) Procedura adopţiei este reglementată prin lege specială.

Secţiunea a 2-a
Condiţiile de fond ale adopţiei

§1. Persoanele care pot fi adoptate

Art. 455. Vârsta adoptatului. (1) Copilul poate fi adoptat până la dobândirea capacităţii depline de exerciţiu.

(2) Cu toate acestea, poate fi adoptată, în condiţiile legii, şi persoana care a dobândit capacitate deplină de exerciţiu, dacă a fost crescută în timpul minorităţii de către cel care doreşte să o adopte.

• LPA. *Art. 48. Disp. art. 455 NCC sunt aplicabile şi în cazul în care minorul dobândeşte capacitate de exerciţiu anticipată, potriv. art. 40 NCC.*

Art. 456. Pluralitatea de adoptaţi – fraţi şi surori. Adopţia fraţilor, indiferent de sex, de către persoane sau familii diferite se poate face numai dacă acest lucru este în interesul lor superior.

Art. 457. Interzicerea adopţiei între fraţi. Adopţia între fraţi, indiferent de sex, este interzisă.

Art. 458. Situaţia soţilor. Adopţia a 2 soţi sau foşti soţi de către acelaşi adoptator sau familie adoptatoare, precum şi adopţia între soţi sau foşti soţi sunt interzise.

§2. Persoanele care pot adopta

Art. 459. Capacitatea şi starea de sănătate. Persoanele care nu au capacitate deplină de exerciţiu, precum şi persoanele cu boli psihice şi handicap mintal nu pot adopta.

Art. 460. Diferenţa de vârstă. (1) Adoptatorul trebuie să fie cu cel puţin 18 ani mai în vârstă decât adoptatul.

(2) Pentru motive temeinice, instanţa de tutelă poate încuviinţa adopţia chiar dacă diferenţa de vârstă dintre adoptat şi adoptator este mai mică decât 18 ani, dar nu mai puţin de 16 ani.

Art. 461. Condiţiile morale şi materiale. (1) Adoptatorul sau familia adoptatoare trebuie să îndeplinească garanţiile morale şi condiţiile materiale necesare creşterii, educării şi dezvoltării armonioase a copilului.

(2) Îndeplinirea condiţiilor prevăzute la alin. (1) se atestă de către autorităţile competente, potrivit legii speciale.

Art. 462. Adopţia simultană sau succesivă. (1) Două persoane nu pot adopta împreună, nici simultan şi nici succesiv, cu excepţia cazului în care sunt soţ şi soţie.

(2) Cu toate acestea, o nouă adopţie poate fi încuviinţată atunci când:

a) adoptatorul sau soţii adoptatori au decedat; în acest caz, adopţia anterioară se consideră desfăcută pe data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti de încuviinţare a noii adopţii;

b) adopţia anterioară a încetat din orice alt motiv.

(3) Două persoane de acelaşi sex nu pot adopta împreună.

§3. Consimţământul la adopţie

• **LPA.** *Art. 49. Adopţiile încuviinţate înainte de intrarea în vigoare a NCC rămân supuse, în ceea ce priveşte validitatea lor, legii în vigoare la data când au fost încuviinţate.*

Art. 463. Persoanele care consimt la adopţie. (1) Pentru încheierea unei adopţii este necesar consimţământul următoarelor persoane:

a) părinţii fireşti ori, după caz, tutorele copilului ai cărui părinţi fireşti sunt decedaţi, necunoscuţi, declaraţi morţi sau dispăruţi ori puşi sub interdicţie, în condiţiile legii;

b) adoptatul care a împlinit 10 ani;

c) adoptatorul sau, după caz, soţii din familia adoptatoare, când aceştia adoptă împreună;

d) soţul celui care adoptă, cu excepţia cazului în care lipsa discernământului îl pune în imposibilitatea de a-şi manifesta voinţa.

(2) Nu este valabil consimţământul dat în considerarea promisiunii sau obţinerii efective a unor foloase, indiferent de natura acestora.

Art. 464. Situaţii speciale privind consimţământul părinţilor. (1) Dacă unul dintre părinţii fireşti este necunoscut, mort, declarat mort, precum şi dacă se află, din orice motiv, în imposibilitate de a-şi manifesta voinţa, consimţământul celuilalt părinte

este îndestulător. Când ambii părinţi se află în una dintre aceste situaţii, adopţia se poate încheia fără consimţământul lor.

(2) Părintele sau părinţii decăzuţi din exerciţiul drepturilor părinteşti ori cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părinteşti păstrează dreptul de a consimţi la adopţia copilului. În aceste cazuri, consimţământul celui care exercită autoritatea părintească este şi el obligatoriu.

(3) Persoana căsătorită care a adoptat un copil trebuie să consimtă la adopţia aceluiaşi copil de către soţul său. Consimţământul părinţilor fireşti nu mai este necesar în acest caz.

Art. 465. Libertatea consimţământului părinţilor. Părinţii fireşti ai copilului sau, după caz, tutorele trebuie să consimtă la adopţie în mod liber, necondiţionat şi numai după ce au fost informaţi în mod corespunzător asupra consecinţelor adopţiei, în special asupra încetării legăturilor de rudenie ale copilului cu familia sa de origine.

Art. 466. Darea şi revocarea consimţământului părinţilor. (1) Consimţământul la adopţie al părinţilor fireşti sau, după caz, al tutorelui poate fi dat numai după trecerea unui termen de 60 de zile de la data naşterii copilului.

(2) Consimţământul dat în condiţiile alin. (1) poate fi revocat în termen de 30 de zile de la data exprimării lui.

Art. 467. Refuzul părinţilor de a-şi da consimţământul. În mod excepţional, instanţa de tutelă poate trece peste refuzul părinţilor fireşti sau, după caz, al tutorelui de a consimţi la adopţie, dacă se dovedeşte, cu orice mijloc de probă, că acesta este abuziv şi instanţa apreciază că adopţia este în interesul superior al copilului, ţinând seama şi de opinia acestuia, dată în condiţiile legii, cu motivarea expresă a hotărârii în această privinţă.

Art. 468. Condiţiile exprimării consimţământului. Condiţiile în care îşi exprimă consimţământul persoanele chemate să consimtă la adopţie sunt reglementate prin lege specială.

Secţiunea a 3-a
Efectele adopţiei

Art. 469. Data adopţiei. Adopţia produce efecte de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti prin care a fost încuviinţată.

Art. 470. Efectele asupra rudeniei. (1) Prin adopţie se stabilesc filiaţia dintre adoptat şi cel care adoptă, precum şi legături de rudenie între adoptat şi rudele adoptatorului.

(2) Raporturile de rudenie încetează între adoptat şi descendenţii săi, pe de o parte, şi părinţii fireşti şi rudele acestora, pe de altă parte.

(3) Când adoptator este soţul părintelui firesc sau adoptiv, legăturile de rudenie ale adoptatului încetează numai în raport cu părintele firesc şi rudele părintelui firesc care nu este căsătorit cu adoptatorul.

Art. 471. Raporturile dintre adoptator şi adoptat. (1) Adoptatorul are faţă de copilul adoptat drepturile şi îndatoririle părintelui faţă de copilul său firesc.

(2) În cazul în care cel care adoptă este soţul părintelui firesc al adoptatului, drepturile şi îndatoririle părinteşti se exercită de către adoptator şi părintele firesc căsătorit cu acesta.

(3) Adoptatul are faţă de adoptator drepturile şi îndatoririle pe care le are orice persoană faţă de părinţii săi fireşti.

Art. 472. Decăderea adoptatorului din exerciţiul drepturilor părinteşti. Dacă adoptatorul este decăzut din exerciţiul drepturilor părinteşti, instanţa de tutelă, ţinând seama de interesul superior al copilului, poate să instituie tutela sau una dintre măsurile de protecţie prevăzute de lege. Ascultarea copilului este obligatorie, dispoziţiile art. 264 fiind aplicabile.

Art. 473. Numele adoptatului. (1) Copilul adoptat dobândeşte prin adopţie numele de familie al celui care adoptă.

(2) Dacă adopţia se face de către 2 soţi ori de către soţul care adoptă copilul celuilalt soţ, iar soţii au nume comun, copilul adoptat poartă acest nume. În cazul în care soţii nu au nume de familie comun, ei sunt obligaţi să declare instanţei care încuviinţează adopţia numele pe care acesta urmează să îl poarte. Dacă soţii nu se înţeleg, hotărăşte instanţa. Dispoziţiile art. 264 rămân aplicabile.

(3) Pentru motive temeinice, instanţa, încuviinţând adopţia, la cererea adoptatorului sau a familiei adoptatoare şi cu consimţământul copilului care a împlinit vârsta de 10 ani, poate dispune schimbarea prenumelui copilului adoptat.

(4) În cazul adopţiei unei persoane căsătorite, care poartă un nume comun cu celălalt soţ, soţul adoptat poate lua numele adoptatorului, cu consimţământul celuilalt soţ, dat în faţa instanţei care încuviinţează adopţia.

(5) Pe baza hotărârii definitive de încuviinţare a adopţiei, serviciul public comunitar local de evidenţă a persoanelor competent întocmeşte, în condiţiile legii, un nou act de naştere al copilului, în care adoptatorii vor fi trecuţi ca fiind părinţii săi fireşti. Vechiul act de naştere se păstrează, menţionându-se pe marginea acestuia întocmirea noului act.

Art. 474. Informaţiile cu privire la adopţie. Informaţiile cu privire la adopţie sunt confidenţiale. Modul în care adoptatul este informat cu privire la adopţie şi la familia sa de origine, precum şi regimul juridic general al informaţiilor privind adopţia se stabilesc prin lege specială.

Secţiunea a 4-a
Încetarea adopţiei

Art. 475. Încetarea adopţiei. Adopţia încetează prin desfacere sau ca urmare a anulării ori a constatării nulităţii sale.

Art. 476. Desfacerea adopţiei. (1) Adopţia este desfăcută de drept în cazul prevăzut la art. 462 alin. (2) lit. a).

(2) De asemenea, adopţia poate fi desfăcută în cazul în care faţă de adoptat este necesară luarea unei măsuri de protecţie prevăzute de lege, dacă desfacerea adopţiei este în interesul superior al copilului. În acest caz, adopţia se consideră desfăcută la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti prin care se dispune măsura de protecţie, în condiţiile legii.

Art. 477. Desfacerea adopţiei la cererea adoptatorului. (1) Adopţia poate fi desfăcută la cererea adoptatorului sau a familiei adoptatoare, dacă adoptatul a atentat la viaţa lor sau a ascendenţilor ori descendenţilor lor, precum şi atunci când adoptatul s-a făcut vinovat faţă de adoptatori de fapte penale pedepsite cu o pedeapsă privativă de libertate de cel puţin 2 ani.

(2) Dacă adoptatorul a decedat ca urmare a faptelor adoptatului, adopţia poate fi desfăcută la cererea celor care ar fi venit la moştenire împreună cu adoptatul sau în lipsa acestuia.

(3) Adopţia poate fi desfăcută la cererea adoptatorului numai după ce adoptatul a dobândit capacitate deplină de exerciţiu, în condiţiile legii, chiar dacă faptele au fost săvârşite anterior acestei date.

Art. 478. Desfacerea adopţiei la cererea adoptatului. Adopţia poate fi desfăcută la cererea adoptatului dacă adoptatorul s-a făcut vinovat faţă de adoptat de faptele prevăzute la art. 477.

Art. 479. Anularea adopţiei. (1) Adopţia poate fi anulată la cererea oricărei persoane chemate să consimtă la încheierea ei şi al cărei consimţământ a fost viciat prin eroare asupra identităţii adoptatului, dol sau violenţă.

(2) Acţiunea poate fi formulată în termen de 6 luni de la descoperirea erorii sau a dolului ori de la data încetării violenţei, dar nu mai târziu de 2 ani de la încheierea adopţiei.

Art. 480. Nulitatea absolută a adopţiei. (1) Sunt nule adopţia fictivă, precum şi cea încheiată cu încălcarea condiţiilor de formă sau de fond, dacă, în acest din urmă caz, legea nu o sancţionează cu nulitatea relativă.

(2) Adopţia este fictivă dacă a fost încheiată în alt scop decât cel al ocrotirii interesului superior al copilului.

(3) Acţiunea în constatarea nulităţii adopţiei poate fi formulată de orice persoană interesată.

Art. 481. Menţinerea adopţiei. Instanţa poate respinge cererea privind nulitatea dacă menţinerea adopţiei este în interesul celui adoptat. Acesta este întotdeauna ascultat, dispoziţiile art. 264 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 482. Efectele încetării adopţiei. (1) La încetarea adopţiei, părinţii fireşti ai copilului redobândesc drepturile şi îndatoririle părinteşti, cu excepţia cazului când instanţa hotărăşte că este în interesul superior al copilului să instituie tutela sau o altă măsură de protecţie a copilului, în condiţiile legii.

(2) De asemenea, adoptatul redobândeşte numele de familie şi, după caz, prenumele avut înainte de încuviinţarea adopţiei. Cu toate acestea, pentru motive temeinice, instanţa poate încuviinţa ca acesta să păstreze numele dobândit prin adopţie.

(3) Adoptatul este întotdeauna ascultat în condiţiile art. 264.

Titlul IV
Autoritatea părintească

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 483. Autoritatea părintească. (1) Autoritatea părintească este ansamblul de drepturi şi îndatoriri care privesc atât persoana, cât şi bunurile copilului şi aparţin în mod egal ambilor părinţi.

(2) Părinţii exercită autoritatea părintească numai în interesul superior al copilului, cu respectul datorat persoanei acestuia, şi îl asociază pe copil la toate deciziile care îl privesc, ţinând cont de vârsta şi de gradul său de maturitate.

(3) Ambii părinţi răspund pentru creşterea copiilor lor minori.

Art. 484. Durata autorităţii părinteşti. Autoritatea părintească se exercită până la data când copilul dobândeşte capacitatea deplină de exerciţiu.

Art. 485. Îndatorirea de respect. Copilul datorează respect părinţilor săi indiferent de vârsta sa.

Art. 486. Neînţelegerile dintre părinţi. Ori de câte ori există neînţelegeri între părinţi cu privire la exerciţiul drepturilor sau la îndeplinirea îndatoririlor părinteşti, instanţa de tutelă, după ce îi ascultă pe părinţi şi luând în considerare concluziile raportului referitor la ancheta psihosocială, hotărăşte potrivit interesului superior al copilului. Ascultarea copilului este obligatorie, dispoziţiile art. 264 fiind aplicabile.

Capitolul II
Drepturile şi îndatoririle părinteşti

Art. 487. Conţinutul autorităţii părinteşti. Părinţii au dreptul şi îndatorirea de a creşte copilul, îngrijind de sănătatea şi dezvoltarea lui fizică, psihică şi intelectuală, de educaţia, învăţătura şi pregătirea profesională a acestuia, potrivit propriilor lor convingeri, însuşirilor şi nevoilor copilului; ei sunt datori să dea copilului orientarea şi sfaturile necesare exercitării corespunzătoare a drepturilor pe care legea le recunoaşte acestuia.

Art. 488. Îndatoririle specifice. (1) Părinţii au îndatorirea de a creşte copilul în condiţii care să asigure dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală şi socială în mod armonios.

(2) În acest scop, părinţii sunt obligaţi:

a) să coopereze cu copilul şi să îi respecte viaţa intimă, privată şi demnitatea;

b) să prezinte şi să permită informarea şi lămurirea copilului despre toate actele şi faptele care l-ar putea afecta şi să ia în considerare opinia acestuia;

c) să ia toate măsurile necesare pentru protejarea şi realizarea drepturilor copilului;

d) să coopereze cu persoanele fizice şi persoanele juridice cu atribuţii în domeniul îngrijirii, educării şi formării profesionale a copilului.

Art. 489. Măsurile disciplinare. Măsurile disciplinare nu pot fi luate de părinţi decât cu respectarea demnităţii copilului. Sunt interzise luarea unor măsuri, precum şi aplicarea unor pedepse fizice, de natură a afecta dezvoltarea fizică, psihică sau starea emoţională a copilului.

Art. 490. Drepturile părintelui minor. (1) Părintele minor care a împlinit vârsta de 14 ani are numai drepturile şi îndatoririle părinteşti cu privire la persoana copilului.

(2) Drepturile şi îndatoririle cu privire la bunurile copilului revin tutorelui sau, după caz, altei persoane, în condiţiile legii.

Art. 491. Religia copilului. (1) Părinţii îndrumă copilul, potrivit propriilor convingeri, în alegerea unei religii, în condiţiile legii, ţinând seama de opinia, vârsta şi de gradul de maturitate ale acestuia, fără a-l putea obliga să adere la o anumită religie sau la un anumit cult religios.

(2) Copilul care a împlinit vârsta de 14 ani are dreptul să îşi aleagă liber confesiunea religioasă.

Art. 492. Numele copilului. Părinţii aleg prenumele şi, când este cazul, numele de familie al copilului, în condiţiile legii.

Art. 493. Supravegherea copilului. Părinţii au dreptul şi îndatorirea de supraveghere a copilului minor.

Art. 494. Relaţiile sociale ale copilului. Părinţii sau reprezentanţii legali ai copilului pot, numai în baza unor motive temeinice, să împiedice corespondenţa şi legăturile personale ale copilului în vârstă de până la 14 ani. Neînţelegerile se soluţionează de către instanţa de tutelă, cu ascultarea copilului, în condiţiile art. 264.

Art. 495. Înapoierea copilului de la alte persoane. (1) Părinţii pot cere oricând instanţei de tutelă înapoierea copilului de la orice persoană care îl ţine fără drept.

(2) Instanţa de tutelă poate respinge cererea numai dacă înapoierea este vădit contrară interesului superior al copilului.

(3) Ascultarea copilului este obligatorie, dispoziţiile art. 264 fiind aplicabile.

Art. 496. Locuinţa copilului. (1) Copilul minor locuieşte la părinţii săi.

(2) Dacă părinţii nu locuiesc împreună, aceştia vor stabili, de comun acord, locuinţa copilului.

(3) În caz de neînţelegere între părinţi, instanţa de tutelă hotărăşte, luând în considerare concluziile raportului de anchetă psihosocială şi ascultându-i pe părinţi şi pe copil, dacă a împlinit vârsta de 10 ani. Dispoziţiile art. 264 rămân aplicabile.

(4) Locuinţa copilului, stabilită potrivit prezentului articol, nu poate fi schimbată fără acordul părinţilor decât în cazurile prevăzute expres de lege.

(5) Părintele la care copilul nu locuieşte în mod statornic are dreptul de a avea legături personale cu minorul, la locuinţa acestuia. Instanţa de tutelă poate limita exerciţiul acestui drept, dacă aceasta este în interesul superior al copilului.

Art. 497. Schimbarea locuinţei copilului. (1) Dacă afectează exerciţiul autorităţii sau al unor drepturi părinteşti, schimbarea locuinţei copilului, împreună cu părintele la care locuieşte, nu poate avea loc decât cu acordul prealabil al celuilalt părinte.

(2) În caz de neînţelegere între părinţi, hotărăşte instanţa de tutelă potrivit interesului superior al copilului, luând în considerare concluziile raportului de anchetă psihosocială şi ascultându-i pe părinţi. Ascultarea copilului este obligatorie, dispoziţiile art. 264 fiind aplicabile.

Art. 498. Schimbarea felului învăţăturii ori al pregătirii profesionale. (1) Copilul care a împlinit vârsta de 14 ani poate cere părinţilor să îşi schimbe felul învăţăturii sau al pregătirii profesionale ori locuinţa necesară desăvârşirii învăţăturii ori pregătirii sale profesionale.

(2) Dacă părinţii se opun, copilul poate sesiza instanţa de tutelă, iar aceasta hotărăşte pe baza raportului de anchetă psihosocială. Ascultarea copilului este obligatorie, dispoziţiile art. 264 fiind aplicabile.

Art. 499. Obligaţia de întreţinere. (1) Tatăl şi mama sunt obligaţi, în solidar, să dea întreţinere copilului lor minor, asigurându-i cele necesare traiului, precum şi educaţia, învăţătura şi pregătirea sa profesională.

(2) Dacă minorul are un venit propriu care nu este îndestulător, părinţii au obligaţia de a-i asigura condiţiile necesare pentru creşterea, educarea şi pregătirea sa profesională.

(3) Părinţii sunt obligaţi să îl întreţină pe copilul devenit major, dacă se află în continuarea studiilor, până la terminarea acestora, dar fără a depăşi vârsta de 26 de ani.

(4) În caz de neînţelegere, întinderea obligaţiei de întreţinere, felul şi modalităţile executării, precum şi contribuţia fiecăruia dintre părinţi se stabilesc de instanţa de tutelă pe baza raportului de anchetă psihosocială.

• **RIL.** *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 6/2019 (infra, art. 1.616).*

Art. 500. Independenţa patrimonială. Părintele nu are niciun drept asupra bunurilor copilului şi nici copilul asupra bunurilor părintelui, în afară de dreptul la moştenire şi la întreţinere.

Art. 501. Administrarea bunurilor copilului. (1) Părinţii au dreptul şi îndatorirea de a administra bunurile copilului lor minor, precum şi de a-l reprezenta în actele juridice civile ori de a-i încuviinţa aceste acte, după caz.

(2) După împlinirea vârstei de 14 ani minorul îşi exercită drepturile şi îşi execută obligaţiile singur, în condiţiile legii, însă numai cu încuviinţarea părinţilor şi, după caz, a instanţei de tutelă.

Art. 502. Alte dispoziţii aplicabile. (1) Drepturile şi îndatoririle părinţilor cu privire la bunurile copilului sunt aceleaşi cu cele ale tutorelui, dispoziţiile care reglementează tutela fiind aplicabile în mod corespunzător.

(2) Cu toate acestea, nu se întocmeşte inventarul prevăzut la art. 140, în cazul în care copilul nu are alte bunuri decât cele de uz personal.

Capitolul III
Exercitarea autorităţii părinteşti

Art. 503. Modul de exercitare a autorităţii părinteşti. (1) Părinţii exercită împreună şi în mod egal autoritatea părintească.

(2) Faţă de terţii de bună-credinţă, oricare dintre părinţi, care îndeplineşte singur un act curent pentru exercitarea drepturilor şi îndeplinirea îndatoririlor părinteşti, este prezumat că are şi consimţământul celuilalt părinte.

• **LPA.** *Art. 50. Disp. art. 503 alin. (2) NCC priv. prezumţia de mandat tacit reciproc între părinţi sunt aplicabile în cazul actelor curente încheiate de unul dintre părinţi, după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 504. Exercitarea autorităţii părinteşti în caz de divorţ. Dacă părinţii sunt divorţaţi, autoritatea părintească se exercită potrivit dispoziţiilor referitoare la efectele divorţului în raporturile dintre părinţi şi copii.

Art. 505. Copilul din afara căsătoriei. (1) În cazul copilului din afara căsătoriei a cărui filiaţie a fost stabilită concomitent sau, după caz, succesiv faţă de ambii părinţi, autoritatea părintească se exercită în comun şi în mod egal de către părinţi, dacă aceştia convieţuiesc.

(2) Dacă părinţii copilului din afara căsătoriei nu convieţuiesc, modul de exercitare a autorităţii părinteşti se stabileşte de către instanţa de tutelă, fiind aplicabile prin asemănare dispoziţiile privitoare la divorţ.

(3) Instanţa sesizată cu o cerere privind stabilirea filiaţiei este obligată să dispună asupra modului de exercitare a autorităţii părinteşti, fiind aplicabile prin asemănare dispoziţiile privitoare la divorţ.

Art. 506. Învoiala părinţilor. Cu încuviinţarea instanţei de tutelă părinţii se pot înţelege cu privire la exercitarea autorităţii părinteşti sau cu privire la luarea unei măsuri de protecţie a copilului, dacă este respectat interesul superior al acestuia. Ascultarea copilului este obligatorie, dispoziţiile art. 264 fiind aplicabile.

Art. 507. Exercitarea autorităţii părinteşti de către un singur părinte. Dacă unul dintre părinţi este decedat, declarat mort prin hotărâre judecătorească, pus sub interdicţie, decăzut din exerciţiul drepturilor părinteşti sau dacă, din orice motiv, se află în neputinţă de a-şi exprima voinţa, celălalt părinte exercită singur autoritatea părintească.

Capitolul IV
Decăderea din exerciţiul drepturilor părinteşti

Art. 508. Condiţii. (1) Instanţa de tutelă, la cererea autorităţilor administraţiei publice cu atribuţii în domeniul protecţiei copilului, poate pronunţa decăderea din exerciţiul drepturilor părinteşti dacă părintele pune în pericol viaţa, sănătatea sau dezvoltarea copilului prin relele tratamente aplicate acestuia, prin consumul de alcool sau stupefiante, prin purtarea abuzivă, prin neglijenţa gravă în îndeplinirea obligaţiilor părinteşti ori prin atingerea gravă a interesului superior al copilului.

(2) Cererea se judecă de urgenţă, cu citarea părinţilor şi pe baza raportului de anchetă psihosocială. Participarea procurorului este obligatorie.

Art. 509. Întinderea decăderii. (1) Decăderea din exerciţiul drepturilor părinteşti este totală şi se întinde asupra tuturor copiilor născuţi la data pronunţării hotărârii.

(2) Cu toate acestea, instanţa poate dispune decăderea numai cu privire la anumite drepturi părinteşti ori la anumiţi copii, dar numai dacă, în acest fel, nu sunt primejduite creşterea, educarea, învăţătura şi pregătirea profesională a copiilor.

Art. 510. Obligaţia de întreţinere. Decăderea din exerciţiul drepturilor părinteşti nu scuteşte părintele de obligaţia sa de a da întreţinere copilului.

Art. 511. Instituirea tutelei. În cazul în care, după decăderea din exerciţiul drepturilor părinteşti, copilul se află în situaţia de a fi lipsit de îngrijirea ambilor părinţi, se instituie tutela.

Art. 512. Redarea exerciţiului drepturilor părinteşti. (1) Instanţa redă părintelui exerciţiul drepturilor părinteşti, dacă au încetat împrejurările care au dus la decăderea din exerciţiul acestora şi dacă părintele nu mai pune în pericol viaţa, sănătatea şi dezvoltarea copilului.

(2) Până la soluţionarea cererii, instanţa poate îngădui părintelui să aibă legături personale cu copilul, dacă aceasta este în interesul superior al copilului.

Titlul V
Obligaţia de întreţinere

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 513. Caracterul legal al obligaţiei de întreţinere. Obligaţia de întreţinere există numai între persoanele prevăzute de lege. Ea se datorează numai dacă sunt întrunite condiţiile cerute de lege.

Art. 514. Caracterul personal al obligaţiei de întreţinere. (1) Obligaţia de întreţinere are caracter personal.

(2) Ea se stinge prin moartea debitorului sau a creditorului obligaţiei de întreţinere, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(3) Dreptul la întreţinere nu poate fi cedat şi nu poate fi urmărit decât în condiţiile prevăzute de lege.

• **RIL.** *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 6/2019 (infra, art. 1.616).*

Art. 515. Inadmisibilitatea renunţării la întreţinere. Nimeni nu poate renunţa pentru viitor la dreptul său la întreţinere.

• **RIL.** *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 6/2019 (infra, art. 1.616).*

Capitolul II
Persoanele între care există obligaţia de întreţinere şi ordinea în care aceasta se datorează

Art. 516. Subiectele obligaţiei de întreţinere. (1) Obligaţia de întreţinere există între soţ şi soţie, rudele în linie dreaptă, între fraţi şi surori, precum şi între celelalte persoane anume prevăzute de lege.

(2) Dispoziţiile alin. (1) privind obligaţia de întreţinere între rudele în linie dreaptă, precum şi între fraţi şi surori sunt aplicabile şi în cazul adopţiei.

(3) Obligaţia de întreţinere există între foştii soţi, în condiţiile prevăzute de lege.

Art. 517. Întreţinerea copilului de către soţul părintelui său. (1) Soţul care a contribuit la întreţinerea copilului celuilalt soţ este obligat să presteze întreţinere copilului cât timp acesta este minor, însă numai dacă părinţii săi fireşti au murit, sunt dispăruţi ori sunt în nevoie.

(2) La rândul său, copilul poate fi obligat să dea întreţinere celui care l-a întreţinut astfel timp de 10 ani.

Art. 518. Obligaţia de întreţinere aparţinând moştenitorilor. (1) Moştenitorii persoanei care a fost obligată la întreţinerea unui minor sau care i-a dat întreţinere fără a avea obligaţia legală sunt ţinuţi, în măsura valorii bunurilor moştenite, să continue întreţinerea, dacă părinţii minorului au murit, sunt dispăruţi sau sunt în nevoie, însă numai cât timp cel întreţinut este minor.

(2) În cazul în care sunt mai mulţi moştenitori, obligaţia este solidară, fiecare dintre ei contribuind la întreţinerea minorului proporţional cu valoarea bunurilor moştenite.

Art. 519. Ordinea de plată a întreţinerii. Întreţinerea se datorează în ordinea următoare:

a) soţii şi foştii soţi îşi datorează întreţinere înaintea celorlalţi obligaţi;

b) descendentul este obligat la întreţinere înaintea ascendentului, iar dacă sunt mai mulţi descendenţi sau mai mulţi ascendenţi, cel în grad mai apropiat înaintea celui mai îndepărtat;

c) fraţii şi surorile îşi datorează întreţinere după părinţi, însă înaintea bunicilor.

Art. 520. Întreţinerea în cazul desfacerii adopţiei. După încetarea adopţiei, adoptatul poate cere întreţinere numai de la rudele sale fireşti sau, după caz, de la soţul său.

Art. 521. Pluralitatea de debitori. (1) În cazul în care mai multe dintre persoanele prevăzute la art. 516 sunt obligate să întreţină aceeaşi persoană, ele vor contribui la plata întreţinerii, proporţional cu mijloacele pe care le au.

(2) Dacă părintele are drept la întreţinere de la mai mulţi copii, el poate, în caz de urgenţă, să pornească acţiunea numai împotriva unuia dintre ei. Cel care a plătit întreţinerea se poate întoarce împotriva celorlalţi obligaţi pentru partea fiecăruia.

Art. 522. Obligaţia subsidiară. În cazul în care cel obligat în primul rând la întreţinere nu are mijloace îndestulătoare pentru a acoperi nevoile celui care o cere, instanţa de tutelă le poate obliga pe celelalte persoane îndatorate la întreţinere să o completeze, în ordinea stabilită la art. 519.

Art. 523. Divizibilitatea întreţinerii. Când cel obligat nu poate presta, în acelaşi timp, întreţinere tuturor celor îndreptăţiţi să o ceară, instanţa de tutelă, ţinând seama de nevoile fiecăreia dintre aceste persoane, poate hotărî fie ca întreţinerea să se plătească numai uneia dintre ele, fie ca întreţinerea să se împartă între mai multe sau toate persoanele îndreptăţite să o ceară. În acest caz, instanţa hotărăşte, totodată, modul în care se împarte întreţinerea între persoanele care urmează a o primi.

Capitolul III
Condiţiile obligaţiei de întreţinere

Art. 524. Creditorul întreţinerii. Are drept la întreţinere numai cel care se află în nevoie, neputându-se întreţine din munca sau din bunurile sale.

Art. 525. Dreptul la întreţinere al minorului. (1) Minorul care cere întreţinere de la părinţii săi se află în nevoie dacă nu se poate întreţine din munca sa, chiar dacă ar avea bunuri.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care părinţii n-ar putea presta întreţinerea fără a-şi primejdui propria lor existenţă, instanţa de tutelă poate încuviinţa ca întreţinerea să se asigure prin valorificarea bunurilor pe care acesta le are, cu excepţia celor de strictă necesitate.

• RIL. *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 6/2019 (infra, art. 1.616).*

Art. 526. Comportamentul necorespunzător. (1) Nu poate pretinde întreţinere acela care s-a făcut vinovat faţă de cel obligat la întreţinere de fapte grave, contrare legii sau bunelor moravuri.

(2) Acela care se află în stare de nevoie din culpa sa poate cere numai întreţinerea de strictă necesitate.

Art. 527. Debitorul întreţinerii. (1) Poate fi obligat la întreţinere numai cel care are mijloacele pentru a o plăti sau are posibilitatea de a dobândi aceste mijloace.

(2) La stabilirea mijloacelor celui care datorează întreţinerea se ţine seama de veniturile şi bunurile acestuia, precum şi de posibilităţile de realizare a acestora; de asemenea, vor fi avute în vedere celelalte obligaţii ale sale.

• RIL. *Dec. ICCJ (RIL) nr. 21/2015 (M. Of. nr. 943 din 21 decembrie 2015): „În interpr. şi aplic. art. 527 alin. (2) şi art. 529 alin. (1) şi (2) NCC, echivalentul valoric al normei de hrană prevăzute de art. 2 alin. (4) şi art. 4 alin. (4) O.G. nr. 26/1994 priv. drepturile de hrană, în timp de pace, ale personalului din sectorul de apărare naţională, ordine publică şi siguranţă naţională, rep., cu modif. şi compl. ult., nu se include în totalul veniturilor nete lunare în raport de care se stabileşte pensia de întreţinere datorată de către părinte copilului".*

Art. 528. Dovada stării de nevoie. Starea de nevoie a persoanei îndreptăţite la întreţinere, precum şi mijloacele celui care datorează întreţinere pot fi dovedite prin orice mijloc de probă.

Capitolul IV
Stabilirea şi executarea obligaţiei de întreţinere

Art. 529. Cuantumul întreţinerii. (1) Întreţinerea este datorată potrivit cu nevoia celui care o cere şi cu mijloacele celui care urmează a o plăti.

(2) Când întreţinerea este datorată de părinte, ea se stabileşte până la o pătrime din venitul său lunar net pentru un copil, o treime pentru 2 copii şi o jumătate pentru 3 sau mai mulţi copii.

(3) Cuantumul întreţinerii datorate copiilor, împreună cu întreţinerea datorată altor persoane, potrivit legii, nu poate depăşi jumătate din venitul net lunar al celui obligat.

• **RIL.** *V.:*
– Dec. ICCJ (RIL) nr. 21/2015 (supra, art. 527);
– Dec. ICCJ (RIL) nr. 6/2019 (infra, art. 1.616).

Art. 530. Modalităţile de executare. (1) Obligaţia de întreţinere se execută în natură, prin asigurarea celor necesare traiului şi, după caz, a cheltuielilor pentru educare, învăţătură şi pregătire profesională.

(2) Dacă obligaţia de întreţinere nu se execută de bunăvoie, în natură, instanţa de tutelă dispune executarea ei prin plata unei pensii de întreţinere, stabilită în bani.

(3) Pensia de întreţinere se poate stabili sub forma unei sume fixe sau într-o cotă procentuală din venitul net lunar al celui care datorează întreţinere. Dispoziţiile art. 529 alin. (2) şi (3) rămân aplicabile.

• **RIL.** *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 6/2019 (infra, art. 1.616).*

Art. 531. Modificarea şi încetarea pensiei de întreţinere. (1) Dacă se iveşte o schimbare în ceea ce priveşte mijloacele celui care prestează întreţinerea şi nevoia celui care o primeşte, instanţa de tutelă, potrivit împrejurărilor, poate mări sau micşora pensia de întreţinere sau poate hotărî încetarea plăţii ei.

(2) Pensia de întreţinere stabilită într-o sumă fixă se indexează de drept, trimestrial, în funcţie de rata inflaţiei.

• **LPA.** ***Art. 51.*** *Disp. art. 531 NCC priv. modificarea şi încetarea pensiei de întreţinere sunt aplicabile şi în cazul pensiilor de întreţinere stabilite prin hotărâre judecătorească anterior intrării în vigoare a NCC.*

• **RIL.** *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 6/2019 (infra, art. 1.616).*

Art. 532. Data de la care se datorează pensia de întreţinere. (1) Pensia de întreţinere se datorează de la data cererii de chemare în judecată.

(2) Cu toate acestea, pensia poate fi acordată şi pentru o perioadă anterioară, dacă introducerea cererii de chemare în judecată a fost întârziată din culpa debitorului.

Art. 533. Plata pensiei de întreţinere. (1) Pensia de întreţinere se plăteşte în rate periodice, la termenele convenite de părţi sau, în lipsa acordului lor, la cele stabilite prin hotărâre judecătorească.

(2) Chiar dacă creditorul întreţinerii a decedat în perioada corespunzătoare unei rate, întreţinerea este datorată în întregime pentru acea perioadă.

(3) De asemenea, părţile pot conveni sau, dacă sunt motive temeinice, instanţa de tutelă poate hotărî ca întreţinerea să se execute prin plata anticipată a unei sume globale care să acopere nevoile de întreţinere ale celui îndreptăţit pe o perioadă mai îndelungată sau pe întreaga perioadă în care se datorează întreţinerea, în măsura în care debitorul întreţinerii are mijloacele necesare acoperirii acestei obligaţii.

Art. 534. Restituirea întreţinerii nedatorate. Dacă, din orice motiv, se dovedeşte că întreţinerea prestată, de bunăvoie sau ca urmare a unei hotărâri judecătoreşti, nu era datorată, cel care a executat obligaţia poate să ceară restituirea de la cel care a primit-o sau de la cel care avea, în realitate, obligaţia să o presteze, în acest din urmă caz, pe temeiul îmbogăţirii fără justă cauză.

CARTEA a III-a
Despre bunuri

Titlul I
Bunurile şi drepturile reale în general

Capitolul I
Despre bunuri în general

Secţiunea 1
Despre distincţia bunurilor

Art. 535. Noţiune. Sunt bunuri lucrurile, corporale sau necorporale, care constituie obiectul unui drept patrimonial.

Art. 536. Bunurile mobile şi imobile. Bunurile sunt mobile sau imobile.

Art. 537. Bunurile imobile. Sunt imobile terenurile, izvoarele şi cursurile de apă, plantaţiile prinse în rădăcini, construcţiile şi orice alte lucrări fixate în pământ cu caracter permanent, platformele şi alte instalaţii de exploatare a resurselor submarine situate pe platoul continental, precum şi tot ceea ce, în mod natural sau artificial, este încorporat în acestea cu caracter permanent.

Art. 538. Bunurile care rămân sau devin imobile. (1) Rămân bunuri imobile materialele separate în mod provizoriu de un imobil, pentru a fi din nou întrebuinţate, atât timp cât sunt păstrate în aceeaşi formă, precum şi părţile integrante ale unui imobil care sunt temporar detaşate de acesta, dacă sunt destinate spre a fi reintegrate.

(2) Materialele aduse pentru a fi întrebuinţate în locul celor vechi devin bunuri imobile din momentul în care au dobândit această destinaţie.

Art. 539. Bunurile mobile. (1) Bunurile pe care legea nu le consideră imobile sunt bunuri mobile.

(2) Sunt bunuri mobile şi undele electromagnetice sau asimilate acestora, precum şi energia de orice fel produse, captate şi transmise, în condiţiile legii, de orice persoană şi puse în serviciul său, indiferent de natura mobiliară sau imobiliară a sursei acestora.

Art. 540. Bunurile mobile prin anticipaţie. (1) Bogăţiile de orice natură ale solului şi subsolului, fructele neculese încă, plantaţiile şi construcţiile încorporate în sol devin mobile prin anticipaţie, atunci când, prin voinţa părţilor, sunt privite în natura lor individuală în vederea detaşării lor.

(2) Pentru opozabilitate faţă de terţi, este necesară notarea în cartea funciară.

Art. 541. Universalitatea de fapt. (1) Constituie o universalitate de fapt ansamblul bunurilor care aparţin aceleiaşi persoane şi au o destinaţie comună stabilită prin voinţa acesteia sau prin lege.

(2) Bunurile care alcătuiesc universalitatea de fapt pot, împreună sau separat, să facă obiectul unor acte sau raporturi juridice distincte.

Art. 542. Regulile aplicabile drepturilor purtând asupra bunurilor. (1) Dacă nu se prevede altfel, sunt supuse regulilor referitoare la bunurile imobile şi drepturile reale asupra acestora.

(2) Celelalte drepturi patrimoniale sunt supuse, în limitele prevăzute de lege, regulilor referitoare la bunurile mobile.

Art. 543. Bunurile fungibile şi bunurile nefungibile. (1) Bunurile sunt fungibile sau nefungibile.

(2) Sunt fungibile bunurile determinabile după număr, măsură sau greutate, astfel încât pot fi înlocuite unele prin altele în executarea unei obligaţii.

(3) Prin act juridic, un bun fungibil prin natura sa poate fi considerat ca nefungibil.

Art. 544. Bunurile consumptibile şi bunurile neconsumptibile. (1) Bunurile sunt consumptibile sau neconsumptibile.

(2) Sunt consumptibile bunurile mobile a căror întrebuinţare obişnuită implică înstrăinarea sau consumarea substanţei.

(3) Un bun consumptibil prin natura sa poate deveni neconsumptibil dacă, prin act juridic, i se schimbă întrebuinţarea.

Art. 545. Bunurile divizibile şi bunurile indivizibile. (1) Bunurile sunt divizibile sau indivizibile.

(2) Bunurile care nu pot fi împărţite în natură fără a li se schimba destinaţia sunt bunuri indivizibile.

(3) Prin act juridic, un bun divizibil prin natura lui poate fi considerat indivizibil.

Art. 546. Bunurile principale şi bunurile accesorii. (1) Bunul care a fost destinat, în mod stabil şi exclusiv, întrebuinţării economice a altui bun este accesoriu atât timp cât satisface această utilizare.

(2) Destinaţia comună poate să fie stabilită numai de proprietarul ambelor bunuri.

(3) Dacă nu se prevede altfel, bunul accesoriu urmează situaţia juridică a bunului principal, inclusiv în caz de înstrăinare sau de grevare a bunului principal.

(4) Încetarea calităţii de bun accesoriu nu poate fi însă opusă unui terţ care a dobândit anterior drepturi privitoare la bunul principal.

(5) Separarea temporară a unui bun accesoriu de bunul principal nu îi înlătură această calitate.

(6) Drepturile unui terţ privitoare la un bun nu pot fi încălcate prin transformarea acestuia în bun accesoriu.

Secţiunea a 2-a
Produsele bunurilor

Art. 547. Produsele bunurilor. Produsele bunurilor sunt fructele şi productele.

Art. 548. Fructele. (1) Fructele reprezintă acele produse care derivă din folosirea unui bun, fără a diminua substanţa acestuia. Fructele sunt: naturale, industriale şi civile. Fructele civile se numesc şi venituri.

(2) Fructele naturale sunt produsele directe şi periodice ale unui bun, obţinute fără intervenţia omului, cum ar fi acelea pe care pământul le produce de la sine, producţia şi sporul animalelor.

(3) Fructele industriale sunt produsele directe şi periodice ale unui bun, obţinute ca rezultat al intervenţiei omului, cum ar fi recoltele de orice fel.

(4) Fructele civile sunt veniturile rezultate din folosirea bunului de către o altă persoană în virtutea unui act juridic, precum chiriile, arenzile, dobânzile, venitul rentelor şi dividendele.

Art. 549. Productele. Productele sunt produsele obţinute dintr-un bun cu consumarea sau diminuarea substanţei acestuia, precum copacii unei păduri, piatra dintr-o carieră şi altele asemenea.

Art. 550. Dobândirea fructelor şi a productelor. (1) Fructele şi productele se cuvin proprietarului, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(2) Dreptul de proprietate asupra fructelor naturale şi industriale se dobândeşte la data separării de bunul care le-a produs.

(3) Dreptul de proprietate asupra fructelor civile se dobândeşte zi cu zi.

(4) Cel care, fără acordul proprietarului, avansează cheltuielile necesare pentru producerea şi perceperea fructelor sau productelor poate cere restituirea cheltuielilor.

(5) În acest caz, produsele sau contravaloarea acestora pot fi reţinute până la restituirea cheltuielilor. Cu toate acestea, proprietarul poate cere obligarea posesorului la predarea produselor ori a contravalorii acestora dacă furnizează o garanţie îndestulătoare.

Capitolul II
Drepturile reale în general

Art. 551. Drepturile reale. Sunt drepturi reale:

1. dreptul de proprietate;
2. dreptul de superficie;
3. dreptul de uzufruct;
4. dreptul de uz;
5. dreptul de abitaţie;
6. dreptul de servitute;
7. dreptul de administrare;
8. dreptul de concesiune;
9. dreptul de folosinţă;
10. drepturile reale de garanţie;
11. alte drepturi cărora legea le recunoaşte acest caracter.

Art. 552. Formele de proprietate. Proprietatea este publică sau privată.

Art. 553. Proprietatea privată. (1) Sunt obiect al proprietăţii private toate bunurile de uz sau de interes privat aparţinând persoanelor fizice, persoanelor juridice de drept privat sau de drept public, inclusiv bunurile care alcătuiesc domeniul privat al statului şi al unităţilor administrativ-teritoriale.

(2) Moştenirile vacante se constată prin certificat de vacanţă succesorală şi intră în domeniul privat al comunei, oraşului sau municipiului, după caz, fără înscriere în cartea funciară. Imobilele cu privire la care s-a renunţat la dreptul de proprietate conform art. 562 alin. (2) se dobândesc, fără înscriere în cartea funciară, de comună, oraş sau municipiu, după caz, şi intră în domeniul privat al acestora prin hotărârea consiliului local.

(3) Moştenirile vacante şi imobilele menţionate la alin. (2), aflate în străinătate, se cuvin statului român.

(4) Bunurile obiect al proprietăţii private, indiferent de titular, sunt şi rămân în circuitul civil, dacă prin lege nu se dispune altfel. Ele pot fi înstrăinate, pot face obiectul unei urmăriri silite şi pot fi dobândite prin orice mod prevăzut de lege.

• LPA. *Art. 55. Art. 553 alin. (2) NCC se aplică numai moştenirilor deschise după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 554. Proprietatea publică. (1) Bunurile statului şi ale unităţilor administrativ-teritoriale care, prin natura lor sau prin declaraţia legii, sunt de uz sau de

interes public formează obiectul proprietăţii publice, însă numai dacă au fost legal dobândite de către acestea.

(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, dispoziţiile aplicabile dreptului de proprietate privată se aplică şi dreptului de proprietate publică, însă numai în măsura în care sunt compatibile cu acesta din urmă.

Titlul II
Proprietatea privată

Capitolul I
Dispoziţii generale

Secţiunea 1
Conţinutul, întinderea şi stingerea dreptului de proprietate privată

Art. 555. Conţinutul dreptului de proprietate privată. (1) Proprietatea privată este dreptul titularului de a poseda, folosi şi dispune de un bun în mod exclusiv, absolut şi perpetuu, în limitele stabilite de lege.

(2) În condiţiile legii, dreptul de proprietate privată este susceptibil de modalităţi şi dezmembrăminte, după caz.

Art. 556. Limitele exercitării dreptului de proprietate privată. (1) Dreptul de proprietate poate fi exercitat în limitele materiale ale obiectului său. Acestea sunt limitele corporale ale bunului care formează obiectul dreptului de proprietate, cu îngrădirile stabilite prin lege.

(2) Prin lege poate fi limitată exercitarea atributelor dreptului de proprietate.

(3) Exercitarea dreptului de proprietate poate fi limitată şi prin voinţa proprietarului, cu excepţiile prevăzute de lege.

Art. 557. Dobândirea dreptului de proprietate. (1) Dreptul de proprietate se poate dobândi, în condiţiile legii, prin convenţie, moştenire legală sau testamentară, accesiune, uzucapiune, ca efect al posesiei de bună-credinţă în cazul bunurilor mobile şi al fructelor, prin ocupaţiune, tradiţiune, precum şi prin hotărâre judecătorească, atunci când ea este translativă de proprietate prin ea însăşi.

(2) În cazurile prevăzute de lege, proprietatea se poate dobândi prin efectul unui act administrativ.

(3) Prin lege se pot reglementa şi alte moduri de dobândire a dreptului de proprietate.

(4) Cu excepţia cazurilor anume prevăzute de lege, în cazul bunurilor imobile dreptul de proprietate se dobândeşte prin înscriere în cartea funciară, cu respectarea dispoziţiilor prevăzute la art. 888.

Art. 558. Riscul pieirii bunului. Proprietarul suportă riscul pieirii bunului, dacă acesta n-a fost asumat de o altă persoană sau dacă prin lege nu se dispune altfel.

Art. 559. Întinderea dreptului de proprietate asupra terenurilor. (1) Proprietatea terenului se întinde şi asupra subsolului şi a spaţiului de deasupra terenului, cu respectarea limitelor legale.

(2) Proprietarul poate face, deasupra şi în subsolul terenului, toate construcţiile, plantaţiile şi lucrările pe care le găseşte de cuviinţă, în afară de excepţiile stabilite de lege, şi poate trage din ele toate foloasele pe care acestea le-ar produce. El este ţinut

să respecte, în condiţiile şi în limitele determinate de lege, drepturile terţilor asupra resurselor minerale ale subsolului, izvoarelor şi apelor subterane, lucrărilor şi instalaţiilor subterane şi altora asemenea.

(3) Apele de suprafaţă şi albiile acestora aparţin proprietarului terenului pe care se formează sau curg, în condiţiile prevăzute de lege. Proprietarul unui teren are, de asemenea, dreptul de a apropria şi de a utiliza, în condiţiile legii, apa izvoarelor şi a lacurilor aflate pe terenul respectiv, apa freatică, precum şi apele pluviale.

Art. 560. Obligaţia de grăniţuire. Proprietarii terenurilor învecinate sunt obligaţi să contribuie la grăniţuire prin reconstituirea hotarului şi fixarea semnelor corespunzătoare, suportând, în mod egal, cheltuielile ocazionate de aceasta.

Art. 561. Dreptul de îngrădire. Orice proprietar poate să îşi îngrădească proprietatea, suportând, în condiţiile legii, cheltuielile ocazionate.

Art. 562. Stingerea dreptului de proprietate. (1) Dreptul de proprietate privată se stinge prin pieirea bunului, dar nu se stinge prin neuz. El poate fi însă dobândit de altul prin uzucapiune sau într-un alt mod, în cazurile şi condiţiile anume determinate de lege.

(2) Proprietarul poate abandona bunul său mobil sau poate renunţa, prin declaraţie autentică, la dreptul de proprietate asupra bunului imobil, înscris în cartea funciară. Dreptul se stinge în momentul părăsirii bunului mobil, iar dacă bunul este imobil, prin înscrierea în cartea funciară, în condiţiile legii, a declaraţiei de renunţare.

(3) Exproprierea se poate face numai pentru o cauză de utilitate publică stabilită potrivit legii, cu justă şi prealabilă despăgubire, fixată de comun acord între proprietar şi expropriator. În caz de divergenţă asupra cuantumului despăgubirilor, acesta se stabileşte pe cale judecătorească.

(4) Nu pot fi supuse confiscării decât bunurile destinate sau folosite pentru săvârşirea unei infracţiuni ori contravenţii sau cele rezultate din acestea.

Secţiunea a 2-a
Apărarea dreptului de proprietate privată

Art. 563. Acţiunea în revendicare. (1) Proprietarul unui bun are dreptul de a-l revendica de la posesor sau de la o altă persoană care îl deţine fără drept. El are, de asemenea, dreptul la despăgubiri, dacă este cazul.

(2) Dreptul la acţiunea în revendicare este imprescriptibil, cu excepţia cazurilor în care prin lege se dispune altfel.

(3) Dreptul de proprietate dobândit cu bună-credinţă, în condiţiile legii, este pe deplin recunoscut.

(4) Hotărârea judecătorească prin care s-a admis acţiunea în revendicare este opozabilă şi poate fi executată şi împotriva terţului dobânditor, în condiţiile Codului de procedură civilă.

Art. 564. Acţiunea negatorie. (1) Proprietarul poate intenta acţiunea negatorie contra oricărei persoane care pretinde că este titularul vreunui drept real, altul decât cel de proprietate, asupra bunului său.

(2) Dreptul la acţiunea negatorie este imprescriptibil.

Art. 565. Proba dreptului de proprietate asupra imobilelor înscrise în cartea funciară. În cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, dovada dreptului de proprietate se face cu extrasul de carte funciară.

Art. 566. Efectele admiterii acţiunii în revendicare. (1) Pârâtul va fi obligat la restituirea bunului sau la despăgubiri dacă bunul a pierit din culpa sa ori a fost înstrăinat. În aceleaşi condiţii, pârâtul va fi obligat la restituirea productelor sau a contravalorii acestora. În toate cazurile, despăgubirile vor fi evaluate în raport cu momentul restituirii.

(2) Posesorul de rea-credinţă sau detentorul precar va fi obligat, la cerere, şi la restituirea fructelor produse de bun până la înapoierea acestuia către proprietar.

(3) Proprietarul poate fi obligat, la cerere, să restituie posesorului cheltuielile necesare pe care acesta le-a făcut.

(4) Cheltuielile utile se restituie, la cerere, în limita sporului de valoare, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(5) De asemenea, proprietarul va putea fi obligat, la cerere, la restituirea cheltuielilor necesare pentru producerea şi culegerea fructelor sau a productelor.

(6) Pârâtul are un drept de retenţie asupra produselor până la restituirea cheltuielilor făcute pentru producerea şi culegerea acestora, cu excepţia cazului în care proprietarul furnizează pârâtului o garanţie îndestulătoare.

(7) Dreptul de retenţie nu poate fi exercitat în niciun caz asupra bunului frugifer sau când intrarea în stăpânirea materială a bunului s-a făcut prin violenţă ori fraudă sau când produsele sunt bunuri perisabile ori sunt supuse, ca urmare a trecerii unei perioade scurte de timp, unei scăderi semnificative a valorii lor.

(8) Proprietarul nu este dator să acopere cheltuielile voluptuare. Posesorul are dreptul de a-şi însuşi lucrările efectuate cu aceste cheltuieli numai dacă prin aceasta bunul nu se deteriorează.

(9) Dispoziţiile alin. (3), (4) şi (8) se aplică numai în acele situaţii în care cheltuielile nu se concretizează într-o lucrare nouă, caz în care sunt incidente dispoziţiile corespunzătoare din materia accesiunii imobiliare artificiale.

Capitolul II
Accesiunea

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 567. Dobândirea dreptului de proprietate prin accesiune. Prin accesiune, proprietarul unui bun devine proprietarul a tot ce se alipeşte cu bunul ori se încorporează în acesta, dacă legea nu prevede altfel.

Art. 568. Formele accesiunii. Accesiunea este naturală, când unirea sau încorporarea este urmarea unui eveniment natural, ori artificială, când rezultă din fapta proprietarului ori a unei alte persoane.

Secţiunea a 2-a
Accesiunea imobiliară naturală

Art. 569. Aluviunile. Adăugirile de teren la malurile apelor curgătoare revin proprietarului fondului riveran, numai dacă ele se formează treptat.

Art. 570. Terenul lăsat de apele curgătoare. Proprietarul fondului riveran dobândeşte, de asemenea, terenul lăsat de apele curgătoare care s-au retras treptat de la ţărmul respectiv.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. apelor nr. 107/1996 (M. Of. nr. 244 din 8 octombrie 1996; cu modif. ult.): „Art. 42. (1) În situaţia în care un curs de apă îşi formează o albie nouă, părăsind-o în mod*

natural pe cea veche, riveranii sau utilizatorii de apă pot să solicite, cf. prev. NCC, rep., cu modif. ult., în termen de un an, aprobarea Administrației Naționale «Apele Române» pentru readucerea apei în vechea albie, pe cheltuiala acestora. Litigiile se soluționează de către instanțele judecătorești. (2) Dacă, în termen de un an de la sfârșitul anului în care apa a părăsit albia, nu se formulează o cerere cf. alin. (1), albia veche rămâne în proprietatea riveranilor, iar albia nouă se consideră albie naturală, se introduce în domeniul public al statului, se înregistrează în Sistemul informațional specific domeniului gospodăririi apelor și se dă în administrarea Administrației Naționale «Apele Române». (3) Pentru interese publice, readucerea apei în albia veche se realizează la propunerea Administrației Naționale «Apele Române», cu consultarea riveranilor, cu avizul comitetului de bazin și cu aprobarea autorității publice centrale din domeniul apelor, cheltuielile suportându-se de la bugetul de stat".

Art. 571. Terenul lăsat de apele stătătoare. (1) Proprietarul terenului înconjurat de heleșteie, iazuri, canale și alte asemenea ape stătătoare nu devine proprietarul terenurilor apărute prin scăderea temporară a acestor ape sub înălțimea de scurgere.

(2) Tot astfel, proprietarul acestor ape nu dobândește niciun drept asupra terenului acoperit ca urmare a unor revărsări sporadice.

Art. 572. Avulsiunea. Proprietarul terenului de la care o apă curgătoare a smuls brusc o porțiune de mal din teren, alipind-o la terenul altui proprietar riveran, nu pierde dreptul de proprietate asupra părții desprinse dacă o revendică în termen de un an de la data faptului.

Art. 573. Albiile râurilor, insulele și prundișurile. (1) Albiile râurilor aparțin proprietarilor riverani, cu excepția acelora care, potrivit legii, fac obiectul proprietății publice.

(2) Insulele și prundișurile care nu sunt în legătură cu terenurile având malul la nivelul mediu al apei revin proprietarului albiei.

(3) Dacă insula aparține proprietarilor riverani și trece peste jumătatea apei, fiecare dintre ei are dreptul de proprietate asupra părții de insulă ce se întinde spre el pornind de la jumătatea apei.

Art. 574. Dreptul de proprietate asupra insulelor nou-formate. În cazul în care o apă curgătoare, formându-și un braț nou, înconjoară terenul unui proprietar riveran, el rămâne proprietar asupra insulei astfel create.

Art. 575. Albiile părăsite de apele curgătoare. Albia părăsită de o apă curgătoare care și-a format un nou curs va avea regimul juridic stabilit în legea specială.

• DISPOZIȚII CONEXE. *L. nr. 107/1996: „Art. 3. (1) Aparțin domeniului public al statului apele de suprafață cu albiile lor minore cu lungimi mai mari de 5 km și cu bazine hidrografice ce depășesc suprafața de 10 km², malurile și cuvetele lacurilor, precum și apele subterane, apele maritime interioare, faleza și plaja mării, cu bogățiile lor naturale și potențialul valorificabil, marea teritorială și fundul apelor maritime. (1¹) Aparțin domeniului public al statului albiile sectoarelor cursurilor de apă cu lungimi mai mici de 5 km și cu bazine hidrografice care nu depășesc suprafața de 10 km², sectoare amenajate cu lucrări de gospodărire a apelor, aflate în domeniul public de interes național și amplasate în zona de confluență a cursului de apă principal. (2) Albiile minore ale cursurilor de apă cu lungimi mai mici de 5 km și cu bazine hidrografice ce nu depășesc suprafața de 10 km², pe care apele nu curg permanent, aparțin deținătorilor, cu orice titlu, ai terenurilor pe care se formează sau curg. Proprietarii acestor albii trebuie să folosească aceste ape în concordanță cu condițiile generale de folosire a apei în*

bazinul respectiv. (3) Insulele, care nu sunt în legătură cu terenurile cu mal la nivelul mediu al apei, aparţin proprietarului albiei apei. (3¹) Lacurile de acumulare permanente a căror execuţie a fost finanţată din fonduri alocate de la bugetul de stat, lucrările hidrotehnice aferente şi suprafeţele din lac aflate sub cota coronamentului barajului fac parte din domeniul public al statului şi se includ în categoria terenurilor acoperite de apă, asimilându-se cu noţiunea de albie minoră. Administraţia Naţională «Apele Române» este singura autoritate de administrare a acestora, cu excepţia bunurilor deţinute, prin efectul actelor normative, de către terţe persoane. (4) Apa subterană poate fi folosită de proprietarul terenului, numai în măsura în care este utilizată cf. art. 9 alin. (2). (5) Sunt exceptate de la prev. alin. (1) pepinierele şi crescătoriile piscicole".

Art. 576. Accesiunea naturală asupra animalelor. (1) Animalele domestice rătăcite pe terenul altuia îi revin acestuia din urmă dacă proprietarul nu le revendică în termen de 30 de zile de la data declaraţiei făcute la primărie de către proprietarul terenului.

(2) Porumbeii, iepurii, peştii şi alte asemenea animale care trec pe fondul altui proprietar aparţin acestuia cât timp rămân pe fond, cu excepţia cazului în care trecerea a fost provocată prin fraudă sau prin artificii.

(3) Roiul de albine trecut pe terenul altuia revine proprietarului acestuia numai dacă proprietarul roiului nu îl urmăreşte sau încetează să îl urmărească timp de două zile.

• **LPA.** ***Art. 57.*** *Art. 576 NCC se aplică situaţiilor născute după intrarea în vigoare a NCC.*

Secţiunea a 3-a
Accesiunea imobiliară artificială

• **LPA.** ***Art. 58.*** *(1) În toate cazurile în care accesiunea imobiliară artificială presupune exercitarea unui drept de opţiune de către proprietarul imobilului, efectele accesiunii sunt guvernate de legea în vigoare la data începerii lucrării. (2) Până la îndeplinirea condiţiilor prevăz. în art. 56 alin. (1), ori de câte ori proprietarul imobilului are un drept de opţiune, el dobândeşte dreptul de proprietate asupra lucrării începute după intrarea în vigoare a NCC de la data cererii de chemare în judecată prin care a solicitat recunoaşterea dreptului său de proprietate asupra lucrării, dacă acţiunea a fost admisă.*

§1. Dispoziţii comune

Art. 577. Dobândirea lucrării de către proprietarul imobilului. (1) Construcţiile, plantaţiile şi orice alte lucrări efectuate asupra unui imobil, denumite în continuare lucrări, revin proprietarului acelui imobil dacă prin lege sau act juridic nu se prevede altfel.

(2) Când lucrarea este realizată de proprietarul imobilului cu materialele sale sau cu materialele altuia, dreptul de proprietate asupra lucrării se naşte în favoarea proprietarului imobilului din momentul începerii lucrării, pe măsura realizării ei, dacă prin lege sau act juridic nu se prevede altfel.

• **RIL.** ***V. Dec ICCJ (RIL) nr. 13/2019*** *(infra, art. 579).*

Art. 578. Categoriile de lucrări. (1) Lucrările pot fi autonome sau adăugate, cu caracter durabil sau provizoriu.

(2) Lucrările autonome sunt construcţiile, plantaţiile şi orice alte lucrări cu caracter de sine stătător realizate asupra unui imobil.

(3) Lucrările adăugate nu au caracter de sine stătător. Ele pot fi:

a) necesare, atunci când în lipsa acestora imobilul ar pieri sau s-ar deteriora;

b) utile, atunci când sporesc valoarea economică a imobilului;

c) voluptuare, atunci când sunt făcute pentru simpla plăcere a celui care le-a realizat, fără a spori valoarea economică a imobilului.

Art. 579. Prezumţiile în favoarea proprietarului imobilului. (1) Orice lucrare este prezumată a fi făcută de proprietarul imobilului, cu cheltuiala sa şi că este a lui, până la proba contrară.

(2) Proba contrară se poate face când s-a constituit un drept de superficie, când proprietarul imobilului nu şi-a intabulat dreptul de proprietate asupra lucrării noi sau în alte cazuri prevăzute de lege.

• **RIL.** *Dec ICCJ (RIL) nr. 13/2019 (M. Of. nr. 440 din 3 iunie 2019): „(...) în interpr. şi aplic. art. 492 CC 1864, art. 579 alin. (1), art. 577 alin. (2) NCC, art. 37 alin. (5) L. nr. 50/1991 priv. autorizarea executării lucrărilor de construcţii, rep., cu modif. şi compl. ult. şi art. 37 alin. (1) L. cadastrului şi a publicităţii imobiliare nr. 7/1996, rep., cu modif. şi compl. ult. (...): Lipsa autorizaţiei de construire sau nerespectarea prev. acesteia, precum şi lipsa procesului-verbal de recepţie la terminarea lucrărilor constituie impedimente pentru recunoaşterea pe cale judiciară, în cadrul acţiunii în constatare, a dreptului de proprietate asupra unei construcţii realizate de către proprietarul terenului, cu materiale proprii [91. Aceste consideraţii sunt valabile numai priv. construcţiile edificate după data de 1 aug. 2001, deoarece, prin excepţie de la regula prevăz. de art. 37 alin. (1) L. nr. 7/1996, priv. înscrierea dreptului de proprietate asupra construcţiilor numai în cazul în care acestea sunt autorizate, alin. (2) al aceluiaşi art. permite, pentru construcţiile realizate înainte de 1 aug. 2001, care este data intrării în vigoare a L. nr. 453/2001 pt. modif. şi compl. L. nr. 50/1991, să se intabuleze dreptul de proprietate în lipsa autorizaţiei de construire, în baza certificatului de atestare fiscală prin care se atestă achitarea tuturor obligaţiilor fiscale de plată datorate autorităţii administraţiei publice locale în a cărei rază se află situată construcţia, precum şi a documentaţiei cadastrale]".*

§2. Realizarea lucrării cu materialele altuia

Art. 580. Regimul juridic. (1) În cazul în care a realizat lucrarea cu materialele altuia, proprietarul imobilului devine proprietarul lucrării, neputând fi obligat la desfiinţarea acesteia şi nici la restituirea materialelor întrebuinţate.

(2) Proprietarul materialelor are numai dreptul la contravaloarea materialelor, precum şi la repararea, în condiţiile legii, a oricăror alte prejudicii cauzate.

§3. Realizarea unei lucrări autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia

Art. 581. Lucrările autonome cu caracter durabil efectuate cu bună-credinţă. În cazul în care autorul lucrării autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia este de bună-credinţă, proprietarul imobilului are dreptul:

a) să ceară instanţei să dispună înscrierea sa în cartea funciară ca proprietar al lucrării, plătind, la alegerea sa, autorului lucrării fie valoarea materialelor şi a manoperei, fie sporul de valoare adus imobilului prin efectuarea lucrării; sau

b) să ceară obligarea autorului lucrării să cumpere imobilul la valoarea de circulaţie pe care acesta ar fi avut-o dacă lucrarea nu s-ar fi efectuat.

Art. 582. Lucrările autonome cu caracter durabil efectuate cu rea-credinţă. (1) În cazul în care autorul lucrării autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia este de rea-credinţă, proprietarul imobilului are dreptul:

a) să ceară instanţei să dispună înscrierea sa în cartea funciară ca proprietar al lucrării, cu plata, la alegerea sa, către autorul lucrării, a jumătate din valoarea materialelor şi a manoperei ori din sporul de valoare adus imobilului; sau

b) să ceară obligarea autorului lucrării la desfiinţarea acesteia; sau

c) să ceară obligarea autorului lucrării să cumpere imobilul la valoarea de circulaţie pe care acesta ar fi avut-o dacă lucrarea nu s-ar fi efectuat.

(2) Desfiinţarea lucrării se face, cu respectarea dispoziţiilor legale în materie, pe cheltuiala autorului acesteia, care este ţinut totodată să repare orice prejudicii cauzate, inclusiv pentru lipsa de folosinţă.

§4. Realizarea unei lucrări adăugate cu caracter durabil asupra imobilului altuia

Art. 583. Lucrările adăugate necesare. (1) Proprietarul imobilului dobândeşte dreptul de proprietate asupra lucrării adăugate necesare din momentul efectuării acesteia, plătind autorului cheltuielile rezonabile făcute de acesta, chiar dacă imobilul nu mai există.

(2) În cazul în care lucrarea a fost efectuată cu rea-credinţă, din suma datorată de proprietarul imobilului se va putea deduce valoarea fructelor imobilului diminuată cu costurile necesare obţinerii acestora.

Art. 584. Lucrările adăugate utile. (1) În cazul în care autorul lucrării utile este de bună-credinţă, proprietarul imobilului devine proprietarul lucrării din momentul efectuării acesteia, cu plata, la alegerea sa:

a) a valorii materialelor şi a manoperei; sau

b) a sporului de valoare adus imobilului.

(2) În cazul în care autorul lucrării utile este de rea-credinţă, proprietarul imobilului are dreptul:

a) să devină proprietarul lucrării, în funcţie de regimul acesteia, cu sau fără înscriere în cartea funciară, după caz, plătind, la alegerea sa, autorului lucrării fie jumătate din valoarea materialelor şi a manoperei, fie jumătate din sporul de valoare adus imobilului; sau

b) să ceară obligarea autorului lucrării la desfiinţarea acesteia, cu repunerea imobilului în situaţia anterioară şi plata de daune-interese.

(3) În ambele cazuri, când valoarea lucrării este considerabilă, proprietarul imobilului poate cere obligarea autorului să îl cumpere la valoarea de circulaţie pe care imobilul ar fi avut-o dacă lucrarea nu s-ar fi efectuat.

Art. 585. Lucrările adăugate voluptuare. (1) În cazul lucrării voluptuare, proprietarul imobilului are dreptul:

a) să devină proprietarul lucrării, fără înscriere în cartea funciară şi fără nicio obligaţie către autorul lucrării;

b) să ceară obligarea autorului de rea-credinţă al lucrării la desfiinţarea acesteia, cu readucerea imobilului în situaţia anterioară şi plata de daune-interese.

(2) Autorul de bună-credinţă al lucrării poate să o ridice înainte de restituirea imobilului către proprietar, cu condiţia de a readuce imobilul în situaţia anterioară.

§5. Înţelesul unor termeni

Art. 586. Buna-credinţă a autorului lucrării. (1) Autorul lucrării este de bună-credinţă dacă se întemeiază fie pe cuprinsul cărţii funciare în care, la data realizării lucrării, era înscris ca proprietar al imobilului, fie pe un mod de dobândire nesupus înscrierii în cartea funciară, dacă, în ambele cazuri, nu rezulta din cartea funciară şi nu a cunoscut pe nicio altă cale viciul titlului său.

(2) Cu toate acestea, nu poate invoca buna-credinţă cel care construieşte în lipsa sau cu nerespectarea autorizaţiilor cerute de lege.

(3) Dispoziţiile alin. (1) şi (2) sunt aplicabile şi autorului lucrării care se întemeiază pe un drept de superficie sau pe orice alt drept care, potrivit legii, îi permite, realizând o lucrare asupra imobilului altuia, să devină proprietarul acesteia.

§6. Dispoziţii speciale

Art. 587. Lucrările realizate parţial asupra imobilului autorului. (1) În cazul lucrării cu caracter durabil realizate cu bună-credinţă parţial asupra imobilului autorului şi parţial pe terenul proprietarului vecin, acesta din urmă poate cere înscrierea într-o nouă carte funciară a unui drept de coproprietate al vecinilor asupra imobilului rezultat, incluzând terenul aferent, în raport cu valoarea contribuţiei fiecăruia.

(2) Dacă lucrarea a fost realizată cu rea-credinţă, proprietarul terenului vecin poate opta între a cere ridicarea lucrării de pe teren, cu obligarea autorului acesteia la plata de daune-interese, dacă este cazul, şi a cere înscrierea în cartea funciară a unui drept de coproprietate al vecinilor. La stabilirea cotelor-părţi se va ţine seama de valoarea terenului proprietarului vecin şi de jumătate din valoarea contribuţiei autorului lucrării.

(3) În caz de neînţelegere între părţi, instanţa de judecată va stabili valoarea contribuţiei fiecăreia la imobilul rezultat, respectiv a cotelor-părţi din dreptul de proprietate.

Art. 588. Lucrările provizorii. Când lucrarea are caracter provizoriu, în absenţa unei înţelegeri contrare, autorul ei va fi obligat să o desfiinţeze, cu respectarea dispoziţiilor legale în materie, şi, dacă este de rea-credinţă, să plătească despăgubiri pentru prejudiciile cauzate, inclusiv pentru lipsa de folosinţă.

Art. 589. Înscrierea dreptului de proprietate în cartea funciară. Ori de câte ori dobândirea dreptului de proprietate, exclusivă sau pe cote-părţi, este condiţionată, potrivit reglementărilor din prezenta secţiune, de înscrierea în cartea funciară, înscrierea se face în temeiul convenţiei părţilor, încheiată în formă autentică, sau, după caz, al hotărârii judecătoreşti.

Art. 590. Dreptul autorului lucrării la ridicarea materialelor. (1) Până la data încheierii convenţiei sau a introducerii acţiunii de către cel îndreptăţit la înscrierea în cartea funciară, autorul lucrării îşi poate ridica materialele.

(2) Dacă lucrarea a fost efectuată cu rea-credinţă, autorul acesteia va putea fi obligat, dacă este cazul, la plata de daune-interese.

Art. 591. Regulile privind exercitarea dreptului autorului lucrării la indemnizaţie. (1) Prescripţia dreptului la acţiune al autorului lucrării privind plata indemnizaţiei nu curge cât timp el este lăsat de proprietar să deţină imobilul.

(2) Autorul lucrării de bună-credinţă are un drept de ipotecă legală asupra imobilului pentru plata indemnizaţiei şi poate cere înscrierea dreptului de ipotecă în baza convenţiei încheiate în formă autentică sau a unei hotărâri judecătoreşti, potrivit dispoziţiilor art. 589.

Art. 592. Regulile privind obligarea autorului lucrării la cumpărarea imobilului. (1) Ori de câte ori proprietarul optează pentru obligarea autorului lucrării la cumpărarea imobilului, în absenţa înţelegerii părţilor, proprietarul poate cere instanţei judecătoreşti stabilirea preţului şi pronunţarea unei hotărâri care să ţină loc de contract de vânzare-cumpărare.

(2) Proprietarul iniţial al imobilului are un drept de ipotecă legală asupra acestuia pentru plata preţului de către autorul lucrării.

Art. 593. Pasivitatea proprietarului pe durata realizării lucrării. Autorul de rea-credinţă al lucrării nu poate să opună proprietarului terenului pasivitatea pe care ar fi vădit-o pe durata realizării lucrării.

Art. 594. Autorul lucrării care foloseşte materialele altuia. Dacă nu sunt îndeplinite condiţiile legale pentru dobândirea bunurilor mobile prin posesia de bună-credinţă, cel care realizează o lucrare asupra imobilului altuia folosind materialele unui terţ este obligat la plata contravalorii materialelor, precum şi la repararea, în condiţiile legii, a oricăror alte prejudicii cauzate.

Art. 595. Stabilirea indemnizaţiei sau a despăgubirii. Ori de câte ori, în aplicarea unei dispoziţii din prezenta secţiune, instanţa este învestită să stabilească întinderea indemnizaţiei sau a despăgubirii, ea va ţine seama de valoarea de circulaţie a bunului calculată la data hotărârii judecătoreşti.

Art. 596. Cazurile speciale de accesiune. (1) Titularul dreptului de superficie ori al altui drept real asupra imobilului altuia care îi permite să dobândească proprietatea asupra lucrării realizate asupra acelui imobil va avea, în caz de accesiune, în mod corespunzător, drepturile şi obligaţiile reglementate pentru proprietarul imobilului, dacă nu s-a prevăzut altfel în momentul constituirii dreptului real.

(2) Dispoziţiile art. 582 şi art. 587 alin. (2) se aplică, în mod corespunzător, şi lucrărilor autonome cu caracter durabil efectuate de titularul unui drept real asupra imobilului altuia care nu îi permite să dobândească proprietatea asupra lucrării realizate asupra acelui imobil.

(3) Pentru lucrările adăugate efectuate de titularul unui drept real asupra imobilului altuia care nu îi permite să dobândească proprietatea lucrării realizate asupra acelui imobil se aplică, în mod corespunzător, dispoziţiile art. 716, în lipsa unei prevederi contrare.

Art. 597. Lucrările efectuate de un detentor precar. Lucrările făcute de un detentor precar sunt supuse, în mod corespunzător, regulilor aplicabile autorului de rea-credinţă.

Secţiunea a 4-a
Accesiunea mobiliară

Art. 598. Accesiunea mobiliară. (1) Bunul mobil produs cu materialele altuia aparţine celui care l-a confecţionat sau, după caz, proprietarului materialelor, în funcţie de raportul dintre manoperă şi valoarea materialelor, determinat la data confecţionării bunului.

(2) Proprietarul bunului datorează despăgubiri egale cu valoarea manoperei sau, după caz, cu valoarea materialelor.

Art. 599. Raportul dintre valoarea manoperei şi valoarea materialelor. În toate cazurile în care valoarea materialelor este egală cu manopera sau există o diferenţă nesemnificativă, proprietatea asupra bunului este comună şi se exercită în condiţiile secţiunii a 2-a a cap. IV din prezentul titlu.

Art. 600. Unirea a două bunuri mobile. În cazul în care se unesc două bunuri mobile având proprietari diferiţi, fiecare poate pretinde separarea bunurilor dacă prin aceasta celălalt proprietar nu ar suferi un prejudiciu mai mare de o zecime din valoarea bunului său.

Art. 601. Regulile aplicabile în cazul imposibilităţii de separare a bunurilor unite. Dacă nu se poate obţine separarea bunurilor mobile unite sunt aplicabile, în mod corespunzător, dispoziţiile art. 598 şi 599.

Capitolul III
Limitele juridice ale dreptului de proprietate privată

Secţiunea 1
Limite legale

• LPA. *Art. 59. Art. 602-625 NCC nu se aplică situaţiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.*

§1. Dispoziţii comune

Art. 602. Interesul public şi interesul privat. (1) Legea poate limita exercitarea dreptului de proprietate fie în interes public, fie în interes privat.

(2) Limitele legale în interes privat pot fi modificate ori desfiinţate temporar prin acordul părţilor. Pentru opozabilitate faţă de terţi este necesară îndeplinirea formalităţilor de publicitate prevăzute de lege.

Art. 603. Regulile privind protecţia mediului şi buna vecinătate. Dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecţia mediului şi asigurarea bunei vecinătăţi, precum şi la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului.

§2. Folosirea apelor

Art. 604. Regulile privind curgerea firească a apelor. (1) Proprietarul fondului inferior nu poate împiedica în niciun fel curgerea firească a apelor provenite de pe fondul superior.

(2) Dacă această curgere cauzează prejudicii fondului inferior, proprietarul acestuia poate cere autorizarea justiţiei spre a face pe fondul său lucrările necesare schimbării direcţiei apelor, suportând toate cheltuielile ocazionate.

(3) La rândul său, proprietarul fondului superior este obligat să nu efectueze nicio lucrare de natură să agraveze situaţia fondului inferior.

• DISPOZIŢII CONEXE. *L. nr. 107/1996: „Art. 26. (1) Deţinătorii terenurilor din aval şi ai lucrărilor de desecare sunt obligaţi să primească apele ce se scurg în mod natural de pe terenurile situate în amonte, inclusiv de pe cursurile de apă cadastrate şi necadastrate, permanente sau nepermanente atât în regim de exploatare normal, cât şi de ape mari şi să asigure tranzitarea acestora până în emisarul final. (2) Lucrările de barare sau de traversare a cursurilor de apă, care pot constitui obstacol în curgerea naturală a apelor, vor fi astfel concepute, realizate şi exploatate încât să nu influenţeze defavorabil curgerea apelor, în vederea asigurării atât a stabilităţii acestor lucrări, a albiilor minore şi a malurilor, cât şi pentru prevenirea unor efecte distructive sau păgubitoare. Lucrările construite fără a avea în vedere astfel de cerinţe trebuie modificate sau demolate de proprietarii sau deţinătorii lor, în condiţiile şi la termenele stabilite de Administraţia Naţională «Apele Române». În caz contrar, autoritatea publică centrală din domeniul apelor, prin*

unităţile sale teritoriale, este abilitată să aplice sancţiuni potrivit legii, din oficiu sau la sesizarea Administraţiei Naţionale «Apele Române». (3) Obturarea sau blocarea, sub orice formă, precum şi scoaterea din funcţiune, în orice mod, a construcţiilor şi instalaţiilor de descărcare a apelor mari, sunt interzise. (4) Deţinătorii de lucrări pe cursul de apă sau care au legătură cu apele, care au suferit daune materiale cauzate de nerespectarea cerinţelor prevăz. la alin. (2), au dreptul la despăgubire de la persoanele fizice sau juridice care se fac vinovate".

Art. 605. Regulile privind curgerea provocată a apelor. (1) Proprietarul fondului inferior nu poate împiedica nici curgerea provocată de proprietarul fondului superior sau de alte persoane, aşa cum este cazul apelor care ţâşnesc pe acest din urmă fond datorită unor lucrări subterane întreprinse de proprietarul acestuia, al apelor provenite din secarea terenurilor mlăştinoase, al apelor folosite într-un scop casnic, agricol sau industrial, însă numai dacă această curgere precedă vărsarea într-un curs de apă sau într-un şanţ.

(2) În acest caz, proprietarul fondului superior este obligat să aleagă calea şi mijloacele de scurgere de natură să aducă prejudicii minime fondului inferior, rămânând dator la plata unei despăgubiri juste şi prealabile către proprietarul acestui din urmă fond.

(3) Dispoziţiile prezentului articol nu se aplică atunci când pe fondul inferior se află o construcţie, împreună cu grădina şi curtea aferentă, sau un cimitir.

Art. 606. Cheltuielile referitoare la irigaţii. (1) Proprietarul care vrea să folosească pentru irigarea terenului său apele naturale şi artificiale de care poate dispune în mod efectiv are dreptul ca, pe cheltuiala sa exclusivă, să facă pe terenul riveranului opus lucrările necesare pentru captarea apei.

(2) Dispoziţiile art. 605 alin. (2) şi (3) se aplică în mod corespunzător.

Art. 607. Obligaţia proprietarului căruia îi prisoseşte apa. (1) Proprietarul căruia îi prisoseşte apa pentru necesităţile curente este obligat ca, în schimbul unei juste şi prealabile compensaţii, să ofere acest surplus pentru proprietarul care nu şi-ar putea procura apa necesară pentru fondul său decât cu o cheltuială excesivă.

(2) Proprietarul nu poate fi scutit de obligaţia prevăzută la alin. (1) pretinzând că ar putea acorda surplusului de apă o altă destinaţie decât satisfacerea necesităţilor curente. El poate însă cere despăgubiri suplimentare proprietarului aflat în nevoie, cu condiţia de a dovedi existenţa reală a destinaţiei pretinse.

Art. 608. Întrebuinţarea izvoarelor. (1) Proprietarul poate acorda orice întrebuinţare izvorului ce ar exista pe fondul său, sub rezerva de a nu aduce atingere drepturilor dobândite de proprietarul fondului inferior.

(2) Proprietarul fondului pe care se află izvorul nu poate să îi schimbe cursul dacă prin această schimbare ar lipsi locuitorii unei localităţi de apa necesară pentru satisfacerea nevoilor curente.

Art. 609. Despăgubirile datorate proprietarului fondului pe care se află izvorul. (1) Proprietarul fondului pe care se află izvorul poate cere repararea prejudiciilor cauzate de persoana care, prin lucrările efectuate, a secat, a micşorat ori a alterat apele sale.

(2) Dacă starea de fapt o permite, proprietarul fondului poate pretinde restabilirea situaţiei anterioare atunci când apa era indispensabilă pentru exploatarea fondului său.

(3) În cazul în care izvorul se întinde pe două fonduri învecinate, dispoziţiile alin. (1) şi (2) se aplică în mod corespunzător, ţinând seama de întinderea izvorului pe fiecare fond.

Art. 610. Regulile speciale privind folosirea apelor. Dispoziţiile prezentului paragraf se completează cu reglementările speciale în materia regimului apelor.

§3. Picătura streşinii

Art. 611. Picătura streşinii. Proprietarul este obligat să îşi facă streaşina casei sale astfel încât apele provenind de la ploi să nu se scurgă pe fondul proprietarului vecin.

§4. Distanţa şi lucrările intermediare cerute pentru anumite construcţii, lucrări şi plantaţii

Art. 612. Distanţa minimă în construcţii. Orice construcţii, lucrări sau plantaţii se pot face de către proprietarul fondului numai cu respectarea unei distanţe minime de 60 de cm faţă de linia de hotar, dacă nu se prevede altfel prin lege sau prin regulamentul de urbanism, astfel încât să nu se aducă atingere drepturilor proprietarului vecin. Orice derogare de la distanţa minimă se poate face prin acordul părţilor exprimat printr-un înscris autentic.

Art. 613. Distanţa minimă pentru arbori. (1) În lipsa unor dispoziţii cuprinse în lege, regulamentul de urbanism sau a obiceiului locului, arborii trebuie sădiţi la o distanţă de cel puţin 2 metri de linia de hotar, cu excepţia acelora mai mici de 2 metri, a plantaţiilor şi a gardurilor vii.

(2) În caz de nerespectare a distanţei, proprietarul vecin este îndreptăţit să ceară scoaterea ori, după caz, tăierea, la înălţimea cuvenită, a arborilor, plantaţiilor ori a gardurilor vii, pe cheltuiala proprietarului fondului pe care acestea sunt ridicate.

(3) Proprietarul fondului peste care se întind rădăcinile sau ramurile arborilor aparţinând proprietarului vecin are dreptul de a le tăia, precum şi dreptul de a păstra fructele căzute în mod natural pe fondul său.

§5. Vederea asupra proprietăţii vecinului

Art. 614. Fereastra sau deschiderea în zidul comun. Nu este permis să se facă fereastră sau deschidere în zidul comun decât cu acordul proprietarilor.

Art. 615. Distanţa minimă pentru fereastra de vedere. (1) Este obligatorie păstrarea unei distanţe de cel puţin 2 metri între fondul, împrejmuit sau neîmprejmuit, aparţinând proprietarului vecin şi fereastra pentru vedere, balconul ori alte asemenea lucrări ce ar fi orientate către acest fond.

(2) Fereastra pentru vedere, balconul ori alte asemenea lucrări neparalele cu linia de hotar spre fondul învecinat sunt interzise la o distanţă mai mică de un metru.

(3) Distanţa se calculează de la punctul cel mai apropiat de linia de hotar, existent pe faţa zidului în care s-a deschis vederea sau, după caz, pe linia exterioară a balconului, până la linia de hotar. Distanţa, şi în cazul lucrărilor neparalele, se măsoară tot perpendicular, de la punctul cel mai apropiat al lucrării de linia de hotar şi până la această linie.

Art. 616. Fereastra de lumină. Dispoziţiile art. 615 nu exclud dreptul proprietarului de a-şi deschide, fără limită de distanţă, ferestre de lumină dacă sunt astfel construite încât să împiedice vederea spre fondul învecinat.

§6. Dreptul de trecere

Art. 617. Dreptul de trecere. (1) Proprietarul fondului care este lipsit de acces la calea publică are dreptul să i se permită trecerea pe fondul vecinului său pentru exploatarea fondului propriu.

(2) Trecerea trebuie să se facă în condiţii de natură să aducă o minimă stânjenire exercitării dreptului de proprietate asupra fondului ce are acces la calea publică; în cazul în care mai multe fonduri vecine au acces la calea publică, trecerea se va face pe fondul căruia i s-ar aduce cele mai puţine prejudicii.

(3) Dreptul de trecere este imprescriptibil. El se stinge în momentul în care fondul dominant dobândeşte un alt acces la calea publică.

Art. 618. Exercitarea dreptului de trecere în situaţii speciale. (1) Dacă lipsa accesului provine din vânzare, schimb, partaj sau dintr-un alt act juridic, trecerea nu va putea fi cerută decât celor care au dobândit partea de teren pe care se făcea anterior trecerea.

(2) Când lipsa accesului este imputabilă proprietarului care pretinde trecerea, aceasta poate fi stabilită numai cu consimţământul proprietarului fondului care are acces la calea publică şi cu plata dublului despăgubirii.

Art. 619. Întinderea şi modul de stabilire a dreptului de trecere. Întinderea şi modul de exercitare a dreptului de trecere sunt determinate prin înţelegerea părţilor, prin hotărâre judecătorească sau printr-o folosinţă continuă pe timp de 10 ani.

Art. 620. Prescripţia acţiunii în despăgubire şi restituirea despăgubirii încasate. (1) Termenul de prescripţie pentru dreptul la acţiunea în despăgubire pe care o are proprietarul fondului aservit împotriva proprietarului fondului dominant începe să curgă din momentul stabilirii dreptului de trecere.

(2) În cazul în care încetează dreptul de trecere, proprietarul fondului aservit este dator să restituie despăgubirea încasată, cu deducerea pagubei suferite în raport cu durata efectivă a dreptului de trecere.

§7. Alte limite legale

Art. 621. Dreptul de trecere pentru utilităţi. (1) Proprietarul este obligat să permită trecerea prin fondul său a reţelelor edilitare ce deservesc fonduri învecinate sau din aceeaşi zonă, de natura conductelor de apă, gaz sau altele asemenea, a canalelor şi a cablurilor electrice, subterane ori aeriene, după caz, precum şi a oricăror alte instalaţii sau materiale cu acelaşi scop.

(2) Această obligaţie subzistă numai pentru situaţia în care trecerea prin altă parte ar fi imposibilă, periculoasă sau foarte costisitoare.

(3) În toate cazurile, proprietarul are dreptul la plata unei despăgubiri juste. Dacă este vorba despre utilităţi noi, despăgubirea trebuie să fie şi prealabilă.

(4) Clădirile, curţile şi grădinile acestora sunt exceptate de la acest drept de trecere, dacă ea are ca obiect conducte şi canale subterane, în cazul în care acestea sunt utilităţi noi.

Art. 622. Dreptul de trecere pentru efectuarea unor lucrări. (1) De asemenea, proprietarul este obligat să permită folosirea fondului său pentru efectuarea unor lucrări necesare fondului învecinat, precum şi accesul vecinului pe terenul său pentru tăierea crengilor şi culegerea fructelor, în schimbul unei despăgubiri, dacă este cazul.

(2) Dispoziţiile art. 621 alin. (2) sunt aplicabile.

Art. 623. Dreptul de trecere pentru reintrarea în posesie. (1) Proprietarul unui fond nu poate împiedica accesul altuia pentru a redobândi posesia unui bun al său, ajuns întâmplător pe fondul respectiv, dacă a fost înştiinţat în prealabil.

(2) În toate cazurile, proprietarul fondului are dreptul la o justă despăgubire pentru prejudiciile ocazionate de reintrarea în posesie, precum şi pentru cele pe care bunul le-a cauzat fondului.

Art. 624. Starea de necesitate. (1) În cazul în care o persoană a folosit sau a distrus un bun al altuia pentru a se apăra pe sine ori pe altul de un pericol iminent, proprietarul bunului are dreptul să ceară o despăgubire echitabilă numai de la cel care a fost salvat.

(2) Nu poate pretinde nicio despăgubire proprietarul care a provocat sau a favorizat apariţia pericolului.

Art. 625. Reguli speciale. Îngrădirile cuprinse în prezenta secţiune se completează cu dispoziţiile legilor speciale privind regimul juridic al anumitor bunuri, cum ar fi terenurile şi construcţiile de orice fel, pădurile, bunurile din patrimoniul naţional-cultural, bunurile sacre ale cultelor religioase, precum şi altele asemenea.

Secţiunea a 2-a
Limite convenţionale

Art. 626. Limitarea dreptului de proprietate prin acte juridice. Proprietarul poate să consimtă la limitarea dreptului său prin acte juridice, dacă nu încalcă ordinea publică şi bunele moravuri.

Art. 627. Clauza de inalienabilitate. Condiţii. Domeniu de aplicare. (1) Prin convenţie sau testament se poate interzice înstrăinarea unui bun, însă numai pentru o durată de cel mult 49 de ani şi dacă există un interes serios şi legitim. Termenul începe să curgă de la data dobândirii bunului.

(2) Dobânditorul poate fi autorizat de către instanţă să dispună de bun dacă interesul care a justificat clauza de inalienabilitate a bunului a dispărut sau dacă un interes superior o impune.

(3) Nulitatea clauzei de inalienabilitate stipulate într-un contract atrage nulitatea întregului contract dacă a fost determinantă la încheierea acestuia. În contractele cu titlu oneros, caracterul determinant se prezumă, până la proba contrară.

(4) Clauza de inalienabilitate este subînţeleasă în convenţiile din care se naşte obligaţia de a transmite în viitor proprietatea către o persoană determinată sau determinabilă.

(5) Transmiterea bunului pe cale de succesiune nu poate fi oprită prin stipularea inalienabilităţii.

• LPA. *Art. 60. (1) Valabilitatea şi efectele juridice ale clauzei de inalienabilitate instituite prin convenţie sunt guvernate de legea în vigoare la momentul încheierii convenţiei. (2) Valabilitatea clauzei de inalienabilitate instituite prin testament este guvernată de legea în vigoare la data încheierii acestuia, iar efectele clauzei sunt guvernate de legea în vigoare la data deschiderii succesiunii.* ***Art. 60¹.*** *În categoria convenţiilor prevăz. de art. 627 alin. (4) NCC, din care se naşte obligaţia de a transmite în viitor proprietatea către o persoană determinată ori determinabilă, intră şi antecontractele având ca obiect transmiterea în viitor, prin încheierea de contracte, a dreptului de proprietate asupra unui bun mobil sau imobil, după caz, dacă prin lege nu se prevede altfel.*

Art. 628. Condiţii de opozabilitate. (1) Clauza de inalienabilitate nu poate fi invocată împotriva dobânditorilor bunului sau a creditorilor proprietarului care s-a obligat să nu înstrăineze decât dacă este valabilă şi îndeplineşte condiţiile de opozabilitate.

(2) Pentru opozabilitate, clauza de inalienabilitate trebuie să fie supusă formalităţilor de publicitate prevăzute de lege, dacă este cazul.

(3) În cazul bunurilor mobile, sunt aplicabile, în mod corespunzător, regulile prevăzute pentru dobândirea proprietăţii prin posesia de bună-credinţă.

(4) În cazul în care clauza de inalienabilitate a fost prevăzută într-un contract cu titlu gratuit, ea este opozabilă şi creditorilor anteriori ai dobânditorului.

(5) Neîndeplinirea condiţiilor de opozabilitate nu îl lipseşte pe beneficiarul clauzei de inalienabilitate de dreptul de a pretinde daune-interese proprietarului care nu se conformează acestei obligaţii.

Art. 629. Sancţiunile pentru nerespectarea clauzei de inalienabilitate. (1) Înstrăinătorul poate să ceară rezoluţiunea contractului în cazul încălcării clauzei de inalienabilitate de către dobânditor.

(2) Atât înstrăinătorul, cât şi terţul, dacă inalienabilitatea s-a stipulat în favoarea acestuia, pot să ceară anularea actului de înstrăinare subsecvent încheiat cu nerespectarea clauzei.

(3) Nu pot fi supuse urmăririi bunurile pentru care s-a stipulat inalienabilitatea, cât timp clauza produce efecte, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Secţiunea a 3-a
Limite judiciare

Art. 630. Depăşirea inconvenientelor normale ale vecinătăţii. (1) Dacă proprietarul cauzează, prin exercitarea dreptului său, inconveniente mai mari decât cele normale în relaţiile de vecinătate, instanţa de judecată poate, din considerente de echitate, să îl oblige la despăgubiri în folosul celui vătămat, precum şi la restabilirea situaţiei anterioare atunci când acest lucru este posibil.

(2) În cazul în care prejudiciul cauzat ar fi minor în raport cu necesitatea sau utilitatea desfăşurării activităţii prejudiciabile de către proprietar, instanţa va putea încuviinţa desfăşurarea acelei activităţi. Cel prejudiciat va avea însă dreptul la despăgubiri.

(3) Dacă prejudiciul este iminent sau foarte probabil, instanţa poate să încuviinţeze, pe cale de ordonanţă preşedinţială, măsurile necesare pentru prevenirea pagubei.

• **LPA.** *Art. 630 NCC se aplică numai inconvenientelor cauzate după data intrării în vigoare a NCC.*

Capitolul IV
Proprietatea comună

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 631. Noţiune. Dispoziţiile prezentului capitol se aplică ori de câte ori, în temeiul unui act juridic sau al altui mod de dobândire prevăzut de lege, dreptul de proprietate privată are 2 sau mai mulţi titulari.

Art. 632. Formele proprietăţii comune. (1) Formele proprietăţii comune sunt următoarele:

a) proprietatea pe cote-părţi (coproprietatea);

b) proprietatea în devălmăşie (devălmăşia).

(2) Coproprietatea poate fi obişnuită sau forţată.
(3) Coproprietatea forţată nu poate înceta prin partaj judiciar.

Art. 633. Prezumţia de coproprietate. Dacă bunul este stăpânit în comun, coproprietatea se prezumă, până la proba contrară.

Secţiunea a 2-a
Coproprietatea obişnuită

Art. 634. Întinderea cotelor-părţi. (1) Fiecare coproprietar este titularul exclusiv al unei cote-părţi din dreptul de proprietate şi poate dispune în mod liber de aceasta în lipsă de stipulaţie contrară.
(2) Cotele-părţi sunt prezumate a fi egale, până la proba contrară. Dacă bunul a fost dobândit prin act juridic, proba contrară nu se va putea face decât prin înscrisuri.

Art. 635. Repartizarea beneficiilor şi a sarcinilor între coproprietari. Coproprietarii vor împărţi beneficiile şi vor suporta sarcinile coproprietăţii, proporţional cu cota lor parte din drept.

Art. 636. Exercitarea în comun a dreptului de folosinţă. (1) Fiecare coproprietar are dreptul de a folosi bunul comun în măsura în care nu schimbă destinaţia şi nu aduce atingere drepturilor celorlalţi coproprietari.
(2) Cel care, împotriva voinţei celorlalţi proprietari, exercită în mod exclusiv folosinţa bunului comun poate fi obligat la despăgubiri.

Art. 637. Fructele bunului comun. Fructele produse de bunul comun se cuvin tuturor coproprietarilor, proporţional cu cota lor parte din drept.

Art. 638. Dreptul la restituirea cheltuielilor. (1) Coproprietarul care a suportat singur cheltuielile producerii sau culegerii fructelor are dreptul la restituirea acestor cheltuieli de către coproprietari, în proporţie cu cotele lor părţi.
(2) Fructele naturale sau fructele industriale ale bunului comun însuşite de un coproprietar fac parte din masa partajabilă cât timp ele nu au fost consumate ori înstrăinate sau nu au pierit şi pot fi identificate distinct. În caz contrar, coproprietarul interesat are dreptul la despăgubiri, cu excepţia cazului în care fructele au pierit în mod fortuit. Dreptul la acţiunea în despăgubiri este supus prescripţiei, potrivit dreptului comun.
(3) Dreptul de a reclama fructele civile ale bunului comun însuşite de un coproprietar este supus prescripţiei, potrivit dreptului comun.

Art. 639. Modul de folosire a bunului comun. Modul de folosire a bunului comun se stabileşte prin acordul coproprietarilor, iar în caz de neînţelegere, prin hotărâre judecătorească.

Art. 640. Actele de conservare. Fiecare coproprietar poate să facă acte de conservare cu privire la bunul comun fără acordul celorlalţi coproprietari.

Art. 641. Actele de administrare şi de dispoziţie. (1) Actele de administrare, precum încheierea sau denunţarea unor contracte de locaţiune, cesiunile de venituri imobiliare şi altele asemenea, cu privire la bunul comun pot fi făcute numai cu acordul coproprietarilor ce deţin majoritatea cotelor-părţi.
(2) Actele de administrare care limitează în mod substanţial posibilitatea unui coproprietar de a folosi bunul comun în raport cu cota sa parte ori care impun acestuia

o sarcină excesivă prin raportare la cota sa parte sau la cheltuielile suportate de către ceilalţi coproprietari nu vor putea fi efectuate decât cu acordul acestuia.

(3) Coproprietarul sau coproprietarii interesaţi pot cere instanţei să suplinească acordul coproprietarului aflat în imposibilitate de a-şi exprima voinţa sau care se opune în mod abuziv la efectuarea unui act de administrare indispensabil menţinerii utilităţii sau valorii bunului.

(4) Orice acte juridice de dispoziţie cu privire la bunul comun, actele de folosinţă cu titlu gratuit, cesiunile de venituri imobiliare şi locaţiunile încheiate pe termen mai mare de 3 ani, precum şi actele care urmăresc exclusiv înfrumuseţarea bunului nu se pot încheia decât cu acordul tuturor coproprietarilor. Orice act juridic cu titlu gratuit va fi considerat act de dispoziţie.

• **LPA.** ***Art. 62.*** *Art. 641 NCC se aplică numai actelor juridice încheiate după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 642. Sancţiunile. (1) Actele juridice făcute cu nerespectarea regulilor prevăzute la art. 641 sunt inopozabile coproprietarului care nu a consimţit, expres ori tacit, la încheierea actului.

(2) Coproprietarului vătămat i se recunoaşte dreptul ca, înainte de partaj, să exercite acţiunile posesorii împotriva terţului care ar fi intrat în posesia bunului comun în urma încheierii actului. În acest caz, restituirea posesiei bunului se va face în folosul tuturor coproprietarilor, cu daune-interese, dacă este cazul, în sarcina celor care au participat la încheierea actului.

Art. 643. Acţiunile în justiţie. (1) Fiecare coproprietar poate sta singur în justiţie, indiferent de calitatea procesuală, în orice acţiune privitoare la coproprietate, inclusiv în cazul acţiunii în revendicare.

(2) Hotărârile judecătoreşti pronunţate în folosul coproprietăţii profită tuturor coproprietarilor. Hotărârile judecătoreşti potrivnice unui coproprietar nu sunt opozabile celorlalţi coproprietari.

(3) Când acţiunea nu este introdusă de toţi coproprietarii, pârâtul poate cere instanţei de judecată introducerea în cauză a celorlalţi coproprietari în calitate de reclamanţi, în termenul şi condiţiile prevăzute în Codul de procedură civilă pentru chemarea în judecată a altor persoane.

• **LPA.** ***Art. 63.*** *Art. 643 alin. (1) şi (2) NCC se aplică şi în cazurile în care hotărârea judecătorească nu a rămas definitivă până la data intrării în vigoare a NCC, iar art. 643 alin. (3) se aplică şi în situaţiile în care pricina nu a fost soluţionată în primă instanţă până la data intrării în vigoare a NCC.*

• **HP.** ***Dec. ICCJ (DCD) nr. 18/2020*** *(M. Of. nr. 191 din 10 martie 2020): „În cazul acţiunii în revendicare imobiliară a unui bun proprietate comună pe cote-părţi (coproprietate), art. 643 alin. (2) tz. II NCC instituie o excepţie de la opozabilitatea hotărârii judecătoreşti reglem. de art. 435 alin. (2) NCPC".*

Art. 644. Contractele de administrare a coproprietăţii. (1) Se poate deroga de la dispoziţiile art. 635, 636, 641 şi art. 642 alin. (1) printr-un contract de administrare a coproprietăţii încheiat cu acordul tuturor coproprietarilor.

(2) În cazul în care oricare dintre coproprietari denunţă contractul de administrare, acesta îşi încetează existenţa, rămânând aplicabile regulile din prezenta secţiune.

(3) În cazul în care, printre bunurile aflate în coproprietate, se află şi bunuri imobile, contractele de administrare a coproprietăţii şi declaraţiile de denunţare a acestora vor fi notate în cartea funciară, la cererea oricăruia dintre coproprietari.

Art. 645. Regulile aplicabile în cazul cotitularilor altor drepturi reale. Dispoziţiile prezentei secţiuni se aplică în mod corespunzător şi în cazul exercitării împreună, de către două sau mai multe persoane, a unui alt drept real principal.

Secţiunea a 3-a
Coproprietatea forţată

§1. Dispoziţii comune

Art. 646. Cazurile de coproprietate forţată. Se află în coproprietate forţată:

1. bunurile prevăzute la art. 649, 660, 687 şi 1.141;

2. bunurile comune necesare sau utile pentru folosirea a două imobile vecine, situate pe linia de hotar între acestea, cum ar fi potecile, fântânile, drumurile şi izvoarele;

3. bunurile comune afectate utilizării a două sau a mai multor fonduri, cum ar fi o centrală termică sau alte instalaţii care deservesc două sau mai multe clădiri, un drum comun într-un cartier de locuinţe sau alte asemenea bunuri;

4. orice alt bun comun prevăzut de lege.

Art. 647. Regimul juridic general. (1) Fiecare coproprietar poate exercita folosinţa bunului comun, cu condiţia să respecte destinaţia acestuia şi să permită exercitarea folosinţei de către ceilalţi coproprietari.

(2) Când bunul comun are caracter accesoriu în raport cu un bun principal, fiecare coproprietar poate să dispună cu privire la cota sa parte din dreptul de proprietate asupra bunului comun numai odată cu exercitarea dreptului de dispoziţie asupra bunului principal.

(3) Cheltuielile pentru întreţinerea şi conservarea bunului comun se suportă în mod proporţional cu cota-parte din drept a fiecărui coproprietar. Când bunul comun are caracter accesoriu, în absenţa unei convenţii contrare, cota-parte din drept a fiecărui coproprietar se stabileşte în funcţie de întinderea bunului principal.

§2. Coproprietatea asupra părţilor comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente

I. Părţile comune

Art. 648. Noţiune. (1) Dacă într-o clădire sau într-un ansamblu rezidenţial există spaţii cu destinaţie de locuinţă sau cu altă destinaţie având proprietari diferiţi, părţile din clădire care, fiind destinate întrebuinţării spaţiilor respective, nu pot fi folosite decât în comun sunt obiectul unui drept de coproprietate forţată.

(2) Părţile comune sunt bunuri accesorii în raport cu spaţiile locative, care constituie bunurile principale în sensul art. 546.

Art. 649. Părţile comune. (1) Sunt considerate părţi comune, în măsura în care prin lege ori prin act juridic nu se prevede altfel:

a) terenul pe care se află clădirea, compus atât din suprafaţa construită, cât şi din cea neconstruită necesară, potrivit naturii sau destinaţiei construcţiei, pentru a asigura exploatarea normală a acesteia; pentru eventuala suprafaţă excedentară proprietarii sunt titularii unei coproprietăţi obişnuite;

b) fundaţia, curtea interioară, structura, structura de rezistenţă, pereţii perimetrali şi despărţitori dintre proprietăţi şi/sau spaţiile comune, acoperişul, terasele, scările şi

casa scărilor, holurile, pivniţele şi subsolurile necompartimentate, rezervoarele de apă, centralele termice proprii şi ascensoarele;

c) instalaţiile de apă şi canalizare, electrice, de telecomunicaţii, de încălzire şi de gaze de la branşament/racord până la punctul de distribuţie către părţile aflate în proprietate exclusivă, canalele pluviale, paratrăsnetele, antenele colective, precum şi alte asemenea părţi;

d) alte bunuri care, potrivit legii sau voinţei părţilor, sunt în folosinţă comună.

(2) Coşurile de fum şi de aerisire, precum şi spaţiile pentru spălătorii şi uscătorii sunt considerate părţi comune exclusiv pentru coproprietarii care utilizează aceste utilităţi în conformitate cu proiectul clădirii.

Art. 650. Atribuirea în folosinţă exclusivă a părţilor comune. (1) Părţile comune pot fi atribuite coproprietarilor în folosinţă exclusivă numai dacă prin aceasta nu sunt lezate drepturile celorlalţi coproprietari.

(2) Decizia de atribuire în folosinţă exclusivă trebuie adoptată cu o majoritate de două treimi din numărul coproprietarilor şi al cotelor-părţi. În clădirile unde sunt constituite asociaţii de proprietari, decizia se adoptă de către adunarea generală, cu aceeaşi majoritate.

Art. 651. Actele juridice privind cotele-părţi. Cota-parte din dreptul de proprietate asupra părţilor comune are caracter accesoriu în raport cu dreptul de proprietate asupra spaţiului din clădire care constituie bunul principal; înstrăinarea sau ipotecarea cotei-părţi nu se va putea face decât odată cu dreptul asupra spaţiului care constituie bunul principal.

Art. 652. Stabilirea cotelor-părţi. În lipsa unei stipulaţii contrare existente în titlurile de proprietate, cotele-părţi se stabilesc prin raportarea suprafeţei utile a fiecărui spaţiu locativ la totalul suprafeţei utile a spaţiilor locative din clădire.

II. Drepturile şi obligaţiile coproprietarilor

Art. 653. Exercitarea dreptului de folosinţă. Fiecare coproprietar poate folosi, în condiţiile acordului de asociere, atât spaţiul care constituie bunul principal, cât şi părţile comune, fără a aduce atingere drepturilor celorlalţi proprietari şi fără a schimba destinaţia clădirii. În lipsa acordului de asociere, dispoziţiile art. 647 rămân aplicabile.

Art. 654. Cheltuielile legate de întreţinerea, repararea şi exploatarea părţilor comune. (1) În lipsa unor prevederi legale sau înţelegeri contrare, fiecare coproprietar suportă cheltuielile legate de întreţinerea, repararea şi exploatarea părţilor comune, în proporţie cu cota sa parte.

(2) Cu toate acestea, cheltuielile legate de părţile comune folosite exclusiv de către unii dintre coproprietari cad în sarcina acestora din urmă.

Art. 655. Obligaţia de conservare a clădirii. Proprietarul este obligat să asigure întreţinerea spaţiului care constituie bunul principal, astfel încât clădirea să se păstreze în stare bună.

Art. 656. Obligaţia de a permite accesul în spaţiile care constituie bunurile principale. (1) Coproprietarii sunt obligaţi să permită accesul în spaţiile care constituie bunuri principale pentru efectuarea lucrărilor necesare conservării clădirii şi întreţinerii părţilor comune.

(2) În această situaţie, pentru prejudiciile cauzate, ei vor fi despăgubiţi de către asociaţia de proprietari sau, după caz, de către proprietarul în interesul căruia au fost efectuate lucrările.

Art. 657. Regulile aplicabile în cazul distrugerii clădirii. (1) În cazul în care clădirea a fost distrusă în întregime ori într-o proporţie mai mare de jumătate din valoarea ei, orice coproprietar poate, în lipsa unei înţelegeri contrare, să solicite vânzarea la licitaţie publică a terenului şi a materialelor de construcţie care au rezultat.

(2) În caz de distrugere a unei părţi mai mici decât cea prevăzută la alin. (1), coproprietarii vor contribui la refacerea părţilor comune, proporţional cu cotele-părţi. Dacă unul sau mai mulţi coproprietari refuză sau nu pot să participe la refacere, ei sunt obligaţi să cedeze celorlalţi coproprietari cotele lor părţi din dreptul de proprietate. Preţul se stabileşte de părţi ori, în caz de neînţelegere, de către instanţa judecătorească.

Art. 658.[1] **Încetarea destinaţiei folosinţei comune.** (1) Încetarea destinaţiei de folosinţă comună pentru părţile comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente se poate hotărî cu acordul tuturor coproprietarilor.

(2) În cazul încetării destinaţiei de folosinţă comună în condiţiile alin. (1), devin aplicabile dispoziţiile privitoare la coproprietatea obişnuită.

(3) Imobilul, respectiv partea din imobil care rezultă din încetarea destinaţiei folosinţei comune se înscrie în mod corespunzător în cartea funciară pe baza documentaţiei cadastrale întocmite în acest scop.

III. Asociaţia de proprietari

Art. 659. Constituirea asociaţiilor de proprietari. În cazul clădirilor cu mai multe etaje ori apartamente sau în cazul ansamblurilor rezidenţiale formate din locuinţe individuale, amplasate izolat, înşiruit sau cuplat, în care există proprietăţi comune şi proprietăţi individuale, se constituie asociaţia de proprietari, care se organizează şi funcţionează în condiţiile legii.

§3. Coproprietatea asupra despărţiturilor comune

• LPA. *Art. 64. Art. 660-666 NCC se aplică situaţiilor juridice născute după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 660. Prezumţia de coproprietate asupra despărţiturilor comune. (1) Zidul, şanţul, precum şi orice altă despărţitură între două fonduri sunt prezumate a fi în proprietatea comună a vecinilor, dacă nu rezultă contrariul din titlul de proprietate, dintr-un semn de necomunitate ori dacă proprietatea comună nu a devenit proprietate exclusivă prin uzucapiune, în condiţiile legii.

(2) Dispoziţiile art. 651 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Art. 661. Semnele de necomunitate. (1) Există semn de necomunitate a zidului atunci când culmea acestuia este dreaptă şi perpendiculară spre un fond şi înclinată spre celălalt fond. Zidul este prezumat a fi în proprietatea exclusivă a proprietarului fondului către care este înclinată coama zidului.

(2) Există semn de necomunitate a şanţului atunci când pământul este aruncat ori înălţat exclusiv pe o parte a şanţului. Şanţul este prezumat a fi în proprietatea exclusivă a proprietarului fondului pe care este aruncat pământul.

[1] Art. 658 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. VII din Legea nr. 60/2012.

(3) Vor fi considerate semne de necomunitate orice alte semne care fac să se prezume că zidul a fost construit exclusiv de unul dintre proprietari.

Art. 662. Obligaţia de construire a despărţiturilor comune. (1) Oricare dintre vecini îi poate obliga pe proprietarii fondurilor învecinate să contribuie la construirea unei despărţituri comune.

(2) În lipsa unor dispoziţii legale, a regulilor de urbanism sau a obiceiului locului, înălţimea zidului comun se stabileşte de părţi, dar fără a depăşi 2 metri, socotindu-se şi coama zidului.

Art. 663. Cheltuielile de întreţinere şi reparare a despărţiturilor comune. (1) Coproprietarii sunt ţinuţi să suporte cheltuielile ocazionate de întreţinerea şi repararea despărţiturii comune, proporţional cu dreptul fiecăruia.

(2) Cu toate acestea, fiecare coproprietar poate să nu participe la cheltuielile de întreţinere şi reparare, renunţând la dreptul său de proprietate asupra despărţiturii comune, dispoziţiile în materie de carte funciară fiind aplicabile. Coproprietarul nu va putea fi apărat de a participa la cheltuieli, în cazul în care are o construcţie sprijinită de zidul comun ori în cazul în care trage un alt folos din exploatarea despărţiturii comune.

Art. 664. Construcţiile şi instalaţiile aflate în legătură cu zidul comun. (1) Oricare dintre coproprietari are dreptul să sprijine construcţii ori să instaleze grinzi în zidul comun cu obligaţia de a lăsa 6 centimetri spre celălalt coproprietar şi fără a afecta dreptul acestuia de a sprijini construcţiile sale ori de a instala propriile grinzi în zidul comun.

(2) Un coproprietar va avea dreptul de a scurta grinzile puse de vecinul său până în jumătatea zidului, în cazul în care ar dori să instaleze el însuşi grinzi ori să construiască un coş de fum în acelaşi loc.

Art. 665. Înălţarea zidului comun. (1) Oricare dintre coproprietari poate să înalţe zidul, cu îndatorirea de a suporta singur cheltuielile de înălţare peste limita zidului comun, precum şi cheltuielile de reparare a părţii comune a zidului ca urmare a înălţării acestuia.

(2) În cazul în care zidul nu poate rezista înălţării, proprietarul care doreşte să facă această înălţare este dator să reconstruiască zidul în întregime luând din fondul său suprafaţa pentru a asigura grosimea necesară zidului nou-ridicat.

(3) Vecinul care nu a contribuit la înălţare poate dobândi coproprietatea, plătind jumătate din valoarea actualizată a materialelor şi manoperei folosite, precum şi, dacă este cazul, jumătate din valoarea terenului întrebuinţat pentru îngroşarea zidului.

Art. 666. Dobândirea coproprietăţii asupra despărţiturilor. Vecinul care nu a contribuit la realizarea despărţiturii comune poate dobândi un drept de coproprietate asupra despărţiturii, plătind jumătate din valoarea actualizată a materialelor şi manoperei folosite şi, după caz, jumătate din valoarea terenului pe care despărţitura a fost construită. Dispoziţiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

Secţiunea a 4-a
Proprietatea comună în devălmăşie

• **LPA.** *Art. 665. Art. 667 şi 668 NCC se aplică numai actelor juridice încheiate după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 667. Proprietatea comună în devălmăşie. Există proprietate în devălmăşie atunci când, prin efectul legii sau în temeiul unui act juridic, dreptul de proprietate

aparţine concomitent mai multor persoane fără ca vreuna dintre acestea să fie titularul unei cote-părţi determinate din dreptul de proprietate asupra bunului sau bunurilor comune.

Art. 668. Regulile aplicabile proprietăţii devălmaşe. (1) Dacă se naşte prin efectul legii, proprietatea în devălmăşie este supusă dispoziţiilor acelei legi care se completează, în mod corespunzător, cu cele privind regimul comunităţii legale.

(2) În cazul în care izvorul proprietăţii în devălmăşie este un act juridic, dispoziţiile privitoare la regimul comunităţii legale se aplică în mod corespunzător.

Secţiunea a 5-a
Partajul

• LPA. *Art. 66. (1) Art. 669-686 NCC sunt aplicabile convenţiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a NCC. (2) De asemenea, art. 669-686 NCC se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 669. Imprescriptibilitatea acţiunii de partaj. Încetarea coproprietăţii prin partaj poate fi cerută oricând, afară de cazul în care partajul a fost suspendat prin lege, act juridic ori hotărâre judecătorească.

Art. 670. Felurile partajului. Partajul poate fi făcut prin bună învoială sau prin hotărâre judecătorească, în condiţiile legii.

Art. 671. Împărţeala părţilor comune ale clădirilor. (1) Partajul este inadmisibil în cazurile prevăzute de secţiunile a 3-a şi a 4-a din prezentul capitol, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Cu toate acestea, partajul poate fi cerut în cazul părţilor comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente atunci când aceste părţi încetează de a mai fi destinate folosinţei comune.

(3) În cazul proprietăţii periodice şi în celelalte cazuri de coproprietate forţată, partajul este posibil numai prin bună învoială.

Art. 672. Convenţiile privitoare la suspendarea partajului. Convenţiile privind suspendarea partajului nu pot fi încheiate pentru o perioadă mai mare de 5 ani. În cazul imobilelor, convenţiile trebuie încheiate în formă autentică şi supuse formalităţilor de publicitate prevăzute de lege.

Art. 673. Suspendarea pronunţării partajului prin hotărâre judecătorească. Instanţa sesizată cu cererea de partaj poate suspenda pronunţarea partajului, pentru cel mult un an, pentru a nu se aduce prejudicii grave intereselor celorlalţi coproprietari. Dacă pericolul acestor prejudicii este înlăturat înainte de împlinirea termenului, instanţa, la cererea părţii interesate, va reveni asupra măsurii.

Art. 674. Condiţiile speciale privind capacitatea de exerciţiu. Dacă un coproprietar este lipsit de capacitate de exerciţiu ori are capacitate de exerciţiu restrânsă, partajul va putea fi făcut prin bună învoială numai cu autorizarea instanţei de tutelă, precum şi, dacă este cazul, a ocrotitorului legal.

Art. 675. Inadmisibilitatea partajului în cazul uzucapiunii. Partajul poate fi cerut chiar atunci când unul dintre coproprietari a folosit exclusiv bunul, afară de cazul când acesta l-a uzucapat, în condiţiile legii.

Art. 676. Regulile privitoare la modul de împărţire. (1) Partajul bunurilor comune se va face în natură, proporţional cu cota-parte a fiecărui coproprietar.

(2) Dacă bunul este indivizibil ori nu este comod partajabil în natură, partajul se va face în unul dintre următoarele moduri:

a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, în favoarea unuia ori a mai multor coproprietari, la cererea acestora;

b) vânzarea bunului în modul stabilit de coproprietari ori, în caz de neînţelegere, la licitaţie publică, în condiţiile legii, şi distribuirea preţului către coproprietari proporţional cu cota-parte a fiecăruia dintre ei.

Art. 677. Datoriile născute în legătură cu bunul comun. (1) Oricare dintre coproprietari poate cere stingerea datoriilor născute în legătură cu coproprietatea şi care sunt scadente ori devin scadente în cursul anului în care are loc partajul.

(2) Suma necesară pentru stingerea acestor obligaţii va fi preluată, în lipsa unei stipulaţii contrare, din preţul vânzării bunului comun cu ocazia partajului şi va fi suportată de către coproprietari proporţional cu cota-parte a fiecăruia.

Art. 678. Executarea silită privitoare la bunul comun. (1) Creditorii unui coproprietar pot urmări silit cota lui parte din dreptul asupra bunului comun sau pot cere instanţei împărţeala bunului, caz în care urmărirea se va face asupra părţii de bun sau, după caz, asupra sumei de bani cuvenite debitorului.

(2) În cazul vânzării silite a unei cote-părţi din dreptul de proprietate asupra unui bun, executorul judecătoresc îi va notifica pe ceilalţi coproprietari cu cel puţin două săptămâni înainte de data stabilită pentru vânzare, înştiinţându-i despre ziua, ora şi locul licitaţiei. La preţ egal, coproprietarii vor fi preferaţi la adjudecarea cotei-părţi.

(3) Creditorii care au un drept de garanţie asupra bunului comun ori cei a căror creanţă s-a născut în legătură cu conservarea sau administrarea acestuia au dreptul să urmărească silit bunul, în mâinile oricui s-ar găsi, atât înainte, cât şi după partaj.

(4) Convenţiile de suspendare a împărţelii pot fi opuse creditorilor numai dacă, înainte de naşterea creanţelor, au dobândit dată certă în cazul bunurilor mobile sau au fost autentificate în cazul bunurilor imobile şi s-au îndeplinit formalităţile de publicitate prevăzute de lege, dacă este cazul.

Art. 679. Drepturile creditorilor personali ai coproprietarului. (1) Creditorii personali ai unui coproprietar vor putea, de asemenea, să intervină, pe cheltuiala lor, în partajul cerut de coproprietari ori de un alt creditor. Ei nu pot însă să atace un partaj efectuat, afară numai dacă acesta s-a făcut în lipsa lor şi fără să se ţină seama de opoziţia pe care au făcut-o, precum şi în cazurile când partajul a fost simulat ori s-a făcut astfel încât creditorii nu au putut să intervină în proces.

(2) Dispoziţiile alin. (1) sunt aplicabile şi în cazul creditorilor care au un drept de garanţie asupra bunului comun ori al celor a căror creanţă s-a născut în legătură cu conservarea sau administrarea acestuia.

Art. 680. Efectele juridice ale partajului. (1) Fiecare coproprietar devine proprietarul exclusiv al bunurilor sau, după caz, al sumelor de bani ce i-au fost atribuite numai cu începere de la data stabilită în actul de partaj, dar nu mai devreme de data încheierii actului, în cazul împărţelii voluntare, sau, după caz, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti.

(2) În cazul imobilelor, efectele juridice ale partajului se produc numai dacă actul de partaj încheiat în formă autentică sau hotărârea judecătorească rămasă definitivă, după caz, au fost înscrise în cartea funciară.

Art. 681. Opozabilitatea unor acte juridice. Actele încheiate, în condiţiile legii, de un coproprietar cu privire la bunul comun rămân valabile şi sunt opozabile celui căruia i-a fost atribuit bunul în urma partajului.

Art. 682. Strămutarea garanţiilor. Garanţiile constituite de un coproprietar asupra cotei sale părţi se strămută de drept asupra bunului atribuit acestuia sau, după caz, a sumelor de bani care i-au fost atribuite prin partaj.

Art. 683. Garanţia pentru evicţiune şi vicii ascunse. (1) Coproprietarii îşi datorează, în limita cotelor-părţi, garanţie pentru evicţiune şi vicii ascunse, dispoziţiile legale privitoare la obligaţia de garanţie a vânzătorului aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Fiecare este obligat să îl despăgubească pe coproprietarul prejudiciat prin efectul evicţiunii sau al viciului ascuns. Dacă unul dintre coproprietari este insolvabil, partea datorată de acesta se va suporta, proporţional, de către ceilalţi coproprietari, inclusiv de coproprietarul prejudiciat.

(3) Coproprietarii nu datorează garanţie dacă prejudiciul este urmarea faptei săvârşite de un alt coproprietar sau dacă au fost scutiţi prin actul de partaj.

Art. 684. Desfiinţarea partajului. (1) Partajul prin bună învoială poate fi desfiinţat pentru aceleaşi cauze ca şi contractele.

(2) Partajul făcut fără participarea tuturor coproprietarilor este lovit de nulitate absolută.

(3) Partajul este însă valabil chiar dacă nu cuprinde toate bunurile comune; pentru bunurile omise se poate face oricând un partaj suplimentar.

Art. 685. Înstrăinarea bunurilor atribuite. Nu poate invoca nulitatea relativă a partajului prin bună învoială coproprietarul care, cunoscând cauza de nulitate, înstrăinează în tot sau în parte bunurile atribuite.

Art. 686. Regulile aplicabile bunurilor aflate în coproprietate şi în devălmăşie. Prevederile prezentei secţiuni sunt aplicabile bunurilor aflate în coproprietate, indiferent de izvorul său, precum şi celor aflate în devălmăşie.

Capitolul V
Proprietatea periodică

• LPA. *Art. 67. Art. 687-692 NCC nu aduc atingere prev. cuprinse în O.U.G. nr. 14/2011 pentru protecţia consumatorilor la încheierea şi executarea contractelor privind dobândirea dreptului de folosinţă pe o perioadă determinată a unuia sau a mai multor spaţii de cazare, a contractelor pe termen lung privind dobândirea unor beneficii pentru produsele de vacanţă, a contractelor de revânzare, precum şi a contractelor de schimb.*

Art. 687. Proprietatea periodică. Dispoziţiile prezentului capitol se aplică, în absenţa unei reglementări speciale, ori de câte ori mai multe persoane exercită succesiv şi repetitiv atributul folosinţei specific dreptului de proprietate asupra unui bun mobil sau imobil, în intervale de timp determinate, egale sau inegale.

Art. 688. Temeiul proprietăţii periodice. Proprietatea periodică se naşte în temeiul unui act juridic, dispoziţiile în materie de carte funciară aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 689. Valabilitatea actelor încheiate de coproprietar. (1) În privinţa intervalului de timp ce îi revine, orice coproprietar poate încheia, în condiţiile legii, acte precum închirierea, vânzarea, ipotecarea şi altele asemenea.

(2) Actele de administrare sau de dispoziţie privind cota-parte din dreptul de proprietate aferentă unui alt interval de timp sunt inopozabile titularului cotei-părţi respective. Dispoziţiile art. 642 alin. (2) şi art. 643 se aplică în mod corespunzător.

(3) În raporturile cu terţii cocontractanţi de bună-credinţă, actele de administrare sau de dispoziţie menţionate la alin. (2) sunt anulabile.

Art. 690. Drepturile şi obligaţiile coproprietarilor. (1) Fiecare coproprietar este obligat să facă toate actele de conservare, în aşa fel încât să nu împiedice ori să nu îngreuneze exercitarea drepturilor celorlalţi coproprietari. Pentru reparaţiile mari, coproprietarul care avansează cheltuielile necesare are dreptul la despăgubiri în raport cu valoarea drepturilor celorlalţi coproprietari.

(2) Actele prin care se consumă în tot sau în parte substanţa bunului pot fi făcute numai cu acordul celorlalţi coproprietari.

(3) La încetarea intervalului, coproprietarul este dator să predea bunul coproprietarului îndreptăţit să îl folosească în următorul interval.

(4) Coproprietarii pot încheia un contract de administrare, dispoziţiile art. 644 alin. (2) aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 691. Obligaţia de despăgubire şi excluderea. (1) Nerespectarea obligaţiilor prevăzute în prezentul capitol atrage plata de despăgubiri.

(2) În cazul în care unul dintre coproprietari tulbură în mod grav exercitarea proprietăţii periodice, acesta va putea fi exclus, prin hotărâre judecătorească, la cererea coproprietarului vătămat.

(3) Excluderea va putea fi dispusă numai dacă unul dintre ceilalţi coproprietari sau un terţ cumpără cota-parte a celui exclus.

(4) În acest scop, se va pronunţa, mai întâi, o încheiere de admitere în principiu a cererii de excludere, prin care se va stabili că sunt îndeplinite condiţiile excluderii, încheiere care va putea fi atacată cu recurs pe cale separată.

(5) După rămânerea definitivă a încheierii de admitere în principiu, în absenţa înţelegerii părţilor, se va stabili preţul vânzării silite pe bază de expertiză. După consemnarea preţului la instituţia de credit stabilită de instanţă, se va pronunţa hotărârea care va ţine loc de contract de vânzare-cumpărare.

(6) După rămânerea definitivă a acestei hotărâri, dobânditorul îşi va putea înscrie dreptul în cartea funciară, iar transmiţătorul va putea să ridice suma consemnată la instituţia de credit stabilită de instanţă.

Art. 692. Încetarea proprietăţii periodice. Proprietatea periodică încetează prin radiere din cartea funciară în temeiul dobândirii de către o singură persoană a tuturor cotelor-părţi din dreptul de proprietate periodică, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege.

Titlul III
Dezmembrămintele dreptului de proprietate privată

Capitolul I
Superficia

• LPA. *Art. 68. Art. 693-702 NCC nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a NCC.*

Art. 693. Noţiune. (1) Superficia este dreptul de a avea sau de a edifica o construcţie pe terenul altuia, deasupra ori în subsolul acelui teren, asupra căruia superficiarul dobândeşte un drept de folosinţă.

(2) Dreptul de superficie se dobândeşte în temeiul unui act juridic, precum şi prin uzucapiune sau prin alt mod prevăzut de lege. Dispoziţiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

(3) Superficia se poate înscrie şi în temeiul unui act juridic prin care proprietarul întregului fond a transmis exclusiv construcţia ori a transmis terenul şi construcţia, în mod separat, către două persoane, chiar dacă nu s-a stipulat expres constituirea superficiei.

(4) În situaţia în care s-a construit pe terenul altuia, superficia se poate înscrie pe baza renunţării proprietarului terenului la dreptul de a invoca accesiunea, în favoarea constructorului. De asemenea, ea se poate înscrie în favoarea unui terţ pe baza cesiunii dreptului de a invoca accesiunea.

Art. 694. Durata dreptului de superficie. Dreptul de superficie se poate constitui pe o durată de cel mult 99 de ani. La împlinirea termenului, dreptul de superficie poate fi reînnoit.

Art. 695. Întinderea şi exercitarea dreptului de superficie. (1) Dreptul de superficie se exercită în limitele şi în condiţiile actului constitutiv. În lipsa unei stipulaţii contrare, exercitarea dreptului de superficie este delimitată de suprafaţa de teren pe care urmează să se construiască şi de cea necesară exploatării construcţiei sau, după caz, de suprafaţa de teren aferentă şi de cea necesară exploatării construcţiei edificate.

(2) În cazul prevăzut la art. 693 alin. (3), în absenţa unei stipulaţii contrare, titularul dreptului de superficie nu poate modifica structura construcţiei. El o poate însă demola, dar cu obligaţia de a o reconstrui în forma iniţială.

(3) În cazul în care superficiarul modifică structura construcţiei, proprietarul terenului poate să ceară, în termen de 3 ani, încetarea dreptului de superficie sau repunerea în situaţia anterioară. În al doilea caz, curgerea termenului de prescripţie de 3 ani este suspendată până la expirarea duratei superficiei.

(4) Titularul poate dispune în mod liber de dreptul său. Cât timp construcţia există, dreptul de folosinţă asupra terenului se poate înstrăina ori ipoteca numai odată cu dreptul de proprietate asupra construcţiei.

Art. 696. Acţiunea confesorie de superficie. (1) Acţiunea confesorie de superficie poate fi intentată împotriva oricărei persoane care împiedică exercitarea dreptului, chiar şi a proprietarului terenului.

(2) Dreptul la acţiune este imprescriptibil.

Art. 697. Evaluarea prestaţiei superficiarului. (1) În cazul în care superficia s-a constituit cu titlu oneros, dacă părţile nu au prevăzut alte modalităţi de plată a prestaţiei de către superficiar, titularul dreptului de superficie datorează, sub formă de rate lunare, o sumă egală cu chiria stabilită pe piaţa liberă, ţinând seama de natura terenului, de destinaţia construcţiei în cazul în care aceasta există, de zona în care se află terenul, precum şi de orice alte criterii de determinare a contravalorii folosinţei.

(2) În caz de neînţelegere între părţi, suma datorată proprietarului terenului va fi stabilită pe cale judecătorească.

Art. 698. Cazurile de încetare a superficiei. Dreptul de superficie se stinge prin radierea din cartea funciară, pentru una dintre următoarele cauze:

a) la expirarea termenului;

b) prin consolidare, dacă terenul şi construcţia devin proprietatea aceleiaşi persoane;

c) prin pieirea construcţiei, dacă există stipulaţie expresă în acest sens;

d) în alte cazuri prevăzute de lege.

Art. 699. Efectele încetării superficiei prin expirarea termenului. (1) În cazul prevăzut la art. 698 lit. a), în absenţa unei stipulaţii contrare, proprietarul terenului dobândeşte dreptul de proprietate asupra construcţiei edificate de superficiar prin accesiune, cu obligaţia de a plăti valoarea de circulaţie a acesteia de la data expirării termenului.

(2) Când construcţia nu exista în momentul constituirii dreptului de superficie, iar valoarea acesteia este egală sau mai mare decât aceea a terenului, proprietarul terenului poate cere obligarea constructorului să cumpere terenul la valoarea de circulaţie pe care acesta ar fi avut-o dacă nu ar fi existat construcţia. Constructorul poate refuza să cumpere terenul dacă ridică, pe cheltuiala sa, construcţia clădită pe teren şi repune terenul în situaţia anterioară.

(3) În absenţa unei înţelegeri contrare încheiate cu proprietarul terenului, dezmembrămintele consimţite de superficiar se sting în momentul încetării dreptului de superficie. Ipotecile care grevează dreptul de superficie se strămută de drept asupra sumei primite de la proprietarul terenului în cazul prevăzut la alin. (1), se extind de drept asupra terenului în cazul prevăzut la alin. (2) teza I sau se strămută de drept asupra materialelor în cazul prevăzut la alin. (2) teza a II-a.

(4) Ipotecile constituite cu privire la teren pe durata existenţei superficiei nu se extind cu privire la întregul imobil în momentul încetării dreptului de superficie în cazul prevăzut la alin. (1). Ele se strămută de drept asupra sumei de bani primite de proprietarul terenului în cazul prevăzut la alin. (2) teza I sau se extind de drept cu privire la întregul teren în cazul prevăzut la alin. (2) teza a II-a.

Art. 700. Efectele încetării superficiei prin consolidare. (1) În cazul în care dreptul de superficie s-a stins prin consolidare, în absenţa unei stipulaţii contrare, dezmembrămintele consimţite de superficiar se menţin pe durata pentru care au fost constituite, dar nu mai târziu de împlinirea termenului iniţial al superficiei.

(2) Ipotecile născute pe durata existenţei superficiei se menţin fiecare în funcţie de obiectul asupra căruia s-au constituit.

Art. 701. Efectele încetării superficiei prin pieirea construcţiei. (1) În cazul stingerii dreptului de superficie prin pieirea construcţiei, drepturile reale care grevează dreptul de superficie se sting, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Ipotecile născute cu privire la nuda proprietate asupra terenului pe durata existenţei dreptului de superficie se menţin asupra dreptului de proprietate reîntregit.

Art. 702. Alte dispoziţii aplicabile. Dispoziţiile prezentului capitol sunt aplicabile şi în cazul plantaţiilor, precum şi al altor lucrări autonome cu caracter durabil.

Capitolul II
Uzufructul

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 703. Noţiune. Uzufructul este dreptul de a folosi bunul altei persoane şi de a culege fructele acestuia, întocmai ca proprietarul, însă cu îndatorirea de a-i conserva substanţa.

Art. 704. Constituirea uzufructului. (1) Uzufructul se poate constitui prin act juridic, uzucapiune sau alte moduri prevăzute de lege, dispoziţiile în materie de carte funciară fiind aplicabile.

(2) Uzufructul se poate constitui numai în favoarea unei persoane existente.

Art. 705. Acţiunea confesorie de uzufruct. Dispoziţiile art. 696 alin. (1) se aplică uzufructului în mod corespunzător.

Art. 706. Obiectul uzufructului. Pot fi date în uzufruct orice bunuri mobile sau imobile, corporale ori incorporale, inclusiv o masă patrimonială, o universalitate de fapt ori o cotă-parte din acestea.

Art. 707. Accesoriile bunurilor ce formează obiectul uzufructului. Uzufructul poartă asupra tuturor accesoriilor bunului dat în uzufruct, precum şi asupra a tot ce se uneşte sau se încorporează în acesta.

Art. 708. Durata uzufructului. (1) Uzufructul în favoarea unei persoane fizice este cel mult viager.

(2) Uzufructul constituit în favoarea unei persoane juridice poate avea durata de cel mult 30 de ani. Atunci când este constituit cu depăşirea acestui termen, uzufructul se reduce de drept la 30 de ani.

(3) Dacă nu s-a prevăzut durata uzufructului, se prezumă că este viager sau, după caz, că este constituit pe o durată de 30 de ani.

(4) Uzufructul constituit până la data la care o altă persoană va ajunge la o anumită vârstă durează până la acea dată, chiar dacă acea persoană ar muri înainte de împlinirea vârstei stabilite.

Secţiunea a 2-a
Drepturile şi obligaţiile uzufructuarului şi ale nudului proprietar

§1. Drepturile uzufructuarului şi ale nudului proprietar

• LPA. *Art. 69. Drepturile de uzufruct în fiinţă şi după intrarea în vigoare a NCC se exercită potriv. acestuia, dacă nu se prevede altfel prin prezenta lege.*

Art. 709. Drepturile uzufructuarului. În lipsă de stipulaţie contrară, uzufructuarul are folosinţa exclusivă a bunului, inclusiv dreptul de a culege fructele acestuia.

Art. 710. Fructele naturale şi industriale. Fructele naturale şi industriale percepute după constituirea uzufructului aparţin uzufructuarului, iar cele percepute după stingerea uzufructului revin nudului proprietar, fără a putea pretinde unul altuia despăgubiri pentru cheltuielile ocazionate de producerea lor.

Art. 711. Fructele civile. Fructele civile se cuvin uzufructuarului proporţional cu durata uzufructului, dreptul de a le pretinde dobândindu-se zi cu zi.

Art. 712. Cvasiuzufructul. Dacă uzufructul cuprinde, printre altele, şi bunuri consumptibile, cum ar fi bani, grâne, băuturi, uzufructuarul are dreptul de a dispune de ele, însă cu obligaţia de a restitui bunuri de aceeaşi cantitate, calitate şi valoare sau, la alegerea proprietarului, contravaloarea lor la data stingerii uzufructului.

Art. 713. Uzufructul asupra bunurilor neconsumptibile. (1) Dacă uzufructul poartă asupra unor bunuri care, fără a fi consumptibile, se uzează ca urmare a utilizării lor, uzufructuarul are dreptul de a le folosi ca un bun proprietar şi potrivit destinaţiei lor.

(2) În acest caz, el nu va fi obligat să le restituie decât în starea în care se vor afla la data stingerii uzufructului.

(3) Uzufructuarul poate să dispună, ca un bun proprietar, de bunurile care, fără a fi consumptibile, se deteriorează rapid prin utilizare. În acest caz, la sfârşitul uzufructului, uzufructuarul va restitui valoarea pe care ar fi avut-o bunul la această din urmă dată.

Art. 714. Cesiunea uzufructului. (1) În absenţa unei prevederi contrare, uzufructuarul poate ceda dreptul său unei alte persoane fără acordul nudului proprietar, dispoziţiile în materie de carte funciară fiind aplicabile.

(2) Uzufructuarul rămâne dator exclusiv faţă de nudul proprietar numai pentru obligaţiile născute înainte de cesiune. Până la notificarea cesiunii, uzufructuarul şi cesionarul răspund solidar pentru îndeplinirea tuturor obligaţiilor faţă de nudul proprietar.

(3) După notificarea cesiunii, cesionarul este dator faţă de nudul proprietar pentru toate obligaţiile născute după notificarea cesiunii. În acest caz, uzufructuarului i se aplică, în mod corespunzător, dispoziţiile legale din materia fideiusiunii.

(4) După cesiune, dreptul de uzufruct continuă, după caz, până la împlinirea termenului iniţial sau până la decesul uzufructuarului iniţial.

• **LPA.** ***Art. 70.*** *Art. 714 NCC se aplică indiferent de data constituirii uzufructului. În cazul uzufructului constituit prin convenţie încheiată anterior intrării în vigoare a NCC, acesta este şi rămâne incesibil, mai puţin în cazul în care părţile convin altfel.*

Art. 715. Contractele de locaţiune. (1) Uzufructuarul are dreptul de a închiria sau, după caz, de a arenda bunul primit în uzufruct.

(2) Locaţiunile de imobile încheiate de uzufructuar, înscrise în cartea funciară, sunt opozabile proprietarului sau moştenitorilor acestuia, după stingerea uzufructului prin decesul sau, după caz, încetarea existenţei juridice a uzufructuarului, până la împlinirea termenului lor, dar nu mai mult de 3 ani de la încetarea uzufructului.

(3) Reînnoirile de închirieri de imobile sau de arendări făcute de uzufructuar şi înscrise în cartea funciară înainte de expirarea contractelor iniţiale sunt opozabile proprietarului şi moştenitorilor săi pe o perioadă de cel mult 6 luni ori, după caz, de un an, dacă la data stingerii uzufructului nu au fost puse în executare. În niciun caz, locaţiunile nu pot dura mai mult de 3 ani de la data stingerii uzufructului.

(4) În cazul în care uzufructul s-a stins prin expirarea termenului, locaţiunile încetează, în toate cazurile, odată cu stingerea uzufructului.

• **LPA.** ***Art. 71.*** *Art. 715 alin. (2)-(4) NCC se aplică numai în cazurile în care încheierea sau reînnoirea contractelor de locaţiune ori de arendare are loc după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 716. Lucrările şi îmbunătăţirile. (1) La încetarea uzufructului, uzufructuarul nu poate pretinde vreo despăgubire pentru lucrările adăugate unui bun imobil, cu excepţia celor necesare, sau pentru îmbunătăţirile aduse unui bun mobil, chiar atunci când prin acestea s-a sporit valoarea bunului.

(2) Dacă lucrările sau îmbunătăţirile au fost făcute fără încuviinţarea proprietarului, acesta poate cere obligarea uzufructuarului la ridicarea lor şi la readucerea bunului în starea în care i-a fost încredinţat.

(3) Uzufructuarul va putea cere o indemnizaţie echitabilă pentru lucrările necesare adăugate. De asemenea, el va putea cere o indemnizaţie echitabilă şi pentru celelalte lucrări adăugate sau pentru îmbunătăţirile făcute cu încuviinţarea proprietarului, dacă prin acestea s-a sporit valoarea bunului.

(4) În cazul lucrărilor autonome făcute de uzufructuar asupra unui bun imobil, vor fi aplicabile, în mod corespunzător, în lipsă de stipulaţie sau dispoziţie legală contrară, dispoziţiile din materia accesiunii imobiliare artificiale.

Art. 717. Exploatarea pădurilor tinere. (1) Dacă uzufructul cuprinde păduri tinere destinate de proprietarul lor unor tăieri periodice, uzufructuarul este dator să păstreze ordinea şi cătimea tăierii, potrivit regulilor stabilite de proprietar în conformitate cu dispoziţiile legale, fără ca uzufructuarul să poată pretinde vreo despăgubire pentru părţile lăsate netăiate în timpul uzufructului.

(2) Arborii care se scot din pepiniere fără degradarea acestora nu fac parte din uzufruct decât cu obligaţia uzufructuarului de a se conforma dispoziţiilor legale în ce priveşte înlocuirea lor.

Art. 718. Exploatarea pădurilor înalte. (1) Uzufructuarul poate, conformându-se dispoziţiilor legale şi folosinţei obişnuite a proprietarului, să exploateze părţile de păduri înalte care au fost destinate tăierii regulate, fie că aceste tăieri se fac periodic pe o întindere de pământ determinată, fie că se fac numai pentru un număr de arbori aleşi pe toată suprafaţa fondului.

(2) În celelalte cazuri, uzufructuarul nu poate tăia arborii înalţi; va putea însă întrebuinţa, pentru a face reparaţiile la care este obligat, arbori căzuţi accidental; în acest scop poate chiar să taie arborii trebuincioşi, cu îndatorirea însă de a constata, în prezenţa nudului proprietar, această trebuinţă.

Art. 719. Alte drepturi ale uzufructuarului asupra pădurilor ce fac obiectul uzufructului. Uzufructuarul poate lua din păduri araci pentru vii; poate, de asemenea, lua produsele anuale sau periodice ale arborilor, cu respectarea folosinţei obişnuite a proprietarului, în limitele dispoziţiilor legale.

Art. 720. Dreptul asupra pomilor fructiferi. Pomii fructiferi ce se usucă şi cei căzuţi accidental se cuvin uzufructuarului cu îndatorirea de a-i înlocui cu alţii.

Art. 721. Dreptul asupra carierelor de piatră şi de nisip aflate în exploatare. În condiţiile legii, uzufructuarul se foloseşte întocmai ca nudul proprietar de carierele de piatră şi de nisip ce sunt în exploatare la constituirea dreptului de uzufruct.

Art. 722. Situaţia carierelor de piatră şi de nisip nedeschise şi a comorilor. Uzufructuarul nu are niciun drept asupra carierelor nedeschise încă şi nici asupra comorii ce s-ar putea descoperi în timpul uzufructului.

§2. Obligaţiile uzufructuarului şi ale nudului proprietar

Art. 723. Inventarierea bunurilor. (1) Uzufructuarul preia bunurile în starea în care se află la data constituirii uzufructului; acesta nu va putea intra însă în posesia lor decât după inventarierea bunurilor mobile şi constatarea stării în care se află imobilele, cu excepţia cazului în care uzufructul unui bun mobil este dobândit prin uzucapiune.

(2) Inventarul se întocmeşte numai în prezenţa nudului proprietar ori după notificarea acestuia.

Art. 724. Respectarea destinaţiei bunurilor. În exercitarea dreptului său, uzufructuarul este ţinut să respecte destinaţia dată bunurilor de nudul proprietar, cu excepţia cazului în care se asigură o creştere a valorii bunului sau cel puţin nu se prejudiciază în niciun fel interesele proprietarului.

Art. 725. Răspunderea uzufructuarului pentru prejudicii. Uzufructuarul este obligat să îl despăgubească pe nudul proprietar pentru orice prejudiciu cauzat prin folosirea necorespunzătoare a bunurilor date în uzufruct.

Art. 726. Constituirea garanţiei pentru îndeplinirea obligaţiilor uzufructuarului. (1) În lipsa unei stipulaţii contrare, uzufructuarul este obligat să depună o garanţie pentru îndeplinirea obligaţiilor sale.

(2) Sunt scutiţi să depună garanţie vânzătorul şi donatorul care şi-au rezervat dreptul de uzufruct.

(3) În cazul în care uzufructuarul este scutit de garanţie, instanţa poate dispune depunerea unei garanţii sau luarea unei măsuri conservatorii atunci când uzufructuarul, prin fapta sa ori prin starea de insolvabilitate în care se află, pune în pericol drepturile nudului proprietar.

Art. 727. Numirea administratorului. (1) Dacă uzufructuarul nu poate oferi o garanţie, instanţa, la cererea nudului proprietar, va numi un administrator al imobilelor şi va dispune ca fructele civile încasate şi sumele ce reprezintă contravaloarea fructelor naturale şi industriale percepute să fie depuse la o instituţie de credit aleasă de părţi. În acest caz, uzufructuarul va încasa numai dobânzile aferente.

(2) Nudul proprietar poate cere vânzarea bunurilor ce se uzează prin folosinţă şi depunerea sumelor la o instituţie de credit aleasă de părţi. Dobânzile produse în cursul uzufructului revin uzufructuarului.

(3) Cu toate acestea, uzufructuarul va putea cere să îi fie lăsate o parte din bunurile mobile necesare folosinţei sale sau familiei sale, cu obligaţia de a le restitui la stingerea uzufructului.

Art. 728. Întârzierea în depunerea garanţiei. Întârzierea în depunerea garanţiei nu afectează dreptul uzufructuarului de a percepe fructele care i se cuvin de la data constituirii uzufructului.

Art. 729. Modul de suportare a reparaţiilor de către uzufructuar şi nudul proprietar. (1) Uzufructuarul este obligat să efectueze reparaţiile de întreţinere a bunului.

(2) Reparaţiile mari sunt în sarcina nudului proprietar.

(3) Sunt reparaţii mari acelea ce au ca obiect o parte importantă din bun şi care implică o cheltuială excepţională, cum ar fi cele referitoare la consolidarea ori reabilitarea construcţiilor privind structura de rezistenţă, zidurile interioare şi/sau exterioare,

acoperişul, instalaţiile electrice, termice ori sanitare aferente acestora, la înlocuirea sau repararea motorului ori caroseriei unui automobil sau a unui sistem electronic în ansamblul său.

(4) Reparaţiile mari sunt în sarcina uzufructuarului atunci când sunt determinate de neefectuarea reparaţiilor de întreţinere.

Art. 730. Efectuarea reparaţiilor mari. (1) Uzufructuarul este obligat să îl înştiinţeze pe nudul proprietar despre necesitatea reparaţiilor mari.

(2) Atunci când nudul proprietar nu efectuează la timp reparaţiile mari, uzufructuarul le poate face pe cheltuiala sa, nudul proprietar fiind obligat să restituie contravaloarea lor până la sfârşitul anului în curs, actualizată la data plăţii.

Art. 731. Distrugerile datorate vechimii ori cazului fortuit. Uzufructuarul şi nudul proprietar nu sunt obligaţi să reconstruiască ceea ce s-a distrus datorită vechimii ori dintr-un caz fortuit.

Art. 732. Uzufructul cu titlu particular. Uzufructuarul cu titlu particular nu este obligat la plata datoriilor pentru care fondul este ipotecat, iar dacă le va plăti, are acţiune contra nudului proprietar.

Art. 733. Suportarea sarcinilor şi a cheltuielilor în caz de litigiu. (1) Uzufructuarul suportă toate sarcinile şi cheltuielile ocazionate de litigiile privind folosinţa bunului, culegerea fructelor ori încasarea veniturilor.

(2) Dacă bunul este asigurat, pe durata uzufructului primele de asigurare sunt plătite de uzufructuar.

Art. 734. Înştiinţarea nudului proprietar. Uzufructuarul este obligat să aducă de îndată la cunoştinţa nudului proprietar orice uzurpare a fondului şi orice contestare a dreptului de proprietate, sub sancţiunea obligării la plata de daune-interese.

Art. 735. Suportarea sarcinilor şi a cheltuielilor proprietăţii. (1) Cheltuielile şi sarcinile proprietăţii revin nudului proprietar.

(2) Atunci când sarcinile şi cheltuielile proprietarului au fost suportate de uzufructuar, nudul proprietar este obligat la rambursarea acestora, iar când uzufructul este cu titlu oneros, nudul proprietar datorează acestuia şi dobânda legală.

Art. 736. Obligaţiile în caz de pieire a turmei. (1) Dacă turma dată în uzufruct a pierit în întregime din cauze neimputabile uzufructuarului, acesta va restitui numai pieile ori valoarea acestora.

(2) Dacă turma nu a pierit în întregime, uzufructuarul este obligat să înlocuiască animalele pierite cu cele de prăsilă.

§3. Dispoziţii speciale

Art. 737. Opozabilitatea uzufructului asupra creanţelor. Uzufructul asupra unei creanţe este opozabil terţilor în aceleaşi condiţii ca şi cesiunea de creanţă şi cu îndeplinirea formalităţilor de publicitate prevăzute de lege.

Art. 738. Drepturile şi obligaţiile în cazul uzufructului asupra creanţelor. (1) Uzufructuarul are dreptul să încaseze capitalul şi să perceapă dobânzile creanţei şi să îndeplinească toate actele necesare pentru conservarea ori încasarea dobânzilor. Titularul dreptului de creanţă poate face toate actele de dispoziţie care nu aduc atingere drepturilor uzufructuarului.

(2) După plata creanţei, uzufructul continuă asupra capitalului, cu obligaţia uzufructuarului de a-l restitui creditorului la stingerea uzufructului.

(3) Uzufructuarul suportă toate cheltuielile şi sarcinile referitoare la dobânzi.

Art. 739. Uzufructul rentei viagere. Uzufructuarul rentei viagere are dreptul de a percepe, pe durata uzufructului său, veniturile dobândite zi cu zi. Acesta va fi obligat numai la restituirea veniturilor încasate cu anticipaţie.

Art. 740. Dreptul de a spori capitalul. (1) Dreptul de a spori capitalul care face obiectul uzufructului, cum ar fi cel de a dobândi valori mobiliare, aparţine nudului proprietar, iar uzufructuarul are numai dreptul de a exercita uzufructul asupra bunurilor astfel dobândite.

(2) Dacă nudul proprietar cedează dreptul său, bunul dobândit în urma înstrăinării este predat uzufructuarului, care va da socoteală la sfârşitul uzufructului.

Art. 741. Dreptul de vot. (1) Dreptul de vot aferent unei acţiuni sau altei valori mobiliare, unei părţi indivize, unei cote-părţi din dreptul de proprietate sau oricărui alt bun aparţine uzufructuarului.

(2) Cu toate acestea, aparţine nudului proprietar votul care are ca efect modificarea substanţei bunului principal, cum ar fi capitalul social sau bunul deţinut în coproprietate, ori schimbarea destinaţiei acestui bun sau încetarea societăţii, reorganizarea ori încetarea persoanei juridice sau, după caz, a unei întreprinderi.

(3) Repartizarea exercitării dreptului de vot în alte condiţii decât cele prevăzute la alin. (1) şi (2) nu este opozabilă terţilor, afară de cazul în care aceştia au cunoscut-o în mod expres.

Art. 742. Dreptul la dividende. Dividendele a căror distribuire a fost aprobată, în condiţiile legii, de adunarea generală în timpul uzufructului se cuvin uzufructuarului de la data stabilită prin hotărârea adunării generale.

Art. 743. Obligaţia nudului proprietar de a restitui sumele avansate de uzufructuar. (1) Dacă uzufructuarul universal ori cu titlu universal plăteşte datoriile aferente masei patrimoniale sau părţii din masa patrimonială date în uzufruct, nudul proprietar trebuie să restituie sumele avansate, la stingerea uzufructului, fără nicio dobândă.

(2) În cazul în care uzufructuarul nu plăteşte datoriile prevăzute la alin. (1), nudul proprietar poate, la alegere, să le plătească el însuşi sau să vândă o parte suficientă din bunurile date în uzufruct. Dacă însă nudul proprietar plăteşte aceste datorii, uzufructuarul datorează dobânzi pe toata durata uzufructului.

(3) Legatarul uzufructului universal ori cu titlu universal este obligat să achite, în proporţie cu obiectul uzufructului şi fără niciun drept de restituire, legatele cu titlu particular având ca obiect obligaţii de întreţinere sau, după caz, rente viagere.

Art. 744. Dreptul creditorilor asupra bunurilor uzufructului. Dacă plata datoriilor nu se va face în modul prevăzut la art. 743, creditorii pot să urmărească bunurile date în uzufruct.

Art. 745. Uzufructul fondului de comerţ. În lipsă de stipulaţie contrară, uzufructuarul unui fond de comerţ nu poate să dispună de bunurile ce îl compun. În situaţia în care dispune de aceste bunuri are obligaţia de a le înlocui cu altele similare şi de valoare egală.

Secţiunea a 3-a
Stingerea uzufructului

Art. 746. Cazurile de stingere a uzufructului. (1) Uzufructul se stinge pe cale principală prin:

a) moartea uzufructuarului ori, după caz, încetarea personalităţii juridice;

b) ajungerea la termen;

c) consolidare, atunci când calitatea de uzufructuar şi de nud proprietar se întrunesc în aceeaşi persoană;

d) renunţarea la uzufruct;

e) neuzul timp de 10 ani sau, după caz, timp de 2 ani în cazul uzufructului unei creanţe.

(2) Uzufructul se stinge prin decesul ori, după caz, încetarea existenţei juridice a uzufructuarului chiar dacă termenul nu s-a împlinit.

(3) În cazul imobilelor sunt aplicabile dispoziţiile în materie de carte funciară.

• LPA. *Art. 72. Art. 746 alin. (1) lit. e) NCC se aplică drepturilor de uzufruct constituite ulterior intrării în vigoare a NCC.*

Art. 747. Stingerea uzufructului în caz de abuz de folosinţă. (1) Uzufructul poate înceta la cererea nudului proprietar atunci când uzufructuarul abuzează de folosinţa bunului, aduce stricăciuni acestuia ori îl lasă să se degradeze.

(2) Creditorii uzufructuarului pot interveni în proces pentru conservarea drepturilor lor; ei se pot angaja să repare stricăciunile şi pot oferi garanţii pentru viitor.

(3) Instanţa poate dispune, după împrejurări, fie stingerea uzufructului, fie preluarea folosinţei bunului de către nudul proprietar, cu obligaţia acestuia de a plăti uzufructuarului o rentă pe durata uzufructului. Când bunul este imobil, pentru garantarea rentei, instanţa poate dispune înscrierea unei ipoteci în cartea funciară.

• LPA. *Art. 73. Disp. art. 747 NCC sunt aplicabile şi în cazul uzufructului constituit anterior intrării în vigoare a NCC, dacă abuzul de folosinţă este săvârşit ulterior acestei date.*

Art. 748. Stingerea uzufructului în caz de pieire a bunului. (1) Uzufructul se stinge în cazul în care bunul a fost distrus în întregime dintr-un caz fortuit. Când bunul a fost distrus în parte, uzufructul continuă asupra părţii rămase.

(2) În toate cazurile, uzufructul va continua asupra despăgubirii plătite de terţ sau, după caz, asupra indemnizaţiei de asigurare, dacă aceasta nu este folosită pentru repararea bunului. Dispoziţiile art. 712 se aplică în mod corespunzător.

• LPA. *Art. 74. Art. 748 alin. (2) NCC se aplică în toate cazurile în care bunul a fost distrus ulterior intrării în vigoare a NCC.*

Capitolul III
Uzul şi abitaţia

Art. 749. Dreptul de uz. Uzul este dreptul unei persoane de a folosi lucrul altuia şi de a-i culege fructele naturale şi industriale numai pentru nevoile proprii şi ale familiei sale.

Art. 750. Dreptul de abitaţie. Titularul dreptului de abitaţie are dreptul de a locui în locuinţa nudului proprietar împreună cu soţul şi copiii săi, chiar dacă nu a fost căsătorit sau nu avea copii la data la care s-a constituit abitaţia, precum şi cu părinţii ori alte persoane aflate în întreţinere.

Art. 751. Constituirea uzului şi a abitaţiei. Uzul şi abitaţia se constituie în temeiul unui act juridic sau prin alte moduri prevăzute de lege.

Art. 752. Limitele dreptului de uz şi abitaţie. Dreptul de uz ori de abitaţie nu poate fi cedat, iar bunul ce face obiectul acestor drepturi nu poate fi închiriat sau, după caz, arendat.

Art. 753. Obligaţia uzuarului şi a titularului dreptului de abitaţie. (1) Dacă titularul dreptului de uz sau de abitaţie este îndreptăţit să perceapă toate fructele naturale şi industriale produse de bun ori, după caz, să ocupe întreaga locuinţă, este dator să plătească toate cheltuielile de cultură şi reparaţiile de întreţinere întocmai ca şi uzufructuarul.

(2) Dacă titularul dreptului de uz sau de abitaţie nu este îndreptăţit să perceapă decât o parte din fructe ori să ocupe decât o parte din locuinţă, va suporta cheltuielile de cultură sau de întreţinere în proporţie cu partea de care se foloseşte.

Art. 754. Alte dispoziţii aplicabile. Dispoziţiile prezentului capitol se completează, în mod corespunzător, cu cele privitoare la uzufruct.

Capitolul IV
Servituţile

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 755. Noţiune. (1) Servitutea este sarcina care grevează un imobil, pentru uzul sau utilitatea imobilului unui alt proprietar.

(2) Utilitatea rezultă din destinaţia economică a fondului dominant sau constă într-o sporire a confortului acestuia.

Art. 756. Constituirea servituţii. Servitutea se poate constitui în temeiul unui act juridic ori prin uzucapiune, dispoziţiile în materie de carte funciară rămânând aplicabile.

Art. 757. Acţiunea confesorie de servitute. Dispoziţiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Art. 758. Constituirea servituţii în vederea utilităţii viitoare. Servitutea se poate constitui în vederea unei utilităţi viitoare a fondului dominant.

Art. 759. Obligaţiile în sarcina proprietarului fondului aservit. (1) Prin actul de constituire se pot impune în sarcina proprietarului fondului aservit anumite obligaţii pentru asigurarea uzului şi utilităţii fondului dominant.

(2) În acest caz, sub condiţia notării în cartea funciară, obligaţia se transmite dobânditorilor subsecvenţi ai fondului aservit.

Art. 760. Servituţile aparente şi neaparente. (1) Servituţile sunt aparente sau neaparente.

(2) Servituţile aparente sunt acelea a căror existenţă este atestată de un semn vizibil de servitute, cum ar fi o uşă, o fereastră, un apeduct.

(3) Servituţile neaparente sunt acelea a căror existenţă nu este atestată de vreun semn vizibil de servitute, cum ar fi servitutea de a nu construi ori de a nu construi peste o anumită înălţime.

Art. 761. Servituţile continue şi necontinue. (1) Servituţile sunt continue sau necontinue.

(2) Servituţile continue sunt acelea al căror exerciţiu este sau poate fi continuu fără a fi necesar faptul actual al omului, cum ar fi servitutea de vedere ori servitutea de a nu construi.

(3) Servituţile necontinue sunt acelea pentru a căror existenţă este necesar faptul actual al omului, cum ar fi servitutea de trecere cu piciorul ori cu mijloace de transport.

Art. 762. Servituţile pozitive şi negative. (1) Servituţile sunt pozitive sau negative.

(2) Servituţile pozitive sunt acelea prin care proprietarul fondului dominant exercită o parte din prerogativele dreptului de proprietate asupra fondului aservit, cum ar fi servitutea de trecere.

(3) Servituţile negative sunt acelea prin care proprietarul fondului aservit este obligat să se abţină de la exercitarea unora dintre prerogativele dreptului său de proprietate, cum ar fi servitutea de a nu construi.

Art. 763. Dobândirea servituţii prin uzucapiune. Prin uzucapiune tabulară poate fi dobândită orice servitute, iar prin uzucapiune extratabulară pot fi dobândite numai servituţile pozitive.

Art. 764. Alte dispoziţii aplicabile. Modul de exerciţiu al servituţii se dobândeşte în aceleaşi condiţii ca şi dreptul de servitute.

Secţiunea a 2-a

Drepturile şi obligaţiile proprietarilor

Art. 765. Regulile privind exercitarea şi conservarea servituţii. (1) În lipsa vreunei prevederi contrare, proprietarul fondului dominant poate lua toate măsurile şi poate face, pe cheltuiala sa, toate lucrările pentru a exercita şi conserva servitutea.

(2) Cheltuielile legate de conservarea acestor lucrări revin celor 2 proprietari, proporţional cu avantajele pe care le obţin, în măsura în care lucrările efectuate pentru exerciţiul servituţii sunt necesare şi profită inclusiv fondului aservit.

Art. 766. Exonerarea de răspundere. În toate cazurile în care cheltuielile lucrărilor necesare pentru exercitarea şi conservarea servituţilor revin proprietarului fondului aservit, acesta se va putea exonera de obligaţie renunţând la dreptul de proprietate asupra fondului aservit în întregime sau asupra părţii din fondul aservit necesare pentru exercitarea servituţii în favoarea proprietarului fondului dominant. Dispoziţiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

Art. 767. Schimbarea locului de exercitare a servituţii. (1) Proprietarul fondului aservit este obligat să se abţină de la orice act care limitează ori împiedică exerciţiul servituţii. Astfel, el nu va putea schimba starea locurilor ori strămuta exercitarea servituţii în alt loc.

(2) Dacă are un interes serios şi legitim, proprietarul fondului aservit va putea schimba locul prin care se exercită servitutea în măsura în care exercitarea servituţii rămâne la fel de comodă pentru proprietarul fondului dominant.

Art. 768. Obligaţia de a nu agrava situaţia fondului aservit. Proprietarul fondului dominant nu poate agrava situaţia fondului aservit şi nu poate produce prejudicii proprietarului fondului aservit prin exercitarea servituţii.

Art. 769. Exercitarea servituţii în caz de împărţire a fondurilor. (1) Dacă fondul dominant se împarte, servitutea va putea fi exercitată pentru uzul şi utilitatea fiecărei părţi, fără ca situaţia fondului aservit să poată fi agravată.

(2) Dacă fondul aservit se împarte, servitutea se poate exercita, pentru uzul şi utilitatea fondului dominant, pe toate părţile rezultate din împărţire, sub rezerva prevederilor art. 768.

(3) Cu toate acestea, dacă servitutea este exercitată pentru uzul şi utilitatea exclusivă a uneia dintre părţile despărţite din fondul dominant ori nu se poate exercita decât pe una dintre părţile despărţite din fondul aservit, servitutea asupra celorlalte părţi se stinge.

Secţiunea a 3-a
Stingerea servituţilor

Art. 770. Cauzele de stingere a servituţilor. (1) Servituţile se sting pe cale principală prin radierea lor din cartea funciară pentru una dintre următoarele cauze:

a) consolidarea, atunci când ambele fonduri ajung să aibă acelaşi proprietar;
b) renunţarea proprietarului fondului dominant;
c) ajungerea la termen;
d) răscumpărarea;
e) imposibilitatea definitivă de exercitare;
f) neuzul timp de 10 ani;
g) dispariţia oricărei utilităţi a acestora.

(2) Servitutea se stinge, de asemenea, prin exproprierea fondului aservit, dacă servitutea este contrară utilităţii publice căreia îi va fi afectat bunul expropriat.

• **LPA.** ***Art. 75.*** *Art. 770 alin. (1) lit. f) NCC se aplică numai drepturilor de servitute constituite ulterior intrării în vigoare a NCC.*

Art. 771. Stingerea servituţii prin neuz. (1) Termenul de 10 ani prevăzut la art. 770 alin. (1) lit. f) curge de la data ultimului act de exerciţiu al servituţilor necontinue ori de la data primului act contrar servituţilor continue.

(2) Exercitarea servituţii de către un coproprietar ori de către uzufructuar profită şi celorlalţi coproprietari, respectiv nudului proprietar.

Art. 772. Răscumpărarea servituţii de trecere. (1) Servitutea de trecere va putea fi răscumpărată de proprietarul fondului aservit dacă există o disproporţie vădită între utilitatea care o procură fondului dominant şi inconvenientele sau deprecierea provocată fondului aservit.

(2) În caz de neînţelegere între părţi, instanţa poate suplini consimţământul proprietarului fondului dominant. La stabilirea preţului de răscumpărare, instanţa va ţine cont de vechimea servituţii şi de schimbarea valorii celor două fonduri.

Titlul IV
Fiducia

Art. 773. Noţiune. Fiducia este operaţiunea juridică prin care unul sau mai mulţi constituitori transferă drepturi reale, drepturi de creanţă, garanţii ori alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi, prezente ori viitoare, către unul sau mai mulţi fiduciari care le exercită cu un scop determinat, în folosul unuia sau mai multor beneficiari. Aceste drepturi alcătuiesc o masă patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi şi obligaţii din patrimoniile fiduciarilor.

Art. 774. Izvoarele fiduciei. (1) Fiducia este stabilită prin lege sau prin contract încheiat în formă autentică. Ea trebuie să fie expresă.

(2) Legea în temeiul căreia este stabilită fiducia se completează cu dispoziţiile prezentului titlu, în măsura în care nu cuprinde dispoziţii contrare.

Art. 775. Interdicţia liberalităţii indirecte. Contractul de fiducie este lovit de nulitate absolută dacă prin el se realizează o liberalitate indirectă în folosul beneficiarului.

Art. 776. Părţile contractului de fiducie. (1) Orice persoană fizică sau juridică poate fi constituitor în contractul de fiducie.

(2) Pot avea calitatea de fiduciari în acest contract numai instituţiile de credit, societăţile de investiţii şi de administrare a investiţiilor, societăţile de servicii de investiţii financiare, societăţile de asigurare şi de reasigurare legal înfiinţate.

(3) De asemenea, pot avea calitatea de fiduciari notarii publici şi avocaţii, indiferent de forma de exercitare a profesiei.

Art. 777. Beneficiarul fiduciei. Beneficiarul fiduciei poate fi constituitorul, fiduciarul sau o terţă persoană.

Art. 778. Reprezentarea intereselor constituitorului. În absenţa unei stipulaţii contrare, constituitorul poate, în orice moment, să desemneze un terţ care să îi reprezinte interesele în executarea contractului şi care să îi exercite drepturile născute din contractul de fiducie.

Art. 779. Conţinutul contractului de fiducie. Contractul de fiducie trebuie să menţioneze, sub sancţiunea nulităţii absolute:

a) drepturile reale, drepturile de creanţă, garanţiile şi orice alte drepturi patrimoniale transferate;

b) durata transferului, care nu poate depăşi 33 de ani începând de la data încheierii sale;

c) identitatea constituitorului sau a constituitorilor;

d) identitatea fiduciarului sau a fiduciarilor;

e) identitatea beneficiarului sau a beneficiarilor ori cel puţin regulile care permit determinarea acestora;

f) scopul fiduciei şi întinderea puterilor de administrare şi de dispoziţie ale fiduciarului ori ale fiduciarilor.

Art. 780. Înregistrarea fiscală. (1) Sub sancţiunea nulităţii absolute, contractul de fiducie şi modificările sale trebuie să fie înregistrate la cererea fiduciarului, în termen de o lună de la data încheierii acestora, la organul fiscal competent să administreze sumele datorate de fiduciar bugetului general consolidat al statului.

(2) Când masa patrimonială fiduciară cuprinde drepturi reale imobiliare, acestea sunt înregistrate, în condiţiile prevăzute de lege, sub aceeaşi sancţiune, la compartimentul de specialitate al autorităţii administraţiei publice locale competent pentru administrarea sumelor datorate bugetelor locale ale unităţilor administrativ-teritoriale în raza cărora se află imobilul, dispoziţiile de carte funciară rămânând aplicabile.

(3) Desemnarea ulterioară a beneficiarului, în cazul în care acesta nu este precizat chiar în contractul de fiducie, trebuie să fie făcută, sub aceeaşi sancţiune, printr-un act scris înregistrat în aceleaşi condiţii.

(4) Dacă pentru transmiterea unor drepturi este necesară îndeplinirea unor cerinţe speciale de formă, se va încheia un act separat cu respectarea cerinţelor legale. În aceste cazuri, lipsa înregistrării fiscale atrage aplicarea sancţiunilor administrative prevăzute de lege.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *NCF (Noul Cod fiscal): „Art. 30. Contracte de fiducie. (1) În cazul contractelor de fiducie, încheiate cf. disp. NCC, în care constituitorul are şi calitatea de beneficiar, se aplică următoarele reguli: a) transferul masei patrimoniale fiduciare de la constituitor către fiduciar nu este transfer impozabil în înţelesul prezentului titlu; b) fiduciarul va conduce o evidenţă contabilă separată pentru masa patrimonială fiduciară şi va transmite trimestrial către constituitor, pe bază de decont, veniturile şi cheltuielile rezultate din administrarea patrimoniului conform contractului; c) valoarea fiscală a activelor cuprinse în masa patrimonială fiduciară, preluată de fiduciar, este egală cu valoarea fiscală pe care acestea au avut-o la constituitor; d) amortizarea fiscală pentru orice activ amortizabil prevăzut în masa patrimonială fiduciară se determină în continuare în conformitate cu regulile prevăz. la art. 28, care s-ar fi aplicat la persoana care a transferat activul, dacă transferul nu ar fi avut loc. (2) În cazul contractelor de fiducie, încheiate cf. disp. NCC, în care calitatea de beneficiar o are fiduciarul sau o terţă persoană, cheltuielile înregistrate din transferul masei patrimoniale fiduciare de la constituitor către fiduciar sunt considerate cheltuieli nedeductibile.* ***Art. 63. Reguli generale aplicabile veniturilor realizate din operaţiunea de fiducie.*** *(1) Transferul de la constituitor la fiduciar al masei patrimoniale fiduciare nu generează venituri impozabile, în înţelesul prezentului titlu, la momentul transferului, pentru părţile implicate, respectiv constituitor şi fiduciar, în cazul în care părţile respective sunt contribuabili potrivit prezentului titlu. (2) Remuneraţia fiduciarului contribuabil potrivit prezentului titlu, notar public sau avocat, primită pentru administrarea masei patrimoniale, constituie, în înţelesul prezentului titlu, venit din activitatea adiacentă şi se supune impunerii cumulat cu veniturile din activitatea desfăşurată de notar sau avocat, potriv. prev. cap. II - Venituri din activităţi independente. (3) Tratamentul fiscal al veniturilor realizate din administrarea masei patrimoniale de către fiduciar, altele decât remuneraţia fiduciarului, se stabileşte în funcţie de natura venitului respectiv şi se supune impunerii potrivit regulilor proprii fiecărei categorii de venituri. La determinarea venitului impozabil nu se deduc pierderile fiscale ale constituitorului, acestea reprezentând pierderi definitive. În cazul în care constituitorul este contribuabil potrivit prezentului titlu, obligaţiile fiscale ale acestuia în legătură cu masa patrimonială administrată vor fi îndeplinite de fiduciar. (4) Venitul realizat în bani şi în natură de beneficiarul persoană fizică la transferul masei patrimoniale de la fiduciar se supune impunerii potriv. prev. cap. X – Venituri din alte surse. Fac excepţie veniturile realizate de beneficiar din transferul masei patrimoniale, în situaţia în care acesta este constituitorul, caz în care veniturile respective sunt neimpozabile. Obligaţia evaluării veniturilor realizate, la preţul stabilit prin expertiză tehnică, la locul şi la data primirii acestora, revine fiduciarului. Pierderile fiscale înregistrate din administrarea masei patrimoniale de către fiduciar reprezintă pierderi definitive şi nu se deduc la determinarea venitului impozabil pentru beneficiar ulterior transferului masei patrimoniale de la fiduciar la beneficiarul persoană fizică.* ***Art. 223. Venituri impozabile obţinute din România.*** *(1) Veniturile impozabile obţinute din România, indiferent dacă veniturile sunt primite în România sau în străinătate, sunt: p) venituri realizate din transferul masei patrimoniale fiduciare de la fiduciar la beneficiarul nerezident în cadrul operaţiunii de fiducie. (3) Tratamentul fiscal al veniturilor realizate din administrarea masei patrimoniale de către fiduciar, altele decât remuneraţia acestuia, este stabilit în funcţie de natura venitului respectiv şi supus impunerii conform prezentului titlu, respectiv T. II şi IV, după caz. Obligaţiile fiscale ale constituitorului nerezident vor fi îndeplinite de fiduciar.* ***Art. 488. Contracte de fiducie.*** *În cazul persoanelor fizice şi*

juridice care încheie contracte de fiducie conform NCC, impozitele şi taxele locale aferente masei patrimoniale fiduciare transferate în cadrul operaţiunii de fiducie sunt plătite de către fiduciar la bugetele locale ale unităţilor administrativ-teritoriale unde sunt înregistrate bunurile care fac obiectul operaţiunii de fiducie, cu respectarea prevederilor prezentului titlu, începând cu data de 1 ianuarie a anului următor celui în care a fost încheiat contractul de fiducie".

Art. 781. Opozabilitatea fiduciei. (1) Fiducia este opozabilă terţilor de la data menţionării sale în Arhiva Electronică de Garanţii Reale Mobiliare *[Registrul Naţional de Publicitate Mobiliară – v. L. nr. 297/2018].*

(2) Înscrierea drepturilor reale imobiliare, inclusiv a garanţiilor reale imobiliare, care fac obiectul contractului de fiducie se face şi în cartea funciară, pentru fiecare drept în parte.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. nr. 297/2018: „Art. 1. (3) Avizul de fiducie reprezintă avizul de menţionare în Registru a fiduciei şi poate fi: 1. avizul de fiducie iniţial; 2. avizul de acceptare a fiduciei de către beneficiar; 3. avizul modificator al avizului de fiducie iniţial; 4. avizul de stingere a avizului de fiducie iniţial; 5. avizul de nulitate a avizului de fiducie iniţial; 6. avizul de reactivare a avizului de fiducie iniţial; 7. avizul de îndreptare a erorii materiale din culpa operatorului/agentului conţinută în avizul de fiducie.* **Art. 27.** *(3) Solicitanţii serviciilor de înregistrare în Registru a avizelor de înscriere achită o taxă de 80 lei pentru fiecare aviz de fiducie iniţial. (4) Pentru celelalte avize de fiducie se achită următoarele taxe: a) 60 lei pentru avizul de acceptare a fiduciei de către beneficiar; b) 60 lei pentru avizul modificator al avizului de fiducie iniţial; c) 60 lei pentru avizul de nulitate a avizului de fiducie iniţial; d) 60 lei pentru avizul de stingere a avizului de fiducie iniţial".*

Art. 782. Precizarea calităţii fiduciarului. (1) Când fiduciarul acţionează în contul masei patrimoniale fiduciare, el poate să facă menţiune expresă în acest sens, cu excepţia cazurilor în care acest lucru este interzis prin contractul de fiducie.

(2) De asemenea, când masa patrimonială fiduciară cuprinde drepturi a căror transmitere este supusă publicităţii, în registrul de publicitate fiduciarul poate solicita să se menţioneze denumirea fiduciarului şi calitatea în care acţionează.

(3) În toate cazurile în care constituitorul sau beneficiarul solicită acest lucru în conformitate cu contractul de fiducie, fiduciarul va trebui să îşi precizeze calitatea în care acţionează. În caz contrar, dacă actul este păgubitor pentru constituitor, se va considera că actul a fost încheiat de fiduciar în nume propriu.

Art. 783. Obligaţia de a da socoteală. Contractul de fiducie trebuie să cuprindă condiţiile în care fiduciarul dă socoteală constituitorului cu privire la îndeplinirea obligaţiilor sale. De asemenea, fiduciarul trebuie să dea socoteală, la intervale precizate în contractul de fiducie, beneficiarului şi reprezentantului constituitorului, la cererea acestora.

Art. 784. Puterile şi remunerarea fiduciarului. (1) În raporturile cu terţii, se consideră că fiduciarul are puteri depline asupra masei patrimoniale fiduciare, acţionând ca un veritabil şi unic titular al drepturilor în cauză, cu excepţia cazului în care se dovedeşte că terţii aveau cunoştinţă de limitarea acestor puteri.

(2) Fiduciarul va fi remunerat potrivit înţelegerii părţilor, iar în lipsa acesteia, potrivit regulilor care cârmuiesc administrarea bunurilor altuia.

Art. 785. Insolvenţa fiduciarului. Deschiderea procedurii insolvenţei împotriva fiduciarului nu afectează masa patrimonială fiduciară.

Art. 786. Limitarea răspunderii în funcţie de separaţia maselor patrimoniale. (1) Bunurile din masa patrimonială fiduciară pot fi urmărite, în condiţiile legii, de titularii de creanţe născute în legătură cu aceste bunuri sau de acei creditori ai constituitorului care au o garanţie reală asupra bunurilor acestuia şi a cărei opozabilitate este dobândită, potrivit legii, anterior stabilirii fiduciei. Dreptul de urmărire poate fi exercitat şi de ceilalţi creditori ai constituitorului, însă numai în temeiul hotărârii judecătoreşti definitive de admitere a acţiunii prin care a fost desfiinţat sau a devenit inopozabil, în orice mod, cu efect retroactiv, contractul de fiducie.

(2) Titularii creanţelor născute în legătură cu bunurile din masa patrimonială fiduciară nu pot urmări decât aceste bunuri, cu excepţia cazului în care, prin contractul de fiducie, s-a prevăzut obligaţia fiduciarului sau/şi a constituitorului de a răspunde pentru o parte sau pentru tot pasivul fiduciei. În acest caz, va fi urmărit mai întâi activul masei patrimoniale fiduciare, iar apoi, dacă este necesar, bunurile fiduciarului sau/şi ale constituitorului, în limita şi în ordinea prevăzute în contractul de fiducie.

Art. 787. Răspunderea fiduciarului pentru prejudiciile cauzate. Pentru prejudiciile cauzate prin actele de conservare sau administrare a masei patrimoniale fiduciare, fiduciarul răspunde numai cu celelalte drepturi cuprinse în patrimoniul său.

Art. 788. Înlocuirea fiduciarului. (1) Dacă fiduciarul nu îşi îndeplineşte obligaţiile sau pune în pericol interesele care i-au fost încredinţate, constituitorul, reprezentantul său sau beneficiarul poate cere în justiţie înlocuirea fiduciarului.

(2) Până la soluţionarea cererii de înlocuire, constituitorul, reprezentantul său sau, în lipsa acestora, beneficiarul va numi un administrator provizoriu al masei patrimoniale fiduciare. În cazul în care constituitorul, reprezentantul său sau beneficiarul desemnează concomitent un administrator provizoriu, va prevala desemnarea făcută de constituitorul ori de reprezentantul său legal.

(3) Mandatul administratorului provizoriu încetează în momentul înlocuirii fiduciarului sau în momentul respingerii definitive a cererii de înlocuire. Soluţionarea cererii de înlocuire a fiduciarului se realizează de urgenţă şi cu precădere.

(4) Numirea noului fiduciar şi a administratorului provizoriu poate fi dispusă de instanţa de judecată numai cu acordul acestora.

(5) În cazul în care instanţa de judecată a numit un nou fiduciar, acesta va avea toate drepturile şi obligaţiile prevăzute în contractul de fiducie.

(6) Constituitorul, reprezentantul acestuia, noul fiduciar sau administratorul provizoriu poate să înregistreze această modificare a fiduciei, aplicându-se în mod corespunzător dispoziţiile art. 780 şi 781. Înlocuirea fiduciarului se produce numai după această înregistrare.

Art. 789. Denunţarea, modificarea şi revocarea contractului de fiducie. (1) Cât timp nu a fost acceptat de către beneficiar, contractul de fiducie poate fi denunţat unilateral de către constituitor.

(2) După acceptarea de către beneficiar, contractul nu poate fi modificat sau revocat de către părţi ori denunţat unilateral de către constituitor decât cu acordul beneficiarului sau, în absenţa acestuia, cu autorizarea instanţei judecătoreşti.

Art. 790. Încetarea contractului de fiducie. (1) Contractul de fiducie încetează prin împlinirea termenului sau prin realizarea scopului urmărit când aceasta intervine înainte de împlinirea termenului.

(2) El încetează, de asemenea, în cazul în care toţi beneficiarii renunţă la fiducie, iar în contract nu s-a precizat cum vor continua raporturile fiduciare într-o asemenea situaţie. Declaraţiile de renunţare sunt supuse aceloraşi formalităţi de înregistrare ca şi contractul de fiducie. Încetarea se produce la data finalizării formalităţilor de înregistrare pentru ultima declaraţie de renunţare.

(3) Contractul de fiducie încetează şi în momentul în care s-a dispus deschiderea procedurii insolvenţei împotriva fiduciarului sau în momentul în care se produc, potrivit legii, efectele reorganizării persoanei juridice.

Art. 791. Efectele încetării contractului de fiducie. (1) Când contractul de fiducie încetează, masa patrimonială fiduciară existentă în acel moment se transferă la beneficiar, iar în absenţa acestuia, la constituitor.

(2) Contopirea masei patrimoniale fiduciare în patrimoniul beneficiarului sau al constituitorului se va produce numai după plata datoriilor fiduciare.

Titlul V
Administrarea bunurilor altuia

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 792. Calitatea de administrator al bunurilor altuia. (1) Persoana care este împuternicită, prin legat sau convenţie, cu administrarea unuia sau mai multor bunuri, a unei mase patrimoniale sau a unui patrimoniu care nu îi aparţine are calitatea de administrator al bunurilor altuia.

(2) Împuternicirea prin legat produce efecte dacă este acceptată de administratorul desemnat.

(3) Prevederile prezentului titlu sunt aplicabile oricărei administrări a bunurilor altuia, cu excepţia cazului în care legea, actul constitutiv sau împrejurările concrete impun aplicarea unui alt regim juridic de administrare.

(4) Administratorul persoană fizică trebuie să aibă capacitate deplină de exerciţiu.

Art. 793. Remuneraţia administratorului. (1) Cu excepţia cazului în care, potrivit legii, actului constitutiv sau înţelegerii ulterioare a părţilor ori împrejurărilor concrete, administrarea se realizează cu titlu gratuit, administratorul are dreptul la o remuneraţie stabilită prin actul constitutiv sau prin înţelegerea ulterioară a părţilor, prin lege ori, în lipsă, prin hotărâre judecătorească. În acest ultim caz, se va ţine seama de uzanţe şi, în lipsa unui asemenea criteriu, de valoarea serviciilor prestate de administrator.

(2) Persoana care acţionează fără a avea acest drept sau fără a fi autorizată în acest sens nu are dreptul la remuneraţie, rămânând aplicabile, dacă este cazul, regulile de la gestiunea de afaceri.

Art. 794. Domeniul de aplicare. În absenţa unor dispoziţii legale speciale, prevederile prezentului titlu se aplică în toate cazurile de administrare a bunurilor altuia.

Capitolul II
Formele de administrare

Secţiunea 1
Administrarea simplă

Art. 795. Noţiune. Persoana împuternicită cu administrarea simplă este ţinută să efectueze toate actele necesare pentru conservarea bunurilor, precum şi actele utile pentru ca acestea să poată fi folosite conform destinaţiei lor obişnuite.

Art. 796. Atribuţiile administratorului. (1) Cel împuternicit cu administrarea simplă este ţinut să culeagă fructele bunurilor şi să exercite drepturile aferente administrării acestora.

(2) Administratorul încasează creanţele administrate, eliberând în mod valabil chitanţele corespunzătoare, şi exercită drepturile aferente valorilor mobiliare pe care le are în administrare, precum dreptul de vot, de conversie şi de răscumpărare.

Art. 797. Menţinerea destinaţiei bunurilor. Administratorul este obligat să continue modul de folosire sau de exploatare a bunurilor frugifere fără a schimba destinaţia acestora, cu excepţia cazului în care este autorizat de către beneficiar sau, în caz de împiedicare a acestuia, de către instanţa judecătorească.

Art. 798. Investirea sumelor de bani. (1) Administratorul este obligat să investească sumele de bani aflate în administrarea sa în conformitate cu dispoziţiile prezentului titlu referitoare la plasamentele considerate sigure.

(2) Administratorul poate, totodată, să modifice investiţiile efectuate anterior dobândirii de către acesta a calităţii sale ori efectuate de el însuşi în calitate de administrator.

Art. 799. Autorizarea actelor de dispoziţie. (1) Când administrarea are ca obiect un bun individual determinat, administratorul va putea să înstrăineze cu titlu oneros bunul sau să îl greveze cu o garanţie reală, atunci când este necesar pentru conservarea valorii bunului, achitarea datoriilor ori menţinerea modului de folosinţă potrivit destinaţiei obişnuite a bunului, numai cu autorizarea beneficiarului sau, în caz de împiedicare a acestuia ori în cazul în care acesta nu a fost încă determinat, a instanţei judecătoreşti.

(2) Un bun supus pericolului deprecierii sau pieirii imediate poate fi înstrăinat fără această autorizare.

(3) Când administrarea are ca obiect o masă patrimonială sau un patrimoniu, administratorul poate să înstrăineze un bun individual determinat sau să îl greveze cu o garanţie reală ori de câte ori este necesar pentru buna administrare a universalităţii. În celelalte cazuri, este necesară autorizarea prealabilă a beneficiarului sau, după caz, a instanţei judecătoreşti.

(4) Încheierea actului de înstrăinare în lipsa autorizării prealabile cerute potrivit prezentului articol atrage, în cazul în care cauzează prejudicii, obligaţia de reparare integrală şi reprezintă motiv de înlocuire a administratorului.

Secţiunea a 2-a
Administrarea deplină

Art. 800. Atribuţiile administratorului. Persoana împuternicită cu administrarea deplină este ţinută să conserve şi să exploateze în mod profitabil bunurile, să sporească patrimoniul sau să realizeze afectaţiunea masei patrimoniale, în măsura în care aceasta este în interesul beneficiarului.

Art. 801. Întinderea puterilor administratorului. Pentru aducerea la îndeplinire a obligaţiilor sale, administratorul va putea să înstrăineze, cu titlu oneros, bunurile sau să le greveze cu un drept real ori chiar să le schimbe destinaţia, precum şi să efectueze orice alte acte necesare sau utile, inclusiv orice formă de investiţie.

Capitolul III
Regimul juridic al administrării

Secţiunea 1
Obligaţiile administratorului faţă de beneficiar

Art. 802. Limitele răspunderii administratorului. (1) Administratorul bunurilor altuia acţionează numai în limitele puterilor ce îi sunt conferite şi este ţinut, în exercitarea atribuţiilor sale, să respecte obligaţiile ce îi incumbă potrivit legii, actului constitutiv sau înţelegerii ulterioare a părţilor.

(2) Administratorul nu va fi răspunzător pentru pieirea bunurilor pricinuită de forţa majoră, vechimea sau natura perisabilă a bunurilor ori de folosirea obişnuită şi autorizată a acestora.

Art. 803. Obligaţia de diligenţă, onestitate şi loialitate. (1) Administratorul trebuie să acţioneze cu diligenţa pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale.

(2) Administratorul trebuie, totodată, să acţioneze cu onestitate şi loialitate în vederea realizării optime a intereselor beneficiarului sau a scopului urmărit.

Art. 804. Evitarea conflictului de interese. (1) Administratorul nu îşi poate exercita atribuţiile în interesul său propriu sau al unei terţe persoane.

(2) Administratorul este obligat să evite apariţia unui conflict între interesul său propriu şi obligaţiile sale de administrator.

(3) În măsura în care administratorul însuşi este şi beneficiar, acesta este ţinut să îşi exercite atribuţiile în interesul comun al tuturor beneficiarilor, prin acordarea unui tratament egal interesului său şi celui al celorlalţi beneficiari.

Art. 805. Anunţarea conflictului de interese. Administratorul este obligat să îl anunţe de îndată pe beneficiar despre orice interes pe care l-ar avea într-o anumită activitate şi care este de natură să îl pună într-o situaţie de conflict de interese, precum şi drepturile pe care le-ar putea invoca împotriva beneficiarului sau a bunurilor administrate, indicând, după caz, natura şi valoarea drepturilor respective, cu excepţia intereselor şi drepturilor născute din actul constitutiv al administrării.

Art. 806. Interdicţia dobândirii de drepturi în legătură cu bunurile administrate. (1) În timpul exercitării calităţii sale, administratorul nu va putea deveni parte la niciun contract având ca obiect bunurile administrate sau să dobândească, altfel decât prin succesiune, orice fel de drepturi asupra bunurilor respective sau împotriva beneficiarului.

(2) Prin excepţie de la dispoziţiile alin. (1), administratorul va putea încheia actele menţionate, cu împuternicirea expresă a beneficiarului sau, în caz de împiedicare a acestuia sau în cazul în care acesta nu a fost încă determinat, a instanţei judecătoreşti.

Art. 807. Separaţia bunurilor administrate. Administratorul este obligat să ţină o evidenţă a bunurilor sale proprii distinctă de cea a bunurilor preluate în administrare. Această obligaţie subzistă şi în cazul în care, la preluarea bunurilor beneficiarului administrării, nu a fost întocmit un inventar.

Art. 808. Interdicţia folosirii bunurilor administrate în interes propriu. În absenţa acordului beneficiarului sau a împuternicirii conferite prin lege, prin actul constitutiv ori prin înţelegerea ulterioară a părţilor, administratorul este obligat a nu folosi în propriul său avantaj bunurile administrate, precum şi datele sau informaţiile care îi parvin în virtutea administrării.

Art. 809. Interdicţia actelor de dispoziţie cu titlu gratuit. Administratorul nu va putea dispune cu titlu gratuit de bunurile sau drepturile care îi sunt încredinţate, cu excepţia cazului în care interesul unei bune administrări o impune.

Art. 810. Dreptul de a reprezenta în justiţie. Administratorul poate sta în justiţie pentru orice cerere sau acţiune referitoare la administrarea bunurilor şi poate interveni în orice cerere sau acţiune având drept obiect bunurile administrate.

Art. 811. Imparţialitatea administratorului. Dacă există mai mulţi beneficiari, concomitenţi sau succesivi, administratorul este ţinut să acţioneze cu imparţialitate, ţinând cont de drepturile şi interesele fiecăruia dintre ei.

Art. 812. Atenuarea răspunderii administratorului. În aprecierea limitelor răspunderii administratorului şi a despăgubirilor datorate de acesta, instanţa judecătorească va putea reduce întinderea acestora, ţinând cont de circumstanţele asumării administrării sau de caracterul gratuit al serviciului administratorului.

Secţiunea a 2-a

Obligaţiile administratorului şi ale beneficiarului în raporturile cu terţii

Art. 813. Răspunderea personală a administratorului. (1) Administratorul care, în limitele puterilor conferite, îşi asumă obligaţii în numele beneficiarului sau al fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară, nu va fi ţinut personal răspunzător faţă de terţii contractanţi.

(2) Administratorul este personal răspunzător faţă de terţii cu care contractează dacă se obligă în nume propriu, sub rezerva drepturilor deţinute de aceştia împotriva beneficiarului sau, după caz, a fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară.

Art. 814. Răspunderea personală a administratorului în cazul depăşirii puterilor conferite. Administratorul care îşi depăşeşte puterile este ţinut personal faţă de terţii cu care a contractat, în măsura în care aceştia nu au cunoscut faptul depăşirii puterilor ori beneficiarul nu a ratificat în mod expres sau tacit actul încheiat de administrator cu depăşirea puterilor conferite.

Art. 815. Depăşirea puterilor încredinţate mai multor persoane. (1) Se consideră o depăşire a puterilor conferite fapta administratorului de a exercita în mod individual atribuţiile pe care trebuie să le exercite împreună cu altcineva.

(2) Prin excepţie de la prevederile alin. (1), nu constituie o încălcare a puterilor exercitarea acestora într-un mod mai avantajos decât acela care îi era impus prin actul de împuternicire.

Art. 816. Limitarea răspunderii beneficiarului faţă de terţi. (1) Beneficiarul răspunde faţă de terţi pentru prejudiciile pricinuite în mod culpabil de administrator în exercitarea atribuţiilor sale numai până la concurenţa câştigului obţinut.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică, în mod corespunzător, în cazul masei patrimoniale fiduciare.

Art. 817. Administratorul aparent. Orice persoană care, având capacitate deplină de exerciţiu, creează aparenţa despre o altă persoană că este administratorul bunurilor sale va fi ţinută de toate contractele pe care această din urmă persoană le încheie cu terţii de bună-credinţă.

Secţiunea a 3-a
Inventar, garanţii şi asigurare

Art. 818. Izvorul obligaţiei privind inventarul, garanţiile şi asigurarea. (1) Administratorul nu este obligat să facă inventarul, să subscrie o poliţă de asigurare sau să furnizeze o altă garanţie pentru buna executare a îndatoririlor sale, în absenţa unei clauze a actului constitutiv, a înţelegerii ulterioare a părţilor, a unei dispoziţii legale contrare sau a unei hotărâri judecătoreşti pronunţate la cererea beneficiarului sau a oricărei persoane interesate.

(2) În cazul în care o asemenea obligaţie a fost stabilită în sarcina administratorului prin lege sau prin hotărâre judecătorească, administratorul va putea solicita instanţei judecătoreşti, pentru motive temeinice, să fie dispensat de îndeplinirea ei.

Art. 819. Criteriile pentru aprecierea motivelor temeinice. (1) În soluţionarea cererilor prevăzute la art. 818, instanţa judecătorească va ţine seama de valoarea bunurilor, de situaţia părţilor, precum şi de alte circumstanţe.

(2) Instanţa nu va putea admite cererea de stabilire a obligaţiei administratorului privind inventarul, garanţiile sau asigurarea, dacă pe această cale s-ar încălca o clauză contrară din actul constitutiv sau din înţelegerea ulterioară a părţilor.

Art. 820. Cuprinsul inventarului. (1) În cazurile în care administratorul este obligat să întocmească un inventar, acesta trebuie să cuprindă o enumerare completă a bunurilor încredinţate sau a conţinutului masei patrimoniale ori a patrimoniului supus administrării.

(2) Inventarul conţine, ori de câte ori este cazul:

a) datele de identificare a bunurilor imobile şi descrierea bunurilor mobile, cu indicarea valorii acestora, iar în cazul unei universalităţi de bunuri mobile, o identificare corespunzătoare a universalităţii respective;

b) identificarea sumelor de bani;

c) lista instrumentelor financiare.

(3) De asemenea, în cazul administrării unei mase patrimoniale sau a unui patrimoniu, inventarul cuprinde lista datoriilor şi se încheie cu o recapitulaţie a activului şi pasivului.

(4) Administratorul are obligaţia să notifice beneficiarului, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, data şi locul întocmirii inventarului.

(5) Inventarul se întocmeşte fie prin înscris autentic, fie prin înscris sub semnătură privată cuprinzând data şi locul întocmirii şi semnat de autor şi de beneficiar, iar în absenţa acestuia din urmă, de 2 martori. Constatările cu privire la care beneficiarul nu a făcut obiecţiuni au deplină forţă probantă faţă de acesta din urmă.

Art. 821. Bunurile de uz personal. În măsura în care patrimoniul administrat cuprinde bunuri de uz personal ale titularului sau, după caz, ale defunctului, în inventar se face o menţiune de ordin general cu privire la acestea, descriindu-se doar obiectele de îmbrăcăminte, înscrisurile personale, bijuteriile sau obiectele de uz curent a căror valoare individuală depăşeşte echivalentul în lei al sumei de 100 euro.

Art. 822. Starea bunurilor indicate în inventar. Bunurile indicate în inventar sunt prezumate a fi în bună stare la data întocmirii acestuia, cu excepţia cazului în care inventarul cuprinde o menţiune contrară agreată de beneficiar sau, în absenţa acordului beneficiarului, menţiunea este însoţită de un document doveditor.

Art. 823. Comunicarea şi contestarea inventarului. (1) O copie a inventarului va fi predată de administrator persoanei care l-a desemnat şi beneficiarului, precum şi oricărei alte persoane interesate despre care acesta are cunoştinţă.

(2) Inventarul poate fi făcut public numai în cazurile şi potrivit procedurii prevăzute de lege.

(3) Orice persoană interesată poate contesta în justiţie inventarul sau oricare dintre menţiunile conţinute de acesta şi va putea solicita întocmirea unui nou inventar, cu participarea unui expert judiciar.

Art. 824. Asigurarea facultativă. (1) Chiar în absenţa unei obligaţii stabilite prin lege, prin actul constitutiv sau prin înţelegerea părţilor ori prin hotărâre judecătorească, administratorul poate asigura bunurile încredinţate împotriva riscurilor obişnuite, precum furtul sau incendiul, pe cheltuiala beneficiarului sau a patrimoniului fiduciar.

(2) Administratorul poate subscrie totodată o poliţă de asigurare profesională pentru buna executare a obligaţiilor sale.

(3) Cheltuielile prilejuite de asigurarea prevăzută la alin. (2) sunt în sarcina beneficiarului sau a patrimoniului fiduciar, în cazul în care administrarea este efectuată cu titlu gratuit.

Secţiunea a 4-a
Administrarea colectivă şi delegarea

Art. 825. Adoptarea hotărârilor. În cazul în care sunt desemnate mai multe persoane în calitate de administratori, dacă legea sau actul de desemnare nu prevede altfel, hotărârile se iau prin voinţa majorităţii acestora.

Art. 826. Adoptarea hotărârilor în situaţii speciale. (1) Administratorii vor putea efectua în mod individual acte de conservare.

(2) În cazul în care nu se pot lua hotărâri în mod valabil din cauza opunerii constante a unora dintre administratori, celelalte acte de administrare a bunurilor altuia vor putea fi făcute, în caz de urgenţă, cu autorizarea instanţei judecătoreşti.

(3) În măsura în care neînţelegerile dintre administratori persistă, iar administrarea este serios afectată, instanţa va putea dispune, la solicitarea oricărei persoane interesate, una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

a) stabilirea unui mecanism simplificat de adoptare a hotărârilor;

b) repartizarea atribuţiilor între administratori;

c) conferirea votului decisiv, în caz de paritate de voturi, unuia dintre administratori;

d) înlocuirea administratorului sau, după caz, a administratorilor cărora le este imputabilă situaţia creată.

Art. 827. Răspunderea solidară. (1) Administratorii sunt răspunzători în mod solidar pentru îndeplinirea atribuţiilor lor.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care atribuţiile sunt repartizate prin lege, actul de desemnare sau hotărâre judecătorească, iar repartizarea a fost respectată, fiecare administrator este răspunzător doar pentru partea sa de administrare.

Art. 828. Prezumţia de aprobare a hotărârilor. (1) Se prezumă că administratorul a aprobat toate hotărârile adoptate de ceilalţi administratori şi va răspunde pentru acestea în solidar cu ei în măsura în care nu s-a opus în momentul adoptării hotărârii şi nu a notificat această opoziţie beneficiarului într-un termen rezonabil.

(2) Se prezumă că administratorul a aprobat hotărârea adoptată în absenţa sa în măsura în care nu îşi face cunoscută opoziţia celorlalţi administratori şi beneficiarului într-un termen rezonabil de la data la care a luat cunoştinţă de hotărârea respectivă.

(3) Administratorul nu va răspunde în situaţia în care nu a putut, pentru motive temeinice, să notifice opoziţia sa în condiţiile alin. (1).

Art. 829. Delegarea. (1) Administratorul îşi poate delega parţial atribuţiile sau poate împuternici un terţ să îl reprezinte la încheierea unui act determinat.

(2) Administratorul nu poate delega unei terţe persoane administrarea generală sau exerciţiul unei puteri discreţionare, cu excepţia cazului în care delegarea se face către un coadministrator.

(3) Administratorul răspunde pentru faptele celui substituit în măsura în care beneficiarul nu a autorizat în mod expres substituirea, iar în cazul în care autorizarea există, răspunde numai pentru lipsa de diligenţă în alegerea şi îndrumarea înlocuitorului.

Art. 830. Răspunderea reprezentantului administratorului. (1) Actele prin care reprezentantul administratorului a încălcat prevederile actului de desemnare sau uzanţele sunt inopozabile beneficiarului.

(2) De asemenea, beneficiarul se poate îndrepta împotriva reprezentantului administratorului pentru prejudiciile suferite, chiar dacă era autorizat expres să încredinţeze reprezentarea.

Secţiunea a 5-a
Plasamentele considerate sigure

Art. 831. Categoriile de plasamente considerate sigure. Sunt prezumate a fi sigure plasamentele stabilite periodic de Banca Naţională a României şi de Autoritatea de Supraveghere Financiară.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***Reg. nr. 15/10/2011*** *ref. plasamentele prevăz. de art. 831 NCC (OBNR/OCNVM nr. 11/71/2011 – M. Of. nr. 694 din 30 septembrie 2011): „**Art. 1.** (1) Prin prezentul reg. se stabilesc plasamentele prevăz. la art. 831 NCC. (2) Prev. prezentului reg. vor fi aplicabile exclusiv în interpr. actelor sau faptelor juridice prevăz. la alin. (1). **Art. 2.** Următoarele tipuri de plasamente se circumscriu scopurilor art. 1: a) plasamentele în titluri de stat emise de statul român; b) plasamentele încredinţate unei instituţii de credit, astfel cum este definită în O.U.G. nr. 99/2006 priv. instituţiile de credit şi adecvarea capitalului, aprob. cu modif. şi compl. prin L. nr. 227/2007, cu modif. şi compl. ult., autorizată să funcţioneze pe teritoriul României, de natura depozitelor garantate de o schemă de garantare oficial recunoscută potriv. art. 3 O.G. nr. 39/1996 priv. înfiinţarea şi funcţionarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, rep., cu modif. şi compl. ult., şi în limita plafonului de garantare aplicabil cf. O.G. nr. 39/1996".*

Art. 832. Limitele prudenţiale ale efectuării plasamentelor. (1) Administratorul hotărăşte cu privire la efectuarea plasamentelor în funcţie de randament şi de creşterea estimată a valorii. Administratorul va căuta să realizeze un portofoliu diversificat, care să producă venituri fixe şi, respectiv, variabile, într-o proporţie stabilită în funcţie de conjunctura economică.

(2) Administratorul nu va putea achiziţiona mai mult de 5% din acţiunile aceleiaşi societăţi reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, şi nici nu va putea achiziţiona acţiuni, obligaţiuni sau alte valori mobiliare ale unei persoane juridice care nu şi-a îndeplinit obligaţia de plată a dividendelor ori dobânzilor sau acorda împrumuturi persoanei juridice respective.

Art. 833. Plasarea sumelor de bani. (1) Administratorul va putea depozita sumele de bani care îi sunt încredinţate la o instituţie de credit sau de asigurare ori la un organism de plasament colectiv, în măsura în care depozitul este rambursabil la vedere sau în urma unui aviz de maximum 30 de zile.

(2) Administratorul va putea efectua totodată depuneri pe perioade mai lungi în măsura în care acestea sunt garantate integral de Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar sau, după caz, de Fondul de protejare a asiguraţilor.

(3) În lipsa garanţiei prevăzute la alin. (2), administratorul nu va putea efectua depuneri pe perioade mai lungi, cu excepţia cazului în care instanţa îl autorizează în acest sens şi în conformitate cu regulile determinate de aceasta.

Art. 834. Menţinerea plasamentelor anterioare. (1) Administratorul va putea menţine plasamentele existente la data preluării funcţiei chiar dacă acestea nu sunt considerate sigure.

(2) Administratorul va putea totodată să deţină valori mobiliare care le înlocuiesc pe cele deţinute anterior ca urmare a reorganizării, lichidării sau fuziunii persoanei juridice emitente.

Art. 835. Obligaţia de reparare a prejudiciului pentru plasamentele nesigure. (1) Se prezumă că un administrator acţionează prudent dacă îşi îndeplineşte atribuţiile în conformitate cu prevederile prezentei secţiuni.

(2) Administratorul care efectuează un alt plasament decât cele menţionate la art. 831 şi care nu a fost autorizat expres de către beneficiar va fi ţinut să repare prejudiciul rezultat fără a se ţine seama de existenţa vreunei culpe.

Art. 836. Obligaţia administratorului de a-şi arăta calitatea. (1) Administratorul trebuie să indice calitatea sa şi persoana beneficiarului pentru plasamentele făcute în cursul administrării.

(2) În caz contrar, plasamentul şi profitul aferent vor reveni tot beneficiarului. Dacă plasamentele sunt nerentabile, administratorul va acoperi personal pierderile cauzate beneficiarului.

Secţiunea a 6-a
Repartiţia profiturilor şi a pierderilor

Art. 837. Repartiţia profitului şi a pierderilor. (1) Repartiţia profitului şi a pierderilor între beneficiarul fructelor şi cel al capitalului se va realiza în conformitate cu prevederile actului constitutiv.

(2) În lipsa unei indicaţii exprese în act, repartiţia se face echitabil, ţinând seama de obiectul administrării, de circumstanţele care au dat naştere la administrare, precum şi de practicile contabile general acceptate.

Art. 838. Debitarea contului de venituri. (1) Contul de venituri se va debita cu sumele reprezentând următoarele cheltuieli şi alte cheltuieli de natură similară, în următoarea ordine:

a) impozitele şi taxele plătite, aferente bunurilor administrate;

b) jumătate din remuneraţia administratorului şi din cheltuielile rezonabile efectuate de acesta pentru administrarea comună a capitalului şi a dobânzilor;

c) primele de asigurare, costurile reparaţiilor minore, precum şi celelalte cheltuieli obişnuite ale administrării;

d) cheltuielile efectuate pentru conservarea drepturilor beneficiarului fructelor şi jumătate din costurile prilejuite de descărcarea judiciară de gestiune, în măsura în care instanţa judecătorească nu dispune altfel;

e) costurile amortizării bunurilor, cu excepţia celor utilizate în scop personal de către beneficiar.

(2) Administratorul va putea repartiza cheltuielile importante pe o perioadă de timp rezonabilă, pentru a menţine veniturile la un nivel constant.

Art. 839. Debitarea contului de capital. (1) Contul de capital se va debita cu sumele reprezentând cheltuieli care nu sunt trecute în debitul contului de venituri, precum cheltuielile referitoare la investiţiile de capital, înstrăinarea de bunuri, conservarea drepturilor beneficiarului capitalului sau a dreptului de proprietate a bunurilor administrate.

(2) Contul de capital se va debita totodată cu sumele reprezentând taxe şi impozite plătite asupra câştigurilor din capital, chiar şi atunci când legea specială le califică impozite pe venit.

Art. 840. Momentul naşterii dreptului beneficiarului la venitul net. Beneficiarul fructelor este îndreptăţit la venitul net rezultat din administrarea bunurilor începând cu data prevăzută în actul constitutiv sau, în lipsa unei asemenea date, de la momentul începerii administrării ori, după caz, al decesului testatorului.

Art. 841. Dobândirea fructelor. (1) Când beneficiarul este proprietarul bunului frugifer, fructele se dobândesc potrivit regulilor prevăzute la art. 550 alin. (2) şi (3). În cazul în care beneficiarul este o terţă persoană, se aplică în mod corespunzător regulile prevăzute la art. 710 şi 711.

(2) Dividendele şi distribuţiile unei persoane juridice se datorează de la data indicată în hotărârea de distribuţie sau, în lipsa acesteia, de la data hotărârii respective. Beneficiarul nu va avea dreptul la plata dividendelor stabilite ulterior momentului încetării dreptului său.

Secţiunea a 7-a
Darea de seamă anuală

Art. 842. Obligaţia privind darea de seamă. Cel puţin o dată pe an administratorul îi va prezenta beneficiarului o dare de seamă a gestiunii sale.

Art. 843. Conţinutul şi auditarea dării de seamă. (1) Darea de seamă trebuie să cuprindă toate informaţiile necesare verificării exactităţii acesteia.

(2) La cererea persoanei interesate, darea de seamă poate fi auditată de către un expert independent.

(3) În cazul în care administratorul se opune auditării, persoana interesată poate să solicite instanţei judecătoreşti desemnarea unui expert independent pentru a verifica darea de seamă.

Art. 844. Darea de seamă în ipoteza în care sunt mai mulţi administratori. Dacă sunt mai mulţi administratori, aceştia vor întocmi o singură dare de seamă, cu

excepţia cazului în care atribuţiile lor au fost repartizate prin lege, prin actul constitutiv sau de către instanţa judecătorească, iar această repartizare a fost respectată.

Art. 845. Examinarea registrelor. Administratorul este obligat să îi permită beneficiarului, în orice moment, examinarea registrelor şi a documentelor justificative ce au legătură cu gestiunea sa.

Capitolul IV
Încetarea administrării

Secţiunea 1
Cauzele de încetare

Art. 846. Cazurile de încetare. Administrarea încetează:

a) prin stingerea dreptului beneficiarului asupra bunurilor administrate;

b) prin expirarea termenului sau împlinirea condiţiei stipulate în actul constitutiv;

c) prin îndeplinirea scopului administrării sau prin încetarea cauzei care a dat naştere administrării;

d) prin denunţarea de către beneficiar a actului de desemnare, ca urmare a solicitării comunicate administratorului, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, de a restitui bunurile de îndată;

e) prin înlocuirea administratorului de către beneficiar sau de către instanţa judecătorească, la cererea altei persoane interesate;

f) prin decesul, punerea sub interdicţie judecătorească, renunţarea administratorului ori supunerea acestuia la procedura insolvenţei;

g) prin punerea sub interdicţie judecătorească a beneficiarului sau supunerea acestuia la procedura insolvenţei, în măsura în care aceasta afectează bunurile administrate.

Art. 847. Notificarea renunţării. (1) Administratorul poate renunţa la atribuţiile sale, pe baza notificării adresate, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, beneficiarului şi, după caz, celorlalţi administratori sau persoanei împuternicite să desemneze un înlocuitor.

(2) Notificarea va cuprinde un termen de preaviz rezonabil, care să îi permită beneficiarului să numească un alt administrator sau să preia el însuşi administrarea bunurilor. În caz contrar, administratorul va repara prejudiciul cauzat prin renunţarea sa intempestivă.

(3) Renunţarea administratorului produce efecte de la data expirării termenului de preaviz.

Art. 848. Moartea sau punerea sub interdicţie a administratorului. (1) Moartea sau punerea sub interdicţie a administratorului va fi comunicată beneficiarului şi, după caz, celorlalţi administratori, de către moştenitorii acestuia sau executorul testamentar ori de către tutorele administratorului.

(2) Moştenitorii, executorul testamentar şi tutorele, după caz, sunt obligaţi să întreprindă, în privinţa oricărei afaceri începute, orice măsură imediată care este necesară pentru prevenirea producerii unei pierderi, precum şi să dea socoteală şi să predea bunurile către persoana îndreptăţită.

Art. 849. Obligaţiile asumate ulterior încetării administrării. (1) Obligaţiile asumate faţă de terţi, ulterior încetării administrării, de un administrator de bună-credinţă sunt pe deplin valabile şi îl obligă pe beneficiar sau, după caz, pe fiduciar.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică şi în cazul obligaţiilor asumate de administrator ulterior încetării administrării, atunci când aceasta este o consecinţă necesară sau o măsură necesară pentru prevenirea pierderilor.

(3) Beneficiarul sau fiduciarul este de asemenea ţinut de obligaţiile asumate faţă de terţii care nu au cunoscut faptul încetării administrării.

(4) Fiduciarul răspunde numai în limitele activului masei patrimoniale fiduciare.

Secţiunea a 2-a
Darea de seamă şi predarea bunurilor

Art. 850. Darea de seamă finală. (1) La încetarea raporturilor de administrare, administratorul va prezenta o dare de seamă finală beneficiarului şi, după caz, administratorului înlocuitor sau celorlalţi administratori. În cazul încetării simultane a raporturilor de administrare ale mai multor administratori, aceştia vor prezenta o singură dare de seamă, cu excepţia cazului în care atribuţiile acestora sunt separate.

(2) Darea de seamă va cuprinde toate datele necesare pentru a permite verificarea exactităţii sale. Registrele şi celelalte documente justificative vor putea fi consultate de persoanele interesate.

(3) Acceptarea dării de seamă de către beneficiar îl descarcă pe administrator.

Art. 851. Descărcarea judiciară de gestiune. (1) În cazul în care oricare dintre beneficiari nu acceptă darea de seamă, administratorul poate cere instanţei judecătoreşti să o încuviinţeze.

(2) Ori de câte ori se consideră necesar, instanţa judecătorească va dispune efectuarea unei expertize de specialitate.

Art. 852. Locul predării bunurilor. În lipsa unei stipulaţii contrare, administratorul predă bunurile administrate la locul unde se găsesc acestea.

Art. 853. Întinderea obligaţiei de restituire. (1) Administratorul este obligat să predea tot ce a primit în exercitarea atribuţiilor sale, chiar dacă plata primită de la terţ este nedatorată beneficiarului sau, după caz, fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară.

(2) Administratorul este, de asemenea, obligat să restituie orice profit sau orice alt avantaj patrimonial realizat în folos personal prin utilizarea, fără permisiune, a datelor şi a informaţiilor obţinute în virtutea calităţii sale.

(3) Administratorul care a folosit, fără permisiune, un bun este obligat să îl indemnizeze pe beneficiar sau, după caz, pe fiduciar, în contul masei patrimoniale fiduciare cu echivalentul folosinţei bunului.

Art. 854. Suportarea cheltuielilor administrării. (1) Cheltuielile administrării, inclusiv cele ocazionate de prezentarea dării de seamă şi de predarea bunurilor, sunt în sarcina beneficiarului sau, după caz, a fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară.

(2) În cazul renunţării, denunţării actului de desemnare sau al înlocuirii administratorului, beneficiarul ori fiduciarul, în contul masei patrimoniale fiduciare, are în sarcină, pe lângă cheltuielile menţionate la alin. (1), şi plata remuneraţiei cuvenite administratorului în raport cu durata activităţii sale.

Art. 855. Data curgerii dobânzilor. (1) Administratorul datorează dobânzi asupra soldului de la data acceptării ori a încuviinţării judiciare a dării de seamă sau, după

caz, de la data notificării prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire sau prin orice alt mijloc prevăzut de lege.

(2) Beneficiarul sau fiduciarul, pentru masa patrimonială fiduciară, datorează dobânzi pentru sumele cuvenite administratorului doar de la punerea în întârziere potrivit alin. (1).

Art. 856. Deducerea remuneraţiei. (1) Administratorul poate deduce din soldul administrării remuneraţia care îi este datorată de beneficiar sau de fiduciar, în contul masei patrimoniale fiduciare, pentru activitatea sa.

(2) Administratorul are drept de retenţie asupra bunului administrat până la plata integrală a datoriei faţă de el.

Art. 857. Solidaritatea beneficiarilor. În caz de pluralitate de beneficiari, aceştia sunt ţinuţi solidar la îndeplinirea obligaţiilor faţă de administrator.

Titlul VI
Proprietatea publică

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 858. Definiţia dreptului de proprietate publică. Proprietatea publică este dreptul de proprietate ce aparţine statului sau unei unităţi administrativ-teritoriale asupra bunurilor care, prin natura lor sau prin declaraţia legii, sunt de uz ori de interes public, cu condiţia să fie dobândite prin unul dintre modurile prevăzute de lege.

Art. 859. Obiectul proprietăţii publice. Delimitarea de domeniul privat. (1) Constituie obiect exclusiv al proprietăţii publice bogăţiile de interes public ale subsolului, spaţiul aerian, apele cu potenţial energetic valorificabil, de interes naţional, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice şi ale platoului continental, precum şi alte bunuri stabilite prin lege organică.

(2) Celelalte bunuri care aparţin statului ori unităţilor administrativ-teritoriale fac parte, după caz, din domeniul public sau din domeniul privat al acestora, însă numai dacă au fost, la rândul lor, dobândite prin unul dintre modurile prevăzute de lege.

Art. 860. Domeniul public naţional, judeţean şi local. (1) Bunurile proprietate publică fac parte din domeniul public naţional, judeţean sau, după caz, local.

(2) Delimitarea dintre domeniul public naţional, judeţean şi local se face în condiţiile legii.

(3) Bunurile care formează obiectul exclusiv al proprietăţii publice a statului sau a unităţilor administrativ-teritoriale potrivit unei legi organice nu pot fi trecute din domeniul public al statului în domeniul public al unităţii administrativ-teritoriale sau invers decât ca urmare a modificării legii organice. În celelalte cazuri, trecerea unui bun din domeniul public al statului în domeniul public al unităţii administrativ-teritoriale şi invers se face în condiţiile legii.

Art. 861. Caracterele dreptului de proprietate publică. (1) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile, imprescriptibile şi insesizabile.

(2) Proprietatea asupra acestor bunuri nu se stinge prin neuz şi nu poate fi dobândită de terţi prin uzucapiune sau, după caz, prin posesia de bună-credinţă asupra bunurilor mobile.

(3) În condiţiile legii, bunurile proprietate publică pot fi date în administrare sau în folosinţă şi pot fi concesionate ori închiriate.

Art. 862. Limitele exercitării dreptului de proprietate publică. (1) Dreptul de proprietate publică este susceptibil de orice limite reglementate de lege sau de prezentul cod pentru dreptul de proprietate privată, în măsura în care acestea sunt compatibile cu uzul sau interesul public căruia îi sunt destinate bunurile afectate.

(2) Incompatibilitatea se constată prin acordul dintre titularul proprietăţii publice şi persoana interesată sau, în caz de divergenţă, pe cale judecătorească.

(3) În aceste cazuri, persoana interesată are dreptul la o justă şi promptă despăgubire din partea titularului proprietăţii publice.

Art. 863. Cazurile de dobândire a dreptului de proprietate publică. Dreptul de proprietate publică se dobândeşte:

a) prin achiziţie publică, efectuată în condiţiile legii;

b) prin expropriere pentru cauză de utilitate publică, în condiţiile legii;

c) prin donaţie sau legat, acceptat în condiţiile legii, dacă bunul, prin natura lui sau prin voinţa dispunătorului, devine de uz ori de interes public;

d) prin convenţie cu titlu oneros, dacă bunul, prin natura lui sau prin voinţa dobânditorului, devine de uz ori de interes public;

e) prin transferul unui bun din domeniul privat al statului în domeniul public al acestuia sau din domeniul privat al unei unităţi administrativ-teritoriale în domeniul public al acesteia, în condiţiile legii;

f) prin alte moduri stabilite de lege.

Art. 864. Stingerea dreptului de proprietate publică. Dreptul de proprietate publică se stinge dacă bunul a pierit ori a fost trecut în domeniul privat, dacă a încetat uzul sau interesul public, cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege.

Art. 865. Apărarea dreptului de proprietate publică. (1) Obligaţia apărării în justiţie a proprietăţii publice revine titularului.

(2) Titularii drepturilor corespunzătoare proprietăţii publice sunt obligaţi:

a) să îl informeze pe proprietar cu privire la orice tulburare adusă dreptului de proprietate publică;

b) să îl introducă în proces pe titularul dreptului de proprietate publică, în condiţiile prevăzute de Codul de procedură civilă.

(3) Dispoziţiile art. 563 se aplică în mod corespunzător.

Capitolul II
Drepturile reale corespunzătoare proprietăţii publice

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 866. Drepturile reale corespunzătoare proprietăţii publice. Drepturile reale corespunzătoare proprietăţii publice sunt dreptul de administrare, dreptul de concesiune şi dreptul de folosinţă cu titlu gratuit.

Secţiunea a 2-a
Dreptul de administrare

Art. 867. Constituirea dreptului de administrare. (1) Dreptul de administrare se constituie prin hotărâre a Guvernului, a consiliului judeţean sau, după caz, a consiliului local.

(2) Autorităţile prevăzute la alin. (1) controlează modul de exercitare a dreptului de administrare.

Art. 868. Exercitarea dreptului de administrare. (1) Dreptul de administrare aparţine regiilor autonome sau, după caz, autorităţilor administraţiei publice centrale sau locale şi altor instituţii publice de interes naţional, judeţean ori local.

(2) Titularul dreptului de administrare poate folosi şi dispune de bunul dat în administrare în condiţiile stabilite de lege şi, dacă este cazul, de actul de constituire.

Art. 869. Stingerea dreptului de administrare. Dreptul de administrare încetează odată cu încetarea dreptului de proprietate publică sau prin actul de revocare emis, în condiţiile legii, dacă interesul public o impune, de organul care l-a constituit.

Art. 870. Apărarea dreptului de administrare. (1) Apărarea în justiţie a dreptului de administrare revine titularului dreptului.

(2) Dispoziţiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Secţiunea a 3-a
Dreptul de concesiune

Art. 871. Conţinutul dreptului de concesiune. (1) Concesionarul are dreptul şi, în acelaşi timp, obligaţia de exploatare a bunului, în schimbul unei redevenţe şi pentru o durată determinată, cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege şi a contractului de concesiune.

(2) Calitatea de concesionar o poate avea orice persoană fizică sau persoană juridică.

(3) Procedura de concesionare, precum şi încheierea, executarea şi încetarea contractului de concesiune sunt supuse condiţiilor prevăzute de lege.

Art. 872. Exercitarea dreptului de concesiune. (1) Concesionarul poate efectua orice acte materiale sau juridice necesare pentru a asigura exploatarea bunului. Cu toate acestea, sub sancţiunea nulităţii absolute, concesionarul nu poate înstrăina şi nici greva bunul dat în concesiune sau, după caz, bunurile destinate ori rezultate din realizarea concesiunii şi care trebuie, potrivit legii sau actului constitutiv, să fie predate concedentului la încetarea, din orice motive, a concesiunii.

(2) Fructele, precum şi, în limitele prevăzute de lege şi în actul de constituire, productele bunului concesionat revin concesionarului.

(3) În toate cazurile, exercitarea dreptului de concesiune este supusă controlului din partea concedentului, în condiţiile legii şi ale contractului de concesiune.

Art. 873. Apărarea dreptului de concesiune. (1) Apărarea în justiţie a dreptului de concesiune revine concesionarului.

(2) Dispoziţiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Secţiunea a 4-a
Dreptul de folosinţă cu titlu gratuit

Art. 874. Conţinutul şi limitele dreptului de folosinţă cu titlu gratuit. (1) Dreptul de folosinţă asupra bunurilor proprietate publică se acordă, cu titlu gratuit, pe termen limitat, în favoarea instituţiilor de utilitate publică.

(2) În lipsa unor dispoziţii contrare în actul de constituire, titularul nu beneficiază de fructele civile ale bunului.

(3) Dispoziţiile privind constituirea şi încetarea dreptului de administrare se aplică în mod corespunzător.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *Codul administrativ (O.U.G. nr. 57/2019 – M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019; cu modif. ult.): „**Art. 108. Administrarea domeniului public şi privat al unităţilor***

administrativ-teritoriale. Consiliile locale şi consiliile judeţene hotărăsc, în condiţiile prevăz. în P. V. a prezentului cod, ca bunurile ce aparţin domeniului public sau privat, local sau judeţean, după caz, să fie: d) date în folosinţă gratuită instituţiilor de utilitate publică".

• **BIBLIOGRAFIE.** *V. şi* ***Administraţia publică 2020. Codul administrativ şi legislaţie conexă,*** *ed. îngrij. de conf. univ. dr. Dan Constantin MÂŢĂ, Ed. Universul Juridic, 2020.*

Art. 875. Apărarea dreptului de folosinţă cu titlu gratuit. (1) Apărarea în justiţie a dreptului de folosinţă cu titlu gratuit revine titularului dreptului.

(2) Dispoziţiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Titlul VII
Cartea funciară

• **LPA.** *Art. 76. Disp. art. 876-915 NCC priv. cazurile, condiţiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a NCC.*

RIL. *Dec. ICCJ (RIL) nr. 19/2015 (M. Of. nr. 11 din 7 ianuarie 2016): „În interpr. şi aplic. art. 1.050-1.053 NCPC şi art. 56, art. 76 şi art. 82 L. nr. 71/2011 (...) procedura specială reglem. de art. 1.050-1.053 NCPC [procedura priv. înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii] nu este aplicabilă în privinţa posesiilor începute anterior intrării în vigoare a NCC".*

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 876. Scopul şi obiectul cărţii funciare. (1) Cartea funciară descrie imobilele şi arată drepturile reale ce au ca obiect aceste bunuri.

(2) În cazurile prevăzute de lege pot fi înscrise în cartea funciară şi alte drepturi, fapte sau raporturi juridice, dacă au legătură cu imobilele cuprinse în cartea funciară.

(3) Prin imobil, în sensul prezentului titlu, se înţelege una sau mai multe parcele de teren alăturate, indiferent de categoria de folosinţă, cu sau fără construcţii, aparţinând aceluiaşi proprietar, situate pe teritoriul unei unităţi administrativ-teritoriale şi care sunt identificate printr-un număr cadastral unic.

Art. 877. Drepturile tabulare. Drepturile reale imobiliare înscrise în cartea funciară sunt drepturi tabulare. Ele se dobândesc, se modifică şi se sting numai cu respectarea regulilor de carte funciară.

Art. 878. Obiectul drepturilor tabulare. (1) Obiectul drepturilor tabulare este imobilul, definit la art. 876 alin. (3), care după înscrierea în cartea funciară nu mai poate să fie modificat decât cu respectarea regulilor de carte funciară.

(2) Aceeaşi carte funciară nu poate cuprinde decât un singur imobil.

(3) Mai mulţi proprietari nu pot fi înscrişi în aceeaşi carte funciară decât dacă se află în coproprietate pe cote-părţi ori în devălmăşie.

Art. 879. Modificarea imobilului înscris în cartea funciară. (1) Imobilul înscris în cartea funciară se poate modifica prin alipiri, dacă mai multe imobile alăturate se unesc într-un singur imobil sau dacă se adaugă o parte dintr-un imobil la un alt imobil ori, după caz, se măreşte întinderea acestuia.

(2) De asemenea, imobilul înscris în cartea funciară se modifică şi prin dezlipiri, dacă se desparte o parte din imobil sau se micşorează întinderea acestuia.

(3) Alipirea sau dezlipirea unui imobil grevat cu sarcini nu se poate face decât cu consimţământul titularilor acelor sarcini. Refuzul titularilor sarcinilor nu trebuie să fie abuziv, el putând fi cenzurat de către instanţa judecătorească.

(4) Dacă însă creditorii ipotecari consimt la alipirea sau, după caz, atât la dezlipirea, cât şi la alipirea imobilului grevat la un alt imobil, în lipsă de convenţie contrară, ipotecile vor lua rang după cele ce grevează imobilul la care s-a făcut alipirea.

(5) Operaţiunile de modificare a imobilului înscris în cartea funciară, prin alipiri sau dezlipiri, au caracter material şi nu implică niciun transfer de proprietate.

Art. 880. Înscrierile în caz de alipire sau dezlipire. (1) În caz de alipire sau dezlipire, imobilele rezultate se vor transcrie în cărţi funciare noi, cu menţionarea noului număr cadastral pentru fiecare imobil, iar cartea funciară sau, după caz, vechile cărţi funciare se vor închide, fără a se mai putea redeschide pentru alte înscrieri.

(2) Dacă întregul imobil înscris în cartea funciară a fost transcris, aceasta se va închide şi nu va mai putea fi redeschisă pentru noi înscrieri.

Art. 881. Felurile înscrierilor. (1) Înscrierile sunt de 3 feluri: intabularea, înscrierea provizorie şi notarea.

(2) Intabularea şi înscrierea provizorie au ca obiect drepturile tabulare, iar notarea se referă la înscrierea altor drepturi, acte, fapte sau raporturi juridice în legătură cu imobilele cuprinse în cartea funciară.

(3) Înscrierea provizorie şi notarea se fac numai în cazurile anume prevăzute de lege.

Art. 882. Înscrierea drepturilor reale afectate de modalităţi. (1) Drepturile reale sub condiţie suspensivă sau rezolutorie nu se intabulează. Ele se pot însă înscrie provizoriu.

(2) Termenul extinctiv sau sarcina liberalităţii se va putea arăta atât în cuprinsul intabulării, cât şi al înscrierii provizorii.

Art. 883. Cercetarea cărţii funciare. (1) Orice persoană, fără a fi ţinută să justifice vreun interes, poate cerceta orice carte funciară, precum şi celelalte documente cu care aceasta se întregeşte, potrivit legii. Mapa cu înscrisurile care au stat la baza efectuării înscrierilor în cartea funciară poate fi consultată de orice persoană interesată, cu respectarea dispoziţiilor legale cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date.

(2) La cerere, se vor elibera extrase sau copii certificate, conforme cu exemplarul original aflat în arhivă.

(3) Nimeni nu va putea invoca faptul că nu a avut cunoştinţă de existenţa vreunei înscrieri efectuate în cartea funciară sau, după caz, a unei cereri de înscriere înregistrate la biroul de cadastru şi publicitate imobiliară.

Art. 884. Procedura de înscriere. Procedura de înscriere în cartea funciară se va stabili prin lege specială.

Capitolul II
Înscrierea drepturilor tabulare

Art. 885. Dobândirea şi stingerea drepturilor reale asupra imobilelor. (1) Sub rezerva unor dispoziţii legale contrare, drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în cartea funciară se dobândesc, atât între părţi, cât şi faţă de terţi, numai prin înscrierea lor în cartea funciară, pe baza actului sau faptului care a justificat înscrierea.

(2) Drepturile reale se vor pierde sau stinge numai prin radierea lor din cartea funciară, cu consimţământul titularului, dat prin înscris autentic notarial. Acest consimţământ nu este necesar dacă dreptul se stinge prin împlinirea termenului arătat în înscriere ori prin decesul sau, după caz, prin încetarea existenţei juridice a titularului, dacă acesta era o persoană juridică.

(3) Dacă dreptul ce urmează să fie radiat este grevat în folosul unei terţe persoane, radierea se va face cu păstrarea dreptului acestei persoane, cu excepţia cazurilor anume prevăzute de lege.

(4) Hotărârea judecătorească definitivă sau, în cazurile prevăzute de lege, actul autorităţii administrative va înlocui acordul de voinţă sau, după caz, consimţământul titularului.

• LPA. *Art. 56. (1) Disp. NCC priv. dobândirea drepturilor reale imobiliare prin efectul înscrierii acestora în cartea funciară se aplică numai după finalizarea lucrărilor de cadastru pentru fiecare unitate administrativ-teritorială şi deschiderea, la cerere sau din oficiu, a cărţilor funciare pentru imobilele respective, în conformitate cu dispoziţiile L. cadastrului şi a publicităţii imobiliare nr. 7/1996, rep., cu modif. şi compl. ult. (2) Până la data prevăz. la alin. (1), înscrierea în cartea funciară a dreptului de proprietate şi a altor drepturi reale, pe baza actelor prin care s-au transmis, constituit ori modificat în mod valabil, se face numai în scop de opozabilitate faţă de terţi.* ***Art. 77.*** *Înscrierile în cartea funciară efectuate în temeiul unor acte ori fapte juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse anterior intrării în vigoare a NCC vor produce efectele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii acestor acte ori, după caz, la data săvârşirii sau producerii acestor fapte, chiar dacă aceste înscrieri sunt efectuate după data intrării în vigoare a NCC.* ***Art. 78.*** *(1) Privilegiile speciale imobiliare şi ipotecile legale născute până la intrarea în vigoare a NCC pot fi înscrise şi după această dată, fie în vechile registre de publicitate imobiliară, dacă pentru imobilele grevate nu sunt deschise cărţi funciare noi în condiţiile art. 58[1] [art. 41, în prezent] din L. nr. 7/1996, rep., cu modif. şi compl. ult., fie în noile cărţi funciare, potrivit dispoziţiilor acestei din urmă legi. (2) Privilegiile speciale imobiliare, înscrise fie în vechile registre de publicitate imobiliară, fie în noile cărţi funciare până la intrarea în vigoare a NCC sau, după caz, în condiţiile prevăz. la alin. (1), se convertesc de plin drept în ipoteci legale după expirarea unui termen de un an de la intrarea în vigoare a NCC sau, după caz, de la data înscrierii şi se vor supune dispoziţiilor NCC. (3) De la data intrării în vigoare a NCC, privilegiile speciale imobiliare prevăzute în legi speciale devin ipoteci legale şi vor fi supuse regimului prevăz. de NCC pentru ipoteci legale.*

RIL. *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 19/2015 (supra, înaintea art. 876).*

Art. 886. Modificarea drepturilor reale asupra imobilelor. Modificarea unui drept real imobiliar se face potrivit regulilor stabilite pentru dobândirea sau stingerea drepturilor reale, dacă prin lege nu se dispune altfel.

Art. 887. Dobândirea unor drepturi reale fără înscriere. (1) Drepturile reale se dobândesc fără înscriere în cartea funciară când provin din moştenire, accesiune naturală, vânzare silită, expropriere pentru cauză de utilitate publică, precum şi în alte cazuri expres prevăzute de lege.

(2) Cu toate acestea, în cazul vânzării silite, dacă urmărirea imobilului nu a fost în prealabil notată în cartea funciară, drepturile reale astfel dobândite nu vor putea fi opuse terţilor dobânditori de bună-credinţă.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1), titularul drepturilor astfel dobândite nu va putea însă dispune de ele prin cartea funciară decât după ce s-a făcut înscrierea.

Art. 888. Condiţii de înscriere. Înscrierea în cartea funciară se efectuează în baza înscrisului autentic notarial, a hotărârii judecătoreşti rămase definitivă, a certificatului de moştenitor sau în baza unui alt act emis de autorităţile administrative, în cazurile în care legea prevede aceasta.

Art. 889. Renunţarea la dreptul de proprietate. (1) Proprietarul poate renunţa la dreptul său printr-o declaraţie autentică notarială înregistrată la biroul de cadastru şi publicitate imobiliară pentru a se înscrie radierea dreptului.

(2) În acest caz, comuna, oraşul sau municipiul, după caz, poate cere înscrierea dreptului de proprietate în folosul său, în baza hotărârii consiliului local, cu respectarea dispoziţiilor legale privind transferul drepturilor reale imobiliare, dacă o altă persoană nu a solicitat înscrierea în temeiul uzucapiunii.

(3) În situaţia bunurilor grevate de sarcini reale, unitatea administrativ-teritorială care a preluat bunul este ţinută în limita valorii bunului.

Art. 890. Data producerii efectelor înscrierilor. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, înscrierile în cartea funciară îşi vor produce efectele de la data înregistrării cererilor, ţinându-se însă cont de data, ora şi minutul înregistrării acestora în toate cazurile în care cererea a fost depusă personal, prin mandatar ori notar public sau, după caz, comunicată prin telefax, poştă electronică ori prin alte mijloace ce asigură transmiterea textului şi confirmarea primirii cererii de înscriere cu toate documentele justificative.

(2) În cazul drepturilor de ipotecă, ordinea înregistrării cererilor va determina şi rangul acestora.

(3) Dacă mai multe cereri s-au primit în aceeaşi zi prin poştă sau curier, drepturile de ipotecă vor avea acelaşi rang, iar celelalte drepturi vor dobândi numai provizoriu rang egal, urmând ca instanţa să se pronunţe, la cererea oricărei persoane interesate, asupra rangului şi, dacă va fi cazul, asupra radierii înscrierii nevalabile.

(4) În cazul în care două sau mai multe drepturi au primit provizoriu rang egal, potrivit dispoziţiilor alin. (3), va fi preferat, indiferent de data certă a titlurilor aflate în concurs, cel care a fost pus în posesia bunului sau, după caz, cel faţă de care debitorul şi-a executat cel dintâi obligaţiile ce îi incumbă, cu excepţia drepturilor de ipotecă care vor avea acelaşi rang. În situaţia în care niciunul din dobânditori n-a fost pus în posesia bunului sau, după caz, debitorul nu şi-a executat obligaţiile faţă de niciunul dintre ei, va fi preferat cel care a sesizat cel dintâi instanţa de judecată în temeiul dispoziţiilor prezentului articol.

(5) Dispoziţiile alin. (3) şi (4) se aplică şi atunci când, în aceeaşi zi, o cerere de înscriere a fost depusă ori comunicată în condiţiile alin. (1), iar alta primită prin poştă sau curier.

Art. 891. Conflictul dintre terţii dobânditori de la un autor comun. În cazul în care două sau mai multe persoane au fost îndreptăţite să dobândească, prin acte încheiate cu acelaşi autor, drepturi asupra aceluiaşi imobil care se exclud reciproc, cel care şi-a înscris primul dreptul va fi socotit titularul dreptului tabular, indiferent de data titlului în temeiul căruia s-a săvârşit înscrierea în cartea funciară.

Art. 892. Situaţia terţului dobânditor de rea-credinţă. (1) Cel care a fost îndreptăţit, printr-un act juridic valabil încheiat, să înscrie un drept real în folosul său poate cere radierea din cartea funciară a unui drept concurent sau, după caz,

acordarea de rang preferenţial faţă de înscrierea efectuată de altă persoană, însă numai dacă sunt întrunite următoarele 3 condiţii:

a) actul juridic în temeiul căruia se solicită radierea sau acordarea rangului preferenţial să fie anterior aceluia în baza căruia terţul şi-a înscris dreptul;

b) dreptul reclamantului şi cel al terţului dobânditor să provină de la un autor comun;

c) înscrierea dreptului în folosul reclamantului să fi fost împiedicată de terţul dobânditor prin violenţă sau viclenie, după caz.

(2) Radierea sau acordarea rangului preferenţial poate fi cerută şi dacă violenţa ori viclenia a provenit de la o altă persoană decât terţul dobânditor, dar numai dacă acesta din urmă a cunoscut sau, după caz, trebuia să cunoască această împrejurare la data încheierii contractului în baza căruia a dobândit dreptul intabulat în folosul său.

(3) Dreptul la acţiune se prescrie în termen de 3 ani de la data înscrierii de către terţ a dreptului în folosul său.

Art. 893. Persoanele împotriva cărora se poate face înscrierea drepturilor tabulare. Înscrierea unui drept real se poate efectua numai:

a) împotriva aceluia care, la data înregistrării cererii, este înscris ca titular al dreptului asupra căruia înscrierea urmează să fie făcută;

b) împotriva aceluia care, înainte de a fi fost înscris, şi-a grevat dreptul, dacă amândouă înscrierile se cer deodată.

Art. 894. Înscrierea drepturilor reale în cazul actelor juridice succesive. În cazul în care un drept supus înscrierii în cartea funciară a făcut obiectul unor cesiuni succesive fără ca înscrierile să fi fost efectuate, cel din urmă îndreptăţit nu va putea cere înscrierea dreptului în folosul său decât dacă solicită, odată cu înscrierea acestuia, şi înscrierea dobândirilor succesive anterioare pe care le va dovedi cu înscrisuri originale sau copii legalizate, după caz.

Art. 895. Înscrierile întemeiate pe obligaţiile defunctului. Înscrierile întemeiate pe obligaţiile defunctului se vor putea săvârşi şi după ce dreptul a fost înscris pe numele moştenitorului, însă numai în măsura în care moştenitorul este ţinut de aceste obligaţii.

Art. 896. Acţiunea în prestaţie tabulară. (1) În cazurile în care cel obligat să transmită, să constituie ori să modifice în folosul altuia un drept real asupra unui imobil nu îşi execută obligaţiile necesare pentru înscrierea în cartea funciară, se va putea cere instanţei judecătoreşti să dispună înscrierea; dreptul la acţiune este prescriptibil în condiţiile legii.

(2) Dacă acţiunea în prestaţie tabulară a fost notată în cartea funciară, hotărârea judecătorească se va înscrie, din oficiu, şi împotriva acelora care au dobândit vreun drept tabular după notare.

Art. 897. Efectele acţiunii în prestaţie tabulară faţă de terţul dobânditor de rea-credinţă. (1) Acţiunea în prestaţie tabulară se va putea îndrepta şi împotriva terţului dobânditor înscris anterior în cartea funciară, dacă actul juridic invocat de reclamant este anterior celui în temeiul căruia a fost înscris dreptul terţului dobânditor, iar acesta a fost de rea-credinţă la data încheierii actului.

(2) Dreptul la acţiune împotriva terţului se prescrie în termen de 3 ani de la data înscrierii de către acesta a dreptului în folosul său, cu excepţia cazului în care dreptul la acţiune al reclamantului contra antecesorului tabular s-a prescris mai înainte.

Art. 898. Înscrierea provizorie. În afara altor cazuri prevăzute de lege, înscrierea provizorie în cartea funciară se va putea cere:

1. dacă dreptul real dobândit este afectat de o condiţie suspensivă ori rezolutorie sau dacă priveşte ori grevează o construcţie viitoare; în cazul înscrierii provizorii având ca obiect o construcţie viitoare, justificarea acesteia se face în condiţiile legii;
2. dacă, în temeiul unei hotărâri care nu este încă definitivă, partea căzută în pretenţii a fost obligată la strămutarea, constituirea sau stingerea unui drept tabular ori cel care administrează bunurile unei alte persoane a fost obligat să dea o garanţie ipotecară;
3. dacă debitorul a consemnat sumele pentru care a fost înscrisă ipoteca;
4. dacă se dobândeşte un drept tabular înscris provizoriu;
5. dacă ambele părţi consimt doar pentru efectuarea unei înscrieri provizorii.

Art. 899. Efectele înscrierii provizorii. (1) Înscrierea provizorie are ca efect dobândirea, modificarea sau stingerea unui drept tabular de la data înregistrării cererii, sub condiţia şi în măsura justificării ei.

(2) Justificarea unei înscrieri provizorii se face cu consimţământul celui împotriva căruia s-a efectuat înscrierea provizorie, dat în formă autentică, sau în temeiul unei hotărâri judecătoreşti definitive. În acest din urmă caz, dispoziţiile art. 896 şi 897 se aplică, în mod corespunzător, şi acţiunii în justificare tabulară.

(3) Justificarea radierii dreptului de ipotecă se face în temeiul hotărârii judecătoreşti de validare rămase definitivă, al consimţământului creditorului dat în formă autentică, al procesului-verbal întocmit de executorul judecătoresc prin care se constată acceptarea plăţii sau, după caz, al încheierii întocmite de acesta prin care se constată efectuarea plăţii, rămasă definitivă.

(4) Justificarea unei înscrieri provizorii îşi întinde efectul asupra tuturor înscrierilor care s-au făcut condiţionat de justificarea ei; nejustificarea unei înscrieri provizorii atrage, la cererea celui interesat, radierea ei şi a tuturor înscrierilor care s-au făcut condiţionat de justificarea ei.

Art. 900. Prezumţia existenţei sau inexistenţei unui drept tabular. (1) Dacă în cartea funciară s-a înscris un drept real în folosul unei persoane, se prezumă că dreptul există în folosul ei.

(2) Dacă un drept real s-a radiat din cartea funciară, se prezumă că acel drept nu există.

(3) Dovada contrară se poate face numai în cazurile prevăzute la art. 887, precum şi pe calea acţiunii în rectificare.

Art. 901. Dobândirea cu bună-credinţă a unui drept tabular. (1) Sub rezerva unor dispoziţii legale contrare, oricine a dobândit cu bună-credinţă vreun drept real înscris în cartea funciară, în temeiul unui act juridic cu titlu oneros, va fi socotit titularul dreptului înscris în folosul său, chiar dacă, la cererea adevăratului titular, dreptul autorului său este radiat din cartea funciară.

(2) Terţul dobânditor este considerat de bună-credinţă numai dacă, la data înregistrării cererii de înscriere a dreptului în folosul său, sunt îndeplinite următoarele condiţii:

a) nu a fost înregistrată nicio acţiune prin care se contestă cuprinsul cărţii funciare;

b) din cuprinsul cărţii funciare nu rezultă nicio cauză care să justifice rectificarea acesteia în favoarea altei persoane; şi

c) nu a cunoscut, pe altă cale, inexactitatea cuprinsului cărţii funciare.

(3) Dispoziţiile prezentului articol sunt aplicabile şi terţului care a dobândit cu bună-credinţă un drept de ipotecă în temeiul unui act juridic încheiat cu titularul de carte funciară ori cu succesorul său în drepturi, după caz.

(4) Dispoziţiile prezentului articol nu pot fi însă opuse de o parte contractantă celeilalte şi nici de succesorii lor universali sau cu titlu universal, după caz.

• **LPA.** *Art. 79. (1) În cazul în care, pentru prima dată, s-au înscris în cartea funciară, fără cauză legitimă, drepturi reale potriv. art. 58¹ [art. 41, după rep. 2015] L. nr. 7/1996, rep., cu modif. şi compl. ult., terţii dobânditori cu titlu oneros ai vreunui drept real imobiliar, întemeindu-se, cu bună-credinţă, pe cuprinsul cărţii funciare, nu se pot prevala contra adevăraţilor proprietari, străini de cartea funciară, de art. 901 NCC sau art. 31 L. nr. 7/1996, rep., cu modif. şi compl. ult., după caz, cât timp nu s-a împlinit termenul de uzucapiune tabulară prevăz. de NCC sau dacă în acest termen s-a înscris o acţiune prin care se contestă cuprinsul cărţii funciare. (2) Disp. prezentului art. nu sunt aplicabile şi înscrierilor efectuate înainte de intrarea în vigoare a NCC. În acest caz, sunt aplicabile disp. de drept comun privitoare la uzucapiune, în vigoare la data intrării în posesia imobilului.*

Capitolul III
Notarea unor drepturi, fapte şi raporturi juridice

Art. 902. Actele sau faptele supuse notării. (1) Drepturile, faptele sau alte raporturi juridice prevăzute la art. 876 alin. (2) devin opozabile terţelor persoane exclusiv prin notare, dacă nu se dovedeşte că au fost cunoscute pe altă cale, în afara cazului în care din lege rezultă că simpla cunoaştere a acestora nu este suficientă pentru a suplini lipsa de publicitate. În caz de conflict de drepturi care provin de la un autor comun, dispoziţiile art. 890-892, 896 şi 897 se aplică în mod corespunzător.

(2) În afara altor cazuri prevăzute de lege, sunt supuse notării în cartea funciară:

1. punerea sub interdicţie judecătorească şi ridicarea acestei măsuri;
2. cererea de declarare a morţii unei persoane fizice, hotărârea judecătorească de declarare a morţii şi cererea de anulare sau de rectificare a hotărârii judecătoreşti de declarare a morţii;
3. calitatea de bun comun a unui imobil;
4. convenţia matrimonială, precum şi modificarea sau, după caz, înlocuirea ei;
5. destinaţia unui imobil de locuinţă a familiei;
6. locaţiunea şi cesiunea de venituri;
7. aportul de folosinţă la capitalul social al unei societăţi;
8. interdicţia convenţională de înstrăinare sau de grevare a unui drept înscris;
9. vânzarea făcută cu rezerva dreptului de proprietate;
10. dreptul de a revoca sau denunţa unilateral contractul;
11. pactul comisoriu şi declaraţia de rezoluţiune sau de reziliere unilaterală a contractului;
12. antecontractul şi pactul de opţiune;
13. dreptul de preempţiune născut din convenţii;
14. intenţia de a înstrăina sau de a ipoteca;
15. schimbarea rangului ipotecii, poprirea, gajul sau constituirea altei garanţii reale asupra creanţei ipotecare;
16. deschiderea procedurii insolvenţei, ridicarea dreptului de administrare al debitorului supus acestei măsuri, precum şi închiderea acestei proceduri;
17. sechestrul, urmărirea imobilului, a fructelor ori veniturilor sale;
18. acţiunea în prestaţie tabulară, acţiunea în justificare şi acţiunea în rectificare;

19. acţiunile pentru apărarea drepturilor reale înscrise în cartea funciară, acţiunea în partaj, acţiunile în desfiinţarea actului juridic pentru nulitate, rezoluţiune ori alte cauze de ineficacitate, acţiunea revocatorie, precum şi orice alte acţiuni privitoare la alte drepturi, fapte, alte raporturi juridice în legătură cu imobilele înscrise;

20. punerea în mişcare a acţiunii penale pentru o înscriere în cartea funciară săvârşită printr-o faptă prevăzută de legea penală.

(3) În sensul prezentului articol, prin terţi se înţelege orice persoană care a dobândit un drept real sau un alt drept în legătură cu imobilul înscris în cartea funciară.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***Reg. de avizare, recepţie şi înscriere în evidenţele de cadastru şi carte funciară (OANCPI nr. 700/2014*** *– M. Of. nr. 571bis din 31 iulie 2014; cu modif. ult.): „Art. 18. (1) Cazurile şi regimul juridic al notărilor sunt prevăz. de art. 902-903 NCC, precum şi alte legi. (2) Din categoria notărilor pot fi enumerate: a) contractul de administrare a coproprietăţii asupra unui alt drept real principal având ca obiect un bun imobil înscris în cartea funciară, precum şi declaraţiile de denunţare unilaterală a unor asemenea contracte, în condiţiile art. 644 alin. (3) NCC; b) obligaţiile care, potrivit actului de constituire a dreptului de servitute, incumbă proprietarului fondului aservit în scopul asigurării uzului şi utilităţii fondului dominant; c) sarcina instituitului donatar sau legatar de a administra bunul imobil care face obiectul liberalităţii şi de a-l transmite, la decesul său, substituitului desemnat de către dispunător; d) calitatea de monument istoric sau sit arheologic a unui imobil; e) calitatea de arie naturală protejată ori de coridor ecologic; f) existenţa contractelor de împrumut şi a convenţiilor de fidejusiune încheiate în scopul finanţării reabilitării termice a clădirilor de locuit, în condiţiile O.U.G. nr. 69/2010 priv. reabilitarea termică a clădirilor de locuit cu finanţare prin credite bancare cu garanţie guvernamentală, cu modif. şi compl. ult.; g) faptul că terenul agricol pe care se înfiinţează perdele forestiere de protecţie este supus procedurii de împădurire prevăz. de L. nr. 289/2002 priv. perdelele forestiere de protecţie, cu modif. şi compl. ult.; h) excepţiile pe care debitorul cedat le-ar fi putut opune cedentului unei creanţe garantate cu o ipotecă imobiliară pentru cauze anterioare notificării sau acceptării cesiunii creanţei ipotecare şi pe care înţelege să le opună cesionarului; i) notificarea, de către consiliile judeţene sau de către Consiliul general al Mun. Buc., a obligaţiilor ce revin proprietarilor unor construcţii expertizate tehnic şi încadrate în clasa I de risc seismic, asociaţiilor de proprietari ori altor persoane juridice care au în administrare asemenea construcţii, în scopul reducerii riscului seismic prezentat de aceste imobile, renotificarea acestor obligaţii de către primarii comunelor, ai oraşelor, ai municipiilor sau de către Primarul general al Mun. Buc., precum şi dispoziţiile primarilor de aprobare a deciziilor de intervenţie prin expertizarea tehnică a construcţiilor sau prin proiectarea şi execuţia lucrărilor de consolidare la construcţiile expertizate tehnic şi încadrate în clasa I de risc seismic, în condiţiile O.G. nr. 20/1994 priv. măsuri pentru reducerea riscului seismic al construcţiilor existente, rep., cu modif. şi compl. ult.; j) creanţa fiscală a statului având ca obiect restituirea sumelor alocate din transferuri de la bugetul de stat pentru execuţia lucrărilor de consolidare a clădirilor de locuit multietajate, încadrate, pe baza expertizei tehnice, în clasa I de risc seismic şi care prezintă pericol public, incluse în programele anuale de reducere a riscului seismic, în sensul disp. O.G. nr. 20/1994 priv. măsuri pentru reducerea riscului seismic al construcţiilor existente, rep., cu modif. şi compl. ult., precum şi interdicţia legală de înstrăinare a locuinţelor proprietate privată a persoanelor fizice, care fac parte din clădirile incluse în programele anuale de reducere a riscului seismic şi la care s-au executat lucrări de consolidare finanţate prin transferuri de la bugetul de stat, până la rambursarea integrală a sumelor provenite din finanţări de la bugetul de stat, dar nu mai mult de 25 de ani de la recepţia efectuată la terminarea lucrărilor de consolidare; k) cererea de reexaminare şi plângerea împotriva încheierii de carte funciară; l) hotărârea judecătorească*

prin care s-a constatat sau declarat nulitatea persoanei juridice; m) hotărârea judecătorească pronunţată de instanţa de tutelă prin care se încuviinţează măsura exercitării dreptului de către unul dintre soţi de a dispune de anumite bunuri numai cu consimţământul expres al celuilalt soţ; n) bogăţiile de orice natură ale solului şi subsolului, fructele neculese încă, plantaţiile şi construcţiile încorporate în sol care devin mobile prin anticipaţie, atunci când, prin voinţa părţilor, sunt privite în natura lor individuală în vederea detaşării lor; o) existenţa, modificarea sau desfiinţarea temporară, prin acordul părţilor, a limitelor legale în interes privat în condiţiile art. 602 alin. (2) NCC; p) convenţiile privind suspendarea partajului imobilelor aflate în coproprietate; q) notarea actelor încheiate de proprietar cu privire la veniturile neajunse la scadenţă sau urmărirea acestora de alţi creditori; r) menţiunea de menţinere a ipotecii pentru garantarea noii creanţe; s) clauza de inalienabilitate a imobilului şi clauza de insesizabilitate; t) notarea strămutării dreptului de ipoteca sau privilegiului în temeiul înscrisurilor ce dovedesc subrogarea/novaţia; u) recepţia propunerii de dezlipire ori de alipire şi respingerea acesteia, respingerea cererii de recepţie şi/sau de înscriere, în cazul imobilelor cu carte funciară deschisă; v) obligaţii de a nu face: interdicţiile de înstrăinare, grevare, închiriere, dezlipire, alipire, construire, demolare, restructurare şi amenajare; w) restricţiile aduse imobilului sau proprietarului potrivit convenţiilor şi tratatelor europene şi internaţionale la care România este parte; x) împrejurarea că imobilul este afectat de lucrări sau investiţii subterane de interes local sau naţional; y) împrejurarea că imobilul este afectat exercitării unei profesii autorizate; z) suprapunerea imobilelor afectate de expropriere cu coridorul de expropriere, potriv. Normei met. de aplic. a L. nr. 255/2010 priv. exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes naţional, judeţean şi local; aa) împrejurarea că imobilul aparţine patrimoniului naţional, european sau internaţional; bb) orice modificări, îndreptări sau însemnări ce s-ar face în titlu, în partea I sau a II-a a cărţii funciare, cu privire la înscrierile făcute; cc) orice drepturi, fapte sau raporturi juridice pentru care legea prevede formalitatea notării; dd) obligaţia privind folosinţa monumentului istoric (servitute constituită în folosul imobilului); ee) contractul de leasing care are ca obiect utilizarea bunurilor imobile".

Art. 903. Actele sau faptele care pot fi notate în cartea funciară. Se vor putea nota în cartea funciară, fără însă ca opozabilitatea faţă de terţi să depindă de această înscriere:

1. incapacitatea sau restrângerea, prin efectul legii, a capacităţii de exerciţiu ori de folosinţă;

2. declaraţia de utilitate publică în vederea exproprierii unui imobil;

3. orice alte fapte sau raporturi juridice care au legătură cu imobilul şi care sunt prevăzute în acest scop de lege.

Art. 904. Notarea intenţiei de a înstrăina sau de a ipoteca. (1) Proprietarul unui imobil poate cere ca intenţia sa de a înstrăina sau de a ipoteca în folosul unei anumite persoane să fie notată, arătând în acest din urmă caz şi suma ce corespunde obligaţiei garantate.

(2) Dacă înstrăinarea sau ipotecarea se realizează în termen de 3 luni de la notarea intenţiei de a înstrăina sau de a ipoteca, dreptul înscris va avea rangul notării.

Art. 905. Pierderea efectului notării. (1) Notarea intenţiei de a înstrăina sau de a ipoteca îşi pierde efectul prin trecerea unui termen de 3 luni de la data înregistrării cererii.

(2) Anul, luna şi ziua în care notarea îşi pierde efectul vor fi menţionate atât în notare, cât şi în încheierea ce a dispus-o.

Art. 906. Notarea antecontractelor şi a pactelor de opţiune. (1) Promisiunea de a încheia un contract având ca obiect dreptul de proprietate asupra imobilului sau un alt drept în legătură cu acesta se poate nota în cartea funciară, dacă promitentul este înscris în cartea funciară ca titularul dreptului care face obiectul promisiunii, iar antecontractul, sub sancţiunea respingerii cererii de notare, prevede termenul în care urmează a fi încheiat contractul. Notarea se poate efectua oricând în termenul stipulat în antecontract pentru executarea sa, dar nu mai târziu de 6 luni de la expirarea lui.

(2) Promisiunea se va putea radia, dacă cel îndreptăţit nu a cerut instanţei pronunţarea unei hotărâri care să ţină loc de contract, în termen de 6 luni de la trecerea termenului fixat pentru încheierea lui sau dacă, între timp, imobilul a fost definitiv adjudecat în cadrul vânzării silite de către un terţ care nu este ţinut să răspundă de obligaţiile promitentului.

(3) Radierea se va dispune din oficiu, dacă, până la expirarea termenului de 6 luni prevăzut la alin. (2), n-a fost cerută înscrierea dreptului care a făcut obiectul promisiunii, cu excepţia cazului când cel îndreptăţit a cerut notarea în cartea funciară a acţiunii prevăzute la alin. (2). De asemenea, promisiunea se va radia din oficiu în toate cazurile când, până la încheierea contractului amintit mai sus ori până la soluţionarea definitivă a acţiunii prevăzute la alin. (2), imobilul a fost definitiv adjudecat în cadrul vânzării silite de către un terţ care nu este ţinut să răspundă de obligaţiile promitentului.

(4) Dispoziţiile prezentului articol se aplică prin asemănare şi pactelor de opţiune notate în cartea funciară. În aceste cazuri, dacă, până la expirarea termenului stipulat în contract pentru exercitarea opţiunii, beneficiarul pactului nu solicită, în baza declaraţiei de opţiune şi a dovezii comunicării sale către cealaltă parte, intabularea dreptului ce urmează a fi dobândit, se va dispune din oficiu radierea pactului înscris în folosul său.

Capitolul IV
Rectificarea înscrierilor de carte funciară

Art. 907. Noţiune. (1) Când o înscriere făcută în cartea funciară nu corespunde cu situaţia juridică reală, se poate cere rectificarea acesteia.

(2) Prin rectificare se înţelege radierea, îndreptarea sau corectarea oricărei înscrieri inexacte efectuate în cartea funciară.

(3) Situaţia juridică reală trebuie să rezulte dintr-o recunoaştere făcută de titularul înscrierii a cărei rectificare se solicită, prin declaraţie dată în formă autentică notarială, ori dintr-o hotărâre judecătorească definitivă pronunţată împotriva acestuia, prin care s-a admis acţiunea de fond. Acţiunea de fond poate fi, după caz, o acţiune în anulare, rezoluţiune, reducţiune sau orice altă acţiune întemeiată pe o cauză de ineficacitate a actului juridic.

Art. 908. Rectificarea intabulării sau înscrierii provizorii. (1) Orice persoană interesată poate cere rectificarea unei intabulări sau înscrieri provizorii, dacă:

1. înscrierea sau încheierea nu este valabilă ori actul în temeiul căruia a fost efectuată înscrierea a fost desfiinţat, în condiţiile legii, pentru cauze ori motive anterioare sau concomitente încheierii ori, după caz, emiterii lui;

2. dreptul înscris a fost greşit calificat;

3. nu mai sunt întrunite condiţiile de existenţă a dreptului înscris sau au încetat efectele actului juridic în temeiul căruia s-a făcut înscrierea;

4. înscrierea în cartea funciară nu mai este, din orice alte motive, în concordanţă cu situaţia juridică reală a imobilului.

(2) Rectificarea înscrierilor în cartea funciară se poate face fie pe cale amiabilă, prin declaraţia autentică notarială a titularului dreptului ce urmează a fi radiat sau modificat, fie, în caz de litigiu, prin hotărâre judecătorească definitivă.

(3) Când dreptul înscris în cartea funciară urmează a fi rectificat, titularul lui este obligat să predea celui îndreptăţit, odată cu consimţământul dat în formă autentică notarială pentru efectuarea rectificării, şi înscrisurile necesare, iar în caz contrar, persoana interesată va putea solicita instanţei să dispună înscrierea în cartea funciară. În acest din urmă caz, hotărârea instanţei de judecată va suplini consimţământul la înscriere al părţii care are obligaţia de a preda înscrisurile necesare rectificării.

(4) Acţiunea în rectificare poate fi introdusă concomitent sau separat, după ce a fost admisă acţiunea de fond, când este cazul. Ea poate fi formulată atât împotriva dobânditorului nemijlocit, cât şi împotriva terţilor dobânditori, cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, în condiţiile prevăzute la art. 909, cu excepţia acţiunii întemeiate pe dispoziţiile alin. (1) pct. 3 şi 4, care nu poate fi pornită împotriva terţilor care şi-au înscris vreun drept real, dobândit cu bună-credinţă şi printr-un act juridic cu titlu oneros sau, după caz, în temeiul unui contract de ipotecă, întemeindu-se pe cuprinsul cărţii funciare.

Art. 909. Termenele de exercitare a acţiunii în rectificare. (1) Sub rezerva prescripţiei dreptului la acţiunea în fond, acţiunea în rectificare este imprescriptibilă faţă de dobânditorul nemijlocit, precum şi faţă de terţul care a dobândit cu rea-credinţă dreptul înscris în folosul său. Dacă acţiunea de fond introdusă pe cale separată a fost admisă, acţiunea în rectificare este, de asemenea, imprescriptibilă atât împotriva celor care au fost chemaţi în judecată, cât şi împotriva terţilor care au dobândit un drept real după ce acţiunea de fond a fost notată în cartea funciară.

(2) Faţă de terţele persoane care au dobândit cu bună-credinţă un drept real prin donaţie sau legat cu titlu particular, acţiunea în rectificare, sub rezerva prescripţiei dreptului la acţiunea de fond, nu se va putea introduce decât în termen de 5 ani, socotiţi de la înregistrarea cererii lor de înscriere.

(3) De asemenea, sub rezerva prescripţiei dreptului la acţiunea în fond, acţiunea în rectificare, întemeiată exclusiv pe dispoziţiile art. 908 alin. (1) pct. 1 şi 2, se va putea îndrepta şi împotriva terţelor persoane care şi-au înscris vreun drept real, dobândit cu bună-credinţă şi printr-un act juridic cu titlu oneros sau, după caz, în temeiul unui contract de ipotecă, întemeindu-se pe cuprinsul cărţii funciare. În aceste cazuri, termenul va fi de 3 ani, socotiţi de la data înregistrării cererii de înscriere formulate de către dobânditorul nemijlocit al dreptului a cărui rectificare se cere, cu excepţia cazului când încheierea, prin care s-a ordonat înscrierea care face obiectul acţiunii în rectificare, a fost comunicată celui îndreptăţit, caz în care termenul va fi de un an de la comunicarea acesteia.

(4) Termenele prevăzute la alin. (2) şi (3) sunt termene de decădere.

Art. 910. Efectele admiterii acţiunii în rectificare. (1) Hotărârea prin care se admite rectificarea unei înscrieri nu va aduce atingere drepturilor înscrise în folosul celor care nu au fost părţi în cauză.

(2) Dacă însă acţiunea în rectificare a fost notată în cartea funciară, hotărârea judecătorească de admitere se va înscrie, din oficiu, şi împotriva acelora care au dobândit vreun drept tabular după notare, care se va radia odată cu dreptul autorului lor.

Art. 911. Rectificarea notării în cartea funciară. (1) În lipsa consimţământului titularului, orice persoană interesată va putea cere rectificarea unei notări în cazurile prevăzute la art. 908, precum şi ori de câte ori, din alte cauze, notarea nu este sau a încetat să fie exactă.

(2) Rectificarea se va încuviinţa în temeiul unei hotărâri judecătoreşti definitive; dreptul la acţiune este imprescriptibil.

(3) Dispoziţiile art. 910 rămân aplicabile.

Art. 912. Radierea drepturilor condiţionale. (1) Dreptul afectat de o condiţie suspensivă se va radia din oficiu, dacă nu se dovedeşte îndeplinirea condiţiei care afectează dreptul, în termen de 5 ani de la înscriere.

(2) Tot astfel se va radia condiţia rezolutorie, dacă nu s-a cerut, în temeiul ei, radierea dreptului înscris sub o asemenea modalitate, timp de 10 ani de la înscriere.

Art. 913. Îndreptarea erorilor materiale. Erorile materiale săvârşite cu prilejul înscrierilor efectuate în cartea funciară, altele decât cele care constituie cazuri de rectificare, se pot îndrepta la cerere sau din oficiu. Dispoziţiile art. 909-911 sunt aplicabile în mod corespunzător.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***Reg. de avizare, recepţie şi înscriere în evidenţele de cadastru şi carte funciară: „Art. 221.*** *(1) Îndreptarea erorilor materiale se poate dispune la cererea persoanei interesate sau din oficiu. (2) Constituie eroare materială orice inexactitate cuprinsă într-o înscriere în cartea funciară sau în cuprinsul încheierii, care nu produce vreun efect substanţial, anume nu afectează existenţa, întinderea sau opozabilitatea dreptului înscris sau a faptului ori a raportului juridic. Nu constituie eroare materială neconcordanţa dintre o înscriere şi situaţia juridică reală dacă, potrivit legii, o asemenea neconcordanţă reprezintă caz de rectificare sau modificare a cărţii funciare. (3) Îndreptarea erorilor materiale este imprescriptibilă, scutită de plata tarifului, iar încheierea motivată prin care s-a dispus îndreptarea se comunică persoanelor interesate. (4) Îndreptarea din oficiu a erorilor materiale se realizează în temeiul unui referat de constatare a erorii materiale întocmit de către angajatul biroului teritorial care a săvârşit eroarea sau care a constatat-o în cursul soluţionării unei noi cereri".*

Art. 914. Modificarea descrierii imobilului. Proprietarul imobilului înscris în cartea funciară va putea cere oricând modificarea menţiunilor din cartea funciară privitoare la descrierea, destinaţia sau suprafaţa acestuia, în condiţiile legii.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***Reg. de avizare, recepţie şi înscriere în evidenţele de cadastru şi carte funciară: „Art. 220.*** *(1) Prin modificarea de carte funciară se înţelege orice schimbare privitoare la aspecte tehnice ale imobilului, schimbare care nu afectează esenţa dreptului înscris asupra acelui imobil. (2) Modificarea de carte funciară se poate face doar la cererea titularului dreptului de proprietate, în baza actelor doveditoare. Modificarea suprafeţei înscrise în cartea funciară nu este considerată o rectificare de carte funciară".*

Art. 915. Răspunderea pentru ţinerea defectuoasă a cărţii funciare. (1) Cel prejudiciat printr-o faptă săvârşită, chiar din culpă, în păstrarea şi administrarea cărţii funciare va putea cere obligarea, în solidar, la plata de despăgubiri a oficiului teritorial de cadastru şi publicitate imobiliară de la locul situării imobilului şi a persoanei răspunzătoare de prejudiciul astfel cauzat, dacă prejudiciul nu a putut fi înlăturat, în tot sau în parte, prin exercitarea acţiunilor şi căilor de atac prevăzute de lege.

(2) Dreptul la acţiune se prescrie într-un termen de un an, socotit din ziua în care cel vătămat a cunoscut faptul păgubitor, însă nu mai târziu de 3 ani de la data când s-a săvârşit fapta prin care s-a cauzat prejudiciul. Prescripţia este suspendată prin exercitarea acţiunilor şi căilor de atac prevăzute de lege pentru înlăturarea efectelor faptei păgubitoare.

Titlul VIII
Posesia

Capitolul I
Dispoziţii generale

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI DREPT

Art. 916. Noţiune. (1) Posesia este exercitarea în fapt a prerogativelor dreptului de proprietate asupra unui bun de către persoana care îl stăpâneşte şi care se comportă ca un proprietar.

(2) Dispoziţiile prezentului titlu se aplică, în mod corespunzător, şi în privinţa posesorului care se comportă ca un titular al altui drept real, cu excepţia drepturilor reale de garanţie.

Art. 917. Exercitarea posesiei. (1) Posesorul poate exercita prerogativele dreptului de proprietate asupra bunului fie în mod nemijlocit, prin putere proprie, fie prin intermediul unei alte persoane.

(2) Persoanele lipsite de capacitate de exerciţiu şi persoanele juridice exercită posesia prin reprezentantul lor legal.

Art. 918. Cazurile care nu constituie posesie. (1) Nu constituie posesie stăpânirea unui bun de către un detentor precar, precum:

a) locatarul, comodatarul, depozitarul, creditorul gajist;

b) titularul dreptului de superficie, uzufruct, uz, abitaţie sau servitute, faţă de nuda proprietate;

c) fiecare coproprietar, în proporţie cu cotele-părţi ce revin celorlalţi coproprietari;

d) orice altă persoană care, deţinând temporar un bun al altuia, este obligată să îl restituie sau care îl stăpâneşte cu îngăduinţa acestuia.

(2) Detentorul precar poate invoca efectele recunoscute posesiei numai în cazurile şi limitele prevăzute de lege.

Art. 919. Prezumţia de posesie şi prezumţia de proprietate. (1) Până la proba contrară, acela care stăpâneşte bunul este prezumat posesor.

(2) Detenţia precară, odată dovedită, este prezumată că se menţine până la proba intervertirii sale.

(3) Până la proba contrară, posesorul este considerat proprietar, cu excepţia imobilelor înscrise în cartea funciară.

Art. 920. Intervertirea precarităţii în posesie. (1) Intervertirea detenţiei precare în posesie nu se poate face decât în următoarele cazuri:

a) dacă detentorul precar încheie cu bună-credinţă un act translativ de proprietate cu titlu particular cu altă persoană decât cu proprietarul bunului;

b) dacă detentorul precar săvârşeşte împotriva posesorului acte de rezistenţă neechivoce în privinţa intenţiei sale de a începe să se comporte ca un proprietar; în acest caz, intervertirea nu se va produce însă mai înainte de împlinirea termenului prevăzut pentru restituirea bunului;

c) dacă detentorul precar înstrăinează bunul, printr-un act translativ de proprietate cu titlu particular, cu condiţia ca dobânditorul să fie de bună-credinţă.

(2) În cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, dobânditorul este de bună-credinţă dacă înscrie dreptul în folosul său întemeindu-se pe cuprinsul cărţii funciare. În

celelalte cazuri, este de bună-credinţă dobânditorul care nu cunoştea şi nici nu trebuia, după împrejurări, să cunoască lipsa calităţii de proprietar a celui de la care a dobândit bunul.

• **LPA.** *Art. 81. Art. 920 NCC se aplică numai cazurilor de intervertire apărute ulterior intrării în vigoare a NCC.*

Art. 921. Încetarea posesiei. Posesia încetează prin:

a) transformarea sa în detenţie precară;

b) înstrăinarea bunului;

c) abandonarea bunului mobil sau înscrierea în cartea funciară a declaraţiei de renunţare la dreptul de proprietate asupra unui bun imobil;

d) pieirea bunului;

e) trecerea bunului în proprietate publică;

f) înscrierea dreptului de proprietate al comunei, oraşului sau municipiului, după caz, conform art. 889 alin. (2);

g) deposedare, dacă posesorul rămâne lipsit de posesia bunului mai mult de un an.

Capitolul II
Viciile posesiei

Art. 922. Viciile posesiei. (1) În afara situaţiilor prevăzute de lege, nu poate produce efecte juridice decât posesia utilă.

(2) Nu este utilă posesia discontinuă, tulburată sau clandestină. Până la proba contrară, posesia este prezumată a fi utilă.

Art. 923. Discontinuitatea. Posesia este discontinuă atât timp cât posesorul o exercită cu intermitenţe anormale în raport cu natura bunului.

Art. 924. Violenţa. Posesia este tulburată atât timp cât este dobândită sau conservată prin acte de violenţă, fizică sau morală, care nu au fost provocate de o altă persoană.

Art. 925. Clandestinitatea. Posesia este clandestină, dacă se exercită astfel încât nu poate fi cunoscută.

Art. 926. Invocarea viciilor posesiei. (1) Discontinuitatea poate fi opusă posesorului de către orice persoană interesată.

(2) Numai persoana faţă de care posesia este tulburată sau clandestină poate invoca aceste vicii.

Art. 927. Încetarea viciilor posesiei. Posesia viciată devine utilă îndată ce viciul încetează.

Capitolul III
Efectele posesiei

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 928. Uzucapiunea şi dobândirea fructelor. În condiţiile prezentului capitol, posesorul poate dobândi proprietatea asupra bunului posedat sau, după caz, asupra fructelor produse de acesta.

Art. 929. Bunurile care nu pot fi uzucapate. Nu pot fi uzucapate bunurile care, înainte sau după intrarea în posesie, au fost declarate prin lege inalienabile.

Secţiunea a 2-a
Uzucapiunea imobiliară

• LPA. *Art. 82. (1) Disp. art. 930-934 NCC ref. uzucapiunea imobiliară se aplică numai în cazurile în care posesia a început după data intrării în vigoare a acestuia. Pentru cazurile în care posesia a început înainte de această dată sunt aplicabile dispoziţiile referitoare la uzucapiune în vigoare la data începerii posesiei. Cu privire la imobilele pentru care, la data începerii posesiei, înainte de intrarea în vigoare a NCC, nu erau deschise cărţi funciare, rămân aplicabile dispoziţiile în materie de uzucapiune din CC 1864.*

RIL. *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 19/2015 (supra, înaintea art. 876).*

Art. 930. Uzucapiunea extratabulară. (1) Dreptul de proprietate asupra unui imobil şi dezmembrămintele sale pot fi înscrise în cartea funciară, în temeiul uzucapiunii, în folosul celui care l-a posedat timp de 10 ani, dacă:

a) proprietarul înscris în cartea funciară a decedat ori, după caz, şi-a încetat existenţa;

b) a fost înscrisă în cartea funciară declaraţia de renunţare la proprietate;

c) imobilul nu era înscris în nicio carte funciară.

(2) În toate cazurile, uzucapantul poate dobândi dreptul numai dacă şi-a înregistrat cererea de înscriere în cartea funciară înainte ca o terţă persoană să îşi fi înregistrat propria cerere de înscriere a dreptului în folosul său, pe baza unei cauze legitime, în cursul sau chiar după împlinirea termenului de uzucapiune.

• LPA. *Art. 82. (2) În cazul posesiilor începute după intrarea în vigoare a NCC, dacă erau deschise cărţi funciare, până la îndeplinirea condiţiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), uzucapiunea extratabulară prevăz. în art. 930 NCC îşi produce efectele de la data introducerii cererii de chemare în judecată prin care s-a solicitat constatarea îndeplinirii cerinţelor legale ale acestui mod de dobândire, dacă acţiunea a fost admisă, respectiv de la data invocării excepţiei uzucapiunii, dacă această excepţie a fost admisă.*

RIL. *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 19/2015 (supra, înaintea art. 876).*

Art. 931. Uzucapiunea tabulară. (1) Drepturile celui care a fost înscris, fără cauză legitimă, în cartea funciară, ca proprietar al unui imobil sau titular al unui alt drept real, nu mai pot fi contestate când cel înscris cu bună-credinţă a posedat imobilul timp de 5 ani după momentul înregistrării cererii de înscriere, dacă posesia sa a fost neviciată.

(2) Este suficient ca buna-credinţă să existe în momentul înregistrării cererii de înscriere şi în momentul intrării în posesie.

Art. 932. Curgerea termenului uzucapiunii. (1) În cazurile prevăzute la art. 930 alin. (1) lit. a) şi b), termenul uzucapiunii nu începe să curgă înainte de data decesului sau, după caz, a încetării existenţei juridice a proprietarului, respectiv înainte de data înscrierii declaraţiei de renunţare la proprietate, chiar dacă intrarea în posesie s-a produs la o dată anterioară.

(2) Viciile posesiei suspendă cursul uzucapiunii.

Art. 933. Joncţiunea posesiilor. (1) Fiecare posesor este considerat că începe în persoana sa o nouă posesie, indiferent dacă bunul a fost transmis cu titlu universal sau particular.

(2) Cu toate acestea, pentru a invoca uzucapiunea, posesorul actual poate să unească propria posesie cu aceea a autorului său.

Art. 934. Alte dispoziţii aplicabile. Dispoziţiile prezentei secţiuni se completează, în mod corespunzător, cu cele privitoare la prescripţia extinctivă.

Secţiunea a 3-a
Dobândirea proprietăţii mobiliare prin posesia de bună-credinţă

Art. 935. Prezumţia de titlu de proprietate. Oricine se află la un moment dat în posesia unui bun mobil este prezumat că are un titlu de dobândire a dreptului de proprietate asupra bunului.

Art. 936. Opozabilitatea faţă de terţi. Cu excepţia cazurilor prevăzute de lege, posesia de bună-credinţă a bunului mobil asigură opozabilitatea faţă de terţi a actelor juridice constitutive sau translative de drepturi reale.

Art. 937. Dobândirea proprietăţii mobiliare prin posesia de bună-credinţă. (1) Persoana care, cu bună-credinţă, încheie cu un neproprietar un act translativ de proprietate cu titlu oneros având ca obiect un bun mobil devine proprietarul acelui bun din momentul luării sale în posesie efectivă.

(2) Cu toate acestea, bunul pierdut sau furat poate fi revendicat de la posesorul de bună-credinţă, dacă acţiunea este intentată, sub sancţiunea decăderii, în termen de 3 ani de la data la care proprietarul a pierdut stăpânirea materială a bunului.

(3) Dacă bunul pierdut sau furat a fost cumpărat dintr-un loc ori de la o persoană care vinde în mod obişnuit bunuri de acelaşi fel ori dacă a fost adjudecat la o licitaţie publică, iar acţiunea în revendicare a fost introdusă înăuntrul termenului de 3 ani, posesorul de bună-credinţă poate reţine bunul până la indemnizarea sa integrală pentru preţul plătit vânzătorului.

(4) Dispoziţiile prezentului articol nu se aplică bunurilor mobile care sunt accesorii unui imobil.

(5) Dispoziţiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător şi în legătură cu dobândirea dreptului de uzufruct şi a dreptului de uz asupra unui bun mobil.

Art. 938. Buna-credinţă. (1) Este de bună-credinţă posesorul care nu cunoştea şi nici nu trebuia, după împrejurări, să cunoască lipsa calităţii de proprietar a înstrăinătorului.

(2) Buna-credinţă trebuie să existe la data intrării în posesia efectivă a bunului.

Art. 939. Dobândirea bunului mobil în temeiul uzucapiunii. Acela care posedă bunul altuia timp de 10 ani, în alte condiţii decât cele prevăzute în prezenta secţiune, poate dobândi dreptul de proprietate, în temeiul uzucapiunii. Dispoziţiile art. 932 alin. (2), art. 933 şi 934 se aplică în mod corespunzător.

Art. 940. Posesia titlurilor la purtător. Dispoziţiile prezentei secţiuni se aplică şi titlurilor la purtător, în măsura în care prin legi speciale nu se dispune altfel.

Secţiunea a 4-a
Ocupaţiunea

Art. 941. Dobândirea bunului prin ocupaţiune. (1) Posesorul unui lucru mobil care nu aparţine nimănui devine proprietarul acestuia, prin ocupaţiune, de la data intrării în posesie, însă numai dacă aceasta se face în condiţiile legii.

(2) Sunt lucruri fără stăpân bunurile mobile abandonate, precum şi bunurile care, prin natura lor, nu au un proprietar, cum sunt animalele sălbatice, peştele şi resursele

acvatice vii din bazinele piscicole naturale, fructele de pădure, ciupercile comestibile din flora spontană, plantele medicinale şi aromatice şi altele asemenea.

(3) Lucrurile mobile de valoare foarte mică sau foarte deteriorate care sunt lăsate într-un loc public, inclusiv pe un drum public sau într-un mijloc de transport în comun, sunt considerate lucruri abandonate.

Art. 942. Proprietatea bunului găsit. (1) Bunul mobil pierdut continuă să aparţină proprietarului său.

(2) Găsitorul bunului este obligat ca, în termen de 10 zile, să îl restituie proprietarului ori, dacă acesta nu poate fi cunoscut, să îl predea organului de poliţie din localitatea în care a fost găsit. Acesta are obligaţia de a păstra bunul timp de 6 luni, fiind aplicabile în acest sens dispoziţiile privitoare la depozitul necesar.

(3) Organul de poliţie va afişa la sediul său şi pe pagina de internet un anunţ privitor la pierderea bunului, cu menţionarea tuturor elementelor de descriere a acestuia.

Art. 943. Proprietatea asupra bunului găsit în loc public. Dacă bunul a fost găsit într-un loc public, el va fi predat, pe bază de proces-verbal, persoanei care deţine un titlu, altul decât titlul de proprietate publică, asupra locului respectiv. În termen de 3 zile de la data preluării bunului pierdut, această persoană este obligată să îl predea, pe bază de proces-verbal, organelor de poliţie din localitate. În acelaşi termen, anunţul menţionat la art. 942 alin. (3) se va afişa la locul unde a fost găsit bunul.

Art. 944. Vânzarea bunului găsit. Dacă, datorită împrejurărilor sau naturii bunului, păstrarea sa tinde să îi diminueze valoarea ori devine prea costisitoare, el va fi vândut prin licitaţie publică, conform legii. În acest caz, drepturile şi obligaţiile legate de bun se vor exercita în legătură cu preţul obţinut în urma vânzării.

Art. 945. Restituirea bunului găsit către proprietar. (1) Bunul sau preţul obţinut din valorificarea lui se va remite proprietarului, dacă acesta îl pretinde, sub sancţiunea decăderii, în termenul prevăzut la art. 942 alin. (2) teza a II-a, însă nu mai înainte de a se achita cheltuielile legate de păstrarea bunului.

(2) De asemenea, în cazul bunurilor cu valoare comercială, proprietarul este obligat să plătească găsitorului o recompensă reprezentând a zecea parte din preţ sau din valoarea actuală a bunului. Obligaţia de plată a recompensei nu există în cazul prevăzut la art. 943, dacă găsitorul este persoana care deţine spaţiul ori un reprezentant sau un angajat al acesteia.

(3) În cazul în care proprietarul a făcut o ofertă publică de recompensă, găsitorul are dreptul de a opta între suma la care s-a obligat proprietarul prin această ofertă şi recompensa fixată de lege ori stabilită de către instanţa judecătorească.

(4) Dacă bunul ori preţul nu este pretins de proprietarul originar, el va fi considerat lucru fără stăpân şi remis găsitorului pe bază de proces-verbal. În acest caz, găsitorul dobândeşte dreptul de proprietate prin ocupaţiune. Dovada ocupaţiunii se poate face prin procesul-verbal menţionat sau prin orice alt mijloc de probă.

(5) Dacă găsitorul refuză să preia bunul sau preţul, acesta revine comunei, oraşului sau municipiului pe teritoriul căruia a fost găsit şi intră în domeniul privat al acestuia.

Art. 946. Drepturile asupra tezaurului găsit. (1) Tezaurul este orice bun mobil ascuns sau îngropat, chiar involuntar, în privinţa căruia nimeni nu poate dovedi că este proprietar.

(2) Dreptul de proprietate asupra tezaurului descoperit într-un bun imobil sau într-un bun mobil aparţine, în cote egale, proprietarului bunului imobil sau al bunului mobil în care a fost descoperit şi descoperitorului.

(3) Dispoziţiile prezentului articol nu se aplică bunurilor mobile culturale, calificate astfel potrivit legii, care sunt descoperite fortuit sau ca urmare a unor cercetări arheologice sistematice, şi nici acelor bunuri care, potrivit legii, fac obiectul proprietăţii publice.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. nr. 182/2000 priv. protejarea patrimoniului cultural naţional mobil, rep. (M. Of. nr. 259 din 9 aprilie 2014; cu modif. ult.): „**Cap. VI. Regimul juridic al bunurilor arheologice mobile descoperite întâmplător sau prin cercetări arheologice. Art. 46.** (1) Bunurile arheologice, epigrafice, numismatice, paleontologice sau geolitice, descoperite în cadrul unor cercetări sistematice cu scop arheologic ori geologic sau în cadrul unor cercetări arheologice de salvare ori având caracter preventiv, precum şi cele descoperite întâmplător prin lucrări de orice natură, efectuate în locuri care fac obiectul exclusiv al proprietăţii publice, conform art. 136 alin. (3) din Constituţia României, rep., intră în proprietate publică, potrivit dispoziţiilor legale. **Art. 49.** (1) Persoanele fizice care au descoperit în mod întâmplător bunuri din categoria celor prevăzute la art. 46 alin. (1) sunt obligate să le predea, în termen de 72 de ore de la descoperire, primarului unităţii administrativ-teritoriale în a cărei rază a fost făcută descoperirea. (2) Primarul este obligat să înştiinţeze serviciul public deconcentrat al Ministerului Culturii, în termen de 72 de ore, cu privire la bunurile descoperite, luând totodată măsuri de pază şi de conservare a acestora. (3) Primarul este obligat să predea bunurile astfel descoperite, în termen de 10 zile, serviciului public deconcentrat al Ministerului Culturii. (4) Autorii descoperirilor întâmplătoare, care au predat, în condiţiile prevăzute la alin. (1), bunurile descoperite, au dreptul la o recompensă băneasca de 30% din valoarea bunului, calculată în momentul acordării recompensei, iar, în cazul unor descoperiri arheologice de valoare excepţională, se poate acorda şi o bonificaţie suplimentară de până la 15% din valoarea bunului. (5) Valoarea bunurilor astfel descoperite se stabileşte de experţii acreditaţi ai serviciului public deconcentrat al Ministerului Culturii sau, după caz, de alţi experţi acreditaţi. (6) Recompensele şi bonificaţia, stabilite potrivit alin. (4) şi (5), vor fi suportate din bugetul ordonatorului principal de credite sau din bugetele locale, în funcţie de subordonarea instituţiilor culturale în administrarea cărora vor fi transmise bunurile descoperite şi vor fi plătite în cel mult 18 luni de la data predării bunului. (7) În cazul în care autorul descoperirii nu primeşte recompensa în termenul stabilit la alin. (6), acesta se poate adresa instanţei judecătoreşti competente printr-o acţiune scutită de taxa judiciară de timbru".*

Art. 947. Alte dispoziţii aplicabile. Dispoziţiile prezentei secţiuni se aplică în mod corespunzător şi persoanelor care, pe un alt temei, au dreptul la restituirea bunului pierdut.

Secţiunea a 5-a
Dobândirea fructelor prin posesia de bună-credinţă

Art. 948. Condiţiile dobândirii fructelor bunului posedat. (1) Posesorul de bună-credinţă dobândeşte dreptul de proprietate asupra fructelor bunului posedat.

(2) Posesorul trebuie să fie de bună-credinţă la data perceperii fructelor. Fructele civile percepute anticipat revin posesorului în măsura în care buna sa credinţă se menţine la data scadenţei acestora.

(3) În cazul fructelor produse de imobile înscrise în cartea funciară, buna-credinţă se apreciază în raport cu condiţiile cerute terţilor dobânditori pentru a respinge acţiunea în rectificare.

(4) În celelalte cazuri, posesorul este de bună-credinţă atunci când are convingerea că este proprietarul bunului în temeiul unui act translativ de proprietate ale cărui cauze de ineficacitate nu le cunoaşte şi nici nu ar trebui, după împrejurări, să le cunoască. Buna-credinţă încetează din momentul în care cauzele de ineficacitate îi sunt cunoscute.

(5) Posesorul de rea-credinţă trebuie să restituie fructele percepute, precum şi contravaloarea acelora pe care a omis să le perceapă.

Capitolul IV
Acţiunile posesorii

Art. 949. Acţiunile posesorii. (1) Cel care a posedat un bun cel puţin un an poate solicita instanţei de judecată prevenirea ori înlăturarea oricărei tulburări a posesiei sale sau, după caz, restituirea bunului. De asemenea, posesorul este îndreptăţit să pretindă despăgubiri pentru prejudiciile cauzate.

(2) Exerciţiul acţiunilor posesorii este recunoscut şi detentorului precar.

Art. 950. Persoanele împotriva cărora se pot introduce acţiunile posesorii. (1) Acţiunile posesorii pot fi introduse şi împotriva proprietarului.

(2) Acţiunea posesorie nu poate fi însă introdusă împotriva persoanei faţă de care există obligaţia de restituire a bunului.

Art. 951. Termenul de exercitare a acţiunii posesorii. (1) În caz de tulburare ori de deposedare, paşnică sau violentă, acţiunea se introduce în termenul de prescripţie de un an de la data tulburării sau deposedării.

(2) Dacă tulburarea ori deposedarea este violentă, acţiunea poate fi introdusă şi de cel care exercită o posesie viciată, indiferent de durata posesiei sale.

Art. 952. Luarea măsurilor pentru conservarea bunului posedat. (1) Dacă există motive temeinice să se considere că bunul posedat poate fi distrus ori deteriorat de un lucru aflat în posesia unei alte persoane sau ca urmare a unor lucrări, precum ridicarea unei construcţii, tăierea unor arbori ori efectuarea unor săpături pe fondul învecinat, posesorul poate să ceară luarea măsurilor necesare pentru evitarea pericolului sau, dacă este cazul, încetarea lucrărilor.

(2) Până la soluţionarea cererii, posesorul ori, după caz, cealaltă persoană poate fi obligată la plata unei cauţiuni, lăsate la aprecierea instanţei, numai în următoarele situaţii:

a) dacă instanţa dispune, în mod provizoriu, deplasarea lucrului ori încetarea lucrărilor, cauţiunea se stabileşte în sarcina posesorului, astfel încât să se poată repara prejudiciul ce s-ar cauza pârâtului prin această măsură;

b) dacă instanţa încuviinţează menţinerea lucrului în starea sa actuală ori continuarea lucrărilor, cauţiunea se stabileşte în sarcina pârâtului astfel încât să se asigure posesorului sumele necesare pentru restabilirea situaţiei anterioare.

CARTEA a IV-a
Despre moştenire şi liberalităţi

Titlul I
Dispoziţii referitoare la moştenire în general

• **LPA.** ***Art. 82¹.*** *(1) Drepturile asupra locurilor de veci/înhumare din cimitire, dobândite în condiţiile legii, se transmit, indiferent de natura lor juridică, prin succesiune şi acte juridice între vii cu titlu gratuit. (2) Drepturile prevăz. la alin. (1) pot fi constituite, în temeiul reglementărilor în vigoare la 1 oct. 2011, şi după intrarea în vigoare a NCC.* ***Art. 91.*** *Moştenirile deschise înainte de intrarea în vigoare a NCC sunt supuse legii în vigoare la data deschiderii moştenirii.*

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 953. Noţiune. Moştenirea este transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate către una sau mai multe persoane în fiinţă.

Art. 954. Deschiderea moştenirii. (1) Moştenirea unei persoane se deschide în momentul decesului acesteia.

(2) Moştenirea se deschide la ultimul domiciliu al defunctului. Dovada ultimului domiciliu se face cu certificatul de deces sau, după caz, cu hotărârea judecătorească declarativă de moarte rămasă definitivă.

(3) Dacă ultimul domiciliu al defunctului nu este cunoscut sau nu se află pe teritoriul României, moştenirea se deschide la locul din ţară aflat în circumscripţia notarului public celui dintâi sesizat, cu condiţia ca în această circumscripţie să existe cel puţin un bun imobil al celui care lasă moştenirea. În cazul în care în patrimoniul succesoral nu există bunuri imobile, locul deschiderii moştenirii este în circumscripţia notarului public celui dintâi sesizat, cu condiţia ca în această circumscripţie să se afle bunuri mobile ale celui ce lasă moştenirea. Atunci când în patrimoniul succesoral nu există bunuri situate în România, locul deschiderii moştenirii este în circumscripţia notarului public celui dintâi sesizat.

(4) Dispoziţiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător atunci când primul organ sesizat în vederea desfăşurării procedurii succesorale este instanţa judecătorească.

• **LPA.** ***Art. 92.*** *Art. 954 alin. (3) şi (4) NCC se aplică numai procedurilor succesorale notariale sau judiciare începute după intrarea în vigoare a NCC.*

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***L. nr. 36/1995*** *a notarilor publici şi a activităţii notariale, rep. (M. Of. nr. 237 din 19 martie 2018; cu modif. ult.):* ***„Cap. V. Procedura actelor notariale. Secţ. 3. Procedura succesorală. Art. 103.*** *(1) Procedura succesorală notarială se deschide la cererea oricărei persoane interesate, precum şi a secretarului consiliului local al localităţii în raza căreia se aflau bunurile defunctului la data deschiderii moştenirii. (2) Notarul public sesizat are obligaţia de a-şi verifica în prealabil competenţa teritorială, iar în cazul în care constată că succesiunea este de competenţa altui notar public, se desesizează, fără a mai cita părţile, informându-l pe solicitant cu privire la notarul competent să îndeplinească procedura succesorală. (3) În cazul în care în circumscripţia unei judecătorii sunt mai mulţi notari publici, competenţa de îndeplinire a procedurii succesorale aparţine primului notar public sesizat. Notarul public va verifica dacă procedura succesorală nu s-a deschis la un alt notar public din circumscripţia aceleiaşi judecătorii, cercetând în acest scop registrul de evidenţă a succesiunilor, potrivit regulamentului. (4) În cazul în care ultimul domiciliu al defunctului nu este cunoscut*

sau nu se află pe teritoriul României, competența aparține notarului public cel dintâi sesizat, cu condiția ca în circumscripția sa să existe cel puțin un bun imobil. (5) În cazul în care ultimul domiciliu al defunctului nu este în România, iar în patrimoniul succesoral nu se regăsesc bunuri imobile pe teritoriul României, competent este notarul public cel dintâi sesizat, cu condiția ca în circumscripția sa să existe bunuri mobile. (6) În cazul în care ultimul domiciliu al defunctului nu este în România, iar în patrimoniul succesoral nu se regăsesc bunuri pe teritoriul României, competent este notarul public cel dintâi sesizat. Regulile de mai sus se aplică în mod corespunzător și în cazul persoanelor decedate al căror ultim domiciliu nu este cunoscut. (7) De asemenea, în cazul în care în certificatul de deces se precizează doar statul pe al cărui teritoriu defunctul a avut ultimul domiciliu, se aplică în mod corespunzător prevederile de mai sus.

Art. 104. *(1) În cererea de deschidere a procedurii succesorale vor fi menționate datele de stare civilă ale defunctului, numele, prenumele și domiciliul moștenitorilor prezumtivi, bunurile defunctului, cu menționarea valorii acestora, precum și a pasivului succesoral. (2) Cererea va fi înscrisă în registrul succesoral al notarului public, după înregistrarea în evidențele succesorale ținute la nivelul Camerelor. (3) Cererea de deschidere a procedurii succesorale poate fi făcută de oricare dintre succesibili, de către creditorii succesiunii sau ai succesibililor, precum și de orice altă persoană care justifică un interes legitim.*

Art. 105. *(1) La cererea persoanelor interesate, se va proceda la inventarierea bunurilor succesorale, în condițiile prevăzute de lege. Dacă nu există cerere anterioară pentru deschiderea procedurii succesorale, cererea de inventariere ține loc și de cerere de deschidere a acestei proceduri. (2) Inventarul poate fi făcut și de către o altă persoană desemnată de notarul public în baza unei împuterniciri date în acest sens. (3) În situația în care bunurile moștenirii se află în circumscripții judecătorești diferite, notarul public sesizat va solicita efectuarea inventarului prin comisie rogatorie. (4) Cererea de inventariere poate fi făcută de orice succesibil, de executorul testamentar, de creditorii defunctului sau ai moștenitorilor ori de altă persoană care justifică un interes. (5) La întocmirea inventarului pot participa succesibilii sau, după caz, executorul testamentar, creditorii și 2 martori. În cazul în care succesibilii, executorul testamentar sau creditorii refuză să semneze procesul-verbal, semnătura martorilor este suficientă pentru îndeplinirea procedurii. (6) La primirea cererii de efectuare a inventarului, notarul va anunța succesibilii despre efectuarea inventarului. (7) În cazul în care unul dintre succesibili sau altă persoană care are în posesie bunuri din patrimoniul defunctului se opune la efectuarea inventarului, notarul va întocmi un proces-verbal în care va face mențiune despre opunere și va indica persoanelor care insistă la inventariere să solicite instanței competente să dispună efectuarea inventarului. (8) În cazul în care instanța a dispus efectuarea inventarului, notarul îl va efectua, fără să mai țină seama de vreo opoziție, iar în procesul-verbal de inventariere va menționa că inventarierea se face în baza hotărârii judecătorești.*

Art. 106. *(1) După ce constată că este legal sesizat, notarul public înregistrează cauza și dispune citarea celor care au vocație la moștenire, iar dacă există testament, citează și pe legatari și executorul testamentar instituit. (2) Citația trebuie să cuprindă, sub sancțiunea nulității acesteia, pe lângă elementele prevăzute de Codul de procedură civilă, republicat, cu modificările ulterioare, și precizarea că, dacă succesibilul nu își exercită dreptul de a accepta în termenul prevăzut la art. 1.103 din Codul civil, republicat, cu modificările ulterioare, va fi prezumat că renunță la moștenire. În cazul în care, astfel cum rezultă din informațiile existente la dosar, domiciliul actual al succesibilului nu este cunoscut, se poate proceda la citarea sa, în mod cumulativ, prin afișare la ultimul domiciliu al defunctului, afișare la ultimul domiciliu cunoscut al succesibilului, publicare într-un ziar cu răspândire națională. (3) Dacă printr-un testament autentic s-a instituit un legatar universal, se citează, în lipsă de moștenitori rezervatari, numai legatarul; dacă testamentul este olograf sau mistic, se citează și moștenitorii legali. În ambele cazuri se va cita și executorul testamentar, dacă a fost desemnat prin testament. (4) În succesiunea ce urmează a fi declarată vacantă, notarul public*

citează autoritatea administrației publice competentă a prelua bunurile. (5) În cazul moștenitorului incapabil, se citează reprezentantul său legal și autoritatea tutelară. ***Art. 107.*** *(1) În cadrul procedurii succesorale, notarul public stabilește calitatea moștenitorilor și legatarilor, întinderea drepturilor acestora, precum și compunerea masei succesorale. (2) În cazul existenței unui testament olograf, mistic sau privilegiat prezentat notarului public sau găsit la inventar, acesta procedează la deschiderea și vizarea lui spre neschimbare. La termenul fixat pentru dezbatere se constată starea lui materială întocmindu-se un proces-verbal, urmat de procedura validării. (3) Procesul-verbal de validare a testamentului se întocmește de către notarul public în prezența succesibililor legali înlăturați prin testament sau ale căror drepturi sunt afectate prin acesta și care vor fi citați în acest scop. (4) Notarul public va dispune efectuarea unei expertize grafoscopice atunci când: a) succesibilii înlăturați de la moștenire, deși citați, nu se prezintă; b) succesibilii declară că nu cunosc scriitura defunctului; c) succesibilii contestă scriitura defunctului, aducând probe în acest sens; d) defunctul nu are moștenitori legali. (5) În cazul în care în expertiza grafoscopică se constată că scriitura nu aparține testatorului, notarul public va continua procedura succesorală. (6) Pe bază de declarație sau probe administrate în cauză se va stabili dacă succesorii au acceptat succesiunea în termenul legal. (7) Declarațiile de opțiune succesorală se înscriu în registrul special (RNNEOS) prevăzut la art. 164. (8) Declarația dată peste termenul de opțiune prin care un succesibil declară că nu și-a însușit calitatea sau titlul de moștenitor în termenul prevăz. la art. 1.103 NCC, rep., cu modif. ult., și înțelege să renunțe la succesiune se înscrie în RNNEOS.* ***Art. 108.*** *(1) Calitatea de succesibil și/sau, după caz, titlul de legatar, precum și numărul acestora se stabilesc prin acte de stare civilă, prin testament și cu martori. Bunurile ce compun masa succesorală se dovedesc prin înscrisuri sau prin orice alt mijloc de probă admis de lege. (2) În succesiunile care privesc bunurile comune ale autorului succesiunii și ale soțului supraviețuitor, cotele de contribuție ale acestora la dobândirea bunurilor și asumarea obligațiilor se stabilesc prin acordul moștenitorilor consemnat în încheierea finală sau, după caz, în actul de lichidare încheiat în formă autentică.* ***Art. 109.*** *(1) Procedura succesorală se poate suspenda în următoarele cazuri: a) a trecut un an de la deschiderea moștenirii și, deși au fost legal citați, succesibilii nu s-au prezentat ori au abandonat procedura succesorală, fără a cere eliberarea certificatului de moștenitor, și există dovada că cel puțin unul dintre ei a acceptat moștenirea; b) succesibilii își contestă unii altora calitatea sau nu se înțeleg cu privire la compunerea masei succesorale și la întinderea drepturilor care li se cuvin; c) moștenitorii sau alte persoane interesate prezintă dovada că s-au adresat instanței de judecată pentru stabilirea drepturilor lor; d) în orice alte cazuri prevăzute în Codul de procedură civilă, republicat, cu modificările ulterioare. (2) În încheierea de suspendare se consemnează elementele care au rezultat din dezbateri, până la momentul suspendării, cu privire la identitatea celor prezenți, opțiunea succesorală a acestora și compunerea masei succesorale. (3) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b), notarul public stabilește prin încheiere masa succesorală, cu precizarea bunurilor sau a drepturilor care se contestă, întinderea drepturilor moștenitorilor și motivele neînțelegerii, îndrumând părțile să soluționeze neînțelegerile dintre ele pe cale judecătorească. (4) La cererea părților, notarul public va putea repune pe rol dosarul succesoral oricând, dacă se constată încetarea cauzelor care au determinat suspendarea lui.* ***Art. 110.*** *(1) Succesibilul sau altă persoană interesată poate sesiza direct instanța judecătorească în vederea dezbaterii unei succesiuni. (2) Dispozițiile art. 193 alin. (3) din Codul de procedură civilă, republicat, cu modificările ulterioare, sunt aplicabile.* ***Art. 111.*** *În cadrul dezbaterilor succesorale, la fiecare termen notarul public întocmește o încheiere motivată, care va cuprinde mențiunile referitoare la îndeplinirea procedurii, declarațiile părților, prezența martorilor și măsurile dispuse în vederea soluționării cauzei.* ***Art. 112.*** *Dacă notarul public constată că în masa succesorală nu există bunuri, dispune prin încheiere închiderea procedurii succesorale și clasează cauza ca fără obiect.* ***Art. 113.*** *(1)*

În succesiunea în care există bunuri, s-a realizat acordul între moștenitori și s-au administrat probe îndestulătoare, notarul public întocmește încheierea finală a procedurii succesorale. (2) Încheierea finală are forța probantă a înscrisului autentic și va cuprinde următoarele elemente: a) antetul biroului notarial; b) numărul dosarului succesoral sau al dosarelor care se dezbat împreună; c) numele și prenumele notarului instrumentator; d) data încheierii; e) datele de identificare ale defunctului: numele, prenumele, codul numeric personal, ultimul domiciliu, data decesului; f) numele, prenumele, domiciliul, codul numeric personal, calitatea celor prezenți față de defunct și modalitatea de identificare a acestora; g) menționarea persoanelor lipsă; h) mențiuni privind îndeplinirea procedurii; i) declarația celor prezenți cu privire la numărul și calitatea moștenitorilor, coroborată cu depoziția martorilor; j) mențiuni cu privire la existența testamentului, forma acestuia și a modului în care s-a constatat valabilitatea acestuia; k) mențiuni despre efectuarea inventarului; l) mențiuni cu privire la regimul matrimonial al defunctului și modalitatea de lichidare a acestui regim; m) masa succesorală declarată: bunuri mobile, bunuri imobile și pasivul succesiunii; n) semnăturile moștenitorilor prin care atestă veridicitatea celor consemnate în încheiere, acceptarea moștenirii, solicitări privind raportarea donațiilor, reducțiunea liberalităților excesive, acordul realizării acestora, precum și eliberarea certificatului de moștenitor; o) în baza declarațiilor moștenitorilor și a tuturor probelor administrate în cauză, notarul public va constata compunerea masei succesorale, valoarea activului sau, după caz, valoarea masei de calcul, valoarea pasivului și a activului net; p) indicarea temeiului legal al devoluțiunii succesorale legale și/sau, după caz, testamentare; q) indicarea numelui, prenumelui, domiciliului și a codului numeric personal al fiecărui moștenitor; r) calitatea sau titlul în baza căruia moștenesc; s) întinderea drepturilor succesorale; ș) mențiuni privind modalitatea de stabilire a întinderii dreptului fiecărui moștenitor, după caz; t) modul de calcul al taxelor succesorale; ț) taxele stabilite; u) dispoziția cu privire la eliberarea certificatului, menționând felul acestuia. (3) Dacă moștenitorii și-au împărțit bunurile prin bună- învoială, în încheiere se va arăta modul de împărțeală și bunurile succesorale atribuite fiecăruia. Actul de împărțeală va putea fi cuprins în încheierea finală sau se va putea întocmi separat, în una dintre formele prescrise de lege. **Art. 114.** *Dacă prin lege nu se prevede altfel, la cererea moștenitorilor legali sau testamentari, notarul public poate proceda la lichidarea pasivului succesoral, înstrăinarea activului sau partajarea și atribuirea bunurilor, potrivit acordului moștenitorilor.* **Art. 115.** *(1) Încheierea procedurii succesorale se poate face și înainte de expirarea termenului de acceptare a succesiunii, dacă este neîndoielnic că nu mai sunt și alte persoane îndreptățite la succesiune. (2) De asemenea, procedura succesorală se poate încheia de îndată, în temeiul unui testament, dacă acesta îndeplinește condițiile legale de formă, nu conține dispoziții contrare legii și nu aduce atingere drepturilor moștenitorilor rezervatari sau există acordul acestora. În aceleași condiții, notarul public va putea stabili drepturile legatarului particular asupra bunurilor determinate prin testament. (3) Notarul public, având acordul tuturor moștenitorilor, va putea proceda la reducerea liberalităților, până la limitele prevăzute de lege.* **Art. 116.** *(1) Pe baza încheierii finale se redactează certificatul de moștenitor sau de legatar, care va avea aceeași dată cu încheierea finală și număr din registrul de termene succesorale și va cuprinde constatările din încheiere referitoare la masa succesorală, numărul și calitatea moștenitorilor și cotele ce le revin din patrimoniul defunctului. (2) Certificatul de moștenitor va putea cuprinde mențiuni cu privire la modalitatea prin care a fost stabilită întinderea drepturilor succesorilor, precum și orice mențiune care justifică eliberarea acestuia. (3) Certificatul de moștenitor face dovada calității de moștenitor, legal sau testamentar, precum și dovada dreptului de proprietate al moștenitorilor acceptanți asupra bunurilor din masa succesorală, în cota care se cuvine fiecăruia. (4) Câte un exemplar al certificatului de moștenitor se eliberează fiecăruia dintre moștenitori sau legatari, după caz, după achitarea taxelor succesorale și a onorariilor. (5) În cazul în care s-a instituit un executor*

testamentar, se va elibera, în condițiile de mai sus, un certificat de executor testamentar. (6) După suspendarea procedurii succesorale în cazurile prevăzute la art. 109 alin. (1) lit. b) și c), certificatul de moștenitor se eliberează în baza hotărârii judecătorești rămase definitivă. ***Art. 117.*** *(1) La cererea moștenitorilor, notarul public poate elibera certificat de calitate de moștenitor, care atestă numărul, calitatea și întinderea drepturilor tuturor moștenitorilor legali, cu respectarea procedurii prevăzute pentru eliberarea certificatului de moștenitor, exceptând dispozițiile privind masa succesorală. (2) Certificatul de calitate de moștenitor se eliberează cu respectarea procedurii prevăzute de prezenta lege pentru eliberarea certificatului de moștenitor, stabilindu-se și cotele succesorale. (3) Dispozițiile alin. (1) și (2) au aplicabilitate și în situația în care s-a eliberat anterior certificat de moștenitor.* ***Art. 118.*** *(1) În lipsa moștenitorilor legali sau testamentari, când în masa succesorală există bunuri, notarul public, sesizat în condițiile art. 103, constată că succesiunea este vacantă și eliberează certificat de vacanță succesorală, în condițiile legii. (2) Dacă masa succesorală este formată numai dintr-un drept de concesiune sau folosință asupra unui loc de veci/înhumare, fără construcții funerare, notarul va constata prin încheiere stingerea acestuia, fără să emită certificat de vacanță succesorală. (3) Un exemplar al încheierii se va comunica concedentului.* ***Art. 119.*** *(1) După emiterea certificatului de moștenitor, un alt certificat poate fi eliberat numai în situațiile prevăzute de prezenta lege. (2) Cu acordul tuturor moștenitorilor, notarul public poate relua procedura succesorală, în vederea completării încheierii finale cu bunurile omise din masa succesorală, eliberând un certificat de moștenitor suplimentar. (3) În situația prevăzută la alin. (2) se prezumă acordul pentru eliberarea unui certificat suplimentar de moștenitor al moștenitorului care, legal citat, nu își manifestă opunerea. (4) Citația va cuprinde enumerarea bunurilor pentru care s-a solicitat suplimentarea masei succesorale și dreptul moștenitorului de a se opune la eliberarea certificatului de moștenitor suplimentar. (5) Opoziția va fi motivată și se va depune până la termenul fixat pentru dezbaterea cauzei.* ***Art. 120.*** *(1) Cei care se consideră vătămați în drepturile lor prin emiterea certificatului de moștenitor pot cere instanței judecătorești anularea acestuia și stabilirea drepturilor lor, conform legii. Până la anularea sa prin hotărâre judecătorească, certificatul de moștenitor face dovada calității de moștenitor, legal sau testamentar, precum și dovada dreptului de proprietate al moștenitorilor acceptanți asupra bunurilor din masa succesorală, în cota care se cuvine fiecăruia. (2) Persoanele prevăzute la alin. (1) se pot adresa și notarului public în scopul încheierii unui act autentic care să ateste soluționarea pe cale amiabilă a diferendului. În această situație se eliberează un nou certificat. Această procedură nu se aplică cu privire la certificatul de vacanță succesorală. (3) Până la soluționarea diferendului pe cale amiabilă prin încheierea actului notarial sau până la anularea certificatului de moștenitor prin hotărâre judecătorească, acesta face dovada calității de moștenitor, legal sau testamentar, precum și dovada dreptului de proprietate al moștenitorilor acceptanți asupra bunurilor din masa succesorală, în cota care se cuvine fiecăruia. (4) În cazul anulării certificatului de moștenitor total sau parțial, notarul public va elibera un nou certificat pe baza hotărârii judecătorești definitive. În acest scop, instanțele judecătorești au obligația să trimită la biroul notarului public competent în soluționarea cauzei o copie de pe hotărârea rămasă definitivă, împreună cu dosarul notarial, dacă acesta a fost cerut în timpul judecății".*

Reg. de aplic. a L. notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995: „Cap. IV. Procedura actelor notariale. Secț. 4. Procedura succesorală. Art. 233. *În funcție de natura sa litigioasă sau nelitigioasă, procedura succesorală este numai de competența instanței de judecată sau a notarului public.* ***Art. 234.*** *(1) La cererea moștenitorilor sau a altor persoane interesate, notarul public deschide procedura succesorală notarială, instrumentează și soluționează cauza succesorală și eliberează certificatul de moștenitor. (2) Certificatul de moștenitor eliberat de notarul public face dovada cu privire la: a) calitatea de moștenitor legal*

și/sau testamentar; b) drepturile de proprietate sau alte drepturi prevăzute de lege ale moștenitorilor legali sau testamentari asupra bunurilor din patrimoniul autorului, menționate în certificatul de moștenitor, și întinderea acestora; c) intrarea în stăpânirea de fapt asupra bunurilor succesorale de către moștenitorii nesezinari. ***Art. 235.*** *La primirea cererii de deschidere a procedurii succesorale, notarul public verifică dacă aceasta cuprinde toate elementele menționate la art. 103 din lege, în caz contrar indicând solicitanților să o completeze.* ***Art. 236.*** *(1) Dovada decesului și a ultimului domiciliu se face cu certificatul de deces. în cazul hotărârilor judecătorești declarative de moarte, rămase definitive, dovada se face cu certificatul de deces eliberat în condițiile L. nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, rep. (2) Certificatul de deces al unui cetățean român, eliberat de o autoritate străină, necesar la dezbaterea procedurii succesorale, va fi transcris în registrul de stare civilă din România în condițiile L. nr. 119/1996, rep. (3) Certificatul de deces eliberat de o autoritate străină se apostilează sau, după caz, se supralegalizează, cu excepția cazurilor în care a fost emis de autoritatea competentă a unui stat cu care România are convenție sau tratat de recunoaștere reciprocă a actelor de stare civilă. (4) Pentru a fi înregistrat în evidențele succesorale ale Camerei și Uniunii, certificatul de deces trebuie să cuprindă cel puțin următoarele mențiuni; numele și prenumele defunctului, data decesului, zi/lună/an, codul numeric personal sau data nașterii, ultimul domiciliu ori, după caz, reședința obișnuită a defunctului. (5) Dacă la rubrica ultimul domiciliu sau ultima reședință obișnuită a defunctului este menționat numai numele țării, fără a se preciza și localitatea, în aplicarea art. 954 alin. (3) NCC, cauza succesorală se înscrie în RNNES și, ulterior, în Registrul de evidență a procedurilor succesorale ținut de Camera în a cărei circumscripție își desfășoară activitatea notarul public care soluționează succesiunea.* ***Art. 237.*** *(1) Notarul public procedează la înregistrarea cererii de deschidere a procedurii succesorale în registrul de evidență succesorală al biroului și la acordarea termenului pentru dezbaterea succesiunii numai după obținerea certificatului eliberat de Cameră cu privire la verificarea Registrului de evidență a procedurilor succesorale, ținut de aceasta, care atestă neînregistrarea cauzei la alt birou notarial. (2) Toate actele de procedura pentru soluționarea unei cauze succesorale se îndeplinesc numai după înregistrarea și punerea pe rol a dosarului succesoral. (3) Notarul public este obligat să înregistreze dosarul succesoral în registrul de succesiuni, opisul succesoral și registrul de termene succesorale în aceeași zi în care a obținut certificatul de la Registrul de evidență a procedurilor succesorale al Camerei.* ***Art. 238.*** *Până la termenul stabilit pentru dezbateri, notarul public are obligația de a solicita și a obține documentația necesară cu privire la: a) opțiunile succesorale ale succesibililor, înscrise în RNNEOS; b) liberalitățile înscrise în RNNEL; c) regimul matrimonial înscris în RNNRM; d) datoriile și creanțele autorului succesiunii, înscrise în RNNEC; e) situația juridică și fiscală a bunurilor care fac obiectul masei succesorale, rezultată din titluri de proprietate, extrase de carte funciară de informare pentru bunurile intabulate, certificate de atestare fiscală și alte acte referitoare la situația bunurilor defunctului; f) acte de stare civilă pe care le apreciază ca fiind necesare dezbaterii succesiunii.* ***Art. 239.*** *(1) În procedura succesorală se administrează proba cu înscrisuri prevăzută de lege, acte de stare civilă, testamente, precum și depozițiile a cel puțin 2 martori, inclusiv în cazul conexării dosarelor succesorale. (2) Din depozițiile martorilor trebuie să rezulte că aceștia: a) cunosc date personale referitoare la defunct; b) au cunoștință de numărul și calitatea persoanelor cu vocație la succesiunea defunctului.* ***Art. 240.*** *(1) Cauzele care fac obiectul succesiunilor succesive se verifică și se înregistrează în registrele de evidență a procedurilor succesorale ale Camerelor în a căror circumscripție autorii au avut ultimul domiciliu, menționându-se și notarul public care, potrivit legii, are competența de a soluționa succesiunile succesive. (2) Cererile de deschidere a procedurii succesorale pentru fiecare dintre autori se înregistrează, în mod distinct, în registrul de succesiuni, cauzele succesorale urmând să fie conexate în vederea emiterii certificatului de*

moştenitor în succesiunea succesivă. (3) Dispoziţiile art. 239 alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi în cazul succesiunilor succesive. ***Art. 241.*** *(1) Sunt comorienţi persoanele care au decedat în acelaşi timp, dacă nu se poate face dovada că unul a supravieţuit celuilalt. (2) Dezbaterea succesiunilor soţilor comorienţi, deşi aceştia nu se moştenesc unul pe altul, se va face deodată de acelaşi notar public, iar dosarele se vor conexa şi se va elibera un singur certificat de moştenitor. (3) În mod similar se poate proceda şi pentru alţi comorienţi între care ar fi existat vocaţie succesorală reciprocă. (4) Competenţa teritorială a dezbaterii cauzelor succesorale ale comorienţilor aparţine primului notar public sesizat, competent cu dezbaterea succesiunii oricăruia dintre decedaţi. (5) La stabilirea masei succesorale a fiecărui comorient vor participa moştenitorii tuturor persoanelor decedate, iar în succesiunea fiecărui decedat se vor stabili cele arătate la art. 253.* ***Art. 242.*** *În aplicarea art. 108 din lege, notarul public are în vedere următoarele: a) în cazurile de repunere pe rol a cauzelor suspendate potrivit art. 108 alin. (1) lit. a) din lege, notarul public stabileşte dacă toţi succesibilii cu vocaţie la moştenire şi-au exercitat dreptul de opţiune succesorală şi se prezintă la dezbateri în vederea eliberării certificatului de moştenitor; b) în cazurile de suspendare prevăzute de art. 108 alin. (1) lit. b) din lege, notarul public suspendă procedura succesorală, cauza urmând a fi repusă pe rol dacă a încetat cauza care a determinat suspendarea. Notarul public poate îndruma succesibilii care îşi contestă unii altora calitatea sau nu se înţeleg cu privire la compunerea masei succesorale şi la întinderea drepturilor care li se cuvin să se adreseze unui mediator; c) în cazul prevăzut de art. 108 alin. (1) lit. c) din lege, notarul public suspendă procedura succesorală numai după prezentarea de către moştenitori a unei dovezi din care să rezulte că s-au adresat instanţei de judecată; d) raportat la dispoziţia din art. 108 alin. (1) lit. d) din lege, notarul public dispune suspendarea cauzei succesorale în cazurile prevăzute de legislaţia în vigoare, cum ar fi: repunerea în termenul de opţiune succesorală, reducerea şi prorogarea acestuia, opoziţia la inventarul succesoral, opoziţia la desemnarea custodelui bunurilor găsite cu ocazia inventarului, opoziţia la desemnarea lichidatorului.* ***Art. 243.*** *(1) În aplicarea art. 102 din lege, secretarii consiliilor locale transmit sesizările pentru deschiderea procedurii succesorale Camerei care ţine registrul de evidenţă a procedurilor succesorale, care le înscrie în acest registru. (2) Modul de repartizare a cauzelor succesorale transmise potrivit alin. (1) se stabileşte de către preşedintele Camerei, astfel încât acestea să fie repartizate în mod echitabil fiecăruia dintre notarii publici competenţi.* ***Art. 244.*** *(1) La cererea persoanelor interesate, se va proceda la inventarierea bunurilor succesorale, în condiţiile prevăzute de lege. (2) În cuprinsul procesului-verbal de inventariere se menţionează bunurile găsite în posesia defunctului. Cu privire la bunurile despre care se susţine că sunt proprietatea altei persoane, se va menţiona motivul pentru care se aflau în deţinerea defunctului la data decesului, iar cu privire la bunurile defunctului care se află în deţinerea unei alte persoane, se precizează locul unde se află şi motivele pentru care se găsesc acolo. (3) În procesul-verbal de inventariere se înscriu şi menţiuni cu privire la pasivul succesoral, în măsura în care acesta este cunoscut. (4) În cazuri urgente, la cererea oricărei persoane care justifică un interes, punerea sigiliilor asupra bunurilor succesorale se poate face şi înainte de întocmirea inventarului, exceptându-se bunurile necesare membrilor familiei defunctului care au locuit cu acesta. (5) Notarul public îl poate numi în calitate de custode sau de curator special pe unul dintre succesibili. (6) Inventarul succesoral se întocmeşte în mod obligatoriu în cazurile în care este cerut de oricare dintre părţi, de creditori sau dacă se solicită lichidarea pasivului succesoral. Dacă bunurile înscrise în procesul-verbal de inventariere sunt afectate garantării unor creanţe, acestea se vor înscrie ca atare, cu menţionarea creditorilor. (7) Dacă unul dintre succesibili sau altă persoană care are în posesie bunuri din patrimoniul defunctului se opune la efectuarea inventarului, notarul public îi îndrumă să se adreseze instanţei de judecată de la locul deschiderii moştenirii. (8) Punerea sigiliilor, ca măsură de conservare a bunurilor, fie înainte de inventarierea acestora, fie la finalizarea operaţiunii de inventariere, se face numai de*

către notarul public, după care acesta le va preda unui custode sau curator special stabilit potrivit Codului civil. (9) Dacă la efectuarea inventarului se găsesc arme, muniții, materiale explozibile sau alte substanțe interzise, notarul public solicită de îndată intervenția organului de poliție, urmând ca acesta să le ridice pe bază de proces-verbal care va fi atașat la procesul-verbal de inventariere. (10) Pentru efectuarea inventarierii bunurilor succesorale aflate în circumscripția altei judecătorii se desemnează un notar public din circumscripția judecătoriei în raza căreia se află bunurile sau un împuternicit al acestuia. Notarul public va fi desemnat de către notarul care instrumentează cauza succesorală prin cererea adresată și cu acordul acestuia. ***Art. 245.*** *(1) Înștiințarea succesibililor și, după caz, a legatarilor despre deces și măsurile de conservare se face de către notarul public prin citație, potrivit L. nr. 134/2010 privind NCPC, rep., cu modif. și compl. ult. (NCPC), procesul-verbal de îndeplinire a procedurii citării făcând dovada despre înștiințare. (2) În succesiunile care urmează să fie declarate vacante, notarul public ia măsurile corespunzătoare de conservare și de administrare prevăzute de lege și solicită autorității administrative competente desemnarea custodelui sau, după caz, a curatorului ce va fi numit în acest scop până la încheierea procedurii succesorale. (3) În cazul succesiunilor vacante, notarul public dispune expertizarea bunurilor mobile de artă sau confecționate din metale prețioase, pe cheltuiala succesiunii. Valorile astfel stabilite se înscriu în activul succesoral.* ***Art. 246.*** *(1) Notarul public citează persoanele cu vocație la moștenirea legală și, după caz, legatarii și executorul testamentar instituit, în condițiile legii, iar în caz de vacanță succesorală, autoritatea administrației publice locale competente. Pentru bunurile de pe teritoriul mun. Buc. se citează reprezentantul Primăriei Mun. Buc. Neprezentarea autorității administrației publice locale, legal citată, la dezbaterea procedurii nu împiedică eliberarea certificatului de vacanță succesorală și comunicarea acestuia. (2) Citarea moștenitorilor și, după caz, a legatarilor nu este obligatorie dacă certificatul de moștenitor sau de legatar se întocmește la cerere, ca urmare a unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, în afară de cazurile în care notarul public o consideră necesară pentru anumite lămuriri.* ***Art. 247.*** *(1) Declarațiile de opțiune succesorală se înscriu în RNNEOS de către notarul public instrumentator la data autentificării acestora. Transmiterea declarațiilor către registru se va face pe suport electronic, în condițiile stabilite de către administratorul registrelor naționale notariale. (2) Acceptarea succesiunii de către moștenitorii prezenți se consemnează într-o încheiere și nu se comunică la RNNEOS în vederea înscrierii. (3) Renunțarea la succesiune se face numai în formă autentică și se comunică în RNNEOS în vederea înscrierii.* ***Art. 248.*** *În cadrul procedurii succesorale, notarul public va verifica în RNNEOS existența opțiunilor succesorale înscrise în acesta, va lua act de înscrisurile de opțiune succesorală prezentate de părți și va consemna opțiunile succesorale ale moștenitorilor prezenți.* ***Art. 249.*** *În cadrul procedurii succesorale, notarul public stabilește, pe baza declarațiilor părților, a documentelor prezentate și a dovezilor eliberate de RNNEOS, dacă succesorii au acceptat în termen, în mod expres sau tacit, moștenirea ori, după caz, legatul.* ***Art. 250.*** *(1) În cadrul dezbaterilor succesorale, succesibilii sau, după caz, legatarii prezenți declară în fața notarului public numărul și calitatea persoanelor cu vocație succesorală, precum și componența masei succesorale. Aceste declarații se consemnează în încheierea întocmită cu ocazia dezbaterilor succesorale, încheiere care se semnează și de către aceștia. (2) În cazul în care bunurile care au aparținut defunctului au fost deținute în cotă-parte sau în devălmășie, notarul public va stabili, anterior emiterii certificatului de moștenitor, cota care a aparținut defunctului.* ***Art. 251.*** *(1) Legatarul cu titlu particular este obligat să răspundă de pasivul succesoral alături de moștenitorii legali sau testamentari cu vocație universală, în cazurile expres prevăz. de Codul civil, în limita valorii bunului care constituie obiect al legatului. (2) În lipsa moștenitorilor cu vocație universală ținuți să răspundă de pasivul succesoral, notarul public va elibera certificatul de moștenitor testamentar, făcând mențiune în încheierea finală că a informat legatarul de prevederile*

art. 1.114 alin. (3) NCC. **Art. 252.** *În aplicarea art. 1.049 NCC, coroborat cu art. 106 alin. (2) din lege, în cazul dispozițiilor testamentare privind sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare depuse de testator la instituțiile de credit, notarul public va proceda la întocmirea procesului-verbal de constatare a stării materiale a înscrisului, respectiv la întocmirea procesului-verbal de validare a dispoziției testamentare, în baza înscrisului original care cuprinde clauza testamentară, prezentat notarului public de către instituția de credit.* **Art. 253.** *(1) În cursul procedurii succesorale, notarul public întocmește o încheiere motivată pentru fiecare termen acordat, în care menționează părțile și martorii care s-au prezentat, înscrisurile depuse, precum și măsurile luate în vederea soluționării cauzei, care va fi semnată de către rotarul public și, după caz, de cei prezenți. (2) Încheierea finală care constată îndeplinirea procedurii succesorale se redactează în prezența moștenitorilor și cuprinde două părți: a) în prima parte se consemnează: apelul nominal al moștenitorilor prezenți și al altor persoane participante la dezbaterea succesorală; îndeplinirea procedurii citării pentru moștenitorii absenți; declarațiile celor prezenți cu privire la numărul și calitatea moștenitorilor, existența unor testamente, precum și componența masei succesorale, a pasivului succesiunii și întinderea drepturilor succesorilor și ale legatarilor universali, cu titlu universal și cu titlu particular, după caz. Dacă în masa succesorală se includ bunuri deținute în proprietate comună, notarul public va stabili cota-parte din drept ce a aparținut autorului și care urmează a fi inclusă în masa succesorală; b) în partea a doua se consemnează constatările notarului public cu privire la declarațiile moștenitorilor inserate în prima parte a încheierii, se stabilesc de către acesta valoarea activului și a pasivului succesiunii, valoarea activului net al succesiunii, moștenitorii și întinderea drepturilor lor, precum și onorariul perceput, tariful de publicitate imobiliară și, după caz, impozitul. (3) În cazul în care în masa succesorală există bunuri mobile, acestea vor fi evaluate de moștenitori printr-o declarație inserată în încheierea finală sau, după caz, pe baza unei expertize întocmite de un expert autorizat în condițiile legii. (4) Notarul public nu poate elibera copie legalizată de pe încheierea finală. (5) Se pot elibera copii legalizate de pe orice înscris aflat în original la dosarul cauzei, inclusiv de pe procesul-verbal de constatare a stării materiale a testamentului olograf și de pe cel de validare a acestuia.* **Art. 254.** *În cazul succesiunilor succesive care se dezbat deodată se întocmește un singur certificat de moștenitor pentru toți defuncții, stabilindu-se pentru fiecare dintre aceștia, în ordinea decesului lor, masa succesorală, precum și calitatea și drepturile fiecărui moștenitor sau legatar. Fiecare cauză succesorală va face obiectul unui dosar distinct, iar certificatul de moștenitor pentru succesiuni succesive va primi un singur număr, dat în dosarul aceluia dintre defuncți care a decedat primul, celelalte dosare conexându-se la acesta.* **Art. 255.** *(1) Certificatul de moștenitor face dovada calității de moștenitor, legal sau testamentar, precum și dovada dreptului de proprietate al moștenitorilor acceptanți asupra bunurilor din masa succesorală, în cota care se cuvine fiecăruia. Moștenitorii sezinari fac dovada proprietății asupra bunurilor moștenite cu certificatul de moștenitor. Certificatul de legatar, eliberat în condițiile legii, face dovada deplină a dreptului de proprietate al legatarilor particulari care au acceptat legatul. (2) Certificatul de moștenitor sau de legatar care cuprinde mențiuni privind bunuri imobile înscrise în cartea funciară se comunică, împreună cu o copie a extrasului de informare, biroului de cadastru și publicitate imobiliară competent, pentru a fi înscris în registrul de carte funciară. (3) În cazul în care din declarația moștenitorilor rezultă că bunurile imobile din patrimoniul succesoral nu au fost înscrise în cartea funciară, notarul public va pune în vedere acestora să ceară îndeplinirea formalităților de publicitate imobiliară.* **Art. 256.** *În cazul eliberării unui certificat de executor testamentar, notarul public va constata în cuprinsul acestuia calitatea executorului testamentar, întinderea drepturilor și obligațiilor cu care a fost învestit de către testator, modalitățile de predare a legatelor și, după caz, de lichidare a pasivului succesoral.* **Art. 257.** *(1) Certificatul de moștenitor suplimentar se eliberează de notarul public care a eliberat primul certificat de moște-*

nitor. Dacă notarul public nu mai este în funcţie sau părţile nu mai vor să se adreseze acestuia, certificatul se va elibera, la cerere, de un alt notar public din aceeaşi circumscripţie a judecătoriei. În acest caz, dosarul iniţial al cauzei se va transmite, prin intermediul Camerei, de la biroul notarial în arhiva căruia se află sau, după caz, din arhiva Camerei la notarul public care va instrumenta certificatul de moştenitor suplimentar, făcându-se menţiunile corespunzătoare în registrele de succesiuni. (2) În toate cazurile de repunere pe rol a unui dosar succesoral, notarul public va ataşa la dosarul nou-înregistrat dosarul anterior, cu excepţia cazului în care pentru acesta s-a împlinit termenul de păstrare şi a fost predat potrivit legii. În acest din urmă caz, la dosarul nou-înregistrat se va ataşa în copie, după caz, încheierea finală şi certificatul de moştenitor iniţial. ***Art. 258.*** *Dacă în masa succesorală sunt cuprinse părţi sociale, părţi de interes sau acţiuni, în scopul determinării valorii acestora, valoarea care se va include în masa succesorală este valoarea rezultată din evidenţele financiar-contabile ale societăţii sau, în cazul societăţilor listate la bursă, ale entităţilor care ţin evidenţa în registrul acţionarilor.* ***Art. 259.*** *(1) Erorile materiale constatate în lucrările dosarului succesoral sau în certificatul de moştenitor ori legatar, care nu impietează asupra drepturilor şi calităţii moştenitorilor şi legatarilor, se pot îndrepta prin încheiere de rectificare. (2) Dispoziţiile privind îndreptarea erorilor materiale din actele şi procedurile notariale se aplică în mod corespunzător".*

Art. 955. Felurile moştenirii. (1) Patrimoniul defunctului se transmite prin moştenire legală, în măsura în care cel care lasă moştenirea nu a dispus altfel prin testament.

(2) O parte din patrimoniul defunctului se poate transmite prin moştenire testamentară, iar cealaltă parte prin moştenire legală.

Art. 956. Actele juridice asupra moştenirii nedeschise. Dacă prin lege nu se prevede altfel, sunt lovite de nulitate absolută actele juridice având ca obiect drepturi eventuale asupra unei moşteniri nedeschise încă, precum actele prin care se acceptă moştenirea sau se renunţă la aceasta, înainte de deschiderea ei, ori actele prin care se înstrăinează sau se promite înstrăinarea unor drepturi care s-ar putea dobândi la deschiderea moştenirii.

Capitolul II
Condiţiile generale ale dreptului de a moşteni

Art. 957. Capacitatea de a moşteni. (1) O persoană poate moşteni dacă există la momentul deschiderii moştenirii. Dispoziţiile art. 36, 53 şi 208 sunt aplicabile.

(2) Dacă, în cazul morţii mai multor persoane, nu se poate stabili că una a supravieţuit alteia, acestea nu au capacitatea de a se moşteni una pe alta.

Art. 958. Nedemnitatea de drept. (1) Este de drept nedemnă de a moşteni:

a) persoana condamnată penal pentru săvârşirea unei infracţiuni cu intenţia de a-l ucide pe cel care lasă moştenirea;

b) persoana condamnată penal pentru săvârşirea, înainte de deschiderea moştenirii, a unei infracţiuni cu intenţia de a-l ucide pe un alt succesibil care, dacă moştenirea ar fi fost deschisă la data săvârşirii faptei, ar fi înlăturat sau ar fi restrâns vocaţia la moştenire a făptuitorului.

(2) În cazul în care condamnarea pentru faptele menţionate la alin. (1) este împiedicată prin decesul autorului faptei, prin amnistie sau prin prescripţia răspunderii penale, nedemnitatea operează dacă acele fapte au fost constatate printr-o hotărâre judecătorească civilă definitivă.

(3) Nedemnitatea de drept poate fi constatată oricând, la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu de către instanţa de judecată ori de către notarul public, pe baza hotărârii judecătoreşti din care rezultă nedemnitatea.

• **LPA.** *Art. 93. Art. 958 şi 959 NCC se aplică numai faptelor săvârşite după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 959. Nedemnitatea judiciară. (1) Poate fi declarată nedemnă de a moşteni:

a) persoana condamnată penal pentru săvârşirea, cu intenţie, împotriva celui care lasă moştenirea a unor fapte grave de violenţă, fizică sau morală, ori, după caz, a unor fapte care au avut ca urmare moartea victimei;

b) persoana care, cu rea-credinţă, a ascuns, a alterat, a distrus sau a falsificat testamentul defunctului;

c) persoana care, prin dol sau violenţă, l-a împiedicat pe cel care lasă moştenirea să întocmească, să modifice sau să revoce testamentul.

(2) Sub sancţiunea decăderii, orice succesibil poate cere instanţei judecătoreşti să declare nedemnitatea în termen de un an de la data deschiderii moştenirii. Introducerea acţiunii constituie un act de acceptare tacită a moştenirii de către succesibilul reclamant.

(3) Dacă hotărârea de condamnare pentru faptele prevăzute la alin. (1) lit. a) se pronunţă ulterior datei deschiderii moştenirii, termenul de un an se calculează de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.

(4) Atunci când condamnarea pentru faptele menţionate la alin. (1) lit. a) este împiedicată prin decesul autorului faptei, prin amnistie sau prin prescripţia răspunderii penale, nedemnitatea se poate declara dacă acele fapte au fost constatate printr-o hotărâre judecătorească civilă definitivă. În acest caz, termenul de un an curge de la apariţia cauzei de împiedicare a condamnării, dacă aceasta a intervenit după deschiderea moştenirii.

(5) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b) şi c), termenul de un an curge de la data când succesibilul a cunoscut motivul de nedemnitate, dacă această dată este ulterioară deschiderii moştenirii.

(6) Comuna, oraşul sau, după caz, municipiul în a cărui rază teritorială se aflau bunurile la data deschiderii moştenirii poate introduce acţiunea prevăzută la alin. (2), în cazul în care, cu excepţia autorului uneia dintre faptele prevăzute la alin. (1), nu mai există alţi succesibili. Dispoziţiile alin. (2)-(5) se aplică în mod corespunzător.

• **LPA.** *V. art. 93 LPA (supra, art. 958 NCC).*

Art. 960. Efectele nedemnităţii. (1) Nedemnul este înlăturat atât de la moştenirea legală, cât şi de la cea testamentară.

(2) Posesia exercitată de nedemn asupra bunurilor moştenirii este considerată posesie de rea-credinţă.

(3) Actele de conservare, precum şi actele de administrare, în măsura în care profită moştenitorilor, încheiate între nedemn şi terţi, sunt valabile. De asemenea, se menţin şi actele de dispoziţie cu titlu oneros încheiate între nedemn şi terţii dobânditori de bună-credinţă, regulile din materia cărţii funciare fiind însă aplicabile.

Art. 961. Înlăturarea efectelor nedemnităţii. (1) Efectele nedemnităţii de drept sau judiciare pot fi înlăturate expres prin testament sau printr-un act autentic notarial de către cel care lasă moştenirea. Fără o declaraţie expresă, nu constituie înlăturare a efectelor nedemnităţii legatul lăsat nedemnului după săvârşirea faptei care atrage nedemnitatea.

(2) Efectele nedemnităţii nu pot fi înlăturate prin reabilitarea nedemnului, amnistie intervenită după condamnare, graţiere sau prin prescripţia executării pedepsei penale.

Art. 962. Vocaţia la moştenire. Pentru a putea moşteni, o persoană trebuie să aibă calitatea cerută de lege sau să fi fost desemnată de către defunct prin testament.

Titlul II
Moştenirea legală

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 963. Moştenitorii legali. (1) Moştenirea se cuvine, în ordinea şi după regulile stabilite în prezentul titlu, soţului supravieţuitor şi rudelor defunctului, şi anume descendenţilor, ascendenţilor şi colateralilor acestuia, după caz.

(2) Descendenţii şi ascendenţii au vocaţie la moştenire indiferent de gradul de rudenie cu defunctul, iar colateralii numai până la gradul al patrulea inclusiv.

(3) În lipsa moştenitorilor legali sau testamentari, patrimoniul defunctului se transmite comunei, oraşului sau, după caz, municipiului în a cărui rază teritorială se aflau bunurile la data deschiderii moştenirii.

Art. 964. Principiile generale ale devoluţiunii legale a moştenirii. (1) Rudele defunctului vin la moştenire în următoarea ordine:

a) clasa întâi: descendenţii;

b) clasa a doua: ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi;

c) clasa a treia: ascendenţii ordinari;

d) clasa a patra: colateralii ordinari.

(2) Dacă în urma dezmoştenirii rudele defunctului din clasa cea mai apropiată nu pot culege întreaga moştenire, atunci partea rămasă se atribuie rudelor din clasa subsecventă care îndeplinesc condiţiile pentru a moşteni.

(3) Înăuntrul fiecărei clase, rudele de gradul cel mai apropiat cu defunctul înlătură de la moştenire rudele de grad mai îndepărtat, cu excepţia cazurilor pentru care legea dispune altfel.

(4) Între rudele din aceeaşi clasă şi de acelaşi grad, moştenirea se împarte în mod egal, dacă legea nu prevede altfel.

Capitolul II
Reprezentarea succesorală

Art. 965. Noţiune. Prin reprezentare succesorală, un moştenitor legal de un grad mai îndepărtat, numit reprezentant, urcă, în virtutea legii, în drepturile ascendentului său, numit reprezentat, pentru a culege partea din moştenire ce i s-ar fi cuvenit acestuia dacă nu ar fi fost nedemn faţă de defunct sau decedat la data deschiderii moştenirii.

Art. 966. Domeniul de aplicare. (1) Pot veni la moştenire prin reprezentare succesorală numai descendenţii copiilor defunctului şi descendenţii fraţilor sau surorilor defunctului.

(2) În limitele prevăzute la alin. (1) şi dacă sunt îndeplinite condiţiile prevăzute la art. 967, reprezentarea operează în toate cazurile, fără a deosebi după cum reprezentanţii sunt rude de acelaşi grad ori de grade diferite în raport cu defunctul.

Art. 967. Condiţii. (1) Poate fi reprezentată persoana lipsită de capacitatea de a moşteni, precum şi nedemnul, chiar aflat în viaţă la data deschiderii moştenirii.

(2) Pentru a veni prin reprezentare succesorală la moştenirea defunctului, reprezentantul trebuie să îndeplinească toate condiţiile generale pentru a-l moşteni pe acesta.

(3) Reprezentarea operează chiar dacă reprezentantul este nedemn faţă de reprezentat sau a renunţat la moştenirea lăsată de acesta ori a fost dezmoştenit de el.

Art. 968. Efectul general al reprezentării succesorale. (1) În cazurile în care operează reprezentarea succesorală, moştenirea se împarte pe tulpină.

(2) Prin tulpină se înţelege:

– înăuntrul clasei întâi, descendentul de gradul întâi care culege moştenirea sau este reprezentat la moştenire;

– înăuntrul clasei a doua, colateralul privilegiat de gradul al doilea care culege moştenirea sau este reprezentat la moştenire.

(3) Dacă aceeaşi tulpină a produs mai multe ramuri, în cadrul fiecărei ramuri subdivizarea se face tot pe tulpină, partea cuvenită descendenţilor de acelaşi grad din aceeaşi ramură împărţindu-se între ei în mod egal.

Art. 969. Efectul particular al reprezentării succesorale. (1) Copiii nedemnului concepuţi înainte de deschiderea moştenirii de la care nedemnul a fost exclus vor raporta la moştenirea acestuia din urmă bunurile pe care le-au moştenit prin reprezentarea nedemnului, dacă vin la moştenirea lui în concurs cu alţi copii ai săi, concepuţi după deschiderea moştenirii de la care a fost înlăturat nedemnul. Raportul se face numai în cazul şi în măsura în care valoarea bunurilor primite prin reprezentarea nedemnului a depăşit valoarea pasivului succesoral pe care reprezentantul a trebuit să îl suporte ca urmare a reprezentării.

(2) Raportul se face potrivit dispoziţiilor prevăzute în secţiunea a 2-a a cap. IV din titlul IV al prezentei cărţi.

Capitolul III
Moştenitorii legali

Secţiunea 1
Soţul supravieţuitor

Art. 970. Condiţii. Soţul supravieţuitor îl moşteneşte pe soţul decedat dacă, la data deschiderii moştenirii, nu există o hotărâre de divorţ definitivă.

Art. 971. Vocaţia la moştenire a soţului supravieţuitor. (1) Soţul supravieţuitor este chemat la moştenire în concurs cu oricare dintre clasele de moştenitori legali.

(2) În absenţa persoanelor prevăzute la alin. (1) sau dacă niciuna dintre ele nu vrea ori nu poate să vină la moştenire, soţul supravieţuitor culege întreaga moştenire.

Art. 972. Cota succesorală a soţului supravieţuitor. (1) Cota soţului supravieţuitor este de:

a) un sfert din moştenire, dacă vine în concurs cu descendenţii defunctului;

b) o treime din moştenire, dacă vine în concurs atât cu ascendenţi privilegiaţi, cât şi cu colaterali privilegiaţi ai defunctului;

c) o jumătate din moştenire, dacă vine în concurs fie numai cu ascendenţi privilegiaţi, fie numai cu colaterali privilegiaţi ai defunctului;

d) trei sferturi din moştenire, dacă vine în concurs fie cu ascendenţi ordinari, fie cu colaterali ordinari ai defunctului.

(2) Cota soţului supravieţuitor în concurs cu moştenitori legali aparţinând unor clase diferite se stabileşte ca şi când acesta ar fi venit în concurs numai cu cea mai apropiată dintre ele.

(3) Dacă, în urma căsătoriei putative, două sau mai multe persoane au situaţia unui soţ supravieţuitor, cota stabilită potrivit alin. (1) şi (2) se împarte în mod egal între acestea.

Art. 973. Dreptul de abitaţie al soţului supravieţuitor. (1) Soţul supravieţuitor care nu este titular al niciunui drept real de a folosi o altă locuinţă corespunzătoare nevoilor sale beneficiază de un drept de abitaţie asupra casei în care a locuit până la data deschiderii moştenirii, dacă această casă face parte din bunurile moştenirii.

(2) Dreptul de abitaţie este gratuit, inalienabil şi insesizabil.

(3) Oricare dintre moştenitori poate cere fie restrângerea dreptului de abitaţie, dacă locuinţa nu este necesară în întregime soţului supravieţuitor, fie schimbarea obiectului abitaţiei, dacă pune la dispoziţia soţului supravieţuitor o altă locuinţă corespunzătoare.

(4) Dreptul de abitaţie se stinge la partaj, dar nu mai devreme de un an de la data deschiderii moştenirii. Acest drept încetează, chiar înainte de împlinirea termenului de un an, în caz de recăsătorire a soţului supravieţuitor.

(5) Toate litigiile cu privire la dreptul de abitaţie reglementat prin prezentul articol se soluţionează de către instanţa competentă să judece partajul moştenirii, care va hotărî de urgenţă, în camera de consiliu.

Art. 974. Dreptul special de moştenire al soţului supravieţuitor. Când nu vine în concurs cu descendenţii defunctului, soţul supravieţuitor moşteneşte, pe lângă cota stabilită potrivit art. 972, mobilierul şi obiectele de uz casnic care au fost afectate folosinţei comune a soţilor.

Secţiunea a 2-a
Descendenţii defunctului

Art. 975. Dreptul de moştenire al descendenţilor. (1) Descendenţii sunt copiii defunctului şi urmaşii lor în linie dreaptă la nesfârşit.

(2) Descendenţii defunctului înlătură moştenitorii din celelalte clase şi vin la moştenire în ordinea proximităţii gradului de rudenie. Dispoziţiile art. 964 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

(3) În concurs cu soţul supravieţuitor, descendenţii defunctului, indiferent de numărul lor, culeg împreună trei sferturi din moştenire.

(4) Moştenirea sau partea din moştenire care li se cuvine descendenţilor se împarte între aceştia în mod egal, când vin la moştenire în nume propriu, ori pe tulpină, când vin la moştenire prin reprezentare succesorală.

Secţiunea a 3-a
Ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi

Art. 976. Vocaţia la moştenire a ascendenţilor privilegiaţi şi a colateralilor privilegiaţi. (1) Ascendenţii privilegiaţi sunt tatăl şi mama defunctului.

(2) Colateralii privilegiaţi sunt fraţii şi surorile defunctului, precum şi descendenţii acestora, până la al patrulea grad inclusiv cu defunctul.

(3) Ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi vin la moştenire dacă descendenţii nu îndeplinesc condiţiile necesare pentru a moşteni. Dispoziţiile art. 963 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

Art. 977. Împărţirea moştenirii între soţul supravieţuitor, ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi. (1) Dacă soţul supravieţuitor vine la moştenire în concurs atât cu ascendenţi privilegiaţi, cât şi cu colaterali privilegiaţi ai defunctului, partea cuvenită clasei a doua este de două treimi din moştenire.

(2) Dacă soţul supravieţuitor vine la moştenire în concurs fie numai cu ascendenţi privilegiaţi, fie numai cu colaterali privilegiaţi ai defunctului, partea cuvenită clasei a doua este de o jumătate din moştenire.

Art. 978. Împărţirea moştenirii între ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi. Moştenirea sau partea din moştenire cuvenită ascendenţilor privilegiaţi şi colateralilor privilegiaţi se împarte între aceştia în funcţie de numărul ascendenţilor privilegiaţi care vin la moştenire, după cum urmează:

a) în cazul în care la moştenire vine un singur părinte, acesta va culege un sfert, iar colateralii privilegiaţi, indiferent de numărul lor, vor culege trei sferturi;

b) în cazul în care la moştenire vin 2 părinţi, aceştia vor culege împreună o jumătate, iar colateralii privilegiaţi, indiferent de numărul lor, vor culege cealaltă jumătate.

Art. 979. Absenţa ascendenţilor privilegiaţi sau a colateralilor privilegiaţi. (1) În cazul în care colateralii privilegiaţi nu îndeplinesc condiţiile necesare pentru a moşteni, ascendenţii privilegiaţi vor culege moştenirea sau partea din moştenire cuvenită clasei a doua.

(2) În cazul în care ascendenţii privilegiaţi nu îndeplinesc condiţiile necesare pentru a moşteni, colateralii privilegiaţi vor culege moştenirea sau partea din moştenire cuvenită clasei a doua.

Art. 980. Împărţirea moştenirii între ascendenţii privilegiaţi. Moştenirea sau partea din moştenire cuvenită ascendenţilor privilegiaţi se împarte între aceştia în mod egal.

Art. 981. Împărţirea moştenirii între colateralii privilegiaţi. (1) Moştenirea sau partea din moştenire cuvenită colateralilor privilegiaţi se împarte între aceştia în mod egal.

(2) În cazul în care colateralii privilegiaţi vin la moştenire prin reprezentare succesorală, moştenirea sau partea din moştenire ce li se cuvine se împarte între ei pe tulpină.

(3) În cazul în care colateralii privilegiaţi sunt rude cu defunctul pe linii colaterale diferite, moştenirea sau partea din moştenire ce li se cuvine se împarte, în mod egal, între linia maternă şi cea paternă. În cadrul fiecărei linii, sunt aplicabile dispoziţiile alin. (1) şi (2).

(4) În ipoteza prevăzută la alin. (3), colateralii privilegiaţi care sunt rude cu defunctul pe ambele linii vor culege, pe fiecare dintre acestea, partea din moştenire ce li se cuvine.

Secţiunea a 4-a
Ascendenţii ordinari

Art. 982. Dreptul de moştenire al ascendenţilor ordinari. (1) Ascendenţii ordinari sunt rudele în linie dreaptă ascendentă ale defunctului, cu excepţia părinţilor acestuia.

(2) Ascendenţii ordinari vin la moştenire dacă descendenţii, ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi nu îndeplinesc condiţiile necesare pentru a moşteni. Dispoziţiile art. 964 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

(3) Ascendenţii ordinari vin la moştenire în ordinea gradelor de rudenie cu defunctul.

(4) În concurs cu soţul supravieţuitor, ascendenţii ordinari ai defunctului, indiferent de numărul lor, culeg împreună un sfert din moştenire.

(5) Moştenirea sau partea din moştenire cuvenită ascendenţilor ordinari de acelaşi grad se împarte între aceştia în mod egal.

Secţiunea a 5-a
Colateralii ordinari

Art. 983. Dreptul de moştenire al colateralilor ordinari. (1) Colateralii ordinari sunt rudele colaterale ale defunctului până la gradul al patrulea inclusiv, cu excepţia colateralilor privilegiaţi.

(2) Colateralii ordinari vin la moştenire dacă descendenţii, ascendenţii privilegiaţi, colateralii privilegiaţi şi ascendenţii ordinari nu îndeplinesc condiţiile necesare pentru a moşteni. Dispoziţiile art. 964 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

(3) Colateralii ordinari vin la moştenire în ordinea gradelor de rudenie cu defunctul.

(4) În concurs cu soţul supravieţuitor, colateralii ordinari ai defunctului, indiferent de numărul lor, culeg împreună un sfert din moştenire.

(5) Moştenirea sau partea din moştenire cuvenită colateralilor ordinari de acelaşi grad se împarte între aceştia în mod egal.

Titlul III
Liberalităţile

Capitolul I
Dispoziţii comune

Secţiunea 1
Dispoziţii preliminare

Art. 984. Noţiune şi categorii. (1) Liberalitatea este actul juridic prin care o persoană dispune cu titlu gratuit de bunurile sale, în tot sau în parte, în favoarea unei alte persoane.

(2) Nu se pot face liberalităţi decât prin donaţie sau prin legat cuprins în testament.

Art. 985. Donaţia. Donaţia este contractul prin care, cu intenţia de a gratifica, o parte, numită donator, dispune în mod irevocabil de un bun în favoarea celeilalte părţi, numită donatar.

Art. 986. Legatul. Legatul este dispoziţia testamentară prin care testatorul stipulează ca, la decesul său, unul sau mai mulţi legatari să dobândească întregul său patrimoniu, o fracţiune din acesta sau anumite bunuri determinate.

Secţiunea a 2-a
Capacitatea în materie de liberalităţi

Art. 987. Capacitatea de folosinţă. (1) Orice persoană poate face şi primi liberalităţi, cu respectarea regulilor privind capacitatea.

(2) Condiţia capacităţii de a dispune prin liberalităţi trebuie îndeplinită la data la care dispunătorul îşi exprimă consimţământul.

(3) Condiţia capacităţii de a primi o donaţie trebuie îndeplinită la data la care donatarul acceptă donaţia.

(4) Condiţia capacităţii de a primi un legat trebuie îndeplinită la data deschiderii moştenirii testatorului.

Art. 988. Lipsa capacităţii depline de exerciţiu a dispunătorului. (1) Cel lipsit de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă nu poate dispune de bunurile sale prin liberalităţi, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege.

(2) Sub sancţiunea nulităţii relative, nici chiar după dobândirea capacităţii depline de exerciţiu persoana nu poate dispune prin liberalităţi în folosul celui care a avut calitatea de reprezentant ori ocrotitor legal al său, înainte ca acesta să fi primit de la instanţa de tutelă descărcare pentru gestiunea sa. Se exceptează situaţia în care reprezentantul ori, după caz, ocrotitorul legal este ascendentul dispunătorului.

Art. 989. Desemnarea beneficiarului liberalităţii. (1) Sub sancţiunea nulităţii absolute, dispunătorul trebuie să îl determine pe beneficiarul liberalităţii ori cel puţin să prevadă criteriile pe baza cărora acest beneficiar să poată fi determinat la data la care liberalitatea produce efecte juridice.

(2) Persoana care nu există la data întocmirii liberalităţii poate beneficia de o liberalitate dacă aceasta este făcută în favoarea unei persoane capabile, cu sarcina pentru aceasta din urmă de a transmite beneficiarului obiectul liberalităţii îndată ce va fi posibil.

(3) Sub sancţiunea nulităţii absolute, dispunătorul nu poate lăsa unui terţ dreptul de a-l desemna pe beneficiarul liberalităţii sau de a stabili obiectul acesteia. Cu toate acestea, repartizarea bunurilor transmise prin legat unor persoane desemnate de testator poate fi lăsată la aprecierea unui terţ.

(4) Este valabilă liberalitatea făcută unei persoane desemnate de dispunător, cu o sarcină în favoarea unei persoane alese fie de gratificat, fie de un terţ desemnat, la rândul său, tot de către dispunător.

Art. 990. Incapacităţile speciale. (1) Sunt anulabile liberalităţile făcute medicilor, farmaciştilor sau altor persoane, în perioada în care, în mod direct sau indirect, îi acordau îngrijiri de specialitate dispunătorului pentru boala care este cauză a decesului.

(2) Sunt exceptate de la prevederile alin. (1):

a) liberalităţile făcute soţului, rudelor în linie dreaptă sau colateralilor privilegiaţi;

b) liberalităţile făcute altor rude până la al patrulea grad inclusiv, dacă, la data liberalităţii, dispunătorul nu are soţ şi nici rude în linie dreaptă sau colaterali privilegiaţi.

(3) Dispoziţiile alin. (1) şi (2) sunt aplicabile şi în privinţa preoţilor sau a altor persoane care acordau asistenţă religioasă în timpul bolii care este cauză a decesului.

(4) Dacă dispunătorul a decedat din cauza bolii, termenul de prescripţie a dreptului la acţiunea în anulare curge de la data la care moştenitorii au luat cunoştinţă de existenţa liberalităţii.

(5) În cazul în care dispunătorul s-a restabilit, legatul devine valabil, iar acţiunea în anularea donaţiei poate fi introdusă în termen de 3 ani de la data la care dispunătorul s-a restabilit.

Art. 991. Incapacităţile speciale în materia legatelor. Sunt anulabile legatele în favoarea:

a) notarului public care a autentificat testamentul;

b) interpretului care a participat la procedura de autentificare a testamentului;

c) martorilor, în cazurile prevăzute la art. 1.043 alin. (2) şi art. 1.047 alin. (3);

d) agenţilor instrumentatori, în cazurile prevăzute la art. 1.047;

e) persoanelor care au acordat, în mod legal, asistenţă juridică la redactarea testamentului.

Art. 992. Simulaţia. (1) Sancţiunea nulităţii relative prevăzute la art. 988 alin. (2), art. 990 şi 991 se aplică şi liberalităţilor deghizate sub forma unui contract cu titlu oneros sau făcute unei persoane interpuse.

(2) Sunt prezumate până la proba contrară ca fiind persoane interpuse ascendenţii, descendenţii şi soţul persoanei incapabile de a primi liberalităţi, precum şi ascendenţii şi descendenţii soţului acestei persoane.

Secţiunea a 3-a
Substituţiile fideicomisare

Art. 993. Noţiune. Dispoziţia prin care o persoană, denumită instituit, este însărcinată să administreze bunul sau bunurile care constituie obiectul liberalităţii şi să le transmită unui terţ, denumit substituit, desemnat de dispunător, nu produce efecte decât în cazul în care este permisă de lege.

Art. 994. Substituţia fideicomisară. (1) O liberalitate poate fi grevată de o sarcină care constă în obligaţia instituitului, donatar sau legatar, de a administra bunurile care constituie obiectul liberalităţii şi de a le transmite, la decesul său, substituitului desemnat de dispunător.

(2) Instituitului i se aplică în mod corespunzător dispoziţiile din prezentul cod referitoare la fiduciar.

(3) Incapacităţile de a dispune se apreciază în raport cu dispunătorul, iar cele de a primi, în raport cu instituitul şi cu substituitul.

Art. 995. Efectele cu privire la bunuri. (1) Sarcina prevăzută la art. 994 produce efecte numai cu privire la bunurile care au constituit obiectul liberalităţii şi care la data decesului instituitului pot fi identificate şi se află în patrimoniul său.

(2) Atunci când liberalitatea are ca obiect valori mobiliare, sarcina produce efecte şi asupra valorilor mobiliare care le înlocuiesc.

(3) Dacă liberalitatea are ca obiect drepturi supuse formalităţilor de publicitate, sarcina trebuie să respecte aceleaşi formalităţi. În cazul imobilelor, sarcina este supusă notării în cartea funciară.

Art. 996. Drepturile substituitului. (1) Drepturile substituitului se nasc la moartea instituitului.

(2) Substituitul dobândeşte bunurile care constituie obiectul liberalităţii ca efect al voinţei dispunătorului.

(3) Substituitul nu poate fi, la rândul său, supus obligaţiei de administrare şi de transmitere a bunurilor.

Art. 997. Garanţiile şi asigurările. În vederea executării sarcinii, dispunătorul poate impune instituitului constituirea de garanţii şi încheierea unor contracte de asigurare.

Art. 998. Imputarea sarcinii asupra cotităţii disponibile. Dacă instituitul este moştenitor rezervatar al dispunătorului, sarcina nu poate încălca rezerva sa succesorală.

Art. 999. Acceptarea donaţiei după decesul dispunătorului. Oferta de donaţie făcută substituitului poate fi acceptată de acesta şi după decesul dispunătorului.

Art. 1.000. Ineficacitatea substituţiei. Atunci când substituitul predecedează instituitului sau renunţă la beneficiul liberalităţii, bunul revine instituitului, cu excepţia cazului în care s-a prevăzut că bunul va fi cules de moştenitorii substituitului ori a fost desemnat un al doilea substituit.

Secţiunea a 4-a
Liberalităţile reziduale

Art. 1.001. Noţiune. Dispunătorul poate stipula ca substituitul să fie gratificat cu ceea ce rămâne, la data decesului instituitului, din donaţiile sau legatele făcute în favoarea acestuia din urmă.

Art. 1.002. Dreptul de dispoziţie al instituitului. Liberalitatea reziduală nu îl împiedică pe instituit să încheie acte cu titlu oneros şi nici să reţină bunurile ori sumele obţinute în urma încheierii acestora.

Art. 1.003. Interdicţia de a dispune cu titlu gratuit. (1) Instituitul nu poate dispune prin testament de bunurile care au constituit obiectul unei liberalităţi reziduale.

(2) Dispunătorul poate interzice instituitului să dispună de bunuri prin donaţie. Cu toate acestea, atunci când este moştenitor rezervatar al dispunătorului, instituitul păstrează posibilitatea de a dispune prin acte între vii sau pentru cauză de moarte de bunurile care au constituit obiectul donaţiilor imputate asupra rezervei sale succesorale.

Art. 1.004. Independenţa patrimonială a instituitului. Instituitul nu este ţinut să dea socoteală dispunătorului ori moştenitorilor acestuia.

Art. 1.005. Aplicarea regulilor substituţiei fideicomisare. Dispoziţiile prevăzute la art. 995, art. 996 alin. (2), art. 997, 999 şi 1.000 sunt aplicabile liberalităţilor reziduale.

Secţiunea a 5-a
Revizuirea condiţiilor şi sarcinilor

Art. 1.006. Domeniul de aplicare. Dacă, din cauza unor situaţii imprevizibile şi neimputabile beneficiarului, survenite acceptării liberalităţii, îndeplinirea condiţiilor sau executarea sarcinilor care afectează liberalitatea a devenit extrem de dificilă ori excesiv de oneroasă pentru beneficiar, acesta poate cere revizuirea sarcinilor sau a condiţiilor.

Art. 1.007. Soluţionarea cererii de revizuire. (1) Cu respectarea, pe cât posibil, a voinţei dispunătorului, instanţa de judecată sesizată cu cererea de revizuire poate să

dispună modificări cantitative sau calitative ale condiţiilor sau ale sarcinilor care afectează liberalitatea ori să le grupeze cu acelea similare provenind din alte liberalităţi.

(2) Instanţa de judecată poate autoriza înstrăinarea parţială sau totală a obiectului liberalităţii, stabilind ca preţul să fie folosit în scopuri conforme cu voinţa dispunătorului, precum şi orice alte măsuri care să menţină pe cât posibil destinaţia urmărită de acesta.

Art. 1.008. Înlăturarea efectelor revizuirii. Dacă motivele care au determinat revizuirea condiţiilor sau a sarcinilor nu mai subzistă, persoana interesată poate cere înlăturarea pentru viitor a efectelor revizuirii.

Secţiunea a 6-a
Dispoziţii speciale

Art. 1.009. Clauzele considerate nescrise. (1) Este considerată nescrisă clauza prin care, sub sancţiunea desfiinţării liberalităţii sau restituirii obiectului acesteia, beneficiarul este obligat să nu conteste validitatea unei clauze de inalienabilitate ori să nu solicite revizuirea condiţiilor sau a sarcinilor.

(2) De asemenea, este considerată nescrisă dispoziţia testamentară prin care se prevede dezmoştenirea ca sancţiune pentru încălcarea obligaţiilor prevăzute la alin. (1) sau pentru contestarea dispoziţiilor din testament care aduc atingere drepturilor moştenitorilor rezervatari ori sunt contrare ordinii publice sau bunelor moravuri.

Art. 1.010. Confirmarea liberalităţilor. Confirmarea unei liberalităţi de către moştenitorii universali ori cu titlu universal ai dispunătorului atrage renunţarea la dreptul de a opune viciile de formă sau orice alte motive de nulitate, fără ca prin această renunţare să se prejudicieze drepturile terţilor.

Capitolul II
Donaţia

Secţiunea 1
Încheierea contractului

Art. 1.011. Forma donaţiei. (1) Donaţia se încheie prin înscris autentic, sub sancţiunea nulităţii absolute.

(2) Nu sunt supuse dispoziţiei alin. (1) donaţiile indirecte, cele deghizate şi darurile manuale.

(3) Bunurile mobile care constituie obiectul donaţiei trebuie enumerate şi evaluate într-un înscris, chiar sub semnătură privată, sub sancţiunea nulităţii absolute a donaţiei.

(4) Bunurile mobile corporale cu o valoare de până la 25.000 lei pot face obiectul unui dar manual, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege. Darul manual se încheie valabil prin acordul de voinţe al părţilor, însoţit de tradiţiunea bunului.

• **LPA.** *Art. 94. Plafonul valoric al bunurilor mobile corporale prevăz. la art. 1.011 alin. (4) NCC va fi actualizat periodic, prin H.G.*

Art. 1.012. Înregistrarea donaţiei autentice. În scop de informare a persoanelor care justifică existenţa unui interes legitim, notarul care autentifică un contract de donaţie are obligaţia să înscrie de îndată acest contract în registrul naţional notarial, ţinut în format electronic, potrivit legii. Dispoziţiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

Art. 1.013. Formarea contractului. (1) Oferta de donaţie poate fi revocată cât timp ofertantul nu a luat cunoştinţă de acceptarea destinatarului. Incapacitatea sau decesul ofertantului atrage caducitatea acceptării.

(2) Oferta nu mai poate fi acceptată după decesul destinatarului ei. Moştenitorii destinatarului pot însă comunica acceptarea făcută de acesta.

(3) Oferta de donaţie făcută unei persoane lipsite de capacitate de exerciţiu se acceptă de către reprezentantul legal.

(4) Oferta de donaţie făcută unei persoane cu capacitate de exerciţiu restrânsă poate fi acceptată de către aceasta, cu încuviinţarea ocrotitorului legal.

Art. 1.014. Promisiunea de donaţie. (1) Sub sancţiunea nulităţii absolute, promisiunea de donaţie este supusă formei autentice.

(2) În caz de neexecutare din partea promitentului, promisiunea de donaţie nu conferă beneficiarului decât dreptul de a pretinde daune-interese echivalente cu cheltuielile pe care le-a făcut şi avantajele pe care le-a acordat terţilor în considerarea promisiunii.

Art. 1.015. Principiul irevocabilităţii. (1) Donaţia nu este valabilă atunci când cuprinde clauze ce permit donatorului să o revoce prin voinţa sa.

(2) Astfel, este lovită de nulitate absolută donaţia care:

a) este afectată de o condiţie a cărei realizare depinde exclusiv de voinţa donatorului;

b) impune donatarului plata datoriilor pe care donatorul le-ar contracta în viitor, dacă valoarea maximă a acestora nu este determinată în contractul de donaţie;

c) conferă donatorului dreptul de a denunţa unilateral contractul;

d) permite donatorului să dispună în viitor de bunul donat, chiar dacă donatorul moare fără să fi dispus de acel bun. Dacă dreptul de a dispune vizează doar o parte din bunurile donate, nulitatea operează numai în privinţa acestei părţi.

Art. 1.016. Întoarcerea convenţională. (1) Contractul poate să prevadă întoarcerea bunurilor dăruite, fie pentru cazul când donatarul ar predeceda donatorului, fie pentru cazul când atât donatarul, cât şi descendenţii săi ar predeceda donatorului.

(2) În cazul în care donaţia are ca obiect bunuri supuse unor formalităţi de publicitate, atât dreptul donatarului, cât şi dreptul de întoarcere sunt supuse acestor formalităţi.

Secţiunea a 2-a
Efectele donaţiei

Art. 1.017. Răspunderea donatorului. În executarea donaţiei, dispunătorul răspunde numai pentru dol şi culpă gravă.

Art. 1.018. Garanţia contra evicţiunii. (1) Donatorul nu răspunde pentru evicţiune decât dacă a promis expres garanţia sau dacă evicţiunea decurge din fapta sa ori dintr-o împrejurare care afectează dreptul transmis, pe care a cunoscut-o şi nu a comunicat-o donatarului la încheierea contractului.

(2) În cazul donaţiei cu sarcini, în limita valorii acestora, donatorul răspunde pentru evicţiune ca şi vânzătorul.

Art. 1.019. Garanţia contra viciilor ascunse. (1) Donatorul nu răspunde pentru viciile ascunse ale bunului donat.

(2) Totuşi, dacă a cunoscut viciile ascunse şi nu le-a adus la cunoştinţa donatarului la încheierea contractului, donatorul este ţinut să repare prejudiciul cauzat donatarului prin aceste vicii.

(3) În cazul donaţiei cu sarcini, în limita valorii acestora, donatorul răspunde pentru viciile ascunse ca şi vânzătorul.

Secţiunea a 3-a
Revocarea donaţiei

§1. Dispoziţii comune

Art. 1.020. Cauzele de revocare. Donaţia poate fi revocată pentru ingratitudine şi pentru neexecutarea fără justificare a sarcinilor la care s-a obligat donatarul.

• LPA. *Art. 96. Art. 829 CC 1864 nu se aplică în cazul în care copilul s-a născut după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 1.021. Modul de operare. Revocarea pentru ingratitudine şi pentru neîndeplinirea sarcinilor nu operează de drept.

Art. 1.022. Revocarea promisiunii de donaţie. (1) Promisiunea de donaţie se revocă de drept dacă anterior executării sale se iveşte unul dintre cazurile de revocare pentru ingratitudine prevăzute la art. 1023.

(2) De asemenea, promisiunea de donaţie se revocă de drept şi atunci când, anterior executării sale, situaţia materială a promitentului s-a deteriorat într-o asemenea măsură încât executarea promisiunii a devenit excesiv de oneroasă pentru acesta ori promitentul a devenit insolvabil.

§2. Revocarea pentru ingratitudine

Art. 1.023. Cazuri. Donaţia se revocă pentru ingratitudine în următoarele cazuri:

a) dacă donatarul a atentat la viaţa donatorului, a unei persoane apropiate lui sau, ştiind că alţii intenţionează să atenteze, nu l-a înştiinţat;

b) dacă donatarul se face vinovat de fapte penale, cruzimi sau injurii grave faţă de donator;

c) dacă donatarul refuză în mod nejustificat să asigure alimente donatorului ajuns în nevoie, în limita valorii actuale a bunului donat, ţinându-se însă seama de starea în care se afla bunul la momentul donaţiei.

Art. 1.024. Cererea de revocare. (1) Dreptul la acţiunea prin care se solicită revocarea pentru ingratitudine se prescrie în termen de un an din ziua în care donatorul a ştiut că donatarul a săvârşit fapta de ingratitudine.

(2) Acţiunea în revocare pentru ingratitudine poate fi exercitată numai împotriva donatarului. Dacă donatarul moare după introducerea acţiunii, aceasta poate fi continuată împotriva moştenitorilor.

(3) Cererea de revocare nu poate fi introdusă de moştenitorii donatorului, cu excepţia cazului în care donatorul a decedat în termenul prevăzut la alin. (1) fără să îl fi iertat pe donatar. De asemenea, moştenitorii pot introduce acţiunea în revocare în termen de un an de la data morţii donatorului, dacă acesta a decedat fără să fi cunoscut cauza de revocare.

(4) Acţiunea pornită de donator poate fi continuată de moştenitorii acestuia.

Art. 1.025. Efectele generale ale revocării. (1) În caz de revocare pentru ingratitudine, dacă restituirea în natură a bunului donat nu este posibilă, donatarul va fi obligat să plătească valoarea acestuia, socotită la data soluţionării cauzei.

(2) În urma revocării donaţiei pentru ingratitudine, donatarul va fi obligat să restituie fructele pe care le-a perceput începând cu data introducerii cererii de revocare a donaţiei.

Art. 1.026. Efectele speciale ale revocării. Revocarea pentru ingratitudine nu are niciun efect în privinţa drepturilor reale asupra bunului donat dobândite de la donatar, cu titlu oneros, de către terţii de bună-credinţă şi nici asupra garanţiilor constituite în favoarea acestora. În cazul bunurilor supuse unor formalităţi de publicitate, dreptul terţului trebuie să fi fost înscris anterior înregistrării cererii de revocare în registrele de publicitate aferente.

§3. Revocarea pentru neexecutarea sarcinii

Art. 1.027. Acţiunile în caz de neexecutare a sarcinii. (1) Dacă donatarul nu îndeplineşte sarcina la care s-a obligat, donatorul sau succesorii săi în drepturi pot cere fie executarea sarcinii, fie revocarea donaţiei.

(2) În cazul în care sarcina a fost stipulată în favoarea unui terţ, acesta poate cere numai executarea sarcinii.

(3) Dreptul la acţiunea prin care se solicită executarea sarcinii sau revocarea donaţiei se prescrie în termen de 3 ani de la data la care sarcina trebuia executată.

Art. 1.028. Întinderea obligaţiei de executare. Donatarul este ţinut să îndeplinească sarcina numai în limita valorii bunului donat, actualizată la data la care sarcina trebuia îndeplinită.

Art. 1.029. Efecte. Când donaţia este revocată pentru neîndeplinirea sarcinilor, bunul reintră în patrimoniul donatorului liber de orice drepturi constituite între timp asupra lui, sub rezerva dispoziţiilor art. 1.648.

Secţiunea a 4-a
Donaţiile făcute viitorilor soţi în vederea căsătoriei şi donaţiile între soţi

Art. 1.030. Caducitatea donaţiilor. Donaţiile făcute viitorilor soţi sau unuia dintre ei, sub condiţia încheierii căsătoriei, nu produc efecte în cazul în care căsătoria nu se încheie.

Art. 1.031. Revocabilitatea donaţiei între soţi. Orice donaţie încheiată între soţi este revocabilă numai în timpul căsătoriei.

Art. 1.032. Nulitatea donaţiei între soţi. Nulitatea căsătoriei atrage nulitatea relativă a donaţiei făcute soţului de rea-credinţă.

Art. 1.033. Donaţiile simulate. (1) Este lovită de nulitate orice simulaţie în care donaţia reprezintă contractul secret în scopul de a eluda revocabilitatea donaţiilor între soţi.

(2) Este prezumată persoană interpusă, până la proba contrară, orice rudă a donatarului la a cărei moştenire acesta ar avea vocaţie în momentul donaţiei şi care nu a rezultat din căsătoria cu donatorul.

Capitolul III
Testamentul

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 1.034. Noţiune. Testamentul este actul unilateral, personal şi revocabil prin care o persoană, numită testator, dispune, în una dintre formele cerute de lege, pentru timpul când nu va mai fi în viaţă.

Art. 1.035. Conţinutul testamentului. Testamentul conţine dispoziţii referitoare la patrimoniul succesoral sau la bunurile ce fac parte din acesta, precum şi la desemnarea directă sau indirectă a legatarului. Alături de aceste dispoziţii sau chiar şi în lipsa unor asemenea dispoziţii, testamentul poate să conţină dispoziţii referitoare la partaj, revocarea dispoziţiilor testamentare anterioare, dezmoştenire, numirea de executori testamentari, sarcini impuse legatarilor sau moştenitorilor legali şi alte dispoziţii care produc efecte după decesul testatorului.

Art. 1.036. Testamentul reciproc. Sub sancţiunea nulităţii absolute a testamentului, două sau mai multe persoane nu pot dispune, prin acelaşi testament, una în favoarea celeilalte sau în favoarea unui terţ.

Art. 1.037. Proba testamentului. (1) Orice persoană care pretinde un drept ce se întemeiază pe un testament trebuie să dovedească existenţa şi conţinutul lui în una dintre formele prevăzute de lege.

(2) Dacă testamentul a dispărut printr-un caz fortuit sau de forţă majoră ori prin fapta unui terţ, fie după moartea testatorului, fie în timpul vieţii sale, însă fără ca acesta să îi fi cunoscut dispariţia, valabilitatea formei şi cuprinsul testamentului vor putea fi dovedite prin orice mijloc de probă.

Art. 1.038. Consimţământul testatorului. (1) Testamentul este valabil numai dacă testatorul a avut discernământ şi consimţământul său nu a fost viciat.

(2) Dolul poate atrage anularea testamentului chiar dacă manoperele dolosive nu au fost săvârşite de beneficiarul dispoziţiilor testamentare şi nici nu au fost cunoscute de către acesta.

Art. 1.039. Interpretarea testamentului. (1) Regulile de interpretare a contractelor sunt aplicabile şi testamentului, în măsura în care sunt compatibile cu caracterele juridice ale acestuia.

(2) Elementele extrinseci înscrisului testamentar pot fi folosite numai în măsura în care se sprijină pe cele intrinseci.

(3) Legatul în favoarea creditorului nu este prezumat a fi făcut în compensaţia creanţei sale.

Secţiunea a 2-a
Formele testamentului

Art. 1.040. Formele testamentului ordinar. Testamentul ordinar poate fi olograf sau autentic.

Art. 1.041. Testamentul olograf. Sub sancţiunea nulităţii absolute, testamentul olograf trebuie scris în întregime, datat şi semnat de mâna testatorului.

Art. 1.042. Deschiderea testamentului olograf. (1) Înainte de a fi executat, testamentul olograf se va prezenta unui notar public pentru a fi vizat spre neschimbare.

(2) În cadrul procedurii succesorale, notarul public procedează, în condiţiile legii speciale, la deschiderea şi validarea testamentului olograf şi îl depune în dosarul succesoral. Deschiderea testamentului şi starea în care se găseşte se constată prin proces-verbal.

(3) Cei interesaţi pot primi, după vizarea spre neschimbare, pe cheltuiala lor, copii legalizate ale testamentului olograf.

(4) După finalizarea procedurii succesorale, originalul testamentului se predă legatarilor, potrivit înţelegerii dintre ei, iar în lipsa acesteia, persoanei desemnate prin hotărâre judecătorească.

Art. 1.043. Testamentul autentic. (1) Testamentul este autentic dacă a fost autentificat de un notar public sau de o altă persoană învestită cu autoritate publică de către stat, potrivit legii.

(2) Cu ocazia autentificării, testatorul poate fi asistat de unul sau de 2 martori.

Art. 1.044. Întocmirea testamentului autentic. (1) Testatorul îşi dictează dispoziţiile în faţa notarului, care se îngrijeşte de scrierea actului şi apoi i-l citeşte sau, după caz, i-l dă să îl citească, menţionându-se expres îndeplinirea acestor formalităţi. Dacă dispunătorul îşi redactase deja actul de ultimă voinţă, testamentul autentic îi va fi citit de către notar.

(2) După citire, dispunătorul trebuie să declare că actul exprimă ultima sa voinţă.

(3) Testamentul este apoi semnat de către testator, iar încheierea de autentificare de către notar.

Art. 1.045. Autentificarea în situaţii particulare. (1) În cazul acelora care, din pricina infirmităţii, a bolii sau din orice alte cauze, nu pot semna, notarul public, îndeplinind actul, va face menţiune despre această împrejurare în încheierea pe care o întocmeşte, menţiunea astfel făcută ţinând loc de semnătură. Menţiunea va fi citită testatorului de către notar, în prezenţa a 2 martori, această formalitate suplinind absenţa semnăturii testatorului.

(2) Declaraţia de voinţă a surdului, mutului sau surdomutului, ştiutori de carte, se va da în scris în faţa notarului public, prin înscrierea de către parte, înaintea semnăturii, a menţiunii „consimt la prezentul act, pe care l-am citit".

(3) Dacă surdul, mutul sau surdomutul este, din orice motiv, în imposibilitate de a scrie, declaraţia de voinţă se va lua prin interpret, dispoziţiile alin. (1) aplicându-se în mod corespunzător.

(4) Pentru a lua consimţământul unui nevăzător, notarul public va întreba dacă a auzit bine când i s-a citit cuprinsul testamentului, consemnând aceasta în încheierea de autentificare.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. nr. 36/1995: „Art. 96. (1) Declaraţia de voinţă a surdului, mutului sau surdomutului, ştiutori de carte, se va da în scris în faţa notarului public, prin înscrierea de către parte, înaintea semnăturii, a menţiunii «consimt la prezentul act, pe care l-am citit». (2) Dacă surdul, mutul sau surdomutul se găsesc din orice motiv în imposibilitate de a scrie, declaraţia de voinţă se va lua prin interpret. (3) Pentru a lua consimţământul unui nevăzător, notarul public va întreba dacă a auzit bine când i s-a citit înscrisul şi dacă cele auzite reprezintă voinţa sa, consemnând acestea în încheierea de autentificare.* **Art. 97.** *(1) În cazul acelora care,*

din pricina infirmităţii, a bolii sau din orice alte cauze, nu pot semna, notarul public, îndeplinind actul, va lua consimţământul numai în prezenţa a 2 martori-asistenţi, această formalitate suplinind absenţa semnăturii părţii. (2) Martorii-asistenţi vor fi identificaţi şi vor semna actul, iar în încheierea de autentificare se va face menţiunea că aceştia au fost prezenţi la citirea actului de către părţi sau, după caz, de către notarul public şi la luarea consimţământului. (3) Nu poate fi martor-asistent persoana care: a) nu a împlinit 18 ani; b) figurează în act ca parte sau ca beneficiar; c) din cauza unei deficienţe psihice sau fizice nu este aptă; d) este neştiutoare de carte sau, din orice motiv, nu poate semna".

Art. 1.046. Înregistrarea testamentului autentic. În scop de informare a persoanelor care justifică existenţa unui interes legitim, notarul care autentifică testamentul are obligaţia să îl înscrie, de îndată, în Registrul naţional notarial ţinut în format electronic, potrivit legii. Informaţii cu privire la existenţa unui testament se pot da numai după decesul testatorului.

• LPA. *Art. 95. Înlăturarea efectelor nedemnităţii prin testament autentic sau printr-un act autentic notarial este supusă înscrierii în Registrul naţional notarial prevăz. la art. 1.046 NCC.*

Art. 1.047. Testamentele privilegiate. (1) Se poate întocmi în mod valabil un testament în următoarele situaţii speciale:

a) în faţa unui funcţionar competent al autorităţii civile locale, în caz de epidemii, catastrofe, războaie sau alte asemenea împrejurări excepţionale;

b) în faţa comandantului vasului sau a celui care îl înlocuieşte, dacă testatorul se află la bordul unui vas sub pavilionul României, în cursul unei călătorii maritime sau fluviale. Testamentul întocmit la bordul unei aeronave este supus aceloraşi condiţii;

c) în faţa comandantului unităţii militare ori a celui care îl înlocuieşte, dacă testatorul este militar sau, fără a avea această calitate, este salariat ori prestează servicii în cadrul forţelor armate ale României şi nu se poate adresa unui notar public;

d) în faţa directorului, medicului şef al instituţiei sanitare sau a medicului şef al serviciului ori, în lipsa acestora, în faţa medicului de gardă, cât timp dispunătorul este internat într-o instituţie sanitară în care notarul public nu are acces.

(2) În toate cazurile prevăzute la alin. (1) este obligatoriu ca testamentul să se întocmească în prezenţa a 2 martori.

(3) Testamentul privilegiat se semnează de testator, de agentul instrumentator şi de cei 2 martori. Dacă testatorul sau unul dintre martori nu poate semna, se va face menţiune despre cauza care l-a împiedicat să semneze.

(4) Dispoziţiile alin. (3) sunt prevăzute sub sancţiunea nulităţii absolute.

(5) Prevederile art. 1.042 se aplică în mod corespunzător şi în privinţa testamentului privilegiat.

Art. 1.048. Caducitatea testamentelor privilegiate. (1) Testamentul privilegiat devine caduc la 15 zile de la data când dispunătorul ar fi putut să testeze în vreuna dintre formele ordinare. Termenul se suspendă dacă testatorul a ajuns într-o stare în care nu îi este cu putinţă să testeze.

(2) Prevederile alin. (1) nu se aplică dispoziţiei testamentare prin care se recunoaşte un copil.

Art. 1.049. Testamentul sumelor şi valorilor depozitate. (1) Dispoziţiile testamentare privind sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare depuse la instituţii specializate sunt valabile cu respectarea condiţiilor de formă prevăzute de legile speciale aplicabile acestor instituţii.

(2) Instituţiile specializate nu vor putea proceda la predarea legatului având ca obiect sume de bani, valori sau titluri de valoare decât în baza hotărârii judecătoreşti ori a certificatului de moştenitor care constată valabilitatea dispoziţiei testamentare şi calitatea de legatar, prevederile referitoare la raport şi reducţiune fiind aplicabile.

(3) Instituţiile de credit au obligaţia ca, la instituirea de către clienţii acestora a unei dispoziţii testamentare, să comunice, de îndată, menţiunea acesteia în registrul prevăzut la art. 1.046.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***OMJ nr. 1903/C/2011*** *priv. condiţiile de formă necesare pentru valabilitatea dispoziţiilor testamentare privind sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare depuse de clienţii instituţiilor de credit (M. Of. nr. 684 din 27 septembrie 2011): „**Art. 1.** (1) Deponentul unor sume de bani, valori sau titluri de valoare la o instituţie de credit poate dispune de acestea, pentru cauza de moarte, printr-o dispoziţie testamentară cuprinsă în cadrul convenţiei încheiate cu instituţia de credit. (2) Dispoziţia testamentară întocmită în condiţiile arătate la alin. (1) poate avea ca obiect numai sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare depuse de testator la acea instituţie de credit. **Art. 2.** (1) Sub sancţiunea nulităţii absolute, testatorul va completa prin scriere olografă clauza cuprinzând dispoziţia testamentară, prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin. (2) Dispoziţia testamentară cuprinde desemnarea directă sau indirectă a beneficiarului acesteia, obiectul, semnătura testatorului, precum şi data întocmirii. (3) În cazul în care testatorul nu poate completa prin scriere olografă clauza cuprinzând dispoziţia testamentară, acesta va fi îndrumat de către funcţionarii instituţiei de credit să încheie un testament autentic. **Art. 3.** (1) Desemnarea beneficiarului clauzei testamentare trebuie să conţină suficiente elemente de identificare, astfel încât acesta să poată fi determinat sau determinabil la momentul deschiderii moştenirii. (2) Atunci când este posibil, beneficiarul/beneficiarii dispoziţiei testamentare va fi identificat/vor fi identificaţi prin următoarele elemente: numele şi prenumele, domiciliul sau reşedinţa ori, pentru persoane juridice, denumirea şi sediul lor. De asemenea, clauza testamentară va cuprinde şi codul numeric personal sau, în cazul persoanelor juridice, atributele de identificare ale acestora, dacă acestea sunt cunoscute de testator. **Art. 4.** Dispoziţia testamentară se completează, se semnează şi se datează de către testator numai în prezenţa a 2 funcţionari ai instituţiei de credit, special împuterniciţi în acest scop, care semnează convenţia alături de testator. **Art. 5.** (1) Instituţia de credit are obligaţia de a comunica de îndată Uniunii Naţionale a Notarilor Publici datele necesare înscrierii dispoziţiei testamentare în Registrul naţional notarial. (2) Dispoziţiile prevăzute la alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi în cazul modificării, revocării sau al retractării revocării dispoziţiei testamentare de către testator, precum şi în cazul în care, până la data decesului testatorului, contul curent, depozitul sau alt instrument bancar în care au fost depuse de către acesta sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare a fost lichidat. (3) Procedura comunicării şi înscrierii datelor în Registrul naţional notarial se stabileşte de către UNNPR şi va fi adusă la cunoştinţa instituţiilor de credit prin postarea pe pagina de internet a acesteia. **Art. 6.** Instituţia de credit va putea proceda la predarea legatului al cărui obiect îl constituie sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare numai în baza hotărârii judecătoreşti sau, după caz, a certificatului de moştenitor prin care se constată valabilitatea dispoziţiei testamentare şi calitatea de legatar. **Art. 7.** Instituţia de credit are obligaţia de a furniza de îndată, la solicitarea instanţei de judecată sau a notarului public, în cadrul dezbaterii procedurii succesorale, toate informaţiile cu privire la sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare depuse de către defunct. **Art. 8.** Prevederile prezentului ordin se duc la îndeplinire de către instituţiile de credit şi de UNNPR.*

Anexă

Cuprinsul dispoziției testamentare încorporate în convenția încheiată cu instituția de credit

Subsemnatul ..., domiciliat în ..., str. ... nr. ... bl. ..., sc. ..., et. ..., ap. ..., sectorul/județul ..., posesor al ... seria ... nr. ..., cod numeric personal ..., eliberat la data de ... de către ..., în cazul morții mele dispun următoarele:

Las ...[1] ce se va găsi în patrimoniul meu la data decesului și care face obiectul prezentei convenții încheiate cu ...[2] lui ... (numele sau, după caz, denumirea) ..., domiciliat în/având sediul în ..., str. ... nr. ..., bl. ..., sc. ..., et. ..., ap. ..., sectorul/județul ..., posesor al ... seria ... nr. ..., cod numeric personal ..., alte atribute de identificare ..., pe care îl institui în temeiul art. 986 și 1.049 din L. nr. 287/2009 privind Cod civil, rep., legatar cu titlu particular.

Data:

Semnătura:

---

[1] Se completează cu suma de bani, valoarea sau titlul de valoare depus la instituția de credit.

[2] Se completează cu denumirea instituției de credit".

Art. 1.050. Conversiunea formei testamentare. Un testament nul din cauza unui viciu de formă produce efecte dacă îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru altă formă testamentară.

Secțiunea a 3-a
Revocarea voluntară a testamentului

Art. 1.051. Revocarea voluntară expresă. (1) Un testament nu poate fi revocat expres, în tot sau în parte, decât printr-un act autentic notarial sau printr-un testament ulterior.

(2) Testamentul care revocă un testament anterior poate fi întocmit într-o formă diferită de aceea a testamentului revocat.

(3) Revocarea expresă a testamentului făcută printr-un act autentic notarial sau printr-un testament autentic se va înscrie de îndată de către notar în registrul național notarial prevăzut la art. 1.046.

Art. 1.052. Revocarea voluntară tacită. (1) Testatorul poate revoca testamentul olograf și prin distrugerea, ruperea sau ștergerea sa. Ștergerea unei dispoziții a testamentului olograf de către testator implică revocarea acelei dispoziții. Modificările realizate prin ștergere se semnează de către testator.

(2) Distrugerea, ruperea sau ștergerea testamentului olograf, cunoscută de testator, atrage de asemenea revocarea, cu condiția ca acesta să fi fost în măsură să îl refacă.

(3) Testamentul ulterior nu îl revocă pe cel anterior decât în măsura în care conține dispoziții contrare sau incompatibile cu acesta. Efectele revocării nu sunt înlăturate în caz de caducitate sau revocare a testamentului ulterior.

Art. 1.053. Retractarea revocării. (1) Dispoziția revocatorie poate fi retractată în mod expres prin act autentic notarial sau prin testament.

(2) Retractarea unei dispoziții revocatorii înlătură efectele revocării, cu excepția cazului în care testatorul și-a manifestat voința în sens contrar sau dacă această intenție a testatorului rezultă din împrejurările concrete. Dispozițiile art. 1.051 alin. (3) rămân aplicabile.

(3) Retractarea unei dispoziții revocatorii făcută printr-un act autentic notarial sau printr-un testament autentic se va înscrie de îndată de către notar în registrul național notarial prevăzut la art. 1.046.

Secţiunea a 4-a
Legatul

§1. Categorii de legate

Art. 1.054. Clasificarea legatelor. (1) Legatele sunt universale, cu titlu universal sau cu titlu particular.

(2) Legatul poate fi pur şi simplu, cu termen, sub condiţie sau cu sarcină.

Art. 1.055. Legatul universal. Legatul universal este dispoziţia testamentară care conferă uneia sau mai multor persoane vocaţie la întreaga moştenire.

Art. 1.056. Legatul cu titlu universal. (1) Legatul cu titlu universal este dispoziţia testamentară care conferă uneia sau mai multor persoane vocaţie la o fracţiune a moştenirii.

(2) Prin fracţiune a moştenirii se înţelege:

a) fie proprietatea unei cote-părţi din aceasta;

b) fie un dezmembrământ al proprietăţii asupra totalităţii sau a unei cote-părţi din moştenire;

c) fie proprietatea sau un dezmembrământ asupra totalităţii ori asupra unei cote-părţi din universalitatea bunurilor determinate după natura sau provenienţa lor.

Art. 1.057. Legatul cu titlu particular. Orice legat care nu este universal sau cu titlu universal este un legat cu titlu particular.

§2. Efectele legatelor

Art. 1.058. Fructele bunurilor ce constituie obiectul legatului. Legatarul are dreptul la fructele bunurilor moştenirii care i se cuvin din ziua deschiderii moştenirii sau din ziua în care legatul produce efecte în privinţa sa, cu excepţia cazului în care cel care a posedat bunurile ce constituie obiectul legatului a fost de bună-credinţă.

Art. 1.059. Drepturile legatarului cu titlu particular. (1) Legatarul cu titlu particular al unui bun individual determinat dobândeşte proprietatea acestuia de la data deschiderii moştenirii.

(2) Legatarul cu titlu particular al unor bunuri de gen este titularul unei creanţe asupra moştenirii. Dacă testatorul nu a prevăzut altfel, cel însărcinat cu executarea acestui legat este obligat a preda bunuri de calitate medie.

Art. 1.060. Sarcina excesivă a legatului cu titlu particular. (1) Dacă legatarul nu poate îndeplini sarcina cu care este grevat legatul său fără a depăşi valoarea bunurilor primite în temeiul acestuia, se va putea libera predând beneficiarului sarcinii bunurile ce i-au fost lăsate prin legat sau valoarea lor.

(2) Valoarea bunurilor lăsate prin legat şi a sarcinilor va fi aceea de la data deschiderii moştenirii.

Art. 1.061. Accesoriile bunului care constituie obiectul unui legat cu titlu particular. (1) Bunul care constituie obiectul unui legat cu titlu particular se predă cu accesoriile sale, în starea în care se găseşte la data deschiderii moştenirii.

(2) Legatul cuprinde şi dreptul la acţiunea în despăgubire pentru prejudiciul adus bunului de către un terţ după întocmirea testamentului.

(3) Legatul unui bun care, după întocmirea testamentului, a cunoscut creşteri cantitative, calitative sau valorice prin alipire, lucrări autonome, lucrări adăugate sau achiziţionarea altor bunuri în cadrul unei universalităţi se prezumă, până la proba contrară, a viza întreg bunul ori universalitatea rezultată.

Art. 1.062. Legatul rentei viagere sau al unei creanţe de întreţinere. Când obiectul legatului cuprinde o rentă viageră sau o creanţă de întreţinere, executarea acestuia este datorată din ziua deschiderii moştenirii.

Art. 1.063. Legatul alternativ. În cazul în care legatarului cu titlu particular i-a fost lăsat fie un bun, fie altul, dreptul de alegere revine celui ţinut să execute legatul, dacă testatorul nu a conferit acest drept legatarului sau unui terţ.

Art. 1.064. Legatul bunului altuia. (1) Când bunul individual determinat care a făcut obiectul unui legat cu titlu particular aparţine unei alte persoane decât testatorul şi nu este cuprins în patrimoniul acestuia la data deschiderii moştenirii, atunci se aplică dispoziţiile prezentului articol.

(2) Dacă, la data întocmirii testamentului, testatorul nu a ştiut că bunul nu este al său, legatul este anulabil.

(3) În cazul în care testatorul a ştiut că bunul nu este al său, cel însărcinat cu executarea legatului este obligat, la alegerea sa, să dea fie bunul în natură, fie valoarea acestuia de la data deschiderii moştenirii.

Art. 1.065. Legatul conjunctiv. (1) Legatul cu titlu particular este prezumat a fi conjunctiv atunci când testatorul a lăsat, prin acelaşi testament, un bun determinat individual sau generic mai multor legatari cu titlu particular, fără a preciza partea fiecăruia.

(2) În cazul legatului conjunctiv, dacă unul dintre legatari nu vrea sau nu poate să primească legatul, partea lui va profita celorlalţi legatari.

(3) Prevederile alin. (2) se aplică şi atunci când obiectul legatului conjunctiv îl constituie un dezmembrământ al dreptului de proprietate.

Art. 1.066. Cheltuielile predării legatului. În lipsa unei dispoziţii testamentare sau legale contrare, cheltuielile predării legatului sunt în sarcina moştenirii, fără ca prin aceasta să se aducă atingere rezervei succesorale.

Art. 1.067. Dreptul de preferinţă al creditorilor moştenirii faţă de legatari. (1) Creditorii moştenirii au dreptul să fie plătiţi cu prioritate faţă de legatari.

(2) Dacă legatele cu titlu particular depăşesc activul net al moştenirii, ele vor fi reduse în măsura depăşirii, la cererea creditorilor moştenirii sau a celui care este obligat să le execute.

(3) În cazul în care, fără a se cunoaşte anumite datorii sau sarcini ale moştenirii, a fost executat un legat, moştenitorul legal sau testamentar, creditorii sau orice persoană interesată poate solicita restituirea de la legatarul plătit, în măsura în care legatul urmează a fi redus.

§3. Ineficacitatea legatelor

Art. 1.068. Revocarea voluntară a legatului. (1) Legatele sunt supuse dispoziţiilor privind revocarea voluntară a testamentului.

(2) Orice înstrăinare a bunului ce constituie obiectul unui legat cu titlu particular, consimţită de către testator, chiar dacă este afectată de modalităţi, revocă implicit legatul pentru tot ceea ce s-a înstrăinat.

(3) Ineficacitatea înstrăinării nu afectează revocarea decât dacă:

a) este determinată de incapacitatea sau vicierea voinţei testatorului; ori

b) înstrăinarea reprezintă o donaţie în favoarea beneficiarului legatului şi nu s-a făcut sub condiţii sau cu sarcini substanţial diferite de acelea care afectează legatul.

(4) Distrugerea voluntară de către testator a bunului ce constituie obiectul legatului cu titlu particular revocă implicit legatul.

Art. 1.069. Revocarea judecătorească. (1) Revocarea judecătorească a legatului poate fi cerută în cazul neîndeplinirii, fără justificare, a sarcinii instituite de testator. Neîndeplinirea fortuită a sarcinii poate atrage revocarea numai dacă, potrivit voinţei testatorului, eficacitatea legatului este condiţionată de executarea sarcinii.

(2) Revocarea judecătorească a legatului poate fi solicitată şi pentru ingratitudine în următoarele cazuri:

a) dacă legatarul a atentat la viaţa testatorului, a unei persoane apropiate lui sau, ştiind că alţii intenţionează să atenteze, nu l-a înştiinţat;

b) dacă legatarul se face vinovat de fapte penale, cruzimi sau injurii grave faţă de testator ori de injurii grave la adresa memoriei testatorului.

Art. 1.070. Termenul de prescripţie. Dreptul la acţiunea în revocarea judecătorească a legatului se prescrie în termen de un an de la data la care moştenitorul a cunoscut fapta de ingratitudine sau, după caz, de la data la care sarcina trebuia executată.

Art. 1.071. Caducitatea legatului. Orice legat devine caduc atunci când:

a) legatarul nu mai este în viaţă la data deschiderii moştenirii;

b) legatarul este incapabil de a primi legatul la data deschiderii moştenirii;

c) legatarul este nedemn;

d) legatarul renunţă la legat;

e) legatarul decedează înaintea împlinirii condiţiei suspensive ce afectează legatul, dacă aceasta avea un caracter pur personal;

f) bunul ce formează obiectul legatului cu titlu particular a pierit în totalitate din motive care nu ţin de voinţa testatorului, în timpul vieţii testatorului sau înaintea împlinirii condiţiei suspensive ce afectează legatul.

Art. 1.072. Destinaţia bunurilor constituind obiectul unui legat ineficace. Ineficacitatea legatului din cauza nulităţii, revocării, caducităţii sau desfiinţării pentru nerealizarea condiţiei suspensive ori pentru îndeplinirea condiţiei rezolutorii profită moştenitorilor ale căror drepturi succesorale ar fi fost micşorate sau, după caz, înlăturate prin existenţa legatului sau care aveau obligaţia să execute legatul.

Art. 1.073. Regimul legatului-sarcină. Cu excepţia cazului prevăzut la art. 1.071 lit. f), caducitatea sau revocarea judecătorească a unui legat grevat cu un legat-sarcină în favoarea unui terţ nu atrage ineficacitatea acestui din urmă legat. Moştenitorii care beneficiază de ineficacitatea legatului sunt obligaţi să execute legatul-sarcină.

Secţiunea a 5-a
Dezmoştenirea

Art. 1.074. Noţiune. (1) Dezmoştenirea este dispoziţia testamentară prin care testatorul îi înlătură de la moştenire, în tot sau în parte, pe unul sau mai mulţi dintre moştenitorii săi legali.

(2) Dezmoştenirea este directă atunci când testatorul dispune prin testament înlăturarea de la moştenire a unuia sau mai multor moştenitori legali şi indirectă atunci când testatorul instituie unul sau mai mulţi legatari.

Art. 1.075. Efectele. (1) În cazul dezmoştenirii soţului supravieţuitor, moştenitorii din clasa cu care acesta vine în concurs culeg partea din moştenire rămasă după atribuirea cotei cuvenite soţului supravieţuitor ca urmare a dezmoştenirii.

(2) Dacă, în urma dezmoştenirii, pe lângă soţul supravieţuitor, vin la moştenire atât cel dezmoştenit, cât şi acela care beneficiază de dezmoştenire, acesta din urmă culege partea rămasă după atribuirea cotei soţului supravieţuitor şi a cotei celui dezmoştenit.

(3) Atunci când, în urma dezmoştenirii, un moştenitor primeşte o cotă inferioară cotei sale legale, moştenitorul cu care vine în concurs culege partea care ar fi revenit celui dezmoştenit.

(4) Dacă, în urma dezmoştenirii, o persoană este înlăturată total de la moştenire, cota ce i s-ar fi cuvenit se atribuie moştenitorilor cu care ar fi venit în concurs sau, în lipsa acestora, moştenitorilor subsecvenţi.

(5) Dispoziţiile prevăzute la alin. (1)-(4) nu pot profita persoanelor incapabile de a primi legate.

Art. 1.076. Nulitatea. (1) Dispoziţia testamentară prin care moştenitorii legali au fost dezmoşteniţi este supusă cauzelor de nulitate, absolută sau relativă, prevăzute de lege.

(2) Termenul de prescripţie a dreptului la acţiunea în anulare curge de la data la care cei dezmoşteniţi au luat cunoştinţă de dispoziţia testamentară prin care au fost înlăturaţi de la moştenire, dar nu mai devreme de data deschiderii moştenirii.

Secţiunea a 6-a
Execuţiunea testamentară

Art. 1.077. Desemnarea şi misiunea executorului. (1) Testatorul poate numi una sau mai multe persoane, conferindu-le împuternicirea necesară executării dispoziţiilor testamentare. Executorul testamentar poate fi desemnat şi de către un terţ determinat prin testament.

(2) Dacă au fost desemnaţi mai mulţi executori testamentari, oricare dintre ei poate acţiona fără concursul celorlalţi, cu excepţia cazului în care testatorul a dispus altfel sau le-a împărţit atribuţiile.

(3) Puterile executorului testamentar pot fi exercitate de la data acceptării misiunii prin declaraţie autentică notarială.

Art. 1.078. Capacitatea executorului. Persoana lipsită de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă nu poate fi executor testamentar.

Art. 1.079. Dreptul de administrare. (1) Executorul testamentar are dreptul să administreze patrimoniul succesoral pe o perioadă de cel mult 2 ani de la data deschiderii moştenirii, chiar dacă testatorul nu i-a conferit în mod expres acest drept.

(2) Prin testament, dreptul de administrare poate fi restrâns doar la o parte din patrimoniul succesoral sau la un termen mai scurt.

(3) Termenul de 2 ani poate fi prelungit de instanţa de judecată, pentru motive temeinice, prin acordarea unor termene succesive de câte un an.

• **LPA.** *Art. 97. Execuţiunile testamentare începute înainte de data intrării în vigoare a NCC nu pot dura mai mult de 2 ani calculaţi de la această dată, cu posibilitatea de prelungire în condiţiile art. 1.079 alin. (3) NCC.*

Art. 1.080. Puterile executorului. (1) Executorul testamentar:

a) va cere, în condiţiile legii, punerea sigiliilor, dacă printre moştenitori sunt şi minori, persoane puse sub interdicţie judecătorească sau dispărute;

b) va stărui a se face inventarul bunurilor moştenirii în prezenţa sau cu citarea moştenitorilor;

c) va cere instanţei să încuviinţeze vânzarea bunurilor, în lipsă de sume suficiente pentru executarea legatelor. Instanţa va putea încuviinţa vânzarea imobilelor succesorale numai dacă nu există moştenitori rezervatari;

d) va depune diligenţe pentru executarea testamentului, iar în caz de contestaţie, pentru a apăra validitatea sa;

e) va plăti datoriile moştenirii dacă a fost împuternicit în acest sens prin testament. În lipsa unei asemenea împuterniciri, executorul testamentar va putea achita datoriile numai cu încuviinţarea instanţei;

f) va încasa creanţele moştenirii.

(2) Testatorul poate dispune ca executorul testamentar să procedeze la partajarea bunurilor moştenirii. Partajul produce efecte numai dacă proiectul prezentat de către executor a fost aprobat de toţi moştenitorii.

• **LPA.** *Art. 98. În cazul moştenirilor care se deschid după data intrării în vigoare a NCC, executorii cu sau fără sezină, instituiţi prin testamente anterioare acestei date, au atribuţiile prevăz. la art. 1.080 NCC, cu excepţia cazului în care atribuţiile au fost limitate expres de testator.*

Art. 1.081. Transmiterea execuţiunii. (1) Puterile executorului testamentar nu pot fi transmise.

(2) Misiunea executorului testamentar numit în considerarea unei funcţii determinate poate fi continuată de către persoana care preia acea funcţie.

Art. 1.082. Obligaţia de a da socoteală şi răspunderea executorului. (1) La sfârşitul fiecărui an şi la încetarea misiunii sale, executorul testamentar este obligat să dea socoteală pentru gestiunea sa, chiar dacă nu există moştenitori rezervatari. Această obligaţie se transmite moştenitorilor executorului.

(2) Executorul testamentar răspunde ca un mandatar în legătură cu executarea dispoziţiilor testamentare.

(3) Dacă au fost desemnaţi mai mulţi executori testamentari, răspunderea acestora este solidară, cu excepţia cazului în care testatorul le-a împărţit atribuţiile şi fiecare dintre ei s-a limitat la misiunea încredinţată.

Art. 1.083. Remuneraţia executorului. Misiunea executorului testamentar este gratuită, dacă testatorul nu a stabilit o remuneraţie în sarcina moştenirii.

Art. 1.084. Suportarea cheltuielilor. Cheltuielile făcute de executorul testamentar în exercitarea puterilor sale sunt în sarcina moştenirii.

Art. 1.085. Încetarea execuţiunii. Execuţiunea testamentară poate înceta:
a) prin îndeplinirea sau imposibilitatea aducerii la îndeplinire a misiunii primite;
b) prin renunţare în forma unei declaraţii autentice notariale;
c) prin decesul executorului testamentar;
d) prin punerea sub interdicţie judecătorească a executorului testamentar;
e) prin revocarea de către instanţă a executorului testamentar care nu îşi îndeplineşte misiunea ori o îndeplineşte în mod necorespunzător;
f) prin expirarea termenului în care se exercită dreptul de administrare, afară de cazul în care instanţa decide prelungirea termenului.

Capitolul IV
Rezerva succesorală, cotitatea disponibilă şi reducţiunea liberalităţilor excesive

Secţiunea 1
Rezerva succesorală şi cotitatea disponibilă

Art. 1.086. Noţiunea de rezervă succesorală. Rezerva succesorală este partea din bunurile moştenirii la care moştenitorii rezervatari au dreptul în virtutea legii, chiar împotriva voinţei defunctului, manifestată prin liberalităţi ori dezmoşteniri.

Art. 1.087. Moştenitorii rezervatari. Sunt moştenitori rezervatari soţul supravieţuitor, descendenţii şi ascendenţii privilegiaţi ai defunctului.

Art. 1.088. Întinderea rezervei succesorale. Rezerva succesorală a fiecărui moştenitor rezervatar este de jumătate din cota succesorală care, în absenţa liberalităţilor sau dezmoştenirilor, i s-ar fi cuvenit ca moştenitor legal.

Art. 1.089. Noţiunea de cotitate disponibilă. Cotitatea disponibilă este partea din bunurile moştenirii care nu este rezervată prin lege şi de care defunctul putea dispune în mod neîngrădit prin liberalităţi.

Art. 1.090. Cotitatea disponibilă specială a soţului supravieţuitor. (1) Liberalităţile neraportabile făcute soţului supravieţuitor, care vine la moştenire în concurs cu alţi descendenţi decât cei comuni lor, nu pot depăşi un sfert din moştenire şi nici partea descendentului care a primit cel mai puţin.
(2) Dacă defunctul nu a dispus prin liberalităţi de diferenţa dintre cotitatea disponibilă stabilită potrivit art. 1.089 şi cotitatea disponibilă specială, atunci această diferenţă revine descendenţilor.
(3) Dispoziţiile alin. (1) şi (2) se aplică în mod corespunzător atunci când descendentul menţionat la alin. (1) a fost dezmoştenit direct, iar de această dezmoştenire ar beneficia soţul supravieţuitor.

Secţiunea a 2-a
Reducţiunea liberalităţilor excesive

Art. 1.091. Stabilirea rezervei succesorale şi a cotităţii disponibile. (1) Valoarea masei succesorale, în funcţie de care se determină rezerva succesorală şi cotitatea disponibilă, se stabileşte astfel:
a) determinarea activului brut al moştenirii, prin însumarea valorii bunurilor existente în patrimoniul succesoral la data deschiderii moştenirii;

b) determinarea activului net al moştenirii, prin scăderea pasivului succesoral din activul brut;

c) reunirea fictivă, doar pentru calcul, la activul net, a valorii donaţiilor făcute de cel care lasă moştenirea.

(2) În vederea aplicării alin. (1) lit. c), se ia în considerare valoarea la data deschiderii moştenirii a bunurilor donate, ţinându-se însă cont de starea lor în momentul donaţiei, din care se scade valoarea sarcinilor asumate prin contractele de donaţie. Dacă bunurile au fost înstrăinate de donatar, se ţine seama de valoarea lor la data înstrăinării. Dacă bunurile donate au fost înlocuite cu altele, se ţine cont de valoarea, la data deschiderii moştenirii, a bunurilor intrate în patrimoniu şi de starea lor la momentul dobândirii. Totuşi, dacă devalorizarea bunurilor intrate în patrimoniu era inevitabilă la data dobândirii, în virtutea naturii lor, înlocuirea bunurilor nu este luată în considerare. În măsura în care bunul donat sau cel care l-a înlocuit pe acesta a pierit fortuit, indiferent de data pieirii, donaţia nu se va supune reunirii fictive. Sumele de bani sunt supuse indexării în raport cu indicele inflaţiei, corespunzător perioadei cuprinse între data intrării lor în patrimoniul donatarului şi data deschiderii moştenirii.

(3) Nu se va ţine seama în stabilirea rezervei de darurile obişnuite, de donaţiile remuneratorii şi, în măsura în care nu sunt excesive, nici de sumele cheltuite pentru întreţinerea sau, dacă este cazul, pentru formarea profesională a descendenţilor, a părinţilor sau a soţului şi nici de cheltuielile de nuntă.

(4) Până la dovada contrară, înstrăinarea cu titlu oneros către un descendent ori un ascendent privilegiat sau către soţul supravieţuitor este prezumată a fi donaţie dacă înstrăinarea s-a făcut cu rezerva uzufructului, uzului ori abitaţiei sau în schimbul întreţinerii pe viaţă ori a unei rente viagere. Prezumţia operează numai în favoarea descendenţilor, ascendenţilor privilegiaţi şi a soţului supravieţuitor ai defunctului, dacă aceştia nu au consimţit la înstrăinare.

(5) Rezerva succesorală şi cotitatea disponibilă se calculează în funcţie de valoarea stabilită potrivit alin. (1). La stabilirea rezervei nu se ţine seama de cei care au renunţat la moştenire, cu excepţia celor obligaţi la raport, potrivit art. 1.147 alin. (2).

Art. 1.092. Modul de operare. După deschiderea moştenirii, liberalităţile care încalcă rezerva succesorală sunt supuse reducţiunii, la cerere.

Art. 1.093. Persoanele care pot cere reducţiunea. Reducţiunea liberalităţilor excesive poate fi cerută numai de către moştenitorii rezervatari, de succesorii lor, precum şi de către creditorii chirografari ai moştenitorilor rezervatari.

Art. 1.094. Căile de realizare a reducţiunii. (1) Reducţiunea liberalităţilor excesive se poate realiza prin buna învoială a celor interesaţi.

(2) În lipsa unei asemenea învoieli, reducţiunea poate fi invocată în faţa instanţei de judecată pe cale de excepţie sau pe cale de acţiune, după caz.

(3) În cazul pluralităţii de moştenitori rezervatari, reducţiunea operează numai în limita cotei de rezervă cuvenite celui care a cerut-o şi profită numai acestuia.

Art. 1.095. Termenul de prescripţie. (1) Dreptul la acţiunea în reducţiune a liberalităţilor excesive se prescrie în termen de 3 ani de la data deschiderii moştenirii sau, după caz, de la data la care moştenitorii rezervatari au pierdut posesia bunurilor care formează obiectul liberalităţilor.

(2) În cazul liberalităţilor excesive a căror existenţă nu a fost cunoscută de moştenitorii rezervatari, termenul de prescripţie începe să curgă de la data când au cunoscut existenţa acestora şi caracterul lor excesiv.

(3) Excepţia de reducţiune este imprescriptibilă extinctiv.

Art. 1.096. Ordinea reducţiunii. (1) Legatele se reduc înaintea donaţiilor.

(2) Legatele se reduc toate deodată şi proporţional, afară dacă testatorul a dispus că anumite legate vor avea preferinţă, caz în care vor fi reduse mai întâi celelalte legate.

(3) Donaţiile se reduc succesiv, în ordinea inversă a datei lor, începând cu cea mai nouă.

(4) Donaţiile concomitente se reduc toate deodată şi proporţional, afară dacă donatorul a dispus că anumite donaţii vor avea preferinţă, caz în care vor fi reduse mai întâi celelalte donaţii.

(5) Dacă beneficiarul donaţiei care ar trebui redusă este insolvabil, se va proceda la reducţiunea donaţiei anterioare.

Art. 1.097. Efectele reducţiunii. (1) Reducţiunea are ca efect ineficacitatea legatelor sau, după caz, desfiinţarea donaţiilor în măsura necesară întregirii rezervei succesorale.

(2) Întregirea rezervei, ca urmare a reducţiunii, se realizează în natură.

(3) Reducţiunea se realizează prin echivalent în cazul în care, înainte de deschiderea moştenirii, donatarul a înstrăinat bunul ori a constituit asupra lui drepturi reale, precum şi atunci când bunul a pierit dintr-o cauză imputabilă donatarului.

(4) Când donaţia supusă reducţiunii a fost făcută unui moştenitor rezervatar care nu este obligat la raportul donaţiei, acesta va putea păstra în contul rezervei sale partea care depăşeşte cotitatea disponibilă.

(5) Dacă donatarul este un succesibil obligat la raport, iar partea supusă reducţiunii reprezintă mai puţin de jumătate din valoarea bunului donat, donatarul rezervatar poate păstra bunul, iar reducţiunea necesară întregirii rezervei celorlalţi moştenitori rezervatari se va face prin luare mai puţin sau prin echivalent bănesc.

(6) În cazul întregirii rezervei în natură, gratificatul păstrează fructele părţii din bun care depăşeşte cotitatea disponibilă, percepute până la data la care cei îndreptăţiţi au cerut reducţiunea.

Art. 1.098. Reducţiunea unor liberalităţi speciale. (1) Dacă donaţia sau legatul are ca obiect un uzufruct, uz ori abitaţie sau o rentă ori întreţinere viageră, moştenitorii rezervatari au facultatea fie de a executa liberalitatea astfel cum a fost stipulată, fie de a abandona proprietatea cotităţii disponibile în favoarea beneficiarului liberalităţii, fie de a solicita reducţiunea potrivit dreptului comun.

(2) Dacă moştenitorii rezervatari nu se înţeleg asupra opţiunii, reducţiunea se va face potrivit dreptului comun.

Art. 1.099. Imputarea liberalităţilor. (1) Dacă beneficiarul liberalităţii nu este moştenitor rezervatar, liberalitatea primită se impută asupra cotităţii disponibile, iar dacă o depăşeşte, este supusă reducţiunii.

(2) Dacă gratificatul este moştenitor rezervatar şi liberalitatea nu este supusă raportului, ea se impută asupra cotităţii disponibile. Dacă este cazul, excedentul se impută asupra cotei de rezervă la care are dreptul gratificatul şi, dacă o depăşeşte, este supus reducţiunii.

(3) Dacă gratificatul este moştenitor rezervatar şi liberalitatea este supusă raportului, ea se impută asupra rezervei celui gratificat, iar dacă există, excedentul se impută asupra cotităţii disponibile, afară de cazul în care dispunătorul a stipulat imputarea sa asupra rezervei globale. În acest ultim caz, numai partea care excedează rezervei globale se impută asupra cotităţii disponibile. În toate cazurile, dacă se depăşeşte cotitatea disponibilă, liberalitatea este supusă reducţiunii.

(4) Dacă există mai multe liberalităţi, imputarea se face potrivit alin. (1)-(3), ţinând seama şi de ordinea reducţiunii liberalităţilor excesive.

Titlul IV
Transmisiunea şi partajul moştenirii

Capitolul I
Transmisiunea moştenirii

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 1.100. Noţiunile de opţiune succesorală şi de succesibil. (1) Cel chemat la moştenire în temeiul legii sau al voinţei defunctului poate accepta moştenirea sau poate renunţa la ea.

(2) Prin succesibil se înţelege persoana care îndeplineşte condiţiile prevăzute de lege pentru a putea moşteni, dar care nu şi-a exercitat încă dreptul de opţiune succesorală.

Art. 1.101. Caracterele juridice ale opţiunii. Sub sancţiunea nulităţii absolute, opţiunea succesorală este indivizibilă şi nu poate fi afectată de nicio modalitate.

Art. 1.102. Vocaţia multiplă la moştenire. (1) Moştenitorul care, în baza legii sau a testamentului, cumulează mai multe vocaţii la moştenire are, pentru fiecare dintre ele, un drept de opţiune distinct.

(2) Legatarul chemat la moştenire şi ca moştenitor legal îşi va putea exercita opţiunea în oricare dintre aceste calităţi. Dacă, deşi nu a fost încălcată rezerva, din testament rezultă că defunctul a dorit să diminueze cota ce i s-ar fi cuvenit legatarului ca moştenitor legal, acesta din urmă poate opta doar ca legatar.

Art. 1.103. Termenul de opţiune succesorală. (1) Dreptul de opţiune succesorală se exercită în termen de un an de la data deschiderii moştenirii.

(2) Termenul de opţiune curge:

a) de la data naşterii celui chemat la moştenire, dacă naşterea s-a produs după deschiderea moştenirii;

b) de la data înregistrării morţii în registrul de stare civilă, dacă înregistrarea se face în temeiul unei hotărâri judecătoreşti de declarare a morţii celui care lasă moştenirea, afară numai dacă succesibilul a cunoscut faptul morţii sau hotărârea de declarare a morţii la o dată anterioară, caz în care termenul curge de la această din urmă dată;

c) de la data la care legatarul a cunoscut sau trebuia să cunoască legatul său, dacă testamentul cuprinzând acest legat este descoperit după deschiderea moştenirii;

d) de la data la care succesibilul a cunoscut sau trebuia să cunoască legătura de rudenie pe care se întemeiază vocaţia sa la moştenire, dacă această dată este ulterioară deschiderii moştenirii.

(3) Termenului prevăzut la alin. (1) i se aplică prevederile cuprinse în cartea a VI-a referitoare la suspendarea şi repunerea în termenul de prescripţie extinctivă.

Art. 1.104. Prorogarea termenului. (1) În cazul în care succesibilul a cerut întocmirea inventarului anterior exercitării dreptului de opţiune succesorală, termenul de opţiune nu se va împlini mai devreme de două luni de la data la care i se comunică procesul-verbal de inventariere.

(2) Pe durata efectuării inventarului, succesibilul nu poate fi considerat moştenitor, cu excepţia cazului în care a acceptat moştenirea.

Art. 1.105. Retransmiterea dreptului de opţiune. (1) Moştenitorii celui care a decedat fără a fi exercitat dreptul de opţiune succesorală îl exercită separat, fiecare pentru partea sa, în termenul aplicabil dreptului de opţiune privind moştenirea autorului lor.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), partea succesibilului care renunţă profită celorlalţi moştenitori ai autorului său.

Secţiunea a 2-a
Acceptarea moştenirii

Art. 1.106. Libertatea acceptării moştenirii. Nimeni nu poate fi obligat să accepte o moştenire ce i se cuvine.

Art. 1.107. Acceptarea moştenirii de către creditori. Creditorii succesibilului pot accepta moştenirea, pe cale oblică, în limita îndestulării creanţei lor.

Art. 1.108. Felurile acceptării. (1) Acceptarea poate fi expresă sau tacită.

(2) Acceptarea este expresă când succesibilul îşi însuşeşte explicit titlul sau calitatea de moştenitor printr-un înscris autentic sau sub semnătură privată.

(3) Acceptarea este tacită când succesibilul face un act sau fapt pe care nu ar putea să îl facă decât în calitate de moştenitor.

Art. 1.109. Înregistrarea actelor de acceptare. În situaţia în care acceptarea este făcută printr-un înscris autentic, declaraţia de acceptare se va înscrie în registrul naţional notarial, ţinut în format electronic, potrivit legii.

Art. 1.110. Actele cu valoare de acceptare tacită. (1) Actele de dispoziţie juridică privind o parte sau totalitatea drepturilor asupra moştenirii atrag acceptarea tacită a acesteia. Sunt astfel de acte:

a) înstrăinarea, cu titlu gratuit sau oneros, de către succesibil a drepturilor asupra moştenirii;

b) renunţarea, chiar gratuită, în folosul unuia sau mai multor moştenitori determinaţi;

c) renunţarea la moştenire, cu titlu oneros, chiar în favoarea tuturor comoştenitorilor sau moştenitorilor subsecvenţi.

(2) De asemenea, pot avea valoare de acceptare tacită a moştenirii actele de dispoziţie, administrare definitivă ori folosinţă a unor bunuri din moştenire.

(3) Actele de conservare, supraveghere şi de administrare provizorie nu valorează acceptare, dacă din împrejurările în care acestea s-au efectuat nu rezultă că succesibilul şi-a însuşit prin ele calitatea de moştenitor.

(4) Sunt considerate a fi de administrare provizorie actele de natură urgentă a căror îndeplinire este necesară pentru normala punere în valoare, pe termen scurt, a bunurilor moştenirii.

Art. 1.111. Declaraţia de neacceptare. Succesibilul care intenţionează să îndeplinească un act ce poate avea semnificaţia acceptării moştenirii, dar care doreşte ca prin aceasta să nu fie considerat acceptant, trebuie să dea în acest sens, anterior îndeplinirii actului, o declaraţie autentică notarială.

Art. 1.112.[1] **Prezumţia de renunţare.** (1) Este prezumat, până la proba contrară, că a renunţat la moştenire succesibilul care, deşi cunoştea deschiderea moştenirii şi calitatea lui de succesibil, nu şi-a exercitat dreptul de opţiune succesorală, prin acceptarea moştenirii sau renunţarea expresă la moştenire, în termenul de un an prevăzut la art. 1.103.

(2) Prezumţia de renunţare operează, după împlinirea termenului de un an de la deschiderea moştenirii, dacă succesibilul, citat în condiţiile legii, nu face dovada exercitării dreptului de opţiune succesorală. Citaţia trebuie să cuprindă, sub sancţiunea nulităţii acesteia, pe lângă elementele prevăzute de Codul de procedură civilă, şi precizarea că, dacă succesibilul nu şi-a exercitat dreptul de a accepta moştenirea în termenul de decădere prevăzut la art. 1.103, este prezumat că renunţă la moştenire.

Art. 1.113. Reducerea termenului de opţiune. (1) Pentru motive temeinice, la cererea oricărei persoane interesate, un succesibil poate fi obligat, cu aplicarea procedurii prevăzute de lege pentru ordonanţa preşedinţială, să îşi exercite dreptul de opţiune succesorală înăuntrul unui termen stabilit de instanţa judecătorească, mai scurt decât cel prevăzut la art. 1.103.

(2) Succesibilul care nu optează în termenul stabilit de instanţa judecătorească este considerat că a renunţat la moştenire.

Art. 1.114. Efectele acceptării. (1) Acceptarea consolidează transmisiunea moştenirii realizată de plin drept la data decesului.

(2) Moştenitorii legali şi legatarii universali sau cu titlu universal răspund pentru datoriile şi sarcinile moştenirii numai cu bunurile din patrimoniul succesoral, proporţional cu cota fiecăruia.

(3) Legatarul cu titlu particular nu este obligat să suporte datoriile şi sarcinile moştenirii. Prin excepţie, el răspunde pentru pasivul moştenirii, însă numai cu bunul sau bunurile ce formează obiectul legatului, dacă:

a) testatorul a dispus în mod expres în acest sens;

b) dreptul lăsat prin legat are ca obiect o universalitate, cum ar fi o moştenire culeasă de către testator şi nelichidată încă; în acest caz, legatarul răspunde pentru pasivul acelei universalităţi;

c) celelalte bunuri ale moştenirii sunt insuficiente pentru plata datoriilor şi sarcinilor moştenirii.

(4) În cazul înstrăinării bunurilor moştenirii după deschiderea acesteia, bunurile intrate în patrimoniul succesoral prin efectul subrogaţiei pot fi afectate stingerii datoriilor şi sarcinilor moştenirii.

Art. 1.115. Întocmirea inventarului. (1) Succesibilii, creditorii moştenirii şi orice persoană interesată pot cere notarului competent să dispună efectuarea unui inventar al bunurilor din patrimoniul succesoral, toate cheltuielile care se vor face în acest scop fiind în sarcina moştenirii.

---

[1] Art. 1.112 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. V pct. 1 din L. nr. 138/2014.

(2) Dacă succesibilii sau persoanele care deţin bunuri din patrimoniul succesoral se opun, efectuarea inventarului este dispusă de către instanţa judecătorească de la locul deschiderii moştenirii.

(3) Inventarul se efectuează de către persoana desemnată prin acordul succesibililor şi al creditorilor sau, în lipsa unui asemenea acord, de către persoana desemnată fie de notar, fie, după caz, de instanţa de judecată competentă.

Art. 1.116. Procesul-verbal de inventariere. (1) Procesul-verbal de inventariere cuprinde enumerarea, descrierea şi evaluarea provizorie a bunurilor ce se aflau în posesia defunctului la data deschiderii moştenirii.

(2) Bunurile a căror proprietate este contestată se vor menţiona separat.

(3) În inventar se cuprind menţiuni privind pasivul succesoral.

(4) Bunurile moştenirii care se găsesc în posesia altei persoane vor fi inventariate cu precizarea locului unde se află şi a motivului pentru care se găsesc acolo.

(5) În cazul în care, cu ocazia inventarierii, se va găsi vreun testament lăsat de defunct, acesta va fi vizat spre neschimbare şi va fi depus în depozit la biroul notarului public.

(6) Inventarul se semnează de cel care l-a întocmit, de succesibilii aflaţi la locul inventarului, iar în lipsa acestora sau în cazul refuzului lor de a semna, inventarul va fi semnat de 2 martori.

Art. 1.117. Măsurile speciale de conservare a bunurilor. (1) Dacă există pericol de înstrăinare, pierdere, înlocuire sau distrugere a bunurilor, notarul va putea pune bunurile sub sigiliu sau le va preda unui custode.

(2) Poate fi numit custode, cu acordul tuturor celor interesaţi, unul dintre succesibili, iar în caz contrar, o altă persoană aleasă de către notar.

(3) În cazul în care conservarea bunurilor moştenirii necesită anumite cheltuieli, acestea vor fi făcute, cu încuviinţarea notarului, de către custodele prevăzut la alin. (1) sau, în lipsa custodelui, de un curator special, numit de notar pentru administrarea bunurilor.

(4) Bunurile date în custodie sau în administrare se predau pe bază de proces-verbal semnat de notar şi de custode sau curator. Dacă predarea are loc concomitent cu inventarierea, se va face menţiune în procesul-verbal, un exemplar al acestuia predându-se custodelui sau curatorului.

(5) Custodele sau curatorul este obligat să restituie bunurile şi să dea socoteală notarului asupra cheltuielilor de conservare sau administrare a acestor bunuri la finalizarea procedurii succesorale sau atunci când notarul consideră necesar.

(6) Oricine se consideră vătămat prin inventarul întocmit sau prin măsurile de conservare şi administrare luate de notarul public poate face plângere la instanţa judecătorească competentă.

Art. 1.118. Măsurile speciale privind sumele de bani şi alte valori. (1) Dacă în timpul efectuării inventarului se vor găsi sume de bani, hârtii de valoare, cecuri sau alte valori, se vor depune în depozitul notarial sau la o instituţie specializată, făcându-se menţiune despre aceasta şi în procesul-verbal de inventariere.

(2) Din sumele de bani găsite la inventariere se vor lăsa moştenitorilor sau celor care locuiau cu defunctul şi gospodăreau împreună cu acesta sumele necesare pentru:

a) întreţinerea persoanelor ce erau în sarcina celui decedat, pentru maximum 6 luni;

b) plata sumelor datorate în baza contractelor individuale de muncă sau pentru plata asigurărilor sociale;

c) acoperirea cheltuielilor pentru conservarea şi administrarea bunurilor moştenirii.

Art. 1.119. Acceptarea forţată. (1) Succesibilul care, cu rea-credinţă, a sustras ori a ascuns bunuri din patrimoniul succesoral sau a ascuns o donaţie supusă raportului ori reducţiunii este considerat că a acceptat moştenirea, chiar dacă anterior renunţase la ea. El nu va avea însă niciun drept cu privire la bunurile sustrase sau ascunse şi, după caz, va fi obligat să raporteze ori să reducă donaţia ascunsă fără a participa la distribuirea bunului donat.

(2) Moştenitorul aflat în situaţia prevăzută la alin. (1) este ţinut să plătească datoriile şi sarcinile moştenirii proporţional cu cota sa din moştenire, inclusiv cu propriile sale bunuri.

Secţiunea a 3-a
Renunţarea la moştenire

Art. 1.120. Forma renunţării. (1) Renunţarea la moştenire nu se presupune, cu excepţia cazurilor prevăzute la art. 1.112 şi art. 1.113 alin. (2).

(2) Declaraţia de renunţare se face în formă autentică la orice notar public sau, după caz, la misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale României, în condiţiile şi limitele prevăzute de lege.

(3) Pentru informarea terţilor, declaraţia de renunţare se va înscrie, pe cheltuiala renunţătorului, în registrul naţional notarial, ţinut în format electronic, potrivit legii.

Art. 1.121. Efectele renunţării. (1) Succesibilul care renunţă este considerat că nu a fost niciodată moştenitor.

(2) Partea renunţătorului profită moştenitorilor pe care i-ar fi înlăturat de la moştenire sau celor a căror parte ar fi diminuat-o dacă ar fi acceptat moştenirea.

Art. 1.122. Renunţarea frauduloasă. (1) Creditorii succesibilului care a renunţat la moştenire în frauda lor pot cere instanţei revocarea renunţării în ceea ce îi priveşte, însă numai în termen de 3 luni de la data la care au cunoscut renunţarea.

(2) Admiterea acţiunii în revocare produce efectele acceptării moştenirii de către succesibilul debitor numai în privinţa creditorului reclamant şi în limita creanţei acestuia.

Art. 1.123. Revocarea renunţării. (1) În tot cursul termenului de opţiune, renunţătorul poate revoca renunţarea, dacă moştenirea nu a fost deja acceptată de alţi succesibili care au vocaţie la partea care i-ar reveni, dispoziţiile art. 1.120 aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Revocarea renunţării valorează acceptare, bunurile moştenirii fiind preluate în starea în care se găsesc şi sub rezerva drepturilor dobândite de terţi asupra acelor bunuri.

Art. 1.124. Termenul de prescripţie. Dreptul la acţiunea în anularea acceptării sau renunţării se prescrie în termen de 6 luni, calculat în caz de violenţă de la încetarea acesteia, iar în celelalte cazuri din momentul în care titularul dreptului la acţiune a cunoscut cauza de nulitate relativă.

Secţiunea a 4-a
Sezina

Art. 1.125. Noţiune. Pe lângă stăpânirea de fapt exercitată asupra patrimoniului succesoral, sezina le conferă moştenitorilor sezinari şi dreptul de a administra acest patrimoniu şi de a exercita drepturile şi acţiunile defunctului.

Art. 1.126. Moştenitorii sezinari. Sunt moştenitori sezinari soţul supravieţuitor, descendenţii şi ascendenţii privilegiaţi.

Art. 1.127. Dobândirea sezinei de către moştenitorii legali nesezinari. (1) Moştenitorii legali nesezinari dobândesc sezina numai prin eliberarea certificatului de moştenitor, dar cu efect retroactiv din ziua deschiderii moştenirii.

(2) Până la intrarea în stăpânirea de fapt a moştenirii, moştenitorul legal nesezinar nu poate fi urmărit în calitate de moştenitor.

Art. 1.128. Intrarea legatarului universal sau cu titlu universal în stăpânirea moştenirii. (1) Legatarul universal poate cere intrarea în stăpânirea de fapt a moştenirii de la moştenitorii rezervatari. Dacă asemenea moştenitori nu există sau refuză, legatarul universal intră în stăpânirea moştenirii prin eliberarea certificatului de moştenitor.

(2) Legatarul cu titlu universal poate cere intrarea în stăpânirea de fapt a moştenirii de la moştenitorii rezervatari sau, după caz, de la legatarul universal intrat în stăpânirea moştenirii ori de la moştenitorii legali nerezervatari care au intrat în stăpânirea moştenirii, fie de drept, fie prin eliberarea certificatului de moştenitor. Dacă asemenea moştenitori nu există sau refuză, legatarul cu titlu universal intră în stăpânirea moştenirii prin eliberarea certificatului de moştenitor.

Art. 1.129. Predarea legatului cu titlu particular. Legatarul cu titlu particular intră în posesia obiectului legatului din ziua în care acesta i-a fost predat de bunăvoie sau, în lipsă, din ziua depunerii la instanţă a cererii de predare.

Secţiunea a 5-a
Petiţia de ereditate

Art. 1.130. Persoanele care pot obţine recunoaşterea calităţii de moştenitor. Moştenitorul cu vocaţie universală sau cu titlu universal poate obţine oricând recunoaşterea calităţii sale de moştenitor contra oricărei persoane care, pretinzând că se întemeiază pe titlul de moştenitor, posedă toate sau o parte din bunurile din patrimoniul succesoral.

Art. 1.131. Efectele recunoaşterii calităţii de moştenitor. (1) Recunoaşterea calităţii de moştenitor îl obligă pe deţinătorul fără titlu al bunurilor din patrimoniul succesoral la restituirea acestor bunuri cu aplicarea regulilor prevăzute la art. 1.635-1.649.

(2) În privinţa actelor juridice încheiate între deţinătorul fără titlu al bunurilor succesorale şi terţi, dispoziţiile art. 960 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Secţiunea a 6-a
Certificatul de moştenitor

Art. 1.132. Noţiune. Certificatul de moştenitor se eliberează de către notarul public şi cuprinde constatări referitoare la patrimoniul succesoral, numărul şi calitatea

moştenitorilor şi cotele ce le revin din acest patrimoniu, precum şi alte menţiuni prevăzute de lege.

Art. 1.133. Efecte. (1) Certificatul de moştenitor face dovada calităţii de moştenitor, legal sau testamentar, precum şi dovada dreptului de proprietate al moştenitorilor acceptanţi asupra bunurilor din masa succesorală, în cota care se cuvine fiecăruia.

(2) În vederea stabilirii componenţei patrimoniului succesoral, notarul public procedează, mai întâi, la lichidarea regimului matrimonial.

Art. 1.134. Nulitatea. Cei care se consideră vătămaţi în drepturile lor prin eliberarea certificatului de moştenitor pot cere instanţei judecătoreşti constatarea sau, după caz, declararea nulităţii acestuia şi stabilirea drepturilor lor, conform legii.

Capitolul II
Moştenirea vacantă

Art. 1.135. Noţiune. (1) Dacă nu sunt moştenitori legali sau testamentari, moştenirea este vacantă.

(2) Dacă prin legat s-a atribuit numai o parte a moştenirii şi nu există moştenitori legali ori vocaţia acestora a fost restrânsă ca efect al testamentului lăsat de defunct, partea din moştenire rămasă neatribuită este vacantă.

Art. 1.136. Administrarea provizorie a bunurilor moştenirii. (1) Cât timp moştenirea nu a fost acceptată sau dacă succesibilul nu este cunoscut, notarul public competent poate să numească un curator special al moştenirii, pentru apărarea drepturilor moştenitorului eventual, având drepturile şi îndatoririle de administrare prevăzute la art. 1.117 alin. (3)-(5).

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), acţiunile împotriva moştenirii se vor îndrepta împotriva unui curator special, numit de notarul public competent, la cererea reclamantului.

(3) Dacă există indicii că moştenirea urmează a fi declarată vacantă, notarul public competent încunoştinţează şi organul care reprezintă comuna, oraşul sau, după caz, municipiul.

Art. 1.137. Somarea succesibililor. (1) Dacă în termen de un an şi 6 luni de la deschiderea moştenirii nu s-a înfăţişat niciun succesibil, notarul, la cererea oricărei persoane interesate, îi va soma pe toţi succesibilii, printr-o publicaţie făcută la locul deschiderii moştenirii, la locul unde se află imobilele din patrimoniul succesoral, precum şi într-un ziar de largă circulaţie, pe cheltuiala moştenirii, să se înfăţişeze la biroul său în termen de cel mult două luni de la publicare.

(2) Dacă niciun succesibil nu se prezintă în termenul fixat în publicaţie, notarul va constata că moştenirea este vacantă.

Art. 1.138. Dreptul de a culege moştenirea vacantă. Moştenirile vacante revin comunei, oraşului sau, după caz, municipiului în a cărui rază teritorială se află bunurile la data deschiderii moştenirii şi intră în domeniul lor privat. Este considerată nescrisă orice dispoziţie testamentară care, fără a stipula transmiterea bunurilor moştenirii, urmăreşte să înlăture această regulă.

Art. 1.139. Intrarea în stăpânirea moştenirii vacante şi răspunderea pentru pasiv. (1) Comuna, oraşul sau, după caz, municipiul intră în stăpânirea de fapt a

moştenirii de îndată ce toţi succesibilii cunoscuţi au renunţat la moştenire ori, la împlinirea termenului prevăzut la art. 1.137, dacă niciun moştenitor nu este cunoscut. Moştenirea se dobândeşte retroactiv de la data deschiderii sale.

(2) Comuna, oraşul sau, după caz, municipiul suportă pasivul moştenirii vacante numai în limita valorii bunurilor din patrimoniul succesoral.

Art. 1.140. Desfiinţarea vacanţei moştenirii. Dacă, deşi s-a constatat vacanţa moştenirii, există moştenitori, atunci aceştia pot exercita petiţia de ereditate împotriva comunei, oraşului sau, după caz, municipiului.

Capitolul III
Amintirile de familie

Art. 1.141. Bunurile care constituie amintiri de familie. (1) Constituie amintiri de familie bunurile ce au aparţinut membrilor familiei şi stau mărturie istoriei acesteia.

(2) Sunt incluse în această categorie bunuri precum corespondenţa purtată de membrii familiei, arhivele familiale, decoraţiile, armele de colecţie, portretele de familie, documentele, precum şi orice alte bunuri cu semnificaţie morală deosebită pentru respectiva familie.

Art. 1.142. Regimul juridic al amintirilor de familie. (1) Moştenitorii pot ieşi din indiviziune cu privire la bunurile care constituie amintiri de familie numai prin partaj voluntar.

(2) În cazul în care nu se realizează partajul voluntar, bunurile care constituie amintiri de familie rămân în indiviziune.

(3) Pe durata indiviziunii, prin acordul moştenitorilor sau, în lipsa acestuia, prin hotărârea instanţei, amintirile de familie sunt depozitate în interesul familiei la unul ori mai mulţi dintre moştenitori sau în locul convenit de ei.

(4) Moştenitorul desemnat ca depozitar poate revendica bunurile care constituie amintiri de familie de la cel care le deţine pe nedrept, dar nu le poate înstrăina, împrumuta sau da în locaţiune fără acordul unanim al coindivizarilor.

Capitolul IV
Partajul succesoral şi raportul

Secţiunea 1
Dispoziţii generale referitoare la partajul succesoral

Art. 1.143. Starea de indiviziune. (1) Nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune. Moştenitorul poate cere oricând ieşirea din indiviziune, chiar şi atunci când există convenţii sau clauze testamentare care prevăd altfel.

(2) Dispoziţiile art. 669-686 se aplică şi partajului succesoral în măsura în care nu sunt incompatibile cu acesta.

Art. 1.144. Partajul voluntar. (1) Dacă toţi moştenitorii sunt prezenţi şi au capacitate de exerciţiu deplină, partajul se poate realiza prin bună învoială, în forma şi prin actul pe care părţile le convin. Dacă printre bunurile succesorale se află imobile, convenţia de partaj trebuie încheiată în formă autentică, sub sancţiunea nulităţii absolute.

(2) Dacă nu sunt prezenţi toţi moştenitorii ori dacă printre ei se află minori sau persoane puse sub interdicţie judecătorească ori persoane dispărute, atunci se vor pune sigilii pe bunurile moştenirii în cel mai scurt termen, iar partajul voluntar se va

realiza cu respectarea regulilor referitoare la protecţia persoanelor lipsite de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă ori privitoare la persoanele dispărute.

Art. 1.145. Măsuri conservatorii. Bunurile moştenirii pot să facă obiectul unor măsuri conservatorii, în tot sau în parte, la cererea persoanelor interesate, în condiţiile legii.

Secţiunea a 2-a
Raportul donaţiilor

Art. 1.146. Noţiune. (1) Raportul donaţiilor este obligaţia pe care o au între ei soţul supravieţuitor şi descendenţii defunctului care vin efectiv şi împreună la moştenirea legală de a readuce la moştenire bunurile care le-au fost donate fără scutire de raport de către cel ce lasă moştenirea.

(2) În lipsă de stipulaţie contrară din partea donatorului, cei menţionaţi la alin. (1) sunt obligaţi la raport numai dacă ar fi avut vocaţie concretă la moştenirea defunctului în cazul în care aceasta s-ar fi deschis la data donaţiei.

Art. 1.147. Scutirea de raport a renunţătorului la moştenirea legală. (1) În caz de renunţare la moştenirea legală, descendentul sau soţul supravieţuitor nu mai are obligaţia de raport, putând păstra liberalitatea primită în limitele cotităţii disponibile.

(2) Prin stipulaţie expresă în contractul de donaţie, donatarul poate fi obligat la raportul donaţiei şi în cazul renunţării la moştenire. În acest caz, donatarul va readuce la moştenire numai valoarea bunului donat care depăşeşte partea din bunurile defunctului la care ar fi avut dreptul ca moştenitor legal.

Art. 1.148. Persoanele care pot cere raportul donaţiei. Dreptul de a cere raportul îl au numai descendenţii şi soţul supravieţuitor, precum şi, pe cale oblică, creditorii personali ai acestora.

Art. 1.149. Caracterul personal al obligaţiei de raport. (1) Moştenitorul datorează raportul numai pentru donaţiile pe care le-a primit personal de la donator.

(2) Dacă descendentul donatarului vine în nume propriu la moştenirea donatorului, nu este obligat să raporteze donaţia făcută ascendentului său, chiar dacă a acceptat moştenirea acestuia din urmă.

(3) Descendentul care vine la moştenire prin reprezentare succesorală este obligat să raporteze donaţia primită de la defunct de către ascendentul său pe care îl reprezintă, chiar dacă nu l-a moştenit pe acesta din urmă.

Art. 1.150. Excepţiile de la obligaţia de raport. (1) Nu sunt supuse raportului:

a) donaţiile pe care defunctul le-a făcut cu scutire de raport. Scutirea poate fi făcută prin chiar actul de donaţie sau printr-un act ulterior, întocmit în una dintre formele prevăzute pentru liberalităţi;

b) donaţiile deghizate sub forma unor înstrăinări cu titlu oneros sau efectuate prin persoane interpuse, cu excepţia cazului în care se dovedeşte că cel care a lăsat moştenirea a urmărit un alt scop decât scutirea de raport;

c) darurile obişnuite, donaţiile remuneratorii şi, în măsura în care nu sunt excesive, sumele cheltuite pentru întreţinerea sau, dacă este cazul, pentru formarea profesională a descendenţilor, a părinţilor sau a soţului şi nici cheltuielile de nuntă, în măsura în care cel care lasă moştenirea nu a dispus altfel;

d) fructele culese, veniturile scadente până în ziua deschiderii moştenirii şi echivalentul bănesc al folosinţei exercitate de donatar asupra bunului donat.

(2) De asemenea, raportul nu este datorat nici în cazul în care bunul donat a pierit fără culpa donatarului. Cu toate acestea, dacă bunul a fost reconstituit prin folosirea unei indemnizaţii încasate ca urmare a pieirii sale, donatarul este ţinut să facă raportul bunului în măsura în care indemnizaţia a servit la reconstituirea acelui bun. În cazul în care indemnizaţia nu a fost utilizată în acest scop, ea însăşi este supusă raportului. Dacă indemnizaţia rezultă dintr-un contract de asigurare, aceasta se raportează numai în măsura în care depăşeşte cuantumul total al primelor plătite de donatar.

Art. 1.151. Modul de efectuare a raportului. (1) Raportul se face prin echivalent. Este considerată ca nescrisă dispoziţia care impune donatarului raportul în natură.

(2) Cu toate acestea, donatarul poate efectua raportul în natură dacă la data cererii de raport este încă proprietarul bunului şi nu l-a grevat cu o sarcină reală şi nici nu l-a dat în locaţiune pentru o perioadă mai mare de 3 ani.

(3) Raportul prin echivalent se poate realiza prin preluare, prin imputaţie sau în bani.

(4) Raportul prin preluare se realizează prin luarea din masa succesorală de către moştenitorii îndreptăţiţi la raport a unor bunuri, pe cât posibil de aceeaşi natură şi calitate cu cele care au format obiectul donaţiei, ţinând seama de cotele succesorale ale fiecăruia.

(5) În cazul raportului prin imputaţie, valoarea donaţiei se scade din partea moştenitorului obligat la raport.

(6) În cazul raportului în bani, cel obligat la raport va depune la dispoziţia celorlalţi moştenitori o sumă de bani care reprezintă diferenţa dintre valoarea bunului donat şi partea din această valoare ce corespunde cotei sale succesorale.

Art. 1.152. Căile de realizare a raportului. (1) Raportul se realizează în cadrul partajului, prin bună învoială sau pe cale judecătorească.

(2) Raportul cerut de unul dintre moştenitori profită şi celorlalţi moştenitori îndreptăţiţi să solicite raportul, cu excepţia celor care au renunţat în mod expres la raport.

Art. 1.153. Evaluarea bunului în cazul raportului prin echivalent. (1) În vederea efectuării raportului prin echivalent, se ia în considerare valoarea bunului donat la momentul judecăţii, ţinându-se însă cont de starea lui în momentul donaţiei, din care se scade valoarea, la momentul judecăţii, a sarcinilor asumate prin contractul de donaţie.

(2) Dacă bunul a fost înstrăinat de donatar anterior cererii de raport, se ţine seama de valoarea lui la data înstrăinării. Dacă bunul donat a fost înlocuit cu altul, se ţine cont de valoarea, la data raportului, a bunului intrat în patrimoniu şi de starea lui la momentul dobândirii. Totuşi, dacă devalorizarea bunului intrat în patrimoniu era inevitabilă la data dobândirii, în virtutea naturii sale, înlocuirea bunului nu este luată în considerare.

(3) Sumele de bani sunt supuse indexării în raport cu indicele inflaţiei, corespunzător perioadei cuprinse între data intrării lor în patrimoniul donatarului şi data realizării raportului.

Art. 1.154. Ameliorările şi degradările bunului donat în cazul raportului în natură. (1) Donatarul are dreptul să recupereze, proporţional cu cotele succesorale,

cheltuielile rezonabile pe care le-a făcut cu lucrările adăugate, precum şi cu lucrările autonome necesare şi utile până la data raportului.

(2) Totodată, donatarul este răspunzător de toate degradările şi deteriorările care au micşorat valoarea bunului ca urmare a faptei sale culpabile.

(3) Donatarul poate reţine bunul până la plata efectivă a sumelor ce îi sunt datorate pentru cheltuielile prevăzute la alin. (1), afară de cazul în care creanţa lui se compensează cu despăgubirile pe care le datorează potrivit alin. (2).

Secţiunea a 3-a
Plata datoriilor

Art. 1.155. Plata pasivului. Excepţiile de la divizarea de drept a pasivului moştenirii. (1) Moştenitorii universali şi cu titlu universal contribuie la plata datoriilor şi sarcinilor moştenirii proporţional cu cota succesorală ce îi revine fiecăruia.

(2) Înainte de partajul succesoral, creditorii ale căror creanţe provin din conservarea sau din administrarea bunurilor moştenirii ori s-au născut înainte de deschiderea moştenirii pot cere să fie plătiţi din bunurile aflate în indiviziune. De asemenea, ei pot solicita executarea silită asupra acestor bunuri.

(3) Regula divizării de drept a pasivului succesoral nu se aplică dacă:

a) obligaţia este indivizibilă;

b) obligaţia are ca obiect un bun individual determinat ori o prestaţie determinată asupra unui astfel de bun;

c) obligaţia este garantată cu o ipotecă sau o altă garanţie reală, caz în care moştenitorul care primeşte bunul afectat garanţiei va fi obligat pentru tot, însă numai în limita valorii acelui bun, iar participarea sa la restul pasivului moştenirii se reduce corespunzător;

d) unul dintre moştenitori este însărcinat, prin titlu, să execute singur obligaţia. În acest caz, dacă titlul îl reprezintă testamentul, scutirea celorlalţi moştenitori constituie o liberalitate, supusă reducţiunii dacă este cazul.

Art. 1.156. Situaţia creditorilor personali ai moştenitorilor. (1) Înainte de partajul succesoral, creditorii personali ai unui moştenitor nu pot urmări partea acestuia din bunurile moştenirii.

(2) Creditorii personali ai moştenitorilor şi orice persoană ce justifică un interes legitim pot să ceară partajul în numele debitorului lor, pot pretinde să fie prezenţi la partajul prin bună învoială sau pot să intervină în procesul de partaj.

(3) Ceilalţi moştenitori pot obţine respingerea acţiunii de partaj introduse de către creditor, plătind datoria în numele şi pe seama moştenitorului debitor.

(4) Creditorii pot solicita revocarea partajului fără a fi obligaţi să dovedească frauda copărtaşilor numai dacă, deşi au cerut să fie prezenţi, partajul s-a realizat în lipsa lor şi fără să fi fost convocaţi. În toate celelalte cazuri, acţiunea în revocarea partajului rămâne supusă dispoziţiilor art. 1.562.

(5) Din bunurile moştenirii atribuite la partaj, precum şi din cele care le iau locul în patrimoniul moştenitorului, creditorii moştenirii vor fi plătiţi cu preferinţă faţă de creditorii personali ai moştenitorului.

(6) Dispoziţiile alin. (5) sunt aplicabile şi legatarilor cu titlu particular ori de câte ori obiectul legatului nu constă într-un bun individual determinat.

Art. 1.157. Regresul între moştenitori. Insolvabilitatea unuia dintre moştenitori. (1) Moştenitorul universal sau cu titlu universal care, din cauza garanţiei reale sau din orice altă cauză, a plătit din datoria comună mai mult decât partea sa are drept de regres împotriva celorlalţi moştenitori, însă numai pentru partea din datoria comună ce revenea fiecăruia, chiar şi atunci când moştenitorul care a plătit datoria ar fi fost subrogat în drepturile creditorilor.

(2) Când unul dintre moştenitorii universali sau cu titlu universal este insolvabil, partea lui din pasivul moştenirii se împarte între toţi ceilalţi în proporţie cu cotele succesorale ale fiecăruia.

(3) Moştenitorul are dreptul de a cere plata creanţelor pe care le are faţă de moştenire de la ceilalţi moştenitori, ca orice alt creditor al moştenirii. În privinţa părţii din datorie care îi revine ca moştenitor, dispoziţiile art. 1.620-1.624 sunt aplicabile.

Art. 1.158. Raportul datoriilor. (1) Dacă, la data partajului succesoral, un moştenitor are o datorie certă şi lichidă faţă de moştenire, aceasta se lichidează prin luare mai puţin.

(2) Dacă moştenitorul are mai multe datorii faţă de moştenire care nu sunt acoperite cu partea sa din bunurile moştenirii, aceste datorii se sting proporţional prin raport în limita părţii respective.

(3) Raportul nu operează în privinţa creanţei pe care un moştenitor o are faţă de moştenire. Însă moştenitorul care este atât creditor, cât şi debitor al moştenirii se poate prevala de compensaţia legală, chiar dacă nu ar fi întrunite condiţiile acesteia.

(4) Prin acordul tuturor moştenitorilor, raportul datoriilor se poate realiza şi înainte de partajul succesoral.

Art. 1.159. Titlurile executorii obţinute împotriva defunctului. Titlurile executorii obţinute împotriva defunctului pot fi executate şi împotriva moştenitorilor săi, în condiţiile prevăzute de Codul de procedură civilă.

Secţiunea a 4-a
Partajul de ascendent

Art. 1.160. Subiecte. Ascendenţii pot face partajul bunurilor lor între descendenţi.

Art. 1.161. Forme. (1) Partajul de ascendent se poate realiza prin donaţie sau prin testament, cu respectarea formelor, condiţiilor şi regulilor prevăzute de lege pentru aceste acte juridice.

(2) Partajul realizat prin donaţie nu poate avea ca obiect decât bunurile prezente.

Art. 1.162. Cuprins. Dacă în partajul de ascendent nu au fost cuprinse toate bunurile moştenirii, bunurile necuprinse se vor partaja conform legii.

Art. 1.163. Ineficacitate. (1) Este lovit de nulitate absolută partajul în care nu s-au cuprins toţi descendenţii care îndeplinesc condiţiile pentru a veni la moştenire, fie în nume propriu, fie prin reprezentare succesorală.

(2) Dispoziţiile alin. (1) nu se aplică partajului în care nu a fost inclus un descendent care vine la moştenire prin reprezentare succesorală, însă a fost cuprins acela pe care îl reprezintă.

(3) Dacă prin partajul de ascendent se încalcă rezerva succesorală a vreunui descendent sau a soţului supravieţuitor, sunt aplicabile dispoziţiile privitoare la reducţiunea liberalităţilor excesive.

CARTEA a V-a
Despre obligaţii

Titlul I
Dispoziţii generale

Art. 1.164. Conţinutul raportului obligaţional. Obligaţia este o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este ţinut să procure o prestaţie creditorului, iar acesta are dreptul să obţină prestaţia datorată.

Art. 1.165. Izvoarele obligaţiilor. Obligaţiile izvorăsc din contract, act unilateral, gestiunea de afaceri, îmbogăţirea fără justă cauză, plata nedatorată, fapta ilicită, precum şi din orice alt act sau fapt de care legea leagă naşterea unei obligaţii.

• LPA. *Art. 103. Obligaţiile născute din faptele juridice extracontractuale sunt supuse legii în vigoare la data producerii ori, după caz, a săvârşirii lor.*

Titlul II
Izvoarele obligaţiilor

Capitolul I
Contractul

• LPA. *Art. 102. (1) Contractul este supus disp. legii în vigoare la data când a fost încheiat în tot ceea ce priveşte încheierea, interpretarea, efectele, executarea şi încetarea sa. (2) Modificarea contractului se face cu respectarea tuturor condiţiilor prevăz. de legea în vigoare la data modificării. În privinţa elementelor ce nu fac obiectul modificării, sunt aplicabile disp. alin. (1).*

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 1.166. Noţiune. Contractul este acordul de voinţe dintre două sau mai multe persoane cu intenţia de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic.

Art. 1.167. Regulile aplicabile contractelor. (1) Toate contractele se supun regulilor generale din prezentul capitol.

(2) Regulile particulare privitoare la anumite contracte sunt prevăzute în prezentul cod sau în legi speciale.

Art. 1.168. Regulile aplicabile contractelor nenumite. Contractelor nereglementate de lege li se aplică prevederile prezentului capitol, iar dacă acestea nu sunt îndestulătoare, regulile speciale privitoare la contractul cu care se aseamănă cel mai mult.

Art. 1.169. Libertatea de a contracta. Părţile sunt libere să încheie orice contracte şi să determine conţinutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică şi de bunele moravuri.

Art. 1.170. Buna-credinţă. Părţile trebuie să acţioneze cu bună-credinţă atât la negocierea şi încheierea contractului, cât şi pe tot timpul executării sale. Ele nu pot înlătura sau limita această obligaţie.

Secţiunea a 2-a
Diferite categorii de contracte

Art. 1.171. Contractul sinalagmatic şi contractul unilateral. Contractul este sinalagmatic atunci când obligaţiile născute din acesta sunt reciproce şi interdependente. În caz contrar, contractul este unilateral chiar dacă executarea lui presupune obligaţii în sarcina ambelor părţi.

Art. 1.172. Contractul cu titlu oneros şi contractul cu titlu gratuit. (1) Contractul prin care fiecare parte urmăreşte să îşi procure un avantaj în schimbul obligaţiilor asumate este cu titlu oneros.

(2) Contractul prin care una dintre părţi urmăreşte să procure celeilalte părţi un beneficiu, fără a obţine în schimb vreun avantaj, este cu titlu gratuit.

Art. 1.173. Contractul comutativ şi contractul aleatoriu. (1) Este comutativ contractul în care, la momentul încheierii sale, existenţa drepturilor şi obligaţiilor părţilor este certă, iar întinderea acestora este determinată sau determinabilă.

(2) Este aleatoriu contractul care, prin natura lui sau prin voinţa părţilor, oferă cel puţin uneia dintre părţi şansa unui câştig şi o expune totodată la riscul unei pierderi, ce depind de un eveniment viitor şi incert.

Art. 1.174. Contractul consensual, solemn sau real. (1) Contractul poate fi consensual, solemn sau real.

(2) Contractul este consensual atunci când se formează prin simplul acord de voinţă al părţilor.

(3) Contractul este solemn atunci când validitatea sa este supusă îndeplinirii unor formalităţi prevăzute de lege.

(4) Contractul este real atunci când, pentru validitatea sa, este necesară remiterea bunului.

Art. 1.175. Contractul de adeziune. Contractul este de adeziune atunci când clauzele sale esenţiale sunt impuse ori sunt redactate de una dintre părţi, pentru aceasta sau ca urmare a instrucţiunilor sale, cealaltă parte neavând decât să le accepte ca atare.

Art. 1.176. Contractul-cadru. (1) Contractul-cadru este acordul prin care părţile convin să negocieze, să încheie sau să menţină raporturi contractuale ale căror elemente esenţiale sunt determinate de acesta.

(2) Modalitatea de executare a contractului-cadru, în special termenul şi volumul prestaţiilor, precum şi, dacă este cazul, preţul acestora sunt precizate prin convenţii ulterioare.

Art. 1.177. Contractul încheiat cu consumatorii. Contractul încheiat cu consumatorii este supus legilor speciale şi, în completare, dispoziţiilor prezentului cod.

Secţiunea a 3-a
Încheierea contractului

§1. Dispoziţii preliminare

Art. 1.178. Libertatea formei. Contractul se încheie prin simplul acord de voinţe al părţilor dacă legea nu impune o anumită formalitate pentru încheierea sa valabilă.

Art. 1.179. Condiţiile esenţiale pentru validitatea contractului. (1) Condiţiile esenţiale pentru validitatea unui contract sunt:

1. capacitatea de a contracta;
2. consimţământul părţilor;
3. un obiect determinat şi licit;
4. o cauză licită şi morală.

(2) În măsura în care legea prevede o anumită formă a contractului, aceasta trebuie respectată, sub sancţiunea prevăzută de dispoziţiile legale aplicabile.

§2. Capacitatea părţilor

Art. 1.180. Capacitatea părţilor. Poate contracta orice persoană care nu este declarată incapabilă de lege şi nici oprită să încheie anumite contracte.

Art. 1.181. Reguli aplicabile. Regulile privitoare la capacitatea de a contracta sunt reglementate în principal în cartea I.

§3. Consimţământul

I. Formarea contractului

Art. 1.182. Încheierea contractului. (1) Contractul se încheie prin negocierea lui de către părţi sau prin acceptarea fără rezerve a unei oferte de a contracta.

(2) Este suficient ca părţile să se pună de acord asupra elementelor esenţiale ale contractului, chiar dacă lasă unele elemente secundare spre a fi convenite ulterior ori încredinţează determinarea acestora unei alte persoane.

(3) În condiţiile prevăzute la alin. (2), dacă părţile nu ajung la un acord asupra elementelor secundare ori persoana căreia i-a fost încredinţată determinarea lor nu ia o decizie, instanţa va dispune, la cererea oricăreia dintre părţi, completarea contractului, ţinând seama, după împrejurări, de natura acestuia şi de intenţia părţilor.

• **LPA.** *Art. 105. Art. 1.182 alin. (2) şi (3) NCC nu sunt aplicabile contractelor a căror negociere a început înainte de intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 1.183. Buna-credinţă în negocieri. (1) Părţile au libertatea iniţierii, desfăşurării şi ruperii negocierilor şi nu pot fi ţinute răspunzătoare pentru eşecul acestora.

(2) Partea care se angajează într-o negociere este ţinută să respecte exigenţele bunei-credinţe. Părţile nu pot conveni limitarea sau excluderea acestei obligaţii.

(3) Este contrară exigenţelor bunei-credinţe, între altele, conduita părţii care iniţiază sau continuă negocieri fără intenţia de a încheia contractul.

(4) Partea care iniţiază, continuă sau rupe negocierile contrar bunei-credinţe răspunde pentru prejudiciul cauzat celeilalte părţi. Pentru stabilirea acestui prejudiciu se va ţine seama de cheltuielile angajate în vederea negocierilor, de renunţarea de către cealaltă parte la alte oferte şi de orice împrejurări asemănătoare.

Art. 1.184. Obligaţia de confidenţialitate în negocierile precontractuale. Când o informaţie confidenţială este comunicată de către o parte în cursul negocierilor, cealaltă parte este ţinută să nu o divulge şi să nu o folosească în interes propriu, indiferent dacă se încheie sau nu contractul. Încălcarea acestei obligaţii atrage răspunderea părţii în culpă.

Art. 1.185. Elementele de care depinde încheierea contractului. Atunci când, în timpul negocierilor, o parte insistă să se ajungă la un acord asupra unui anumit

element sau asupra unei anumite forme, contractul nu se încheie până nu se ajunge la un acord cu privire la acestea.

Art. 1.186. Momentul şi locul încheierii contractului. (1) Contractul se încheie în momentul şi în locul în care acceptarea ajunge la ofertant, chiar dacă acesta nu ia cunoştinţă de ea din motive care nu îi sunt imputabile.

(2) De asemenea, contractul se consideră încheiat în momentul în care destinatarul ofertei săvârşeşte un act sau un fapt concludent, fără a-l înştiinţa pe ofertant, dacă, în temeiul ofertei, al practicilor statornicite între părţi, al uzanţelor sau potrivit naturii afacerii, acceptarea se poate face în acest mod.

• LPA. *Art. 106. Art. 1.186 alin. (1) şi art. 1.193 alin. (2) NCC nu sunt aplicabile contractelor în cazul în care oferta de a contracta a fost expediată înainte de intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 1.187. Forma ofertei şi a acceptării. Oferta şi acceptarea trebuie emise în forma cerută de lege pentru încheierea valabilă a contractului.

Art. 1.188. Oferta de a contracta. (1) O propunere constituie ofertă de a contracta dacă aceasta conţine suficiente elemente pentru formarea contractului şi exprimă intenţia ofertantului de a se obliga în cazul acceptării ei de către destinatar.

(2) Oferta poate proveni de la persoana care are iniţiativa încheierii contractului, care îi determină conţinutul sau, după împrejurări, care propune ultimul element esenţial al contractului.

(3) Dispoziţiile art. 1.182-1.203 se aplică în mod corespunzător şi atunci când împrejurările în care se încheie contractul nu permit identificarea ofertei sau a acceptării.

Art. 1.189. Propunerea adresată unor persoane nedeterminate. (1) Propunerea adresată unor persoane nedeterminate, chiar dacă este precisă, nu valorează ofertă, ci, după împrejurări, solicitare de ofertă sau intenţie de negociere.

(2) Cu toate acestea, propunerea valorează ofertă dacă aceasta rezultă astfel din lege, din uzanţe ori, în mod neîndoielnic, din împrejurări. În aceste cazuri, revocarea ofertei adresate unor persoane nedeterminate produce efecte numai dacă este făcută în aceeaşi formă cu oferta însăşi sau într-o modalitate care permite să fie cunoscută în aceeaşi măsură cu aceasta.

Art. 1.190. Solicitarea de oferte. Solicitarea de a formula oferte, adresată uneia sau mai multor persoane determinate, nu constituie, prin ea însăşi, ofertă de a contracta.

Art. 1.191. Oferta irevocabilă. (1) Oferta este irevocabilă de îndată ce autorul ei se obligă să o menţină un anumit termen. Oferta este, de asemenea, irevocabilă atunci când poate fi considerată astfel în temeiul acordului părţilor, al practicilor statornicite între acestea, al negocierilor, al conţinutului ofertei ori al uzanţelor.

(2) Declaraţia de revocare a unei oferte irevocabile nu produce niciun efect.

Art. 1.192. Termenul de acceptare. Termenul de acceptare curge din momentul în care oferta ajunge la destinatar.

Art. 1.193. Oferta fără termen adresată unei persoane absente. (1) Oferta fără termen de acceptare, adresată unei persoane care nu este prezentă, trebuie menţinută un termen rezonabil, după împrejurări, pentru ca destinatarul să o primească, să o analizeze şi să expedieze acceptarea.

(2) Revocarea ofertei nu împiedică încheierea contractului decât dacă ajunge la destinatar înainte ca ofertantul să primească acceptarea sau, după caz, înaintea săvârşirii actului ori faptului care, potrivit prevederilor art. 1.186 alin. (2), determină încheierea contractului.

(3) Ofertantul răspunde pentru prejudiciul cauzat prin revocarea ofertei înaintea expirării termenului prevăzut la alin. (1).

• LPA. *V. art. 106 LPA (supra, art. 1.186 NCC).*

Art. 1.194. Oferta fără termen adresată unei persoane prezente. (1) Oferta fără termen de acceptare, adresată unei persoane prezente rămâne fără efecte dacă nu este acceptată de îndată.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică şi în cazul ofertei transmise prin telefon sau prin alte asemenea mijloace de comunicare la distanţă.

Art. 1.195. Caducitatea ofertei. (1) Oferta devine caducă dacă:

a) acceptarea nu ajunge la ofertant în termenul stabilit sau, în lipsă, în termenul prevăzut la art. 1.193 alin. (1);

b) destinatarul o refuză.

(2) Decesul sau incapacitatea ofertantului atrage caducitatea ofertei irevocabile numai atunci când natura afacerii sau împrejurările o impun.

Art. 1.196. Acceptarea ofertei. (1) Orice act sau fapt al destinatarului constituie acceptare dacă indică în mod neîndoielnic acordul său cu privire la ofertă, astfel cum aceasta a fost formulată, şi ajunge în termen la autorul ofertei. Dispoziţiile art. 1.186 rămân aplicabile.

(2) Tăcerea sau inacţiunea destinatarului nu valorează acceptare decât atunci când aceasta rezultă din lege, din acordul părţilor, din practicile statornicite între acestea, din uzanţe sau din alte împrejurări.

Art. 1.197. Acceptarea necorespunzătoare a ofertei. (1) Răspunsul destinatarului nu constituie acceptare atunci când:

a) cuprinde modificări sau completări care nu corespund ofertei primite;

b) nu respectă forma cerută anume de ofertant;

c) ajunge la ofertant după ce oferta a devenit caducă.

(2) Răspunsul destinatarului, exprimat potrivit alin. (1), poate fi considerat, după împrejurări, ca o contraofertă.

Art. 1.198. Acceptarea tardivă. (1) Acceptarea tardivă produce efecte numai dacă autorul ofertei îl înştiinţează de îndată pe acceptant despre încheierea contractului.

(2) Acceptarea făcută în termen, dar ajunsă la ofertant după expirarea termenului, din motive neimputabile acceptantului, produce efecte dacă ofertantul nu îl înştiinţează despre aceasta de îndată.

Art. 1.199. Retragerea ofertei sau a acceptării. Oferta sau acceptarea poate fi retrasă dacă retragerea ajunge la destinatar anterior ori concomitent cu oferta sau, după caz, cu acceptarea.

Art. 1.200. Comunicarea ofertei, acceptării şi revocării. (1) Oferta, acceptarea, precum şi revocarea acestora produc efecte numai din momentul în care ajung la destinatar, chiar dacă acesta nu ia cunoştinţă de ele din motive care nu îi sunt imputabile.

(2) Comunicarea acceptării trebuie făcută prin mijloace cel puţin la fel de rapide ca cele folosite de ofertant, dacă din lege, din acordul părţilor, din practicile statornicite între acestea sau din alte asemenea împrejurări nu rezultă contrariul.

Art. 1.201. Clauze externe. Dacă prin lege nu se prevede altfel, părţile sunt ţinute de clauzele extrinseci la care contractul face trimitere.

Art. 1.202. Clauze standard. (1) Sub rezerva prevederilor art. 1.203, dispoziţiile prezentei secţiuni se aplică în mod corespunzător şi atunci când la încheierea contractului sunt utilizate clauze standard.

(2) Sunt clauze standard stipulaţiile stabilite în prealabil de una dintre părţi pentru a fi utilizate în mod general şi repetat şi care sunt incluse în contract fără să fi fost negociate cu cealaltă parte.

(3) Clauzele negociate prevalează asupra clauzelor standard.

(4) Atunci când ambele părţi folosesc clauze standard şi nu ajung la o înţelegere cu privire la acestea, contractul se încheie totuşi pe baza clauzelor convenite şi a oricăror clauze standard comune în substanţa lor, cu excepţia cazului în care una dintre părţi notifică celeilalte părţi, fie anterior momentului încheierii contractului, fie ulterior şi de îndată, că nu intenţionează să fie ţinută de un astfel de contract.

Art. 1.203. Clauze neuzuale. Clauzele standard care prevăd în folosul celui care le propune limitarea răspunderii, dreptul de a denunţa unilateral contractul, de a suspenda executarea obligaţiilor sau care prevăd în detrimentul celeilalte părţi decăderea din drepturi ori din beneficiul termenului, limitarea dreptului de a opune excepţii, restrângerea libertăţii de a contracta cu alte persoane, reînnoirea tacită a contractului, legea aplicabilă, clauze compromisorii sau prin care se derogă de la normele privitoare la competenţa instanţelor judecătoreşti nu produc efecte decât dacă sunt acceptate, în mod expres, în scris, de cealaltă parte.

II. Valabilitatea consimţământului

Art. 1.204. Condiţii. Consimţământul părţilor trebuie să fie serios, liber şi exprimat în cunoştinţă de cauză.

Art. 1.205. Lipsa discernământului. (1) Este anulabil contractul încheiat de o persoană care, la momentul încheierii acestuia, se afla, fie şi numai vremelnic, într-o stare care o punea în neputinţă de a-şi da seama de urmările faptei sale.

(2) Contractul încheiat de o persoană pusă ulterior sub interdicţie poate fi anulat dacă, la momentul când actul a fost făcut, cauzele punerii sub interdicţie existau şi erau îndeobşte cunoscute.

III. Viciile consimţământului

Art. 1.206. Cazuri. (1) Consimţământul este viciat când este dat din eroare, surprins prin dol sau smuls prin violenţă.

(2) De asemenea, consimţământul este viciat în caz de leziune.

Art. 1.207. Eroarea. (1) Partea care, la momentul încheierii contractului, se afla într-o eroare esenţială poate cere anularea acestuia, dacă cealaltă parte ştia sau, după caz, trebuia să ştie că faptul asupra căruia a purtat eroarea era esenţial pentru încheierea contractului.

(2) Eroarea este esenţială:

1. când poartă asupra naturii sau obiectului contractului;

2. când poartă asupra identității obiectului prestației sau asupra unei calități a acestuia ori asupra unei alte împrejurări considerate esențiale de către părți în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat;

3. când poartă asupra identității persoanei sau asupra unei calități a acesteia în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat.

(3) Eroarea de drept este esențială atunci când privește o normă juridică determinantă, potrivit voinței părților, pentru încheierea contractului.

(4) Eroarea care privește simplele motive ale contractului nu este esențială, cu excepția cazului în care prin voința părților asemenea motive au fost considerate hotărâtoare.

Art. 1.208. Eroarea nescuzabilă. (1) Contractul nu poate fi anulat dacă faptul asupra căruia a purtat eroarea putea fi, după împrejurări, cunoscut cu diligențe rezonabile.

(2) Eroarea de drept nu poate fi invocată în cazul dispozițiilor legale accesibile și previzibile.

Art. 1.209. Eroarea asumată. Nu atrage anularea contractului eroarea care poartă asupra unui element cu privire la care riscul de eroare a fost asumat de cel care o invocă sau, după împrejurări, trebuia să fie asumat de acesta.

Art. 1.210. Eroarea de calcul. Simpla eroare de calcul nu atrage anularea contractului, ci numai rectificarea, afară de cazul în care, concretizându-se într-o eroare asupra cantității, a fost esențială pentru încheierea contractului. Eroarea de calcul trebuie corectată la cererea oricăreia dintre părți.

Art. 1.211. Eroarea de comunicare sau de transmitere. Dispozițiile privitoare la eroare se aplică în mod corespunzător și atunci când eroarea poartă asupra declarației de voință ori când declarația a fost transmisă inexact prin intermediul unei alte persoane sau prin mijloace de comunicare la distanță.

Art. 1.212. Invocarea erorii cu bună-credință. Partea care este victima unei erori nu se poate prevala de aceasta contrar exigențelor bunei-credințe.

Art. 1.213. Adaptarea contractului. (1) Dacă o parte este îndreptățită să invoce anulabilitatea contractului pentru eroare, dar cealaltă parte declară că dorește să execute ori execută contractul așa cum acesta fusese înțeles de partea îndreptățită să invoce anulabilitatea, contractul se consideră că a fost încheiat așa cum l-a înțeles această din urmă parte.

(2) În acest caz, după ce a fost informată asupra felului în care partea îndreptățită să invoce anulabilitatea a înțeles contractul și înainte ca aceasta să fi obținut anularea, cealaltă parte trebuie, în termen de cel mult 3 luni de la data când a fost notificată ori de la data când i s-a comunicat cererea de chemare în judecată, să declare că este de acord cu executarea sau să execute fără întârziere contractul, astfel cum a fost înțeles de partea aflată în eroare.

(3) Dacă declarația a fost făcută și comunicată părții aflate în eroare în termenul prevăzut la alin. (2) sau contractul a fost executat, dreptul de a obține anularea este stins și notificarea prevăzută la alin. (2) este considerată lipsită de efecte.

Art. 1.214. Dolul. (1) Consimțământul este viciat prin dol atunci când partea s-a aflat într-o eroare provocată de manoperele frauduloase ale celeilalte părți ori când

aceasta din urmă a omis, în mod fraudulos, să îl informeze pe contractant asupra unor împrejurări pe care se cuvenea să i le dezvăluie.

(2) Partea al cărei consimţământ a fost viciat prin dol poate cere anularea contractului, chiar dacă eroarea în care s-a aflat nu a fost esenţială.

(3) Contractul este anulabil şi atunci când dolul provine de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părţi.

(4) Dolul nu se presupune.

Art. 1.215. Dolul comis de un terţ. (1) Partea care este victima dolului unui terţ nu poate cere anularea decât dacă cealaltă parte a cunoscut sau, după caz, ar fi trebuit să cunoască dolul la încheierea contractului.

(2) Independent de anularea contractului, autorul dolului răspunde pentru prejudiciile ce ar rezulta.

Art. 1.216. Violenţa. (1) Poate cere anularea contractului partea care a contractat sub imperiul unei temeri justificate induse, fără drept, de cealaltă parte sau de un terţ.

(2) Există violenţă când temerea insuflată este de aşa natură încât partea ameninţată putea să creadă, după împrejurări, că, în lipsa consimţământului său, viaţa, persoana, onoarea sau bunurile sale ar fi expuse unui pericol grav şi iminent.

(3) Violenţa poate atrage anularea contractului şi atunci când este îndreptată împotriva unei persoane apropiate, precum soţul, soţia, ascendenţii ori descendenţii părţii al cărei consimţământ a fost viciat.

(4) În toate cazurile, existenţa violenţei se apreciază ţinând seama de vârsta, starea socială, sănătatea şi caracterul celui asupra căruia s-a exercitat violenţa, precum şi de orice altă împrejurare ce a putut influenţa starea acestuia la momentul încheierii contractului.

Art. 1.217. Ameninţarea cu exerciţiul unui drept. Constituie violenţă şi temerea insuflată prin ameninţarea cu exerciţiul unui drept făcută cu scopul de a obţine avantaje injuste.

Art. 1.218. Starea de necesitate. Contractul încheiat de o parte aflată în stare de necesitate nu poate fi anulat decât dacă cealaltă parte a profitat de această împrejurare.

Art. 1.219. Temerea reverenţiară. Simpla temere izvorâtă din respect, fără să fi fost violenţă, nu atrage anularea contractului.

Art. 1.220. Violenţa săvârşită de un terţ. (1) Violenţa atrage anularea contractului şi atunci când este exercitată de un terţ, însă numai dacă partea al cărei consimţământ nu a fost viciat cunoştea sau, după caz, ar fi trebuit să cunoască violenţa săvârşită de către terţ.

(2) Independent de anularea contractului, autorul violenţei răspunde pentru prejudiciile ce ar rezulta.

Art. 1.221. Leziunea. (1) Există leziune atunci când una dintre părţi, profitând de starea de nevoie, de lipsa de experienţă ori de lipsa de cunoştinţe a celeilalte părţi, stipulează în favoarea sa ori a unei alte persoane o prestaţie de o valoare considerabil mai mare, la data încheierii contractului, decât valoarea propriei prestaţii.

(2) Existenţa leziunii se apreciază şi în funcţie de natura şi scopul contractului.

(3) Leziunea poate exista şi atunci când minorul îşi asumă o obligaţie excesivă prin raportare la starea sa patrimonială, la avantajele pe care le obţine din contract ori la ansamblul circumstanţelor.

Art. 1.222. Sancţiune. (1) Partea al cărei consimţământ a fost viciat prin leziune poate cere, la alegerea sa, anularea contractului sau reducerea obligaţiilor sale cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptăţită.

(2) Cu excepţia cazului prevăzut de art. 1.221 alin. (3), acţiunea în anulare este admisibilă numai dacă leziunea depăşeşte jumătate din valoarea pe care o avea, la momentul încheierii contractului, prestaţia promisă sau executată de partea lezată. Disproporţia trebuie să subziste până la data cererii de anulare.

(3) În toate cazurile, instanţa poate să menţină contractul dacă cealaltă parte oferă, în mod echitabil, o reducere a propriei creanţe sau, după caz, o majorare a propriei obligaţii. Dispoziţiile art. 1.213 privitoare la adaptarea contractului se aplică în mod corespunzător.

Art. 1.223. Termenul de prescripţie. (1) Dreptul la acţiunea în anulare sau în reducerea obligaţiilor pentru leziune se prescrie în termen de un an de la data încheierii contractului.

(2) Anulabilitatea contractului nu poate să fie opusă pe cale de excepţie când dreptul la acţiune este prescris.

Art. 1.224. Inadmisibilitatea leziunii. Nu pot fi atacate pentru leziune contractele aleatorii, tranzacţia, precum şi alte contracte anume prevăzute de lege.

§4. Obiectul contractului

Art. 1.225. Obiectul contractului. (1) Obiectul contractului îl reprezintă operaţiunea juridică, precum vânzarea, locaţiunea, împrumutul şi altele asemenea, convenită de părţi, astfel cum aceasta reiese din ansamblul drepturilor şi obligaţiilor contractuale.

(2) Obiectul contractului trebuie să fie determinat şi licit, sub sancţiunea nulităţii absolute.

(3) Obiectul este ilicit atunci când este prohibit de lege sau contravine ordinii publice ori bunelor moravuri.

Art. 1.226. Obiectul obligaţiei. (1) Obiectul obligaţiei este prestaţia la care se angajează debitorul.

(2) Sub sancţiunea nulităţii absolute, el trebuie să fie determinat sau cel puţin determinabil şi licit.

Art. 1.227. Imposibilitatea iniţială a obiectului obligaţiei. Contractul este valabil chiar dacă, la momentul încheierii sale, una dintre părţi se află în imposibilitate de a-şi executa obligaţia, afară de cazul în care prin lege se prevede altfel.

Art. 1.228. Bunurile viitoare. În lipsa unei prevederi legale contrare, contractele pot purta şi asupra bunurilor viitoare.

Art. 1.229. Bunurile care nu sunt în circuitul civil. Numai bunurile care sunt în circuitul civil pot face obiectul unei prestaţii contractuale.

Art. 1.230. Bunurile care aparţin altuia. Dacă prin lege nu se prevede altfel, bunurile unui terţ pot face obiectul unei prestaţii, debitorul fiind obligat să le procure şi să le transmită creditorului sau, după caz, să obţină acordul terţului. În cazul neexecutării obligaţiei, debitorul răspunde pentru prejudiciile cauzate.

Art. 1.231. Determinarea calităţii obiectului. Atunci când nu poate fi stabilită potrivit contractului, calitatea prestaţiei sau a obiectului acesteia trebuie să fie rezonabilă sau, după împrejurări, cel puţin de nivel mediu.

Art. 1.232. Determinarea obiectului de către un terţ. (1) Atunci când preţul sau orice alt element al contractului urmează să fie determinat de un terţ, acesta trebuie să acţioneze în mod corect, diligent şi echidistant.

(2) Dacă terţul nu poate sau nu doreşte să acţioneze ori aprecierea sa este în mod manifest nerezonabilă, instanţa, la cererea părţii interesate, va stabili, după caz, preţul sau elementul nedeterminat de către părţi.

Art. 1.233. Determinarea preţului între profesionişti. Dacă un contract încheiat între profesionişti nu stabileşte preţul şi nici nu indică o modalitate pentru a-l determina, se presupune că părţile au avut în vedere preţul practicat în mod obişnuit în domeniul respectiv pentru aceleaşi prestaţii realizate în condiţii comparabile sau, în lipsa unui asemenea preţ, un preţ rezonabil.

Art. 1.234. Raportarea la un factor de referinţă. Atunci când, potrivit contractului, preţul se determină prin raportare la un factor de referinţă, iar acest factor nu există, a încetat să mai existe ori nu mai este accesibil, el se înlocuieşte, în absenţa unei convenţii contrare, cu factorul de referinţă cel mai apropiat.

§5. Cauza

Art. 1.235. Noţiune. Cauza este motivul care determină fiecare parte să încheie contractul.

Art. 1.236. Condiţii. (1) Cauza trebuie să existe, să fie licită şi morală.

(2) Cauza este ilicită când este contrară legii şi ordinii publice.

(3) Cauza este imorală când este contrară bunelor moravuri.

Art. 1.237. Frauda la lege. Cauza este ilicită şi atunci când contractul este doar mijlocul pentru a eluda aplicarea unei norme legale imperative.

Art. 1.238. Sancţiune. (1) Lipsa cauzei atrage anulabilitatea contractului, cu excepţia cazului în care contractul a fost greşit calificat şi poate produce alte efecte juridice.

(2) Cauza ilicită sau imorală atrage nulitatea absolută a contractului dacă este comună ori, în caz contrar, dacă cealaltă parte a cunoscut-o sau, după împrejurări, trebuia s-o cunoască.

Art. 1.239. Proba cauzei. (1) Contractul este valabil chiar atunci când cauza nu este expres prevăzută.

(2) Existenţa unei cauze valabile se prezumă până la proba contrară.

§6. Forma contractului

Art. 1.240. Formele de exprimare a consimţământului. (1) Voinţa de a contracta poate fi exprimată verbal sau în scris.

(2) Voinţa poate fi manifestată şi printr-un comportament care, potrivit legii, convenţiei părţilor, practicilor statornicite între acestea sau uzanţelor, nu lasă nicio îndoială asupra intenţiei de a produce efectele juridice corespunzătoare.

Art. 1.241. Forma scrisă. Înscrisul care constată încheierea contractului poate fi sub semnătură privată sau autentic, având forţa probantă prevăzută de lege.

Art. 1.242. Sancţiune. (1) Este lovit de nulitate absolută contractul încheiat în lipsa formei pe care, în chip neîndoielnic, legea o cere pentru încheierea sa valabilă.

(2) Dacă părţile s-au învoit ca un contract să fie încheiat într-o anumită formă, pe care legea nu o cere, contractul se socoteşte valabil chiar dacă forma nu a fost respectată.

Art. 1.243. Modificarea contractului. Dacă prin lege nu se prevede altfel, orice modificare a contractului este supusă condiţiilor de formă cerute de lege pentru încheierea sa.

Art. 1.244. Forma cerută pentru înscrierea în cartea funciară. În afara altor cazuri prevăzute de lege, trebuie să fie încheiate prin înscris autentic, sub sancţiunea nulităţii absolute, convenţiile care strămută sau constituie drepturi reale care urmează a fi înscrise în cartea funciară.

Art. 1.245. Forma contractelor electronice. Contractele care se încheie prin mijloace electronice sunt supuse condiţiilor de formă prevăzute de legea specială.

Secţiunea a 4-a
Nulitatea contractului

§1. Dispoziţii generale

Art. 1.246. Nulitatea. (1) Orice contract încheiat cu încălcarea condiţiilor cerute de lege pentru încheierea sa valabilă este supus nulităţii, dacă prin lege nu se prevede o altă sancţiune.

(2) Nulitatea poate fi absolută sau relativă.

(3) Dacă prin lege nu se prevede altfel, nulitatea contractului poate fi constatată sau declarată prin acordul părţilor.

(4) Prin acordul părţilor nu pot fi instituite şi nici suprimate cauze de nulitate. Orice convenţie sau clauză contrară este considerată nescrisă.

Art. 1.247. Nulitatea absolută. (1) Este nul contractul încheiat cu încălcarea unei dispoziţii legale instituite pentru ocrotirea unui interes general.

(2) Nulitatea absolută poate fi invocată de orice persoană interesată, pe cale de acţiune sau de excepţie.

(3) Instanţa este obligată să invoce din oficiu nulitatea absolută.

(4) Contractul lovit de nulitate absolută nu este susceptibil de confirmare decât în cazurile prevăzute de lege.

Art. 1.248. Nulitatea relativă. (1) Contractul încheiat cu încălcarea unei dispoziţii legale instituite pentru ocrotirea unui interes particular este anulabil.

(2) Nulitatea relativă poate fi invocată numai de cel al cărui interes este ocrotit prin dispoziţia legală încălcată.

(3) Nulitatea relativă nu poate fi invocată din oficiu de instanţa judecătorească.

(4) Contractul anulabil este susceptibil de confirmare.

Art. 1.249. Prescripţia. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, nulitatea absolută poate fi invocată oricând, fie pe cale de acţiune, fie pe cale de excepţie.

(2) Nulitatea relativă poate fi invocată pe cale acţiune numai în termenul de prescripţie stabilit de lege. Cu toate acestea, partea căreia i se cere executarea contractului poate opune oricând nulitatea relativă a contractului, chiar şi după împlinirea termenului de prescripţie a dreptului la acţiunea în anulare.

§2. Cauzele de nulitate

Art. 1.250. Cauzele de nulitate absolută. Contractul este lovit de nulitate absolută în cazurile anume prevăzute de lege, precum şi atunci când rezultă neîndoielnic din lege că interesul ocrotit este unul general.

Art. 1.251. Cauzele de nulitate relativă. Contractul este anulabil când au fost nesocotite dispoziţiile legale privitoare la capacitatea de exerciţiu, când consimţământul uneia dintre părţi a fost viciat, precum şi în alte cazuri anume prevăzute de lege.

Art. 1.252. Prezumţia de nulitate relativă. În cazurile în care natura nulităţii nu este determinată ori nu reiese în chip neîndoielnic din lege, contractul este anulabil.

Art. 1.253. Nulitatea virtuală. În afara cazurilor în care legea prevede sancţiunea nulităţii, contractul se desfiinţează şi atunci când sancţiunea nulităţii absolute sau, după caz, relative trebuie aplicată pentru ca scopul dispoziţiei legale încălcate să fie atins.

§3. Efectele nulităţii

Art. 1.254. Desfiinţarea contractului şi a actelor subsecvente. (1) Contractul lovit de nulitate absolută sau anulat este considerat a nu fi fost niciodată încheiat.

(2) Desfiinţarea contractului atrage, în condiţiile legii, şi desfiinţarea actelor subsecvente încheiate în baza lui.

(3) În cazul în care contractul este desfiinţat, fiecare parte trebuie să restituie celeilalte, în natură sau prin echivalent, prestaţiile primite, potrivit prevederilor art. 1.639-1.647, chiar dacă acestea au fost executate succesiv sau au avut un caracter continuu.

Art. 1.255. Nulitatea parţială. (1) Clauzele contrare legii, ordinii publice sau bunelor moravuri şi care nu sunt considerate nescrise atrag nulitatea contractului în întregul său numai dacă sunt, prin natura lor, esenţiale sau dacă, în lipsa acestora, contractul nu s-ar fi încheiat.

(2) În cazul în care contractul este menţinut în parte, clauzele nule sunt înlocuite de drept cu dispoziţiile legale aplicabile.

(3) Dispoziţiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător şi clauzelor care contravin unor dispoziţii legale imperative şi sunt considerate de lege nescrise.

Art. 1.256. Nulitatea contractului plurilateral. În cazul contractelor cu mai multe părţi în care prestaţia fiecărei părţi este făcută în considerarea unui scop comun, nulitatea contractului în privinţa uneia dintre părţi nu atrage desfiinţarea în întregime a contractului, afară de cazul în care participarea acesteia este esenţială pentru existenţa contractului.

Art. 1.257. Daunele-interese. Reducerea prestaţiilor. În caz de violenţă sau dol, cel al cărui consimţământ este viciat are dreptul de a pretinde, în afară de anulare, şi daune-interese sau, dacă preferă menţinerea contractului, de a solicita numai reducerea prestaţiei sale cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptăţit.

Art. 1.258. Repararea prejudiciului în cazul nulităţii contractului încheiat în formă autentică. În cazul anulării sau constatării nulităţii contractului încheiat în formă autentică pentru o cauză de nulitate a cărei existenţă rezultă din însuşi textul contractului, partea prejudiciată poate cere obligarea notarului public la repararea prejudiciilor suferite, în condiţiile răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie.

• LPA. *Art. 106¹. Răspunderea prevăz. de art. 1.258 NCC poate fi angajată numai în limita prejudiciului nereparat prin anularea sau constatarea nulităţii contractului ce a fost dispusă prin hotărâre judecătorească definitivă. Angajarea acestei răspunderi nu înlătură angajarea răspunderii şi a altor persoane, în condiţiile legii.*

Art. 1.259. Refacerea contractului nul. Contractul nul poate fi refăcut, în tot sau în parte, cu respectarea tuturor condiţiilor prevăzute de lege la data refacerii lui. În toate cazurile, contractul refăcut nu va produce efecte decât pentru viitor, iar nu şi pentru trecut.

Art. 1.260. Conversiunea contractului nul. (1) Un contract lovit de nulitate absolută va produce totuşi efectele actului juridic pentru care sunt îndeplinite condiţiile de fond şi de formă prevăzute de lege.

(2) Cu toate acestea, dispoziţiile alin. (1) nu se aplică dacă intenţia de a exclude aplicarea conversiunii este stipulată în contractul lovit de nulitate sau reiese, în chip neîndoielnic, din scopurile urmărite de părţi la data încheierii contractului.

§4. Validarea contractului

Art. 1.261. Cauzele de validare. (1) Contractul afectat de o cauză de nulitate este validat atunci când nulitatea este acoperită.

(2) Nulitatea poate fi acoperită prin confirmare sau prin alte moduri anume prevăzute de lege.

Art. 1.262. Confirmarea contractului. (1) Confirmarea unui contract anulabil rezultă din voinţa, expresă sau tacită, de a renunţa la dreptul de a invoca nulitatea.

(2) Voinţa de a renunţa trebuie să fie certă.

Art. 1.263. Condiţiile confirmării. (1) Un contract anulabil poate fi confirmat dacă în momentul confirmării condiţiile sale de validitate sunt întrunite.

(2) Persoana care poate invoca nulitatea poate confirma contractul numai cunoscând cauza de nulitate şi, în caz de violenţă, numai după încetarea acesteia.

(3) Persoana chemată de lege să încuviinţeze actele minorului poate, în numele şi în interesul acestuia, cere anularea contractului făcut fără încuviinţarea sa ori să confirme contractul atunci când această încuviinţare era suficientă pentru încheierea valabilă a acestuia.

(4) Dispoziţiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător şi în cazul actelor încheiate fără autorizarea instanţei de tutelă.

(5) În lipsa confirmării exprese, este suficient ca obligaţia să fie executată în mod voluntar la data la care ea putea fi valabil confirmată de către partea interesată.

(6) Cel care trebuie să confirme poate să fie pus în întârziere printr-o notificare prin care partea interesată să îi solicite fie să confirme contractul anulabil, fie să exercite acţiunea în anulare, în termen de 6 luni de la notificare, sub sancţiunea decăderii din dreptul de a cere anularea contractului.

Art. 1.264. Cuprinsul actului confirmativ. Pentru a fi valabil, actul confirmativ trebuie să cuprindă obiectul, cauza şi natura obligaţiei şi să facă menţiune despre motivul acţiunii în anulare, precum şi despre intenţia de a repara viciul pe care se întemeiază acea acţiune.

Art. 1.265. Efectele confirmării. (1) Confirmarea îşi produce efectele din momentul încheierii contractului şi atrage renunţarea la mijloacele şi excepţiile ce puteau fi opuse, sub rezerva însă a drepturilor dobândite şi conservate de terţii de bună-credinţă.

(2) Când fiecare dintre părţi poate invoca nulitatea contractului sau mai multe părţi o pot invoca împotriva alteia, confirmarea făcută de una dintre acestea nu împiedică invocarea nulităţii de către celelalte părţi.

(3) Confirmarea unui contract anulabil pentru vicierea consimţământului prin dol sau violenţă nu implică prin ea însăşi renunţarea la dreptul de a cere daune-interese.

Secţiunea a 5-a
Interpretarea contractului

Art. 1.266. Interpretarea după voinţa concordantă a părţilor. (1) Contractele se interpretează după voinţa concordantă a părţilor, iar nu după sensul literal al termenilor.

(2) La stabilirea voinţei concordante se va ţine seama, între altele, de scopul contractului, de negocierile purtate de părţi, de practicile statornicite între acestea şi de comportamentul lor ulterior încheierii contractului.

Art. 1.267. Interpretarea sistematică. Clauzele se interpretează unele prin altele, dând fiecăreia înţelesul ce rezultă din ansamblul contractului.

Art. 1.268. Interpretarea clauzelor îndoielnice. (1) Clauzele susceptibile de mai multe înţelesuri se interpretează în sensul ce se potriveşte cel mai bine naturii şi obiectului contractului.

(2) Clauzele îndoielnice se interpretează ţinând seama, între altele, de natura contractului, de împrejurările în care a fost încheiat, de interpretarea dată anterior de părţi, de sensul atribuit în general clauzelor şi expresiilor în domeniu şi de uzanţe.

(3) Clauzele se interpretează în sensul în care pot produce efecte, iar nu în acela în care nu ar putea produce niciunul.

(4) Contractul nu cuprinde decât lucrul asupra căruia părţile şi-au propus a contracta, oricât de generali ar fi termenii folosiţi.

(5) Clauzele destinate să exemplifice sau să înlăture orice îndoială asupra aplicării contractului la un caz particular nu îi restrâng aplicarea în alte cazuri care nu au fost expres prevăzute.

Art. 1.269. Regulile subsidiare de interpretare. (1) Dacă, după aplicarea regulilor de interpretare, contractul rămâne neclar, acesta se interpretează în favoarea celui care se obligă.

(2) Stipulaţiile înscrise în contractele de adeziune se interpretează împotriva celui care le-a propus.

Secţiunea a 6-a
Efectele contractului
§1. Efectele între părţi

Art. 1.270. Forţa obligatorie. (1) Contractul valabil încheiat are putere de lege între părţile contractante.

(2) Contractul se modifică sau încetează numai prin acordul părţilor ori din cauze autorizate de lege.

Art. 1.271. Impreviziunea. (1) Părţile sunt ţinute să îşi execute obligaţiile, chiar dacă executarea lor a devenit mai oneroasă, fie datorită creşterii costurilor executării propriei obligaţii, fie datorită scăderii valorii contraprestaţiei.

(2) Cu toate acestea, dacă executarea contractului a devenit excesiv de oneroasă datorită unei schimbări excepţionale a împrejurărilor care ar face vădit injustă obligarea debitorului la executarea obligaţiei, instanţa poate să dispună:

a) adaptarea contractului, pentru a distribui în mod echitabil între părţi pierderile şi beneficiile ce rezultă din schimbarea împrejurărilor;

b) încetarea contractului, la momentul şi în condiţiile pe care le stabileşte.

(3) Dispoziţiile alin. (2) sunt aplicabile numai dacă:

a) schimbarea împrejurărilor a intervenit după încheierea contractului;

b) schimbarea împrejurărilor, precum şi întinderea acesteia nu au fost şi nici nu puteau fi avute în vedere de către debitor, în mod rezonabil, în momentul încheierii contractului;

c) debitorul nu şi-a asumat riscul schimbării împrejurărilor şi nici nu putea fi în mod rezonabil considerat că şi-ar fi asumat acest risc;

d) debitorul a încercat, într-un termen rezonabil şi cu bună-credinţă, negocierea adaptării rezonabile şi echitabile a contractului.

• **LPA.** ***Art. 107.*** *Disp. art. 1.271 NCC priv. impreviziunea se aplică numai contractelor încheiate după intrarea în vigoare a NCC.* ***Art. 148.*** *Art. 2.252 alin. (2) NCC nu împiedică aplicarea în cazul contractului de rentă viageră a art. 1.271 NCC în privinţa împrejurărilor survenite pe parcursul executării contractului, care nu sunt determinate de durata vieţii persoanei până la decesul căreia a fost constituită renta.*

Art. 1.272. Conţinutul contractului. (1) Contractul valabil încheiat obligă nu numai la ceea ce este expres stipulat, dar şi la toate urmările pe care practicile statornicite între părţi, uzanţele, legea sau echitatea le dau contractului, după natura lui.

(2) Clauzele obişnuite într-un contract se subînţeleg, deşi nu sunt stipulate în mod expres.

Art. 1.273. Constituirea şi transferul drepturilor reale. (1) Drepturile reale se constituie şi se transmit prin acordul de voinţă al părţilor, chiar dacă bunurile nu au fost predate, dacă acest acord poartă asupra unor bunuri determinate, ori prin individualizarea bunurilor, dacă acordul poartă asupra unor bunuri de gen.

(2) Fructele bunului sau dreptului transmis se cuvin dobânditorului de la data transferului proprietăţii bunului ori, după caz, a cesiunii dreptului, afară de cazul în care prin lege sau prin voinţa părţilor se dispune altfel.

(3) Dispoziţiile în materie de carte funciară, precum şi dispoziţiile speciale referitoare la transferul anumitor categorii de bunuri mobile rămân aplicabile.

Art. 1.274. Riscul în contractul translativ de proprietate. (1) În lipsă de stipulaţie contrară, cât timp bunul nu este predat, riscul contractului rămâne în sarcina debitorului obligaţiei de predare, chiar dacă proprietatea a fost transferată dobânditorului. În cazul pieirii fortuite a bunului, debitorul obligaţiei de predare pierde dreptul la contraprestaţie, iar dacă a primit-o, este obligat să o restituie.

(2) Cu toate acestea, creditorul pus în întârziere preia riscul pieirii fortuite a bunului. El nu se poate libera chiar dacă ar dovedi că bunul ar fi pierit şi dacă obligaţia de predare ar fi fost executată la timp.

• LPA. *Art. 108. Disp. art. 1.274 NCC priv. transferul riscurilor în contractele translative de proprietate se aplică numai contractelor încheiate după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 1.275. Transmiterea succesivă a unui bun mobil. (1) Dacă cineva a transmis succesiv către mai multe persoane proprietatea unui bun mobil corporal, cel care a dobândit cu bună-credinţă posesia efectivă a bunului este titular al dreptului, chiar dacă titlul său are dată ulterioară.

(2) Este de bună-credinţă dobânditorul care, la data intrării în posesie, nu a cunoscut şi nici nu putea să cunoască obligaţia asumată anterior de înstrăinător.

(3) Dacă niciunul dintre dobânditori nu a obţinut posesia efectivă a bunului mobil corporal şi creanţa fiecăruia de predare a bunului este exigibilă, va fi preferat cel care a sesizat cel dintâi instanţa de judecată.

Art. 1.276. Denunţarea unilaterală. (1) Dacă dreptul de a denunţa contractul este recunoscut uneia dintre părţi, acesta poate fi exercitat atât timp cât executarea contractului nu a început.

(2) În contractele cu executare succesivă sau continuă, acest drept poate fi exercitat cu respectarea unui termen rezonabil de preaviz, chiar şi după începerea executării contractului, însă denunţarea nu produce efecte în privinţa prestaţiilor executate sau care se află în curs de executare.

(3) Dacă s-a stipulat o prestaţie în schimbul denunţării, aceasta produce efecte numai atunci când prestaţia este executată.

(4) Dispoziţiile prezentului articol se aplică în lipsă de convenţie contrară.

Art. 1.277. Contractul pe durată nedeterminată. Contractul încheiat pe durată nedeterminată poate fi denunţat unilateral de oricare dintre părţi cu respectarea unui termen rezonabil de preaviz. Orice clauză contrară sau stipularea unei prestaţii în schimbul denunţării contractului se consideră nescrisă.

Art. 1.278. Pactul de opţiune. (1) Atunci când părţile convin ca una dintre ele să rămână legată de propria declaraţie de voinţă, iar cealaltă să o poată accepta sau refuza, acea declaraţie se consideră o ofertă irevocabilă şi produce efectele prevăzute la art. 1.191.

(2) Dacă părţile nu au convenit un termen pentru acceptare, acesta poate fi stabilit de instanţă prin ordonanţă preşedinţială, cu citarea părţilor.

(3) Pactul de opţiune trebuie să conţină toate elementele contractului pe care părţile urmăresc să îl încheie, astfel încât acesta să se poată încheia prin simpla acceptare a beneficiarului opţiunii.

(4) Contractul se încheie prin exercitarea opţiunii în sensul acceptării de către beneficiar a declaraţiei de voinţă a celeilalte părţi, în condiţiile convenite prin pact.

(5) Atât pactul de opţiune, cât şi declaraţia de acceptare trebuie încheiate în forma prevăzută de lege pentru contractul pe care părţile urmăresc să îl încheie.

Art. 1.279. Promisiunea de a contracta. (1) Promisiunea de a contracta trebuie să conţină toate acele clauze ale contractului promis, în lipsa cărora părţile nu ar putea executa promisiunea.

(2) În caz de neexecutare a promisiunii, beneficiarul are dreptul la daune-interese.

(3) De asemenea, dacă promitentul refuză să încheie contractul promis, instanţa, la cererea părţii care şi-a îndeplinit propriile obligaţii, poate să pronunţe o hotărâre care să ţină loc de contract, atunci când natura contractului o permite, iar cerinţele legii pentru validitatea acestuia sunt îndeplinite. Prevederile prezentului alineat nu sunt aplicabile în cazul promisiunii de a încheia un contract real, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(4) Convenţia prin care părţile se obligă să negocieze în vederea încheierii sau modificării unui contract nu constituie promisiune de a contracta.

• **RIL.** ***Dec. ICCJ (RIL) nr. 12/2015*** *(M. Of. nr. 678 din 7 septembrie 2015): „În interpr. şi aplic. art. 1.073 şi art. 1.077 CC 1864, art. 5 alin. (2) din titlul X al L. nr. 247/2005 priv. reforma în domeniile proprietăţii şi justiţiei, precum şi unele măsuri adiacente, cu modif. şi compl. ult., art. 1.279 alin. (3) tz. I şi art. 1.669 alin. (1) NCC, în situaţia în care promitentul-vânzător a promis vânzarea întregului imobil, deşi nu are calitatea de proprietar exclusiv al acestuia, promisiunea de vânzare nu poate fi executată în natură sub forma pronunţării unei hotărâri judecătoreşti care să ţină loc de contract de vânzare pentru întregul bun, în lipsa acordului celorlalţi coproprietari".*

• **HP.** ***Dec. ICCJ (DCD) nr. 23/2017*** *(M. Of. nr. 365 din 17 mai 2017): „În interpr. şi aplic. art. 1.279 alin. (3) tz. I şi art. 1.669 alin. (1) NCC, nu este obligatorie forma autentică la încheierea promisiunii de vânzare a unui bun imobil, în vederea pronunţării unei hotărâri care să ţină loc de act autentic".*

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***O.U.G. nr. 80/2013:*** *„**Art. 57.** (1) În cazul cererilor prin care se solicită pronunţarea unei hotărâri care ţine loc de act autentic de înstrăinare a unor bunuri imobile, instanţa de judecată va solicita extras de carte funciară pentru bunurile imobile ce au carte funciară deschisă sau certificat de sarcini pentru imobilele care nu au carte funciară deschisă, certificat fiscal emis de compartimentul de specialitate al autorităţii administraţiei publice locale şi dovada debitelor la zi ale cotelor de contribuţie la cheltuielile asociaţiei de proprietari. (2) Disp. art. 20 L. nr. 230/2007 priv. înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea asociaţiilor de proprietari, cu modif. ult. [abrog. prin L. nr. 196/2018], se aplică în mod corespunzător. (3) În cazul acestor cereri, dacă instanţa de judecată va dispune efectuarea unei expertize tehnice judiciare, aceasta va fi avizată de oficiul de cadastru şi publicitate imobiliară".*

L. nr. 196/2018 *priv. înfiinţ., organiz. şi funcţ. asociaţiilor de proprietari şi administrarea condominiilor (M. Of. nr. 660 din 30 iulie 2018): „**Art. 33.** (1) Proprietarii din condominii care îşi înstrăinează locuinţele sau spaţiile cu altă destinaţie decât aceea de locuinţă sunt obligaţi ca la întocmirea actelor de înstrăinare să facă dovada plăţii la zi a cotelor de contribuţie la cheltuielile asociaţiei de proprietari şi a utilităţilor publice. (2) Notarii publici vor autentifica actele de înstrăinare a unităţilor de proprietate imobiliară din condominii numai dacă este îndeplinită una din următoarele condiţii: a) proprietarul prezintă o adeverinţă din partea asociaţiei de proprietari, care reprezintă dovada achitării până la acea dată a cotelor de contribuţie la cheltuielile asociaţiei de proprietari, iar în cazul neachitării integrale, menţionarea cuantumului debitelor existente la acea dată. Adeverinţa va avea număr de înregistrare din evidenţele asociaţiei, data eliberării şi termenul de valabilitate de 30 de zile calendaristice. Adeverinţa se prezintă notarului public de către înstrăinător, în original, cu semnătura olografă a administratorului asociaţiei de proprietari şi a preşedintelui, cu precizarea numelui şi prenumelui acestora şi cu ştampila*

asociației de proprietari. Prin excepție, semnătura oricăruia dintre aceștia este suficientă, caz în care în cuprinsul adeverinței se va menționa motivul lipsei celei de-a doua semnături. În situația în care condominiul nu are constituită asociație de proprietari sau, deși constituită, aceasta nu are președinte și administrator în funcție sau plata cotelor de contribuție la cheltuielile comune ale asociației de proprietari sau/și pentru utilitățile publice se face printr-o altă modalitate agreată de proprietarii condominiului, înstrăinătorul va da o declarație pe propria răspundere cu privire la acest aspect, declarație care va fi menționată în cuprinsul actului notarial de înstrăinare, și va prezenta notarului public copia ultimei facturi împreună cu dovada achitării utilităților publice și/sau a cotelor de contribuție la cheltuielile asociației de proprietari și/sau cuantumul debitelor acestora de la acea dată. Factura prezentată nu poate fi pentru o perioadă anterioară mai mare de 2 luni; b) în cazul existenței unor datorii către asociația de proprietari sau către furnizorii de utilități publice în cazul facturării individuale a serviciilor, notarul public va autentifica actul de înstrăinare dacă dobânditorul acceptă expres că va prelua în întregime toate debitele înstrăinătorului către asociația de proprietari, precum și toate debitele către toți furnizorii de utilități publice. (3) Disp. alin. (2) se aplică în mod corespunzător și la pronunțarea unei hotărâri judecătorești care ține loc de act de înstrăinare, prin care se înstrăinează locuințele sau spațiile cu altă destinație decât aceea de locuință dintr-un condominium. (4) Actele de înstrăinare autentificate de notarul public cu nerespectarea prevederilor alin. (2) sunt anulabile. (5) La înstrăinarea proprietății, proprietarul este obligat să transmită către dobânditor orice documente pe care le deține și care pot avea consecințe asupra drepturilor și obligațiilor privitoare la proprietatea care este înstrăinată, inclusiv certificatul de performanță energetică aferent acesteia, întocmit în condițiile legii. În actul de înstrăinare părțile vor declara în mod corespunzător despre îndeplinirea acestor obligații. (6) La încheierea actului autentic sau, după caz, la pronunțarea hotărârii judecătorești ori a încheierii actului de adjudecare, notarul public sau, după caz, instanța de judecată ori executorul judecătoresc va menționa în act că noului proprietar îi revine obligația să prezinte președintelui asociației de proprietari, în termen de 10 zile lucrătoare de la efectuarea transferului dreptului de proprietate, informațiile necesare, conform actelor de proprietate, în vederea calculului cotelor de contribuție la cheltuielile asociației de proprietari pentru respectiva locuință sau pentru spațiile cu altă destinație decât aceea de locuință, și datele de contact ale proprietarului. (7) În cazul închirierii, constituirii unor drepturi reale de uz, uzufruct, abitație, precum și în cazul unor contracte de comodat pentru spațiile din condominiu, obligația de plată a cotelor de întreținere revine proprietarului, acesta recuperând de la beneficiarii dreptului de folosință a spațiilor respective contravaloarea acestora, în condițiile stabilite prin contractul de închiriere/constituire/comodat. (8) La solicitarea oricărui proprietar, președintele și/sau administratorul sunt/este obligați/obligat să elibereze adeverința prevăzută la alin. (2) lit. a) care să dovedească achitarea la zi a cotelor de contribuție la cheltuielile asociației de proprietari sau existența unor datorii către asociația de proprietari sau către furnizorii de utilități publice, după caz, în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea solicitării acesteia. (9) Președintele sau administratorul asociației de proprietari are obligația solicitării notării în cartea funciară a debitelor mai vechi de 3 luni și care depășesc valoarea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată. Birourile de cadastru și publicitate imobiliară vor proceda la notarea acestor debite în cartea funciară a locuințelor sau spațiilor cu altă destinație. (10) Notarea în cartea funciară a debitelor prevăz. la alin. (9) este scutită de plata taxei de timbru".

§2. Efectele față de terți

I. Dispoziții generale

Art. 1.280. Relativitatea efectelor contractului. Contractul produce efecte numai între părți, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Art. 1.281. Opozabilitatea efectelor contractului. Contractul este opozabil terţilor, care nu pot aduce atingere drepturilor şi obligaţiilor născute din contract. Terţii se pot prevala de efectele contractului, însă fără a avea dreptul de a cere executarea lui, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege.

Art. 1.282. Transmisiunea drepturilor şi obligaţiilor către succesori. (1) La moartea unei părţi, drepturile şi obligaţiile contractuale ale acesteia se transmit succesorilor săi universali sau cu titlu universal, dacă din lege, din stipulaţia părţilor ori din natura contractului nu rezultă contrariul.

(2) Drepturile, precum şi, în cazurile prevăzute de lege, obligaţiile contractuale în strânsă legătură cu un bun se transmit, odată cu acesta, succesorilor cu titlu particular ai părţilor.

II. Promisiunea faptei altuia

Art. 1.283. Efecte. (1) Cel care se angajează la a determina un terţ să încheie sau să ratifice un act este ţinut să repare prejudiciul cauzat dacă terţul refuză să se oblige sau, atunci când s-a obligat şi ca fideiusor, dacă terţul nu execută prestaţia promisă.

(2) Cu toate acestea, promitentul nu răspunde dacă asigură executarea obligaţiei terţului, fără a se produce vreun prejudiciu creditorului.

(3) Intenţia promitentului de a se angaja personal nu se prezumă, ci trebuie să reiasă neîndoielnic din contract sau din împrejurările în care acesta a fost încheiat.

III. Stipulaţia pentru altul

Art. 1.284. Efecte. (1) Oricine poate stipula în numele său, însă în beneficiul unui terţ.

(2) Prin efectul stipulaţiei, beneficiarul dobândeşte dreptul de a cere direct promitentului executarea prestaţiei.

Art. 1.285. Condiţiile privind terţul beneficiar. Beneficiarul trebuie să fie determinat sau, cel puţin, determinabil la data încheierii stipulaţiei şi să existe în momentul în care promitentul trebuie să îşi execute obligaţia. În caz contrar, stipulaţia profită stipulantului, fără a agrava însă sarcina promitentului.

Art. 1.286. Acceptarea stipulaţiei. (1) Dacă terţul beneficiar nu acceptă stipulaţia, dreptul său se consideră a nu fi existat niciodată.

(2) Stipulaţia poate fi revocată cât timp acceptarea beneficiarului nu a ajuns la stipulant sau la promitent. Stipulaţia poate fi acceptată şi după decesul stipulantului sau al promitentului.

Art. 1.287. Revocarea stipulaţiei. (1) Stipulantul este singurul îndreptăţit să revoce stipulaţia, creditorii sau moştenitorii săi neputând să o facă. Stipulantul nu poate însă revoca stipulaţia fără acordul promitentului dacă acesta din urmă are interesul să o execute.

(2) Revocarea stipulaţiei produce efecte din momentul în care ajunge la promitent. Dacă nu a fost desemnat un alt beneficiar, revocarea profită stipulantului sau moştenitorilor acestuia, fără a agrava însă sarcina promitentului.

Art. 1.288. Mijloacele de apărare ale promitentului. Promitentul poate opune beneficiarului numai apărările întemeiate pe contractul care cuprinde stipulaţia.

IV. Simulaţia

• **LPA.** *Art. 109. Art. 1.289-1.294 NCC se aplică numai în cazul în care contractul secret este încheiat după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 1.289. Efecte între părţi. (1) Contractul secret produce efecte numai între părţi şi, dacă din natura contractului ori din stipulaţia părţilor nu rezultă contrariul, între succesorii lor universali sau cu titlu universal.

(2) Cu toate acestea, contractul secret nu produce efecte nici între părţi dacă nu îndeplineşte condiţiile de fond cerute de lege pentru încheierea sa valabilă.

Art. 1.290. Efecte faţă de terţi. (1) Contractul secret nu poate fi invocat de părţi, de către succesorii lor universali, cu titlu universal sau cu titlu particular şi nici de către creditorii înstrăinătorului aparent împotriva terţilor care, întemeindu-se cu bună-credinţă pe contractul public, au dobândit drepturi de la achizitorul aparent.

(2) Terţii pot invoca împotriva părţilor existenţa contractului secret, atunci când acesta le vatămă drepturile.

Art. 1.291. Raporturile cu creditorii. (1) Existenţa contractului secret nu poate fi opusă de părţi creditorilor dobânditorului aparent care, cu bună-credinţă, au notat începerea urmăririi silite în cartea funciară sau au obţinut sechestru asupra bunurilor care au făcut obiectul simulaţiei.

(2) Dacă există un conflict între creditorii înstrăinătorului aparent şi creditorii dobânditorului aparent, sunt preferaţi cei dintâi, în cazul în care creanţa lor este anterioară contractului secret.

Art. 1.292. Proba simulaţiei. Dovada simulaţiei poate fi făcută de terţi sau de creditori cu orice mijloc de probă. Părţile pot dovedi şi ele simulaţia cu orice mijloc de probă, atunci când pretind că aceasta are caracter ilicit.

Art. 1.293. Actele unilaterale. Dispoziţiile referitoare la simulaţie se aplică în mod corespunzător şi actelor juridice unilaterale destinate unei persoane determinate, care au fost simulate prin acordul dintre autorul actului şi destinatarul său.

Art. 1.294. Actele nepatrimoniale. Dispoziţiile referitoare la simulaţie nu se aplică actelor juridice nepatrimoniale.

Secţiunea a 7-a
Reprezentarea

Art. 1.295. Temeiul reprezentării. Puterea de a reprezenta poate rezulta fie din lege, fie dintr-un act juridic ori dintr-o hotărâre judecătorească, după caz.

Art. 1.296. Efecte. Contractul încheiat de reprezentant, în limitele împuternicirii, în numele reprezentatului produce efecte direct între reprezentat şi cealaltă parte.

Art. 1.297. Nearătarea calităţii de reprezentant. (1) Contractul încheiat de reprezentant în limita puterilor conferite, atunci când terţul contractant nu cunoştea şi nici nu ar fi trebuit să cunoască faptul că reprezentantul acţiona în această calitate, îi obligă numai pe reprezentant şi pe terţ, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Cu toate acestea, dacă reprezentantul, atunci când contractează cu terţul în limita puterilor conferite, pe seama unei întreprinderi, pretinde că este titularul

acesteia, terţul care descoperă ulterior identitatea adevăratului titular poate să exercite şi împotriva acestuia din urmă drepturile pe care le are împotriva reprezentantului.

Art. 1.298. Capacitatea părţilor. În cazul reprezentării convenţionale, atât reprezentatul, cât şi reprezentantul trebuie să aibă capacitatea de a încheia actul pentru care reprezentarea a fost dată.

Art. 1.299. Viciile de consimţământ. Contractul este anulabil atunci când consimţământul reprezentantului este viciat. Dacă însă viciul de consimţământ priveşte elemente stabilite de reprezentat, contractul este anulabil numai dacă voinţa acestuia din urmă a fost viciată.

Art. 1.300. Buna-credinţă. (1) Afară de cazul în care sunt relevante pentru elementele stabilite de reprezentat, buna sau reaua-credinţă, cunoaşterea sau necunoaşterea unei anumite împrejurări se apreciază în persoana reprezentantului.

(2) Reprezentatul de rea-credinţă nu poate invoca niciodată buna-credinţă a reprezentantului.

Art. 1.301. Forma împuternicirii. Împuternicirea nu produce efecte decât dacă este dată cu respectarea formelor cerute de lege pentru încheierea valabilă a contractului pe care reprezentantul urmează să îl încheie.

Art. 1.302. Justificarea puterii de a reprezenta. Contractantul poate întotdeauna cere reprezentantului să facă dovada puterilor încredinţate de reprezentat şi, dacă reprezentarea este cuprinsă într-un înscris, să îi remită o copie a înscrisului, semnată pentru conformitate.

Art. 1.303. Conflictul de interese. Contractul încheiat de un reprezentant aflat în conflict de interese cu reprezentatul poate fi anulat la cererea reprezentatului, atunci când conflictul era cunoscut sau trebuia să fie cunoscut de contractant la data încheierii contractului.

Art. 1.304. Contractul cu sine însuşi şi dubla reprezentare. (1) Contractul încheiat de reprezentant cu sine însuşi, în nume propriu, este anulabil numai la cererea reprezentatului, cu excepţia cazului în care reprezentantul a fost împuternicit în mod expres în acest sens sau cuprinsul contractului a fost determinat în asemenea mod încât să excludă posibilitatea unui conflict de interese.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică şi în cazul dublei reprezentări.

Art. 1.305. Încetarea împuternicirii. Puterea de reprezentare încetează prin renunţarea de către reprezentant la împuternicire sau prin revocarea acesteia de către reprezentat.

Art. 1.306. Modificarea şi revocarea împuternicirii. Modificarea şi revocarea împuternicirii trebuie aduse la cunoştinţa terţilor prin mijloace corespunzătoare. În caz contrar, acestea nu sunt opozabile terţilor decât dacă se dovedeşte că aceştia le cunoşteau ori puteau să le cunoască în momentul încheierii contractului.

Art. 1.307. Alte cauze de încetare a puterii de a reprezenta. (1) Puterea de a reprezenta încetează prin decesul sau incapacitatea reprezentantului ori a reprezentatului, dacă din convenţie ori din natura afacerii nu rezultă contrariul.

(2) Dacă reprezentantul sau reprezentatul este persoană juridică, puterea de a reprezenta încetează la data la care persoana juridică îşi încetează existenţa.

(3) În cazul deschiderii procedurii insolvenţei asupra reprezentantului sau reprezentatului, puterea de a reprezenta încetează în condiţiile prevăzute de lege.

(4) Încetarea puterii de a reprezenta nu produce efecte în privinţa terţilor care, în momentul încheierii contractului, nu cunoşteau şi nici nu trebuiau să cunoască această împrejurare.

Art. 1.308. Obligaţiile reprezentantului la încetarea împuternicirii. (1) La încetarea puterilor încredinţate, reprezentantul este obligat să restituie reprezentatului înscrisul care constată aceste puteri.

(2) Reprezentantul nu poate reţine acest înscris drept garanţie a creanţelor sale asupra reprezentatului, dar poate să ceară o copie a înscrisului, certificată de reprezentat, cu menţiunea că puterea de reprezentare a încetat.

Art. 1.309. Lipsa sau depăşirea puterii de reprezentare. (1) Contractul încheiat de persoana care acţionează în calitate de reprezentant, însă fără a avea împuternicire sau cu depăşirea puterilor conferite, nu produce efecte între reprezentat şi terţ.

(2) Dacă însă, prin comportamentul său, reprezentatul l-a determinat pe terţul contractant să creadă în mod rezonabil că reprezentantul are puterea de a-l reprezenta şi că acţionează în limita puterilor conferite, reprezentatul nu se poate prevala faţă de terţul contractant de lipsa puterii de a reprezenta.

Art. 1.310. Răspunderea reprezentantului. Cel care încheie un contract în calitate de reprezentant, neavând împuternicire ori depăşind limitele puterilor care i-au fost încredinţate, răspunde pentru prejudiciile cauzate terţului contractant care s-a încrezut, cu bună-credinţă, în încheierea valabilă a contractului.

Art. 1.311. Ratificarea. (1) În cazurile prevăzute la art. 1.309, cel în numele căruia s-a încheiat contractul poate să îl ratifice, respectând formele cerute de lege pentru încheierea sa valabilă.

(2) Terţul contractant poate, printr-o notificare, să acorde un termen rezonabil pentru ratificare, după a cărui împlinire contractul nu mai poate fi ratificat.

Art. 1.312. Efectele ratificării. Ratificarea are efect retroactiv, fără a afecta însă drepturile dobândite de terţi între timp.

Art. 1.313. Transmisiunea facultăţii de a ratifica. Facultatea de a ratifica se transmite moştenitorilor.

Art. 1.314. Desfiinţarea contractului înaintea ratificării. Terţul contractant şi cel care a încheiat contractul în calitate de reprezentant pot conveni desfiinţarea contractului cât timp acesta nu a fost ratificat.

Secţiunea a 8-a
Cesiunea contractului

Art. 1.315. Noţiune. (1) O parte poate să îşi substituie un terţ în raporturile născute dintr-un contract numai dacă prestaţiile nu au fost încă integral executate, iar cealaltă parte consimte la aceasta.

(2) Sunt exceptate cazurile anume prevăzute de lege.

Art. 1.316. Forma cesiunii. Cesiunea contractului şi acceptarea acesteia de către contractantul cedat trebuie încheiate în forma cerută de lege pentru validitatea contractului cedat.

Art. 1.317. Momentul cesiunii. (1) Dacă o parte a consimţit în mod anticipat ca partea cealaltă să îşi poată substitui un terţ în raporturile născute din contract, cesiunea produce efecte faţă de acea parte din momentul în care substituirea îi este notificată ori, după caz, din momentul în care o acceptă.

(2) În cazul în care toate elementele contractului rezultă dintr-un înscris în care este cuprinsă clauza „la ordin" sau o altă menţiune echivalentă, dacă prin lege nu se prevede altfel, girarea înscrisului produce efectul substituirii giratarului în toate drepturile şi obligaţiile girantului.

(3) Dispoziţiile în materie de carte funciară, precum şi dispoziţiile referitoare la transferul ori publicitatea anumitor categorii de bunuri mobile rămân aplicabile.

Art. 1.318. Liberarea cedentului. (1) Cedentul este liberat de obligaţiile sale faţă de contractantul cedat din momentul în care substituirea îşi produce efectele faţă de acesta.

(2) În cazul în care a declarat că nu îl liberează pe cedent, contractantul cedat se poate îndrepta împotriva acestuia atunci când cesionarul nu îşi execută obligaţiile. În acest caz, contractantul cedat trebuie, sub sancţiunea pierderii dreptului de regres împotriva cedentului, să îi notifice neexecutarea obligaţiilor de către cesionar, în termen de 15 zile de la data neexecutării sau, după caz, de la data la care a cunoscut faptul neexecutării.

Art. 1.319. Excepţiile contractantului cedat. Contractantul cedat poate opune cesionarului toate excepţiile ce rezultă din contract. Contractantul cedat nu poate invoca însă faţă de cesionar vicii de consimţământ, precum şi orice apărări sau excepţii născute din raporturile sale cu cedentul decât dacă şi-a rezervat acest drept atunci când a consimţit la substituire.

Art. 1.320. Obligaţia de garanţie. (1) Cedentul garantează validitatea contractului.

(2) Atunci când cedentul garantează executarea contractului, acesta va fi ţinut ca un fideiusor pentru obligaţiile contractantului cedat.

Secţiunea a 9-a
Încetarea contractului

Art. 1.321. Cauzele de încetare. Contractul încetează, în condiţiile legii, prin executare, acordul de voinţă al părţilor, denunţare unilaterală, expirarea termenului, îndeplinirea sau, după caz, neîndeplinirea condiţiei, imposibilitate fortuită de executare, precum şi din orice alte cauze prevăzute de lege.

Art. 1.322. Efectele încetării. La încetarea contractului părţile sunt liberate de obligaţiile asumate. Ele pot fi însă ţinute la repararea prejudiciilor cauzate şi, după caz, la restituirea, în natură sau prin echivalent, a prestaţiilor primite în urma încheierii contractului.

Art. 1.323. Restituirea prestaţiilor. Restituirea prestaţiilor primite se face potrivit dispoziţiilor art. 1.635-1.649.

Capitolul II
Actul juridic unilateral

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

• **HP.** *Dec ICCJ (DCD) nr. 18/2016 (M. Of. nr. 767 din 30 septembrie 2016): „În interpr. şi aplic. art. 278 alin. (1) CM, rep., cu modif. şi compl. ult., art. 1.324, 1.325 şi 1.326 NCC, rep., pot fi aplicate în întregirea disp. CM, fiind compatibile cu specificul raporturilor de muncă".*

Art. 1.324. Noţiune. Este unilateral actul juridic care presupune numai manifestarea de voinţă a autorului său.

Art. 1.325. Regimul juridic. Dacă prin lege nu se prevede altfel, dispoziţiile legale privitoare la contracte se aplică în mod corespunzător actelor unilaterale.

Art. 1.326. Actele unilaterale supuse comunicării. (1) Actul unilateral este supus comunicării atunci când constituie, modifică sau stinge un drept al destinatarului şi ori de câte ori informarea destinatarului este necesară potrivit naturii actului.

(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, comunicarea se poate face în orice modalitate adecvată, după împrejurări.

(3) Actul unilateral produce efecte din momentul în care comunicarea ajunge la destinatar, chiar dacă acesta nu a luat cunoştinţă de aceasta din motive care nu îi sunt imputabile.

• **HP.** *Dec ICCJ (DCD) nr. 34/2016 (M. Of. nr. 18 din 9 ianuarie 2017): „În interpr. şi aplic. art. 77 CM, ref. art. 278 alin. (1) CM şi art. 1.326 NCC, decizia de concediere individuală emisă potriv. art. 76 CM se poate comunica prin poşta electronică, aceasta reprezentând o modalitate de comunicare aptă din punct de vedere procesual să declanşeze curgerea termenului de contestare jurisdicţională a deciziei, potriv. art. 211 lit. a) L. nr. 62/2011 rap. art. 216 acelaşi act normativ, ref. art. 184 alin. (1) NCPC, în condiţiile în care salariatul a comunicat angajatorului aceste date de contact şi există o uzanţă a acestei forme de comunicare între părţi. Decizia astfel comunicată prin poşta electronică, în format PDF accesibil electronic, trebuie să respecte doar cerinţele formale impuse de disp. art. 76 CM, nu şi pe cele impuse de L. nr. 455/2001, referitor la înscrisul în formă electronică".*

Secţiunea a 2-a
Actul unilateral ca izvor de obligaţii

Art. 1.327. Promisiunea unilaterală. (1) Promisiunea unilaterală făcută cu intenţia de a se obliga independent de acceptare îl leagă numai pe autor.

(2) Destinatarul actului poate să refuze dreptul astfel născut.

(3) Dacă autorul actului nu a stipulat expres un termen, promisiunea se consideră făcută pentru o anumită durată, potrivit cu natura obligaţiei şi cu împrejurările în care a fost asumată.

Art. 1.328. Promisiunea publică de recompensă. (1) Cel care promite în mod public o recompensă în schimbul executării unei prestaţii este obligat să facă plata, chiar dacă prestaţia a fost executată fără a se cunoaşte promisiunea.

(2) Dacă prestaţia a fost executată de mai multe persoane împreună, recompensa se împarte între ele, potrivit contribuţiei fiecăreia la obţinerea rezultatului, iar dacă aceasta nu se poate stabili, recompensa se împarte în mod egal.

(3) Atunci când prestaţia a fost executată separat de mai multe persoane, recompensa se cuvine aceleia care a comunicat cea dintâi rezultatul.

Art. 1.329. Revocarea promisiunii publice de recompensă. (1) Promisiunea poate fi revocată în aceeaşi formă în care a fost făcută publică sau într-o formă echivalentă.

(2) Revocarea nu produce efecte faţă de cel care, mai înainte de publicarea ei, a executat prestaţia.

(3) Dacă revocarea a fost făcută fără justă cauză, autorul promisiunii datorează o despăgubire echitabilă, care nu va putea depăşi recompensa promisă, celor care înainte de publicarea revocării au făcut cheltuieli în vederea executării prestaţiei. Cu toate acestea, promitentul nu datorează despăgubiri, dacă dovedeşte că rezultatul cerut nu putea fi obţinut.

(4) Dreptul la acţiunea în despăgubire se prescrie în termen de un an de la data publicării revocării.

Capitolul III
Faptul juridic licit

Secţiunea 1
Gestiunea de afaceri

• **LPA.** ***Art. 110.*** *Art. 1.330-1.340 NCC nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.*

Art. 1.330. Condiţii. (1) Există gestiune de afaceri atunci când, fără să fie obligată, o persoană, numită gerant, gestionează în mod voluntar şi oportun afacerile altei persoane, numită gerat, care nu cunoaşte existenţa gestiunii sau, cunoscând gestiunea, nu este în măsură să desemneze un mandatar ori să se îngrijească în alt fel de afacerile sale.

(2) Cel care, fără să ştie, lucrează în interesul altuia nu este ţinut de obligaţiile ce îi revin, potrivit legii, gerantului. El este îndreptăţit la restituire potrivit regulilor aplicabile îmbogăţirii fără justă cauză.

(3) Nu există gestiune de afaceri atunci când cel care administrează afacerile unei alte persoane acţionează cu intenţia de a o gratifica.

Art. 1.331. Obligaţia de înştiinţare. Gerantul trebuie să îl înştiinţeze pe gerat despre gestiunea începută de îndată ce acest lucru este posibil.

Art. 1.332. Continuarea gestiunii. Gestiunea de afaceri îl obligă pe gerant să continue gestiunea începută până când o poate abandona fără riscul vreunei pierderi ori până când geratul, personal sau prin reprezentant, ori, după caz, moştenitorii acestuia sunt în măsură să o preia.

Art. 1.333. Continuarea gestiunii de către moştenitorii gerantului. Moştenitorii gerantului care cunosc gestiunea sunt ţinuţi să continue afacerile începute de acesta din urmă, în aceleaşi condiţii ca şi gerantul.

Art. 1.334. Diligenţa datorată de gerant. (1) Gerantul este dator să se îngrijească de interesele geratului cu diligenţa pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale.

(2) Când gestiunea a urmărit să îl apere pe gerat de o pagubă iminentă, gerantul nu răspunde decât pentru prejudiciile cauzate geratului cu intenţie sau din culpă gravă.

Art. 1.335. Obligaţiile gerantului. La încetarea gestiunii, gerantul trebuie să dea socoteală geratului şi să îi remită acestuia toate bunurile obţinute cu ocazia gestiunii.

Art. 1.336. Actele încheiate de gerant. (1) Gerantul care acţionează în nume propriu este ţinut faţă de terţii cu care a contractat, fără a limita dreptul oricăruia dintre aceştia de a se regresa împotriva geratului.

(2) Atunci când acţionează în numele geratului, gerantul nu este ţinut faţă de terţii cu care a contractat decât dacă geratul nu este obligat faţă de aceştia.

Art. 1.337. Obligaţiile geratului. (1) Atunci când condiţiile gestiunii de afaceri sunt întrunite, chiar dacă rezultatul nu a fost atins, geratul trebuie să ramburseze gerantului cheltuielile necesare, precum şi, în limita sporului de valoare, cheltuielile utile făcute de gerant, împreună cu dobânzile din ziua în care au fost efectuate, şi să îl despăgubească pentru prejudiciul pe care, fără culpa sa, gerantul l-a suferit din cauza gestiunii.

(2) Geratul trebuie să execute şi obligaţiile născute din actele necesare şi utile care, în numele ori în beneficiul său, au fost încheiate de gerant.

(3) Caracterul necesar sau util al actelor şi cheltuielilor se apreciază la momentul la care gerantul le-a făcut.

(4) În vederea garantării cheltuielilor necesare, gerantul are dreptul de a cere instanţei, în urma unei expertize dispuse de aceasta cu procedura prevăzută de lege pentru ordonanţa preşedinţială, înscrierea în cartea funciară a unei ipoteci legale, în condiţiile legii.

Art. 1.338. Împotrivirea beneficiarului gestiunii. (1) Cel care începe sau continuă o gestiune, cunoscând sau trebuind să cunoască împotrivirea titularului afacerii, poate cere numai restituirea cheltuielilor necesare. În acest caz, instanţa, la cererea titularului afacerii, poate acorda un termen pentru executarea obligaţiei de restituire.

(2) Cel care ignoră împotrivirea titularului este răspunzător pentru prejudiciile cauzate chiar şi din cea mai uşoară culpă.

Art. 1.339. Gestiunea inoportună. Actele şi cheltuielile care, fără a fi necesare sau utile, au fost efectuate pe perioada gestiunii îl obligă pe gerat la restituire numai în măsura în care i-au procurat vreun avantaj.

Art. 1.340. Ratificarea gestiunii. În privinţa actelor juridice, gestiunea ratificată produce, de la data când a fost începută, efectele unui mandat.

Secţiunea a 2-a
Plata nedatorată

Art. 1.341. Noţiune. (1) Cel care plăteşte fără a datora are dreptul la restituire.

(2) Nu este supus restituirii ceea ce s-a plătit cu titlu de liberalitate sau gestiune de afaceri.

(3) Se prezumă, până la proba contrară, că plata s-a făcut cu intenţia de a stinge o datorie proprie.

Art. 1.342. Plata primită cu bună-credinţă de creditor. (1) Restituirea nu poate fi dispusă atunci când, în urma plăţii, cel care a primit-o cu bună-credinţă a lăsat să se împlinească termenul de prescripţie ori s-a lipsit, în orice mod, de titlul său de creanţă sau a renunţat la garanţiile creanţei.

(2) În acest caz, cel care a plătit are drept de regres împotriva adevăratului debitor în temeiul subrogaţiei legale în drepturile creditorului plătit.

Art. 1.343. Restituirea plăţii anticipate. Ceea ce debitorul a plătit înainte de împlinirea termenului suspensiv nu se poate restitui decât atunci când plata s-a făcut prin dol sau violenţă. De asemenea, este supusă restituirii şi plata făcută înainte de îndeplinirea condiţiei suspensive.

Art. 1.344. Reguli aplicabile restituirii. Restituirea plăţii nedatorate se face potrivit dispoziţiilor art. 1.635-1.649.

Secţiunea a 3-a
Îmbogăţirea fără justă cauză

Art. 1.345. Condiţii. Cel care, în mod neimputabil, s-a îmbogăţit fără justă cauză în detrimentul altuia este obligat la restituire, în măsura pierderii patrimoniale suferite de cealaltă persoană, dar fără a fi ţinut dincolo de limita propriei sale îmbogăţiri.

Art. 1.346. Îmbogăţirea justificată. Îmbogăţirea este justificată atunci când rezultă:

a) din executarea unei obligaţii valabile;

b) din neexercitarea de către cel păgubit a unui drept contra celui îmbogăţit;

c) dintr-un act îndeplinit de cel păgubit în interesul său personal şi exclusiv, pe riscul său ori, după caz, cu intenţia de a gratifica.

Art. 1.347. Condiţiile şi întinderea restituirii. (1) Restituirea nu este datorată decât dacă îmbogăţirea subzistă la data sesizării instanţei.

(2) Cel care s-a îmbogăţit este obligat la restituire, în condiţiile prevăzute la art. 1.639 şi următoarele.

Art. 1.348. Caracterul subsidiar. Cererea de restituire nu poate fi admisă, dacă cel prejudiciat are dreptul la o altă acţiune pentru a obţine ceea ce îi este datorat.

Capitolul IV
Răspunderea civilă

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 1.349. Răspunderea delictuală. (1) Orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea sau obiceiul locului le impune şi să nu aducă atingere, prin acţiunile ori inacţiunile sale, drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane.

(2) Cel care, având discernământ, încalcă această îndatorire răspunde de toate prejudiciile cauzate, fiind obligat să le repare integral.

(3) În cazurile anume prevăzute de lege, o persoană este obligată să repare prejudiciul cauzat de fapta altuia, de lucrurile ori animalele aflate sub paza sa, precum şi de ruina edificiului.

(4) Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de produsele cu defecte se stabileşte prin lege specială.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***L. nr. 240/2004*** *priv. răspunderea producătorilor pt. pagubele generate de produsele cu defecte, rep. (M. Of. nr. 313 din 22 aprilie 2008; cu modif. ult.):* ***„Cap. I. Disp. gen. Art. 1.*** *Prezenta L. reglem. raporturile juridice dintre producători şi persoanele vătămate ori prejudiciate de produsele cu defecte puse în circulaţie, răspunderea civilă pentru pagubele generate de aceste produse, precum şi dreptul la acţiune pentru repararea pagubelor.* ***Art. 2.*** *(1) În sensul prezentei legi, termenii şi expresiile de mai jos se definesc astfel: a) producător: 1. fabricantul produsului finit al unei materii prime sau părţi componente ale produsului; 2. orice persoană care se prezintă ca producător, prin faptul că îşi înscrie pe produs numele, marca sau alt semn distinctiv; 3. orice altă persoană, care importă un produs în România în vederea vânzării, închirierii, cumpărării sau altei forme de înstrăinare în cadrul activităţii proprii de comercializare în cadrul societăţii, este considerată producător al acestuia şi răspunde în aceeaşi măsură ca şi producătorul; 4. orice altă persoană, care importă un produs din UE în vederea vânzării, închirierii, cumpărării sau altei forme de înstrăinare în cadrul activităţii proprii de comercializare în cadrul societăţii, este considerată producător al acestuia şi răspunde în aceeaşi măsură ca şi producătorul; 5. dacă producătorul unui produs nu poate fi identificat, fiecare furnizor al produsului respectiv va fi tratat drept producător, dacă el nu comunică consumatorului prejudiciat, într-un interval de timp rezonabil, datele de identificare a producătorului sau a persoanei care i-a furnizat produsul; această dispoziţie este valabilă şi pentru un produs importat, în cazul în care produsul nu indică identitatea importatorului prevăzut la pct. 3 ori 4, chiar dacă este precizat numele producătorului; b) produs – orice bun mobil, chiar dacă acesta este încorporat într-un alt bun mobil sau imobil; prin produs se înţelege şi energia electrică; c) pagubă: 1. prejudiciul cauzat prin moartea sau vătămarea integrităţii corporale sau a sănătăţii unei persoane; 2. deteriorarea sau distrugerea oricărui bun, altul decât produsul cu defecte, cu condiţia ca bunul respectiv să fie în mod normal destinat folosinţei ori consumului privat şi să fi fost folosit de persoana prejudiciată pentru uz sau consum personal, iar valoarea lui să fie mai mare de 200 lei; 3. deteriorarea sau distrugerea oricărui bun, altul decât produsul cu defecte, cu condiţia ca bunul respectiv să fie în mod normal destinat folosinţei ori consumului privat şi să fi fost folosit de persoana prejudiciată pentru uz sau consum personal, iar valoarea lui să fie mai mare decât echivalentul în lei a 500 euro; d) produs cu defecte – produsul care nu oferă siguranţa la care persoana este îndreptăţită să se aştepte, ţinându-se seama de toate împrejurările, inclusiv de: 1. modul de prezentare a produsului; 2. toate utilizările previzibile ale produsului; 3. data punerii în circulaţie a produsului. (2) Un produs nu poate fi considerat cu defecte numai pentru că, ulterior, un produs similar perfecţionat a fost pus în circulaţie. (3) Prevederile prezentului articol nu împiedică aplicarea dispoziţiilor legale referitoare la daunele morale.* ***Cap. II. Condiţiile răspunderii producătorilor. Art. 3.*** *În condiţiile prezentei legi, producătorul răspunde pentru prejudiciul actual şi pentru cel viitor, cauzate de defectul produsului său.* ***Art. 4.*** *Răspunderea producătorului nu este limitată în situaţia în care paguba este determinată, cumulativ, de defectul produsului şi de acţiunea sau omisiunea unei terţe persoane. Această dispoziţie nu aduce atingere dreptului producătorului de a promova acţiuni în justiţie împotriva terţului, în condiţiile legii.* ***Art. 5.*** *Dacă mai multe persoane sunt răspunzătoare pentru pagubă, ele răspund solidar.* ***Art. 6.*** *Pentru angajarea răspunderii civile a producătorului, persoana prejudiciată trebuie să facă dovada pagubei, a defectului şi a raportului de cauzalitate dintre defect şi pagubă.* ***Art. 7.*** *(1) Producătorul este exonerat de răspundere, conform prevederilor prezentei legi, dacă dovedeşte unul dintre următoarele aspecte: a) nu el este cel care a pus produsul în circulaţie; b) în funcţie de împrejurări, defectul care a generat paguba nu a existat la data la care produsul a fost pus în circulaţie sau a apărut ulterior punerii în circulaţie a produsului, din cauze neimputabile lui; c) produsul nu a*

fost fabricat pentru a fi comercializat sau pentru orice altă formă de distribuţie în scop economic al producătorului şi nu a fost fabricat sau distribuit în cadrul activităţii sale profesionale; d) defectul se datorează respectării unor condiţii obligatorii, impuse prin reglementările emise de autorităţile competente; e) nivelul cunoştinţelor ştiinţifice şi tehnice existent la momentul punerii în circulaţie a produsului nu i-a permis depistarea defectului în cauză; f) defectul se datorează nerespectării de către consumator a instrucţiunilor de utilizare furnizate în documentele tehnice care însoţesc produsul, demonstrate în baza expertizei tehnice de specialitate. (2) Producătorul de componente este exonerat de răspundere dacă dovedeşte că defectul este imputabil proiectării greşite a ansamblului în care acesta a fost montat sau instrucţiunilor date de producătorul produsului destinat consumatorului. ***Art. 8.*** *Răspunderea producătorului poate fi limitată sau înlăturată de instanţa competentă, în cazul în care paguba este cauzată atât de defectul produsului, cât şi de culpa persoanei vătămate ori prejudiciate sau a altei persoane pentru care aceasta este ţinută să răspundă.* ***Art. 9.*** *(1) Aplicarea dispoziţiilor prezentei legi nu exclude posibilitatea persoanei vătămate ori prejudiciate de a pretinde despăgubiri în temeiul răspunderii contractuale sau extracontractuale ori al altui regim special de răspundere, existent la data intrării în vigoare a prezentei legi. (2) Societăţile de asigurări au drept de regres împotriva producătorului, conform legislaţiei în vigoare, pentru sumele plătite persoanelor prejudiciate.* ***Art. 10.*** *Orice clauze contractuale de limitare sau exonerare de răspundere a producătorului sunt lovite de nulitate absolută.* ***Cap. III. Dreptul la acţiune pentru repararea pagubelor. Art. 11.*** *Dreptul la acţiune pentru repararea pagubelor, ce decurge din prevederile prezentei legi, se prescrie în termen de 3 ani, care curge de la data la care reclamantul a avut sau ar fi trebuit să aibă cunoştinţă de existenţa pagubei, a defectului şi a identităţii producătorului, iar acţiunea pentru repararea pagubei nu poate fi introdusă după împlinirea a 10 ani de la data la care producătorul a pus produsul respectiv în circulaţie.* ***Art. 12.*** *Abrogat.* ***Cap. IV. Disp. tranz. şi fin. Art. 13.*** *Disp. prezentei L. se compl. cu prev. NCC şi ale NCPC.* ***Art. 14.*** *România va comunica Comisiei Europene textul exact al celor mai importante reglementări legale interne care sunt emise sub incidenţa prezentei legi.* ***Art. 15.*** *Prev. prezentei L. nu se aplică: a) pagubelor generate de produsele puse în circulaţie anterior datei intrării în vigoare a acesteia; b) pagubelor rezultate din accidentele nucleare".*

Art. 1.350. Răspunderea contractuală. (1) Orice persoană trebuie să îşi execute obligaţiile pe care le-a contractat.

(2) Atunci când, fără justificare, nu îşi îndeplineşte această îndatorire, ea este răspunzătoare de prejudiciul cauzat celeilalte părţi şi este obligată să repare acest prejudiciu, în condiţiile legii.

(3) Dacă prin lege nu se prevede altfel, niciuna dintre părţi nu poate înlătura aplicarea regulilor răspunderii contractuale pentru a opta în favoarea altor reguli care i-ar fi mai favorabile.

Secţiunea a 2-a
Cauze exoneratoare de răspundere

Art. 1.351. Forţa majoră şi cazul fortuit. (1) Dacă legea nu prevede altfel sau părţile nu convin contrariul, răspunderea este înlăturată atunci când prejudiciul este cauzat de forţă majoră sau de caz fortuit.

(2) Forţa majoră este orice eveniment extern, imprevizibil, absolut invincibil şi inevitabil.

(3) Cazul fortuit este un eveniment care nu poate fi prevăzut şi nici împiedicat de către cel care ar fi fost chemat să răspundă dacă evenimentul nu s-ar fi produs.

(4) Dacă, potrivit legii, debitorul este exonerat de răspundere contractuală pentru un caz fortuit, el este, de asemenea, exonerat şi în caz de forţă majoră.

Art. 1.352. Fapta victimei sau a terţului. Fapta victimei înseşi şi fapta terţului înlătură răspunderea chiar dacă nu au caracteristicile forţei majore, ci doar pe cele ale cazului fortuit, însă numai în cazurile în care, potrivit legii sau convenţiei părţilor, cazul fortuit este exonerator de răspundere.

Art. 1.353. Exerciţiul drepturilor. Cel care cauzează un prejudiciu prin chiar exerciţiul drepturilor sale nu este obligat să îl repare, cu excepţia cazului în care dreptul este exercitat abuziv.

Art. 1.354. Alte cauze de exonerare. Victima nu poate obţine repararea prejudiciului cauzat de persoana care i-a acordat ajutor în mod dezinteresat sau de lucrul, animalul ori edificiul de care s-a folosit cu titlu gratuit decât dacă dovedeşte intenţia sau culpa gravă a celui care, potrivit legii, ar fi fost chemat să răspundă.

Art. 1.355. Clauze privind răspunderea. (1) Nu se poate exclude sau limita, prin convenţii sau acte unilaterale, răspunderea pentru prejudiciul material cauzat altuia printr-o faptă săvârşită cu intenţie sau din culpă gravă.

(2) Sunt valabile clauzele care exclud răspunderea pentru prejudiciile cauzate, printr-o simplă imprudenţă sau neglijenţă, bunurilor victimei.

(3) Răspunderea pentru prejudiciile cauzate integrităţii fizice sau psihice ori sănătăţii nu poate fi înlăturată ori diminuată decât în condiţiile legii.

(4) Declaraţia de acceptare a riscului producerii unui prejudiciu nu constituie, prin ea însăşi, renunţarea victimei la dreptul de a obţine plata despăgubirilor.

Art. 1.356. Anunţuri privitoare la răspundere. (1) Un anunţ care exclude sau limitează răspunderea contractuală, indiferent dacă este adus ori nu la cunoştinţa publicului, nu are niciun efect decât dacă acela care îl invocă face dovada că cel prejudiciat cunoştea existenţa anunţului la momentul încheierii contractului.

(2) Printr-un anunţ nu poate fi exclusă sau limitată răspunderea delictuală pentru prejudiciile cauzate victimei. Un asemenea anunţ poate avea însă valoarea semnalării unui pericol, fiind aplicabile, după împrejurări, dispoziţiile art. 1.371 alin. (1).

Secţiunea a 3-a
Răspunderea pentru fapta proprie

Art. 1.357. Condiţiile răspunderii. (1) Cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o faptă ilicită, săvârşită cu vinovăţie, este obligat să îl repare.

(2) Autorul prejudiciului răspunde pentru cea mai uşoară culpă.

Art. 1.358. Criterii particulare de apreciere a vinovăţiei. Pentru aprecierea vinovăţiei se va ţine seama de împrejurările în care s-a produs prejudiciul, străine de persoana autorului faptei, precum şi, dacă este cazul, de faptul că prejudiciul a fost cauzat de un profesionist în exploatarea unei întreprinderi.

Art. 1.359. Repararea prejudiciului constând în vătămarea unui interes. Autorul faptei ilicite este obligat să repare prejudiciul cauzat şi când acesta este urmare a atingerii aduse unui interes al altuia, dacă interesul este legitim, serios şi, prin felul în care se manifestă, creează aparenţa unui drept subiectiv.

Art. 1.360. Legitima apărare. (1) Nu datorează despăgubire cel care, fiind în legitimă apărare, a cauzat agresorului un prejudiciu.

(2) Cu toate acestea, va putea fi obligat la plata unei indemnizaţii adecvate şi echitabile cel care a săvârşit o infracţiune prin depăşirea limitelor legitimei apărări.

Art. 1.361. Starea de necesitate. Cel care, aflat în stare de necesitate, a distrus sau a deteriorat bunurile altuia pentru a se apăra pe sine ori bunurile proprii de un prejudiciu sau pericol iminent este obligat să repare prejudiciul cauzat, potrivit regulilor aplicabile îmbogăţirii fără justă cauză.

Art. 1.362. Obligaţia terţului de reparare a prejudiciului. Dacă, în cazurile prevăzute la art. 1.360 alin. (2) şi art. 1.361, fapta păgubitoare a fost săvârşită în interesul unei terţe persoane, cel prejudiciat se va îndrepta împotriva acesteia în temeiul îmbogăţirii fără justă cauză.

Art. 1.363. Divulgarea secretului comercial. O persoană se poate exonera de răspundere pentru prejudiciul cauzat prin divulgarea secretului comercial dovedind că divulgarea a fost impusă de împrejurări grave ce priveau sănătatea sau siguranţa publică.

• **LPA.** ***Art. 110[1].*** *Clauza exoneratoare de răspundere prevăz. la art. 1.363 NCC priv. divulgarea secretului comercial sau profesional de care sunt ţinuţi profesioniştii se aplică atât în cazul răspunderii delictuale pentru fapta proprie, cât şi în cazul răspunderii contractuale.*

Art. 1.364. Îndeplinirea unei activităţi impuse ori permise de lege. Îndeplinirea unei activităţi impuse ori permise de lege sau ordinul superiorului nu îl exonerează de răspundere pe cel care putea să îşi dea seama de caracterul ilicit al faptei sale săvârşite în asemenea împrejurări.

Art. 1.365. Efectele hotărârii penale. Instanţa civilă nu este legată de dispoziţiile legii penale şi nici de hotărârea definitivă de achitare sau de încetare a procesului penal în ceea ce priveşte existenţa prejudiciului ori a vinovăţiei autorului faptei ilicite.

Art. 1.366. Răspunderea minorului şi a celui pus sub interdicţie judecătorească. (1) Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani sau persoana pusă sub interdicţie judecătorească nu răspunde de prejudiciul cauzat, dacă nu se dovedeşte discernământul său la data săvârşirii faptei.

(2) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani răspunde de prejudiciul cauzat, în afară de cazul în care dovedeşte că a fost lipsit de discernământ la data săvârşirii faptei.

Art. 1.367. Răspunderea altor persoane lipsite de discernământ. (1) Cel care a cauzat un prejudiciu nu este răspunzător dacă în momentul în care a săvârşit fapta păgubitoare era într-o stare, chiar vremelnică, de tulburare a minţii care l-a pus în neputinţă de a-şi da seama de urmările faptei sale.

(2) Cu toate acestea, cel care a cauzat prejudiciul este răspunzător, dacă starea vremelnică de tulburare a minţii a fost provocată de el însuşi, prin beţia produsă de alcool, de stupefiante sau de alte substanţe.

Art. 1.368. Obligaţia subsidiară de indemnizare a victimei. (1) Lipsa discernământului nu îl scuteşte pe autorul prejudiciului de plata unei indemnizaţii către victimă ori de câte ori nu poate fi angajată răspunderea persoanei care avea, potrivit legii, îndatorirea de a-l supraveghea.

(2) Indemnizaţia va fi stabilită într-un cuantum echitabil, ţinându-se seama de starea patrimonială a părţilor.

Art. 1.369. Răspunderea altor persoane. (1) Cel care l-a îndemnat sau l-a determinat pe altul să cauzeze un prejudiciu, l-a ajutat în orice fel să îl pricinuiască sau, cu bună ştiinţă, a tăinuit bunuri ce proveneau dintr-o faptă ilicită ori a tras foloase din prejudicierea altuia răspunde solidar cu autorul faptei.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică şi în privinţa celui care, în orice fel, a împiedicat ori a întârziat chemarea în judecată a autorului faptei ilicite.

Art. 1.370. Imposibilitatea de individualizare a autorului faptei ilicite. Dacă prejudiciul a fost cauzat prin acţiunea simultană sau succesivă a mai multor persoane, fără să se poată stabili că a fost cauzat sau, după caz, că nu putea fi cauzat prin fapta vreuneia dintre ele, toate aceste persoane vor răspunde solidar faţă de victimă.

Art. 1.371. Vinovăţia comună. Pluralitatea de cauze. (1) În cazul în care victima a contribuit cu intenţie sau din culpă la cauzarea ori la mărirea prejudiciului sau nu le-a evitat, în tot sau în parte, deşi putea să o facă, cel chemat să răspundă va fi ţinut numai pentru partea de prejudiciu pe care a pricinuit-o.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică şi în cazul în care la cauzarea prejudiciului au contribuit atât fapta săvârşită de autor, cu intenţie sau din culpă, cât şi forţa majoră, cazul fortuit ori fapta terţului pentru care autorul nu este obligat să răspundă.

• **HP.** *Dec ICCJ (DCD/P) nr. 12/2016 (M. Of. nr. 498 din 4 iulie 2016): „Disp. art. 1.371 alin. (1) NCC se interpr. în sensul că autorul faptei va fi ţinut să răspundă numai pentru partea de prejudiciu pe care a pricinuit-o în cazul în care victima prejudiciului a contribuit şi ea cu vinovăţie la cauzarea ori la mărirea prejudiciului sau nu l-a evitat, în tot sau în parte, deşi putea să o facă".*

Secţiunea a 4-a
Răspunderea pentru fapta altuia

Art. 1.372. Răspunderea pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicţie. (1) Cel care în temeiul legii, al unui contract ori al unei hotărâri judecătoreşti este obligat să supravegheze un minor sau o persoană pusă sub interdicţie răspunde de prejudiciul cauzat altuia de către aceste din urmă persoane.

(2) Răspunderea subzistă chiar în cazul când făptuitorul, fiind lipsit de discernământ, nu răspunde pentru fapta proprie.

(3) Cel obligat la supraveghere este exonerat de răspundere numai dacă dovedeşte că nu a putut împiedica fapta prejudiciabilă. În cazul părinţilor sau, după caz, al tutorilor, dovada se consideră a fi făcută numai dacă ei probează că fapta copilului constituie urmarea unei alte cauze decât modul în care şi-au îndeplinit îndatoririle decurgând din exerciţiul autorităţii părinteşti.

Art. 1.373. Răspunderea comitenţilor pentru prepuşi. (1) Comitentul este obligat să repare prejudiciul cauzat de prepuşii săi ori de câte ori fapta săvârşită de aceştia are legătură cu atribuţiile sau cu scopul funcţiilor încredinţate.

(2) Este comitent cel care, în virtutea unui contract sau în temeiul legii, exercită direcţia, supravegherea şi controlul asupra celui care îndeplineşte anumite funcţii sau însărcinări în interesul său ori al altuia.

(3) Comitentul nu răspunde dacă dovedeşte că victima cunoştea sau, după împrejurări, putea să cunoască, la data săvârşirii faptei prejudiciabile, că prepusul a acţionat fără nicio legătură cu atribuţiile sau cu scopul funcţiilor încredinţate.

Art. 1.374. Corelaţia formelor de răspundere pentru fapta altei persoane. (1) Părinţii nu răspund dacă fac dovada că sunt îndeplinite cerinţele răspunderii persoanei care avea obligaţia de supraveghere a minorului.

(2) Nicio altă persoană, în afara comitentului, nu răspunde pentru fapta prejudiciabilă săvârşită de minorul care avea calitatea de prepus. Cu toate acestea, în cazul în care comitentul este părintele minorului care a săvârşit fapta ilicită, victima are dreptul de a opta asupra temeiului răspunderii.

Secţiunea a 5-a
Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de animale sau de lucruri

Art. 1.375. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale. Proprietarul unui animal sau cel care se serveşte de el răspunde, independent de orice culpă, de prejudiciul cauzat de animal, chiar dacă acesta a scăpat de sub paza sa.

Art. 1.376. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri. (1) Oricine este obligat să repare, independent de orice culpă, prejudiciul cauzat de lucrul aflat sub paza sa.

(2) Dispoziţiile alin. (1) sunt aplicabile şi în cazul coliziunii unor vehicule sau în alte cazuri similare. Cu toate acestea, în astfel de cazuri, sarcina reparării tuturor prejudiciilor va reveni numai celui a cărui faptă culpabilă întruneşte, faţă de ceilalţi, condiţiile forţei majore.

Art. 1.377. Noţiunea de pază. În înţelesul dispoziţiilor art. 1.375 şi 1.376, are paza animalului sau a lucrului proprietarul ori cel care, în temeiul unei dispoziţii legale sau al unui contract ori chiar numai în fapt, exercită în mod independent controlul şi supravegherea asupra animalului sau a lucrului şi se serveşte de acesta în interes propriu.

Art. 1.378. Răspunderea pentru ruina edificiului. Proprietarul unui edificiu sau al unei construcţii de orice fel este obligat să repare prejudiciul cauzat prin ruina lor ori prin desprinderea unor părţi din ele, dacă aceasta este urmarea lipsei de întreţinere sau a unui viciu de construcţie.

Art. 1.379. Alte cazuri de răspundere. (1) Cel care ocupă un imobil, chiar fără niciun titlu, răspunde pentru prejudiciul cauzat prin căderea sau aruncarea din imobil a unui lucru.

(2) Dacă, în cazul prevăzut la alin. (1), sunt îndeplinite şi condiţiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri, victima are un drept de opţiune în vederea reparării prejudiciului.

Art. 1.380. Cauze de exonerare. În cazurile prevăzute la art. 1.375, 1.376, 1.378 şi 1.379 nu există obligaţie de reparare a prejudiciului, atunci când acesta este cauzat exclusiv de fapta victimei înseşi ori a unui terţ sau este urmarea unui caz de forţă majoră.

Secţiunea a 6-a
Repararea prejudiciului în cazul răspunderii delictuale

Art. 1.381. Obiectul reparaţiei. (1) Orice prejudiciu dă dreptul la reparaţie.

(2) Dreptul la reparaţie se naşte din ziua cauzării prejudiciului, chiar dacă acest drept nu poate fi valorificat imediat.

(3) Dreptului la reparaţie îi sunt aplicabile, de la data naşterii sale, toate dispoziţiile legale privind executarea, transmisiunea, transformarea şi stingerea obligaţiilor.

Art. 1.382. Răspunderea solidară. Cei care răspund pentru o faptă prejudiciabilă sunt ţinuţi solidar la reparaţie faţă de cel prejudiciat.

Art. 1.383. Raporturile dintre debitori. Între cei care răspund solidar, sarcina reparaţiei se împarte proporţional în măsura în care fiecare a participat la cauzarea prejudiciului ori potrivit cu intenţia sau cu gravitatea culpei fiecăruia, dacă această participare nu poate fi stabilită. În cazul în care nici astfel nu se poate împărţi sarcina reparaţiei, fiecare va contribui în mod egal la repararea prejudiciului.

Art. 1.384. Dreptul de regres. (1) Cel care răspunde pentru fapta altuia se poate întoarce împotriva aceluia care a cauzat prejudiciul, cu excepţia cazului în care acesta din urmă nu este răspunzător pentru prejudiciul cauzat.

(2) Când cel care răspunde pentru fapta altuia este statul, Ministerul Finanţelor se va întoarce în mod obligatoriu, pe cale judiciară, împotriva aceluia care a cauzat prejudiciul, în măsura în care acesta din urmă este răspunzător, potrivit legii speciale, pentru producerea acelui prejudiciu.

(3) Dacă prejudiciul a fost cauzat de mai multe persoane, cel care, fiind răspunzător pentru fapta uneia dintre ele, a plătit despăgubirea se poate întoarce şi împotriva celorlalte persoane care au contribuit la cauzarea prejudiciului sau, dacă va fi cazul, împotriva celor care răspund pentru acestea. În toate cazurile, regresul va fi limitat la ceea ce depăşeşte partea ce revine persoanei pentru care se răspunde şi nu poate depăşi partea din despăgubire ce revine fiecăreia dintre persoanele împotriva cărora se exercită regresul.

(4) În toate cazurile, cel care exercită regresul nu poate recupera partea din despăgubire care corespunde propriei sale contribuţii la cauzarea prejudiciului.

Art. 1.385. Întinderea reparaţiei. (1) Prejudiciul se repară integral, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Se vor putea acorda despăgubiri şi pentru un prejudiciu viitor dacă producerea lui este neîndoielnică.

(3) Despăgubirea trebuie să cuprindă pierderea suferită de cel prejudiciat, câştigul pe care în condiţii obişnuite el ar fi putut să îl realizeze şi de care a fost lipsit, precum şi cheltuielile pe care le-a făcut pentru evitarea sau limitarea prejudiciului.

(4) Dacă fapta ilicită a determinat şi pierderea şansei de a obţine un avantaj sau de a evita o pagubă, reparaţia va fi proporţională cu probabilitatea obţinerii avantajului ori, după caz, a evitării pagubei, ţinând cont de împrejurări şi de situaţia concretă a victimei.

Art. 1.386. Formele reparaţiei. (1) Repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situaţiei anterioare, iar dacă aceasta nu este cu putinţă ori dacă victima nu este interesată de reparaţia în natură, prin plata unei despăgubiri, stabilite prin acordul părţilor sau, în lipsă, prin hotărâre judecătorească.

(2) La stabilirea despăgubirii se va avea în vedere, dacă prin lege nu se prevede altfel, data producerii prejudiciului.

(3) Dacă prejudiciul are un caracter de continuitate, despăgubirea se acordă sub formă de prestaţii periodice.

(4) În cazul prejudiciului viitor, despăgubirea, indiferent de forma în care s-a acordat, va putea fi sporită, redusă sau suprimată, dacă, după stabilirea ei, prejudiciul s-a mărit, s-a micşorat ori a încetat.

Art. 1.387. Vătămarea integrităţii corporale sau a sănătăţii. (1) În caz de vătămare a integrităţii corporale sau a sănătăţii unei persoane, despăgubirea trebuie să cuprindă, în condiţiile art. 1.388 şi 1.389, după caz, echivalentul câştigului din muncă de care cel păgubit a fost lipsit sau pe care este împiedicat să îl dobândească, prin efectul pierderii sau reducerii capacităţii sale de muncă. În afară de aceasta, despăgubirea trebuie să acopere cheltuielile de îngrijire medicală şi, dacă va fi cazul, cheltuielile determinate de sporirea nevoilor de viaţă ale celui păgubit, precum şi orice alte prejudicii materiale.

(2) Despăgubirea pentru pierderea sau nerealizarea câştigului din muncă se acordă, ţinându-se seama şi de sporirea nevoilor de viaţă ale celui prejudiciat, sub formă de prestaţii băneşti periodice. La cererea victimei, instanţa va putea acorda despăgubirea, pentru motive temeinice, sub forma unei sume globale.

(3) În toate cazurile, instanţa va putea acorda celui păgubit o despăgubire provizorie pentru acoperirea nevoilor urgente.

Art. 1.388. Stabilirea pierderii şi a nerealizării câştigului din muncă. (1) Despăgubirea pentru pierderea sau nerealizarea câştigului din muncă se va stabili pe baza venitului mediu lunar net din muncă al celui păgubit din ultimul an înainte de pierderea sau reducerea capacităţii sale de muncă ori, în lipsă, pe baza venitului lunar net pe care l-ar fi putut realiza, ţinându-se seama de calificarea profesională pe care o avea sau ar fi avut-o la terminarea pregătirii pe care era în curs să o primească.

(2) Cu toate acestea, dacă cel păgubit face dovada posibilităţii obţinerii unui venit din muncă mai mare în baza unui contract încheiat în ultimul an, iar acesta nu a fost pus în executare, se va ţine seama în stabilirea despăgubirii de aceste venituri.

(3) Dacă cel păgubit nu avea o calificare profesională şi nici nu era în curs să o primească, despăgubirea se va stabili pe baza salariului minim net pe economie.

Art. 1.389. Vătămarea minorului. (1) Dacă cel care a suferit vătămarea integrităţii corporale sau a sănătăţii este un minor, despăgubirea stabilită potrivit prevederilor art. 1.388 alin. (1) va fi datorată de la data când, în mod normal, minorul şi-ar fi terminat pregătirea profesională pe care o primea.

(2) Până la acea dată, dacă minorul avea un câştig la momentul vătămării, despăgubirea se va stabili pe baza câştigului de care a fost lipsit, iar dacă nu avea un câştig, potrivit dispoziţiilor art. 1.388, care se aplică în mod corespunzător. Această din urmă despăgubire va fi datorată de la data când minorul a împlinit vârsta prevăzută de lege pentru a putea fi parte într-un raport de muncă.

Art. 1.390. Persoana îndreptăţită la despăgubire în caz de deces. (1) Despăgubirea pentru prejudiciile cauzate prin decesul unei persoane se cuvine numai celor îndreptăţiţi, potrivit legii, la întreţinere din partea celui decedat.

(2) Cu toate acestea, instanţa, ţinând seama de împrejurări, poate acorda despăgubire şi celui căruia victima, fără a fi obligată de lege, îi presta întreţinere în mod curent.

(3) La stabilirea despăgubirii se va ţine seama de nevoile celui păgubit, precum şi de veniturile pe care, în mod normal, cel decedat le-ar fi avut pe timpul pentru care s-a acordat despăgubirea. Dispoziţiile art. 1.387-1.389 se aplică în mod corespunzător.

Art. 1.391. Repararea prejudiciului nepatrimonial. (1) În caz de vătămare a integrităţii corporale sau a sănătăţii, poate fi acordată şi o despăgubire pentru restrângerea posibilităţilor de viaţă familială şi socială.

(2) Instanţa judecătorească va putea, de asemenea, să acorde despăgubiri ascendenţilor, descendenţilor, fraţilor, surorilor şi soţului, pentru durerea încercată prin moartea victimei, precum şi oricărei alte persoane care, la rândul ei, ar putea dovedi existenţa unui asemenea prejudiciu.

(3) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor inerente personalităţii oricărui subiect de drept va putea fi cedat numai în cazul când a fost stabilit printr-o tranzacţie sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

(4) Dreptul la despăgubire, recunoscut potrivit dispoziţiilor prezentului articol, nu trece la moştenitori. Aceştia îl pot însă exercita, dacă acţiunea a fost pornită de defunct.

(5) Dispoziţiile art. 253-256 rămân aplicabile.

• **HP.** *Dec ICCJ (DCD/P) nr. 12/2016 (M. Of. nr. 498 din 4 iulie 2016): „Disp. art. 1.391 alin. (1) NCC se interpr. în sensul că, într-o cauză penală având ca obiect o infracţiune de vătămare corporală din culpă, doar victima infracţiunii, care a suferit un prejudiciu, este îndreptăţită să obţină o despăgubire pentru restrângerea posibilităţilor de viaţă familială şi socială".*

Art. 1.392. Cheltuieli de îngrijire a sănătăţii. Cheltuieli de înmormântare. Cel care a făcut cheltuieli pentru îngrijirea sănătăţii victimei sau, în caz de deces al acesteia, pentru înmormântare are dreptul la înapoierea lor de la cel care răspunde pentru fapta ce a prilejuit aceste cheltuieli.

Art. 1.393. Despăgubirea în raport cu ajutorul şi pensia. (1) Dacă în cadrul asigurărilor sociale s-a recunoscut dreptul la un ajutor sau la o pensie, reparaţia este datorată numai în măsura în care paguba suferită prin vătămare sau moarte depăşeşte ajutorul ori pensia.

(2) Cât timp ajutorul sau pensia nu a fost efectiv acordată sau, după caz, refuzată celui păgubit, instanţa nu îl poate obliga pe cel chemat să răspundă decât la o despăgubire provizorie, în condiţiile dispoziţiilor art. 1.387 alin. (3).

Art. 1.394. Prorogarea termenului prescripţiei. În toate cazurile în care despăgubirea derivă dintr-un fapt supus de legea penală unei prescripţii mai lungi decât cea civilă, termenul de prescripţie a răspunderii penale se aplică şi dreptului la acţiunea în răspundere civilă.

Art. 1.395. Suspendarea prescripţiei. Prescripţia dreptului la acţiune cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin vătămarea integrităţii corporale sau a sănătăţii ori prin decesul unei persoane este suspendată până la stabilirea pensiei sau a ajutoarelor ce s-ar cuveni, în cadrul asigurărilor sociale, celui îndreptăţit la reparaţie.

Titlul III
Modalităţile obligaţiilor

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 1.396. Categorii de obligaţii. (1) Obligaţiile pot fi pure şi simple, obligaţii simple sau afectate de modalităţi.

(2) Obligaţiile pure şi simple nu sunt susceptibile de modalităţi.

Art. 1.397. Obligaţii simple. (1) Obligaţia simplă nu este afectată de termen sau condiţie şi poate fi executată imediat, din proprie iniţiativă sau la cererea creditorului.

(2) Obligaţia este simplă, iar nu condiţională, dacă eficacitatea sau desfiinţarea ei depinde de un eveniment care, fără ca părţile să ştie, avusese deja loc în momentul în care debitorul s-a obligat sub condiţie.

Art. 1.398. Obligaţii afectate de modalităţi. Obligaţiile pot fi afectate de termen sau condiţie.

Capitolul II
Condiţia

Art. 1.399. Obligaţia condiţională. Este afectată de condiţie obligaţia a cărei eficacitate sau desfiinţare depinde de un eveniment viitor şi nesigur.

Art. 1.400. Condiţia suspensivă. Condiţia este suspensivă atunci când de îndeplinirea sa depinde eficacitatea obligaţiei.

Art. 1.401. Condiţia rezolutorie. (1) Condiţia este rezolutorie atunci când îndeplinirea ei determină desfiinţarea obligaţiei.

(2) Până la proba contrară, condiţia se prezumă a fi rezolutorie ori de câte ori scadenţa obligaţiilor principale precedă momentul la care condiţia s-ar putea îndeplini.

Art. 1.402. Condiţia imposibilă, ilicită sau imorală. Condiţia imposibilă, contrară legii sau bunelor moravuri este considerată nescrisă, iar dacă este însăşi cauza contractului, atrage nulitatea absolută a acestuia.

Art. 1.403. Condiţia pur potestativă. Obligaţia contractată sub o condiţie suspensivă ce depinde exclusiv de voinţa debitorului nu produce niciun efect.

Art. 1.404. Constatarea îndeplinirii condiţiei. (1) Îndeplinirea condiţiei se apreciază după criteriile stabilite de părţi sau pe care acestea este probabil să le fi avut în vedere după împrejurări.

(2) Când obligaţia este contractată sub condiţia producerii unui eveniment într-un anumit termen, condiţia este socotită neîndeplinită dacă termenul s-a împlinit fără ca evenimentul să se producă. În lipsa unui termen, condiţia se consideră neîndeplinită numai atunci când este sigur că evenimentul nu se va produce.

(3) Atunci când obligaţia este contractată sub condiţia că un eveniment nu se va produce într-un anumit termen, condiţia se consideră îndeplinită dacă este sigur că evenimentul nu se va produce. În lipsa unui termen, condiţia nu se consideră îndeplinită decât atunci când este sigur că evenimentul nu se va produce.

(4) Partea interesată poate cere oricând instanţei să constate îndeplinirea sau neîndeplinirea condiţiei.

Art. 1.405. Determinarea îndeplinirii sau neîndeplinirii condiţiei. (1) Condiţia se consideră îndeplinită dacă debitorul obligat sub această condiţie împiedică realizarea ei.

(2) Condiţia se consideră neîndeplinită dacă partea interesată de îndeplinirea condiţiei determină, cu rea-credinţă, realizarea evenimentului.

Art. 1.406. Renunţarea la condiţie. (1) Partea în al cărei interes exclusiv a fost stipulată condiţia este liberă să renunţe unilateral la aceasta atât timp cât condiţia nu s-a îndeplinit.

(2) Renunţarea la condiţie face ca obligaţia să fie simplă.

Art. 1.407. Efectele îndeplinirii condiţiei. (1) Condiţia îndeplinită este prezumată a produce efecte retroactiv, din momentul încheierii contractului, dacă din voinţa părţilor, natura contractului ori dispoziţiile legale nu rezultă contrariul.

(2) În cazul contractelor cu executare continuă sau succesivă afectate de o condiţie rezolutorie, îndeplinirea acesteia, în lipsa unei stipulaţii contrare, nu are niciun efect asupra prestaţiilor deja executate.

(3) Atunci când condiţia suspensivă produce efecte retroactive, în caz de îndeplinire, debitorul este obligat la executare ca şi cum obligaţia ar fi fost simplă. Actele încheiate de proprietarul sub condiţie suspensivă sunt valabile şi, în cazul îndeplinirii condiţiei, produc efecte de la data încheierii lor.

(4) Atunci când condiţia rezolutorie produce efecte retroactive, în caz de îndeplinire, fiecare dintre părţi este obligată să restituie celeilalte prestaţiile pe care le-a primit în temeiul obligaţiei ca şi cum aceasta nu ar fi existat niciodată. Dispoziţiile privitoare la restituirea prestaţiilor se aplică în mod corespunzător.

Art. 1.408. Transmiterea obligaţiei condiţionale. (1) Obligaţia afectată de condiţie este transmisibilă, drepturile dobânditorului fiind însă supuse aceleiaşi condiţii.

(2) Obligaţia afectată de condiţie se poate prelua, dispoziţiile art. 1.599-1.608 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 1.409. Actele conservatorii. Creditorul poate, chiar înainte de îndeplinirea condiţiei, să facă orice acte de conservare a dreptului său.

Art. 1.410. Fructele culese înaintea îndeplinirii condiţiei. În lipsă de stipulaţie sau prevedere legală contrară, fructele culese ori încasate înaintea îndeplinirii condiţiei se cuvin proprietarului sub condiţie rezolutorie.

Capitolul III
Termenul

Art. 1.411. Obligaţia afectată de termen. (1) Obligaţia este afectată de termen atunci când executarea sau stingerea ei depinde de un eveniment viitor şi sigur.

(2) Termenul poate fi stabilit de părţi sau de instanţă ori prevăzut de lege.

Art. 1.412. Categorii de termene. (1) Termenul este suspensiv atunci când, până la împlinirea lui, este amânată scadenţa obligaţiei.

(2) Termenul este extinctiv atunci când, la împlinirea lui, obligaţia se stinge.

Art. 1.413. Beneficiul termenului. (1) Termenul profită debitorului, afară de cazul când din lege, din voinţa părţilor sau din împrejurări rezultă că a fost stipulat în favoarea creditorului sau a ambelor părţi.

(2) Cel ce are beneficiul exclusiv al termenului poate renunţa oricând la acesta, fără consimţământul celeilalte părţi.

Art. 1.414. Efectul termenului suspensiv. Ceea ce este datorat cu termen nu se poate cere înainte de împlinirea acestuia, dar ceea ce s-a executat de bunăvoie şi în cunoştinţă de cauză înainte de împlinirea termenului nu este supus restituirii.

Art. 1.415. Stabilirea judiciară a termenului. (1) Atunci când părţile convin să amâne stabilirea termenului sau lasă uneia dintre ele sarcina de a-l stabili şi când, după o durată rezonabilă de timp, termenul nu a fost încă stabilit, instanţa poate, la cererea uneia dintre părţi, să fixeze termenul ţinând seama de natura obligaţiei, de situaţia părţilor şi de orice alte împrejurări.

(2) Instanţa poate, de asemenea, să fixeze termenul atunci când, prin natura sa, obligaţia presupune un termen şi nu există nicio convenţie prin care acesta să poată fi determinat.

(3) Cererea pentru stabilirea termenului se soluţionează potrivit regulilor aplicabile ordonanţei preşedinţiale, fiind supusă prescripţiei, care începe să curgă de la data încheierii contractului.

• **LPA.** *Art. 110². Disp. art. 1.415 NCC sunt aplicabile ori de câte ori, potrivit legii sau contractului, debitorul sau, după caz, titularul unui drept ori facultăţi trebuie să execute o obligaţie sau o prestaţie, să accepte ori să exercite un drept sau o facultate ori, după caz, să adere la un contract, deşi nici legea şi nici contractul nu prevăd un termen în acest scop.*

Art. 1.416. Calculul termenelor. Calculul termenelor, indiferent de durata şi izvorul lor, se face potrivit regulilor stabilite în titlul III din cartea a VI-a.

Art. 1.417. Decăderea din beneficiul termenului. (1) Debitorul decade din beneficiul termenului dacă se află în stare de insolvabilitate sau, după caz, de insolvenţă declarată în condiţiile legii, precum şi atunci când, cu intenţie sau dintr-o culpă gravă, diminuează prin fapta sa garanţiile constituite în favoarea creditorului sau nu constituie garanţiile promise.

(2) În sensul prevederilor alin. (1), starea de insolvabilitate rezultă din inferioritatea activului patrimonial ce poate fi supus, potrivit legii, executării silite, faţă de valoarea totală a datoriilor exigibile. Dacă prin lege nu se prevede altfel, această stare se constată de instanţă, care, în acest scop, poate ţine seama de anumite împrejurări, precum dispariţia intempestivă a debitorului, neplata unor datorii devenite scadente, declanşarea împotriva sa a unei proceduri de executare silită şi altele asemenea.

(3) Decăderea din beneficiul termenului poate fi cerută şi atunci când, din culpa sa, debitorul ajunge în situaţia de a nu mai satisface o condiţie considerată esenţială de creditor la data încheierii contractului. În acest caz, este necesar să se fi stipulat expres caracterul esenţial al condiţiei şi posibilitatea sancţiunii decăderii, precum şi să fi existat un interes legitim pentru creditor să considere condiţia respectivă drept esenţială.

Art. 1.418. Exigibilitatea anticipată. Renunţarea la termen sau decăderea din beneficiul termenului face ca obligaţia să devină de îndată exigibilă.

Art. 1.419. Inopozabilitatea decăderii din termen. Decăderea din beneficiul termenului a unui debitor, chiar solidar, nu este opozabilă celorlalţi codebitori.

Art. 1.420. Nerealizarea evenimentului. Dacă un eveniment pe care părţile îl consideră ca fiind un termen nu se realizează, obligaţia devine exigibilă în ziua în care evenimentul ar fi trebuit în mod normal să se producă. În acest caz, sunt aplicabile prevederile prezentului capitol.

• LPA. *Art. 111. Disp. art. 1.420 NCC sunt aplicabile şi în cazul contractelor încheiate înainte de data intrării în vigoare a NCC, dacă ziua în care evenimentul ar fi trebuit să se realizeze este ulterioară acelei date.*

Titlul IV
Obligaţiile complexe

Capitolul I
Obligaţiile divizibile şi obligaţiile indivizibile

Art. 1.421. Categorii. Obligaţiile pot fi divizibile sau indivizibile.

Art. 1.422. Obligaţia divizibilă. (1) Obligaţia este divizibilă între mai mulţi debitori atunci când aceştia sunt obligaţi faţă de creditor la aceeaşi prestaţie, dar fiecare dintre ei nu poate fi constrâns la executarea obligaţiei decât separat şi în limita părţii sale din datorie.

(2) Obligaţia este divizibilă între mai mulţi creditori atunci când fiecare dintre aceştia nu poate să ceară de la debitorul comun decât executarea părţii sale din creanţă.

Art. 1.423. Prezumţia de egalitate. Dacă prin lege ori prin contract nu se dispune altfel, debitorii unei obligaţii divizibile sunt ţinuţi faţă de creditor în părţi egale. Această regulă se aplică, în mod similar, şi în privinţa creditorilor.

Art. 1.424. Prezumţia de divizibilitate. Excepţii. Obligaţia este divizibilă de plin drept, cu excepţia cazului în care indivizibilitatea a fost stipulată în mod expres ori obiectul obligaţiei nu este, prin natura sa, susceptibil de divizare materială sau intelectuală.

Art. 1.425. Efectele obligaţiei indivizibile. (1) Obligaţia indivizibilă nu se divide între debitori, între creditori şi nici între moştenitorii acestora.

(2) Fiecare dintre debitori sau dintre moştenitorii acestora poate fi constrâns separat la executarea întregii obligaţii şi, respectiv, fiecare dintre creditori sau dintre moştenitorii acestora poate cere executarea integrală.

Art. 1.426. Solidaritatea şi indivizibilitatea. (1) Solidaritatea debitorilor sau creditorilor nu atrage, prin ea însăşi, indivizibilitatea obligaţiilor.

(2) În lipsă de stipulaţie contrară, creditorii şi debitorii unei obligaţii indivizibile nu sunt legaţi solidar.

Art. 1.427. Divizibilitatea obligaţiei între moştenitori. Obligaţia divizibilă prin natura ei care nu are decât un singur debitor şi un singur creditor trebuie să fie executată între aceştia ca şi cum ar fi indivizibilă, însă ea rămâne divizibilă între moştenitorii fiecăruia dintre ei.

Art. 1.428. Executarea în natură. Când executarea obligaţiei indivizibile are loc în natură, fiecare creditor nu poate cere şi primi prestaţia datorată decât în întregime.

Art. 1.429. Restituirea prestaţiilor. Obligaţia de restituire a prestaţiilor efectuate în temeiul unei obligaţii indivizibile este divizibilă, afară de cazul în care indivizibilitatea obligaţiei de restituire rezultă din chiar natura ei.

Art. 1.430. Daunele-interese. (1) Obligaţia de a executa prin echivalent o obligaţie indivizibilă este divizibilă.

(2) Daunele-interese suplimentare nu pot fi cerute decât debitorului vinovat de neexecutarea obligaţiei. Ele se cuvin creditorilor numai în proporţie cu partea din creanţă ce revine fiecăruia dintre ei.

Art. 1.431. Existenţa mai multor creditori. (1) Creditorii şi debitorii unei obligaţii indivizibile nu sunt prezumaţi a-şi fi încredinţat reciproc puterea de a acţiona pentru ceilalţi în privinţa creanţei.

(2) Novaţia, remiterea de datorie, compensaţia ori confuziunea consimţită sau care operează faţă de un creditor nu stinge obligaţia decât pentru partea din creanţă ce revine acestuia. Faţă de ceilalţi creditori, debitorul rămâne obligat pentru tot.

(3) Debitorul care a plătit celorlalţi creditori este îndreptăţit să primească de la aceştia echivalentul părţii din obligaţie cuvenite creditorului care a consimţit la stingerea creanţei sau faţă de care aceasta a operat.

Art. 1.432. Existenţa mai multor debitori. (1) Novaţia, remiterea de datorie, compensaţia ori confuziunea consimţită sau care operează în privinţa unui debitor stinge obligaţia indivizibilă şi îi liberează pe ceilalţi debitori, aceştia rămânând însă ţinuţi să plătească celui dintâi echivalentul părţilor lor.

(2) Creditorul poate să ceară oricăruia dintre debitori executarea întregii obligaţii, oricare ar fi partea din obligaţie ce revine acestuia. Creditorul poate, de asemenea, să ceară ca toţi debitorii să efectueze plata în acelaşi timp.

(3) Debitorul chemat în judecată pentru totalitatea obligaţiei poate cere un termen pentru a-i introduce în cauză pe ceilalţi debitori, cu excepţia cazului în care prestaţia nu poate fi realizată decât de cel chemat în judecată, care, în acest caz, poate fi obligat să execute singur întreaga prestaţie, având însă drept de regres împotriva celorlalţi debitori.

(4) Punerea în întârziere a unuia dintre debitori, de drept sau la cererea creditorului, nu produce efecte împotriva celorlalţi debitori.

(5) Îndată ce cauza indivizibilităţii încetează, obligaţia devine divizibilă.

Art. 1.433. Prescripţia. (1) Suspendarea prescripţiei faţă de unul dintre creditorii sau debitorii unei obligaţii indivizibile produce efecte şi faţă de ceilalţi.

(2) Tot astfel, întreruperea prescripţiei în privinţa unuia dintre creditorii sau debitorii unei obligaţii indivizibile produce efecte şi faţă de ceilalţi.

Capitolul II
Obligaţiile solidare

Secţiunea 1
Obligaţiile solidare între creditori

Art. 1.434. Solidaritatea dintre creditori. (1) Obligaţia solidară conferă fiecărui creditor dreptul de a cere executarea întregii obligaţii şi de a da chitanţă liberatorie pentru tot.

(2) Executarea obligaţiei în beneficiul unuia dintre creditorii solidari îl liberează pe debitor în privinţa celorlalţi creditori solidari.

Art. 1.435. Izvorul solidarităţii. Solidaritatea dintre creditori nu există decât dacă este stipulată în mod expres.

Art. 1.436. Reprezentarea reciprocă a creditorilor. (1) Creditorii solidari sunt prezumaţi a-şi fi încredinţat reciproc puterea de a acţiona pentru gestionarea şi satisfacerea interesului lor comun.

(2) Orice acte prin care unul dintre creditorii solidari ar consimţi la reducerea ori înlăturarea drepturilor, accesoriilor sau beneficiilor creanţei ori ar prejudicia în orice alt mod interesele celorlalţi creditori sunt inopozabile acestora din urmă.

(3) Hotărârea judecătorească obţinută de unul dintre creditori împotriva debitorului comun profită şi celorlalţi creditori.

(4) Hotărârea judecătorească pronunţată în favoarea debitorului comun nu poate fi invocată şi împotriva creditorilor care nu au fost parte în proces.

Art. 1.437. Alegerea debitorului. Debitorul poate plăti, la alegerea sa, oricăruia dintre creditorii solidari, liberându-se astfel faţă de toţi, însă numai atât timp cât niciunul dintre creditori nu l-a urmărit în justiţie. În acest din urmă caz, debitorul nu se poate libera decât plătind creditorului reclamant.

Art. 1.438. Compensaţia. Debitorul poate opune unui creditor solidar compensaţia care a operat în raport cu un alt creditor solidar, însă numai în proporţie cu partea din creanţă ce revine acestuia din urmă.

Art. 1.439. Confuziunea. Dacă unul dintre creditorii solidari dobândeşte şi calitatea de debitor, confuziunea nu stinge creanţa solidară decât în proporţie cu partea din creanţă ce îi revine acelui creditor. Ceilalţi creditori solidari îşi păstrează dreptul de regres împotriva creditorului în persoana căruia a operat confuziunea, proporţional cu partea din creanţă ce îi revine fiecăruia dintre ei.

Art. 1.440. Remiterea de datorie. Remiterea de datorie consimţită de unul dintre creditorii solidari nu îl liberează pe debitor decât pentru partea din creanţă ce îi revine acelui creditor.

Art. 1.441. Prescripţia. (1) Suspendarea prescripţiei în folosul unuia dintre creditorii solidari poate fi invocată şi de către ceilalţi creditori solidari.

(2) Întreruperea prescripţiei în privinţa unuia dintre creditorii solidari profită tuturor creditorilor solidari.

Art. 1.442. Divizibilitatea obligaţiei între moştenitori. Obligaţia în favoarea unui creditor solidar se împarte de drept între moştenitorii săi.

Secţiunea a 2-a
Obligaţiile solidare între debitori

§1. Dispoziţii generale

Art. 1.443. Solidaritatea dintre debitori. Obligaţia este solidară între debitori atunci când toţi sunt obligaţi la aceeaşi prestaţie, astfel încât fiecare poate să fie ţinut separat pentru întreaga obligaţie, iar executarea acesteia de către unul dintre codebitori îi liberează pe ceilalţi faţă de creditor.

Art. 1.444. Obligaţiile solidare afectate de modalităţi. Există solidaritate chiar dacă debitorii sunt obligaţi sub modalităţi diferite.

Art. 1.445. Izvoarele solidarităţii. Solidaritatea dintre debitori nu se prezumă. Ea nu există decât atunci când este stipulată expres de părţi ori este prevăzută de lege.

Art. 1.446. Prezumţie de solidaritate. Solidaritatea se prezumă între debitorii unei obligaţii contractate în exerciţiul activităţii unei întreprinderi, dacă prin lege nu se prevede altfel.

§2. Efectele solidarităţii în raporturile dintre creditor şi debitorii solidari

I. Efectele principale în raporturile dintre creditor şi debitorii solidari

Art. 1.447. Drepturile creditorului. (1) Creditorul poate cere plata oricăruia dintre debitorii solidari, fără ca acesta să îi poată opune beneficiul de diviziune.

(2) Urmărirea pornită contra unuia dintre debitorii solidari nu îl împiedică pe creditor să se îndrepte împotriva celorlalţi codebitori. Debitorul urmărit poate însă cere introducerea în cauză a celorlalţi codebitori.

Art. 1.448. Excepţii şi apărări contra creditorului comun. (1) Debitorul solidar poate să opună creditorului toate mijloacele de apărare care îi sunt personale, precum şi pe cele care sunt comune tuturor codebitorilor. El nu poate însă folosi mijloacele de apărare care sunt pur personale altui codebitor.

(2) Debitorul solidar care, prin fapta creditorului, este lipsit de o garanţie sau de un drept pe care ar fi putut să îl valorifice prin subrogaţie este liberat de datorie până la concurenţa valorii acelor garanţii sau drepturi.

Art. 1.449. Prescripţia. (1) Suspendarea şi întreruperea prescripţiei faţă de unul dintre debitorii solidari produc efecte şi faţă de ceilalţi codebitori.

(2) Întreruperea prescripţiei faţă de un moştenitor al debitorului solidar nu produce efecte faţă de ceilalţi codebitori decât pentru partea acelui moştenitor, chiar dacă este vorba despre o creanţă ipotecară.

Art. 1.450. Compensaţia. (1) Compensaţia nu operează între creditor şi un debitor solidar decât în limita părţii din datorie ce revine acestuia din urmă.

(2) În acest caz, ceilalţi codebitori nu sunt ţinuţi solidar decât pentru partea rămasă din datorie după ce a operat compensaţia.

Art. 1.451. Remiterea de datorie. (1) Remiterea de datorie consimţită unuia dintre debitorii solidari nu îi liberează pe ceilalţi codebitori, cu excepţia cazului în care creditorul declară aceasta în mod expres sau remite de bunăvoie debitorului originalul înscrisului sub semnătură privată constatator al creanţei. Dacă unui codebitor îi este remis originalul înscrisului autentic constatator al creanţei, creditorul poate dovedi că nu a consimţit remiterea de datorie decât în privinţa acelui debitor.

(2) Dacă remiterea de datorie s-a făcut numai în favoarea unuia dintre codebitorii solidari, ceilalţi rămân ţinuţi solidar faţă de creditor, dar cu scăderea părţii din datorie pentru care a operat remiterea. Cu toate acestea, ei continuă să răspundă pentru tot atunci când, la data remiterii de datorie, creditorul şi-a rezervat în mod expres această posibilitate, caz în care ceilalţi codebitori îşi păstrează dreptul de regres împotriva debitorului beneficiar al remiterii de datorie.

Art. 1.452. Confuziunea. Confuziunea îi liberează pe ceilalţi codebitori solidari pentru partea aceluia care reuneşte în persoana sa calităţile de creditor şi debitor al obligaţiei solidare.

Art. 1.453. Renunţarea la solidaritate. (1) Renunţarea la solidaritate în privinţa unuia dintre codebitorii solidari nu afectează existenţa obligaţiei solidare în raport cu ceilalţi. Codebitorul solidar care beneficiază de renunţarea la solidaritate rămâne ţinut pentru partea sa atât faţă de creditor, cât şi faţă de ceilalţi codebitori în cazul regresului acestora din urmă.

(2) Renunţarea la solidaritate trebuie să fie expresă.

(3) De asemenea, creditorul renunţă la solidaritate atunci când:

a) fără a-şi rezerva beneficiul solidarităţii în raport cu debitorul solidar care a făcut plata, menţionează în chitanţă că plata reprezintă partea acestuia din urmă din obligaţia solidară. Dacă plata are ca obiect numai o parte din dobânzi, renunţarea la solidaritate nu se întinde şi asupra dobânzilor neplătite ori asupra capitalului decât dacă plata separată a dobânzilor, astfel menţionată în chitanţă, se face timp de 3 ani;

b) îl cheamă în judecată pe unul dintre codebitorii solidari pentru partea acestuia, iar cererea având acest obiect este admisă.

II. Efectele secundare în raporturile dintre creditor şi debitorii solidari

Art. 1.454. Imposibilitatea executării obligaţiei în natură. (1) Atunci când executarea în natură a unei obligaţii devine imposibilă din fapta unuia sau mai multor debitori solidari sau după ce aceştia au fost puşi personal în întârziere, ceilalţi codebitori nu sunt liberaţi de obligaţia de a-i plăti creditorului prin echivalent, însă nu răspund de daunele-interese suplimentare care i s-ar cuveni.

(2) Creditorul nu poate cere daune-interese suplimentare decât codebitorilor solidari din a căror culpă obligaţia a devenit imposibil de executat în natură, precum şi celor care se aflau în întârziere atunci când obligaţia a devenit imposibil de executat.

Art. 1.455. Efectele hotărârii judecătoreşti. (1) Hotărârea judecătorească pronunţată împotriva unuia dintre codebitorii solidari nu are autoritate de lucru judecat faţă de ceilalţi codebitori.

(2) Hotărârea judecătorească pronunţată în favoarea unuia dintre codebitorii solidari profită şi celorlalţi, cu excepţia cazului în care s-a întemeiat pe o cauză ce putea fi invocată numai de acel codebitor.

§3. Efectele solidarităţii în raporturile dintre debitori

Art. 1.456. Regresul între codebitori. (1) Debitorul solidar care a executat obligaţia nu poate cere codebitorilor săi decât partea din datorie ce revine fiecăruia dintre ei, chiar dacă se subrogă în drepturile creditorului.

(2) Părţile ce revin codebitorilor solidari sunt prezumate ca fiind egale, dacă din convenţie, lege sau din împrejurări nu rezultă contrariul.

Art. 1.457. Insolvabilitatea codebitorilor. (1) Pierderea ocazionată de insolvabilitatea unuia dintre codebitorii solidari se suportă de către ceilalţi codebitori în proporţie cu partea din datorie ce revine fiecăruia dintre ei.

(2) Cu toate acestea, creditorul care renunţă la solidaritate sau care consimte o remitere de datorie în favoarea unuia dintre codebitori suportă partea din datorie ce ar fi revenit acestuia.

Art. 1.458. Mijloacele de apărare ale debitorului urmărit. Debitorul urmărit pentru partea sa din datoria plătită poate opune codebitorului solidar care a făcut plata toate mijloacele de apărare comună pe care acesta din urmă nu le-a opus creditorului.

Acesta poate, de asemenea, să opună codebitorului care a executat obligaţia mijloacele de apărare care îi sunt personale, însă nu şi pe acelea care sunt pur personale altui codebitor.

Art. 1.459. Solidaritatea contractată în interesul unui codebitor. Dacă obligaţia solidară este contractată în interesul exclusiv al unuia dintre codebitori sau rezultă din fapta unuia dintre ei, acesta este ţinut singur de întreaga datorie faţă de ceilalţi codebitori, care, în acest caz, sunt consideraţi, în raport cu acesta, fideiusori.

Art. 1.460. Divizibilitatea obligaţiei solidare între moştenitori. Obligaţia unui debitor solidar se împarte de drept între moştenitorii acestuia, afară de cazul în care obligaţia este indivizibilă.

Capitolul III
Obligaţiile alternative şi facultative

Secţiunea 1
Obligaţiile alternative

Art. 1.461. Obligaţia alternativă. (1) Obligaţia este alternativă atunci când are ca obiect două prestaţii principale, iar executarea uneia dintre acestea îl liberează pe debitor de întreaga obligaţie.

(2) Obligaţia rămâne alternativă chiar dacă, la momentul la care se naşte, una dintre prestaţii era imposibil de executat.

Art. 1.462. Alegerea prestaţiei. (1) Alegerea prestaţiei prin care se va stinge obligaţia revine debitorului, cu excepţia cazului în care este acordată în mod expres creditorului.

(2) Dacă partea căreia îi aparţine alegerea prestaţiei nu îşi exprimă opţiunea în termenul care îi este acordat în acest scop, alegerea prestaţiei va aparţine celeilalte părţi.

Art. 1.463. Limitele alegerii. Debitorul nu poate executa şi nici nu poate fi constrâns să execute o parte dintr-o prestaţie şi o parte din cealaltă.

Art. 1.464. Alegerea prestaţiei de către debitor. (1) Debitorul care are alegerea prestaţiei este obligat, atunci când una dintre prestaţii a devenit imposibil de executat chiar din culpa sa, să execute cealaltă prestaţie.

(2) Dacă, în acelaşi caz, ambele prestaţii devin imposibil de executat, iar imposibilitatea cu privire la una dintre prestaţii este cauzată de culpa debitorului, acesta este ţinut să plătească valoarea prestaţiei care a devenit ultima imposibil de executat.

Art. 1.465. Alegerea prestaţiei de către creditor. În cazul în care alegerea prestaţiei revine creditorului:

a) dacă una dintre prestaţii a devenit imposibil de executat, fără culpa vreuneia dintre părţi, creditorul este obligat să o primească pe cealaltă;

b) dacă creditorului îi este imputabilă imposibilitatea de executare a uneia dintre prestaţii, el poate fie să pretindă executarea celeilalte prestaţii, despăgubindu-l pe debitor pentru prejudiciile cauzate, fie să îl libereze pe acesta de executarea obligaţiei;

c) dacă debitorului îi este imputabilă imposibilitatea de a executa una dintre prestaţii, creditorul poate cere fie despăgubiri pentru prestaţia imposibil de executat, fie cealaltă prestaţie;

d) dacă debitorului îi este imputabilă imposibilitatea de a executa ambele prestaţii, creditorul poate cere despăgubiri pentru oricare dintre acestea.

Art. 1.466. Stingerea obligaţiei. Obligaţia se stinge dacă toate prestaţiile devin imposibil de executat fără culpa debitorului şi înainte ca acesta să fi fost pus în întârziere.

Art. 1.467. Pluralitatea de prestaţii. Dispoziţiile acestei secţiuni se aplică în mod corespunzător în cazul în care obligaţia alternativă are ca obiect mai mult de două prestaţii principale.

Secţiunea a 2-a
Obligaţiile facultative

Art. 1.468. Regim juridic. (1) Obligaţia este facultativă atunci când are ca obiect o singură prestaţie principală de care debitorul se poate însă libera executând o altă prestaţie determinată.

(2) Debitorul este liberat dacă, fără culpa sa, prestaţia principală devine imposibil de executat.

Titlul V
Executarea obligaţiilor

Capitolul I
Plata

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 1.469. Noţiune. (1) Obligaţia se stinge prin plată atunci când prestaţia datorată este executată de bunăvoie.

(2) Plata constă în remiterea unei sume de bani sau, după caz, în executarea oricărei alte prestaţii care constituie obiectul însuşi al obligaţiei.

Art. 1.470. Temeiul plăţii. Orice plată presupune o datorie.

Art. 1.471. Plata obligaţiei naturale. Restituirea nu este admisă în privinţa obligaţiilor naturale care au fost executate de bunăvoie.

Secţiunea a 2-a
Subiectele plăţii

Art. 1.472. Persoanele care pot face plata. Plata poate să fie făcută de orice persoană, chiar dacă este un terţ în raport cu acea obligaţie.

Art. 1.473. Plata făcută de un incapabil. Debitorul care a executat prestaţia datorată nu poate cere restituirea invocând incapacitatea sa la data executării.

Art. 1.474. Plata obligaţiei de către un terţ. (1) Creditorul este dator să refuze plata oferită de terţ dacă debitorul l-a încunoştinţat în prealabil că se opune la aceasta, cu excepţia cazului în care un asemenea refuz l-ar prejudicia pe creditor.

(2) În celelalte cazuri, creditorul nu poate refuza plata făcută de un terţ decât dacă natura obligaţiei sau convenţia părţilor impune ca obligaţia să fie executată numai de debitor.

CODUL CIVIL

(3) Plata făcută de un terţ stinge obligaţia dacă este făcută pe seama debitorului. În acest caz, terţul nu se subrogă în drepturile creditorului plătit decât în cazurile şi condiţiile prevăzute de lege.

(4) Dispoziţiile prezentului capitol privind condiţiile plăţii se aplică în mod corespunzător atunci când plata este făcută de un terţ.

Art. 1.475. Persoanele care pot primi plata. Plata trebuie făcută creditorului, reprezentantului său, legal sau convenţional, persoanei indicate de acesta ori persoanei autorizate de instanţă să o primească.

Art. 1.476. Plata făcută unui incapabil. Plata făcută unui creditor care este incapabil de a o primi nu liberează pe debitor decât în măsura în care profită creditorului.

Art. 1.477. Plata făcută unui terţ. (1) Plata făcută unei alte persoane decât cele menţionate la art. 1.475 este totuşi valabilă dacă:

a) este ratificată de creditor;

b) cel care a primit plata devine ulterior titularul creanţei;

c) a fost făcută celui care a pretins plata în baza unei chitanţe liberatorii semnate de creditor.

(2) Plata făcută în alte condiţii decât cele menţionate la alin. (1) stinge obligaţia numai în măsura în care profită creditorului.

Art. 1.478. Plata făcută unui creditor aparent. (1) Plata făcută cu bună-credinţă unui creditor aparent este valabilă, chiar dacă ulterior se stabileşte că acesta nu era adevăratul creditor.

(2) Creditorul aparent este ţinut să restituie adevăratului creditor plata primită, potrivit regulilor stabilite pentru restituirea prestaţiilor.

Art. 1.479. Plata bunurilor indisponibilizate. Plata făcută cu nesocotirea unui sechestru, a unei popriri ori a unei opoziţii formulate, în condiţiile legii, pentru a opri efectuarea plăţii de către debitor nu îi împiedică pe creditorii care au obţinut luarea unei asemenea măsuri să ceară din nou plata. În acest caz, debitorul păstrează dreptul de regres împotriva creditorului care a primit plata nevalabil făcută.

Secţiunea a 3-a
Condiţiile plăţii

Art. 1.480. Diligenţa cerută în executarea obligaţiilor. (1) Debitorul este ţinut să îşi execute obligaţiile cu diligenţa pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale, afară de cazul în care prin lege sau prin contract s-ar dispune altfel.

(2) În cazul unor obligaţii inerente unei activităţi profesionale, diligenţa se apreciază ţinând seama de natura activităţii exercitate.

Art. 1.481. Obligaţiile de mijloace şi obligaţiile de rezultat. (1) În cazul obligaţiei de rezultat, debitorul este ţinut să procure creditorului rezultatul promis.

(2) În cazul obligaţiilor de mijloace, debitorul este ţinut să folosească toate mijloacele necesare pentru atingerea rezultatului promis.

(3) Pentru a stabili dacă o obligaţie este de mijloace sau de rezultat se va ţine seama îndeosebi de:

a) modul în care obligaţia este stipulată în contract;

b) existenţa şi natura contraprestaţiei şi celelalte elemente ale contractului;
c) gradul de risc pe care îl presupune atingerea rezultatului;
d) influenţa pe care cealaltă parte o are asupra executării obligaţiei.

Art. 1.482. Obligaţia de a preda bunuri individual determinate. (1) Debitorul unui bun individual determinat este liberat prin predarea acestuia în starea în care se afla la momentul naşterii obligaţiei.

(2) Dacă însă, la data executării, debitorul nu este titularul dreptului ce trebuia transmis ori cedat sau, după caz, nu poate dispune de acesta în mod liber, obligaţia debitorului nu se stinge, dispoziţiile art. 1.230 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 1.483. Obligaţia de a strămuta proprietatea. (1) Obligaţia de a strămuta proprietatea implică şi obligaţiile de a preda lucrul şi de a-l conserva până la predare.

(2) În ceea ce priveşte imobilele înscrise în cartea funciară, obligaţia de a strămuta proprietatea o cuprinde şi pe aceea de a preda înscrisurile necesare pentru efectuarea înscrierii.

Art. 1.484. Cedarea drepturilor sau acţiunilor. Dacă bunul a pierit, s-a pierdut sau a fost scos din circuitul civil, fără culpa debitorului, acesta este dator să cedeze creditorului drepturile sau acţiunile în despăgubire pe care le are cu privire la bunul respectiv.

Art. 1.485. Obligaţia de a preda un bun. Obligaţia de a preda un bun individual determinat o cuprinde şi pe aceea de a-l conserva până la predare.

Art. 1.486. Obligaţia de a da bunuri de gen. Dacă obligaţia are ca obiect bunuri de gen, debitorul are dreptul să aleagă bunurile ce vor fi predate. El nu este însă liberat decât prin predarea unor bunuri de calitate cel puţin medie.

Art. 1.487. Obligaţia de a constitui o garanţie. Cel care este ţinut să constituie o garanţie, fără ca modalitatea şi forma acesteia să fie determinate, poate oferi, la alegerea sa, o garanţie reală sau personală ori o altă garanţie suficientă.

Art. 1.488. Obligaţia de a da o sumă de bani. (1) Debitorul unei sume de bani este liberat prin remiterea către creditor a sumei nominale datorate.

(2) Plata se poate face prin orice mijloc folosit în mod obişnuit în locul unde aceasta trebuie efectuată.

(3) Cu toate acestea, creditorul care acceptă în condiţiile alin. (2) un cec ori un alt instrument de plată este prezumat că o face numai cu condiţia ca acesta să fie onorat.

Art. 1.489. Dobânzile sumelor de bani. (1) Dobânda este cea convenită de părţi sau, în lipsă, cea stabilită de lege.

(2) Dobânzile scadente produc ele însele dobânzi numai atunci când legea sau contractul, în limitele permise de lege, o prevede ori, în lipsă, atunci când sunt cerute în instanţă. În acest din urmă caz, dobânzile curg numai de la data cererii de chemare în judecată.

Art. 1.490. Plata parţială. (1) Creditorul poate refuza să primească o executare parţială, chiar dacă prestaţia ar fi divizibilă.

(2) Cheltuielile suplimentare cauzate creditorului de faptul executării parţiale sunt în sarcina debitorului, chiar şi atunci când creditorul acceptă o asemenea executare.

Art. 1.491. Plata făcută cu bunul altuia. (1) Atunci când, în executarea obligaţiei sale, debitorul predă un bun care nu îi aparţine sau de care nu poate dispune, el nu poate cere creditorului restituirea bunului predat decât dacă se angajează să execute prestaţia datorată cu un alt bun de care acesta poate dispune.

(2) Creditorul de bună-credinţă poate însă restitui bunul primit şi solicita, dacă este cazul, daune-interese pentru repararea prejudiciului suferit.

Art. 1.492. Darea în plată. (1) Debitorul nu se poate libera executând o altă prestaţie decât cea datorată, chiar dacă valoarea prestaţiei oferite ar fi egală sau mai mare, decât dacă creditorul consimte la aceasta. În acest din urmă caz, obligaţia se stinge atunci când noua prestaţie este efectuată.

(2) Dacă prestaţia oferită în schimb constă în transferul proprietăţii sau al unui alt drept, debitorul este ţinut de garanţia contra evicţiunii şi de garanţia contra viciilor lucrului, potrivit regulilor aplicabile în materia vânzării, cu excepţia cazului în care creditorul preferă să ceară prestaţia iniţială şi repararea prejudiciului. În aceste cazuri, garanţiile oferite de terţi nu renasc.

• **LPA.** *Art. 112. Art. 1.492 alin. (2) şi art. 1.493 NCC se aplică şi în cazul în care obligaţia s-a născut înainte de data intrării în vigoare a acestuia, dacă darea în plată are loc ulterior acestei date.*

Art. 1.493. Cesiunea de creanţă în locul executării. (1) Atunci când, în locul prestaţiei iniţiale, este cedată o creanţă, obligaţia se stinge în momentul satisfacerii creanţei cedate. Dispoziţiile art. 1.568-1.584 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) Dacă, potrivit înţelegerii părţilor, obligaţia în locul căreia debitorul îşi cedează propria creanţă se stinge încă de la data cesiunii, dispoziţiile art. 1.586 sunt aplicabile în mod corespunzător, cu excepţia cazului în care creditorul preferă să ceară prestaţia iniţială.

• **LPA.** *V. art. 112 LPA (supra, art. 1.492 NCC).*

Art. 1.494. Locul plăţii. (1) În lipsa unei stipulaţii contrare ori dacă locul plăţii nu se poate stabili potrivit naturii prestaţiei sau în temeiul contractului, al practicilor statornicite între părţi ori al uzanţelor:

a) obligaţiile băneşti trebuie executate la domiciliul sau, după caz, sediul creditorului de la data plăţii;

b) obligaţia de a preda un lucru individual determinat trebuie executată în locul în care bunul se afla la data încheierii contractului;

c) celelalte obligaţii se execută la domiciliul sau, după caz, sediul debitorului la data încheierii contractului.

(2) Partea care, după încheierea contractului, îşi schimbă domiciliul sau, după caz, sediul determinat, potrivit prevederilor alin. (1), ca loc al plăţii, suportă cheltuielile suplimentare pe care această schimbare le cauzează.

Art. 1.495. Data plăţii. (1) În lipsa unui termen stipulat de părţi sau determinat în temeiul contractului, al practicilor statornicite între acestea ori al uzanţelor, obligaţia trebuie executată de îndată.

(2) Instanţa poate stabili un termen atunci când natura prestaţiei sau locul unde urmează să se facă plata o impune.

Art. 1.496. Plata anticipată. (1) Debitorul este liber să execute obligaţia chiar înaintea scadenţei dacă părţile nu au convenit contrariul ori dacă aceasta nu rezultă din natura contractului sau din împrejurările în care a fost încheiat.

(2) Cu toate acestea, creditorul poate refuza executarea anticipată dacă are un interes legitim ca plata să fie făcută la scadenţă.

(3) În toate cazurile, cheltuielile suplimentare cauzate creditorului de faptul executării anticipate a obligaţiei sunt în sarcina debitorului.

Art. 1.497. Data plăţii prin virament bancar. Dacă plata se face prin virament bancar, data plăţii este aceea la care contul creditorului a fost alimentat cu suma de bani care a făcut obiectul plăţii.

Art. 1.498. Cheltuielile plăţii. Cheltuielile plăţii sunt în sarcina debitorului, în lipsă de stipulaţie contrară.

Secţiunea a 4-a
Dovada plăţii

Art. 1.499. Mijloace de dovadă. Dacă prin lege nu se prevede altfel, dovada plăţii se face cu orice mijloc de probă.

Art. 1.500. Chitanţa liberatorie. (1) Cel care plăteşte are dreptul la o chitanţă liberatorie, precum şi, dacă este cazul, la remiterea înscrisului original al creanţei.

(2) Cheltuielile întocmirii chitanţei sunt în sarcina debitorului, în lipsă de stipulaţie contrară.

(3) În cazul în care creditorul refuză, în mod nejustificat, să elibereze chitanţa, debitorul are dreptul să suspende plata.

Art. 1.501. Prezumţia executării prestaţiei accesorii. Chitanţa în care se consemnează primirea prestaţiei principale face să se prezume, până la proba contrară, executarea prestaţiilor accesorii.

Art. 1.502. Prezumţia executării prestaţiilor periodice. Chitanţa dată pentru primirea uneia dintre prestaţiile periodice care fac obiectul obligaţiei face să se prezume, până la proba contrară, executarea prestaţiilor devenite scadente anterior.

Art. 1.503. Remiterea înscrisului original al creanţei. (1) Remiterea voluntară a înscrisului original constatator al creanţei, făcută de creditor către debitor, unul din codebitori sau fideiusor, naşte prezumţia stingerii obligaţiei prin plată. Proba contrară revine celui interesat să dovedească stingerea obligaţiei pe altă cale.

(2) Dacă înscrisul original remis voluntar este întocmit în formă autentică, creditorul are dreptul să probeze că remiterea s-a făcut pentru un alt motiv decât stingerea obligaţiei.

(3) Se prezumă, până la proba contrară, că intrarea persoanelor menţionate la alin. (1) în posesia înscrisului original al creanţei s-a făcut printr-o remitere voluntară din partea creditorului.

Art. 1.504. Plata prin virament bancar. (1) Dacă plata se face prin virament bancar, ordinul de plată semnat de debitor şi vizat de instituţia de credit plătitoare prezumă efectuarea plăţii, până la proba contrară.

(2) Debitorul are oricând dreptul să solicite instituţiei de credit a creditorului o confirmare, în scris, a efectuării plăţii prin virament. Această confirmare face dovada plăţii.

Art. 1.505. Liberarea garanţiilor. Dacă părţile nu au convenit că garanţiile vor asigura executarea unei alte obligaţii, creditorul care a primit plata trebuie să consimtă la liberarea bunurilor afectate de garanţiile reale constituite pentru satisfacerea creanţei sale, precum şi să restituie bunurile deţinute în garanţie, dacă este cazul.

Secţiunea a 5-a
Imputaţia plăţii

• LPA. *Art. 113. Imputaţia plăţii este supusă art. 1.506-1.509 NCC dacă plata se face după data intrării în vigoare a acestuia, indiferent de data naşterii obligaţiilor.*

Art. 1.506. Imputaţia plăţii făcută prin acordul părţilor. (1) Plata efectuată de debitorul mai multor datorii faţă de acelaşi creditor, care au acelaşi obiect, se impută asupra acestora conform acordului părţilor.

(2) În lipsa acordului părţilor, se aplică dispoziţiile prezentei secţiuni.

Art. 1.507. Imputaţia făcută de debitor. (1) Debitorul mai multor datorii care au ca obiect bunuri de acelaşi fel are dreptul să indice, atunci când plăteşte, datoria pe care înţelege să o execute. Plata se impută mai întâi asupra cheltuielilor, apoi asupra dobânzilor şi, la urmă, asupra capitalului.

(2) Debitorul nu poate, fără consimţământul creditorului, să impute plata asupra unei datorii care nu este încă exigibilă cu preferinţă faţă de o datorie scadentă, cu excepţia cazului în care s-a prevăzut că debitorul poate plăti anticipat.

(3) În cazul plăţii efectuate prin virament bancar, debitorul face imputaţia prin menţiunile corespunzătoare consemnate de el pe ordinul de plată.

Art. 1.508. Imputaţia făcută de creditor. (1) În lipsa unei indicaţii din partea debitorului, creditorul poate, într-un termen rezonabil după ce a primit plata, să indice debitorului datoria asupra căreia aceasta se va imputa. Creditorul nu poate imputa plata asupra unei datorii neexigibile ori litigioase.

(2) Atunci când creditorul remite debitorului o chitanţă liberatorie, el este dator să facă imputaţia prin acea chitanţă.

Art. 1.509. Imputaţia legală. (1) Dacă niciuna dintre părţi nu face imputaţia plăţii, vor fi aplicate, în ordine, următoarele reguli:

a) plata se impută cu prioritate asupra datoriilor ajunse la scadenţă;

b) se vor considera stinse, în primul rând, datoriile negarantate sau cele pentru care creditorul are cele mai puţine garanţii;

c) imputaţia se va face mai întâi asupra datoriilor mai oneroase pentru debitor;

d) dacă toate datoriile sunt deopotrivă scadente, precum şi, în egală măsură, garantate şi oneroase, se vor stinge datoriile mai vechi;

e) în lipsa tuturor criteriilor menţionate la lit. a)-d), imputaţia se va face proporţional cu valoarea datoriilor.

(2) În toate cazurile, plata se va imputa mai întâi asupra cheltuielilor de judecată şi executare, apoi asupra ratelor, dobânzilor şi penalităţilor, în ordinea cronologică a scadenţei acestora, şi, în final, asupra capitalului, dacă părţile nu convin altfel.

Secţiunea a 6-a
Punerea în întârziere a creditorului

Art. 1.510. Cazuri de punere în întârziere a creditorului. Creditorul poate fi pus în întârziere atunci când refuză, în mod nejustificat, plata oferită în mod corespunzător sau când refuză să îndeplinească actele pregătitoare fără de care debitorul nu îşi poate executa obligaţia.

Art. 1.511. Efectele punerii în întârziere a creditorului. (1) Creditorul pus în întârziere preia riscul imposibilităţii de executare a obligaţiei, iar debitorul nu este ţinut să restituie fructele culese după punerea în întârziere.

(2) Creditorul este ţinut la repararea prejudiciilor cauzate prin întârziere şi la acoperirea cheltuielilor de conservare a bunului datorat.

Art. 1.512. Drepturile debitorului. Debitorul poate consemna bunul pe cheltuiala şi riscurile creditorului, liberându-se astfel de obligaţia sa.

Art. 1.513. Procedură. Procedura ofertei de plată şi a consemnaţiunii este prevăzută de Codul de procedură civilă.

Art. 1.514. Vânzarea publică. (1) Dacă natura bunului face imposibilă consemnarea, dacă bunul este perisabil sau dacă depozitarea lui necesită costuri de întreţinere ori cheltuieli considerabile, debitorul poate porni vânzarea publică a bunului şi poate consemna preţul, notificând în prealabil creditorului şi primind încuviinţarea instanţei judecătoreşti.

(2) Dacă bunul este cotat la bursă sau pe o altă piaţă reglementată, dacă are un preţ curent sau are o valoare prea mică faţă de cheltuielile unei vânzări publice, instanţa poate încuviinţa vânzarea bunului fără notificarea creditorului.

Art. 1.515. Retragerea bunului consemnat. Debitorul are dreptul să retragă bunul consemnat cât timp creditorul nu a declarat că acceptă consemnarea sau aceasta nu a fost validată de instanţă. Creanţa renaşte cu toate garanţiile şi toate celelalte accesorii ale sale din momentul retragerii bunului.

Capitolul II
Executarea silită a obligaţiilor

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 1.516. Drepturile creditorului. (1) Creditorul are dreptul la îndeplinirea integrală, exactă şi la timp a obligaţiei.

(2) Atunci când, fără justificare, debitorul nu îşi execută obligaţia şi se află în întârziere, creditorul poate, la alegerea sa şi fără a pierde dreptul la daune-interese, dacă i se cuvin:

1. să ceară sau, după caz, să treacă la executarea silită a obligaţiei;
2. să obţină, dacă obligaţia este contractuală, rezoluţiunea sau rezilierea contractului ori, după caz, reducerea propriei obligaţii corelative;
3. să folosească, atunci când este cazul, orice alt mijloc prevăzut de lege pentru realizarea dreptului său.

Art. 1.517. Neexecutarea imputabilă creditorului. O parte nu poate invoca neexecutarea obligaţiilor celeilalte părţi în măsura în care neexecutarea este cauzată de propria sa acţiune sau omisiune.

Art. 1.518. Răspunderea debitorului. (1) Dacă prin lege nu se dispune altfel, debitorul răspunde personal de îndeplinirea obligaţiilor sale.

(2) Răspunderea debitorului poate fi limitată numai în cazurile şi condiţiile prevăzute de lege.

Art. 1.519. Răspunderea pentru fapta terţilor. Dacă părţile nu convin altfel, debitorul răspunde pentru prejudiciile cauzate din culpa persoanei de care se foloseşte pentru executarea obligaţiilor contractuale.

Art. 1.520. Răspunderea terţilor. Creditorul poate urmări şi bunurile care aparţin terţilor, dacă acestea sunt afectate pentru plata datoriilor debitorului ori au făcut obiectul unor acte juridice care au fost revocate ca fiind încheiate în frauda creditorului.

Secţiunea a 2-a
Punerea în întârziere a debitorului

• LPA. *Art. 114. Disp. art. 1.521-1.526 NCC priv. punerea în întârziere a debitorului sunt aplicabile în cazul obligaţiilor născute după data intrării sale în vigoare.*

Art. 1.521. Moduri. Punerea în întârziere a debitorului poate opera de drept sau la cererea creditorului.

Art. 1.522. Punerea în întârziere de către creditor. (1) Debitorul poate fi pus în întârziere fie printr-o notificare scrisă prin care creditorul îi solicită executarea obligaţiei, fie prin cererea de chemare în judecată.

(2) Dacă prin lege sau prin contract nu se prevede altfel, notificarea se comunică debitorului prin executor judecătoresc sau prin orice alt mijloc care asigură dovada comunicării.

(3) Prin notificare trebuie să se acorde debitorului un termen de executare, ţinând seama de natura obligaţiei şi de împrejurări. Dacă prin notificare nu se acordă un asemenea termen, debitorul poate să execute obligaţia într-un termen rezonabil, calculat din ziua comunicării notificării.

(4) Până la expirarea termenului prevăzut la alin. (3), creditorul poate suspenda executarea propriei obligaţii, poate cere daune-interese, însă nu poate exercita celelalte drepturi prevăzute la art. 1.516, dacă prin lege nu se prevede altfel. Creditorul poate exercita aceste drepturi dacă debitorul îl informează că nu va executa obligaţiile în termenul stabilit sau dacă, la expirarea termenului, obligaţia nu a fost executată.

(5) Cererea de chemare în judecată formulată de creditor, fără ca anterior debitorul să fi fost pus în întârziere, conferă debitorului dreptul de a executa obligaţia într-un termen rezonabil, calculat de la data când cererea i-a fost comunicată. Dacă obligaţia este executată în acest termen, cheltuielile de judecată rămân în sarcina creditorului.

Art. 1.523. Întârzierea de drept în executarea obligaţiei. (1) Debitorul se află de drept în întârziere atunci când s-a stipulat că simpla împlinire a termenului stabilit pentru executare produce un asemenea efect.

(2) De asemenea, debitorul se află de drept în întârziere în cazurile anume prevăzute de lege, precum şi atunci când:

a) obligaţia nu putea fi executată în mod util decât într-un anumit timp, pe care debitorul l-a lăsat să treacă, sau când nu a executat-o imediat, deşi exista urgenţă;

b) prin fapta sa, debitorul a făcut imposibilă executarea în natură a obligaţiei sau când a încălcat o obligaţie de a nu face;

c) debitorul şi-a manifestat în mod neîndoielnic faţă de creditor intenţia de a nu executa obligaţia sau când, fiind vorba de o obligaţie cu executare succesivă, refuză ori neglijează să îşi execute obligaţia în mod repetat;

d) nu a fost executată obligaţia de a plăti o sumă de bani, asumată în exerciţiul activităţii unei întreprinderi;

e) obligaţia se naşte din săvârşirea unei fapte ilicite extracontractuale.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) şi (2), dacă obligaţia devine scadentă după decesul debitorului, moştenitorii acestuia nu sunt în întârziere decât după trecerea a 15 zile de la data la care creditorul i-a notificat sau, după caz, de la data notificării curatorului desemnat în condiţiile art. 1.136.

(4) Cazurile în care debitorul se află de drept în întârziere trebuie dovedite de creditor. Orice declaraţie sau stipulaţie contrară se consideră nescrisă.

• **HP.** *Dec ICCJ (DCD) nr. 21/2015 (M. Of. nr. 743 din 5 octombrie 2015): „În interpr. şi aplic. art. 1079 alin. (2) pct. 3 CC 1864 şi art. 1.523 alin. (2) lit. d) NCC rap. art. 166 alin. (1) şi (4) CM, rep., cu modif. şi compl. ult. [art. 161 alin. (1) şi (4) CM în forma anterioară rep.] şi art. 1088 CC 1864, art. 2 O.G. nr. 9/2000, aprob. prin L. nr. 356/2002, cu modif. şi compl. ult., art. 2 O.G. nr. 13/2011, aprob. prin L. nr. 43/2012, cu modif. şi compl. ult., şi art. 1.535 NCC, dobânzile penalizatoare datorate de stat pentru executarea cu întârziere a obligaţiilor de plată pot fi solicitate pentru termenul de 3 ani anterior datei introducerii acţiunii".*

Art. 1.524. Oferta de executare. Debitorul nu este în întârziere dacă a oferit, când se cuvenea, prestaţia datorată, chiar fără a respecta formalităţile prevăzute la art. 1.510-1.515, însă creditorul a refuzat, fără temei legitim, să o primească.

Art. 1.525. Efectele întârzierii debitorului. Debitorul răspunde, de la data la care se află în întârziere, pentru orice pierdere cauzată de un caz fortuit, cu excepţia situaţiei în care cazul fortuit îl liberează pe debitor de însăşi executarea obligaţiei.

Art. 1.526. Cazul obligaţiilor solidare. (1) Notificarea prin care creditorul pune în întârziere pe unul dintre codebitorii solidari produce efecte şi în privinţa celorlalţi.

(2) Notificarea făcută de unul dintre creditorii solidari produce, tot astfel, efecte şi în privinţa celorlalţi creditori.

Secţiunea a 3-a
Executarea silită în natură

Art. 1.527. Dreptul la executarea în natură. (1) Creditorul poate cere întotdeauna ca debitorul să fie constrâns să execute obligaţia în natură, cu excepţia cazului în care o asemenea executare este imposibilă.

(2) Dreptul la executare în natură cuprinde, dacă este cazul, dreptul la repararea sau înlocuirea bunului, precum şi orice alt mijloc pentru a remedia o executare defectuoasă.

Art. 1.528. Executarea obligaţiei de a face. (1) În cazul neexecutării unei obligaţii de a face, creditorul poate, pe cheltuiala debitorului, să execute el însuşi ori să facă să fie executată obligaţia.

(2) Cu excepţia cazului în care debitorul este de drept în întârziere, creditorul poate să exercite acest drept numai dacă îl înştiinţează pe debitor fie odată cu punerea în întârziere, fie ulterior acesteia.

• **HP.** *Dec. ICCJ (DCD) nr. 5/2015 (M. Of. nr. 272 din 23 aprilie 2015): „În interpr. şi aplic. art. 1.528 NCC corob. art. 33 alin. (1) L. nr. 165/2013, cu modif. şi compl. ult., este prematură cererea persoanei îndreptăţite adresată instanţei ulterior intrării în vigoare a L. nr. 165/2013, dar anterior împlinirii termenelor reglem. de art. 33 din acest act normativ de obligare a unităţii deţinătoare să soluţioneze notificarea la împlinirea termenelor respective".*

Art. 1.529. Executarea obligaţiei de a nu face. În cazul neexecutării obligaţiei de a nu face, creditorul poate cere instanţei încuviinţarea să înlăture ori să ridice ceea ce debitorul a făcut cu încălcarea obligaţiei, pe cheltuiala debitorului, în limita stabilită prin hotărâre judecătorească.

Secţiunea a 4-a
Executarea prin echivalent

§1. Dispoziţii generale

Art. 1.530. Dreptul la daune-interese. Creditorul are dreptul la daune-interese pentru repararea prejudiciului pe care debitorul i l-a cauzat şi care este consecinţa directă şi necesară a neexecutării fără justificare sau, după caz, culpabile a obligaţiei.

§2. Prejudiciul

I. Evaluarea prejudiciului

Art. 1.531. Repararea integrală. (1) Creditorul are dreptul la repararea integrală a prejudiciului pe care l-a suferit din faptul neexecutării.

(2) Prejudiciul cuprinde pierderea efectiv suferită de creditor şi beneficiul de care acesta este lipsit. La stabilirea întinderii prejudiciului se ţine seama şi de cheltuielile pe care creditorul le-a făcut, într-o limită rezonabilă, pentru evitarea sau limitarea prejudiciului.

(3) Creditorul are dreptul şi la repararea prejudiciului nepatrimonial.

• **RIL.** *Dec. ICCJ (RIL) nr. 2/2014 (M. Of. nr. 411 din 3 iunie 2014): „În aplic. art. 1082 şi 1088 CC 1864, respectiv art. 1.531 alin. (1), alin. (2) tz. I şi art. 1.535 alin. (1) NCC, pot fi acordate daune-interese moratorii sub forma dobânzii legale pentru plata eşalonată a sumelor prevăzute în titluri executorii având ca obiect acordarea unor drepturi salariale personalului din sectorul bugetar în condiţiile art. 1 şi 2 din O.U.G. nr. 71/2009 priv. plata unor sume prevăzute în titluri executorii având ca obiect acordarea de drepturi salariale personalului din sectorul bugetar, aprobată cu modif. prin L. nr. 230/2011".*

• **HP.** *V. Dec. ICCJ (DCD) nr. 75/2020 (infra, art. 1.535 NCC).*

Art. 1.532. Caracterul cert al prejudiciului. (1) La stabilirea daunelor-interese se ţine seama de prejudiciile viitoare, atunci când acestea sunt certe.

(2) Prejudiciul ce ar fi cauzat prin pierderea unei şanse de a obţine un avantaj poate fi reparat proporţional cu probabilitatea obţinerii avantajului, ţinând cont de împrejurări şi de situaţia concretă a creditorului.

(3) Prejudiciul al cărui cuantum nu poate fi stabilit cu certitudine se determină de instanţa de judecată.

Art. 1.533. Previzibilitatea prejudiciului. Debitorul răspunde numai pentru prejudiciile pe care le-a prevăzut sau pe care putea să le prevadă ca urmare a neexecutării la momentul încheierii contractului, afară de cazul în care neexecutarea este intenţionată ori se datorează culpei grave a acestuia. Chiar şi în acest din urmă caz, daunele-interese nu cuprind decât ceea ce este consecinţa directă şi necesară a neexecutării obligaţiei.

Art. 1.534. Prejudiciul imputabil creditorului. (1) Dacă, prin acţiunea sau omisiunea sa culpabilă, creditorul a contribuit la producerea prejudiciului, despăgubirile datorate de debitor se vor diminua în mod corespunzător. Această dispoziţie se aplică şi atunci când prejudiciul este cauzat în parte de un eveniment al cărui risc a fost asumat de creditor.

(2) Debitorul nu datorează despăgubiri pentru prejudiciile pe care creditorul le-ar fi putut evita cu o minimă diligenţă.

Art. 1.535. Daunele moratorii în cazul obligaţiilor băneşti. (1) În cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadenţă, creditorul are dreptul la daune moratorii, de la scadenţă până în momentul plăţii, în cuantumul convenit de părţi sau, în lipsă, în cel prevăzut de lege, fără a trebui să dovedească vreun prejudiciu. În acest caz, debitorul nu are dreptul să facă dovada că prejudiciul suferit de creditor ca urmare a întârzierii plăţii ar fi mai mic.

(2) Dacă, înainte de scadenţă, debitorul datora dobânzi mai mari decât dobânda legală, daunele moratorii sunt datorate la nivelul aplicabil înainte de scadenţă.

(3) Dacă nu sunt datorate dobânzi moratorii mai mari decât dobânda legală, creditorul are dreptul, în afara dobânzii legale, la daune-interese pentru repararea integrală a prejudiciului suferit.

• **RIL.** ***Dec. ICCJ (RIL) nr. 14/2015*** *(M. Of. nr. 728 din 29 septembrie 2015): „(...) în interpr. şi aplic. art. 994 CC 1864, art. 1.535 NCC, art. 124 alin. (1) şi art. 70 alin. (1) [vechiul] CPF, momentul de la care curge dobânda fiscală pentru sumele încasate cu titlu de taxă de primă înmatriculare, taxă pe poluare şi taxă pentru emisii poluante, restituite în temeiul hotărârilor judecătoreşti, este reprezentat de data plăţii acestor taxe".*

V. şi: ***Dec. ICCJ (RIL) nr. 2/2014*** *(supra, art. 1.531);* ***Dec. ICCJ (DCD) nr. 21/2015*** *(supra, art. 1.523).*

• **HP.** ***Dec ICCJ (DCD) nr. 31/2020*** *(M. Of. nr. 539 din 23 iunie 2020): „În interpr. şi aplic. art. 22 şi art. 34 L. nr. 255/2010 priv. exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes naţional, judeţean şi local, rep., cu modif. şi compl. ult., forma anterioară modif. prin L. nr. 233/2018, corob. art. 21-27 L. nr. 33/1994 priv. exproprierea pentru cauză de utilitate publică, rep. (...): Despăgubirea stabilită în procedura prevăz. de L. nr. 255/2010, prin hot. jud. definitivă, nu este compatibilă cu acordarea de daune moratorii întemeiate pe art. 1.535 NCC, pentru neplata respectivei sume în perioada cuprinsă între data transferului dreptului de proprietate şi data la care s-a finalizat judecata asupra contestaţiei privind cuantumul despăgubirilor. Despăgubirea stabilită prin hot. jud. definitivă, pronunţată în procedura prevăz. de L. nr. 255/2010, este compatibilă cu acordarea de daune moratorii întemeiate pe art. 1.535 NCC, în cazul în care acestea sunt solicitate pentru perioada ulterioară datei la care s-a finalizat procedura judiciară de soluţionare a contestaţiei prevăz. în art. 22 alin. (1) L. nr. 255/2010".*

Dec. ICCJ (DCD) nr. 75/2020 *(www.scj.ro): „În interpr. şi aplic. art. 1 alin. (3) O.U.G. nr. 3/2019 priv. eşalonarea plăţii drepturilor salariale restante pentru unele categorii de personal din sistemul justiţiei, aprob. prin L. nr. 224/2019, rap. art. 1.531 şi art. 1.535 NCC, art. 166 CM, rep., cu modif. şi compl. ult. şi art. 1-3 O.G. nr. 13/2011 priv. dobânda legală remuneratorie şi penalizatoare pentru obligaţii băneşti, precum şi pt. reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar, aprob. prin L. nr. 43/2012, cu compl. ult., alături de dobânda remuneratorie prevăz. de O.U.G. nr. 3/2019, se pot acorda dobânzi penalizatoare la drepturile salariale restante ce intră în domeniul de aplicare al aceluiaşi act normativ pentru perioada anterioară emiterii ordinelor/deciziilor de acordare a drepturilor salariale, respectiv, diferenţa dintre dobânda penalizatoare şi cea remuneratorie, pentru perioada ulterioară emiterii aceloraşi ordine sau decizii".*

Art. 1.536. Daunele moratorii în cazul obligaţiilor de a face. În cazul altor obligaţii decât cele având ca obiect plata unei sume de bani, executarea cu întârziere dă întotdeauna dreptul la daune-interese egale cu dobânda legală, calculată de la data la care debitorul este în întârziere asupra echivalentului în bani al obligaţiei, cu

excepţia cazului în care s-a stipulat o clauză penală ori creditorul poate dovedi un prejudiciu mai mare cauzat de întârzierea în executarea obligaţiei.

Art. 1.537. Dovada prejudiciului. Dovada neexecutării obligaţiei nu îl scuteşte pe creditor de proba prejudiciului, cu excepţia cazului în care prin lege sau prin convenţia părţilor se prevede altfel.

II. Clauza penală şi arvuna

Art. 1.538. Clauza penală. (1) Clauza penală este aceea prin care părţile stipulează că debitorul se obligă la o anumită prestaţie în cazul neexecutării obligaţiei principale.

(2) În caz de neexecutare, creditorul poate cere fie executarea silită în natură a obligaţiei principale, fie clauza penală.

(3) Debitorul nu se poate libera oferind despăgubirea convenită.

(4) Creditorul poate cere executarea clauzei penale fără a fi ţinut să dovedească vreun prejudiciu.

(5) Dispoziţiile privitoare la clauza penală sunt aplicabile convenţiei prin care creditorul este îndreptăţit ca, în cazul rezoluţiunii sau rezilierii contractului din culpa debitorului, să păstreze plata parţială făcută de acesta din urmă. Sunt exceptate dispoziţiile privitoare la arvună.

• LPA. *Art. 115. Clauza penală convenită după intrarea în vigoare a NCC produce efectele prevăz. de acesta, indiferent de data naşterii obligaţiei principale.*

Art. 1.539. Cumulul penalităţii cu executarea în natură. Creditorul nu poate cere atât executarea în natură a obligaţiei principale, cât şi plata penalităţii, afară de cazul în care penalitatea a fost stipulată pentru neexecutarea obligaţiilor la timp sau în locul stabilit. În acest din urmă caz, creditorul poate cere atât executarea obligaţiei principale, cât şi a penalităţii, dacă nu renunţă la acest drept sau dacă nu acceptă, fără rezerve, executarea obligaţiei.

Art. 1.540. Nulitatea clauzei penale. (1) Nulitatea obligaţiei principale o atrage pe aceea a clauzei penale. Nulitatea clauzei penale nu o atrage pe aceea a obligaţiei principale.

(2) Penalitatea nu poate fi cerută atunci când executarea obligaţiei a devenit imposibilă din cauze neimputabile debitorului.

Art. 1.541. Reducerea cuantumului penalităţii. (1) Instanţa nu poate reduce penalitatea decât atunci când:

a) obligaţia principală a fost executată în parte şi această executare a profitat creditorului;

b) penalitatea este vădit excesivă faţă de prejudiciul ce putea fi prevăzut de părţi la încheierea contractului.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. b), penalitatea astfel redusă trebuie însă să rămână superioară obligaţiei principale.

(3) Orice stipulaţie contrară se consideră nescrisă.

Art. 1.542. Obligaţia principală indivizibilă. Atunci când obligaţia principală este indivizibilă, fără a fi solidară, iar neexecutarea acesteia rezultă din fapta unuia dintre codebitori, penalitatea poate fi cerută fie în totalitate celui care nu a executat, fie celorlalţi codebitori, fiecăruia pentru partea sa. Aceştia păstrează dreptul de regres în contra celui care a provocat neexecutarea.

Art. 1.543. Obligaţia principală divizibilă. (1) Atunci când obligaţia principală este divizibilă, penalitatea este, de asemenea, divizibilă, fiind suportată numai de codebitorul care este vinovat de neexecutare şi numai pentru partea de care acesta este ţinut.

(2) Dispoziţiile alin. (1) nu se aplică atunci când clauza penală a fost stipulată pentru a împiedica o plată parţială, iar unul dintre codebitori a împiedicat executarea obligaţiei în totalitate. În acest caz, întreaga penalitate poate fi cerută acestuia din urmă, iar de la ceilalţi codebitori numai proporţional cu partea fiecăruia din datorie, fără a limita regresul acestora împotriva celui care nu a executat obligaţia.

Art. 1.544. Arvuna confirmatorie. (1) Dacă, la momentul încheierii contractului, o parte dă celeilalte, cu titlu de arvună, o sumă de bani sau alte bunuri fungibile, în caz de executare arvuna trebuie imputată asupra prestaţiei datorate sau, după caz, restituită.

(2) Dacă partea care a dat arvuna nu execută obligaţia fără justificare, cealaltă parte poate declara rezoluţiunea contractului, reţinând arvuna. Atunci când neexecutarea provine de la partea care a primit arvuna, cealaltă parte poate declara rezoluţiunea contractului şi poate cere dublul acesteia.

(3) Creditorul obligaţiei neexecutate poate însă opta pentru executare sau pentru rezoluţiunea contractului şi repararea prejudiciului potrivit dreptului comun.

Art. 1.545. Arvuna penalizatoare. Dacă în contract este stipulat expres dreptul uneia dintre părţi sau dreptul ambelor părţi de a se dezice de contract, cel care denunţă contractul pierde arvuna dată sau, după caz, trebuie să restituie dublul celei primite.

Art. 1.546. Restituirea arvunei. Arvuna se restituie când contractul încetează din cauze ce nu atrag răspunderea vreuneia dintre părţi.

§3. Vinovăţia debitorului

Art. 1.547. Vinovăţia debitorului. Debitorul este ţinut să repare prejudiciul cauzat cu intenţie sau din culpă.

Art. 1.548. Prezumţia de culpă. Culpa debitorului unei obligaţii contractuale se prezumă prin simplul fapt al neexecutării.

Secţiunea a 5-a
Rezoluţiunea, rezilierea şi reducerea prestaţiilor

Art. 1.549. Dreptul la rezoluţiune sau reziliere. (1) Dacă nu cere executarea silită a obligaţiilor contractuale, creditorul are dreptul la rezoluţiunea sau, după caz, rezilierea contractului, precum şi la daune-interese, dacă i se cuvin.

(2) Rezoluţiunea poate avea loc pentru o parte a contractului, numai atunci când executarea sa este divizibilă. De asemenea, în cazul contractului plurilateral, neîndeplinirea de către una dintre părţi a obligaţiei nu atrage rezoluţiunea contractului faţă de celelalte părţi, cu excepţia cazului în care prestaţia neexecutată trebuia, după circumstanţe, să fie considerată esenţială.

(3) Dacă nu se prevede altfel, dispoziţiile referitoare la rezoluţiune se aplică şi în cazul rezilierii.

Art. 1.550. Modul de operare. (1) Rezoluţiunea poate fi dispusă de instanţă, la cerere, sau, după caz, poate fi declarată unilateral de către partea îndreptăţită.

(2) De asemenea, în cazurile anume prevăzute de lege sau dacă părţile au convenit astfel, rezoluţiunea poate opera de plin drept.

Art. 1.551. Reducerea prestaţiilor. (1) Creditorul nu are dreptul la rezoluţiune atunci când neexecutarea este de mică însemnătate. În cazul contractelor cu executare succesivă, creditorul are dreptul la reziliere, chiar dacă neexecutarea este de mică însemnătate, însă are un caracter repetat. Orice stipulaţie contrară este considerată nescrisă.

(2) El are însă dreptul la reducerea proporţională a prestaţiei sale dacă, după împrejurări, aceasta este posibilă.

(3) Dacă reducerea prestaţiilor nu poate avea loc, creditorul nu are dreptul decât la daune-interese.

Art. 1.552. Rezoluţiunea unilaterală. (1) Rezoluţiunea sau rezilierea contractului poate avea loc prin notificarea scrisă a debitorului atunci când părţile au convenit astfel, când debitorul se află de drept în întârziere ori când acesta nu a executat obligaţia în termenul fixat prin punerea în întârziere.

(2) Declaraţia de rezoluţiune sau de reziliere trebuie făcută în termenul de prescripţie prevăzut de lege pentru acţiunea corespunzătoare acestora.

(3) În toate cazurile, declaraţia de rezoluţiune sau de reziliere se înscrie în cartea funciară ori, după caz, în alte registre publice, pentru a fi opozabilă terţilor.

(4) Declaraţia de rezoluţiune este irevocabilă de la data comunicării ei către debitor sau, după caz, de la data expirării termenului prevăzut la alin. (1).

Art. 1.553. Pactul comisoriu. (1) Pactul comisoriu produce efecte dacă prevede, în mod expres, obligaţiile a căror neexecutare atrage rezoluţiunea sau rezilierea de drept a contractului.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), rezoluţiunea sau rezilierea este subordonată punerii în întârziere a debitorului, afară de cazul în care s-a convenit că ea va rezulta din simplul fapt al neexecutării.

(3) Punerea în întârziere nu produce efecte decât dacă indică în mod expres condiţiile în care pactul comisoriu operează.

Art. 1.554. Efectele rezoluţiunii şi ale rezilierii. (1) Contractul desfiinţat prin rezoluţiune se consideră că nu a fost niciodată încheiat. Dacă prin lege nu se prevede altfel, fiecare parte este ţinută, în acest caz, să restituie celeilalte părţi prestaţiile primite.

(2) Rezoluţiunea nu produce efecte asupra clauzelor referitoare la soluţionarea diferendelor ori asupra celor care sunt destinate să producă efecte chiar în caz de rezoluţiune.

(3) Contractul reziliat încetează doar pentru viitor.

Secţiunea a 6-a
Cauze justificate de neexecutare a obligaţiilor contractuale

Art. 1.555. Ordinea executării obligaţiilor. (1) Dacă din convenţia părţilor sau din împrejurări nu rezultă contrariul, în măsura în care obligaţiile pot fi executate simultan, părţile sunt ţinute să le execute în acest fel.

(2) În măsura în care executarea obligaţiei unei părţi necesită o perioadă de timp, acea parte este ţinută să execute contractul prima, dacă din convenţia părţilor sau din împrejurări nu rezultă altfel.

Art. 1.556. Excepţia de neexecutare. (1) Atunci când obligaţiile născute dintr-un contract sinalagmatic sunt exigibile, iar una dintre părţi nu execută sau nu oferă executarea obligaţiei, cealaltă parte poate, într-o măsură corespunzătoare, să refuze executarea propriei obligaţii, afară de cazul în care din lege, din voinţa părţilor sau din uzanţe rezultă că cealaltă parte este obligată să execute mai întâi.

(2) Executarea nu poate fi refuzată dacă, potrivit împrejurărilor şi ţinând seama de mica însemnătate a prestaţiei neexecutate, acest refuz ar fi contrar bunei-credinţe.

Art. 1.557. Imposibilitatea de executare. (1) Atunci când imposibilitatea de executare este totală şi definitivă şi priveşte o obligaţie contractuală importantă, contractul este desfiinţat de plin drept şi fără vreo notificare, chiar din momentul producerii evenimentului fortuit. Dispoziţiile art. 1.274 alin. (2) sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) Dacă imposibilitatea de executare a obligaţiei este temporară, creditorul poate suspenda executarea propriilor obligaţii ori poate obţine desfiinţarea contractului. În acest din urmă caz, regulile din materia rezoluţiunii sunt aplicabile în mod corespunzător.

Capitolul III
Mijloacele de protecţie a drepturilor creditorului

• **LPA.** *Art. 116. Art. 1.558-1.565 NCC se aplică şi creditorilor ale căror creanţe s-au născut înainte de data intrării sale în vigoare, dacă scadenţa se situează după această dată.*

Secţiunea 1
Măsurile conservatorii

Art. 1.558. Măsurile conservatorii. Creditorul poate să ia toate măsurile necesare sau utile pentru conservarea drepturilor sale, precum asigurarea dovezilor, îndeplinirea unor formalităţi de publicitate şi informare pe contul debitorului, exercitarea acţiunii oblice ori luarea unor măsuri asigurătorii.

Art. 1.559. Măsurile asigurătorii. Principalele măsuri asigurătorii sunt sechestrul şi poprirea asigurătorie. Măsurile asigurătorii se iau în conformitate cu dispoziţiile Codului de procedură civilă.

Secţiunea a 2-a
Acţiunea oblică

Art. 1.560. Noţiune. (1) Creditorul a cărui creanţă este certă şi exigibilă poate să exercite drepturile şi acţiunile debitorului atunci când acesta, în prejudiciul creditorului, refuză sau neglijează să le exercite.

(2) Creditorul nu va putea exercita drepturile şi acţiunile care sunt strâns legate de persoana debitorului.

(3) Cel împotriva căruia se exercită acţiunea oblică poate opune creditorului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut opune debitorului.

Art. 1.561. Efectele admiterii acţiunii oblice. Hotărârea judecătorească de admitere a acţiunii oblice profită tuturor creditorilor, fără nicio preferinţă în favoarea creditorului care a exercitat acţiunea.

Secţiunea a 3-a
Acţiunea revocatorie

Art. 1.562. Noţiune. (1) Dacă dovedeşte un prejudiciu, creditorul poate cere să fie declarate inopozabile faţă de el actele juridice încheiate de debitor în frauda drepturilor sale, cum sunt cele prin care debitorul îşi creează sau îşi măreşte o stare de insolvabilitate.

(2) Un contract cu titlu oneros sau o plată făcută în executarea unui asemenea contract poate fi declarată inopozabilă numai atunci când terţul contractant ori cel care a primit plata cunoştea faptul că debitorul îşi creează sau îşi măreşte starea de insolvabilitate.

Art. 1.563. Condiţii privitoare la creanţă. Creanţa trebuie să fie certă la data introducerii acţiunii.

Art. 1.564. Termen de prescripţie. Dacă prin lege nu se prevede altfel, dreptul la acţiune se prescrie în termen de un an de la data la care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască prejudiciul ce rezultă din actul atacat.

Art. 1.565. Efectele admiterii acţiunii. (1) Actul atacat va fi declarat inopozabil atât faţă de creditorul care a introdus acţiunea, cât şi faţă de toţi ceilalţi creditori care, putând introduce acţiunea, au intervenit în cauză. Aceştia vor avea dreptul de a fi plătiţi din preţul bunului urmărit, cu respectarea cauzelor de preferinţă existente între ei.

(2) Terţul dobânditor poate păstra bunul plătind creditorului căruia profită admiterea acţiunii o sumă de bani egală cu prejudiciul suferit de acesta din urmă prin încheierea actului. În caz contrar, hotărârea judecătorească de admitere a acţiunii revocatorii indisponibilizează bunul până la încetarea executării silite a creanţei pe care s-a întemeiat acţiunea, dispoziţiile privitoare la publicitatea şi efectele clauzei de inalienabilitate aplicându-se în mod corespunzător.

Titlul VI
Transmisiunea şi transformarea obligaţiilor

• **LPA.** *Art. 117. (1) Creanţa transmisă prin cesiune sau subrogaţie, intervenită după data intrării în vigoare a NCC, îşi păstrează regimul stabilit de normele în vigoare la data naşterii creanţei. (2) Obligaţia transmisă prin preluare de datorie îşi păstrează regimul stabilit de normele în vigoare la data naşterii obligaţiei.*

Capitolul I
Cesiunea de creanţă

Secţiunea 1
Cesiunea de creanţă în general

Art. 1.566. Noţiune. (1) Cesiunea de creanţă este convenţia prin care creditorul cedent transmite cesionarului o creanţă împotriva unui terţ.

(2) Dispoziţiile prezentului capitol nu se aplică:

a) transferului creanţelor în cadrul unei transmisiuni universale sau cu titlu universal;

b) transferului titlurilor de valoare şi altor instrumente financiare, cu excepţia dispoziţiilor secţiunii a 2-a din prezentul capitol.

Art. 1.567. Felurile cesiunii. (1) Cesiunea de creanţă poate fi cu titlu oneros sau cu titlu gratuit.

(2) Dacă cesiunea este cu titlu gratuit, dispoziţiile prezentei secţiuni se completează în mod corespunzător cu cele din materia contractului de donaţie.

(3) Dacă cesiunea este cu titlu oneros, dispoziţiile prezentului capitol se completează în mod corespunzător cu cele din materia contractului de vânzare-cumpărare sau, după caz, cu cele care reglementează orice altă operaţiune juridică în cadrul căreia părţile au convenit să se execute prestaţia constând în transmiterea unei creanţe.

Art. 1.568. Transferul drepturilor. (1) Cesiunea de creanţă transferă cesionarului:

a) toate drepturile pe care cedentul le are în legătură cu creanţa cedată;

b) drepturile de garanţie şi toate celelalte accesorii ale creanţei cedate.

(2) Cu toate acestea, cedentul nu poate să predea cesionarului, fără acordul constituitorului, posesia bunului luat în gaj. În cazul în care constituitorul se opune, bunul gajat rămâne în custodia cedentului.

Art. 1.569. Creanţe care nu pot fi cedate. (1) Nu pot face obiectul unei cesiuni creanţele care sunt declarate netransmisibile de lege.

(2) Creanţa ce are ca obiect o altă prestaţie decât plata unei sume de bani poate fi cedată numai dacă cesiunea nu face ca obligaţia să fie, în mod substanţial, mai oneroasă.

Art. 1.570. Clauza de inalienabilitate. (1) Cesiunea care este interzisă sau limitată prin convenţia cedentului cu debitorul nu produce efecte în privinţa debitorului decât dacă:

a) debitorul a consimţit la cesiune;

b) interdicţia nu este expres menţionată în înscrisul constatator al creanţei, iar cesionarul nu a cunoscut şi nu trebuia să cunoască existenţa interdicţiei la momentul cesiunii;

c) cesiunea priveşte o creanţă ce are ca obiect o sumă de bani.

(2) Dispoziţiile alin. (1) nu limitează răspunderea cedentului faţă de debitor pentru încălcarea interdicţiei de a ceda creanţa.

Art. 1.571. Cesiunea parţială. (1) Creanţa privitoare la o sumă de bani poate fi cedată în parte.

(2) Creanţa ce are ca obiect o altă prestaţie nu poate fi cedată în parte decât dacă obligaţia este divizibilă, iar cesiunea nu face ca aceasta să devină, în mod substanţial, mai oneroasă pentru debitor.

Art. 1.572. Creanţe viitoare. (1) În caz de cesiune a unei creanţe viitoare, actul trebuie să cuprindă elementele care permit identificarea creanţei cedate.

(2) Creanţa se consideră transferată din momentul încheierii contractului de cesiune.

Art. 1.573. Forma cesiunii. (1) Creanţa este cedată prin simpla convenţie a cedentului şi a cesionarului, fără notificarea debitorului.

(2) Consimţământul debitorului nu este cerut decât atunci când, după împrejurări, creanţa este legată în mod esenţial de persoana creditorului.

Art. 1.574. Predarea înscrisului constatator al creanţei. (1) Cedentul este obligat să remită cesionarului titlul constatator al creanţei aflat în posesia sa, precum şi orice alte înscrisuri doveditoare ale dreptului transmis.

(2) În caz de cesiune parţială a creanţei, cesionarul are dreptul la o copie legalizată a înscrisului constatator al creanţei, precum şi la menţionarea cesiunii, cu semnătura părţilor, pe înscrisul original. Dacă cesionarul dobândeşte şi restul creanţei, devin aplicabile dispoziţiile alin. (1).

Art. 1.575. Efectele cesiunii înainte de notificare. (1) Cesiunea de creanţă produce efecte între cedent şi cesionar, iar acesta din urmă poate pretinde tot ceea ce primeşte cedentul de la debitor, chiar dacă cesiunea nu a fost făcută opozabilă debitorului.

(2) Cesionarul poate, în aceleaşi împrejurări, să facă acte de conservare cu privire la dreptul cedat.

Art. 1.576. Dobânzile scadente şi neîncasate. Dacă nu s-a convenit altfel, dobânzile şi orice alte venituri aferente creanţei, devenite scadente, dar neîncasate încă de cedent, se cuvin cesionarului, cu începere de la data cesiunii.

Art. 1.577. Costuri suplimentare. Debitorul are dreptul să fie despăgubit de cedent şi de cesionar pentru orice cheltuieli suplimentare cauzate de cesiune.

Art. 1.578. Comunicarea şi acceptarea cesiunii. (1) Debitorul este ţinut să plătească cesionarului din momentul în care:

a) acceptă cesiunea printr-un înscris cu dată certă;

b) primeşte o comunicare scrisă a cesiunii, pe suport hârtie sau în format electronic, în care se arată identitatea cesionarului, se identifică în mod rezonabil creanţa cedată şi se solicită debitorului să plătească cesionarului. În cazul unei cesiuni parţiale, trebuie indicată şi întinderea cesiunii.

(2) Înainte de acceptare sau de primirea comunicării, debitorul nu se poate libera decât plătind cedentului.

(3) Atunci când comunicarea cesiunii este făcută de cesionar, debitorul îi poate cere acestuia să îi prezinte dovada scrisă a cesiunii.

(4) Până la primirea unei asemenea dovezi, debitorul poate să suspende plata.

(5) Comunicarea cesiunii nu produce efecte dacă dovada scrisă a cesiunii nu este comunicată debitorului.

Art. 1.579. Opozabilitatea cesiunii unei universalităţi de creanţe. Cesiunea unei universalităţi de creanţe, actuale sau viitoare, nu este opozabilă terţilor decât prin înscrierea cesiunii în arhivă. Cu toate acestea, cesiunea nu este opozabilă debitorilor decât din momentul comunicării ei.

Art. 1.580. Comunicarea odată cu cererea de chemare în judecată. Atunci când cesiunea se comunică odată cu acţiunea intentată împotriva debitorului, acesta nu poate fi obligat la cheltuieli de judecată dacă plăteşte până la primul termen, afară de cazul în care, la momentul comunicării cesiunii, debitorul se afla deja în întârziere.

Art. 1.581. Opozabilitatea cesiunii faţă de fideiusor. Cesiunea nu este opozabilă fideiusorului decât dacă formalităţile prevăzute pentru opozabilitatea cesiunii faţă de debitor au fost îndeplinite şi în privinţa fideiusorului însuşi.

Art. 1.582. Efectele cesiunii între cesionar şi debitorul cedat. (1) Debitorul poate să opună cesionarului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut invoca împotriva cedentului. Astfel, el poate să opună plata făcută cedentului înainte ca cesiunea să îi fi devenit opozabilă, indiferent dacă are sau nu cunoştinţă de existenţa altor cesiuni, precum şi orice altă cauză de stingere a obligaţiilor survenită înainte de acel moment.

(2) Debitorul poate, de asemenea, să opună cesionarului plata pe care el însuşi ori fideiusorul său a făcut-o cu bună-credinţă unui creditor aparent, chiar dacă au fost îndeplinite formalităţile cerute pentru a face opozabilă cesiunea debitorului şi terţilor.

(3) În cazul în care cesiunea i-a devenit opozabilă prin acceptare, debitorul cedat nu mai poate opune cesionarului compensaţia pe care o putea invoca în raporturile cu cedentul.

Art. 1.583. Cesiuni succesive. (1) Atunci când cedentul a transmis aceeaşi creanţă mai multor cesionari succesivi, debitorul se liberează plătind în temeiul cesiunii care i-a fost comunicată mai întâi sau pe care a acceptat-o mai întâi printr-un înscris cu dată certă.

(2) În raporturile dintre cesionarii succesivi ai aceleiaşi creanţe este preferat cel care şi-a înscris mai întâi cesiunea la arhivă, indiferent de data cesiunii sau a comunicării acesteia către debitor.

Art. 1.584. Efectele cesiunii parţiale între cesionarii creanţei. În cazul unei cesiuni parţiale, cedentul şi cesionarul sunt plătiţi proporţional cu valoarea creanţei fiecăruia dintre ei. Această regulă se aplică în mod corespunzător cesionarilor care dobândesc împreună aceeaşi creanţă.

Art. 1.585. Obligaţia de garanţie. (1) Dacă cesiunea este cu titlu oneros, cedentul are, de drept, obligaţia de garanţie faţă de cesionar.

(2) Astfel, cedentul garantează existenţa creanţei în raport cu data cesiunii, fără a răspunde şi de solvabilitatea debitorului cedat. Dacă cedentul s-a obligat expres să garanteze pentru solvabilitatea debitorului cedat, se prezumă, în lipsa unei stipulaţii contrare, că s-a avut în vedere numai solvabilitatea de la data cesiunii.

(3) Răspunderea pentru solvabilitatea debitorului cedat se întinde până la concurenţa preţului cesiunii, la care se adaugă cheltuielile suportate de cesionar în legătură cu cesiunea.

(4) De asemenea, dacă cedentul cunoştea, la data cesiunii, starea de insolvabilitate a debitorului cedat, sunt aplicabile, în mod corespunzător, dispoziţiile legale privind răspunderea vânzătorului de rea-credinţă pentru viciile ascunse ale bunului vândut.

(5) În lipsă de stipulaţie contrară, cedentul cu titlu gratuit nu garantează nici măcar existenţa creanţei la data cesiunii.

Art. 1.586. Răspunderea cedentului pentru evicţiune. (1) În toate cazurile, cedentul răspunde dacă, prin fapta sa proprie, singură ori concurentă cu fapta unei alte persoane, cesionarul nu dobândeşte creanţa în patrimoniul său ori nu poate să o facă opozabilă terţilor.

(2) Într-un asemenea caz, întinderea răspunderii cedentului se determină potrivit dispoziţiilor art. 1.585 alin. (4).

Secţiunea a 2-a
Cesiunea unei creanţe constatate printr-un titlu nominativ, la ordin sau la purtător

Art. 1.587. Noţiune şi feluri. (1) Creanţele încorporate în titluri nominative, la ordin ori la purtător nu se pot transmite prin simplul acord de voinţă al părţilor.

(2) Regimul titlurilor menţionate la alin. (1), precum şi al altor titluri de valoare se stabileşte prin lege specială.

Art. 1.588. Modalităţi de transmitere. (1) În cazul titlurilor nominative, transmisiunea se menţionează atât pe înscrisul respectiv, cât şi în registrul ţinut pentru evidenţa acestora.

(2) Pentru transmiterea titlurilor la ordin este necesar girul, efectuat potrivit dispoziţiilor aplicabile în materia cambiilor.

(3) Creanţa încorporată într-un titlu la purtător se transmite prin remiterea materială a titlului. Orice stipulaţie contrară se consideră nescrisă.

Art. 1.589. Mijloace de apărare. (1) Debitorul nu poate opune deţinătorului titlului alte excepţii decât cele care privesc nulitatea titlului, cele care reies neîndoielnic din cuprinsul acestuia, precum şi cele care pot fi invocate personal împotriva deţinătorului.

(2) Cu toate acestea, deţinătorul care a dobândit titlul în frauda debitorului nu se poate prevala de dispoziţiile alin. (1).

Art. 1.590. Plata creanţei. Debitorul care a emis titlul la purtător este ţinut să plătească creanţa constatată prin acel titlu oricărui deţinător care îi remite titlul, cu excepţia cazului în care i s-a comunicat o hotărâre judecătorească prin care este obligat să refuze plata.

Art. 1.591. Punerea în circulaţie fără voia emitentului. Debitorul care a emis titlul la purtător rămâne ţinut faţă de orice deţinător de bună-credinţă, chiar dacă demonstrează că titlul a fost pus în circulaţie împotriva voinţei sale.

Art. 1.592. Acţiunea deţinătorului deposedat în mod nelegitim. Cel care a fost deposedat în mod nelegitim de un titlu la purtător nu îl poate împiedica pe debitor să plătească creanţa celui care îi prezintă titlul decât prin comunicarea unei hotărâri judecătoreşti. În acest caz, instanţa se va pronunţa pe cale de ordonanţă preşedinţială.

Capitolul II
Subrogaţia

Art. 1.593. Felurile subrogaţiei. (1) Oricine plăteşte în locul debitorului poate fi subrogat în drepturile creditorului, fără a putea însă dobândi mai multe drepturi decât acesta.

(2) Subrogaţia poate fi convenţională sau legală.

(3) Subrogaţia convenţională poate fi consimţită de debitor sau de creditor. Ea trebuie să fie expresă şi, pentru a fi opusă terţilor, trebuie constatată prin înscris.

Art. 1.594. Subrogaţia consimţită de creditor. (1) Subrogaţia este consimţită de creditor atunci când, primind plata de la un terţ, îi transmite acestuia, la momentul plăţii, toate drepturile pe care le avea împotriva debitorului.

(2) Subrogaţia operează fără consimţământul debitorului. Orice stipulaţie contrară se consideră nescrisă.

Art. 1.595. Subrogaţia consimţită de debitor. (1) Subrogaţia este consimţită de debitor atunci când acesta se împrumută spre a-şi plăti datoria şi, pe această cale, transmite împrumutătorului drepturile creditorului faţă de care avea datoria respectivă.

(2) Subrogaţia este valabilă numai dacă actul de împrumut şi chitanţa de plată a datoriei au dată certă, în actul de împrumut se declară că suma a fost împrumutată spre a se plăti datoria, iar în chitanţă se menţionează că plata a fost făcută cu banii împrumutaţi de noul creditor.

(3) Subrogaţia consimţită de debitor are loc fără consimţământul creditorului iniţial, în lipsă de stipulaţie contrară.

Art. 1.596. Subrogaţia legală. În afară de alte cazuri prevăzute de lege, subrogaţia se produce de drept:

a) în folosul creditorului, chiar chirografar, care plăteşte unui creditor care are un drept de preferinţă, potrivit legii;

b) în folosul dobânditorului unui bun care îl plăteşte pe titularul creanţei însoţite de o garanţie asupra bunului respectiv;

c) în folosul celui care, fiind obligat împreună cu alţii sau pentru alţii, are interes să stingă datoria;

d) în folosul moştenitorului care plăteşte din bunurile sale datoriile succesiunii;

e) în alte cazuri stabilite de lege.

Art. 1.597. Efectele subrogaţiei. (1) Subrogaţia îşi produce efectele din momentul plăţii pe care terţul o face în folosul creditorului.

(2) Subrogaţia produce efecte împotriva debitorului principal şi a celor care au garantat obligaţia. Aceştia pot opune noului creditor mijloacele de apărare pe care le aveau împotriva creditorului iniţial.

Art. 1.598. Subrogaţia parţială. (1) În caz de subrogaţie parţială, creditorul iniţial, titular al unei garanţii, poate exercita drepturile sale pentru partea neplătită din creanţă cu preferinţă faţă de noul creditor.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care creditorul iniţial s-a obligat faţă de noul creditor să garanteze suma pentru care a operat subrogaţia, cel din urmă este preferat.

Capitolul III
Preluarea datoriei

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 1.599. Condiţii. Obligaţia de a plăti o sumă de bani ori de a executa o altă prestaţie poate fi transmisă de debitor unei alte persoane:

a) fie printr-un contract încheiat între debitorul iniţial şi noul debitor, sub rezerva dispoziţiilor art. 1.605;

b) fie printr-un contract încheiat între creditor şi noul debitor, prin care acesta din urmă îşi asumă obligaţia.

Art. 1.600. Efecte. Prin încheierea contractului de preluare a datoriei, noul debitor îl înlocuieşte pe cel vechi, care, dacă nu s-a stipulat altfel şi sub rezerva art. 1.601, este liberat.

Art. 1.601. Insolvabilitatea noului debitor. Debitorul iniţial nu este liberat prin preluarea datoriei, dacă se dovedeşte că noul debitor era insolvabil la data când a preluat datoria, iar creditorul a consimţit la preluare, fără a cunoaşte această împrejurare.

Art. 1.602. Accesoriile creanţei. (1) Creditorul se poate prevala în contra noului debitor de toate drepturile pe care le are în legătură cu datoria preluată.

(2) Preluarea datoriei nu are niciun efect asupra existenţei garanţiilor creanţei, afară de cazul când acestea nu pot fi despărţite de persoana debitorului.

(3) Cu toate acestea, obligaţia fideiusorului sau a terţului care a constituit o garanţie pentru realizarea creanţei se va stinge dacă aceste persoane nu şi-au dat acordul la preluare.

Art. 1.603. Mijloacele de apărare. (1) Dacă din contract nu rezultă altfel, noul debitor poate opune creditorului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut opune debitorul iniţial, în afară de compensaţie sau orice altă excepţie personală a acestuia din urmă.

(2) Noul debitor nu poate opune creditorului mijloacele de apărare întemeiate pe raportul juridic dintre noul debitor şi debitorul iniţial, chiar dacă acest raport a fost motivul determinant al preluării.

Art. 1.604. Ineficacitatea preluării datoriei. (1) Când contractul de preluare este desfiinţat, obligaţia debitorului iniţial renaşte, cu toate accesoriile sale, sub rezerva drepturilor dobândite de terţii de bună-credinţă.

(2) Creditorul poate, de asemenea, cere daune-interese celui ce a preluat datoria, afară numai dacă acesta din urmă dovedeşte că nu poartă răspunderea desfiinţării contractului şi a prejudiciilor suferite de creditor.

Secţiunea a 2-a
Preluarea datoriei prin contract încheiat cu debitorul

Art. 1.605. Acordul creditorului. Preluarea datoriei convenită cu debitorul îşi va produce efectele numai dacă creditorul îşi dă acordul.

Art. 1.606. Comunicarea preluării. (1) Oricare dintre contractanţi poate comunica creditorului contractul de preluare, cerându-i să îşi dea acordul.

(2) Creditorului nu i se poate cere acordul cât timp nu a primit comunicarea.

(3) Cât timp creditorul nu şi-a dat acordul, contractanţii pot modifica sau denunţa contractul.

Art. 1.607. Termenul de acceptare. (1) Contractantul care comunică preluarea datoriei creditorului îi poate stabili un termen rezonabil pentru răspuns.

(2) Dacă ambii contractanţi au comunicat creditorului preluarea datoriei, stabilind termene diferite, răspunsul urmează să fie dat în termenul care se împlineşte cel din urmă.

(3) Preluarea datoriei este considerată refuzată dacă creditorul nu a răspuns în termen.

Art. 1.608. Obligaţiile terţului. (1) Cât timp creditorul nu şi-a dat acordul sau dacă a refuzat preluarea, cel care a preluat datoria este obligat să îl libereze pe debitor, executând la timp obligaţia.

(2) Creditorul nu dobândeşte un drept propriu împotriva celui obligat să îl libereze pe debitor, cu excepţia cazului în care se face dovada că părţile contractante au voit altfel.

Capitolul IV
Novaţia

Art. 1.609. Noţiune şi feluri. (1) Novaţia are loc atunci când debitorul contractează faţă de creditor o obligaţie nouă, care înlocuieşte şi stinge obligaţia iniţială.

(2) De asemenea, novaţia se produce atunci când un debitor nou îl înlocuieşte pe cel iniţial, care este liberat de creditor, stingându-se astfel obligaţia iniţială. În acest caz, novaţia poate opera fără consimţământul debitorului iniţial.

(3) Novaţia are loc şi atunci când, ca efect al unui contract nou, un alt creditor este substituit celui iniţial, faţă de care debitorul este liberat, stingându-se astfel obligaţia veche.

Art. 1.610. Proba novaţiei. Novaţia nu se prezumă. Intenţia de a nova trebuie să fie neîndoielnică.

Art. 1.611. Garanţiile creanţei novate. (1) Ipotecile care garantează creanţa iniţială nu vor însoţi noua creanţă decât dacă aceasta s-a prevăzut în mod expres.

(2) În cazul novaţiei prin schimbarea debitorului, ipotecile legate de creanţa iniţială nu subzistă asupra bunurilor debitorului iniţial fără consimţământul acestuia din urmă şi nici nu se strămută asupra bunurilor noului debitor fără acordul său.

(3) Atunci când novaţia operează între creditor şi unul dintre debitorii solidari, ipotecile legate de vechea creanţă nu pot fi transferate decât asupra bunurilor codebitorului care contractează noua datorie.

Art. 1.612. Mijloacele de apărare. Atunci când novaţia are loc prin schimbarea debitorului, noul debitor nu poate opune creditorului mijloacele de apărare pe care le avea împotriva debitorului iniţial şi nici cele pe care acesta din urmă le avea împotriva creditorului, cu excepţia situaţiei în care, în acest ultim caz, debitorul poate invoca nulitatea absolută a actului din care s-a născut obligaţia iniţială.

Art. 1.613. Efectele novaţiei asupra debitorilor solidari şi fideiusorilor. (1) Novaţia care operează între creditor şi unul dintre debitorii solidari îi liberează pe ceilalţi codebitori cu privire la creditor. Novaţia care operează cu privire la debitorul principal îi liberează pe fideiusori.

(2) Cu toate acestea, atunci când creditorul a cerut acordul codebitorilor sau, după caz, al fideiusorilor ca aceştia să fie ţinuţi de noua obligaţie, creanţa iniţială subzistă în cazul în care debitorii sau fideiusorii nu îşi exprimă acordul.

Art. 1.614. Efectele novaţiei asupra creditorilor solidari. Novaţia consimţită de un creditor solidar nu este opozabilă celorlalţi creditori decât pentru partea din creanţă ce revine acelui creditor.

Titlul VII
Stingerea obligaţiilor

• LPA. *Art. 118. Obligaţiile extracontractuale născute înainte de intrarea în vigoare a NCC sunt supuse modurilor de stingere prevăzute de acesta.*

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 1.615. Moduri de stingere a obligaţiilor. Obligaţiile se sting prin plată, compensaţie, confuziune, remitere de datorie, imposibilitate fortuită de executare, precum şi prin alte moduri expres prevăzute de lege.

Capitolul II
Compensaţia

Art. 1.616. Noţiune. Datoriile reciproce se sting prin compensaţie până la concurenţa celei mai mici dintre ele.

• **RIL.** *Dec. ICCJ (RIL) nr. 6/2019 (M. Of. nr. 197 din 12 martie 2019): „În interpr. şi aplic. unitară a art. 1.616-1.618 lit. c) rap. art. 499, art. 514 alin. (1) şi (3), art. 515, art. 525 alin. (1), art. 529-531 NCC şi art. 729 alin. (3) şi (7) NCPC, instanţa de tutelă va putea dispune compensaţia obligaţiilor de întreţinere datorate de fiecare părinte copilului care nu locuieşte cu acesta, până la limita celei mai mici dintre ele şi în măsura în care compensaţia nu contravine interesului superior al copilului".*

Art. 1.617. Condiţii. (1) Compensaţia operează de plin drept de îndată ce există două datorii certe, lichide şi exigibile, oricare ar fi izvorul lor, şi care au ca obiect o sumă de bani sau o anumită cantitate de bunuri fungibile de aceeaşi natură.

(2) O parte poate cere lichidarea judiciară a unei datorii pentru a putea opune compensaţia.

(3) Oricare dintre părţi poate renunţa, în mod expres ori tacit, la compensaţie.

• **RIL.** *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 6/2019 (supra, art. 1.616).*

• **HP.** *Dec ICCJ (DCD) nr. 19/2020 (M. Of. nr. 244 din 25 martie 2020): „În interpr. şi aplic. art. 90 alin. (1) şi (2) şi art. 5 pct. 20 L. nr. 85/2014 priv. procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă, cu modif. şi compl. ult., corob. art. 1.617 alin. (1) şi (3) NCC (...): Renunţarea la compensaţie este compatibilă cu procedura insolvenţei, cu excepţia situaţiei în care creanţa ce face obiectul compensaţiei aparţine creditorului îndreptăţit să solicite deschiderea procedurii. Este admisibilă invocarea compensaţiei legale a datoriilor reciproce dintre un creditor înscris la masa credală şi debitorul aflat în insolvenţă, de către un alt creditor îndreptăţit să participe la procedură, dacă acesta din urmă poate dovedi prejudiciul cauzat prin refuzul sau neglijenţa debitorului insolvent şi a practicianului în insolvenţă în exercitarea acestui drept".*

Art. 1.618. Cazuri în care compensaţia este exclusă. Compensaţia nu are loc atunci când:

a) creanţa rezultă dintr-un act făcut cu intenţia de a păgubi;

b) datoria are ca obiect restituirea bunului dat în depozit sau cu titlu de comodat;

c) are ca obiect un bun insesizabil.

• **RIL.** *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 6/2019 (supra, art. 1.616).*

Art. 1.619. Termenul de graţie. Termenul de graţie acordat pentru plata uneia dintre datorii nu împiedică realizarea compensaţiei.

Art. 1.620. Imputaţia. Atunci când mai multe obligaţii susceptibile de compensaţie sunt datorate de acelaşi debitor, regulile stabilite pentru imputaţia plăţii se aplică în mod corespunzător.

Art. 1.621. Fideiusiunea. (1) Fideiusorul poate opune în compensaţie creanţa pe care debitorul principal o dobândeşte împotriva creditorului obligaţiei garantate.

(2) Debitorul principal nu poate, pentru a se libera faţă de creditorul său, să opună compensaţia pentru ceea ce acesta din urmă datorează fideiusorului.

Art. 1.622. Efectele compensaţiei faţă de terţi. (1) Compensaţia nu are loc şi nici nu se poate renunţa la ea în detrimentul drepturilor dobândite de un terţ.

(2) Astfel, debitorul care, fiind terţ poprit, dobândeşte o creanţă asupra creditorului popritor nu poate opune compensaţia împotriva acestuia din urmă.

(3) Debitorul care putea să opună compensaţia şi care a plătit datoria nu se mai poate prevala, în detrimentul terţilor, de privilegiile sau de ipotecile creanţei sale.

Art. 1.623. Cesiunea sau ipoteca asupra unei creanţe. (1) Debitorul care acceptă pur şi simplu cesiunea sau ipoteca asupra creanţei consimţită de creditorul său unui terţ nu mai poate opune acelui terţ compensaţia pe care ar fi putut să o invoce împotriva creditorului iniţial înainte de acceptare.

(2) Cesiunea sau ipoteca pe care debitorul nu a acceptat-o, dar care i-a devenit opozabilă, nu împiedică decât compensaţia datoriilor creditorului iniţial care sunt ulterioare momentului în care cesiunea sau ipoteca i-a devenit opozabilă.

Capitolul III
Confuziunea

Art. 1.624. Noţiune. (1) Atunci când, în cadrul aceluiaşi raport obligaţional, calităţile de creditor şi debitor se întrunesc în aceeaşi persoană, obligaţia se stinge de drept prin confuziune.

(2) Confuziunea nu operează dacă datoria şi creanţa se găsesc în acelaşi patrimoniu, dar în mase de bunuri diferite.

Art. 1.625. Confuziunea şi ipoteca. (1) Ipoteca se stinge prin confuziunea calităţilor de creditor ipotecar şi de proprietar al bunului ipotecat.

(2) Ea renaşte dacă creditorul este evins din orice cauză independentă de el.

Art. 1.626. Fideiusiunea. Confuziunea ce operează prin reunirea calităţilor de creditor şi debitor profită fideiusorilor. Cea care operează prin reunirea calităţilor de fideiusor şi creditor ori de fideiusor şi debitor principal nu stinge obligaţia principală.

Art. 1.627. Efectele confuziunii faţă de terţi. Confuziunea nu aduce atingere drepturilor dobândite anterior de terţi în legătură cu creanţa stinsă pe această cale.

Art. 1.628. Desfiinţarea confuziunii. Dispariţia cauzei care a determinat confuziunea face să renască obligaţia cu efect retroactiv.

Capitolul IV
Remiterea de datorie

Art. 1.629. Noţiune. (1) Remiterea de datorie are loc atunci când creditorul îl liberează pe debitor de obligaţia sa.

(2) Remiterea de datorie este totală, dacă nu se stipulează contrariul.

Art. 1.630. Feluri. (1) Remiterea de datorie poate fi expresă sau tacită.

(2) Ea poate fi cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, potrivit naturii actului prin care aceasta se realizează.

Art. 1.631. Dovada. Dovada remiterii de datorie se face în condiţiile art. 1.499.

Art. 1.632. Garanţii. Renunţarea expresă la un privilegiu sau la o ipotecă făcută de creditor nu prezumă remiterea de datorie în privinţa creanţei garantate.

Art. 1.633. Fideiusiunea. (1) Remiterea de datorie făcută debitorului principal liberează pe fideiusor, ca şi pe oricare alte persoane ţinute pentru el.

(2) Remiterea de datorie consimţită în favoarea fideiusorului nu liberează pe debitorul principal.

(3) Dacă remiterea de datorie este convenită cu unul dintre fideiusori, ceilalţi rămân obligaţi să garanteze pentru tot, cu includerea părţii garantate de acesta, numai dacă au consimţit expres la exonerarea lui.

(4) Prestaţia pe care a primit-o creditorul de la un fideiusor pentru a-l exonera de obligaţia de garanţie se impută asupra datoriei, profitând, în proporţia valorii acelei prestaţii, atât debitorului principal, cât şi celorlalţi fideiusori.

Capitolul V
Imposibilitatea fortuită de executare

Art. 1.634. Noţiune. Condiţii. (1) Debitorul este liberat atunci când obligaţia sa nu mai poate fi executată din cauza unei forţe majore, a unui caz fortuit ori a unor alte evenimente asimilate acestora, produse înainte ca debitorul să fie pus în întârziere.

(2) Debitorul este, de asemenea, liberat, chiar dacă se află în întârziere, atunci când creditorul nu ar fi putut, oricum, să beneficieze de executarea obligaţiei din cauza împrejurărilor prevăzute la alin. (1), afară de cazul în care debitorul a luat asupra sa riscul producerii acestora.

(3) Atunci când imposibilitatea este temporară, executarea obligaţiei se suspendă pentru un termen rezonabil, apreciat în funcţie de durata şi urmările evenimentului care a provocat imposibilitatea de executare.

(4) Dovada imposibilităţii de executare revine debitorului.

(5) Debitorul trebuie să notifice creditorului existenţa evenimentului care provoacă imposibilitatea de executare a obligaţiilor. Dacă notificarea nu ajunge la creditor într-un termen rezonabil din momentul în care debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască imposibilitatea de executare, debitorul răspunde pentru prejudiciul cauzat, prin aceasta, creditorului.

(6) Dacă obligaţia are ca obiect bunuri de gen, debitorul nu poate invoca imposibilitatea fortuită de executare.

Titlul VIII
Restituirea prestaţiilor

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 1.635. Cauzele restituirii. (1) Restituirea prestaţiilor are loc ori de câte ori cineva este ţinut, în virtutea legii, să înapoieze bunurile primite fără drept ori din eroare sau în temeiul unui act juridic desfiinţat ulterior cu efect retroactiv ori ale cărui obligaţii au devenit imposibil de executat din cauza unui eveniment de forţă majoră, a unui caz fortuit ori a unui alt eveniment asimilat acestora.

(2) Ceea ce a fost prestat în temeiul unei cauze viitoare, care nu s-a înfăptuit, este, de asemenea, supus restituirii, afară numai dacă cel care a prestat a făcut-o ştiind că înfăptuirea cauzei este cu neputinţă sau, după caz, a împiedicat cu ştiinţă realizarea ei.

(3) Obligaţia de restituire beneficiază de garanţiile constituite pentru plata obligaţiei iniţiale.

Art. 1.636. Persoana îndreptăţită la restituire. Dreptul de restituire aparţine celui care a efectuat prestaţia supusă restituirii sau, după caz, unei alte persoane îndreptăţite, potrivit legii.

Art. 1.637. Formele restituirii. (1) Restituirea se face în natură sau prin echivalent.

(2) Restituirea prestaţiilor are loc chiar dacă, potrivit legii, nu sunt datorate daune-interese.

Art. 1.638. Restituirea pentru cauză ilicită. Prestaţia primită sau executată în temeiul unei cauze ilicite sau imorale rămâne întotdeauna supusă restituirii.

Capitolul II
Modalităţile de restituire

Art. 1.639. Restituirea în natură. Restituirea prestaţiilor se face în natură, prin înapoierea bunului primit.

Art. 1.640. Restituirea prin echivalent. (1) Dacă restituirea nu poate avea loc în natură din cauza imposibilităţii sau a unui impediment serios ori dacă restituirea priveşte prestarea unor servicii deja efectuate, restituirea se face prin echivalent.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), valoarea prestaţiilor se apreciază la momentul în care debitorul a primit ceea ce trebuie să restituie.

Art. 1.641. Pieirea sau înstrăinarea bunului. În cazul pieirii totale sau înstrăinării bunului supus restituirii, debitorul obligaţiei de restituire este ţinut să plătească valoarea bunului, considerată fie la momentul primirii sale, fie la acela al pierderii ori al înstrăinării, în funcţie de cea mai mică dintre aceste valori. Dacă debitorul este de rea-credinţă ori obligaţia de restituire provine din culpa sa, atunci restituirea se face în funcţie de valoarea cea mai mare.

Art. 1.642. Pieirea fortuită a bunului. Dacă bunul supus restituirii a pierit fortuit, debitorul obligaţiei de restituire este liberat de această obligaţie, însă el trebuie să cedeze creditorului, după caz, fie indemnizaţia încasată pentru această pieire, fie, atunci când nu a încasat-o încă, dreptul de a primi această indemnizaţie. Dacă debitorul este de rea-credinţă ori obligaţia de restituire provine din culpa sa, el nu este liberat de restituire decât dacă dovedeşte că bunul ar fi pierit şi în cazul în care, la data pieirii, ar fi fost deja predat creditorului.

• LPA. *Art. 118¹. (1) În cazul restituirii prestaţiilor reciproce, dispuse în temeiul legii sau al unui contract, dacă bunul piere în mod fortuit şi nu a fost asigurat, iar debitorul obligaţiei de restituire a fost de bună-credinţă sau obligaţia de restituire nu provine din culpa sa, obligaţia de restituire se stinge potriv. art. 1.642 NCC, caz în care şi creditorul este liberat de propria obligaţie de restituire, însă numai dacă a fost de bună-credinţă sau cauza restituirii nu îi este imputabilă. (2) Dacă bunul arătat la alin. (1) a pierit numai în parte, creditorul are dreptul de a reduce propria prestaţie până la limita a ceea ce el primeşte.*

Art. 1.643. Pierderea parţială. (1) Dacă bunul ce face obiectul restituirii a suferit o pierdere parţială, cum este o deteriorare sau o altă scădere de valoare, cel obligat la restituire este ţinut să îl indemnizeze pe creditor, cu excepţia cazului în care pierderea rezultă din folosinţa normală a bunului sau dintr-o împrejurare neimputabilă debitorului.

(2) Atunci când cauza restituirii este imputabilă creditorului, bunul ce face obiectul restituirii trebuie înapoiat în starea în care se găseşte la momentul introducerii acţiunii, fără despăgubiri, afară de cazul când această stare este cauzată din culpa debitorului restituirii.

Art. 1.644. Cheltuielile privitoare la bun. Dreptul la rambursarea cheltuielilor făcute cu bunul ce face obiectul restituirii este supus regulilor prevăzute în materia accesiunii pentru posesorul de bună-credinţă sau, dacă cel obligat la restituire este de rea-credinţă ori cauza restituirii îi este imputabilă, regulilor prevăzute în materia accesiunii pentru posesorul de rea-credinţă.

Art. 1.645. Restituirea fructelor şi a contravalorii folosinţei bunului. (1) Dacă a fost de bună-credinţă, cel obligat la restituire dobândeşte fructele produse de bunul supus restituirii şi suportă cheltuielile angajate cu producerea lor. El nu datorează nicio indemnizaţie pentru folosinţa bunului, cu excepţia cazului în care această folosinţă a fost obiectul principal al prestaţiei şi a cazului în care bunul era, prin natura lui, supus unei deprecieri rapide.

(2) Atunci când cel obligat la restituire a fost de rea-credinţă ori când cauza restituirii îi este imputabilă, el este ţinut, după compensarea cheltuielilor angajate cu producerea lor, să restituie fructele pe care le-a dobândit sau putea să le dobândească şi să îl indemnizeze pe creditor pentru folosinţa pe care bunul i-a putut-o procura.

Art. 1.646. Cheltuielile restituirii. (1) Cheltuielile restituirii sunt suportate de părţi proporţional cu valoarea prestaţiilor care se restituie.

(2) Cheltuielile restituirii se suportă integral de cel care este de rea-credinţă ori din a cărui culpă contractul a fost desfiinţat.

Art. 1.647. Restituirea prestaţiilor de către incapabili. (1) Persoana care nu are capacitate de exerciţiu deplină nu este ţinută la restituirea prestaţiilor decât în limita folosului realizat, apreciat la data cererii de restituire. Sarcina probei acestei îmbogăţiri incumbă celui care solicită restituirea.

(2) Ea poate fi ţinută la restituirea integrală atunci când, cu intenţie sau din culpă gravă, a făcut ca restituirea să fie imposibilă.

Capitolul III
Efectele restituirii faţă de terţi

Art. 1.648. Actele de înstrăinare. (1) Dacă bunul supus restituirii a fost înstrăinat, acţiunea în restituire poate fi exercitată şi împotriva terţului dobânditor, sub rezerva regulilor de carte funciară sau a efectului dobândirii cu bună-credinţă a bunurilor mobile ori, după caz, a aplicării regulilor privitoare la uzucapiune.

(2) Dacă asupra bunului supus restituirii au fost constituite drepturi reale, dispoziţiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Art. 1.649. Situaţia altor acte juridice. În afara actelor de dispoziţie prevăzute la art. 1.648, toate celelalte acte juridice făcute în favoarea unui terţ de bună-credinţă sunt opozabile adevăratului proprietar sau celui care are dreptul la restituire. Contractele cu executare succesivă, sub condiţia respectării formalităţilor de publicitate prevăzute de lege, vor continua să producă efecte pe durata stipulată de părţi, dar nu mai mult de un an de la data desfiinţării titlului constituitorului.

Titlul IX
Diferite contracte speciale

Capitolul I
Contractul de vânzare

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

§1. Domeniul de aplicare

Art. 1.650. Noţiune. (1) Vânzarea este contractul prin care vânzătorul transmite sau, după caz, se obligă să transmită cumpărătorului proprietatea unui bun în schimbul unui preţ pe care cumpărătorul se obligă să îl plătească.

(2) Poate fi, de asemenea, transmis prin vânzare un dezmembrământ al dreptului de proprietate sau orice alt drept.

Art. 1.651. Aplicarea unor reguli de la vânzare. Dispoziţiile prezentului capitol privind obligaţiile vânzătorului se aplică, în mod corespunzător, obligaţiilor înstrăinătorului în cazul oricărui alt contract având ca efect transmiterea unui drept, dacă din reglementările aplicabile acelui contract sau din cele referitoare la obligaţii în general nu rezultă altfel.

§2. Cine poate cumpăra sau vinde

Art. 1.652. Principiul capacităţii. Pot cumpăra sau vinde toţi cei cărora nu le este interzis prin lege.

Art. 1.653. Incapacitatea de a cumpăra drepturi litigioase. (1) Sub sancţiunea nulităţii absolute, judecătorii, procurorii, grefierii, executorii, avocaţii, notarii publici, consilierii juridici şi practicienii în insolvenţă nu pot cumpăra, direct sau prin persoane interpuse, drepturi litigioase care sunt de competenţa instanţei judecătoreşti în a cărei circumscripţie îşi desfăşoară activitatea.

(2) Sunt exceptate de la prevederile alin. (1):

a) cumpărarea drepturilor succesorale ori a cotelor-părţi din dreptul de proprietate de la comoştenitori sau coproprietari, după caz;

b) cumpărarea unui drept litigios în vederea îndestulării unei creanţe care s-a născut înainte ca dreptul să fi devenit litigios;

c) cumpărarea care s-a făcut pentru apărarea drepturilor celui ce stăpâneşte bunul în legătură cu care există dreptul litigios.

(3) Dreptul este litigios dacă există un proces început şi neterminat cu privire la existenţa sau întinderea sa.

• LPA. *Art. 124. Pentru cesiunile de drepturi litigioase încheiate înainte de intrarea în vigoare a NCC îşi păstrează aplicabilitatea art. 1.402-1.404 CC 1864.*

Art. 1.654. Alte incapacităţi de a cumpăra. (1) Sunt incapabili de a cumpăra, direct sau prin persoane interpuse, chiar şi prin licitaţie publică:

a) mandatarii, pentru bunurile pe care sunt însărcinaţi să le vândă; excepţia prevăzută la art. 1.304 alin. (1) rămâne aplicabilă;

b) părinţii, tutorele, curatorul, administratorul provizoriu, pentru bunurile persoanelor pe care le reprezintă;

c) funcţionarii publici, judecătorii-sindici, practicienii în insolvenţă, executorii, precum şi alte asemenea persoane, care ar putea influenţa condiţiile vânzării făcute prin intermediul lor sau care are ca obiect bunurile pe care le administrează ori a căror administrare o supraveghează.

(2) Încălcarea interdicţiilor prevăzute la alin. (1) lit. a) şi b) se sancţionează cu nulitatea relativă, iar a celei prevăzute la lit. c) cu nulitatea absolută.

Art. 1.655. Incapacităţi de a vinde. (1) Persoanele prevăzute la art. 1.654 alin. (1) nu pot, de asemenea, să vândă bunurile proprii pentru un preţ care constă într-o sumă de bani provenită din vânzarea ori exploatarea bunului sau patrimoniului pe care îl administrează ori a cărui administrare o supraveghează, după caz.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi contractelor în care, în schimbul unei prestaţii promise de persoanele prevăzute la art. 1.654 alin. (1), cealaltă parte se obligă să plătească o sumă de bani.

Art. 1.656. Inadmisibilitatea acţiunii în anulare. Cei cărora le este interzis să cumpere ori să vândă nu pot să ceară anularea vânzării nici în nume propriu, nici în numele persoanei ocrotite.

§3. Obiectul vânzării

Art. 1.657. Bunurile ce pot fi vândute. Orice bun poate fi vândut în mod liber, dacă vânzarea nu este interzisă ori limitată prin lege sau prin convenţie ori testament.

Art. 1.658. Vânzarea unui bun viitor. (1) Dacă obiectul vânzării îl constituie un bun viitor, cumpărătorul dobândeşte proprietatea în momentul în care bunul s-a realizat. În privinţa construcţiilor, sunt aplicabile dispoziţiile corespunzătoare în materie de carte funciară.

(2) În cazul vânzării unor bunuri dintr-un gen limitat care nu există la data încheierii contractului, cumpărătorul dobândeşte proprietatea la momentul individualizării de către vânzător a bunurilor vândute. Atunci când bunul sau, după caz, genul limitat nu se realizează, contractul nu produce niciun efect. Cu toate acestea, dacă nerealizarea este determinată de culpa vânzătorului, el este ţinut să plătească daune-interese.

(3) Când bunul se realizează numai parţial, cumpărătorul are alegerea fie de a cere desfiinţarea vânzării, fie de a pretinde reducerea corespunzătoare a preţului. Aceeaşi soluţie se aplică şi în cazul prevăzut la alin. (2) atunci când genul limitat s-a realizat numai parţial şi, din acest motiv, vânzătorul nu poate individualiza întreaga cantitate de bunuri prevăzută în contract. Dacă nerealizarea parţială a bunului sau, după caz, a genului limitat a fost determinată de culpa vânzătorului, acesta este ţinut să plătească daune-interese.

(4) Atunci când cumpărătorul şi-a asumat riscul nerealizării bunului sau genului limitat, după caz, el rămâne obligat la plata preţului.

(5) În sensul prezentului articol, bunul este considerat realizat la data la care devine apt de a fi folosit potrivit destinaţiei în vederea căreia a fost încheiat contractul.

Art. 1.659. Vânzarea bunului pierit în întregime sau în parte. Dacă în momentul vânzării unui bun individual determinat acesta pierise în întregime, contractul nu produce niciun efect. Dacă bunul pierise numai în parte, cumpărătorul care nu cunoştea acest fapt în momentul vânzării poate cere fie anularea vânzării, fie reducerea corespunzătoare a preţului.

Art. 1.660. Condiţii ale preţului. (1) Preţul constă într-o sumă de bani.
(2) Acesta trebuie să fie serios şi determinat sau cel puţin determinabil.

Art. 1.661. Preţul determinabil. Vânzarea făcută pe un preţ care nu a fost determinat în contract este valabilă dacă părţile au convenit asupra unei modalităţi prin care preţul poate fi determinat ulterior, dar nu mai târziu de data plăţii şi care nu necesită un nou acord de voinţă al părţilor.

Art. 1.662. Determinarea preţului de către un terţ. (1) Preţul poate fi determinat şi de către una sau mai multe persoane desemnate potrivit acordului părţilor.
(2) Atunci când persoanele astfel desemnate nu determină preţul în termenul stabilit de părţi sau, în lipsă, în termen de 6 luni de la încheierea contractului, la cererea părţii interesate, preşedintele judecătoriei de la locul încheierii contractului va desemna, de urgenţă, în camera de consiliu, prin încheiere definitivă, un expert pentru determinarea preţului. Remuneraţia expertului se plăteşte în cote egale de către părţi.
(3) Dacă preţul nu a fost determinat în termen de un an de la încheierea contractului, vânzarea este nulă, afară de cazul în care părţile au convenit un alt mod de determinare a preţului.

Art. 1.663. Determinarea preţului în funcţie de greutatea lucrului vândut. Când preţul se determină în funcţie de greutatea lucrului vândut, la stabilirea cuantumului său nu se ţine seama de greutatea ambalajului.

Art. 1.664. Lipsa determinării exprese a preţului. (1) Preţul vânzării este suficient determinat dacă poate fi stabilit potrivit împrejurărilor.
(2) Când contractul are ca obiect bunuri pe care vânzătorul le vinde în mod obişnuit, se prezumă că părţile au avut în vedere preţul practicat în mod obişnuit de vânzător.
(3) În lipsă de stipulaţie contrară, vânzarea unor bunuri al căror preţ este stabilit pe pieţe organizate este presupusă a se fi încheiat pentru preţul mediu aplicat în ziua încheierii contractului pe piaţa cea mai apropiată de locul încheierii contractului. Dacă această zi a fost nelucrătoare, se ţine seama de ultima zi lucrătoare.

Art. 1.665. Preţul fictiv şi preţul derizoriu. (1) Vânzarea este anulabilă atunci când preţul este stabilit fără intenţia de a fi plătit.
(2) De asemenea, dacă prin lege nu se prevede altfel, vânzarea este anulabilă când preţul este într-atât de disproporţionat faţă de valoarea bunului, încât este evident că părţile nu au dorit să consimtă la o vânzare.

Art. 1.666. Cheltuielile vânzării. (1) În lipsă de stipulaţie contrară, cheltuielile pentru încheierea contractului de vânzare sunt în sarcina cumpărătorului.
(2) Măsurarea, cântărirea şi cheltuielile de predare a bunului sunt în sarcina vânzătorului, iar cele de preluare şi transport de la locul executării sunt în sarcina cumpărătorului, dacă nu s-a convenit altfel.
(3) În absenţa unei clauze contrare, cheltuielile aferente operaţiunilor de plată a preţului sunt în sarcina cumpărătorului.

Art. 1.667. Cheltuielile predării. În lipsa uzanţelor sau a unei stipulaţii contrare, dacă bunul trebuie transportat dintr-un loc în altul, vânzătorul trebuie să se ocupe de expediere pe cheltuiala cumpărătorului. Vânzătorul este liberat când predă bunul transportatorului ori expeditorului. Cheltuielile de transport sunt în sarcina cumpărătorului.

§4. Pactul de opţiune privind contractul de vânzare şi promisiunea de vânzare

Art. 1.668. Pactul de opţiune privind contractul de vânzare. (1) În cazul pactului de opţiune privind un contract de vânzare asupra unui bun individual determinat, între data încheierii pactului şi data exercitării opţiunii sau, după caz, aceea a expirării termenului de opţiune nu se poate dispune de bunul care constituie obiectul pactului.

(2) Atunci când pactul are ca obiect drepturi tabulare, dreptul de opţiune se notează în cartea funciară.

(3) Dreptul de opţiune se radiază din oficiu dacă până la expirarea termenului de opţiune nu s-a înscris o declaraţie de exercitare a opţiunii, însoţită de dovada comunicării sale către cealaltă parte.

Art. 1.669. Promisiunea de vânzare şi promisiunea de cumpărare. (1) Când una dintre părţile care au încheiat o promisiune bilaterală de vânzare refuză, nejustificat, să încheie contractul promis, cealaltă parte poate cere pronunţarea unei hotărâri care să ţină loc de contract, dacă toate celelalte condiţii de validitate sunt îndeplinite.

(2) Dreptul la acţiune se prescrie în termen de 6 luni de la data la care contractul trebuia încheiat.

(3) Dispoziţiile alin. (1) şi (2) se aplică în mod corespunzător în cazul promisiunii unilaterale de vânzare sau de cumpărare, după caz.

(4) În cazul promisiunii unilaterale de cumpărare a unui bun individual determinat, dacă, mai înainte ca promisiunea să fi fost executată, creditorul său înstrăinează bunul ori constituie un drept real asupra acestuia, obligaţia promitentului se consideră stinsă.

- **RIL.** *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 12/2015 (supra, art. 1.279).*
- **HP.** *V. Dec. ICCJ (DCD) nr. 23/2017 (supra, art. 1.279).*

Art. 1.670. Preţul promisiunii. În lipsă de stipulaţie contrară, sumele plătite în temeiul unei promisiuni de vânzare reprezintă un avans din preţul convenit.

§5. Obligaţiile vânzătorului

I. Dispoziţii generale

Art. 1.671. Interpretarea clauzelor vânzării. Clauzele îndoielnice în contractul de vânzare se interpretează în favoarea cumpărătorului, sub rezerva regulilor aplicabile contractelor încheiate cu consumatorii şi contractelor de adeziune.

Art. 1.672. Obligaţiile principale ale vânzătorului. Vânzătorul are următoarele obligaţii principale:

1. să transmită proprietatea bunului sau, după caz, dreptul vândut;
2. să predea bunul;
3. să îl garanteze pe cumpărător contra evicţiunii şi viciilor bunului.

II. Transmiterea proprietăţii sau a dreptului vândut

Art. 1.673. Obligaţia de a transmite dreptul vândut. (1) Vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului proprietatea bunului vândut.

(2) Odată cu proprietatea cumpărătorul dobândeşte toate drepturile şi acţiunile accesorii ce au aparţinut vânzătorului.

(3) Dacă legea nu dispune altfel, dispoziţiile referitoare la transmiterea proprietăţii se aplică în mod corespunzător şi atunci când prin vânzare se transmite un alt drept decât dreptul de proprietate.

Art. 1.674. Transmiterea proprietăţii. Cu excepţia cazurilor prevăzute de lege ori dacă din voinţa părţilor nu rezultă contrariul, proprietatea se strămută de drept cumpărătorului din momentul încheierii contractului, chiar dacă bunul nu a fost predat ori preţul nu a fost plătit încă.

Art. 1.675. Opozabilitatea vânzării. În cazurile anume prevăzute de lege, vânzarea nu poate fi opusă terţilor decât după îndeplinirea formalităţilor de publicitate respective.

Art. 1.676. Strămutarea proprietăţii imobilelor. În materie de vânzare de imobile, strămutarea proprietăţii de la vânzător la cumpărător este supusă dispoziţiilor de carte funciară.

Art. 1.677. Radierea drepturilor stinse. Vânzătorul este obligat să radieze din cartea funciară, pe cheltuiala sa, drepturile înscrise asupra imobilului vândut, dacă acestea sunt stinse.

Art. 1.678. Vânzarea bunurilor de gen. Atunci când vânzarea are ca obiect bunuri de gen, inclusiv bunuri dintr-un gen limitat, proprietatea se transferă cumpărătorului la data individualizării acestora prin predare, numărare, cântărire, măsurare ori prin orice alt mod convenit sau impus de natura bunului.

Art. 1.679. Vânzarea în bloc a bunurilor. Dacă însă mai multe bunuri sunt vândute în bloc şi pentru un preţ unic şi global, proprietatea se strămută cumpărătorului îndată ce contractul s-a încheiat, chiar dacă bunurile nu au fost individualizate.

Art. 1.680. Vânzarea după mostră sau model. La vânzarea după mostră sau model, proprietatea se strămută la momentul predării bunului.

Art. 1.681. Vânzarea pe încercate. (1) Vânzarea este pe încercate atunci când se încheie sub condiţia suspensivă ca, în urma încercării, bunul să corespundă criteriilor stabilite la încheierea contractului ori, în lipsa acestora, destinaţiei bunului, potrivit naturii sale.

(2) Dacă durata încercării nu a fost convenită şi din uzanţe nu rezultă altfel, condiţia se consideră îndeplinită în cazul în care cumpărătorul nu a declarat că bunul este nesatisfăcător în termen de 30 de zile de la predarea bunului.

(3) În cazul în care prin contractul de vânzare părţile au prevăzut că bunul vândut urmează să fie încercat, se prezumă că s-a încheiat o vânzare pe încercate.

Art. 1.682. Vânzarea pe gustate. (1) Vânzarea sub rezerva ca bunul să corespundă gusturilor cumpărătorului se încheie numai dacă acesta a făcut cunoscut acordul său în termenul convenit ori statornicit prin uzanţe. În cazul în care un asemenea termen nu există, se aplică dispoziţiile art. 1.681 alin. (2).

(2) Dacă bunul vândut se află la cumpărător, iar acesta nu se pronunţă în termenul prevăzut la alin. (1), vânzarea se consideră încheiată la expirarea termenului.

Art. 1.683. Vânzarea bunului altuia. (1) Dacă, la data încheierii contractului asupra unui bun individual determinat, acesta se află în proprietatea unui terţ,

contractul este valabil, iar vânzătorul este obligat să asigure transmiterea dreptului de proprietate de la titularul său către cumpărător.

(2) Obligaţia vânzătorului se consideră ca fiind executată fie prin dobândirea de către acesta a bunului, fie prin ratificarea vânzării de către proprietar, fie prin orice alt mijloc, direct ori indirect, care procură cumpărătorului proprietatea asupra bunului.

(3) Dacă din lege sau din voinţa părţilor nu rezultă contrariul, proprietatea se strămută de drept cumpărătorului din momentul dobândirii bunului de către vânzător sau al ratificării contractului de vânzare de către proprietar.

(4) În cazul în care vânzătorul nu asigură transmiterea dreptului de proprietate către cumpărător, acesta din urmă poate cere rezoluţiunea contractului, restituirea preţului, precum şi, dacă este cazul, daune-interese.

(5) Atunci când un coproprietar a vândut bunul proprietate comună şi ulterior nu asigură transmiterea proprietăţii întregului bun către cumpărător, acesta din urmă poate cere, pe lângă daune-interese, la alegerea sa, fie reducerea preţului proporţional cu cota-parte pe care nu a dobândit-o, fie rezoluţiunea contractului în cazul în care nu ar fi cumpărat dacă ar fi ştiut că nu va dobândi proprietatea întregului bun.

(6) În cazurile prevăzute la alin. (4) şi (5), întinderea daunelor-interese se stabileşte, în mod corespunzător, potrivit art. 1.702 şi 1.703. Cu toate acestea, cumpărătorul care la data încheierii contractului cunoştea că bunul nu aparţinea în întregime vânzătorului nu poate să solicite rambursarea cheltuielilor referitoare la lucrările autonome sau voluptuare.

Art. 1.684. Rezerva proprietăţii. Stipulaţia prin care vânzătorul îşi rezervă proprietatea bunului până la plata integrală a preţului este valabilă chiar dacă bunul a fost predat. Această stipulaţie nu poate fi însă opusă terţilor decât după îndeplinirea formalităţilor de publicitate cerute de lege, după natura bunului.

• **LPA.** *Art. 119. Formalităţile de publicitate necesare pentru opozabilitatea rezervei proprietăţii potriv. art. 1.684 NCC se aplică şi contractelor de vânzare cu rezerva proprietăţii încheiate înainte de intrarea în vigoare a NCC, dacă rezerva proprietăţii nu devenise opozabilă potrivit legii anterioare.*

III. Predarea bunului

Art. 1.685. Noţiune. Predarea se face prin punerea bunului vândut la dispoziţia cumpărătorului, împreună cu tot ceea ce este necesar, după împrejurări, pentru exercitarea liberă şi neîngrădită a posesiei.

Art. 1.686. Întinderea obligaţiei de predare. (1) Obligaţia de a preda bunul se întinde şi la accesoriile sale, precum şi la tot ce este destinat folosinţei sale perpetue.

(2) Vânzătorul este, de asemenea, obligat să predea titlurile şi documentele privitoare la proprietatea sau folosinţa bunului.

(3) În cazul bunurilor de gen, vânzătorul nu este liberat de obligaţia de predare chiar dacă lotul din care făceau parte bunurile respective a pierit în totalitate, afară numai dacă lotul era anume prevăzut în convenţie.

Art. 1.687. Predarea bunului imobil. Predarea imobilului se face prin punerea acestuia la dispoziţia cumpărătorului, liber de orice bunuri ale vânzătorului.

Art. 1.688. Predarea bunului mobil. Predarea bunului mobil se poate face fie prin remiterea materială, fie prin remiterea titlului reprezentativ ori a unui alt document sau lucru care îi permite cumpărătorului preluarea în orice moment.

Art. 1.689. Locul predării. Predarea trebuie să se facă la locul unde bunul se afla în momentul încheierii contractului, dacă nu rezultă altfel din convenţia părţilor ori, în lipsa acesteia, din uzanţe.

Art. 1.690. Starea bunului vândut. (1) Bunul trebuie să fie predat în starea în care se afla în momentul încheierii contractului.

(2) Cumpărătorul are obligaţia ca imediat după preluare să verifice starea bunului potrivit uzanţelor.

(3) Dacă în urma verificării se constată existenţa unor vicii aparente, cumpărătorul trebuie să îl informeze pe vânzător despre acestea fără întârziere. În lipsa informării, se consideră că vânzătorul şi-a executat obligaţia prevăzută la alin. (1).

(4) Cu toate acestea, în privinţa viciilor ascunse, dispoziţiile art. 1.707-1.714 rămân aplicabile.

• LPA. *Art. 120. Art. 1.690 alin. (2) şi (3) şi art. 1.691 NCC se aplică şi contractelor încheiate înainte de data intrării sale în vigoare, dacă preluarea bunului are loc după această dată.*

Art. 1.691. Dezacordul asupra calităţii. (1) În cazul în care cumpărătorul contestă calitatea sau starea bunului pe care vânzătorul i l-a pus la dispoziţie, preşedintele judecătoriei de la locul prevăzut pentru executarea obligaţiei de predare, la cererea oricăreia dintre părţi, va desemna de îndată un expert în vederea constatării.

(2) Prin aceeaşi hotărâre se poate dispune sechestrarea sau depozitarea bunului.

(3) Dacă păstrarea bunului ar putea aduce mari pagube sau ar ocaziona cheltuieli însemnate, se va putea dispune chiar vânzarea pe cheltuiala proprietarului, în condiţiile stabilite de instanţă.

(4) Hotărârea de vânzare va trebui comunicată înainte de punerea ei în executare celeilalte părţi sau reprezentantului său, dacă unul dintre aceştia se află într-o localitate situată în circumscripţia judecătoriei care a pronunţat hotărârea. În caz contrar, hotărârea va fi comunicată în termen de 3 zile de la executarea ei.

• LPA. *V. art. 120 LPA (supra, art. 1.690 NCC).*

Art. 1.692. Fructele bunului vândut. Dacă nu s-a convenit altfel, fructele bunului vândut se cuvin cumpărătorului din ziua dobândirii proprietăţii.

Art. 1.693. Momentul predării. În lipsa unui termen, cumpărătorul poate cere predarea bunului de îndată ce preţul este plătit. Dacă însă, ca urmare a unor împrejurări cunoscute cumpărătorului la momentul vânzării, predarea bunului nu se poate face decât după trecerea unui termen, părţile sunt prezumate că au convenit ca predarea să aibă loc la expirarea acelui termen.

Art. 1.694. Refuzul de a preda bunul. (1) Dacă obligaţia de plată a preţului este afectată de un termen şi, după vânzare, cumpărătorul a devenit insolvabil ori garanţiile acordate vânzătorului s-au diminuat, vânzătorul poate suspenda executarea obligaţiei de predare cât timp cumpărătorul nu acordă garanţii îndestulătoare că va plăti preţul la termenul stabilit.

(2) Dacă însă, la data încheierii contractului, vânzătorul cunoştea insolvabilitatea cumpărătorului, atunci acesta din urmă păstrează beneficiul termenului, dacă starea sa de insolvabilitate nu s-a agravat în mod substanţial.

IV. Garanţia contra evicţiunii

Art. 1.695. Condiţiile garanţiei contra evicţiunii. (1) Vânzătorul este de drept obligat să îl garanteze pe cumpărător împotriva evicţiunii care l-ar împiedica total sau parţial în stăpânirea netulburată a bunului vândut.

(2) Garanţia este datorată împotriva evicţiunii ce rezultă din pretenţiile unui terţ numai dacă acestea sunt întemeiate pe un drept născut anterior datei vânzării şi care nu a fost adus la cunoştinţa cumpărătorului până la acea dată.

(3) De asemenea, garanţia este datorată împotriva evicţiunii ce provine din fapte imputabile vânzătorului, chiar dacă acestea s-au ivit ulterior vânzării.

Art. 1.696. Excepţia de garanţie. Acela care este obligat să garanteze contra evicţiunii nu poate să evingă.

Art. 1.697. Indivizibilitatea obligaţiei de garanţie. Obligaţia de garanţie contra evicţiunii este indivizibilă între debitori.

Art. 1.698. Modificarea sau înlăturarea convenţională a garanţiei. (1) Părţile pot conveni să extindă sau să restrângă obligaţia de garanţie. Acestea pot chiar conveni să îl exonereze pe vânzător de orice garanţie contra evicţiunii.

(2) Stipulaţia prin care obligaţia de garanţie a vânzătorului este restrânsă sau înlăturată nu îl exonerează pe acesta de obligaţia de a restitui preţul, cu excepţia cazului în care cumpărătorul şi-a asumat riscul producerii evicţiunii.

Art. 1.699. Limitele clauzei de nerăspundere pentru evicţiune. Chiar dacă s-a convenit că vânzătorul nu va datora nicio garanţie, el răspunde totuşi de evicţiunea cauzată ulterior vânzării prin faptul său personal ori de cea provenită din cauze pe care, cunoscându-le în momentul vânzării, le-a ascuns cumpărătorului. Orice stipulaţie contrară este considerată nescrisă.

Art. 1.700. Rezoluţiunea contractului. (1) Cumpărătorul poate cere rezoluţiunea vânzării dacă a fost evins de întregul bun sau de o parte a acestuia îndeajuns de însemnată încât, dacă ar fi cunoscut evicţiunea, el nu ar mai fi încheiat contractul.

(2) Odată cu rezoluţiunea, cumpărătorul poate cere restituirea preţului şi repararea prejudiciului suferit.

Art. 1.701. Restituirea preţului. (1) Vânzătorul este ţinut să înapoieze preţul în întregime chiar dacă, la data evicţiunii, valoarea bunului vândut a scăzut sau dacă bunul a suferit deteriorări însemnate, fie din neglijenţa cumpărătorului, fie prin forţă majoră.

(2) Dacă însă cumpărătorul a obţinut un beneficiu în urma deteriorărilor cauzate bunului, vânzătorul are dreptul să scadă din preţ o sumă corespunzătoare acestui beneficiu.

(3) Dacă lucrul vândut are, la data evicţiunii, o valoare mai mare, din orice cauză, vânzătorul este dator să plătească cumpărătorului, pe lângă preţul vânzării, sporul de valoare acumulat până la data evicţiunii.

Art. 1.702. Întinderea daunelor-interese. (1) Daunele-interese datorate de vânzător cuprind:

a) valoarea fructelor pe care cumpărătorul a fost obligat să le restituie celui care l-a evins;

b) cheltuielile de judecată efectuate de cumpărător în procesul cu cel ce l-a evins, precum şi în procesul de chemare în garanţie a vânzătorului;

c) cheltuielile încheierii şi executării contractului de către cumpărător;

d) pierderile suferite şi câştigurile nerealizate de către cumpărător din cauza evicţiunii.

(2) De asemenea, vânzătorul este ţinut să ramburseze cumpărătorului sau să facă să i se ramburseze de către acela care evinge toate cheltuielile pentru lucrările efectuate în legătură cu bunul vândut, fie că lucrările sunt autonome, fie că sunt adăugate, dar, în acest din urmă caz, numai dacă sunt necesare sau utile.

(3) Dacă vânzătorul a cunoscut cauza evicţiunii la data încheierii contractului, el este dator să ramburseze cumpărătorului şi cheltuielile făcute pentru efectuarea şi, după caz, ridicarea lucrărilor voluptuare.

Art. 1.703. Efectele evicţiunii parţiale. În cazul în care evicţiunea parţială nu atrage rezoluţiunea contractului, vânzătorul trebuie să restituie cumpărătorului o parte din preţ proporţională cu valoarea părţii de care a fost evins şi, dacă este cazul, să plătească daune-interese. Pentru stabilirea întinderii daunelor-interese, se aplică în mod corespunzător prevederile art. 1.702.

Art. 1.704. Înlăturarea evicţiunii de către cumpărător. Atunci când cumpărătorul a păstrat bunul cumpărat plătind terţului evingător o sumă de bani sau dându-i un alt bun, vânzătorul este liberat de urmările garanţiei, în primul caz prin rambursarea către cumpărător a sumei plătite cu dobânda legală calculată de la data plăţii, iar în al doilea caz prin plata valorii bunului dat, precum şi, în ambele cazuri, a tuturor cheltuielilor aferente.

Art. 1.705. Chemarea în judecată a vânzătorului. (1) Cumpărătorul chemat în judecată de un terţ care pretinde că are drepturi asupra lucrului vândut trebuie să îl cheme în cauză pe vânzător. În cazul în care nu a făcut-o, fiind condamnat printr-o hotărâre intrată în autoritatea lucrului judecat, pierde dreptul de garanţie dacă vânzătorul dovedeşte că existau motive suficiente pentru a se respinge cererea.

(2) Cumpărătorul care, fără a exista o hotărâre judecătorească, a recunoscut dreptul terţului pierde dreptul de garanţie, afară de cazul în care dovedeşte că nu existau motive suficiente pentru a împiedica evicţiunea.

Art. 1.706. Beneficiarii garanţiei. Vânzătorul este obligat să garanteze contra evicţiunii faţă de orice dobânditor subsecvent al bunului, fără a deosebi după cum dobândirea este cu titlu oneros ori cu titlu gratuit.

V. Garanţia contra viciilor bunului vândut

Art. 1.707. Condiţii. (1) Vânzătorul garantează cumpărătorul contra oricăror vicii ascunse care fac bunul vândut impropriu întrebuinţării la care este destinat sau care îi micşorează în asemenea măsură întrebuinţarea sau valoarea încât, dacă le-ar fi cunoscut, cumpărătorul nu ar fi cumpărat sau ar fi dat un preţ mai mic.

(2) Este ascuns acel viciu care, la data predării, nu putea fi descoperit, fără asistenţă de specialitate, de către un cumpărător prudent şi diligent.

(3) Garanţia este datorată dacă viciul sau cauza lui exista la data predării bunului.

(4) Vânzătorul nu datorează garanţie contra viciilor pe care cumpărătorul le cunoştea la încheierea contractului.

(5) În vânzările silite nu se datorează garanţie contra viciilor ascunse.

Art. 1.708. Modificarea sau înlăturarea convenţională a garanţiei. (1) Dacă părţile nu au convenit altfel, vânzătorul este obligat să garanteze contra viciilor ascunse, chiar şi atunci când nu le-a cunoscut.

(2) Clauza care înlătură sau limitează răspunderea pentru vicii este nulă în privinţa viciilor pe care vânzătorul le-a cunoscut ori trebuia să le cunoască la data încheierii contractului.

Art. 1.709. Denunţarea viciilor. (1) Cumpărătorul care a descoperit viciile ascunse ale lucrului este obligat să le aducă la cunoştinţa vânzătorului într-un termen rezonabil, stabilit potrivit cu împrejurările, sub sancţiunea decăderii din dreptul de a cere măsura prevăzută la art. 1.710 alin. (1) lit. d).

(2) În cazul în care cumpărătorul este profesionist, iar bunul vândut este mobil corporal, termenul prevăzut la alin. (1) este de două zile lucrătoare.

(3) Atunci când viciul apare în mod gradual, termenele prevăzute la alin. (1) încep să curgă din ziua în care cumpărătorul îşi dă seama de gravitatea şi întinderea viciului.

(4) Vânzătorul care a tăinuit viciul nu poate invoca prevederile prezentului articol.

Art. 1.710. Efectele garanţiei. (1) În temeiul obligaţiei vânzătorului de garanţie contra viciilor, cumpărătorul poate obţine, după caz:

a) înlăturarea viciilor de către vânzător sau pe cheltuiala acestuia;

b) înlocuirea bunului vândut cu un bun de acelaşi fel, însă lipsit de vicii;

c) reducerea corespunzătoare a preţului;

d) rezoluţiunea vânzării.

(2) La cererea vânzătorului, instanţa, ţinând seama de gravitatea viciilor şi de scopul pentru care contractul a fost încheiat, precum şi de alte împrejurări, poate dispune o altă măsură prevăzută la alin. (1) decât cea solicitată de cumpărător.

• **LPA.** *Art. 121. Art. 1.710, 1.711, art. 1.712 alin. (2) şi art. 1.713 NCC se aplică şi în cazurile în care viciile ascunse au fost descoperite după data intrării în vigoare a NCC.*

Art. 1.711. Viciile care nu afectează toate bunurile vândute. (1) Dacă numai unele dintre bunurile vândute sunt afectate de vicii şi acestea pot fi separate de celelalte fără pagubă pentru cumpărător, iar instanţa dispune rezoluţiunea în condiţiile art. 1.710, contractul se desfiinţează numai în parte.

(2) Rezoluţiunea contractului, în ceea ce priveşte bunul principal, atrage rezoluţiunea lui şi în privinţa bunului accesoriu.

• **LPA.** *V. art. 121 LPA (supra, art. 1.710 NCC).*

Art. 1.712. Întinderea garanţiei. (1) În situaţia în care la data încheierii contractului vânzătorul cunoştea viciile bunului vândut, pe lângă una dintre măsurile prevăzute la art. 1.710, vânzătorul este obligat la plata de daune-interese, pentru repararea întregului prejudiciu cauzat, dacă este cazul.

(2) Atunci când vânzătorul nu cunoştea viciile bunului vândut şi s-a dispus una dintre măsurile prevăzute la art. 1.710 alin. (1) lit. c) şi d), el este obligat să restituie cumpărătorului doar preţul şi cheltuielile făcute cu prilejul vânzării, în tot sau în parte, după caz.

• **LPA.** *V. art. 121 LPA (supra, art. 1.710 NCC).*

Art. 1.713. Pierderea sau deteriorarea bunului. Pierderea sau deteriorarea bunului, chiar prin forţă majoră, nu îl împiedică pe cumpărător să obţină aplicarea măsurilor prevăzute la art. 1.710 alin. (1).

• LPA. *V. art. 121 LPA (supra, art. 1.710 NCC).*

Art. 1.714. Garanţia pentru lipsa calităţilor convenite. Dispoziţiile privitoare la garanţia contra viciilor ascunse se aplică şi atunci când bunul vândut nu corespunde calităţilor convenite de către părţi.

Art. 1.715. Garanţia în cazul vânzării după mostră sau model. În cazul vânzării după mostră sau model, vânzătorul garantează că bunul are calităţile mostrei sau modelului.

VI. Garanţia pentru buna funcţionare

Art. 1.716. Condiţiile garanţiei pentru buna funcţionare. (1) În afară de garanţia contra viciilor ascunse, vânzătorul care a garantat pentru un timp determinat buna funcţionare a bunului vândut este obligat, în cazul oricărei defecţiuni ivite înăuntrul termenului de garanţie, să repare bunul pe cheltuiala sa.

(2) Dacă reparaţia este imposibilă sau dacă durata acesteia depăşeşte timpul stabilit prin contract sau prin legea specială, vânzătorul este obligat să înlocuiască bunul vândut. În lipsa unui termen prevăzut în contract sau în legea specială, durata maximă a reparaţiei este de 15 zile de la data când cumpărătorul a solicitat repararea bunului.

(3) Dacă vânzătorul nu înlocuieşte bunul într-un termen rezonabil, potrivit cu împrejurările, el este obligat, la cererea cumpărătorului, să îi restituie preţul primit în schimbul înapoierii bunului.

Art. 1.717. Defecţiunea imputabilă cumpărătorului. Garanţia nu va fi datorată dacă vânzătorul dovedeşte că defecţiunea s-a produs din pricina modului nepotrivit în care cumpărătorul a folosit sau a păstrat bunul. Comportamentul cumpărătorului se apreciază şi luându-se în considerare instrucţiunile scrise care i-au fost comunicate de către vânzător.

• LPA. *Art. 122. Art. 1.717 NCC se aplică şi contractelor încheiate înainte de data intrării în vigoare a NCC, în cazul în care comportamentul cumpărătorului care pricinuieşte defecţiunea intervine după această dată.*

Art. 1.718. Comunicarea defecţiunii. (1) Sub sancţiunea decăderii din dreptul de garanţie, cumpărătorul trebuie să comunice defecţiunea înainte de împlinirea termenului de garanţie. Dacă această comunicare nu a putut fi făcută în termenul de garanţie, din motive obiective, cumpărătorul are obligaţia să comunice defecţiunea într-un termen rezonabil de la data expirării termenului de garanţie.

(2) Dispoziţiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător şi în cazul în care vânzătorul a garantat că bunul vândut va păstra un timp determinat anumite calităţi.

§6. Obligaţiile cumpărătorului

Art. 1.719. Plata preţului şi primirea bunului. Cumpărătorul are următoarele obligaţii principale:

a) să preia bunul vândut;

b) să plătească preţul vânzării.

Art. 1.720. Locul şi data plăţii preţului. (1) În lipsa unei stipulaţii contrare, cumpărătorul trebuie să plătească preţul la locul în care bunul se afla în momentul încheierii contractului şi de îndată ce proprietatea este transmisă.

(2) Dacă la data încheierii contractului bunurile se află în tranzit, în lipsa unei stipulaţii contrare, plata preţului se face la locul care rezultă din uzanţe sau, în lipsa acestora, la locul destinaţiei.

Art. 1.721. Dobânzi asupra preţului. În cazul în care nu s-a convenit altfel, cumpărătorul este ţinut să plătească dobânzi asupra preţului din ziua dobândirii proprietăţii, dacă bunul produce fructe civile sau naturale, ori din ziua predării, dacă bunul nu produce fructe, însă îi procură alte foloase.

Art. 1.722. Suspendarea plăţii preţului. (1) Cumpărătorul care află de existenţa unei cauze de evicţiune este îndreptăţit să suspende plata preţului până la încetarea tulburării sau până când vânzătorul oferă o garanţie corespunzătoare.

(2) Cumpărătorul nu poate suspenda plata preţului dacă a cunoscut pericolul evicţiunii în momentul încheierii contractului sau dacă în contract s-a prevăzut că plata se va face chiar în caz de tulburare.

Art. 1.723. Garantarea creanţei preţului. Pentru garantarea obligaţiei de plată a preţului, în cazurile prevăzute de lege vânzătorul beneficiază de un privilegiu sau, după caz, de o ipotecă legală asupra bunului vândut.

Art. 1.724. Sancţiunea neplăţii preţului. Când cumpărătorul nu a plătit, vânzătorul este îndreptăţit să obţină fie executarea silită a obligaţiei de plată, fie rezoluţiunea vânzării, precum şi, în ambele situaţii, daune-interese, dacă este cazul.

Art. 1.725. Punerea de drept în întârziere. (1) În cazul vânzării bunurilor mobile, cumpărătorul este de drept în întârziere cu privire la îndeplinirea obligaţiilor sale dacă, la scadenţă, nici nu a plătit preţul şi nici nu a preluat bunul.

(2) În cazul bunurilor mobile supuse deteriorării rapide sau deselor schimbări de valoare, cumpărătorul este de drept în întârziere în privinţa preluării lor, atunci când nu le-a preluat în termenul convenit, chiar dacă preţul a fost plătit, sau atunci când a solicitat predarea, fără să fi plătit preţul.

Art. 1.726. Executarea directă. (1) Când cumpărătorul unui bun mobil nu îşi îndeplineşte obligaţia de preluare sau de plată, vânzătorul are facultatea de a depune lucrul vândut într-un depozit, la dispoziţia şi pe cheltuiala cumpărătorului, sau de a-l vinde.

(2) Vânzarea se va face prin licitaţie publică sau chiar pe preţul curent, dacă lucrul are un preţ la bursă sau în târg ori stabilit de lege, de către o persoană autorizată de lege pentru asemenea acte şi cu dreptul pentru vânzător la plata diferenţei dintre preţul convenit la prima vânzare şi cel efectiv obţinut, precum şi la daune-interese.

(3) Dacă vânzarea are ca obiect bunuri fungibile supuse unui preţ curent în sensul alin. (2), iar contractul nu a fost executat din culpa vânzătorului, cumpărătorul are dreptul de a cumpăra bunuri de acelaşi gen pe cheltuiala vânzătorului, prin intermediul unei persoane autorizate.

(4) Cumpărătorul are dreptul de a pretinde diferenţa dintre suma ce reprezintă cheltuielile achiziţionării bunurilor şi preţul convenit cu vânzătorul, precum şi la daune-interese, dacă este cazul.

(5) Partea care va exercita dreptul prevăzut de prezentul articol are obligaţia de a încunoştinţa de îndată cealaltă parte despre aceasta.

Art. 1.727. Restituirea bunului mobil. (1) Atunci când vânzarea s-a făcut fără termen de plată, iar cumpărătorul nu a plătit preţul, vânzătorul poate ca, în cel mult 15 zile de la data predării, să declare rezoluţiunea fără punere în întârziere şi să ceară restituirea bunului mobil vândut, cât timp bunul este încă în posesia cumpărătorului şi nu a suferit transformări.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), dacă acţiunea în restituire nu a fost introdusă în condiţiile stabilite de acesta, vânzătorul nu mai poate opune celorlalţi creditori ai cumpărătorului efectele rezoluţiunii ulterioare a contractului pentru neplata preţului. Dispoziţiile art. 1.648 sau ale art. 1.649, după caz, rămân aplicabile.

Art. 1.728. Punerea de drept în întârziere. Atunci când vânzarea are ca obiect un bun imobil şi s-a stipulat că în cazul în care nu se plăteşte preţul la termenul convenit cumpărătorul este de drept în întârziere, acesta din urmă poate să plătească şi după expirarea termenului cât timp nu a primit declaraţia de rezoluţiune din partea vânzătorului.

Art. 1.729. Efectele rezoluţiunii faţă de terţi. Rezoluţiunea vânzării unui imobil are efecte faţă de terţi în condiţiile stabilite la art. 909 şi 910.

§7. Dreptul de preempţiune

• LPA. *Art. 123. (1) De la data intrării în vigoare a NCC, prev. ref. dreptul de preempţiune cuprinse în legile speciale aflate în vigoare la această dată se completează cu art. 1.730-1.740 NCC. (2) Pentru dreptul de preempţiune creat prin convenţie, art. 1.730-1.740 NCC se aplică numai în situaţia în care convenţia a fost încheiată după intrarea în vigoare a NCC. (3) Dreptul de preempţiune prevăz la alin. (1) şi (2) este supus art. 1.730-1.740 NCC numai cu privire la contractele de vânzare încheiate după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 1.730. Noţiune şi domeniu. (1) În condiţiile stabilite prin lege sau contract, titularul dreptului de preempţiune, numit preemptor, poate să cumpere cu prioritate un bun.

(2) Dispoziţiile prezentului cod privitoare la dreptul de preempţiune sunt aplicabile numai dacă prin lege sau contract nu se stabileşte altfel.

(3) Titularul dreptului de preempţiune care a respins o ofertă de vânzare nu îşi mai poate exercita acest drept cu privire la contractul ce i-a fost propus. Oferta se consideră respinsă dacă nu a fost acceptată în termen de cel mult 10 zile, în cazul vânzării de bunuri mobile, sau de cel mult 30 de zile, în cazul vânzării de bunuri imobile. În ambele cazuri, termenul curge de la comunicarea ofertei către preemptor.

Art. 1.731. Vânzarea către un terţ a bunurilor supuse preempţiunii. Vânzarea bunului cu privire la care există un drept de preempţiune legal sau convenţional se poate face către un terţ numai sub condiţia suspensivă a neexercitării dreptului de preempţiune de către preemptor.

Art. 1.732. Condiţiile exercitării dreptului de preempţiune. (1) Vânzătorul este obligat să notifice de îndată preemptorului cuprinsul contractului încheiat cu un terţ. Notificarea poate fi făcută şi de acesta din urmă.

(2) Această notificare va cuprinde numele şi prenumele vânzătorului, descrierea bunului, sarcinile care îl grevează, termenii şi condiţiile vânzării, precum şi locul unde este situat bunul.

(3) Preemptorul îşi poate exercita dreptul prin comunicarea către vânzător a acordului său de a încheia contractul de vânzare, însoţită de consemnarea preţului la dispoziţia vânzătorului.

(4) Dreptul de preempţiune se exercită, în cazul vânzării de bunuri mobile, în termen de cel mult 10 zile, iar în cazul vânzării de bunuri imobile, în termen de cel mult 30 de zile. În ambele cazuri, termenul curge de la comunicarea către preemptor a notificării prevăzute la alin. (1).

Art. 1.733. Efectele exercitării preempţiunii. (1) Prin exercitarea preempţiunii, contractul de vânzare se consideră încheiat între preemptor şi vânzător în condiţiile cuprinse în contractul încheiat cu terţul, iar acest din urmă contract se desfiinţează retroactiv. Cu toate acestea, vânzătorul răspunde faţă de terţul de bună-credinţă pentru evicţiunea ce rezultă din exercitarea preempţiunii.

(2) Clauzele contractului încheiat cu terţul având drept scop să împiedice exercitarea dreptului de preempţiune nu produc efecte faţă de preemptor.

Art. 1.734. Concursul dintre preemptori. (1) În cazul în care mai mulţi titulari şi-au exercitat preempţiunea asupra aceluiaşi bun, contractul de vânzare se consideră încheiat:

a) cu titularul dreptului legal de preempţiune, atunci când se află în concurs cu titulari ai unor drepturi convenţionale de preempţiune;

b) cu titularul dreptului legal de preempţiune ales de vânzător, când se află în concurs cu alţi titulari ai unor drepturi legale de preempţiune;

c) dacă bunul este imobil, cu titularul dreptului convenţional de preempţiune care a fost mai întâi înscris în cartea funciară, atunci când acesta se află în concurs cu alţi titulari ai unor drepturi convenţionale de preempţiune;

d) dacă bunul este mobil, cu titularul dreptului convenţional de preempţiune având data certă cea mai veche, atunci când acesta se află în concurs cu alţi titulari ai unor drepturi convenţionale de preempţiune.

(2) Orice clauză care contravine prevederilor alin. (1) este considerată nescrisă.

• **LPA.** *Art. 125. Dacă legea nu prevede altfel, art. 1.734 NCC se aplică şi drepturilor de preempţiune izvorâte din contracte încheiate înainte de intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 1.735. Pluralitate de bunuri vândute. (1) Atunci când preempţiunea se exercită în privinţa unui bun cumpărat de terţ împreună cu alte bunuri pentru un singur preţ, vânzătorul poate pretinde de la preemptor numai o parte proporţională din acest preţ.

(2) În cazul în care s-au vândut şi alte bunuri decât acela supus preempţiunii, dar care nu puteau fi despărţite de acesta fără să îl fi păgubit pe vânzător, exercitarea dreptului de preempţiune nu se poate face decât dacă preemptorul consemnează preţul stabilit pentru toate bunurile vândute.

Art. 1.736. Scadenţa obligaţiei de plată a preţului. Atunci când în contractul încheiat cu terţul s-au acordat termene de plată a preţului, preemptorul nu se poate prevala de aceste termene.

Art. 1.737. Notarea dreptului de preempţiune asupra unui imobil. (1) Dreptul convenţional de preempţiune în legătură cu un imobil se notează în cartea funciară.

(2) Dacă o asemenea notare a fost făcută, acordul preemptorului nu este necesar pentru ca acela care a cumpărat sub condiţie suspensivă să îşi poată înscrie dreptul în cartea funciară, în temeiul contractului de vânzare încheiat cu proprietarul. Înscrierea se face sub condiţia suspensivă ca, în termen de 30 de zile de la comunicarea încheierii prin care s-a dispus înscrierea, preemptorul să nu notifice biroului de carte funciară dovada consemnării preţului la dispoziţia vânzătorului.

(3) Notificarea făcută în termen biroului de carte funciară înlocuieşte comunicarea prevăzută la art. 1.732 alin. (3) şi are aceleaşi efecte. În temeiul acestei notificări, preemptorul poate cere radierea din cartea funciară a dreptului terţului şi înscrierea dreptului său.

(4) Dacă preemptorul nu a făcut notificarea în termen, dreptul de preempţiune se stinge şi se radiază din oficiu din cartea funciară.

Art. 1.738. Exercitarea dreptului de preempţiune în cadrul executării silite. În cazul în care bunul face obiectul urmăririi silite sau este scos la vânzare silită cu autorizarea judecătorului-sindic, dreptul de preempţiune se exercită în condiţiile prevăzute de Codul de procedură civilă.

Art. 1.739. Caractere ale dreptului de preempţiune. Dreptul de preempţiune este indivizibil şi nu se poate ceda.

Art. 1.740. Stingerea dreptului convenţional de preempţiune. Dreptul convenţional de preempţiune se stinge prin moartea preemptorului, cu excepţia situaţiei în care a fost constituit pe un anume termen. În acest din urmă caz, termenul se reduce la 5 ani de la data constituirii, dacă a fost stipulat un termen mai lung.

Secţiunea a 2-a
Vânzarea bunurilor imobile

§1. Reguli speciale aplicabile vânzării imobilelor

Art. 1.741. Vânzarea imobilelor fără indicarea suprafeţei. Atunci când se vinde un imobil determinat, fără indicarea suprafeţei, pentru un preţ total, nici cumpărătorul şi nici vânzătorul nu pot cere rezoluţiunea ori modificarea preţului pe motiv că suprafaţa este mai mică ori mai mare decât au crezut.

Art. 1.742. Vânzarea unei suprafeţe dintr-un teren mai mare. Atunci când se vinde, cu un anumit preţ pe unitatea de măsură, o anumită suprafaţă dintr-un teren mai mare, a cărei întindere sau amplasare nu este determinată, cumpărătorul poate cere strămutarea proprietăţii numai după măsurarea şi delimitarea suprafeţei vândute.

Art. 1.743. Vânzarea unui imobil determinat cu indicarea suprafeţei. (1) Dacă, în vânzarea unui imobil cu indicarea suprafeţei şi a preţului pe unitatea de măsură, suprafaţa reală este mai mică decât cea indicată în contract, cumpărătorul poate cere vânzătorului să îi dea suprafaţa convenită. Atunci când cumpărătorul nu cere sau vânzătorul nu poate să transmită această suprafaţă, cumpărătorul poate obţine fie reducerea corespunzătoare a preţului, fie rezoluţiunea contractului dacă, din

cauza diferenţei de suprafaţă, bunul nu mai poate fi folosit în scopul pentru care a fost cumpărat.

(2) Dacă însă suprafaţa reală se dovedeşte a fi mai mare decât cea stipulată, iar excedentul depăşeşte a douăzecea parte din suprafaţa convenită, cumpărătorul va plăti suplimentul de preţ corespunzător sau va putea obţine rezoluţiunea contractului. Atunci când însă excedentul nu depăşeşte a douăzecea parte din suprafaţa convenită, cumpărătorul nu poate obţine rezoluţiunea, dar nici nu este dator să plătească preţul excedentului.

Art. 1.744. Termenul de exercitare a acţiunii estimatorii sau în rezoluţiune. Acţiunea vânzătorului pentru suplimentul de preţ şi aceea a cumpărătorului pentru reducerea preţului sau pentru rezoluţiunea contractului trebuie să fie intentate, sub sancţiunea decăderii din drept, în termen de un an de la încheierea contractului, afară de cazul în care părţile au fixat o dată pentru măsurarea imobilului, caz în care termenul de un an curge de la acea dată.

Art. 1.745. Vânzarea a două fonduri cu precizarea întinderii fiecăruia. Când prin acelaşi contract s-au vândut două fonduri cu precizarea întinderii fiecăruia şi pentru un singur preţ, dacă întinderea unuia este mai mare, iar a celuilalt mai mică, se va face compensaţia între valoarea surplusului şi valoarea lipsei, iar acţiunea, fie pentru suplimentul de preţ, fie pentru scăderea sa, nu poate fi introdusă decât potrivit regulilor prevăzute la art. 1.743 şi 1.744. Rezoluţiunea contractului este supusă în acest caz dreptului comun.

§2. Vânzarea terenurilor forestiere

Art. 1.746. Vânzarea terenurilor forestiere. Terenurile din fondul forestier aflate în proprietate privată se pot vinde cu respectarea, în ordine, a dreptului de preempţiune al coproprietarilor sau vecinilor.

• **LPA.** *Art. 123¹. În vederea aplic. art. 1.746 NCC, numai vecinii care sunt proprietari de fond forestier beneficiază de dreptul de preempţiune.*

Secţiunea a 3-a
Vânzarea moştenirii

Art. 1.747. Noţiune şi formă. (1) În sensul prezentei secţiuni, prin moştenire se înţelege dreptul de a culege o moştenire deschisă sau o cotă din aceasta.

(2) Sub sancţiunea nulităţii absolute a contractului, vânzarea unei moşteniri se încheie în formă autentică.

Art. 1.748. Garanţia. Dacă nu specifică bunurile asupra cărora se întind drepturile sale, vânzătorul unei moşteniri garantează numai calitatea sa de moştenitor, afară de cazul când părţile au înlăturat expres şi această garanţie.

Art. 1.749. Obligaţiile vânzătorului. Dacă nu s-a convenit altfel, vânzătorul este obligat să remită cumpărătorului toate fructele pe care le-a cules şi toate plăţile primite pentru creanţele moştenirii până la momentul încheierii contractului, preţul bunurilor vândute din moştenire şi orice bun care înlocuieşte un bun al moştenirii.

Art. 1.750. Obligaţiile cumpărătorului. Dacă nu s-a convenit altfel, cumpărătorul este ţinut să ramburseze vânzătorului sumele plătite de acesta din urmă pentru

datoriile şi sarcinile moştenirii, precum şi sumele pe care moştenirea i le datorează acestuia din urmă.

Art. 1.751. Răspunderea pentru datoriile moştenirii. Vânzătorul rămâne răspunzător pentru datoriile moştenirii vândute.

Art. 1.752. Bunurile de familie. (1) Înscrisurile sau portretele de familie, decoraţiile sau alte asemenea bunuri, care nu au valoare patrimonială însemnată, dar care au pentru vânzător o valoare afectivă, se prezumă a nu fi cuprinse în moştenirea vândută.

(2) Dacă aceste bunuri au valoare patrimonială însemnată, vânzătorul care nu şi le-a rezervat expres datorează cumpărătorului preţul lor la data vânzării.

Art. 1.753. Formalităţi de publicitate. (1) Cumpărătorul unei moşteniri nu dobândeşte drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în moştenire decât potrivit regulilor privitoare la cartea funciară.

(2) El nu poate opune terţelor persoane dobândirea altor drepturi cuprinse în moştenire decât dacă a îndeplinit formalităţile cerute de lege pentru a face opozabilă dobândirea fiecăruia dintre aceste drepturi.

Art. 1.754. Alte forme de înstrăinare a moştenirii. Dispoziţiile prezentei secţiuni se aplică şi altor forme de înstrăinare, fie cu titlu oneros, fie cu titlu gratuit, a unei moşteniri. În privinţa înstrăinărilor cu titlu gratuit se aplică în mod corespunzător şi dispoziţiile privitoare la donaţii.

Secţiunea a 4-a
Alte varietăţi de vânzare

§1. Vânzarea cu plata preţului în rate şi rezerva proprietăţii

Art. 1.755. Rezerva proprietăţii şi riscurile. Atunci când, într-o vânzare cu plata preţului în rate, obligaţia de plată este garantată cu rezerva dreptului de proprietate, cumpărătorul dobândeşte dreptul de proprietate la data achitării ultimei rate din preţ; riscul bunului este însă transferat cumpărătorului de la momentul predării acestuia.

Art. 1.756. Neplata unei singure rate din preţ. În lipsa unei înţelegeri contrare, neplata unei singure rate, care nu este mai mare de o optime din preţ, nu dă dreptul la rezoluţiunea contractului, iar cumpărătorul păstrează beneficiul termenului pentru ratele succesive.

Art. 1.757. Rezoluţiunea contractului. (1) Când a obţinut rezoluţiunea contractului pentru neplata preţului, vânzătorul este ţinut să restituie toate sumele primite, dar este îndreptăţit să reţină, pe lângă alte daune-interese, o compensaţie echitabilă pentru folosirea bunului de către cumpărător.

(2) Atunci când s-a convenit ca sumele încasate cu titlu de rate să rămână, în tot sau în parte, dobândite de vânzător, instanţa va putea totuşi reduce aceste sume, aplicându-se în mod corespunzător dispoziţiile referitoare la reducerea de către instanţă a cuantumului clauzei penale.

(3) Prevederile alin. (2) se aplică şi în cazul contractului de leasing, precum şi al celui de locaţiune, dacă, în acest ultim caz, se convine ca la încetarea contractului proprietatea bunului să poată fi dobândită de locatar după plata sumelor convenite.

§2. Vânzarea cu opţiune de răscumpărare

Art. 1.758. Noţiune şi condiţii. (1) Vânzarea cu opţiune de răscumpărare este o vânzare afectată de condiţie rezolutorie prin care vânzătorul îşi rezervă dreptul de a răscumpăra bunul sau dreptul transmis cumpărătorului.

(2) Opţiunea de răscumpărare nu poate fi stipulată pentru un termen mai mare de 5 ani. Dacă s-a stabilit un termen mai mare, acesta se reduce de drept la 5 ani.

Art. 1.759. Exercitarea opţiunii. (1) Exercitarea opţiunii de răscumpărare de către vânzător se poate face numai dacă acesta restituie cumpărătorului preţul primit şi cheltuielile pentru încheierea contractului de vânzare şi realizarea formalităţilor de publicitate.

(2) Exercitarea opţiunii îl obligă pe vânzător la restituirea către cumpărător a cheltuielilor pentru ridicarea şi transportul bunului, a cheltuielilor necesare, precum şi a celor utile, însă în acest din urmă caz numai în limita sporului de valoare.

(3) În cazul în care vânzătorul nu exercită opţiunea în termenul stabilit, condiţia rezolutorie care afecta vânzarea este considerată a nu se fi îndeplinit, iar dreptul cumpărătorului se consolidează.

Art. 1.760. Efecte. (1) Efectele vânzării cu opţiune de răscumpărare se stabilesc potrivit dispoziţiilor privitoare la condiţia rezolutorie, care se aplică în mod corespunzător. Cu toate acestea, vânzătorul este ţinut de locaţiunile încheiate de cumpărător înaintea exercitării opţiunii, dacă au fost supuse formalităţilor de publicitate, dar nu mai mult de 3 ani din momentul exercitării.

(2) Vânzătorul care intenţionează să exercite opţiunea de răscumpărare trebuie să îi notifice pe cumpărător, precum şi pe orice subdobânditor căruia dreptul de opţiune îi este opozabil şi faţă de care doreşte să îşi exercite acest drept.

(3) În termen de o lună de la data notificării, vânzătorul trebuie să consemneze sumele menţionate la art. 1.759 alin. (1), la dispoziţia cumpărătorului sau, după caz, a terţului subdobânditor, sub sancţiunea decăderii din dreptul de a exercita opţiunea de răscumpărare.

Art. 1.761. Bunul nepartajat. (1) În cazul vânzării cu opţiune de răscumpărare ce are ca obiect o cotă dintr-un bun, partajul trebuie cerut şi în raport cu vânzătorul dacă acesta nu şi-a exercitat încă opţiunea.

(2) Vânzătorul care nu şi-a exercitat opţiunea de răscumpărare în cadrul partajului decade din dreptul de opţiune, chiar şi atunci când bunul este atribuit, în tot sau în parte, cumpărătorului.

Art. 1.762. Sancţiune. (1) În cazul în care diferenţa dintre preţul răscumpărării şi preţul plătit pentru vânzare depăşeşte nivelul maxim stabilit de lege pentru dobânzi, preţul răscumpărării va fi redus la preţul plătit pentru vânzare.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică şi vânzărilor în care vânzătorul se obligă să răscumpere bunul vândut.

Capitolul II
Contractul de schimb

Art. 1.763. Noţiune. Schimbul este contractul prin care fiecare dintre părţi, denumite copermutanţi, transmite sau, după caz, se obligă să transmită un bun pentru a dobândi un altul.

Art. 1.764. Aplicabilitatea dispoziţiilor de la vânzare. (1) Dispoziţiile privitoare la vânzare se aplică, în mod corespunzător, şi schimbului.

(2) Fiecare dintre părţi este considerată vânzător, în ceea ce priveşte bunul pe care îl înstrăinează, şi cumpărător, în ceea ce priveşte bunul pe care îl dobândeşte.

Art. 1.765. Cheltuielile schimbului. În lipsă de stipulaţie contrară, părţile suportă în mod egal cheltuielile pentru încheierea contractului de schimb.

Capitolul III
Contractul de furnizare

Art. 1.766. Noţiune. (1) Contractul de furnizare este acela prin care o parte, denumită furnizor, se obligă să transmită proprietatea asupra unei cantităţi determinate de bunuri şi să le predea, la unul sau mai multe termene ulterioare încheierii contractului ori în mod continuu, sau să presteze anumite servicii, la unul sau mai multe termene ulterioare ori în mod continuu, iar cealaltă parte, denumită beneficiar, se obligă să preia bunurile sau să primească prestarea serviciilor şi să plătească preţul lor.

(2) În cazul furnizării de bunuri, ca accesoriu al obligaţiei principale, furnizorul se poate obliga să presteze beneficiarului acele servicii necesare pentru furnizarea bunurilor.

(3) Dacă prin acelaşi contract se convin atât vânzarea unor bunuri, cât şi furnizarea unor bunuri sau servicii, atunci contractul va fi calificat în funcţie de obligaţia caracteristică şi cea accesorie.

Art. 1.767. Transmiterea dreptului de proprietate. Preluarea şi predarea bunurilor. (1) Proprietatea asupra bunurilor se transferă de la furnizor la beneficiar în momentul predării acestora. Beneficiarul are obligaţia să preia bunurile la termenele şi în condiţiile prevăzute în contract.

(2) Preluarea bunurilor se face prin recepţia de către beneficiar, ocazie cu care se identifică şi se constată cantitatea şi calitatea acestora.

(3) Când expedierea produselor este în seama furnizorului, produsele recepţionate sunt socotite predate beneficiarului pe data predării lor către cărăuş.

Art. 1.768. Preţul produselor sau serviciilor. (1) Preţul datorat de beneficiar este cel prevăzut în contract sau în lege.

(2) Dacă în cursul executării contractului se modifică reglementarea legală a preţului sau mecanismului de determinare a acestuia, între părţi va continua să se aplice preţul sau mecanismul de determinare a acestuia stabilit iniţial în contract, dacă legea nu prevede expres contrariul.

(3) Dacă legea prevede expres că preţul sau modalitatea de determinare pe care le stabileşte se va aplica şi contractelor în curs, fiecare dintre părţi poate denunţa contractul în 30 de zile de la data intrării în vigoare a legii. Pe durata celor 30 de zile părţile vor aplica preţul stabilit prin contract.

Art. 1.769. Subcontractarea. (1) Furnizorul poate subcontracta furnizarea bunurilor sau serviciilor către o terţă persoană, cu excepţia cazurilor în care contractul are un caracter strict personal sau natura contractului nu permite.

(2) Există subcontractare ori de câte ori produsul sau serviciul care face obiectul contractului de furnizare este în fapt furnizat, în tot sau în parte, de către un terţ cu care furnizorul a subcontractat în acest scop.

Art. 1.770. Răspunderea furnizorului principal. Dreptul de regres al acestuia. În cazul subcontractării, executarea contractului de furnizare rămâne sub supravegherea furnizorului şi acesta răspunde faţă de beneficiar pentru calitatea produselor şi a serviciilor furnizate de terţul subcontractant, având însă drept de regres împotriva acestuia.

Art. 1.771. Aplicabilitatea dispoziţiilor de la vânzare. Dispoziţiile prezentului capitol se întregesc, în mod corespunzător, cu dispoziţiile privitoare la contractul de vânzare, în măsura în care nu este prevăzută o reglementare specială pentru contractul de furnizare.

Capitolul IV
Contractul de report

• LPA. *Art. 126. Contractul de report este supus legii în vigoare la data încheierii sale prin remiterea titlurilor către reportat.*

Art. 1.772. Noţiune. (1) Contractul de report este acela prin care reportatorul cumpără de la reportat cu plata imediată titluri de credit şi valori mobiliare circulând în comerţ şi se obligă, în acelaşi timp, să revândă reportatului titluri sau valori mobiliare de aceeaşi specie, la o anumită scadenţă, în schimbul unei sume determinate.

(2) Contractul de report se încheie prin remiterea titlurilor sau valorilor mobiliare, iar dacă acestea sunt nominative, prin îndeplinirea formalităţilor necesare pentru transmiterea lor.

• LPA. *Art. 127. Formalităţile pentru transferul titlurilor sau al valorilor mobiliare se îndeplinesc conform legii în vigoare la data transferului, indiferent de legea care guvernează contractul de report.*

Art. 1.773. Drepturi accesorii. În lipsă de stipulaţie contrară, drepturile accesorii conferite de titlurile şi valorile mobiliare date în report, precum dobânzile şi dividendele ajunse la scadenţă în timpul duratei reportului, se cuvin reportatorului.

Art. 1.774. Obligaţia reportatorului de a exercita opţiunea. (1) Reportatorul este obligat să exercite opţiunea pe seama reportatului în timpul reportului, dacă titlurile acordă un asemenea drept, în condiţiile legii speciale.

(2) Reportatul trebuie să pună la dispoziţia reportatorului fondurile necesare, cu cel puţin 3 zile înainte de scadenţa termenului de opţiune. Dacă reportatul nu îndeplineşte această obligaţie, reportatorul trebuie să vândă dreptul de opţiune în numele şi pe seama reportatului.

Art. 1.775. Efectuarea de vărsăminte asupra titlurilor. Dacă în timpul reportului urmează a se efectua vărsăminte în contul titlurilor şi valorilor mobiliare care fac obiectul reportului, reportatul trebuie să pună la dispoziţia reportatorului sumele necesare, cu cel puţin 3 zile înainte de scadenţa vărsămintelor. În caz contrar, reportatorul poate proceda la lichidarea silită a contractului.

Art. 1.776. Lichidarea reportului. Lichidarea diferenţelor şi reînnoirea reportului. (1) Lichidarea reportului se va face înăuntrul celei de a doua zile de lucru ce urmează scadenţei.

(2) Dacă la scadenţa termenului reportului părţile lichidează diferenţele, făcând plata, şi reînnoiesc reportul asupra unor titluri sau valori mobiliare ce diferă prin calitatea sau specia lor ori pe un alt preţ, atunci se consideră că părţile au încheiat un nou contract.

Capitolul V
Contractul de locaţiune

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

§1. Cuprinsul contractului

Art. 1.777. Noţiune. Locaţiunea este contractul prin care o parte, numită locator, se obligă să asigure celeilalte părţi, numite locatar, folosinţa unui bun pentru o anumită perioadă, în schimbul unui preţ, denumit chirie.

Art. 1.778. Felurile locaţiunii. (1) Locaţiunea bunurilor imobile şi aceea a bunurilor mobile se numeşte închiriere, iar locaţiunea bunurilor agricole poartă denumirea de arendare.

(2) Dispoziţiile prezentei secţiuni sunt aplicabile, în mod corespunzător, închirierii locuinţelor şi arendării, dacă sunt compatibile cu regulile particulare prevăzute pentru aceste contracte.

(3) Locaţiunea spaţiilor destinate exercitării activităţii unui profesionist este supusă prevederilor prezentei secţiuni, precum şi dispoziţiilor art. 1.824 şi 1.828-1.831.

Art. 1.779. Bunurile ce pot face obiectul locaţiunii. Toate bunurile, atât mobile cât şi imobile, pot face obiectul locaţiunii, dacă dintr-o prevedere legală sau din natura lor nu rezultă contrariul.

Art. 1.780. Preţul locaţiunii. (1) Chiria poate consta într-o sumă de bani sau în orice alte bunuri sau prestaţii.

(2) Dispoziţiile privitoare la stabilirea preţului vânzării sunt aplicabile, în mod corespunzător, şi chiriei.

Art. 1.781. Încheierea contractului de locaţiune. Contractul de locaţiune se consideră încheiat îndată ce părţile au convenit asupra bunului şi preţului.

Art. 1.782. Locaţiuni succesive. În situaţia unor locaţiuni succesive ale căror perioade se suprapun fie şi parţial, conflictul dintre locatari se rezolvă:

a) în cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, în favoarea locatarului care şi-a notat dreptul în cartea funciară, dispoziţiile art. 902 alin. (1) aplicându-se în mod corespunzător;

b) în cazul mobilelor supuse unor formalităţi de publicitate, în favoarea locatarului care a îndeplinit cel dintâi aceste formalităţi;

c) în cazul celorlalte bunuri, în favoarea locatarului care a intrat cel dintâi în folosinţa bunului, dispoziţiile art. 1.275 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 1.783. Durata maximă a locaţiunii. Locaţiunile nu se pot încheia pentru o perioadă mai mare de 49 de ani. Dacă părţile stipulează un termen mai lung, acesta se reduce de drept la 49 de ani.

Art. 1.784. Incapacităţi. (1) Dispoziţiile privitoare la incapacităţile prevăzute la art. 1.654 şi 1.655 sunt aplicabile, în mod corespunzător, şi locaţiunii.

(2) De asemenea, sunt aplicabile, prin analogie, şi dispoziţiile art. 1.653, inclusiv atunci când există litigiu cu privire la dreptul de proprietate asupra bunului ce urmează a face obiectul locaţiunii.

(3) Dacă legea nu dispune altfel, locaţiunile încheiate de persoanele care, potrivit legii, nu pot face decât acte de administrare nu vor depăşi 5 ani.

Art. 1.785. Locaţiunea fără durată determinată. Dacă în contract părţile nu au arătat durata locaţiunii, fără a-şi fi dorit să contracteze pe o durată nedeterminată, în lipsa uzanţelor, locaţiunea se consideră încheiată:

a) pentru un an, în cazul locuinţelor nemobilate sau spaţiilor pentru exercitarea activităţii unui profesionist;

b) pe durata corespunzătoare unităţii de timp pentru care s-a calculat chiria, în cazul bunurilor mobile ori în acela al camerelor sau apartamentelor mobilate;

c) pe durata locaţiunii imobilului, în cazul bunurilor mobile puse la dispoziţia locatarului pentru folosinţa unui imobil.

§2. Obligaţiile locatorului

Art. 1.786. Obligaţiile principale ale locatorului. Locatorul este ţinut, chiar fără vreo stipulaţie expresă:

a) să predea locatarului bunul dat în locaţiune;

b) să menţină bunul în stare corespunzătoare de folosinţă pe toată durata locaţiunii;

c) să asigure locatarului liniştita şi utila folosinţă a bunului pe tot timpul locaţiunii.

Art. 1.787. Predarea bunului. Locatorul este obligat să predea bunul împreună cu toate accesoriile sale în stare corespunzătoare utilizării acestuia.

Art. 1.788. Sarcina reparaţiilor. (1) Locatorul este obligat să efectueze toate reparaţiile care sunt necesare pentru a menţine bunul în stare corespunzătoare de întrebuinţare pe toată durata locaţiunii, conform destinaţiei stabilite potrivit art. 1.799.

(2) Sunt în sarcina locatarului reparaţiile locative, a căror necesitate rezultă din folosinţa obişnuită a bunului.

(3) Dacă, după încheierea contractului, se iveşte nevoia unor reparaţii care sunt în sarcina locatorului, iar acesta din urmă, deşi încunoştinţat, nu începe să ia de îndată măsurile necesare, reparaţiile pot fi făcute de locatar. În acest caz, locatorul este dator să plătească, în afara sumelor avansate de locatar, dobânzi socotite de la data efectuării cheltuielilor.

(4) În caz de urgenţă, locatarul îl poate înştiinţa pe locator şi după începerea reparaţiilor, dobânzile la sumele avansate neputând curge decât de la data înştiinţării.

Art. 1.789. Asigurarea folosinţei. Locatorul este obligat să întreprindă tot ceea ce este necesar pentru a asigura în mod constant locatarului folosinţa liniştită şi utilă a bunului, fiind dator să se abţină de la orice fapt care ar împiedica, diminua sau stânjeni o asemenea folosinţă.

Art. 1.790. Garanţia contra viciilor. (1) Locatorul garantează contra tuturor viciilor lucrului care împiedică sau micşorează folosirea lui, chiar dacă nu le-a cunoscut la

încheierea contractului şi fără a ţine seama dacă ele existau dinainte ori au survenit în cursul locaţiunii.

(2) Locatorul nu răspunde pentru viciile care erau aparente la data încheierii contractului şi pe care locatarul nu le-a reclamat în condiţiile art. 1.690 alin. (3). Locatorul poate fi obligat la despăgubiri pentru prejudiciile pe care viciile aparente le cauzează vieţii, sănătăţii sau integrităţii corporale a locatarului.

Art. 1.791. Efectele garanţiei contra viciilor. (1) Dacă locatorul nu înlătură viciile în cel mai scurt termen, locatarul are dreptul la o scădere proporţională a chiriei. În cazul în care viciile sunt atât de grave încât, dacă le-ar fi cunoscut, locatarul nu ar fi luat bunul în locaţiune, el poate rezilia contractul, în condiţiile legii.

(2) Atunci când aceste vicii aduc vreun prejudiciu locatarului, locatorul poate fi obligat şi la daune-interese, în afară de cazul când dovedeşte că nu le-a cunoscut şi că, potrivit împrejurărilor, nu era dator să le cunoască.

Art. 1.792. Garanţia pentru lipsa calităţilor convenite. Dispoziţiile privitoare la garanţia contra viciilor ascunse se aplică şi atunci când bunul dat în locaţiune nu corespunde calităţilor convenite de către părţi.

Art. 1.793. Tulburările de fapt. Locatorul nu este ţinut să îl garanteze pe locatar de tulburarea cauzată prin fapta unui terţ care nu pretinde vreun drept asupra bunului, afară numai dacă tulburările începute înaintea predării bunului îl împiedică pe locatar să îl preia, caz în care dispoziţiile art. 1.794 alin. (2) sunt aplicabile.

Art. 1.794. Tulburările de drept. (1) Dacă un terţ pretinde vreun drept asupra bunului dat în locaţiune, locatorul este dator să îl apere pe locatar chiar şi în lipsa unei tulburări de fapt. Dacă locatarul este lipsit în tot sau în parte de folosinţa bunului, locatorul trebuie să îl despăgubească pentru toate prejudiciile suferite din această cauză.

(2) Indiferent de gravitatea tulburării, dacă i-a comunicat-o locatorului, fără ca acesta să o înlăture de îndată, locatarul poate cere o scădere proporţională a chiriei. Dacă tulburarea este atât de gravă încât, dacă ar fi cunoscut-o, locatarul nu ar fi contractat, el poate rezilia contractul în condiţiile legii.

(3) Locatarul care, la încheierea contractului, cunoştea cauza de evicţiune nu are dreptul la daune-interese.

Art. 1.795. Introducerea în proces a locatorului. (1) Dacă locatarul este chemat în judecată de un terţ care pretinde un drept asupra bunului închiriat, inclusiv un drept de servitute, şi există riscul pierderii, în tot sau în parte, a folosinţei bunului, el are dreptul să ceară introducerea în proces a locatorului, în condiţiile Codului de procedură civilă.

(2) Locatarul va fi ţinut să îl despăgubească pe locator de toate prejudiciile suferite ca urmare a necomunicării tulburării de către locatar. El nu va fi însă ţinut la despăgubiri dacă dovedeşte că locatorul nu ar fi avut câştig de cauză sau că, având cunoştinţă de tulburare, nu a acţionat.

§3. Obligaţiile locatarului

Art. 1.796. Obligaţiile principale. Locatarul are următoarele obligaţii principale:

a) să ia în primire bunul dat în locaţiune;

b) să plătească chiria în cuantumul şi la termenul stabilite prin contract;
c) să folosească bunul cu prudenţă şi diligenţă;
d) să restituie bunul la încetarea, din orice cauză, a contractului de locaţiune.

Art. 1.797. Data plăţii chiriei. (1) În lipsă de stipulaţie contrară, locatarul este obligat să plătească chiria la termenele stabilite potrivit uzanţelor.

(2) Dacă nu există uzanţe şi în lipsa unei stipulaţii contrare, chiria se plăteşte după cum urmează:

a) în avans pentru toată durata contractului, dacă aceasta nu depăşeşte o lună;
b) în prima zi lucrătoare a fiecărei luni, dacă durata locaţiunii este mai mare de o lună, dar mai mică de un an;
c) în prima zi lucrătoare a fiecărui trimestru, dacă durata locaţiunii este de cel puţin un an.

Art. 1.798. Caracterul executoriu. Contractele de locaţiune încheiate prin înscris sub semnătură privată care au fost înregistrate la organele fiscale, precum şi cele încheiate în formă autentică constituie titluri executorii pentru plata chiriei la termenele şi în modalităţile stabilite în contract sau, în lipsa acestora, prin lege.

Art. 1.799. Obligaţiile privind folosirea bunului. Locatarul este obligat să folosească bunul luat în locaţiune cu prudenţă şi diligenţă, potrivit destinaţiei stabilite prin contract sau, în lipsă, potrivit celei prezumate după anumite împrejurări, cum ar fi natura bunului, destinaţia sa anterioară ori cea potrivit căreia locatarul îl foloseşte.

Art. 1.800. Schimbarea formei ori destinaţiei bunului. Folosirea abuzivă. Dacă locatarul modifică bunul ori îi schimbă destinaţia sau dacă îl întrebuinţează astfel încât îl prejudiciază pe locator, acesta din urmă poate cere daune-interese şi, după caz, rezilierea contractului.

Art. 1.801. Înştiinţarea locatorului despre nevoia de reparaţii. Locatarul este obligat, sub sancţiunea plăţii de daune-interese şi a suportării oricăror alte cheltuieli, să îi notifice de îndată locatorului necesitatea efectuării reparaţiilor care sunt în sarcina acestuia din urmă.

Art. 1.802. Reparaţiile locative. În lipsă de stipulaţie contrară, reparaţiile de întreţinere curentă sunt în sarcina locatarului.

Art. 1.803. Lipsa de folosinţă în caz de reparaţii urgente. (1) Dacă în timpul locaţiunii bunul are nevoie de reparaţii care nu pot fi amânate până la sfârşitul locaţiunii sau a căror amânare ar expune bunul pericolului de a fi distrus, locatarul va suporta restrângerea necesară a locaţiunii cauzată de aceste reparaţii.

(2) Dacă totuşi reparaţiile durează mai mult de 10 zile, preţul locaţiunii va fi scăzut proporţional cu timpul şi cu partea bunului de care locatarul a fost lipsit.

(3) Dacă reparaţiile sunt de aşa natură încât, în timpul executării lor, bunul devine impropriu pentru întrebuinţarea convenită, locatarul poate rezilia contractul.

Art. 1.804. Obligaţia de a permite examinarea bunului. Locatarul este obligat să permită examinarea bunului de către locator la intervale de timp rezonabile în raport cu natura şi destinaţia bunului, precum şi de către cei care doresc să îl cumpere sau care, la încetarea contractului, doresc să îl ia în locaţiune, fără însă ca prin aceasta să i se cauzeze o stânjenire nejustificată a folosinţei bunului.

§4. Sublocaţiunea şi cesiunea contractului de locaţiune

Art. 1.805. Dreptul de a subcontracta şi de a ceda contractul. Locatarul poate să încheie o sublocaţiune, totală sau parţială, ori chiar să cedeze locaţiunea, în tot sau în parte, unei alte persoane, dacă această facultate nu i-a fost interzisă în mod expres. Cu toate acestea, dacă bunul este mobil, sublocaţiunea ori cesiunea nu este permisă decât cu acordul scris al locatorului.

Art. 1.806. Interdicţia sublocaţiunii şi a cesiunii. (1) Interdicţia de a încheia o sublocaţiune o include şi pe aceea de a ceda locaţiunea. Interdicţia de a ceda locaţiunea nu o include pe aceea de a încheia o sublocaţiune.

(2) Interdicţia de a încheia o sublocaţiune priveşte atât sublocaţiunea totală, cât şi pe cea parţială. Interdicţia de a ceda locaţiunea priveşte atât cesiunea totală, cât şi pe cea parţială.

Art. 1.807. Efectele sublocaţiunii. Acţiuni împotriva sublocatarului. (1) În caz de neplată a chiriei cuvenite în temeiul locaţiunii, locatorul îl poate urmări pe sublocatar până la concurenţa chiriei pe care acesta din urmă o datorează locatarului principal. Plata anticipată a chiriei către locatarul principal nu poate fi opusă locatorului.

(2) Locatorul îşi păstrează dreptul prevăzut la alin. (1) atunci când creanţa având ca obiect chiria datorată în temeiul sublocaţiunii a fost cedată.

(3) Locatorul poate, de asemenea, să se îndrepte direct împotriva sublocatarului pentru a-l constrânge la executarea celorlalte obligaţii asumate prin contractul de sublocaţiune.

• LPA. *Art. 128. Disp. art. 1.807 NCC sunt aplicabile contractelor de sublocaţiune încheiate după data intrării în vigoare a NCC, chiar şi în cazurile în care contractul de locaţiune s-a încheiat anterior acestei date.*

Art. 1.808. Efectele cesiunii locaţiunii. (1) Prin cesiunea contractului de locaţiune de către locatar, cesionarul dobândeşte drepturile şi este ţinut de obligaţiile locatarului izvorâte din contractul de locaţiune.

(2) Dispoziţiile privind cesiunea contractului se aplică în mod corespunzător.

§5. Expirarea termenului şi tacita relocaţiune

Art. 1.809. Expirarea termenului. (1) Contractul de locaţiune încetează de drept la expirarea termenului convenit de părţi sau, după caz, prevăzut de lege, fără a fi necesară o înştiinţare prealabilă.

(2) În privinţa obligaţiei de restituire a bunului dat în locaţiune, contractul încheiat pe durată determinată şi constatat prin înscris autentic constituie, în condiţiile legii, titlu executoriu la expirarea termenului.

(3) Dispoziţiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător şi contractului încheiat pe perioadă determinată prin înscris sub semnătură privată şi înregistrat la organul fiscal competent.

• LPA. *Art. 133. Chiriaşul şi persoanele care locuiesc împreună cu acesta nu se pot prevala de art. 1.831 şi 1.832 NCC pentru a se opune evacuării silite întemeiate pe art. 1.809 alin. (2) sau alin. (3) ori pe art. 1.816 alin. (3) NCC.*

Art. 1.810. Tacita relocaţiune. (1) Dacă, după împlinirea termenului, locatarul continuă să deţină bunul şi să îşi îndeplinească obligaţiile fără vreo împotrivire din

partea locatorului, se consideră încheiată o nouă locaţiune, în condiţiile celei vechi, inclusiv în privinţa garanţiilor.

(2) Noua locaţiune va fi însă pe durată nedeterminată, dacă prin lege sau convenţia părţilor nu se prevede altfel.

• **LPA.** ***Art. 129.*** *Disp. art. 1.810 NCC sunt aplicabile în cazul tuturor contractelor de locaţiune al căror termen se împlineşte după data intrării în vigoare a NCC.*

§6. Înstrăinarea bunului dat în locaţiune

Art. 1.811. Opozabilitatea contractului de locaţiune faţă de dobânditor. Dacă bunul dat în locaţiune este înstrăinat, dreptul locatarului este opozabil dobânditorului, după cum urmează:

a) în cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, dacă locaţiunea a fost notată în cartea funciară;

b) în cazul imobilelor neînscrise în cartea funciară, dacă data certă a locaţiunii este anterioară datei certe a înstrăinării;

c) în cazul mobilelor supuse unor formalităţi de publicitate, dacă locatarul a îndeplinit aceste formalităţi;

d) în cazul celorlalte bunuri mobile, dacă la data înstrăinării bunul se afla în folosinţa locatarului.

• **LPA.** ***Art. 130.*** *Dacă formalităţile de opozabilitate nu au fost îndeplinite cu privire la un contract de locaţiune în curs de executare la data intrării în vigoare a NCC şi bunul dat în locaţiune este înstrăinat după această dată, contractul de locaţiune este opozabil dobânditorului numai dacă sunt îndeplinite formalităţile prevăz. la art. 1.811 NCC.*

Art. 1.812. Încetarea locaţiunii în caz de înstrăinare. (1) Dacă părţile convin astfel, locaţiunea încetează în cazul înstrăinării bunului dat în locaţiune.

(2) Cu toate acestea, locaţiunea rămâne opozabilă dobânditorului chiar şi după ce locatarului i s-a notificat înstrăinarea, pentru un termen de două ori mai mare decât cel care s-ar fi aplicat notificării denunţării contractului, conform prevederilor art. 1.816 alin. (2).

(3) Locatarul căruia i s-a comunicat încetarea contractului cu respectarea prevederilor alin. (2) nu are drept la despăgubire nici împotriva locatorului, nici împotriva dobânditorului.

Art. 1.813. Raporturile dintre locatar şi dobânditor. (1) În cazurile prevăzute la art. 1.811, dobânditorul se subrogă în toate drepturile şi obligaţiile locatorului care izvorăsc din locaţiune.

(2) Locatorul iniţial rămâne răspunzător pentru prejudiciile cauzate locatarului anterior înstrăinării.

Art. 1.814. Efectele garanţiilor constituite de locatar. Când locatarul bunului înstrăinat a dat garanţii locatorului pentru îndeplinirea obligaţiilor sale, dobânditorul se subrogă în drepturile izvorând din aceste garanţii, în condiţiile legii.

Art. 1.815. Cesiunea şi plata anticipată a chiriei. Plata anticipată a chiriei sau cesiunea creanţei privind chiria nu poate fi opusă dobânditorului decât dacă în privinţa acestora au fost îndeplinite, înainte ca înstrăinarea să devină opozabilă locatarului,

formalităţile de publicitate prin înscrierea la arhivă sau, după caz, în cartea funciară, în funcţie de obiectul locaţiunii, ori dacă plata anticipată sau cesiunea a fost cunoscută de dobânditor pe altă cale.

§7. Încetarea contractului

Art. 1.816. Denunţarea contractului. (1) Dacă locaţiunea a fost făcută fără determinarea duratei, oricare dintre părţi poate denunţa contractul prin notificare.

(2) Notificarea făcută cu nerespectarea termenului de preaviz stabilit de lege sau, în lipsă, de uzanţe nu produce efecte decât de la împlinirea acelui termen.

(3) La împlinirea termenului de preaviz, obligaţia de restituire a bunului devine exigibilă, iar contractul de locaţiune încheiat în condiţiile prevăzute la art. 1.809 alin. (2) sau (3), după caz, constituie, în condiţiile legii, titlu executoriu cu privire la această obligaţie.

• LPA. *V. art. 133 LPA (supra, art. 1.809 NCC).*

Art. 1.817. Rezilierea locaţiunii. Atunci când, fără justificare, una dintre părţile contractului de locaţiune nu îşi execută obligaţiile născute din acest contract, cealaltă parte are dreptul de a rezilia locaţiunea, cu daune-interese, dacă este cazul, potrivit legii.

Art. 1.818. Imposibilitatea folosirii bunului. (1) Dacă bunul este distrus în întregime sau nu mai poate fi folosit potrivit destinaţiei stabilite, locaţiunea încetează de drept.

(2) Dacă imposibilitatea folosirii bunului este numai parţială, locatarul poate, după împrejurări, să ceară fie rezilierea locaţiunii, fie reducerea proporţională a chiriei.

(3) Atunci când bunul este doar deteriorat, locaţiunea continuă, fiind aplicabile dispoziţiile art. 1.788.

(4) În toate cazurile în care imposibilitatea totală sau parţială de folosire a bunului este fortuită, locatarul nu are drept la daune-interese.

Art. 1.819. Desfiinţarea titlului locatorului. (1) Desfiinţarea dreptului care permitea locatorului să asigure folosinţa bunului închiriat determină încetarea de drept a contractului de locaţiune.

(2) Cu toate acestea, locaţiunea va continua să producă efecte şi după desfiinţarea titlului locatorului pe durata stipulată de părţi, fără a se depăşi un an de la data desfiinţării titlului locatorului, însă numai dacă locatarul a fost de bună-credinţă la încheierea locaţiunii.

Art. 1.820. Moartea locatorului sau a locatarului. (1) Locaţiunea nu încetează prin moartea locatorului sau a locatarului.

(2) Cu toate acestea, în cazul locaţiunii cu durată determinată, moştenitorii locatarului pot denunţa contractul în termen de 60 de zile de la data la care au luat cunoştinţă de moartea locatarului şi existenţa locaţiunii.

Art. 1.821. Restituirea bunului. (1) La încetarea locaţiunii, locatarul este obligat să restituie bunul luat în locaţiune în starea în care l-a primit, în afară de ceea ce a pierit sau s-a deteriorat din cauza vechimii.

(2) Până la proba contrară, locatarul este prezumat că a primit bunul în stare corespunzătoare de întrebuinţare potrivit destinaţiei stabilite.

(3) Restituirea bunurilor mobile luate în locaţiune se face în locul în care au fost predate.

Art. 1.822. Răspunderea locatarului pentru bunul închiriat. (1) Locatarul răspunde pentru degradarea bunului închiriat în timpul folosinţei sale, inclusiv cea cauzată de incendiu, dacă nu dovedeşte că a survenit fortuit.

(2) El răspunde inclusiv pentru degradarea cauzată de membrii familiei sale, de sublocatarul său, ca şi de fapta altor persoane cărora le-a îngăduit în orice mod folosirea, deţinerea sau accesul la bun.

Art. 1.823. Îmbunătăţirile făcute de locatar. (1) Locatorul are dreptul de a păstra lucrările adăugate şi autonome efectuate asupra bunului pe durata locaţiunii şi nu poate fi obligat la despăgubiri decât dacă locatarul a efectuat lucrările cu acordul prealabil al locatorului.

(2) Dacă lucrările au fost efectuate fără acordul prealabil al locatorului, acesta poate alege să ceară locatarului aducerea bunului în starea iniţială, precum şi plata de despăgubiri pentru orice pagubă ar fi cauzată bunului de către locatar.

(3) În cazul în care nu a avut acordul prealabil al locatorului, locatarul nu poate invoca, în niciun caz, dreptul de retenţie.

• **LPA.** ***Art. 131.*** *Art. 1.823 NCC se aplică şi contractelor de locaţiune în curs la data intrării în vigoare a NCC, dacă lucrările adăugate sau autonome au fost efectuate după această dată.*

Secţiunea a 2-a
Reguli particulare în materia închirierii locuinţelor

Art. 1.824. Închirierea făcută fără determinarea duratei. (1) Atunci când contractul de închiriere s-a încheiat fără determinarea duratei şi nu s-a convenit altfel, chiriaşul poate denunţa contractul prin notificare, cu respectarea unui termen de preaviz care nu poate fi mai mic decât sfertul intervalului de timp pentru care s-a stabilit plata chiriei.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), locatorul poate denunţa contractul prin notificare, cu respectarea unui termen de preaviz care nu poate fi mai mic de:

a) 60 de zile, dacă intervalul de timp pentru care s-a stabilit plata chiriei este de o lună sau mai mare;

b) 15 zile, dacă intervalul de timp pentru care s-a stabilit plata chiriei este mai mic de o lună.

Art. 1.825. Denunţarea închirierii încheiate pe durată determinată. (1) Dacă închirierea este pe durată determinată, locatarul poate denunţa unilateral contractul prin notificare, cu respectarea unui termen de preaviz de cel puţin 60 de zile. Orice clauză contrară este considerată nescrisă.

(2) În cazul în care închirierea este pe durată determinată, iar în contract s-a prevăzut că locatorul poate denunţa unilateral contractul în vederea satisfacerii nevoilor locative proprii sau ale familiei sale, acestei denunţări i se aplică termenul de preaviz prevăzut la art. 1.824 alin. (2).

Art. 1.826. Clauze nescrise. Este considerată nescrisă orice clauză în temeiul căreia:

a) chiriaşul este obligat să încheie o asigurare cu un asigurător impus de locator;

b) se prevede răspunderea solidară sau indivizibilă a chiriaşilor din apartamente diferite situate în acelaşi imobil, în cazul degradării elementelor de construcţii şi a instalaţiilor, obiectelor şi dotărilor aferente părţilor comune ale imobilului;

c) chiriaşul se obligă să recunoască sau să plătească în avans, cu titlu de reparaţii locative, sume stabilite pe baza estimărilor făcute exclusiv de locator;

d) locatorul este îndreptăţit să diminueze sau să suprime, fără contraprestaţie echivalentă, prestaţiile la care s-a obligat prin contract.

Art. 1.827. Vicii care ameninţă sănătatea ori integritatea corporală. (1) Dacă imobilul închiriat, prin structură sau prin starea sa, constituie o primejdie gravă pentru sănătatea celor care lucrează sau locuiesc în el, chiriaşul, chiar dacă a renunţat la acest drept, va putea rezilia contractul de închiriere, în condiţiile legii.

(2) Chiriaşul are dreptul şi la daune-interese dacă, la data încheierii contractului, nu a cunoscut viciile bunului.

Art. 1.828. Dreptul de preferinţă al chiriaşului la închiriere. (1) La încheierea unui nou contract de închiriere a locuinţei, chiriaşul are, la condiţii egale, drept de preferinţă. El nu are însă acest drept atunci când nu şi-a executat obligaţiile născute în baza închirierii anterioare.

(2) Dispoziţiile referitoare la exercitarea dreptului de preempţiune în materia vânzării sunt aplicabile în mod corespunzător.

• LPA. *Art. 132. Dreptul de preferinţă al chiriaşului prevăz. la art. 1.828 NCC se aplică pentru orice contract de închiriere încheiat în legătură cu aceeaşi locuinţă sau cu o parte din aceasta: a) după cel mult 3 luni de la încetarea contractului de închiriere, dacă durata acestuia a fost mai mare de un an; b) după cel mult o lună de la încetarea contractului de închiriere, dacă durata acestuia a fost mai mare sau egală cu o lună; c) după cel mult 3 zile de la încetarea contractului de închiriere, dacă durata acestuia a fost mai mică de o lună.*

Art. 1.829. Folosirea părţilor şi instalaţiilor comune ale clădirii. (1) În clădirile cu mai multe apartamente, chiriaşii au dreptul de a întrebuinţa părţile şi instalaţiile de folosinţă comună ale clădirii potrivit cu destinaţia fiecăreia.

(2) Chiriaşii sunt obligaţi să contribuie la cheltuielile pentru iluminarea, încălzirea, curăţarea părţilor şi instalaţiilor de folosinţă comună, precum şi la orice alte cheltuieli pe care legea le stabileşte în sarcina lor.

Art. 1.830. Rezilierea contractului. (1) În cazul în care, fără justificare, una dintre părţile contractului de închiriere nu îşi execută obligaţiile născute din acest contract, cealaltă parte are dreptul la rezilierea contractului.

(2) De asemenea, locatorul poate cere instanţei rezilierea contractului de închiriere şi în cazul în care chiriaşul, membrii familiei sale sau alte persoane cărora acesta din urmă le-a îngăduit, în orice mod, folosirea, deţinerea sau accesul în locuinţă fie au un comportament care face imposibilă convieţuirea cu celelalte persoane care locuiesc în acelaşi imobil sau în imobile aflate în vecinătate, fie împiedică folosirea normală a locuinţei sau a părţilor comune.

Art. 1.831. Evacuarea chiriaşului. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, evacuarea chiriaşului se face în baza unei hotărâri judecătoreşti.

(2) Chiriaşul este obligat la plata chiriei prevăzute în contract până la data eliberării efective a locuinţei, precum şi la repararea prejudiciilor de orice natură cauzate locatorului până la acea dată.

• **LPA.** *V. art. 133 LPA (supra, art. 1.809 NCC).*

Art. 1.832. Alte persoane care locuiesc împreună cu chiriaşul. (1) În lipsa unei interdicţii stipulate în acest sens, şi alte persoane pot locui împreună cu chiriaşul, caz în care vor fi ţinute solidar cu acesta, pe durata folosinţei exercitate, pentru oricare dintre obligaţiile izvorâte din contract.

(2) Încetarea, din orice cauză, a contractului de închiriere, precum şi hotărârea judecătorească de evacuare a chiriaşului sunt de drept opozabile şi se execută împotriva tuturor persoanelor care locuiesc, cu titlu sau fără titlu, împreună cu chiriaşul.

• **LPA.** *V. art. 133 LPA (supra, art. 1.809 NCC).*

Art. 1.833. Subînchirierea şi cesiunea contractului de închiriere. Chiriaşul poate ceda contractul de închiriere a locuinţei sau subînchiria locuinţa numai cu acordul scris al locatorului, caz în care, în lipsa unei stipulaţii contrare, cesionarul, respectiv sublocatarul răspunde solidar cu chiriaşul pentru obligaţiile asumate faţă de locator prin contractul de închiriere.

Art. 1.834. Decesul chiriaşului. (1) Contractul de închiriere a locuinţei încetează în termen de 30 de zile de la data înregistrării decesului chiriaşului.

(2) Descendenţii şi ascendenţii chiriaşului au dreptul, în termenul prevăzut la alin. (1), să opteze pentru continuarea contractului de închiriere până la expirarea duratei acestuia, dacă sunt menţionaţi în contract şi dacă au locuit împreună cu chiriaşul. Dispoziţiile art. 323 alin. (3) sunt aplicabile în privinţa soţului supravieţuitor.

(3) Persoanele prevăzute la alin. (2), care au cerut continuarea contractului, desemnează de comun acord persoana sau persoanele care semnează contractul de închiriere în locul chiriaşului decedat. În cazul în care aceştia nu ajung la un acord în termen de 30 de zile de la data înregistrării decesului chiriaşului, desemnarea se face de către locator.

(4) Subînchirierea consimţită de chiriaş încetează la expirarea termenului prevăzut la alin. (1), dacă locaţiunea nu continuă în condiţiile alin. (2). În acest ultim caz, persoana desemnată potrivit alin. (3) semnează contractul de subînchiriere în locul chiriaşului decedat.

• **LPA.** ***Art. 134.*** *Art. 1.834 NCC se aplică şi contractelor aflate în curs de executare la data intrării în vigoare a NCC.*

Art. 1.835. Locuinţe cu destinaţie specială. Regimul închirierii prevăzut de legea specială pentru locuinţele sociale, locuinţele de necesitate, locuinţele de serviciu, locuinţele de intervenţie şi locuinţele de protocol se întregeşte cu prevederile prezentului cod.

Secţiunea a 3-a
Reguli particulare în materia arendării

Art. 1.836. Bunuri ce pot fi arendate. Pot fi arendate orice bunuri agricole, cum ar fi:

a) terenurile cu destinaţie agricolă, şi anume terenuri agricole productive – arabile, viile, livezile, pepinierele viticole, pomicole, arbuştii fructiferi, plantaţiile de hamei şi

duzi, păşunile împădurite, terenurile ocupate cu construcţii şi instalaţii agrozootehnice, amenajările piscicole şi de îmbunătăţiri funciare, drumurile tehnologice, platformele şi spaţiile de depozitare care servesc nevoilor producţiei agricole şi terenurile neproductive care pot fi amenajate şi folosite pentru producţia agricolă;

b) animalele, construcţiile de orice fel, maşinile, utilajele şi alte asemenea bunuri destinate exploatării agricole.

Art. 1.837. Arendarea făcută pe durată nedeterminată. Dacă durata nu este determinată, arendarea se consideră a fi făcută pentru toată perioada necesară recoltării fructelor pe care bunul agricol urmează să le producă în anul agricol în care se încheie contractul.

Art. 1.838. Condiţii de formă. (1) Contractul de arendare trebuie încheiat în formă scrisă, sub sancţiunea nulităţii absolute.

(2) Sub sancţiunea unei amenzi civile stabilite de instanţa de judecată pentru fiecare zi de întârziere, arendaşul trebuie să depună un exemplar al contractului la consiliul local în a cărui rază teritorială se află bunurile agricole arendate, pentru a fi înregistrat într-un registru special ţinut de secretarul consiliului local.

(3) Când bunurile arendate sunt situate în raza teritorială a mai multor consilii locale, câte un exemplar al contractului se depune la fiecare consiliu local în a cărui rază teritorială sunt situate bunurile arendate.

(4) Dispoziţiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

(5) Toate cheltuielile legate de încheierea, înregistrarea şi publicitatea contractului de arendare revin arendaşului.

Art. 1.839. Schimbarea categoriei de folosinţă. Arendaşul poate schimba categoria de folosinţă a terenului arendat numai cu acordul prealabil dat în scris de către proprietar şi cu respectarea dispoziţiilor legale în vigoare.

Art. 1.840. Asigurarea bunurilor arendate. Arendaşul este obligat, chiar în lipsă de stipulaţie expresă, să asigure bunurile agricole pentru riscul pierderii recoltei ori al pieirii animalelor din cauza unor calamităţi naturale.

Art. 1.841. Reducerea arendei stabilite în bani în cazul pieirii recoltei. (1) Atunci când, pe durata arendării, întreaga recoltă a unui an sau cel puţin o jumătate din ea a pierit fortuit, arendaşul poate cere reducerea proporţională a arendei dacă aceasta a fost stabilită într-o cantitate determinată de produse agricole, într-o sumă de bani determinată sau într-o sumă de bani determinabilă în funcţie de valoarea unei cantităţi determinate de produse agricole.

(2) Dacă arendarea este făcută pe mai mulţi ani, reducerea nu se va stabili decât la sfârşitul arendării, când se va face o compensare a recoltelor tuturor anilor de folosinţă.

• **LPA.** *Art. 135. (1) În cazurile prevăz. la art. 1.841-1.843 NCC, dacă încheierea contractului de asigurare pentru riscul pieirii fortuite a recoltei era obligatorie potrivit legii sau contractului de arendare, indemnizaţia de asigurare se împarte între arendator şi arendaş, proporţional cu suportarea de către aceştia a riscului pieirii fortuite a recoltei. (2) În cazul necontractării asigurării potrivit legii sau contractului de arendare, partea obligată să contracteze asigurarea răspunde faţă de cealaltă parte pentru prejudiciul astfel cauzat.*

Art. 1.842. Excepţii. (1) Arendaşul nu poate obţine reducerea arendei în cazul în care pieirea recoltei a avut loc după ce a fost culeasă.

(2) Reducerea arendei nu va putea fi cerută nici atunci când cauza pagubei era cunoscută la data încheierii contractului.

• **LPA.** *V. art. 135 LPA (supra, art. 1.841 NCC).*

Art. 1.843. Riscul pieirii fructelor în cazul în care arenda se plăteşte în fructe. (1) Atunci când arenda este stabilită într-o cotă din fructe sau într-o sumă de bani determinabilă în funcţie de valoarea unei astfel de cote, pieirea fortuită, în tot sau în parte, a fructelor de împărţit este suportată proporţional şi nu dă niciuneia dintre părţi acţiune în despăgubire împotriva celeilalte.

(2) Dacă însă pieirea s-a produs după culegerea fructelor şi una dintre părţi întârzie în mod culpabil predarea sau recepţia lor, cota cuvenită acesteia se reduce cu fructele pierdute, iar cota celeilalte părţi se consideră ca şi cum nu ar fi survenit nicio pierdere, afară numai dacă fructele ar fi pierit chiar dacă predarea şi recepţia fructelor se făceau la timp.

• **LPA.** *V. art. 135 LPA (supra, art. 1.841 NCC).*

Art. 1.844. Plata arendei în fructe. Atunci când arenda se plăteşte în fructe, în lipsa altui termen prevăzut în contract, arendaşul este de drept în întârziere pentru predarea lor de la data culegerii, iar arendatorul este de drept în întârziere pentru recepţie de la data la care a fost notificat în scris de către arendaş.

Art. 1.845. Caracterul executoriu. Contractele de arendare încheiate în formă autentică, precum şi cele înregistrate la consiliul local constituie, în condiţiile legii, titluri executorii pentru plata arendei la termenele şi în modalităţile stabilite în contract.

• **LPA.** *Art. 136. În aplic. art. 1.845 NCC, în cazul în care contractul nu prevede termenele şi modalităţile de plată a chiriei, executarea silită a obligaţiei se face în termenele şi modalităţile prevăzute de legislaţia aplicabilă.*

Art. 1.846. Cesiunea arendării. Cu acordul scris al arendatorului, arendaşul poate să cesioneze contractul de arendare soţului care participă la exploatarea bunurilor arendate sau descendenţilor săi majori.

Art. 1.847. Interdicţia subarendării. (1) Nu sunt permise oficiile de arendaşi.

(2) Subarendarea totală sau parţială este interzisă, sub sancţiunea nulităţii absolute.

Art. 1.848. Reînnoirea arendării. (1) Contractul de arendare se reînnoieşte de drept, pentru aceeaşi durată, dacă niciuna dintre părţi nu a comunicat cocontractantului, în scris, refuzul său cu cel puţin 6 luni înainte de expirarea termenului, iar în cazul terenurilor cu destinaţie agricolă, cu cel puţin un an.

(2) Dacă durata contractului de arendare este de un an sau mai scurtă, termenele de refuz al reînnoirii prevăzute la alin. (1) se reduc la jumătate.

Art. 1.849. Dreptul de preempţiune. Arendaşul are drept de preempţiune cu privire la bunurile agricole arendate, care se exercită potrivit art. 1.730-1.739.

Art. 1.850. Cazuri speciale de încetare a contractului. Contractul de arendare încetează prin decesul, incapacitatea sau falimentul arendaşului.

Capitolul VI
Contractul de antrepriză

Secţiunea 1
Reguli comune privind contractul de antrepriză

§1. Dispoziţii generale

Art. 1.851. Noţiune. (1) Prin contractul de antrepriză, antreprenorul se obligă ca, pe riscul său, să execute o anumită lucrare, materială ori intelectuală, sau să presteze un anumit serviciu pentru beneficiar, în schimbul unui preţ.

(2) Dispoziţiile prezentei secţiuni sunt aplicabile, în mod corespunzător, şi antreprizei pentru lucrări de construcţii, dacă sunt compatibile cu regulile particulare prevăzute pentru acest contract.

Art. 1.852. Contractul de subantrepriză. (1) Prin contractul de subantrepriză antreprenorul poate încredinţa unuia sau mai multor subantreprenori executarea unor părţi ori elemente ale lucrării sau serviciilor, afară de cazul în care contractul de antrepriză a fost încheiat în considerarea persoanei sale.

(2) În raporturile cu beneficiarul, antreprenorul răspunde pentru fapta subantreprenorului la fel ca pentru propria sa faptă.

(3) Subantrepriza este supusă dispoziţiilor prevăzute pentru contractul de antrepriză.

Art. 1.853. Incapacităţi. Dispoziţiile art. 1.655 alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi contractului de antrepriză.

Art. 1.854. Preţul. (1) Preţul antreprizei poate consta într-o sumă de bani sau în orice alte bunuri sau prestaţii.

(2) Preţul trebuie să fie serios şi determinat sau cel puţin determinabil.

(3) Atunci când contractul nu cuprinde clauze referitoare la preţ, beneficiarul datorează preţul prevăzut de lege ori calculat potrivit legii sau, în lipsa unor asemenea prevederi legale, preţul stabilit în raport cu munca depusă şi cheltuielile necesare pentru executarea lucrării ori prestarea serviciului, avându-se în vedere şi uzanţele existente.

Art. 1.855. Delimitarea faţă de vânzare. Contractul este de vânzare, iar nu de antrepriză, atunci când, potrivit intenţiei părţilor, executarea lucrării nu constituie scopul principal al contractului, avându-se în vedere şi valoarea bunurilor furnizate.

Art. 1.856. Acţiunea directă a lucrătorilor. În măsura în care nu au fost plătite de antreprenor, persoanele care, în baza unui contract încheiat cu acesta, au desfăşurat o activitate pentru prestarea serviciilor sau executarea lucrării contractate au acţiune directă împotriva beneficiarului, până la concurenţa sumei pe care acesta din urmă o datorează antreprenorului la momentul introducerii acţiunii.

§2. Obligaţiile părţilor

Art. 1.857. Procurarea, păstrarea şi întrebuinţarea materialelor. (1) Dacă din lege sau din contract nu rezultă altfel, antreprenorul este obligat să execute lucrarea cu materialele sale.

(2) Antreprenorul care lucrează cu materialele sale răspunde pentru calitatea acestora, potrivit dispoziţiilor de la contractul de vânzare.

(3) Antreprenorul căruia beneficiarul i-a încredinţat materialele este obligat să le păstreze şi să le întrebuinţeze potrivit destinaţiei lor, conform regulilor tehnice aplicabile, să justifice modul în care acestea au fost întrebuinţate şi să restituie ceea ce nu a fost folosit la executarea lucrării.

Art. 1.858. Informarea beneficiarului. Antreprenorul este obligat să îl informeze fără întârziere pe beneficiar dacă normala executare a lucrării, trăinicia ei sau folosirea potrivit cu destinaţia acesteia ar fi primejduită din cauza:

a) materialelor procurate sau a celorlalte mijloace pe care, potrivit contractului, beneficiarul le-a pus la dispoziţie;

b) instrucţiunilor necorespunzătoare date de beneficiar;

c) existenţei sau ivirii unor împrejurări pentru care antreprenorul nu este ţinut să răspundă.

Art. 1.859. Neluarea măsurilor necesare de către beneficiar. (1) În cazul în care beneficiarul, deşi a fost înştiinţat de către antreprenor în condiţiile art. 1.858, nu ia măsurile necesare într-un termen potrivit cu împrejurările, antreprenorul poate rezilia contractul sau poate continua executarea acestuia pe riscul beneficiarului, notificându-l în acest sens.

(2) Cu toate acestea, dacă lucrarea ar fi de natură să ameninţe sănătatea sau integritatea corporală a persoanelor, antreprenorul este obligat să ceară rezilierea contractului, sub sancţiunea de a prelua riscul şi de a răspunde pentru prejudiciile cauzate inclusiv terţilor.

Art. 1.860. Pieirea lucrării înainte de recepţie. (1) Dacă anterior recepţiei lucrarea piere ori se deteriorează din cauze neimputabile beneficiarului, antreprenorul care a procurat materialul este dator să o refacă pe cheltuiala sa şi cu respectarea condiţiilor şi termenelor iniţiale, ţinând seama, dacă este cazul, de regulile privind suspendarea fortuită a executării obligaţiei.

(2) Atunci când materialul a fost procurat de beneficiar, acesta este ţinut să suporte cheltuielile refacerii lucrării numai dacă pieirea s-a datorat unui viciu al materialelor. În celelalte cazuri, beneficiarul este obligat să furnizeze din nou materialele, dacă pieirea sau deteriorarea nu este imputabilă antreprenorului.

(3) Dispoziţiile prezentului articol nu sunt aplicabile atunci când pieirea sau deteriorarea are loc după recepţia lucrării, situaţie în care antreprenorul rămâne răspunzător, dacă este cazul, în temeiul garanţiei contra viciilor şi pentru calităţile convenite.

Art. 1.861. Controlul executării lucrării. Beneficiarul are dreptul ca, pe propria sa cheltuială, să controleze lucrarea în cursul executării ei, fără a-l stânjeni în mod nejustificat pe antreprenor, precum şi să îi comunice acestuia observaţiile sale.

Art. 1.862. Recepţia lucrării. (1) De îndată ce a primit comunicarea prin care antreprenorul îl înştiinţează că lucrarea este finalizată, beneficiarul are obligaţia ca, într-un termen rezonabil potrivit naturii lucrării şi uzanţelor din domeniu, să o verifice şi, dacă aceasta corespunde condiţiilor stabilite prin contract, să o recepţioneze, precum şi, atunci când este cazul, să o ridice.

(2) Dacă, fără motive temeinice, beneficiarul nu se prezintă sau nu comunică neîntârziat antreprenorului rezultatul verificării, lucrarea se socoteşte recepţionată fără rezerve.

(3) Beneficiarul care a recepţionat lucrarea fără rezerve nu mai are dreptul de a invoca viciile aparente ale lucrării sau lipsa aparentă a calităţilor convenite.

Art. 1.863. Garanţia contra viciilor şi pentru calităţile convenite. Antreprenorul datorează garanţie contra viciilor lucrării şi pentru calităţile convenite, potrivit dispoziţiilor privind garanţia contra viciilor lucrului vândut, care se aplică în mod corespunzător.

Art. 1.864. Exigibilitatea preţului. (1) Atunci când obiectul contractului este o lucrare, beneficiarul este obligat să îi plătească antreprenorului preţul la data şi locul recepţiei întregii lucrări, dacă prin lege sau contract nu se prevede altfel.

(2) În cazul în care lucrarea a pierit ori s-a deteriorat înainte de recepţie, fără vina beneficiarului, antreprenorul nu are dreptul la preţ atunci când el a dat materialul sau când pieirea ori deteriorarea a avut o altă cauză decât viciile materialului dat de beneficiar. În acest caz, contractul rămâne în fiinţă, fiind aplicabile dispoziţiile art. 1.860.

Art. 1.865. Preţul estimat. (1) Atunci când, cu ocazia încheierii contractului, preţul lucrărilor sau al serviciilor a făcut obiectul unei estimări, antreprenorul trebuie să justifice orice creştere a preţului.

(2) Beneficiarul nu este ţinut să plătească această creştere decât în măsura în care ea rezultă din lucrări sau servicii care nu puteau fi prevăzute de către antreprenor la momentul încheierii contractului.

Art. 1.866. Preţul stabilit în funcţie de valoarea lucrărilor sau serviciilor. Dacă preţul este stabilit în funcţie de valoarea lucrărilor executate, a serviciilor prestate sau a bunurilor furnizate, antreprenorul este ţinut, la cererea beneficiarului, să îi dea socoteală despre stadiul lucrărilor, despre serviciile deja prestate şi despre cheltuielile deja efectuate.

Art. 1.867. Preţul forfetar. (1) Atunci când contractul este încheiat pentru un preţ global, beneficiarul trebuie să plătească preţul convenit şi nu poate cere o diminuare a acestuia, motivând că lucrarea sau serviciul a necesitat mai puţină muncă ori a costat mai puţin decât s-a prevăzut.

(2) Tot astfel, antreprenorul nu poate pretinde o creştere a preţului pentru motive opuse celor menţionate la alin. (1).

(3) Preţul forfetar rămâne neschimbat, cu toate că s-au adus modificări cu privire la condiţiile de executare iniţial prevăzute, dacă părţile nu au convenit altfel.

Art. 1.868. Vânzarea bunurilor neridicate în termen. (1) Dacă antreprenorul s-a obligat să execute o lucrare cu materialul beneficiarului sau să presteze un serviciu cu privire la un bun pe care beneficiarul i l-a predat în acest scop, iar acesta din urmă nu ridică bunul în termen de 6 luni socotit din ziua convenită pentru recepţie sau, când lucrarea ori serviciul s-a finalizat mai târziu, de la data finalizării, antreprenorul, după ce l-a înştiinţat în scris pe beneficiar, are dreptul să vândă bunul cu diligenţa unui mandatar cu titlu gratuit al beneficiarului.

(2) După reţinerea preţului lucrării şi a cheltuielilor de vânzare, antreprenorul va consemna diferenţa la dispoziţia beneficiarului.

(3) Dispoziţiile prezentului articol nu sunt aplicabile în cazul în care beneficiarul introduce împotriva antreprenorului o acţiune întemeiată pe neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a lucrării.

Art. 1.869. Ipoteca legală. Pentru garantarea plăţii preţului datorat pentru lucrare, antreprenorul beneficiază de o ipotecă legală asupra lucrării, constituită şi conservată în condiţiile legii.

§3. Încetarea contractului

Art. 1.870. Decesul beneficiarului. Decesul beneficiarului nu determină încetarea contractului decât dacă aceasta face imposibilă sau inutilă executarea sa.

Art. 1.871. Decesul antreprenorului sau incapacitatea sa de a executa contractul. (1) În cazul în care antreprenorul decedează sau devine, fără culpa sa, incapabil de a finaliza lucrarea sau de a presta serviciul, contractul încetează dacă a fost încheiat în considerarea aptitudinilor personale ale antreprenorului.

(2) Beneficiarul este ţinut să recepţioneze partea deja executată, dacă o poate folosi.

(3) De asemenea, în cazul prevăzut la alin. (1), beneficiarul este obligat să plătească, în proporţie cu preţul convenit, valoarea lucrărilor efectuate şi a cheltuielilor făcute în vederea finalizării lucrării, însă numai în măsura în care aceste lucrări şi cheltuieli îi sunt de folos.

(4) Beneficiarul are dreptul, cu condiţia de a plăti o indemnizaţie adecvată, să ceară predarea materialelor pregătite şi a planurilor pe cale de a fi puse în executare, dispoziţiile legale privitoare la drepturile de proprietate intelectuală rămânând aplicabile.

Art. 1.872. Rezoluţiunea sau rezilierea contractului imputabilă antreprenorului. Beneficiarul are dreptul să obţină rezilierea sau, după caz, rezoluţiunea contractului în cazurile în care, fără justificare:

a) respectarea termenului convenit pentru recepţia lucrării a devenit vădit imposibilă;

b) lucrarea sau serviciul nu se execută în modul convenit şi într-un termen stabilit de beneficiar potrivit cu împrejurările, antreprenorul nu remediază lipsurile constatate şi nu schimbă pentru viitor modul de executare a lucrării sau serviciului;

c) nu se execută alte obligaţii ce revin antreprenorului potrivit legii sau în temeiul contractului.

Art. 1.873. Rezoluţiunea sau rezilierea contractului imputabilă beneficiarului. Dacă antreprenorul nu poate începe sau continua executarea contractului din cauza neîndeplinirii fără justificare de către beneficiar a propriilor obligaţii, antreprenorul este îndreptăţit să obţină rezoluţiunea ori rezilierea contractului, cu daune-interese, dacă este cazul.

Secţiunea a 2-a
Contractul de antrepriză pentru lucrări de construcţii

Art. 1.874. Noţiune. Prin contractul de antrepriză pentru lucrări de construcţii, antreprenorul se obligă să execute lucrări care, potrivit legii, necesită eliberarea autorizaţiei de construire.

Art. 1.875. Obligaţii accesorii ale beneficiarului. (1) Beneficiarul este obligat să permită antreprenorului, în măsura în care este necesară pentru executarea lucrării, folosirea căilor de acces, a instalaţiilor proprii de alimentare cu apă şi a altor utilităţi ce deservesc imobilul.

(2) Beneficiarul este obligat să obţină toate autorizaţiile cerute de lege pentru executarea lucrării. În vederea executării acestei obligaţii, antreprenorul trebuie să coopereze cu beneficiarul, furnizându-i informaţiile necesare pe care le deţine sau pe care ar trebui să le deţină în considerarea specializării sale.

Art. 1.876. Controlul executării lucrărilor. (1) În cursul executării contractului, beneficiarul are dreptul ca, fără a stânjeni activitatea normală a antreprenorului, să controleze stadiul de execuţie, calitatea şi aspectul lucrărilor efectuate şi ale materialelor întrebuinţate, precum şi orice alte aspecte referitoare la îndeplinirea de către antreprenor a obligaţiilor sale contractuale.

(2) Beneficiarul comunică antreprenorului constatările şi instrucţiunile sale în scris, dacă nu s-a convenit altfel.

(3) La finalizarea acelei părţi din lucrare ce urmează a fi acoperită prin executarea ulterioară a altor lucrări sau prin montarea unor elemente de construcţii, antreprenorul şi beneficiarul sunt obligaţi să constate împreună existenţa părţii finalizate şi conformitatea acesteia cu dispoziţiile legale şi clauzele contractului. În acest scop, dacă nu s-a convenit altfel, antreprenorul îl convoacă pe beneficiar la locul executării lucrării înăuntrul unui termen rezonabil, a cărui întindere se stabileşte, potrivit uzanţelor existente, în raport cu natura lucrării şi locul situării acesteia. În cazul în care beneficiarul nu se prezintă la termenul comunicat în scris sau pe altă cale convenită de către părţi, antreprenorul poate întocmi singur actul de constatare a lucrării ce urmează a fi acoperită.

Art. 1.877. Împrejurări care împiedică executarea lucrărilor. (1) În cazul în care, în cursul executării contractului, constată greşeli sau lipsuri în lucrările de proiectare în temeiul cărora s-a încheiat contractul, antreprenorul este obligat să comunice de îndată beneficiarului şi proiectantului constatările sale, împreună cu propunerile de remediere, în măsura în care acestea intră în domeniul pregătirii sale profesionale, precum şi să ceară beneficiarului să ia măsurile corespunzătoare.

(2) Dacă beneficiarul, luând şi avizul proiectantului, nu comunică de îndată măsurile luate pentru înlăturarea greşelilor sau lipsurilor semnalate ori dacă măsurile luate nu sunt corespunzătoare, antreprenorul poate să suspende executarea lucrărilor, înştiinţându-i de îndată despre aceasta pe beneficiar şi proiectant.

Art. 1.878. Recepţia lucrărilor. Riscul contractului. (1) După finalizarea construcţiei, se va proceda, în condiţiile legii, la recepţia provizorie la terminarea lucrării, urmată de recepţia finală.

(2) Riscurile trec asupra beneficiarului de la data recepţiei provizorii la terminarea lucrării.

Art. 1.879. Răspunderea pentru vicii. (1) Termenele de garanţie contra viciilor lucrării sunt cele stabilite de legea specială.

(2) Arhitectul sau inginerul este exonerat de răspunderea pentru viciile lucrării numai dacă dovedeşte că acestea nu rezultă din deficienţe ale expertizelor sau planurilor pe care le-a furnizat şi, dacă este cazul, din vreo lipsă de diligenţă în coordonarea sau supravegherea lucrărilor.

(3) Antreprenorul este exonerat de răspundere numai dacă dovedeşte că viciile rezultă din deficienţe ale expertizelor sau planurilor arhitectului ori ale inginerului ales de către beneficiar. Subantreprenorul nu este exonerat decât dacă dovedeşte că viciile

rezultă din deciziile antreprenorului sau din expertizele ori planurile arhitectului sau ale inginerului.

(4) Fiecare dintre părţile prevăzute la alin. (2) şi (3) poate fi exonerată de răspundere dacă dovedeşte că aceste vicii rezultă din deciziile impuse de beneficiar în alegerea solului sau a materialelor ori în alegerea subantreprenorilor, a experţilor sau a metodelor de construire. Exonerarea de răspundere nu operează atunci când aceste vicii, deşi puteau să fie prevăzute în cursul executării lucrării, nu au fost notificate beneficiarului. Prevederile art. 1.859 rămân aplicabile.

Art. 1.880. Începutul prescripţiei privind răspunderea pentru vicii. (1) Prescripţia dreptului la acţiune pentru vicii aparente începe să curgă de la data recepţiei finale sau, după caz, a împlinirii termenului acordat antreprenorului prin procesul-verbal de recepţie finală, pentru înlăturarea viciilor constatate.

(2) Prescripţia dreptului la acţiune pentru viciile lucrării de proiectare începe să curgă odată cu prescripţia dreptului la acţiune pentru viciile lucrărilor executate de antreprenor, afară numai dacă viciile lucrărilor de proiectare au fost descoperite mai înainte, caz în care prescripţia va începe să curgă de la data descoperirii acestora.

Capitolul VII
Contractul de societate

• **BIBLIOGRAFIE.** *V. şi Legea societăţilor nr. 31/1990, legislaţie conexă şi jurisprudenţă, Ed. Universul Juridic, 2020.*

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 1.881. Noţiune. (1) Prin contractul de societate două sau mai multe persoane se obligă reciproc să coopereze pentru desfăşurarea unei activităţi şi să contribuie la aceasta prin aporturi băneşti, în bunuri, în cunoştinţe specifice sau prestaţii, cu scopul de a împărţi beneficiile sau de a se folosi de economia ce ar putea rezulta.

(2) Fiecare asociat contribuie la suportarea pierderilor proporţional cu participarea la distribuţia beneficiului, dacă prin contract nu s-a stabilit altfel.

(3) Societatea se poate constitui cu sau fără personalitate juridică.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. societăţilor nr. 31/1990, rep. (M. Of. nr. 1066 din 17 noiembrie 2004; cu modif. ult.): „Art. 1. (1) În vederea desfăşurării de activităţi cu scop lucrativ, persoanele fizice şi persoanele juridice se pot asocia şi pot constitui societăţi cu personalitate juridică, cu respectarea disp. prezentei L. (2) Societăţile prevăz. la alin. (1) cu sediul în România sunt persoane juridice române".*

Art. 1.882. Condiţii de validitate. (1) Poate fi asociat orice persoană fizică sau persoană juridică, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel. Un soţ nu poate deveni asociat prin aportarea de bunuri comune decât cu consimţământul celuilalt soţ, dispoziţiile art. 349 aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Orice societate trebuie să aibă un obiect determinat şi licit, în acord cu ordinea publică şi bunele moravuri.

(3) Fiecare asociat trebuie să contribuie la constituirea societăţii prin aporturi băneşti, în bunuri, în prestaţii sau cunoştinţe specifice.

Art. 1.883. Regimul aporturilor. (1) În cazul unei societăţi cu personalitate juridică, aporturile intră în patrimoniul societăţii, iar în cazul unei societăţi fără persona-

litate juridică, aporturile devin coproprietatea asociaţilor, afară de cazul în care au convenit, în mod expres, că vor trece în folosinţa lor comună.

(2) În cazul aportului unor bunuri imobile sau, după caz, al altor drepturi reale imobiliare, contractul se încheie în formă autentică.

(3) Transferul drepturilor asupra bunurilor aportate este supus formelor de publicitate prevăzute de lege. Dacă înscrierea dreptului în registrele de publicitate a fost făcută înainte de data înmatriculării societăţii, transferul drepturilor este, în toate cazurile, afectat de condiţia dobândirii personalităţii juridice.

Art. 1.884. Forma contractului. (1) Contractul de societate se încheie în formă scrisă. Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.

(2) Sub sancţiunea nulităţii absolute, contractul prin care se înfiinţează o societate cu personalitate juridică trebuie încheiat în formă scrisă şi trebuie să prevadă asociaţii, aporturile, forma juridică, obiectul, denumirea şi sediul societăţii.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. societăţilor nr. 31/1990: „Art. 5. (1) Societatea în nume colectiv sau în comandită simplă se constituie prin contract de societate, iar societatea pe acţiuni, în comandită pe acţiuni sau cu răspundere limitată se constituie prin contract de societate şi statut. (2) Societatea cu răspundere limitată se poate constitui şi prin actul de voinţă al unei singure persoane. În acest caz se întocmeşte numai statutul. (3) Contractul de societate şi statutul pot fi încheiate sub forma unui înscris unic, denumit act constitutiv. (4) Când se încheie numai contract de societate sau numai statut, acestea pot fi denumite, de asemenea, act constitutiv. (...) (5) În cazurile în care contractul de societate şi statutul constituie acte distincte, acesta din urmă va cuprinde datele de identificare a asociaţilor şi clauze reglementând organizarea, funcţionarea şi desfăşurarea activităţii societăţii. (6) Actul constitutiv se încheie sub semnătură privată, se semnează de toţi asociaţii sau, în caz de subscripţie publică, de fondatori. Forma autentică a actului constitutiv este obligatorie atunci când: a) printre bunurile subscrise ca aport la capitalul social se află un imobil; b) se constituie o societate în nume colectiv sau în comandită simplă; c) societatea pe acţiuni se constituie prin subscripţie publică. (7) Actul constitutiv dobândeşte dată certă şi prin depunerea la oficiul registrului comerţului".*

Art. 1.885. Durata societăţii. (1) Durata societăţii este nedeterminată, dacă prin contract nu se prevede altfel.

(2) Asociaţii pot prelungi durata societăţii, înainte de expirarea acesteia.

• **LPA.** *Art. 137. În aplic. art. 1.885 alin. (1) NCC, stipularea constituirii societăţii „pe durată nelimitată" semnifică „pe durată nedeterminată", indiferent de data constituirii.*

Art. 1.886. Răspunderea asociaţilor fondatori şi a primilor administratori. (1) Asociaţii fondatori şi primii administratori numiţi prin contract răspund solidar pentru prejudiciul cauzat prin nerespectarea unei condiţii de formă a contractului de societate sau a unei formalităţi necesare pentru constituirea societăţii ori, dacă este cazul, pentru dobândirea personalităţii juridice de către aceasta.

(2) În cazul modificării contractului, dispoziţiile alin. (1) se aplică administratorilor cu drept de reprezentare a societăţii aflaţi în funcţie la data modificării, respectiv la data la care ar fi trebuit să se îndeplinească formalităţile referitoare la această modificare.

Art. 1.887. Domeniul de aplicare. (1) Prezentul capitol constituie dreptul comun în materia societăţilor.

(2) Legea poate reglementa diferite tipuri de societăţi în considerarea formei, naturii sau obiectului de activitate.

• **LPA.** *Art. 138. Societăţile reglem. de legi speciale continuă să fie supuse acestora.*

Art. 1.888. Formele societare. După forma lor, societăţile pot fi:

a) simple;
b) în participaţie;
c) în nume colectiv;
d) în comandită simplă;
e) cu răspundere limitată;
f) pe acţiuni;
g) în comandită pe acţiuni;
h) cooperative;
i) alt tip de societate anume reglementat de lege.

• **LPA.** *Art. 139. (1) Societăţile civile constituite în temeiul CC 1864 se pot transforma în oricare dintre formele de societate reglementate de NCC sau de alte legi, cu respectarea condiţiilor prevăzute de acestea. Actele săvârşite de acestea anterior intrării în vigoare a NCC rămân supuse legii în vigoare la data încheierii lor. (2) Răspunderea asociaţilor, atât între ei, cât şi faţă de terţi, pentru actele şi faptele săvârşite anterior transformării rămâne supusă legii în vigoare la data încheierii sau săvârşirii acestora.*

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. societăţilor nr. 31/1990: „Art. 2. Dacă prin lege nu se prevede altfel, societăţile cu personalitate juridică se constituie în una dintre următoarele forme: a) societate în nume colectiv; b) societate în comandită simplă; c) societate pe acţiuni; d) societate în comandită pe acţiuni şi e) societate cu răspundere limitată".*

Art. 1.889. Dobândirea personalităţii juridice. (1) Prin contractul de societate sau printr-un act separat, asociaţii pot conveni constituirea unei societăţi cu personalitate juridică, cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege. În acest caz, răspunderea lor pentru datoriile sociale este subsidiară, nelimitată şi solidară, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(2) Dacă, potrivit voinţei asociaţilor, societatea urmează să aibă personalitate juridică, indiferent de obiectul de activitate, ea poate fi constituită numai în forma şi condiţiile prevăzute de legea specială care îi conferă personalitate juridică.

(3) Societatea dobândeşte personalitate juridică prin şi de la data înmatriculării în registrul comerţului, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(4) Până la data dobândirii personalităţii juridice, raporturile dintre asociaţi sunt guvernate de regulile aplicabile societăţii simple.

Secţiunea a 2-a
Societatea simplă

§1. Încheierea contractului de societate

Art. 1.890. Condiţii de formă. Contractul de societate nu este supus unor formalităţi speciale, cu excepţia celor prevăzute la art. 1.884 alin. (1) şi celor care rezultă din natura bunurilor ce constituie aport.

Art. 1.891. Modificarea contractului de societate. În lipsă de stipulaţie contrară sau dacă prin lege nu se dispune altfel, modificarea contractului de societate se face cu respectarea dispoziţiilor prevăzute de lege pentru încheierea sa valabilă.

Art. 1.892. Personalitatea juridică. (1) Societatea simplă nu are personalitate juridică.

(2) Dacă asociaţii doresc dobândirea personalităţii juridice, prin actul de modificare a contractului de societate vor indica, în mod expres, forma juridică a acesteia şi vor pune de acord toate clauzele sale cu dispoziţiile legale aplicabile societăţii nou-înfiinţate.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2) dobândirea personalităţii juridice se face fără a se dispune dizolvarea societăţii simple. Asociaţii şi societatea nou-înfiinţată răspund solidar şi indivizibil pentru toate datoriile societăţii născute înainte de dobândirea personalităţii juridice.

Art. 1.893. Societăţile de fapt. Societăţile supuse condiţiei înmatriculării conform legii şi rămase neînmatriculate, precum şi societăţile de fapt sunt asimilate societăţilor simple.

§2. Efectele contractului de societate

I. Drepturile şi obligaţiile asociaţilor între ei

Art. 1.894. Formarea capitalului social. (1) Asociaţii contribuie la formarea capitalului social al societăţii, prin aporturi băneşti sau în bunuri, după caz.

(2) Capitalul social subscris se divide în părţi egale, numite părţi de interes, care se distribuie asociaţilor proporţional cu aporturile fiecăruia, dacă prin lege sau contractul de societate nu se prevede altfel.

(3) Asociaţii se pot obliga la aport în prestaţii sau în cunoştinţe specifice, cu titlu de aport societar. În schimbul acestui aport, asociaţii participă, potrivit actului constitutiv, la împărţirea beneficiilor şi suportarea pierderilor, precum şi la luarea deciziilor în societate.

Art. 1.895. Realizarea aporturilor. (1) Fiecare dintre asociaţi răspunde faţă de societate şi faţă de ceilalţi asociaţi pentru vărsarea aporturilor la care s-a obligat.

(2) Drepturile conferite de părţile de interes sunt suspendate până la vărsarea aporturilor la capitalul social.

Art. 1.896. Aportul în bunuri. (1) Aportul în bunuri, altele decât cele fungibile, se efectuează prin transferul drepturilor asupra acestora şi predarea efectivă a bunurilor în stare de funcţionare potrivit destinaţiei sociale.

(2) Asociatul care aportează proprietatea sau un alt drept real asupra unui bun răspunde pentru efectuarea aportului întocmai unui vânzător faţă de cumpărător, iar asociatul care aportează folosinţa răspunde pentru efectuarea aportului întocmai unui locator faţă de locatar.

(3) Aporturile constând în bunuri fungibile sau consumptibile nu pot fi subscrise cu titlu de aport în folosinţă, ci devin, în toate cazurile, proprietatea asociaţilor, chiar dacă în contractul de societate nu s-a stipulat aceasta în mod expres.

Art. 1.897. Aportul în bunuri incorporale. (1) Asociatul care aportează o creanţă răspunde pentru existenţa creanţei la momentul aportului şi încasarea acesteia la scadenţă, fiind obligat să acopere cuantumul acesteia, dobânda legală care începe să curgă de la scadenţă şi orice alte daune ce ar rezulta, dacă creanţa nu se încasează în tot sau în parte.

(2) Asociatul care aportează acţiuni sau părţi sociale emise de o altă societate răspunde pentru efectuarea aportului întocmai unui vânzător faţă de cumpărător.

(3) Asociatul care aportează cambii sau alte titluri de credit care circulă în comerţ răspunde potrivit alin. (1).

Art. 1.898. Aportul în numerar. Asociatul care a subscris ca aport o sumă de bani datorează în caz de neexecutare suma la care s-a obligat, dobânda legală de la scadenţă şi orice alte daune care ar rezulta, fiind de drept pus în întârziere.

Art. 1.899. Aporturile în prestaţii şi cunoştinţe specifice. (1) Aportul în prestaţii sau cunoştinţe specifice este datorat în mod continuu, atât timp cât asociatul care s-a obligat la acesta este membru al societăţii, iar asociatul este ţinut faţă de societate pentru toate câştigurile realizate din activităţile care fac obiectul aportului.

(2) Aporturile în prestaţii sau cunoştinţe specifice se efectuează prin desfăşurarea de către asociatul care s-a obligat a unor activităţi concrete şi prin punerea la dispoziţia societăţii a unor informaţii, pentru realizarea obiectului acesteia, în modalităţile şi condiţiile stabilite prin contractul de societate.

(3) Neexecutarea aportului în prestaţii sau cunoştinţe specifice dă loc numai la o acţiune în excludere cu daune-interese, dacă este cazul.

Art. 1.900. Regimul părţilor de interes. (1) Părţile de interes sunt indivizibile.

(2) Părţile de interes plătite sau vărsate în întregime dau drept de vot în adunarea asociaţilor, dacă prin contract nu s-a prevăzut altfel.

(3) Când o parte de interes devine proprietatea comună a mai multor persoane, acestea sunt obligate să desemneze un reprezentant unic pentru exercitarea drepturilor sociale aferente.

(4) Cât timp o parte de interes este proprietatea comună a mai multor persoane, acestea răspund în mod solidar pentru efectuarea vărsămintelor datorate.

Art. 1.901. Transmiterea părţilor de interes. (1) Transmiterea părţilor de interes se face în limitele şi condiţiile prevăzute de lege şi de contractul de societate. Transmiterea părţilor de interes către persoane din afara societăţii este permisă cu consimţământul tuturor asociaţilor. Părţile de interes se pot transmite şi prin moştenire, dacă prin contract nu se dispune altfel.

(2) Orice asociat poate răscumpăra, substituindu-se în drepturile dobânditorului, părţile de interes dobândite cu titlu oneros de un terţ fără consimţământul tuturor asociaţilor, în termen de 60 de zile de la data la care a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască cesiunea. Dacă mai mulţi asociaţi exercită concomitent acest drept, părţile de interes se alocă proporţional cu cota de participare la profit.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2) şi ori de câte ori legea impune cesiunea părţilor de interes, valoarea acestora este stabilită de un expert agreat de părţile cesiunii sau, în lipsa unui acord, de către instanţă.

(4) Cesiunea cu titlu gratuit a părţilor de interes este asimilată unei cesiuni cu titlu oneros şi dă loc la aplicarea dispoziţiilor alin. (2) şi (3). În privinţa formei, cesiunea cu titlu gratuit este supusă regimului juridic al donaţiei.

Art. 1.902. Participarea la profit şi pierderi. (1) Participarea la profitul societăţii implică şi contribuţia la pierderile societăţii, în condiţiile prevăzute de contractul de societate, ale prezentului capitol sau ale legii speciale aplicabile, după caz.

(2) Partea fiecărui asociat la profituri şi pierderi este proporţională cu aportul său la capitalul social, dacă nu s-a convenit altfel. Partea la profituri şi pierderi a asociatului al cărui aport constă în prestaţii sau cunoştinţe specifice este egală cu cea a asociatului care a contribuit cu aportul cel mai mic, dacă nu s-a convenit altfel.

(3) Asociaţii pot participa la câştig în proporţie diferită de contribuţia la pierderi, cu condiţia ca astfel de diferenţe să fie rezonabile potrivit cu împrejurările şi să fie expres prevăzute în contract.

(4) Când contractul stabileşte numai partea de câştig, aceeaşi proporţie are loc şi cât priveşte pierderile.

(5) Orice clauză prin care un asociat este exclus de la împărţirea beneficiilor sau de la participarea la pierderi este considerată nescrisă.

(6) Prin excepţie de la art. 1.881 alin. (2), asociatul al cărui aport constă în prestaţii sau cunoştinţe specifice este scutit, în măsura corespunzătoare acestui aport, de a participa la pierderi, dacă această scutire a fost prevăzută în mod expres în contractul de societate.

Art. 1.903. Obligaţia de neconcurenţă. (1) Asociatul nu poate face concurenţă societăţii pe cont propriu sau pe contul unei terţe persoane şi nici nu poate face pe socoteala sa ori pe socoteala altuia vreo operaţiune care ar putea fi păgubitoare pentru societate.

(2) Asociatul nu poate lua parte pe cont propriu sau pe contul unei terţe persoane la o activitate care ar conduce la privarea societăţii de bunurile, prestaţiile sau cunoştinţele specifice la care asociatul s-a obligat.

(3) Beneficiile rezultând din oricare dintre activităţile interzise potrivit alin. (1) şi (2) se cuvin societăţii, iar asociatul este ţinut pentru orice daune ce ar putea rezulta.

Art. 1.904. Folosirea bunurilor sociale. (1) În lipsă de stipulaţie contrară, fiecare asociat poate folosi bunurile sociale în interesul societăţii, potrivit cu destinaţia acestora şi fără să stânjenească drepturile celorlalţi asociaţi.

(2) Asociatul care, fără consimţământul scris al celorlalţi asociaţi, întrebuinţează bunurile sociale în folosul său sau al unei alte persoane este obligat să restituie societăţii beneficiile ce au rezultat şi să acopere daunele ce ar putea rezulta.

Art. 1.905. Folosirea fondurilor comune. (1) Niciun asociat nu poate lua din fondurile comune mai mult decât i s-a fixat pentru cheltuielile făcute sau pentru cele ce urmează să se facă în interesul societăţii.

(2) Asociatul care încalcă dispoziţiile alin. (1) este răspunzător de sumele luate şi de toate daunele-interese ce ar putea rezulta.

(3) Prin contractul de societate se poate stipula că asociaţii pot lua din casa societăţii anumite sume de bani pentru cheltuielile lor particulare.

Art. 1.906. Distribuţia plăţii datoriilor debitorului comun. În cazul în care un debitor comun plăteşte o parte din datoriile sale faţă de societate şi faţă de asociat, având aceeaşi scadenţă, asociatul în mâinile căruia s-a făcut plata va aloca suma primită stingerii creanţei sale şi creanţei societare, proporţional cu raportul dintre acestea.

Art. 1.907. Cheltuielile făcute pentru societate. (1) Asociatul are dreptul la rambursarea cheltuielilor pe care le-a făcut pentru societate şi de a fi indemnizat pentru obligaţiile sau pierderile pe care le-a asumat sau suferit acţionând de bună-credinţă în interesul societăţii.

(2) Asociatul nu poate compensa cheltuielile şi pierderile prevăzute la alin. (1) cu datoriile sale faţă de societate şi nici paguba cauzată societăţii din culpa sa cu foloasele pe care i le-a adus prin diferite operaţiuni.

(3) Este interzisă compensarea între datoria unui terţ faţă de societate şi creanţa acestuia asupra unui asociat.

Art. 1.908. Asocierea asupra drepturilor sociale şi cedarea acestora. (1) Un asociat îşi poate asocia o terţă persoană la drepturile sale sociale fără consimţământul celorlalţi asociaţi, dar persoana respectivă nu va putea deveni asociat al societăţii fără consimţământul celorlalţi asociaţi, care trebuie dat în condiţiile dispoziţiilor art. 1.901.

(2) Asociatul nu poate ceda, fără consimţământul tuturor celorlalţi asociaţi, drepturile sale sociale, sub sancţiunea aplicării prevederilor art. 1.901 alin. (2) şi (3).

(3) Asociatul nu poate garanta în niciun fel obligaţiile personale sau ale vreunui terţ cu drepturile sociale, fără consimţământul tuturor asociaţilor, sub sancţiunea nulităţii absolute a garanţiei.

(4) Asociatul unei societăţi cu durată nedeterminată nu poate cere, înainte de încetarea societăţii, restituirea sau contravaloarea părţii care i se cuvine din bunurile comune ale societăţii, afară de cazul retragerii sau excluderii sale.

Art. 1.909. Promisiunea asupra drepturilor sociale. Orice promisiune făcută de un asociat de a ceda, vinde, garanta în orice fel sau de a renunţa la drepturile sale sociale îi conferă beneficiarului acesteia numai dreptul la daunele ce ar rezulta din neexecutare.

Art. 1.910. Hotărârile privind societatea. (1) Asociaţii, chiar lipsiţi de dreptul de administrare, au dreptul să participe la luarea hotărârilor colective ale adunării asociaţilor.

(2) Hotărârile cu privire la societate se iau cu majoritatea voturilor asociaţilor, dacă prin contract sau prin lege nu se stabileşte altfel.

(3) Prin excepţie de la prevederile alin. (2), hotărârile privind modificarea contractului de societate sau numirea unui administrator unic se iau cu consimţământul tuturor asociaţilor.

(4) Obligaţiile unui asociat nu pot fi mărite fără consimţământul acestuia.

(5) Orice clauză contrară dispoziţiilor prezentului articol este considerată nescrisă.

Art. 1.911. Adoptarea hotărârilor. (1) Hotărârile sunt adoptate de asociaţii reuniţi în adunarea asociaţilor. Contractul poate prevedea modul de convocare şi desfăşurare a acesteia, iar în lipsă, hotărârea poate fi adoptată şi prin consultarea scrisă a acestora.

(2) Hotărârile pot, de asemenea, rezulta din consimţământul tuturor asociaţilor exprimat în actul încheiat de societate.

Art. 1.912. Contestarea hotărârilor. (1) Asociatul nemulţumit de o hotărâre luată cu majoritate o poate contesta la instanţa judecătorească, în termen de 15 zile de la data la care a fost luată, dacă a fost prezent, şi de la data comunicării, dacă a fost lipsă. Dacă hotărârea nu i-a fost comunicată, termenul curge de la data la care a luat cunoştinţă de aceasta, dar nu mai târziu de un an de la data la care a fost luată hotărârea.

(2) Termenul de 15 zile prevăzut la alin. (1) este termen de decădere.

II. Administrarea societăţii

Art. 1.913. Numirea administratorilor. (1) Numirea administratorilor, modul de organizare a acestora, limitele mandatului, precum şi orice alt aspect legat de administrarea societăţii se stabilesc prin contract sau prin acte separate.

(2) Administratorii pot fi asociaţi sau neasociaţi, persoane fizice ori persoane juridice, române sau străine.

(3) Dacă prin contract nu se dispune altfel, societatea este administrată de asociaţi, care au mandat reciproc de a administra unul pentru altul în interesul societăţii. Operaţiunea făcută de oricare dintre ei este valabilă şi pentru partea celorlalţi, chiar fără a le fi luat consimţământul în prealabil.

(4) Oricare dintre ei se poate opune, în scris, operaţiunii mai înainte ca ea să fie încheiată.

(5) Opoziţia nu produce însă efecte faţă de terţii de bună-credinţă.

Art. 1.914. Limitele şi revocarea mandatului de administrator. (1) Administratorul, în absenţa opoziţiei asociaţilor, poate face orice act de administrare în interesul societăţii.

(2) Administratorul poate fi revocat potrivit regulilor de la contractul de mandat, dacă nu se prevede altfel în contractul de societate.

(3) Clauzele care limitează puterile de administrare conferite de lege nu sunt opozabile faţă de terţii de bună-credinţă.

Art. 1.915. Răspunderea administratorilor. (1) Administratorii răspund personal faţă de societate pentru prejudiciile aduse prin încălcarea legii, a mandatului primit sau prin culpă în administrarea societăţii.

(2) Dacă mai mulţi administratori au lucrat împreună, răspunderea este solidară. Cu toate acestea, în privinţa raporturilor dintre ei, instanţa poate stabili o răspundere proporţională cu culpa fiecăruia la săvârşirea faptei cauzatoare de prejudicii.

Art. 1.916. Pluralitatea de administratori. Când sunt mai mulţi administratori, fără ca prin împuternicire să se determine puterile fiecăruia sau să fie obligaţi să lucreze împreună, fiecare poate administra singur în interesul societăţii, cu bună-credinţă. Dacă împuternicirea stipulează să lucreze împreună, niciunul dintre ei nu poate face actele de administrare fără ceilalţi, chiar dacă aceştia ar fi în imposibilitate de a acţiona.

Art. 1.917. Adoptarea deciziilor. Dacă s-a stipulat că administratorii decid cu unanimitate sau cu majoritate, după caz, aceştia nu pot efectua acte de administrare decât împreună, cu excepţia cazurilor de forţă majoră, când absenţa unei decizii ar putea cauza o pagubă gravă societăţii.

Art. 1.918. Drepturile asociaţilor care nu sunt administratori. (1) Actele de administrare a societăţii şi cele de dispoziţie asupra bunurilor acesteia sunt interzise asociaţilor care nu au calitatea de administrator, sub sancţiunea acoperirii daunelor ce ar putea rezulta. Drepturile terţilor de bună-credinţă nu sunt afectate.

(2) Dacă legea nu prevede altfel, oricare dintre asociaţi are dreptul de a consulta registrele şi situaţiile financiare ale societăţii, de a lua cunoştinţă de operaţiunile acesteia şi de a consulta orice document al societăţii, fără a stânjeni operaţiunile societăţii şi a afecta drepturile celorlalţi asociaţi.

(3) Administratorii vor întocmi un raport anual cu privire la mersul societăţii, care va fi comunicat asociaţilor. Oricare dintre aceştia poate solicita dezbaterea raportului de către toţi asociaţii, caz în care administratorii sunt obligaţi să convoace reunirea asociaţilor la sediul social pentru acest scop.

(4) Orice clauză contractuală contrară dispoziţiilor prezentului articol este considerată nescrisă.

Art. 1.919. Reprezentarea în justiţie. (1) Societatea este reprezentată prin administratorii cu drept de reprezentare sau, în lipsa numirii, prin oricare dintre asociaţi, dacă nu s-a stipulat prin contract dreptul de reprezentare numai pentru unii dintre aceştia.

(2) Societatea stă în justiţie sub denumirea prevăzută în contract sau cea înregistrată, în mod legal, după caz, dacă prin lege nu se prevede altfel. Terţii de bună-credinţă se pot prevala de oricare dintre acestea.

III. Obligaţiile asociaţilor faţă de terţi

Art. 1.920. Obligaţiile faţă de creditorii societăţii. (1) În executarea obligaţiilor faţă de creditorii societăţii, fiecare asociat răspunde cu propriile sale bunuri proporţional cu aportul său la patrimoniul social, numai în cazul în care creditorul social nu a putut fi îndestulat din bunurile comune ale asociaţilor.

(2) Creditorul personal al unui asociat, în măsura în care nu s-a putut îndestula din bunurile proprii ale acestuia, va putea cere, după caz, să se înapoieze sau să se despartă şi să se atribuie debitorului său partea ce se cuvine acestuia din bunurile comune ale asociaţilor, cu aplicarea, în mod corespunzător, a dispoziţiilor art. 1.929.

Art. 1.921. Răspunderea asociaţilor aparenţi. (1) Orice persoană care pretinde că este asociat sau creează terţilor deliberat o aparenţă convingătoare în acest sens răspunde faţă de terţii de bună-credinţă întocmai ca un asociat.

(2) Societatea nu va răspunde faţă de terţul astfel indus în eroare decât dacă i-a dat motive suficiente pentru a-l considera pe pretinsul asociat drept asociat sau în cazul în care, cunoscând manoperele pretinsului asociat, nu ia măsurile rezonabile pentru a împiedica inducerea terţului în eroare.

Art. 1.922. Răspunderea asociaţilor ocului. Asociaţii ocului răspund faţă de terţii de bună-credinţă ca şi ceilalţi asociaţi.

Art. 1.923. Interdicţia emiterii instrumentelor financiare. (1) Societatea nu poate emite instrumente financiare, sub sancţiunea nulităţii absolute atât a actelor încheiate în acest scop, cât şi a instrumentelor financiare emise, în afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

(2) Asociaţii, chiar neadministratori, răspund solidar, în subsidiar, în raport cu societatea, pentru orice daune s-ar cauza terţilor de bună-credinţă prejudiciaţi prin încălcarea interdicţiei prevăzute la alin. (1).

Art. 1.924. Obligaţiile administratorilor faţă de terţi. Administratorii societăţii vor informa terţii asupra puterilor lor înainte de încheierea actului cu aceştia.

§3. Pierderea calităţii de asociat

Art. 1.925. Cazuri generale. Pierderea calităţii de asociat are loc prin cesiunea părţilor în societate, executarea silită a acestora, moartea, încetarea personalităţii juridice, falimentul, punerea sub interdicţie judecătorească, retragerea şi excluderea din societate.

Art. 1.926. Retragerea din societatea cu durată nedeterminată. Asociatul unei societăţi cu durată nedeterminată sau al cărei contract prevede dreptul de retragere se poate retrage din societate, notificând societatea cu un preaviz rezonabil, dacă este de bună-credinţă şi retragerea sa în acel moment nu produce o pagubă iminentă societăţii.

Art. 1.927. Retragerea din societatea cu durată determinată. (1) Asociatul unei societăţi cu durată determinată sau având un obiect care nu se poate înfăptui decât într-un anumit timp se poate retrage pentru motive temeinice, cu acordul majorităţii celorlalţi asociaţi, dacă prin contract nu se prevede altfel.

(2) Dacă acordul nu este întrunit, asociatul se poate adresa instanţei, care, hotărând asupra retragerii, va aprecia legitimitatea şi temeinicia motivelor, oportunitatea retragerii în raport cu împrejurările şi buna-credinţă a părţilor. În toate cazurile, asociatul este ţinut să acopere daunele ce ar putea rezulta din retragerea sa.

Art. 1.928. Excluderea din societate. La cererea unui asociat, instanţa judecătorească, pentru motive temeinice, poate hotărî excluderea din societate a oricăruia dintre asociaţi.

Art. 1.929. Drepturile asociatului exclus. (1) Un asociat care îşi pierde calitatea altfel decât prin cesiune sau executarea silită a părţilor sale în societate poate obţine valoarea părţilor sale de la data încetării calităţii de asociat, iar ceilalţi asociaţi sunt ţinuţi să îi plătească imediat ce aceasta a fost stabilită, cu dobânda legală de la data încetării calităţii de asociat.

(2) În cazul în care părţile nu convin asupra valorii părţilor de interes, aceasta se va stabili de către instanţă în condiţiile art. 1.901 alin. (3).

§4. Încetarea contractului de societate şi dizolvarea societăţii

Art. 1.930. Cazurile generale de încetare. (1) Sub rezerva unor dispoziţii legale speciale, contractul încetează şi societatea se dizolvă prin:

a) realizarea obiectului societăţii sau imposibilitatea neîndoielnică a realizării acestuia;

b) consimţământul tuturor asociaţilor;

c) hotărârea instanţei, pentru motive legitime şi temeinice;

d) împlinirea duratei societăţii, cu excepţia cazului în care se aplică dispoziţiile art. 1.931;

e) nulitatea societăţii;

f) alte cauze stipulate în contractul de societate.

(2) Societatea care intră în dizolvare se lichidează.

Art. 1.931. Prelungirea tacită a contractului de societate. Societatea este tacit prorogată atunci când, cu toate că durata sa a expirat, aceasta continuă să execute operaţiunile sale, iar asociaţii continuă să iniţieze operaţiuni ce intră în obiectul său şi să se comporte ca asociaţi. Prorogarea operează pe o durată de un an, continuând din an în an, de la data expirării duratei, dacă sunt îndeplinite aceleaşi condiţii.

Art. 1.932. Nulitatea societăţii. (1) Nulitatea societăţii poate rezulta exclusiv din încălcarea dispoziţiilor imperative ale prezentului capitol, stipulate sub sancţiunea nulităţii, sau din nesocotirea condiţiilor generale de validitate a contractelor, dacă legea specială nu prevede altfel.

(2) Este considerată nescrisă orice clauză contractuală contrară unei dispoziţii imperative din prezentul capitol a cărei încălcare nu este sancţionată cu nulitatea societăţii.

Art. 1.933. Regimul nulităţii. (1) Nulitatea se acoperă şi nu va fi constatată sau declarată în cazul în care cauza nulităţii a fost înlăturată înainte de a se pune concluzii în fond în faţa instanţei de judecată.

(2) Instanţa, sesizată cu o cerere în constatarea sau declararea nulităţii, este obligată să pună în discuţia părţilor posibilitatea de remediere a cauzelor de nulitate care afectează contractul de societate şi să fixeze un termen util pentru acoperirea nulităţii, chiar dacă părţile se împotrivesc.

(3) Dreptul la acţiune, cu excepţia nulităţii pentru obiectul ilicit al societăţii, se prescrie în termen de 3 ani de la data încheierii contractului.

Art. 1.934. Regularizarea societăţii. (1) În cazul anulabilităţii societăţii pentru vicierea consimţământului sau incapacitatea unui asociat şi atunci când regularizarea este posibilă, orice persoană interesată poate să pună în întârziere pe acela care este îndreptăţit să invoce nulitatea, fie pentru a se face regularizarea, fie pentru a exercita acţiunea în anulare în termen de 6 luni de când a fost pus în întârziere, sub sancţiunea decăderii. Despre punerea în întârziere va fi înştiinţată şi societatea.

(2) Societatea sau orice asociat poate, în termenul prevăzut la alin. (1), să propună instanţei învestite cu acţiunea în anulare orice măsuri de acoperire a nulităţii, în special prin răscumpărarea drepturilor sociale care aparţin reclamantului. În acest caz, instanţa poate fie să pronunţe nulitatea, fie să declare obligatorii măsurile propuse, dacă acestea din urmă au fost în prealabil adoptate de societate în condiţiile cerute pentru modificările aduse contractului de societate. La adoptarea acestor din urmă măsuri nu se ţine seama de votul asociatului reclamant.

(3) În caz de contestare a valorii drepturilor sociale care revin asociatului, valoarea acestora se determină cu respectarea dispoziţiilor art. 1.901 alin. (3).

Art. 1.935. Efectele nulităţii. (1) Societatea încetează de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care a fost constatată sau, după caz, declarată nulitatea şi intră în lichidarea patrimoniului social.

(2) Prin hotărârea judecătorească de declarare sau constatare, după caz, a nulităţii societăţii se vor numi şi lichidatorii.

(3) Nici societatea şi nici asociaţii nu se pot prevala de nulitate faţă de terţii de bună-credinţă.

Art. 1.936. Răspunderea pentru nulitatea societăţii. (1) Dreptul la acţiunea în repararea prejudiciului cauzat prin declararea sau, după caz, constatarea nulităţii societăţii se prescrie în termen de 3 ani, care începe să curgă de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti de declarare sau constatare a nulităţii.

(2) Dispariţia cauzei de nulitate sau regularizarea societăţii nu împiedică exercitarea dreptului la acţiune în despăgubiri pentru repararea prejudiciului suferit prin intervenţia nulităţii. În aceste cazuri, dreptul la acţiune se prescrie în termen de 3 ani din ziua în care nulitatea a fost acoperită.

Art. 1.937. Pieirea bunurilor subscrise ca aport. (1) Când unul dintre asociaţi a promis să pună în comun proprietatea sau folosinţa unui bun care a pierit ori s-a pierdut înainte ca aportul să fi fost făcut, societatea încetează faţă de toţi asociaţii,

afară de cazul în care societatea poate continua şi fără asociatul care a subscris bunul ce a pierit ori s-a pierdut.

(2) Societatea încetează, de asemenea, în toate cazurile, prin pieirea bunului, dacă a fost pusă în comun numai folosinţa acestuia, iar proprietatea a rămas asociatului, afară de cazul în care societatea poate continua şi fără asociatul care a subscris bunul ce a pierit.

Art. 1.938. Alte cazuri de încetare. În cazul în care contractul nu prevede altfel, societatea încetează şi prin:

a) moartea ori punerea sub interdicţie a uneia dintre persoanele fizice asociate;

b) încetarea calităţii de subiect de drept a uneia dintre persoanele juridice asociate;

c) falimentul unui asociat.

Art. 1.939. Continuarea contractului în cazul morţii unui asociat. În contractul de societate se poate stipula ca la moartea unui asociat societatea să continue de drept cu moştenitorii acestuia.

Art. 1.940. Drepturile moştenitorilor în cadrul societăţii. Dacă s-a stipulat că, în cazurile prevăzute la art. 1.938, societatea va continua între asociaţii rămaşi, asociatul ori, după caz, moştenitorul său nu are drept decât la partea sa ori a autorului său, după situaţia societăţii, la data când evenimentul s-a produs. El nu participă la drepturile şi nu este ţinut de obligaţiile ulterioare decât în măsura în care acestea sunt urmarea necesară a operaţiunilor făcute înaintea acestui eveniment.

§5. Lichidarea societăţii

Art. 1.941. Numirea şi revocarea lichidatorului. (1) Lichidarea se face, dacă nu s-a prevăzut altfel în contractul de societate sau prin convenţie ulterioară, de toţi asociaţii sau de un lichidator numit de ei cu unanimitate. În caz de neînţelegere, lichidatorul este numit de instanţa judecătorească, la cererea oricăruia dintre asociaţi.

(2) Lichidatorul numit de asociaţi poate fi revocat de asociaţi cu unanimitate de voturi. El poate fi, de asemenea, revocat pentru motive temeinice, la cererea oricărei persoane interesate, de instanţa judecătorească.

(3) Lichidatorul numit de instanţa judecătorească poate fi revocat numai de către aceasta, la cererea oricărei persoane interesate.

(4) Pot fi numiţi lichidatori atât persoane fizice, cât şi persoane juridice, care au statut de practicieni în insolvenţă.

(5) Când sunt mai mulţi lichidatori, hotărârile lor se iau cu majoritate absolută.

Art. 1.942. Obligaţiile şi răspunderea lichidatorilor. Obligaţiile şi răspunderea lichidatorilor sunt reglementate de dispoziţiile aplicabile administratorilor, în afară de cazul în care prin lege sau prin contractul de societate se dispune altfel.

Art. 1.943. Inventarul. (1) Administratorii trebuie să predea lichidatorilor bunurile şi documentele sociale şi să prezinte acestora bilanţul ultimului exerciţiu financiar.

(2) Lichidatorii trebuie să întocmească inventarul bunurilor şi fondurilor sociale şi să stabilească activul şi pasivul patrimoniului social. Inventarul trebuie să fie semnat de administratori şi lichidatori.

Art. 1.944. Puterile lichidatorilor. (1) Lichidatorii pot să încheie toate actele necesare lichidării şi, dacă asociaţii nu au stipulat altfel, pot să vândă, chiar în bloc, bunurile sociale, să încheie convenţii arbitrale şi să facă tranzacţii.

(2) Ei reprezintă societatea în justiţie, în condiţiile prevăzute de lege.

(3) Lichidatorii nu pot însă să iniţieze noi operaţiuni, sub sancţiunea de a răspunde personal şi solidar pentru toate daunele ce ar putea rezulta.

Art. 1.945. Plata datoriilor sociale. Asociaţii sau, după caz, lichidatorul sunt ţinuţi a plăti creditorii societăţii, a consemna sumele necesare pentru plata creanţelor exigibile la o dată ulterioară, contestate sau care nu au fost înfăţişate de creditori, şi a înapoia cheltuielile ori avansurile făcute în interesul social de unii asociaţi.

Art. 1.946. Restituirea aporturilor şi împărţirea excedentului rămas în urma lichidării. (1) După plata datoriilor sociale, activul rămas este destinat rambursării aporturilor subscrise şi vărsate de asociaţi, iar eventualul excedent constituie profit net, care va fi repartizat între asociaţi proporţional cu partea fiecăruia la beneficii, dacă nu s-a prevăzut altfel prin contractul de societate sau prin hotărâre a asociaţilor, şi cu aplicarea, dacă este cazul, a prevederilor art. 1.912 alin. (1).

(2) Bunurile aduse în uzufruct sau în folosinţă se restituie în natură.

(3) Dacă bunul adus în proprietate se află încă în masa patrimonială, acesta va fi restituit, la cererea asociatului, în natură, cu obligaţia plăţii unei sulte, dacă este cazul.

(4) După rambursarea aporturilor băneşti şi în bunuri, asociatul care a contribuit la patrimoniul social cu aporturi în cunoştinţe specifice sau prestaţii are dreptul de a primi, în limita cotei sale de participare la profit, bunurile rezultate din prestaţia sa, dacă acestea se află încă în patrimoniul societăţii, cu obligaţia plăţii unei sulte, dacă este cazul.

(5) Dacă în urma lichidării excedentul rămas constă într-un bun a cărui atribuire către asociaţi este interzisă de lege, lichidatorul va vinde bunul la licitaţie publică, cu încuviinţarea prealabilă a instanţei competente, iar suma se împarte asociaţilor, potrivit alin. (1).

Art. 1.947. Suportarea pasivului. Dacă activul net este neîndestulător pentru înapoierea în întregime a aporturilor şi pentru plata obligaţiilor sociale, pierderea se suportă de asociaţi potrivit cu contribuţia acestora stabilită prin contract.

Art. 1.948. Împărţeala bunurilor sociale. Împărţeala în natură a bunurilor societăţii se face potrivit regulilor privitoare la împărţeala bunurilor proprietate comună.

Secţiunea a 3-a
Asocierea în participaţie

Art. 1.949. Noţiune. Contractul de asociere în participaţie este contractul prin care o persoană acordă uneia sau mai multor persoane o participaţie la beneficiile şi pierderile uneia sau mai multor operaţiuni pe care le întreprinde.

Art. 1.950. Proba. Contractul se probează numai prin înscris.

Art. 1.951. Personalitatea juridică. Asocierea în participaţie nu poate dobândi personalitate juridică şi nu constituie faţă de terţi o persoană distinctă de persoana asociaţilor. Terţul nu are niciun drept faţă de asociere şi nu se obligă decât faţă de asociatul cu care a contractat.

Art. 1.952. Regimul aporturilor. (1) Asociaţii rămân proprietarii bunurilor puse la dispoziţia asociaţiei.

(2) Ei pot conveni ca bunurile aduse în asociere, precum şi cele obţinute în urma folosirii acestora să devină proprietate comună.

(3) Bunurile puse la dispoziţia asocierii pot trece, în tot sau în parte, în proprietatea unuia dintre asociaţi pentru realizarea obiectului asocierii, în condiţiile convenite prin contract şi cu respectarea formalităţilor de publicitate prevăzute de lege.

(4) Asociaţii pot stipula redobândirea în natură a bunurilor prevăzute la alin. (3) la încetarea asocierii.

Art. 1.953. Raporturile dintre asociaţi şi faţă de terţi. (1) Asociaţii, chiar acţionând pe contul asocierii, contractează şi se angajează în nume propriu faţă de terţi.

(2) Cu toate acestea, dacă asociaţii acţionează în această calitate faţă de terţi sunt ţinuţi solidar de actele încheiate de oricare dintre ei.

(3) Asociaţii exercită toate drepturile decurgând din contractele încheiate de oricare dintre ei, dar terţul este ţinut exclusiv faţă de asociatul cu care a contractat, cu excepţia cazului în care acesta din urmă a declarat calitatea sa la momentul încheierii actului.

(4) Orice clauză din contractul de asociere care limitează răspunderea asociaţilor faţă de terţi este inopozabilă acestora.

(5) Orice clauză care stabileşte un nivel minim garantat de beneficii pentru unul sau unii dintre asociaţi este considerată nescrisă.

Art. 1.954. Forma şi condiţiile asocierii. Cu excepţia dispoziţiilor prevăzute la art. 1.949-1.953, convenţia părţilor determină forma contractului, întinderea şi condiţiile asocierii, precum şi cauzele de dizolvare şi lichidare a acesteia.

Capitolul VIII
Contractul de transport

• LPA. *Art. 140. Disp. actelor internaţionale ratif. de România în domeniul transporturilor prevalează asupra NCC.*

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 1.955. Noţiune. Prin contractul de transport, o parte, numită transportator, se obligă, cu titlu principal, să transporte o persoană sau un bun dintr-un loc în altul, în schimbul unui preţ pe care pasagerul, expeditorul sau destinatarul se obligă să îl plătească, la timpul şi locul convenite.

Art. 1.956. Dovada contractului. Contractul de transport se dovedeşte prin documente de transport, precum scrisoare de trăsură, recipisă de bagaje, foaie de parcurs, conosament, tichet ori legitimaţie de călătorie sau altele asemenea, de la caz la caz.

Art. 1.957. Modalităţi de transport. (1) Transportul poate fi realizat de unul sau mai mulţi transportatori, în acest din urmă caz putând fi succesiv ori combinat.

(2) Transportul succesiv este cel efectuat de 2 sau mai mulţi transportatori succesivi care utilizează acelaşi mod de transport, iar transportul combinat este cel în care acelaşi transportator sau aceiaşi transportatori succesivi utilizează moduri de transport diferite.

(3) Transportatorii care se succedă îşi predau unul altuia bunurile şi bagajele transportate, până la destinaţie, fără intervenţia expeditorului sau a călătorului.

Art. 1.958. Domeniul de aplicare. (1) Dispoziţiile prezentului capitol se aplică tuturor modurilor de transport, în măsura în care nu se dispune altfel prin legi speciale sau nu sunt aplicabile practici statornicite între părţi ori uzanţe.

(2) Cu excepţia situaţiei în care este efectuat de un transportator care îşi oferă serviciile publicului în cadrul activităţii sale profesionale, transportul cu titlu gratuit nu este supus dispoziţiilor cuprinse în acest capitol. În acest caz, transportatorul este ţinut numai de o obligaţie de prudenţă şi diligenţă.

(3) Transportatorul care îşi oferă serviciile publicului trebuie să transporte orice persoană care solicită serviciile sale şi orice bun al cărui transport este solicitat, dacă nu are un motiv întemeiat de refuz. Pasagerul, expeditorul şi destinatarul sunt obligaţi să respecte instrucţiunile transportatorului.

Art. 1.959. Răspunderea transportatorului. (1) Transportatorul nu poate exclude sau limita răspunderea sa decât în cazurile prevăzute de lege.

(2) Transportatorul răspunde pentru prejudiciile cauzate prin întârzierea ajungerii la destinaţie, cu excepţia cazului fortuit şi a forţei majore.

• **LPA.** *Art. 141. Răspunderea transportatorului şi a expeditorului este guvernată de legea în vigoare la data producerii evenimentului care a cauzat prejudiciul, chiar dacă acesta a fost cunoscut de pasager, expeditor sau destinatar, după caz, ulterior intrării în vigoare a NCC.*

Art. 1.960. Substituirea. (1) Dacă transportatorul îşi substituie un alt transportator pentru executarea totală sau parţială a obligaţiei sale, acesta din urmă este considerat parte în contractul de transport.

(2) Plata efectuată unuia dintre transportatori este liberatorie în privinţa tuturor transportatorilor care i-au substituit pe alţii sau au fost substituiţi.

Secţiunea a 2-a
Contractul de transport de bunuri

Art. 1.961. Documentul de transport. (1) La remiterea bunurilor pentru transport, expeditorul trebuie să predea transportatorului, în afară de documentul de transport, toate documentele suplimentare vamale, sanitare, fiscale şi altele asemenea, necesare efectuării transportului, potrivit legii.

(2) Documentul de transport este semnat de expeditor şi trebuie să cuprindă, între altele, menţiuni privind identitatea expeditorului, a transportatorului şi a destinatarului şi, după caz, a persoanei care trebuie să plătească transportul. Documentul de transport menţionează, de asemenea, locul şi data luării în primire a bunului, punctul de plecare şi cel de destinaţie, preţul şi termenul transportului, natura, cantitatea, volumul sau masa şi starea aparentă a bunului la predarea spre transport, caracterul periculos al bunului, dacă este cazul, precum şi documentele suplimentare care au fost predate şi însoţesc transportul. Părţile pot conveni să introducă şi alte menţiuni în documentul de transport. Dispoziţiile legii speciale rămân aplicabile.

(3) Expeditorul răspunde faţă de transportator pentru prejudiciile cauzate de un viciu propriu al bunului sau de orice omisiune, insuficienţă ori inexactitate a menţiunilor din documentul de transport sau, dacă este cazul, din documentele suplimentare. Transportatorul rămâne răspunzător faţă de terţi pentru prejudiciile rezultate dintr-o astfel de cauză, având drept de regres împotriva expeditorului.

Art. 1.962. Pluralitatea de exemplare. Recipisa de primire. (1) Documentul de transport se întocmeşte în cel puţin 3 exemplare, câte unul pentru transportator şi expeditor şi altul care însoţeşte bunul transportat până la destinaţie.

(2) În lipsa documentului de transport, transportatorul trebuie să elibereze expeditorului, la cererea acestuia, o recipisă de primire a bunului spre transport, dispozițiile art. 1.961 alin. (2) aplicându-se în mod corespunzător. Această prevedere nu se aplică în cazul transportului rutier de mărfuri.

(3) Documentul de transport sau, în lipsa acestuia, recipisa de primire dovedește până la proba contrară luarea în primire a bunului spre transport, natura, cantitatea și starea aparentă a acestuia.

Art. 1.963. Documente de transport individuale. În cazul în care expeditorul predă pentru transport mai multe colete, transportatorul are dreptul să îi solicite acestuia câte un document de transport pentru fiecare colet în parte, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Art. 1.964. Documente de transport negociabile. (1) Documentul de transport nu este negociabil, cu excepția cazului în care părțile sau legea specială dispun astfel.

(2) În cazul în care este negociabil, documentul de transport la ordin se transmite prin gir, iar cel la purtător prin remitere.

Art. 1.965. Transmiterea documentelor de transport la ordin sau la purtător. (1) Atunci când documentul de transport este la ordin sau la purtător, proprietatea bunurilor transportate se transferă prin efectul transmiterii acestui document.

(2) Forma și efectele girurilor, anularea și înlocuirea documentului de transport sunt supuse dispozițiilor privitoare la cambie și biletul la ordin.

(3) Ultimul giratar al unui șir neîntrerupt de giruri care este posesor al titlului este considerat proprietar. Debitorul care își îndeplinește obligația rezultând din titlu este eliberat, numai dacă nu a existat fraudă sau culpă gravă din partea sa.

Art. 1.966. Ambalajul. (1) Expeditorul are obligația să ambaleze bunurile corespunzător naturii acestora și modului de transport.

(2) Expeditorul răspunde față de transportator pentru prejudiciile cauzate acestuia de ambalajul necorespunzător sau de ambalarea defectuoasă a bunurilor predate spre transport. Transportatorul rămâne răspunzător față de terți pentru pagubele cauzate astfel, cu drept de regres contra expeditorului.

Art. 1.967. Predarea bunurilor transportatorului. Expeditorul trebuie să predea bunurile la locul și în condițiile convenite prin clauzele contractului sau, în lipsa acestora, potrivit practicilor statornicite între părți ori uzanțelor, să completeze și să predea documentul de transport, fiind răspunzător pentru prejudiciile cauzate prin întârziere.

Art. 1.968. Obligația de a transporta bunurile. Transportatorul are obligația de a transporta bunurile predate pentru transport până la destinație.

Art. 1.969. Termenul de transport. Transportul trebuie efectuat în termenul stabilit de părți. Dacă termenul în care trebuie făcut transportul nu a fost determinat de părți, se ține seama de practicile statornicite între părți, de uzanțele aplicate la locul de plecare, iar în lipsa acestora, se stabilește potrivit împrejurărilor.

Art. 1.970. Suspendarea transportului și contraordinul. (1) Expeditorul poate suspenda transportul și cere restituirea bunurilor sau predarea lor altei persoane decât aceleia menționate în documentul de transport ori dispune cum va crede de cuviință,

fiind obligat să plătească transportatorului cheltuielile şi contravaloarea daunelor care sunt consecinţa imediată a acestui contraordin. Dispoziţiile art. 1.971 sunt aplicabile.

(2) Pentru a exercita dreptul de contraordin trebuie prezentat documentul de transport semnat de transportator sau recipisa de primire, dacă un asemenea document a fost eliberat; modificările ce decurg din contraordin trebuie înscrise în documentul de transport sau pe recipisă sub o nouă semnătură a transportatorului.

(3) Dreptul la contraordin încetează din momentul în care destinatarul a cerut predarea bunurilor, cu respectarea dispoziţiilor art. 1.976.

(4) Transportatorul răspunde pentru prejudiciile produse prin executarea contraordinelor date cu încălcarea dispoziţiilor prezentului articol.

Art. 1.971. Împiedicarea executării transportului. Consecinţe. (1) În caz de împiedicare la transport, transportatorul are dreptul să îi ceară instrucţiuni expeditorului sau, în lipsa unui răspuns din partea acestuia, să transporte bunul la destinaţie, modificând itinerarul. În acest din urmă caz, dacă nu a fost o faptă ce îi este imputabilă, transportatorul are drept la preţul transportului, la taxele accesorii şi la cheltuieli, pe ruta efectiv parcursă, precum şi la modificarea, în mod corespunzător, a termenului de executare a transportului.

(2) Dacă nu există o altă rută de transport sau dacă, din alte motive, continuarea transportului nu este posibilă, transportatorul va proceda potrivit instrucţiunilor date de expeditor prin documentul de transport pentru cazul împiedicării la transport, iar în lipsa acestora sau dacă instrucţiunile nu pot fi executate, împiedicarea va fi adusă fără întârziere la cunoştinţa expeditorului, cerându-i-se instrucţiuni.

(3) Expeditorul înştiinţat de ivirea împiedicării poate denunţa contractul plătind transportatorului numai cheltuielile făcute de acesta şi preţul transportului în proporţie cu parcursul efectuat.

Art. 1.972. Modificări aduse de transportator. (1) Dacă în termen de 5 zile de la trimiterea înştiinţării prevăzute la art. 1.971 alin. (2) expeditorul nu dă, în condiţiile legii speciale, instrucţiuni ce pot fi executate şi nici nu îi comunică denunţarea contractului, transportatorul poate să păstreze bunul în depozit sau îl poate depozita la un terţ. În cazul în care depozitarea nu este posibilă ori bunul se poate altera sau deteriora ori valoarea acestuia nu poate acoperi preţul transportului, taxele accesorii şi cheltuielile, transportatorul va valorifica bunul, potrivit dispoziţiilor legii.

(2) Când bunul a fost vândut, preţul, după scăderea drepturilor băneşti ale transportatorului, trebuie să fie pus la dispoziţia expeditorului, iar dacă preţul este mai mic decât drepturile băneşti ale transportatorului, expeditorul trebuie să plătească diferenţa.

(3) În cazul în care împiedicarea la transport a încetat înainte de sosirea instrucţiunilor expeditorului, bunul se transmite la destinaţie, fără a se mai aştepta aceste instrucţiuni, expeditorul fiind înştiinţat despre aceasta fără întârziere.

Art. 1.973. Dreptul de dispoziţie ulterioară. (1) Expeditorul are dreptul, prin dispoziţie ulterioară scrisă, să retragă înainte de plecare bunul ce urma să fie transportat, să îl oprească în cursul transportului, să amâne predarea lui către destinatar ori să dispună înapoierea lui la locul de plecare, să schimbe persoana destinatarului ori locul de destinaţie sau să dispună o altă modificare a condiţiilor de executare a transportului.

(2) Expeditorul care a dat o dispoziţie ulterioară este obligat să plătească transportatorului, după caz, preţul părţii efectuate din transport, taxele datorate şi cheltuielile pricinuite prin executarea dispoziţiei ulterioare, precum şi să îl despăgubească de orice pagubă suferită.

(3) Expeditorul nu poate da dispoziţie ulterioară care să aibă ca efect divizarea transportului, în afară de cazul când legea dispune altfel.

Art. 1.974. Trecerea dreptului la destinatar. Dreptul expeditorului de a modifica contractul de transport se stinge de îndată ce destinatarul şi-a manifestat voinţa de a-şi valorifica drepturile ce rezultă pentru el din contractul de transport potrivit art. 1.977 sau de îndată ce expeditorul a predat destinatarului duplicatul de pe documentul de transport. Din acel moment, dreptul de a modifica contractul de transport prin dispoziţie ulterioară trece asupra destinatarului.

Art. 1.975. Dreptul de refuz al transportatorului. (1) Transportatorul, conformându-se dispoziţiilor legii speciale, poate refuza executarea dispoziţiei ulterioare, înştiinţându-l fără întârziere pe cel de la care ea emană, dacă executarea dispoziţiei ar fi de natură să tulbure în mod grav bunul mers al exploatării ori dacă, în cazul schimbării locului de destinaţie, sporul de taxe şi cheltuieli nu ar fi garantat de valoarea bunului sau în alt fel. Dispoziţiile art. 1.978 sunt aplicabile.

(2) Transportatorul are obligaţia de înştiinţare şi în cazul în care, la primirea dispoziţiei, executarea acesteia nu mai este posibilă.

Art. 1.976. Obligaţia de predare şi de informare. (1) Transportatorul este obligat să pună bunurile transportate la dispoziţia destinatarului sau posesorului documentului de transport la ordin ori la purtător, în locul şi termenele indicate în contract sau, în lipsă, potrivit practicilor statornicite între părţi ori uzanţelor. Posesorul documentului de transport la ordin sau la purtător este obligat să îl remită transportatorului la preluarea bunurilor transportate.

(2) Predarea bunurilor transportate se face la domiciliul sau sediul destinatarului, dacă din contract, din practicile statornicite între părţi ori conform uzanţelor nu rezultă contrariul.

(3) Transportatorul îl înştiinţează pe destinatar cu privire la sosirea bunurilor şi la termenul pentru preluarea acestora, dacă predarea nu se face la domiciliul sau sediul acestuia, potrivit alin. (2).

Art. 1.977. Data dobândirii drepturilor şi obligaţiilor de către destinatar. Fără a aduce atingere drepturilor expeditorului, destinatarul dobândeşte drepturile şi obligaţiile decurgând din contractul de transport prin acceptarea acestuia sau a bunurilor transportate.

Art. 1.978. Preţul şi alte cheltuieli. (1) Preţul transportului şi al serviciilor accesorii prestate de transportator sunt datorate de expeditor şi se plătesc la predarea bunurilor pentru transport, dacă nu se prevede altfel prin contract sau legea specială, după caz.

(2) Dacă bunurile nu sunt de aceeaşi natură cu cele descrise în documentul de transport sau valoarea lor este superioară, transportatorul are dreptul la preţul pe care l-ar fi cerut dacă ar fi cunoscut aceste împrejurări, dispoziţiile legii speciale fiind aplicabile.

(3) Dacă preţul se plăteşte la destinaţie, transportatorul va preda bunurile contra plăţii acestuia de către destinatar.

(4) Preţul serviciilor accesorii şi al cheltuielilor efectuate pe parcursul transportului este datorat de destinatar, dacă prin contract sau legea specială nu se prevede altfel.

Art. 1.979. Constatarea stării bunului. (1) La primirea bunurilor transportate, destinatarul are dreptul să ceară să se constate, pe cheltuiala sa, identitatea, cantitatea şi starea bunurilor transportate.

(2) Dacă se va stabili existenţa unor vicii, cheltuielile făcute sunt în sarcina transportatorului.

(3) În lipsa convenţiei contrare, viciile vor fi verificate potrivit dispoziţiilor alin. (4) şi (8).

(4) În caz de neînţelegere asupra calităţii sau stării unei mărfi, instanţa, la cererea uneia dintre părţi, poate dispune, cu procedura prevăzută de lege pentru ordonanţa preşedinţială, constatarea stării acesteia de unul sau mai mulţi experţi numiţi din oficiu.

(5) Prin aceeaşi hotărâre se poate dispune sechestrarea mărfii sau depunerea ei într-un depozit public sau, în lipsă, într-un alt loc ce se va determina.

(6) Dacă păstrarea mărfii ar putea aduce mari pagube sau ar ocaziona cheltuieli însemnate, se va putea dispune chiar vânzarea ei pe cheltuiala celui căruia îi aparţine, în condiţiile care se vor determina prin hotărâre.

(7) Hotărârea de vânzare va trebui comunicată, înainte de punerea ei în executare, celeilalte părţi sau reprezentantului său, dacă unul dintre aceştia se află în localitate; în caz contrar, hotărârea va fi comunicată în termen de 3 zile de la executarea ei.

(8) Partea care nu s-a prevalat de dispoziţiile alin. (4)-(7) trebuie, în caz de contestaţie, să stabilească atât identitatea mărfii, cât şi viciile ei.

Art. 1.980. Plata sumelor datorate transportatorului. (1) Destinatarul nu poate intra în posesia bunurilor transportate decât dacă plăteşte transportatorului sumele datorate potrivit contractului şi eventualele rambursuri cu care transportul a fost grevat, în condiţiile prevăzute la art. 1.978 alin. (3).

(2) În caz de neînţelegere asupra sumei datorate, destinatarul poate prelua bunurile transportate dacă plăteşte transportatorului suma pe care susţine că o datorează acestuia din urmă şi consemnează diferenţa reclamată de transportator la o instituţie de credit.

Art. 1.981. Imposibilitatea predării bunurilor. (1) Dacă destinatarul nu este găsit, refuză sau neglijează preluarea bunurilor ori dacă există neînţelegeri privind preluarea bunurilor între mai mulţi destinatari sau din orice motiv, fără culpa sa, transportatorul nu poate preda bunurile transportate, acesta va solicita imediat instrucţiuni expeditorului, care este obligat să i le transmită în maximum 15 zile, sub sancţiunea returnării bunurilor către expeditor, pe cheltuiala acestuia, sau a vânzării lor de către transportator, după caz.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), dacă există urgenţă sau bunurile sunt perisabile, transportatorul va retransmite expeditorului bunurile, pe cheltuiala acestuia, sau le va vinde, potrivit art. 1.726, fără să mai solicite instrucţiuni expeditorului.

(3) La sfârşitul perioadei de depozitare sau la expirarea termenului pentru primirea instrucţiunilor expeditorului, obligaţiile transportatorului sunt cele de la depozitul gratuit, cu obligaţia pentru expeditor de a-i rambursa integral cheltuielile de conservare şi depozitare a bunurilor.

(4) Transportatorul va fi despăgubit de destinatar sau expeditor, după caz, pentru pagubele cauzate de întârzierea destinatarului în preluarea bunurilor transportate.

Art. 1.982. Garantarea creanţelor transportatorului. (1) Pentru garantarea creanţelor sale izvorâte din contractul de transport, transportatorul se bucură, cu privire la bunul transportat, de drepturile unui creditor gajist cât timp deţine acel bun.

(2) Transportatorul poate exercita drepturile prevăzute la alin. (1) şi după predarea către destinatar a bunului transportat, dar numai timp de 24 de ore de la predare şi doar dacă destinatarul mai deţine bunul.

Art. 1.983. Predarea bunurilor fără încasarea sumelor datorate. (1) Transportatorul care predă bunurile transportate fără a încasa de la destinatar sumele ce i se datorează lui, transportatorilor anteriori sau expeditorului ori fără a pretinde destinatarului consemnarea sumei asupra căreia există neînţelegeri pierde dreptul de regres şi răspunde faţă de expeditor şi transportatorii anteriori pentru toate sumele ce li se cuveneau.

(2) În toate cazurile însă, transportatorul are acţiune împotriva destinatarului, chiar dacă acesta a ridicat bunurile transportate.

Art. 1.984. Răspunderea transportatorului. Transportatorul răspunde pentru prejudiciul cauzat prin pierderea totală ori parţială a bunurilor, prin alterarea ori deteriorarea acestora, survenită pe parcursul transportului, sub rezerva aplicării dispoziţiilor art. 1.959, precum şi prin întârzierea livrării bunurilor.

Art. 1.985. Repararea prejudiciului. (1) În caz de pierdere a bunurilor, transportatorul trebuie să acopere valoarea reală a bunurilor pierdute sau a părţilor pierdute din bunurile transportate.

(2) În caz de alterare sau deteriorare a bunurilor, transportatorul va acoperi scăderea lor de valoare.

(3) Pentru aplicarea alin. (1) şi (2) se va avea în vedere valoarea bunurilor la locul şi momentul predării.

Art. 1.986. Restituirea preţului şi a cheltuielilor. În cazul prevăzut la art. 1.985, transportatorul trebuie să restituie, de asemenea, preţul transportului, al serviciilor accesorii şi cheltuielile transportului, proporţional, după caz, cu valoarea bunurilor pierdute sau cu diminuarea valorii cauzate de alterarea ori deteriorarea acestora.

Art. 1.987. Calcularea cuantumului despăgubirii. În cazul în care valoarea bunului a fost declarată la predare, despăgubirea se calculează în raport cu acea valoare. Cu toate acestea, dacă valoarea reală a bunului de la locul şi momentul predării este mai mică, despăgubirea se calculează în raport cu această din urmă valoare.

Art. 1.988. Cazuri speciale. (1) Transportatorul nu este ţinut să transporte documente, sume de bani în numerar, titluri de valoare, bijuterii sau alte bunuri de mare valoare.

(2) Dacă acceptă transportul unor bunuri dintre cele prevăzute la alin. (1), transportatorul trebuie să acopere, în caz de pierdere, deteriorare sau alterare, numai valoarea declarată a acestora. În situaţia în care s-a declarat o natură diferită a bunurilor ori o valoare mai mare, transportatorul este exonerat de orice răspundere.

Art. 1.989. Limitarea răspunderii. În toate cazurile, despăgubirea nu poate depăşi cuantumul stabilit prin legea specială.

Art. 1.990. Agravarea răspunderii. Dacă transportatorul a acţionat cu intenţie sau culpă gravă, acesta datorează despăgubiri, fără limitările sau exonerarea de răspundere prevăzute la art. 1.987-1.989.

Art. 1.991. Înlăturarea răspunderii. (1) Transportatorul nu răspunde dacă pierderea totală ori parţială sau, după caz, alterarea ori deteriorarea s-a produs din cauza:

a) unor fapte în legătură cu încărcarea sau descărcarea bunului, dacă această operaţiune s-a efectuat de către expeditor sau destinatar;

b) lipsei ori defectuozităţii ambalajului, dacă după aspectul exterior nu putea fi observată la primirea bunului pentru transport;

c) expedierii sub o denumire necorespunzătoare, inexactă ori incompletă a unor bunuri excluse de la transport sau admise la transport numai sub anumite condiţii, precum şi a nerespectării de către expeditor a măsurilor de siguranţă prevăzute pentru acestea din urmă;

d) unor evenimente naturale inerente transportului în vehicule deschise, dacă, potrivit dispoziţiilor legii speciale sau contractului, bunul trebuie transportat astfel;

e) naturii bunului transportat, dacă aceasta îl expune pierderii sau stricăciunii prin sfărâmare, spargere, ruginire, alterare interioară spontană şi altele asemenea;

f) pierderii de greutate, oricare ar fi distanţa parcursă, dacă şi în măsura în care bunul transportat este dintre acelea care prin natura lor suferă, obişnuit, prin simplul fapt al transportului, o asemenea pierdere;

g) pericolului inerent al transportului de animale vii;

h) faptului că prepusul expeditorului, care însoţeşte bunul în cursul transportului, nu a luat măsurile necesare pentru a asigura conservarea bunului;

i) oricărei alte împrejurări prevăzute prin lege specială.

(2) Dacă se constată că pierderea sau deteriorarea ori alterarea a putut surveni din una dintre cauzele prevăzute la alin. (1), se prezumă că paguba a fost produsă din acea cauză.

(3) Transportatorul este, de asemenea, exonerat de răspundere, dacă dovedeşte că pierderea totală sau parţială ori alterarea sau deteriorarea s-a produs din cauza:

a) unei alte fapte decât cele prevăzute la alin. (1), săvârşită cu intenţie ori din culpă de către expeditor sau destinatar, ori a instrucţiunilor date de către unul dintre aceştia;

b) forţei majore sau faptei unui terţ pentru care transportatorul nu este ţinut să răspundă.

Art. 1.992. Răspunderea pentru neefectuarea transportului sau pentru întârziere. Transportatorul răspunde şi pentru paguba cauzată prin neefectuarea transportului sau prin depăşirea termenului de transport.

Art. 1.993. Răspunderea pentru rambursuri şi formalităţi vamale. Răspunderea transportatorului pentru încasarea rambursurilor cu care expeditorul a grevat transportul şi pentru îndeplinirea operaţiunilor vamale este reglementată de dispoziţiile privitoare la mandat.

Art. 1.994. Cazuri de decădere. (1) În cazul în care cel îndreptăţit primeşte bunurile fără a face rezerve, nu se mai pot formula împotriva transportatorului pretenţiile izvorâte din pierderea parţială sau alterarea ori deteriorarea bunurilor transportate ori din nerespectarea termenului de transport.

(2) În cazul în care pierderea parţială sau alterarea ori deteriorarea nu putea fi descoperită la primirea bunului, cel îndreptăţit poate pretinde transportatorului daune-interese, chiar dacă bunul transportat a fost primit fără rezerve. Daunele-interese pot fi cerute numai dacă cel îndreptăţit a adus la cunoştinţa transportatorului pieirea sau alterarea ori deteriorarea de îndată ce a descoperit-o, însă nu mai târziu de 5 zile de la primirea bunului, iar pentru bunurile perisabile sau animalele vii, nu mai târziu de 6 ore de la primirea acestora.

(3) În caz de intenţie sau culpă gravă a transportatorului, dispoziţiile de mai sus privitoare la stingerea pretenţiilor celui îndreptăţit, precum şi cele privitoare la termenul de înştiinţare nu sunt aplicabile.

Art. 1.995. Clauze de exonerare sau înlăturare a răspunderii. (1) Clauza prin care se înlătură sau restrânge răspunderea stabilită prin lege în sarcina transportatorului se consideră nescrisă.

(2) Cu toate acestea, expeditorul îşi poate asuma riscul transportului în cazul pagubelor cauzate de ambalaj sau în cazul transporturilor speciale care măresc riscul pierderii sau stricăciunii bunurilor.

Art. 1.996. Bunurile periculoase. (1) Expeditorul care predă pentru transport bunuri periculoase, fără să informeze transportatorul în prealabil, îl va despăgubi pe acesta pentru orice pagube cauzate de natura periculoasă a transportului.

(2) În cazul de la alin. (1), expeditorul va acoperi cheltuielile şi riscurile decurgând din depozitul unor astfel de bunuri.

Art. 1.997. Răspunderea expeditorului. (1) Expeditorul va despăgubi transportatorul pentru orice pagube cauzate de natura sau viciul bunurilor predate pentru transport.

(2) Transportatorul rămâne însă răspunzător faţă de terţi pentru pagubele cauzate astfel, cu drept de regres împotriva expeditorului.

Art. 1.998. Transportatorul care se obligă să transporte pe liniile altuia. Dacă nu s-a convenit altfel, transportatorul care se angajează să transporte bunurile atât pe liniile sale de exploatare, cât şi pe cele ale altui transportator răspunde pentru transportul efectuat pe celelalte linii numai ca expeditor comisionar.

Art. 1.999. Răspunderea în transportul succesiv sau combinat. Dacă prin lege nu se prevede altfel, în cazul transportului succesiv sau combinat, acţiunea în răspundere se poate exercita împotriva transportatorului care a încheiat contractul de transport sau împotriva ultimului transportator.

Art. 2.000. Raporturile dintre transportatorii succesivi. (1) În raporturile dintre ei, fiecare transportator contribuie la despăgubiri proporţional cu partea ce i se cuvine din preţul transportului. Dacă însă paguba este produsă cu intenţie sau din culpa gravă a unuia dintre transportatori, întreaga despăgubire incumbă acestuia.

(2) Atunci când unul dintre transportatori dovedeşte că faptul păgubitor nu s-a produs pe durata transportului său, acesta nu este ţinut să contribuie la despăgubire.

(3) Se prezumă că bunurile au fost predate în stare bună de la un transportator la altul dacă aceştia nu solicită menţionarea în documentul de transport a stării în care au fost preluate bunurile.

Art. 2.001. Reprezentarea în transportul succesiv sau combinat. (1) În transportul succesiv sau combinat, cel din urmă transportator îi reprezintă pe ceilalţi în ceea ce priveşte încasarea sumelor ce li se cuvin în temeiul contractului de transport, precum şi cu privire la exercitarea drepturilor prevăzute la art. 1.995.

(2) Transportatorul care nu îşi îndeplineşte obligaţiile prevăzute la alin. (1) răspunde faţă de transportatorii precedenţi pentru sumele ce li se cuvin acestora.

Secţiunea a 3-a

Contractul de transport de persoane şi bagaje

Art. 2.002. Conţinutul obligaţiei de a transporta. (1) Obligaţia de transport al persoanelor cuprinde, în afara operaţiunilor de transport, şi operaţiunile de îmbarcare şi debarcare.

(2) Transportatorul este ţinut să aducă la timp călătorul, nevătămat şi în siguranţă, la locul de destinaţie.

(3) Transportatorul poate refuza sau accepta transportul în anumite condiţii, în cazurile prevăzute de legea specială.

(4) Transportatorul este obligat să aibă asigurare de răspundere civilă, încheiată în condiţiile legii.

Art. 2.003. Obligaţii ale părţilor. (1) În temeiul contractului de transport, transportatorul este obligat faţă de călător:

a) să pună la dispoziţia acestuia un loc corespunzător legitimaţiei sale de călătorie;

b) să transporte copiii care călătoresc împreună cu acesta, fără plată sau cu tarif redus, în condiţiile legii speciale;

c) să transporte fără o altă plată bagajele acestuia, în cantitatea şi condiţiile prevăzute prin dispoziţiile legii speciale.

(2) În timpul transportului, călătorul este obligat să se supună măsurilor luate potrivit dispoziţiilor legale de către prepuşii transportatorului.

Art. 2.004. Răspunderea pentru persoana călătorului. (1) Transportatorul răspunde pentru moartea sau vătămarea integrităţii corporale ori a sănătăţii călătorului.

(2) El răspunde, de asemenea, pentru daunele directe şi imediate rezultând din neexecutarea transportului, din executarea lui în alte condiţii decât cele stabilite sau din întârzierea executării acestuia.

(3) În cazul în care, după împrejurări, din cauza întârzierii executării transportului, contractul nu mai prezintă interes pentru călător, acesta îl poate denunţa, solicitând rambursarea preţului.

(4) Transportatorul nu răspunde dacă dovedeşte că paguba a fost cauzată de călător, cu intenţie sau din culpă gravă. De asemenea, transportatorul nu răspunde nici atunci când dovedeşte că paguba a fost cauzată de starea de sănătate a călătorului, fapta unui terţ pentru care nu este ţinut să răspundă sau forţa majoră. Cu toate acestea, transportatorul rămâne răspunzător pentru paguba cauzată de mijlocul de transport folosit sau de starea sa de sănătate ori a angajaţilor lui.

(5) Este considerată nescrisă orice clauză prin care se înlătură sau se restrânge răspunderea transportatorului pentru prejudiciile prevăzute în prezentul articol.

Art. 2.005. Răspunderea pentru bagaje şi alte bunuri. (1) Transportatorul răspunde pentru pierderea sau deteriorarea bagajelor sau a altor bunuri ale

călătorului, dacă nu se dovedeşte că prejudiciul a fost cauzat de viciul acestora, culpa călătorului sau forţa majoră.

(2) Pentru bagajele de mână sau alte bunuri pe care călătorul le ţine cu sine, transportatorul răspunde numai dacă se dovedeşte intenţia sau culpa acestuia din urmă cu privire la pierderea sau deteriorarea lor.

(3) Transportatorul răspunde pentru pierderea sau deteriorarea bagajelor ori a altor bunuri ale călătorului în limita valorii declarate sau, dacă valoarea nu a fost declarată, în raport cu natura, conţinutul obişnuit al acestora şi alte asemenea elemente, după împrejurări.

(4) În măsura în care nu se prevede altfel prin prezentul articol, dispoziţiile secţiunii a 2-a din prezentul capitol se aplică în mod corespunzător transportului bagajelor şi al altor bunuri pe care călătorul le ţine cu sine, fără a deosebi după cum acestea au fost sau nu au fost predate transportatorului.

Art. 2.006. Răspunderea în cadrul transportului succesiv sau combinat. (1) În cadrul transportului succesiv sau combinat, transportatorul pe al cărui parcurs al transportului a intervenit decesul, vătămarea integrităţii corporale ori a sănătăţii călătorului, pierderea sau deteriorarea bagajelor ori a altor bunuri ale călătorului răspunde pentru prejudiciul astfel cauzat. Cu toate acestea, transportatorul nu răspunde dacă prin contractul de transport s-a stipulat în mod expres că unul dintre transportatori răspunde integral.

(2) Pentru pierderea sau deteriorarea bagajelor sau a altor bunuri ale călătorului ce au fost predate, fiecare dintre transportatori este ţinut să contribuie la despăgubire, potrivit art. 2.000, care se aplică în mod corespunzător.

(3) Răspunderea pentru întârzierea sau întreruperea transportului intervine numai dacă, la terminarea întregului parcurs, întârzierea subzistă.

Art. 2.007. Cedarea drepturilor din contractul de transport. În lipsă de stipulaţie contrară sau dacă prin lege nu se prevede altfel, călătorul poate ceda drepturile sale ce izvorăsc din contractul de transport înainte de începerea transportului, fără a fi obligat să îl înştiinţeze pe transportator.

Art. 2.008. Înlăturarea răspunderii. Dispoziţiile art. 1.991 alin. (3) se aplică şi transportului de persoane.

Capitolul IX
Contractul de mandat

• LPA. *Art. 142. Contractele de mandat încheiate înainte de intrarea în vigoare a NCC, pentru care părţile nu au prevăz. un termen, rămân supuse legii în vigoare la data încheierii lor.*

Secţiunea 1
Dispoziţii comune

Art. 2.009. Noţiune. Mandatul este contractul prin care o parte, numită mandatar, se obligă să încheie unul sau mai multe acte juridice pe seama celeilalte părţi, numită mandant.

Art. 2.010. Mandatul cu titlu gratuit sau cu titlu oneros. (1) Mandatul este cu titlu gratuit sau cu titlu oneros. Mandatul dintre două persoane fizice se prezumă a fi cu

titlu gratuit. Cu toate acestea, mandatul dat pentru acte de exercitare a unei activităţi profesionale se prezumă a fi cu titlu oneros.

(2) Dacă mandatul este cu titlu oneros, iar remuneraţia mandatarului nu este determinată prin contract, aceasta se va stabili potrivit legii, uzanţelor ori, în lipsă, după valoarea serviciilor prestate.

(3) Dreptul la acţiunea pentru stabilirea cuantumului remuneraţiei se prescrie odată cu dreptul la acţiunea pentru plata acesteia.

• **LPA.** ***Art. 143¹.*** *Art. 2.010 alin. (3) NCC se aplică şi în cazul stabilirii remuneraţiei intermediarului, potriv. art. 2.097 NCC, sau a remuneraţiei depozitarului, potriv. art. 2.106 NCC.*

Art. 2.011. Felurile mandatului. Mandatul este cu sau fără reprezentare.

Art. 2.012. Puterea de reprezentare. (1) Dacă din împrejurări nu rezultă altfel, mandatarul îl reprezintă pe mandant la încheierea actelor pentru care a fost împuternicit.

(2) Împuternicirea pentru reprezentare sau, dacă este cazul, înscrisul care o constată se numeşte procură.

(3) Dispoziţiile referitoare la reprezentarea în contracte se aplică în mod corespunzător.

Secţiunea a 2-a
Mandatul cu reprezentare

§1. Forma şi întinderea mandatului

Art. 2.013. Forma mandatului. (1) Contractul de mandat poate fi încheiat în formă scrisă, autentică ori sub semnătură privată, sau verbală. Acceptarea mandatului poate rezulta şi din executarea sa de către mandatar.

(2) Mandatul dat pentru încheierea unui act juridic supus, potrivit legii, unei anumite forme trebuie să respecte acea formă, sub sancţiunea aplicabilă actului însuşi. Prevederea nu se aplică atunci când forma este necesară doar pentru opozabilitatea actului faţă de terţi, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Art. 2.014. Cazul special de acceptare tacită. (1) În absenţa unui refuz neîntârziat, mandatul se consideră acceptat dacă priveşte actele a căror încheiere intră în exercitarea profesiei mandatarului ori pentru care acesta şi-a oferit serviciile fie în mod public, fie direct mandantului.

(2) În aplicarea dispoziţiilor alin. (1) se va ţine seama, între altele, de prevederile legale, de practicile statornicite între părţi şi de uzanţe.

Art. 2.015. Durata mandatului. Dacă părţile nu au prevăzut un termen, contractul de mandat încetează în 3 ani de la încheierea lui.

Art. 2.016. Întinderea mandatului. (1) Mandatul general îl autorizează pe mandatar să efectueze numai acte de conservare şi de administrare.

(2) Pentru a încheia acte de înstrăinare sau grevare, tranzacţii ori compromisuri, pentru a se putea obliga prin cambii sau bilete la ordin ori pentru a intenta acţiuni în justiţie, precum şi pentru a încheia orice alte acte de dispoziţie, mandatarul trebuie să fie împuternicit în mod expres.

(3) Mandatul se întinde şi asupra tuturor actelor necesare executării lui, chiar dacă nu sunt precizate în mod expres.

§2. Obligaţiile mandatarului

Art. 2.017. Executarea mandatului. (1) Mandatarul nu poate să depăşească limitele stabilite prin mandat.

(2) Cu toate acestea, el se poate abate de la instrucţiunile primite, dacă îi este imposibil să îl înştiinţeze în prealabil pe mandant şi se poate prezuma că acesta ar fi aprobat abaterea dacă ar fi cunoscut împrejurările ce o justifică. În acest caz, mandatarul este obligat să îl înştiinţeze de îndată pe mandant cu privire la schimbările aduse executării mandatului.

Art. 2.018. Diligenţa mandatarului. (1) Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandatarul este ţinut să execute mandatul cu diligenţa unui bun proprietar. Dacă însă mandatul este cu titlu gratuit, mandatarul este obligat să îl îndeplinească cu diligenţa pe care o manifestă în propriile afaceri.

(2) Mandatarul este obligat să îl înştiinţeze pe mandant despre împrejurările care au apărut ulterior încheierii mandatului şi care pot determina revocarea sau modificarea acestuia.

Art. 2.019. Obligaţia de a da socoteală. (1) Orice mandatar este ţinut să dea socoteală despre gestiunea sa şi să remită mandantului tot ceea ce a primit în temeiul împuternicirii sale, chiar dacă ceea ce a primit nu ar fi fost datorat mandantului.

(2) În perioada în care bunurile primite cu ocazia executării mandatului de la mandant ori în numele lui se află în deţinerea mandatarului, acesta este obligat să le conserve.

Art. 2.020. Dobânzile la sumele datorate. Mandatarul datorează dobânzi pentru sumele întrebuinţate în folosul său începând din ziua întrebuinţării, iar pentru cele cu care a rămas dator, din ziua în care a fost pus în întârziere.

Art. 2.021. Răspunderea pentru obligaţiile terţilor. În lipsa unei convenţii contrare, mandatarul care şi-a îndeplinit mandatul nu răspunde faţă de mandant cu privire la executarea obligaţiilor asumate de persoanele cu care a contractat, cu excepţia cazului în care insolvabilitatea lor i-a fost sau ar fi trebuit să îi fi fost cunoscută la data încheierii contractului cu acele persoane.

Art. 2.022. Pluralitatea de mandatari. (1) În absenţa unei stipulaţii contrare, mandatul conferit mai multor persoane pentru a lucra împreună nu are efect dacă nu a fost acceptat de către toate aceste persoane.

(2) Când mai multe persoane au acceptat acelaşi mandat, actele lor îl obligă pe mandant chiar dacă au fost încheiate numai de una dintre ele, afară de cazul când s-a stipulat că vor lucra împreună.

(3) În lipsă de stipulaţie contrară, mandatarii răspund solidar faţă de mandant dacă s-au obligat să lucreze împreună.

Art. 2.023. Substituirea făcută de mandatar. (1) Mandatarul este ţinut să îndeplinească personal mandatul, cu excepţia cazului în care mandantul l-a autorizat în mod expres să îşi substituie o altă persoană în executarea în tot sau în parte a mandatului.

(2) Chiar în absenţa unei autorizări exprese, mandatarul îşi poate substitui un terţ dacă:

a) împrejurări neprevăzute îl împiedică să aducă la îndeplinire mandatul;

b) îi este imposibil să îl înştiinţeze în prealabil pe mandant asupra acestor împrejurări;

c) se poate prezuma că mandantul ar fi aprobat substituirea dacă ar fi cunoscut împrejurările ce o justifică.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (2), mandatarul este obligat să îl înştiinţeze de îndată pe mandant cu privire la substituire.

(4) Dacă substituirea nu a fost autorizată de mandant, mandatarul răspunde pentru actele persoanei pe care şi-a substituit-o ca şi cum le-ar fi îndeplinit el însuşi.

(5) Dacă substituirea a fost autorizată, mandatarul nu răspunde decât pentru diligenţa cu care a ales persoana care l-a substituit şi i-a dat instrucţiunile privind executarea mandatului.

(6) În toate cazurile, mandantul are acţiune directă împotriva persoanei pe care mandatarul şi-a substituit-o.

Art. 2.024. Măsuri de conservare a bunurilor mandantului. (1) Mandatarul va exercita drepturile mandantului faţă de terţi, dacă bunurile primite pentru mandant prezintă semne de deteriorare sau au ajuns cu întârziere.

(2) În caz de urgenţă, mandatarul poate proceda la vânzarea bunurilor cu diligenţa unui bun proprietar.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) şi (2) mandatarul trebuie să îl anunţe de îndată pe mandant.

§3. Obligaţiile mandantului

Art. 2.025. Sumele necesare executării mandatului. (1) În lipsa unei convenţii contrare, mandantul este obligat să pună la dispoziţia mandatarului mijloacele necesare executării mandatului.

(2) Mandantul va restitui mandatarului cheltuielile rezonabile avansate de acesta din urmă pentru executarea mandatului, împreună cu dobânzile legale aferente, calculate de la data efectuării cheltuielilor.

Art. 2.026. Despăgubirea mandatarului. Mandantul este obligat să repare prejudiciul suferit de către mandatar în executarea mandatului, dacă acest prejudiciu nu provine din culpa mandatarului.

Art. 2.027. Remuneraţia mandatarului. Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandantul este obligat să plătească mandatarului remuneraţia, chiar şi în cazul în care, fără culpa mandatarului, mandatul nu a putut fi executat.

Art. 2.028. Pluralitatea de mandanţi. Când mandatul a fost dat aceluiaşi mandatar de mai multe persoane pentru o afacere comună, fiecare dintre ele răspunde solidar faţă de mandatar de toate efectele mandatului.

Art. 2.029. Dreptul de retenţie al mandatarului. Pentru garantarea tuturor creanţelor sale împotriva mandantului izvorâte din mandat, mandatarul are un drept de retenţie asupra bunurilor primite cu ocazia executării mandatului de la mandant ori pe seama acestuia.

§4. Încetarea mandatului

Art. 2.030. Modurile de încetare. Pe lângă cauzele generale de încetare a contractelor, mandatul încetează prin oricare dintre următoarele moduri:

a) revocarea sa de către mandant;

b) renunţarea mandatarului;

c) moartea, incapacitatea sau falimentul mandantului ori a mandatarului.

Cu toate acestea, atunci când are ca obiect încheierea unor acte succesive în cadrul unei activităţi cu caracter de continuitate, mandatul nu încetează dacă această activitate este în curs de desfăşurare, cu respectarea dreptului de revocare sau renunţare al părţilor ori al moştenitorilor acestora.

• **RIL.** ***Dec. ICCJ (RIL) nr. 24/2017*** *(M. Of. nr. 153 din 19 februarie 2018): „În interpr. şi aplic. unitară a art. 72 şi a art. 153[12] L. nr. 31/1990, rap. art. 1.552 CC 1864, respectiv art. 2.030 NCC, cu aplic. art. 54 alin. (2) L. nr. 31/1990, administratorul societăţii pe acţiuni al cărui mandat a expirat, fără a exista un act de numire a unui nou administrator şi o acceptare expresă din partea acestuia, deţine prerogativele reprezentării atât timp cât încetarea funcţiei nu a fost publicată în conformitate cu legea".*

Art. 2.031. Condiţiile revocării. (1) Mandantul poate oricând revoca mandatul, expres sau tacit, indiferent de forma în care contractul de mandat a fost încheiat şi chiar dacă a fost declarat irevocabil.

(2) Împuternicirea dată unui nou mandatar pentru aceeaşi afacere revocă mandatul iniţial.

(3) Mandatul dat în condiţiile prevăzute la art. 2.028 nu poate fi revocat decât cu acordul tuturor mandanţilor.

Art. 2.032. Efectele revocării. (1) Mandantul care revocă mandatul rămâne ţinut să îşi execute obligaţiile faţă de mandatar. El este, de asemenea, obligat să repare prejudiciile suferite de mandatar din cauza revocării nejustificate ori intempestive.

(2) Atunci când părţile au declarat mandatul irevocabil, revocarea se consideră a fi nejustificată dacă nu este determinată de culpa mandatarului sau de un caz fortuit ori de forţă majoră.

Art. 2.033. Publicitatea revocării procurii autentice notariale. (1) Dacă procura a fost dată în formă autentică notarială, în vederea informării terţilor, notarul public căruia i se solicită să autentifice revocarea unei asemenea procuri este obligat să transmită, de îndată, revocarea către Registrul naţional notarial, ţinut în format electronic, potrivit legii.

(2) Notarul public care autentifică actul pentru încheierea căruia a fost dată procura are obligaţia să verifice la Registrul naţional notarial dacă acea procură a fost revocată.

(3) Dispoziţiile alin. (1) şi (2) sunt aplicabile şi în cazul autentificărilor realizate de misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale României.

Art. 2.034. Renunţarea mandatarului. (1) Mandatarul poate renunţa oricând la mandat, notificând mandantului renunţarea sa.

(2) Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandatarul poate pretinde remuneraţi pentru actele pe care le-a încheiat pe seama mandantului până la data renunţării.

(3) Mandatarul este obligat să îl despăgubească pe mandant pentru prejudiciile suferite prin efectul renunţării, cu excepţia cazului când continuarea executării mandatului i-ar fi cauzat mandatarului însuşi o pagubă însemnată, care nu putea fi prevăzută la data acceptării mandatului.

Art. 2.035. Moartea, incapacitatea sau falimentul uneia dintre părţi. (1) În caz de deces, incapacitate sau faliment al uneia dintre părţi, moştenitorii ori reprezentanţii acesteia au obligaţia de a informa de îndată cealaltă parte.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), mandatarul sau moştenitorii ori reprezentanţii săi sunt obligaţi să continue executarea mandatului dacă întârzierea acesteia riscă să pună în pericol interesele mandantului ori ale moştenitorilor săi.

Art. 2.036. Necunoaşterea cauzei de încetare a mandatului. Tot ceea ce mandatarul a făcut, în numele mandantului, înainte de a cunoaşte sau de a fi putut cunoaşte cauza de încetare a mandatului este socotit ca valabil făcut în executarea acestuia.

Art. 2.037. Menţinerea unor obligaţii ale mandatarului. La încetarea în orice mod a mandatului, mandatarul este ţinut să îşi execute obligaţiile prevăzute la art. 2.019 şi 2.020.

Art. 2.038. Încetarea mandatului în caz de pluralitate de mandatari. În lipsa unei convenţii contrare, mandatul dat mai multor mandatari obligaţi să lucreze împreună încetează chiar şi atunci când cauza încetării îl priveşte numai pe unul dintre ei.

Secţiunea a 3-a
Mandatul fără reprezentare

§1. Dispoziţii generale

Art. 2.039. Noţiune. (1) Mandatul fără reprezentare este contractul în temeiul căruia o parte, numită mandatar, încheie acte juridice în nume propriu, dar pe seama celeilalte părţi, numită mandant, şi îşi asumă faţă de terţi obligaţiile care rezultă din aceste acte, chiar dacă terţii aveau cunoştinţă despre mandat.

(2) Dispoziţiile prezentei secţiuni se completează, în mod corespunzător, cu regulile aplicabile mandatului cu reprezentare.

Art. 2.040. Efectele faţă de terţi. (1) Terţii nu au niciun raport juridic cu mandantul.

(2) Cu toate acestea, mandantul, substituindu-se mandatarului, poate exercita drepturile de creanţă născute din executarea mandatului, dacă şi-a executat propriile sale obligaţii faţă de mandatar.

Art. 2.041. Bunurile dobândite de mandatar. (1) Mandantul poate revendica bunurile mobile dobândite pe seama sa de către mandatarul care a acţionat în nume propriu, cu excepţia bunurilor dobândite de terţi prin efectul posesiei de bună-credinţă.

(2) Dacă bunurile dobândite de mandatar sunt imobile, acesta este obligat să le transmită mandantului. În caz de refuz, mandantul poate solicita instanţei de judecată să pronunţe o hotărâre care să ţină loc de act de transmitere a bunurilor dobândite.

(3) Dispoziţiile alin. (2) se aplică prin asemănare şi bunurilor mobile supuse unor formalităţi de publicitate.

Art. 2.042. Creditorii mandatarului. Creditorii mandatarului nu pot urmări bunurile dobândite de acesta în nume propriu, dar pe seama mandantului, dacă mandatul fără reprezentare are dată certă şi aceasta este anterioară luării oricărei măsuri asigurătorii sau de executare.

§2. Contractul de comision

Art. 2.043. Noţiune. Contractul de comision este mandatul care are ca obiect achiziţionarea sau vânzarea de bunuri ori prestarea de servicii pe seama comitentului şi în numele comisionarului, care acţionează cu titlu profesional, în schimbul unei remuneraţii numită comision.

Art. 2.044. Proba contractului. (1) Contractul de comision se încheie în formă scrisă, autentică sau sub semnătură privată.

(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.

Art. 2.045. Obligaţiile terţului contractant. Terţul contractant este ţinut direct faţă de comisionar pentru obligaţiile sale.

Art. 2.046. Cedarea acţiunilor. (1) În caz de neexecutare a obligaţiilor de către terţ, comitentul poate exercita acţiunile decurgând din contractul cu terţul, subrogându-se, la cerere, în drepturile comisionarului.

(2) În acest scop, la cererea comitentului, comisionarul are obligaţia să îi cedeze acestuia de îndată acţiunile contra terţului, printr-un act de cesiune sub semnătură privată, fără nicio contraprestaţie din partea comitentului.

(3) Comisionarul răspunde pentru daunele cauzate comitentului, prin refuzul sau întârzierea cedării acţiunilor împotriva terţului.

Art. 2.047. Vânzarea pe credit. (1) Comisionarul care vinde pe credit, fără autorizarea comitentului, răspunde personal, fiind ţinut, la cererea comitentului, să plătească de îndată creditele acordate împreună cu dobânzile şi alte foloase ce ar rezulta.

(2) În acest caz, comisionarul este obligat să îl înştiinţeze de îndată pe comitent, arătându-i persoana cumpărătorului şi termenul acordat; în caz contrar, se presupune că operaţiunile s-au făcut pe bani gata, proba contrară nefiind admisă.

Art. 2.048. Instrucţiunile comitentului. (1) Comisionarul are obligaţia să respecte întocmai instrucţiunile exprese primite de la comitent.

(2) Cu toate acestea, comisionarul se poate îndepărta de la instrucţiunile primite de la comitent numai dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiţii:

a) nu este suficient timp pentru a se obţine autorizarea sa prealabilă în raport cu natura afacerii;

b) se poate considera în mod rezonabil că acesta, cunoscând împrejurările schimbate, şi-ar fi dat autorizarea; şi

c) îndepărtarea de la instrucţiuni nu schimbă fundamental natura şi scopul sau condiţiile economice ale împuternicirii primite.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2) comisionarul are obligaţia să îl înştiinţeze pe comitent de îndată ce este posibil.

(4) În afara cazului prevăzut la alin. (2), orice operaţiune a comisionarului, cu încălcarea sau depăşirea puterilor primite, rămâne în sarcina sa, dacă nu este ratificată de comitent; de asemenea, comisionarul poate fi obligat şi la plata de daune-interese.

Art. 2.049. Comisionul. (1) Comitentul nu poate refuza plata comisionului atunci când terţul execută întocmai contractul încheiat de comisionar cu respectarea împuternicirii primite.

(2) Dacă nu s-a stipulat altfel, comisionul se datorează chiar dacă terţul nu execută obligaţia sa ori invocă excepţia de neexecutare a contractului.

(3) Dacă împuternicirea pentru vânzarea unui imobil s-a dat exclusiv unui comisionar, comisionul rămâne datorat de proprietar chiar dacă vânzarea s-a făcut direct de către acesta sau prin intermediul unui terţ.

(4) Dacă părţile nu au stabilit cuantumul comisionului, acesta se determină potrivit prevederilor art. 2.010 alin. (2).

Art. 2.050. Vânzarea de titluri de credit şi alte bunuri cotate. (1) În lipsă de stipulaţie contrară, când împuternicirea priveşte vânzarea sau cumpărarea unor titluri de credit circulând în comerţ sau a altor mărfuri cotate pe pieţe reglementate, comisionarul poate să procure comitentului la preţul cerut, ca vânzător, bunurile pe care era împuternicit să le cumpere sau să reţină pentru sine la preţul curent, în calitate de cumpărător, bunurile pe care trebuia să le vândă în contul comitentului.

(2) Comisionarul care se comportă el însuşi ca vânzător sau cumpărător are dreptul la comision.

(3) Dacă în cazurile mai sus menţionate comisionarul, după îndeplinirea însărcinării sale, nu face cunoscută comitentului persoana cu care a contractat, comitentul are dreptul să considere că vânzarea sau cumpărarea s-a făcut în contul său şi să ceară de la comisionar executarea contractului.

Art. 2.051. Revocarea comisionului. (1) Comitentul poate revoca împuternicirea dată comisionarului până în momentul în care acesta a încheiat actul cu terţul.

(2) În acest caz, comisionarul are dreptul la o parte din comision, care se determină ţinând cont de diligenţele depuse şi de cheltuielile efectuate cu privire la îndeplinirea împuternicirii până în momentul revocării.

Art. 2.052. Răspunderea comisionarului. (1) Comisionarul nu răspunde faţă de comitent în cazul în care terţul nu îşi execută obligaţiile decurgând din act.

(2) Cu toate acestea, el îşi poate lua expres obligaţia de a garanta pe comitent de executarea obligaţiilor terţului. În acest caz, în lipsă de stipulaţie contrară, comitentul va plăti comisionarului un comision special „pentru garanţie" sau „pentru credit" ori un alt asemenea comision stabilit prin convenţia lor sau, în lipsă, de către instanţă, care va ţine cont de împrejurări şi de valoarea obligaţiei garantate.

Art. 2.053. Dreptul de retenţie aparţinând comisionarului. (1) Pentru creanţele sale asupra comitentului, comisionarul are un drept de retenţie asupra bunurilor acestuia, aflate în detenţia sa.

(2) Comisionarul va avea preferinţă faţă de vânzătorul neplătit.

§3. Contractul de consignaţie

Art. 2.054. Noţiune. (1) Contractul de consignaţie este o varietate a contractului de comision care are ca obiect vânzarea unor bunuri mobile pe care consignantul le-a predat consignatarului în acest scop.

(2) Contractul de consignaţie este guvernat de regulile prezentei secţiuni, de legea specială, precum şi de dispoziţiile privitoare la contractul de comision şi de mandat, în măsura în care acestea din urmă nu contravin prezentei secţiuni.

Art. 2.055. Proba. Contractul de consignaţie se încheie în formă scrisă. Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.

Art. 2.056. Preţul vânzării. (1) Preţul la care bunul urmează să fie vândut este cel stabilit de părţile contractului de consignaţie sau, în lipsă, preţul curent al mărfurilor de pe piaţa relevantă, de la momentul vânzării.

(2) Consignantul poate modifica unilateral preţul de vânzare stabilit, iar consignatarul va fi ţinut de această modificare de la momentul la care i-a fost adusă la cunoştinţă în scris.

(3) În lipsă de dispoziţii contrare ale contractului sau ale instrucţiunilor scrise ale consignantului, vânzarea se va face numai cu plata în numerar, prin virament sau cec barat şi numai la preţurile curente ale mărfurilor, potrivit alin. (1).

Art. 2.057. Remiterea, inspectarea, controlul şi reluarea bunurilor. (1) Consignantul va remite bunurile consignatarului pentru executarea contractului, păstrând dreptul de a inspecta şi controla starea acestora pe toată durata contractului.

(2) Consignantul dispune de bunurile încredinţate consignatarului, pe toată durata contractului. El le poate relua oricând, chiar în cazul în care contractul a fost încheiat pe durată determinată.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2), consignantul va da consignatarului un termen rezonabil de preaviz pentru pregătirea predării bunurilor.

(4) În cazul deschiderii procedurii insolvenţei în privinţa consignantului, bunurile intră în averea acestuia, iar în cazul deschiderii procedurii insolvenţei în privinţa consignatarului, bunurile nu intră în averea acestuia şi vor fi restituite imediat consignantului.

Art. 2.058. Remuneraţia consignatarului. (1) Contractul de consignaţie este prezumat cu titlu oneros, iar remuneraţia la care are dreptul consignatarul se stabileşte prin contract sau, în lipsă, ca diferenţa dintre preţul de vânzare stabilit de consignant şi preţul efectiv al vânzării.

(2) Dacă vânzarea s-a făcut la preţul curent, remuneraţia se va stabili de către instanţă, potrivit cu dificultatea vânzării, diligenţele consignatarului şi remuneraţiile practicate pe piaţa relevantă pentru operaţiuni similare.

Art. 2.059. Cheltuielile de conservare, vânzare a bunurilor şi executare a contractului. (1) Consignantul va acoperi consignatarului cheltuielile de conservare şi vânzare a bunurilor, dacă prin contract nu se prevede altfel.

(2) În cazul în care consignantul reia bunurile sau dispune luarea acestora din posesia consignatarului, precum şi în cazul în care contractul de consignaţie nu se poate executa, fără vreo culpă din partea consignatarului, acesta are dreptul să îi fie acoperite toate cheltuielile făcute pentru executarea contractului.

(3) Consignantul va fi ţinut de plata cheltuielilor de întreţinere şi de depozitare a bunurilor, ori de câte ori va ignora obligaţia sa de a relua bunurile.

(4) Dacă potrivit împrejurărilor bunurile nu pot fi reluate imediat de consignant în caz de încetare a contractului prin renunţarea consignatarului, acesta rămâne ţinut de obligaţiile sale de păstrare a bunurilor, asigurare şi întreţinere a acestora până când acestea sunt reluate de consignant. Acesta are obligaţia să întreprindă toate diligenţele necesare reluării bunurilor imediat după încetarea contractului, sub sancţiunea acoperirii cheltuielilor de conservare, depozitare şi întreţinere.

Art. 2.060. Primirea, păstrarea şi asigurarea bunurilor. (1) Consignatarul va primi şi va păstra bunurile ca un bun proprietar şi le va remite cumpărătorului sau consignantului, după caz, în starea în care le-a primit spre vânzare.

(2) Consignatarul va asigura bunurile la valoarea stabilită de părţile contractului de consignaţie sau, în lipsă, la valoarea de circulaţie de la data primirii lor în consignaţie. El va fi ţinut faţă de consignant pentru deteriorarea sau pieirea bunurilor din cauze de forţă majoră ori fapta unui terţ, dacă acestea nu au fost asigurate la primirea lor în consignaţie ori asigurarea a expirat şi nu a fost reînnoită ori societatea de asigurări nu a fost agreată de consignant. Consignatarul este obligat să plătească cu regularitate primele de asigurare.

(3) Consignantul va putea asigura bunurile pe cheltuiala consignatarului, dacă acesta omite să o facă.

(4) Asigurările sunt contractate de drept în favoarea consignantului, cu condiţia ca acesta să notifice asigurătorului contractul de consignaţie înainte de plata despăgubirilor.

Art. 2.061. Vânzarea pe credit. (1) În cazul în care consignatarul primeşte autorizarea să vândă pe credit, în condiţiile în care părţile nu convin altfel, atunci el poate acorda cumpărătorului un termen pentru plata preţului de maximum 90 de zile şi exclusiv pe bază de cambii acceptate sau bilete la ordin.

(2) Dacă nu se prevede altfel prin contract, consignatarul este solidar răspunzător cu cumpărătorul faţă de consignant pentru plata preţului mărfurilor vândute pe credit.

Art. 2.062. Dreptul de retenţie. (1) În lipsă de stipulaţie contrară, consignatarul nu are un drept de retenţie asupra bunurilor primite în consignaţie şi a sumelor cuvenite consignantului, pentru creanţele sale asupra acestuia.

(2) Obligaţiile consignatarului privind întreţinerea bunurilor rămân valabile în caz de exercitare a dreptului de retenţie, dar cheltuielile de depozitare incumbă consignantului, dacă exercitarea dreptului de retenţie a fost întemeiată.

Art. 2.063. Încetarea contractului. Contractul de consignaţie încetează prin revocarea sa de către consignant, renunţarea consignatarului, din cauzele indicate în contract, moartea, dizolvarea, falimentul, interdicţia sau radierea consignantului ori a consignatarului.

§4. Contractul de expediţie

Art. 2.064. Noţiune. Contractul de expediţie este o varietate a contractului de comision prin care expeditorul se obligă să încheie, în nume propriu şi în contul comitentului, un contract de transport şi să îndeplinească operaţiunile accesorii.

Art. 2.065. Revocarea. Până la încheierea contractului de transport, comitentul poate revoca ordinul de expediţie, plătind expeditorului cheltuielile şi o compensaţie pentru diligenţele desfăşurate până la comunicarea revocării ordinului de expediţie.

Art. 2.066. Contraordinul. Din momentul încheierii contractului de transport, expeditorul este obligat să exercite, la cererea comitentului, dreptul la contraordin aplicabil contractului de transport.

Art. 2.067. Obligaţiile expeditorului. (1) În alegerea traseului, mijloacelor şi modalităţilor de transport al mărfii expeditorul va respecta instrucţiunile comitentului, iar dacă nu există asemenea instrucţiuni, va acţiona în interesul comitentului.

(2) În cazul în care expeditorul îşi asumă şi obligaţia de predare a bunurilor la locul de destinaţie, se prezumă că această obligaţie nu este asumată faţă de destinatar.

(3) Expeditorul nu are obligaţia de a asigura bunurile decât dacă aceasta a fost stipulată în contract sau rezultă din uzanţe.

(4) Premiile, bonificaţiile şi reducerile tarifelor, obţinute de expeditor, aparţin de drept comitentului, dacă nu se prevede altfel în contract.

Art. 2.068. Răspunderea expeditorului. (1) Expeditorul răspunde de întârzierea transportului, de pierirea, pierderea, sustragerea sau stricăciunea bunurilor în caz de neglijenţă în executarea expedierii, în special în ceea ce priveşte preluarea şi păstrarea bunurilor, alegerea transportatorului ori a expeditorilor intermediari.

(2) Atunci când, fără motive temeinice, se abate de la modul de transport indicat de comitent, expeditorul răspunde de întârzierea transportului, pieirea, pierderea, sustragerea sau stricăciunea bunurilor, cauzată de cazul fortuit, dacă el nu dovedeşte că aceasta s-ar fi produs chiar dacă s-ar fi conformat instrucţiunilor primite.

Art. 2.069. Drepturile expeditorului. (1) Expeditorul are dreptul la comisionul prevăzut în contract sau, în lipsă, stabilit potrivit tarifelor profesionale ori uzanţelor sau, dacă acestea nu există, de către instanţă în funcţie de dificultatea operaţiunii şi de diligenţele expeditorului.

(2) Contravaloarea prestaţiilor accesorii şi cheltuielile se rambursează de comitent pe baza facturilor sau altor înscrisuri care dovedesc efectuarea acestora, dacă părţile nu au convenit anticipat o sumă globală pentru comision, prestaţii accesorii şi cheltuieli care se efectuează.

Art. 2.070. Expeditorul transportator. Expeditorul care ia asupra sa obligaţia executării transportului, cu mijloace proprii sau ale altuia, în tot sau în parte, are drepturile şi obligaţiile transportatorului.

Art. 2.071. Termenul de prescripţie. Dreptul la acţiune izvorând din contractul de expediţie se prescrie în termen de un an socotit din ziua predării bunurilor la locul de destinaţie sau din ziua în care ar fi trebuit să se facă predarea lor, cu excepţia dreptului la acţiunea referitoare la transporturile care încep sau se termină în afara Europei, care se prescrie în termen de 18 luni.

Capitolul X
Contractul de agenţie

Art. 2.072. Noţiune. (1) Prin contractul de agenţie comitentul îl împuterniceşte în mod statornic pe agent fie să negocieze, fie atât să negocieze, cât şi să încheie contracte, în numele şi pe seama comitentului, în schimbul unei remuneraţii, în una sau în mai multe regiuni determinate.

(2) Agentul este un intermediar independent care acţionează cu titlu profesional. El nu poate fi în acelaşi timp prepusul comitentului.

Art. 2.073. Domeniul de aplicare. (1) Dispoziţiile prezentului capitol nu se aplică activităţii persoanelor care:

a) acţionează ca intermediar în cadrul burselor de valori şi al pieţelor reglementate de mărfuri şi instrumente financiare derivate;

b) au calitatea de agent sau broker de asigurări şi reasigurări;

c) prestează un serviciu neremunerat în calitate de agent.

(2) Nu constituie agent, în înţelesul prezentului capitol, persoana care:

a) are calitatea de organ legal sau statutar al unei persoane juridice, având drept de reprezentare a acesteia;

b) este asociat ori acţionar şi este împuternicită în mod legal să îi reprezinte pe ceilalţi asociaţi sau acţionari;

c) are calitatea de administrator judiciar, lichidator, tutore, curator, custode sau administrator-sechestru în raport cu comitentul.

Art. 2.074. Exclusivitatea. (1) Agentul nu poate negocia sau încheia pe seama sa, fără consimţământul comitentului, în regiunea determinată prin contractul de agenţie, contracte privind bunuri şi servicii similare celor care fac obiectul contractului de agenţie.

(2) În lipsă de stipulaţie contrară, agentul poate reprezenta mai mulţi comitenţi, iar comitentul poate să contracteze cu mai mulţi agenţi, în aceeaşi regiune şi pentru acelaşi tip de contracte.

(3) Agentul poate reprezenta mai mulţi comitenţi concurenţi, pentru aceeaşi regiune şi pentru acelaşi tip de contracte, numai dacă se stipulează expres în acest sens.

Art. 2.075. Clauza de neconcurenţă. (1) În sensul prezentului capitol, prin clauză de neconcurenţă se înţelege acea stipulaţie contractuală al cărei efect constă în restrângerea activităţii profesionale a agentului pe perioada contractului de agenţie sau ulterior încetării sale.

(2) Clauza de neconcurenţă trebuie redactată în scris, sub sancţiunea nulităţii absolute.

(3) Clauza de neconcurenţă se aplică doar pentru regiunea geografică sau pentru grupul de persoane şi regiunea geografică la care se referă contractul de agenţie şi doar pentru bunurile şi serviciile în legătură cu care agentul este împuternicit să negocieze şi să încheie contracte. Orice extindere a sferei clauzei de neconcurenţă este considerată nescrisă.

(4) Restrângerea activităţii prin clauza de neconcurenţă nu se poate întinde pe o perioadă mai mare de 2 ani de la data încetării contractului de agenţie. Dacă s-a stabilit un termen mai lung de 2 ani, acesta se va reduce de drept la termenul maxim din prezentul alineat.

Art. 2.076. Vânzarea pe credit. În lipsă de stipulaţie contrară, agentul nu poate vinde pe credit şi nu poate acorda reduceri sau amânări de plată pentru creanţele comitentului.

Art. 2.077. Reclamaţiile privind bunurile. (1) Agentul poate primi reclamaţii privind viciile bunurilor vândute sau serviciilor prestate de comitent, fiind obligat să îl înştiinţeze de îndată pe acesta.

(2) La rândul său, agentul poate lua orice măsuri asigurătorii în interesul comitentului, precum şi orice alte măsuri necesare pentru conservarea drepturilor acestuia din urmă.

Art. 2.078. Forma contractului. (1) Contractul de agenţie se încheie în formă scrisă, autentică sau sub semnătură privată. Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.

(2) Oricare parte are dreptul să obţină de la cealaltă parte, la cerere, un document scris semnat, cuprinzând conţinutul contractului de agenţie, inclusiv modificările acestuia. Părţile nu pot renunţa la acest drept.

Art. 2.079. Obligaţiile agentului. (1) Agentul trebuie să îndeplinească, personal sau prin prepuşii săi, obligaţiile ce decurg din împuternicirea care îi este dată, cu bună-credinţă şi loialitate.

(2) În mod special, agentul este obligat:

a) să îi procure şi să îi comunice comitentului informaţiile care l-ar putea interesa pe acesta privitoare la regiunile stabilite în contract, precum şi să comunice toate celelalte informaţii necesare de care dispune;

b) să depună diligenţele necesare pentru negocierea şi, dacă este cazul, încheierea contractelor pentru care este împuternicit, în condiţii cât mai avantajoase pentru comitent;

c) să respecte instrucţiunile rezonabile primite de la comitent;

d) să ţină în registrele sale evidenţe separate pentru contractele care îl privesc pe fiecare comitent;

e) să depoziteze bunurile sau eşantioanele într-o modalitate care să asigure identificarea lor.

(3) Substituirea agentului în tot sau în parte este supusă regulilor aplicabile în materia contractului de mandat.

(4) Agentul care se află în imposibilitate de a continua executarea obligaţiilor ce îi revin trebuie să îl înştiinţeze de îndată pe comitent, sub sancţiunea plăţii de daune-interese.

Art. 2.080. Obligaţiile comitentului. (1) În raporturile sale cu agentul, comitentul trebuie să acţioneze cu loialitate şi cu bună-credinţă.

(2) În mod special, comitentul este obligat:

a) să pună la dispoziţie agentului, în timp util şi într-o cantitate corespunzătoare, mostre, cataloage, tarife şi orice altă documentaţie, necesare agentului pentru executarea împuternicirii sale;

b) să furnizeze agentului informaţiile necesare executării contractului de agenţie;

c) să îl înştiinţeze pe agent, într-un termen rezonabil, atunci când anticipează că volumul contractelor va fi semnificativ mai mic decât acela la care agentul s-ar fi putut aştepta în mod normal;

d) să plătească agentului remuneraţia în condiţiile şi la termenele stabilite în contract sau prevăzute de lege.

(3) De asemenea, comitentul trebuie să îl informeze pe agent într-un termen rezonabil cu privire la acceptarea, refuzul ori neexecutarea unui contract negociat sau, după caz, încheiat de agent.

Art. 2.081.[1] **Renunţarea comitentului la încheierea contractelor negociate.** În cazul în care agentul a fost împuternicit doar să negocieze, iar comitentul nu comunică în termen rezonabil acordul său pentru încheierea contractului negociat de agent conform împuternicirii primite, se consideră că a renunţat la încheierea acestuia.

Art. 2.082. Remuneraţia agentului. (1) Agentul are dreptul la o remuneraţie pentru toate contractele încheiate ca efect al intervenţiei sale.

(2)[2] Remuneraţia poate fi exprimată în cuantum fix sau variabil, prin raportare la numărul contractelor ori la valoarea acestora, când se numeşte comision.

(3) În lipsa unei stipulaţii exprese sau a unei prevederi legale, agentul are dreptul la o remuneraţie stabilită potrivit uzanţelor aplicabile fie în locul în care agentul îşi desfăşoară activitatea, fie în legătură cu bunurile care fac obiectul contractului de agenţie.

(4) Dacă nu există astfel de uzanţe, agentul este îndreptăţit să primească o remuneraţie rezonabilă, în funcţie de toate aspectele referitoare la contractele încheiate.

(5) Dispoziţiile art. 2.083-2.087 sunt aplicabile numai în măsura în care agentul este remunerat total sau parţial cu un comision.

---

[1] Denumirea marginală a art. 2.081 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. VII din O.U.G. nr. 79/2011.

[2] Alin. (2) al art. 2.082 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. VII din O.U.G. nr. 79/2011.

Art. 2.083. Condiţiile comisionului. Agentul este îndreptăţit la comision pentru contractele încheiate pe durata contractului de agenţie, dacă acestea sunt încheiate:

a) ca urmare a intervenţiei sale;

b)[1] fără intervenţia agentului, dar cu un client procurat anterior de acesta pentru contracte similare;

c) cu un client dintr-o regiune sau grup de persoane determinate, pentru care agentul a primit împuternicire exclusivă.

Art. 2.084. Remunerarea după încetarea contractului. (1) Agentul este îndreptăţit la comision pentru un contract încheiat ulterior încetării contractului de agenţie, dacă:

a) acesta a fost încheiat în principal datorită intervenţiei agentului pe durata contractului de agenţie şi încheierea a avut loc într-un termen rezonabil de la încetarea contractului de agenţie;

b) comanda emisă de terţ a fost primită de comitent sau de agent anterior încetării contractului de agenţie, în cazurile prevăzute de dispoziţiile art. 2.083.

(2) Agentul nu are dreptul la comisionul prevăzut la art. 2.083, dacă acesta este datorat agentului precedent potrivit alin. (1), cu excepţia cazului în care rezultă din circumstanţe că este echitabil ca agenţii să împartă acel comision.

Art. 2.085. Dreptul la comision. (1) Dacă părţile nu convin altfel, dreptul la comision se naşte la data la care este îndeplinită una dintre condiţiile următoare:

a) comitentul şi-a executat obligaţiile contractuale faţă de terţa persoană;

b) comitentul ar fi trebuit să îşi execute obligaţiile contractuale potrivit convenţiei sale cu terţul;

c) terţul şi-a executat obligaţiile contractuale.

(2) Comisionul se plăteşte cel mai târziu în ultima zi a lunii care urmează trimestrului pentru care se datorează.

Art. 2.086. Dreptul la comision în cazul contractelor neexecutate. (1) Comisionul se datorează şi pentru contractele încheiate, dar la a căror executare părţile acestora au renunţat, dacă agentul şi-a îndeplinit obligaţiile.

(2) Atunci când contractul încheiat nu se execută de către părţi ca urmare a unor circumstanţe imputabile agentului, dreptul la comision se stinge sau comisionul se reduce proporţional cu neexecutarea, după caz.

(3) În caz de executare parţială din partea terţului, agentul este îndreptăţit doar la plata unei părţi din comisionul stipulat, proporţional cu executarea contractului încheiat între comitent şi terţ.

(4) În ipotezele prevăzute la alin. (2) şi (3) comisioanele primite vor fi rambursate, după caz, în tot sau în parte.

Art. 2.087. Calculul valorii comisionului. (1) La sfârşitul fiecărui trimestru comitentul trebuie să trimită agentului copiile de pe facturile care au fost expediate terţilor, precum şi descrierea calculului valorii comisionului.

(2) La cererea agentului, comitentul îi va comunica de îndată informaţiile necesare calculării comisionului, inclusiv extrasele relevante din registrele sale contabile.

(3) Clauza prin care se derogă de la prevederile alin. (1) şi (2) în defavoarea agentului se consideră nescrisă.

---

[1] Lit. b) a art. 2.083 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. VII din O.U.G. nr. 79/2011.

Art. 2.088. Durata contractului. Contractul de agenţie încheiat pe durată determinată, care continuă să fie executat de părţi după expirarea termenului, se consideră prelungit pe durată nedeterminată.

Art. 2.089. Denunţarea unilaterală. (1) Contractul de agenţie pe durată nedeterminată poate fi denunţat unilateral de oricare dintre părţi, cu un preaviz obligatoriu.

(2) Dispoziţiile alin. (1) sunt aplicabile şi contractului de agenţie pe durată determinată care prevede o clauză expresă privind posibilitatea denunţării unilaterale anticipate.

(3) În primul an de contract termenul de preaviz trebuie să aibă o durată de cel puţin o lună.

(4) În cazul în care durata contractului este mai mare de un an, termenul minim de preaviz se măreşte cu câte o lună pentru fiecare an suplimentar început, fără ca durata termenului de preaviz să depăşească 6 luni.

(5) Dacă părţile convin termene de preaviz mai lungi decât cele prevăzute la alin. (3) şi (4), prin contractul de agenţie nu se pot stabili în sarcina agentului termene de preaviz mai lungi decât cele stabilite în sarcina comitentului.

(6) Dacă părţile nu convin altfel, termenul de preaviz expiră la sfârşitul unei luni calendaristice.

(7) Dispoziţiile alin. (1)-(6) se aplică în mod corespunzător şi contractului pe durată determinată care este prelungit pe durată nedeterminată potrivit dispoziţiilor art. 2.088. În acest caz, la calculul termenului de preaviz se va ţine seama de întreaga perioadă a contractului, cuprinzând atât durata determinată, cât şi perioada în care acesta se consideră încheiat pe durată nedeterminată.

Art. 2.090. Denunţarea unilaterală în cazuri speciale. (1) În toate cazurile, contractul de agenţie poate fi denunţat fără preaviz de oricare dintre părţi, cu repararea prejudiciilor astfel cauzate celeilalte părţi, atunci când circumstanţe excepţionale, altele decât forţa majoră ori cazul fortuit, fac imposibilă continuarea colaborării dintre comitent şi agent.

(2) În ipoteza prevăzută la alin. (1) contractul încetează la data primirii notificării scrise prin care acesta a fost denunţat.

Art. 2.091. Indemnizaţiile în caz de încetare a contractului. (1) La încetarea contractului de agenţie agentul are dreptul să primească de la comitent o indemnizaţie, în măsura în care:

a) i-a procurat noi clienţi comitentului sau a sporit semnificativ volumul operaţiunilor cu clienţii existenţi, iar comitentul obţine încă foloase substanţiale din operaţiunile cu aceşti clienţi; şi

b) plata acestei indemnizaţii este echitabilă, având în vedere circumstanţele concrete, în special comisioanele pe care agentul ar fi trebuit să le primească în urma operaţiunilor încheiate de comitent cu clienţii prevăzuţi la lit. a), precum şi posibila restrângere a activităţii profesionale a agentului din cauza existenţei în contractul de agenţie a unei clauze de neconcurenţă.

(2) Valoarea indemnizaţiei nu poate depăşi o sumă echivalentă cuantumului unei remuneraţii anuale, calculată pe baza mediei anuale a remuneraţiilor încasate de agent pe parcursul ultimilor 5 ani de contract. Dacă durata contractului nu însumează

5 ani, remuneraţia anuală este calculată pe baza mediei remuneraţiilor încasate în cursul perioadei respective.

(3) Acordarea indemnizaţiei prevăzute la alin. (1) nu aduce atingere dreptului agentului de a cere despăgubiri, în condiţiile legii.

(4) În cazul în care contractul de agenţie încetează ca urmare a decesului agentului, dispoziţiile alin. (1)-(3) se aplică în mod corespunzător.

(5) Dreptul la indemnizaţia prevăzută la alin. (1) sau, după caz, la alin. (4) se stinge dacă agentul ori, după caz, moştenitorul acestuia nu îl pune în întârziere pe comitent, cu privire la pretenţiile sale, într-un termen de un an de la data încetării contractului de agenţie.

Art. 2.092. Excepţii. Agentul nu are dreptul la indemnizaţia prevăzută la art. 2.091 în următoarele situaţii:

a) comitentul reziliază contractul din cauza încălcării de către agent a obligaţiilor sale;

b) agentul denunţă unilateral contractul, cu excepţia cazului în care această denunţare este motivată de circumstanţe precum vârsta, infirmitatea ori boala agentului, în considerarea cărora, în mod rezonabil, nu i se poate cere acestuia continuarea activităţilor;

c) în cazul cesiunii contractului de agenţie prin înlocuirea agentului cu un terţ;

d) dacă nu se convine altfel de către părţile contractului de agenţie, în cazul novaţiei acestui contract prin înlocuirea agentului cu un terţ.

Art. 2.093. Ineficacitatea clauzei de neconcurenţă. (1) Comitentul nu se poate prevala de clauza de neconcurenţă atunci când contractul de agenţie încetează în următoarele situaţii:

a) fără a fi aplicabile prevederile art. 2.090, comitentul denunţă unilateral contractul de agenţie cu nerespectarea termenului de preaviz, legal sau convenţional, şi fără a exista un motiv grav pentru care nu respectă preavizul, pe care comitentul să îl fi comunicat de îndată agentului;

b) contractul de agenţie este reziliat ca urmare a culpei comitentului.

(2) La cererea agentului instanţa poate, ţinând seama şi de interesele legitime ale comitentului, să înlăture sau să limiteze efectele clauzei de neconcurenţă, atunci când consecinţele prejudiciabile ale acesteia pentru agent sunt grave şi vădit inechitabile.

Art. 2.094. Dispoziţiile imperative. Nu se poate deroga în defavoarea intereselor agentului de la prevederile art. 2.079, 2.080, 2.084, 2.085, art. 2.086 alin. (1), (2) şi (4), art. 2.091 şi 2.092. Orice clauză contrară este considerată nescrisă.

• **LPA.** *Art. 143. Art. 2.094 NCC se aplică numai contractelor de agenţie încheiate sau al căror termen a fost prelungit după data intrării în vigoare a NCC.*

Art. 2.095. Alte dispoziţii aplicabile. (1) Dispoziţiile prezentului capitol se completează cu prevederile referitoare la contractul de comision, în măsura în care acestea din urmă sunt compatibile.

(2) Dacă agentul are şi puterea de a-l reprezenta pe comitent la încheierea contractelor, dispoziţiile prezentului capitol se completează în mod corespunzător cu cele privind contractul de mandat cu reprezentare.

Capitolul XI
Contractul de intermediere

Art. 2.096. Noţiune. (1) Intermedierea este contractul prin care intermediarul se obligă faţă de client să îl pună în legătură cu un terţ, în vederea încheierii unui contract.

(2) Intermediarul nu este prepusul părţilor intermediate şi este independent faţă de acestea în executarea obligaţiilor sale.

Art. 2.097. Remunerarea intermediarului. (1) Intermediarul are dreptul la o remuneraţie din partea clientului numai în cazul în care contractul intermediat se încheie ca urmare a intermedierii sale.

(2) În lipsa convenţiei părţilor sau a unor prevederi legale speciale, intermediarul are dreptul la o remuneraţie în conformitate cu practicile anterioare statornicite între părţi sau cu uzanţele existente între profesionişti pentru astfel de contracte.

• LPA. *V. art. 143¹ LPA (supra, art. 2.010 NCC).*

Art. 2.098. Restituirea cheltuielilor. Intermediarul este îndreptăţit la restituirea cheltuielilor efectuate pentru intermediere, dacă se stipulează expres în contract.

Art. 2.099. Remuneraţia în cazul pluralităţii de intermediari. (1) În cazul în care intermedierea a fost realizată de mai mulţi intermediari, fiecare are dreptul la o cotă egală din remuneraţia stabilită global, dacă prin contract nu s-a stipulat altfel.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică atât în cazul în care pluralitatea de intermediari rezultă din contracte de intermediere separate, cât şi în cazul în care rezultă din acelaşi contract de intermediere.

Art. 2.100. Obligaţia de informare. Intermediarul este obligat să comunice terţului toate informaţiile cu privire la avantajele şi oportunitatea încheierii contractului intermediat, cu condiţia să nu prejudicieze în mod culpabil interesele clientului.

Art. 2.101. Comunicarea încheierii contractului intermediat. (1) Clientul are obligaţia să comunice intermediarului dacă s-a încheiat contractul intermediat, în termen de cel mult 15 zile de la data încheierii acestuia, sub sancţiunea dublării remuneraţiei, dacă prin contract nu se prevede altfel.

(2) De asemenea, în cazul în care remuneraţia se stabileşte în funcţie de valoarea contractului intermediat sau alte elemente esenţiale ale acestuia, clientul este obligat să le comunice în condiţiile indicate la alin. (1).

Art. 2.102. Reprezentarea părţilor intermediate. Intermediarul poate reprezenta părţile intermediate la încheierea contractului intermediat sau a altor acte de executare a acestuia numai dacă a fost împuternicit expres în acest sens.

Capitolul XII
Contractul de depozit

Secţiunea 1
Reguli comune privind contractul de depozit

§1. Dispoziţii generale

Art. 2.103. Noţiune. (1) Depozitul este contractul prin care depozitarul primeşte de la deponent un bun mobil, cu obligaţia de a-l păstra pentru o perioadă de timp şi de a-l restitui în natură.

(2) Remiterea bunului este o condiţie pentru încheierea valabilă a contractului de depozit, cu excepţia cazului când depozitarul deţine deja bunul cu alt titlu.

Art. 2.104. Proba. Pentru a putea fi dovedit, contractul de depozit trebuie încheiat în scris.

Art. 2.105. Delimitarea. (1) Când sunt remise fonduri băneşti sau alte asemenea bunuri fungibile şi consumptibile prin natura lor, acestea devin proprietatea celui care le primeşte şi nu trebuie să fie restituite în individualitatea lor.

(2) În această situaţie se aplică, în mod corespunzător, regulile de la împrumutul de consumaţie, cu excepţia cazului în care intenţia principală a părţilor a fost aceea ca bunurile să fie păstrate în interesul celui care le predă. Existenţa acestei intenţii se prezumă atunci când părţile au convenit că restituirea se poate cere anterior expirării termenului pentru care bunurile au fost primite.

Art. 2.106. Remuneraţia depozitarului. (1) Depozitul este cu titlu gratuit, dacă din convenţia părţilor sau din uzanţe ori din alte împrejurări, precum profesia depozitarului, nu rezultă că trebuie să fie plătită o remuneraţie.

(2) Când cuantumul remuneraţiei nu este stabilit prin contract, instanţa judecătorească îl va stabili în raport cu valoarea serviciilor prestate.

• LPA. *V. art. 143¹ LPA (supra, art. 2.010 NCC).*

§2. Obligaţiile depozitarului

Art. 2.107. Diligenţa depozitarului. (1) Dacă nu s-a convenit altfel, depozitarul răspunde numai în cazul în care nu a depus diligenţa dovedită pentru păstrarea propriilor sale bunuri.

(2) În lipsă de stipulaţie contrară, atunci când depozitarul este remunerat sau este un profesionist ori i s-a permis să se folosească de bunul depozitat, el are obligaţia de a păstra bunul cu prudenţă şi diligenţă.

Art. 2.108. Folosirea bunului. Depozitarul nu se poate servi de bunul încredinţat lui fără învoirea expresă sau prezumată a deponentului.

Art. 2.109. Răspunderea depozitarului incapabil. Dacă depozitarul este minor sau pus sub interdicţie, deponentul poate cere restituirea bunului remis atât timp cât acesta se află în mâinile depozitarului incapabil. În cazul în care restituirea în natură nu mai este posibilă, deponentul are dreptul de a cere să i se plătească o sumă de bani egală cu valoarea bunului, dar numai până la concurenţa sumei cu care s-a îmbogăţit depozitarul.

Art. 2.110. Dovada proprietăţii. Dacă nu se prevede altfel prin lege, depozitarul nu poate solicita deponentului să facă dovada că este proprietar al bunului depozitat. Această dovadă nu poate fi cerută nici persoanei desemnate de către deponent în vederea restituirii bunului.

Art. 2.111. Modul de executare. Depozitarul este obligat să schimbe locul şi felul păstrării stabilite prin contract, dacă această schimbare este necesară pentru a feri bunul de pieire, pierdere, sustragere sau stricăciune şi este atât de urgentă încât consimţământul deponentului nu ar putea fi aşteptat.

Art. 2.112. Încredinţarea bunului. Depozitarul nu poate încredinţa altuia păstrarea bunului, fără consimţământul deponentului, cu excepţia cazului în care este silit de împrejurări să procedeze astfel.

Art. 2.113. Încredinţarea bunului către subdepozitar. (1) Depozitarul îndreptăţit să încredinţeze unei alte persoane păstrarea bunului răspunde numai pentru alegerea acesteia sau pentru instrucţiunile pe care i le-a dat, cu condiţia să fi adus de îndată la cunoştinţa deponentului locul depozitului şi numele persoanei care a primit bunul.

(2) În caz contrar, depozitarul răspunde pentru fapta subdepozitarului ca pentru fapta sa proprie.

(3) În toate cazurile, subdepozitarul răspunde faţă de deponent pentru fapta sa.

Art. 2.114. Răspunderea. Depozitarul care, fără a avea acest drept, a schimbat locul sau felul păstrării ori s-a folosit de bunul depozitat sau l-a încredinţat unei terţe persoane răspunde şi pentru caz fortuit, cu excepţia situaţiei în care dovedeşte că bunul ar fi pierit chiar şi dacă nu şi-ar fi depăşit drepturile.

Art. 2.115. Denunţarea depozitului. (1) Deponentul poate să solicite oricând restituirea bunului depozitat, chiar înăuntrul termenului convenit. El este însă obligat să ramburseze depozitarului cheltuielile pe care acesta le-a făcut în considerarea acestui termen.

(2) Atunci când depozitarul a emis un înscris care face dovada depozitului ori care conferă deţinătorului său dreptul de a retrage bunul depozitat, depozitarul poate cere să îi fie înapoiat acel înscris.

(3) Depozitarul îl poate constrânge pe deponent să reia bunul, dacă există motive grave pentru aceasta, chiar înaintea expirării termenului convenit.

(4) În cazul în care nu s-a convenit un termen, depozitarul poate restitui oricând bunul, dar poate fi obligat la plata de despăgubiri, dacă restituirea este intempestivă sau are loc inoportun.

Art. 2.116. Restituirea bunului. (1) Dacă nu s-a convenit altfel, restituirea bunului primit trebuie să se facă la locul unde acesta trebuia păstrat, iar cheltuielile ocazionate de restituire sunt în sarcina deponentului. Totuşi, atunci când depozitarul, fără să se fi aflat în ipoteza avută în vedere la art. 2.111, a schimbat unilateral locul păstrării bunului, deponentul poate cere depozitarului fie să aducă bunul în acel loc în vederea restituirii, fie să suporte diferenţa dintre cheltuielile prilejuite de restituire şi acelea care s-ar fi făcut în lipsa acestei schimbări.

(2) Bunul se restituie în starea în care acesta se află la momentul restituirii. Deteriorarea ce nu a fost pricinuită de fapta depozitarului rămâne în sarcina deponentului.

(3) În caz de neexecutare culpabilă a obligaţiei de restituire, dacă bunul nu poate fi recuperat în natură de către deponent, depozitarul are obligaţia de a plăti despăgubiri, al căror cuantum se determină prin raportare la valoarea de înlocuire a bunului, iar nu la valoarea pe care acesta a avut-o la data la care a fost încheiat contractul.

Art. 2.117. Restituirea către moştenitorul deponentului. (1) În caz de deces al deponentului, bunul se restituie moştenitorului, la cererea acestuia, chiar dacă prin contract fusese desemnată o altă persoană în acest scop. Atunci când există mai mulţi moştenitori, restituirea făcută unuia sau unora dintre aceştia nu le conferă alte drepturi decât cele rezultate din aplicarea prevederilor legale referitoare la moştenire.

(2) Aceste reguli se aplică în mod corespunzător atunci când deponentul este persoană juridică.

Art. 2.118. Restituirea fructelor şi plata dobânzilor. (1) Depozitarul este obligat să restituie fructele bunului, dacă le-a perceput.

(2) Depozitarul nu datorează dobândă pentru fondurile băneşti depozitate decât din ziua în care a fost pus în întârziere să le restituie.

Art. 2.119. Pluralitatea de deponenţi sau de depozitari. (1) Când există mai mulţi deponenţi, iar obligaţia este indivizibilă sau solidară între aceştia, depozitarul este liberat prin restituirea bunului oricăruia dintre ei, dacă nu s-a stabilit altfel prin contractul de depozit.

(2) Dacă sunt mai mulţi depozitari, obligaţia de restituire revine aceluia sau acelora în deţinerea cărora se află bunul, cu notificarea către ceilalţi depozitari a efectuării restituirii.

Art. 2.120. Cazurile de nerestituire a bunului. (1) Depozitarul este apărat de obligaţia de a restitui bunul, dacă acesta i-a fost cerut de către proprietar sau de o altă persoană îndreptăţită ori dacă a fost rechiziţionat de autoritatea publică sau dacă i-a fost în alt mod ridicat potrivit legii ori a pierit prin caz fortuit.

(2) Atunci când în locul bunului care i-a fost ridicat sau care a pierit depozitarul a primit o sumă de bani sau un alt bun, el este obligat să le predea deponentului.

(3) Dacă depozitarul descoperă că bunul depozitat fusese furat ori pierdut, precum şi pe adevăratul proprietar al bunului, el trebuie să îl informeze pe acesta din urmă despre depozitul ce i s-a făcut şi să îl someze să îşi exercite drepturile într-un termen determinat şi îndestulător, fără încălcarea dispoziţiilor penale aplicabile. Numai după expirarea acelui termen depozitarul se poate libera prin restituirea lucrului către deponent. În această perioadă, depozitarul este îndreptăţit să primească aceeaşi remuneraţie ca şi în cursul depozitului. Chiar şi atunci când contractul de depozit fusese încheiat cu titlu gratuit, deponentul datorează, pentru această perioadă, remuneraţie, al cărei cuantum se stabileşte potrivit art. 2.106 alin. (2).

(4) În toate cazurile, depozitarul este ţinut, sub sancţiunea obligării la plata de despăgubiri, să denunţe deponentului procesul care i-a fost intentat de revendicant, intervenirea rechiziţiei sau a altei măsuri de ridicare ori faptul care îl împiedică să restituie bunul.

Art. 2.121. Obligaţia moştenitorului depozitarului. Dacă moştenitorul depozitarului a vândut cu bună-credinţă bunul, fără să fi ştiut că este depozitat, el este ţinut să înapoieze numai preţul primit sau să cedeze deponentului acţiunea sa împotriva cumpărătorului, dacă preţul nu i-a fost plătit.

§3. Obligaţiile deponentului

Art. 2.122. Cheltuielile şi despăgubirile. (1) Deponentul este obligat să ramburseze depozitarului cheltuielile pe care acesta le-a făcut pentru păstrarea bunului.

(2) Deponentul trebuie, de asemenea, să îl despăgubească pe depozitar pentru toate pierderile suferite ca urmare a depozitării bunului, cu excepţia cazului în care depozitarul a primit bunul cunoscând sau trebuind să cunoască natura sa periculoasă.

Art. 2.123. Plata remuneraţiei. (1) Dacă nu s-a convenit altfel, plata remuneraţiei către depozitar se face la data restituirii bunului.

(2) În lipsă de stipulaţie contrară, dacă restituirea are loc înainte de termen, depozitarul nu are dreptul decât la partea din remuneraţie convenită, corespunzătoare timpului cât a păstrat bunul.

Secţiunea a 2-a
Depozitul necesar

Art. 2.124. Noţiune. (1) Dacă bunul a fost încredinţat unei persoane sub constrângerea unei întâmplări neprevăzute, care făcea cu neputinţă alegerea persoanei depozitarului şi întocmirea unui înscris constatator al contractului, depozitul este necesar.

(2) Depozitul necesar poate fi dovedit prin orice mijloc de probă, oricare ar fi valoarea lui.

Art. 2.125. Obligaţia de acceptare. Depozitarul nu poate refuza primirea bunului decât în cazul în care are un motiv serios pentru aceasta.

Art. 2.126. Regim juridic. (1) Cu excepţia dispoziţiilor cuprinse în prezenta secţiune, depozitul necesar este guvernat de regulile comune privind contractul de depozit.

(2) Depozitarul răspunde, în caz de pieire a lucrului, conform regulilor aplicabile depozitului neremunerat.

Secţiunea a 3-a
Depozitul hotelier

Art. 2.127. Răspunderea pentru bunurile aduse în hotel. (1) Persoana care oferă publicului servicii de cazare, denumită hotelier, este răspunzătoare, potrivit regulilor privitoare la răspunderea depozitarului, pentru prejudiciul cauzat prin furtul, distrugerea sau deteriorarea bunurilor aduse de client în hotel.

(2) Sunt considerate ca fiind aduse în hotel:

a) bunurile aflate în hotel pe perioada cazării clientului;

b) bunurile aflate în afara hotelului, pentru care hotelierul, un membru al familiei sale ori un prepus al hotelierului îşi asumă obligaţia de supraveghere pe perioada cazării clientului;

c) bunurile aflate în hotel sau în afara acestuia, pentru care hotelierul, un membru al familiei sale ori un prepus al hotelierului îşi asumă obligaţia de supraveghere pentru un interval de timp rezonabil, anterior sau ulterior cazării clientului.

(3) Hotelierul răspunde şi pentru vehiculele clienţilor lăsate în garajul sau în parcarea hotelului, precum şi pentru bunurile care, în mod obişnuit, se găsesc în acestea.

(4) În lipsă de stipulaţie contrară, dispoziţiile prezentei secţiuni nu se aplică în cazul animalelor de companie.

Art. 2.128. Răspunderea limitată. Răspunderea hotelierului este limitată până la concurenţa unei valori de o sută de ori mai mare decât preţul pentru o zi afişat pentru camera oferită spre închiriere clientului.

Art. 2.129. Răspunderea nelimitată. Răspunderea hotelierului este nelimitată:

a) dacă prejudiciul este cauzat din culpa hotelierului sau a unei persoane pentru care acesta răspunde;

b) dacă bunurile au fost încredinţate spre păstrare hotelierului;

c) dacă hotelierul a refuzat primirea în depozit a bunurilor clientului pe care, potrivit legii, era obligat să le primească.

Art. 2.130. Lipsa răspunderii. Hotelierul nu răspunde atunci când deteriorarea, distrugerea ori furtul bunurilor clientului este cauzată:

a) de client, de persoana care îl însoţeşte sau care se află sub supravegherea sa ori de vizitatorii săi;

b) de un caz de forţă majoră;
c) de natura bunului.

Art. 2.131. Obligaţii ale hotelierului. (1) Hotelierul este obligat să primească în depozit documente, bani sau alte obiecte de valoare aparţinând clienţilor săi.

(2) Hotelierul nu poate refuza depozitul acestor bunuri decât în cazul în care, ţinând seama de importanţa şi condiţiile de exploatare ale hotelului, acestea sunt excesiv de valoroase ori sunt incomode sau periculoase.

(3) Hotelierul poate să examineze bunurile care îi sunt predate spre depozitare şi să ceară depozitarea acestora într-un loc închis sau sigilat.

Art. 2.132. Cazul special. Hotelierul care pune la dispoziţia clienţilor săi, în camerele de hotel, o casă de valori nu este presupus a fi primit în depozit bunurile care vor fi depuse de clienţii săi în casa de valori. În acest caz, sunt aplicabile dispoziţiile art. 2.128.

Art. 2.133. Dovada. Dovada introducerii bunurilor în hotel poate fi făcută prin martori, indiferent de valoarea acestor bunuri.

Art. 2.134. Decăderea din dreptul la repararea prejudiciului. (1) Clientul este decăzut din dreptul la repararea prejudiciului suferit prin furtul, distrugerea sau deteriorarea bunurilor pe care le-a adus el însuşi ori care au fost aduse pentru el în hotel dacă:

a) în cel mult 24 de ore de la data la care a cunoscut prejudiciul nu a înştiinţat administraţia hotelului;

b) nu a exercitat dreptul la acţiunea în repararea prejudiciului în termen de 6 luni de la data producerii acestuia.

(2) Dispoziţiile alin. (1) nu sunt aplicabile în privinţa bunurilor prevăzute la art. 2.129 lit. b) şi c).

Art. 2.135. Dreptul de retenţie. În cazul neplăţii de către client a preţului camerei şi a serviciilor hoteliere prestate, hotelierul are un drept de retenţie asupra bunurilor aduse de client, cu excepţia documentelor şi a efectelor personale fără valoare comercială.

Art. 2.136. Valorificarea bunurilor. Hotelierul poate cere valorificarea bunurilor asupra cărora şi-a exercitat dreptul de retenţie, potrivit regulilor prevăzute de Codul de procedură civilă în materia urmăririi silite mobiliare.

Art. 2.137. Localuri asimilate hotelurilor. Dispoziţiile prezentei secţiuni se aplică în mod corespunzător şi bunurilor aduse în sanatorii, spitale, pensiuni, vagoane de dormit şi altele asemănătoare.

Secţiunea a 4-a
Sechestrul convenţional

Art. 2.138. Noţiune. Sechestrul convenţional este depozitul prin care două sau mai multe persoane încredinţează unui terţ, denumit administrator-sechestru, unul sau mai multe bunuri mobile ori imobile în privinţa cărora există o contestaţie sau incertitudine juridică, cu obligaţia pentru acesta de a le păstra şi a le restitui celui recunoscut ca titular al dreptului.

Art. 2.139. Obligaţiile, drepturile şi puterile administratorului-sechestru. Obligaţiile, drepturile şi puterile administratorului-sechestru sunt determinate prin convenţia părţilor, iar în lipsă se aplică regulile prezentei secţiuni.

Art. 2.140. Conservarea şi înstrăinarea obiectului sechestrului. (1) Administratorul-sechestru este ţinut să păzească şi să conserve obiectul sechestrului cu diligenţa unui depozitar.

(2) Dacă natura bunului o cere, administratorul-sechestru este ţinut să îndeplinească acte de administrare, regulile din materia mandatului fiind aplicabile în mod corespunzător.

(3) Cu autorizarea instanţei judecătoreşti, administratorul-sechestru poate să înstrăineze bunul, în cazul în care acesta nu poate fi conservat sau dacă, pentru un alt motiv, măsura înstrăinării este vădit necesară.

Art. 2.141. Liberarea administratorului-sechestru. (1) Administratorul-sechestru trebuie să predea bunul celui desemnat de instanţa judecătorească sau, după caz, celui indicat prin acordul tuturor părţilor care l-au numit.

(2) Până la finalizarea contestaţiei sau până la încetarea stării de incertitudine juridică, administratorul-sechestru nu va putea fi liberat decât prin acordul tuturor părţilor care l-au numit sau, pentru motive temeinice, prin hotărâre judecătorească.

Art. 2.142. Remuneraţia, cheltuielile şi despăgubirile. (1) Dacă nu s-a convenit altfel, administratorul-sechestru are dreptul la o remuneraţie.

(2) Chiar şi în cazul sechestrului cu titlu gratuit, administratorul-sechestru are dreptul la restituirea tuturor cheltuielilor făcute pentru conservarea şi administrarea bunului sechestrat, precum şi la plata despăgubirilor pentru pierderile suferite în legătură cu acesta.

Art. 2.143. Sechestrul judiciar. Sechestrul poate fi dispus de instanţa de judecată, cu aplicarea prevederilor Codului de procedură civilă şi, după caz, a dispoziţiilor prezentei secţiuni.

Capitolul XIII
Contractul de împrumut

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 2.144. Felurile împrumutului. Împrumutul este de două feluri: împrumutul de folosinţă, numit şi comodat, şi împrumutul de consumaţie.

Art. 2.145. Promisiunea de împrumut. Atunci când bunul se află în deţinerea beneficiarului, iar promitentul refuză să încheie contractul, instanţa, la cererea celeilalte părţi, poate să pronunţe o hotărâre care să ţină loc de contract, dacă cerinţele legii pentru validitatea acestuia sunt îndeplinite.

Secţiunea a 2-a
Împrumutul de folosinţă

Art. 2.146. Noţiune. Împrumutul de folosinţă este contractul cu titlu gratuit prin care o parte, numită comodant, remite un bun mobil sau imobil celeilalte părţi, numite comodatar, pentru a se folosi de acest bun, cu obligaţia de a-l restitui după un anumit timp.

Art. 2.147. Calitatea de comodant. Dacă nu i s-a interzis prin lege sau contract, orice persoană care are dreptul de a folosi bunul poate fi comodant.

Art. 2.148. Obligaţia comodatarului. (1) Comodatarul este ţinut să păzească şi să conserve bunul împrumutat cu prudenţa şi diligenţa unui bun proprietar.

(2) Comodatarul nu poate folosi bunul împrumutat decât în conformitate cu destinaţia acestuia determinată prin contract ori, în lipsă, după natura bunului. El nu poate permite unui terţ să îl folosească decât cu aprobarea prealabilă a comodantului.

Art. 2.149. Pieirea sau deteriorarea bunului. (1) Comodatarul nu răspunde pentru pierderea ori deteriorarea bunului rezultată numai din folosinţa în scopul căreia bunul i-a fost împrumutat.

(2) Dacă însă comodatarul foloseşte bunul cu altă destinaţie decât aceea pentru care i-a fost împrumutat sau dacă prelungeşte folosinţa după scadenţa restituirii, comodatarul răspunde de pieirea sau deteriorarea bunului, chiar dacă aceasta se datorează unei forţe majore, afară de cazul când dovedeşte că bunul ar fi pierit ori s-ar fi deteriorat oricum din cauza acelei forţe majore.

Art. 2.150. Posibilitatea salvării bunului. Comodatarul răspunde pentru pieirea bunului împrumutat când aceasta este cauzată de forţa majoră de care comodatarul l-ar fi putut feri întrebuinţând un bun propriu sau când, neputând salva decât unul dintre cele două bunuri, l-a preferat pe al său.

Art. 2.151. Cheltuielile făcute cu bunul. (1) Comodatarul suportă cheltuielile pe care le-a făcut pentru a folosi bunul.

(2) Cu toate acestea, comodatarul are dreptul să îi fie rambursate cheltuielile pentru lucrările necesare asupra bunului care nu puteau fi prevăzute la încheierea contractului, atunci când comodantul, înştiinţat în prealabil, nu s-a opus efectuării lor ori când, din cauza urgenţei lucrărilor, acesta nu a putut fi înştiinţat în timp util.

Art. 2.152. Răspunderea comodantului pentru vicii ascunse. Comodantul care, la data încheierii contractului, cunoştea viciile ascunse ale bunului împrumutat şi care nu l-a prevenit pe comodatar despre acestea este ţinut să repare prejudiciul suferit din această cauză de comodatar.

Art. 2.153. Dreptul de retenţie. În niciun caz, comodatarul nu poate invoca dreptul de retenţie pentru obligaţiile ce s-ar naşte în sarcina comodantului.

Art. 2.154. Pluralitatea de comodatari. Dacă mai multe persoane au împrumutat împreună acelaşi bun, ele răspund solidar faţă de comodant.

Art. 2.155. Restituirea bunului. (1) Comodatarul este obligat sa înapoieze bunul la împlinirea termenului convenit sau, în lipsă de termen, după ce s-a folosit de bun potrivit convenţiei.

(2) Dacă termenul nu este convenit şi fie contractul nu prevede întrebuinţarea pentru care s-a împrumutat bunul, fie întrebuinţarea are un caracter permanent, comodatarul este obligat să înapoieze bunul la cererea comodantului.

Art. 2.156. Restituirea anticipată. Comodantul poate cere restituirea bunului înainte de momentul prevăzut la art. 2.155 alin. (1) atunci când are el însuşi o nevoie urgentă şi neprevăzută de bun, atunci când comodatarul decedează sau atunci când acesta îşi încalcă obligaţiile.

Art. 2.157. Titlul executoriu. (1) În ceea ce priveşte obligaţia de restituire, contractul de comodat încheiat în formă autentică sau printr-un înscris sub semnătură privată cu dată certă constituie titlu executoriu, în condiţiile legii, în cazul încetării prin decesul comodatarului sau prin expirarea termenului.

(2) Dacă nu s-a stipulat un termen pentru restituire, contractul de comodat constituie titlu executoriu numai în cazul în care nu se prevede întrebuinţarea pentru care s-a împrumutat bunul ori întrebuinţarea prevăzută are un caracter permanent.

Secţiunea a 3-a
Împrumutul de consumaţie

§1. Dispoziţii comune

Art. 2.158. Noţiune. Capacitate. (1) Împrumutul de consumaţie este contractul prin care împrumutătorul remite împrumutatului o sumă de bani sau alte asemenea bunuri fungibile şi consumptibile prin natura lor, iar împrumutatul se obligă să restituie după o anumită perioadă de timp aceeaşi sumă de bani sau cantitate de bunuri de aceeaşi natură şi calitate.

(2) Atunci când o persoană acordă un împrumut fără a o face cu titlu profesional, nu îi sunt aplicabile dispoziţiile legale privind instituţiile de credit şi instituţiile financiare nebancare.

Art. 2.159. Natura împrumutului. (1) În lipsa unei stipulaţii contrare, împrumutul se prezumă a fi cu titlu gratuit.

(2) Până la proba contrară, împrumutul care are ca obiect o sumă de bani se prezumă a fi cu titlu oneros.

Art. 2.160. Transferul proprietăţii şi al riscurilor. Prin încheierea valabilă a contractului, împrumutatul devine proprietarul bunului şi suportă riscul pieirii acestuia.

Art. 2.161. Termenul de restituire stabilit de părţi. Termenul de restituire se prezumă a fi stipulat în favoarea ambelor părţi, iar dacă împrumutul este cu titlu gratuit, numai în favoarea împrumutatului.

Art. 2.162. Termenul de restituire stabilit de instanţă. (1) Dacă nu a fost convenit un termen de restituire, acesta va fi stabilit de instanţă, ţinându-se seama de scopul împrumutului, de natura obligaţiei şi a bunurilor împrumutate, de situaţia părţilor şi de orice altă împrejurare relevantă.

(2) Dacă însă s-a stipulat că împrumutatul va plăti numai când va avea resursele necesare, instanţa, constatând că împrumutatul le deţine sau le putea obţine între timp, nu va putea acorda un termen de restituire mai mare de 3 luni.

(3) Cererea pentru stabilirea termenului de restituire se soluţionează potrivit procedurii prevăzute de lege pentru ordonanţa preşedinţială.

Art. 2.163. Prescripţia. În cazul prevăzut la art. 2.162 alin. (1), cererea este supusă prescripţiei, care începe să curgă de la data încheierii contractului.

Art. 2.164. Restituirea împrumutului. (1) În lipsa unei stipulaţii contrare, împrumutatul este ţinut să restituie aceeaşi cantitate şi calitate de bunuri pe care a primit-o, oricare ar fi creşterea sau scăderea preţului acestora.

(2) În cazul în care împrumutul poartă asupra unei sume de bani, împrumutatul nu este ţinut să înapoieze decât suma nominală primită, oricare ar fi variaţia valorii acesteia, dacă părţile nu au convenit altfel.

(3) Dacă nu este posibil să se restituie bunuri de aceeaşi natură, calitate şi în aceeaşi cantitate, împrumutatul este obligat să plătească valoarea lor la data şi locul unde restituirea trebuia să fie făcută.

Art. 2.165. Titlul executoriu. Dispoziţiile art. 2.157 alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi împrumutului de consumaţie.

Art. 2.166. Răspunderea pentru vicii. (1) Împrumutătorul este ţinut, întocmai ca şi comodantul, să repare prejudiciul cauzat de viciile bunului împrumutat.

(2) În cazul împrumutului cu titlu oneros, împrumutătorul este răspunzător de prejudiciul suferit de împrumutat din cauza viciilor bunurilor împrumutate, aplicându-se în mod corespunzător regulile referitoare la garanţia vânzătorului.

§2. Împrumutul cu dobândă

Art. 2.167. Domeniul de aplicare. Dispoziţiile referitoare la împrumutul cu dobândă sunt aplicabile, în mod corespunzător, ori de câte ori, în temeiul unui contract, se naşte şi o obligaţie de plată, cu termen, a unei sume de bani ori a altor bunuri de gen, în măsura în care nu există reguli particulare privind validitatea şi executarea acelei obligaţii.

Art. 2.168. Modalităţi ale dobânzii. Dobânda se poate stabili în bani ori în alte prestaţii sub orice titlu sau denumire la care împrumutatul se obligă ca echivalent al folosinţei capitalului.

Art. 2.169. Curgerea dobânzii. Suma de bani împrumutată este purtătoare de dobândă din ziua în care a fost remisă împrumutatului.

Art. 2.170. Plata anticipată a dobânzii. Plata anticipată a dobânzii nu se poate efectua decât pe cel mult 6 luni. Dacă rata dobânzii este determinabilă, eventualele surplusuri sau deficite sunt supuse compensării de la o rată la alta, pe toată durata împrumutului, cu excepţia ultimei rate care rămâne întotdeauna câştigată în întregime de împrumutător.

Capitolul XIV
Contractul de cont curent

Art. 2.171. Noţiune. (1) Contractul de cont curent este acela prin care părţile, denumite curentişti, se obligă să înscrie într-un cont creanţele decurgând din remiteri reciproce, considerându-le neexigibile şi indisponibile până la închiderea contului.

(2) Soldul creditor al contului la încheierea sa constituie o creanţă exigibilă. Dacă plata acestuia nu este cerută, soldul constituie prima remitere dintr-un nou cont şi contractul este considerat reînnoit pe durată nedeterminată.

Art. 2.172. Creditele excluse. (1) Creanţele care nu pot face obiectul compensaţiei nu pot face obiectul unui cont curent şi nu se vor înscrie în acesta sau, dacă sunt înscrise, înscrierea se consideră nescrisă.

(2) În cazul contractului încheiat între profesionişti, se vor înscrie în cont exclusiv creanţele derivând din exerciţiul activităţii profesionale, dacă nu se prevede expres contrariul.

Art. 2.173. Efectele principale. Prin contractul de cont curent, proprietatea remiterilor se transferă primitorului, prin înregistrarea acestora în cont. Obligaţiile

născute din remiterile anterioare se novează şi creanţele reciproce se compensează până la concurenţa debitului şi creditului, sub rezerva plăţii soldului creditor. Dobânzile curg pentru fiecare sumă de la data înscrierii în cont până la încheierea contului şi se socotesc pe zile, dacă părţile nu convin altfel.

Art. 2.174. Drepturile la plata comisioanelor şi la restituirea cheltuielilor. Drepturile la plata comisioanelor şi la restituirea cheltuielilor pentru operaţiunile înscrise în cont sunt la rândul lor incluse în cont, dacă nu se prevede expres contrariul.

Art. 2.175. Acţiunile şi excepţiile referitoare la acte şi operaţiunile trecute în cont. (1) Înscrierea unei creanţe în cont curent nu împiedică exerciţiul acţiunilor şi excepţiilor referitoare la validitatea actelor sau operaţiunilor care au dat loc remiterilor.

(2) Dacă un act sau o operaţiune este nulă, anulată, reziliată sau rezolvită, înscrierea remiterilor efectuate în temeiul acestora este stornată.

Art. 2.176. Garanţiile creanţelor înscrise în cont. (1) Garanţiile reale sau personale aferente creanţelor înscrise în cont rămân în fiinţă şi vor fi exercitate asupra soldului creditor la încheierea contului, în limita creditului garantat.

(2) Dacă o creanţă garantată de un fideiusor sau de un coobligat a fost înscrisă în cont, acesta rămâne obligat conform contractului de fideiusiune pentru cuantumul datoriei garantate, faţă de curentistul care, la închiderea contului, are un sold creditor.

Art. 2.177. Înscrierea unui titlu de credit. Înscrierea în cont a unui titlu de credit este prezumată făcută sub rezerva încasării, dacă nu se prevede expres contrariul.

Art. 2.178. Înscrierea unei creanţe sub rezerva încasării. (1) În caz de cesiune de creanţă înscrisă în cont, înscrierea este făcută pe riscul cesionarului, dacă din voinţa părţilor nu rezultă altfel sau dacă nu este făcută cu rezerva expresă privind încasarea acesteia.

(2) Dacă creanţa nu a fost plătită, curentistul cesionar poate fie să restituie creanţa cedentului, stornând partida din cont, fie să îşi valorifice drepturile împotriva debitorului. Curentistul cedent poate storna creanţa în tot sau în parte, chiar şi după executarea infructuoasă a debitorului, în proporţia creanţei rămase neacoperită prin executare.

Art. 2.179. Încheierea contului. (1) Încheierea contului curent şi lichidarea soldului se fac la scadenţa prevăzută în contract sau la momentul încetării contractului de cont curent. Părţile pot decide termene intermediare de încheiere a contului, iar în acest caz soldul creditor se înscrie ca prima partidă în noul cont.

(2) Soldul creditor constituie o creanţă lichidă şi exigibilă la care se va calcula dobânda convenţională de la data încheierii contului, dacă nu este trecută într-un cont nou. Dacă soldul nu este trecut într-un cont nou, se va calcula, în lipsă de stipulaţie contrară, dobânda legală, de la data încheierii contului.

Art. 2.180. Aprobarea contului. (1) Extrasul sau raportul de cont trimis de un curentist celuilalt se prezumă aprobat, dacă nu este contestat de acesta din urmă în termenul prevăzut în contract sau, în lipsa unui termen, într-un termen rezonabil după practicile dintre părţi sau potrivit uzanţelor locului. În lipsa unor astfel de practici sau uzanţe, se va ţine seama de natura operaţiunilor şi situaţia părţilor.

(2) Aprobarea contului nu exclude dreptul de a contesta ulterior contul pentru erori de înregistrare sau de calcul, pentru omisiuni sau dublă înregistrare, în termen de o lună de la data aprobării extrasului sau raportului de cont ori de la încheierea contului,

sub sancţiunea decăderii. Contestarea contului se face prin scrisoare recomandată trimisă celeilalte părţi în termenul de o lună.

Art. 2.181. Executarea şi poprirea. (1) Numai soldul creditor rezultat la încheierea contului curent poate fi supus executării sau popririi pornite contra unuia dintre curentişti.

(2) Creditorii oricăruia dintre curentişti pot solicita instanţei să dispună, pe cale de ordonanţă preşedinţială, încheierea înainte de termen a contului curent, pentru executarea sau poprirea soldului rezultat în favoarea curentistului debitor.

Art. 2.182. Termenul de prescripţie. Dreptul la acţiune pentru rectificarea erorilor de calcul, făcute cu ocazia stabilirii soldului, a omisiunilor, a înscrierilor duble şi altora asemenea se va prescrie în termen de un an de la data comunicării extrasului de cont curent.

Art. 2.183. Încetarea contractului de cont curent. (1) Contractul de cont curent încetează de drept la expirarea termenului convenit expres de părţi în cuprinsul contractului sau ulterior, prin convenţie separată încheiată în formă scrisă.

(2) În cazul contractului încheiat pe durată nedeterminată, fiecare parte poate declara încetarea acestuia la încheierea contului, înştiinţând-o pe cealaltă parte cu 15 zile înainte. Dacă părţile nu au convenit altfel, contractul de cont curent pe durată nedeterminată se consideră că are ca termen intermediar de încheiere a contului ultima zi a fiecărei luni.

(3) În caz de incapacitate, insolvenţă sau moarte, oricare dintre curentişti, reprezentantul incapabilului sau moştenitorul poate denunţa contractul înştiinţând cealaltă parte cu 15 zile înainte.

Capitolul XV
Contul bancar curent şi alte contracte bancare

Secţiunea 1
Contul bancar curent

• LPA. *Art. 144. Efectele contractului de cont bancar curent încheiat înainte de data intrării în vigoare a NCC şi care s-a încheiat pe termen nedeterminat sunt guvernate de legea în vigoare la data producerii lor.*

Art. 2.184. Dreptul de a dispune de soldul creditor. În cazul în care depozitul bancar, creditul sau orice altă operaţiune bancară se realizează prin contul curent, titularul contului poate să dispună în orice moment de soldul creditor al contului, cu respectarea termenului de preaviz, dacă acesta a fost convenit de părţi.

Art. 2.185. Compensarea reciprocă a soldurilor. În cazul în care între instituţia de credit şi client există mai multe raporturi juridice sau mai multe conturi, chiar şi în monede diferite, soldurile active şi pasive se compensează reciproc, afară de cazul în care părţile au convenit altfel.

Art. 2.186. Cotitularii unui cont curent. În cazul în care un cont curent are mai mulţi titulari şi s-a convenit că fiecare dintre aceştia are dreptul să dispună singur efectuarea de operaţiuni în cont, cotitularii sunt consideraţi creditori sau debitori în solidar pentru soldul contului.

Art. 2.187. Contul curent indiviz. (1) În cazul în care titularul contului decedează, până la efectuarea partajului, moştenitorii sunt consideraţi titulari coindivizari ai contului, pentru efectuarea operaţiunilor în cont fiind necesar consimţământul tuturor coindivizarilor.

(2) Creditorul personal al unuia dintre comoştenitori nu poate urmări silit prin poprire soldul creditor al contului indiviz. El poate doar să ceară partajul.

(3) Comoştenitorii sunt ţinuţi divizibil faţă de instituţia de credit pentru soldul debitor al contului, dacă prin lege sau prin convenţie nu se stabileşte altfel.

(4) Dispoziţiile prezentului articol sunt aplicabile în mod corespunzător şi în alte cazuri de indiviziune între titularii contului curent, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Art. 2.188. Denunţarea unilaterală. În cazul în care contractul de cont bancar curent este încheiat pe durată nedeterminată, oricare dintre părţi poate să denunţe contractul de cont curent, cu respectarea unui termen de preaviz de 15 zile, dacă din contract sau din uzanţe nu rezultă un alt termen, sub sancţiunea de daune-interese.

Art. 2.189. Executarea împuternicirilor primite. (1) Instituţia de credit este ţinută, potrivit dispoziţiilor prevăzute în materia contractului de mandat, pentru executarea împuternicirilor primite de la client.

(2) Dacă împuternicirea primită trebuie executată pe o piaţă unde nu există sucursale ale instituţiei de credit, aceasta poate să împuternicească la rândul ei o filială a sa, o instituţie de credit corespondentă sau o altă instituţie de credit ori o altă entitate agreată de titularul de cont şi instituţia de credit.

Art. 2.190. Termenul de prescripţie. (1) Dreptul la acţiunea în restituirea soldului creditor rezultat la închiderea contului curent se prescrie în termen de 5 ani de la data închiderii contului curent.

(2) În cazul în care contul curent a fost închis din iniţiativa instituţiei de credit, termenul de prescripţie se calculează de la data la care titularul sau, după caz, fiecare cotitular al contului a fost notificat în acest sens prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire la ultimul domiciliu sau sediu adus la cunoştinţa instituţiei de credit.

Secţiunea a 2-a
Depozitul bancar

Art. 2.191. Depozitul de fonduri. (1) Prin constituirea unui depozit de fonduri la o instituţie de credit, aceasta dobândeşte proprietatea asupra sumelor de bani depuse şi este obligată să restituie aceeaşi cantitate monetară, de aceeaşi specie, la termenul convenit sau, după caz, oricând, la cererea deponentului, cu respectarea termenului de preaviz stabilit de părţi ori, în lipsă, de uzanţe.

(2) În lipsă de stipulaţie contrară, depunerile şi retragerile se efectuează la sediul unităţii operative a instituţiei de credit unde a fost constituit depozitul.

(3) Instituţia de credit este obligată să asigure, în mod gratuit, informarea clientului cu privire la operaţiunile efectuate în conturile sale. În cazul în care clientul nu solicită altfel, această informare se realizează lunar, în condiţiile şi în modalităţile convenite de părţi. Dispoziţiile art. 2.180 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Art. 2.192. Depozitul de titluri. (1) Prin constituirea unui depozit de titluri, instituţia de credit este împuternicită cu administrarea acestora. În lipsă de dispoziţii speciale, prevederile art. 792-857 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) Instituţia de credit are dreptul la rambursarea cheltuielilor efectuate pentru operaţiunile necesare, precum şi la o remuneraţie, în măsura stabilită prin convenţie sau prin uzanţe.

(3) Este considerată nescrisă orice clauză prin care instituţia de credit este exonerată de răspundere pentru neexecutarea obligaţiilor care îi revin în administrarea titlurilor cu prudenţă şi diligenţă.

Secţiunea a 3-a
Facilitatea de credit

• **LPA.** ***Art. 145.*** *Efectele contractului de facilitate de credit încheiat înainte de data intrării în vigoare a NCC şi care s-a încheiat pe termen nedeterminat sunt guvernate de legea în vigoare la data producerii lor.*

Art. 2.193. Noţiune. Facilitatea de credit este contractul prin care o instituţie de credit, o instituţie financiară nebancară sau orice altă entitate autorizată prin lege specială, denumită finanţator, se obligă să ţină la dispoziţia clientului o sumă de bani pentru o perioadă de timp determinată sau nedeterminată.

Art. 2.194. Utilizarea creditului. Dacă părţile nu au stipulat altfel, clientul poate să utilizeze creditul în mai multe tranşe, potrivit uzanţelor, şi poate, prin rambursări succesive, să reînnoiască suma disponibilă.

Art. 2.195. Denunţarea unilaterală. (1) În lipsa unei clauze contrare, finanţatorul nu poate să denunţe contractul înainte de împlinirea termenului decât pentru motive temeinice, dacă acestea privesc beneficiarul facilităţii de credit.

(2) Denunţarea unilaterală stinge de îndată dreptul clientului de a utiliza creditul, iar finanţatorul trebuie să acorde un termen de cel puţin 15 zile pentru restituirea sumelor utilizate şi a accesoriilor acestora.

(3) Dacă facilitatea de credit s-a încheiat pe durată nedeterminată, fiecare dintre părţi poate să denunţe contractul, cu respectarea unui termen de preaviz de 15 zile, dacă din contract sau din uzanţe nu rezultă altfel.

Secţiunea a 4-a
Închirierea casetelor de valori

Art. 2.196. Obligaţia prestatorului. În executarea contractului de închiriere a casetei de valori, instituţia de credit sau o altă entitate care prestează în condiţiile legii astfel de servicii, denumită prestator, răspunde faţă de client pentru asigurarea unei încăperi adecvate şi sigure, precum şi pentru integritatea casetei.

Art. 2.197. Deschiderea casetei de valori. (1) În cazul în care caseta este închiriată mai multor persoane, oricare dintre acestea poate cere deschiderea casetei, dacă nu s-a stipulat altfel prin contract.

(2) În caz de deces al clientului sau al unuia dintre clienţii care foloseau aceeaşi casetă, prestatorul, odată ce a fost înştiinţat, nu poate să consimtă la deschiderea casetei decât cu acordul tuturor celor îndreptăţiţi sau, în lipsă, în condiţiile stabilite de instanţa de judecată.

(3) Dispoziţiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător şi în cazul încetării sau reorganizării persoanei juridice. În acest caz poate solicita deschiderea casetei de valori administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar.

Art. 2.198. Deschiderea forţată a casetei de valori. (1) La împlinirea termenului prevăzut în contract, după expirarea unei perioade de 3 luni de la notificarea adresată clientului, prestatorul poate cere instanţei de judecată, pe cale de ordonanţă preşedinţială, autorizarea de a deschide caseta de valori. Notificarea clientului se poate face prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire la ultimul domiciliu sau sediu adus la cunoştinţa instituţiei de credit.

(2) Deschiderea casetei de valori se face în prezenţa unui notar public şi, după caz, cu respectarea măsurilor de prudenţă stabilite de instanţă.

(3) Instanţa de judecată poate, de asemenea, să dispună măsuri de conservare a obiectelor descoperite, precum şi vânzarea acestora în măsura necesară acoperirii chiriei şi cheltuielilor efectuate de prestator, precum şi, dacă este cazul, a prejudiciului cauzat acestuia.

Capitolul XVI
Contractul de asigurare

• LPA. *Art. 146. Contractul de asigurare este supus legii în vigoare la data încheierii poliţei de asigurare, a certificatului de asigurare ori a notei de acoperire, după caz.*

Secţiunea 1
Dispoziţii comune

Art. 2.199. Noţiune. (1) Prin contractul de asigurare, contractantul asigurării sau asiguratul se obligă să plătească o primă asigurătorului, iar acesta din urmă se obligă ca, în cazul producerii riscului asigurat, să plătească o indemnizaţie, după caz, asiguratului, beneficiarului asigurării sau terţului păgubit.

(2) Contractantul asigurării este persoana care încheie contractul pentru asigurarea unui risc privind o altă persoană ori pentru bunuri sau activităţi ale acesteia şi se obligă faţă de asigurător să plătească prima de asigurare.

Art. 2.200. Forma şi dovada. (1) Pentru a putea fi dovedit, contractul de asigurare trebuie să fie încheiat în scris. Contractul nu poate fi probat cu martori, chiar atunci când există un început de dovadă scrisă. Dacă documentele de asigurare au dispărut prin forţă majoră sau caz fortuit şi nu există posibilitatea obţinerii unui duplicat, existenţa şi conţinutul lor pot fi dovedite prin orice mijloc de probă.

(2) Încheierea contractului de asigurare se constată prin poliţa de asigurare sau certificatul de asigurare emis şi semnat de asigurător ori prin nota de acoperire emisă şi semnată de brokerul de asigurare.

(3) Documentele care atestă încheierea unei asigurări pot fi semnate şi certificate prin mijloace electronice.

Art. 2.201. Poliţa de asigurare. (1) Poliţa de asigurare trebuie să indice cel puţin:

a) numele sau denumirea, domiciliul ori sediul părţilor contractante, precum şi numele beneficiarului asigurării, dacă acesta nu este parte la contract;

b) obiectul asigurării;

c) riscurile ce se asigură;

d) momentul începerii şi cel al încetării răspunderii asigurătorului;

e) primele de asigurare;

f) sumele asigurate.

(2) Alte elemente pe care trebuie să le cuprindă poliţa de asigurare se stabilesc prin norme adoptate de organul de stat în a cărui competenţă, potrivit legii, intră supravegherea activităţii din domeniul asigurărilor.

Art. 2.202. Categoriile de poliţe de asigurare. Poliţa de asigurare poate fi, după caz, nominativă, la ordin sau la purtător.

Art. 2.203. Informaţiile privind riscul. (1) Persoana care contractează asigurarea este obligată să răspundă în scris la întrebările formulate de asigurător, precum şi să declare, la data încheierii contractului, orice informaţii sau împrejurări pe care le cunoaşte şi care, de asemenea, sunt esenţiale pentru evaluarea riscului.

(2) Dacă împrejurările esenţiale privind riscul se modifică în cursul executării contractului, asiguratul este obligat să comunice în scris asigurătorului modificarea survenită. Aceeaşi obligaţie îi revine şi contractantului asigurării care a luat cunoştinţă de modificarea survenită.

Art. 2.204. Declaraţiile inexacte sau reticenţa privind riscul. (1) În afară de cauzele generale de nulitate, contractul de asigurare este nul în caz de declaraţie inexactă sau de reticenţă făcută cu rea-credinţă de către asigurat ori contractantul asigurării cu privire la împrejurări care, dacă ar fi fost cunoscute de către asigurător, l-ar fi determinat pe acesta să nu îşi dea consimţământul ori să nu îl dea în aceleaşi condiţii, chiar dacă declaraţia sau reticenţa nu a avut influenţă asupra producerii riscului asigurat. Primele plătite rămân dobândite asigurătorului, care, de asemenea, poate cere şi plata primelor cuvenite până la momentul la care a luat cunoştinţă de cauza de nulitate.

(2) Declaraţia inexactă sau reticenţa din partea asiguratului ori a contractantului asigurării a cărui rea-credinţă nu a putut fi stabilită nu atrage nulitatea asigurării. În cazul în care constatarea declaraţiei inexacte sau a reticenţei are loc anterior producerii riscului asigurat, asigurătorul are dreptul fie de a menţine contractul solicitând majorarea primei, fie de a rezilia contractul la împlinirea unui termen de 10 zile calculate de la notificarea primită de asigurat, restituindu-i acestuia din urmă partea din primele plătite aferentă perioadei în cadrul căreia asigurarea nu mai funcţionează. Atunci când constatarea declaraţiei inexacte sau a reticenţei are loc ulterior producerii riscului asigurat, indemnizaţia se reduce în raport cu proporţia dintre nivelul primelor plătite şi nivelul primelor ce ar fi trebuit să fie plătite.

Art. 2.205. Lipsa riscului asigurat. (1) Contractul de asigurare se desfiinţează de drept în cazul în care, înainte ca obligaţia asigurătorului să înceapă a produce efecte, riscul asigurat s-a produs ori producerea acestuia a devenit imposibilă, precum şi dacă, după ce obligaţia menţionată a început să producă efecte, intervenirea riscului asigurat a devenit imposibilă. Atunci când asiguratul sau contractantul asigurării a plătit, fie şi parţial, prima de asigurare, acesta este îndreptăţit să o recupereze proporţional cu perioada neexpirată a contractului de asigurare.

(2) Diferenţa dintre prima plătită şi cea calculată conform alin. (1) se restituie asiguratului sau contractantului asigurării numai în cazurile în care nu s-au plătit ori nu se datorează despăgubiri pentru evenimente produse în perioada de valabilitate a asigurării.

Art. 2.206. Plata primelor de asigurare. (1) Asiguratul este obligat să plătească primele de asigurare la termenele stabilite în contract.

(2) Părţile pot conveni ca plata primelor de asigurare să se facă integral ori în rate. Dacă nu s-a convenit altfel, plata se face la sediul asigurătorului sau al împuterniciţilor acestuia.

(3) Dovada plăţii primelor de asigurare revine asiguratului.

(4) Dacă nu s-a convenit altfel, asigurătorul poate rezilia contractul în cazul în care sumele datorate de asigurat, cu titlu de primă, nu sunt plătite la scadenţă.

(5) Asigurătorul este obligat să îl informeze pe asigurat în privinţa consecinţelor neplăţii primelor la termenul de plată pentru cazul prevăzut la alin. (4) şi să prevadă aceste consecinţe în contractul de asigurare.

(6) Asigurătorul are dreptul de a compensa primele ce i se datorează până la sfârşitul anului de asigurare, în temeiul oricărui contract, cu orice indemnizaţie cuvenită asiguratului sau beneficiarului.

Art. 2.207. Comunicarea producerii riscului asigurat. (1) Asiguratul este obligat să comunice asigurătorului producerea riscului asigurat, în termenul prevăzut în contractul de asigurare.

(2) În caz de neîndeplinire a obligaţiei prevăzute la alin. (1), asigurătorul are dreptul să refuze plata indemnizaţiei, dacă din acest motiv nu a putut determina cauza producerii evenimentului asigurat şi întinderea pagubei.

(3) Comunicarea producerii riscului asigurat se poate face şi către brokerul de asigurare care, în acest caz, are obligaţia de a face la rândul său comunicarea către asigurător, în termenul prevăzut în contractul de asigurare.

Art. 2.208. Plata indemnizaţiei de asigurare. (1) În cazul producerii riscului asigurat, asigurătorul trebuie să plătească indemnizaţia de asigurare în condiţiile prevăzute în contract. Atunci când există neînţelegere asupra cuantumului indemnizaţiei de asigurare, partea necontestată din aceasta se va plăti de asigurător anterior soluţionării neînţelegerii prin bună învoială sau de către instanţa judecătorească.

(2) În cazurile stabilite prin contractul de asigurare, în asigurările de bunuri şi de răspundere civilă, asigurătorul nu datorează indemnizaţie dacă riscul asigurat a fost produs cu intenţie de către asigurat, de beneficiarul asigurării ori de un membru din conducerea persoanei juridice asigurate, care lucrează în această calitate.

(3) În cazul în care părţile convin, dispoziţiile alin. (2) se aplică şi atunci când riscul asigurat a fost produs de către:

a) persoanele fizice majore care, în mod statornic, locuiesc şi gospodăresc împreună cu asiguratul sau beneficiarul asigurării;

b) prepuşii asiguratului sau ai beneficiarului asigurării.

Art. 2.209. Denunţarea unilaterală a contractului. Denunţarea contractului de asigurare de către una dintre părţi se poate efectua numai cu respectarea unui termen de preaviz de cel puţin 20 de zile calculate de la data primirii notificării de către cealaltă parte.

Art. 2.210. Subrogarea asigurătorului. (1) În limitele indemnizaţiei plătite, asigurătorul este subrogat în toate drepturile asiguratului sau ale beneficiarului asigurării împotriva celor răspunzători de producerea pagubei, cu excepţia asigurărilor de persoane.

(2) Asiguratul răspunde pentru prejudiciile aduse asigurătorului prin acte care ar împiedica realizarea dreptului prevăzut la alin. (1).

(3) Asigurătorul poate renunţa, în tot sau în parte, la exercitarea dreptului conferit de alin. (1).

Art. 2.211. Opozabilitatea contractului. Asigurătorul poate opune titularului sau deţinătorului documentului de asigurare ori terţului sau beneficiarului asigurării care invocă drepturi ce decurg din acest document toate apărările întemeiate pe contractul încheiat iniţial.

Art. 2.212. Cesiunea asigurării. (1) Asigurătorul poate cesiona contractul de asigurare numai cu acordul scris al asiguratului.

(2) Dispoziţiile alin. (1) nu sunt aplicabile cesiunilor de portofolii între asigurători, în condiţiile reglementărilor speciale.

Art. 2.213. Domeniul de aplicare. Asigurările obligatorii se reglementează prin legi speciale.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. nr. 190/1999 priv. creditul ipotecar pentru investiţii imobiliare (M. Of. nr. 611 din 14 decembrie 1999; cu modif. ult.): „**Cap. III. Contractul de credit ipotecar pentru investiţii imobiliare şi contractul de asigurare. Secţ. 2. Contractele de asigurare obligatorii. Art. 16.** (1) În cazul ipotecării unei construcţii, împrumutatul va încheia un contract de asigurare acoperind toate riscurile aferente acesteia. Contractul de asigurare va fi încheiat şi reînnoit astfel încât să acopere întreaga durată de valabilitate a creditului. (2) Drepturile asiguratului derivând din contractul de asigurare prevăzut la alin. (1) vor fi cesionate în favoarea creditorului ipotecar pe toată perioada de valabilitate a contractului de credit ipotecar pentru investiţii imobiliare. (3) Opozabilitatea cesiunii faţă de terţi, cu excepţia asigurătorului, se face prin înscrierea acesteia la Registrul Naţional de Publicitate Mobiliară, pe cheltuiala asiguratului. (4) Opozabilitatea cesiunii faţă de asigurător se realizează prin notificarea acestuia prin scrisoare cu confirmare de primire sau prin intermediul executorilor bancari ori judecătoreşti. (5) Despăgubirile încasate de creditorul ipotecar vor duce la stingerea creanţei în următoarea ordine: dobânzile scadente şi neachitate aferente capitalului împrumutat, suma ratelor de credit rămase de achitat, alte sume datorate de împrumutat creditorului ipotecar la data primirii despăgubirii, în baza contractului de credit. (6) Primele de asigurare vor fi achitate de împrumutat, urmând ca acesta să prezinte creditorului ipotecar dovada plăţii acestora, la datele convenite în contractul de credit ipotecar pentru investiţii imobiliare. **Art. 17.** În cazul în care prin creditul ipotecar pentru investiţii imobiliare se finanţează construcţia, reabilitarea, consolidarea, extinderea unor imobile, creditorul ipotecar poate solicita împrumutatului să încheie un contract de asigurare pentru riscul nefinalizării investiţiilor imobiliare pentru care s-a acordat creditul. Drepturile asiguratului derivând din contractul de asigurare prevăzut mai sus vor fi cesionate în favoarea creditorului ipotecar. **Art. 18.** Contractele de asigurare prevăz. la art. 16 şi 17 se vor încheia cu o societate de asigurări, iar împrumutătorul nu va avea dreptul să impună împrumutatului un anumit asigurător".*

Secţiunea a 2-a
Asigurarea de bunuri

Art. 2.214. Noţiune. În cazul asigurării de bunuri, asigurătorul se obligă ca, la producerea riscului asigurat, să plătească o despăgubire asiguratului, beneficiarului asigurării sau altor persoane îndreptăţite.

Art. 2.215. Interesul asigurării. Asiguratul trebuie să aibă un interes cu privire la bunul asigurat.

Art. 2.216. Prevenirea producerii riscului asigurat. (1) Asiguratul este obligat să întreţină bunul asigurat în condiţii corespunzătoare, în scopul prevenirii producerii riscului asigurat.

(2) Asigurătorul are dreptul să verifice modul în care bunul asigurat este întreţinut, în condiţiile stabilite prin contract.

(3) În cazurile prevăzute în contract, la producerea riscului, asiguratul este obligat să ia pe seama asigurătorului şi în cadrul sumei asigurate, potrivit cu împrejurările, măsuri pentru limitarea pagubelor.

Art. 2.217. Despăgubirea. (1) Despăgubirea se stabileşte în funcţie de starea bunului din momentul producerii riscului asigurat. Ea nu poate depăşi valoarea bunului din acel moment, cuantumul pagubei şi nici suma asigurată.

(2) Părţile pot stipula o clauză conform căreia asiguratul rămâne propriul său asigurător pentru o franşiză, în privinţa căreia asigurătorul nu este obligat să plătească despăgubire.

Art. 2.218. Asigurarea parţială. În cazul în care contractul de asigurare s-a încheiat pentru o sumă asigurată care este inferioară valorii bunului şi dacă părţile nu au stipulat altfel, despăgubirea cuvenită se reduce corespunzător raportului dintre suma prevăzută în contract şi valoarea bunului.

Art. 2.219. Asigurarea multiplă. (1) Asiguratul trebuie să declare existenţa tuturor asigurărilor referitoare la acelaşi bun, această obligaţie revenindu-i atât la data încheierii contractelor de asigurare, cât şi pe parcursul executării acestora.

(2) Atunci când există mai multe asigurări încheiate pentru acelaşi bun, fiecare asigurător este obligat la plată proporţional cu suma asigurată şi până la concurenţa acesteia, fără ca asiguratul să poată încasa o despăgubire mai mare decât prejudiciul efectiv, consecinţă directă a riscului.

Art. 2.220. Înstrăinarea bunului asigurat. (1) Dacă nu s-a convenit altfel, înstrăinarea bunului asigurat nu determină încetarea contractului de asigurare, care va produce efecte între asigurător şi dobânditor.

(2) Asiguratul care nu comunică asigurătorului înstrăinarea survenită şi dobânditorului existenţa contractului de asigurare rămâne obligat să plătească primele care devin scadente ulterior datei înstrăinării.

Secţiunea a 3-a

Asigurările de credite şi garanţii şi asigurările de pierderi financiare

Art. 2.221. Asigurările de credite şi garanţii. (1) Asigurările de credite şi garanţii pot avea ca obiect acoperirea riscurilor de insolvabilitate generală, de credit de export, de vânzare cu plata preţului în rate, de credit ipotecar, de credit agricol, de garanţii directe sau indirecte, precum şi altele asemenea, conform normelor adoptate de organul de stat în a cărui competenţă, potrivit legii, intră supravegherea activităţii din domeniul asigurărilor.

(2) Dacă s-a convenit ca printr-un contract de asigurare directă de credite şi garanţii să se acopere riscul ca un debitor al asiguratului să nu plătească un credit care i s-a acordat, asigurătorul nu poate condiţiona plata indemnizaţiei de asigurare de declanşarea de către asigurat împotriva acelui debitor a procedurilor de reparare a prejudiciului, inclusiv prin executare silită.

Art. 2.222. Asigurările de pierderi financiare. Dacă nu s-a convenit altfel prin contractul de asigurare, indemnizaţia pentru asigurarea împotriva riscului de pierderi financiare trebuie să acopere paguba efectivă şi beneficiul nerealizat, incluzându-se şi cheltuielile generale, precum şi cele decurgând direct sau indirect din producerea riscului asigurat.

Secţiunea a 4-a
Asigurarea de răspundere civilă

Art. 2.223. Noţiune. (1) În cazul asigurării de răspundere civilă, asigurătorul se obligă să plătească o despăgubire pentru prejudiciul de care asiguratul răspunde potrivit legii faţă de terţele persoane prejudiciate şi pentru cheltuielile făcute de asigurat în procesul civil.

(2) Prin contractul de asigurare părţile pot conveni să cuprindă în asigurare şi răspunderea civilă a altor persoane decât contractantul asigurării.

Art. 2.224. Drepturile terţelor persoane păgubite. (1) Drepturile terţelor persoane păgubite se exercită împotriva celor răspunzători de producerea pagubei.

(2) Asigurătorul poate fi chemat în judecată de persoanele păgubite în limitele obligaţiilor ce îi revin acestuia din contractul de asigurare.

Art. 2.225. Stabilirea despăgubirii. Dacă nu se prevede altfel prin lege, despăgubirea se stabileşte prin convenţie încheiată între asigurat, terţa persoană prejudiciată şi asigurător sau, în caz de neînţelegere, prin hotărâre judecătorească.

Art. 2.226. Plata despăgubirii. (1) Asigurătorul plăteşte despăgubirea direct terţei persoane prejudiciate, în măsura în care aceasta nu a fost despăgubită de către asigurat.

(2) Creditorii asiguratului nu pot urmări despăgubirea prevăzută la alin. (1).

(3) Despăgubirea se plăteşte asiguratului numai în cazul în care acesta dovedeşte că a despăgubit-o pe terţa persoană prejudiciată.

• DISPOZIŢII CONEXE. *L. nr. 95/2006: „Asigurarea obligatorie de răspundere civilă profesională pentru medici, farmacişti şi alte persoane din domeniul asistenţei medicale. Art. 667. (1) Personalul medical definit la art. 653 alin. (1) lit. a) [medicul, medicul stomatolog, farmacistul, asistentul medical şi moaşa care acordă servicii medicale] care acordă asistenţă medicală, în sistemul public şi/sau în cel privat, într-o locaţie cu destinaţie specială pentru asistenţă medicală, precum şi atunci când aceasta se acordă în afara acestei locaţii, ca urmare a unei cereri exprese din partea persoanei sau a persoanelor care necesită această asistenţă ori a unui terţ care solicită această asistenţă pentru o persoană sau mai multe persoane care, din motive independente de voinţa lor, nu pot apela ele însele la această asistenţă, va încheia o asigurare de malpraxis pentru cazurile de răspundere civilă profesională pentru prejudicii cauzate prin actul medical. (2) O copie de pe asigurare va fi prezentată înainte de încheierea contractului de muncă, fiind o condiţie obligatorie pentru angajare. Art. 668. (1) Asigurătorul acordă despăgubiri pentru prejudiciile de care asiguraţii răspund, în baza legii, faţă de terţe persoane care se constată că au fost supuse unui act de malpraxis medical, precum şi pentru cheltuielile de judecată ale persoanei prejudiciate prin actul medical. (2) Despăgubirile se acordă indiferent de locul în care a fost acordată asistenţa medicală. (3) Asigurarea obligatorie face parte din categoria B clasa 13 de asigurări de răspundere civilă şi va cuprinde toate tipurile de tratamente medicale ce se efectuează în specialitatea şi competenţa profesională a asiguratului şi în gama de servicii medicale oferite de unităţile de profil. Art. 669. (1) Despă-*

gubirile se acordă pentru sumele pe care asiguratul este obligat să le plătească cu titlu de dezdăunare și cheltuieli de judecată persoanei sau persoanelor păgubite prin aplicarea unei asistențe medicale neadecvate, care poate avea drept efect inclusiv vătămarea corporală ori decesul. (2) În caz de deces, despăgubirile se acordă succesorilor în drepturi ai pacientului care au solicitat acestea. (3) Despăgubirile se acordă și atunci când asistența medicală nu s-a acordat, deși starea persoanei sau persoanelor care au solicitat sau pentru care s-a solicitat asistența medicală impunea această intervenție. (4) Despăgubirile vor include și eventualele cheltuieli ocazionate de un proces în care asiguratul este obligat la plata acestora; cheltuielile de judecată sunt incluse în limita răspunderii stabilită prin polița de asigurare. ***Art. 670.*** *Despăgubirile se plătesc și atunci când persoanele vătămate sau decedate nu au domiciliul sau reședința în România, cu excepția cetățenilor din SUA, Canada și Australia.* ***Art. 671.*** *(1) În cazul în care pentru același asigurat există mai multe asigurări valabile, despăgubirea se suportă în mod proporțional cu suma asigurată de fiecare asigurător. (2) Asiguratul are obligația de a informa asigurătorul despre încheierea unor astfel de asigurări cu alți asigurători, atât la încheierea poliței, cât și pe parcursul executării acesteia.* ***Art. 672.*** *(1) Limitele maxime ale despăgubirilor de asigurare se stabilesc de către CNAS, după consultarea asociațiilor profesionale din domeniul asigurărilor și CMR, CFR, CMSR, OAMGMAMR și OBBC, cu avizul Ministerului Sănătății. (2) Nivelul primelor, termenele de plată și celelalte elemente privind acest tip de asigurări se stabilesc prin negociere între asigurați și asigurători.* ***Art. 673.*** *(1) Despăgubirile se pot stabili pe cale amiabilă, în cazurile în care rezultă cu certitudine răspunderea civilă a asiguratului. (2) În cazul în care părțile - asigurat, asigurător și persoana prejudiciată - cad de acord sau nu, este certă culpa asiguratului, despăgubirile se vor plăti numai în baza hotărârii definitive a instanței judecătorești competente.* ***Art. 674.*** *Despăgubirile se plătesc de către asigurător nemijlocit persoanelor fizice, în măsura în care acestea nu au fost despăgubite de asigurat.* ***Art. 675.*** *Despăgubirile pot fi solicitate și se plătesc și către persoanele care nu au plătit contribuția datorată la sistemul public de sănătate.* ***Art. 676.*** *(1) Drepturile persoanelor vătămate sau decedate prin aplicarea unei asistențe medicale neadecvate se pot exercita împotriva celor implicați direct sau indirect în asistența medicală. (2) Aceste drepturi se pot exercita și împotriva persoanelor juridice care furnizează echipamente, instrumental medical și medicamente care sunt folosite în limitele instrucțiunilor de folosire sau prescripțiilor în asistență medicală calificată, conform obligației acestora, asumată prin contractele de furnizare a acestora.* ***Art. 677.*** *(1) Despăgubirile nu se recuperează de la persoana răspunzătoare de producerea pagubei când asistența medicală s-a făcut în interesul părții vătămate sau a decedatului, în lipsa unei investigații complete ori a necunoașterii datelor anamnezice ale acestuia, datorită situației de urgență, iar partea vătămată sau decedatul nu a fost capabil, datorită circumstanțelor, să coopereze când i s-a acordat asistență. (2) Recuperarea prejudiciilor de la persoana răspunzătoare de producerea pagubei se poate realiza în următoarele cazuri: a) vătămarea sau decesul este urmare a încălcării intenționate a standardelor de asistență medicală; b) vătămarea sau decesul se datorează unor vicii ascunse ale echipamentului sau a instrumentarului medical sau a unor efecte secundare necunoscute ale medicamentelor administrate; c) atunci când vătămarea sau decesul se datorează atât persoanei responsabile, cât și unor deficiențe administrative de care se face vinovată unitatea medicală în care s-a acordat asistență medicală sau ca urmare a neacordării tratamentului adecvat stabilit prin standarde medicale recunoscute sau alte acte normative în vigoare, persoana îndreptățită poate să recupereze sumele plătite drept despăgubiri de la cei vinovați, alții decât persoana responsabilă, proporțional cu partea de vină ce revine acestora; d) asistența medicală a părții vătămate sau a decedatului s-a făcut fără consimțământul acestuia, dar în alte împrejurări decât cele prevăzute la alin. (1).* ***Art. 678.*** *Asigurații sau reprezentanții acestora sunt obligați să înștiințeze în scris asigurătorul*

sau, dacă este cazul, asigurătorii despre existența unei acțiuni în despăgubire, în termen de 3 zile lucrătoare de la data la care au luat la cunoștință despre această acțiune".

• **BIBLIOGRAFIE.** ***L. nr. 132/2017*** *priv. asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pt. prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie (M. Of. nr. 431 din 12 iunie 2017), cu normele de aplicare: v.* ***Codul rutier****, ediție îngrij. de av. dr. Mircea URSUȚA, Ed. Universul Juridic, 2020.*

Secțiunea a 5-a
Asigurarea de persoane

Art. 2.227. Noțiune. Prin contractul de asigurare de persoane, asigurătorul se obligă să plătească indemnizația de asigurare în caz de deces, de ajungere la o anumită vârstă, de invaliditate permanentă totală sau parțială ori în alte asemenea cazuri, conform normelor adoptate de organul de stat în a cărui competență, potrivit legii, intră supravegherea activității din domeniul asigurărilor.

Art. 2.228. Riscul privind o altă persoană. Asigurarea în vederea unui risc privind o altă persoană decât aceea care a încheiat contractul de asigurare este valabilă numai dacă a fost consimțită în scris de acea persoană.

Art. 2.229. Renunțarea la contract. (1) Asiguratul care a încheiat un contract de asigurare de viață individual poate să renunțe la contract fără preaviz în termen de cel mult 20 de zile de la data semnării contractului de către asigurător. Renunțarea produce efect retroactiv.

(2) Prevederile alin. (1) nu sunt aplicabile contractelor care au o durată de 6 luni sau mai mică.

Art. 2.230. Beneficiarul indemnizației. Indemnizația de asigurare se plătește asiguratului sau beneficiarului desemnat de acesta. În cazul decesului asiguratului, dacă nu a fost desemnat un beneficiar, indemnizația de asigurare intră în masa succesorală, revenind moștenitorilor asiguratului.

Art. 2.231. Desemnarea beneficiarului. (1) Desemnarea beneficiarului se poate face fie la încheierea contractului de asigurare, fie în cursul executării acestuia, prin declarație scrisă comunicată asigurătorului de către asigurat sau, cu acordul asiguratului, de către contractantul asigurării ori prin testamentul întocmit de asigurat.

(2) Înlocuirea sau revocarea beneficiarului asigurării se poate face oricând în cursul executării contractului, în modurile prevăzute la alin. (1).

Art. 2.232. Pluralitatea de beneficiari. Atunci când sunt mai mulți beneficiari desemnați, indemnizația de asigurare se împarte în mod egal între aceștia, dacă nu s-a stipulat altfel.

Art. 2.233. Producerea cu intenție a riscului asigurat. (1) Asigurătorul nu datorează indemnizația de asigurare dacă:

a) riscul asigurat a fost produs prin sinuciderea asiguratului în termen de 2 ani de la încheierea contractului de asigurare;

b) riscul asigurat a fost produs cu intenție de către asigurat.

(2) Atunci când un beneficiar al asigurării a produs intenționat riscul asigurat, indemnizația de asigurare se plătește celorlalți beneficiari desemnați sau, în lipsa acestora, asiguratului.

(3) În cazul în care riscul asigurat constă în decesul asiguratului, iar un beneficiar al asigurării l-a produs intenţionat, indemnizaţia de asigurare se plăteşte celorlalţi beneficiari desemnaţi sau, în lipsa acestora, moştenitorilor asiguratului.

Art. 2.234. Rezerva de prime. (1) În asigurările la care se constituie rezerve de prime, asiguratul poate să înceteze plata primelor cu dreptul de a menţine contractul la o sumă asigurată redusă sau de a-l denunţa, solicitând restituirea rezervei constituite, conform contractului de asigurare.

(2) Orice altă plată, indiferent de forma sub care este făcută de asigurător, diferită de indemnizaţia de asigurare sau de suma reprezentând restituirea rezervei în condiţiile alin. (1), nu poate fi efectuată mai devreme de 6 luni de la data încheierii contractului de asigurare.

Art. 2.235. Repunerea în vigoare a asigurării. Asiguratul sau contractantul asigurării, cu acordul asiguratului, poate să ceară repunerea în vigoare a asigurării la care se constituie rezerva tehnică, în cazurile prevăzute în contractul de asigurare.

Art. 2.236. Dreptul la indemnizaţie. (1) Indemnizaţia de asigurare este datorată independent de sumele cuvenite asiguratului sau beneficiarului din asigurările sociale, de repararea prejudiciului de cei răspunzători de producerea sa, precum şi de sumele primite de la alţi asigurători în temeiul altor contracte de asigurare.

(2) Creditorii asiguratului nu au dreptul să urmărească indemnizaţia de asigurare cuvenită beneficiarilor asigurării sau moştenitorilor asiguratului, după caz.

Art. 2.237. Prescripţia. Drepturile asiguraţilor asupra sumelor rezultând din rezervele tehnice care se constituie la asigurările de viaţă pentru obligaţii de plată scadente în viitor nu sunt supuse prescripţiei.

Art. 2.238. Obligaţia de informare. Asigurătorii şi împuterniciţii lor au obligaţia de a pune la dispoziţia asiguraţilor sau contractanţilor asigurării informaţii în legătură cu contractele de asigurare atât înaintea încheierii, cât şi pe durata executării acestora. Aceste informaţii trebuie să fie prezentate în scris, în limba română, să fie redactate într-o formă clară şi să cuprindă cel puţin următoarele elemente:

a) clauzele opţionale sau suplimentare şi beneficiile rezultate din valorificarea rezervelor tehnice;

b) momentul începerii şi cel al încetării contractului, inclusiv modalităţile de încetare a acestuia;

c) modalităţile şi termenele de plată a primelor de asigurare;

d) elementele de calcul al indemnizaţiilor de asigurare, cu indicarea sumelor de răscumpărare, a sumelor asigurate reduse, precum şi a nivelului până la care acestea sunt garantate;

e) modalitatea de plată a indemnizaţiilor de asigurare;

f) legea aplicabilă contractului de asigurare;

g) alte elemente stabilite prin norme adoptate de organul de stat în a cărui competenţă intră, potrivit legii, supravegherea activităţii din domeniul asigurărilor.

Secţiunea a 6-a
Coasigurarea, reasigurarea şi retrocesiunea

Art. 2.239. Coasigurarea. (1) Coasigurarea este operaţiunea prin care 2 sau mai mulţi asigurători acoperă acelaşi risc, fiecare asumându-şi o cotă-parte din acesta.

(2) Fiecare coasigurător răspunde faţă de asigurat numai în limita sumei pentru care s-a angajat prin contract.

Art. 2.240. Reasigurarea. (1) Reasigurarea este operaţiunea de asigurare a unui asigurător, în calitate de reasigurat, de către un alt asigurător, în calitate de reasigurător.

(2) Prin reasigurare:

a) reasigurătorul primeşte prime de reasigurare, în schimbul cărora contribuie, potrivit obligaţiilor preluate, la suportarea indemnizaţiilor pe care reasiguratul le plăteşte la producerea riscului care a făcut obiectul reasigurării;

b) reasiguratul cedează prime de reasigurare, în schimbul cărora reasigurătorul contribuie, potrivit obligaţiilor preluate, la suportarea indemnizaţiilor pe care reasiguratul le plăteşte la producerea riscului care a făcut obiectul reasigurării.

(3) Reasigurarea nu stinge obligaţiile asigurătorului şi nu stabileşte niciun raport juridic între asigurat şi reasigurător.

Art. 2.241. Retrocesiunea. Prin operaţiunea de retrocesiune reasigurătorul poate ceda, la rândul său, o parte din riscul acceptat.

Capitolul XVII
Contractul de rentă viageră

Art. 2.242. Noţiune. (1) Prin contractul de rentă viageră o parte, numită debirentier, se obligă să efectueze în folosul unei anumite persoane, numită credirentier, prestaţii periodice, constând în sume de bani sau alte bunuri fungibile.

(2) Renta viageră se constituie pe durata vieţii credirentierului dacă părţile nu au stipulat constituirea acesteia pe durata vieţii debirentierului sau a unei terţe persoane determinate.

Art. 2.243. Modurile de constituire. (1) Renta viageră poate fi constituită cu titlu oneros, în schimbul unui capital de orice natură, sau cu titlu gratuit şi este supusă, sub rezerva dispoziţiilor capitolului de faţă, regulilor proprii ale actului juridic de constituire.

(2) Atunci când renta viageră este stipulată în favoarea unui terţ, chiar dacă acesta o primeşte cu titlu gratuit, contractul nu este supus formei prevăzute pentru donaţie.

Art. 2.244. Constituirea pe durata vieţii mai multor persoane. Renta viageră poate fi constituită pe durata vieţii mai multor persoane, urmând ca, în acest caz, în lipsă de stipulaţie contrară, obligaţia de plată a rentei să înceteze la data la care decedează ultima dintre aceste persoane.

Art. 2.245. Constituirea în favoarea mai multor persoane. Dacă nu s-a convenit altfel, obligaţia de plată a rentei viagere este indivizibilă în privinţa credirentierilor.

Art. 2.246. Constituirea pe durata vieţii unui terţ deja decedat. Este lovit de nulitate absolută contractul care stipulează o rentă constituită pe durata vieţii unui terţ care era decedat în ziua încheierii contractului.

Art. 2.247. Constituirea pe durata vieţii unei persoane afectate de o boală letală. Nu produce, de asemenea, niciun efect contractul prin care s-a constituit cu titlu oneros o rentă pe durata vieţii unei persoane care, la data încheierii contractului, suferea de o boală din cauza căreia a murit în interval de cel mult 30 de zile de la această dată.

Art. 2.248. Plata ratelor de rentă. (1) În lipsă de stipulaţie contrară, ratele de rentă se plătesc trimestrial în avans şi indexate în funcţie de rata inflaţiei.

(2) Atunci când credirentierul decedează înainte de expirarea perioadei pentru care renta s-a plătit în avans, debirentierul nu poate cere restituirea sumei plătite aferente perioadei în care creditorul nu a mai fost în viaţă.

Art. 2.249. Garanţia legală. (1) Pentru garantarea obligaţiei de plată a rentei constituite cu titlu oneros, prevederile art. 1.723 se aplică în mod corespunzător.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), în vederea înscrierii ipotecii legale nu este necesară declararea valorii creanţei garantate.

Art. 2.250. Executarea silită a ratelor. (1) În caz de neîndeplinire a obligaţiei de plată a ratelor scadente, credirentierul poate cere sechestrul şi vânzarea bunurilor debirentierului, până la concurenţa unei sume suficiente spre a asigura plata rentei pentru viitor.

(2) Această sumă se stabileşte, în condiţiile legii, pe baza unei expertize întocmite în conformitate cu metodologia de calcul aplicabilă în cazul asigurărilor de viaţă, ţinându-se seama, printre altele, de ratele deja încasate de credirentier, de vârsta şi de starea acestuia. Cheltuielile expertizei sunt suportate de debirentier.

(3) După ce a fost obţinută în urma vânzării bunurilor debirentierului, suma se consemnează la o instituţie de credit şi va fi plătită credirentierului cu respectarea cuantumului şi scadenţelor convenite prin contractul de rentă viageră.

(4) Dacă debirentierul intră în lichidare, credirentierul îşi poate realiza dreptul la rentă înscriind în tabloul creditorilor o creanţă al cărei cuantum se determină potrivit alin. (2).

• **LPA.** ***Art. 147.*** *Art. 2.250 NCC se aplică şi contractelor de rentă viageră încheiate înainte de data intrării în vigoare a NCC, în cazul neîndeplinirii obligaţiei de plată a ratelor de rentă scadente după această dată.*

Art. 2.251. Rezoluţiunea contractului la cererea credirentierului. (1) Creditorul unei rente viagere constituite cu titlu oneros poate cere rezoluţiunea contractului dacă debirentierul nu depune garanţia promisă în vederea executării obligaţiei sale ori o diminuează.

(2) Credirentierul are dreptul la rezoluţiune pentru neexecutarea fără justificare a obligaţiei de plată a rentei de către debirentier.

(3) În lipsa unei stipulaţii contrare, rezoluţiunea nu conferă debirentierului dreptul de a obţine restituirea ratelor de rentă deja plătite.

Art. 2.252. Irevocabilitatea contractului. (1) Debirentierul nu se poate libera de plata rentei oferind restituirea capitalului şi renunţând la restituirea ratelor plătite.

(2) Debirentierul este ţinut la plata rentei până la decesul persoanei pe durata vieţii căreia a fost constituită renta, oricât de împovărătoare ar putea deveni prestarea acesteia.

• **LPA.** ***Art. 148.*** *Art. 2.252 alin. (2) NCC nu împiedică aplicarea în cazul contractului de rentă viageră a art. 1.271 NCC în privinţa împrejurărilor survenite pe parcursul executării contractului, care nu sunt determinate de durata vieţii persoanei până la decesul căreia a fost constituită renta.*

Art. 2.253. Insesizabilitatea rentei. Numai renta viageră cu titlu gratuit poate fi declarată insesizabilă prin contract. Chiar şi în acest caz, stipulaţia nu îşi produce efectele decât în limita valorii rentei care este necesară credirentierului pentru asigurarea întreţinerii. Dispoziţiile art. 2.257 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

Capitolul XVIII
Contractul de întreţinere

Art. 2.254. Noţiune. (1) Prin contractul de întreţinere o parte se obligă să efectueze în folosul celeilalte părţi sau al unui anumit terţ prestaţiile necesare întreţinerii şi îngrijirii pentru o anumită durată.

(2) Dacă prin contract nu s-a prevăzut durata întreţinerii ori s-a prevăzut numai caracterul viager al acesteia, atunci întreţinerea se datorează pentru toată durata vieţii creditorului întreţinerii.

Art. 2.255. Forma contractului. Contractul de întreţinere se încheie în formă autentică, sub sancţiunea nulităţii absolute.

Art. 2.256. Aplicarea regulilor de la renta viageră. (1) Dispoziţiile art. 2.243-2.247, art. 2.249, art. 2.251 alin. (1) şi art. 2.252 se aplică în mod corespunzător şi contractului de întreţinere.

(2) În lipsa unei stipulaţii contrare, obligaţia de întreţinere este indivizibilă atât în privinţa creditorilor, cât şi în privinţa debitorilor.

Art. 2.257. Întinderea obligaţiei de întreţinere. (1) Debitorul întreţinerii datorează creditorului prestaţii stabilite în mod echitabil ţinându-se seama de valoarea capitalului şi de condiţia socială anterioară a creditorului.

(2) Debitorul este obligat în special să asigure creditorului hrană, îmbrăcăminte, încălţăminte, menaj, precum şi folosinţa unei locuinţe corespunzătoare. Întreţinerea cuprinde, de asemenea, îngrijirile şi cheltuielile necesare în caz de boală.

(3) În cazul în care întreţinerea are caracter viager sau atunci când creditorul decedează în cursul duratei contractului, debitorul are obligaţia să îl înmormânteze.

(4) Întreţinerea continuă a fi datorată în aceeaşi măsură chiar dacă, în cursul executării contractului, bunul care a constituit capitalul a pierit total sau parţial ori şi-a diminuat valoarea, dintr-o cauză pentru care creditorul întreţinerii nu este ţinut să răspundă.

(5) Clauza prin care creditorul întreţinerii se obligă la prestarea unor servicii este considerată nescrisă.

Art. 2.258. Caracterul incesibil şi insesizabil al întreţinerii. Drepturile creditorului întreţinerii nu pot fi cedate sau supuse urmăririi.

Art. 2.259. Protecţia creditorilor părţilor. Caracterul personal al contractului de întreţinere nu poate fi invocat de părţi pentru a se opune acţiunii în revocarea contractului sau acţiunii oblice introduse pentru executarea sa.

Art. 2.260. Cazul special de revocare. (1) Contractul de întreţinere este revocabil în folosul persoanelor cărora creditorul întreţinerii le datorează alimente în temeiul legii dacă, prin efectul contractului, el s-a lipsit de mijloacele necesare îndeplinirii obligaţiei de a asigura alimentele.

(2) Revocarea poate fi cerută chiar dacă nu există fraudă din partea debitorului întreţinerii şi indiferent de momentul încheierii contractului de întreţinere.

(3) În loc să dispună revocarea contractului, instanţa de judecată poate, chiar şi din oficiu, însă numai cu acordul debitorului întreţinerii, să îl oblige pe acesta să asigure alimente persoanelor faţă de care creditorul are o astfel de obligaţie legală, fără ca în acest mod să fie diminuate prestaţiile datorate creditorului întreţinerii.

Art. 2.261. Înlocuirea întreţinerii prin rentă. (1) Dacă prestarea sau primirea în natură a întreţinerii nu mai poate continua din motive obiective sau dacă debitorul întreţinerii decedează şi nu intervine o înţelegere între părţi, instanţa judecătorească poate să înlocuiască, la cererea oricăreia dintre părţi, fie şi numai temporar, întreţinerea în natură cu o sumă de bani corespunzătoare.

(2) Atunci când prestarea sau primirea în natură a întreţinerii nu mai poate continua din culpa uneia dintre părţi, instanţa va majora sau, după caz, diminua cuantumul sumei de bani care înlocuieşte prestaţia de întreţinere.

Art. 2.262. Regulile aplicabile în cazul înlocuirii întreţinerii prin rentă. (1) În toate cazurile în care întreţinerea a fost înlocuită potrivit prevederilor art. 2.261 devin aplicabile dispoziţiile care reglementează contractul de rentă viageră.

(2) Cu toate acestea, dacă prin contractul de întreţinere nu s-a convenit altfel, obligaţia de plată a rentei rămâne indivizibilă între debitori.

Art. 2.263. Încetarea contractului de întreţinere. (1) Contractul de întreţinere încheiat pe durată determinată încetează la expirarea acestei durate, cu excepţia cazului în care creditorul întreţinerii decedează mai devreme.

(2) Atunci când comportamentul celeilalte părţi face imposibilă executarea contractului în condiţii conforme bunelor moravuri, cel interesat poate cere rezoluţiunea.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2), precum şi atunci când se întemeiază pe neexecutarea fără justificare a obligaţiei de întreţinere, rezoluţiunea nu poate fi pronunţată decât de instanţă, dispoziţiile art. 1.552 nefiind aplicabile. Orice clauză contrară este considerată nescrisă.

(4) Dacă rezoluţiunea a fost cerută pentru unul dintre motivele prevăzute la alin. (2) sau (3), oferta de întreţinere făcută de debitorul pârât după introducerea acţiunii nu poate împiedica rezoluţiunea contractului.

(5) În cazul în care rezoluţiunea se pronunţă pentru unul dintre motivele prevăzute la alin. (2) sau (3), debitorul în culpă nu poate obţine restituirea prestaţiilor de întreţinere deja executate.

(6) Dreptul la acţiunea în rezoluţiune se transmite moştenitorilor.

(7) Rezoluţiunea contractului de întreţinere nu se poate cere pentru motivele prevăzute la art. 2.261 alin. (1).

Capitolul XIX
Jocul şi pariul

Art. 2.264. Lipsa dreptului la acţiune. (1) Pentru plata unei datorii născute dintr-un contract de joc sau de pariu nu există drept la acţiune.

(2) Cel care pierde nu poate să ceară restituirea plăţii făcute de bunăvoie. Cu toate acestea, se poate cere restituirea în caz de fraudă sau dacă acela care a plătit era lipsit de capacitate de exerciţiu ori avea capacitate de exerciţiu restrânsă.

(3) Datoriile născute din contractul de joc sau de pariu nu pot constitui obiect de tranzacţie, recunoaştere de datorie, compensaţie, novaţie, remitere de datorie cu sarcină ori alte asemenea acte juridice.

Art. 2.265. Competiţiile sportive. (1) Dispoziţiile art. 2.264 nu se aplică pariurilor făcute între persoanele care iau ele însele parte la curse, la jocuri de îndemânare sau la orice fel de jocuri sportive.

(2) Cu toate acestea, dacă suma pariului este excesivă, instanţa poate să respingă acţiunea sau, după caz, să reducă suma.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1), intermediarii legal autorizaţi să adune mize de la persoane care nu iau parte la joc nu pot invoca dispoziţiile art. 2.264 alin. (1) şi (3).

Art. 2.266. Jocurile şi pariurile autorizate. Jocurile şi pariurile dau loc la acţiune în justiţie numai când au fost permise de autoritatea competentă.

Capitolul XX
Tranzacţia

Art. 2.267. Noţiune. (1) Tranzacţia este contractul prin care părţile previn sau sting un litigiu, inclusiv în faza executării silite, prin concesii sau renunţări reciproce la drepturi ori prin transferul unor drepturi de la una la cealaltă.

(2) Prin tranzacţie se pot naşte, modifica sau stinge raporturi juridice diferite de cele ce fac obiectul litigiului dintre părţi.

Art. 2.268. Domeniul de aplicare. (1) Nu se poate tranzacţiona asupra capacităţii sau stării civile a persoanelor şi nici cu privire la drepturi de care părţile nu pot să dispună potrivit legii.

(2) Se poate însă tranzacţiona asupra acţiunii civile derivând din săvârşirea unei infracţiuni.

Art. 2.269. Indivizibilitatea tranzacţiei. Tranzacţia este indivizibilă în ceea ce priveşte obiectul său. În lipsa unei stipulaţii contrare, ea nu poate fi desfiinţată în parte.

Art. 2.270. Întinderea tranzacţiei. (1) Tranzacţia se mărgineşte numai la obiectul ei; renunţarea făcută la toate drepturile, acţiunile şi pretenţiile nu se întinde decât asupra cauzei cu privire la care s-a făcut tranzacţia.

(2) Tranzacţia nu priveşte decât cauza cu privire la care a fost încheiată, fie că părţile şi-au manifestat intenţia prin expresii generale sau speciale, fie că intenţia lor rezultă în mod necesar din ceea ce s-a prevăzut în cuprinsul tranzacţiei.

Art. 2.271. Capacitatea de exerciţiu. Pentru a tranzacţiona, părţile trebuie să aibă deplina capacitate de a dispune de drepturile care formează obiectul contractului. Cei care nu au această capacitate pot tranzacţiona numai în condiţiile prevăzute de lege.

Art. 2.272. Condiţiile de formă. Pentru a putea fi dovedită, tranzacţia trebuie să fie încheiată în scris.

Art. 2.273. Cauzele de nulitate. (1) Tranzacţia poate fi afectată de aceleaşi cauze de nulitate ca orice alt contract.

(2) Cu toate acestea, ea nu poate fi anulată pentru eroare de drept referitoare la chestiunile ce constituie obiectul neînţelegerii părţilor şi nici pentru leziune.

Art. 2.274. Tranzacţia asupra unui act nul. (1) Este nulă tranzacţia încheiată pentru executarea unui act juridic lovit de nulitate absolută, în afară de cazul în care părţile au tranzacţionat expres asupra nulităţii.

(2) În cazul în care tranzacţia s-a încheiat pentru executarea unui act anulabil, anularea tranzacţiei poate fi cerută doar de partea care la data încheierii tranzacţiei nu cunoştea cauza de anulabilitate.

Art. 2.275. Înscrisurile false. Este, de asemenea, nulă tranzacţia încheiată pe baza unor înscrisuri dovedite ulterior ca fiind false.

Art. 2.276. Înscrisurile necunoscute. (1) Descoperirea ulterioară de înscrisuri necunoscute părţilor şi care ar fi putut influenţa conţinutul tranzacţiei nu reprezintă o cauză de nulitate a acesteia, cu excepţia cazului în care înscrisurile au fost ascunse de către una dintre părţi sau, cu ştiinţa ei, de către un terţ.

(2) Tranzacţia este nulă dacă din înscrisurile descoperite rezultă că părţile sau numai una dintre ele nu aveau niciun drept asupra căruia să poată tranzacţiona.

Art. 2.277. Tranzacţia asupra unui proces terminat. Tranzacţia asupra unui proces este anulabilă la cererea părţii care nu a cunoscut că litigiul fusese soluţionat printr-o hotărâre judecătorească intrată în autoritatea lucrului judecat.

Art. 2.278. Tranzacţia constatată prin hotărâre judecătorească. (1) Tranzacţia care, punând capăt unui proces început, este constatată printr-o hotărâre judecătorească poate fi desfiinţată prin acţiune în nulitate sau acţiune în rezoluţiune ori reziliere, precum orice alt contract. Ea poate fi, de asemenea, atacată cu acţiune revocatorie sau cu acţiunea în declararea simulaţiei.

(2) Hotărârea prin care s-a desfiinţat tranzacţia în cazurile prevăzute la alin. (1) face ca hotărârea judecătorească prin care tranzacţia fusese constatată să fie lipsită de orice efect.

Titlul X
Garanţiile personale

• LPA. *Art. 149. (1) Îndeplinirea unei obligaţii patrimoniale poate fi garantată de către debitor sau de către un terţ prin constituirea unei garanţii personale ori a unei garanţii reale. (2) De asemenea, obligaţiile pot fi garantate prin anumite privilegii, prevăz. de lege.*

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 2.279. Tipurile de garanţii personale. Garanţiile personale sunt fideiusiunea, garanţiile autonome, precum şi alte garanţii anume prevăzute de lege.

Capitolul II
Fideiusiunea

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 2.280. Noţiune. Fideiusiunea este contractul prin care o parte, fideiusorul, se obligă faţă de cealaltă parte, care are într-un alt raport obligaţional calitatea de creditor, să execute, cu titlu gratuit sau în schimbul unei remuneraţii, obligaţia debitorului dacă acesta din urmă nu o execută.

Art. 2.281. Fideiusiunea obligatorie. Fideiusiunea poate fi impusă de lege sau dispusă de instanţa judecătorească.

Art. 2.282. Forma fideiusiunii. Fideiusiunea nu se prezumă, ea trebuie asumată în mod expres printr-un înscris, autentic sau sub semnătură privată, sub sancţiunea nulităţii absolute.

Art. 2.283. Consimţământul debitorului principal. Fideiusiunea poate fi contractată fără ştiinţa şi chiar împotriva voinţei debitorului principal.

Art. 2.284. Beneficiarul fideiusiunii. Fideiusiunea se poate constitui pentru a garanta obligaţia unui alt fideiusor.

Art. 2.285. Condiţiile pentru a deveni fideiusor. (1) Debitorul care este obligat să constituie o fideiusiune trebuie să prezinte o persoană capabilă de a se obliga, care are şi menţine în România bunuri suficiente pentru a satisface creanţa şi care domiciliază în România. Dacă vreuna dintre aceste condiţii nu este îndeplinită, debitorul trebuie să prezinte un alt fideiusor.

(2) Aceste reguli nu se aplică atunci când creditorul a cerut ca fideiusor o anumită persoană.

Art. 2.286. Substituirea fideiusiunii legale sau judiciare. Debitorul care este ţinut să constituie o fideiusiune legală sau judiciară poate oferi în locul acesteia o altă garanţie, considerată suficientă.

Art. 2.287. Litigiile cu privire la caracterul suficient al fideiusiunii. Litigiile cu privire la caracterul suficient al bunurilor fideiusorului sau al garanţiei oferite în locul fideiusiunii sunt soluţionate de instanţă, pe cale de ordonanţă preşedinţială.

Art. 2.288. Obligaţia principală. (1) Fideiusiunea nu poate exista decât pentru o obligaţie valabilă.

(2) Se pot însă garanta prin fideiusiune obligaţii naturale, precum şi cele de care debitorul principal se poate libera invocând incapacitatea sa, dacă fideiusorul cunoştea aceste împrejurări.

(3) De asemenea, fideiusiunea poate fi constituită pentru o datorie viitoare sau condiţională.

Art. 2.289. Limitele fideiusiunii. (1) Fideiusiunea nu poate fi extinsă peste limitele în care a fost contractată.

(2) Fideiusiunea care depăşeşte ceea ce este datorat de debitorul principal sau care este contractată în condiţii mai oneroase nu este valabilă decât în limita obligaţiei principale.

Art. 2.290. Întinderea fideiusiunii. (1) În lipsa unei stipulaţii contrare, fideiusiunea unei obligaţii principale se întinde la toate accesoriile acesteia, chiar şi la cheltuielile ulterioare notificării făcute fideiusorului şi la cheltuielile aferente cererii de chemare în judecată a acestuia.

(2) Fideiusorul datorează cheltuielile de judecată şi de executare silită avansate de creditor în cadrul procedurilor îndreptate împotriva debitorului principal numai în cazul în care creditorul l-a înştiinţat din timp.

Art. 2.291. Fideiusiunea parţială. Fideiusiunea poate fi contractată pentru o parte din obligaţia principală sau în condiţii mai puţin oneroase.

Art. 2.292. Fideiusiunea asimilată. În cazul în care o parte se angajează faţă de o altă parte să acorde un împrumut unui terţ, creditorul acestui angajament este considerat fideiusor al obligaţiei de restituire a împrumutului.

Secţiunea a 2-a
Efectele fideiusiunii

§1. Efectele fideiusiunii între creditor şi fideiusor

Art. 2.293. Obligaţia fideiusorului. Fideiusorul nu este ţinut să îndeplinească obligaţia debitorului decât dacă acesta nu o execută.

Art. 2.294. Beneficiul de discuţiune. (1) Fideiusorul convenţional sau legal are facultatea de a cere creditorului să urmărească mai întâi bunurile debitorului principal, dacă nu a renunţat la acest beneficiu în mod expres.

(2) Fideiusorul judiciar nu poate cere urmărirea bunurilor debitorului principal sau ale vreunui alt fideiusor.

Art. 2.295. Invocarea beneficiului de discuţiune. (1) Fideiusorul care se prevalează de beneficiul de discuţiune trebuie să îl invoce înainte de judecarea fondului procesului, să indice creditorului bunurile urmăribile ale debitorului principal şi să avanseze acestuia sumele necesare urmăririi bunurilor.

(2) Creditorul care întârzie urmărirea răspunde faţă de fideiusor, până la concurenţa valorii bunurilor indicate, pentru insolvabilitatea debitorului principal survenită după indicarea de către fideiusor a bunurilor urmăribile ale debitorului principal.

Art. 2.296. Excepţiile invocate de fideiusor. Fideiusorul, chiar solidar, poate opune creditorilor toate mijloacele de apărare pe care le putea opune debitorul principal, afară de cele care îi sunt strict personale acestuia din urmă sau care sunt excluse prin angajamentul asumat de fideiusor.

Art. 2.297. Pluralitatea de fideiusori. Atunci când mai multe persoane s-au constituit fideiusori ai aceluiaşi debitor pentru aceeaşi datorie, fiecare dintre ele este obligată la întreaga datorie şi va putea fi urmărită ca atare, însă cel urmărit poate invoca beneficiul de diviziune, dacă nu a renunţat în mod expres la acesta.

Art. 2.298. Beneficiul de diviziune. (1) Prin efectul beneficiului de diviziune, fiecare fideiusor poate cere creditorului să îşi dividă mai întâi acţiunea şi să o reducă la partea fiecăruia.

(2) Dacă vreunul dintre fideiusori era insolvabil atunci când unul dintre ei a obţinut diviziunea, acesta din urmă rămâne obligat proporţional pentru această insolvabilitate. El nu răspunde însă pentru insolvabilitatea survenită după diviziune.

Art. 2.299. Divizarea acţiunii de către creditor. Dacă însă creditorul însuşi a divizat acţiunea sa, el nu mai poate reveni asupra diviziunii, chiar dacă înainte de data la care a făcut această diviziune ar fi existat fideiusori insolvabili.

Art. 2.300. Fideiusiunea solidară. Atunci când se obligă împreună cu debitorul principal cu titlu de fideiusor solidar sau de codebitor solidar, fideiusorul nu mai poate invoca beneficiile de discuţiune şi de diviziune.

Art. 2.301. Prorogarea termenului şi decăderea din termen. Fideiusorul nu este liberat prin simpla prelungire a termenului acordat de creditor debitorului principal. Tot astfel, decăderea din termen a debitorului principal produce efecte cu privire la fideiusor.

Art. 2.302. Informarea fideiusorului. Creditorul este ţinut să ofere fideiusorului, la cererea acestuia, orice informaţie utilă asupra conţinutului şi modalităţilor obligaţiei principale şi asupra stadiului executării acesteia.

Art. 2.303. Renunţarea anticipată. Fideiusorul nu poate renunţa anticipat la dreptul de informare şi la beneficiul excepţiei subrogaţiei.

Art. 2.304. Fideiusiunea dată unui fideiusor. Cel care a dat fideiusiune fideiusorului debitorului principal nu este obligat faţă de creditor decât în cazul când debitorul principal şi toţi fideiusorii săi sunt insolvabili ori sunt liberaţi prin efectul unor excepţii personale debitorului principal sau fideiusorilor săi.

§2. Efectele fideiusiunii între debitor şi fideiusor

Art. 2.305. Subrogarea fideiusorului. Fideiusorul care a plătit datoria este de drept subrogat în toate drepturile pe care creditorul le avea împotriva debitorului.

Art. 2.306. Întinderea dreptului de regres. (1) Fideiusorul care s-a obligat cu acordul debitorului poate cere acestuia ceea ce a plătit, şi anume capitalul, dobânzile şi cheltuielile, precum şi daunele-interese pentru repararea oricărui prejudiciu pe care acesta l-a suferit din cauza fideiusiunii. El poate, de asemenea, să ceară dobânzi pentru orice sumă pe care a trebuit să o plătească creditorului, chiar dacă datoria principală nu producea dobânzi.

(2) Fideiusorul care s-a obligat fără consimţământul debitorului nu poate recupera de la acesta decât ceea ce debitorul ar fi fost ţinut să plătească, inclusiv daune-interese, dacă fideiusiunea nu ar fi avut loc, afară de cheltuielile subsecvente notificării plăţii, care sunt în sarcina debitorului.

Art. 2.307. Regresul contra debitorului incapabil. Atunci când debitorul principal se liberează de obligaţie invocând incapacitatea sa, fideiusorul are regres împotriva debitorului principal numai în limita îmbogăţirii acestuia.

Art. 2.308. Regresul contra mai multor debitori principali. Când pentru aceeaşi datorie sunt mai mulţi debitori principali care s-au obligat solidar, fideiusorul care a garantat pentru toţi are împotriva oricăruia dintre ei acţiune în restituire pentru tot ceea ce a plătit.

Art. 2.309. Limitele regresului. Dacă s-a obligat împotriva voinţei debitorului principal, fideiusorul care a plătit nu are decât drepturile prevăzute la art. 2.305.

Art. 2.310. Pierderea dreptului de regres. (1) Fideiusorul care a plătit o datorie nu are acţiune împotriva debitorului principal care a plătit ulterior aceeaşi datorie fără ca fideiusorul să îl fi înştiinţat cu privire la plata făcută.

(2) Fideiusorul care a plătit fără a-l înştiinţa pe debitorul principal nu are acţiune împotriva acestuia dacă, la momentul plăţii, debitorul avea mijloacele pentru a declara stinsă datoria. În aceleaşi împrejurări, fideiusorul nu are acţiune împotriva debitorului decât pentru sumele pe care acesta ar fi fost chemat să le plătească, în măsura în care putea opune creditorului mijloace de apărare pentru a obţine reducerea datoriei.

(3) În toate cazurile, fideiusorul păstrează dreptul de a cere creditorului restituirea, în tot sau în parte, a plăţii făcute.

Art. 2.311. Înştiinţarea fideiusorului. (1) Debitorul care cunoaşte existenţa fideiusiunii este obligat să îl înştiinţeze de îndată pe fideiusor când plăteşte creditorului.

(2) Dacă o asemenea înştiinţare nu a fost făcută, fideiusorul care plăteşte creditorului fără să ştie că acesta a fost plătit are acţiune în restituire şi împotriva debitorului.

Art. 2.312. Regresul anticipat. (1) Fideiusorul care s-a obligat cu acordul debitorului se poate îndrepta împotriva acestuia, chiar înainte de a plăti, atunci când este urmărit în justiţie pentru plată, când debitorul este insolvabil ori când s-a obligat a-l libera de garanţie într-un anumit termen care a expirat.

(2) Această regulă se aplică şi atunci când datoria a ajuns la termen, chiar dacă creditorul, fără consimţământul fideiusorului, i-a acordat debitorului un nou termen de plată sau când, din cauza pierderilor suferite de debitor ori a unei culpe a acestuia, fideiusorul suportă riscuri semnificativ mai mari decât în momentul în care s-a obligat.

§3. Efectele fideiusiunii între mai mulţi fideiusori

Art. 2.313. Regresul contra celorlalţi fideiusori. (1) Când mai multe persoane au dat fideiusiune aceluiaşi debitor şi pentru aceeaşi datorie, fideiusorul care a plătit datoria are regres împotriva celorlalţi fideiusori pentru partea fiecăruia.

(2) Această acţiune nu poate fi introdusă decât în cazurile în care fideiusorul putea, înainte de a plăti, să se îndrepte împotriva debitorului.

(3) Dacă unul dintre fideiusori este insolvabil, partea ce revine acestuia se divide proporţional între ceilalţi fideiusori şi cel care a plătit.

Secţiunea a 3-a
Încetarea fideiusiunii

Art. 2.314. Confuziunea. Confuziunea calităţilor de debitor principal şi fideiusor, când devin moştenitori unul faţă de celălalt, nu stinge acţiunea creditorului nici împotriva debitorului principal, nici împotriva aceluia care a dat fideiusiune pentru fideiusor.

Art. 2.315. Liberarea fideiusorului prin fapta creditorului. Dacă, urmare a faptei creditorului, subrogaţia nu ar profita fideiusorului, acesta din urmă este liberat în limita sumei pe care nu ar putea să o recupereze de la debitor.

Art. 2.316. Liberarea fideiusorului pentru obligaţiile viitoare sau nedeterminate. (1) Atunci când este dată în vederea acoperirii datoriilor viitoare ori nedeterminate sau pentru o perioadă nedeterminată, fideiusiunea poate înceta după 3 ani, prin notificarea făcută debitorului, creditorului şi celorlalţi fideiusori, dacă, între timp, creanţa nu a devenit exigibilă.

(2) Această regulă nu se aplică în cazul fideiusiunii judiciare.

Art. 2.317. Stingerea obligaţiei principale prin darea în plată. Atunci când creditorul a primit de bunăvoie un imobil sau un bun drept plată a datoriei principale, fideiusorul rămâne liberat chiar şi atunci când creditorul este ulterior evins de acel bun.

Art. 2.318. Urmărirea debitorului principal. (1) Fideiusorul rămâne ţinut şi după împlinirea termenului obligaţiei principale, în cazul în care creditorul a introdus acţiune împotriva debitorului principal în termen de 6 luni de la scadenţă şi a continuat-o cu diligenţă.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică şi în cazul în care fideiusorul a limitat în mod expres fideiusiunea la termenul obligaţiei principale. În acest caz, fideiusorul este ţinut doar dacă acţiunea împotriva debitorului principal este introdusă în termen de două luni de la scadenţă.

Art. 2.319. Decesul fideiusorului. Fideiusiunea încetează prin decesul fideiusorului, chiar dacă există stipulaţie contrară.

Art. 2.320. Cazul special. (1) Fideiusiunea constituită în considerarea unei anumite funcţii deţinute de debitorul principal se stinge la încetarea acestei funcţii.

(2) Cu toate acestea, fideiusorul rămâne ţinut pentru toate datoriile existente la încetarea fideiusiunii, chiar dacă acestea sunt supuse unei condiţii sau unui termen.

Capitolul III
Garanţiile autonome

Art. 2.321. Scrisoarea de garanţie. (1) Scrisoarea de garanţie este angajamentul irevocabil şi necondiţionat prin care o persoană, denumită emitent, se obligă, la solicitarea unei persoane denumite ordonator, în considerarea unui raport obligaţional preexistent, dar independent de acesta, să plătească o sumă de bani unei terţe persoane, denumită beneficiar, în conformitate cu termenii angajamentului asumat.

(2) Angajamentul astfel asumat se execută la prima şi simpla cerere a beneficiarului, dacă prin textul scrisorii de garanţie nu se prevede altfel.

(3) Emitentul nu poate opune beneficiarului excepţiile întemeiate pe raportul obligaţional preexistent angajamentului asumat prin scrisoarea de garanţie şi nu poate fi ţinut să plătească în caz de abuz sau de fraudă vădită.

(4) Emitentul care a efectuat plata are drept de regres împotriva ordonatorului scrisorii de garanţie.

(5) În lipsa unei convenţii contrare, scrisoarea de garanţie nu este transmisibilă odată cu transmiterea drepturilor şi/sau obligaţiilor din raportul obligaţional preexistent.

(6) Beneficiarul poate transmite dreptul de a solicita plata în cadrul scrisorii de garanţie, dacă în textul acesteia s-a prevăzut în mod expres.

(7) Dacă în textul scrisorii de garanţie nu se prevede altfel, aceasta produce efecte de la data emiterii ei şi îşi încetează de drept valabilitatea la expirarea termenului stipulat, independent de remiterea originalului scrisorii de garanţie.

• **LPA.** *Art. 150. (1) Scrisorile de garanţie emise înainte de data intrării în vigoare a NCC sunt supuse, în ceea ce priveşte condiţiile de valabilitate şi efectele, regulilor aplicabile la data emiterii lor. (2) Regresul va fi supus legii aplicabile obligaţiei principale.*

Art. 2.322. Scrisoarea de confort. (1) Scrisoarea de confort este acel angajament irevocabil şi autonom prin care emitentul îşi asumă o obligaţie de a face sau de a nu face, în scopul susţinerii unei alte persoane, denumită debitor, în vederea executării obligaţiilor acesteia faţă de un creditor al său. Emitentul nu va putea opune creditorului nicio apărare sau excepţie derivând din raportul obligaţional dintre creditor şi debitor.

(2) În cazul în care debitorul nu îşi execută obligaţia, emitentul scrisorii de confort poate fi obligat numai la plata de daune-interese faţă de creditor şi numai dacă acesta din urmă face dovada că emitentul scrisorii de confort nu şi-a îndeplinit obligaţia asumată prin scrisoarea de confort.

(3) Emitentul scrisorii de confort care a căzut în pretenţii faţă de creditor are drept de regres împotriva debitorului.

Titlul XI
Privilegiile şi garanţiile reale

• LPA. ***Art. 104.*** *(1) Constituirea, conţinutul şi opozabilitatea drepturilor reale de garanţie sunt supuse disp. legii în vigoare la data naşterii creanţei garantate sau, după caz, la data încheierii contractului prin care garanţia a fost constituită. (2) Formalităţile de publicitate pentru opozabilitate faţă de terţi a drepturilor reale de garanţie sunt supuse dispoziţiilor legii în vigoare la data efectuării acestora. (3) Drepturile reale de garanţie îşi păstrează rangul de prioritate dobândit cf. legii în vigoare la momentul realizării formalităţilor de publicitate. (4) Disp. cap. VI T. VI L. nr. 99/1999 priv. unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, cu modif. ult., rămân aplicabile în cazul executării garanţiilor reale mobiliare constituite în temeiul aceleiaşi legi.* ***Art. 158.*** *În cazul cesiunii de creanţă încheiate în scop de garanţie, disp. priv. executarea din T. XI C. V NCC vizează numai executarea drepturilor cesionarului cu privire la transferul creanţei cedate, iar nu drepturile cesionarului asupra debitorului cedat.* ***Art. 217.*** *În vederea aplic. art. 2.323-2.479 NCC, în termen de 4 luni de la data publicării prezentei legi în M. Of. al României, P. I, CNVM va modifica disp. T. VI, Cap. 3, Sect. 3 din Codul S.C. Depozitarul Central S.A., aprob. prin Dec. nr. 1.407/2006, cu modif. şi compl. ult., în sensul de a permite transferul instrumentelor financiare ipotecate şi constituirea unor ipoteci de rang subsecvent fără acordul constituitorului ipotecii de rang preferat. Dec. CNVM, având ca anexă Codul S.C. Depozitarul Central S.A., se publică în M. Of. al României, P. I.*
V. şi ***art. 149 LPA*** *(supra, înainte de art. 2.279).*

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 2.323. Domeniul de aplicare. Prezentul titlu reglementează privilegiile, precum şi garanţiile reale destinate să asigure îndeplinirea unei obligaţii patrimoniale.

Art. 2.324. Garanţia comună a creditorilor. (1) Cel care este obligat personal răspunde cu toate bunurile sale mobile şi imobile, prezente şi viitoare. Ele servesc drept garanţie comună a creditorilor săi.

(2) Nu pot face obiectul garanţiei prevăzute la alin. (1) bunurile insesizabile.

(3) Creditorii ale căror creanţe s-au născut în legătură cu o anumită diviziune a patrimoniului, autorizată de lege, trebuie să urmărească mai întâi bunurile care fac obiectul acelei mase patrimoniale. Dacă acestea nu sunt suficiente pentru satisfacerea creanţelor, pot fi urmărite şi celelalte bunuri ale debitorului.

(4) Bunurile care fac obiectul unei diviziuni a patrimoniului afectate exerciţiului unei profesii autorizate de lege pot fi urmărite numai de creditorii ale căror creanţe s-au născut în legătură cu profesia respectivă. Aceşti creditori nu vor putea urmări celelalte bunuri ale debitorului.

• LPA. ***Art. 151.*** *(1) Art. 2.324 alin. (4) NCC se aplică în toate cazurile în care profesionistul îşi operează diviziunea patrimoniului, dar numai cu privire la drepturile şi obligaţiile născute după intrarea în vigoare a NCC. (2) Creditorii prevăz. la art. 2.324 alin. (4) NCC includ şi statul şi organele fiscale.*

Art. 2.325. Limitarea drepturilor creditorului. Debitorul şi creditorul pot conveni să limiteze dreptul creditorului de a urmări bunurile care nu îi sunt ipotecate.

Art. 2.326. Egalitatea creditorilor. (1) Preţul bunurilor debitorului se împarte între creditori proporţional cu valoarea creanţei fiecăruia, afară de cazul în care există între ei cauze de preferinţă ori convenţii cu privire la ordinea îndestulării lor.

(2) Creditorii care au acelaşi rang au deopotrivă drept la plată, proporţional cu valoarea creanţei fiecăruia dintre ei.

• **LPA.** ***Art. 152.*** *(1) Art. 2.326 alin. (1) NCC se aplică în cazurile în care creditorii trec la executarea silită a creanţelor lor prin valorificarea bunurilor sesizabile ale debitorului. (2) Art. 2.326 alin. (2) NCC se aplică în cazul în care mai mulţi creditori deţinând ipoteci sau privilegii cu privire la acelaşi bun al debitorului trec la executarea silită a creanţelor lor prin valorificarea respectivului bun.*

Art. 2.327. Cauzele de preferinţă. Cauzele de preferinţă sunt privilegiile, ipotecile şi gajul.

Art. 2.328. Preferinţa acordată statului. Preferinţa acordată statului şi unităţilor administrativ-teritoriale pentru creanţele lor se reglementează prin legi speciale. O asemenea preferinţă nu poate afecta drepturile dobândite anterior de către terţi.

• **LPA.** ***Art. 153.*** *Preferinţa acordată statului şi unităţilor administrativ-teritoriale pentru creanţele lor nu va fi opozabilă terţilor înainte de momentul la care a fost făcută publică prin înregistrarea în registrele de publicitate. O asemenea preferinţă va dobândi rang de prioritate de la momentul la care preferinţa a fost făcută publică.*

Art. 2.329. Clauzele de insesizabilitate. (1) Condiţiile cerute pentru validitatea clauzelor de inalienabilitate se aplică în mod corespunzător clauzelor prin care se stipulează insesizabilitatea unui bun.

(2) Toate bunurile care sunt, potrivit legii, inalienabile sunt insesizabile.

(3) Pentru a fi opozabile terţilor, clauzele de insesizabilitate trebuie înscrise în registrele de publicitate mobiliară sau, după caz, imobiliară.

Art. 2.330. Strămutarea garanţiei. (1) Dacă bunul grevat a pierit ori a fost deteriorat, indemnizaţia de asigurare sau, după caz, suma datorată cu titlu de despăgubire este afectată la plata creanţelor privilegiate sau ipotecare, după rangul lor.

(2) Sunt afectate plăţii aceloraşi creanţe sumele datorate în temeiul exproprierii pentru cauză de utilitate publică sau cu titlu de despăgubire pentru îngrădiri ale dreptului de proprietate stabilite prin lege.

Art. 2.331. Procedura strămutării garanţiei. (1) Sumele datorate cu titlu de indemnizaţie de asigurare sau despăgubirea se consemnează într-un cont bancar distinct purtător de dobânzi pe numele asiguratului, al celui prejudiciat sau, după caz, al expropriatului şi la dispoziţia creditorilor care şi-au înscris garanţia în registrele de publicitate.

(2) Debitorul nu poate dispune de aceste sume până la stingerea tuturor creanţelor garantate decât cu acordul tuturor creditorilor ipotecari ori privilegiaţi. El are însă dreptul să perceapă dobânzile.

(3) În lipsa acordului părţilor, creditorii îşi pot satisface creanţele numai potrivit dispoziţiilor legale privitoare la executarea ipotecilor.

• **LPA.** ***Art. 154.*** *(1) Obligaţia consemnării sumelor prevăz. la art. 2.331 NCC revine persoanei obligate să le plătească. (2) În momentul efectuării plăţii sumelor menţionate la alin. (1), plătitorul va preciza instituţiei financiare la care a deschis contul faptul că sumele plătite sunt afectate de o sarcină şi că titularul contului nu poate dispune de ele fără acordul creditorilor. (3) În cazul omisiunii respectării procedurii de deschidere a contului şi de oferire a instrucţiunilor necesare instituţiei financiare la care se deschide contul, plătitorul va răspunde pentru prejudiciul pricinuit creditorilor.*

Art. 2.332. Opţiunea asigurătorului. (1) Prin contractul de asigurare, asigurătorul poate să îşi rezerve dreptul de a repara, reface sau înlocui bunul asigurat.

(2) Asigurătorul va notifica intenţia de a exercita acest drept creditorilor care şi-au înscris garanţia în registrele de publicitate, în termen de 30 de zile de la data la care a cunoscut producerea evenimentului asigurat.

(3) Titularii creanţelor garantate pot cere plata indemnizaţiei de asigurare în termen de 30 de zile de la data primirii notificării.

Capitolul II
Privilegiile

• LPA. *Art. 155. (1) Constituirea, conţinutul şi opozabilitatea privilegiului sunt supuse disp. legii în vigoare la data când s-au născut.*

Secţiunea 1
Dispoziţii comune

Art. 2.333. Noţiune. (1) Privilegiul este preferinţa acordată de lege unui creditor în considerarea creanţei sale.

(2) Privilegiul este indivizibil.

Art. 2.334. Opozabilitatea privilegiilor. Privilegiile sunt opozabile terţilor fără să fie necesară înscrierea lor în registrele de publicitate, dacă prin lege nu se prevede altfel.

• LPA. *Art. 155. (2) Formalităţile de publicitate pentru opozabilitate faţă de terţi a privilegiilor sunt guvernate de dispoziţiile legii în vigoare la data efectuării acestora. (3) Privilegiile pentru care formalităţile de publicitate au fost efectuate înainte de intrarea în vigoare a NCC îşi păstrează rangul de prioritate dobândit conform legii în vigoare la momentul realizării acestora.*

Art. 2.335. Prioritatea creanţelor privilegiate faţă de celelalte creanţe. Creditorul privilegiat este preferat celorlalţi creditori, chiar dacă drepturile acestora s-au născut ori au fost înscrise mai înainte.

• LPA. *Art. 156. Art. 2.335 NCC nu se aplică şi creditorilor ipotecari a căror ipotecă a fost perfectată anterior înregistrării privilegiului.*

Art. 2.336. Rangul privilegiilor între ele. (1) Rangul privilegiilor se stabileşte prin lege.

(2) Privilegiile reglementate în prezentul capitol sunt preferate privilegiilor create, fără indicarea rangului, prin legi speciale.

Art. 2.337. Stingerea privilegiilor. Dacă prin lege nu se prevede altfel, privilegiile se sting odată cu obligaţia garantată.

Secţiunea a 2-a
Privilegiile generale şi privilegiile speciale

Art. 2.338. Privilegiile generale. Privilegiile asupra tuturor bunurilor mobile şi imobile ale debitorului se stabilesc şi se exercită în condiţiile prevăzute de Codul de procedură civilă.

Art. 2.339. Privilegiile speciale. (1) Creanţele privilegiate asupra anumitor bunuri mobile sunt următoarele:

a) creanţa vânzătorului neplătit pentru preţul bunului mobil vândut unei persoane fizice este privilegiată cu privire la bunul vândut, cu excepţia cazului în care cumpărătorul dobândeşte bunul pentru serviciul sau exploatarea unei întreprinderi;

b) creanţa celui care exercită un drept de retenţie este privilegiată cu privire la bunul asupra căruia se exercită dreptul de retenţie, atât timp cât acest drept subzistă.

(2) În caz de concurs, privilegiile se exercită în ordinea prevăzută la alin. (1). Orice stipulaţie contrară se consideră nescrisă.

Art. 2.340. Stingerea privilegiului special. Dacă prin lege nu se prevede altfel, privilegiul special se stinge prin înstrăinarea, transformarea sau pieirea bunului. Dispoziţiile art. 2.337 rămân aplicabile.

Art. 2.341. Strămutarea privilegiului vânzătorului. Atunci când cumpărătorul vinde la rândul său bunul, privilegiul menţionat la art. 2.339 alin. (1) lit. a) se exercită asupra bunului revândut, chiar dacă preţul celei de-a doua vânzări este încă neplătit de cel de-al doilea cumpărător, cu preferinţă faţă de privilegiul de care s-ar bucura primul cumpărător.

Secţiunea a 3-a
Concursul privilegiilor între ele şi concursul dintre privilegii şi ipoteci

Art. 2.342. Concursul cauzelor de preferinţă. (1) În caz de concurs între privilegii sau între acestea şi ipoteci, creanţele se satisfac în ordinea următoare:

1. creanţele privilegiate asupra unor bunuri mobile, prevăzute la art. 2.339;
2. creanţele garantate cu ipotecă sau gaj.

(2) Creditorul care beneficiază de un privilegiu special este preferat titularului unei ipoteci mobiliare perfecte dacă îşi înscrie privilegiul la arhivă înainte ca ipoteca să fi devenit perfectă. Tot astfel, creditorul privilegiat este preferat titularului unei ipoteci imobiliare dacă îşi înscrie privilegiul în cartea funciară mai înainte ca ipoteca să fi fost înscrisă.

• **LPA.** ***Art. 157.*** *Art. 2.342 NCC se aplică numai privilegiilor speciale.*

Capitolul III
Ipoteca

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

§1. Dispoziţii comune

Art. 2.343. Noţiune. Ipoteca este un drept real asupra bunurilor mobile sau imobile afectate executării unei obligaţii.

Art. 2.344. Caracterele juridice. Ipoteca este, prin natura ei, accesorie şi indivizibilă. Ea subzistă cât timp există obligaţia pe care o garantează şi poartă în întregime asupra tuturor bunurilor grevate, asupra fiecăruia dintre ele şi asupra fiecărei părţi din acestea, chiar şi în cazurile în care proprietatea este divizibilă sau obligaţiile sunt divizibile.

Art. 2.345. Drepturile creditorului ipotecar. (1) Dreptul de ipotecă se menţine asupra bunurilor grevate în orice mână ar trece.

(2) Creditorul ipotecar are dreptul de a-şi satisface creanţa, în condiţiile legii, înaintea creditorilor chirografari, precum şi înaintea creditorilor de rang inferior.

• RIL. *Dec. ICCJ (RIL) nr. 2/2018 (M. Of. nr. 463 din 5 iunie 2018): „Ref. art. 249 NCPP (art. 163 CPP 1968) şi art. 2.345 NCC, existenţa unui sechestru asigurător penal asupra imobilelor unei persoane fizice sau juridice nu suspendă executarea silită începută de un creditor ipotecar, al cărui drept de ipotecă asupra aceloraşi bunuri a devenit opozabil terţilor anterior înfiinţării măsurii asigurătorii din procesul penal şi nu determină nulitatea actelor de executare ulterioare înfiinţării măsurii asigurătorii din procesul penal asupra aceloraşi bunuri".*

Art. 2.346. Opozabilitatea ipotecii. Dacă prin lege nu se prevede altfel, ipoteca nu este opozabilă terţilor decât din ziua înscrierii sale în registrele de publicitate.

Art. 2.347. Operaţiunile asimilate. (1) Contractele care au ca efect conservarea sau constituirea unui drept asupra unui bun pentru a asigura executarea unei obligaţii, oricare ar fi numărul, natura sau denumirea lor, nu sunt opozabile terţilor care au dobândit drepturi cu privire la acel bun decât dacă sunt înscrise în registrele de publicitate, potrivit regulilor stabilite pentru ipoteci.

(2) Sunt asimilate astfel ipotecilor clauzele de rezervă a proprietăţii, pactele de răscumpărare ori cesiunile de creanţă încheiate în scop de garanţie.

(3) Dispoziţiile prezentului capitol privind ordinea de preferinţă şi executarea ipotecilor se aplică în mod corespunzător contractelor prevăzute la alin. (1).

Art. 2.348. Excepţiile. Dispoziţiile prezentului capitol nu se aplică cesiunii drepturilor succesorale şi cesiunii drepturilor de proprietate intelectuală.

Art. 2.349. Izvoarele ipotecii. (1) Ipoteca poate fi instituită numai în condiţiile legii şi cu respectarea formalităţilor prevăzute de lege.

(2) Ipoteca poate fi convenţională sau legală.

§2. Obiectul şi întinderea ipotecii

Art. 2.350. Obiectul ipotecii. (1) Ipoteca poate avea ca obiect bunuri mobile sau imobile, corporale sau incorporale.

(2) Ea poate greva bunuri determinate ori determinabile sau universalităţi de bunuri.

Art. 2.351. Bunurile inalienabile sau insesizabile. (1) Bunurile inalienabile sau insesizabile nu pot fi ipotecate.

(2) Ipotecarea bunurilor inalienabile sau insesizabile va fi valabilă ca ipotecă asupra unui bun viitor, în situaţiile în care bunul în cauză este afectat de o inalienabilitate sau insesizabilitate convenţională.

Art. 2.352. Ipoteca nudei proprietăţi. Ipoteca nudei proprietăţi se extinde asupra proprietăţii depline la stingerea dezmembrămintelor.

Art. 2.353. Ipoteca unei cote-părţi indivize. (1) Dacă în urma partajului sau a unui alt act constitutiv ori translativ de drepturi constituitorul păstrează vreun drept asupra unei părţi materiale din bun, ipoteca ce fusese constituită asupra unei cote-părţi indivize din dreptul asupra bunului se strămută de drept asupra părţii respective din bun, însă numai în limita valorii cotei-părţi indivize.

(2) În caz contrar, ipoteca se strămută de drept asupra sumelor cuvenite constituitorului. Dispoziţiile art. 2.331 se aplică în mod corespunzător.

Art. 2.354. Întinderea creanţei ipotecare. Ipoteca garantează cu acelaşi rang capitalul, dobânzile, comisioanele, penalităţile şi cheltuielile rezonabile făcute cu recuperarea sau conservarea bunului.

Art. 2.355. Extinderea ipotecii prin accesiune. (1) Ipoteca se extinde asupra bunurilor care se unesc prin accesiune cu bunul grevat.

(2) Ipoteca mobiliară se menţine asupra bunului rezultat din transformarea bunului grevat şi se strămută asupra celui creat prin contopirea sau unirea bunului grevat cu alte bunuri. Cel care dobândeşte prin accesiune bunul astfel creat este ţinut de ipotecă.

• **LPA.** *Art. 159. În cazul în care mai multe bunuri care se unesc prin accesiune fac obiectul mai multor ipoteci, titularul oricăreia dintre ipoteci poate pretinde separarea bunurilor în condiţiile art. 600 NCC.*

Art. 2.356. Bunurile mobile accesorii unui imobil. (1) Bunurile mobile care, fără a-şi pierde individualitatea, devin accesorii ale unui imobil pot fi ipotecate fie odată cu imobilul, fie separat.

(2) Ipoteca mobiliară continuă să greveze bunul chiar şi după ce acesta devine accesoriul unui imobil. Ipoteca mobiliară se stinge însă cu privire la materialele de construcţie sau alte asemenea bunuri încorporate într-o construcţie sau într-o altă amelioraţiune a unui teren.

Art. 2.357. Ipoteca asupra unei universalităţi de bunuri. (1) Ipoteca asupra unei universalităţi de bunuri se întinde asupra tuturor bunurilor cuprinse în aceasta.

(2) Ipoteca se menţine asupra universalităţii de bunuri, chiar şi atunci când bunurile cuprinse în aceasta au pierit, dacă debitorul le înlocuieşte într-un interval rezonabil, ţinând cont de cantitatea şi natura bunurilor.

• **LPA.** *Art. 160. (1) În cazul ipotecii asupra unei universalităţi de bunuri, în momentul în care un bun părăseşte universalitatea, acesta nu mai este grevat de ipotecă. (2) Art. 1.562-1.565 NCC rămân aplicabile.*

Art. 2.358. Cesiunea ipotecii. (1) Dreptul de ipotecă sau rangul acesteia poate fi cedat separat de creanţa pe care o garantează numai atunci când suma pentru care este constituită ipoteca este determinată în actul constitutiv.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), cesiunea se face prin act încheiat în formă scrisă între creditorul ipotecar cedent şi creditorul cesionar, cu înştiinţarea debitorului.

(3) Dispoziţiile în materie de carte funciară sau, după caz, cele care privesc opozabilitatea faţă de terţi a ipotecii mobiliare rămân aplicabile.

Art. 2.359. Garanţiile asupra navelor şi aeronavelor. Garanţiile reale asupra navelor şi aeronavelor se reglementează prin legi speciale.

§3. Efectele ipotecii faţă de terţi

Art. 2.360. Dreptul de urmărire al creditorului ipotecar. Creditorul ipotecar poate urmări bunul ipotecat în orice mână ar trece, fără a ţine seama de drepturile reale constituite sau înscrise după înscrierea ipotecii sale.

• **LPA.** *Art. 161. În exercitarea dreptului său de urmărire, creditorul ipotecar va trebui să ţină seama de ipotecile mobiliare privilegiate reglem. de art. 2.425 şi de art. 2.426 NCC, chiar dacă acestea au fost constituite sau înscrise după înscrierea ipotecii sale.*

Art. 2.361. Efectele ipotecii faţă de dobânditorul bunului. (1) Cel care dobândeşte un bun ipotecat răspunde cu acel bun pentru toate datoriile ipotecare. Dobânditorul bunului ipotecat se bucură şi, după caz, este ţinut de toate termenele de plată de care beneficiază sau este ţinut şi debitorul obligaţiei ipotecare.

(2) Dacă dobânditorul bunului ipotecat nu stinge creanţa ipotecară, creditorul poate începe urmărirea silită asupra bunului, în condiţiile legii.

• LPA. *Art. 162. Răspunderea celui ce dobândeşte un bun ipotecat în condiţiile art. 2.361 NCC priveşte numai datoriile ipotecare care grevează bunul în cauză.*

Art. 2.362. Drepturile reale anterioare ale terţului dobânditor. Atunci când creditorul ipotecar urmăreşte şi vinde bunul dobândit de un terţ de la cel care a constituit ipoteca, drepturile reale principale pe care terţul le avea asupra bunului anterior dobândirii proprietăţii renasc cu rangul lor originar de drept sau, după caz, prin reînscriere în cartea funciară.

Art. 2.363. Regresul dobânditorului care a plătit datoria. Terţul dobânditor care a plătit datoria ipotecară sau care a suportat executarea se poate întoarce împotriva celui de la care a primit bunul pentru a fi despăgubit, în condiţiile dreptului comun.

Art. 2.364. Conservarea acţiunii personale. Dispoziţiile prezentei secţiuni nu exclud dreptul creditorului ipotecar de a-l urmări pe cel ţinut personal pentru plata creanţei ori de a urmări produsele bunului ipotecat atunci când legea o permite.

§4. Ipotecile convenţionale

Art. 2.365. Dreptul de a ipoteca. Ipoteca convenţională poate fi constituită numai de titularul dreptului ce urmează a fi ipotecat şi care are capacitatea de a dispune de acesta.

Art. 2.366. Constituitorul ipotecii. Ipoteca convenţională poate fi constituită de debitorul obligaţiei garantate sau de un terţ.

• LPA. *Art. 163. În cazul în care ipoteca este constituită de un terţ, acesta va avea drepturile şi obligaţiile unui debitor ipotecar, fără a fi supus regimului juridic al garanţiilor personale.*

Art. 2.367. Ipoteca unui drept anulabil sau condiţional. Cel ce are asupra bunului un drept anulabil ori afectat de o condiţie nu poate consimţi decât o ipotecă supusă aceleiaşi nulităţi sau condiţii.

Art. 2.368. Ipoteca asupra unei universalităţi de bunuri. Ipoteca convenţională asupra unei universalităţi de bunuri mobile sau imobile, prezente ori viitoare, corporale sau incorporale nu poate fi consimţită decât cu privire la bunurile afectate activităţii unei întreprinderi.

Art. 2.369. Obligaţiile garantate. Ipoteca convenţională poate garanta îndeplinirea obligaţiilor de orice fel.

Art. 2.370. Obligaţiile viitoare sau eventuale. Atunci când garantează îndeplinirea unei obligaţii viitoare, ipoteca dobândeşte rang din momentul înscrierii în registrele de publicitate.

Art. 2.371. Garanţia constituită în avans. (1) În cazul în care este constituită pentru a garanta plata unei sume de bani, ipoteca este valabilă, chiar dacă, la momentul constituirii, debitorul nu a primit sau a primit doar în parte prestaţia în considerarea căreia a constituit ipoteca.

(2) Dacă însă creditorul refuză să dea sumele pe care s-a angajat să le pună la dispoziţie şi în considerarea cărora ipoteca a fost constituită, debitorul poate obţine reducerea sau desfiinţarea ipotecii, pe cheltuiala creditorului, plătindu-i acestuia sumele atunci datorate. Creditorul datorează însă daune-interese.

Art. 2.372. Conţinutul contractului de ipotecă. (1) Ipoteca convenţională nu este valabilă decât dacă suma pentru care este constituită se poate determina în mod rezonabil în temeiul actului de ipotecă.

(2) Sub sancţiunea nulităţii, contractul de ipotecă trebuie să identifice constituitorul şi creditorul ipotecar, să arate cauza obligaţiei garantate şi să facă o descriere suficient de precisă a bunului ipotecat.

(3) Stipulaţia potrivit căreia ipoteca poartă asupra tuturor bunurilor debitorului sau asupra tuturor bunurilor prezente şi viitoare ale acestuia nu constituie o descriere suficient de precisă în sensul alin. (2).

• **LPA.** *Art. 165. (1) În cazul în care debitorul ipotecar contractează o nouă datorie către creditorul ipotecar, ipoteca constituită pentru vechea datorie poate fi menţinută de către creditorul ipotecar pentru garantarea noii datorii. (2) Ipoteca menţinută va dobândi rangul dat de momentul înscrierii menţiunii de menţinere. (3) Disp. art. 2.372 NCC nu sunt aplicabile în cazul menţinerii ipotecii.*

Art. 2.373. Drepturile constituitorului. Cel care a constituit ipoteca este liber să folosească, să administreze şi să dispună de bunul grevat, însă cu îndatorirea de a nu vătăma drepturile creditorului ipotecar.

Art. 2.374. Îndatoririle celui care a constituit ipoteca. Constituitorul nu poate distruge ori deteriora bunul grevat şi nici nu îi poate diminua în mod substanţial valoarea decât dacă această distrugere, deteriorare ori diminuare a valorii survine în cursul unei utilizări normale a bunului sau în caz de necesitate.

• **LPA.** *Art. 166. (1) În cazul în care bunul ipotecat a fost distrus, deteriorat ori valoarea sa a fost diminuată în aşa mod încât a devenit inferioară valorii obligaţiei ipotecare, creditorul ipotecar nu poate cere debitorului să constituie o nouă ipotecă pentru garantarea aceleiaşi obligaţii. (2) Prin excepţie de la prevederile alin. (1), în cazul în care, din culpa debitorului, bunul ipotecat a fost distrus, deteriorat ori valoarea sa a fost diminuată în aşa mod încât a devenit inferioară valorii creanţei ipotecare, creditorul ipotecar poate cere debitorului să constituie o nouă ipotecă pentru garantarea aceleiaşi obligaţii, dacă bunul nu era asigurat.*

Art. 2.375. Daunele-interese. Creditorul poate cere, în limita creanţei sale ipotecare, daune-interese pentru prejudiciile suferite prin distrugerea, deteriorarea ori diminuarea valorii bunului grevat, chiar şi atunci când creanţa sa nu este lichidă ori exigibilă. Daunele-interese plătite astfel creditorului se impută asupra creanţei ipotecare.

Art. 2.376. Clauza de inalienabilitate. Actele de dispoziţie asupra bunului ipotecat sunt valabile chiar dacă dobânditorul bunului cunoaşte stipulaţia din contractul de ipotecă ce interzice transferul sau declară că acest transfer este echivalent cu neîndeplinirea obligaţiei garantate.

Secţiunea a 2-a
Ipoteca imobiliară

• LPA. *Art. 168. Ipotecile imobiliare constituite înainte de data intrării în vigoare a NCC sunt supuse, în ceea ce priveşte condiţiile de valabilitate, disp. legale existente la data constituirii lor.* ***Art. 169.*** *Prin „ipoteci imobiliare" în sensul T. XI C. V NCC se desemnează toate garanţiile reale imobiliare, indiferent de momentul şi de temeiul juridic al constituirii lor.*

§1. Constituirea ipotecii imobiliare

Art. 2.377. Înscrierea în cartea funciară. (1) Ipoteca asupra unui bun imobil se constituie prin înscriere în cartea funciară.

(2) Ipoteca asupra unei universalităţi de bunuri nu grevează bunurile imobile cuprinse în aceasta decât din momentul înscrierii ipotecii în cartea funciară cu privire la fiecare dintre imobile.

Art. 2.378. Forma contractului. (1) Contractul de ipotecă se încheie în formă autentică de către notarul public, sub sancţiunea nulităţii absolute.

(2) Ipoteca asupra bunurilor unei persoane juridice poate fi consimţită în virtutea puterilor conferite în urma deliberărilor sau a împuternicirilor întocmite sub semnătură privată, în conformitate cu regulile din actul constitutiv privitoare la reprezentare.

Art. 2.379. Obiectul ipotecii imobiliare. (1) Se pot ipoteca:

a) imobilele cu accesoriile lor;

b) uzufructul acestor imobile şi accesoriile;

c) cotele-părţi din dreptul asupra imobilelor;

d) dreptul de superficie.

(2) Ipoteca ce poartă asupra chiriilor sau arenzilor prezente şi viitoare produse de un imobil, precum şi asupra indemnizaţiilor plătite în temeiul unor contracte de asigurare cu privire la plata acestor chirii sau arenzi se supune regulilor publicităţii imobiliare.

Art. 2.380. Ipoteca asupra unei construcţii viitoare. Ipoteca asupra unor construcţii viitoare nu poate fi intabulată, ci numai înscrisă provizoriu în cartea funciară, în condiţiile legii.

• DISPOZIŢII CONEXE. *L. nr. 190/1999: „Art. 3¹. (1) Prev. art. 2.380 NCC nu se aplică ipotecilor imobiliare constituite pentru garantarea creditelor ipotecare pentru investiţii imobiliare acordate în condiţiile prezentei L.".*

Art. 2.381. Înscrierea ipotecii. Ipoteca se poate înscrie fie numai asupra unui imobil în întregul său, fie numai asupra cotei-părţi din dreptul asupra imobilului.

Art. 2.382. Extinderea ipotecii asupra ameliorăţiunilor. Ipoteca se întinde, fără nicio altă formalitate, asupra construcţiilor, îmbunătăţirilor şi accesoriilor imobilului, chiar dacă acestea sunt ulterioare constituirii ipotecii.

Art. 2.383. Extinderea ipotecii asupra fructelor imobilului. (1) Ipoteca se extinde asupra fructelor naturale şi industriale ale imobilului ipotecat produse după notarea începerii urmăririi silite sau, după caz, după notarea deschiderii procedurii insolvenţei.

(2) Dreptul de ipotecă se extinde de la aceeaşi dată şi asupra chiriilor şi arenzilor imobilului dat în locaţiune. Acest drept este opozabil locatarilor numai din momentul comunicării notării începerii urmăririi silite, respectiv al comunicării notării deschiderii procedurii insolvenţei, în afară de cazul în care acestea au fost cunoscute pe altă cale.

(3) Actele încheiate de proprietar cu privire la veniturile neajunse la scadenţă sau urmărirea acestora de alţi creditori nu sunt opozabile creditorului ipotecar după notarea începerii urmăririi silite, cu excepţia cazului în care aceste acte au fost notate în cartea funciară înainte de notarea începerii urmăririi silite.

§2. Drepturile şi obligaţiile părţilor

Art. 2.384. Clauzele de inalienabilitate. (1) Actele de dispoziţie asupra imobilului ipotecat sunt valabile chiar dacă cel care a dobândit bunul cunoaşte stipulaţia din contractul de ipotecă ce interzice asemenea acte sau declară că încheierea lor este echivalentă cu neîndeplinirea obligaţiei.

(2) Clauzele care impun debitorului plata anticipată şi imediată la cerere a obligaţiei garantate sau plata vreunei alte obligaţii prin faptul constituirii unei alte garanţii asupra aceluiaşi bun se consideră nescrise.

Art. 2.385. Antihreza. Clauza prin care creditorul ipotecar este autorizat ca, până la data începerii executării, să posede imobilul ipotecat sau să îşi însuşească fructele ori veniturile acestuia se consideră nescrisă.

§3. Ipotecile legale

Art. 2.386. Creanţele care beneficiază de ipotecă legală. În afara altor cazuri prevăzute de lege, beneficiază de ipotecă legală:

1. vânzătorul, asupra bunului imobil vândut, pentru preţul datorat; această dispoziţie se aplică şi în cazul schimbului cu sultă sau al dării în plată cu sultă în folosul celui care înstrăinează, pentru plata sultei datorate;

2. promitentul achizitor pentru neexecutarea promisiunii de a contracta având ca obiect un imobil înscris în cartea funciară, asupra imobilului respectiv, pentru restituirea sumelor plătite în contul acestuia;

3. cel care a împrumutat o sumă de bani pentru dobândirea unui imobil, asupra imobilului astfel dobândit, pentru restituirea împrumutului;

4. cel care a înstrăinat un imobil în schimbul întreţinerii, asupra imobilului înstrăinat, pentru plata rentei în bani corespunzătoare întreţinerii neexecutate; dreptul de proprietate al debitorului întreţinerii nu se va înscrie în cartea funciară decât odată cu această ipotecă, dispoziţiile art. 2.249 aplicându-se în mod corespunzător;

5. coproprietarii, pentru plata sultelor sau a preţului datorat de coproprietarul adjudecatar al imobilului ori pentru garantarea creanţei rezultând din evicţiune, asupra imobilelor ce au revenit coproprietarului ţinut de o atare obligaţie;

6. arhitecţii şi antreprenorii care au convenit cu proprietarul să edifice, să reconstruiască sau să repare un imobil, asupra imobilului, pentru garantarea sumelor datorate acestora, însă numai în limita sporului de valoare realizat;

7. legatarii cu titlu particular, asupra imobilelor din moştenire cuvenite celui obligat la executarea legatului, pentru plata acestuia.

Secţiunea a 3-a
Ipoteca mobiliară

§1. Dispoziţii generale

I. Constituirea ipotecii

Art. 2.387. Constituirea şi eficacitatea ipotecii. Ipoteca mobiliară se constituie prin încheierea contractului de ipotecă, însă ea produce efecte de la data la care obligaţia garantată ia naştere, iar constituitorul dobândeşte drepturi asupra bunurilor mobile ipotecate.

• LPA. *Art. 164. (1) Ipoteca mobiliară poate fi constituită în favoarea creditorului obligaţiei ipotecare sau a unui terţ desemnat de către acesta. (2) Atunci când beneficiarul ipotecii mobiliare este un terţ, el va exercita drepturile creditorului ipotecar şi va fi ţinut de obligaţiile acestuia. (3) Ipoteca mobiliară convenţională poate fi constituită în favoarea unui singur beneficiar sau a mai multor beneficiari simultan. (4) Atunci când sunt mai mulţi beneficiari ai aceleiaşi ipoteci mobiliare, ei vor primi acelaşi rang, fie prin înregistrarea simultană a ipotecii mobiliare în registrele de publicitate, fie prin desemnarea unui agent. (5) Agentul va putea să exercite toate drepturile creditorilor ipotecari care l-au desemnat. El va putea singur să asigure perfectarea ipotecii mobiliare şi menţinerea sau modificarea înregistrării acesteia. (6) Agentul va răspunde faţă de beneficiarii ipotecii mobiliare pentru actele întreprinse.* ***Art. 170.*** *Ipotecile mobiliare constituite înainte de data intrării în vigoare a NCC vor fi supuse, în ceea ce priveşte condiţiile de valabilitate, dispoziţiilor legale existente la data constituirii lor.* ***Art. 171.*** *Prin „ipoteci mobiliare" în sensul T. XI C. V NCC se desemnează toate garanţiile reale mobiliare care nu necesită deposedarea debitorului de bunul afectat garanţiei, indiferent de momentul şi de temeiul juridic al constituirii lor.*

Art. 2.388. Forma contractului de ipotecă. Contractul prin care se constituie o ipotecă mobiliară se încheie în formă autentică sau sub semnătură privată, sub sancţiunea nulităţii absolute.

Art. 2.389. Obiectul ipotecii mobiliare. Se pot ipoteca:

a) creanţe băneşti născute din contractul de vânzare, contractul de locaţiune sau orice alt act încheiat cu privire la un bun, cele rezultate dintr-un contract de asigurare, cele născute în considerarea asumării unei obligaţii sau a constituirii unei garanţii, a folosirii unei cărţi de credit ori de debit ori a câştigării unui premiu la o loterie sau alte jocuri de noroc organizate în condiţiile legii;

b) creanţe constatate prin titluri nominative, la ordin sau la purtător;

c) conturi bancare;

d) acţiuni şi părţi sociale, valori mobiliare şi alte instrumente financiare;

e) drepturi de proprietate intelectuală şi orice alte bunuri incorporale;

f) petrolul, gazul natural şi celelalte resurse minerale care urmează a fi extrase;

g) efectivele de animale;

h) recoltele care urmează a fi culese;

i) pădurile care urmează a fi tăiate;

j) bunurile corporale care fac obiectul unui contract de locaţiune, care sunt deţinute în vederea vânzării, închirierii ori furnizării în temeiul unui contract de prestări de servicii, care sunt furnizate în temeiul unui contract de prestări de servicii, precum şi materia primă şi materialele destinate a fi consumate sau prelucrate în exploatarea unei întreprinderi, produsele în curs de fabricaţie şi produsele finite;

k) echipamentele, instalaţiile şi orice alte bunuri destinate să servească în mod durabil exploatării unei întreprinderi;

l) orice alte bunuri mobile, corporale sau incorporale.

Art. 2.390. Ipoteca instrumentelor financiare. (1) Ipoteca asupra instrumentelor financiare se constituie conform regulilor pieţei pe care acestea sunt tranzacţionate.

(2) Ipoteca asupra acţiunilor sau părţilor sociale ale unei societăţi reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, se constituie potrivit regulilor stabilite prin lege specială.

Art. 2.391. Descrierea bunului ipotecat. (1) Contractul de ipotecă trebuie să cuprindă o descriere suficient de precisă a bunului grevat.

(2) Descrierea este suficient de precisă, chiar dacă bunul nu este individualizat, în măsura în care permite în mod rezonabil identificarea acestuia.

(3) Descrierea se poate face prin întocmirea unei liste a bunurilor mobile ipotecate, prin determinarea categoriei din care acestea fac parte, prin indicarea cantităţii, prin stabilirea unei formule de determinare şi prin orice altă modalitate care permite în mod rezonabil identificarea bunului mobil ipotecat.

(4) Atunci când ipoteca poartă asupra unei universalităţi, contractul trebuie să descrie natura şi conţinutul acesteia.

(5) Stipulaţia potrivit căreia ipoteca grevează toate bunurile mobile sau toate bunurile mobile prezente şi viitoare ale constituitorului nu constituie o descriere suficient de precisă în sensul alin. (1).

(6) Dacă ipoteca poartă asupra unui cont bancar, acesta trebuie individualizat în mod distinct în contractul de ipotecă.

Art. 2.392. Extinderea ipotecii asupra produselor. (1) Ipoteca se extinde asupra fructelor şi productelor bunului mobil ipotecat, precum şi asupra tuturor bunurilor primite de constituitor în urma unui act de administrare ori de dispoziţie încheiat cu privire la bunul mobil ipotecat.

(2) Se consideră, de asemenea, a fi un produs al bunului mobil ipotecat orice bun care îl înlocuieşte sau în care trece valoarea acestuia.

Art. 2.393. Înstrăinarea bunului ipotecat. (1) Cel care achiziţionează un bun în cursul obişnuit al activităţii unei întreprinderi care înstrăinează bunuri de acelaşi fel dobândeşte bunul liber de ipotecile constituite de înstrăinător, chiar dacă ipoteca este perfectă, iar dobânditorul cunoaşte existenţa acesteia.

(2) În acest caz, ipoteca se strămută asupra preţului sau altor bunuri rezultate din înstrăinarea bunului ipotecat.

• **LPA.** ***Art. 167.*** *Actele de dispoziţie cu privire la bunul ipotecat, încheiate în condiţiile art. 2.393 NCC, sunt anulabile la cererea creditorului ipotecar numai atunci când produsele bunului ipotecat nu pot fi urmărite de către creditorul ipotecar cu acelaşi rang ca şi ipoteca iniţială. Cu toate acestea, creditorul ipotecar nu poate obţine anularea acestor acte în cazul în care le-a aprobat expres sau tacit.* ***Art. 172.*** *În cazul înstrăinării bunului ipotecat, în condiţiile art. 2.393 NCC, în lipsă de dispoziţie contrară în contractul de ipotecă, debitorul ipotecar va depune preţul într-un cont bancar distinct şi îl va informa pe creditorul ipotecar cu privire la acesta. Creditorul ipotecar are dreptul să solicite informaţii de la banca deponentă cu privire la operaţiunile realizate de debitorul ipotecar asupra sumelor depuse în acest cont.*

II. Drepturile şi obligaţiile părţilor

Art. 2.394. Dreptul de inspecţie. Creditorul ipotecar are dreptul să inspecteze bunul ipotecat. El este însă dator să nu stânjenească activitatea celui care deţine bunul ipotecat.

Art. 2.395. Dreptul de a culege fructele bunului ipotecat. Stipulaţia prin care creditorul ipotecar îşi rezervă dreptul să îşi însuşească produsele bunului ipotecat în contul creanţei nu este valabilă decât dacă stabileşte în mod detaliat condiţiile şi proporţia în care urmează a se reduce creanţa garantată în urma exercitării acestui drept.

Art. 2.396. Exigibilitatea anticipată. (1) Creditorul ipotecar are dreptul să considere exigibilă creanţa garantată şi să execute ipoteca în cazul în care constată lipsa unei întreţineri corespunzătoare a bunului ipotecat sau alte fapte, imputabile debitorului, de natură să facă dificilă sau imposibilă executarea ipotecii, astfel cum aceste fapte sunt determinate prin contractul de ipotecă.

(2) Creditorul poate să exercite dreptul prevăzut la alin. (1) numai dacă are temeiuri rezonabile să creadă că bunul ipotecat este pe cale de a fi pus în pericol sau că există posibilitatea ca executarea obligaţiei să fie împiedicată.

(3) Clauzele care impun debitorului plata anticipată şi imediată la cerere a obligaţiei garantate sau plata vreunei alte obligaţii prin faptul constituirii unei alte garanţii asupra aceluiaşi bun se consideră nescrise.

• **LPA.** *Art. 173. În aplic. art. 2.396 alin. (3) NCC, dacă prin constituirea noii garanţii este afectat rangul ipotecii existente, creditorul ipotecar trebuie să îşi exprime acordul cu privire la constituirea noii garanţii.*

Art. 2.397. Declaraţiile privitoare la ipotecă. (1) Constituitorul are dreptul să adreseze creditorului ipotecar o cerere scrisă prin care să solicite acestuia:

a) să emită o declaraţie cu privire la valoarea rămasă din creanţa garantată prin ipotecă;

b) să confirme ori, după caz, să rectifice lista bunurilor care, în opinia debitorului, fac obiectul ipotecii;

c) să confirme ori, după caz, să rectifice valoarea creanţei care, în opinia debitorului, mai este garantată prin ipotecă la o anumită dată.

(2) Creditorul este obligat să comunice debitorului, în termen de 15 zile de la primirea cererii prevăzute la alin. (1), după caz:

a) o declaraţie scrisă prin care indică suma rămasă a fi garantată prin ipotecă;

b) confirmarea sau rectificarea declaraţiei debitorului privitoare la bunurile grevate şi la suma rămasă;

c) o declaraţie potrivit căreia nu mai este titularul ipotecii, indicând totodată numele şi adresa succesorului său în drepturi.

(3) Debitorul are dreptul să obţină în mod gratuit o asemenea declaraţie la fiecare 6 luni.

(4) Creditorul poate să ceară debitorului rambursarea costurilor rezonabile ocazionate de emiterea declaraţiei unei solicitări suplimentare faţă de cea prevăzută la alin. (3).

§2. Ipotecile asupra creanţelor

I. Dispoziţii comune

Art. 2.398. Obiectul ipotecii. Ipoteca poate să aibă ca obiect fie una sau mai multe creanţe, fie o universalitate de creanţe.

• **LPA.** *Art. 174. Portofoliul de creanţe reprezintă o universalitate de creanţe în sensul art. 2.398 NCC.*

Art. 2.399. Întinderea ipotecii asupra unei universalităţi de creanţe. Ipoteca asupra unei universalităţi de creanţe nu cuprinde creanţele născute din înstrăinarea bunurilor debitorului ca urmare a exercitării drepturilor unui terţ şi nici creanţele născute din contractele de asigurare încheiate de debitor cu privire la bunurile sale.

Art. 2.400. Notificarea debitorului creanţei ipotecate. (1) Creditorul ipotecar nu poate cere plata decât după ce comunică în scris debitorului acesteia existenţa ipotecii, creanţa ipotecată, suma datorată, locul şi modalitatea de plată.

(2) Acceptarea ipotecii de către debitorul creanţei ipotecate, făcută prin act scris, produce aceleaşi efecte.

Art. 2.401. Plata creanţei grevate de ipotecă. (1) Debitorul nu se poate libera decât plătind creditorului ipotecar în modul indicat în comunicare.

(2) Cu toate acestea, debitorul creanţei afectate de ipotecă poate plăti constituitorului dacă creditorul ipotecar nu îi comunică dovada ipotecii în termen de 15 zile de la data la care i s-a solicitat în scris acest lucru.

(3) Dovada ipotecii se poate face fie cu copia certificată de pe contractul de ipotecă, fie cu o copie a avizului de ipotecă.

Art. 2.402. Ipoteca unei creanţe garantate cu ipotecă. Ipoteca ce poartă asupra unei creanţe care este garantată, la rândul său, cu o ipotecă mobiliară sau imobiliară trebuie înscrisă în arhivă. De asemenea, creditorul în favoarea căruia s-a ipotecat creanţa trebuie să remită debitorului acestei creanţe o copie a avizului de ipotecă.

• **LPA.** *Art. 175. Pentru opozabilitate, ipoteca unei creanţe garantate cu ipotecă imobiliară se înscrie în Arhiva Electronică de Garanţii Reale Mobiliare [Registrul Naţional de Publicitate Mobiliară – v. L. nr. 297/2018] şi se notează în cartea funciară, potriv. art. 902 alin. (2) pct. 15 NCC.*

II. Drepturile şi obligaţiile părţilor

Art. 2.403. Acţiunile împotriva debitorului creanţei grevate. Atât constituitorul ipotecii, cât şi creditorul ipotecar pot intenta acţiuni împotriva debitorului creanţei care face obiectul ipotecii, însă cu îndatorirea de a-l introduce pe celălalt în cauză.

Art. 2.404. Drepturile creditorului ipotecar. Creditorul ipotecar poate percepe, la scadenţa creanţei ipotecate, capitalul, dobânzile şi celelalte sume pe care aceasta le produce şi eliberează debitorului creanţei afectate de ipotecă chitanţă pentru sumele primite. O copie de pe această chitanţă va fi trimisă constituitorului ipotecii.

Art. 2.405. Imputarea sumelor percepute. În lipsă de stipulaţie contrară, creditorul impută sumele percepute asupra creanţei sale, chiar neajunsă la scadenţă, potrivit regulilor stabilite pentru imputaţia plăţilor.

Art. 2.406. Perceperea sumelor de cel care a constituit ipoteca. (1) Prin actul constitutiv al ipotecii, creditorul ipotecar poate încuviinţa celui care a constituit ipoteca

să perceapă, la scadenţă, capitalul, dobânzile şi celelalte sume cuvenite în temeiul creanţei ipotecate.

(2) Creditorul ipotecar poate retrage oricând această încuviinţare, cu îndatorirea de a-i notifica în scris pe cel care a constituit ipoteca şi pe debitorul creanţei ipotecate.

Art. 2.407. Urmărirea sumelor neplătite. Creditorul ipotecar nu este ţinut el însuşi să recupereze în justiţie sumele neplătite de debitorul creanţei ipotecate. El este însă dator să îl informeze de îndată pe cel care a constituit ipoteca cu privire la orice nereguli la plata sumelor datorate de către debitorul creanţei ipotecate.

Art. 2.408. Remiterea diferenţei. Creditorul ipotecar este obligat să remită debitorului său sumele încasate care depăşesc cuantumul capitalului creanţei ipotecate, al dobânzilor şi al cheltuielilor. Orice stipulaţie contrară se consideră nescrisă.

§3. Perfectarea ipotecilor mobiliare

Art. 2.409. Ipotecile mobiliare perfecte. (1) Ipoteca este perfectă atunci când produce efecte potrivit dispoziţiilor art. 2.387, iar formalităţile cerute de lege pentru publicitatea sa au fost îndeplinite.

(2) Publicitatea ipotecilor mobiliare se asigură prin înscrierea acestora în arhivă, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(3) Ipoteca perfectă este opozabilă celorlalţi creditori ai constituitorului, celor care dobândesc ulterior drepturi asupra bunului ipotecat, precum şi tuturor celorlalte persoane.

Art. 2.410. Publicitatea ipotecii asupra conturilor. (1) Publicitatea ipotecii asupra conturilor deschise la o instituţie de credit se realizează prin înscrierea ipotecii la arhivă sau poate fi satisfăcută prin controlul asupra contului.

(2) Un creditor ipotecar dobândeşte controlul asupra unui cont dacă:

a) creditorul ipotecar este chiar instituţia de credit la care este deschis contul;

b) constituitorul, instituţia de credit şi creditorul ipotecar convin în scris că instituţia de credit, fără a solicita consimţământul constituitorului ipotecii, va urma instrucţiunile prin care creditorul dispune de sumele aflate în cont; sau

c) creditorul ipotecar devine titular al contului.

(3) Creditorul ipotecar care îndeplineşte condiţiile prevăzute la alin. (2) are controlul asupra contului chiar dacă cel care a constituit ipoteca păstrează dreptul de a dispune de sumele aflate în cont.

• **LPA.** *Art. 176. Art. 2.410 alin. (2) lit. c) NCC se aplică şi în cazurile în care creditorul ipotecar devine cotitular al contului.*

Art. 2.411. Publicitatea ipotecii asupra instrumentelor financiare. Publicitatea ipotecii asupra instrumentelor financiare care, potrivit regulilor pieţei pe care sunt tranzacţionate, pot fi transferate prin simpla înregistrare în registrele care o deservesc se realizează potrivit regulilor aplicabile acelei pieţe.

Art. 2.412. Conservarea rangului ipotecii. (1) În cazul în care descrierea bunului grevat care a fost înscrisă iniţial la arhivă nu acoperă tipul de produse rezultate, ipoteca nu îşi păstrează rangul asupra acestor produse decât dacă creditorul înscrie la arhivă un aviz modificator în termen de 15 zile de la data la care constituitorul ipotecii a obţinut acele produse.

(2) Atunci când produsele bunului ipotecat sunt sume de bani a căror origine poate fi stabilită, ipoteca îşi conservă rangul asupra acestora, fără să fie necesară înscrierea unui aviz modificator.

§4. Înscrierea ipotecilor mobiliare

Art. 2.413. Arhiva Electronică de Garanţii Reale Mobiliare. (1) Înregistrarea operaţiunilor privind ipotecile mobiliare, a operaţiunilor asimilate acestora, precum şi a altor drepturi prevăzute de lege se efectuează numai în Arhiva Electronică de Garanţii Reale Mobiliare, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Organizarea şi funcţionarea arhivei se reglementează prin lege specială.

• **LPA.** ***Art. 177.*** *(1) Avizele de garanţie înscrise în Arhiva Electronică de Garanţii Reale Mobiliare anterior intrării în vigoare a NCC continuă să îşi producă efectele. (2) După intrarea în vigoare a NCC şi până la adoptarea reglem. de organizare şi funcţionare a Arhivei Electronice de Garanţii Reale Mobiliare, înscrierea ipotecilor mobiliare şi a operaţiunilor asimilate acestora se realizează prin folosirea formularelor existente, în mod corespunzător.*

• **DISPOZIŢII CONEXE.** ***L. nr. 297/2018:*** *„**Art. 1.** (1) În sensul prezentei legi, termenii şi expresiile de mai jos au următoarele semnificaţii: d)* ***Registru sau RNPM – Registrul Naţional de Publicitate Mobiliară****, registru public în sensul prev. NCC, rep., cu modif. ult., şi NCPC, rep., cu modif. şi compl. ult., sistem naţional electronic de interes public, structurat pe persoane şi bunuri, de evidenţă a priorităţii în caz de executare silită, de publicitate a actelor şi operaţiunilor juridice prevăzute de lege; (2) Avizul de ipotecă reprezintă avizul de înscriere a ipotecii şi a celorlalte operaţiuni juridice prevăz. de NCC, rep., cu modif. ult., şi poate fi: 1. avizul de constituire a ipotecii şi de înscriere a celorlalte operaţiuni juridice supuse prev. NCC, rep., cu modif. ult., în ceea ce priveşte ordinea de prioritate, publicitatea şi executarea, denumit în continuare aviz de ipotecă iniţial; 2. avizul modificator al avizului de ipotecă iniţial, vizând descrierea bunului ipotecat, numele/denumirea debitorului, constituitorului, respectiv a creditorului, rectificarea oricărei erori materiale survenite şi alte modificări reglementate de lege; 3. avizul de cesiune a creanţei ipotecare; 4. avizul de reducere a ipotecii la o parte din bunurile afectate acesteia prin avizul de ipotecă iniţial; 5. avizul de extindere a ipotecii asupra altor bunuri; 6. avizul de prelungire a avizului de ipotecă iniţial; 7. avizul de stingere a avizului de ipotecă iniţial datorită executării obligaţiei garantate ori renunţării creditorului la întreaga ipotecă; 8. avizul de nulitate pentru motivul anulării sau constatării nulităţii contractului de ipotecă; 9. avizul de înscriere a intenţiei de constituire a unei ipoteci; 10. avizul de transformare a avizului de înscriere a intenţiei de constituire a ipotecii în aviz de ipotecă iniţial; 11. avizul de menţinere a ipotecii; 12. avizul de actualizare a datelor; 13. avizul de executare a bunului ipotecat; 14. avizul de preluare în contul creanţei; 15. avizul de cesiune a ipotecii; 16. avizul de schimbare a rangului ipotecilor; 17. avizul de reactivare a avizului de ipotecă iniţial; 18. avizul de îndreptare a erorii materiale din culpa operatorului/agentului conţinută în avizul de ipotecă şi de înscriere a celorlalte operaţiuni juridice supuse NCC, rep., cu modif. ult.* ***Art. 27.*** *(1) Solicitanţii serviciilor de înregistrare în Registru a avizelor de înscriere achită o taxă de 40 lei pentru fiecare aviz de ipotecă iniţial. (2) Pentru celelalte avize de ipotecă se achită următoarele taxe: a) 30 lei pentru avizul modificator al avizului de ipotecă iniţial; b) 20 lei pentru avizul de nulitate al avizului de ipotecă iniţial; c) 20 lei pentru avizul de stingere a avizului de ipotecă iniţial; d) 30 lei pentru avizul de cesiune a creanţei ipotecare; e) 30 lei pentru avizul de reducere a ipotecii la o parte din bunurile afectate acesteia prin avizul de ipotecă iniţial sau de extindere a ipotecii asupra altor bunuri; f) 30 lei pentru avizul de prelungire a avizului de ipotecă iniţial; g) 30 lei pentru avizul de menţinere a ipotecii; h) 30 lei pentru avizul de executare a bunului*

ipotecat; i) 30 lei pentru avizul de preluare în contul creanţei; j) 60 lei pentru avizul de cesiune a ipotecii; k) 60 lei pentru avizul de schimbare a rangului ipotecilor; l) 40 lei pentru avizul de transformare. ***Art. 43.*** *(1) La data intrării în vigoare a prezentei L.,* ***O.G. nr. 89/2000 priv. unele măsuri pentru autorizarea operatorilor şi efectuarea înscrierilor în Arhiva Electronică de Garanţii Reale Mobiliare****, aprob. cu modif. şi compl. prin L. nr. 298/2002, cu modif. şi compl. ult., publ. în M. Of. al României, P. I, nr. 423 din 1 septembrie 2000,* ***precum şi orice alte disp. contrare se abrogă****".*

Art. 2.414. Validitatea ipotecii. Înscrierea în arhivă nu conferă validitate unei ipoteci lovite de nulitate.

Art. 2.415. Efectul înscrierii. Creditorul care înscrie o ipotecă asupra unui bun este prezumat că are cunoştinţă despre existenţa tuturor ipotecilor care au fost înscrise mai înainte cu privire la acelaşi bun. Dovada contrară nu este admisibilă.

Art. 2.416. Neconcordanţe între aviz şi contractul de ipotecă. Dacă există neconcordanţe între informaţiile cuprinse în formularul de aviz şi cele cuprinse în contractul de ipotecă, în raporturile dintre terţi şi în cele dintre părţi şi terţi prevalează informaţiile cuprinse în formularul de aviz.

Art. 2.417. Notificarea înscrierii. Creditorul ipotecar este obligat să comunice constituitorului o copie de pe avizul de ipotecă în cel mult 24 de ore de la înscrierea acesteia.

Art. 2.418. Domiciliul părţilor. (1) În realizarea drepturilor şi obligaţiilor părţilor unui contract de ipotecă faţă de terţi, se consideră că acestea au domiciliul indicat în avizul de ipotecă. Toate comunicările transmise potrivit contractului de ipotecă la adresa menţionată în formularul de aviz sunt valabile şi produc efecte.

(2) Partea care îşi schimbă domiciliul trebuie să comunice schimbarea celeilalte părţi şi să o înscrie la arhivă.

Art. 2.419. Obligaţia de radiere. În cel mult 10 zile de la data la care obligaţia garantată a fost plătită, creditorul ipotecar este obligat să ceară operatorului arhivei radierea ipotecii. Creditorul ipotecar care omite să solicite radierea ipotecii răspunde pentru prejudiciile directe sau indirecte aduse debitorului şi constituitorului ipotecii. În acest caz, valoarea daunelor-interese ce urmează a fi plătite nu poate fi mai mică decât echivalentul în lei al sumei de 500 euro.

Secţiunea a 4-a
Concursul între creditorii ipotecari

Art. 2.420. Concursul ipotecilor mobiliare. (1) Rangul ipotecilor perfecte se determină potrivit ordinii înscrierii sau perfectării ipotecilor, cu excepţiile prevăzute de lege.

(2) Ipoteca perfectă este întotdeauna preferată ipotecilor care nu au fost perfectate.

Art. 2.421. Concursul ipotecilor imobiliare. Rangul ipotecilor imobiliare este determinat de ordinea înregistrării cererilor de înscriere în cartea funciară.

Art. 2.422. Concursul ipotecilor mobiliare cu ipotecile imobiliare. Atunci când acelaşi bun este grevat atât de ipoteci mobiliare, cât şi de ipoteci imobiliare, sunt

preferaţi creditorii a căror ipotecă a fost anterior făcută publică în registrele de publicitate aferente. Cu toate acestea, ipoteca imobiliară înscrisă în aceeaşi zi cu o ipotecă mobiliară va fi preferată acesteia din urmă.

Art. 2.423. Concursul dintre ipotecile înscrise şi gaj. Creditorul a cărui ipotecă este înscrisă în arhivă este preferat creditorului gajist, chiar dacă acesta a obţinut detenţia bunului ipotecat anterior înscrierii ipotecii.

Art. 2.424. Concursul dintre ipotecile generale şi ipotecile speciale. Între o ipotecă asupra unei universalităţi de bunuri mobile şi o ipotecă asupra unor bunuri mobile determinate are prioritate aceea dintre ele care a fost înscrisă sau perfectată mai întâi.

Art. 2.425. Ipotecile mobiliare privilegiate. (1) Ipoteca constituită în favoarea vânzătorului unui bun sau a creditorului care a acordat împrumut pentru cumpărarea bunului are prioritate asupra unei ipoteci anterioare, dacă, înainte ca debitorul să obţină posesia bunului ipotecat, avizul a fost înscris la arhivă, iar vânzătorul sau, după caz, creditorul îl înştiinţează în scris pe creditorul ipotecar anterior despre vânzare şi despre înscrierea ipotecii.

(2) Ipoteca asupra recoltei sau asupra produselor ce se vor obţine prin valorificarea acesteia, constituită în scopul obţinerii sumelor necesare pentru a produce recolta, precum şi ipoteca constituită în perioada de creştere a plantelor ori în cursul unei perioade de 6 luni înainte de recoltare sunt preferate din momentul înscrierii lor în arhivă oricărei alte ipoteci.

(3) Ipoteca asupra efectivelor de animale sau asupra produselor acestora, constituită în scopul asigurării fondurilor care să îi permită celui care a constituit ipoteca să achiziţioneze nutreţuri, medicamente sau hormoni, necesare pentru hrana ori tratarea animalelor, are prioritate asupra oricărei alte ipoteci constituite asupra aceluiaşi bun ori asupra produselor lui, alta decât ipoteca vânzătorului de nutreţuri, medicamente sau hormoni.

• **LPA.** *V. art. 161 LPA (supra, art. 2.360 NCC).*

Art. 2.426. Ipoteca asupra conturilor. Ipoteca creditorului care are controlul unui cont este preferată ipotecii unui creditor care nu are controlul asupra acestuia.

• **LPA.** *Art. 178. Art. 2.426 NCC nu se aplică ipotecilor constituite înainte de data intrării în vigoare a NCC.*
V. şi art. 161 LPA (supra, art. 2.360 NCC).

Art. 2.427. Cesiunea ipotecii. Schimbarea rangului. (1) Creditorul ipotecar poate ceda unui creditor chirografar ipoteca creanţei sale ipotecare. De asemenea, creditorii ipotecari pot conveni schimbarea rangului ipotecilor lor, sub condiţia notării în registrul de publicitate respectiv.

(2) Dacă între ipotecile al căror rang se schimbă se găsesc şi alte garanţii sau drepturi ai căror titulari n-au consimţit la schimb, convenţia nu le poate fi opusă decât în măsura în care le era opozabilă garanţia al cărei rang a fost cedat.

(3) În toate cazurile, cesiunea rangului se face în limita creanţei ipotecare al cărei rang a fost cedat, iar schimbul rangului se face în limita creanţei ipotecare care are rangul preferat.

(4) Dacă bunul ipotecat este vândut la licitaţie, creditorul care a dobândit rangul unei creanţe sub condiţie va putea renunţa la beneficiul schimbării de rang, creanţa ipotecară condiţională reluându-şi rangul cedat.

Secţiunea a 5-a
Stingerea ipotecilor

Art. 2.428. Stingerea ipotecilor. (1) Ipoteca imobiliară se stinge prin radierea din cartea funciară sau prin pieirea totală a bunului.

(2) Ipoteca mobiliară se stinge, iar ipoteca imobiliară se poate radia pentru una dintre următoarele cauze:

a) stingerea obligaţiei principale prin oricare dintre modurile prevăzute de lege;

b) neîndeplinirea evenimentului de care depinde naşterea obligaţiei garantate ori îndeplinirea evenimentului de care depinde stingerea acesteia;

c) neîndeplinirea evenimentului de care depinde naşterea ipotecii ori îndeplinirea evenimentului de care depinde stingerea acesteia;

d) dobândirea de către creditor a bunului grevat;

e) renunţarea expresă sau tacită a creditorului la ipotecă;

f) în orice alte cazuri prevăzute de lege.

(3) Cu toate acestea, în cazurile prevăzute la alin. (2) lit. a) şi b), ipoteca nu se stinge dacă părţile convin ca ea să fie folosită pentru garantarea unei alte obligaţii determinate ori determinabile, fără a se vătăma însă drepturile dobândite anterior de alte persoane.

• **LPA.** ***Art. 178¹.*** *În sensul art. 2.428 alin. (2) lit. f) NCC, ipoteca se va radia din cartea funciară şi în baza unei declaraţii scrise a creditorului ipotecar. În cazul în care mai mulţi creditori sunt beneficiarii unei ipoteci cu privire la bunul în cauză, declaraţia de radiere nu va aduce atingere drepturilor celorlalţi creditori ipotecari. Declaraţia de radiere se poate face sub forma unui înscris autentic notarial.*

Capitolul IV
Executarea ipotecii

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 2.429. Executarea ipotecilor. În cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligaţia sa, creditorul poate urmări bunul ipotecat, potrivit dispoziţiilor prezentului capitol.

Art. 2.430. Condiţiile executării. Executarea ipotecii nu poate fi realizată decât în virtutea unui titlu executoriu şi pentru o creanţă certă, lichidă şi exigibilă.

Art. 2.431. Titlurile executorii. Contractele de ipotecă valabil încheiate sunt, în condiţiile legii, titluri executorii.

• **HP.** ***Dec. ICCJ (DCD) nr. 60/2017*** *(M. Of. nr. 928 din 24 noiembrie 2017): „În interpr. art. 2.431 NCC rap. art. 632 NCPC, este posibilă executarea silită a unei creanţe garantate printr-un contract de ipotecă valabil încheiat, ce constituie titlu executoriu, chiar dacă dreptul de creanţă însuşi nu este constatat printr-un înscris care să constituie, potrivit dispoziţiilor legale, titlu executoriu".*

Art. 2.432. Alte căi de realizare a creanţei. Dispoziţiile prezentului capitol nu aduc nicio atingere dreptului creditorului de a-şi realiza creanţa pe calea unei acţiuni personale sau de a solicita luarea oricăror măsuri necesare pentru executarea ipotecii, potrivit Codului de procedură civilă.

Art. 2.433. Interdicţia pactului comisoriu. Orice clauză potrivit căreia, pentru a garanta executarea obligaţiei debitorului său, creditorul îşi rezervă dreptul să devină proprietarul irevocabil al bunului sau să dispună de acesta fără formalităţile impuse de lege se consideră nescrisă.

Art. 2.434. Discuţiunea bunurilor mobile. Un creditor ipotecar de rang inferior poate să se opună la urmărirea bunului mobil care îi este anume ipotecat, dacă au mai rămas bunuri mobile suficiente ipotecate în favoarea creditorului de rang superior pentru aceeaşi datorie, şi poate să ceară discuţiunea prealabilă cu respectarea formalităţilor reglementate la art. 2.295. Dacă cererea este admisă, urmărirea bunului ipotecat este suspendată.

Secţiunea a 2-a
Executarea ipotecii mobiliare

§1. Executarea ipotecii asupra bunurilor mobile corporale

I. Deposedarea debitorului

Art. 2.435. Drepturile creditorului. În caz de neexecutare, creditorul are dreptul, la alegerea sa:

a) să vândă bunul ipotecat în condiţiile art. 2.445-2.459;

b) să îşi însuşească bunul pentru a stinge creanţa ipotecară în condiţiile art. 2.460-2.463;

c) să preia bunul în scop de administrare în condiţiile art. 2.468-2.473.

Art. 2.436. Urmărirea accesoriilor unui imobil. Atunci când ipoteca poartă asupra unor bunuri mobile accesorii ale unui imobil, creditorul ipotecar se poate prevala, în privinţa acestora, de drepturile recunoscute în prezenta secţiune, afară de cazul în care a început urmărirea potrivit regulilor stabilite pentru executarea ipotecilor imobiliare.

Art. 2.437. Separarea accesoriilor unui imobil. (1) Atunci când titularul unei ipoteci constituite asupra unui bun mobil accesoriu al unui imobil este preferat titularilor altor drepturi reale asupra bunului imobil respectiv, el poate, în caz de neexecutare din partea debitorului, să separe cele două bunuri.

(2) În acest caz, creditorul ipotecar este obligat să îi despăgubească pe titularii de drepturi reale asupra imobilului, cu excepţia constituitorului, pentru cheltuielile necesare reparării stricăciunilor cauzate de separarea celor două bunuri.

(3) Creditorul nu este obligat la despăgubiri pentru scăderea valorii bunului imobil ca urmare a înlăturării bunului ipotecat ori a necesităţii de a-l înlocui.

(4) Cei îndreptăţiţi la despăgubire pot refuza separarea bunurilor cât timp creditorul ipotecar nu oferă o garanţie suficientă pentru plata despăgubirilor.

(5) Dispoziţiile prezentului articol nu se aplică materialelor obişnuite de construcţie care sunt încorporate într-o construcţie.

Art. 2.438. Dreptul de a prelua bunurile. Creditorul ipotecar are dreptul:
a) să preia bunurile ipotecate, cu toate accesoriile acestora;
b) fără a le deplasa, să ia măsurile necesare pentru ca echipamentele şi alte asemenea bunuri să nu mai poată fi folosite şi să dispună ulterior de acestea conform dispoziţiilor art. 2.447.

Art. 2.439. Preluarea bunului. Creditorul poate prelua bunul ipotecat prin mijloace proprii sau cu ajutorul unui organ de executare.

Art. 2.440. Preluarea bunului prin mijloace proprii. (1) Atunci când contractul de ipotecă mobiliară o permite în mod expres, creditorul poate prelua bunul mobil, precum şi titlurile şi înscrisurile care constată dreptul de proprietate al constituitorului asupra bunului, prin mijloace proprii, după o prealabilă notificare prin intermediul executorului judecătoresc.
(2) Creditorul nu poate însă tulbura liniştea şi ordinea publică ori recurge, în mod direct sau indirect, la constrângere, chiar dacă fapta sa nu ar constitui o infracţiune. Orice stipulaţie care limitează această obligaţie se consideră nescrisă.
• **LPA.** *Art. 179. În sensul art. 2.440 alin. (2) NCC, simpla invocare a posibilităţii de executare silită şi a efectelor neîndeplinirii obligaţiei nu constituie constrângere.*

Art. 2.441. Remiterea bunului ipotecat. (1) Cel care deţine bunul mobil este dator să îl predea creditorului ipotecar, care urmăreşte bunul potrivit procedurii prevăzute în prezentul capitol. Acesta poate însă refuza predarea, în cazul în care creditorul nu face dovada dreptului său de a prelua bunul.
(2) Cu excepţia creditorului ipotecar de rang superior care a pornit, la rândul său, executarea, niciun alt creditor nu îi poate cere creditorului care a preluat bunul să i-l remită.
• **LPA.** *Art. 180. Dovada dreptului de a prelua bunul în sensul art. 2.441 alin. (1) NCC se face cu prezentarea unei copii a contractului de ipotecă mobiliară perfectat în condiţiile legii şi a unei copii a avizului de ipotecă eliberat de arhivă în condiţiile legii.*

Art. 2.442. Preluarea silită a bunului. (1) Creditorul poate solicita concursul executorului judecătoresc pentru a prelua bunul.
(2) Cererea creditorului va fi însoţită de o copie de pe contractul de garanţie, de o descriere a bunului ce urmează a fi preluat şi, dacă este cazul, de o copie certificată de pe înscrierea ipotecii la arhivă.
(3) La solicitarea executorului judecătoresc, agenţii forţei publice sunt obligaţi să acorde tot sprijinul pentru preluarea bunului.
• **LPA.** *Art. 181. În orice moment după neîndeplinirea de către debitor a obligaţiei ipotecare şi fără a fi necesar să se încerce înainte intrarea în posesie prin mijloace proprii, creditorul poate apela la procedura preluării silite a bunului reglem. de art. 2.442 NCC.*

Art. 2.443. Obligaţiile executorului judecătoresc. (1) În termen de 48 de ore de la primirea cererii, executorul judecătoresc se deplasează la locul unde se află bunul ipotecat, îl ridică şi îl predă de îndată creditorului.
(2) Executorul judecătoresc întocmeşte un proces-verbal, în două exemplare, dintre care unul se păstrează la dosarul de executare, iar celălalt se comunică debitorului în condiţiile Codului de procedură civilă.
(3) Creditorul avansează cheltuielile şi suportă riscurile transportului şi depozitării bunului.

(4) În cazul în care este necesar să se recurgă la constrângere, executorul judecătoresc este obligat să revină în cursul aceleiaşi zile, însoţit de agenţi ai forţei publice, pentru a prelua bunul afectat garanţiei. Nu este necesară prezentarea unei hotărâri judecătoreşti sau a altui act provenind de la autorităţile administrative.

Art. 2.444. Drepturile şi obligaţiile creditorului. Creditorul care deţine bunul ipotecat are drepturile şi obligaţiile unui administrator al bunului altuia împuternicit cu administrarea simplă, dispoziţiile art. 795-799 aplicându-se în mod corespunzător.

II. Vânzarea bunului ipotecat

Art. 2.445. Vânzarea bunurilor ipotecate. (1)[1)] Creditorul ipotecar poate cere instanţei încuviinţarea executării ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului mobil ipotecat. La cererea de încuviinţare se vor ataşa documente care atestă existenţa creanţei ipotecare şi a ipotecii mobiliare, împreună cu dovada perfectării ipotecii. Instanţa va analiza existenţa creanţei şi a ipotecii legal perfectate şi va încuviinţa vânzarea, cu citarea părţilor interesate. Introducerea cererii de încuviinţare a executării ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului mobil ipotecat întrerupe prescripţia dreptului la acţiune privind obţinerea executării silite.

(2) Creditorul ipotecar poate vinde bunurile mobile ipotecate în starea în care se găsesc sau după luarea unor măsuri comercial rezonabile pentru valorificarea acestora.

(3) Creditorul poate vinde bunurile mobile ipotecate prin licitaţie publică ori prin negociere directă, prin unul sau mai multe contracte, în bloc ori separat, în orice moment sau loc, în condiţii comerciale rezonabile.

(4) Părţile pot conveni, prin contractul de ipotecă, modul de valorificare a bunurilor grevate.

(5) În toate cazurile, vânzarea trebuie realizată într-o manieră comercial rezonabilă în ceea ce priveşte metoda, momentul, locul, condiţiile şi toate celelalte aspecte ale acesteia.

• **LPA.** ***Art. 181¹.*** *(1) Încuviinţarea executării ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului ipotecat prevăz. la art. 2.445 NCC este de competenţa judecătoriei în a cărei circumscripţie îşi are domiciliul sau, după caz, sediul creditorul.*

Art. 2.446. Vânzarea comercial rezonabilă. (1) Vânzarea bunurilor este comercial rezonabilă dacă are loc:

a) în modul în care se dispune în mod obişnuit de bunuri de acelaşi fel pe o piaţă organizată;

b) la preţul stabilit pe o piaţă organizată şi valabil în momentul vânzării;

c) în conformitate cu practicile comerciale rezonabile urmate de cei care vând în mod obişnuit bunuri de acelaşi fel;

d) în conformitate cu regulile stabilite prin contractul de ipotecă, atunci când nu există o piaţă organizată pentru bunul ipotecat sau dacă nu există practici comerciale standardizate.

(2) În condiţiile prevăzute la alin. (1), simplul fapt că se putea obţine un preţ mai mare dacă vânzarea ar fi avut loc în alt moment sau printr-o altă metodă decât cea aleasă de creditor nu face ca vânzarea să nu fie considerată comercial rezonabilă.

[1)] Alin. (1) al art. 2.445 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. unic pct. 11 din L. nr. 17/2017.

Art. 2.447. Vânzarea bunului aflat în posesia debitorului. (1) Creditorul poate vinde bunul ipotecat, chiar dacă acesta se află în posesia debitorului.

(2) Cumpărătorul are dreptul de a intra în posesia bunului, în condiţiile art. 2.435-2.444.

Art. 2.448. Cumpărarea de către creditor. (1) Un creditor ipotecar nu poate cumpăra bunul decât:

a) în cadrul unei licitaţii publice;

b) prin vânzare directă, însă numai dacă bunuri de acelaşi fel sunt vândute în mod obişnuit pe o piaţă reglementată.

(2) În aceste cazuri, creditorul poate depune creanţa în contul preţului.

Art. 2.449. Notificarea vânzării. (1) Dacă doreşte să vândă bunul după procedura reglementată în prezenta secţiune, creditorul este ţinut să comunice persoanelor prevăzute la art. 2.450 o notificare de executare şi să înscrie un aviz de executare la arhivă.

(2) Atât comunicarea notificării, cât şi înscrierea avizului de executare trebuie realizate cu cel puţin 15 zile înainte de data stabilită pentru vânzare.

(3) Nerespectarea acestor formalităţi atrage nulitatea vânzării.

(4) Dispoziţiile acestui articol nu se aplică atunci când bunurile care fac obiectul urmăririi sunt supuse pieirii, deteriorării ori devalorizării rapide ori sunt vândute în mod obişnuit pe o piaţă organizată.

Art. 2.450. Destinatarii notificării. Creditorul trebuie să adreseze notificarea:

a) debitorului obligaţiei garantate prin ipotecă, fideiusorilor şi codebitorilor solidari ai acestuia;

b) constituitorului sau, după caz, succesorilor în drepturi ai acestuia;

c) tuturor creditorilor ipotecari ale căror ipoteci au devenit opozabile prin înscrierea în arhivă a unui aviz care identifică bunul grevat şi care, la data notificării, este înscris pe numele debitorului;

d) tuturor persoanelor de la care a primit notificarea existenţei unui drept sau a unei pretenţii cu privire la bunul ipotecat, precum şi celor de la care bunul a fost ridicat ori la care acesta se află, dacă sunt cunoscuţi;

e) tuturor creditorilor ipotecari şi privilegiaţi a căror garanţie a devenit opozabilă pe altă cale, în temeiul legii, dacă creditorul ipotecar cunoaşte identitatea şi adresa acestora.

Art. 2.451. Conţinutul notificării. Notificarea vânzării trebuie să indice în mod clar:

a) constituitorul şi creditorul ipotecar;

b) bunurile care fac obiectul urmăririi;

c) suma pentru care se porneşte urmărirea;

d) metoda prin care se va realiza valorificarea bunului;

e) data, ora şi locul la care va avea loc licitaţia publică, precum şi preţul de pornire a licitaţiei ori, după caz, data şi ora cu începere de la care creditorul va dispune de bun.

• **LPA.** *Art. 182. În sensul art. 2.451 lit. c) NCC, notificarea vânzării va preciza capitalul creanţei ipotecare şi va menţiona, în mod generic, că la acesta se adaugă accesoriile.*

Art. 2.452. Opoziţia la executare. (1) În termen de 15 zile de la comunicarea notificării sau, după caz, de la înscrierea avizului de executare în arhivă, cei interesaţi sau vătămaţi prin executare pot formula opoziţie la executare.

(2) Opoziţia suspendă de drept procedura de vânzare până la soluţionarea definitivă a cauzei. Creditorul ipotecar care nu a preluat încă bunul va putea să o facă şi pe perioada judecării opoziţiei.

(3) Instanţa va soluţiona opoziţia în termen de 5 zile. Hotărârea instanţei poate fi atacată numai cu apel în termen de 5 zile de la comunicare. În cazul respingerii opoziţiei, apelul nu îl opreşte pe creditor să treacă la valorificarea bunului. Apelul se soluţionează de urgenţă potrivit regulilor de la ordonanţa preşedinţială.

(4) Instanţa poate dispune încetarea executării pornite de creditor, dacă debitorul a plătit, precum şi restituirea bunului de către creditor. Dacă instanţa constată că vânzarea ar urma să se facă cu încălcarea dispoziţiilor prezentei secţiuni, va stabili condiţiile şi regulile corespunzătoare şi va încuviinţa valorificarea bunului.

• **LPA.** *Art. 181¹. (2) Opoziţia la executare prevăz. la art. 2.452 NCC este de competenţa judecătoriei care a încuviinţat vânzarea bunului mobil ipotecat.*

Art. 2.453. Plata creanţei ipotecare. În orice moment până la vânzarea bunului de către creditor, debitorul şi orice persoană interesată pot executa obligaţia, plătind totodată cheltuielile rezonabile făcute pentru preluarea şi vânzarea bunului. În acest caz, creditorul este obligat să accepte plata, să înceteze imediat orice măsură de executare silită şi să restituie bunul debitorului.

• **LPA.** *Art. 183. În cadrul cheltuielilor rezonabile făcute de creditor cu preluarea bunului ipotecat se includ şi despăgubirile pe care acesta le datorează cf. art. 2.437 alin. (2) şi art. 2.443 alin. (3) NCC.*

Art. 2.454. Preferinţa la executare. (1) Creditorul ipotecar de rang superior este preferat creditorilor de rang inferior în ceea ce priveşte exerciţiul dreptului de a executa ipoteca şi poate, cât timp bunul nu a fost vândut, să continue executarea începută sau să pornească o nouă executare.

(2) Acesta poate fi însă ţinut să restituie cheltuielile făcute de un creditor de rang inferior dacă, fiind notificat cu privire la executarea ipotecii, omite să invoce prioritatea drepturilor sale într-un termen rezonabil.

Art. 2.455. Dobândirea lucrului de către cumpărător. (1) Vânzarea bunului în cadrul procedurii reglementate în prezentul capitol:

a) transferă cumpărătorului toate drepturile pe care constituitorul le are asupra bunului;

b) stinge ipoteca în virtutea căreia vânzarea a avut loc;

c) stinge toate celelalte ipoteci şi privilegii, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Titlurile sau înscrisurile care constată dreptul de proprietate al constituitorului asupra bunului, contractul de ipotecă, împreună cu menţiunea stingerii garanţiei la arhivă fac dovada dreptului de proprietate al dobânditorului.

Art. 2.456. Obligaţia personală a debitorului. Debitorul rămâne obligat personal pentru partea din creanţă care nu este acoperită de preţul obţinut din vânzare.

Art. 2.457. Vânzarea bunului care nu aparţine debitorului. (1) Creditorul trebuie să restituie proprietarului fie lucrul, fie preţul vânzării, îndată ce a aflat că debitorul nu este proprietarul bunului ipotecat.

(2) În cazul în care creditorul nu cunoaşte această împrejurare până la distribuirea preţului, el este exonerat de orice răspundere, dacă a restituit debitorului ceea ce rămâne din vânzarea bunului.

Art. 2.458. Locaţiunea bunului după vânzare. (1) Se poate conveni ca, după vânzare, constituitorul să folosească bunul în calitate de locatar.

(2) Dreptul constituitorului va fi opozabil oricărui dobânditor al bunului dacă a fost înscris la arhivă sau dacă a fost cunoscut de acesta pe altă cale.

Art. 2.459. Distribuirea sumelor realizate. (1) După deducerea cheltuielilor rezonabile făcute de creditor cu preluarea, conservarea, luarea măsurilor pentru valorificarea bunului şi cu vânzarea, creditorul distribuie sumele de bani realizate din executare creditorilor privilegiaţi şi ipotecari, potrivit ordinii de preferinţă, chiar dacă aceştia ar avea creanţe afectate de termen suspensiv sau de condiţie rezolutorie. Cu privire la aceste sume, creditorul are drepturile şi obligaţiile unui administrator al bunurilor altuia împuternicit cu administrarea simplă, dispoziţiile art. 795-799 aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Suma rămasă disponibilă se predă debitorului în termen de 3 zile de la primirea sumelor rezultate din valorificarea bunului. Dacă plata nu poate avea loc, suma va fi depusă într-un cont bancar, urmând ca debitorul să fie înştiinţat despre aceasta de către creditor.

(3) Creditorul va întocmi de îndată un proces-verbal despre eliberarea sau distribuirea sumei rezultate din executare. Acesta se va comunica imediat debitorului, constituitorului şi celorlalţi creditori privilegiaţi şi ipotecari şi se va înscrie la arhivă.

(4) Orice înţelegere dintre creditor şi debitor prin care se stabileşte o altă destinaţie a sumelor rezultate din executare se consideră nescrisă.

III. Preluarea bunului ipotecat în contul creanţei

Art. 2.460. Preluarea bunului ipotecat în contul creanţei. (1) Creditorul îşi poate însuşi bunul ipotecat pentru stingerea creanţei, dacă prin lege nu se prevede altfel, constituitorul consimte la aceasta, iar persoanele prevăzute la art. 2.450 nu se opun.

(2) Consimţământul constituitorului la preluarea bunului de către creditor în contul creanţei trebuie să fie exprimat în scris şi să fie ulterior neexecutării.

Art. 2.461. Notificarea ofertei de preluare în contul creanţei. Creditorul care doreşte să preia bunul ipotecat pentru stingerea creanţei sale va înscrie în arhivă un aviz de preluare în contul creanţei şi va notifica această ofertă persoanelor prevăzute la art. 2.450.

Art. 2.462. Opunerea la preluarea în contul creanţei. (1) Opunerea la preluarea bunului în contul creanţei făcută de persoanele prevăzute la art. 2.450 produce efecte numai dacă este comunicată creditorului în termen de 15 zile de la notificare.

(2) Dispoziţiile art. 2.452 se aplică în mod corespunzător.

Art. 2.463. Efectele preluării în contul creanţei. (1) Preluarea bunului de către creditor în contul creanţei:

a) stinge creanţa ipotecară;

b) transferă creditorului toate drepturile pe care constituitorul le are asupra bunului;

c) stinge toate ipotecile şi privilegiile de rang inferior.

(2) Contractul de ipotecă împreună cu notificarea de preluare în contul creanţei ţin loc de titlu de proprietate.

• **LPA.** *Art. 184. În cazul în care creditorul a preluat bunul ipotecat în contul creanţei, creanţa ipotecară se stinge, iar creditorul nu mai poate exercita nicio acţiune personală şi nici nu îl mai poate urmări pe debitor, chiar dacă valoarea bunului preluat nu acoperă integral creanţa ipotecară.*

§2. Executarea ipotecii asupra titlurilor reprezentative

Art. 2.464. Ipoteca asupra titlurilor reprezentative. (1) Când ipoteca are ca obiect titluri reprezentative privind bunuri mobile, inclusiv recipise de depozit şi warante, creditorul are dreptul să vândă bunurile şi să distribuie preţul, potrivit prevederilor prezentei secţiuni.

(2) Cel ce are o ipotecă asupra unor titluri de valoare negociabile are dreptul de a executa ipoteca împotriva giranţilor şi avaliştilor.

§3. Executarea ipotecii asupra creanţelor

Art. 2.465. Ipoteca asupra creanţelor. (1) Ipoteca unei creanţe conferă creditorului, atunci când condiţiile pentru a porni executarea silită sunt întrunite, dreptul de a prelua titlul de creanţă, de a cere şi de a obţine plata sau, la alegerea sa, de a vinde creanţa şi de a-şi însuşi preţul, toate acestea în limita sumei garantate.

(2) Cu privire la vânzarea avută în vedere la alin. (1), dispoziţiile privitoare la cesiunea de creanţă se aplică în mod corespunzător.

• **LPA.** *Art. 185. Art. 2.465 NCC se aplică numai în situaţiile în care creditorul ipotecar nu şi-a exercitat drepturile conferite de art. 2.400-2.405 NCC.*

Art. 2.466. Ipoteca asupra conturilor. (1) Atunci când ipoteca ce poartă asupra unui cont este perfectată conform dispoziţiilor art. 2.410 alin. (2) lit. a), creditorul poate compensa soldul creditor al contului cu creanţa ipotecară.

(2) Atunci când ipoteca ce poartă asupra unui cont este perfectată conform dispoziţiilor art. 2.410 alin. (2) lit. b) sau c), creditorul ipotecar poate ordona băncii eliberarea soldului contului în beneficiul său.

Art. 2.467. Conduita creditorului. În toate cazurile, creditorul trebuie să acţioneze într-o manieră comercial rezonabilă.

§4. Preluarea bunului în vederea administrării

Art. 2.468. Condiţiile. (1) Creditorul care are o ipotecă asupra bunurilor unei întreprinderi poate prelua bunurile ipotecate în vederea administrării dacă notifică hotărârea sa persoanelor prevăzute la art. 2.450 şi înscrie la arhivă un aviz de executare, dispoziţiile art. 2.449-2.451 aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Preluarea bunurilor se face temporar, cel mult până la satisfacerea creanţei pentru care s-a constituit garanţia.

• **LPA.** *Art. 181¹. (3) Numirea administratorului bunului mobil ipotecat prevăz. la art. 2.468 şi 2.469 NCC, precum şi opoziţia la preluarea bunului mobil în vederea administrării sunt de competenţa judecătoriei în a cărei circumscripţie teritorială îşi are domiciliul sau, după caz, sediul creditorul.*

Art. 2.469. Administratorul. Poate fi administrator creditorul sau o altă persoană desemnată de creditor sau, după caz, de către instanţă.

• **LPA.** *V. art. 181¹ LPA (supra, art. 2.468 NCC).*

Art. 2.470. Obligaţiile administratorului. Creditorul sau cel căruia i-a fost încredinţată administrarea bunurilor are calitatea de administrator al bunului altuia însărcinat cu administrarea deplină, dispoziţiile art. 800 şi 801 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 2.471. Conservarea drepturilor locatarului. Preluarea bunului în deplină administrare nu poate aduce atingere drepturilor dobândite anterior de locatar.

Art. 2.472. Încetarea administrării. Administrarea bunului încetează în cazul în care creditorul şi-a acoperit creanţa, inclusiv despăgubirile şi cheltuielile privind executarea, în cazul în care a făcut o notificare prin care alege altă modalitate de executare, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege. Declararea falimentului persoanei împotriva căreia se execută garanţia nu duce la încetarea administrării.

Art. 2.473. Obligaţiile creditorului la încetarea administrării. (1) La încetarea administrării, creditorul este obligat să dea socoteală şi, dacă nu a optat pentru o altă modalitate de executare, să restituie bunurile celui împotriva căruia s-a făcut executarea.

(2) Creditorul care şi-a acoperit astfel creanţa, despăgubirile şi cheltuielile cu executarea este obligat să predea persoanei împotriva căreia s-a executat garanţia şi surplusul de bunuri obţinut prin administrare.

§5. Sancţiuni

Art. 2.474. Încălcarea regulilor privitoare la preluarea bunului. (1) Creditorul care încalcă regulile de preluare a bunului ipotecat răspunde pentru pagubele pricinuite.

(2) El este, de asemenea, obligat să restituie bunurile şi să plătească persoanei împotriva căreia a pornit urmărirea o treime din valoarea acestor bunuri.

Art. 2.475. Încălcarea regulilor privitoare la executarea ipotecii. (1) Creditorul care încalcă regulile stabilite de prezenta secţiune pentru valorificarea bunului ipotecat răspunde pentru prejudiciile cauzate.

(2) Creditorul este, de asemenea, dator să plătească persoanei împotriva căreia a pornit urmărirea o treime din valoarea bunurilor supuse urmăririi la momentul vânzării.

(3) Dacă diferenţa dintre valoarea bunului ipotecat şi preţul realizat prin urmărirea silită este mai mare decât suma prevăzută la alin. (2), creditorul este obligat să plătească această diferenţă.

(4) Plătind aceste sume, creditorul poate reţine preţul vânzării. El pierde însă partea din creanţa ipotecară care a rămas neacoperită după urmărirea bunului.

Art. 2.476. Stabilirea valorii bunului. (1) Pentru a stabili valoarea bunului în cazul prevăzut la art. 2.475 alin. (3), creditorul şi constituitorul vor desemna câte un expert evaluator.

(2) Dacă diferenţa dintre valorile astfel stabilite este mai mică de o cincime, valoarea bunului se consideră a fi media aritmetică a celor două valori.

(3) Dacă diferenţa este mai mare de o cincime, evaluatorii vor desemna un al treilea expert. Valoarea bunului se consideră a fi media aritmetică a celor mai apropiate două evaluări.

Art. 2.477. Încălcarea regulilor privitoare la distribuirea preţului. Creditorul care încalcă regulile stabilite de prezenta secţiune pentru distribuirea preţului răspunde pentru prejudiciile cauzate celorlalţi creditori potrivit dreptului comun.

Secţiunea a 3-a
Executarea ipotecilor imobiliare

Art. 2.478. Discuţiunea bunurilor ipotecate. Creditorul nu poate urmări în acelaşi timp vânzarea imobilelor care nu sunt ipotecate decât în cazul când bunurile care îi sunt ipotecate nu sunt suficiente pentru plata creanţei sale.

Art. 2.479. Regulile aplicabile. Urmărirea silită se face cu respectarea dispoziţiilor Codului de procedură civilă.

Capitolul V
Gajul

• LPA. *Art. 186. Prin „gaj" în sensul T. XI C. V NCC se desemnează toate garanţiile reale mobiliare care necesită deposedarea debitorului de bunul afectat garanţiei, indiferent de momentul şi de temeiul juridic al constituirii lor.* ***Art. 187.*** *(1) Gajul constituit înainte de data intrării în vigoare a NCC este supus, în ceea ce priveşte condiţiile de valabilitate, dispoziţiilor legale existente la data constituirii sale. (2) Gajul pentru care formalităţile de deposedare sau de înregistrare au fost îndeplinite înainte de data intrării în vigoare a NCC şi pentru care condiţia deposedării nu s-a pierdut până la data intrării în vigoare a NCC este supus, în ceea ce priveşte ordinea de preferinţă, opozabilitatea şi efectele faţă de terţi, dispoziţiilor legale existente la data deposedării debitorului sau la data înregistrării gajului. (3) Executarea silită a gajului începută înainte de data intrării în vigoare a NCC va fi continuată în conformitate cu dispoziţiile legale existente la data începerii executării.*

Secţiunea 1
Constituirea gajului

Art. 2.480. Obiectul gajului. Gajul poate avea ca obiect bunuri mobile corporale sau titluri negociabile emise în formă materializată.

Art. 2.481. Constituirea gajului. (1) Gajul se constituie prin remiterea bunului sau titlului către creditor sau, după caz, prin păstrarea acestuia de către creditor, cu consimţământul debitorului, în scopul garantării creanţei.

(2) Gajul asupra titlurilor negociabile se constituie, în cazul titlurilor nominative sau la purtător, prin remiterea acestora, iar în cazul titlurilor la ordin, prin andosarea acestora, în scop de garanţie.

Art. 2.482. Publicitatea gajului. (1) Publicitatea gajului bunurilor mobile corporale se realizează fie prin deposedarea debitorului, fie prin înscrierea gajului la arhivă.

(2) Publicitatea gajului asupra sumelor de bani se realizează numai prin deţinerea acestora.

(3) Gajul asupra titlurilor negociabile este perfectat prin remiterea sau, după caz, prin andosarea titlurilor.

• LPA. *Art. 188. În sensul art. 2.482 alin. (2) NCC, deţinerea se poate realiza şi prin intermediul controlului unic sau comun al unei casete de valori în care se află depozitate sumele de bani.*

Art. 2.483. Deţinerea bunului de către creditor. Deţinerea bunului de către creditorul gajist trebuie să fie publică şi neechivocă. Atunci când faţă de terţi se creează aparenţa că debitorul deţine bunul, gajul nu poate fi opus acestora.

Art. 2.484. Deţinerea prin intermediul unui terţ. Creditorul poate, cu acordul debitorului său, să exercite detenţia prin intermediul unui terţ, însă deţinerea exercitată de acesta nu asigură opozabilitatea gajului decât din momentul în care a primit înscrisul constatator al gajului.

Art. 2.485. Conservarea gajului. (1) Gajul există numai atât timp cât creditorul deţine bunul gajat sau, după caz, cât timp este valabilă andosarea titlului la ordin.

(2) Cu toate acestea, gajul nu se stinge atunci când:

a) creditorul nu mai deţine bunul, fără voia sa, prin fapta altei persoane;

b) creditorul a remis temporar bunul debitorului sau unui terţ pentru a-l evalua, repara, transforma sau ameliora;

c) creditorul a remis bunul unui alt creditor al debitorului său în cadrul unei proceduri de urmărire silită.

Art. 2.486. Restituirea bunului către creditor. Sub rezerva regulilor privitoare la dobândirea proprietăţii bunurilor mobile prin posesia de bună-credinţă, creditorul gajist poate să ceară restituirea bunului de la cel care îl deţine, cu excepţia cazului în care bunul a fost preluat de un creditor ipotecar cu rang superior sau preluarea a intervenit în cadrul procedurii de executare silită.

Secţiunea a 2-a

Drepturile şi obligaţiile creditorului gajist

Art. 2.487. Drepturile şi obligaţiile creditorului gajist. Creditorul gajist are drepturile şi obligaţiile unui administrator al bunului altuia însărcinat cu administrarea simplă. Dispoziţiile art. 795-799 se aplică în mod corespunzător.

Art. 2.488. Fructele bunului gajat. În lipsă de stipulaţie contrară, creditorul predă debitorului fructele naturale şi industriale. El impută fructele civile mai întâi asupra cheltuielilor făcute, apoi asupra dobânzilor şi, la urmă, asupra capitalului.

Art. 2.489. Răscumpărarea titlurilor participative. În cazul răscumpărării acţiunilor sau a altor titluri participative la capitalul social al unei societăţi reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, creditorul este îndreptăţit să impute preţul plătit potrivit regulilor prevăzute la art. 2.488.

Art. 2.490. Pieirea bunului. Creditorul nu răspunde pentru pieirea bunului atunci când aceasta se datorează forţei majore, vechimii ori folosirii normale şi autorizate a bunului.

Art. 2.491. Cheltuielile de conservare. Debitorul este ţinut să restituie creditorului cheltuielile făcute cu conservarea bunului.

Art. 2.492. Restituirea bunului către debitor. (1) Debitorul nu poate cere restituirea bunului decât după ce a executat obligaţia, cu excepţia cazului în care creditorul foloseşte ori conservă bunul în mod abuziv.

(2) Gajul se stinge atunci când creditorul este obligat să restituie bunul în temeiul unei hotărâri judecătoreşti pronunţate în condiţiile alin. (1).

Art. 2.493. Indivizibilitatea gajului. (1) Gajul poartă asupra tuturor bunurilor grevate până la stingerea integrală a obligaţiei garantate.

(2) Moştenitorul debitorului, plătind partea din datorie care îi revine, nu poate cere partea sa din bunul grevat cât timp obligaţia nu este stinsă în întregime.

(3) Moştenitorul creditorului gajist, primind partea din creanţă care îi revine, nu poate remite bunul grevat în dauna celorlalţi moştenitori care nu au fost plătiţi.

Art. 2.494. Aplicarea regulilor privitoare la ipotecă. Dispoziţiile privitoare la publicitatea, prioritatea, executarea şi stingerea ipotecilor mobiliare se aplică în mod corespunzător.

Capitolul VI
Dreptul de retenţie

• LPA. *Art. 189. (1) Drepturile de retenţie exercitate înainte de data intrării în vigoare a NCC vor fi supuse, în ceea ce priveşte condiţiile de valabilitate, dispoziţiilor legale existente la data exercitării lor. (2) Drepturile de retenţie înregistrate înainte de data intrării în vigoare a NCC vor fi supuse, în ceea ce priveşte ordinea de preferinţă, opozabilitatea şi efectele faţă de terţi, dispoziţiilor legale existente la data înregistrării lor.*

Art. 2.495. Noţiune. (1) Cel care este dator să remită sau să restituie un bun poate să îl reţină cât timp creditorul nu îşi execută obligaţia sa izvorâtă din acelaşi raport de drept sau, după caz, atât timp cât creditorul nu îl despăgubeşte pentru cheltuielile necesare şi utile pe care le-a făcut pentru acel bun ori pentru prejudiciile pe care bunul i le-a cauzat.

(2) Prin lege se pot stabili şi alte situaţii în care o persoană poate exercita un drept de retenţie.

Art. 2.496. Excepţii. (1) Dreptul de retenţie nu poate fi exercitat dacă deţinerea bunului provine dintr-o faptă ilicită, este abuzivă ori nelegală sau dacă bunul nu este susceptibil de urmărire silită.

(2) Dreptul de retenţie nu poate fi invocat de către posesorul de rea-credinţă decât în cazurile anume prevăzute de lege.

Art. 2.497. Îndatoririle celui care exercită dreptul de retenţie. Cel care exercită un drept de retenţie are drepturile şi obligaţiile unui administrator al bunului altuia împuternicit cu administrarea simplă, dispoziţiile art. 795-799 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 2.498. Opozabilitatea dreptului de retenţie. (1) Dreptul de retenţie este opozabil terţilor fără îndeplinirea vreunei formalităţi de publicitate.

(2) Cu toate acestea, cel care exercită un drept de retenţie nu se poate opune urmăririi silite pornite de un alt creditor, însă are dreptul de a participa la distribuirea preţului bunului, în condiţiile legii.

Art. 2.499. Stingerea dreptului de retenţie. (1) Dreptul de retenţie încetează dacă cel interesat consemnează suma pretinsă sau oferă retentorului o garanţie suficientă.

(2) Deposedarea involuntară de bun nu stinge dreptul de retenţie. Cel care exercită acest drept poate cere restituirea bunului, sub rezerva regulilor aplicabile prescripţiei extinctive a acţiunii principale şi dobândirii bunurilor mobile de către posesorul de bună-credinţă.

CARTEA a VI-a
Despre prescripţia extinctivă, decădere şi calculul termenelor

Titlul I
Prescripţia extinctivă

• **LPA.** *Art. 201. Prescripţiile începute şi neîmplinite la data intrării în vigoare a NCC sunt şi rămân supuse disp. legale care le-au instituit.*
RIL. *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 1/2014 (supra, art. 6).*

Capitolul I
Dispoziţii generale

Art. 2.500. Obiectul prescripţiei extinctive. (1) Dreptul material la acţiune, denumit în continuare drept la acţiune, se stinge prin prescripţie, dacă nu a fost exercitat în termenul stabilit de lege.

(2) În sensul prezentului titlu, prin drept la acţiune se înţelege dreptul de a constrânge o persoană, cu ajutorul forţei publice, să execute o anumită prestaţie, să respecte o anumită situaţie juridică sau să suporte orice altă sancţiune civilă, după caz.

Art. 2.501. Prescriptibilitatea dreptului la acţiune. (1) Drepturile la acţiune având un obiect patrimonial sunt supuse prescripţiei extinctive, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel.

(2) De asemenea, în cazurile anume prevăzute de lege, sunt supuse prescripţiei extinctive şi alte drepturi la acţiune, indiferent de obiectul lor.

Art. 2.502. Imprescriptibilitatea dreptului la acţiune. Cazuri. (1) Dreptul la acţiune este imprescriptibil în cazurile prevăzute de lege, precum şi ori de câte ori, prin natura sau obiectul dreptului subiectiv ocrotit, exerciţiul său nu poate fi limitat în timp.

(2) În afara cazurilor prevăzute la alin. (1), sunt imprescriptibile drepturile privitoare la:

1. acţiunea privind apărarea unui drept nepatrimonial, cu excepţia cazului în care prin lege se dispune altfel;
2. acţiunea în constatarea existenţei sau inexistenţei unui drept;
3. acţiunea în constatarea nulităţii absolute a unui act juridic;
4. acţiunea în constatarea nulităţii absolute a certificatului de moştenitor, dacă obiectul său îl constituie fie stabilirea masei succesorale, fie partajul succesoral, sub condiţia acceptării moştenirii în termenul prevăzut de lege.

• **HP.** ***Dec ICCJ (DCD) nr. 13/2016*** *(M. Of. nr. 862 din 28 octombrie 2016): „În interpr. şi aplic. art. 35 NCPC, art. 111 CPC 1865, art. 2.502 NCC, respectiv art. 268 alin. (2) CM, rep., acţiunile în constatarea dreptului la încadrarea în grupe de muncă cf. Ordinului nr. 50/1990 intră în categoria acţiunilor în constatare de drept comun şi sunt imprescriptibile".*

Art. 2.503. Prescripţia dreptului la acţiune privind drepturile accesorii. (1) Odată cu stingerea dreptului la acţiune privind un drept principal, se stinge şi dreptul la acţiune privind drepturile accesorii, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel.

(2) În cazul în care un debitor este obligat la prestaţii succesive, dreptul la acţiune cu privire la fiecare dintre aceste prestaţii se stinge printr-o prescripţie deosebită, chiar dacă debitorul continuă să execute una sau alta dintre prestaţiile datorate.

(3) Dispoziţiile alin. (2) nu sunt aplicabile în cazul în care prestaţiile succesive alcătuiesc, prin finalitatea lor, rezultată din lege sau convenţie, un tot unitar.

Art. 2.504. Prescripţia dreptului la acţiune privind creanţa garantată. (1)[1] Prescripţia dreptului la acţiune privind creanţa principală nu atrage şi stingerea dreptului la acţiunea ipotecară. În acest din urmă caz, sub rezerva prescripţiei dreptului de a obţine executarea silită, creditorul ipotecar va putea oricând urmări, în condiţiile legii, bunurile mobile sau imobile ipotecate, însă numai în limita valorii acestor bunuri.

(2) Dispoziţiile alin. (1) nu se aplică prescripţiei dreptului la acţiune pentru plata dobânzilor şi a altor accesorii ale creanţei ipotecare, care, în afara capitalului, nu mai pot fi acoperite după împlinirea prescripţiei din valorificarea, pe cale silită, a bunului grevat.

• **DISPOZIŢII CONEXE.** *L. nr. 76/2012: „Art. 74. Dreptul la acţiunea ipotecară prevăz. de art. 2.504 NCC este imprescriptibil. Disp. NCPC priv. prescripţia dreptului de a obţine executarea silită rămân aplicabile".*

Art. 2.505. Compensaţia şi dreptul de retenţie. Prescripţia nu împiedică stingerea prin compensaţie a creanţelor reciproce şi nici exercitarea dreptului de retenţie, dacă dreptul la acţiune nu era prescris în momentul în care s-ar fi putut opune compensarea sau dreptul de retenţie, după caz.

Art. 2.506. Efectele prescripţiei împlinite. (1) Prescripţia nu operează de plin drept.

(2) După împlinirea termenului de prescripţie, cel obligat poate să refuze executarea prestaţiei.

(3) Cel care a executat de bunăvoie obligaţia după ce termenul de prescripţie s-a împlinit nu are dreptul să ceară restituirea prestaţiei, chiar dacă la data executării nu ştia că termenul prescripţiei era împlinit.

(4) Recunoaşterea dreptului, făcută printr-un act scris, precum şi constituirea de garanţii în folosul titularului dreptului a cărui acţiune este prescriptibilă sunt valabile, chiar dacă cel care le-a făcut nu ştia că termenul de prescripţie era împlinit. În aceste cazuri sunt aplicabile regulile de la renunţarea la prescripţie.

Art. 2.507. Renunţarea la prescripţie. Nu se poate renunţa la prescripţie cât timp nu a început să curgă, dar se poate renunţa la prescripţia împlinită, precum şi la beneficiul termenului scurs pentru prescripţia începută şi neîmplinită.

Art. 2.508. Felurile renunţării la prescripţie. (1) Renunţarea la prescripţie este expresă sau tacită.

(2) Renunţarea tacită trebuie să fie neîndoielnică. Ea poate rezulta numai din manifestări neechivoce.

Art. 2.509. Persoanele care nu pot renunţa la prescripţie. Cel lipsit de capacitatea de a înstrăina sau, după caz, de a se obliga nu poate renunţa la prescripţie.

Art. 2.510. Efectele renunţării la prescripţie. (1) După renunţare, începe să curgă o nouă prescripţie de acelaşi fel.

(2) Dacă partea îndreptăţită renunţă la beneficiul termenului scurs până la acea dată, sunt aplicabile dispoziţiile privind întreruperea prescripţiei prin recunoaşterea dreptului.

---

[1] Alin. (1) al art. 2.504 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. V pct. 3 din L. nr. 138/2014.

Art. 2.511. Întinderea renunţării la prescripţie. Renunţarea îşi produce efecte numai în privinţa celui care a făcut-o. Ea nu poate fi invocată împotriva codebitorilor solidari ori ai unei obligaţii indivizibile sau împotriva fideiusorilor.

Art. 2.512. Invocarea prescripţiei de partea interesată. (1) Prescripţia poate fi opusă numai de cel în folosul căruia curge, personal sau prin reprezentant, şi fără a fi ţinut să producă vreun titlu contrar ori să fi fost de bună-credinţă.

(2) Organul de jurisdicţie competent nu poate aplica prescripţia din oficiu.

(3) Dispoziţiile prezentului articol sunt aplicabile chiar dacă invocarea prescripţiei ar fi în interesul statului sau al unităţilor sale administrativ-teritoriale.

• **RIL.** *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 1/2014 (supra, art. 6).*

Art. 2.513. Momentul până la care se poate invoca prescripţia. Prescripţia poate fi opusă numai în primă instanţă, prin întâmpinare sau, în lipsa invocării, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părţile sunt legal citate.

• **RIL.** *V. Dec. ICCJ (RIL) nr. 1/2014 (supra, art. 6).*

Art. 2.514. Invocarea prescripţiei de către alte persoane. Codebitorii unei obligaţii solidare sau indivizibile şi fideiusorii pot invoca prescripţia, chiar dacă unul dintre debitori a neglijat să o facă ori a renunţat la ea. Tot astfel o pot face creditorii celui interesat, precum şi orice altă persoană interesată.

Art. 2.515. Regulile aplicabile prescripţiei extinctive. (1) Prescripţia extinctivă este reglementată prin lege.

(2) Este interzisă orice clauză prin care fie direct, fie indirect o acţiune ar fi declarată imprescriptibilă, deşi, potrivit legii, aceasta este prescriptibilă, sau invers, o acţiune declarată de lege imprescriptibilă ar fi considerată prescriptibilă.

(3) Cu toate acestea, în limitele şi condiţiile prevăzute de lege, părţile care au capacitatea deplină de exerciţiu pot, prin acord expres, să modifice durata termenelor de prescripţie sau să modifice cursul prescripţiei prin fixarea începutului acesteia ori prin modificarea cauzelor legale de suspendare ori de întrerupere a acesteia, după caz.

(4) Termenele de prescripţie pot fi reduse sau mărite, prin acordul expres al părţilor, fără însă ca noua durată a acestora să fie mai mică de un an şi nici mai mare de 10 ani, cu excepţia termenelor de prescripţie de 10 ani ori mai lungi, care pot fi prelungite până la 20 de ani.

(5) Dispoziţiile alin. (3) şi (4) nu se aplică în cazul drepturilor la acţiune de care părţile nu pot să dispună şi nici acţiunilor derivate din contractele de adeziune, de asigurare şi cele supuse legislaţiei privind protecţia consumatorului.

(6) Orice convenţie sau clauză contrară dispoziţiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

• **LPA.** *Art. 202. Art. 2.515 NCC nu validează convenţiile având ca obiect modificarea regimului legal al prescripţiei încheiate anterior intrării în vigoare a NCC.*

Art. 2.516. Domeniul de aplicare. (1) Dispoziţiile prezentului titlu constituie dreptul comun în materia prescripţiei extinctive.

(2) Prescripţia dreptului de a obţine executarea silită a unei hotărâri judecătoreşti sau arbitrale ori a altui titlu executoriu este supusă dispoziţiilor Codului de procedură civilă, afară de cazul în care acestea din urmă ar fi neîndestulătoare.

Capitolul II
Termenul prescripţiei extinctive

• **HP.** *Dec. ICCJ (DCD) nr. 74/2020 (www.scj.ro): „În interpr. şi aplic. art. 26 alin. (3) tz. I L. nr. 176/2010 priv. integritatea în exercitarea funcţiilor şi demnităţilor publice, pt. modif. şi compl. L. nr. 144/2007 priv. înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Integritate, precum şi pt. modif. şi compl. altor acte normative, cu modif. şi compl. ult., art. 2.517 ş.u. NCC, rep., cu modif. ult. (...): În acţiunea în anulare a ordinului prefectului prin care se constată încetat de drept mandatul alesului local ca urmare a constatării situaţiei de incompatibilitate sau existenţa unui conflict de interese, printr-un raport de evaluare definitiv întocmit de Agenţia Naţională de Integritate, nu pot fi valorificate ca motive de nelegalitate prescripţia răspunderii administrative, respectiv a dreptului Agenţiei Naţionale de Integritate de a-şi exercita prerogativele legale de evaluare a intereselor şi a incompatibilităţilor pentru persoanele prevăzute de lege, sau decăderea din dreptul de a angaja răspunderea disciplinară".*

Art. 2.517. Termenul general de 3 ani. Termenul prescripţiei este de 3 ani, dacă legea nu prevede un alt termen.

• **DEROGARE.** *Dreptul la acţiunea în despăgubire în materie de concurenţă se prescrie în termen de 5 ani [art. 10 alin. (1) O.U.G. nr. 170/2020 priv. acţiunile în despăgubire în cazurile de încălcare a disp. legislaţiei în materie de concurenţă, precum şi pt. modif. şi compl. L. concurenţei nr. 21/1996 – M. Of. nr. 952 din 16 octombrie 2020].*

Art. 2.518. Termenul de prescripţie de 10 ani. Cazuri. Se prescrie în termen de 10 ani dreptul la acţiune privitor la:

1. drepturile reale care nu sunt declarate prin lege imprescriptibile ori nu sunt supuse altui termen de prescripţie;

2. repararea prejudiciului moral sau material cauzat unei persoane prin tortură ori acte de barbarie sau, după caz, a celui cauzat prin violenţă ori agresiuni sexuale comise contra unui minor sau asupra unei persoane aflate în imposibilitate de a se apăra ori de a-şi exprima voinţa;

3. repararea prejudiciului adus mediului înconjurător.

Art. 2.519. Termenul de prescripţie de 2 ani. (1) Dreptul la acţiune întemeiat pe un raport de asigurare sau reasigurare se prescrie în termen de 2 ani.

(2) De asemenea, se prescrie în termen de 2 ani dreptul la acţiune privitor la plata remuneraţiei cuvenite intermediarilor pentru serviciile prestate în baza contractului de intermediere.

Art. 2.520. Termenul de prescripţie de un an. Cazuri. (1) Se prescrie în termen de un an dreptul la acţiune în cazul:

1. profesioniştilor din alimentaţia publică sau hotelierilor, pentru serviciile pe care le prestează;

2. profesorilor, institutorilor, maeştrilor şi artiştilor, pentru lecţiile date cu ora, cu ziua sau cu luna;

3. medicilor, moaşelor, asistentelor şi farmaciştilor, pentru vizite, operaţii sau medicamente;

4. vânzătorilor cu amănuntul, pentru plata mărfurilor vândute şi a furniturilor livrate;

5. meşteşugarilor şi artizanilor, pentru plata muncii lor;

6. avocaţilor, împotriva clienţilor, pentru plata onorariilor şi cheltuielilor. Termenul de prescripţie se va calcula din ziua rămânerii definitive a hotărârii sau din aceea a împăcării părţilor ori a revocării mandatului. În cazul afacerilor neterminate, termenul de prescripţie este de 3 ani de la data ultimei prestaţii efectuate;

7. notarilor publici şi executorilor judecătoreşti, în ceea ce priveşte plata sumelor ce le sunt datorate pentru actele funcţiei lor. Termenul prescripţiei se va socoti din ziua în care aceste sume au devenit exigibile;

8. inginerilor, arhitecţilor, geodezilor, contabililor şi altor liber-profesionişti, pentru plata sumelor ce li se cuvin. Termenul prescripţiei se va socoti din ziua când s-a terminat lucrarea.

(2) În toate cazurile, continuarea lecţiilor, serviciilor, furniturilor, actelor sau lucrărilor nu întrerupe prescripţia pentru sumele scadente.

Art. 2.521. Termenul de prescripţie de un an. Alte cazuri. (1) Se prescrie prin împlinirea unui termen de un an şi dreptul la acţiune privitor la restituirea sumelor încasate din vânzarea biletelor pentru un spectacol care nu a mai avut loc.

(2) De asemenea, dacă prin lege nu se dispune altfel, se prescrie prin împlinirea unui termen de un an şi dreptul la acţiunea izvorâtă dintr-un contract de transport de bunuri terestru, aerian sau pe apă, îndreptată împotriva transportatorului.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2), termenul de prescripţie este de 3 ani, atunci când contractul de transport a fost încheiat spre a fi executat succesiv sau, după caz, combinat, cu acelaşi mijloc de transport sau cu mijloace de transport diferite.

Art. 2.522. Repunerea în termenul de prescripţie. (1) Cel care, din motive temeinice, nu şi-a exercitat în termen dreptul la acţiune supus prescripţiei poate cere organului de jurisdicţie competent repunerea în termen şi judecarea cauzei.

(2) Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât dacă partea şi-a exercitat dreptul la acţiune înainte de împlinirea unui termen de 30 de zile, socotit din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care au justificat depăşirea termenului de prescripţie.

Capitolul III
Cursul prescripţiei extinctive

Secţiunea 1
Începutul prescripţiei extinctive

Art. 2.523. Regula generală. Prescripţia începe să curgă de la data când titularul dreptului la acţiune a cunoscut sau, după împrejurări, trebuia să cunoască naşterea lui.

Art. 2.524. Dreptul la acţiunea în executarea obligaţiilor de a da sau de a face. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, în cazul obligaţiilor contractuale de a da sau de a face prescripţia începe să curgă de la data când obligaţia devine exigibilă şi debitorul trebuia astfel s-o execute.

(2) În cazul în care dreptul este afectat de un termen suspensiv, prescripţia începe să curgă de la împlinirea termenului sau, după caz, de la data renunţării la beneficiul termenului stabilit exclusiv în favoarea creditorului.

(3) Dacă dreptul este afectat de o condiţie suspensivă, prescripţia începe să curgă de la data când s-a îndeplinit condiţia.

Art. 2.525. Dreptul la acţiunea în restituirea prestaţiilor. Prescripţia dreptului la acţiune în restituirea prestaţiilor făcute în temeiul unui act anulabil ori desfiinţat pentru rezoluţiune sau altă cauză de ineficacitate începe să curgă de la data rămânerii definitivă a hotărârii prin care s-a desfiinţat actul ori, după caz, de la data la care declaraţia de rezoluţiune sau reziliere a devenit irevocabilă.

Art. 2.526. Dreptul la acţiunea în executarea prestaţiilor succesive. Când este vorba de prestaţii succesive, prescripţia dreptului la acţiune începe să curgă de la data la care fiecare prestaţie devine exigibilă, iar dacă prestaţiile alcătuiesc un tot unitar, de la data la care ultima prestaţie devine exigibilă.

• **RIL.** ***Dec. ICCJ (RIL) nr. 19/2019*** *(M. Of. nr. 860 din 24 octombrie 2019): „În interpr. şi aplic. unitară a art. 268 alin. (1) lit. c) CM, rep., cu modif. şi compl. ult., rap. art. 8 şi 12 Dcr. nr. 167/1958 priv. prescripţia extinctivă, rep., şi a art. 211 lit. c) L. dialogului social nr. 62/2011, rep., cu modif. şi compl. ult., respectiv a art. 2.526 NCC, actul de control efectuat de Curtea de Conturi sau de un alt organ cu atribuţii de control, prin care s-a stabilit în sarcina angajatorului obligaţia de a acţiona pentru recuperarea unui prejudiciu produs de un salariat ori rezultat în urma plăţii către acesta a unei sume de bani necuvenite, nu marchează începutul termenului de prescripţie extinctivă a acţiunii pentru angajarea răspunderii patrimoniale a salariatului".*

Art. 2.527. Dreptul la acţiunea în materia asigurărilor. În cazul asigurării contractuale, prescripţia începe să curgă de la expirarea termenelor prevăzute de lege ori stabilite de părţi pentru plata primei de asigurare, respectiv pentru plata indemnizaţiei sau, după caz, a despăgubirilor datorate de asigurător.

Art. 2.528. Dreptul la acţiunea în repararea pagubei cauzate printr-o faptă ilicită. (1) Prescripţia dreptului la acţiune în repararea unei pagube care a fost cauzată printr-o faptă ilicită începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască atât paguba, cât şi pe cel care răspunde de ea.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică, în mod corespunzător, şi în cazul acţiunii în restituire întemeiate pe îmbogăţirea fără justă cauză, plata nedatorată sau gestiunea de afaceri.

Art. 2.529. Dreptul la acţiunea în anularea actului juridic. (1) Prescripţia dreptului la acţiunea în anularea unui act juridic începe să curgă:

a) în caz de violenţă, din ziua când aceasta a încetat;

b) în cazul dolului, din ziua când a fost descoperit;

c) în caz de eroare ori în celelalte cazuri de anulare, din ziua când cel îndreptăţit, reprezentantul său legal ori cel chemat de lege să îi încuviinţeze sau să îi autorizeze actele a cunoscut cauza anulării, însă nu mai târziu de împlinirea a 18 luni din ziua încheierii actului juridic.

(2) În cazurile în care nulitatea relativă poate fi invocată de o terţă persoană, prescripţia începe să curgă, dacă prin lege nu se dispune altfel, de la data când terţul a cunoscut existenţa cauzei de nulitate.

Art. 2.530. Dreptul la acţiunea în răspundere pentru vicii aparente. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, prescripţia dreptului la acţiune izvorât din transmiterea unor bunuri sau executarea unor lucrări, cu vicii aparente, în cazurile în care legea sau contractul obligă la garanţie şi pentru asemenea vicii, începe să curgă de la data predării sau recepţiei finale a bunului ori a lucrării sau, după caz, de la data împlinirii termenului prevăzut de lege ori stabilit prin procesul-verbal de constatare a viciilor, pentru înlăturarea de către debitor a viciilor constatate.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică şi în cazul lipsei calităţilor convenite ori al lipsurilor cantitative, însă numai dacă oricare dintre aceste lipsuri puteau fi descoperite, fără cunoştinţe speciale, printr-o verificare normală.

Art. 2.531. Dreptul la acţiunea în răspundere pentru vicii ascunse. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, prescripţia dreptului la acţiune pentru viciile ascunse începe să curgă:

a) în cazul unui bun transmis sau al unei lucrări executate, alta decât o construcţie, de la împlinirea unui an de la data predării ori recepţiei finale a bunului sau a lucrării, în afara cazului în care viciul a fost descoperit mai înainte, când prescripţia va începe să curgă de la data descoperirii;

b) în cazul unei construcţii, de la împlinirea a 3 ani de la data predării sau recepţiei finale a construcţiei, afară numai dacă viciul a fost descoperit mai înainte, când prescripţia va începe să curgă de la data descoperirii.

(2) Pentru executarea unor lucrări curente, termenele prevăzute la alin. (1) sunt de o lună, în cazul prevăzut la lit. a), respectiv de 3 luni, în cazul prevăzut la lit. b).

(3) Dispoziţiile alin. (1) şi (2) se aplică şi în cazul lipsei calităţilor convenite ori al lipsurilor cantitative, însă numai dacă oricare din aceste lipsuri nu puteau fi descoperite, fără cunoştinţe speciale, printr-o verificare normală.

(4) Termenele prevăzute în prezentul articol sunt termene de garanţie înăuntrul cărora viciile trebuie, în toate cazurile, să se ivească.

(5) Prin dispoziţiile prezentului articol nu se aduce însă nicio atingere termenelor de garanţie speciale, legale sau convenţionale.

(6) Dispoziţiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, şi în cazul produselor pentru care s-a prevăzut un termen de valabilitate, ca şi în cazul bunurilor sau lucrărilor pentru care există un termen de garanţie pentru buna funcţionare.

Secţiunea a 2-a
Suspendarea prescripţiei extinctive

Art. 2.532. Cazurile generale de suspendare a prescripţiei. Prescripţia nu începe să curgă, iar, dacă a început să curgă, ea se suspendă:

1. între soţi, cât timp durează căsătoria şi nu sunt separaţi în fapt;

2. între părinţi, tutore sau curator şi cei lipsiţi de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă ori între curatori şi cei pe care îi reprezintă, cât timp durează ocrotirea şi socotelile nu au fost date şi aprobate;

3. între orice persoană care, în temeiul legii, al unei hotărâri judecătoreşti sau al unui act juridic, administrează bunurile altora şi cei ale căror bunuri sunt astfel administrate, cât timp administrarea nu a încetat şi socotelile nu au fost date şi aprobate;

4. în cazul celui lipsit de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă, cât timp nu are reprezentant sau ocrotitor legal, în afară de cazurile în care există o dispoziţie legală contrară;

5. cât timp debitorul, în mod deliberat, ascunde creditorului existenţa datoriei sau exigibilitatea acesteia;

6. pe întreaga durată a negocierilor purtate în scopul rezolvării pe cale amiabilă a neînţelegerilor dintre părţi, însă numai dacă acestea au fost ţinute în ultimele 6 luni înainte de expirarea termenului de prescripţie;

7. în cazul în care cel îndreptăţit la acţiune trebuie sau poate, potrivit legii ori contractului, să folosească o anumită procedură prealabilă, cum sunt reclamaţia administrativă, încercarea de împăcare sau altele asemenea, cât timp nu a cunoscut şi nici nu trebuia să cunoască rezultatul acelei proceduri, însă nu mai mult de 3 luni de la declanşarea procedurii, dacă prin lege sau contract nu s-a stabilit un alt termen;

8. în cazul în care titularul dreptului sau cel care l-a încălcat face parte din forţele armate ale României, cât timp acestea se află în stare de mobilizare sau de război. Sunt avute în vedere şi persoanele civile care se găsesc în forţele armate pentru raţiuni de serviciu impuse de necesităţile războiului;

9. în cazul în care cel împotriva căruia curge sau ar urma să curgă prescripţia este împiedicat de un caz de forţă majoră să facă acte de întrerupere, cât timp nu a încetat această împiedicare; forţa majoră, când este temporară, nu constituie o cauză de suspendare a prescripţiei decât dacă survine în ultimele 6 luni înainte de expirarea termenului de prescripţie;

10. în alte cazuri prevăzute de lege.

• **LPA.** *Art. 203. Disp. art. 2.532 pct. 6 şi 7 NCC priv. suspendarea cursului prescripţiei se aplică şi în cazul prescripţiilor începute înainte de intrarea în vigoare a NCC, dacă împrejurările care atrag suspendarea s-au produs după această din urmă dată.*

• **DEROGARE.** *Prescripţia nu începe să curgă, iar, dacă a început să curgă, se suspendă pe perioada în care o autoritate în materie de concurenţă desfăşoară acţiuni în scopul investigării sau proceduri cu privire la o încălcare a legislaţiei în materie de concurenţă la care se referă acţiunea în despăgubire. Suspendarea încetează la un an după ce decizia de constatare a încălcării rămâne definitivă sau după ce procedurile încetează în alt mod [art. 10 alin. (2) O.U.G. nr. 170/2020].*

Art. 2.533. Suspendarea prescripţiei în materie succesorală. (1) Prescripţia nu curge contra creditorilor defunctului în privinţa creanţelor pe care aceştia le au asupra moştenirii cât timp aceasta nu a fost acceptată de către succesibili ori, în lipsa acceptării, cât timp nu a fost numit un curator care să îi reprezinte.

(2) Ea nu curge nici contra moştenitorilor defunctului cât timp aceştia nu au acceptat moştenirea ori nu a fost numit un curator care să îi reprezinte.

(3) Prescripţia nu curge, de asemenea, contra moştenitorilor, în privinţa creanţelor pe care aceştia le au asupra moştenirii, de la data acceptării moştenirii şi până la data lichidării ei.

Art. 2.534. Efectele suspendării prescripţiei. (1) De la data când cauza de suspendare a încetat, prescripţia îşi reia cursul, socotindu-se pentru împlinirea termenului şi timpul scurs înainte de suspendare.

(2) Prescripţia nu se va împlini mai înainte de expirarea unui termen de 6 luni de la data când suspendarea a încetat, cu excepţia prescripţiilor de 6 luni sau mai scurte, care nu se vor împlini decât după expirarea unui termen de o lună de la încetarea suspendării.

Art. 2.535. Beneficiul suspendării prescripţiei. Suspendarea prescripţiei poate fi invocată numai de către partea care a fost împiedicată să facă acte de întrerupere, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Art. 2.536. Extinderea efectului suspensiv. Suspendarea prescripţiei faţă de debitorul principal ori faţă de fideiusor produce efecte în privinţa amândurora.

Secţiunea a 3-a
Întreruperea prescripţiei extinctive

Art. 2.537. Cazurile de întrerupere a prescripţiei. Prescripţia se întrerupe:

1. printr-un act voluntar de executare sau prin recunoaşterea, în orice alt mod, a dreptului a cărui acţiune se prescrie, făcută de către cel în folosul căruia curge prescripţia;

2. prin introducerea unei cereri de chemare în judecată sau de arbitrare, prin înscrierea creanţei la masa credală în cadrul procedurii insolvenţei, prin depunerea cererii de intervenţie în cadrul urmăririi silite pornite de alţi creditori ori prin invocarea, pe cale de excepţie, a dreptului a cărui acţiune se prescrie;

3. prin constituirea ca parte civilă pe parcursul urmăririi penale sau în faţa instanţei de judecată până la începerea cercetării judecătoreşti; în cazul în care despăgubirile se acordă, potrivit legii, din oficiu, începerea urmăririi penale întrerupe cursul prescripţiei, chiar dacă nu a avut loc constituirea ca parte civilă;

4. prin orice act prin care cel în folosul căruia curge prescripţia este pus în întârziere;

5. în alte cazuri prevăzute de lege.

Art. 2.538. Recunoaşterea dreptului. (1) Recunoaşterea se poate face unilateral sau convenţional şi poate fi expresă sau tacită.

(2) Când recunoaşterea este tacită, ea trebuie să rezulte fără echivoc din manifestări care să ateste existenţa dreptului celui împotriva căruia curge prescripţia. Constituie acte de recunoaştere tacită plata parţială a datoriei, achitarea, în tot sau în parte, a dobânzilor sau penalităţilor, solicitarea unui termen de plată şi altele asemenea.

(3) Poate invoca recunoaşterea tacită şi cel îndreptăţit la restituirea unei prestaţii făcute în executarea unui act juridic ce a fost desfiinţat pentru nulitate, rezoluţiune sau orice altă cauză de ineficacitate, atât timp cât bunul individual determinat, primit de la cealaltă parte cu ocazia executării actului desfiinţat, nu este pretins de aceasta din urmă pe cale de acţiune reală ori personală.

Art. 2.539. Cererea de chemare în judecată sau de arbitrare. (1) În cazurile prevăzute la art. 2.537 pct. 2 şi 3, prescripţia este întreruptă chiar dacă sesizarea a fost făcută la un organ de jurisdicţie ori de urmărire penală necompetent sau chiar dacă este nulă pentru lipsă de formă.

(2) Prescripţia nu este întreruptă dacă cel care a făcut cererea de chemare în judecată sau de arbitrare ori de intervenţie în procedura insolvenţei sau a urmăririi silite a renunţat la ea, nici dacă cererea a fost respinsă, anulată ori s-a perimat printr-o hotărâre rămasă definitivă. Cu toate acestea, dacă reclamantul, în termen de 6 luni de la data când hotărârea de respingere sau de anulare a rămas definitivă, introduce o nouă cerere, prescripţia este considerată întreruptă prin cererea de chemare în judecată sau de arbitrare precedentă, cu condiţia însă ca noua cerere să fie admisă.

(3) Prescripţia nu este întreruptă nici dacă hotărârea judecătorească sau arbitrală şi-a pierdut puterea executorie prin împlinirea termenului de prescripţie a dreptului de a obţine executarea silită. În acest caz însă, dacă dreptul de a obţine obligarea pârâtului este imprescriptibil sau nu s-a prescris încă, se va putea face o nouă cerere de chemare în judecată ori de arbitrare, fără a se putea opune excepţia autorităţii de lucru judecat.

(4) Dispoziţiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, şi atunci când prescripţia a fost întreruptă prin invocarea, pe cale de excepţie, a dreptului a cărui acţiune se prescrie.

• **LPA.** *Art. 204. Art. 2.539 alin. (2) tz. II NCC se aplică şi în cazul cererii de chemare în judecată sau de arbitrare introduse după intrarea în vigoare a NCC.* ***Art. 205[1].*** *Disp. art. 2.539 alin. (2) tz. II NCC sunt aplicabile inclusiv în cazul în care prin hotărârea rămasă definitivă s-a luat act de renunţarea la judecată ori s-a constatat perimarea.*

Art. 2.540. Punerea în întârziere. Prescripţia este întreruptă prin punerea în întârziere a celui în folosul căruia curge prescripţia numai dacă aceasta este urmată de chemarea lui în judecată în termen de 6 luni de la data punerii în întârziere.

Art. 2.541. Efectele întreruperii prescripţiei. (1) Întreruperea şterge prescripţia începută înainte de a se fi ivit cauza de întrerupere.

(2) După întrerupere începe să curgă o nouă prescripţie.

(3) Dacă întreruperea prescripţiei a avut loc prin recunoaşterea dreptului de către cel în folosul căruia curgea, va începe să curgă o nouă prescripţie de acelaşi fel.

(4) În cazul în care prescripţia a fost întreruptă printr-o cerere de chemare în judecată ori de arbitrare, noua prescripţie a dreptului de a obţine executarea silită nu va începe să curgă cât timp hotărârea de admitere a acţiunii nu a rămas definitivă.

(5) Dacă întreruperea rezultă din intervenţia făcută în procedura insolvenţei sau a urmăririi silite, prescripţia va reîncepe să curgă de la data la care există din nou posibilitatea legală de valorificare a creanţei rămase neacoperite.

(6) În cazul în care prescripţia a fost întreruptă potrivit art. 2.537 pct. 3, întreruperea operează până la comunicarea ordonanţei de clasare, a ordonanţei de suspendare a urmăririi penale ori a hotărârii de suspendare a judecăţii sau până la pronunţarea hotărârii definitive a instanţei penale. Dacă repararea pagubei se acordă, potrivit legii, din oficiu, întreruperea operează până la data când cel împotriva căruia a început să curgă prescripţia a cunoscut sau trebuia să cunoască hotărârea definitivă a instanţei penale prin care ar fi trebuit să se stabilească despăgubirea.

Art. 2.542. Beneficiul întreruperii prescripţiei. (1) Efectele întreruperii prescripţiei profită celui de la care emană actul întreruptiv şi nu pot fi opuse decât celui împotriva căruia a fost îndreptat un asemenea act, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

(2) Dacă prescripţia a fost întreruptă prin recunoaşterea dreptului de către cel în folosul căruia curgea, efectele întreruperii profită celui împotriva căruia a curs şi nu pot fi opuse decât autorului recunoaşterii.

Art. 2.543. Extinderea efectului întreruptiv. Întreruperea prescripţiei împotriva debitorului principal sau contra fideiusorului produce efecte în privinţa amândurora.

Capitolul IV
Împlinirea prescripţiei

Art. 2.544. Calculul prescripţiei. Cursul prescripţiei se calculează potrivit regulilor stabilite în titlul III din prezenta carte, luându-se în considerare, dacă este cazul, şi cazurile de suspendare sau de întrerupere prevăzute de lege.

Titlul II
Regimul general al termenelor de decădere

Art. 2.545. Instituirea termenului de decădere. (1) Prin lege sau prin voinţa părţilor se pot stabili termene de decădere pentru exercitarea unui drept sau săvârşirea unor acte unilaterale.

(2) Neexercitarea dreptului subiectiv înăuntrul termenului stabilit atrage pierderea lui, iar în cazul actelor unilaterale, împiedicarea, în condiţiile legii, a săvârşirii lor.

Art. 2.546. Limita stabilirii termenelor de decădere. Este lovită de nulitate absolută clauza prin care se stabileşte un termen de decădere ce ar face excesiv de dificilă exercitarea dreptului sau săvârşirea actului de către partea interesată.

Art. 2.547. Aplicarea regulilor de la prescripţie. Dacă din lege sau din convenţia părţilor nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de decădere, sunt aplicabile regulile de la prescripţie.

Art. 2.548. Regimul termenelor de decădere. (1) Termenele de decădere nu sunt supuse suspendării şi întreruperii, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(2) Cu toate acestea, forţa majoră împiedică, în toate cazurile, curgerea termenului, iar dacă termenul a început să curgă, el se suspendă, dispoziţiile art. 2.534 alin. (1) fiind aplicabile în mod corespunzător. Termenul de decădere nu se socoteşte însă împlinit decât după 5 zile de la data când suspendarea a încetat.

(3) De asemenea, atunci când realizarea dreptului presupune exercitarea unei acţiuni în justiţie, termenul este întrerupt pe data introducerii cererii de chemare în judecată sau de arbitrare ori de punere în întârziere, după caz, dispoziţiile privitoare la întreruperea prescripţiei fiind aplicabile în mod corespunzător.

• **LPA.** *Art. 205. Art. 2.548 alin. (1) şi (2) NCC se aplică numai termenelor de decădere care au început să curgă după intrarea în vigoare a NCC.*

Art. 2.549. Renunţarea la beneficiul decăderii. (1) Când termenul de decădere a fost stabilit prin contract sau instituit printr-o dispoziţie legală care ocroteşte un interes privat, cel în favoarea căruia a fost stipulat ori instituit poate să renunţe, după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii. Dacă renunţarea intervine înainte de împlinirea termenului, sunt aplicabile regulile privitoare la întreruperea prescripţiei prin recunoaşterea dreptului.

(2) Părţile nu pot însă renunţa, nici anticipat şi nici după începerea cursului lor, la termenele de decădere de ordine publică şi nici nu le pot modifica, micşorându-le sau mărindu-le, după caz.

Art. 2.550. Invocarea decăderii. (1) Decăderea poate fi opusă de partea interesată în condiţiile art. 2.513.

(2) Organul de jurisdicţie este obligat să invoce şi să aplice din oficiu termenul de decădere, indiferent dacă cel interesat îl pune sau nu îl pune în discuţie, cu excepţia cazului când acesta priveşte un drept de care părţile pot dispune în mod liber.

Titlul III
Calculul termenelor

Art. 2.551. Regulile aplicabile. Durata termenelor, fără deosebire de natura şi izvorul lor, se calculează potrivit regulilor stabilite de prezentul titlu.

Art. 2.552. Termenul stabilit pe săptămâni, luni sau ani. (1) Când termenul este stabilit pe săptămâni, luni sau ani, el se împlineşte în ziua corespunzătoare din ultima săptămână ori lună sau din ultimul an.

(2) Dacă ultima lună nu are o zi corespunzătoare celei în care termenul a început să curgă, termenul se împlineşte în ultima zi a acestei luni.

(3) Mijlocul lunii se socoteşte a cincisprezecea zi.

(4) Dacă termenul este stabilit pe o lună şi jumătate sau pe mai multe luni şi jumătate, cele 15 zile se vor socoti la sfârşitul termenului.

Art. 2.553. Termenul stabilit pe zile. (1) Când termenul se stabileşte pe zile, nu se ia în calcul prima şi ultima zi a termenului.

(2) Termenul se va împlini la ora 24,00 a ultimei zile.

(3) Cu toate acestea, dacă este vorba de un act ce trebuie îndeplinit într-un loc de muncă, termenul se va împlini la ora la care încetează programul normal de lucru. Dispoziţiile art. 2.556 rămân aplicabile.

Art. 2.554. Prorogarea termenului. Dacă ultima zi a termenului este o zi nelucrătoare, termenul se consideră împlinit la sfârşitul primei zile lucrătoare care îi urmează.

Art. 2.555. Termenul stabilit pe ore. Când termenul se stabileşte pe ore, nu se iau în calcul prima şi ultima oră a termenului.

Art. 2.556. Prezumţia efectuării în termen a actelor. Actele de orice fel se socotesc făcute în termen, dacă înscrisurile care le constată au fost predate oficiului poştal sau telegrafic cel mai târziu în ultima zi a termenului, până la ora când încetează în mod obişnuit activitatea la acel oficiu.

• **LPA.** *Art. 205². Art. 2.556 se aplică în cazul în care înscrisurile au fost predate prin scrisoare recomandată la oficiul poştal sau telegrafic ori la un serviciu de curierat rapid sau la un serviciu specializat de comunicare, înfiinţate potriv. legii.*

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CARTEA a VII-a
Dispoziţii de drept internaţional privat

• **LPA.** ***Art. 207.*** *(1) Disp. C. VII „Dispoziţii de drept internaţional privat" NCC se aplică numai în cauzele deduse instanţei judecătoreşti sau autorităţii competente după data intrării în vigoare a NCC, având ca obiect raporturi juridice cu elemente de extraneitate, indiferent de data şi locul încheierii actelor ori producerii sau săvârşirii faptelor generatoare ale respectivelor raporturi juridice. (2) În cazul raporturilor de drept internaţional privat stabilite anterior intrării în vigoare a NCC, competenţa legii determinate potrivit alin. (1) poate fi înlăturată dacă aplicarea sa conduce la consecinţe vădit injuste. (3) În cauzele privind raporturi cu elemente de extraneitate aflate pe rolul instanţelor judecătoreşti sau al autorităţilor competente, legea aplicabilă se determină conform normelor de drept internaţional privat aplicabile până la data intrării în vigoare a NCC. (4) Alin. (1) şi (2) se aplică în mod corespunzător ori de câte ori ar interveni o modificare a regulilor de drept internaţional privat stabilite în C. VII NCC.* ***Art. 208.*** *(1) Când dreptul substanţial aplicabil unor raporturi cu elemente de extraneitate, desemnat de părţi sau, după caz, de autorul actului unilateral, cf. C. VII NCC, a cunoscut modificări până la data aplicării sale, se aplică normele pertinente ale acestuia în vigoare la data desemnării, în lipsă de prevederi contrare în C. VII NCC. (2) Dacă în dreptul străin stabilit cf. regulilor C. VII NCC ca fiind dreptul aplicabil în cauză a avut loc o tranziţie legislativă, normele de drept substanţial aplicabile în cauză se determină potrivit regulilor de drept tranzitoriu prevăz. în acest sistem de drept. (3) În cazurile de acceptare a retrimiterii, în condiţiile prevăz. la art. 2.559 NCC, regula de drept internaţional privat străină este luată în considerare în forma şi conţinutul existente la momentul identificării dreptului străin aplicabil.*

• **DEROGARE.** *La stabilirea obligaţiilor sau la acordarea beneficiilor ce le revin asiguraţilor şi beneficiarilor sistemului public de pensii care au locul de şedere permanentă pe teritoriul altui stat, dar care deţin şi documente valabile care atestă domiciliul în România, va prevala criteriul locului de şedere obişnuită, sub rezerva dispoziţiilor contrare prevăzute în respectivele instrumente juridice [art. 5 alin. (3) L. nr. 127/2019 priv. sistemul public de pensii – M. Of. nr. 563 din 9 iulie 2019; cu modif. ult.].*

Titlul I
Dispoziţii generale

Art. 2.557. Obiectul reglementării. (1) Prezenta carte cuprinde norme pentru determinarea legii aplicabile unui raport de drept internaţional privat.

(2) În înţelesul prezentei cărţi, raporturile de drept internaţional privat sunt raporturile civile, comerciale, precum şi alte raporturi de drept privat cu element de extraneitate.

(3) Dispoziţiile prezentei cărţi sunt aplicabile în măsura în care convenţiile internaţionale la care România este parte, dreptul Uniunii Europene sau dispoziţiile din legile speciale nu stabilesc o altă reglementare.

Art. 2.558. Calificarea. (1) Când determinarea legii aplicabile depinde de calificarea ce urmează să fie dată unei instituţii de drept sau unui raport juridic, se ia în considerare calificarea juridică stabilită de legea română.

(2) În caz de retrimitere, calificarea se face după legea străină care a retrimis la legea română.

(3) Natura mobiliară sau imobiliară a bunurilor se determină potrivit legii locului unde acestea se află sau, după caz, sunt situate.

(4) Dacă legea română nu cunoaşte o instituţie juridică străină sau o cunoaşte sub o altă denumire ori cu un alt conţinut, se poate lua în considerare calificarea juridică făcută de legea străină.

(5) Cu toate acestea, când părţile au determinat ele însele înţelesul noţiunilor dintr-un act juridic, calificarea acestor noţiuni se face după voinţa părţilor.

Art. 2.559. Retrimiterea. (1) Legea străină cuprinde dispoziţiile de drept material, inclusiv normele conflictuale, cu excepţia unor dispoziţii contrare.

(2) Dacă legea străină retrimite la dreptul român sau la dreptul altui stat, se aplică legea română, dacă nu se prevede în mod expres altfel.

(3) Prin excepţie de la prevederile alin. (1), legea străină nu cuprinde şi normele ei conflictuale în cazul în care părţile au ales legea străină aplicabilă, în cazul legii străine aplicabile formei actelor juridice şi obligaţiilor extracontractuale, precum şi în alte cazuri speciale prevăzute de convenţiile internaţionale la care România este parte, de dreptul Uniunii Europene sau de lege.

Art. 2.560. Sistemele plurilegislative. Dacă legea străină aparţine unui stat în care coexistă mai multe sisteme legislative, dreptul acelui stat determină dispoziţiile legale aplicabile, iar în lipsă, se aplică sistemul legislativ din cadrul acelui stat care prezintă cele mai strânse legături cu raportul juridic.

Art. 2.561. Reciprocitatea. (1) Aplicarea legii străine este independentă de condiţia reciprocităţii.

(2) Dispoziţiile speciale prin care se cere condiţia reciprocităţii în anumite materii rămân aplicabile. Îndeplinirea condiţiei reciprocităţii de fapt este prezumată până la dovada contrară care se stabileşte de Ministerul Justiţiei, prin consultare cu Ministerul Afacerilor Externe.

Art. 2.562. Conţinutul legii străine. (1) Conţinutul legii străine se stabileşte de instanţa judecătorească prin atestări obţinute de la organele statului care au edictat-o, prin avizul unui expert sau printr-un alt mod adecvat.

(2) Partea care invocă o lege străină poate fi obligată să facă dovada conţinutului ei.

(3) În cazul imposibilităţii de a stabili, într-un termen rezonabil, conţinutul legii străine, se aplică legea română.

Art. 2.563. Interpretarea şi aplicarea legii străine. Legea străină se interpretează şi se aplică potrivit regulilor de interpretare şi aplicare existente în sistemul de drept căruia îi aparţine.

Art. 2.564. Înlăturarea aplicării legii străine. (1) Aplicarea legii străine se înlătură dacă încalcă ordinea publică de drept internaţional privat român sau dacă legea străină respectivă a devenit competentă prin fraudarea legii române. În cazul înlăturării aplicării legii străine, se aplică legea română.

(2) Aplicarea legii străine încalcă ordinea publică de drept internaţional privat român în măsura în care ar conduce la un rezultat incompatibil cu principiile fundamentale ale dreptului român ori ale dreptului Uniunii Europene şi cu drepturile fundamentale ale omului.

Art. 2.565. Înlăturarea excepţională a legii aplicabile. (1) În mod excepţional, aplicarea legii determinate potrivit prezentei cărţi poate fi înlăturată dacă, datorită

circumstanţelor cauzei, raportul juridic are o legătură foarte îndepărtată cu această lege. În acest caz, se aplică legea cu care raportul juridic prezintă cele mai strânse legături.

(2) Dispoziţiile alin. (1) nu sunt aplicabile în cazul legilor privind starea civilă sau capacitatea persoanei, precum şi atunci când părţile au ales legea aplicabilă.

Art. 2.566. Normele de aplicaţie imediată. (1) Dispoziţiile imperative prevăzute de legea română pentru reglementarea unui raport juridic cu element de extraneitate se aplică în mod prioritar. În acest caz, nu sunt incidente prevederile prezentei cărţi privind determinarea legii aplicabile.

(2) Pot fi aplicate direct şi dispoziţiile imperative prevăzute de legea altui stat pentru reglementarea unui raport juridic cu element de extraneitate, dacă raportul juridic prezintă strânse legături cu legea acelui stat, iar interesele legitime ale părţilor o impun. În acest caz, vor fi avute în vedere obiectul şi scopul acestor dispoziţii, precum şi consecinţele care decurg din aplicarea sau neaplicarea lor.

Art. 2.567. Recunoaşterea drepturilor câştigate. Drepturile câştigate în ţară străină sunt respectate în România, cu excepţia cazului în care sunt contrare ordinii publice în dreptul internaţional privat român.

Art. 2.568. Legea naţională. (1) Legea naţională este legea statului a cărui cetăţenie o are persoana fizică sau, după caz, legea statului a cărui naţionalitate o are persoana juridică.

(2) Dacă persoana are mai multe cetăţenii, se aplică legea aceluia dintre state a cărui cetăţenie o are şi de care este cel mai strâns legată, în special prin reşedinţa sa obişnuită.

(3) În cazul persoanei care nu are nicio cetăţenie, trimiterea la legea naţională este înţeleasă ca fiind făcută la legea statului unde are reşedinţa obişnuită.

(4) Prevederile alin. (3) sunt aplicabile şi în cazul refugiaţilor, potrivit dispoziţiilor speciale şi convenţiilor internaţionale la care România este parte.

Art. 2.569. Determinarea şi proba cetăţeniei. Determinarea şi proba cetăţeniei se fac în conformitate cu legea statului a cărui cetăţenie se invocă.

Art. 2.570. Determinarea şi proba reşedinţei obişnuite. (1) În sensul prezentei cărţi, reşedinţa obişnuită a persoanei fizice este în statul în care persoana îşi are locuinţa principală, chiar dacă nu a îndeplinit formalităţile legale de înregistrare. Reşedinţa obişnuită a unei persoane fizice acţionând în exerciţiul activităţii sale profesionale este locul unde această persoană are stabilimentul său principal.

(2) Pentru determinarea locuinţei principale vor fi avute în vedere acele circumstanţe personale şi profesionale care indică legături durabile cu statul respectiv sau intenţia de a stabili asemenea legături.

(3) Reşedinţa obişnuită a persoanei juridice este în statul în care aceasta îşi are stabilimentul principal.

(4) Stabilimentul principal al unei persoane juridice este locul unde aceasta şi-a stabilit administraţia centrală.

(5) Dovada reşedinţei obişnuite se poate face cu orice mijloace de probă.

Art. 2.571. Naţionalitatea persoanei juridice. (1) Persoana juridică are naţionalitatea statului pe al cărui teritoriu şi-a stabilit, potrivit actului constitutiv, sediul social.

(2) Dacă există sedii în mai multe state, determinant pentru a identifica naţionalitatea persoanei juridice este sediul real.

(3) Prin sediu real se înţelege locul unde se află centrul principal de conducere şi de gestiune a activităţii statutare, chiar dacă hotărârile organului respectiv sunt adoptate potrivit directivelor transmise de acţionari sau asociaţi din alte state.

(4) Cu toate acestea, dacă dreptul străin astfel determinat retrimite la dreptul statului în conformitate cu care a fost constituită persoana juridică, este aplicabil dreptul acestui din urmă stat.

Titlul II
Conflicte de legi

Capitolul I
Persoane

Secţiunea 1
Persoana fizică

Art. 2.572. Legea aplicabilă stării civile şi capacităţii. (1) Starea civilă şi capacitatea persoanei fizice sunt cârmuite de legea sa naţională, dacă prin dispoziţii speciale nu se prevede altfel.

(2) Incapacităţile speciale referitoare la un anumit raport juridic sunt supuse legii aplicabile acelui raport juridic.

Art. 2.573. Începutul şi încetarea personalităţii. Începutul şi încetarea personalităţii sunt determinate de legea naţională a fiecărei persoane.

Art. 2.574. Declararea judecătorească a morţii. Declararea morţii, stabilirea decesului şi a datei prezumate a morţii, precum şi prezumţia că cel dispărut este în viaţă sunt cârmuite de ultima lege naţională a persoanei dispărute. Dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea română.

Art. 2.575. Dobândirea majoratului. Schimbarea legii naţionale a persoanei nu aduce atingere majoratului dobândit potrivit legii aplicabile la momentul dobândirii.

Art. 2.576. Numele. (1) Numele persoanei este cârmuit de legea sa naţională.

(2) Cu toate acestea, stabilirea numelui copilului la naştere este cârmuită, la alegere, fie de legea statului a cărui cetăţenie comună o au atât părinţii, cât şi copilul, fie de legea statului unde copilul s-a născut şi locuieşte de la naştere.

(3) Ocrotirea împotriva actelor de încălcare a dreptului la nume, săvârşite în România, este asigurată potrivit legii române.

Art. 2.577. Drepturile inerente fiinţei umane. Existenţa şi conţinutul drepturilor inerente fiinţei umane sunt supuse legii naţionale a persoanei fizice.

Art. 2.578. Legea aplicabilă ocrotirii majorului. (1) Măsurile de ocrotire a persoanei cu capacitate deplină de exerciţiu sunt supuse legii statului unde aceasta îşi are reşedinţa obişnuită la data instituirii tutelei sau la data luării unei alte măsuri de ocrotire.

(2) În mod excepţional, în măsura în care este necesar pentru ocrotirea persoanei fizice, autoritatea competentă poate să aplice sau să ia în considerare legea altui stat, cu care situaţia juridică prezintă cele mai strânse legături.

(3) Legea prevăzută la alin. (1) guvernează şi existenţa, întinderea, modificarea şi stingerea puterii de reprezentare încredinţate de persoana cu capacitate deplină de exerciţiu, pentru situaţia în care nu se va putea îngriji de interesele sale. Aceasta poate însă alege una dintre următoarele legi:

a) legea naţională;

b) legea unei reşedinţe obişnuite anterioare;

c) legea statului unde sunt situate bunurile, în ceea ce priveşte măsurile de ocrotire cu privire la bunuri.

(4) Măsurile ce se iau cu privire la persoana ocrotită ori bunurile sale sunt supuse legii statului ale cărui autorităţi îndrumă şi supraveghează exercitarea ocrotirii de către cei în drept.

Art. 2.579. Ocrotirea terţilor. (1) Persoana care, potrivit legii naţionale, este lipsită de capacitate sau are capacitate de exerciţiu restrânsă nu poate să opună această cauză de nevaliditate celui care, de bună-credinţă la momentul încheierii actului şi conform legii locului unde actul a fost încheiat, a considerat-o ca fiind deplin capabilă. Această regulă nu se aplică actelor juridice referitoare la familie, moştenire şi la drepturi reale asupra imobilelor situate în alt stat decât cel al locului încheierii actului.

(2) De asemenea, lipsa calităţii de reprezentant, stabilită potrivit legii aplicabile ocrotirii persoanei fizice, nu poate fi opusă terţului care cu bună-credinţă s-a încrezut în această calitate, potrivit legii locului unde actul a fost întocmit, dacă actul a fost încheiat între prezenţi şi pe teritoriul aceluiaşi stat.

Secţiunea a 2-a
Persoana juridică

Art. 2.580. Legea aplicabilă statutului organic. (1) Statutul organic al persoanei juridice este cârmuit de legea sa naţională.

(2) Statutul organic al sucursalei înfiinţate de către persoana juridică într-o altă ţară este supus legii naţionale a acesteia.

(3) Statutul organic al filialei este supus legii statului pe al cărui teritoriu şi-a stabilit propriul sediu, independent de legea aplicabilă persoanei juridice care a înfiinţat-o.

Art. 2.581. Domeniul de aplicare a legii naţionale. Legea statutului organic al persoanei juridice cârmuieşte îndeosebi:

a) capacitatea acesteia;

b) modul de dobândire şi de pierdere a calităţii de asociat;

c) drepturile şi obligaţiile ce decurg din calitatea de asociat;

d) modul de alegere, competenţele şi funcţionarea organelor de conducere ale persoanei juridice;

e) reprezentarea acesteia prin intermediul organelor proprii;

f) răspunderea persoanei juridice şi a organelor ei faţă de terţi;

g) modificarea actelor constitutive;

h) dizolvarea şi lichidarea persoanei juridice.

Art. 2.582. Recunoaşterea persoanelor juridice străine. (1) Persoanele juridice străine cu scop lucrativ, valabil constituite în statul a cărui naţionalitate o au, sunt recunoscute de plin drept în România.

(2) Persoanele juridice străine fără scop lucrativ pot fi recunoscute în România, pe baza aprobării prealabile a Guvernului, prin hotărâre judecătorească, sub condiţia

reciprocității, dacă sunt valabil constituite în statul a cărui naționalitate o au, iar scopurile statutare pe care le urmăresc nu contravin ordinii sociale și economice din România.

(3) Hotărârea de recunoaștere se publică în Monitorul Oficial al României și într-un ziar central și este supusă apelului în termen de 60 de zile de la data ultimei publicări.

(4) Apelul poate fi exercitat de orice persoană interesată pentru neîndeplinirea oricăreia dintre condițiile prevăzute la alin. (2).

Art. 2.583. Efectele recunoașterii persoanelor juridice străine. (1) O persoană juridică străină care este recunoscută beneficiază de toate drepturile care decurg din legea statutului ei organic, în afară de cele pe care statul care face recunoașterea le refuză prin dispozițiile sale legale.

(2) Persoana juridică străină recunoscută în România își desfășoară activitatea pe teritoriul țării în condițiile stabilite de legea română referitoare la exercitarea activităților economice, sociale, culturale sau de altă natură.

Art. 2.584. Legea aplicabilă fuziunii persoanelor juridice. Fuziunea unor persoane juridice de naționalități diferite poate fi realizată dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de legile naționale aplicabile statutului lor organic.

Capitolul II
Familia

Secțiunea 1
Căsătoria

§1. Încheierea căsătoriei

Art. 2.585. Legea aplicabilă promisiunii de căsătorie. (1) Condițiile de fond cerute pentru încheierea promisiunii de căsătorie sunt determinate de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți la data încheierii promisiunii.

(2) Efectele promisiunii de căsătorie, precum și consecințele încălcării ei sunt guvernate de una dintre următoarele legi, în ordine:

a) legea reședinței obișnuite comune a viitorilor soți la data promisiunii de căsătorie;

b) legea națională comună a viitorilor soți, când aceștia nu au reședința obișnuită în același stat;

c) legea română, în lipsa legii naționale comune.

Art. 2.586. Legea aplicabilă condițiilor de fond ale căsătoriei. (1) Condițiile de fond cerute pentru încheierea căsătoriei sunt determinate de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți la momentul celebrării căsătoriei.

(2) Dacă una dintre legile străine astfel determinată prevede un impediment la căsătorie care, potrivit dreptului român, este incompatibil cu libertatea de a încheia o căsătorie, acel impediment va fi înlăturat ca inaplicabil în cazul în care unul dintre viitorii soți este cetățean român și căsătoria se încheie pe teritoriul României.

Art. 2.587. Legea aplicabilă formalităților căsătoriei. (1) Forma încheierii căsătoriei este supusă legii statului pe teritoriul căruia se celebrează.

(2) Căsătoria care se încheie în fața agentului diplomatic sau a funcționarului consular al României în statul în care acesta este acreditat este supusă formalităților prevăzute de legea română.

Art. 2.588. Legea aplicabilă nulităţii căsătoriei. (1) Legea care reglementează cerinţele legale pentru încheierea căsătoriei se aplică nulităţii căsătoriei şi efectelor acestei nulităţi.

(2) Nulitatea unei căsătorii încheiate în străinătate cu încălcarea condiţiilor de formă poate fi admisă în România numai dacă sancţiunea nulităţii este prevăzută şi în legea română.

§2. Efectele căsătoriei

Art. 2.589. Legea aplicabilă efectelor generale ale căsătoriei. (1) Efectele generale ale căsătoriei sunt supuse legii reşedinţei obişnuite comune a soţilor, iar în lipsă, legii cetăţeniei comune a soţilor. În lipsa cetăţeniei comune, se aplică legea statului pe teritoriul căruia căsătoria a fost celebrată.

(2) Legea determinată potrivit alin. (1) se aplică atât efectelor personale, cât şi efectelor patrimoniale ale căsătoriei pe care această lege le reglementează şi de la care soţii nu pot deroga, indiferent de regimul matrimonial ales de aceştia.

(3) Prin excepţie de la prevederile alin. (2), drepturile soţilor asupra locuinţei familiei, precum şi regimul unor acte juridice asupra acestei locuinţe sunt supuse legii locului unde aceasta este situată.

Art. 2.590. Legea aplicabilă regimului matrimonial. (1) Legea aplicabilă regimului matrimonial este legea aleasă de soţi.

(2) Ei pot alege:

a) legea statului pe teritoriul căruia unul dintre ei îşi are reşedinţa obişnuită la data alegerii;

b) legea statului a cărui cetăţenie o are oricare dintre ei la data alegerii;

c) legea statului unde îşi stabilesc prima reşedinţă obişnuită comună după celebrarea căsătoriei.

Art. 2.591. Convenţia de alegere a legii aplicabile regimului matrimonial. (1) Convenţia de alegere a legii aplicabile regimului matrimonial se poate încheia fie înainte de celebrarea căsătoriei, fie la momentul încheierii căsătoriei, fie în timpul căsătoriei.

(2) Condiţiile de formă ale convenţiei de alegere a legii aplicabile sunt cele prevăzute fie de legea aleasă pentru a guverna regimul matrimonial, fie de legea locului încheierii convenţiei de alegere. În toate cazurile, alegerea legii aplicabile trebuie să fie expresă şi constatată printr-un înscris semnat şi datat de soţi sau să rezulte în mod neîndoielnic din clauzele unei convenţii matrimoniale. Când legea română este aplicabilă, trebuie respectate exigenţele de formă stabilite de aceasta pentru validitatea convenţiei matrimoniale.

(3) Soţii pot alege oricând o altă lege aplicabilă regimului matrimonial, cu respectarea condiţiilor prevăzute la alin. (2). Legea nouă produce efecte numai pentru viitor, dacă soţii nu au dispus altfel, şi nu poate prejudicia, în niciun caz, drepturile terţilor.

Art. 2.592. Determinarea obiectivă a legii aplicabile regimului matrimonial. Dacă soţii nu au ales legea aplicabilă regimului lor matrimonial, acesta este supus legii aplicabile efectelor generale ale căsătoriei.

Art. 2.593. Domeniul legii aplicabile regimului matrimonial. (1) Legea aplicabilă regimului matrimonial reglementează:

a) condiţiile de validitate a convenţiei privind alegerea legii aplicabile, cu excepţia capacităţii;

b) admisibilitatea şi condiţiile de validitate ale convenţiei matrimoniale, cu excepţia capacităţii;

c) limitele alegerii regimului matrimonial;

d) posibilitatea schimbării regimului matrimonial şi efectele acestei schimbări;

e) conţinutul patrimoniului fiecăruia dintre soţi, drepturile soţilor asupra bunurilor, precum şi regimul datoriilor soţilor;

f) încetarea şi lichidarea regimului matrimonial, precum şi regulile privind împărţeala bunurilor comune.

(2) Cu toate acestea, formarea loturilor, precum şi atribuirea lor sunt supuse legii statului unde bunurile sunt situate la data partajului.

Art. 2.594. Legea aplicabilă condiţiilor de formă ale convenţiei matrimoniale. Condiţiile de formă cerute pentru încheierea convenţiei matrimoniale sunt cele prevăzute de legea aplicabilă regimului matrimonial sau cele prevăzute de legea locului unde aceasta se încheie.

Art. 2.595. Ocrotirea terţilor. (1) Măsurile de publicitate şi opozabilitatea regimului matrimonial faţă de terţi sunt supuse legii aplicabile regimului matrimonial.

(2) Cu toate acestea, atunci când la data naşterii raportului juridic dintre un soţ şi un terţ aceştia aveau reşedinţa obişnuită pe teritoriul aceluiaşi stat, este aplicabilă legea acestui stat, cu excepţia următoarelor cazuri:

a) au fost îndeplinite condiţiile de publicitate sau de înregistrare prevăzute de legea aplicabilă regimului matrimonial;

b) terţul cunoştea, la data naşterii raportului juridic, regimul matrimonial sau l-a ignorat cu imprudenţă din partea sa;

c) au fost respectate regulile de publicitate imobiliară prevăzute de legea statului pe teritoriul căruia este situat imobilul.

Art. 2.596. Schimbarea reşedinţei obişnuite sau a cetăţeniei. (1) Legea reşedinţei obişnuite comune sau legea cetăţeniei comune a soţilor continuă să reglementeze efectele căsătoriei în cazul în care unul dintre ei îşi schimbă, după caz, reşedinţa obişnuită sau cetăţenia.

(2) Dacă ambii soţi îşi schimbă reşedinţa obişnuită sau, după caz, cetăţenia, legea comună a noii reşedinţe obişnuite sau a noii cetăţenii se aplică regimului matrimonial numai pentru viitor, dacă soţii nu au convenit altfel, şi, în niciun caz, nu poate prejudicia drepturile terţilor.

(3) Cu toate acestea, dacă soţii au ales legea aplicabilă regimului matrimonial, ea rămâne aceeaşi, chiar dacă soţii îşi schimbă reşedinţa obişnuită sau cetăţenia.

§3. Desfacerea căsătoriei

Art. 2.597. Alegerea legii aplicabile divorţului. Soţii pot alege de comun acord una dintre următoarele legi aplicabile divorţului:

a) legea statului pe teritoriul căruia soţii au reşedinţa obişnuită comună la data convenţiei de alegere a legii aplicabile;

b) legea statului pe teritoriul căruia soţii au avut ultima reşedinţă obişnuită comună, dacă cel puţin unul dintre ei mai locuieşte acolo la data convenţiei de alegere a legii aplicabile;

c) legea statului al cărui cetăţean este unul dintre soţi;

d) legea statului pe teritoriul căruia soţii au locuit cel puţin 3 ani;

e) legea română.

Art. 2.598. Data convenţiei de alegere a legii aplicabile. (1) Convenţia de alegere a legii aplicabile divorţului se poate încheia sau modifica cel mai târziu până la data sesizării autorităţii competente să pronunţe divorţul.

(2) Cu toate acestea, instanţa judecătorească poate să ia act de acordul soţilor cel mai târziu până la primul termen de judecată la care părţile au fost legal citate.

Art. 2.599. Forma convenţiei de alegere a legii aplicabile. Convenţia de alegere a legii aplicabile divorţului trebuie încheiată în scris, semnată şi datată de soţi.

Art. 2.600. Legea aplicabilă divorţului. (1) În lipsa alegerii legii de către soţi, legea aplicabilă divorţului este:

a) legea statului pe teritoriul căruia soţii au reşedinţa obişnuită comună la data introducerii cererii de divorţ;

b) în lipsa reşedinţei obişnuite comune, legea statului pe teritoriul căruia soţii au avut ultima reşedinţă obişnuită comună, dacă cel puţin unul dintre soţi mai are reşedinţa obişnuită pe teritoriul acestui stat la data introducerii cererii de divorţ;

c) în lipsa reşedinţei obişnuite a unuia din soţi pe teritoriul statului unde aceştia au avut ultima reşedinţă obişnuită comună, legea cetăţeniei comune a soţilor la data introducerii cererii de divorţ;

d) în lipsa cetăţeniei comune a soţilor, legea ultimei cetăţenii comune a soţilor, dacă cel puţin unul dintre ei a păstrat această cetăţenie la data introducerii cererii de divorţ;

e) legea română, în toate celelalte cazuri.

(2) Dacă legea străină, astfel determinată, nu permite divorţul ori îl admite în condiţii deosebit de restrictive, se aplică legea română, în cazul în care unul dintre soţi este, la data cererii de divorţ, cetăţean român sau are reşedinţa obişnuită în România.

(3) Prevederile alin. (2) sunt aplicabile şi în cazul în care divorţul este cârmuit de legea aleasă de soţi.

Art. 2.601. Recunoaşterea divorţului prin denunţare unilaterală. Actul întocmit în străinătate prin care se constată voinţa unilaterală a bărbatului de a desface căsătoria, fără ca legea străină aplicabilă să recunoască femeii un drept egal, nu poate fi recunoscut în România, cu excepţia situaţiei când sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiţii:

a) actul a fost întocmit cu respectarea tuturor condiţiilor de fond şi de formă prevăzute de legea străină aplicabilă;

b) femeia a acceptat în mod liber şi neechivoc această modalitate de desfacere a căsătoriei;

c) nu există niciun alt motiv de refuz al recunoaşterii pe teritoriul României a hotărârii prin care s-a încuviinţat desfacerea căsătoriei în această modalitate.

Art. 2.602. Legea aplicabilă separaţiei de corp. Legea care cârmuieşte divorţul se aplică în mod corespunzător şi separaţiei de corp.

Secţiunea a 2-a
Filiaţia

§1. Filiaţia copilului din căsătorie

Art. 2.603. Legea aplicabilă. (1) Filiaţia copilului din căsătorie se stabileşte potrivit legii care, la data când s-a născut, cârmuieşte efectele generale ale căsătoriei părinţilor săi.

(2) Dacă, înainte de naşterea copilului, căsătoria părinţilor a încetat sau a fost desfăcută, se aplică legea care, la data încetării sau desfacerii, îi cârmuia efectele.

(3) Legea arătată se aplică, de asemenea, tăgăduirii paternităţii copilului născut din căsătorie, precum şi dobândirii numelui de către copil.

Art. 2.604. Legitimarea copilului. În cazul în care părinţii sunt în drept să procedeze la legitimarea prin căsătorie subsecventă a copilului născut anterior, condiţiile cerute în acest scop sunt cele prevăzute de legea care se aplică efectelor generale ale căsătoriei.

§2. Filiaţia copilului din afara căsătoriei

Art. 2.605. Legea aplicabilă. (1) Filiaţia copilului din afara căsătoriei se stabileşte potrivit legii naţionale a copilului de la data naşterii. Dacă copilul are mai multe cetăţenii, altele decât cea română, se aplică legea cetăţeniei care îi este cea mai favorabilă.

(2) Legea prevăzută la alin. (1) se aplică îndeosebi recunoaşterii filiaţiei şi efectelor ei, precum şi contestării recunoaşterii filiaţiei.

Art. 2.606. Răspunderea tatălui. Dreptul mamei de a cere tatălui copilului din afara căsătoriei să răspundă pentru cheltuielile din timpul sarcinii şi pentru cele prilejuite de naşterea copilului este supus legii naţionale a mamei.

§3. Adopţia

Art. 2.607. Legea aplicabilă condiţiilor de fond. (1) Condiţiile de fond cerute pentru încheierea adopţiei sunt stabilite de legea naţională a adoptatorului şi a celui ce urmează să fie adoptat. Aceştia trebuie să îndeplinească şi condiţiile care sunt obligatorii, pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele două legi naţionale arătate.

(2) Condiţiile de fond cerute soţilor care adoptă împreună sunt cele stabilite de legea care cârmuieşte efectele generale ale căsătoriei lor. Aceeaşi lege se aplică şi dacă unul dintre soţi adoptă copilul celuilalt.

Art. 2.608. Legea aplicabilă efectelor adopţiei. Efectele adopţiei, precum şi relaţiile dintre adoptator şi adoptat sunt guvernate de legea naţională a adoptatorului, iar în cazul în care ambii soţi sunt adoptatori, se aplică legea care guvernează efectele generale ale căsătoriei. Aceeaşi lege cârmuieşte şi desfacerea adopţiei.

Art. 2.609. Legea aplicabilă formei adopţiei. Forma adopţiei este supusă legii statului pe teritoriul căruia ea se încheie.

Art. 2.610. Legea aplicabilă nulităţii adopţiei. Nulitatea adopţiei este supusă, pentru condiţiile de fond, legilor aplicabile condiţiilor de fond, iar pentru nerespectarea condiţiilor de formă, legii aplicabile formei adopţiei.

Secţiunea a 3-a
Autoritatea părintească. Protecţia copiilor

Art. 2.611. Legea aplicabilă. Legea aplicabilă se stabileşte potrivit Convenţiei privind competenţa, legea aplicabilă, recunoaşterea, executarea şi cooperarea cu privire la răspunderea părintească şi măsurile privind protecţia copiilor, adoptată la Haga la 19 octombrie 1996, ratificată prin Legea nr. 361/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 895 din 28 decembrie 2007.

Secţiunea a 4-a
Obligaţia de întreţinere

Art. 2.612. Legea aplicabilă. Legea aplicabilă obligaţiei de întreţinere se determină potrivit reglementărilor dreptului Uniunii Europene.

Capitolul III
Bunurile

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 2.613. Legea aplicabilă bunurilor. (1) Posesia, dreptul de proprietate şi celelalte drepturi reale asupra bunurilor, inclusiv cele de garanţii reale, sunt cârmuite de legea locului unde acestea sunt situate sau se află, afară numai dacă prin dispoziţii speciale se prevede altfel.

(2) Platformele şi alte instalaţii durabile de exploatare a resurselor submarine situate pe platoul continental al unui stat sunt considerate, în înţelesul prezentului capitol, ca bunuri imobile.

Art. 2.614. Legea aplicabilă patrimoniului de afectaţiune. Legea aplicabilă unei mase patrimoniale afectate unei destinaţii speciale, profesionale sau de altă natură, este legea statului cu care această masă patrimonială are cele mai strânse legături.

Art. 2.615. Legea aplicabilă revendicării bunurilor mobile. (1) Revendicarea unui bun furat sau exportat ilegal este supusă, la alegerea proprietarului originar, fie legii statului pe teritoriul căruia se afla bunul la momentul furtului sau exportului, fie legii statului pe teritoriul căruia se află bunul la momentul revendicării.

(2) Cu toate acestea, dacă legea statului pe teritoriul căruia bunul se afla la momentul furtului sau exportului nu cuprinde dispoziţii privind protecţia terţului posesor de bună-credinţă, acesta poate invoca protecţia pe care i-o conferă legea statului pe teritoriul căruia bunul se află la momentul revendicării.

(3) Prevederile alin. (1) şi (2) sunt aplicabile şi bunurilor furate sau exportate ilegal din patrimoniul cultural naţional al unui stat.

Art. 2.616. Legea aplicabilă uzucapiunii mobiliare. (1) Uzucapiunea este cârmuită de legea statului unde bunul se afla la începerea termenului de posesie, prevăzut în acest scop.

(2) În cazul în care bunul a fost adus într-un alt stat, unde se împlineşte durata termenului de uzucapiune, posesorul poate cere să se aplice legea acestui din urmă stat, dacă sunt reunite, cu începere de la data deplasării bunului în acel stat, toate condiţiile cerute de menţionata lege.

Secţiunea a 2-a
Bunurile mobile corporale

Art. 2.617. Legea aplicabilă. Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui bun care şi-a schimbat aşezarea sunt cârmuite de legea locului unde acesta se afla în momentul când s-a produs faptul juridic care a generat, a modificat sau a stins dreptul respectiv.

Art. 2.618. Legea aplicabilă bunului aflat în curs de transport. Bunul aflat în curs de transport este supus legii statului de unde a fost expediat, afară numai dacă:

a) părţile interesate au ales, prin acordul lor, o altă lege, care devine astfel aplicabilă;

b) bunul este depozitat într-un antrepozit sau pus sub sechestru în temeiul unor măsuri asigurătorii sau ca urmare a unei vânzări silite, în aceste cazuri fiind aplicabilă, pe perioada depozitului sau sechestrului, legea locului unde a fost reaşezat temporar;

c) bunul face parte dintre cele personale ale unui pasager, fiind în acest caz supus legii sale naţionale.

Art. 2.619. Rezerva dreptului de proprietate. Condiţiile şi efectele care decurg din rezerva dreptului de proprietate referitor la un bun destinat exportului sunt cârmuite, dacă părţile nu au convenit altfel, de legea statului exportator.

Secţiunea a 3-a
Mijloacele de transport

Art. 2.620. Legea aplicabilă. (1) Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui mijloc de transport sunt supuse:

a) legii pavilionului pe care îl arborează nava sau legii statului de înmatriculare a aeronavei;

b) legii aplicabile statutului organic al întreprinderii de transport pentru vehiculele feroviare şi rutiere din patrimoniul ei.

(2) Legea menţionată la alin. (1) se aplică deopotrivă:

a) bunurilor aflate în mod durabil la bord, formându-i dotarea tehnică;

b) creanţelor care au ca obiect cheltuielile efectuate pentru asistenţa tehnică, întreţinerea, repararea sau renovarea mijlocului de transport.

Art. 2.621. Domeniul de aplicare. Legea pavilionului navei sau statului de înmatriculare a aeronavei cârmuieşte îndeosebi:

a) puterile, competenţele şi obligaţiile comandantului navei sau aeronavei;

b) contractul de angajare a personalului navigant, dacă părţile nu au ales o altă lege;

c) răspunderea armatorului navei sau întreprinderii de transport aerian pentru faptele şi actele comandantului şi echipajului;

d) drepturile reale şi de garanţie asupra navei sau aeronavei, precum şi formele de publicitate privitoare la actele prin care se constituie, se transmit şi se sting asemenea drepturi.

Secţiunea a 4-a
Titlurile de valoare

Art. 2.622. Legea aplicabilă titlurilor de valoare. (1) Emiterea de acţiuni sau obligaţiuni, nominative sau la purtător, este supusă legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente.

(2) Condiţiile şi efectele transmiterii unui titlu de valoare dintre cele menţionate la alin. (1) sunt supuse:

a) legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente, cât priveşte titlul nominativ;

b) legii locului de plată a titlului la ordin;

c) legii locului unde se află titlul la purtător în momentul transmiterii, în raporturile dintre posesorii succesivi, precum şi dintre aceştia şi terţele persoane.

Art. 2.623. Legea aplicabilă titlului reprezentativ al mărfii. (1) Legea menţionată expres în cuprinsul unui titlu de valoare stabileşte dacă acesta întruneşte condiţiile spre a fi un titlu reprezentativ al mărfii pe care o specifică. În lipsa unei asemenea precizări, natura titlului se determină potrivit legii statului în care îşi are sediul întreprinderea emitentă.

(2) Dacă titlul reprezintă marfa, legea care i se aplică, în calitatea sa de bun mobil, potrivit alin. (1), cârmuieşte drepturile reale referitoare la marfa pe care o specifică.

Secţiunea a 5-a
Bunurile incorporale

Art. 2.624. Legea aplicabilă operelor de creaţie intelectuală. (1) Naşterea, conţinutul şi stingerea drepturilor de autor asupra unei opere de creaţie intelectuală sunt supuse legii statului unde aceasta a fost pentru întâia oară adusă la cunoştinţa publicului prin publicare, reprezentare, expunere, difuzare sau în alt mod adecvat.

(2) Operele de creaţie intelectuală nedivulgate sunt supuse legii naţionale a autorului.

Art. 2.625. Legea aplicabilă dreptului de proprietate industrială. Naşterea, conţinutul şi stingerea dreptului de proprietate industrială sunt supuse legii statului unde s-a efectuat depozitul ori înregistrarea sau unde s-a depus cererea de depozit ori de înregistrare.

Secţiunea a 6-a
Formele de publicitate

Art. 2.626. Legea aplicabilă. (1) Formele de publicitate, realizate în orice mod, referitoare la bunuri sunt supuse legii aplicabile la data şi locul unde se îndeplinesc, afară numai dacă prin dispoziţii speciale se prevede altfel.

(2) Formele de publicitate, precum şi cele cu efect constitutiv de drepturi referitoare la un bun imobil sunt supuse legii statului unde acesta se găseşte situat, chiar dacă temeiul juridic al naşterii, transmiterii, restrângerii sau stingerii dreptului real ori garanţiei reale s-a constituit prin aplicarea altei legi.

Secţiunea a 7-a
Ipotecile mobiliare

Art. 2.627. Aplicarea legii locului unde se află bunul. Condiţiile de validitate, publicitatea şi efectele ipotecii mobiliare sunt supuse legii locului unde se află bunul la data încheierii contractului de ipotecă mobiliară.

Art. 2.628. Aplicarea legii locului unde se află debitorul. (1) Prin excepţie de la prevederile art. 2.627, se aplică legea locului unde se află debitorul, în cazul:

a) unui bun mobil corporal care, potrivit destinaţiei sale, este utilizat în mai multe state, dacă prin dispoziţii speciale nu se prevede altfel;

b) unui bun mobil incorporal;

c) unui titlu de valoare negociabil care nu este în posesia creditorului. Cu toate acestea, în cazul acţiunilor, părţilor sociale şi obligaţiunilor se aplică legea statutului organic al emitentului, cu excepţia cazului în care aceste titluri de valoare sunt tranzacţionate pe o piaţă organizată, caz în care se aplică legea statului în care funcţionează piaţa respectivă.

(2) Se consideră că debitorul se află în statul în care acesta are reşedinţa obişnuită sau, după caz, sediul social la data încheierii contractului de ipotecă mobiliară.

Art. 2.629. Legea aplicabilă în cazul resurselor naturale. Condiţiile de validitate, publicitatea şi efectele ipotecii asupra resurselor minerale, petrolului sau gazelor ori asupra unei creanţe rezultate din vânzarea acestora la sursă, care se naşte de la data extragerii bunurilor sau de la data la care sumele obţinute din vânzare sunt virate în cont, sunt supuse legii locului unde se află exploatarea.

Art. 2.630. Situaţiile speciale privind legea aplicabilă publicităţii ipotecii mobiliare. (1) Ipoteca înregistrată potrivit legii locului unde se află bunul îşi conservă rangul de prioritate în alt stat, dacă au fost îndeplinite şi formele de publicitate prevăzute de legea acestui stat:

a) înainte să înceteze rangul de prioritate dobândit potrivit legii aplicabile la data constituirii ipotecii;

b) în termen de cel mult 60 de zile de la data la care bunul a intrat în statul respectiv sau în termen de cel mult 15 zile de la data la care creditorul a cunoscut acest fapt.

(2) Prevederile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător şi în cazul în care ipoteca a fost înregistrată potrivit legii locului unde se află debitorul. Termenele prevăzute la alin. (1) lit. b) se calculează, după caz, de la data la care debitorul îşi stabileşte reşedinţa obişnuită ori, după caz, sediul social în statul respectiv sau de la data la care creditorul a cunoscut acest fapt.

(3) Cu toate acestea, ipoteca mobiliară nu va fi opozabilă terţului care a dobândit cu titlu oneros un drept asupra bunului fără să fi cunoscut existenţa ipotecii mobiliare şi mai înainte ca aceasta să fi devenit opozabilă potrivit alin. (1) şi (2).

Art. 2.631. Lipsa publicităţii în străinătate. (1) Dacă legea străină care reglementează rangul ipotecii mobiliare nu prevede formalităţi de publicitate şi bunul nu este în posesia creditorului, ipoteca mobiliară are rang inferior:

a) ipotecii asupra unei creanţe constând într-o sumă de bani plătibilă în România;

b) ipotecii asupra unui bun mobil corporal, care a fost constituită atunci când bunul se afla în România, sau asupra unui titlu negociabil.

(2) Cu toate acestea, ipoteca mobiliară îşi conservă rangul de prioritate, dacă este înregistrată, potrivit legii române, înaintea constituirii ipotecii menţionate la alin. (1) lit. a) sau b).

Art. 2.632. Legea aplicabilă operaţiunilor asimilate ipotecilor mobiliare. (1) Dispoziţiile prezentei secţiuni referitoare la publicitate şi efectele acesteia sunt aplicabile, în mod corespunzător, ţinând seama de natura bunurilor mobile, şi operaţiunilor asimilate, potrivit legii, ipotecii mobiliare.

(2) Pentru determinarea legii aplicabile se ia în considerare data încheierii operaţiunii asimilate ipotecii mobiliare.

Capitolul IV
Moştenirea

Art. 2.633. Legea aplicabilă. Moştenirea este supusă legii statului pe teritoriul căruia defunctul a avut, la data morţii, reşedinţa obişnuită.

Art. 2.634. Alegerea legii aplicabile. (1) O persoană poate să aleagă, ca lege aplicabilă moştenirii în ansamblul ei, legea statului a cărui cetăţenie o are.

(2) Existenţa şi validitatea consimţământului exprimat prin declaraţia de alegere a legii aplicabile sunt supuse legii alese pentru a cârmui moştenirea.

(3) Declaraţia de alegere a legii aplicabile trebuie să îndeplinească, în ceea ce priveşte forma, condiţiile unei dispoziţii pentru cauză de moarte. Tot astfel, modificarea sau revocarea de către testator a unei asemenea desemnări a legii aplicabile trebuie să îndeplinească, în ceea ce priveşte forma, condiţiile de modificare sau de revocare a unei dispoziţii pentru cauză de moarte.

Art. 2.635. Legea aplicabilă formei testamentului. Întocmirea, modificarea sau revocarea testamentului sunt considerate valabile dacă actul respectă condiţiile de formă aplicabile, fie la data când a fost întocmit, modificat sau revocat, fie la data decesului testatorului, conform oricăreia dintre legile următoare:

a) legea naţională a testatorului;

b) legea reşedinţei obişnuite a acestuia;

c) legea locului unde actul a fost întocmit, modificat sau revocat;

d) legea situaţiei imobilului ce formează obiectul testamentului;

e) legea instanţei sau a organului care îndeplineşte procedura de transmitere a bunurilor moştenite.

Art. 2.636. Domeniul de aplicare a legii moştenirii. Succesiunea vacantă. (1) Legea aplicabilă moştenirii stabileşte îndeosebi:

a) momentul şi locul deschiderii moştenirii;

b) persoanele cu vocaţie de a moşteni;

c) calităţile cerute pentru a moşteni;

d) exercitarea posesiei asupra bunurilor rămase de la defunct;

e) condiţiile şi efectele opţiunii succesorale;

f) întinderea obligaţiei moştenitorilor de a suporta pasivul;

g) condiţiile de fond ale testamentului, modificarea şi revocarea unei dispoziţii testamentare, precum şi incapacităţile speciale de a dispune sau de a primi prin testament;

h) partajul succesoral.

(2) În cazul în care, conform legii aplicabile moştenirii, succesiunea este vacantă, bunurile situate sau, după caz, aflate pe teritoriul României sunt preluate de statul român în temeiul dispoziţiilor legii române privitoare la atribuirea bunurilor unei succesiuni vacante.

Capitolul V
Actul juridic

Art. 2.637. Legea aplicabilă condiţiilor de fond. (1) Condiţiile de fond ale actului juridic sunt stabilite de legea aleasă de părţi sau, după caz, de autorul său.

(2) Alegerea legii aplicabile actului trebuie să fie expresă ori să rezulte neîndoielnic din cuprinsul acestuia sau din circumstanţe.

(3) Părţile pot alege legea aplicabilă totalităţii sau numai unei anumite părţi a actului juridic.

(4) Înţelegerea privind alegerea legii aplicabile poate fi modificată ulterior încheierii actului. Modificarea are efect retroactiv, fără să poată totuşi:

a) să infirme validitatea formei acestuia; sau

b) să aducă atingere drepturilor dobândite între timp de terţi.

Art. 2.638. Legea aplicabilă în lipsa alegerii. (1) În lipsa alegerii, se aplică legea statului cu care actul juridic prezintă legăturile cele mai strânse, iar dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea locului unde actul juridic a fost încheiat.

(2) Se consideră că există atari legături cu legea statului în care debitorul prestaţiei caracteristice sau, după caz, autorul actului are, la data încheierii actului, după caz, reşedinţa obişnuită, fondul de comerţ sau sediul social.

Art. 2.639. Legea aplicabilă condiţiilor de formă. (1) Condiţiile de formă ale unui act juridic sunt stabilite de legea care îi cârmuieşte fondul.

(2) Actul se consideră totuşi valabil din punctul de vedere al formei, dacă îndeplineşte condiţiile prevăzute de una dintre legile următoare:

a) legea locului unde a fost întocmit;

b) legea cetăţeniei sau legea reşedinţei obişnuite a persoanei care l-a consimţit;

c) legea aplicabilă potrivit dreptului internaţional privat al autorităţii care examinează validitatea actului juridic.

(3) În cazul în care legea aplicabilă condiţiilor de fond ale actului juridic impune, sub sancţiunea nulităţii, o anumită formă solemnă, nicio altă lege dintre cele menţionate la alin. (2) nu poate să înlăture această cerinţă, indiferent de locul întocmirii actului.

Capitolul VI
Obligaţiile

Art. 2.640. Legea aplicabilă obligaţiilor contractuale. (1) Legea aplicabilă obligaţiilor contractuale se determină potrivit reglementărilor dreptului Uniunii Europene.

(2) În materiile care nu intră sub incidenţa reglementărilor Uniunii Europene sunt aplicabile dispoziţiile prezentului cod privind legea aplicabilă actului juridic, dacă nu se prevede altfel prin convenţii internaţionale sau prin dispoziţii speciale.

Art. 2.641. Legea aplicabilă obligaţiilor extracontractuale. (1) Legea aplicabilă obligaţiilor extracontractuale se determină potrivit reglementărilor dreptului Uniunii Europene.

(2) În materiile care nu intră sub incidenţa reglementărilor Uniunii Europene se aplică legea care cârmuieşte fondul raportului juridic preexistent între părţi, dacă nu se prevede altfel prin convenţii internaţionale sau prin dispoziţii speciale.

Art. 2.642. Răspunderea pentru atingeri aduse personalităţii. (1) Pretenţiile de reparaţii întemeiate pe o atingere adusă vieţii private sau personalităţii, inclusiv prin mass-media sau orice alt mijloc public de informare, sunt cârmuite, la alegerea persoanei lezate, de:

a) legea statului reşedinţei sale obişnuite;

b) legea statului în care s-a produs rezultatul păgubitor;

c) legea statului în care autorul daunei îşi are reşedinţa obişnuită ori sediul social.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a) şi b) se cere şi condiţia ca autorul daunei să fi trebuit în mod rezonabil să se aştepte ca efectele atingerii aduse personalităţii să se producă în unul dintre acele două state.

(3) Dreptul la replică împotriva atingerilor aduse personalităţii este supus legii statului în care a apărut publicaţia sau de unde s-a difuzat emisiunea.

Art. 2.643. Stingerea obligaţiilor. (1) Delegaţia şi novaţia sunt supuse legii aplicabile obligaţiei care le formează obiectul.

(2) Compensaţia este supusă legii aplicabile creanţei căreia i se opune stingerea, parţială sau totală, prin compensaţie.

Art. 2.644. Pluralitatea de debitori. Creditorul care îşi valorifică drepturile împotriva mai multor debitori trebuie să se conformeze legii aplicabile în raporturile sale cu fiecare dintre ei.

Art. 2.645. Dreptul de regres. (1) Dreptul unui debitor de a exercita regresul împotriva unui codebitor există numai dacă legile aplicabile ambelor datorii îl admit.

(2) Condiţiile de exercitare a regresului sunt determinate de legea aplicabilă datoriei pe care codebitorul o are faţă de creditorul urmăritor.

(3) Raporturile dintre creditorul care a fost dezinteresat şi debitorul plătitor sunt supuse legii aplicabile datoriei acestuia din urmă.

(4) Dreptul unei instituţii publice de a exercita regresul este stabilit de legea aplicabilă statutului său organic. Admisibilitatea şi exerciţiul regresului sunt guvernate de dispoziţiile alin. (2) şi (3).

Art. 2.646. Moneda de plată. (1) Moneda de plată este definită de legea statului care a emis-o.

(2) Efectele pe care moneda le exercită asupra întinderii unei datorii sunt determinate de legea aplicabilă datoriei.

(3) Legea statului în care trebuie efectuată plata determină în ce anume monedă urmează ca ea să fie făcută, afară numai dacă, în raporturile de drept internaţional privat născute din contract, părţile au convenit o altă monedă de plată.

Capitolul VII
Cambia, biletul la ordin şi cecul

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Art. 2.647. Legea aplicabilă capacităţii. Persoana care, potrivit legii sale naţionale, este lipsită de capacitatea de a se angaja prin cambie, bilet la ordin sau cec se obligă totuşi valabil printr-un asemenea titlu, dacă semnătura a fost dată într-un stat a cărui lege îl consideră capabil pe subscriitor.

Art. 2.648. Legea aplicabilă condiţiilor de formă. (1) Angajamentul asumat în materie de cambie, bilet la ordin sau cec este supus condiţiilor de formă ale legii statului unde angajamentul a fost subscris. În materie de cec, îndeplinirea condiţiilor de formă prevăzute de legea locului plăţii este suficientă.

(2) Dacă angajamentul este nevalabil, potrivit legii prevăzute la alin. (1), dar se conformează legii statului unde are loc subscrierea unui angajament ulterior, neregularitatea de formă a primului angajament nu infirmă validitatea celui ulterior.

Art. 2.649. Legea aplicabilă acţiunii în regres. Termenele stabilite pentru exercitarea acţiunii în regres sunt determinate, faţă de orice semnatar, de legea locului unde titlul a luat naştere.

Art. 2.650. Legea aplicabilă protestului. Forma şi termenele de protest, cât şi condiţiile de formă ale unor acte necesare pentru exercitarea sau conservarea drepturilor în materie de cambie, bilet la ordin sau cec sunt stabilite de legea statului unde trebuie întocmit protestul sau un alt act necesar.

Secţiunea a 2-a
Cambia şi biletul la ordin

Art. 2.651. Legea aplicabilă efectelor obligaţiilor. (1) Efectele obligaţiilor acceptantului unei cambii şi semnatarului unui bilet la ordin sunt supuse legii locului unde aceste titluri sunt plătibile.

(2) Efectele pe care le produc semnăturile celorlalţi obligaţi prin cambie sau prin bilet la ordin sunt determinate de legea statului pe teritoriul căruia au fost date semnăturile.

Art. 2.652. Legea aplicabilă dobândirii creanţei. Legea locului unde titlul a fost constituit stabileşte dacă posesorul cambiei dobândeşte creanţa care a dat loc emisiunii titlului.

Art. 2.653. Legea aplicabilă acceptării. Legea statului unde este plătibilă cambia stabileşte dacă acceptarea poate fi restrânsă la o parte din sumă, precum şi dacă posesorul titlului este sau nu este obligat să primească o plată parţială.

Art. 2.654. Legea aplicabilă în caz de pierdere sau furt. Legea statului unde cambia sau biletul la ordin sunt plătibile determină măsurile ce pot fi luate în caz de pierdere sau furt al titlului.

Secţiunea a 3-a
Cecul

Art. 2.655. Legea aplicabilă. Legea statului unde cecul este plătibil determină persoanele asupra cărora poate fi tras un asemenea titlu.

Art. 2.656. Nulitatea cecului. În cazul în care, potrivit legii aplicabile, cecul este nul din cauză că a fost tras asupra unei persoane neîndreptăţite, obligaţiile ce decurg din semnăturile puse pe titlu în alte state, ale căror legi nu cuprind o asemenea restricţie, sunt valabile.

Art. 2.657. Legea aplicabilă efectelor obligaţiilor. Legea statului pe al cărui teritoriu au fost subscrise obligaţiile ce decurg din cec determină efectele acestor obligaţii.

Art. 2.658. Domeniul de aplicare. Legea statului unde cecul este plătibil determină îndeosebi:

a) dacă titlul trebuie tras la vedere sau dacă poate fi tras la un anumit termen de la vedere, precum şi efectele postdatării;

b) termenul de prezentare;

c) dacă cecul poate fi acceptat, certificat, confirmat sau vizat şi care sunt efectele produse de aceste menţiuni;

d) dacă posesorul poate cere şi dacă este obligat să primească o plată parţială;

e) dacă cecul poate fi barat sau poate să cuprindă clauza „plătibil în cont" ori o expresie echivalentă şi care sunt efectele acestei bărări, clauze sau expresii echivalente;

f) dacă posesorul are drepturi speciale asupra provizionului şi care este natura lor;

g) dacă trăgătorul poate să revoce cecul sau să facă opoziţie la plata acestuia;

h) măsurile care pot fi luate în caz de pierdere sau de furt al cecului;

i) dacă un protest sau o constatare echivalentă este necesară pentru conservarea dreptului de regres împotriva giranţilor, trăgătorului şi celorlalţi obligaţi.

Capitolul VIII
Fiducia

Art. 2.659. Alegerea legii aplicabile. (1) Fiducia este supusă legii alese de constituitor.

(2) Dispoziţiile art. 2.637 sunt aplicabile.

Art. 2.660. Determinarea obiectivă a legii aplicabile. În lipsa alegerii legii aplicabile, precum şi în cazul în care legea aleasă nu cunoaşte instituţia fiduciei, se aplică legea statului cu care fiducia prezintă cele mai strânse legături. În acest scop, se ţine seama îndeosebi de:

a) locul de administrare a masei patrimoniale fiduciare, desemnat de constituitor;

b) locul situării bunurilor fiduciare;

c) locul unde fiduciarul îşi are reşedinţa obişnuită sau, după caz, sediul social;

d) scopul fiduciei şi locul unde acesta urmează să se realizeze.

Art. 2.661. Domeniul de aplicare. Legea determinată potrivit art. 2.659 şi 2.660 este aplicabilă condiţiilor de validitate, interpretării şi efectelor fiduciei, precum şi administrării ei. Această lege determină în special:

a) desemnarea, renunţarea şi înlocuirea fiduciarului, condiţiile speciale pe care trebuie să le îndeplinească o persoană pentru a fi desemnată fiduciar, precum şi transmiterea puterilor fiduciarului;

b) drepturile şi obligaţiile dintre fiduciari;

c) dreptul fiduciarului de a delega în tot sau în parte executarea obligaţiilor sale sau exercitarea puterilor care îi revin;

d) puterile fiduciarului de a administra şi de a dispune de bunurile din masa patrimonială fiduciară, de a constitui garanţii şi de a dobândi alte bunuri;

e) puterile fiduciarului de a face investiţii şi plasamente;

f) îngrădirile cu privire la durata fiduciei, precum şi cele cu privire la puterile fiduciarului de a constitui rezerve din veniturile rezultate din administrarea bunurilor;

g) raporturile dintre fiduciar şi beneficiar, inclusiv răspunderea personală a fiduciarului faţă de beneficiar;

h) modificarea sau încetarea fiduciei;

i) repartizarea bunurilor ce alcătuiesc masa patrimonială fiduciară;

j) obligaţia fiduciarului de a da socoteală de modul cum a fost administrată masa patrimonială fiduciară.

Art. 2.662. Situaţiile speciale. Un element al fiduciei, susceptibil de a fi izolat, în special administrarea acestuia, poate fi supus unei legi distincte.

Capitolul IX
Prescripţia extinctivă

Art. 2.663. Legea aplicabilă. Prescripţia extinctivă a dreptului la acţiune este supusă legii care se aplică dreptului subiectiv însuşi.

Dispoziţii finale

Art. 2.664. Data intrării în vigoare. (1) Prezentul cod intră în vigoare la data care va fi stabilită în legea pentru punerea în aplicare a acestuia.

(2) În termen de 12 luni de la data publicării prezentului cod, Guvernul va supune Parlamentului spre adoptare proiectul de lege pentru punerea în aplicare a Codului civil.

• **LPA.** ***Art. 223.*** *Dacă prin prezenta lege nu se prevede altfel, procesele şi cererile în materie civilă sau comercială în curs de soluţionare la data intrării în vigoare a NCC se soluţionează de către instanţele legal învestite, în conformitate cu dispoziţiile legale, materiale şi procedurale, în vigoare la data când acestea au fost pornite [v.* ***Dec. ICCJ (RIL) nr. 1/2014*** *(sub art. 6 NCC)].* ***Art. 225.*** *(1) Secţiile comerciale existente la data intrării în vigoare a NCC în cadrul tribunalelor şi curţilor de apel se vor reorganiza ca secţii civile, ori, după caz, vor fi unificate cu secţiile civile existente, prin hot. a CSM, la propunerea colegiului de conducere al instanţei. (2) Hot. CSM prevăzută la alin. (1) îşi va produce efectele de la data intrării în vigoare a NCC. (3) Cauzele civile şi comerciale aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a NCC vor continua să fie soluţionate de aceleaşi complete de judecată, cu respectarea principiului continuităţii. În caz de trimitere spre rejudecare, cauza va fi repartizată conform normelor de organizare judiciară în vigoare la data înregistrării cauzei la instanţa de trimitere.* ***Art. 226.*** *(1) Prin hot. CSM, la propunerea colegiului de conducere al instanţei, în raport de numărul cauzelor, se pot înfiinţa, în cadrul secţiilor civile, complete specializate pentru soluţionarea anumitor categorii de litigii, în considerarea obiectului sau naturii acestora, precum: a) cererile în materie de insolvenţă, concordat preventiv şi mandat ad-hoc; b) cererile în materia societăţilor reglem. de L. nr. 31/1990, rep., cu modif. şi compl. ult. şi a altor societăţi cu sau fără personalitate juridică, precum şi în materia registrului comerţului; c) cererile care privesc restrângerea, împiedicarea ori denaturarea concurenţei; d) cererile privind titlurile de valoare şi alte instrumente financiare. (2) La înfiinţarea completelor specializate potrivit alin. (1) se va ţine seama de următoarele criterii: a) asigurarea unui volum de activitate echilibrat între judecătorii secţiei; b) specializarea judecătorilor şi necesitatea valorificării experienţei profesionale a acestora; c) respectarea principiului repartizării aleatorii. (3) Hot. CSM prevăzută la alin. (1) îşi va produce efectele de la data intrării în vigoare a NCC [•* **RIL.** ***Dec. ICCJ (RIL) nr. 2/2019*** *(M. Of. nr. 863 din 25 octombrie 2019): „În interpr. şi aplic. art. 226 L. nr. 71/2011, rap. art. 95 pct. 2 NCPC, tribunalele specializate sunt competente să soluţioneze apelurile în cererile formulate în procedura executării silite în materiile ce fac obiectul specializării lor";* ***Dec. ICCJ (RIL) nr. 13/2020*** *(M. Of. nr. 1309 din 30 decembrie 2020): „În interpr. şi aplic. art. 226 alin. (1) L. nr. 71/2011 rap. art. 22 alin. (1) L. nr. 132/2017 priv. asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terţilor prin accidente de vehicule şi tramvaie (...): În litigiile având ca obiect plata de despăgubiri materiale şi morale formulate de terţele persoane păgubite prin producerea accidentelor de circulaţie, în care calitatea procesuală pasivă o are asigurătorul RCA, iar persoana vinovată are calitatea de intervenient forţat sau de pârât alături de asigurătorul RCA, cât şi în litigiile priv. acţiunile în regres formulate de asigurător împotriva persoanei vinovate de producerea accidentului, competenţa materială procesuală revine secţiilor specializate"].* ***Art. 227.*** *Dacă legea specială prevede că anumite cauze sunt de competenţa tribunalelor comerciale ori, după caz, de competenţa secţiilor comerciale ale tribunalelor sau curţilor de apel, după intrarea în vigoare a NCC, competenţa de judecată revine tribunalelor specializate sau, după caz, secţiilor civile ale tribunalelor, reorganizate potriv. art. 228, respectiv secţiilor civile reorganizate cf. art. 225.*

DISPOZIŢII CONEXE. ***L. nr. 304/2004*** *priv. organizarea judiciară, rep. (M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005; cu modif. ult.): „****Art. 35.*** *(2) În cadrul curţilor de apel funcţionează, în raport cu*

complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale. ***Art. 36.*** *(3) În cadrul tribunalelor funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale".*

DREPT

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

INDEX[1)]

A

Abuz de drept, 15

Abitaţia
- constituirea uzului şi a abitaţiei, 751
- dispoziţii aplicabile, 754
- dreptul de abitaţie, 750
- limitele dreptului de uz şi abitaţie, 752
- obligaţia uzuarului şi a titularului dreptului de abitaţie, 753

Actul juridic
- legea aplicabilă condiţiilor de fond, 2.637
  - condiţiilor de formă, 2.639
  - în lipsa alegerii, 2.638

Actul juridic unilateral
- noţiune, 1.324
- promisiune
  - publică de recompensă, 1.328
  - unilaterală, 1.327
- regim juridic, 1.325
- revocarea promisiunii publice de recompensă, 1.329
- supus comunicării, 1.326

Acte de stare civilă
- anularea, completarea, modificarea sau rectificarea, 100
- dovada stării civile, 99
- înscrierea menţiunilor, 101
- întocmite de ofiţer necompetent, 102
- mijloace de dovadă a stării civile, 103
- starea civilă, 98

Accesiune
- accesiunea imobiliară artificială
  - autorul lucrării care foloseşte materialele altuia, 594
  - buna-credinţă, 586
  - categoriile de lucrări, 578
  - cazuri speciale, 596
  - dobândirea lucrării de către proprietarul imobilului, 577
  - dreptul autorului lucrării la ridicarea materialelor, 590
  - dreptul de proprietate în cartea funciară, 589
  - exercitarea dreptului autorului lucrării la indemnizaţie, 591
  - înţelesul unor termeni, 586
  - lucrări efectuate de un detentor precar, 597
  - lucrări provizorii, 588
  - lucrări realizate parţial asupra imobilului autorului, 587
  - obligarea autorului lucrării la cumpărarea imobilului, 592
  - pasivitatea proprietarului pe durata realizării lucrării, 593
  - prezumţii în favoarea proprietarului imobilului, 579
  - realizarea unei lucrări adăugate cu caracter durabil asupra imobilului altuia, 583-585
  - realizarea unei lucrări autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia, 581-582
  - realizarea lucrării cu materialele altuia, 580
  - stabilirea indemnizaţiei sau a despăgubirii, 595
- accesiune mobiliară, 598
  - imposibilitatea de separare a bunurilor unite, 601
  - raport intre valoarea manoperei şi valoarea materialelor, 599
  - unirea a două bunuri mobile, 600
- accesiune imobiliară naturală
  - albiile părăsite de apele curgătoare, 575
  - albiile râurilor, insulele şi prundişurile, 573
  - aluviuni, 569
  - asupra animalelor, 576
  - avulsiune, 572
  - drept de proprietate asupra insulelor nou-formate, 574
  - teren lăsat de apele curgătoare, 570
  - teren lăsat de apele stătătoare, 571
- dobândirea dreptului de proprietate, 567
- forme, 568

[1)] Trimiterea se face la numărul articolelor din NCC.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

- realizarea lucrării cu materialele altuia, 580
- realizarea unei lucrări autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia
• efectuate cu bună-credinţă, 581
•• cu rea-credinţă, 582
- realizarea unei lucrări adăugate cu caracter durabil asupra imobilului altuia
• necesare, 583
• utile, 584
• voluptuare, 585

Acceptarea moştenirii
- acceptare tacită, 1.110
- de către creditori, 1.107
- declaraţia de neacceptare, 1.111
- efecte, 1.114
- feluri, 1.108
- forţată, 1.119
- înregistrarea actelor de acceptare, 1.109
- întocmirea inventarului, 1.115
- măsurile speciale de conservare a bunurilor, 1.117
• privind sumele de bani şi alte valori, 1.118
- prezumţia de renunţare, 1.112
- procesul-verbal de inventariere, 1.116
- reducerea termenului de opţiune, 1.113
- renunţarea la moştenire
• efecte, 1.121
• formă, 1.120
• renunţarea frauduloasă, 1.122
• revocarea renunţării, 1.123
• termenul de prescripţie, 1.124

Acţiuni privind filiaţia
- citarea părinţilor şi a copilului, 436
- contestarea filiaţiei, 434
- despăgubirile, 428
- efectele stabilirii filiaţiei asupra unui proces penal, 440
- filiaţia legal stabilită, 435
- inadmisibilitatea renunţării, 437
- în caz de moştenire vacantă, 439
- în contestaţia filiaţiei, 421
- în stabilirea maternităţii, 422, 423
• paternităţii, 425
- în tăgada paternităţii, 429
- prezumţia filiaţiei faţă de pretinsul tată, 426
- situaţia copilului, 438
- stabilirea paternităţii prin hotărâre judecătorească, 424
- tăgada paternităţii de către mamă, 431
• de către copii şi moştenitori, 433
• de către pretinsul tată biologic, 432
• de către soţul mamei, 430
- termenul de prescripţie, 427

Acţiunile posesorii, 949
- conservarea bunului posedat, 952
- persoane împotriva cărora se pot introduce acţiunile posesorii, 950
- termen de exercitare, 951

Acţiune oblică, 1.560
- efectele admiterii, 1.561

Acţiune revocatorie, 1.562
- admiterea acţiunii, 1.565
- condiţii privitoare la creanţă, 1.563
- prescripţie, 1.564

Adopţia, 451
- adopţia simultană sau succesivă, 462
- anulare, 479
- capacitate şi stare de sănătate, 459
- condiţii morale şi materiale, 461
- conflicte de legi (drept internaţional privat), 2.607-2.610
- consimţământul la adopţie
• condiţiile exprimării consimţământului, 468
• darea şi revocarea consimţământului părinţilor, 466
• libertatea consimţământului părinţilor, 465
• persoane care consimt la adopţie, 463
• refuzul părinţilor, 467
• situaţii speciale privind consimţământul părinţilor, 464
- dată, 469
- decăderea adoptatorului din exerciţiul drepturilor părinteşti, 472
- desfacerea, 476
• la cererea adoptatorului, 477
•• adoptatului, 478
- diferenţa de vârstă, 460
- efecte asupra rudeniei, 470
- informaţii, 474
- interzicerea adopţiei între fraţi, 457
- internaţională, 453
- încetarea adopţiei, 475, 482

- legea aplicabilă condiţiilor de fond, 2.607
• efectelor adopţiei, 2.608
• formei adopţiei, 2.609
• nulităţii adopţiei, 2.610
- menţinerea adopţiei, 481
- nulitatea absolută, 480
- numele adoptatului, 473
- persoanele care pot fi adoptate, 455-458
- persoanele care pot adopta, 459-462
- pluralitatea de adoptaţi, 456
- principii, 452
- procedură, 454
- raporturile dintre adoptator şi adoptat, 471
- situaţia soţilor, 458
- vârsta adoptatului, 455

Administrarea bunurilor altuia
- încetarea administrării
• cazuri, 846
• darea de seamă finală, 850
• data curgerii dobânzilor, 855
• deducerea remuneraţiei, 856
• descărcarea judiciară de gestiune, 851
• întinderea obligaţiei de restituire, 853
• locul predării bunurilor, 852
• notificarea renunţării, 847
• moartea sau punerea sub interdicţie a administratorului, 848
• obligaţii asumate ulterior încetării administrării, 849
• solidaritatea beneficiarilor, 857
• suportarea cheltuielilor administrării, 854
- regimul juridic al administrării
• obligaţia privind darea de seamă, 842
• conţinutul şi auditarea dării de seamă, 843
• darea de seamă în ipoteza în care sunt mai mulţi administratori, 844
• debitarea contului de venituri, 838
• • contului de capital, 839
• dobândirea fructelor, 841
• examinarea registrelor, 845
• momentul naşterii dreptului beneficiarului la venitul net, 840
• repartiţia profitului şi a pierderilor, 837

Administrator
- administrare simplă, 795
• atribuţii, 796
• autorizarea actelor de dispoziţie, 799
• investirea sumelor de bani, 798
• menţinerea destinaţiei bunurilor, 797
- administrare colectivă
• adoptarea hotărârilor în situaţii speciale, 826
• delegarea, 829
• prezumţia de aprobare a hotărârilor, 828
• răspunderea reprezentantului administratorului, 830
• răspundere solidară, 827
- administrare deplină
• atribuţii, 800
- administrator al bunurilor altuia, 792
• aplicare, 794
- administratorii societăţii
• adoptarea deciziilor, 1.917
• drepturile asociaţilor care nu sunt administratori, 1.918
• interdicţia emiterii instrumentelor financiare, 1.923
• limitele şi revocarea mandatului de administrator, 1.914
• numire, 1.913
• obligaţii faţă de terţi, 1.924
• • de creditorii societăţii, 1.920
• pluralitate de administratori, 1.916
• răspunderea administratorilor, 1.915
• • asociaţilor aparenţi, 1.921
• • asociaţilor ocultţi, 1.922
• reprezentarea în justiţie, 1.919
- aparent, 817
- atenuarea răspunderii, 812
- conflictul de interese, 805
- depăşirea puterilor încredinţate mai multor persoane, 815
- evitarea conflictului de interese, 804
- imparţialitate, 811
- interdicţia actelor de dispoziţie cu titlu gratuit, 809
• dobândirii de drepturi în legătură cu bunurile administrate, 806
• folosirii bunurilor administrate în interes propriu, 808
- întinderea puterilor administratorului, 801
- limitarea răspunderii beneficiarului faţă de terţi, 816

- limitele răspunderii administratorului, 802
- obligaţia de diligenţă, onestitate şi loialitate, 803
- răspunderea personală, 813
  • în cazul depăşirii puterilor conferite, 814
- remuneraţie, 793
- reprezentarea în justiţie, 810
- separaţia bunurilor administrate, 807

Amintiri de familie
- bunuri care constituie amintiri de familie, 1.141
- regim juridic, 1.142

Arvuna
- confirmatorie, 1.544
- penalizatoare, 1.545
- restituire, 1.546

Apărarea drepturilor nepatrimoniale
- decesul titularului, 256
- dreptul la nume, 254
- drepturile nepatrimoniale ale persoanei juridice, 257
- măsuri provizorii, 255
- mijloace de apărare, 253
- ocrotirea personalităţii umane, 252

Aplicare
- generală a Codului civil, 3
- în timp a legii civile, 6
- prioritară a dreptului Uniunii Europene, 5
- prioritară a tratatelor internaţionale privind drepturile omului, 4

Arendare
- asigurarea bunurilor arendate, 1.840
- bunuri ce pot fi arendate, 1.836
- caracter executoriu, 1.845
- cazuri speciale de încetare a contractului, 1.850
- cesiunea arendării, 1.846
- condiţii de formă, 1.838
- drept de preempţiune, 1.849
- durată nedeterminată, 1.837
- excepţii, 1.842
- interdicţia subarendării, 1.847
- plata arendei în fructe, 1.844
- reducerea arendei, 1.841
- reînnoirea, 1.848
- riscul pieirii fructelor, 1.843
- schimbarea categoriei de folosinţă, 1.839

Asociaţia de proprietari
- constituirea, 659

Asociat
- cazuri generale de pierdere a calităţii de asociat, 1.925
- drepturile asociatului exclus, 1.929
- excluderea din societate, 1.928
- retragerea din societatea cu durată determinată, 1.927
- retragerea din societatea cu durată nedeterminată, 1.926

Asigurare
- de bunuri
  • despăgubirea, 2.217
  • interesul asigurării, 2.215
  • înstrăinarea bunului asigurat, 2.220
  • multiplă, 2.219
  • noţiune, 2.214
  • parţială, 2.218
  • prevenirea producerii riscului asigurat, 2.216
- de credite şi garanţii, 2.221
- de persoane
  • beneficiarul indemnizaţiei, 2.230
  • desemnare beneficiar, 2.231
  • indemnizaţie, 2.236
  • noţiune, 2.227
  • obligaţia de informare, 2.238
  • pluralitate de beneficiari, 2.232
  • prescripţie, 2.237
  • producerea cu intenţie a riscului asigurat, 2.233
  • renunţare la contract, 2.229
  • repunere în vigoare a asigurării, 2.235
  • rezerva de prime, 2.234
  • risc privind o altă persoană, 2.228
- de pierderi financiare, 2.222
- de răspundere civilă
  • drepturile terţelor persoane păgubite, 2.224
  • noţiune, 2.223
  • plata despăgubirii, 2.226
  • stabilirea despăgubirii, 2.225

Autoritate părintească, 483
- administrarea bunurilor copilului, 501
- conţinutul, 487

- copilul din afara căsătoriei, 505
- dispoziţii aplicabile, 502
- drepturile părintelui minor, 490
- durata, 484
- exercitarea autorităţii părinteşti în caz de divorţ, 504
- independenţa patrimonială, 500
- înapoierea copilului de la alte persoane, 495
- îndatorirea de respect, 485
  • specifice, 488
- învoiala părinţilor, 506
- locuinţa copilului, 496
- măsuri disciplinare, 489
- mod de exercitare, 503
- neînţelegeri între părinţi, 486
- numele copilului, 492
- obligaţie de întreţinere, 499
- relaţii sociale ale copilului, 494
- religie, 491
- schimbarea locuinţei copilului, 497
  • felului învăţăturii ori al pregătirii profesionale, 498
- supravegherea copilului, 493
- un singur părinte, 507

B

Bigamia, 273

Buna-credinţă, 14

Bunuri
- lege aplicabilă, 2.613
  • patrimoniului de afectaţiune, 2.614
  • revendicării bunurilor mobile, 2.615
  • uzucapiunii mobiliare, 2.616
- bunurile mobile corporale
  • legea aplicabilă, 2.617
    • • bunului aflat în curs de transport, 2.618
  • rezerva dreptului de proprietate, 2.619
- bunurile incorporale
  • legea aplicabilă operelor de creaţie intelectuală, 2.624
    • • dreptului de proprietate industrială, 2.625
  • consumptibile şi neconsumptibile, 544
  • divizibile şi indivizibile, 545
  • drepturile asupra bunurilor, 542
  • fungibile şi nefungibile, 543
  • imobile, 536-538
  • mobile, 539
  • mobile prin anticipaţie, 540
  • noţiune, 535
  • principale şi accesorii, 546
  • universalitate de fapt, 541

C

Calculul termenelor
- prezumţia efectuării în termen a actelor, 2.556
- prorogarea, 2.554
- reguli aplicabile, 2.551
  • pe ore, 2.555
  • pe săptămâni, luni sau ani, 2.552
  • pe zile, 2.553

Cambia, biletul la ordin şi cecul
- legea aplicabilă acţiunii în regres, 2.649
  • capacităţii, 2.647
  • condiţiilor de formă, 2.648
  • protestului, 2.650
- cambia şi biletul la ordin
  • legea aplicabilă acceptării, 2.653
    • • dobândirii creanţei, 2.652
    • • efectelor obligaţiilor, 2.651
    • • în caz de pierdere sau furt, 2.654
- cecul
  • domeniu de aplicare, 2.658
  • lege aplicabilă, 2.655
    • • efectelor obligaţiilor, 2.657
  • nulitate, 2.656

Capacitate civilă, 28
- limite, 29

Capacitate de folosinţă, 34
- drepturile copilului conceput, 36
- durată, 35

Capacitate de exerciţiu
- anticipată, 40
- confirmarea actului anulabil, 48
- frauda comisă de incapabil, 45
- început, 38
- limitele obligaţiei de restituire, 47
- lipsă, 43
- noţiune, 37
- regimul nulităţii, 46
- regimul unor acte ale minorului, 42
- restrânsă, 41
- sancţiune, 44
- situaţia minorului căsătorit, 39

Carte funciară
- cercetarea cărţii funciare, 883

- drepturile tabulare, 877
- felurile înscrierilor, 881
- înscrierea drepturilor reale afectate de modalităţi, 882
- înscrierea în caz de alipire sau dezlipire, 880
- înscrierea drepturilor tabulare
• acţiune în prestaţie tabulară, 896
• condiţii, 888
• conflictul dintre terţii dobânditori de la un autor comun, 891
• data producerii efectelor înscrierii, 890
• dobândire cu bună-credinţă a unui drept tabular, 901
• • şi stingerea drepturilor reale asupra imobilelor, 885
• • unor drepturi reale fără înscriere, 887
• efectele acţiunii în prestaţie tabulară faţă de terţul dobânditor de rea-credinţă, 897
• • înscrierii provizorii, 899
• în cazul actelor juridice succesive, 894
• înscrierea provizorie, 898
• întemeiate pe obligaţiile defunctului, 895
• modificarea drepturilor reale asupra imobilelor, 886
• persoanele împotriva cărora se poate face înscrierea drepturilor tabulare, 893
• prezumţia existenţei sau inexistenţei unui drept tabular, 900
• renunţarea la dreptul de proprietate, 889
• situaţia terţului dobânditor de rea-credinţă, 892
- modificarea imobilului înscris în cartea, 879
- obiectul drepturilor tabulare, 878
- procedura de înscriere, 884
- scopul şi obiectul cărţii funciare, 876
- notarea unor drepturi
• acte sau fapte care pot fi notate în cartea funciară, 903
• • supuse notării, 902
- notarea antecontractelor şi a pactelor de opţiune, 906
• intenţiei de a înstrăina sau de a ipoteca, 904
- pierderea efectului notării, 905
- rectificarea înscrierilor de carte funciară
• efectele admiterii acţiunii în rectificare, 910
• îndreptarea erorilor materiale, 913
• modificarea descrierii imobilului, 914
• noţiune, 907
• radierea drepturilor condiţionale, 912
• răspunderea pentru ţinerea defectuoasă a cărţii funciare, 915
• rectificarea intabulării sau înscrierii provizorii, 908
• • notării în cartea funciară, 911
• termen de exercitare a acţiunii, 909

Căsătorie, 259
- act de căsătorie, 290
- alegerea numelui de familie, 282
- alienaţia şi debilitatea mintală, 276
- celebrare, 287
- cheltuieli, 325-328
- comunicarea stării de sănătate, 278
- conflicte de legi (drept internaţional privat), 2.585-2.602
• desfacere, 2.597-2.602
• efecte, 2.589-2.596
• încheiere, 2.585-2.588
- consimţământ, 271
- conţinutul declaraţiei, 281
- copii din căsătorie
• principiul interesului superior al copilului, 263
• relaţiile dintre părinţi şi copii, 262
• ascultarea copilului, 264
• egalitatea în drepturi, 260
• îndatorirea părinţilor, 261
- convenţia de alegere a legii aplicabile, 2.591
- data desfacerii, 382
- declaraţia de căsătorie, 280
- dovada, 292
- dreptul la compensaţie, 328
- drepturile şi obligaţiile patrimoniale ale soţilor, 312-372
- forme ale convenţiei matrimoniale, 2.594
- independenţa soţilor, 310
- interzicerea căsătoriei între rude, 274
• între tutore şi persoana minoră, 275
• unor forme de convieţuire cu căsătoria, 277
- îndatoririle soţilor, 309

- legea aplicabilă efectelor generale ale căsătoriei, 2.589
• condiţiilor de fond ale căsătoriei, 2.586
• formalităţilor căsătoriei, 2.587
• regimului matrimonial, 2.592-2.593
• nulităţii căsătoriei, 2.588
• promisiunii de căsătorie, 2.585
- locuinţa familiei, 321-324
- locul încheierii, 279
- luarea deciziilor de către soţi, 308
- martorii, 288
- momentul încheierii căsătoriei, 289
- munca în gospodărie, 326
- nulitatea căsătoriei
• acoperirea nulităţii, 303
• caracterul personal al acţiunii, 302
• cazurile de nulitate absolută, 293
• căsătoria fictivă, 295
•• putativă, 304
• existenţa tutelei, 300
• lipsa discernământului, 299
•• încuviinţărilor cerute de lege, 297
•• vârstei matrimoniale, 294
• opozabilitatea hotărârii judecătoreşti, 306
• persoanele care pot invoca nulitatea absolută, 296
• situaţia copiilor, 305
• termen de prescripţie, 301
• viciile de consimţământ, 298
- ocrotirea terţilor, 2.595
- opoziţia la căsătorie, 285
- publicitatea declaraţiei de căsătorie, 283
- refuzul celebrării căsătoriei, 286
- regimul matrimonial, 291, 312-320, 329-338, 2.590
- reglementarea raporturilor personale dintre soţi, 307
- reînnoirea declaraţiei de căsătorie, 284
- schimbarea numelui de familie, 311
- schimbarea reşedinţei obişnuite sau a cetăţeniei, 2.596
- vârsta matrimonială, 272
- veniturile din profesie, 327

Cesiune de creanţă
- acţiunea deţinătorului deposedat în mod nelegitim, 1.592.
• parţială, 1.571
• succesive, 1.583
- clauza de inalienabilitate, 1.570
- comunicarea odată cu cererea de chemare în judecată, 1.580
• şi acceptarea cesiunii, 1.578
- costuri suplimentare, 1.577
- creanţe care nu pot fi cedate, 1.569
• viitoare, 1.572
- dobânzi scadente şi neîncasate, 1.576
- efectele cesiunii înainte de notificare, 1.575
• între cesionar şi debitorul cedat, 1.582
• parţiale între cesionarii creanţei, 1.584
- feluri, 1.567
- formă, 1.573-1.574
- mijloace de apărare, 1.589
- modalităţi de transmitere, 1.588
- noţiune şi feluri, 1.566, 1.587
- obligaţia de garanţie, 1.585
- opozabilitatea cesiunii faţă de fideiusor, 1.581
- opozabilitatea cesiunii unei universalităţi de creanţe, 1.579
- plata creanţei, 1.590
- predarea înscrisului constatator al creanţei, 1.574
- punerea în circulaţie fără voia emitentului, 1.591
- răspunderea cedentului pentru evicţiune, 1.586
- transferul drepturilor, 1.568

Cetăţeni străini şi apatrizii, 27

Clauză penală, 1.538
- cumulul penalităţii cu executarea în natură, 1.539
- nulitate, 1.540
- obligaţie principală divizibilă, 1.543
• principală indivizibilă, 1.542
- reducerea cuantumului penalităţii, 1.541

Compensaţia
- cazuri în care compensaţia este exclusă, 1.618
- cesiunea sau ipoteca asupra unei creanţe, 1.623
- condiţii, 1.617
- efectele compensaţiei faţă de terţi, 1.622
- fideiusiunea, 1.621
- imputaţia, 1.620
- noţiune, 1.616
- termenul de graţie, 1.619

Confuziune, 1.624
- confuziunea şi ipoteca, 1.625
- desfiinţare, 1.628
- efecte, 1.627
- fideiusiunea, 1.626

Consiliu de familie
- atribuţii, 130
- aviz, 136
- constituire, 128
- dispoziţii aplicabile, 126
- funcţionare, 129
- imposibilitatea constituirii, 132
- înlocuire, 131
- membrii, 125
- modificare, 127
- rol, 124
- suma anuală necesară pentru întreţinerea minorului, 148
- tutela în interesul minorului, 133

Cont bancar curent
- compensare, 2.185
- cotitulari, 2.186
- denunţarea unilaterală, 2.188
- dreptul de a dispune de soldul creditor, 2.184
- executarea împuternicirilor primite, 2.189
- indiviz, 2.187
- prescripţie, 2.190

Contract
- adaptarea, 1.213
- adeziune, 1.175
- bună-credinţă, 1.170
  • în negocieri, 1.183
- caducitatea ofertei, 1.195
- capacitatea părţilor, 1.180-1.181
- cauză, 1.235-1.239
  • frauda la lege, 1.237
  • probă, 1.239
  • sancţiune, 1.238
- cauze justificate de neexecutare a obligaţiilor contractuale
  • excepţia de neexecutare, 1.556
  • imposibilitatea de executare, 1.557
  • măsurile asigurătorii, 1.559
  • • conservatorii, 1.558
  • ordinea executării obligaţiilor, 1.555
- cesiunea contractului
  • excepţiile contractantului cedat, 1.319
  • formă, 1.316
  • liberarea cedentului, 1.318
  • momentul cesiunii, 1.317
  • noţiune, 1.315
  • obligaţia de garanţie, 1.320
- clauze
  • externe, 1.201
  • neuzuale, 1.203
  • standard, 1.202
- comunicarea ofertei, acceptării şi revocării, 1.200
- comutativ şi aleatoriu, 1.173
- condiţia
  • actele conservatorii, 1.409
  • determinarea îndeplinirii sau neîndeplinirii, 1.405
  • efectele îndeplinirii, 1.407
  • fructele culese înainte, 1.410
  • imposibilă, ilicită sau imorală, 1.402
  • îndeplinire, 1.404
  • obligaţia condiţională, 1.399
  • pur potestativă, 1.403
  • rezolutorie, 1.401
  • suspensivă, 1.400
  • renunţarea la condiţie, 1.406
  • transmiterea obligaţiei condiţionale, 1.408
- condiţiile esenţiale pentru validitatea contractului, 1.179
- consensual, solemn sau real, 1.174
- consimţământ, 1.182-1.224
- contract-cadru, 1.176
- efecte, 1.270-1.294
  • între părţi, 1.270-1.279
  • faţă de terţi, 1.280-1.294
- elementele de care depinde încheierea contractului, 1.185
- formă, 1.240-1.245
  • de exprimare a consimţământului, 1.240
  • modificarea contractului, 1.243
  • sancţiune, 1.242
- încheiat cu consumatorii, 1.177
- încheiere, 1.178-1.245
- libertatea de a contracta, 1.169-1170
- libertatea formei, 1.178
- momentul şi locul încheierii contractului, 1.186
- noţiune, 1.166
- nulitate, 1.246-1.265

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

• cauze, 1.250-1.253
• efecte, 1.254-1.260
• validarea contractului, 1.261-1.265
- obiect, 1.225-1.234
• bunuri care aparţin altuia, 1.230
•• care nu sunt în circuitul civil, 1.229
•• viitoare, 1.228
• determinarea calităţii, 1.231
•• obiectului de către un terţ, 1.232
•• preţului între profesionişti, 1.233
• imposibilitatea iniţială a obiectului obligaţiei, 1.227
• obiectul obligaţiei, 1.226
• raportare la un factor de referinţă, 1.234
- obligaţia de confidenţialitate în negocierile precontractuale, 1.184
- oferta de a contracta, 1.188
• fără termen adresată unei persoane absente, 1.193
• fără termen adresată unei persoane prezente, 1.194
• irevocabilă, 1.191
• acceptarea, 1.196
•• acceptarea necorespunzătoare, 1.197
•• acceptarea tardivă, 1.198
•• forma ofertei şi a acceptării, 1.187
- propunerea adresată unor persoane nedeterminate, 1.189
- reguli aplicabile contractelor, 1.167
• aplicabile contractelor nenumite, 1.168
- retragerea ofertei sau a acceptării, 1.199
- sinalagmatic şi unilateral, 1.171
- solicitarea de oferte, 1.190
- termenul de acceptare, 1.192
- titlu oneros şi titlu gratuit, 1.172
- vicii consimţământului
• adaptarea contractului, 1.213
• cazuri, 1.206
• condiţii, 1.204
• eroare, 1.207
•• asumată, 1.209
•• de calcul, 1.210
•• de comunicare sau de transmitere, 1.211
•• nescuzabilă, 1.208
• invocarea erorii cu bună-credinţă, 1.212
• lipsa discernământului, 1.205

Contract de agenţie, 2.072
- dispoziţii aplicabile, 2.095
- comisionul
• calculul valorii comisionului, 2.087
• condiţiile comisionului, 2.083
• dreptul la comision, 2.085
• dreptul la comision în cazul contractelor neexecutate, 2.086
- clauza de neconcurenţă, 2.075
- denunţarea unilaterală, 2.089
• în cazuri speciale, 2.090
- dispoziţiile imperative, 2.094
- domeniul de aplicare, 2.073
- durata contractului, 2.088
- excepţiile, 2.092
- exclusivitatea, 2.074
- forma contractului, 2.078
- indemnizaţiile în caz de încetare a contractului, 2.091
- ineficacitatea clauzei de neconcurenţă, 2.093
- obligaţiile agentului, 2.079
• comitentului, 2.080
- reclamaţiile privind bunurile, 2.077
- remunerarea după încetarea contractului, 2.084
- remuneraţia agentului, 2.082
- renunţarea comitentului la încheierea contractelor negociate, 2.081
- vânzare pe credit, 2.076

Contract de antrepriză, 1.851
- acţiunea directă a lucrătorilor, 1.856
- controlul executării lucrării, 1.861
- decesul antreprenorului sau incapacitatea sa de a executa contractul, 1.871
- decesul beneficiarului, 1.870
- delimitarea faţă de vânare, 1.855
- exigibilitatea preţului, 1.864
- garanţia contra viciilor şi pentru calităţile convenite, 1.863
- incapacităţi, 1.853
- informarea beneficiarului, 1.858
- ipoteca legală, 1.869
- încetare, 1.870-1.873
- neluarea măsurilor necesare de către beneficiar, 1.859
- obligaţiile părţilor, 1.857-1.869
- pieirea lucrării înainte de recepţie, 1.860
- preţ, 1.854

• estimat, 1.865
• forfetar, 1.867
• stabilit în funcţie de valoarea lucrărilor sau serviciilor, 1.866
- procurarea, păstrarea şi întrebuinţarea materialelor, 1.857
- recepţia lucrării, 1.862
- rezoluţiunea sau rezilierea contractului imputabilă antreprenorului, 1.872
• sau rezilierea contractului imputabilă beneficiarului, 1.873
- subantrepriză, 1.852
- vânzarea bunurilor neridicate în termen, 1.868

Contract de antrepriză pentru lucrări de construcţii, 1.874
- controlul executării lucrărilor, 1.876
- împrejurări care împiedică executarea lucrărilor, 1.877
- prescripţia privind răspunderea pentru vicii, 1.880
- obligaţii accesorii ale beneficiarului, 1.875
- răspunderea pentru vicii, 1.879
- recepţia lucrărilor. riscul contractului, 1.878

Contract de asigurare, 2.199
- aplicare, 2.213
- cesiune, 2.212
- coasigurare, 2.239
- comunicarea producerii riscului asigurat, 2.207
- declaraţiile inexacte sau reticenţa privind riscul, 2.204
- denunţarea unilaterală, 2.209
- formă şi dovadă, 2.200
- lipsa riscului asigurat, 2.205
- opozabilitate, 2.211
- plata indemnizaţiei de asigurare, 2.208
• primelor de asigurare, 2.206
- poliţa de asigurare, 2.201
• categorii, 2.202
- reasigurare, 2.240
- retrocesiune, 2.241
- risc, 2.203
- subrogare, 2.210

Contract de comision, 2.043
- cedare acţiuni, 2.046
- comision, 2.049
- drept de retenţie aparţinând comisionarului, 2.053
- instrucţiunile comitentului, 2.048
- obligaţiile terţului contractant, 2.045
- probă, 2.044
- răspunderea comisionarului, 2.052
- revocare, 2.051
- vânzarea de titluri de credit şi alte bunuri cotate, 2.050
• pe credit, 2.047

Contract de consignaţie, 2.054
- cheltuielile, 2.059
- drept de retenţie, 2.062
- încetare, 2.063
- preţ, 2.056
- primirea, păstrarea şi asigurarea bunurilor, 2.060
- probă, 2.055
- remiterea, inspectarea, controlul şi reluarea bunurilor, 2.057
- remuneraţia consignatarului, 2.058
- vânzarea pe credit, 2.061

Contract de cont curent, 2.171
- acţiunile şi excepţiile referitoare la acte şi operaţiuni trecute în cont, 2.175
- aprobarea contului, 2.180
- credite excluse, 2.172
- drepturile la plata comisioanelor şi la restituirea cheltuielilor, 2.174
- efecte, 2.173
- executarea şi poprirea, 2.181
- garanţiile creanţelor înscrise în cont, 2.176
- încetarea contractului, 2.183
- încheierea contului, 2.179
- înscrierea unei creanţe sub rezerva încasării, 2.178
• unui titlu de credit, 2.177
- prescripţie, 2.182

Contract de depozit, 2.103
- cazurile de nerestituire, 2.120
- cheltuieli şi despăgubiri, 2.122
- delimitarea, 2.105
- denunţare, 2.115
- depozitul necesar, 2.124
• obligaţia de acceptare, 2.125
• regimul juridic, 2.126
- depozitul hotelier
• caz special, 2.132

• decăderea din dreptul la repararea prejudiciului, 2.134
• dovadă, 2.133
• dreptul de retenţie, 2.135
• lipsa răspunderii, 2.130
• localuri asimilate hotelurilor, 2.137
• obligaţii ale hotelierului, 2.131
• răspunderea limitată, 2.128
• • nelimitată, 2.129
• • pentru bunurile aduse în hotel, 2.127
• valorificarea bunurilor, 2.136
- diligenţă, 2.107
- dovada proprietăţii, 2.110
- folosirea bunului, 2.108
- încredinţarea bunului, 2.112
• bunului către subdepozitar, 2.113
- modul de executare, 2.111
- obligaţia moştenitorului depozitarului, 2.121
- obligaţiile deponentului, 2.122-2.123
- obligaţiile depozitarului, 2.107-2.121
- plata remuneraţiei, 2.123
- pluralitatea de deponenţi sau de depozitari, 2.119
- proba, 2.104
- răspunderea, 2.114
• depozitarului incapabil, 2.109
- remuneraţia depozitarului, 2.106
- restituirea bunului, 2.116
• către moştenitorul deponentului, 2.117
• fructelor şi plata dobânzilor, 2.118

Contract de expediţie, 2.064
- contraordinul, 2.066
- drepturile expeditorului, 2.069
- expeditorul transportator, 2.070
- obligaţiile expeditorului, 2.067
- prescripţie, 2.071
- răspunderea expeditorului, 2.068
- revocare, 2.065

Contract de furnizare, 1.766
- aplicabilitatea dispoziţiilor de la vânzare, 1.771
- preţ, 1.768
- răspundere, 1.770
- subcontractarea, 1.769
- preluarea şi predarea bunurilor, 1.767

Contract de intermediere, 2.096
- comunicarea încheierii contractului intermediat, 2.101
- obligaţia de informare, 2.100
- remunerarea intermediarului, 2.097
• în cazul pluralităţii de intermediari, 2.099
- reprezentarea părţilor intermediate, 2.102
- restituirea cheltuielilor, 2.098

Contract de împrumut
- feluri, 2.144
- împrumut cu dobândă
• aplicare, 2.167
• curgerea dobânzii, 2.169
• modalităţi ale dobânzii, 2.168
• plata anticipată, 2.170
- împrumut de consumaţie
• natură, 2.159
• noţiunea. capacitatea, 2.158
• prescripţie, 2.163
• răspunderea pentru vicii, 2.166
• restituirea împrumutului, 2.164
• termen de restituire stabilit de instanţă, 2.162
• termen de restituire stabilit de părţi, 2.161
• titlu executoriu, 2.165
• transferul proprietăţii şi al riscurilor, 2.160
- împrumut de folosinţă, 2.146
• calitate, 2.147
• cheltuieli, 2.151
• dreptul de retenţie, 2.153
• obligaţia comodatarului, 2.148
• pieirea sau deteriorarea bunului, 2.149
• pluralitatea de comodatari, 2.154
• salvarea bunului, 2.150
• răspunderea comodantului pentru vicii ascunse, 2.152
• restituirea anticipată, 2.156
• • bunului, 2.155
• titlu executoriu, 2.157
- promisiune de împrumut, 2.145

Contract de întreţinere, 2.254
- aplicarea regulilor de la renta viageră, 2.256
- caracterul incesibil şi insesizabil, 2.258
- caz special de revocare, 2.260
- formă, 2.255
- încetare, 2.263
- înlocuirea întreţinerii prin rentă, 2.261

- întinderea obligaţiei, 2.257
- protecţia creditorilor părţilor, 2.259
- reguli aplicabile în cazul înlocuirii întreţinerii prin rentă, 2.262

Contract de locaţiune, 1.777-1.850
- cuprins, 1.777-1.785
- durată, 1.783
- expirarea termenului, 1.809
- feluri, 1.778
- incapacităţi, 1.784
- încetare
  • denunţare, 1.816
  • desfiinţarea titlului locatorului, 1.819
  • imposibilitatea folosirii bunului, 1.818
  • îmbunătăţiri făcute de locatar, 1.823
  • moartea locatorului sau a locatarului, 1.820
  • răspundere locatarului pentru bunul închiriat, 1.822
  • restituirea bunului, 1.821
  • rezilierea, 1.817
- închirierea locuinţelor
  • alte persoane care locuiesc împreună cu chiriaşul, 1.832
  • clauze nescrise, 1.826
  • decesul chiriaşului, 1.834
  • denunţarea închirierii încheiate pe durată determinată, 1.825
  • dreptul de preferinţă al chiriaşului la închiriere, 1.828
  • evacuare, 1.831
  • părţile comune, 1.829
  • închiriere fără determinarea duratei, 1.824
  • locuinţe cu destinaţie specială, 1.835
  • reziliere, 1.830
  • subînchirierea şi cesiunea contractului de închiriere, 1.833
  • vicii care ameninţă sănătatea ori integritatea corporală, 1.827
- încheierea contractului, 1.781
- locaţiunea fără durată determinată, 1.785
  • succesive, 1.782
- preţ, 1.780
- obiect, 1.779
- obligaţiile locatorului, 1.786-1.795
  • asigurarea folosinţei, 1.789
  • efectele garanţiei contra viciilor, 1.791
  • garanţia contra viciilor, 1.790
    •• pentru lipsa calităţilor convenite, 1.792
  • introducerea în proces a locatorului, 1.795
  • predarea bunului, 1.787
  • principale, 1.786
  • sarcina reparaţiilor, 1.788
  • tulburările de drept, 1.794
    •• de fapt, 1.793
- obligaţiile locatarului, 1.796-1.804
  • caracterul executoriu, 1.798
  • data plăţii chiriei, 1.797
  • examinarea bunului, 1.804
  • folosirea bunului, 1.799
  • lipsa de folosinţă, 1.803
  • principale, 1.796
  • reparaţii, 1.801
    •• locative, 1.802
  • schimbarea formei ori destinaţiei bunului, 1.800
- sublocaţiune şi cesiune, 1.805-1.808
  • dreptul de a subcontracta şi de a ceda contractul, 1.805
  • efectele sublocaţiunii. acţiuni împotriva sublocatarului, 1.807
  • interdicţia sublocaţiunii şi a cesiunii, 1.806
  • efectele cesiunii, 1.808
- tacita relocaţiune, 1.810
- înstrăinarea bunului dat în locaţiune
  • cesiunea şi plata anticipată a chiriei, 1.815
  • efectele garanţiilor constituite de locatar, 1.814
  • încetarea locaţiunii în caz de înstrăinare, 1.812
  • opozabilitatea contractului de locaţiune faţă de dobânditor, 1.811
  • raporturile dintre locatar şi dobânditor, 1.813

Contract de mandat, 2.009
- feluri, 2.011
- mandatul cu titlu gratuit sau cu titlu oneros, 2.010
- mandat cu reprezentare
  • a da socoteală, 2.019
  • acceptare tacită, 2.014
  • despăgubirea mandatarului, 2.026
  • diligenţa mandatarului, 2.018
  • dobânzi, 2.020

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

• dreptul de retenţie, 2.029
• durată, 2.015
• executare, 2.017
• formă, 2.013
• încetare, 2.030-2.038
• întindere, 2.016
• măsuri de conservare, 2.024
• menţinerea unor obligaţii ale mandatarului, 2.037
• moartea, incapacitatea sau falimentul uneia dintre părţi, 2.035.
• modurile de încetare, 2.030
• necunoaşterea cauzei de încetare, 2.036
• obligaţiile mandantului, 2.025-2.029
• obligaţiile mandatarului, 2.017-2.024
• revocare
• • condiţii, 2.031
• • efecte, 2.032
• pluralitatea de mandanţi, 2.028
• • de mandatari, 2.022
• publicitatea revocării procurii autentice notariale, 2.033
• răspunderea pentru obligaţiile terţilor, 2.021
• remuneraţia mandatarului, 2.027
• renunţarea mandatarului, 2.034
• substituire, 2.023
• sumele necesare executării mandatului, 2.025
- mandat fără reprezentare, 2.039-2.071
• efecte faţă de terţi, 2.040

Contract de rentă viageră, 2.242
- constituire, 2.243
- executarea silită a ratelor, 2.250
- garanţia legală, 2.249
- insesizabilitatea rentei, 2.253
- irevocabilitatea contractului, 2.252
- în favoarea mai multor persoane, 2.245
- pe durata vieţii mai multor persoane, 2.244
- pe durata vieţii unei persoane afectate de o boală letală, 2.247
- pe durata vieţii unui terţ deja decedat, 2.246
- plata ratelor de rentă, 2.248
- rezoluţiunea contractului la cererea credirentierului, 2.251

Contract de report, 1.772
- drepturi accesorii, 1.773
- efectuare de vărsăminte asupra titlurilor, 1.775
- lichidarea reportului. lichidarea diferenţelor şi reînnoirea reportului, 1.776
- obligaţia reportatorului de a exercita opţiunea, 1.774

Contract de schimb, 1.763
- aplicabilitatea dispoziţiilor de la vânzare, 1.764
- cheltuielile schimbului, 1.765

Contract de societate, 1.881
- aplicare, 1.887
- asocierea în participaţie
• formă şi condiţii, 1.954
• noţiune, 1.949
• personalitate juridică, 1.951
• probă, 1.950
• raporturile dintre asociaţi şi faţă de terţi, 1.953
• regimul aporturilor, 1.952
- dobândirea personalităţii juridice, 1.889
- durata, 1.885
- efectele contractului de societate
• adoptarea hotărârilor, 1.911
• aport în bunuri, 1.896
• • în bunuri incorporale, 1.897
• • în numerar, 1.898
• • în prestaţii şi cunoştinţe specifice, 1.899
• asocierea asupra drepturilor sociale şi cedarea acestora, 1.908
• cheltuieli, 1.907
• contestarea hotărârilor, 1.912
• distribuţia plăţii datoriilor debitorului comun, 1.906
• folosirea bunurilor sociale, 1.904
• folosirea fondurilor comune, 1.905
• formarea capitalului social, 1.894
• hotărârile privind societatea, 1.910
• obligaţia de neconcurenţă, 1.903
• participarea la profit şi pierderi, 1.902
• promisiunea asupra drepturilor sociale, 1.909
• realizarea aporturilor, 1.895
• regimul părţilor de interes, 1.900
• transmiterea părţilor de interes, 1.901
- formă, 1.884

- formele societare, 1.888
- încetarea contractului de societate
• cazuri, 1.930, 1.938
• continuarea contractului în cazul morţii unui asociat, 1.939
• drepturile moştenitorilor în cadrul societăţii, 1.940
• efectele nulităţii, 1.935
• nulitatea societăţii, 1.932
• pieirea bunurilor subscrise ca aport, 1.937
• prelungirea tacită a contractului de societate, 1.931
• răspunderea pentru nulitatea societăţii, 1.936
• regimul nulităţii, 1.933
• regularizarea societăţii, 1.934
- lichidarea societăţii
• inventarul, 1.943
• împărţeala bunurilor sociale, 1.948
• numirea şi revocarea lichidatorului, 1.941
• obligaţiile şi răspunderea lichidatorilor, 1.942
• plata datoriilor sociale, 1.945
• puterile lichidatorilor, 1.944
• restituirea aporturilor şi împărţirea excedentului rămas în urma lichidării, 1.946
• suportarea pasivului, 1.947
- răspunderea asociaţilor fondatori şi a primilor administratori, 1.886
- regimul aporturilor, 1.883
- societate simplă
• efectele contractului, 1.894-1.924
• formă, 1.890
• încheierea contractului, 1.890-1.893
• încetarea contractului şi dizolvarea societăţii, 1.930-1.940
• lichidare, 1.941-1.948
• modificare, 1.891
• personalitatea juridică, 1.892
• pierderea calităţii de asociat, 1.925-1.929
• societăţile de fapt, 1.893
- validitate, 1.882

Contract de transport, 1.955
- aplicare, 1.958
- dovadă, 1.956
- modalităţi de transport, 1.957
- răspundere, 1.959
- substituire, 1.960
- contractul de transport de bunuri
• agravarea răspunderii, 1.990
• ambalaj, 1.966
• bunurile periculoase, 1.996
• calcularea cuantumului despăgubirii, 1.987
• cazuri de decădere, 1.994
• • speciale, 1.988
• clauze de exonerare sau înlăturare a răspunderii, 1.995
• constatarea stării bunului, 1.979
• data dobândirii drepturilor şi obligaţiilor de către destinatar, 1.977
• documente de transport, 1.961
• • individuale, 1.963
• • negociabile, 1.964
• dispoziţie ulterioară, 1.973
• dreptul de refuz al transportatorului, 1.975
• garantarea creanţelor transportatorului, 1.982
• imposibilitatea predării bunurilor, 1.981
• împiedicarea executării transportului, 1.971
• înlăturarea răspunderii, 1.991
• limitarea răspunderii, 1.989
• modificări aduse de transportator, 1.972
• obligaţia de a transporta bunurile, 1.968
• • de predare şi de informare, 1.976
• plata sumelor datorate transportatorului, 1.980
• pluralitatea de exemplare. recipisa de primire, 1.962
• predarea bunurilor fără încasarea sumelor datorate, 1.983
• • transportatorului, 1.967
• preţ, 1.978
• raporturile dintre transportatorii succesivi, 2.000
• răspunderea expeditorului, 1.997
• • în transportul succesiv sau combinat, 1.999
• • pentru neefectuarea transportului sau pentru întârziere, 1.992
• • pentru rambursuri şi formalităţi vamale, 1.993

•• transportatorului, 1.984
• repararea prejudiciului, 1.985
• reprezentare în transportul succesiv sau combinat, 2.001
• restituirea preţului, 1.986
• suspendarea transportului şi contraordinul, 1.970
• termenul de transport, 1969
• transmiterea documentelor de transport la ordin sau la purtător, 1.965
• trecerea dreptului la destinatar, 1.974
- contractul de transport de persoane şi bagaje
• cedarea drepturilor, 2.007
• conţinutul obligaţiei, 2.002
• înlăturarea răspunderii, 2.008
• obligaţii, 2.003
• răspunderea în cadrul transportului succesiv sau combinat, 2.006
•• pentru bagaje şi alte bunuri, 2.005
•• pentru persoana călătorului, 2.004

Contract de vânzare, v. *Vânzare*

Convenţia matrimonială, art. 329
- clauză de preciput, 333
- inopozabilitate, 335
- încheiere, 330
• de către minor, 337
- modificare, 336
- nulitatea, 338
- obiect, 332
- publicitate, 334
- simulaţia, 331

Coproprietate, v. *Proprietate comună*

Corp uman
- examenul caracteristicilor genetice, 65
- garantarea drepturilor inerente fiinţei umane, 61
- intervenţiile asupra caracterelor genetice, 63
• medicale asupra unei persoane, 67
- interzicerea practicii eugenice, 62
• unor acte patrimoniale, 66
- inviolabilitatea corpului uman, 64
- prelevarea şi transplantul de la persoanele în viaţă, 68
- sesizarea instanţei judecătoreşti, 69

Cotitate disponibilă
- noţiune, 1.089
- specială a soţului supravieţuitor, 1.090

Curator
- cazuri de numire, 150
- curatela
• conţinut, 183
• dispoziţii speciale, 186
• efecte, 181
• instituire, 178, 182
• încetare, 185
• persoana care poate fi numită curator, 180
• înlocuirea, 184
• numirea curatorului special, 159, 167

D

Decădere
- aplicarea regulilor de la prescripţie, 2.547
- instituirea termenului, 2.545
- invocare, 2.550
- limita stabilirii termenelor, 2.546
- regimul termenelor, 2.548
- renunţarea la beneficiu, 2.549

Decăderea din exerciţiul drepturilor părinteşti
- condiţii, 508
- întindere, 509
- obligaţia de întreţinere, 510
- redarea exerciţiului drepturilor părinteşti, 512

Declararea judecătorească a morţii
- anularea hotărârii de declarare a morţii, 54
- caz general, 49
- cazuri speciale, 50
- data prezumată a morţii celui dispărut, 52
- descoperirea certificatului de deces, 55
- moştenitorul aparent, 57
- plata făcută moştenitorilor aparenţi, 56
- prezumţie, 53
- procedură, 51

Depozitul bancar
- de fonduri, 2.191
- de titluri, 2.192

Devălmăşia, art. 667
- regulile aplicabile, 668

Dezmoştenirea, 1.074
- efecte, 1.075
- nulitate, 1.076

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Dispoziţii de drept internaţional privat
- calificarea, 2.558
- conflicte de legi, 2.572-2.664
- conţinutul legii străine, 2.562
- determinarea şi proba cetăţeniei, 2.569
- determinarea şi proba reşedinţei obişnuite, 2.570
- interpretarea şi aplicarea legii străine, 2.563
- înlăturarea aplicării legii străine, 2.564
- înlăturarea excepţională a legii aplicabile, 2.565
- legea naţională, 2.568
- naţionalitatea persoanei juridice, 2.571
- normele de aplicaţie imediată, 2.566
- obiectul reglementării, 2.557
- reciprocitatea, 2.561
- recunoaşterea drepturilor câştigate, 2.567
- retrimiterea, 2.559
- sisteme plurilegislative, 2.560

Divorţ
- cazuri, 373-381
  • prin acordul soţilor pe cale administrativă sau prin procedură notarială, 375-378
  • prin acordul soţilor pe cale judiciară, 374
  • din cauza stării sănătăţii unui soţ, 381
  • din culpă, 379-380
- data convenţiei de alegere a legii aplicabile, 2.598
- efecte, 382-404
  • cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre soţi, 383-384
  • cu privire la raporturile patrimoniale dintre soţi, 385-395
  • cu privire la raporturile dintre părinţi şi copiii lor minori, 396-404
  • data desfacerii căsătoriei, 382
- forma convenţiei de alegere a legii aplicabile, 2.599
- legea aplicabilă separaţiei de corp, 2.602
- prin acordul soţilor pe cale administrativă sau prin procedură notarială, 375-378
- recunoaşterea divorţului prin denunţare unilaterală, 2.601
- motivele, 373
- din cauza stării sănătăţii unui soţ, 381
- din culpă, 379-380
- efecte
  • actele încheiate în frauda celuilalt soţ, 386
  • condiţii, 375, 379, 381
  • continuarea acţiunii de divorţ, 380
  • contribuţia părinţilor, 402
  • data desfacerii, 382
  • drepturile părintelui separat de copil, 401
    • • soţului divorţat, 384
  • exercitarea autorităţii părinteşti de către alte persoane, 399
    • • de către ambii părinţi, 397
    • • de către un singur părinte, 398
  • încetarea regimului matrimonial, 385
  • locuinţa copilului după divorţ, 400
  • menţiunea în actul de căsătorie, 377
  • modificarea măsurilor luate cu privire la copil, 403
  • numele de familie după căsătorie, 383
  • obligaţia de întreţinere, 389
  • opozabilitate, 387
  • părinţii divorţaţi şi copiii lor minori, 396
  • prestaţia compensatorie
    • • condiţii, 390
    • • formă, 392
    • • garanţii, 393
    • • încetare, 395
    • • modificare, 394
    • • stabilire, 391
  • procedură, 376
  • raporturile dintre părinţi şi copiii lor minori în alte cazuri, 404
  • refuzul ofiţerului de stare civilă sau notarului public, 378
  • stabilirea, 391
- legea aplicabilă, 2.597, 2.600

Domiciliu
- ales, 97
- cazuri speciale, 93
- dovada, 91
- dreptul la domiciliu şi reşedinţă, art. 86.
- la curatorul special, 95
- minorului şi al celui pus sub interdicţie judecătorească, 92
- persoanei puse sub curatelă, 94
- prezumţia, 90
- profesional, 96
- stabilirea şi schimbarea, 89

Donaţie
- formă, 1.011
- formarea contractului, 1.013
- garanţia contra evicţiunii, 1.018
  • contra viciilor ascunse, 1.019
- înregistrarea donaţiei autentice, 1.012
- întoarcerea convenţională, 1.016
- principiul irevocabilităţii, 1.015
- promisiunea de donaţie, 1.014
- răspunderea donatorului, 1.017
- revocare, 1.020-1.029
  • pentru ingratitudine, 1.023-1.026
  • pentru neexecutarea sarcinii, 1.027-1.029
- între soţi
  • caducitate, 1.030
  • nulitate, 1.032
  • revocabilitate, 1.031
  • simulate, 1.033

Dreptul de trecere, 617
- în situaţii speciale, 618
- întinderea şi modul de stabilire, 619
- pentru efectuarea unor lucrări, 622
- pentru reintrarea în posesie, 623
- pentru utilităţi, 621
- prescripţia acţiunii în despăgubire şi restituirea despăgubirii încasate, 620
- reguli speciale, 625
- starea de necesitate, 624

Dreptul de retenţie
- excepţii, 2.496
- îndatoriri, 2.497
- noţiune, 2.495
- opozabilitate, 2.498
- stingere, 2.499

E

Egalitatea în faţa legii civile, 30

Efectele contractului
- constituirea şi transferul drepturilor reale, 1.273
- contractul pe durată nedeterminată, 1.277
- conţinutul contractului, 1.272
- denunţarea unilaterală, 1.276
- forţa obligatorie, 1.270
- impreviziunea, 1.271
- opozabilitate, 1.281
- pactul de opţiune, 1.278
- promisiunea de a contracta, 1.279
- promisiunea faptei altuia
  • efecte, 1.283
- relativitatea efectelor, 1.280
- riscul în contractul translativ de proprietate, 1.274
- transmisiunea drepturilor şi obligaţiilor către succesori, 1.282
  • succesivă a unui bun mobil, 1.275

Eroarea comună şi invincibilă, 17

Executarea silită
- dreptul la daune-interese, 1.516, 1.530
- executare prin echivalent, 1.530-1.548
  • prejudiciu, 1.531-1.546
  • vinovăţia debitorului, 1.547-1.548
- executarea obligaţiei de a face, 1.528
  • obligaţiei de a nu face, 1.529
- neexecutarea imputabilă creditorului, 1.517
- răspunderea debitorului, 1.518
  • pentru fapta terţilor, 1.519
  • terţilor, 1.520

Executarea ipotecilor imobiliare
- discuţiunea bunurilor ipotecate, 2.478
- reguli aplicabile, 2.479

Executarea ipotecii mobiliare
- asupra bunurilor mobile corporale, 2.435-2.463
- asupra creanţelor, 2.465-2.467
- asupra titlurilor reprezentative, 2.464
- cumpărarea de către creditor, 2.448
- destinatarii notificării, 2.450
- distribuirea sumelor realizate, 2.459
- dobândirea lucrului de către cumpărător, 2.455
- dreptul de a prelua bunurile, 2.438
- drepturile şi obligaţiile creditorului, 2.435, 2.444
- locaţiunea bunului după vânzare, 2.458
- preluarea în contul creanţei, 2.463
- notificare, 2.451
  • ofertei de preluare în contul creanţei, 2.461
  • vânzării, 2.449
- obligaţia personală a debitorului, 2.456
  • executorului judecătoresc, 2.443
- opoziţia la executare, 2.452
- opunerea la preluarea în contul creanţei, 2.462

- plata creanţei ipotecare, 2.453
- preferinţa la executare, 2.454
- preluarea bunului, 2.439
  • în vederea administrării, 2.468-2.473
  • ipotecat în contul creanţei, 2.460
  • prin mijloace proprii, 2.440
  • silită a bunului, 2.442
- remiterea bunului ipotecat, 2.441
- sancţiuni, 2.474-2.477
- separarea accesoriilor unui imobil, 2.437
- urmărirea accesoriilor unui imobil, 2.436
- vânzarea bunului aflat în posesia debitorului, 2.447
  • bunului care nu aparţine debitorului, 2.457
  • bunurilor ipotecate, 2.445
  • comercial rezonabilă, 2.446

Executarea ipotecii asupra titlurilor reprezentative, 2.464

Executarea ipotecii asupra creanţelor
- conduita creditorului, 2.467
- ipoteca asupra conturilor, 2.466
  • asupra creanţelor, 2.465

Execuţiunea testamentară
- capacitatea executorului, 1.078
- desemnarea şi misiunea executorului, 1.077
- dreptul de administrare, 1.079
- încetarea execuţiunii, 1.085
- obligaţia de a da socoteală şi răspunderea executorului, 1.082
- puterile executorului, 1.080
- remuneraţia executorului, 1.083
- suportarea cheltuielilor, 1.084
- transmiterea execuţiunii, 1.081

F

Facilitatea de credit, 2.193
- denunţare unilaterală, 2.195
- utilizarea creditului, 2.194

Familia, 258
- instanţa competentă, 265

Filiaţie
- acţiuni privind filiaţia, 421-440
- conflicte de legi (drept internaţional privat), 2.603-2.610
  • filiaţia copilului din afara căsătoriei, 2.605-2.606
  • filiaţia copilului din căsătorie, 2.603-2.604
- contestarea recunoaşterii de filiaţie, 420
- domeniul de aplicare, 413
- dovadă, 409
- felurile recunoaşterii, 415
- formele recunoaşterii, 416
- legea aplicabilă, 2.603, 2.605
- legitimarea copilului, 2.604
- moduri de stabilire, 408
- nulitatea absolută a recunoaşterii, 418
- nulitatea relativă a recunoaşterii, 419
- posesia de stat, 410
  • conformă cu actul de naştere, 411
- prezumţia de paternitate, 414
- răspunderea tatălui, 2.606
- recunoaşterea copilului, 415-420
- stabilire, 408-440
- timpul legal al concepţiunii, 412

Fiducia, 773
- alegerea legii aplicabile, 2.659
- beneficiar, 777
- conţinutul contractului, 779
- denunţarea, modificarea şi revocarea contractului, 789
- determinarea obiectivă a legii aplicabile, 2.660
- domeniul de aplicare, 2.661
- efectele încetării contractului, 791
- insolvenţa fiduciarului, 785
- interdicţia liberalităţii indirecte, 775
- izvoare, 774
- încetarea contractului, 790
- înlocuirea fiduciarului, 788
- înregistrarea fiscală, 780
- limitarea răspunderii în funcţie de separaţia maselor patrimoniale, 786
- obligaţia de a da socoteală, 783
- opozabilitatea, 781
- părţile contractului, 776
- precizarea calităţii fiduciarului, 782
- răspunderea fiduciarului pentru prejudiciile cauzate, 787
- remunerarea fiduciarului, 784
- reprezentarea intereselor constituitorului, 778
- situaţiile speciale, 2.662

Fideiusiunea, 2.280
- asimilată, 2.292

- beneficiarul, 2.284
- condiţiile pentru a deveni fideiusor, 2.285
- consimţământul debitorului principal, 2.283
- formă, 2.282
- efecte
• beneficiul de discuţiune, 2.294
•• de diviziune, 2.298
• divizarea acţiunii de către creditor, 2.299
• excepţiile invocate de fideiusor, 2.296
• fideiusiunea dată unui fideiusor, 2.304
•• solidară, 2.300
• informarea fideiusorului, 2.302
• invocarea beneficiului de discuţiune, 2.295
• înştiinţarea fideiusorului, 2.311
• întinderea dreptului de regres, 2.306
• între creditor şi fideiusor, 2.293-2.304
• între debitor şi fideiusor, 2.305-2.312
• între mai mulţi fideiusori, 2.313
• limitele regresului, 2.309
• obligaţia fideiusorului, 2.293
• pierderea dreptului de regres, 2.310
• pluralitatea de fideiusori, 2.297
• prorogarea termenului şi decăderea din termen, 2.301
• regresul anticipat, 2.312
•• contra celorlalţi fideiusori, 2.313
•• contra debitorului incapabil, 2.307
•• contra mai multor debitori principali, 2.308
• renunţarea anticipată, 2.303
• subrogarea fideiusorului, 2.305
- încetarea fideiusiunii
• caz special, 2.320
• confuziune, 2.314
• decesul fideiusorului, 2.319
• liberarea fideiusorului pentru obligaţiile viitoare sau nedeterminate, 2.316
• liberarea fideiusorului prin fapta creditorului, 2.315
• stingerea obligaţiei principale prin darea în plată, 2.317
• urmărirea debitorului principal, 2.318
- întindere, 2.290
- limite, 2.289
- litigii cu privire la caracterul suficient al fideiusiunii, 2.287
- obligatorie, 2.281
- obligaţie principală, 2.288
- parţială, 2.291
- substituirea fideiusiunii legale sau judiciare, 2.286

Forma (contractului)
- cerută pentru înscrierea în cartea funciară, 1.244
- contractelor electronice, 1.245

G

Gajul
- aplicarea regulilor privitoare la ipotecă, 2.494
- cheltuielile de conservare, 2.491
- conservare, 2.485
- constituire, 2.481
- deţinerea bunului de către creditor, 2.483
• prin intermediul unui terţ, 2.484
- drepturile şi obligaţiile creditorului gajist, 2.487
- fructele bunului gajat, 2.488
- indivizibilitatea gajului, 2.493
- obiect, 2.480
- pieirea bunului, 2.490
- publicitate, 2.482
- răscumpărarea titlurilor participative, 2.489
- restituirea bunului către creditor, 2.486
• bunului către debitor, 2.492

Garanţii
- cauzele de preferinţă, 2.327
• de insesizabilitate, 2.329
- domeniul de aplicare, 2.323
- egalitatea creditorilor, 2.326
- garanţia comună a creditorilor, 2.324
- limitarea drepturilor creditorului, 2.325
- opţiunea asigurătorului, 2.332
- personale, 2.279-2.322
- preferinţa acordată statului, 2.328
- procedura strămutării garanţiei, 2.331
- strămutarea garanţiei, 2.330
- tipuri de garanţii personale, 2.279

Gestiunea de afaceri
- actele încheiate de gerant, 1.336
- condiţii, 1.330
- continuarea gestiunii, 1.332
• gestiunii de către moştenitorii gerantului, 1.333

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- diligenţa datorată de gerant, 1.334
- inoportună, 1.339
- împotrivirea beneficiarului gestiunii, 1.338
- obligaţia de înştiinţare, 1.331
  • gerantului, 1.335
  • geratului, 1.337
- ratificare, 1.340

I

Imposibilitatea fortuită de executare, 1.634

Interpretarea contractului
- după voinţa concordantă a părţilor, 1.266
- sistematică, 1.267

Interpretarea legii, 9

Interzicerea analogiei, 10

Instanţa de tutelă, 107
- amenda civilă, 163
- ascultarea minorului care a împlinit 10 ani, 139
- autorizare, 145
- competenţă, 179
- control, 151
- descărcarea de gestiune, 162
- domiciliul minorului, 137
- felul învăţăturii sau al pregătirii profesionale, 138
- garanţiile, 117
- inventarul bunurilor minorului, 140
- încuviinţarea şi autorizarea actelor minorului care a împlinit 14 ani, 146
- înlocuirea tutorelui, 121
- măsuri provizorii, 116
- numirea tutorelui, 118
- persoanele obligate să înştiinţeze instanţa de tutelă, 111
- plângerea împotriva tutorelui, 155
- procedura de numire, 119

Interzis judecătoresc
- acte încheiate, 172
- condiţii, 164
- liberalităţile primite de descendenţii interzisului judecătoresc, 175
- minor pus sub interdicţie judecătorească, 176
- opozabilitatea interdicţiei, 169
- persoanele care pot cere punerea sub interdicţie, 165
- procedură, 168
- ridicarea interdicţiei judecătoreşti, 177

Inventar
- adoptarea hotărârilor, 825
- asigurarea facultativă, 824
- bunurile de uz personal, 821
- comunicarea şi contestarea inventarului, 823
- criterii pentru aprecierea motivelor temeinice, 819
- cuprinsul inventarului, 820
- izvorul obligaţiei privind inventarul, garanţiile şi asigurarea, 818
- starea bunurilor indicate în inventar, 822

Ipotecă, 2.343-2.428
- concurs între creditorii ipotecari
  • cesiunea ipotecii. schimbarea rangului, 2.427
  • concursul ipotecilor imobiliare, 2.421
  • • ipotecilor mobiliare, 2.420
  • • ipotecilor mobiliare cu ipotecile imobiliare, 2.422
  • • între ipotecile generale şi ipotecile speciale, 2.424
  • • între ipotecile înscrise şi gaj, 2.423
  • ipoteca asupra conturilor, 2.426
  • ipotecile mobiliare privilegiate, 2.425
- efectele ipotecii faţă de terţi
  • conservarea acţiunii personale, 2.364
  • dreptul de urmărire al creditorului ipotecar, 2.360
  • drepturile reale anterioare ale terţului dobânditor, 2.362
  • faţă de dobânditorul bunului, 2.361
  • regresul dobânditorului care a plătit datoria, 2.363
- ipotecile convenţionale
  • clauza de inalienabilitate, 2.376
  • constituitorul ipotecii, 2.366
  • conţinutul contractului de ipotecă, 2.372
  • daunele-interese, 2.375
  • dreptul de a ipoteca, 2.365
  • • constituitorului, 2.373
  • garanţia constituită în avans, 2.371
  • ipoteca asupra unei universalităţi de bunuri, 2.368

• • unui drept anulabil sau condiţional, 2.367
• îndatoririle celui care a constituit ipoteca, 2.374
• obligaţiile garantate, 2.369
• • viitoare sau eventuale, 2.370
- ipoteca imobiliară, 2.377-2.386
• antihreza, 2.385
• clauzele de inalienabilitate, 2.384
• constituire, 2.377-2.383
• drepturile şi obligaţiile părţilor, 2.384-2.385
• extinderea ipotecii asupra ameliorațiunilor, 2.382
• • asupra fructelor imobilului, 2.383
• forma contractului, 2.378
• ipoteca asupra unei construcţii viitoare, 2.380
• ipotecile legale, 2.386
• înscrierea ipotecii, 2.381
• • în cartea funciară, 2.377
• obiect, 2.379
- ipoteca mobiliară, 2.387-2.419
• aplicarea legii locului unde se află bunul, 2.627
• • unde se află debitorul, 2.628
• ipotecile asupra creanţelor
• • acţiunile împotriva debitorului creanţei grevate, 2.403
• • drepturile creditorului ipotecar, 2.404
• • imputarea sumelor percepute, 2.405
• • ipoteca unei creanţe garantate cu ipotecă, 2.402
• • întinderea ipotecii asupra unei universalităţi de creanţe, 2.399
• • obiect, 2.398
• • notificarea debitorului creanţei ipotecate, 2.400
• • perceperea sumelor de cel care a constituit ipoteca, 2.406
• • plata creanţei grevate de ipotecă, 2.401
• înscriere, 2.413-2.419
• perfectare, 2.409-2.412
- întindere, 2.354
- obiect, 2.350
- stingerea ipotecilor, 2.428

Izvoarele dreptului civil, 1

Î

Încetarea contractului
- cauze, 1.321
- efecte, 1.322
- interpretarea clauzelor îndoielnice, 1.268
- regulile subsidiare de interpretare, 1.269
- restituirea prestaţiilor, 1.323

Închirierea casetelor de valori
- deschiderea casetei de valori, 2.197
• forţată a casetei de valori, 2.198
- obligaţia prestatorului, 2.196

Îmbogăţirea fără justă cauză
- caracterul subsidiar, 1.348
- condiţii, 1.345
• şi întinderea restituirii, 1.347
- îmbogăţirea justificată, 1.346

J

Jocul şi pariul
- competiţiile sportive, 2.265
- jocurile şi pariurile autorizate, 2.266
- lipsa dreptului la acţiune, 2.264

L

Legat, 1.054-1.073
- accesoriile bunului, 1.061
- alternativ, 1.063
- bunul altuia, 1.064
- categorii, 1.054-1.057
- conjunctiv, 1.065
- cu titlu particular, 1.057
- cu titlu universal, 1.056
- cheltuielile predării legatului, 1.066
- clasificare, 1.054
- dreptul de preferinţă al creditorilor moştenirii faţă de legatari, 1.067
• legatarului cu titlu particular, 1.059
- efecte, 1.058-1.067
- fructele bunurilor ce constituie obiectul legatului, 1.058
- ineficacitate, 1.068-1.073
• caducitate, 1.071
• destinaţia bunurilor, 1.072
• regimul legatului-sarcină, 1.073
• revocarea judecătorească, 1.069
• • voluntară, 1.068
• termen de prescripţie, 1.070
- al rentei viagere sau al unei creanţe de întreţinere, 1.062

- sarcina excesivă a legatului cu titlu particular, 1.060
- universal, 1.055

Libertatea de a dispune, 12

Liberalităţi
- capacitate de folosinţă, 987
- desemnarea beneficiarului liberalităţii, 989
- donaţie, 985
- incapacităţi speciale, 990
  • în materia legatelor, 991
- legat, 986
- lipsa capacităţii depline de exerciţiu a dispunătorului, 988
- liberalităţi reziduale
  • aplicarea regulilor substituţiei fideicomisare, 1.005
  • dreptul de dispoziţie al instituitului, 1.002
  • independenţa patrimonială a instituitului, 1.004
  • interdicţia de a dispune cu titlu gratuit, 1.003
  • noţiunea, 1.001
- noţiune şi categorii, 984
- simulaţie, 992

Limite convenţionale ale dreptului la proprietate
- clauza de inalienabilitate, 627
- limitarea dreptului de proprietate prin acte, 626
- opozabilitate, 628
- sancţiunile pentru nerespectarea clauzei de inalienabilitate, 629

Limite judiciare ale dreptului la proprietate
- depăşirea inconvenientelor normale ale vecinătăţii, 630

Limitele juridice ale dreptului de proprietate privată, 602-630

Limite legale ale dreptului la proprietate, 602-625
- distanţa şi lucrările intermediare cerute pentru anumite construcţii, lucrări şi plantaţii, 612-613
- dreptul de trecere, 617-620
- folosirea apelor, 604-610
- picătura streşinii, 611
- vederea asupra proprietăţii vecinului, 614-616

Locuinţa familiei, 321
- atribuirea beneficiului contractului de închiriere, 324
- contribuţia soţilor, 325
- drepturile soţilor asupra locuinţei închiriate, 323
- regimul unor acte juridice, 322

Logodnă
- încheiere, 266
- prescripţie, 270
- răspunderea pentru ruperea logodnei, 269
- restituirea darurilor, 268
- rupere, 267

M

Moştenire, 953
- actele juridice asupra moştenirii nedeschise, 956
- capacitatea de a moşteni, 957
- certificatul de moştenitor
  • efecte, 1.133
  • noţiune, 1.132
  • nulitate, 1.134
- deschiderea moştenirii, 954
- efectele nedemnităţii, 960
- felurile moştenirii, 955
- înlăturarea efectelor nedemnităţii, 961
- legea aplicabilă, 2.633-2.634
  • formei testamentului, 2.635
- caracterele juridice ale opţiunii, 1.101
- libertatea acceptării moştenirii, 1.106
- nedemnitatea de drept, 958
  • judiciară, 959
- moştenirea legală
  • moştenitorii legali, 963
  • principiile generale ale devoluţiunii legale, 964
- opţiune succesorală şi succesibil, 1.100
- prorogarea termenului, 1.104
- retransmiterea dreptului de opţiune, 1.105
- succesiunea vacantă, 2.636
- termen de opţiune succesorală, 1.103
- vocaţia la moştenire, 962
- vocaţia multiplă la moştenire, 1.102

Moştenirea vacantă
- administrarea provizorie, 1.136
- desfiinţare, 1.140
- dreptul de a culege, 1.138
- intrarea în stăpânire şi răspunderea pentru pasiv, 1.139
- noţiune, 1.135
- somarea succesibililor, 1.137

Moştenitori legali
- ascendenţii ordinari
  • dreptul de moştenire, 982
- ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi
  • absenţa, 979
  • împărţirea moştenirii, 978, 980-981
  • împărţirea moştenirii între soţul supravieţuitor, ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi, 977
  • vocaţia la moştenire, 976
- colateralii ordinari
  • dreptul de moştenire, 983
- descendenţii defunctului
  • dreptul de moştenire, 975
- soţul supravieţuitor
  • condiţii, 970
  • cota succesorală, 972
  • dreptul de abitaţie, 973
  • dreptul special de moştenire, 974
  • vocaţia la moştenire, 971

N

Novaţia
- efectele novaţiei asupra creditorilor solidari, 1.614
- efectele novaţiei asupra debitorilor solidari şi fideiusorilor, 1.613
- garanţiile creanţei novate, 1.611
- mijloacele de apărare, 1.612
- noţiune şi feluri, 1.609
- proba novaţiei, 1.610

Nulitatea (contractului)
- cauzele de nulitate absolută, 1.250
- cauzele de nulitate relativă, 1.251
- cauzele de validare, 1.261
- condiţiile confirmării, 1.263
- confirmarea contractului, 1.262
- efectele confirmării, 1.265
- conversiunea contractului nul, 1.260
- cuprinsul actului confirmativ, 1.264
- daunele-interese. reducerea prestaţiilor, 1.257
- desfiinţarea contractului şi a actelor subsecvente, 1.254
- nulitatea, 1.246
  • absolută, 1.247
  • contractului plurilateral, 1.256
  • parţială, 1.255
  • relativă, 1.248
  • virtuală, 1.253
- prescripţia, 1.249
- prezumţia de nulitate relativă, 1.252
- refacerea contractului nul, 1.259
- repararea prejudiciului în cazul nulităţii contractului încheiat în formă autentică, 1.258

Nume
- dobândire, 84
- dreptul la nume, 82
- schimbarea numelui pe cale administrativă, 85
- structura numelui, 83

O

Obiectul şi conţinutul Codului civil, 2

Obiectul publicităţii şi modalităţile de realizare, 18
- concursul dintre formele de publicitate, 23
- condiţiile de publicitate, 19
- consultarea registrelor publice, 24
- efectele publicităţii, 20
- lipsa publicităţii. sancţiuni, 22
- prezumţiile, 21

Obligaţia de întreţinere
- caracterul legal, 513
- caracterul personal, 514
- comportamentul necorespunzător, 526
- creditorul, 524
- cuantumul, 529
- data de la care se datorează pensia de întreţinere, 532
- debitorul, 527
- divizibilitatea, 523
- dovada stării de nevoie, 528
- dreptul la întreţinere al minorului, 525
- existenţa mai multor creditori, 1.431
- inadmisibilitatea renunţării la întreţinere, 515

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- în cazul desfacerii adopţiei, 520
- întreţinerea copilului de către soţul părintelui său, 517
- legea aplicabilă, 2.612
- modalităţile de executare, 530
- modificarea şi încetarea pensiei de întreţinere, 531
- obligaţia de întreţinere aparţinând moştenitorilor, 518
- ordinea de plată a întreţinerii, 519
- plata pensiei de întreţinere, 533
- pluralitatea de debitori, 521
- restituirea întreţinerii nedatorate, 534
- subsidiară, 522
- subiecte, 516

Obligaţii
- categorii, 1.386
- conţinutul raportului obligaţional, 1.164
- dreptul de regres, 1.384
- izvoare, 1.165
- legea aplicabilă obligaţiilor contractuale, 2.640
  • obligaţiilor extracontractuale, 2.641
- moneda de plată, 2.646
- obligaţia divizibilă, 1.422
- pluralitatea de debitori, 2.644
- răspunderea pentru atingeri aduse personalităţii, 2.642
- stingerea obligaţiilor, 2.643
- restituirea prestaţiilor, 1.429
- solidaritatea şi indivizibilitatea, 1.426
- obligaţiile alternative
  • alegerea prestaţiei, 1.462
    • • prestaţiei de către creditor, 1.465
    • • prestaţiei de către debitor, 1.464
  • limitele alegerii, 1.463
  • obligaţia alternativă, 1.461
  • pluralitatea de prestaţii, 1.467
  • stingerea obligaţiei, 1.466
- obligaţii divizibile şi indivizibile
  • categorii, 1.421
  • efectele obligaţiei indivizibile, 1.425
  • executarea în natură, 1.428
  • daunele-interese, 1.430
  • divizibilitatea obligaţiei între moştenitori, 1.427
  • prezumţia de divizibilitate. excepţii, 1.424
    • • de egalitate, 1.423
- obligaţiile facultative
  • regimul juridic, 1.468
- obligaţiile solidare între creditori
  • alegerea debitorului, 1.437
  • compensaţia, 1.438
  • confuziunea, 1.439
  • divizibilitatea obligaţiei între moştenitori, 1.442
  • izvorul solidarităţii, 1.435
  • prescripţia, 1.441
  • remiterea de datorie, 1.440
  • reprezentarea reciprocă a creditorilor, 1.436
  • solidaritatea dintre creditori, 1.434
- obligaţiile solidare între debitori
  • afectate de modalităţi, 1.444
  • compensaţia, 1.450
  • confuziunea, 1.452
  • divizibilitatea obligaţiei solidare între moştenitori, 1.460
  • drepturile creditorului, 1.447
  • efectele hotărârii judecătoreşti, 1455
  • efectele solidarităţii în raporturile dintre creditor şi debitorii solidari, 1.447-1455
  • efectele solidarităţii în raporturile dintre debitori, 1.456-1.460
  • excepţii şi apărări contra creditorului comun, 1.448
  • imposibilitatea executării obligaţiei în natură, 1.454
  • insolvabilitatea codebitorilor, 1.457
  • izvoarele solidarităţii, 1.445
  • mijloacele de apărare ale debitorului urmărit, 1.458
  • prescripţia, 1.449
  • prezumţie de solidaritate, 1.446
  • regresul între codebitori, 1456
  • remiterea de datorie, 1.451
  • renunţarea la solidaritate, 1.453
  • solidaritatea contractată în interesul unui codebitor, 1.459
  • solidaritatea dintre debitori, 1.443
- prescripţia, 1.433

Ocrotire
- interesul persoanei ocrotite, 104
- măsuri, 106
- ocrotirea persoanei prin curatelă, 109
  • prin tutelă, 108
- persoanele ocrotite, 105
- persoană fizică, 104-186

Ocupaţiunea
- condiţiile dobândirii fructelor bunului posedat, 948
- dispoziţii aplicabile, 947
- dobândirea bunului prin ocupaţiune, 941
- drepturile asupra tezaurului găsit, 946
- proprietatea asupra bunului găsit în loc public, 943
  • bunului găsit, 942
- restituirea bunului găsit către proprietar, 945
- vânzarea bunului găsit, 944

P

Partaj
- condiţii speciale privind capacitatea de exerciţiu, 674
- convenţiile privitoare la suspendarea partajului, 672
- datoriile născute în legătură cu bunul comun, 677
- desfiinţarea partajului, 684
- drepturile creditorilor personali ai coproprietarului, 679
- efectele juridice ale partajului, 680
- executarea silită privitoare la bunul comun, 678
- feluri, 670
- garanţia pentru evicţiune şi vicii ascunse, 683
- imprescriptibilitatea acţiunii de partaj, 669
- inadmisibilitatea partajului în cazul uzucapiunii, 675
- împărţeala părţilor comune ale clădirilor, 671
- înstrăinarea bunurilor atribuite, 685
- opozabilitatea unor acte juridice, 681
- regulile aplicabile bunurilor aflate în coproprietate şi în devălmăşie, 686
  • privitoare la modul de împărţire, 676
- strămutarea garanţiilor, 682
- suspendarea pronunţării partajului prin hotărâre judecătorească, 673

Partajul de ascendent
- cuprinsul, 1.162
- formele, 1.161
- ineficacitatea, 1.163
- subiectele, 1.160

Partajul succesoral
- măsurile conservatorii, 1.145
- partajul voluntar, 1.144
- starea de indiviziune, 1.143

Patrimoniul
- patrimonii de afectaţiune, 31
- profesional individual, 33
- transferul intrapatrimonial, 32

Persoană fizică
- atributele de identificare, 59
- dreptul de a dispune de sine însuşi, 60
- drepturi
  • ale personalităţii, 58
  • inerente fiinţei umane, 2.577
- începutul şi încetarea personalităţii, 2.573
- legea aplicabilă ocrotirii majorului, 2.578
  • stării civile şi capacităţii, 2.572
- numele, 2.576
- ocrotire, 104-186
- ocrotirea terţilor, 2.579

Persoana decedată
- declararea judecătorească a morţii, 2.574
- interzicerea atingerea memoriei, 79
- prelevarea de la persoanele decedate, 81
- respectarea voinţei, 80
- respectul datorat, 78

Persoana juridică
- actele emise de organele persoanei juridice, 212
- aplicare a legii naţionale, 2.581
- calitate, 188
- categorii, 189
- capacitatea de folosinţă a persoanei juridice
  • conţinutul capacităţii de folosinţă, 206
  • data dobândirii capacităţii de folosinţă, 205
  • de a primi liberalităţi, 208
  • desfăşurarea activităţilor autorizate, 207
- capacitatea de exerciţiu a persoanei juridice
  • data dobândirii capacităţii de exerciţiu, 209
  • incapacităţi şi incompatibilităţi, 211
  • lipsa organelor de administrare, 210

- contrarietatea de interese, 215
- denumirea, 226
- dovada denumirii şi sediului, 229
- durata, 195
- efecte, 193
- efectele recunoaşterii persoanelor juridice străine, 2.583
- funcţionare, 212-220
- de drept privat, 190
- de drept public, 191
- elementele constitutive, 187
- identificare, 230
- încetarea persoanei juridice
  • data încetării, 251
  • desfiinţarea, 250
  • destinaţia bunurilor rămase după lichidare, 249
  • dizolvarea persoanelor juridice de drept privat, 245
    • • de drept public, 246
  • lichidarea, 248
  • modurile de încetare, 244
  • opoziţiile, 247
- înregistrarea modificărilor aduse actului de înfiinţare, 204
- legea aplicabilă fuziunii persoanelor juridice, 2.584
  • statutului organic, 2.580
- lipsa înregistrării, 202
- menţiunile obligatorii, 231
- moduri de înfiinţare, 194
- naţionalitate, 225
- nulitatea actelor emise de organele persoanei juridice, 216
- nulitatea persoanei juridice
  • cauzele, 196
  • efecte, 198
  • regimul actelor juridice încheiate cu terţii, 199
  • regimul nulităţii, 197
- obligaţia de verificare a documentelor publicate, 201
- obligaţiile membrilor organelor de administrare, 213
- participarea la circuitul civil, 218
- răspunderea pentru neefectuarea formalităţilor de înregistrare, 203
- răspunderea persoanei juridice
  • independenţa patrimonială, 222
  • răspunderea membrilor organelor persoanei juridice, 220
    • • pentru fapte juridice, 219
    • • persoanelor juridice de drept public, 221
    • • civilă a statului şi a unităţilor administrativ-teritoriale, 224
  • statul şi unităţile administrativ-teritoriale, 223
- regimul juridic, 192
- reorganizarea persoanei juridice
  • data transmiterii drepturilor şi obligaţiilor, 242
  • divizarea, 236
  • efectele divizării, 237
    • • fuziunii, 235
  • fuziunea, 234
  • încetarea unor contracte, 240
  • întinderea răspunderii în caz de divizare, 238
  • modurile de reorganizare, 233
  • noţiune, 232
  • opoziţii, 243
  • repartizarea contractelor în caz de divizare, 239
  • transformarea persoanei juridice, 241
- schimbarea denumirii şi sediului, 228
- sediul, 227
- separarea patrimoniilor, 214
- suspendarea actelor atacate, 217

Petiţia de ereditate
- efectele recunoaşterii calităţii de moştenitor, 1.131
- persoanele care pot obţine recunoaşterea calităţii de moştenitor, 1.130

Plasamente
- categoriile de plasamente considerate sigure, 831
- limite prudenţiale, 832
- menţinerea plasamentelor anterioare, 834
- obligaţia administratorului de a-şi arăta calitatea, 836
- obligaţia de reparare a prejudiciului pentru plasamentele nesigure, 835
- plasarea sumelor de bani, 833

Plata, 1.469
- cedarea drepturilor sau acţiunilor, 1.484

- cesiunea de creanţă în locul executării, 1.493
- cheltuielile plăţii, 1.498
- darea în plată, 1.492
- data plăţii, 1.495
  • prin virament bancar, 1.497
- diligenţa cerută în executarea obligaţiilor, 1.480
- dobânzile sumelor de bani, 1.489
- dovada plăţii
  • chitanţa liberatorie, 1.500
  • liberarea garanţiilor, 1.505
  • mijloace de dovadă, 1.499
  • plata prin virament bancar, 1.504
  • prezumţia executării prestaţiei accesorii, 1.501
    • • periodice, 1.502
  • remiterea înscrisului original al creanţei, 1.503
- imputaţia plăţii
  • făcută de creditor, 1.508
  • făcută de debitor, 1.507
  • făcută prin acordul părţilor, 1.506
  • legală, 1.509
- locul plăţii, 1.494
- obligaţia de a constitui o garanţie, 1.487
  • de a da bunuri de gen, 1.486
  • de a da o sumă de bani, 1.488
  • de a preda bunuri individual determinate, 1.482
  • de a preda un bun, 1.485
  • de a strămuta proprietatea, 1.483
  • de mijloace şi obligaţiile de rezultat, 1.481
- persoanele care pot face plata, 1.472
  • care pot primi plata, 1.475
- plata anticipată, 1.496
  • bunurilor indisponibilizate, 1.479
  • făcută cu bunul altuia, 1.491
  • făcută de un incapabil, 1.473
  • făcută unui creditor aparent, 1.478
  • făcută unui incapabil, 1.476
  • făcută unui terţ, 1.477
  • obligaţiei de către un terţ, 1.474
  • obligaţiei naturale, 1.471
  • parţială, 1.490
- temeiul plăţii, 1.470

Plata datoriilor (moştenirii)
- plata pasivului, 1.155
- raportul datoriilor, 1.158
- regresul între moştenitori, 1.157
- situaţia creditorilor personali ai moştenitorilor, 1.156
- titlurile executorii obţinute împotriva defunctului, 1.159

Plata nedatorată
- noţiune, 1.341
- plata primită cu bună-credinţă de creditor, 1.342
- reguli aplicabile restituirii, 1.344
- restituirea plăţii anticipate, 1.343

Posesia, 916
- cazurile care nu constituie posesie, 918
- exercitare, 917
- intervertirea precarităţii în posesie, 920
- încetare, 921
- prezumţia de posesie şi prezumţia de proprietate, 919

Prejudiciul
- caracterul cert, 1.532
- daunele moratorii în cazul obligaţiilor băneşti, 1.535
  • în cazul obligaţiilor de a face, 1.536
- dovada, 1.537
- imputabil creditorului, 1.534
- previzibilitate, 1.533
- repararea integrală, 1.531

Preluarea bunului în vederea administrării
- administratorul, 2.469
- condiţii, 2.468
- conservarea drepturilor locatarului, 2.471
- încălcarea regulilor privitoare la distribuirea preţului, 2.477
  • privitoare la executarea ipotecii, 2.475
  • privitoare la preluarea bunului, 2.474
- încetarea administrării, 2.472
- obligaţiile administratorului, 2.470
  • creditorului la încetarea administrării, 2.473
- stabilirea valorii bunului, 2.476

Preluarea datoriei
- accesoriile creanţei, 1.602
- acordul creditorului, 1.605
- comunicarea preluării, 1.606
- condiţii, 1.599
- efecte, 1.600

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- ineficacitatea preluării datoriei, 1.604
- insolvabilitatea noului debitor, 1.601
- mijloacele de apărare, 1.603
- obligaţiile terţului, 1.608
- termenul de acceptare, 1.607

Prescripţia extinctivă
- calculul prescripţiei, 2.544
- compensaţia şi dreptul de retenţie, 2.505
- domeniu de aplicare, 2.516
- dreptul la acţiune în anularea actului juridic, 2.529
  • în executarea obligaţiilor de a da sau de a face, 2.524
  • în materia asigurărilor, 2.527
  • în repararea pagubei cauzate printr-o faptă ilicită, 2.528
  • în executarea prestaţiilor succesive, 2.526
  • în răspundere pentru vicii aparente, 2.530
  • în răspundere pentru vicii ascunse, 2.531
  • în restituirea prestaţiilor, 2.525
- efectele prescripţiei împlinite, 2.506
  • renunţării la prescripţie, 2.510
- felurile renunţării la prescripţie, 2.508
- imprescriptibilitatea dreptului la acţiune. cazuri, 2.502
- invocarea prescripţiei de către alte persoane, 2.514
  • invocarea prescripţiei de partea interesată, 2.512
- începutul prescripţiei extinctive, 2.523
- întinderea renunţării la prescripţie, 2.511
- întreruperea prescripţiei extinctive
  • beneficiul întreruperii prescripţiei, 2.542
  • cazurile de întrerupere a prescripţiei, 2.537
  • cererea de chemare în judecată sau de arbitrare, 2.539
  • efecte, 2.541
  • extinderea efectului întreruptiv, 2.543
  • punerea în întârziere, 2.540
  • recunoaşterea dreptului, 2.538
- legea aplicabilă, 2.663
- momentul până la care se poate invoca prescripţia, 2.513
- obiectul prescripţiei extinctive, 2.500
- persoanele care nu pot renunţa la prescripţie, 2.509
- prescriptibilitatea dreptului la acţiune, 2.501
- prescripţia dreptului la acţiune privind creanţa garantată, 2.504
  • privind drepturile accesorii, 2.503
- regulile aplicabile prescripţiei extinctive, 2.515
- renunţarea la prescripţie, 2.507
- termenul prescripţiei extinctive
  • general de trei ani, 2.517
  • de zece ani, 2.518
  • de doi ani, 2.519
  • de un an, 2.520-2.521
  • repunerea în termenul de prescripţie, 2.522

Privilegiile, 2.333
- concursul cauzelor de preferinţă, 2.342
- generale, 2.338
- opozabilitatea privilegiilor, 2.334
- prioritatea creanţelor privilegiate faţă de celelalte creanţe, 2.335
- rangul privilegiilor între ele, 2.336
- speciale, 2.339-2.340
- stingerea privilegiilor, 2.337
- strămutarea privilegiului vânzătorului, 2.341

Protecţia copiilor. Legea aplicabilă, 2.611

Proprietatea, 552

Proprietate comună, 631
- acte de administrare şi de dispoziţie, 641
  • de conservare, 640
- acţiuni în justiţie, 643
- coproprietate forţată, 646-666
  • asupra despărţiturilor comune, 660-666
  • asupra părţilor comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente, 648-659
- cheltuieli legate de întreţinerea, repararea şi exploatarea părţilor comune, 654
- contracte de administrare, 644
- drept de folosinţă, 653
- exercitare în comun a dreptului de folosinţă, 636
- forme, 632

- fructele bunului comun, 637
- încetarea destinaţiei folosinţei comune, 658
- întinderea cotelor-părţi, 634
- modul de folosire a bunului comun, 639
- obligaţia de a permite accesul în spaţiile care constituie bunurile principale, 656
- obligaţia de conservare a clădirii, 655
- părţi comune, 648
  • actele juridice privind cotele-părţi, 651
  • atribuirea în folosinţă exclusivă a părţilor comune, 650
  • părţile comune, 649
  • stabilirea cotelor-părţi, 652
- prezumţia de coproprietate, 633
- regimul juridic general, 647
- reguliile aplicabile în cazul cotitularilor altor drepturi reale, 645
  • aplicabile în cazul distrugerii clădirii, 657
- repartizarea beneficiilor şi a sarcinilor între coproprietari, 635
- restituirea cheltuielilor, 638
- sancţiunile, 642

Proprietate periodică, 687
- drepturile şi obligaţiile coproprietarilor, 690
- încetare, 692
- obligaţia de despăgubire şi excluderea, 691
- temeiul, 688
- valabilitatea actelor încheiate de coproprietar, 689

Proprietatea privată, 553
- acţiunea în revendicare, 563
  • negatorie, 564
- conţinut, 555
- dobândirea dreptului de proprietate, 557
- dreptul de îngrădire, 561
- efectele admiterii acţiunii în revendicare, 566
- întinderea dreptului de proprietate asupra terenurilor, 559
- limite, 556
- obligaţia de grăniţuire, 560
- proba dreptului de proprietate asupra imobilelor înscrise în cartea funciară, 565
- riscul pieirii bunului, 558
- stingere, 562

Proprietatea publică, 554
- apărare, 865
- caractere, 861
- cazurile de dobândire, 863
- definiţie, 858
- domeniul public naţional, judeţean şi local, 860
- drepturile reale corespunzătoare proprietăţii publice, 866
- limite, 862
- obiect, delimitarea de domeniul privat, 859
- stingere, 864
- dreptul de administrare
  • constituire, 867
  • exercitare, 868
  • stingere, 869
  • apărare, 870
- dreptul de concesiune
  • apărare, 873
  • conţin, 871
  • exercitare, 872
- dreptul de folosinţă cu titlu gratuit
  • apărare, 875
  • conţinut şi limite, 874

Punerea în întârziere
- a creditorului
  • cazuri, 1.510
  • drepturile debitorului, 1.512
  • efecte, 1.511
  • procedura, 1.513
  • retragerea bunului consemnat, 1.515
  • vânzarea publică, 1.514
- a debitorului
  • cazul obligaţiilor solidare, 1.526
  • de către creditor, 1.522
  • efecte, 1.525
  • întârzierea de drept în executarea obligaţiei, 1.523
  • moduri, 1.521
  • oferta de executare, 1.524

Publicitate, 2.626

R

Raportul donaţiilor, 1.146
- ameliorările şi degradările bunului donat în cazul raportului în natură, 1.154
- caracterul personal al obligaţiei de raport, 1.149
- căile de realizare a raportului, 1.152

LAW CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- evaluarea bunului în cazul raportului prin echivalent, 1.153
- excepţii de la obligaţia de raport, 1.150
- modul de efectuare a raportului, 1.151
- persoanele care pot cere raportul donaţiei, 1.148
- scutirea de raport a renunţătorului la moştenirea legală, 1.147

Răspunderea
- cauze exoneratoare de răspundere
  • alte cauze, 1.354
  • anunţuri privitoare la răspundere, 1.356
  • clauze privind răspunderea, 1.355
  • exerciţiul drepturilor, 1.353
  • fapta victimei sau a terţului, 1.352
  • forţa majoră şi cazul fortuit, 1.351
- răspunderea pentru fapta altuia
  • comitenţilor pentru prepuşi, 1.373
  • corelaţia formelor de răspundere pentru fapta altei persoane, 1.374
  • pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicţie, 1.372
- răspunderea pentru fapta proprie
  • condiţiile răspunderii, 1.357
  • criterii particulare de apreciere a vinovăţiei, 1.358
  • divulgarea secretului comercial, 1.363
  • efectele hotărârii penale, 1.365
  • imposibilitatea de individualizare a autorului faptei ilicite, 1.370
  • îndeplinirea unei activităţi impuse ori permise de lege, 1.364
  • legitima apărare, 1.360
  • obligaţia subsidiară de indemnizare a victimei, 1.368
  • răspunderea altor persoane, 1.369
    • • altor persoane lipsite de discernământ, 1.367
  • minorului şi a celui pus sub interdicţie judecătorească, 1.366
  • repararea prejudiciului constând în vătămarea unui interes, 1.359
  • starea de necesitate, 1.361
  • obligaţia terţului de reparare a prejudiciului, 1.362
  • vinovăţia comună. pluralitatea de cauze, 1.371
- răspunderea pentru prejudiciul cauzat de animale sau de lucruri
  • alte cazuri de răspundere, 1.379
  • cauze de exonerare, 1.380
  • noţiunea de pază, 1.377
  • răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale, 1.375
  • răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri, 1.376
  • răspunderea pentru ruina edificiului, 1.378
- repararea prejudiciului în cazul răspunderii delictuale
  • cheltuieli de îngrijire a sănătăţii, 1.392
  • cheltuieli de înmormântare, 1.392
  • despăgubirea în raport cu ajutorul şi pensia, 1.393
  • dreptul de regres, 1.384
  • formele reparaţiei, 1.386
  • întinderea reparaţiei, 1.385
  • obiectul reparaţiei, 1.381
  • persoana îndreptăţită la despăgubire în caz de deces, 1.390
  • prorogarea termenului prescripţiei, 1.394
  • raporturile dintre debitori, 1.383
  • răspunderea solidară, 1.382
  • repararea prejudiciului nepatrimonial, 1.391
  • stabilirea pierderii şi a nerealizării câştigului din muncă, 1.388
  • suspendarea prescripţiei, 1.395
  • vătămarea integrităţii corporale sau a sănătăţii, 1.387
  • vătămarea minorului, 1.389

Recunoaşterea drepturilor şi libertăţilor civile, 26

Reducţiunea liberalităţilor excesive
- căile de realizare a reducţiunii, 1.094
- efectele reducţiunii, 1.097
- imputarea liberalităţilor, 1.099
- modul de operare, 1.092
- ordinea reducţiunii, 1.096
- persoanele care pot cere reducţiunea, 1.093
- reducţiunea unor liberalităţi speciale, 1.098
- stabilirea rezervei succesorale şi a cotităţii disponibile, 1.091
- termenul de prescripţie, 1.095

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Regimul matrimonial, 312-320, 329-338
- actele de dispoziţie care pun în pericol grav interesele familiei, 316
- alegere, 329-338
- domeniul de aplicare, 366
- dreptul la informare, 318
- efecte, 313
- independenţa patrimonială a soţilor, 317
- încetare, 319
- lichidare, 320
- mandatul convenţional, 314
- modificare, 369-372
  • convenţională , 369
  • judiciară, 370-372
- mandatul judiciar, 315
- obiectul convenţiei matrimoniale, 367

Regimul comunităţii de bunuri
- actele de conservare, de folosinţă şi de administrare, 345
- actele de înstrăinare şi de grevare, 346
- aportul de bunuri comune, 348
- bunuri proprii, 340
- bunurile comune, 339
- convenţii contrare regimului comunităţii legale, 359
- datoriile comune ale soţilor, 351
- dispoziţiile testamentare, 350
- dovada bunurilor soţilor, 343
- efectele încetării regimului comunităţii, 356
- formalităţi de publicitate, 344
- lichidarea comunităţii. partajul, 357
  • regimului comunităţii, 355
- nulitatea relativă, 347
- partajul în timpul regimului comunităţii, 358
- răspunderea subsidiară pentru datoriile comune, 352
- regimul aporturilor de bunuri comune, 349
  • juridic al bunurilor proprii, 342
- regimul separaţiei de bunuri
  • între soţi, 371
  • bunurile proprietate comună pe cote-părţi, 362
  • condiţii, 369
  • dispoziţii aplicabile, 368
  • dreptul de retenţie, 365
  • efecte faţă de terţi, 372
  • folosinţa bunurilor celuilalt soţ, 363
  • inventarul bunurilor mobile, 361
  • răspunderea pentru obligaţiile personale, 364
  • regimul bunurilor, 360
  • separaţia judiciară de bunuri, 370
- urmărirea bunurilor comune, 353
  • veniturilor din profesie, 354
- veniturile din muncă şi cele asimilate acestora, 341

Renunţarea la drept, 13

Remiterea de datorie
- dovada, 1.631
- feluri, 1.630
- fideiusiunea, 1.633
- garanţii, 1.632
- noţiunea, 1.629

Reprezentarea în materie contractuală
- buna-credinţă, 1.300
- capacitatea părţilor, 1.298
- cauze de încetare a puterii de a reprezenta, 1.307
- conflictul de interese, 1.303
- contractul cu sine însuşi şi dubla reprezentare, 1.304
- desfiinţarea contractului înaintea ratificării, 1.314
- efecte, 1.296
- forma împuternicirii, 1.301
- încetarea împuternicirii, 1.305
- justificarea puterii de a reprezenta, 1.302
- lipsa sau depăşirea puterii de reprezentare, 1.309
- modificarea şi revocarea împuternicirii, 1.306
- nearătarea calităţii de reprezentant, 1.297
- obligaţiile reprezentantului la încetarea împuternicirii, 1.308
- ratificarea, 1.311
  • efecte, 1.312
- răspunderea reprezentantului, 1.310
- temeiul reprezentării, 1.295
- transmisiunea facultăţii de a ratifica, 1.313
- viciile de consimţământ, 1.299

Reprezentarea succesorală, 965
- condiţiile, 967
- domeniul de aplicare, 966

- efectul general al reprezentării succesorale, 968
- efectul particular al reprezentării succesorale, 969

Reproducerea umană
- condiţii, 442
- confidenţialitatea informaţiilor, 445
- contestarea filiaţiei, 443
- raporturile dintre tată şi copii, 446
- răspunderea tatălui, 444
- regimul filiaţiei, 441
- regulile aplicabile, 447

Restituirea prestaţiilor
- actele de înstrăinare, 1.648
- cauze, 1.635
- cheltuielile privitoare la bun, 1.644
- cheltuieli, 1.646
- forme, 1.637
- persoana îndreptăţită la restituire, 1.636
- pieirea fortuită a bunului, 1.642
- pieirea sau înstrăinarea bunului, 1.641
- pierderea parţială, 1.643
- restituirea fructelor şi a contravalorii folosinţei bunului, 1.645
  - în natură, 1.639
  - pentru cauză ilicită, 1.638
  - prestaţiilor de către incapabili, 1.647
  - prin echivalent, 1.640
- situaţia altor acte juridice, 1.649

Respectarea ordinii publice şi a bunelor moravuri, 11

Reşedinţa, 88

Rezoluţiunea, rezilierea
- dreptul la rezoluţiune sau reziliere, 1.549
- efecte, 1.554
- modul de operare, 1.550
- pactul comisoriu, 1.553
- reducerea prestaţiilor, 1.551
- rezoluţiunea unilaterală, 1.552

Rezerva succesorală, 1.086
- întindere, 1.088
- moştenitorii rezervatari, 1.087

Rudenia, 405
- afinitatea, 407
- în linie dreaptă sau colaterală, 406

S

Scrisoarea de garanţie, 2.321

Scrisoarea de confort, 2.322

Sechestrul convenţional
- conservarea şi întreţinerea obiectului sechestrului, 2.140
- liberarea administratorului-sechestru, 2.141
- noţiunea, 2.138
- obligaţiile, drepturile şi puterile administratorului-sechestru, 2.139
- remuneraţie, cheltuielile şi despăgubirile, 2.142

Sechestrul judiciar, 2.143

Servituţile
- acţiunea confesorie, 757
- alte dispoziţii aplicabile, 764
- cauzele de stingere a servituţilor, 770
- constituire, 756
- constituirea servituţii în vederea utilităţii viitoare, 758
- dobândirea servituţii prin uzucapiune, 763
- exercitarea servituţii în caz de împărţire a fondurilor, 769
- exonerarea de răspundere, 766
- noţiunea, 755
- obligaţia de a nu agrava situaţia fondului aservit, 768
  - în sarcina proprietarului fondului aservit, 759
- răscumpărarea servituţii de trecere, 772
- regulile privind exercitarea şi conservarea servituţii, 765
- schimbarea locului de exercitare a servituţii, 767
- servituţile aparente şi neaparente, 760
- continue şi necontinue, 761
- pozitive şi negative, 762
- stingerea servituţii prin neuz, 771

Sezina, 1.125
- moştenitorii sezinari, 1.126
- dobândirea sezinei de către moştenitorii legali nesezinari, 1.127
- intrarea legatarului universal sau cu titlu universal în stăpânirea moştenirii, 1.128
- predarea legatului cu titlu particular, 1.129

Simulaţia
- actele nepatrimoniale, 1.294
  • unilaterale, 1.293
- efecte faţă de terţi, 1.290
  • între părţi, 1.289
- proba simulaţiei, 1.292
- raporturile cu creditorii, 1.291

Situaţia legală a copilului
- egalitatea în drepturi a copiilor, 448
- numele copilului din căsătorie, 449
  • numele copilului din afara căsătoriei, 450

Stipulaţia pentru altul
- acceptare, 1.286
- condiţiile privind terţul beneficiar, 1.285
- efectele, 1.284
- mijloacele de apărare ale promitentului, 1.288
- revocare, 1.287

Subiecte de drept civil, 25

Subrogaţia
- efecte, 1.597
- feluri, 1.593
- stingerea obligaţiilor, 1.615
- consimţită de creditor, 1.594
- consimţită de debitor, 1.595
- legală, 1.596
- parţială, 1.598

Substituţiile fideicomisare, 993
- acceptarea donaţiei după decesul dispunătorului, 999
- drepturile substituitului, 996
- efectele cu privire la bunuri, 995
- garanţiile şi asigurările, 997
- imputarea sarcinii asupra cotităţii disponibile, 998
- ineficacitatea substituţiei, 1.000
- substituţia fideicomisară, 994

Superficia, 693
- acţiunea confesorie de superficie, 696
- dispoziţii aplicabile, 702
- cazurile de încetare a superficiei, 698
- durata, 694.
- efectele încetării superficiei prin consolidare, 700
  • prin expirarea termenului, 699
    • prin pieirea construcţiei, 701
- evaluarea prestaţiei superficiarului, 697
- întinderea şi exercitarea dreptului de superficie, 695

Suspendarea prescripţiei extinctive
- beneficiul suspendării prescripţiei, 2.535
- cazurile generale de suspendare a prescripţiei, 2.532
- efectele suspendării prescripţiei, 2.534
- extinderea efectului suspensiv, 2.536
- în materie succesorală, 2.533

T

Termenul
- beneficiu, 1.413
- calcul, 1.416
- categorii, 1.412
- decădere, 1.417
- efectul termenului suspensiv, 1.414
- exigibilitatea anticipată, 1.418
- inopozabilitatea decăderii din termen, 1.419
- nerealizarea evenimentului, 1.420
- obligaţia afectată de termen, 1.411
- stabilirea judiciară a termenului, 1.415

Teritorialitatea legii civile, 7
- extrateritorialitatea legii civile, 8

Testamentul, 1.034
- autentic, 1.043
- autentificarea în situaţii particulare, 1.045
- caducitatea testamentelor privilegiate, 1.048
- consimţământul testatorului, 1.038
- conţinutul testamentului, 1.035
- conversiunea formei testamentare, 1.050
- deschiderea testamentului olograf, 1.042
- formele testamentului ordinar, 1.040
- interpretare, 1.039
- înregistrarea testamentului autentic, 1.046
- întocmirea testamentului autentic, 1.044
- olograf, 1.041
- proba, 1.037
- reciproc, 1.036
- revocarea voluntară a testamentului
  • retractare, 1.053
  • expresă, 1.051
  • tacită, 1.052

- testamente privilegiate, 1.047
- testamentul sumelor şi valorilor depozitate, 1.049

Titlurile de valoare
- legea aplicabilă, 2.622
- legea aplicabilă titlului reprezentativ al mărfii, 2.623

Tranzacţia, 2.267
- capacitate de exerciţiu, 2.271
- cauze de nulitate, 2.273
- condiţii de formă, 2.272
- domeniu de aplicare, 2.268
- indivizibilitatea tranzacţiei, 2.269
- înscrisuri false, 2.275
- înscrisurile necunoscute, 2.276
- întinderea tranzacţiei, 2.270
- tranzacţia asupra unui contract nul, 2.274
- tranzacţia asupra unui proces terminat, 2.277
- tranzacţia constatată prin hotărâre judecătorească, 2.278

Tutela
- aplicarea regulilor de la tutelă, 171
- caracter personal, 122
- cazuri de instituire, 110
- cazuri de încetare, 156
- conţinut, 134
- exercitare, 133-150
  - cu privire la persoana minorului, 136-139
  - cu privire la bunurile minorului, 140-150
- gratuitate, 123
- tutela exercitată de ambii soţi, 135

Tutore
- actele făcute în lipsa inventarului, 141
- administrarea bunurilor minorului, 142
- constituirea de depozite bancare, 149
- darea de seamă, 152
- darea de seamă generală, 160
- descărcarea tutorelui, 153
- desemnarea mai multor tutori, 115
  - tutorelui, 166
  - tutorelui de către părinte, 114
- interzicerea dispensei de a da socoteală, 154
  - unor acte juridice, 147
- îndepărtarea tutorelui, 158
- înlocuirea tutorelui, 173
- moartea tutorelui, 157
- numirea tutorelui, 170
- obligaţiile tutorelui, 174
- persoana care poate fi numită tutore, 112
- persoanele care nu pot fi numite tutore, 113
- predarea bunurilor, 161
- refuzul continuării tutelei, 120
- regimul juridic al actelor de dispoziţie, 144
- reprezentarea minorului, 143

U

Uzucapiunea
- dispoziţii aplicabile, 934
- buna-credinţă, 938
- bunurile care nu pot fi uzucapate, 929
- curgerea termenului uzucapiunii, 932
- dobândirea bunului mobil în temeiul uzucapiunii, 939
- dobândirea proprietăţii mobiliare prin posesia de bună-credinţă, 937
- extratabulară, 930
- joncţiunea posesiilor, 933
- opozabilitatea faţă de terţi, 936
- posesia titlurilor la purtător, 940
- prezumţia de titlu de proprietate, 935
- şi dobândirea fructelor, 928
- tabulară, 931

Uzufruct
- accesoriile bunurilor ce formează obiectul uzufructului, 707
- acţiunea confesorie de uzufruct, 705
- asupra bunurilor neconsumptibile, 713
- cazuri de stingere a uzufructului, 746
- cesiunea, 714
- constituire, 704
- contractele de locaţiune, 715
- cvasiuzufructul, 712
- dreptul creditorilor asupra bunurilor uzufructului, 744
  - de a spori capitalul, 740
  - de vot, 741
  - la dividende, 742
- drepturile uzufructuarului asupra pădurilor ce fac obiectul uzufructului, 719
- dreptul asupra carierelor de piatră şi de nisip aflate în exploatare, 721

- dreptul asupra pomilor fructiferi, 720
- drepturile şi obligaţiile în cazul uzufructului asupra creanţelor, 738
- drepturile uzufructuarului şi ale nudului proprietar, 709-722
- durată, 708
- exploatarea pădurilor înalte, 718
  • pădurilor tinere, 717
- fondului de comerţ, 745
- fructele civile, 711
- fructele naturale şi industriale, 710
- lucrările şi îmbunătăţirile, 716
- noţiune, 703
- obiect, 706
- obligaţia nudului proprietar de a restitui sumele avansate de uzufructuar, 743
- obligaţiile uzufructuarului şi ale nudului proprietar, 723-736
- opozabilitatea uzufructului asupra creanţelor, 737
- rentei viagere, 739
- situaţia carierelor de piatră şi de nisip nedeschise şi a comorilor, 722
- stingerea uzufructului în caz de abuz de folosinţă, 747
- stingerea uzufructului în caz de pieire a bunului, 748

Uzul
- dreptul de uz, 749

V

Vânzare, 1.650-1.762
- aplicarea unor reguli de la vânzare, 1.651
- cine poate cumpăra sau vinde, 1.652-1.656
- domeniu de aplicare, 1.650-1.651
- dreptul de preempţiune, 1.730-1.740
  • caractere ale dreptului de preempţiune, 1.739
  • concursul dintre preemptori, 1.734
  • condiţiile exercitării dreptului de preempţiune, 1.732
  • efectele exercitării preempţiunii, 1.733
  • exercitarea dreptului de preempţiune în cadrul executării silite, 1.738
  • notarea dreptului de preempţiune asupra unui imobil, 1.737
  • noţiune şi domeniu, 1.730
  • pluralitate de bunuri vândute, 1.735
  • scadenţa obligaţiei de plată a preţului, 1.736
  • stingerea dreptului convenţional de preempţiune, 1.740
  • vânzarea către un terţ a bunurilor supuse preempţiunii, 1.731
- inadmisibilitatea acţiunii în anulare, 1.656
- incapacitatea de a cumpăra drepturi litigioase, 1.653
  • de a vinde, 1.655
- preţul fictiv şi preţul derizoriu, 1.665
- principiul capacităţii, 1.652
- obiectul vânzării
  • bunurile ce pot fi vândute, 1.657
  • cheltuielile predării, 1.667
    • • vânzării, 1.666
  • condiţii ale preţului, 1.660
  • determinarea preţului de către un terţ, 1662
    • • în funcţie de greutatea lucrului vândut, 1.663
  • lipsa determinării exprese a preţului, 1.664
  • preţul determinabil, 1.661
- interpretarea clauzelor vânzării, 1.671
- garanţia pentru buna funcţionare
  • comunicarea defecţiunii, 1.718
  • condiţii, 1.716
  • defecţiunea imputabilă cumpărătorului, 1.717
- garanţia contra viciilor bunului vândut
  • condiţii, 1.707
  • denunţarea viciilor, 1.709
  • efectele garanţiei, 1.710
  • în cazul vânzării după mostră sau model, 1.715
  • întindere, 1.712
  • modificarea sau înlăturarea convenţională a garanţiei, 1.708
  • pentru lipsa calităţilor convenite, 1.714
  • pierderea sau deteriorarea bunului, 1.713
  • viciile care nu afectează toate bunurile vândute, 1.711
- garanţia contra evicţiunii
  • beneficiarii garanţiei, 1.706
  • chemarea în judecată a vânzătorului, 1.705

• condiţiile garanţiei contra evicţiunii, 1.695
• efectele evicţiunii parţiale, 1.703
• excepţia de garanţie, 1.696
• indivizibilitatea obligaţiei de garanţie, 1.697
• înlăturarea evicţiunii de către cumpărător, 1.704
• întinderea daunelor-interese, 1.702
• limitele clauzei de neräspundere pentru evicţiune, 1.699
• modificarea sau înlăturarea convenţională a garanţiei, 1.698
• restituirea preţului, art. 1.701
• rezoluţiunea contractului, 1.700
- obiect, 1.657-1.667
- obligaţiile cumpărătorului, 1.719-1.729
• dobânzi asupra preţului, 1.721
• efectele rezoluţiunii faţă de terţi, 1.729
• executarea directă, 1.726
• garantarea creanţei preţului, 1.723
• locul şi data plăţii preţului, 1.720
• plata preţului şi primirea bunului, 1.719
• punerea de drept în întârziere, 1.725, 1.728
• restituirea bunului mobil, 1.727
• sancţiunea neplăţii preţului, 1.724
• suspendarea plăţii preţului, 1.722
- obligaţiile vânzătorului, 1.671-1.718
• obligaţia de a transmite dreptul vândut, 1.673
• obligaţiile principale ale vânzătorului, 1.672
- opozabilitatea vânzării, 1.675
- pactul de opţiune privind contractul de vânzare şi promisiunea de vânzare
• pactul de opţiune privind contractul de vânzare, 1.668
• preţul promisiunii, 1.670
• promisiunea de vânzare şi promisiunea de cumpărare, 1.669
- predarea bunului, 1.685
• bunului imobil, 1.687
• bunului mobil, 1.688
• dezacordul asupra calităţii, 1.691
• fructele bunului vândut, 1.692
• întinderea obligaţiei de predare, 1.686
• locul predării, 1.689
• momentul predării, 1.693
• refuzul de a preda bunul, 1.694
• starea bunului vândut, 1.690
- radierea drepturilor stinse, 1.677
- strămutarea proprietăţii imobilelor, 1.676
- transmiterea proprietăţii, 1.674
- vânzarea (tipuri)
• bunului altuia, 1.683
• bunurilor de gen, 1.678
• după mostră sau model, 1.680
• în bloc a bunurilor, 1.679
• pe gustate, 1.682
• pe încercate, 1.681
• rezerva proprietăţii, 1.684
- vânzarea bunului pierit în întregime sau în parte, 1.659
- vânzarea unui bun viitor, 1.658
- vânzarea bunurilor imobile, 1.741-1.746
• fără indicarea suprafeţei, 1.741
• termenul de exercitare a acţiunii estimatorii sau în rezoluţiune, 1.744
• unei suprafeţe dintr-un teren mai mare, 1.742
• unui imobil determinat cu indicarea suprafeţei, 1.743
• vânzarea a două fonduri cu arătarea întinderii fiecăruia, 1.745
• vânzarea terenurilor forestiere, 1.746
- vânzarea moştenirii
• alte forme de înstrăinare a moştenirii, 1.754
• bunurile de familie, 1.752
• formalităţi de publicitate, 1.753
• garanţia, 1.748
• noţiune şi formă, 1.747
• obligaţiile cumpărătorului, 1.750
• • vânzătorului, 1.749
• răspunderea pentru datoriile moştenirii, 1.751
- vânzarea cu opţiune de răscumpărare
• bunul nepartajat, 1.761
• efecte, 1.760
• exercitarea opţiunii, 1.759
• noţiune şi condiţii, 1.758
• sancţiunea, 1.762
- vânzarea cu plata preţului în rate şi rezerva proprietăţii
• neplata unei singure rate din preţ, 1.756
• rezerva proprietăţii şi riscurile, 1.755
• rezoluţiunea contractului, 1.757

Vecinătate
- distanţa minimă pentru fereastra de vedere, 615
- fereastra de lumină, 616
- fereastra sau deschiderea în zidul comun, 614

Viaţă privată
- atingeri aduse vieţii private, 74
- dreptul la demnitate, 72
  • la libera exprimare, 70
  • la propria imagine, 73
  • la viaţa privată, 71
- limite, 75
- prelucrarea datelor personale, 77
- prezumţia de consimţământ, 76

Viciile posesiei, 922
- clandestinitatea, 925
- discontinuitatea, 923
- invocare, 926
- încetare, 927
- violenţa, 924

Vinovăţia, 16
- prezumţia de culpă, 1.548
- vinovăţia debitorului, 1.547

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Cuprins[1)]

CODUL CIVIL 5
Index 500

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

[1)] Actele normative cuprinse în prezenta lucrare au fost actualizate la data de **5 ianuarie 2021**.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

NOTE

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

NOTE
BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Librăria ta de carte de specialitate
juridică, economică și business

Din 2008 suntem
alegerea lor...

TU?

Cursuri universitare • Tratate • Monografii • Coduri • Legislație • Jurisprudență • Reviste de specialitate

www.ujmag.ro

ujmagro
UNIVERSUL JURIDIC MAGAZIN

Bd. Iuliu Maniu nr. 7, clădirea Cotroceni Business Center corp C,
sector 6, București (lângă AFI MALL)
021.312.22.21 | 0733.673.555 | comenzi@ujmag.ro

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Universul Juridic

nihil sine iure

instrument de pregătire profesională

PARTENERIAT Suntem o comunitate impresionantă – peste **40.000 de membri activi**

ONLINE **Conținut juridic de calitate disponibil de pe orice dispozitiv:** laptop, mobil sau tabletă

REZULTATE Puteți accesa informații juridice reale, certificate editorial, necesare activității dvs., în orice moment, sub **semnătura specialiștilor recunoscuți în domeniu**

TRADIȚIE În **20 de ani** am devenit cel mai important actor al pieței editoriale juridice! Peste **2.000 de titluri, 1.000 de autori, 12 reviste juridice.** Acum și online!

ARTICOLE Peste **10.000 de pagini** de conținut profesional structurat pe **12 secțiuni,** pentru a facilita accesul la conținutul relevant

LEGISLAȚIE **Modificări legislative, legi promulgate, decizii CCR și ICCJ, proiecte de legi**

ALĂTURĂ-TE CELOR 40.000 de profesioniști!
BENEFICIAZĂ de avantajele contului premium: GO PREMIUM!
Testează şi convinge-te!

www.universuljuridic.ro

UNIVERSUL JURIDIC

CAMPANIA „ANTIPIRATERIE"

ujmagro

RESPECT PENTRU PROFESORII NOȘTRI!
FACULTATEA DE DREPT FORMEAZĂ JURIȘTI, NU INFRACTORI!

Parteneri

FACULTATEA DE DREPT UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI

FACULTATEA DE DRITU DIN IASI 4 OCTOMVRI 1955

ULBS FACULTATEA DE DREPT

DREPT

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ujmag.ro

DIMITRIE ALEXANDRESCO

EXPLICAȚIUNEA TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ A DREPTULUI CIVIL ROMÂN

COMANDĂ ÎNTREAGA COLECȚIE DE 14 VOLUME LA PREȚUL **2.000 lei**
www.ujmag.ro

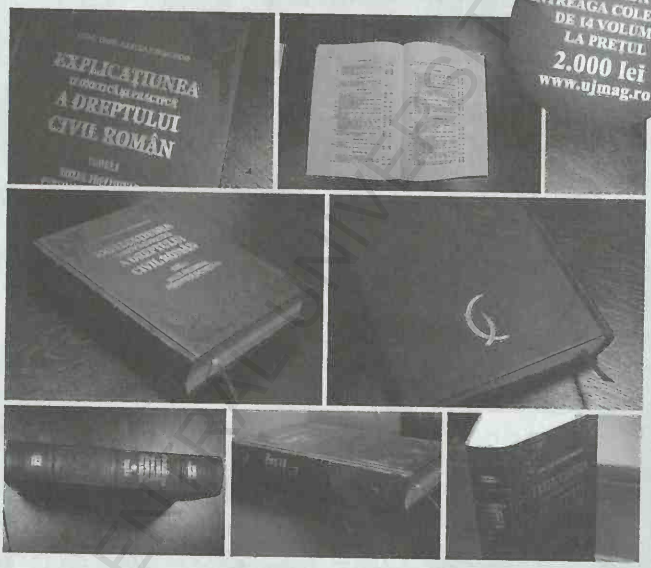

- *Republicare anastatică a primei opere fundamentale dedicate Codului civil român modern*
- *Serie de lux, lucrată manual, destinată pasionaților și colecționarilor*
- *Numerotarea fiecărui exemplar*
- *Seria limitată de seturi puse în circulație nu va depăși 100; în mod excepțional, în primul an vor fi puse în circulație maximum 200 de seturi*
- *Comenzile se vor realiza prin intermediul* **ujmag.ro**
- *La achiziționarea setului complet,* **Editura Universul Juridic** *oferă cumpărătorilor, ca beneficiu suplimentar, accesul la portalul* **universuljuridic.ro** *pentru o perioadă de 6 luni*

www.ujmag.ro

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Sintact.ro
Wolters Kluwer Romania

Obține maximum din documentarea juridic

Sintact.ro

Documentarea juridică este acum mult mai ușoară

Fii la curent cu modificările legislative, ia mereu deciziile corecte și elimină riscurile ce apar în activitatea curentă, folosind soluții dedicate profesioniștilor din domeniul juridic! Experiența și tehnologiile Wolters Kluwer România te ajută să devii mai eficient și să-ți sporești productivitatea.

Adresându-se în mod special profesioniștilor din mediul juridic și economic, Sintact.ro îți pune la dispoziție cea mai mare bază de informații, dar și noutățile relevante din domeniu.

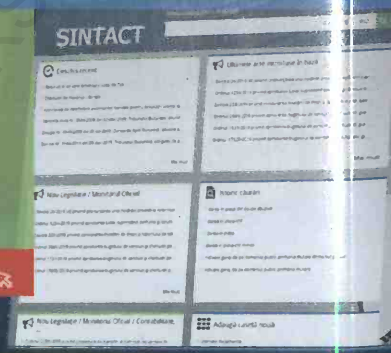

demo.sintact.ro

13,5 milioane	Hotărâri judecătorești
208.000	Acte normative
23.000	Articole comentate
530	Fluxuri legale și fiscale
2.000	Întrebări și răspunsuri
20	Reviste de specialitate juridică
5 milioane	Anunțuri din M. Of. IV și M. Of. VI
Istoric judiciar și financiar	Pentru persoane juridice
200	Cărți doctrină juridică

ISBN: 978-606-39-0743-2

9 786063 907432

BCU IAȘI